SLUŽBENI GLASNIK BOSNE I HERCEGOVINE
dodatak
MEĐUNARODNI UGOVORI

СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
додатак
МЕЂУНАРОДНИ УГОВОРИ

Godina XXVI/XXII
Utorak, 20. septembra/rujna 2022. godine

Broj/Број
7

Година XXVI/XXII
Уторак, 20. септембра 2022. године

ISSN 1512-7532

PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE

49

Na osnovu člana IV. 4. d) Ustava Bosne i Hercegovine, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, na 25. sjednici Doma naroda, održanoj 29. augusta 2022. godine i na 32. sjednici Predstavničkog doma, održanoj 30. augusta 2022. godine, donijela je

ODLUKU
O DAVANJU SAGLASNOSTI ZA RATIFIKACIJU SPORAZUMA O GRANTU OD 4. 7. 2022. I AMANDMANA BR. 8 NA SPORAZUM O FINANSIRANJU OD 27.2.2006. IZMEĐU KFW-a, FRANKFURT NA MAJNI (KFW), I BOSNE I HERCEGOVINE, KOJU PREDSTAVLJA VIJEĆE MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE (PRIMALAC), U IZNOSU OD 6.000.000,00 EURA - UBLAŽAVANJE UTICAJA PANDEMIJE COVID-19 NA MIKRO, MALA I SREDNJA PREDUZEĆA (MICMSME) - PUTEM EVROPSKOG FONDA ZA BOSNU I HERCEGOVINU (EFBH), FAZA 2, PROJEKAT BR. 202068336

Član 1.

Daje se saglasnost za ratifikaciju Sporazuma o grantu od 4.7.2022. i Amandmana br. 8 na Sporazum o finansiranju od 27.2.2006. između KfW-a, Frankfurt na Majni (KfW), i Bosne i Hercegovine koju predstavlja Vijeće ministara Bosne i Hercegovine (primalac), u iznosu od 6.000.000,00 eura - Ublažavanje uticaja pandemije Covid-19 na mikro, mala i srednja preduzeća (MICMSME) - putem Evropskog fonda za Bosnu i Hercegovinu (EFBH), faza 2, projekat br. 202068336, potpisanog 16. juna 2022. godine u Sarajevu i 4. jula 2022. godine u Frankfurtu na Majni.

Član 2.

Odluka će biti objavljena u "Službenom glasniku BiH - Međunarodni ugovori".

Broj 01,02-21-1-1295/22
30. augusta 2022. godine
Sarajevo

Predsjedavajući	Predsjedavajući
Predstavničkog doma	Doma naroda
Parlamentarne skupštine BiH	Parlamentarne skupštine BiH
Nebojša Radmanović, s. r.	Dr. **Nikola Špirić**, s. r.

Na temelju članka IV.4. d) Ustava Bosne i Hercegovine, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, na 25. sjednici Doma naroda, održanoj 29. kolovoza 2022. godine, i na 32. sjednici Zastupničkog doma, održanoj 30. kolovoza 2022. godine, donijela je

ODLUKU
O DAVANJU SUGLASNOSTI ZA RATIFIKACIJU SPORAZUMA O GRANTU OD 4. 7. 2022. I AMANDMANA BR. 8 NA SPORAZUM O FINANCIRANJU OD 27.2.2006. IZMEĐU KFW-A, FRANKFURT NA MAJNI (KFW) I BOSNE I HERCEGOVINE, KOJU ZASTUPA VIJEĆE MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE (PRIMATELJ), U IZNOSU OD 6.000.000,00 EURA - UBLAŽAVANJE UTJECAJA PANDEMIJE COVID-19 NA MIKRO, MALA I SREDNJA PODUZEĆA (MICMSME) - PUTEM EUROPSKOG FONDA ZA BOSNU I HERCEGOVINU (EFBH), FAZA 2, PROJEKT BR. 202068336

Članak 1.

Daje se suglasnost za ratifikaciju Sporazuma o grantu od 4.7.2022. i Amandmana br. 8 na Sporazum o financiranju od

27.2.2006. između KfW-a, Frankfurt na Majni (KfW) i Bosne i Hercegovine, koju zastupa Vijeće ministara Bosne i Hercegovine (primatelj), u iznosu od 6.000.000,00 eura - Ublažavanje utjecaja pandemije Covid-19 na mikro, mala i srednja poduzeća (MICMSME) - putem Europskog fonda za Bosnu i Hercegovinu (EFBH), Faza 2, Projekt br. 202068336, potpisanog 16. lipnja 2022. u Sarajevu i 4. srpnja 2022. u Frankfurtu na Majni.

Članak 2.

Odluka se objavljuje u "Službenom glasniku BiH - Međunarodni ugovori".

Broj 01,02-21-1-1295/22
30. kolovoza 2022. godine
Sarajevo

Predsjedatelj	Predsjedatelj
Zastupničkog doma	Doma naroda
Parlamentarne skupštine BiH	Parlamentarne skupštine BiH
Nebojša Radmanović, v. r.	Dr. **Nikola Špirić**, v. r.

На основу члана IV 4. д) Устава Босне и Херцеговине, Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине на 25. сједници Дома народа, одржаној 29. августа 2022. године, и на 32. сједници Представничког дома, одржаној 30. августа 2022. године, донијела је

ОДЛУКУ

О ДАВАЊУ САГЛАСНОСТИ ЗА РАТИФИКАЦИЈУ СПОРАЗУМА О ГРАНТУ ОД 04. 07. 2022. ГОДИНЕ И АМАНДМАНА БР. 8 НА СПОРАЗУМ О ФИНАНСИРАЊУ ОД 27.02.2006. ГОДИНЕ ИЗМЕЂУ (KFW-a), ФРАНКФУРТ НА МАЈНИ (KFW) И БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ КОЈУ ПРЕДСТАВЉА САВЈЕТ МИНИСТАРА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ (ПРИМАЛАЦ) У ИЗНОСУ ОД 6.000.000,00 ЕВРА - УБЛАЖАВАЊЕ УТИЦАЈА ПАНДЕМИЈЕ COVID-19 НА МИКРО, МАЛА И СРЕДЊА ПРЕДУЗЕЋА (MICMSME) - ПУТЕМ ЕВРОПСКОГ ФОНДА ЗА БОСНУ И ХЕРЦЕГОВИНУ (ЕФБХ), ФАЗА 2, ПРОЈЕКАТ БР. 202068336

Члан 1.

Даје се сагласност за ратификацију Споразума о гранту од 04.07.2022. године и Амандмана бр. 8 на Споразум о финансирању од 27.02.2006. године између KFW-a, Франкфурт на Мајни (KFW), и Босне и Херцеговине коју представља Савјет министара Босне и Херцеговине (прималац) у износу од 6.000.000,00 евра - Ублажавање утицаја пандемије COVID-19 на микро, мала и средња предузећа (MICMSME) - путем Европског фонда за Босну и Херцеговину (ЕФБХ), Фаза 2, Пројекат бр. 202068336, потписаног 16. јуна 2022. године у Сарајеву и 4. јула 2022. године у Франкфурту на Мајни.

Члан 2.

Одлука ће бити објављена у "Службеном гласнику БиХ - Међународни уговори".

Број 01,02-21-1-1295/22
30. августа 2022. године
Сарајево

Предсједавајући	Предсједавајући
Представничког дома	Дома народа
Парламентарне скупштине БиХ	Парламентарне скупштине БиХ
Небојша Радмановић, с. р.	Др **Никола Шпирић**, с. р.

PREDSJEDNIŠTVO BOSNE I HERCEGOVINE

50

Na osnovu člana V 3. d) Ustava Bosne i Hercegovine i saglasnosti Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (Odluka PS BiH broj 01,02-21-1-828/22 od 15. juna 2022. godine), Predsjedništvo Bosne i Hercegovine, na 28. redovnoj sjednici, održanoj 22. jula 2022. godine, donijelo je

ODLUKU

O RATIFIKACIJI UGOVORA O ZAJMU (ZELENI GRADOVI 2 - WINDOW II VODOVOD BRČKO) IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I EVROPSKE BANKE ZA OBNOVU I RAZVOJ)

Član 1.

Ratifikuje se Ugovor o zajmu (Zeleni gradovi 2 - Window II Vodovod Brčko) između Bosne i Hercegovine i Evropske banke za obnovu i razvoj, potpisan dana 12.04.2022. godine u Sarajevu, na engleskom jeziku.

Član 2.

Tekst Ugovora glasi:
(Broj operacije 52273)

UGOVOR O ZAJMU

(ZELENI GRADOVI 2 – WINDOW II VODOVOD BRČKO) IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I EVROPSKE BANKE ZA OBNOVU I RAZVOJ

Datum: 12. april 2022. godine

SADRŽAJ UGOVOR O ZAJMU

ČLAN I - STANDARDNI USLOVI; DEFINICIJE
Odlomak 1.01. Uključivanje standardnih uslova i odredbi
Odlomak 1.02. Definicije
Odlomak 1.03. Tumačenje
ČLAN II - OSNOVNI USLOVI ZAJMA
Odlomak 2.01. Iznos i valuta
Odlomak 2.02. Ostali finansijski uslovi Zajma
Odlomak 2.03. Povlačenja sredstava
Odlomak 2.04. Ovlašteni predstavnik za povlačenja sredstava
Odlomak 2.05. Konsultanti

ČLAN III - IZVOĐENJE PROJEKTA
Odlomak 3.01. Ostale pozitivne projektne obaveze
Odlomak 3.02. Jedinica za implementaciju projekta
Odlomak 3.03. Porezi
ČLAN IV - SUSPENZIJA; UBRZANJE DOSPIJEĆA; OTKAZIVANJE
Odlomak 4.01. Suspenzija
Odlomak 4.02. Ubrzanje dospijeća
Odlomak 4.03. Otkazivanje
ČLAN V - PRAVOSNAŽNOST
Odlomak 5.01. Uslovi koji prethode pravosnažnosti
Odlomak 5.02. Uslovi koji prethode prvoj isplati sredstava
Odlomak 5.03. Pravna mišljenja
Odlomak 5.04. Raskid ugovora zbog neostvarivanja pravosnažnosti
ČLAN VI - RAZNO
Odlomak 6.01. Obavještenja
PRILOG 1 - OPIS PROJEKTA
PRILOG 2 - KATEGORIJE I POVLAČENJA SREDSTAVA

UGOVOR O ZAJMU

UGOVOR je zaključen 12. aprila 2022. godine između BOSNE I HERCEGOVINE (Zajmoprimac) i EVROPSKE BANKE ZA OBNOVU I RAZVOJ (Banka).

PREAMBULA

(A) BUDUĆI DA je Banka ustanovljena zbog finansiranja posebnih projekata čiji je cilj poticanje prelaska na otvorenu, tržišno orijentiranu ekonomiju i promoviranje privatne i poduzetničke inicijative u određenim zemljama koje poštuju i primjenjuju načela višestranačke demokratije, pluralizma i tržišne ekonomije;

(B) BUDUĆI DA Zajmoprimac, uz pomoć i podršku Distrikta i Projektnog entiteta namjerava implementirati Projekat opisan u Prilogu 1, koji je dizajniran da pomogne Distriktu i Projektnom entitetu u finansiranju izgradnje glavnog transportnog cjevovoda koji će doprinijeti regulaciji pritiska vode na čitavom urbanom području Distrikta, smanjenju gubitaka vode, ostvarenju uštede energije i povećanju pokrivenosti mrežom vodosnabdijevanja;

(C) BUDUĆI DA je Banka u procesu dogovaranja sredstava tehničke pomoći u iznosu do EUR 350.000 za pomoć Distriktu i Projektnom entitetu u implementaciji Projekta u vezi s izradom FOPIP-a, uključujući pomoć Projektnom entitetu u izradi Ugovora o javnim uslugama (UJU), te njegovom potpisivanju s Distriktom, te uključujući, inter alia, postepeno postizanje tarifa za puni povrat troškova za sve usluge koje Projektni entitet pruža;

(D) BUDUĆI DA je Srednjoevropska inicijativa odobrila bespovratna sredstva u iznosu do EUR 275.000 za podršku Distriktu u izradi Akcionog plana zelenih gradova za poboljšanje ekološke efikasnosti Distrikta;

(E) BUDUĆI DA će Projektni entitet implementirati Projekat uz podršku Distrikta i Zajmoprimca;

(F) BUDUĆI DA je Zajmoprimac na inicijativu Distrikta i Projektnog entiteta tražio pomoć Banke u finansiranju dijela Projekta;

(G) BUDUĆI DA se Banka složila da na osnovu, inter alia, prije spomenutog odobri zajam Zajmoprimcu u iznosu koji neće premašiti EUR 6.500.000 (Zajam) pod uslovima određenim ili navedenim u ovom ugovoru i Projektnom ugovoru,

OVIM se strane slažu o sljedećem:

ČLAN I - STANDARDNI USLOVI; DEFINICIJE

Odlomak 1.01. Uključivanje standardnih uslova i odredbi

Sve odredbe Standardnih uslova Banke od 01. oktobra 2018. godine (Standardni uslovi) ovim se uključuju i primjenjuju na ovaj ugovor s istom snagom i djelovanjem kao da su u cijelosti ovdje navedene.

Odlomak 1.02. Definicije

Gdje god su korišteni u ovom ugovoru (uključujući preambulu i priloge), osim ako je drugačije navedeno ili kontekst drugačije nalaže, izrazi definirani u preambuli imaju značenje kakvo im je u njoj pripisano, izrazi definirani u Standardnim uslovima imaju značenja koja su im tamo pripisana, a sljedeći izrazi imaju sljedeća značenja:

"Ovlašteni predstavnik

Zajmoprimca" označava Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine, kako je opisano u odlomku 2.04. ovog ugovora.

"Distrikt" označava Brčko distrikt Bosne i Hercegovine.

"Datum pravosnažnosti" označava datum na koji Ugovor o zajmu postaje pravosnažan u skladu s odlomkom 9.01. Standardnih uslova, pod uslovima odredbi odlomka 5.01. ovog ugovora.

"Politika i procedure

izvršenja" označavaju Politiku i procedure izvršenja Banke od 04. oktobra 2017. godine.

"Euro", "EUR" ili "€" označava zakonitu valutu država članica Evropske unije koje su prihvatile jedinstvenu valutu u skladu sa Sporazumom o osnivanju Evropske zajednice, uz promjene navedene u Sporazumu o Evropskoj uniji.

"Finansijski ugovori" označavaju, u formi i sa sadržajem prihvatljivim za Banku, svaki pojedinačno: (i) ovaj ugovor o zajmu, (ii) Projektni ugovor, (iii) Supsidijarni ugovor.

"Fiskalna godina" označava fiskalnu godinu Zajmoprimca koja počinje 1. januara svake godine.

"Jednokratna provizija" označava jednokratnu proviziju, kako je definirano u odlomku 3.05(b) Standardnih uslova.

"FOPIP" označava Program poboljšanja finansijskih i operativnih rezultata za Projekat s fokusom na, između ostalog, poboljšanje organizacijske strukture i efikasnost, upravljanje računovodstvenim sistemom i informacijama, strukturu zaposlenih, prikupljanje prihoda i administraciju, tarifnu politiku, finansijsko upravljanje, smanjenje neprihodovane vode, odnose s potrošačima i kooperativno planiranje.

"Plan otkupa zemljišta

i preseljenja" ili

"LARP" ima značenje dato u odlomku 3.01(f)(6) ovog ugovora.

"Projekat" označava projekat detaljno opisan u preambuli i Prilogu 1.

"Projektni ugovor" označava projektni ugovor koji će biti zaključen između Distrikta, Projektnog entiteta i Banke, kao što je definirano u Standardnim uslovima.

"Projektni entitet" označava, za svrhu Standardnih uslova, Javno poduzeće "Komunalno Brčko" d. o. o., Brčko distrikt BiH.

"Jedinica za implementaciju

projekta" ili "JIP" označava jedinicu za implementaciju projekta, kao što je navedeno u odlomku 3.02. ovog ugovora i odlomku 2.03. Projektnog ugovora.

"Standardni uslovi" označavaju Standardne uslove Banke od 1. oktobra 2018. godine.

"Supsidijarni ugovor" označava ugovor koji će biti zaključen između Zajmoprimca i Distrikta u skladu s odlomkom 3.01(b), i koji se može mijenjati s vremena na vrijeme.

"Porezi" označavaju poreze, kao što je definirano u Standardnim uslovima.

Odlomak 1.03. Tumačenje

U ovom ugovoru, svako pozivanje na određeni član, odlomak ili Prilog, osim ako je u ovom ugovoru drugačije navedeno, će se smatrati pozivanjem na taj određeni član, odlomak ili Prilog ovog ugovora.

ČLAN II - OSNOVNI USLOVI ZAJMA

Odlomak 2.01. Iznos i valuta

Banka se slaže da pozajmi Zajmoprimcu, pod uslovima određenim ili navedenim u ovom ugovoru, iznos ne veći od EUR 6.500.000.

Odlomak 2.02. Ostali finansijski uslovi Zajma

(a) Minimalni iznos povlačenja sredstava je 300.000 eura.

(b) Minimalni iznos prijevremenog otplaćivanja je 1.000.000 eura.

(c) Minimalni iznos otkazivanja je 1.000.000 eura.

(d) Datumi plaćanja kamate će biti 30. maj i 30. novembar svake godine.

(e) (1) Zajmoprimac će otplatiti Zajam u 24 jednake (ili onoliko jednake koliko je moguće) polugodišnje rate 30. maja i 30. novembra svake godine, s tim da je Prvi datum otplate zajma 30. novembar 2024. godine, a Posljednji datum otplate zajma je 30. maj 2036. godine.

(2) Bez obzira na gore navedeno, u slučaju da: (i) Zajmoprimac ne povuče ukupan iznos Zajma prije Prvog datuma otplate zajma određenog u odlomku 2.02(e), i (ii) Banka produži Posljednji datum raspolaganja sredstvima zajma određen u donjem odlomku 2.02(f) do datuma koji nastupa nakon tog Prvog datuma oplate zajma, tada će se iznos svakog povlačenja sredstava koje se izvrši na dan ili nakon Prvog datuma otplate zajma raspodijeliti na jednake iznose za otplatu na nekoliko Datuma otplate zajma koji dolaze nakon datuma tog povlačenja sredstava (Banka će po potrebi prilagođavati tako raspodijeljene iznose kako bi u svakom pojedinačnom slučaju postigla cijele brojeve). Banka će, s vremena na vrijeme, obavještavati Zajmoprimca o tako raspodijeljenim sredstvima.

(f) Posljednji datum raspolaganja sredstvima će biti 3 godine od Datuma pravosnažnosti, ili neki drugi kasniji datum koji Banka može odrediti po svom nahođenju i o tome obavijestiti Zajmoprimca. Ako je raspoloživi iznos Zajma, ili dio tog iznosa, podložan Fiksnoj kamatnoj stopi, a Banka odgodi Posljednji datum raspolaganja sredstvima, Zajmoprimac će odmah platiti Banci iznos Nepredviđenih troškova o kojem će Banka, s vremena na vrijeme, obavijestiti Zajmoprimca u pisanom obliku.

(g) Visina provizije na raspoloživa a neisplaćena sredstva će biti 0.5% godišnje. Provizija na raspoloživa a neisplaćena sredstva će se obračunavati od datuma šezdeset (60) dana nakon datuma Ugovora o zajmu.

(h) Visina jednokratne provizije će biti jednaka 1% glavnice Zajma.

(i) Zajam je podložan promjenjivoj kamatnoj stopi. Bez obzira na gore navedeno, Zajmoprimac može, kao alternativu plaćanju kamate po promjenjivoj kamatnoj stopi na cijeli Zajam ili bilo koji preostali dio Zajma, odabrati platiti kamatu po fiksnoj kamatnoj stopi na taj dio Zajma u skladu s odlomkom 3.04(c) Standardnih uslova.

Odlomak 2.03. Povlačenja sredstava

(a) Raspoloživi iznos se može povlačiti s vremena na vrijeme u skladu s odredbama Priloga 2 za finansiranje: (1) izdataka napravljenih (ili, ako se Banka složi s tim, koji će se napraviti) u vezi s razumnim troškovima materijala, radova i usluga potrebnih za Projekat, i (2) Jednokratnu proviziju.

(b) Zajmoprimac ovim daje ovlaštenje Banci da povuče od Raspoloživog iznosa iznos koji je jednak Jednokratnoj proviziji i da sebi isplati Jednokratnu proviziju u ime Zajmoprimca.

Odlomak 2.04. Ovlašteni predstavnik za povlačenja sredstava

Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine je određeno kao Ovlašteni predstavnik Zajmoprimca za svrhu poduzimanja bilo kakve aktivnosti potrebne ili dozvoljene prema odlomku 2.03(a) i prema odlomcima 3.01. i 3.02. Standardnih uslova.

Odlomak 2.05. Konsultanti

(a) Kako bi pomogao u implementaciji Projekta, Zajmoprimac će osigurati i, ako je primjenjivo, potaknuti da Projektni entitet i distrikt, osim ako nije drugačije dogovoreno s Bankom, angažiraju i koriste Konsultante (Konsultanti) čije su kvalifikacije, iskustvo i projektni zadaci zadovoljavajući za Banku, uključujući:

(1) konsultante koji će pomoći Jedinici za implementaciju projekta u pripremi FOPIP-a, a koji će biti angažirani najkasnije do 31. decembra 2022. godine; i

(2) inženjerskog konsultanta za nadzor i implementaciju projekta (Konsultant za nadzor i implementaciju), koji će poduzeti inženjerski nadzor i nadzor ugovora opisanog u Prilogu 1, dio A, s aspekta zdravlja, sigurnosti na radu, zaštite okoliša i radnih uslova, koji će se finansirati iz sredstava Zajma, a koji će Konsultant za nadzor i implementaciju biti angažiran što je prije moguće.

(b) Zajmoprimac će osigurati i potaknuti, ako je primjenjivo, da Projektni entitet i Distrikt pruže Konsultantima potrebnu podršku za obavljanje njihovih funkcija.

ČLAN III - IZVOĐENJE PROJEKTA

Odlomak 3.01. Ostale pozitivne projektne obaveze

Kao dodatak općim obavezama navedenim u članovima IV i V Standardnih uslova, Zajmoprimac će, ukoliko se Banka ne složi drugačije:

(a) pod uslovima prihvatljivim za Banku, staviti sredstva Zajma na raspolaganje Distriktu, u skladu sa Supsidijarnim ugovorom u formi i sa sadržajem prihvatljivim za Banku;

(b) koristiti svoja prava po Supsidijarnom ugovoru na takav način da zaštiti interese Zajmoprimca i Banke, da postupa prema odredbama ovog ugovora i da ispuni svrhu Zajma;

(c) potaknuti Distrikt i Projektni entitet da ispunjavaju sve svoje obaveze prema finansijskim ugovorima u kojima su ugovorna strana;

(d) osim ako se Banka ne složi drugačije, neće prenositi, mijenjati, opozvati ili se odreći bilo koje odredbe Supsidijarnog ugovora i osigurat će da ugovorne strane Supsidijarnog ugovora neće prenositi, mijenjati, opozvati ili se odreći bilo koje odredbe tih ugovora;

(e) potaknuti Projektni entitet i Distrikt da ispunjavaju sve svoje obaveze prema Projektnom ugovoru, uključujući bez ograničenja obaveze koje se odnose na:

(1) uspostavljanje i rad Jedinice za implementaciju projekta, kao što je navedeno u odlomku 3.02. ovog ugovora i odlomku 2.03. Projektnog ugovora,

(2) nabavku robe, radova i usluga za Projekat, kao što je navedeno u odlomku 2.04. Projektnog ugovora,

(3) ekološka i socijalna pitanja, kao što je navedeno u odlomku 2.05. Projektnog ugovora, te će osigurati da se Projekat provodi u skladu s Ekološkom i društvenom politikom Banke (2019.) i relevantnim zahtjevima za učinkom, te Okolišnim i društvenim akcijskim planom (ESAP) dogovorenim s Bankom,

(4) angažiranje i korištenje Konsultanata za pomoć u implementaciji Projekta, kako je predviđeno odlomkom 2.05. ovog ugovora i odlomkom 2.06. Projektnog ugovora;

(5) izradu Akcijskog plana za zeleni grad ("GCAP") najkasnije 24 mjeseca nakon potpisivanja ovog ugovora i osigurati da GCAP bude: (i) završen (Završetak), jer će Završetak biti dokazan izdavanjem, te prihvaćanjem završnog izvještaja od strane Banke, i (ii) podnesen na odobrenje Skupštini Brčko distrikta u navedenom roku

(6) provođenje FOPIP-a i povezanih obaveza, kao što je predviđeno u odlomku 2.01(a)(3) Projektnog ugovora

(7) pripremu detaljnog plana otkupa zemljišta i preseljenja (LARP), uključujući studiju eksproprijacije od strane JIP-a,

(8) pripremu i dostavljanje izvještaja o pitanjima koja se tiču Projekta i rada Projektnog entiteta, kao što je navedeno u odlomku 2.07. Projektnog ugovora,

(9) održavanje procedura, evidencija i računa, pripremu, reviziju i dostavljanje Banci finansijskih izvještaja i dostavljanje Banci svih drugih relevantnih informacija koje se odnose na Projekat ili rad Projektnog entiteta, kao što je navedeno u odlomku 3.01. Projektnog ugovora, i

(10) poštivanje svih obaveza koje se odnose na finansijske i operativne aspekte Projekta od strane Distrikta i Projektnog entiteta, kao što je navedeno u odlomcima 3.02, 3.03, 3.04. i 3.05. Projektnog ugovora; i

(f) poduzeti, ili potaknuti da budu poduzete, sve dodatne aktivnosti da osigura odgovarajuća sredstva za završetak Projekta.

Odlomak 3.02. Jedinica za implementaciju projekta

(a) Kako bi koordinirao, upravljao, nadzirao i ocijenio sve aspekte implementacije Projekta, uključujući pripremu LARP-a (uz podršku Konsultanta za nadzor i implementaciju), nabavku roba, radova i usluga za Projekat, te ekološka i socijalna pitanja, Zajmoprimac će osigurati da Distrikt i Projektni entitet, osim ako nije drugačije dogovoreno s Bankom, uspostave JIP, te da JIP u svako doba tokom izvođenja Projekta ima odgovarajuće resurse i odgovarajuće kvalificirano osoblje, zadovoljavajuće za Banku. Promjene u sastavu JIP-a podliježu prethodnom odobrenju Banke.

(b) Zajmoprimac će osigurati da JIP blisko sarađuje s Konsultantima iz odlomka 2.06. ovog ugovora.

Odlomak 3.03. Porezi

U skladu s odlomkom 6.01(a)(ii) (Porezi) Standardnih uslova, Zajmoprimac izjavljuje da će ovaj ugovor i svi povezani dokumenti na koje se primjenjuju Standardni uslovi biti oslobođeni svih poreza koji se naplaćuju ili na teritoriji Zajmoprimca ili u vezi s njegovim izvršenjem, isporukom ili registracijom.

ČLAN IV - SUSPENZIJA; UBRZANJE DOSPIJEĆA; OTKAZIVANJE

Odlomak 4.01. Suspenzija

Sljedeće je specificirano za potrebe odlomka 7.01(a)(xvii) Standardnih uslova:

(a) došlo je do izmjene, suspenzije, ukidanja, opoziva ili napuštanja zakonskog i regulatornog okvira koji se primjenjuje na sektor infrastrukture na teritoriji Zajmoprimca na bilo koji drugi način osim onog koji je Banka u pisanoj formi odobrila;

(b) Zajmoprimac, Distrikt ili Projektni entitet nisu ispunili bilo koju od obaveza po Finansijskim ugovorima u kojima su ugovorna strana.

Odlomak 4.02. Ubrzanje dospijeća

Sljedeće je specificirano za potrebe odlomka 7.06(f) Standardnih uslova:

(a) bilo koji događaj naveden u odlomku 4.01. se dogodio i nastavio trajati tokom trideset (30) dana nakon što je Banka dostavila Zajmoprimcu obavještenje o tome.

Odlomak 4.03. Otkazivanje

Ako u bilo kojem trenutku Banka utvrdi da je plaćanje iz, ili korištenje, sredstava Zajma bilo napravljeno na način koji nije usklađen sa zahtjevima ovog ugovora i ustanovi iznos Zajma na koji se primjenjuje takva pogrešna upotreba, Banka može uz obavještenje Zajmoprimcu, otkazati pravo Zajmoprimcu da vrši povlačenje sredstava za taj iznos. Nakon davanja takvog obavještenja, taj iznos Zajma će biti otkazan.

ČLAN V - PRAVOSNAŽNOST

Odlomak 5.01. Uslovi koji prethode pravosnažnosti

Sljedeće je specificirano za svrhu odlomka 9.02(c) Standardnih uslova kao dodatni uslovi za pravosnažnost ovog ugovora i svih ostalih finansijskih ugovora:

(a) svaki pojedinačni finansijski ugovor, po obliku i sadržaju prihvatljiv za Banku, je propisno izvršen i dostavljen, i svi uslovi koji prethode njihovoj pravosnažnosti ili pravu svake pojedinačne ugovorne strane svakog od finansijskih ugovora da vrše povlačenja sredstava po tim ugovorima, osim jedino pravosnažnosti ovog ugovora, su ispunjeni; i

(b) Banka je primila pravna mišljenja opisana u odlomku 5.03. (u obliku i sadržaju koji je zadovoljavajući za Banku).

Odlomak 5.02. Uslovi koji prethode prvoj isplati sredstava

Sljedeće je specificirano kao dodatni uslovi za prvu isplatu sredstava po ovom ugovoru i svim drugim finansijskim ugovorima:

(a) Banka je dobila zadovoljavajuće dokaze da je Konsultant za nadzor i implementaciju angažiran u skladu s odlomkom 2.05. ovog ugovora.

(b) Projektni entitet zajedno s Distriktom je uspostavio Jedinicu za implementaciju projekta, osim ako nije drugačije dogovoreno s Bankom, u skladu s odlomkom 3.02.

Odlomak 5.03. Pravna mišljenja

(a) U svrhu odlomka 9.03(a) Standardnih uslova, mišljenje ili mišljenja pravnog savjetnika će u ime Zajmoprimca dati ministar pravde Zajmoprimca, a sljedeća pitanja su specificirana kao dodatna pitanja koja trebaju biti uključena u mišljenje ili mišljenja koja se dostavljaju Banci:

(1) da je ovaj ugovor propisno odobren ili ratificiran od strane Zajmoprimca, te dostavljen u njegovo ime i predstavlja važeću i zakonsku obavezu Zajmoprimca, provedivu u skladu sa svojim uslovima.

(b) U svrhu odlomka 9.03(c) Standardnih uslova, mišljenje ili mišljenja pravnog savjetnika će u ime Projektnog entiteta dati javni pravobranilac Distrikta, a sljedeća pitanja su specificirana kao dodatna pitanja koja trebaju biti uključena u mišljenje ili mišljenja koja se dostavljaju Banci:

(1) da je Projektni ugovor propisno odobren od strane Projektnog entiteta, te dostavljen u njegovo ime i predstavlja važeću i zakonsku obavezu Projektnog entiteta, provedivu u skladu sa svojim uslovima.

(c) U svrhu odlomka 9.03(c) Standardnih uslova, mišljenje ili mišljenja pravnog savjetnika će u ime Distrikta dati javni pravobranilac Distrikta, a sljedeća pitanja su specificirana kao dodatna pitanja koja trebaju biti uključena u mišljenje ili mišljenja koja se dostavljaju Banci:

(1) da je Projektni ugovor propisno odobren od strane Distrikta i dostavljen u njegovo ime i predstavlja važeću i zakonsku obavezu Distrikta, provedivu u skladu sa svojim uslovima; i

(2) da je Supsidijarni ugovor propisno odobren od strane Distrikta i dostavljen u njegovo ime i predstavlja važeću i zakonsku obavezu Distrikta, provedivu u skladu sa svojim uslovima.

Odlomak 5.04. Raskid ugovora zbog neostvarivanja pravosnažnosti

Datum 180 dana nakon datuma ovog ugovora određen je za svrhu odlomka 9.04. Standardnih uslova.

ČLAN VI - RAZNO

Odlomak 6.01. Obavještenja

(a) Sljedeće adrese su navedene u svrhu odlomka 10.01. Standardnih uslova, s tim da će se smatrati da je svako obavještenje dostavljeno bilo da je isporučeno ručno, poštom ili u pdf-u ili nekom sličnom formatu elektronskom poštom:

Za Zajmoprimca:
Bosna i Hercegovina
Ministarstvo finansija i trezora
Trg Bosne i Hercegovine 1
Sarajevo 71000
Bosna i Hercegovina

Na pažnju: ministra finansija i trezora
E-mail: trezorbih@mft.gov.ba
Faks: +387 33 202 930
Za Banku:
European Bank for Reconstruction and Development
One Exchange Square
London EC2A 2JN
United Kingdom
Attention: Operation Administration Department / Operation No. 52273
Telefon: +44 20 7338 6000
E-mail: oad@ebrd.com

(b) Banka može pozvati Zajmoprimca da se registrira za korištenje usluge "ClientNet" ili nekog drugog oblika elektronske komunikacije i, ako se Zajmoprimac i Banka slože da koriste "ClientNet" ili drugi oblik elektronske komunikacije, bilo koje obavještenje, prijava ili druga komunikacija od Zajmoprimca prema Banci ili od Banke prema Zajmoprimcu (osim bilo kojeg obavještenja, prijave ili druge komunikacije koja se zahtijeva ovim ugovorom ili bilo kojim drugim finansijskim ugovorom da bude u originalnom, ovjerenom ili štampanom primjerku), može se, u skladu s odredbama i uslovima usluge "ClientNet" ili takvog drugog oblika elektronske komunikacije, dati ili donijeti putem objavljivanja takvog obavještenja, prijave ili druge komunikacije na "ClientNetu" ili poslati u skladu s dogovorenim uslovima u vezi s drugim oblicima elektronske komunikacije.

(c) Svako obavještenje, prijava ili druga komunikacija koja se dostavlja ručno, zračnom poštom ili faksom ili preko usluge "ClientNet" ili drugog dogovorenog oblika elektronske komunikacije će biti na snazi tek kada je primljena (ili dostupna) u čitljivom obliku, s tim što će se bilo koje obavještenje, prijava ili druga komunikacija koja je primljena (ili dostupna) nakon 17:00 sati u mjestu u kojem strana kojoj se upućuje relevantno obavještenje, prijava ili komunikacija, ima adresu za svrhe ovog ugovora, smatrati da stupa na snagu tek sljedećeg dana.

KAO DOKAZ da su strane, preko svojih pravosnažno opunomoćenih predstavnika, potpisale ovaj ugovor u četiri primjerka u Sarajevu, Bosna i Hercegovina, na dan i godinu kao što je prvi put ovdje navedeno.

BOSNA I HERCEGOVINA
/svojeručni potpis/
_____
Ime: Vjekoslav Bevanda
Funkcija: ministar finansija
EVROPSKA BANKA ZA OBNOVU I RAZVOJ
/svojeručni potpis/
_____
Ime: Manuela Naessl
Funkcija: direktorica, EBRD Bosna i Hercegovina

PRILOG 1 - OPIS PROJEKTA

1. Svrha Projekta je da pomogne Zajmoprimcu u finansiranju izgradnje glavnog transportnog cjevovoda koji će doprinijeti regulaciji pritiska vode na čitavom urbanom području Distrikta, smanjenju gubitaka vode, ostvarenju uštede energije i povećanju pokrivenosti mrežom vodosnabdijevanja.

2. Projekat se sastoji od sljedećih dijelova, podložnih onim promjenama koje Banka i Zajmoprimac mogu dogovoriti s vremena na vrijeme:

Dio A: Građevinski radovi

(i) Izgradnja glavnog transportnog cjevovoda (GTC);

(ii) Izgradnja odvojaka, rekonstrukcija postojeće mreže vodosnabdijevanja i ugradnja pogona s promjenjivom frekvencijom (VFDs);

(iii) Nepredviđeni radovi.

Dio B: Konsultantske usluge

(i) Konsultant za nadzor i implementaciju (u vezi s Dijelom A) .

3. Očekuje se da će Projekat biti završen u roku od 3 godine od datuma pravosnažnosti.

PRILOG 2 - KATEGORIJE I POVLAČENJA SREDSTAVA

1. Tabela u nastavku prikazuje kategorije stavki koje će se finansirati od sredstava Zajma, alokaciju iznosa Zajma za svaku kategoriju, i postotak troškova za stavke koje će se finansirati unutar svake kategorije.

2. Bez obzira na odredbe paragrafa 1 gore u tekstu, neće biti povlačenja sredstava za troškove nastale prije Datuma pravosnažnosti.

3. Obaveza Banke da izvrši bilo kakvo povlačenje u odnosu na kategoriju 1 (Građevinski radovi (u pogledu dijela A (i) - (iii))) podliježe prethodnom ispunjenju, u obliku i sadržaju koji zadovoljavaju Banku, ili prema vlastitom nahođenju Banke, odricanje, bilo u cijelosti ili djelimično, bilo podložno uslovima ili bezuslovno, od sljedećeg preduslova:

(a) Banka je primila izvještaj o provedbi LARP-a u obliku i sadržaju koji je zadovoljavajući za Banku.

4. Banka ima pravo da povuče sredstva u ime Zajmoprimca i plati samoj sebi, po dospijeću, Jednokratnu proviziju.

Kategorija	Iznos dodijeljenog zajma (u eurima)	Postotak troškova koji će se finansirati
(1) Građevinski radovi (za dio A (i) - (iii))	EUR 6.135.000	Do 100% vrijednosti ugovora, isključujući poreze
(2) Konsultant za nadzor i implementaciju	EUR 300.000	Do 100% vrijednosti ugovora, isključujući poreze
(3) Jednokratna provizija	EUR 65.000	100%
Ukupno	EUR 6.500.000	

Član 3.

Ova odluka će biti objavljena u "Službenom glasniku BiH-Međunarodni ugovori" na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku i stupa na snagu danom objavljivanja.

Broj 01-50-1-2232-21/22
22. jula 2022. godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Šefik Džaferović, s. r.

Na temelju članka V 3. d) Ustava Bosne i Hercegovine i suglasnosti Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (Odluka PS BiH broj 01,02-21-1-828/22 od 15. lipnja 2022. godine), Predsjedništvo Bosne i Hercegovine, na 28. redovitoj sjednici, održanoj 22. srpnja 2022. godine, donijelo je

ODLUKU
O RATIFIKACIJI UGOVORA O ZAJMU (ZELENI GRADOVI 2 - WINDOW II VODOVOD BRČKO) IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I EUROPSKE BANKE ZA OBNOVU I RAZVOJ)

Članak 1.

Ratificira se Ugovor o zajmu (Zeleni gradovi 2 - Window II Vodovod Brčko) između Bosne i Hercegovine i Europske banke za obnovu i razvoj, potpisan dana 12.04.2022. godine u Sarajevu, na engleskome jeziku.

Članak 2.

Tekst Ugovora glasi:
(Broj operacije 52273)

UGOVOR O ZAJMU
(ZELENI GRADOVI 2 – WINDOW II VODOVOD BRČKO) IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I EUROPSKE BANKE ZA OBNOVU I RAZVOJ

Datum 12. travnja 2022. godine

SADRŽAJ

ČLANAK I - STANDARDNI UVJETI; DEFINICIJE
Odlomak 1.01. Uključivanje standardnih uvjeta i odredbi
Odlomak 1.02. Definicije
Odlomak 1.03. Tumačenje
ČLANAK II - OSNOVNI UVJETI ZAJMA
Odlomak 2.01. Iznos i valuta
Odlomak 2.02. Ostali financijski uvjeti Zajma
Odlomak 2.03. Povlačenja sredstava
Odlomak 2.04. Ovlašteni predstavnik za povlačenja sredstava
Odlomak 2.05. Konzultanti
ČLANAK III - IZVOĐENJE PROJEKTA
Odlomak 3.01. Ostale pozitivne projektne obaveze
Odlomak 3.02. Jedinica za implementaciju projekta
Odlomak 3.03 Porezi
ČLANAK IV - SUSPENZIJA; UBRZANJE DOSPIJEĆA; OTKAZIVANJE
Odlomak 4.01. Suspenzija
Odlomak 4.02. Ubrzanje dospijeća
Odlomak 4.03. Otkazivanje
ČLANAK V - PRAVOSNAŽNOST
Odlomak 5.01. Uvjeti koji prethode pravosnažnosti
Odlomak 5.02. Uvjeti koji prethode prvoj isplati sredstava
Odlomak 5.03. Pravna mišljenja
Odlomak 5.04. Raskid ugovora zbog neostvarivanja pravosnažnosti
ČLANAK VI - RAZNO
Odlomak 6.01. Obavijesti
PRILOG 1 - OPIS PROJEKTA
PRILOG 2 - KATEGORIJE I POVLAČENJA SREDSTAVA

UGOVOR O ZAJMU

UGOVOR zaključen 12.travnja 2022. godine između BOSNE I HERCEGOVINE ("Zajmoprimatelj") i EUROPSKE BANKE ZA OBNOVU I RAZVOJ ("Banka").

PREAMBULA

(A) BUDUĆI DA je Banka ustanovljena radi financiranja posebnih projekata čiji je cilj poticanje prelaska na otvorenu, tržišno orijentiranu ekonomiju i promoviranje privatne i poduzetničke inicijative u određenim zemljama koje poštuju i primjenjuju načela višestranačke demokracije, pluralizma i tržišne ekonomije;

(B) BUDUĆI DA Zajmoprimatelj, uz pomoć i podršku Distrikta i Projektnog entiteta namjerava implementirati Projekt opisan u Prilogu 1, koji je dizajniran da pomogne Distriktu i Projektnom entitetu u financiranju izgradnje glavnog transportnog cjevovoda koji će doprinijeti regulaciji pritiska vode na čitavom urbanom području Distrikta, smanjenju gubitaka vode, ostvarenju uštede energije i povećanju pokrivenosti vodoopskrbnom mrežom;

(C) BUDUĆI DA je Banka u procesu dogovaranja sredstava tehničke pomoći u iznosu do EUR 350.000 za pomoć Distriktu i Projektnom entitetu u implementaciji Projekta u vezi s izradom FOPIP-a, uključujući pomoć Projektnom entitetu u izradi Ugovora o javnim uslugama ("UJU") te njegovom potpisivanju s Distriktom, te uključujući, inter alia, postupno postizanje tarifa za puni povrat troškova za sve usluge koje Projektni entitet pruža;

(D) BUDUĆI DA je Srednjoeuropska inicijativa odobrila bespovratna sredstva u iznosu do EUR 275.000 za podršku Distriktu u izradi Akcijskog plana zelenih gradova za poboljšanje ekološke učinkovitosti Distrikta;

(E) BUDUĆI DA će Projektni Entitet implementirati projekat uz podršku Distrikta i Zajmoprimatelja;

(F) BUDUĆI DA je Zajmoprimatelj na inicijativu Distrikta i Projektnog entiteta tražio pomoć Banke u financiranju dijela Projekta;

(G) BUDUĆI DA se Banka složila da na osnovu, inter alia, prije spomenutog odobri zajam Zajmoprimatelju u iznosu koji neće premašiti EUR 6.500.000 ("Zajam") pod uvjetima određenim ili navedenim u ovom ugovoru i Projektnom ugovoru.

OVIM se strane slažu o sljedećem:

ČLANAK I - STANDARDNI UVJETI; DEFINICIJE

Odlomak 1.01. Uključivanje standardnih uvjeta i odredbi

Sve odredbe Standardnih uvjeta Banke od 01. listopada 2018. godine ("Standardni uvjeti") ovim se uključuju i primjenjuju na ovaj ugovor s istom snagom i djelovanjem kao da su u cijelosti ovdje navedene.

Odlomak 1.02. Definicije

Gdje god su korišteni u ovom ugovoru (uključujući Preambulu i Priloge), osim ako je drugačije navedeno ili kontekst drugačije nalaže, izrazi definirani u Preambuli imaju značenje kakvo im je tu pripisano, izrazi definirani u Standardnim uvjetima imaju značenja koja su im tamo pripisana, a sljedeći izrazi imaju sljedeća značenja:

"Ovlašteni predstavnik

Zajmoprimatelja" označava Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine kako je opisano u odlomku 2.04. ovog ugovora.

"Distrikt" označava Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine.

"Datum pravosnažnosti" označava datum na koji Ugovor o zajmu postaje pravosnažan u skladu s odlomkom 9.01 Standardnih uvjeta, pod uvjetima odredbi odlomka 5.01 ovog ugovora.

"Politika i procedure

izvršenja" označava Politiku i procedure izvršenja Banke od 04.listopada 2017. godine.

"Euro", "EUR" ili "€" označava zakonitu valutu država članica Europske unije koje su prihvatile jedinstvenu valutu u skladu sa Sporazumom o osnivanju Europske zajednice, uz promjene navedene u Sporazumu o Europskoj uniji.

"Financijski ugovori" označava, u formi i sa sadržajem prihvatljivim za Banku, svaki pojedinačno (i) ovaj Ugovor o zajmu, (ii) Projektni ugovor, (iii) Supsidijarni ugovor.

"Fiskalna godina" označava fiskalnu godinu Zajmoprimatelja koja počinje 1. siječnja svake godine.

"Jednokratna provizija" označava jednokratnu proviziju kako je definirano u odlomku 3.05(b) Standardnih uvjeta.

"FOPIP" označava Program poboljšanja financijskih i operativnih rezultata za Projekt sa fokusom na, između ostalog, poboljšanje organizacijske strukture i učinkovitost, upravljanje računovodstvenim sustavom i informacijama, strukturu zaposlenih, prikupljanje prihoda i administraciju, tarifnu politiku, financijsko upravljanje, smanjenje neprihodovane vode, odnose sa potrošačima i kooperativno planiranje.

"Plan otkupa zemljišta

i preseljenja" ili

"LARP" ima značenje dato u odlomku 3.01 (f) (6) ovog ugovora.

"Projekt" označava projekt detaljno opisan u Preambuli i Prilogu 1.

"Projektni ugovor" označava projektni ugovor koji će biti zaključen između Distrikta, Projektnog entiteta i Banke, kao što je definirano u Standardnim uvjetima.

"Projektni entitet" označava, za svrhu Standardnih uvjeta, Javno poduzeće "Komunalno Brčko" d.o.o. Brčko Distrikt BiH.

"Jedinica za implementaciju

projekta " ili "JIP" označava jedinicu za implementaciju projekta kao što je navedeno u odlomku 3.02 ovog ugovora i odlomku 2.03 Projektnog ugovora;

"Standardni uvjeti" označavaju Standardne uvjete Banke od 1. listopada 2018.godine.

"Supsidijarni ugovor" označava ugovor koji će biti zaključen između Zajmoprimatelja i Distrikta u skladu s odlomkom 3.01(b), i koji se može mijenjati s vremena na vrijeme.

"Porezi" označavaju "Poreze" kao što je definirano u Standardnim uvjetima.

Odlomak 1.03. Tumačenje

U ovom ugovoru, svako pozivanje na određeni članak, odlomak ili Prilog, osim ako je u ovom ugovoru drugačije navedeno, će se smatrati pozivanjem na taj određeni članak, odlomak ili Prilog ovog ugovora.

ČLANAK II - OSNOVNI UVJETI ZAJMA

Odlomak 2.01. Iznos i valuta

Banka se slaže da pozajmi Zajmoprimatelju, pod uvjetima određenim ili navedenim u ovom ugovoru, iznos ne veći od EUR 6.500.000.

Odlomak 2.02. Ostali financijski uvjeti Zajma

(a) Minimalni iznos povlačenja sredstava je 300.000 eura.

(b) Minimalni iznos prijevremenog otplaćivanja je 1.000.000 eura.

(c) Minimalni iznos otkazivanja je 1.000.000 eura.

(d) Datumi plaćanja kamate će biti 30. svibanj i 30. studeni svake godine.

(e) (1) Zajmoprimatelj će otplatiti Zajam u 24 jednake (ili onoliko jednake koliko je moguće) polugodišnje rate 30. svibnja i 30. studenog svake godine, s tim da je prvi datum otplate zajma 30. studeni 2024.godine, a zadnji datum otplate zajma je 30. svibanj 2036. godine.

(2) Bez obzira na gore navedeno, u slučaju da (i) Zajmoprimatelj ne povuče ukupan iznos Zajma prije prvog Datuma otplate zajma određenog u odlomku 2.02(e) i (ii) Banka produži zadnji datum raspolaganja sredstvima zajma određen u donjem odlomku 2.02(f) do datuma koji nastupa nakon tog Prvog datuma oplate zajma, tada će se iznos svakog povlačenja sredstava koje se izvrši na dan ili nakon prvog Datuma otplate zajma raspodijeliti na jednake iznose za otplatu na nekoliko Datuma otplate zajma koji dolaze nakon datuma tog povlačenja sredstava (Banka će po potrebi prilagođavati tako raspodijeljene iznose kako bi u svakom pojedinačnom slučaju postigla cijele brojeve). Banka će, s vremena na vrijeme, obavještavati Zajmoprimatelja o tako raspodijeljenim sredstvima.

(f) Zadnji datum raspolaganja sredstvima će biti 3 godine od Datuma pravosnažnosti, ili neki drugi kasniji datum koji Banka može odrediti po svom nahođenju i o tome obavijestiti Zajmoprimatelja. Ako je raspoloživi iznos zajma, ili dio tog iznosa, podložan Fiksnoj kamatnoj stopi, a Banka odgodi Zadnji datum raspolaganja sredstvima, Zajmoprimatelj će odmah platiti Banci iznos Nepredviđenih troškova o kojem će Banka, s vremena na vrijeme, obavijestiti Zajmoprimatelja u pisanom obliku.

(g) Visina provizije na raspoloživa a neisplaćena sredstva će biti 0.5% godišnje. Provizija na raspoloživa a neisplaćena sredstva će se obračunavati od datuma šezdeset (60) dana nakon datuma Ugovora o zajmu;

(h) Visina jednokratne provizije će biti jednaka 1% glavnice zajma.

(i) Zajam je podložan promjenljivoj kamatnoj stopi. Bez obzira na gore navedeno Zajmoprimatelj može, kao alternativu plaćanju kamate po promjenljivoj kamatnoj stopi na cijeli Zajam ili bilo koji preostali dio Zajma, odabrati platiti kamatu po fiksnoj kamatnoj stopi na taj dio Zajma u skladu s odlomkom 3.04(c) Standardnih uvjeta.

Odlomak 2.03. Povlačenja sredstava

(a) Raspoloživi iznos se može povlačiti s vremena na vrijeme u skladu s odredbama Priloga 2 za financiranje (1) izdataka napravljenih (ili, ako se Banka složi s tim, koji će se napraviti) u vezi s razumnim troškovima materijala, radova i usluga potrebnih za Projekat i (2) Jednokratnu proviziju.

(b) Zajmoprimatelj ovim daje ovlaštenje Banci da povuče od Raspoloživog iznosa iznos koji je jednak Jednokratnoj proviziji i da sebi isplati Jednokratnu proviziju u ime Zajmoprimatelja.

Odlomak 2.04. Ovlašteni predstavnik za povlačenja sredstava

Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine je određeno kao Ovlašteni predstavnik Zajmoprimatelja za svrhu poduzimanja bilo kakve aktivnosti potrebne ili dozvoljene prema odlomku 2.03(a) i prema odlomcima 3.01 i 3.02 Standardnih uvjeta.

Odlomak 2.05. Konzultanti

(a) Kako bi pomogao u implementaciji Projekta, Zajmoprimatelj će osigurati i, ako je primjenjivo, potaknuti, da Projektni entitet i Distrikt, osim ako nije drugačije dogovoreno s Bankom, angažiraju i koriste Konzultante ("Konzultanti") čije su kvalifikacije, iskustvo i projektni zadaci zadovoljavajući za Banku, uključujući:

(1) konzultante koji će pomoći Jedinici za implementaciju projekta u pripremi FOPIP–a, a koji će biti angažirani najkasnije do 31.prosinca 2022.godine; i

(2) inženjerskog konzultanta za nadzor i implementaciju projekta ("Konzultant za nadzor i implementaciju") koji će poduzeti inženjerski nadzor i nadzor ugovora opisanog u Prilogu 1, dio A, s aspekta zdravlja, sigurnosti na radu, zaštite okoliša i radnih uvjeta, koji će se financirati iz sredstava Zajma, a koji će Konzultant za nadzor i implementaciju biti angažiran što je prije moguće.

(b) Zajmoprimatelj će osigurati i potaknuti ako je primjenjivo, da Projektni entitet i Distrikt pruže Konzultantima potrebnu podršku za obavljanje njihovih funkcija.

ČLANAK III - IZVOĐENJE PROJEKTA

Odlomak 3.01. Ostale pozitivne projektne obaveze

Kao dodatak općim obavezama navedenim u člancima IV i V Standardnih uvjeta, Zajmoprimatelj će, ukoliko se Banka ne složi drugačije:

(a) pod uvjetima prihvatljivim za Banku, staviti sredstva Zajma na raspolaganje Distriktu, u skladu sa Supsidijarnim ugovorom u formi i sa sadržajem prihvatljivim za Banku;

(b) koristiti svoja prava po Supsidijarnom ugovoru na takav način da zaštiti interese Zajmoprimatelja i Banke, da postupa prema odredbama ovog ugovora i da ispuni svrhu Zajma;

(c) potaknuti Distrikt i Projektni entitet da ispunjavaju sve svoje obaveze prema Financijskim ugovorima u kojima su ugovorna strana;

(d) osim ako se Banka ne složi drugačije, neće prenositi, mijenjati, opozvati ili se odreći bilo koje odredbe Supsidijarnog ugovora i osigurat će da ugovorne strane Supsidijarnog ugovora neće prenositi, mijenjati, opozvati ili se odreći bilo koje odredbe tih ugovora.

(e) potaknuti Projektni entitet i Distrikt da ispunjavaju sve svoje obaveze prema Projektnom ugovoru, uključujući bez ograničenja obaveze koje se odnose na:

(1) uspostavljanje i rad Jedinice za implementaciju projekta kao što je navedeno u odlomku 3.02 ovog ugovora i odlomku 2.03 Projektnog ugovora;

(2) nabavku robe, radova i usluga za Projekat kao što je navedeno u odlomku 2.04 Projektnog ugovora;

(3) ekološka i socijalna pitanja kao što je navedeno u odlomku 2.05 Projektnog ugovora, te će osigurati da se Projekat provodi u skladu s Ekološkom i društvenom politikom Banke (2019.) i relevantnim zahtjevima za učinkom te Okolišnim i društvenim akcijskim planom (ESAP) dogovorenim s Bankom;

(4) angažiranje i korištenje Konzultanata za pomoć u implementaciji Projekta kako je predviđeno odlomkom 2.05 ovog Ugovora i odlomkom 2.06 Projektnog ugovora;

(5) izradu Akcijskog plana za zeleni grad ("GCAP") najkasnije 24 mjeseca nakon potpisivanja ovog ugovora i osigurati da GCAP bude: (i) završen ("Završetak"), jer će Završetak biti dokazan izdavanjem te prihvaćanjem završnog izvještaja od strane Banke, i (ii) podnošenja na odobrenje Skupštini Brčko Distrikta u navedenom roku;

(6) provođenje FOPIP-a i povezanih obaveza kao što je predviđeno u odlomku 2.01 (a)(3) Projektnog ugovora;

(7) pripremu detaljnog plana otkupa zemljišta i preseljenja ("LARP"), uključujući studiju eksproprijacije od strane JIP-a;

(8) pripremu i dostavljanje izvještaja o pitanjima koja se tiču Projekta i rada Projektnog entiteta, kao što je navedeno u odlomku 2.07 Projektnog ugovora;

(9) održavanje procedura, evidencija i računa, pripremu, reviziju i dostavljanje Banci financijskih izvještaja i dostavljanje Banci svih drugih relevantnih informacija koje se odnose na Projekat ili rad Projektnog entiteta, kao što je navedeno u odlomku 3.01 Projektnog ugovora; i

(10) poštivanje svih obaveza koje se odnose na financijske i operativne aspekte Projekta od strane Distrikta i Projektnog entiteta, kao što je navedeno u odlomcima 3.02, 3.03, 3.04 i 3.05 Projektnog ugovora; i

(f) poduzeti, ili potaknuti da budu poduzete, sve dodatne aktivnosti da osigura odgovarajuća sredstva za završetak Projekta.

Odlomak 3.02. Jedinica za implementaciju projekta

(a) Kako bi koordinirao, upravljao, nadzirao i ocijenio sve aspekte implementacije Projekta, uključujući pripremu LARP-a (uz podršku Konsultanta za nadzor i implementaciju), nabavku roba, radova i usluga za Projekat te ekološka i socijalna pitanja, Zajmoprimatelj će osigurati da Distrikt i Projektni entitet, osim ako nije drugačije dogovoreno s Bankom, uspostave JIP te da JIP u svako doba tokom izvođenja projekta ima odgovarajuće resurse i odgovarajuće kvalificirano osoblje, zadovoljavajuće za Banku. Promjene u sastavu JIP-a podliježu prethodnom odobrenju Banke.

(b) Zajmoprimatelj će osigurati da JIP blisko surađuje s Konzultantima iz odlomka 2.06 ovog ugovora.

Odlomak 3.03 Porezi

U skladu s odlomkom 6.01 (a) (ii) (Porezi) Standardnih uvjeta, Zajmoprimatelj izjavljuje da će ovaj ugovor i svi povezani dokumenti na koje se primjenjuju Standardni uvjeti biti oslobođeni svih poreza koji se naplaćuju ili na teritoriji Zajmoprimatelja ili u vezi s njegovim izvršenjem, isporukom ili registracijom.

ČLANAK IV - SUSPENZIJA; UBRZANJE DOSPIJEĆA; OTKAZIVANJE

Odlomak 4.01. Suspenzija

Sljedeće je specificirano za potrebe odlomka 7.01(a)(xvii) Standardnih uvjeta:

(a) došlo je do izmjene, suspenzije, ukidanja, opoziva ili napuštanja zakonskog i regulatornog okvira koji se primjenjuje na sektor infrastrukture na teritoriju Zajmoprimatelja na bilo koji drugi način osim onog koji je Banka u pisanoj formi odobrila;

(b) Zajmoprimatelj, Distrikt ili Projektni entitet nisu ispunili bilo koju od obveza po Financijskim ugovorima u kojima su ugovorna strana.

Odlomak 4.02. Ubrzanje dospijeća

Sljedeće je specificirano za potrebe odlomka 7.06(f) Standardnih uvjeta:

(a) bilo koji događaj naveden u odlomku 4.01 se dogodio i nastavio trajati tijekom trideset (30) dana nakon što je Banka dostavila Zajmoprimatelju obavijest o tome.

Odlomak 4.03. Otkazivanje

Ako u bilo kojem trenutku Banka utvrdi da je plaćanje iz, ili korištenje, sredstava Zajma bilo napravljeno na način koji nije usklađen sa zahtjevima ovog ugovora i ustanovi iznos Zajma na koji se primjenjuje takva pogrešna upotreba, Banka može uz obavijest Zajmoprimatelju, otkazati pravo Zajmoprimatelju da vrši povlačenje sredstava za taj iznos. Nakon davanja takve obavijesti, taj iznos Zajma će biti otkazan.

ČLANAK V - PRAVOSNAŽNOST

Odlomak 5.01. Uvjeti koji prethode pravosnažnosti

Sljedeće je specificirano za svrhu odlomka 9.02(c) Standardnih uvjeta kao dodatni uvjeti za pravosnažnost ovog ugovora i svih ostalih Financijskih ugovora:

(a) svaki pojedinačni Financijski ugovor, po obliku i sadržaju prihvatljiv za Banku, je propisno izvršen i dostavljen, i svi uvjeti koji prethode njihovoj pravosnažnosti ili pravu svake pojedinačne ugovorne strane svakog od Financijskih ugovora da vrše povlačenja sredstava po tim ugovorima, osim jedino pravosnažnosti ovog ugovora, su ispunjeni; i

(b) Banka je primila pravna mišljenja opisana u odlomku 5.03 (u obliku i sadržaju koji je zadovoljavajući za Banku).

Odlomak 5.02. Uvjeti koji prethode prvoj isplati sredstava

Sljedeće je specificirano kao dodatni uvjeti za prvu isplatu sredstava po ovom ugovoru i svim drugim Financijskim ugovorima:

(a) Banka je dobila zadovoljavajuće dokaze da je Konsultant za nadzor i implementaciju angažiran u skladu s odlomkom 2.05 ovog ugovora.

(b) Projektni entitet zajedno s Distriktom je uspostavio Jedinicu za implementaciju projekta, osim ako nije drugačije dogovoreno s Bankom, u skladu s odlomkom 3.02.

Odlomak 5.03. Pravna mišljenja

(a) U svrhu odlomka 9.03(a) Standardnih uvjeta, mišljenje ili mišljenja pravnog savjetnika će u ime Zajmoprimatelja dati Ministar pravde Zajmoprimatelja, a sljedeća pitanja su specificirana kao dodatna pitanja koja trebaju biti uključena u mišljenje ili mišljenja, koja se dostavljaju Banci:

(1) da je ovaj ugovor propisno odobren ili ratificiran od strane Zajmoprimatelja te dostavljen u njegovo ime i predstavlja važeću i zakonsku obvezu Zajmoprimatelja, provedivu u skladu sa svojim uvjetima.

(b) U svrhu odlomka 9.03(c) Standardnih uvjeta, mišljenje ili mišljenja pravnog savjetnika će u ime Projektnog entiteta dati Javni pravobranitelj Distrikta, a sljedeća pitanja su specificirana kao dodatna pitanja koja trebaju biti uključena u mišljenje ili mišljenja, koja se dostavljaju Banci:

(1) da je Projektni ugovor propisno odobren od strane Projektnog entiteta te dostavljen u njegovo ime i predstavlja važeću i zakonsku obavezu Projektnog entiteta, provedivu u skladu sa svojim uvjetima.

(c) U svrhu odlomka 9.03(c) Standardnih uvjeta, mišljenje ili mišljenja pravnog savjetnika će u ime Distrikta dati Javni pravobranitelj Distrikta, a sljedeća pitanja su specificirana kao dodatna pitanja koja trebaju biti uključena u mišljenje ili mišljenja, koja se dostavljaju Banci:

(1) da je Projektni ugovor propisno odobren od strane Distrikta i dostavljen u njegovo ime i predstavlja važeću i zakonsku obvezu Distrikta, provedivu u skladu sa svojim uvjetima; i

(2) da je Supsidijarni ugovor propisno odobren od strane Distrikta i dostavljen u njegovo ime i predstavlja važeću i zakonsku obvezu Distrikta, provedivu u skladu sa svojim uvjetima.

Odlomak 5.04. Raskid ugovora zbog neostvarivanja pravosnažnosti

Datum 180 dana nakon datuma ovog ugovora određen je za svrhu odlomka 9.04 Standardnih uvjeta.

ČLANAK VI - RAZNO

Odlomak 6.01. Obavijesti

(a) Sljedeće adrese su navedene u svrhu odlomka 10.01 Standardnih uvjeta, s tim da će se smatrati da je svaka obavijest dostavljena bilo da je isporučena ručno, poštom ili u pdf-u ili nekom sličnom formatu elektroničkom poštom:

Za Zajmoprimatelja:
Bosna i Hercegovina
Ministarstvo financija i trezora
Trg Bosne i Hercegovine 1
Sarajevo 71000
Bosna i Hercegovina
Bosna i Hercegovina
Na pažnju: Ministra financija i trezora
Email: trezorbih@mft.gov.ba
Fax: +387 33 202 930
Za Banku:
European Bank for Reconstruction and Development
One Exchange Square
London EC2A 2JN
United Kingdom
Attention: Operation Administration Department / Operation No. 52273
Telefon: +44 20 7338 6000
Email: oad@ebrd.com

(b) Banka može pozvati Zajmoprimatelja da se registrira za korištenje usluge ClientNet ili nekog drugog oblika elektronske komunikacije i, ako se Zajmoprimatelj i Banka slože koristiti ClientNet ili drugi oblik elektronske komunikacije, bilo koje obavještenje, prijava ili druga komunikacija od Zajmoprimatelja prema Banci ili od Banke prema Zajmoprimatelju (osim bilo kojeg obavještenja, prijave ili druge komunikacije koja se zahtijeva ovim ugovorom ili bilo kojim drugim financijskim ugovorom da bude u originalnom, ovjerenom ili tiskanom primjerku), može se, u skladu sa odredbama i uvjetima usluge ClientNet ili takvog drugog oblika elektronske komunikacije, dati ili donijeti putem objavljivanja takvog obavještenja, prijave ili druge komunikacije na ClientNet-u ili poslati u skladu sa dogovorenim uvjetima u vezi sa drugim oblicima elektronske komunikacije.

(c) Svako obavještenje, prijava ili druga komunikacija koja se dostavlja ručno, zračnom poštom ili faksom ili preko usluge ClientNet ili drugog dogovorenog oblika elektronske komunikacije će biti na snazi tek kada je primljena (ili dostupna) u čitljivom obliku, s tim što će se bilo koje obavještenje, prijava ili druga komunikacija koja je primljena (ili dostupna) nakon 17:00 sati u mjestu u kojem strana kojoj se upućuje relevantno obavještenje, prijava ili komunikacija, ima adresu za svrhe ovog ugovora, smatrati da stupa na snagu tek sljedećeg dana.

KAO DOKAZ da su strane preko svojih pravosnažno opunomoćenih predstavnika, potpisale ovaj ugovor u četiri primjerka u Sarajevu, Bosna i Hercegovina na dan i godinu kao što je prvi put ovdje navedeno.

BOSNA I HERCEGOVINA
/vlastoručni potpis/

_____

Ime: Vjekoslav Bevanda

Funkcija: Ministar financija
EUROPSKA BANKA ZA OBNOVU I RAZVOJ
/vlastoručni potpis/

_____

Ime: Manuela Naessl
Funkcija: Direktorica, EBRD Bosna i Hercegovina

PRILOG 1 - OPIS PROJEKTA

1. Svrha Projekta je da pomogne Zajmoprimatelju u financiranju izgradnje glavnog transportnog cjevovoda koji će doprinijeti regulaciji pritiska vode na čitavom urbanom području Distrikta, smanjenju gubitaka vode, ostvarenju uštede energije i povećanju pokrivenosti vodoopskrbnom mrežom.

2. Projekat se sastoji od sljedećih dijelova, podložnih onim promjenama koje Banka i Zajmoprimatelj mogu dogovoriti s vremena na vrijeme:

Dio A: Građevinski radovi

(i) Izgradnja glavnog transportnog cjevovoda (GTC);

(ii) Izgradnja odvojaka, rekonstrukcija postojeće vodoopskrbne mreže i ugradnja pogona s promjenljivom frekvencijom (VFDs);

(iii) Nepredviđeni radovi.

Dio B: Konzultantske usluge

(i) Konsultant za nadzor i implementaciju (u vezi sa Dijelom A) .

3. Očekuje se da će Projekt biti završen u roku od 3 godine od datuma pravosnažnosti.

PRILOG 2 - KATEGORIJE I POVLAČENJA SREDSTAVA

1. Tabela u nastavku prikazuje kategorije stavki koje će se financirati od sredstava Zajma, alokaciju iznosa Zajma za svaku kategoriju, i postotak troškova za stavke koje će se financirati unutar svake kategorije.

2. Bez obzira na odredbe paragrafa 1 gore u tekstu, neće biti povlačenja sredstava za troškove nastale prije Datuma pravosnažnosti.

3. Obaveza Banke da izvrši bilo kakvo povlačenje u odnosu na Kategoriju 1 (Građevinski radovi (u pogledu dijela A (i)-(iii))) podliježe prethodnom ispunjenju, u obliku i sadržaju koji zadovoljavaju Banku , ili prema vlastitom nahođenju Banke, odricanje, bilo u cijelosti ili djelomično, bilo podložno uvjetima ili bezuvjetno, od sljedećeg preduvjeta:

(a) Banka je primila izvještaj o provedbi LARP-a u obliku i sadržaju koji je zadovoljavajući za Banku.

4. Banka ima pravo da povuče sredstva u ime Zajmoprimatelja i plati sama sebi, po dospijeću, jednokratnu proviziju.

Kategorija	Iznos dodijeljenog zajma (u eurima)	Postotak troškova koji će se financirati
(1) Građevinski radovi (za dio A (i)-(iii))	EUR 6.135.000	Do 100% vrijednosti ugovora, isključujući poreze
(2) Konsultant za nadzor i implementaciju	EUR 300.000	Do 100% vrijednosti ugovora, isključujući poreze
(3) Jednokratna provizija	EUR 65.000	100%
Ukupno	EUR 6.500.000	

Članak 3.

Ova odluka će biti objavljena u "Službenome glasniku BiH-Međunarodni ugovori" na hrvatskome, srpskom i bosanskom jeziku i stupa na snagu danom objave.

Broj 01-50-1-2232-21/22
22. srpnja 2022. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Šefik Džaferović, v. r.

На основу члана V 3. д) Устава Босне и Херцеговине и сагласности Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине (Одлука ПС БиХ број 01,02-21-1-828/22 од 15. јуна 2022. године), Предсједништво Босне и Херцеговине, на 28. редовној сједници, одржаној 22. јула 2022. године, донијело је

ОДЛУКУ

О РАТИФИКАЦИЈИ УГОВОРА О ЗАЈМУ (ЗЕЛЕНИ ГРАДОВИ 2 - WINDOW II ВОДОВОД БРЧКО) ИЗМЕЂУ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ И ЕВРОПСКЕ БАНКЕ ЗА ОБНОВУ И РАЗВОЈ)

Члан 1.

Ратификује се Уговор о зајму (Зелени градови 2 - Window II Водовод Брчко) између Босне и Херцеговине и Европске банке за обнову и развој, потписан дана 12.04.2022. године у Сарајеву, на енглеском језику.

Члан 2.

Текст Уговора гласи:

(Број операције 52273)

УГОВОР О ЗАЈМУ

(ЗЕЛЕНИ ГРАДОВИ 2 – WINDOW II ВОДОВОД БРЧКО) ИЗМЕЂУ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ И ЕВРОПСКЕ БАНКЕ ЗА ОБНОВУ И РАЗВОЈ

Датум: 12. априла 2022. године

САДРЖАЈ

ЧЛАН I - СТАНДАРДНИ УСЛОВИ; ДЕФИНИЦИЈЕ
Одјељак 1.01. Укључивање стандардних услова и одредби
Одјељак 1.02. Дефиниције
Одјељак 1.03. Тумачење
ЧЛАН II - ОСНОВНИ УСЛОВИ ЗАЈМА
Одјељак 2.01. Износ и валута
Одјељак 2.02. Остали финансијски услови Зајма
Одјељак 2.03. Повлачења средстава
Одјељак 2.04. Овлашћени представник за повлачења средстава
Одјељак 2.05. Консултанти
ЧЛАН III - ИЗВОЂЕЊЕ ПРОЈЕКТА
Одјељак 3.01. Остале позитивне пројектне обавезе
Одјељак 3.02. Јединица за имплементацију пројекта
Одјељак 3.03 Порези
ЧЛАН IV - СУСПЕНЗИЈА; УБРЗАЊЕ ДОСПИЈЕЋА; ОТКАЗИВАЊЕ
Одјељак 4.01. Суспензија
Одјељак 4.02. Убрзање доспијећа
Одјељак 4.03. Отказивање
ЧЛАН V - ПРАВОСНАЖНОСТ
Одјељак 5.01. Услови који претходе правоснажности

Одјељак 5.02. Услови који претходе првој исплати средстава
Одјељак 5.03. Правна мишљења
Одјељак 5.04. Раскид уговора због неостваривања правоснажности
ЧЛАН VI - РАЗНО
Одјељак 6.01. Обавјештења
ПРИЛОГ 1 - ОПИС ПРОЈЕКТА
ПРИЛОГ 2 - КАТЕГОРИЈЕ И ПОВЛАЧЕЊА СРЕДСТАВА

УГОВОР О ЗАЈМУ

УГОВОР закључен 12. априла 2022. године између БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ "Зајмопримац") и ЕВРОПСКЕ БАНКЕ ЗА ОБНОВУ И РАЗВОЈ ("Банка").

ПРЕАМБУЛА

(А) БУДУЋИ ДА је Банка установљена ради финансирања посебних пројеката чији је циљ подстицање преласка на отворену, тржишно оријентисану економију и промовисање приватне и предузетничке иницијативе у одређеним земљама које поштују и примјењују принципе вишестраначке демократије, плурализма и тржишне економије;

(Б) БУДУЋИ ДА Зајмопримац, уз помоћ и подршку Дистрикта и Пројектног ентитета намјерава имплементирати Пројекат описан у Прилогу 1, који је дизајниран да помогне Дистрикту и Пројектном ентитету у финансирању изградње главног транспортног цјевовода који ће допринијети регулацији притиска воде на читавом урбаном подручју Дистрикта, смањењу губитака воде, остварењу уштеде енергије и повећању покривености мрежом водоснабдијевања;

(Ц) БУДУЋИ ДА је Банка у процесу договарања средстава техничке помоћи у износу до 350.000 EUR за помоћ Дистрикту и Пројектном ентитету у имплементацији Пројекта у вези с израдом ФОПИП-а, укључујући помоћ Пројектном ентитету у изради Уговора о јавним услугама ("УЈУ") те његовом потписивању с Дистриктом, те укључујући, inter alia, поступно постизање тарифа за пуни повраћај трошкова за све услуге које Пројектни ентитет пружа;

(Д) БУДУЋИ ДА је Средњовропска иницијатива одобрила бесповратна средства у износу до 275.000 EUR за подршку Дистрикту у изради Акционог плана зелених градова за побољшање еколошке ефикасности Дистрикта;

(Е) БУДУЋИ ДА ће Пројектни Ентитет имплементирати пројекат уз подршку Дистрикта и Зајмопримца;

(Ф) БУДУЋИ ДА је Зајмопримац на иницијативу Дистрикта и Пројектног ентитета тражио помоћ Банке у финансирању дијела Пројекта;

(Г) БУДУЋИ ДА се Банка сложила да на основу, inter alia, прије споменутог одобри зајам Зајмопримцу у износу који неће премашити 6.500.000 EUR ("Зајам") под условима одређеним или наведеним у овом уговору и Пројектном уговору.

ОВИМ се стране слажу о сљедећем:

ЧЛАН I - СТАНДАРДНИ УСЛОВИ; ДЕФИНИЦИЈЕ

Одјељак 1.01. Укључивање стандардних услова и одредби

Све одредбе Стандардних услова Банке од 1. октобра 2018. године ("Стандардни услови") овим се укључују и примјењују на овај уговор с истом снагом и дјеловањем као да су у потпуности овдје наведене.

Одјељак 1.02. Дефиниције

Гдје год су коришћени у овом уговору (укључујући Преамбулу и Прилоге), осим ако је другачије наведено или контекст другачије налаже, изрази дефинисани у Преамбули имају значење какво им је ту приписано, изрази дефинисани у Стандардним условима имају значења која су им тамо приписана, а сљедећи изрази имају сљедећа значења:

"Овлашћени представник

Зајмопримца" означава Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине како је описано у одјељку 2.04. овог уговора.

"Дистрикт" означава Брчко Дистрикт Босне и Херцеговине.

"Датум правоснажности" означава датум на који Уговор о зајму постаје правоснажан у складу с одјељком 9.01 Стандардних услова, под условима одредби одјељка 5.01 овог уговора.

"Политика и процедуре

извршења" означава Политику и процедуре извршења Банке од 4. октобра 2017. године.

"Евро", "EUR" или "€" означава законити валуту држава чланица Европске уније које су прихватиле јединствену валуту у складу са Споразумом о оснивању Европске заједнице, уз промјене наведене у Споразуму о Европској унији.

"Финансијски уговори" означава, у форми и са садржајем прихватљивим за Банку, сваки појединачно (I) овај Уговор о зајму, (II) Пројектни уговор, (III) Супсидијарни уговор.

"Фискална година" означава фискалну годину Зајмопримца која почиње 1. јануара сваке године.

"Једнократна провизија" означава једнократну провизију како је дефинисано у одјељку 3.05(б) Стандардних услова.

"ФОПИП" означава Програм побољшања финансијских и оперативних резултата за Пројекат с фокусом на, између осталог, побољшање организационе структуре и учинковитост, управљање рачуноводственим системом и информацијама, структуру запослених, прикупљање прихода и администрацију, тарифну политику, финансијско управљање, смањење неприходоване воде, односе са потрошачима и кооперативно планирање.

"План откупа земљишта

и пресељења" или

"ЛАРП" има значење дато у одјељку 3.01(ф)(6) овог уговора.

"Пројекат" означава пројекат детаљно описан у Преамбули и Прилогу 1.

"Пројектни уговор" означава пројектни уговор који ће бити закључен између Дистрикта, Пројектног ентитета и Банке, као што је дефинисано у Стандардним условима.

"Пројектни ентитет" означава, за сврху Стандардних услова, Јавно предузеће "Комунално Брчко" д. о. о. Брчко Дистрикт БиХ.

"Јединица за имплементацију

пројекта" или "ЈИП" означава јединицу за имплементацију пројекта као што је наведено у одјељку 3.02 овог уговора и одјељку 2.03 Пројектног уговора;

"Стандардни услови" означавају Стандардне услове Банке од 1. октобра 2018. године.

"Супсидијарни уговор" означава уговор који ће бити закључен између Зајмопримца и Дистрикта у складу с одјељком 3.01(б), и који се може мијењати с времена на вријеме.

"Порези" означавају "Порезе" као што је дефинисано у Стандардним условима.

Одјељак 1.03. Тумачење

У овом уговору, свако позивање на одређени члан, одјељак или Прилог, осим ако је у овом уговору другачије наведено, ће се сматрати позивањем на тај одређени члан, одјељак или Прилог овог уговора.

ЧЛАН II - ОСНОВНИ УСЛОВИ ЗАЈМА

Одјељак 2.01. Износ и валута

Банка се слаже да позајми Зајмопримцу, под условима одређеним или наведеним у овом уговору, износ не већи од 6.500.000 EUR.

Одјељак 2.02. Остали финансијски услови Зајма

(а) Минимални износ повлачења средстава је 300.000 евра.

(б) Минимални износ привременог отплаћивања је 1.000.000 евра.

(ц) Минимални износ отказивања је 1.000.000 евра.

(д) Датуми плаћања камате ће бити 30. мај и 30. новембар сваке године.

(е) (1) Зајмопримац ће отплатити Зајам у 24 једнаке (или онолико једнаке колико је могуће) полугодишње рате 30. маја и 30. новембра сваке године, с тим да је први датум отплате зајма 30. новембар 2024. године, а задњи датум отплате зајма је 30. мај 2036. године.

(2) Без обзира на то шта је горенаведено, у случају да (I) Зајмопримац не повуче укупан износ Зајма прије првог Датума отплате зајма одређеног у одјељку 2.02(е) и (II) Банка продужи задњи датум располагања средствима зајма одређен у доњем одјељку 2.02(ф) до датума који наступа након тог Првог датума оплате зајма, тада ће се износ сваког повлачења средстава које се изврши на дан или након првог Датума отплате зајма расподијелити на једнаке износе за отплату на неколико Датума отплате зајма који долазе након датума тог повлачења средстава (Банка ће, по потреби, прилагођавати тако расподијељене износе како би у сваком појединачном случају постигла цијеле бројеве). Банка ће, с времена на вријеме, обавјештавати Зајмопримца о тако расподијељеним средствима.

(ф) Задњи датум располагања средствима ће бити 3 године од Датума правоснажности, или неки други каснији датум који Банка може одредити по свом нахођењу и о томе обавијестити Зајмопримца. Ако је расположиви износ зајма, или дио тог износа, подложан Фиксној каматној стопи, а Банка одгоди Задњи датум располагања средствима, Зајмопримац ће одмах платити Банци износ Непредвиђених трошкова о којем ће Банка, с времена на вријеме, обавијестити Зајмопримца у писаном облику.

(г) Висина провизије на расположива а неисплаћена средства ће бити 0.5 % годишње. Провизија на расположива а неисплаћена средства ће се обрачунавати од датума шездесет (60) дана након датума Уговора о зајму;

(х) Висина једнократне провизије ће бити једнака 1 % главнице зајма.

(и) Зајам је подложан промјенљивој каматној стопи. Без обзира на то шта је горенаведено Зајмопримац може, као алтернативу плаћању камате по промјенљивој каматној стопи на цио Зајам или било који преостали дио Зајма, одабрати платити камату по фиксној каматној стопи на тај дио Зајма у складу с одјељком 3.04(ц) Стандардних услова.

Одјељак 2.03. Повлачења средстава

(а) Расположиви износ се може повлачити с времена на вријеме у складу с одредбама Прилога 2 за финансирање (1) издатака направљених (или, ако се Банка сложи с тим, који ће се направити) у вези с разумним трошковима материјала, радова и услуга потребних за Пројекат и (2) Једнократну провизију.

(б) Зајмопримац овим даје овлашћење Банци да повуче од Расположивог износа износ који је једнак Једнократној провизији и да себи исплати Једнократну провизију у име Зајмопримца.

Одјељак 2.04. Овлашћени представник за повлачења средстава

Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине је одређено као Овлашћени представник Зајмопримца за сврху предузимања било какве активности потребне или дозвољене према одјељку 2.03(а) и према одјељцима 3.01 и 3.02 Стандардних услова.

Одјељак 2.05. Консултанти

(а) Како би помогао у имплементацији Пројекта, Зајмопримац ће осигурати и, ако је примјењиво, подстаћи, да Пројектни ентитет и Дистрикт, осим ако није другачије договорено с Банком, ангажују и користе Консултанте ("Консултанти") чије су квалификације, искуство и пројектни задаци задовољавајући за Банку, укључујући:

(1) консултанте који ће помоћи Јединици за имплементацију пројекта у припреми ФОПИП–а, а који ће бити ангажовани најкасније до 31. децембра 2022. године; и

(2) инжењерског консултанта за надзор и имплементацију пројекта ("Консултант за надзор и имплементацију") који ће предузети инжењерски надзор и надзор уговора описаног у Прилогу 1, дио А, с аспекта здравља, безбједности на раду, заштите животне средине и радних услова, који ће се финансирати из средстава Зајма, а који ће Консултант за надзор и имплементацију бити ангажован што је прије могуће.

(б) Зајмопримац ће осигурати и подстаћи ако је примјењиво, да Пројектни ентитет и Дистрикт пруже Консултантима потребну подршку за обављање њихових функција.

ЧЛАН III - ИЗВОЂЕЊЕ ПРОЈЕКТА

Одјељак 3.01. Остале позитивне пројектне обавезе

Као додатак општим обавезама наведеним у члановима IV и V Стандардних услова, Зајмопримац ће, уколико се Банка не сложи другачије:

(а) под условима прихватљивим за Банку, ставити средства Зајма на располагање Дистрикту, у складу са Супсидијарним уговором у форми и са садржајем прихватљивим за Банку;

(б) користити своја права по Супсидијарном уговору на такав начин да заштити интересе Зајмопримца и Банке, да поступа према одредбама овог уговора и да испуни сврху Зајма;

(ц) подстаћи Дистрикт и Пројектни ентитет да испуњавају све своје обавезе према Финансијским уговорима у којима су уговорна страна;

(д) осим ако се Банка не сложи другачије, неће преносити, мијењати, опозвати или се одрећи било које одредбе Супсидијарног уговора и осигураће да уговорне стране Супсидијарног уговора неће преносити, мијењати, опозвати или се одрећи било које одредбе тих уговора.

(е) подстаћи Пројектни ентитет и Дистрикт да испуњавају све своје обавезе према Пројектном уговору, укључујући без ограничења обавезе које се односе на:

(1) успостављање и рад Јединице за имплементацију пројекта као што је наведено у одјељку 3.02 овог уговора и одјељку 2.03 Пројектног уговора;

(2) набавку робе, радова и услуга за Пројекат као што је наведено у одјељку 2.04 Пројектног уговора;

(3) еколошка и социјална питања као што је наведено у одјељку 2.05 Пројектног уговора, те ће осигурати да се Пројекат спроводи у складу с Еколошком и друштвеном политиком Банке (2019) и релевантним захтјевима за учинком те Еколошким и друштвеним акционим планом (ЕСАП) договореним с Банком;

(4) ангажовање и коришћење Консултаната за помоћ у имплементацији Пројекта како је предвиђено одјељком 2.05 овог уговора и одјељком 2.06 Пројектног уговора;

(5) израду Акционог плана за зелени град ("ГЦАП") најкасније 24 мјесеца након потписивања овог уговора и осигурати да ГЦАП буде: (I) завршен ("Завршетак"), јер ће Завршетак бити доказан издавањем те прихваћањем завршног извјештаја од стране Банке, и (II) подношења на одобрење Скупштини Брчко Дистрикта у наведеном року;

(6) спровођење ФОПИП-а и повезаних обавеза као што је предвиђено у одјељку 2.01(а)(3) Пројектног уговора;

(7) припрему детаљног плана откупа земљишта и пресељења ("ЛАРП"), укључујући студију експропријације од стране ЈИП-а;

(8) припрему и достављање извјештаја о питањима која се тичу Пројекта и рада Пројектног ентитета, као што је наведено у одјељку 2.07 Пројектног уговора;

(9) одржавање процедура, евиденција и рачуна, припрему, ревизију и достављање Банци финансијских извјештаја и достављање Банци свих других релевантних информација које се односе на Пројекат или рад Пројектног ентитета, као што је наведено у одјељку 3.01 Пројектног уговора; и

(10) поштовање свих обавеза које се односе на финансијске и оперативне аспекте Пројекта од стране Дистрикта и Пројектног ентитета, као што је наведено у одјељцима 3.02, 3.03, 3.04 и 3.05 Пројектног уговора; и

(ф) предузети, или подстаћи да буду предузете, све додатне активности да осигурају одговарајућа средства за завршетак Пројекта.

Одјељак 3.02. Јединица за имплементацију пројекта

(а) Како би координисао, управљао, надзирао и оцијенио све аспекте имплементације Пројекта, укључујући припрему ЛАРП-а (уз подршку Консултанта за надзор и имплементацију), набавку роба, радова и услуга за Пројекат те еколошка и социјална питања, Зајмопримац ће осигурати да Дистрикт и Пројектни ентитет, осим ако није другачије договорено с Банком, успоставе ЈИП те да ЈИП у свако доба током извођења пројекта имају одговарајуће ресурсе и одговарајуће квалификовано особље, задовољавајуће за Банку. Промјене у саставу ЈИП-а подлијежу претходном одобрењу Банке.

(б) Зајмопримац ће осигурати да ЈИП блиско сурађује с Консултантима из одјељка 2.06 овог уговора.

Одјељак 3.03 Порези

У складу с одјељком 6.01(а)(II) (Порези) Стандардних услова, Зајмопримац изјављује да ће овај уговор и сви повезани документи на које се примјењују Стандардни услови бити ослобођени свих пореза који се наплаћују или на територији Зајмопримца или у вези с његовим извршењем, испоруком или регистрацијом.

ЧЛАН IV - СУСПЕНЗИЈА; УБРЗАЊЕ ДОСПИЈЕЋА; ОТКАЗИВАЊЕ

Одјељак 4.01. Суспензија

Сљедеће је назначено за потребе одјељка 7.01(а)(XVII) Стандардних услова:

(а) дошло је до измјене, суспензије, укидања, опозива или напуштања законског и регулаторног оквира који се примјењује на сектор инфраструктуре на територији Зајмопримца на било који други начин осим оног који је Банка у писаној форми одобрила;

(б) Зајмопримац, Дистрикт или Пројектни ентитет нису испунили било коју од обавеза по Финансијским уговорима у којима су уговорна страна.

Одјељак 4.02. Убрзање доспијећа

Сљедеће је назначено за потребе одјељка 7.06(ф) Стандардних услова:

(а) било који догађај наведен у одјељку 4.01 се догодио и наставио трајати током тридесет (30) дана након што је Банка доставила Зајмопримцу обавјештење о томе.

Одјељак 4.03. Отказивање

Ако у било којем тренутку Банка утврди да је плаћање из, или коришћење, средстава Зајма било направљено на начин који није усклађен са захтјевима овог уговора и установи износ Зајма на који се примјењује таква погрешна употреба, Банка може уз обавјештење Зајмопримцу, отказати право Зајмопримцу да врши повлачење средстава за тај износ. Након давања таквог обавјештења, тај износ Зајма биће отказан.

ЧЛАН V - ПРАВОСНАЖНОСТ

Одјељак 5.01. Услови који претходе правоснажности

Сљедеће је назначено за сврху одјељка 9.02(ц) Стандардних услова као додатни услови за правоснажност овог уговора и свих осталих Финансијских уговора:

(а) сваки појединачни Финансијски уговор, по облику и садржају прихватљив за Банку, је прописно извршен и достављен, и сви услови који претходе њиховој правоснажности или праву сваке појединачне уговорне стране сваког од Финансијских уговора да врше повлачења средстава по тим уговорима, осим једино правоснажности овог уговора, су испуњени; и

(б) Банка је примила правна мишљења описана у одјељку 5.03 (у облику и садржају који је задовољавајући за Банку).

Одјељак 5.02. Услови који претходе првој исплати средстава

Сљедеће је назначено као додатни услови за прву исплату средстава по овом уговору и свим другим Финансијским уговорима:

(а) Банка је добила задовољавајуће доказе да је Консултант за надзор и имплементацију ангажован у складу с одјељком 2.05 овог уговора.

(б) Пројектни ентитет заједно с Дистриктом је успоставио Јединицу за имплементацију пројекта, осим ако није другачије договорено с Банком, у складу с одјељком 3.02.

Одјељак 5.03. Правна мишљења

(а) У сврху одјељка 9.03(а) Стандардних услова, мишљење или мишљења правног савјетника ће у име Зајмопримца дати Министар правде Зајмопримца, а сљедећа

питања су назначена као додатна питања која требају бити укључена у мишљење или мишљења, која се достављају Банци:

(1) да је овај уговор прописно одобрен или ратификован од стране Зајмопримаца те достављен у његово име и представља важећу и законску обавезу Зајмопримца, спроведиву у складу са својим условима.

(б) У сврху одјељка 9.03(ц) Стандардних услова, мишљење или мишљења правног савјетника ће у име Пројектног ентитета дати Јавни правобранилац Дистрикта, а сљедећа питања су назначена као додатна питања која требају бити укључена у мишљење или мишљења, која се достављају Банци:

(1) да је Пројектни уговор прописно одобрен од стране Пројектног ентитета те достављен у његово име и представља важећу и законску обавезу Пројектног ентитета, спроведиву у складу са својим условима.

(ц) У сврху одјељка 9.03(ц) Стандардних услова, мишљење или мишљења правног савјетника ће у име Дистрикта дати Јавни правобранилац Дистрикта, а сљедећа питања су назначена као додатна питања која требају бити укључена у мишљење или мишљења, која се достављају Банци:

(1) да је Пројектни уговор прописно одобрен од стране Дистрикта и достављен у његово име и представља важећу и законску обавезу Дистрикта, спроведиву у складу са својим условима; и

(2) да је Супсидијарни уговор прописно одобрен од стране Дистрикта и достављен у његово име и представља важећу и законску обавезу Дистрикта, спроведиву у складу са својим условима.

Одјељак 5.04. Раскид уговора због неостваривања правоснажности

Датум 180 дана након датума овог уговора одређен је за сврху одјељка 9.04 Стандардних услова.

ЧЛАН VI - РАЗНО

Одјељак 6.01. Обавјештења

(а) Сљедеће адресе су наведене у сврху одјељка 10.01 Стандардних услова, с тим да ће се сматрати да је свако обавјештење достављено било да је испоручено ручно, поштом или у пдф-у или неком сличном формату електронском поштом:

За Зајмопримца:
Босна и Херцеговина
Министарство финансија и трезора
Трг Босне и Херцеговине 1
71000 Сарајево
Босна и Херцеговина
Босна и Херцеговина
На пажњу: Министра финансија и трезора
Е-пошта: trezorbih@mft.gov.ba
Факс: +387 33 202 930
За Банку:
European Bank for Reconstruction and Development
One Exchange Square
London EC2A 2JN
United Kingdom
Attention: Operation Administration Department / Operation No. 52273
Телефон: +44 20 7338 6000
Е-пошта: oad@ebrd.com

(б) Банка може позвати Зајмопримца да се региструје за коришћење услуге ClientNet или неког другог облика електронске комуникације и, ако се Зајмопримац и Банка сложе користити ClientNet или други облик електронске комуникације, било које обавјештење, пријава или друга комуникација од Зајмопримца према Банци или од Банке према Зајмопримцу (осим било којег обавјештења, пријаве или друге комуникације која се захтијева овим уговором или било којим другим финансијским уговором да буде у оригиналном, овјереном или штампаном примјерку), може се, у складу с одредбама и условима услуге ClientNet или таквог другог облика електронске комуникације, дати или донијети путем објављивања таквог обавјештења, пријаве или друге комуникације на ClientNet-у или послати у складу с договореним условима у вези с другим облицима електронске комуникације.

(ц) Свако обавјештење, пријава или друга комуникација која се доставља ручно, ваздушном поштом или факсом или преко услуге ClientNet или другог договореног облика електронске комуникације ће бити на снази тек када је примљена (или доступна) у читљивом облику, с тим што ће се било које обавјештење, пријава или друга комуникација која је примљена (или доступна) након 17.00 часова у мјесту у којем страна којој се упућује релевантно обавјештење, пријава или комуникација, има адресу за сврхе овог уговора, сматрати да ступа на снагу тек сљедећег дана.

КАО ДОКАЗ да су стране преко својих правоснажно опуномоћених представника, потписале овај уговор у четири примјерка у Сарајеву, Босна и Херцеговина на дан и годину као што је први пут овдје наведено.

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
/својеручни потпис/
_____
Име: Вјекослав Беванда
Функција: Министар финансија
ЕВРОПСКА БАНКА ЗА ОБНОВУ И РАЗВОЈ
/својеручни потпис/
_____
Име: Manuela Naessl
Функција: Директорица, ЕБРД Босна и Херцеговина

ПРИЛОГ 1 - ОПИС ПРОЈЕКТА

1. Сврха Пројекта је да помогне Зајмопримцу у финансирању изградње главног транспортног цјевовода који ће допринијети регулацији притиска воде на читавом урбаном подручју Дистрикта, смањењу губитака воде, остварењу уштеде енергије и повећању покривености мрежом водоснабдијевања.

2. Пројекат се састоји од сљедећих дијелова, подложних оним промјенама које Банка и Зајмопримац могу договорити с времена на вријеме:

Дио А: Грађевински радови

(I) Изградња главног транспортног цјевовода (ГТЦ);

(II) Изградња проширења, реконструкција постојеће мреже водоснабдијевања и уградња погона с промјенљивом фреквенцијом (ВФДс);

(III) Непредвиђени радови.

Дио Б: Консултантске услуге

(I) Консултант за надзор и имплементацију (у вези с Дијелом А) .

3. Очекује се да ће Пројекат бити завршен у року од 3 године од датума правоснажности.

ПРИЛОГ 2 - КАТЕГОРИЈЕ И ПОВЛАЧЕЊА СРЕДСТАВА

1. Табела у наставку приказује категорије ставки које ће се финансирати од средстава Зајма, алокацију износа Зајма

за сваку категорију, и проценат трошкова за ставке које ће се финансирати унутар сваке категорије.

2. Без обзира на одредбе параграфа 1 горе у тексту, неће бити повлачења средстава за трошкове настале прије Датума правоснажности.

3. Обавеза Банке да изврши било какво повлачење у односу на Категорију 1 (Грађевински радови (у погледу дијела А (I)-(III))) подлијеже претходном испуњењу, у облику и садржају који задовољавају Банку, или према властитом нахођењу Банке, одрицање, било у потпуности или дјелимично, било подложно условима или безусловно, од сљедећег предуслова:

(а) Банка је примила извјештај о сровођењу ЛАРП-а у облику и садржају који је задовољавајући за Банку.

4. Банка има право да повуче средства у име Зајмопримца и плати сама себи, по доспијећу, једнократну провизију.

Категорија	Износ додијељеног зајма (у еврима)	Проценат трошкова који ће се финансирати
(1) Грађевински радови (за дио А (I)-(III))	EUR 6.135.000	До 100% вриједности уговора, искључујући порезе
(2) Консултант за надзор и имплементацију	EUR 300.000	До 100% вриједности уговора, искључујући порезе
(3) Једнократна провизија	EUR 65.000	100%
Укупно	EUR 6.500.000	

Члан 3.

Ова одлука биће објављена у "Службеном гласнику БиХ-Међународни уговори" на српском, босанском и хрватском језику и ступа на снагу даном објављивања.

Број 01-50-1-2232-21/22
22. јула 2022. године
Сарајево

Предсједавајући
Шефик Џаферовић, с. р.

51

Na osnovu člana V 3. d) Ustava Bosne i Hercegovine i saglasnosti Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (Odluka PS BiH broj 01,02-21-1-611/22 od 15. juna 2022. godine), Predsjedništvo Bosne i Hercegovine je, na 29. redovnoj sjednici, održanoj 24. augusta 2022. godine, donijelo

ODLUKU
O RATIFIKACIJI SPORAZUMA IZMEĐU VIJEĆA MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE I VLADE UJEDINJENOG KRALJEVSTVA VELIKE BRITANIJE I SJEVERNE IRSKE O ZAPOŠLJAVANJU ČLANOVA PORODICE KOJI ČINE DIO DOMAĆINSTVA ČLANOVA DIPLOMATSKO-KONZULARNIH MISIJA

Član 1.

Ratifikuje se Sporazum između Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i i Vlade Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Sjeverne Irske o zapošljavanju članova porodice koji čine dio domaćinstva članova diplomatsko-konzularnih misija, potpisan u Sarajevu, dana 1. novembra i 17. novembra 2021. godine, razmjenom nota, na engleskom jeziku.

Član 2.

Tekst Sporazuma u prijevodu glasi:

Broj 08/1-23-05-4-30892-13/19

Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine izražava poštovanje Ambasadi Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Sjeverne Irske i ima čast potvrditi prijem note broj 46/21 od 1. novembra 2021. godine u kojoj se navodi slijedeće:

"NOTA br. 46/21

Ambasada Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Sjeverne Irske izražava poštovanje Ministarstvu vanjskih poslova Bosne i Hercegovine i u vezi note broj 08/1-23-05-5-30892-3/19 ima čast predložiti da se, po principu reciprociteta, članovima porodice koji čine dio domaćinstva članova diplomatsko-konzularnih misija Ujedinjenog Kraljevstva u Bosni i Hercegovini omogući zapošljavanje u Bosni i Hercegovini po istom osnovu po kojem članovi porodice koji čine dio domaćinstva članova diplomatsko-konzularnih misija Bosne i Hercegovine u Ujedinjenom Kraljevstvu imaju pravo na zapošljavanje.

Ambasada Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Sjeverne Irske posebno predlaže da se odobrenje u svakom pojedinačnom slučaju određene dozvole omogući u skladu odredbama relevantnog državnog zakonodavstva i primjenjujući proceduru kako slijedi:

1. Dozvola za zapošljavanje

(a) Članovi porodice koji čine dio domćinstva članova diplomatsko-konzularnih misija države slanja će, na bazi reciprociteta, dobiti dozvolu za rad u državi prijema u skladu sa odredbama ovog sporazuma i zakonima države prijema.

(b) Za potrebe ovog ugovora:

(1) "član diplomatsko-konzularne misije" podrazumijeva osobu koja nije državljanin države prijema i koja je zaposlenik države slanja u diplomatsko-konzularnoj misiji ili predstavništvu pri međunarodnoj organizaciji i koja je u tom svojstvu prihvaćena od strane države prijema.

(2) "član porodice koji čini dio domaćinstva" podrazumijeva dijete ili supružnika člana diplomatsko-konzularne misije, osobu ili vanbračnog partnera dotičnog člana misije ako ih kao takve priznaju vlasti države slanja i Ministarstvo vanjskih poslova države prijema.

(3) Ništa iz paragrafa 1 (b) neće uticati na status svakog pojedinca u skladu sa Bečkom konvencijom o diplomatskim odnosima iz 1961. godine ili drugim međunarodnim instrumentom koji se primjenjuje.

2. Procedure

(a) Ambasada države slanja će u ime člana porodice koji čini dio domaćinstva uputiti zahtjev za dozvolu za rad Ministarstvu vanjskih poslova države prijema.

(b) U Ujedinjenom Kraljevstvu član porodice koji čini dio domaćinstva kako je to definisano u paragrafu 1 može raditi u skladu sa tamošnjim propisima i zakonima o radu bez zahtijevanja dodatnih administrativnih procedura.

3. Građanske i administrativne privilegije i imuniteti

U slučaju gdje članovi porodice koji čine dio domaćinstva uživaju imunitet od građanske i upravne nadležnosti države prijema u skladu sa Bečkom konvencijom o diplomatskim odnosima iz 1961. godine ili drugim međunarodnim

instrumentom, taj imunitet se neće primjenjivati u pogledu bilo koje radnje počinjene tokom zaposlenja i osoba podliježe građanskim i upravnim zakonima države prijema.

4. Imunitet od krivičnog gonjenja

U slučaju gdje članovi porodice koji čine dio domaćinstva uživaju imunitet od krivičnog gonjenja države prijema u skladu sa Bečkom konvencijom o diplomatskim odnosima iz 1961. godine ili drugim međunarodnim instrumentom koji se primjenjuje, odredbe koje se odnose na imunitet od krivičnog gonjenja države prijema će se nastaviti primjenjivati u pogledu bilo koje radnje počinjene tijekom zaposlenja. Međutim, država slanja će ozbiljno razmotriti oduzimanje imuniteta od krivičnog gonjenja članu porodice koji čini dio domaćinstva u državi prijema ukoliko to bude potrebno.

5. Režim poreskog i socijalnog osiguranja

U skladu sa Bečkom konvencijom o diplomatskim odnosima iz 1961. godine ili nekim drugim međunarodnim instrumentom koji se primjenjuje, članovi porodice koji čine dio domaćinstva podliježu režimu poreskog i socijalnog osiguranja države prijema za sva pitanja vezana za njihovo zaposlenje u toj državi.

6. Trajanje i prekid

Sporazum ostaje na snazi dok jedna od Strana ne odluči isti prekinuti. Obje države ovaj sporazum mogu bilo kada prekinuti uz pisanu obavijest upućenu 6 (šest) mjeseci ranije drugoj državi.

Ovaj sporazum se ne primjenjuje na zapošljavanje članova koji čine dio domaćinstva člana diplomatsko-konzularne misije države slanja, a koji su angažovani u misiji ili konzularnom predstavništvu u državi prijema. Takvo zapošljavanje će biti dozvoljeno u skladu sa važećim odredbama međunarodnog prava.

Ukoliko je gore navedeni tekst prihvatljiv za Ministarstvo, Ambasada Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Sjeverne Irske predlaže da ova Nota, zajedno sa odgovorom Ministarstva vanjskih poslova Bosne i Hercegovine, čini sporazum između Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Vlade Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Sjeverne Irske koji će služiti kao okvir za zapošljavanje članova porodice koji čine dio domaćinstva članova diplomatsko-konzularnih misija. Ovaj sporazum će stupiti na snagu na dan kada Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, diplomatskim putem, obavijesti Vladu Ujedinjenog Kraljevstva o ispunjavanju svih internih procedura. Taj datum će biti na dan primitka obavijesti.

Ambasada Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Sjeverne Irske koristi i ovu priliku da Ministarstvu vanjskih poslova Bosne i Hercegovine ponovi izraze svog dubokog poštovanja".

Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine potvrđuje da je gore navedeni prijedlog prihvatljiv za Bosnu i Hercegovinu i da ova nota kao i nota br. 46/21 od 1. novembra 2021. godine čine sporazum između Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Vlade Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Sjeverne Irske o zapošljavanju članova porodice koji čine dio domaćinstva članova diplomatsko-konzularnih misija.

Ovaj sporazum stupa na snagu onog dana kada Vijeće ministara Bosne i Hercegovine diplomatskim kanalima obavijesti Vladu Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Sjeverne Irske da su sve interne procedure za takvo stupanje na snagu ispunjene. Taj datum će biti na dan prijema obavijesti.

Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine koristi i ovu priliku da Ambasadi Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Sjeverne Irske ponovi izraze svog dubokog poštovanja.

17. novembar 2021. godine

Član 3.

Ova Odluka će biti objavljena u "Službenom glasniku BiH - Međunarodni ugovori" na bosanskom, srpskom i hrvatskom jeziku i stupa na snagu danom objavljivanja.

Broj 01-50-1-2640-21/22
24. augusta 2022. godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Šefik Džaferović, s. r.

Temeljem članka V 3. d) Ustava Bosne i Hercegovine i suglasnosti Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (Odluka PS BiH broj: 01,02-21-1-611/22 od 15. lipnja 2022. godine), Predsjedništvo Bosne i Hercegovine je, na 29. redovitoj sjednici, održanoj 24. kolovoza 2022. godine, donijelo

ODLUKU

O RATIFIKACIJI SPORAZUMA IZMEĐU VIJEĆA MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE I VLADE UJEDINJENOG KRALJEVSTVA VELIKE BRITANIJE I SJEVERNE IRSKE O ZAPOŠLJAVANJU ČLANOVA OBITELJI KOJI ČINE DIO KUĆANSTVA ČLANOVA DIPLOMATSKO-KONZULARNIH MISIJA

Članak 1.

Ratificira se Sporazum između Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i i Vlade Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Sjeverne Irske o zapošljavanju članova obitelji koji čine dio kućanstva članova diplomatsko-konzularnih misija, potpisan u Sarajevu, dana 1. studenog i 17. studenog 2021. godine, razmjenom nota, na engleskome jeziku.

Članak 2.

Tekst Sporazuma u prijevodu glasi:

Br. 08/1-23-05-4-30892-13/19

Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine izražava poštovanje Veleposlanstvu Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Sjeverne Irske i ima čast potvrditi primitak note broj: 46/21 od 1. studenog 2021. godine u kojoj se navodi slijedeće:

"NOTA br. 46/21

Veleposlanstvo Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Sjeverne Irske izražava poštovanje Ministarstvu vanjskih poslova Bosne i Hercegovine i u svezi note broj: 08/1-23-05-5-30892-3/19 ima čast predložiti da se, na temelju uzajamnosti, članovima obitelji koji čine dio kućanstva članova diplomatsko-konzularnih misija Ujedinjenog Kraljevstva u Bosni i Hercegovini omogući zapošljavanje u Bosni i Hercegovini po istom osnovu po kojem

članovi obitelji koji čine dio kućanstva članova diplomatsko-konzularnih misija Bosne i Hercegovine u Ujedinjenom Kraljevstvu imaju pravo na zapošljavanje.

Veleposlanstvo Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Sjeverne Irske posebno predlaže da se odobrenje u svakom pojedinačnom slučaju određene dozvole omogući sukladno odredbama relevantnog državnog zakonodavstva i primjenjujući proceduru kako slijedi:

1. Dozvola za zapošljavanje

(a) Članovi obitelji koji čine dio kućanstva članova diplomatsko-konzularnih misija države pošiljateljice će, na temelju uzajamnosti, dobiti dozvolu za rad u državi primateljici sukladno odredbama ovog sporazuma i zakonima države primateljice.

(b) Za potrebe ovog ugovora:

(1) "član diplomatsko-konzularne misije" podrazumijeva osobu koja nije državljanin države primateljice i koja je zaposlenik države pošiljateljice u diplomatsko-konzularnoj misiji ili predstavništvu pri međunarodnoj organizaciji i koja je u tom svojstvu prihvaćena od strane države primateljice.

(2) "član obitelji koji čini dio kućanstva" podrazumijeva dijete ili supružnika člana diplomatsko-konzularne misije, osobu ili izvanbračnog partnera dotičnog člana misije, ako ih kao takve priznaju vlasti države pošiljateljice i Ministarstvo vanjskih poslova države primateljice.

(3) Ništa iz paragrafa 1 (b) neće utjecati na status svakog pojedinca u skladu sa Bečkom konvencijom o diplomatskim odnosima iz 1961. godine ili drugim međunarodnim instrumentom koji se primjenjuje.

2. Procedure

(a) Veleposlanstvo države pošiljateljice će u ime člana obitelji koji čini dio kućanstva uputiti zahtjev za dozvolu za rad Ministarstvu vanjskih poslova države primateljice.

(b) U Ujedinjenom Kraljevstvu član obitelji koji čini dio kućanstva kako je to definirano u paragrafu 1 može raditi sukladno sa tamošnjim propisima i zakonima o radu bez zahtijevanja dodatnih administrativnih procedura.

3. Građanske i administrativne privilegije i imuniteti

U slučaju gdje članovi obitelji koji čine dio kućanstva uživaju imunitet od građanske i upravne nadležnosti države primateljice u skladu sa Bečkom konvencijom o diplomatskim odnosima iz 1961. godine ili drugim međunarodnim instrumentom, taj imunitet se neće primjenjivati glede bilo koje radnje počinjene tijekom zaposlenja i osoba podliježe građanskim i upravnim zakonima države primateljice.

4. Imunitet od kaznenog progona

U slučaju gdje članovi obitelji koji čine dio kućanstva uživaju imunitet od kaznenog progona države primateljice sukladno Bečkoj konvenciji o diplomatskim odnosima iz 1961. godine ili drugim međunarodnim instrumentom koji se primjenjuje, odredbe koje se odnose na imunitet od kaznenog progona države primateljice će se nastaviti primjenjivati glede bilo koje radnje počinjene tijekom zaposlenja. Međutim, država pošiljateljica će ozbiljno razmotriti oduzimanje imuniteta od kaznenog progona članu obitelji koji čini dio kućanstva u državi primateljici ukoliko to bude potrebno.

5. Režim poreskog i socijalnog osiguranja

U skladu sa Bečkom konvencijom o diplomatskim odnosima iz 1961. godine ili nekim drugim međunarodnim instrumentom koji se primjenjuje, članovi obitelji koji čine dio kućanstva podliježu režimu poreskog i socijalnog osiguranja države primateljice za sva pitanja vezana za njihovo zaposlenje u toj državi.

6. Trajanje i prekid

Sporazum ostaje na snazi dok jedna od Strana ne odluči isti prekinuti. Obje države ovaj sporazum mogu bilo kada prekinuti uz pisanu obavijest upućenu 6 (šest) mjeseci ranije drugoj državi.

Ovaj sporazum se ne primjenjuje na zapošljavanje članova koji čine dio kućanstva člana diplomatsko-konzularne misije države pošiljateljice, a koji su angažirani u misiji ili konzularnom predstavništvu u državi primateljici. Takvo zapošljavanje će biti dozvoljeno sukladno važećim odredbama međunarodnog prava.

Ukoliko je gore navedeni tekst prihvatljiv za Ministarstvo, Veleposlanstvo Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Sjeverne Irske predlaže da ova Nota, zajedno sa odgovorom Ministarstva vanjskih poslova Bosne i Hercegovine, čini sporazum između Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Vlade Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Sjeverne Irske koji će služiti kao okvir za zapošljavanje članova obitelji koji čine dio kućanstva članova diplomatsko-konzularnih misija. Ovaj sporazum će stupiti na snagu na dan kada Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, diplomatskim putem, obavijesti Vladu Ujedinjenog Kraljevstva o ispunjavanju svih internih procedura. Taj datum će biti na dan primitka obavijesti.

Veleposlanstvo Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Sjeverne Irske koristi i ovu prigodu da Ministarstvu vanjskih poslova Bosne i Hercegovine ponovi izraze svog dubokog poštovanja".

Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine potvrđuje da je gore navedeni prijedlog prihvatljiv za Bosnu i Hercegovinu i da ova nota kao i nota broj: 46/21 od 1. studenog 2021. godine čine sporazum između Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Vlade Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Sjeverne Irske o zapošljavanju članova obitelji koji čine dio kućanstva članova diplomatsko-konzularnih misija.

Ovaj sporazum stupa na snagu onog dana kada Vijeće ministara Bosne i Hercegovine diplomatskim kanalima obavijesti Vladu Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Sjeverne Irske da su sve interne procedure za takvo stupanje na snagu ispunjene. Taj datum će biti na dan primitka obavijesti.

Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine koristi i ovu prigodu da Veleposlanstvu Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Sjeverne Irske ponovi izraze svog dubokog poštovanja.

17. studeni 2021. godine

Članak 3.

Ova Odluka će biti objavljena u "Službenome glasniku BiH - Međunarodni ugovori" na hrvatskome,bosanskom i srpskom jeziku i stupa na snagu danom objave.

Broj 01-50-1-2640-21/22
24. kolovoza 2022. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Šefik Džaferović, v. r.

На основу члана V 3. д) Устава Босне и Херцеговине и сагласности Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине (Одлука ПС БиХ број 01,02-21-1-611/22 од 15. јуна 2022. године), Предсједништво Босне и Херцеговине, на 29. редовној сједници, одржаној 24. августа 2022. године, донијело је

ОДЛУКУ
О РАТИФИКАЦИЈИ СПОРАЗУМА ИЗМЕЂУ САВЈЕТА МИНИСТАРА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ И ВЛАДЕ УЈЕДИЊЕНОГ КРАЉЕВСТВА ВЕЛИКЕ БРИТАНИЈЕ И СЈЕВЕРНЕ ИРСКЕ О ЗАПОШЉАВАЊУ ЧЛАНОВА ПОРОДИЦЕ КОЈИ ЧИНЕ ДИО ДОМАЋИНСТВА ЧЛАНОВА ДИПЛОМАТСКО-КОНЗУЛАРНИХ МИСИЈА

Члан 1.

Ратификује се Споразум између Савјета министара Босне и Херцеговине и Владе Уједињеног Краљевства Велике Британије и Сјеверне Ирске о запошљавању чланова породице који чине дио домаћинства чланова дипломатско-конзуларних мисија, потписан у Сарајеву, дана 1. новембра и 17. новембра 2021. године, размјеном нота, на енглеском језику.

Члан 2.

Текст Споразума у пријеводу гласи:

Бр. 08/1-23-05-4-30892-13/19

Министарство иностраних послова Босне и Херцеговине изражава поштовање Амбасади Уједињеног Краљевства Велике Британије и Сјеверне Ирске и има част потврдити пријем ноте бр. 46/21 од 1. новембра 2021. године у којој се наводи следеће:

"НОТА бр. 46/21

Амбасада Уједињеног Краљевства Велике Британије и Сјеверне Ирске изражава поштовање Министарству иностраних послова Босне и Херцеговине и везано за ноту број 08/1-23-05-5-30892-3/19 има част предложити да се, по принципу реципроцитета, члановима породице који чине дио домаћинства чланова дипломатско-конзуларних мисија Уједињеног Краљевства у Босни и Херцеговини омогући запошљавање у Босни и Херцеговини по истом основу по којем чланови породице који чине дио домаћинства чланова дипломатско-конзуларних мисија Босне и Херцеговине у Уједињеном Краљевству имају право на запошљавање.

Амбасада Уједињеног Краљевства Велике Британије и Сјеверне Ирске посебно предлаже да се одобрење у сваком појединачном случају одређене дозволе омогући у складу са одредбама релевантног државног законодавства и примјењујући процедуру како слиједи:

1. Дозвола за запошљавање

(а) Чланови породице који чине дио домаћинства чланова дипломатско-конзуларних мисија државе слања ће, на бази реципроцитета, добити дозволу за рад у држави пријема у складу са одредбама овог споразума и законима државе пријема.

(б) За потребе овог уговора:

(1) "члан дипломатско-конзуларне мисије" подразумијева особу која није држављанин државе пријема и која је запосленик државе слања у дипломатско-конзуларној мисији или представништву при међународној организацији и која је у том својству прихваћена од стране државе пријема.

(2) "члан породице који чини дио домаћинства" подразумијева дијете или супружника члана дипломатско-конзуларне мисије, особу или невјенчаног партнера дотичног члана мисије ако их као такве признају власти државе слања и Министарство иностраних послова државе пријема.

(3) Ништа из параграфа 1 (б) неће утицати на статус сваког појединца у складу са Бечком конвенцијом о дипломатским односима из 1961. године или другим међународним инструментом који се примјењује.

2. Процедуре

(а) Амбасада државе слања ће у име члана породице који чини дио домаћинства упутити захтјев за дозволу за рад Министарству иностраних послова државе пријема.

(б) У Уједињеном Краљевству члан породице који чини дио домаћинства како је то дефинисано у параграфу 1 може радити у складу са тамошњим прописима и законима о раду без захтијевања додатних административних процедура.

3. Грађанске и административне привилегије и имунитети

У случају гдје чланови породице који чине дио домаћинства уживају имунитет од грађанске и управне надлежности државе пријема у складу са Бечком конвенцијом о дипломатским односима из 1961. године или другим међународним инструментом, тај имунитет се неће примјењивати у погледу било које радње почињене током запослења и особа подлијеже грађанским и управним законима државе пријема.

4. Имунитет од кривичног гоњења

У случају гдје чланови породице који чине дио домаћинства уживају имунитет од кривичног гоњења државе пријема у складу са Бечком конвенцијом о дипломатским односима из 1961. године или другим међународним инструментом који се примјењује, одредбе које се односе на имунитет од кривичног гоњења државе пријема ће се наставити примјењивати у погледу било које радње почињене током запослења. Међутим, држава слања ће озбиљно размотрити одузимање имунитета од кривичног гоњења члану породице који чини дио домаћинства у држави пријема уколико то буде потребно.

5. Режим пореског и социјалног осигурања

У складу са Бечком конвенцијом о дипломатским односима из 1961. године или неким другим међународним инструментом који се примјењује, чланови породице који чине дио домаћинства подлијежу режиму пореског и социјалног осигурања државе пријема за сва питања везана за њихово запослење у тој држави.

6. Трајање и прекид

Споразум остаје на снази док једна од Страна не одлучи исти прекинути. Обје државе овај споразум могу било када прекинути уз писану обавијест упућену 6 (шест) мјесеци раније другој држави.

Овај споразум се не примјењује на запошљавање чланова који чине дио домаћинства члана дипломатско-конзуларне мисије државе слања, а који су ангажовани у мисији или конзуларном представништву у држави пријема. Такво запошљавање ће бити дозвољено у складу са важећим одредбама међународног права.

Уколико је горе наведени текст прихватљив за Министарство, амбасада Уједињеног Краљевства Велике Британије и Сјеверне Ирске предлаже да ова Нота, заједно са одговором Министарства иностраних послова Босне и Херцеговине, чини споразум између Савјета министара Босне и Херцеговине и Владе Уједињеног Краљевства Велике Британије и Сјеверне Ирске који ће служити као оквир за запошљавање чланова породице који чине дио домаћинства чланова дипломатско-конзуларних мисија. Овај споразум ће ступити на снагу на дан када Савјет министара Босне и Херцеговине, дипломатским путем, обавијести Владу Уједињеног Краљевства о испуњавању свих интерних процедура. Тај датум ће бити на дан пријема обавијести.

Амбасада Уједињеног Краљевства Велике Британије и Сјеверне Ирске користи и ову прилику да Министарству иностраних послова Босне и Херцеговине понови изразе свог дубоког поштовања".

Министарство иностраних послова Босне и Херцеговине потврђује да је горе наведени приједлог прихватљив за Босну и Херцеговину и да ова нота као и нота бр. 46/21 од 1. новембра 2021. године чине споразум између Савјета министара Босне и Херцеговине и Владе Уједињеног Краљевства Велике Британије и Сјеверне Ирске о запошљавању чланова породице који чине дио домаћинства чланова дипломатско-конзуларних мисија.

Овај споразум ступа на снагу оног дана када Савјет министара Босне и Херцеговине дипломатским каналима обавијести Владу Уједињеног Краљевства Велике Британије и Сјеверне Ирске да су све интерне процедуре за такво ступање на снагу испуњене. Тај датум ће бити на дан пријема обавијести.

Министарство иностраних послова Босне и Херцеговине користи и ову прилику да Амбасади Уједињеног Краљевства Велике Британије и Сјеверне Ирске понови изразе свог дубоког поштовања.

17. новембар 2021. године

Члан 3.

Ова Одлука ће бити објављена у "Службеном гласнику БиХ - Међународни уговори" на српском,босанском и хрватском језику и ступа на снагу даном објављивања.

Број 01-50-1-2640-21/22
24. августа 2022. године
Сарајево

Предсједавајући
Шефик Џаферовић, с. р.

52

Na osnovu člana V 3. d) Ustava Bosne i Hercegovine i saglasnosti Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (Odluka PS BiH broj 01,02-21-1-977/22 od 27. jula 2022. godine), Predsjedništvo Bosne i Hercegovine je, na 29. redovnoj sjednici, održanoj 24. augusta 2022. godine, donijelo

ODLUKU
O RATIFIKACIJI PROTOKOLA KOJIM SE MIJENJA I DOPUNJUJE KONVENCIJA ZA ZAŠTITU POJEDINACA U VEZI SA AUTOMATSKOM OBRADOM LIČNIH PODATAKA

Član 1.

Ratifikuje se Protokol kojim se mijenja i dopunjuje Konvencija za zaštitu pojedinaca u vezi sa automatskom obradom ličnih podataka. Protokol je potpisan u Strazburu, dana 2. jula 2020.godine, na francuskom jeziku.

Član 2.

Tekst Protokola glasi:

PROTOKOL
KOJIM SE MIJENJA I DOPUNJUJE KONVENCIJA ZA ZAŠTITU POJEDINACA U VEZI SA AUTOMATSKOM OBRADOM LIČNIH PODATAKA

Preambula

Države članice Vijeća Evrope i druge Strane Konvencije za zaštitu pojedinaca u vezi sa automatskom obradom ličnih podataka (ETS br. 108), otvorene za potpisivanje u Strazburu 28. januara 1981. godine (u daljem tekstu: "Konvencija"),

Uzimajući u obzir Rezoluciju br. 3 o zaštiti podataka i privatnosti u trećem milenijumu, donesenu na 30. Konferenciji ministara pravde Vijeća Evrope (Istanbul, Turska, u periodu od 24. do 26. novembra 2010. godine);

Uzimajući u obzir Rezoluciju 1843 (2011) Parlamentarne skupštine Vijeća Evrope o zaštiti privatnosti i ličnih podataka na internetu i u internetskim medijima i Rezoluciju 1986 (2014) o unapređenju zaštite i sigurnosti korisnika u kibernetičkom prostoru;

Uzimajući u obzir Mišljenje 296 (2017) o nacrtu protokola kojim se mijenja i dopunjuje Konvencija za zaštitu pojedinaca u vezi sa automatskom obradom ličnih podataka (ETS br. 108) i njenim objašnjenjima, koje je Stalni odbor donio u ime Parlamentarne skupštine Vijeća Evrope 24. novembra 2017. godine;

Budući da su se nakon donošenja Konvencije pojavili novi izazovi u pogledu zaštite pojedinaca u vezi sa obradom ličnih podataka;

S obzirom na potrebu da se i ubuduće osigura vodeća uloga Konvencije u zaštiti pojedinaca u vezi sa obradom ličnih podataka, te uopšteno u zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda,

sporazumjele su se kako slijedi:

Član 1.

1. Prva uvodna izjava preambule Konvencije zamjenjuje se sljedećim:

"Države članice Vijeća Evrope i druge potpisnice ove Konvencije",

2. Treća uvodna izjava preambule Konvencije zamjenjuju se sljedećim:

"Imajući u vidu da je neophodno osigurati ljudsko dostojanstvo i zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda svake osobe te, s obzirom na diversifikaciju, intenziviranje i globalizaciju obrade podataka i protoka ličnih podataka, ličnu autonomiju zasnovanu na pravu osobe da kontroliše svoje lične podatke i obradu takvih podataka; "

3. Četvrta uvodna izjava preambule Konvencije zamjenjuje se sljedećim:

"Podsjećajući da pravo na zaštitu ličnih podataka treba razmatrati u pogledu njegove uloge u društvu i da se mora uskladiti s drugim ljudskim pravima i osnovnim slobodama, uključujući slobodu izražavanja;"

4. Nakon četvrte uvodne izjave preambule Konvencije dodaje se sljedeća uvodna izjava:

" s obzirom na to da ova Konvencija dozvoljava da se pri primjeni njome propisanih pravila vodi računa o načelu prava na pristup službenim dokumentima,"

5. Peta uvodna izjava preambule Konvencije se briše. Dodaju se nove peta i šesta uvodna izjava, koje glase:

"prepoznajući da je neophodno promovisati na globalnom nivou osnovne vrijednosti poštovanja privatnosti i zaštite ličnih podataka, čime se doprinosi slobodnom protoku informacija između ljudi;"

"prepoznajući interes jačanja međunarodne saradnje između strana ove Konvencije,"

Član 2.

Tekst člana 1. Konvencije zamjenjuje se sljedećim:

"Svrha je ove Konvencije zaštititi svaku osobu, bez obzira na njeno državljanstvo ili prebivalište, u vezi sa obradom njenih ličnih podataka, čime se doprinosi poštovanju njenih ljudskih prava i osnovnih sloboda, a posebno prava na privatnost."

Član 3.

1. Tačka b. člana 2. Konvencije zamjenjuje se sljedećim:

"b 'obrada podataka' označava svaku operaciju ili skup operacija izvršenih na ličnim podacima, kao što je prikupljanje, pohrana, očuvanje, izmjena, pronalaženje, otkrivanje, stavljanje na raspolaganje, brisanje ili uništavanje takvih podataka, ili obavljanje logičnih i / ili aritmetičkih operacija na njima;"

2. Tačka c. člana 2. Konvencije zamenjuje se sljedećim:

"c. ako se ne koristi automatizovana obrada, 'obrada podataka'označava operaciju ili skup operacija izvršenih na ličnim podacima unutar strukturiranog skupa takvih podataka koji su dostupni ili se mogu pronaći prema posebnim kriterijumima;"

3. Tačka d. član 2. Konvencije zamjenjuje se sljedećim:

"d 'voditelj obrade' označava fizičko ili pravno lice, tijelo javne vlasti, službu, agenciju ili drugo tijelo koje, samostalno ili zajedno sa drugima, ima pravo odlučivanja o obradi podataka;"

4. Nakon člana 2. tačke d. Konvencije dodaju se sljedeće nove tačke:

"e. 'primalac' označava fizičko ili pravno lice, tijelo javne vlasti, službu, agenciju ili drugo tijelo kojem se otkrivaju ili stavljaju na raspolaganje lični podaci;

f 'obrađivač' označava fizičko ili pravno lice, organ javne vlasti organ, službu, agenciju ili drugi organ koji obrađuje lične podatke u ime voditelja obrade."

Član 4.

1. Stav 1. član 3. Konvencije zamjenjuje se sljedećim:

"1. Svaka strana se obavezuje na primjenu ove Konvencije pri obradi podataka u svojoj nadležnosti u javnom i privatnom sektoru, osiguravajući na taj način pravo svake osobe na zaštitu njenih ličnih podataka."

2. Stav 2. član 3. Konvencije zamjenjuje se sljedećim:

"2. Ova Konvencija se ne primjenjuje na obradu podataka koju osoba obavlja u okviru isključivo ličnih ili kućnih aktivnosti."

3. Stavovi od 3. do 6. člana 3. Konvencije se brišu.

Član 5.

Naslov poglavlja II Konvencije zamjenjuje se sljedećim:

"Poglavlje II - Osnovni principi zaštite ličnih podataka".

Član 6.

1. Stav 1. člana 4. Konvencije zamjenjuje se sljedećim:

"1 Svaka strana preduzima neophodne mjere u svom zakonodavstvu kako bi provela odredbe ove Konvencije i osigurala njihovu učinkovitu primjenu.

2. Stav 2. člana 4. Konvencije zamjenjuje se sljedećim:

"2. Te mjere mora preduzeti svaka strana i moraju stupiti na snagu do dana ratifikacije ili pristupanja ovoj Konvenciji."

3. Nakon stava 2. člana 4. Konvencije dodaje se novi stav:

"3. Svaka strana se obavezuje:

a. da će omogućiti Odboru Konvencije iz Poglavlja VI evaluaciju učinkovitosti mjera koje je preduzeo u svom zakonu radi provedbe odredaba ove Konvencije; i

b. da će aktivno doprinositi tom postupku evaluacije."

Član 7.

1. Naslov člana 5. zamjenjuje se sljedećim:

"Član 5 - Zakonitost obrade podataka i kvaliteta podataka".

2. Tekst člana 5. Konvencije zamjenjuje se sljedećim:

"1. Obrada podataka mora biti proporcionalna zakonitoj svrsi kojoj služi i u svim fazama obrade odražavati pravednu ravnotežu između svih uključenih interesa, javnih i privatnih, i predmetnih prava i sloboda.

2. Svaka strana osigurava da se obrada podataka može izvršiti na osnovu slobodne, posebne, informirane i nedvosmislene saglasnosi vlasnika podataka ili na nekom drugom legitimnom osnovu koji je propisan zakonom.

3. Lični podaci koji su predmet obrade obrađuju se u skladu sa zakonom.

4. Lični podaci koji su predmet obrade moraju biti:

a. obrađeni na pošten i transparentan način;

b. prikupljeni u izričite, specifične i zakonite svrhe i ne smiju biti obrađeni na način koji nije u skladu s tim svrhama; daljnja obrada u svrhe arhiviranja u javnom interesu, u naučne ili istorijske svrhe ili u statističke svrhe u skladu je, uz primjerene zaštitne mjere, s tim svrhama;

c. odgovarajući, mjerodavni i ne suvišni u odnosu na svrhe njihove obrade;

d. tačni i, prema potrebi, ažurirani;

e. sačuvani u obliku koji omogućuje identifikaciju vlasnika podataka ne duže nego što je potrebno u svrhe zbog kojih se lični podaci obrađuju."

Član 8.

Tekst člana 6. Konvencije zamjenjuje se sljedećim:

"1. Obrada:

- genetskih podataka;

- ličnih podataka o krivičnim djelima, krivičnim postupcima i presudama te povezanim sigurnosnim mjerama;

- biometrijskih podataka koji omogućuju jedinstvenu identifikaciju osobe;

- ličnih podataka radi otkrivanja informacija o rasnom ili etničkom porijeklu, političkim stavovima, članstvu u sindikatu, vjerskim ili drugim uvjerenjima, zdravlju ili spolnom životu,

dopuštena je isključivo ako su zakonom propisane odgovarajuće zaštitne mjere koje dopunjuju zaštitne mjere iz ove Konvencije.

2. Takva zaštita otklanja rizike koje obrada osjetljivih podataka može predstavljati za interese, prava i temeljne slobode vlasnika podataka, prije svega rizik od diskriminacije.

Član 9.

Tekst člana 7. Konvencije zamjenjuje se sljedećim:

" 1. Svaka strana osigurava da voditelj obrade i, gde je moguće, obrađivač, preduzimaju odgovarajuće sigurnosne mjere protiv rizika kao što je slučajan ili neovlašten pristup, uništenje, gubitak, upotreba, izmjena ili otkrivanje ličnih podataka.

2. Svaka strana osigurava da voditelj obrade bez odlaganja obavijesti barem nadležno nadzorno tijelo u smislu člana 15. ove Konvencije o povredama podataka koje mogu ozbiljno ugroziti prava i osnovne slobode vlasnika podataka."

Član 10.

Nakon člana 7. Konvencije dodaje se novi član 8. kako slijedi:

"Član 8. - Transparentnost obrade

1. Svaka strana obezbijeđuje da voditelj obrade informiše vlasnike podataka o:

a. svom identitetu i prebivalištu ili poslovnom sjedištu;

b. pravnoj osnovi i svrhama planirane obrade;

c. kategorijama obrađenih ličnih podataka;

d. primateljima ili kategorijama primatelja ličnih podataka, ako postoje; i

e. načinima ostvarivanja prava propisanih u članu 9,

kao i svim dodatnim informacijama koje su potrebne kako bi se osigurala pravična i transparentna obrada ličnih podataka.

2. Stav 1. ne primenjuje se ako vlasnik podataka već raspolaže odgovarajućim informacijama.

3. Ako se lični podaci ne prikupljaju od vlasnika podataka, voditelj obrade nije dužan pružiti takve informacije ako je obrada izričito propisana zakonom ili ako se to pokaže nemogućim ili uključuje nesrazmjerne napore.

Član 11.

1. Dosadašnji član 8. Konvencije postaje član 9, a naslov člana se zamjenjuje sljedećim:

"Član 9. - Prava vlasnika podataka."

2. Tekst člana 8. Konvencije (novi član 9.) zamjenjuje se sljedećim:

"1 Svaka osoba ima pravo:

a. da se na nju ne odnosi odluka koja na nju značajno utiče, a temelji se isključivo na automatiziranoj obradi podataka, pri čemu njena mišljenja nisu uzeta u razmatranje;

b. dobiti, na zahtjev, u razumnim vremenskim razmacima i bez suvišne odgode ili troškova, potvrdu o obradi ličnih podataka koja se na nju odnose, obavijest o obrađivanim podacima u razumljivom obliku, sve dostupne informacije o njihovom izvoru, periodu čuvanja, kao i sve druge informacije koje je voditelj obrade dužan pružiti kako bi se osigurala transparentnost obrade u skladu sa članom 8. stavom 1;

c. na zahtjev, biti obavještena o razlozima obrade podataka ako se rezultati takve obrade na nju primjenjuju;

d. na osnovu svoje situacije u svakom trenutku uložiti prigovor na obradu ličnih podataka koji se na nju odnose, osim ako voditelj obrade dokaže da postoje legitimi razlozi za obradu koja prevazilazi njene interese, prava i osnovne slobode;

e. na zahtjev dobiti, besplatno i bez suvišnog odlaganja, ispravak ili brisanje takvih podataka, u zavisnosti od slučaja, ako se obrađuju ili su obrađeni protivno odredbama ove Konvencije;

f. na pravni lijek prema članu 12, ako su povrijeđena njena prava iz ove Konvencije;

g. na pomoć nadzornog tijela u smislu člana 15. pri ostvarivanju prava iz ove Konvencije, bez obzira na njeno državljanstvo ili prebivalište.

2. Stav 1.a ne primenjuje se ako je odluka donesena na osnovu zakona koji se primjenjuje na voditelja obrade, a kojim su propisane i primjerene mjere zaštite prava, sloboda i legitimnih interesa vlasnika podataka."

Član 12.

Nakon člana 9. Konvencije dodaje se novi član 10. kako slijedi:

"Član 10. - Dodatne obaveze

1. Svaka strana osigurava da voditelji obrade i, ako je primjenjivo, obrađivači preduzimaju primjerene mjere radi ispunjavanja obaveza iz ove Konvencije i kako bi nadležnom nadzornom tijelu iz člana 15. mogli dokazati, poštujući unutarnje zakonodavstvo doneseno u skladu sa članom 11, stavom 3, da je obrada podataka kojom upravljaju usklađena s odredbama ove Konvencije.

2. Svaka strana osigurava da voditelji obrade i, ako je primjenljivo, obrađivači ispituju mogući uticaj planirane obrade podataka na prava i osnovne slobode vlasnika podataka prije početka takve obrade i planiraju obradu podataka na način da se rizik od ugrožavanja tih prava i osnovnih sloboda spriječi ili svede na najmanju moguću mjeru.

3. Svaka strana osigurava da voditelji obrade i, ako je primjenljivo, obrađivači primjenjuju tehničke i organizacione mjere kojima se vodi računa o posljedicama prava na zaštitu ličnih podataka u svim fazama obrade podataka.

4. Svaka strana može, imajući u vidu rizike koji proizlaze iz interesa, prava i osnovnih sloboda vlasnika podataka, da prilagodi primjenu odredaba stavova 1, 2. i 3. u zakonu kojim se osigurava provedba odredbi ove Konvencije, u skladu s prirodom i količinom podataka, prirodom, obimom i svrhom obrade i, gdje je primjereno, s veličinom voditelja obrade ili obrađivača."

Član 13.

Dosadašnji članovi od 9. do 12. Konvencije postaju članovi od 11. do 14. Konvencije.

Član 14.

Tekst člana 9. Konvencije (novi član 11.) zamjenjuje se sljedećim:

" 1. Nije dopušten izuzetak od odredbi ovog poglavlja osim odredbi člana 5, stav 4, člana 7, stav 2, člana 8, stav 1 i člana 9, kada je takav izuzetak propisan zakonom, ako poštuje suštinu osnovnih prava i sloboda i predstavlja neophodnu i proporcionalnu mjeru u demokratskom društvu u svrhe:

a. zaštite nacionalne sigurnosti, odbrane, javne sigurnosti, važnih ekonomskih i finansijskih interesa države, nepristrasnosti i nezavisnosti pravosuđa ili sprečavanja, istrage i krivičnog gonjenja krivičnih djela i izvršenja krivičnih sankcija, kao i drugih bitnih ciljeva od opšteg javnog interesa;

b. zaštite vlasnika podataka ili prava i osnovnih sloboda drugih, posebno slobode izražavanja.

2. Ograničenja u primjeni odredaba iz članova 8. i 9. mogu se predvidjeti zakonom u pogledu obrade podataka u svrhe arhiviranja u javnom interesu, u naučne ili istorijske svrhe istraživanja ili u statističke svrhe ako ne postoji prepoznatljiv rizik od povrede prava i osnovnih sloboda vlasnika podataka

3. Pored izuzetaka koji su dozvoljeni u stavu 1. ovog člana, u vezi sa aktivnostima obrade za nacionalnu sigurnost i odbranu, svaka strana može zakonom, u mjeri koja je nužna i srazmjerna u demokratskom društvu za postizanje takvog cilja, predvidjeti izuzetke od člana 4, stava 3, člana 14, stavova 5. i 6, te člana 15, stava 2, tačaka a, b, c. i d.

Ovim se ne dovodi u pitanje uslov da se aktivnosti obrade podataka u svrhe nacionalne sigurnosti i odbrane podvrgavaju nezavisnom i učinkovitom preispitivanju i nadzoru u skladu s unutarnjim zakonodavstvom dotične strane."

Član 15.

Tekst člana 10. Konvencije (novi član 12.) zamjenjuje se sljedećim:

" Svaka strana se obavezuje da će uspostaviti odgovarajuće sudske i vansudske sankcije i pravne lijekove zbog kršenja odredaba ove Konvencije."

Član 16.

Naslov poglavlja III zamjenjuje se sljedećim:

" Poglavlje III - Prekogranični protok ličnih podataka."

Član 17.

1. Naslov člana 12. Konvencije (novi član 14.) zamjenjuje se sljedećim:

" Član 14. - Prekogranični protok ličnih podataka".

2. Tekst člana 12. Konvencije (novi član 14.) zamjenjuje se sljedećim:

"1. Strana ne smije isključivo radi zaštite ličnih podataka zabraniti ili usloviti posebnim ovlaštenjem prenos takvih podataka na primatelja koji je pod jurisdikcijom druge strane Konvencije. Ipak, takva strana može to učiniti ako postoji stvaran i ozbiljan rizik da bi prenos drugoj strani ili prenos iz te druge strane državi koja nije strana mogao dovesti do zaobilaženja odredaba Konvencije. Strana to može učiniti i ako je obvezana usklađenim pravilima o zaštiti koja su zajednička državama članicama regionalne međunarodne organizacije.

2.Ako je primalac pod jurisdikcijom države ili međunarodne organizacije koja nije strana ove Konvencije, prenos ličnih podataka može se izvršiti samo ako je osiguran odgovarajući nivo zaštite zasnovan na odredbama ove Konvencije.

3. Odgovarajući nivo zaštite može se osigurati:

a. zakonom te države ili međunarodne organizacije, uključujući važeće međunarodne ugovore ili sporazume; ili

b. ad hoc ili odobrenom standardizovanom zaštitom koju pružaju pravno obavezujući i provedivi instrumenti koje su usvojile i provele osobe uključene u prenos i dalju obradu.

4. Bez obzira na odredbe prethodnih stavova, svaka strana može propisati da se prenos ličnih podataka može izvršiti u sljedećim slučajevima:

a. ako je vlasnik podataka dao izričitu, posebnu i slobodnu saglasnost nakon što je obaviješten o rizicima koji proizilaze iz nedostatka odgovarajućih zaštitnih mjera; ili

b. ako u konkretnom slučaju posebni interesi vlasnika podataka to zahtevaju; ili

c. ako su zakonom predviđeni prevladavajući legitimni interesi, posebno važni javni interesi, te takav prenos predstavlja neophodnu i proporcionalnu mjeru u demokratskom društvu; ili

d. ako to predstavlja mjeru koja je u demokratskom društvu nužna i proporcionalna za slobodu izražavanja.

5. Svaka strana osigurava da se nadležnom nadzornom tijelu u smislu člana 15. ove Konvencije, pružaju sve bitne informacije o prenosu podataka iz stava 3, tačke b i, na zahtjev, stava 4, tačaka b. i c.

6. Svaka strana takođe osigurava da nadležno tijelo ima pravo da zahtjeva da lice koje prenosi podatke dokaže efikasnost zaštitnih mjera ili postojanje preovladavajućih legitimnih interesa i da nadležno tijelo može radi zaštite prava i osnovnih sloboda vlasnika podataka zabraniti takve prenose, obustaviti ih ili usloviti."

3.Tekst člana 12. Konvencije (novi član 14.) sadrži odredbe člana 2. Dodatnog protokola iz 2001. godine u vezi s nadzornim tijelima i međunarodnom razmjenom podataka (ETS br. 181) o prekograničnom protoku ličnih podataka prema primatelju koji nije pod jurisdikcijom strane Konvencije.

Član 18.

Nakon poglavlje III Konvencije dodaje se novo poglavlje IV kako slijedi:

"Poglavlje IV – Nadzorna tijela".

Član 19.

Novi član 15. sadrži odredbe člana 1. Dodatnog protokola iz 2001. godine (ETS br.181) i glasi:

"Član 15. – Nadzorna tijela

1. Svaka strana osigurava odgovornost jednog ili više tijela za osiguravanje usklađenosti s odredbama ove Konvencije.

2. U tu svrhu, ta tijela:

a. imaju ovlašćenja za istraživanje i intervenciju;

b. obavljaju funkcije koje se odnose na prenos podataka iz člana 14., posebno s odobravanjem standardizovanih zaštitnih mjera;

c. imaju ovlašćenja za donošenje odluka o provedbama odredaba ove Konvencije i mogu, konkretno izricati upravne sankcije;

d. imaju ovlašćenje za učestvovanje u pravnim postupcima ili upozoravanje nadležnih pravosudnih tijela na kršenja odredaba ove Konvencije;

e. potiču:

i. javnu svijest o svojim funkcijama i ovlastima, kao i o svojim aktivnostima;

ii. javnu svijest o pravima vlasnika podataka i ostvarivanju tih prava;

iii. osviještenost voditelja obrade i obrađivača o njihovim odgovornostima iz ove Konvencije;

posebna se pažnja pridaje pravima djece i drugih ranjivih osoba na zaštitu podataka.

3. S nadležnim nadzornim tijelima provodi se savjetovanje o prijedlozima zakonodavnih ili upravnih mjera kojima se predviđa obrada ličnih podataka.

4. Svako nadležno nadzorno tijelo postupa po zahtjevima i pritužbama vlasnika podataka o njihovim pravima na zaštitu podataka i informiše vlasnika podataka o napretku zahtjeva ili pritužbe.

5. Nadzorna tijela djeluju potpuno nezavisno i nepristrasno pri obavljanju svojih dužnosti i vršenju svojih ovlašćenja te pritom ne smiju tražiti niti prihvatiti upute.

6. Svaka strana osigurava da se nadzornim tijelima osiguraju potrebna sredstva za učinkovito obavljanje njihovih funkcija i izvršavanje njihovih ovlasti.

7. Svako nadzorno tijelo priprema i objavljuje periodični izvještaj koji sadržava pregled njegovih aktivnosti.

8. Na članove i osoblje nadzornih tijela primjenjuju se obaveze povjerljivosti u vezi sa povjerljivim informacijama kojima imaju ili su imali pristup prilikom obavljanja svojih dužnosti i vršenja svojih ovlašćenja.

9. Protiv odluka nadzornih tijela može se podnijeti žalba nadležnom sudu.

10. Nadzorna tijela nisu nadležna u pogledu obrade koju tijela provode kada djeluju u sudbenom svojstvu.

Član 20.

1. Poglavlja od IV do VII Konvencije postaju poglavlja od V do VIII Konvencije.

2. Naslov poglavlja V zamjenjuje se naslovom "Poglavlje V - Saradnja i uzajamna pomoć".

3. Dodaje se novi član 17., a bivši članovi od 13. do 27. Konvencije postaju članovi od 16. do 31. Konvencije.

Član 21.

1. Naslov člana 13. Konvencije (novi član 16.) zamjenjuje se sljedećim:

"Član 16. - Imenovanje nadzornih tijela".

2. Stav 1. člana 13. Konvencije (novi član 16.) zamjenjuje se sljedećim:

"1. Strane su saglasne da će sarađivati i pružati jedna drugoj uzajamnu pomoć u provedbi ove Konvencije."

3. Stav 2. člana 13. Konvencije (novi član 16.) zamijenjuje se sljedećim:

"2 U tu svrhu:

a. svaka strana imenuje jedno ili više nadzornih tijela u smislu člana 15. ove Konvencije, o čijim nazivima i adresama obavješćuje glavnog sekretara Vijeća Evrope;

b. svaka strana koja je imenovala više od jednog nadzornog tijela navodi nadležnost svakog tijela u obavijesti iz prethodne tačke.

4. Stav 3. člana 13. Konvencije (novi član 16.) se briše.

Član 22.

Nakon člana 16. Konvencije dodaje se novi član 17. kako slijedi:

"Član 17. - Oblici saradnje

1. Nadzorna tijela međusobno sarađuju u mjeri koja je potrebna za obavljanje njihovih dužnosti i izvršavanje njihovih ovlašćenja, posebno na sljedeće načine:

a. pružanjem uzajamne pomoći razmjenom relevantnih i korisnih informacija i međusobne saradnje pod uslovom da se,

što se tiče zaštite ličnih podataka, poštuju pravila i zaštitne mjere ove Konvencije;

b. koordinacijom svojih istraga ili intervencija ili poduzimanjem zajedničkih radnji;

c. pružanjem informacija i dokumentacije o svojem pravu i upravnoj praksi u vezi sa zaštitom podataka.

2. Informacije iz stava 1. ne uključuju lične podatke koji se obrađuju, osim ako su takvi podaci ključni za saradnju, ili ako je dotični vlasnik podataka dao izričit, poseban, slobodan i informisan pristanak za pružanje tih podataka.

3. Nadzorna tijela strana uspostavljaju mrežu radi organizacije uzajamne saradnje i obavljanja dužnosti iz prethodnih stavova."

Član 23.

1. Naslov člana 14. Konvencije (novi član 18.) zamjenjuje se sljedećim:

"Član 18. - Pomoć vlasnicima podataka".

2. Tekst člana 14. Konvencije (novi član 18.) zamjenjuje se sljedećim:

"1. Svaka strana pruža pomoć svakom vlasniku podataka, bez obzira na njegovo državljanstvo ili prebivalište, u ostvarenju prava iz člana 9. ove Konvencije.

2. Ako vlasnik podataka boravi na području druge strane, mora mu se omogućiti podnošenje zahtjeva preko posrednika nadzornog tijela koje je ta strana imenovala.

3. Zahtjev za pomoć mora sadržavati sve potrebne pojedinosti koje se, među ostalim, odnose na:

a. ime i prezime, adresu i sve druge bitne pojedinosti kojima se identifikuje vlasnik podataka koji podnosi zahtjev;

b. obradu na koju se zahtjev odnosi ili voditelja te obrade;

c. svrhu zahtjeva, "

Član 24.

1. Naslov člana 15. Konvencije (novi član 19.) zamjenjuje se sljedećim:

"Član 19 - Zaštitne mjere".

2. Tekst člana 15. Konvencije (novi član 19.) zamjenjuje se sljedećim:

"1. Nadzorno tijelo koje je primilo informacije od drugog nadzornog tijela, uz zahtjev ili kao odgovor na vlastiti zahtjev, ne smije koristiti te informacije u svrhe koje nisu navedene u zahtjevu.

2. Ni u kom slučaju nadzorno tijelo ne smije podnijeti zahtjev u ime vlasnika podataka na vlastitu inicijativu i bez izričitog odobrenja dotičnog vlasnika podataka."

Član 25.

1. Naslov člana 16. Konvencije (novi član 20.) zamjenjuje se sljedećim:

"Član 20. - Odbijanje zahtjeva".

2. Uvod člana l6. Konvencije (novi član 20.) zamjenjuje se sljedećim:

"Nadzorno tijelo na koje se upućuje zahtjev prema članu 17. ove Konvencije ne može odbiti udovoljiti mu, osim ako:

3. Tačka a. člana 16. člana Konvencije (novi član 20.) zamjenjuje se sljedećim:

" a. zahtjev je nespojiv s njegovim ovlaštenjima."

4. Tačka c. člana 16. Konvencije (novi član 20.) zamjenjuje se sljedećim:

"c. ispunjavanje zahtjeva bi bilo nespojivo sa suverenitetom, nacionalnom sigurnoščću ili javnim poretkom strane koja ga je imenovala ili s pravima i osnovnim slobodama osoba koje su pod jurisdikcijom te strane."

Član 26.

1. Naziv člana 17. Konvencije (novi član 21.) zamjenjuje se sljedećim:

"Član 21. - Troškovi i postupci".

2. Stav 1. člana 17. Konvencije (novi član 21.) zamjenjuje se sljedećim:

"1. Saradnja i uzajamna pomoć koju strane međusobno pružaju prema članu 17. te pomoć koju pružaju vlasnicima podataka prema članovima 9. i 18. neće biti razlog naplate troškova ili naknada, osim onih za stručnjake i prevodioce. Potonje troškove ili naknade snosi strana koja je podnijela zahtjev.

"3. Termini "njegov ili njen" zamijenit će "njegov" u stavu 2. člana 17. Konvencije (novi član 21).

Član 27.

Naslov poglavlja V Konvencije (novo poglavlje VI) zamjenjuje se sljedećim:

"Poglavlje VI - Odbor Konvencije".

Član 28.

1. Izraz "Savjetodavni odbor" u stavu 1. člana 18. Konvencije (novi član 22.) zamenjuju se izrazom "Odbor Konvencije".

2. Stav 3. člana 18. Konvencije (novi član 22.) zamjenjuje se sljedećim:

"3. Odbor Konvencije može odlukom dvotrećinske većine predstavnika strana pozvati posmatrača da bude zastupljen na sjednicama Odbora.

3. Nakon stava 3. člana 18. Konvencije (novi član 22.) dodaje se novi stav 4:

"4. Svaka strana koja nije članica Vijeća Evrope doprinosi finansiranju aktivnosti Odbora Konvencije u skladu s načinima koje je utvrdio Odbor ministara u dogovoru sa tom stranom."

Član 29.

1. Izraz "Savjetodavni odbor" u uvodu člana 19. Konvencije (novi član 23.) zamjenjuju se izrazom "Odbor Konvencije".

2. Izraz "prijedloge" u tački a. člana 19. Konvencije (novi član 23.) zamenjuje se izrazom "preporuke".

3.Riječi " u skladu sa članom 21." u tački b. i riječi " u skladu sa članom 21. stavom 3." u tački c. člana 19. Konvencije (novi član 23.) zamjenjuju se riječima "u skladu s članom 25." odnosno riječima "u skladu s članom 25. stavom 3.".

4. Tačka d. člana 19. Konvencije (novi član 23.) zamjenjuje se sljedećim:

"d. može izraziti mišljenje o svakom pitanju koje se odnosi na tumačenje ili primjenu ove Konvencije;".

5. Nakon tačke d. člana 19. Konvencije (novi član 23.) dodaju se sljedeće nove tačke:

"e. prije svakog novog pristupanja Konvenciji priprema mišljenje za Odbor ministara o nivou zaštite ličnih podataka kandidata za pristupanje i, po potrebi, preporučuje mjere koje treba preduzeti kako bi se postigla usklađenost sa odredbama ove Konvencije;

f. može, na zahtjev države ili međunarodne organizacije, da procijeni da li je nivo zaštite ličnih podataka koju ta država ili međunarodna organizacija pruža u skladu sa odredbama ove Konvencije i, po potrebi, preporučiti mjere koje treba preduzeti radi takvog usklađivanja;

g. može razvijati ili odobravati modele standardizovanih zaštitnih mjera iz člana 14;

h. razmatra načine na koje strane provode ovu Konvenciju i preporučuje mjere koje treba preduzeti u slučaju kada jedna od strana nije usklađena s ovom Konvencijom;

i. omogućuje, prema potrebi, prijateljsko rješavanje svih poteškoća u vezi sa primjenom ove Konvencije."

Član 30.

Tekst člana 20. Konvencije (novi član 24.) se zamjenjuje sljedećim:

"1. Odbor Konvencije saziva glavni sekretar Vijeća Evrope. Prvu će sjednicu održati u roku od dvanaest mjeseci od stupanja na snagu ove Konvencije. Nakon toga sastaje se najmanje jednom godišnje, a u svakom slučaju kad njegovo sazivanje zahtijeva jedna trećina predstavnika strana.

2. Poslije svake sjednice Odbor Konvencije podnosi Odboru ministara Vijeća Evrope izveštaj o svom radu i o djelovanju ove Konvencije.

3. Pravila glasanja u Odboru Konvencije utvrđena su u elementima za poslovnik u dodatku Protokolu CETS br. 223.

4. Odbor Konvencije sastavlja ostale elemente svog poslovnika i posebno utvrđuje postupke ocjenjivanja i preispitivanja iz člana 4., stava 3. i člana 23, tačaka e., f. i h. na osnovu objektivnih kriterijuma."

Član 31.

Stavovi od 1. do 4. člana 21. Konvencije (novi član 25.) zamjenjuju se sljedećim:

"1. Izmjene ove Konvencije može predložiti strana, Odbor ministara Vijeća Evrope ili Odbor Konvencije.

2. Svaki prijedlog za izmjenu i dopunu glavni sekretar Vijeća Evrope saopštava stranama ove Konvencije, drugim državama članicama Vijeća Evrope, Evropskoj uniji i svakoj državi nečlanici ili međunarodnoj organizaciji koja je pozvana da pristupi ovoj Konvenciji u skladu sa odredbama člana 27.

3. Osim toga, svaka izmjena koju predloži strana ili Odbor ministara saopštava se Odboru Konvencije, koji Odboru ministara podnosi svoje mišljenje o predloženoj izmjeni i dopuni.

4. Odbor ministara razmatra predložene izmjene i dopune i svako mišljenje koje mu je Odbor Konvencije podnio, te može izmjene i dopune odobriti."

2. Nakon stava 6. člana 21. Konvencije (novi član 25.) dodaje se novi stav 7. kako slijedi:

"7. Osim toga, Odbor ministara može, nakon savjetovanja s Odborom Konvencije, jednoglasno odlučiti da pojedina izmjena stupa na snagu po isteku perioda od tri godine od dana kad je otvorena za prihvatanje, osim ako strana izrazi glavnom sekretaru Vijeća Evrope prigovor na stupanje te izmjene i dopune na snagu. Ako strana izrazi prigovor, izmjena i dopuna stupa na snagu prvog dana u mjesecu koji slijedi nakon dana kad strana ove Konvencije koja je izrazila prigovor položi ispravu o prihvatu kod glavnog sekretara Vijeća Evrope.

Član 32.

1. Stav 1. člana 22. Konvencije (novi član 26.) zamjenjuje se sljedećim:

"1. Ova će Konvencija biti otvorena za potpisivanje od strane država članica Vijeća Evrope i Evropske unije. Ona podliježe ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju. Isprave o ratifikaciji, prihvatanju ili odobravanju polažu se kod glavnog sekretara Vijeća Evrope."

Izraz "država članica" u stavu 3. člana 22. Konvencije (novi član 26.) zamjenjuju se izrazom "strana".

Član 33.

Naslov i tekst člana 23. Konvencije (novi član 27) zamenjuju se kako slijedi:

Član 27. - Pristupanje država koje nisu članice ili međunarodnih organizacija

1. Nakon stupanja na snagu ove Konvencije, Odbor ministara Vijeća Evrope može, nakon savjetovanja sa stranama ove Konvencije i njihovog jednoglasnog pristanka, te uzimajući u obzir mišljenje koje je pripremio Odbor Konvencije u skladu sa članom 23 .e., pozvati svaku državu koja nije članica Vijeća Evrope ili međunarodnu organizaciju da pristupi ovoj Konvenciji odlukom koju donese većinom predviđenom u članu 20.d. Statuta Vijeća Evrope i jednoglasnom odlukom predstavnika država strana koje imaju pravo zasjedati u Odboru ministara.

2. U odnosu na svaku državu ili međunarodnu organizaciju koja pristupi ovoj Konvenciji u skladu sa stavom 1. ovog člana, Konvencija stupa na snagu prvog dana mjeseca koji slijedi nakon isteka perioda od tri mjeseca od dana polaganja isprave o pristupu kod glavnog sekretara Vijeća Evrope."

Član 34.

Stavovi 1. i 2. člana 24. Konvencije (novi član 28.) zamjenjuju se sljedećim:

"1. Svaka država, Evropska unija ili druga međunarodna organizacija može, u trenutku potpisivanja ili pri polaganju svoje isprave o ratifikaciji, prihvatanju, odobravanju ili pristupanju, odrediti područje ili područja na koja se ova Konvencija primjenjuje.

2. Svaka država, Evropska unija ili druga međunarodna organizacija može, na bilo koji kasniji datum, izjavom upućenom glavnom sekretaru Vijeća Evrope, proširiti primjenu ove Konvencije na svako drugo u izjavi određeno područje. U odnosu na takvo područje, Konvencija stupa na snagu prvog dana u mjesecu koji slijedi nakon isteka perioda od tri mjeseca od dana kad glavni sekretar primi takvu izjavu.

Član 35.

1. Izraz "država" u uvodu člana 27. Konvencije (novi član 31.) zamjenjuje se sa "strana".

2. Pozivanje na "članove 22., 23. i 24." u tački c. zamijenjuje se riječima "članovi 26., 27. i 28.".

Član 36.-Potpisivanje, ratifikacija i pristupanje

1. Ovaj Protokol je otvoren za potpisivanje državama stranama Konvencije. On podliježe ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju. Isprave o ratifikaciji, prihvatanju ili odobravanju polažu se kod glavnog sekretara Vijeća Evrope.

2. Nakon otvaranja ovog Protokola za potpisivanje, a prije njegovog stupanja na snagu, svaka druga država svoj pristanak da bude vezana ovim Protokolom izražava pristupanjem. Ona ne može postati strana Konvencije ako istovremeno ne pristupi i ovom Protokolu.

Član 37. - Stupanje na snagu

1. Ovaj Protokol stupa na snagu prvog dana u mjesecu koji slijedi nakon isteka roka od tri mjeseca od datuma kada su sve strane Konvencije izrazile svoj pristanak da budu vezane Protokolom, u skladu sa odredbama stava 1. člana 36.

2. U slučaju da ovaj Protokol nije stupio na snagu u skladu sa stavom 1, nakon isteka perioda od pet godina od datuma njegovog otvaranja za potpisivanje Protokol stupa na snagu u odnosu na one države koje su izrazile svoj pristanak da budu vezane njime u skladu sa stavom 1, pod uslovom da Protokol ima najmanje trideset osam strana. Između strana Protokola, sve odredbe izmijenjene i dopunjene Konvencije proizvode učinke odmah po stupanju na snagu.

3. Do stupanja ovog Protokola na snagu i ne dovodeći u pitanje odredbe koje se odnose na stupanje na snagu i pristupanje država koje nisu članice ili međunarodnih organizacija, strana Konvencije može u trenutku potpisivanja ovog Protokola ili kasnije u svako doba izjaviti da će privremeno primijenjivati odredbe ovog Protokola. U takvim slučajevima, odredbe ovog Protokola primjenjuju se isključivo u odnosu na druge strane Konvencije koje su dale istu izjavu. Takva izjava proizvodi učinak prvog dana trećeg mjeseca od dana kad glavni sekretar Vijeća Evrope primi tu izjavu.

4 Od datuma stupanja ovog Protokola na snagu Dodatni protokol uz Konvenciju za zaštitu osoba u pogledu automatske

obrade ličnih podataka u vezi nadzornih tijela i međunarodne razmjene podataka (ETS br. 181.) stavlja se izvan snage.

5 Od dana stupanja na snagu ovog Protokola, izmjene i dopune Konvencije za zaštitu osoba u pogledu automatske obrade ličnih podataka, a koje je odobrio Odbor ministara, u Strazburu, 15. juna 1999. godine, izgubile su svoju svrhu.

Član 38. – Izjave u vezi s Konvencijom

Od dana stupanja na snagu ovog Protokola, u odnosu na stranu koja je dala jednu ili više izjava na osnovu člana 3. Konvencije, takva izjava(e) prestaje važiti.

Član 39. – Rezerve

Nikakva rezerva na odredbe ovog Protokola nije dopuštena.

Član 40. – Notifikacije

Glavni sekretar Vijeća Evrope obavještava države članice Vijeća Evrope i svaku drugu stranu Konvencije o:

a. svakom potpisu;

b. polaganju svake isprave o ratifikaciji, prihvatanju, odobrenju ili pristupanju;

c. datumu stupanja na snagu ovog Protokola u skladu sa članom 37;

d. svakom drugom činu, notifikaciji ili saopštenju koji se odnose na ovaj Protokol.

U potvrdu toga, dole potpisani, propisno ovlašteni punomoćnici, potpisali su ovaj Protokol.

Sastavljeno u Strazburu, 10. oktobra 2018. godine, na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu su oba teksta podjednako vjerodostojna, u jednom primjerku koji se pohranjuju u arhivu Vijeća Evrope. Glavni sekretar Vijeća Evrope dostavlja ovjerene kopije svakoj državi članici Vijeća Evrope, drugim stranama Konvencije i svakoj državi koja je pozvana da pristupi ovoj Konvenciji.

Ovjerena kopija jedinog originalnog dokumenta, na engleskom i francuskom jeziku, deponovana u arhivi Vijeća Evrope.

Strazbur, 29. oktobar 2018. godine
Direktor pravnog savjetovanja
i međunarodnog javnog prava
(pravni savjetnik) Vijeća Evrope
Jörg POLAKIEWICZ
Strazbur, 2. juli 2020. godine
Stalni predstavnik Bosne i Hercegovine u Vijeću Evrope
Ivan ORLIĆ

Dodatak Protokolu: Elementi za poslovnik Odbora Konvencije

1. Svaka strana ima pravo da glasa i ima jedan glas.

2. Dvotrećinska većina predstavnika strana čini kvorum potreban za održavanje sjednica Odbora Konvencije. U slučaju da Protokol o izmjeni Konvencije stupi na snagu u skladu sa članom 37. stavom 2. prije nego što stupi na snagu u odnosu na sve ugovorne strane Konvencije, kvorum za sjednice Odbora Konvencije čine najmanje 34 strane Protokola.

3. Odluke prema članu 23. donose se većinom od četiri petine glasova. Odluke na osnovu člana 23. tačke h. donose se većinom od četiri petine glasova, uključujući većinu glasova država strana koje nisu članice regionalne integracijske organizacije koja je strana Konvencije.

4. Kada Odbor Konvencije donosi odluke u skladu sa članom 23., tačkom h., strana na koju se preispitivanje odnosi ne glasa. Svaki put kad se odluka tiče stvari iz nadležnosti neke regionalne integracijske organizacije, ta organizacija i njene države članice ne glasaju.

5. Odluke o proceduralnim pitanjima donose se običnom većinom.

6. Regionalne integracijske organizacije u stvarima iz svoje nadležnosti mogu ostvariti svoje pravo glasanja u Odboru Konvencije brojem glasova koji odgovara broju njihovih država članica koje su strane Konvencije. Takva organizacija ne može glasati ako glasa ijedna od njenih država članica.

7. U slučaju glasanja, sve strane moraju biti obaviještene o predmetu i vremenu glasanja, kao i o tome hoće li strane glasati pojedinačno ili će regionalna integracijska organizacija glasati u ime svojih država članica.

8. Odbor Konvencije može dodatno izmijeniti i dopuniti svoj poslovnik dvotrećinskom većinom glasova, osim pravila glasanja koja mogu biti izmenjena samo jednoglasnom odlukom strana i na koja se primenjuje član 25. Konvencije.

Član 3.

Ova Odluka će biti objavljena u "Službenom glasniku BiH - Međunarodni ugovori" na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku i stupa na snagu danom objavljivanja.

Broj 01-50-1-2640-22/22
24. augusta 2022. godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Šefik Džaferović, s. r.

Temeljem članka V 3. d) Ustava Bosne i Hercegovine i suglasnosti Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (Odluka PS BiH broj 01,02-21-1-977/22 od 27. srpnja 2022. godine), Predsjedništvo Bosne i Hercegovine je, na 29. redovitoj sjednici, održanoj 24. kolovoza 2022. godine , donijelo

ODLUKU

O RATIFIKACIJI PROTOKOLA KOJIM SE IZMIJENJUJE I DOPUNJUJE KONVENCIJA ZA ZAŠTITU POJEDINACA GLEDE AUTOMATSKE OBRADE OSOBNIH PODATAKA

Članak 1.

Ratificira se Protokol kojim se izmijenjuje i dopunjuje Konvencija za zaštitu pojedinaca glede automatske obrade osobnih podataka. Protokol je potpisan u Strazburu, dana 02. srpnja 2020. godine, na francuskome jeziku.

Članak 2.

Tekst Protokola glasi:

PROTOKOL
KOJIM SE IZMIJENJUJE I DOPUNJUJE KONVENCIJA ZA ZAŠTITU POJEDINACA GLEDE AUTOMATSKE OBRADE OSOBNIH PODATAKA

Preambula

Države članice Vijeća Europe i druge Strane Konvencije za zaštitu pojedinaca glede automatske obrade osobnih podataka (ETS br. 108), otvorene za potpisivanje u Strazburu 28. siječnja 1981. godine (u daljem tekstu: "Konvencija"),

Uzimajući u obzir Rezoluciju br. 3 o zaštiti podataka i privatnosti u trećem mileniju, donesenu na 30. Konferenciji ministara pravde Vijeća Europe (Istanbul, Turska, u periodu od 24. do 26. studenog 2010. godine);

Uzimajući u obzir Rezoluciju 1843 (2011) Parlamentarne skupštine Vijeća Europe o zaštiti privatnosti i osobnih podataka na internetu i u internetskim medijima i Rezoluciju 1986 (2014) o unaprjeđenju zaštite i sigurnosti korisnika u kibernetičkom prostoru;

Uzimajući u obzir Mišljenje 296 (2017) o nacrtu protokola kojim se izmjenjuje i dopunjuje Konvencija za zaštitu pojedinaca glede automatske obrade osobih podataka (ETS br. 108) i njenim objašnjenjima, koje je Stalni odbor donio u ime Parlamentarne skupštine Vijeća Europe 24. studenog 2017. godine;

Budući da su se nakon donošenja Konvencije pojavili novi izazovi u pogledu zaštite pojedinaca glede obrade osobnih podataka;

Obzirom na potrebu da se i ubuduće osigura vodeća uloga Konvencije u zaštiti pojedinaca glede obrade osobnih podataka, te uopšteno u zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda,

sporazumjele su se kako slijedi:

Članak 1.

1. Prva uvodna izjava preambule Konvencije zamjenjuje se sljedećim:

"Države članice Vijeća Europe i druge potpisnice ove Konvencije",

2. Treća uvodna izjava preambule Konvencije zamjenjuju se sljedećim:

"Imajući u vidu da je neophodno osigurati ljudsko dostojanstvo i zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda svake osobe te, s obzirom na diverzifikaciju, intenziviranje i globalizaciju obrade podataka i protoka osobnih podataka, osobnu autonomiju zasnovanu na pravu osobe da kontroliše svoje osobne podatke i obradu takvih podataka; "

3. Četvrta uvodna izjava preambule Konvencije zamjenjuje se sljedećim:

"Podsjećajući da pravo na zaštitu osobnih podataka treba razmatrati u pogledu njegove uloge u društvu i da se mora uskladiti s drugim ljudskim pravima i osnovnim slobodama, uključujući slobodu izražavanja;"

4. Nakon četvrte uvodne izjave preambule Konvencije dodaje se sljedeća uvodna izjava:

" Obzirom na to da ova Konvencija dozvoljava da se pri primjeni njome propisanih pravila vodi računa o načelu prava na pristup službenim dokumentima,"

5. Peta uvodna izjava preambule Konvencije se briše. Dodaju se nove peta i šesta uvodna izjava, koje glase:

"prepoznajući da je neophodno promovirati na globalnom nivou osnovne vrijednosti poštovanja privatnosti i zaštite osobnih podataka, čime se doprinosi slobodnom protoku informacija između ljudi;"

"prepoznajući interes jačanja međunarodne suradnje između strana ove Konvencije,"

Članak 2.

Tekst članka 1. Konvencije zamjenjuje se sljedećim:

"Svrha je ove Konvencije zaštititi svaku osobu, bez obzira na njeno državljanstvo ili prebivalište, glede obrade njenih osobnih podataka, čime se doprinosi poštovanju njenih ljudskih prava i osnovnih sloboda, a posebno prava na privatnost."

Članak 3.

1. Točka b. članka 2. Konvencije zamjenjuje se sljedećim:

"b 'obrada podataka' označava svaku operaciju ili skup operacija izvršenih na osobnim podacima, kao što je prikupljanje, pohrana, očuvanje, izmjena, pronalaženje, otkrivanje, stavljanje na raspolaganje, brisanje ili uništavanje takvih podataka, ili obavljanje logičnih i / ili aritmetičkih operacija na njima;"

2. Točka c. članka 2. Konvencije zamenjuje se sljedećim:

"c. ako se ne koristi automatizirana obrada, 'obrada podataka'označava operaciju ili skup operacija izvršenih na osobnim podacima unutar strukturiranog skupa takvih podataka koji su dostupni ili se mogu pronaći prema posebnim kriterijima;"

3. Točka d. članka 2. Konvencije zamjenjuje se sljedećim:

"d 'voditelj obrade' označava fizičko ili pravno lice, tijelo javne vlasti, službu, agenciju ili drugo tijelo koje, samostalno ili zajedno sa drugima, ima pravo odlučivanja o obradi podataka;"

4. Nakon članka 2. točke d. Konvencije dodaju se sljedeće nove točke:

"e. 'primalac' označava fizičko ili pravno lice, tijelo javne vlasti, službu, agenciju ili drugo tijelo kojem se otkrivaju ili stavljaju na raspolaganje lični podaci;

f 'obrađivač' označava fizičko ili pravno lice, organ javne vlasti, organ, službu, agenciju ili drugi organ koji obrađuje osobne podatke u ime voditelja obrade."

Članak 4.

1. Stavak 1. članka 3. Konvencije zamjenjuje se sljedećim:

"1. Svaka strana se obvezuje na primjenu ove Konvencije pri obradi podataka u svojoj nadležnosti u javnom i privatnom sektoru, osiguravajući na taj način pravo svake osobe na zaštitu njenih osobnih podataka."

2. Stavak 2. članka 3. Konvencije zamjenjuje se sljedećim:

"2. Ova Konvencija se ne primjenjuje na obradu podataka koju osoba obavlja u okviru isključivo osobnih ili kućnih aktivnosti."

3. Stavci od 3. do 6. članka 3. Konvencije se brišu.

Članak 5.

Naslov poglavlja II Konvencije zamjenjuje se sljedećim:

"Poglavlje II - Osnovni principi zaštite osobnih podataka".

Članak 6.

1. Stavak 1. članka 4. Konvencije zamjenjuje se sljedećim:

"1 Svaka strana preduzima neophodne mjere u svom zakonodavstvu kako bi provela odredbe ove Konvencije i osigurala njihovu učinkovitu primjenu.

2. Stavak 2. članka 4. Konvencije zamjenjuje se sljedećim:

"2. Te mjere mora poduzeti svaka strana i moraju stupiti na snagu do dana ratifikacije ili pristupanja ovoj Konvenciji."

3. Nakon stavka 2. članka 4. Konvencije dodaje se novi stavak:

"3. Svaka strana se obvezuje:

a. da će omogućiti Odboru Konvencije iz Poglavlja VI evaluaciju učinkovitosti mjera koje je poduzeo u svom zakonu radi provedbe odredaba ove Konvencije; i

b. da će aktivno doprinositi tom postupku evaluacije."

Članak 7.

1. Naslov članka 5. zamjenjuje se sljedećim:

"Članak 5. - Zakonitost obrade podataka i kvaliteta podataka".

2. Tekst članka 5. Konvencije zamjenjuje se sljedećim:

"1. Obrada podataka mora biti proporcionalna zakonitoj svrsi kojoj služi i u svim fazama obrade odražavati pravednu ravnotežu između svih uključenih interesa, javnih i privatnih, i predmetnih prava i sloboda.

2. Svaka strana osigurava da se obrada podataka može izvršiti na osnovu slobodne, posebne, informirane i nedvosmislene suglasnosi vlasnika podataka ili na nekom drugom legitimnom osnovu koji je propisan zakonom.

3. Osobni podaci koji su predmet obrade obrađuju se sukladno zakonu.

4. Osobni podaci koji su predmet obrade moraju biti:

a. obrađeni na pošten i transparentan način;

b. prikupljeni u izričite, specifične i zakonite svrhe i ne smiju biti obrađeni na način koji nije sukladan tim svrhama; daljnja obrada u svrhe arhiviranja u javnom interesu, u znanstvene ili historijske svrhe ili u statističke svrhe sukladna je, uz primjerene zaštitne mjere, s tim svrhama;

c. odgovarajući, mjerodavni i ne suvišni u odnosu na svrhe njihove obrade;

d. tačni i, prema potrebi, ažurirani;

e. sačuvani u obliku koji omogućuje identifikaciju vlasnika podataka ne duže nego što je potrebno u svrhe zbog kojih se osobni podaci obrađuju."

Članak 8.

Tekst članka 6. Konvencije zamjenjuje se sljedećim:

"1. Obrada:

- genetskih podataka;

- osobnih podataka o kaznenim djelima, kaznenim postupcima i presudama te povezanim sigurnosnim mjerama;

- biometrijskih podataka koji omogućuju jedinstvenu identifikaciju osobe;

- osobnih podataka radi otkrivanja informacija o rasnom ili etničkom podrijetlu, političkim stavovima, članstvu u sindikatu, vjerskim ili drugim uvjerenjima, zdravlju ili spolnom životu,

dopuštena je isključivo ako su zakonom propisane odgovarajuće zaštitne mjere koje dopunjuju zaštitne mjere iz ove Konvencije.

2. Takva zaštita otklanja rizike koje obrada osjetljivih podataka može predstavljati za interese, prava i temeljne slobode vlasnika podataka, prije svega rizik od diskriminacije.

Članak 9.

Tekst članka 7. Konvencije zamjenjuje se sljedećim:

" 1. Svaka strana osigurava da voditelj obrade i, gde je moguće, obrađivač, poduzimaju odgovarajuće sigurnosne mjere protiv rizika kao što je slučajan ili neovlašten pristup, uništenje, gubitak, uporaba, izmjena ili otkrivanje osobnih podataka.

2. Svaka strana osigurava da voditelj obrade bez odlaganja obavijesti barem nadležno nadzorno tijelo u smislu članka 15. ove Konvencije o povredama podataka koje mogu ozbiljno ugroziti prava i osnovne slobode vlasnika podataka."

Članak 10.

Nakon članka 7. Konvencije dodaje se novi članak 8. kako slijedi:

"Članak 8. - Transparentnost obrade

1. Svaka strana obezbijeđuje da voditelj obrade informiše vlasnike podataka o:

a. svom identitetu i prebivalištu ili poslovnom sjedištu;

b. pravnoj osnovi i svrhama planirane obrade;

c. kategorijama obrađenih osobnih podataka;

d. primateljima ili kategorijama primatelja osobnih podataka, ako postoje; i

e. načinima ostvarivanja prava propisanih u članku 9.,

kao i svim dodatnim informacijama koje su potrebne kako bi se osigurala pravična i transparentna obrada osobnih podataka.

2. Stavak 1. ne primenjuje se ako vlasnik podataka već raspolaže odgovarajućim informacijama.

3. Ako se osobni podaci ne prikupljaju od vlasnika podataka, voditelj obrade nije dužan pružiti takve informacije ako je obrada izričito propisana zakonom ili ako se to pokaže nemogućim ili uključuje nesrazmjerne napore.

Članak 11.

1. Dosadašnji članak 8. Konvencije postaje članak 9., a naslov članka se zamjenjuje sljedećim:

"Članak 9. - Prava vlasnika podataka."

2. Tekst članka 8. Konvencije (novi članak 9.) zamjenjuje se sljedećim:

"1 Svaka osoba ima pravo:

a. da se na nju ne odnosi odluka koja na nju značajno utječe, a temelji se isključivo na automatiziranoj obradi podataka, pri čemu njena mišljenja nisu uzeta u razmatranje;

b. dobiti, na zahtjev, u razumnim vremenskim razmacima i bez suvišne odgode ili troškova, potvrdu o obradi osobnih podataka koji se na nju odnose, obavijest o obrađivanim podacima u razumljivom obliku, sve dostupne informacije o njihovom izvoru, periodu čuvanja, kao i sve druge informacije koje je voditelj obrade dužan pružiti kako bi se osigurala transparentnost obrade sukladno članku 8. stavku 1.;

c. na zahtjev, biti obavještena o razlozima obrade podataka ako se rezultati takve obrade na nju primjenjuju;

d. na osnovu svoje situacije u svakom trenutku uložiti prigovor na obradu osobnih podataka koji se na nju odnose, osim ako voditelj obrade dokaže da postoje legitimi razlozi za obradu koja prevazilazi njene interese, prava i osnovne slobode;

e. na zahtjev dobiti, besplatno i bez suvišnog odlaganja, ispravak ili brisanje takvih podataka, u zavisnosti od slučaja, ako se obrađuju ili su obrađeni protivno odredbama ove Konvencije;

f. na pravni lijek prema članku 12., ako su povrijeđena njena prava iz ove Konvencije;

g. na pomoć nadzornog tijela u smislu članka 15. pri ostvarivanju prava iz ove Konvencije, bez obzira na njeno državljanstvo ili prebivalište.

2. Stavak 1.a. ne primenjuje se ako je odluka donesena na osnovu zakona koji se primjenjuje na voditelja obrade, a kojim su propisane i primjerene mjere zaštite prava, sloboda i legitimnih interesa vlasnika podataka."

Članak 12.

Nakon članka 9. Konvencije dodaje se novi članak 10. kako slijedi:

"Članak 10. - Dodatne obveze

1. Svaka strana osigurava da voditelji obrade i, ako je primjenjivo, obrađivači poduzimaju primjerene mjere radi ispunjavanja obveza iz ove Konvencije i kako bi nadležnom nadzornom tijelu iz članka 15. mogli dokazati, poštujući unutarnje zakonodavstvo doneseno sukladno članku 11, stavku 3., da je obrada podataka kojom upravljaju usklađena s odredbama ove Konvencije.

2. Svaka strana osigurava da voditelji obrade i, ako je primjenljivo, obrađivači ispituju mogući utjecaj planirane obrade podataka na prava i osnovne slobode vlasnika podataka prije početka takve obrade i planiraju obradu podataka na način da se rizik od ugrožavanja tih prava i osnovnih sloboda spriječi ili svede na najmanju moguću mjeru.

3. Svaka strana osigurava da voditelji obrade i, ako je primjenljivo, obrađivači primjenjuju tehničke i organizacione mjere kojima se vodi računa o posljedicama prava na zaštitu osobnih podataka u svim fazama obrade podataka.

4. Svaka strana može, imajući u vidu rizike koji proizlaze iz interesa, prava i osnovnih sloboda vlasnika podataka, da prilagodi

primjenu odredaba stavaka 1, 2. i 3. u zakonu kojim se osigurava provedba odredbi ove Konvencije, sukladno prirodi i količini podataka, prirodi, obimu i svrsi obrade i, gdje je primjereno, veličini voditelja obrade ili obrađivača."

Članak 13.

Dosadašnji članci od 9. do 12. Konvencije postaju članci od 11. do 14. Konvencije.

Članak 14.

Tekst članka 9. Konvencije (novi članak 11.) zamjenjuje se sljedećim:

" 1. Nije dopušten izuzetak od odredbi ovog poglavlja osim odredbi članka 5., stavak 4., članka 7., stavak 2., članka 8., stavak 1. i članka 9., kada je takav izuzetak propisan zakonom, ako poštuje suštinu osnovnih prava i sloboda i predstavlja neophodnu i proporcionalnu mjeru u demokratskom društvu u svrhe:

a. zaštite nacionalne sigurnosti, obrane, javne sigurnosti, važnih ekonomskih i financijskih interesa države, nepristranosti i nezavisnosti pravosuđa ili sprečavanja, istrage i kaznenog gonjenja kaznenih djela i izvršenja kaznenih sankcija, kao i drugih bitnih ciljeva od općeg javnog interesa;

b) zaštite vlasnika podataka ili prava i osnovnih sloboda drugih, posebno slobode izražavanja.

2. Ograničenja u primjeni odredaba iz članaka 8. i 9. mogu se predvidjeti zakonom u pogledu obrade podataka u svrhe arhiviranja u javnom interesu, u znanstvene ili historijske svrhe istraživanja ili u statističke svrhe ako ne postoji prepoznatljiv rizik od povrede prava i osnovnih sloboda vlasnika podataka

3. Pored izuzetaka koji su dozvoljeni u stavku 1. ovog članka, glede aktivnosti obrade za nacionalnu sigurnost i obranu, svaka strana može zakonom, u mjeri koja je nužna i srazmjerna u demokratskom društvu za postizanje takvog cilja, predvidjeti izuzetke od članka 4., stavka 3., članka 14., staka 5. i 6, te članka 15, stavka 2., točaka a., b., c. i d.

Ovim se ne dovodi u pitanje uvjet da se aktivnosti obrade podataka u svrhe nacionalne sigurnosti i obrane podvrgavaju nezavisnom i učinkovitom preispitivanju i nadzoru sukladno unutarnjem zakonodavstvu dotične strane."

Članak 15.

Tekst članka 10. Konvencije (novi članak 12.) zamjenjuje se sljedećim:

" Svaka strana se obvezuje da će uspostaviti odgovarajuće sudske i vansudske sankcije i pravne lijekove zbog kršenja odredaba ove Konvencije."

Članak 16.

Naslov poglavlja III zamjenjuje se sljedećim:

" Poglavlje III - Prekogranični protok osobnih podataka."

Članak 17.

1. Naslov članka 12. Konvencije (novi članak 14.) zamjenjuje se sljedećim:

" Članak 14. - Prekogranični protok osobnih podataka".

2. Tekst članka 12. Konvencije (novi članak 14.) zamjenjuje se sljedećim:

"1. Strana ne smije isključivo radi zaštite osobnih podataka zabraniti ili uvjetovati posebnim ovlaštenjem prenos takvih podataka na primatelja koji je pod jurisdikcijom druge strane Konvencije. Ipak, takva strana može to učiniti ako postoji stvaran i ozbiljan rizik da bi prenos drugoj strani ili prenos iz te druge strane državi koja nije strana mogao dovesti do zaobilaženja odredaba Konvencije. Strana to može učiniti i ako je obvezana usklađenim pravilima o zaštiti koja su zajednička državama članicama regionalne međunarodne organizacije.

2. Ako je primalac pod jurisdikcijom države ili međunarodne organizacije koja nije strana ove Konvencije, prenos osobnih podataka može se izvršiti samo ako je osigurana odgovarajuća razina zaštite zasnovana na odredbama ove Konvencije.

3. Odgovarajuća razina zaštite može se osigurati:

a. zakonom te države ili međunarodne organizacije, uključujući važeće međunarodne ugovore ili sporazume; ili

b. ad hoc ili odobrenom standardiziranom zaštitom koju pružaju pravno obvezujući i provedivi instrumenti koje su usvojile i provele osobe uključene u prenos i daljnju obradu.

4. Bez obzira na odredbe prethodnih stavaka, svaka strana može propisati da se prenos osobnih podataka može izvršiti u sljedećim slučajevima:

a. ako je vlasnik podataka dao izričitu, posebnu i slobodnu suglasnost nakon što je obaviješten o rizicima koji proizlaze iz nedostatka odgovarajućih zaštitnih mjera; ili

b. ako u konkretnom slučaju posebni interesi vlasnika podataka to zahtevaju; ili

c. ako su zakonom predviđeni prevladavajući legitimni interesi, posebno važni javni interesi, te takav prenos predstavlja neophodnu i proporcionalnu mjeru u demokratskom društvu; ili

d. ako to predstavlja mjeru koja je u demokratskom društvu nužna i proporcionalna za slobodu izražavanja.

5. Svaka strana osigurava da se nadležnom nadzornom tijelu u smislu članka 15. ove Konvencije, pružaju sve bitne informacije o prenosu podataka iz stavka 3., točke b. i, na zahtjev, stavka 4., točaka b. i c.

6. Svaka strana također osigurava da nadležno tijelo ima pravo da zahtjeva da lice koje prenosi podatke dokaže efikasnost zaštitnih mjera ili postojanje preovladavajućih legitimnih interesa i da nadležno tijelo može radi zaštite prava i osnovnih sloboda vlasnika podataka zabraniti takve prenose, obustaviti ih ili uvjetovati."

3.Tekst članka 12. Konvencije (novi članak 14.) sadrži odredbe članka 2. Dodatnog protokola iz 2001. godine u vezi s nadzornim tijelima i međunarodnom razmjenom podataka (ETS br. 181) o prekograničnom protoku osobnih podataka prema primatelju koji nije pod jurisdikcijom strane Konvencije.

Članak 18.

Nakon poglavlje III Konvencije dodaje se novo poglavlje IV kako slijedi:

"Poglavlje IV – Nadzorna tijela".

Članak 19.

Novi članak 15. sadrži odredbe članka 1. Dodatnog protokola iz 2001. godine (ETS br.181) i glasi:

"Članak 15. – Nadzorna tijela

1. Svaka strana osigurava odgovornost jednog ili više tijela za osiguravanje usklađenosti s odredbama ove Konvencije.

2. U tu svrhu, ta tijela:

a. imaju ovlaštenja za istraživanje i intervenciju;

b. obavljaju funkcije koje se odnose na prenos podataka iz članka 14, posebno s odobravanjem standardizovanih zaštitnih mjera;

c. imaju ovlaštenja za donošenje odluka o provedbama odredaba ove Konvencije i mogu, konkretno izricati upravne sankcije;

d. imaju ovlaštenje za sudjelovanje u pravnim postupcima ili upozoravanje nadležnih pravosudnih tijela na kršenja odredaba ove Konvencije;

e. potiču:

i. javnu svijest o svojim funkcijama i ovlastima, kao i o svojim aktivnostima;

ii. javnu svijest o pravima vlasnika podataka i ostvarivanju tih prava;

iii. osviještenost voditelja obrade i obrađivača o njihovim odgovornostima iz ove Konvencije;

posebna se pažnja pridaje pravima djece i drugih ranjivih osoba na zaštitu podataka.

3. S nadležnim nadzornim tijelima provodi se savjetovanje o prijedlozima zakonodavnih ili upravnih mjera kojima se predviđa obrada osobnih podataka.

4. Svako nadležno nadzorno tijelo postupa po zahtjevima i pritužbama vlasnika podataka o njihovim pravima na zaštitu podataka i informiše vlasnika podataka o napretku zahtjeva ili pritužbe.

5. Nadzorna tijela djeluju potpuno nezavisno i nepristrano pri obavljanju svojih dužnosti i vršenju svojih ovlaštenja te pritom ne smiju tražiti niti prihvatiti upute.

6. Svaka strana osigurava da se nadzornim tijelima osiguraju potrebna sredstva za učinkovito obavljanje njihovih funkcija i izvršavanje njihovih ovlasti.

7. Svako nadzorno tijelo priprema i objavljuje periodični izvještaj koji sadržava pregled njegovih aktivnosti.

8. Na članove i osoblje nadzornih tijela primjenjuju se obveze povjerljivosti glede povjerljivih informacija kojima imaju ili su imali pristup prilikom obavljanja svojih dužnosti i vršenja svojih ovlaštenja.

9. Protiv odluka nadzornih tijela može se podnijeti žalba nadležnom sudu.

10. Nadzorna tijela nisu nadležna u pogledu obrade koju tijela provode kada djeluju u sudbenom svojstvu.

Članak 20.

1. Poglavlja od IV do VII Konvencije postaju poglavlja od V do VIII Konvencije.

2. Naslov poglavlja V zamjenjuje se naslovom "Poglavlje V - Suradnja i uzajamna pomoć".

3. Dodaje se novi članak 17., a bivši članci od 13. do 27. Konvencije postaju članci od 16. do 31. Konvencije.

Članak 21.

1. Naslov članka 13. Konvencije (novi članak 16.) zamjenjuje se sljedećim:

"Članak 16. - Imenovanje nadzornih tijela".

2. Stavak 1. članka 13. Konvencije (novi članak 16.) zamjenjuje se sljedećim:

"1. Strane su suglasne da će surađivati i pružati jedna drugoj uzajamnu pomoć u provedbi ove Konvencije."

3. Stavak 2. članka 13. Konvencije (novi članak 16.) zamijenjuje se sljedećim:

"2 U tu svrhu:

a. svaka strana imenuje jedno ili više nadzornih tijela u smislu članka 15. ove Konvencije, o čijim nazivima i adresama obavješćuje glavnog tajnika Vijeća Evrope;

b. svaka strana koja je imenovala više od jednog nadzornog tijela navodi nadležnost svakog tijela u obavijesti iz prethodne točke.

4. Stavak 3. članka 13. Konvencije (novi članak 16.) se briše.

Članak 22.

Nakon članka 16. Konvencije dodaje se novi članak 17. kako slijedi:

"Članak 17. - Oblici suradnje

1. Nadzorna tijela međusobno surađuju u mjeri koja je potrebna za obavljanje njihovih dužnosti i izvršavanje njihovih ovlaštenja, posebno na sljedeće načine:

a. pružanjem uzajamne pomoći razmjenom relevantnih i korisnih informacija i međusobne suradnje pod uvjetom da se, što se tiče zaštite osobnih podataka, poštuju pravila i zaštitne mjere ove Konvencije;

b. koordinacijom svojih istraga ili intervencija ili poduzimanjem zajedničkih radnji;

c. pružanjem informacija i dokumentacije o svojem pravu i upravnoj praksi u vezi sa zaštitom podataka.

2. Informacije iz stavka 1. ne uključuju osobne podatke koji se obrađuju, osim ako su takvi podaci ključni za suradnju, ili ako je dotični vlasnik podataka dao izričit, poseban, slobodan i informisan pristanak za pružanje tih podataka.

3. Nadzorna tijela strana uspostavljaju mrežu radi organiziranja uzajamne suradnje i obavljanja dužnosti iz prethodnih stavaka."

Članak 23.

1. Naslov članka 14. Konvencije (novi članak 18.) zamjenjuje se sljedećim:

"Članak 18. - Pomoć vlasnicima podataka".

2. Tekst članka 14. Konvencije (novi članak 18.) zamjenjuje se sljedećim:

"1. Svaka strana pruža pomoć svakom vlasniku podataka, bez obzira na njegovo državljanstvo ili prebivalište, u ostvarenju prava iz članka 9. ove Konvencije.

2. Ako vlasnik podataka boravi na području druge strane, mora mu se omogućiti podnošenje zahtjeva preko posrednika nadzornog tijela koje je ta strana imenovala.

3. Zahtjev za pomoć mora sadržavati sve potrebne pojedinosti koje se, među ostalim, odnose na:

a) ime i prezime, adresu i sve druge bitne pojedinosti kojima se identificira vlasnik podataka koji podnosi zahtjev;

b) obradu na koju se zahtjev odnosi ili voditelja te obrade;

c) svrhu zahtjeva, "

Članak 24.

1. Naslov članka 15. Konvencije (novi članak 19.) zamjenjuje se sljedećim:

"Članak 19. - Zaštitne mjere".

2. Tekst članka 15. Konvencije (novi članak 19.) zamjenjuje se sljedećim:

"1. Nadzorno tijelo koje je primilo informacije od drugog nadzornog tijela, uz zahtjev ili kao odgovor na vlastiti zahtjev, ne smije koristiti te informacije u svrhe koje nisu navedene u zahtjevu.

2. Ni u kom slučaju nadzorno tijelo ne smije podnijeti zahtjev u ime vlasnika podataka na vlastitu inicijativu i bez izričitog odobrenja dotičnog vlasnika podataka."

Članak 25.

1. Naslov članka 16. Konvencije (novi članak 20.) zamjenjuje se sljedećim:

"Članak 20. - Odbijanje zahtjeva".

2. Uvod članka l6. Konvencije (novi članak 20.) zamjenjuje se sljedećim:

"Nadzorno tijelo na koje se upućuje zahtjev prema članku 17. ove Konvencije ne može odbiti udovoljiti mu, osim ako:

3. Točka a. članka 16. Konvencije (novi članak 20.) zamjenjuje se sljedećim:

" a) zahtjev je nespojiv s njegovim ovlaštenjima."

4. Točka c. članka 16. Konvencije (novi članak 20.) zamjenjuje se sljedećim:

"c) ispunjavanje zahtjeva bi bilo nespojivo sa suverenitetom, nacionalnom sigurnoščću ili javnim poretkom strane koja ga je imenovala ili s pravima i osnovnim slobodama osoba koje su pod jurisdikcijom te strane."

Članak 26.

1. Naziv članka 17. Konvencije (novi članak 21.) zamjenjuje se sljedećim:

"Članak 21. - Troškovi i postupci".

2. Stavak 1. članka 17. Konvencije (novi članak 21.) zamjenjuje se sljedećim:

"1. Suradnja i uzajamna pomoć koju strane međusobno pružaju prema članku 17. te pomoć koju pružaju vlasnicima podataka prema člancima 9. i 18. neće biti razlog naplate troškova ili naknada, osim onih za stručnjake i prevodioce. Potonje troškove ili naknade snosi strana koja je podnijela zahtjev.

"3. Termini "njegov ili njen" zamijenit će "njegov" u stavku 2. članka 17. Konvencije (novi članak 21.).

Članak 27.

Naslov poglavlja V Konvencije (novo poglavlje VI) zamjenjuje se sljedećim:

"Poglavlje VI - Odbor Konvencije".

Članak 28.

1. Izraz "Savjetodavni odbor" u stavku 1. članka 18. Konvencije (novi članak 22.) zamenjuju se izrazom "Odbor Konvencije".

2. Stavak 3. članka 18. Konvencije (novi članak 22.) zamjenjuje se sljedećim:

"3 Odbor Konvencije može odlukom dvotrećinske većine predstavnika strana pozvati posmatrača da bude zastupljen na sjednicama Odbora.

3. Nakon stavka 3. članka 18. Konvencije (novi članak 22.) dodaje se novi stavak 4.:

"4. Svaka strana koja nije članica Vijeća Europe doprinosi financiranju aktivnosti Odbora Konvencije sukladno s načinima koje je utvrdio Odbor ministara u dogovoru sa tom stranom."

Članak 29.

1. Izraz "Savjetodavni odbor" u uvodu članka 19. Konvencije (novi članak 23.) zamjenjuju se izrazom "Odbor Konvencije".

2. Izraz "prijedloge" u točki a. članka 19. Konvencije (novi članak 23.) zamenjuje se izrazom "preporuke".

3. Riječi " sukladno članku 21." u točki b. i riječi " sukladno članku 21. stavku 3." u točki c. članka 19. Konvencije (novi članak 23.) zamjenjuju se riječima "sukladno članku 25." odnosno riječima "sukladno članku 25. stavku 3.".

4. Točka d. članka 19. Konvencije (novi članak 23.) zamjenjuje se sljedećim:

"d može izraziti mišljenje o svakom pitanju koje se odnosi na tumačenje ili primjenu ove Konvencije;".

5. Nakon točke d. članka 19. Konvencije (novi članak 23.) dodaju se sljedeće nove točke:

"e. prije svakog novog pristupanja Konvenciji priprema mišljenje za Odbor ministara o razini zaštite osobnih podataka kandidata za pristupanje i, po potrebi, preporučuje mjere koje treba poduzeti kako bi se postigla usklađenost sa odredbama ove Konvencije;

f. može, na zahtjev države ili međunarodne organizacije, da procijeni da li je razina zaštite osobnih podataka koju ta država ili međunarodna organizacija pruža sukladna odredbama ove Konvencije i, po potrebi, preporučiti mjere koje treba poduzeti radi takvog usklađivanja;

g. može razvijati ili odobravati modele standardiziranih zaštitnih mjera iz članka 14.;

h. razmatra načine na koje strane provode ovu Konvenciju i preporučuje mjere koje treba poduzeti u slučaju kada jedna od strana nije usklađena s ovom Konvencijom;

i. omogućuje, prema potrebi, prijateljsko rješavanje svih poteškoća glede primjene ove Konvencije."

Članak 30.

Tekst članka 20. Konvencije (novi članak 24.) se zamjenjuje sljedećim:

"1. Odbor Konvencije saziva glavni tajnik Vijeća Europe. Prvu će sjednicu održati u roku od dvanaest mjeseci od stupanja na snagu ove Konvencije. Nakon toga sastaje se najmanje jednom godišnje, a u svakom slučaju kad njegovo sazivanje zahtijeva jedna trećina predstavnika strana.

2. Poslije svake sjednice Odbor Konvencije podnosi Odboru ministara Vijeća Europe izveštaj o svom radu i o djelovanju ove Konvencije.

3. Pravila glasanja u Odboru Konvencije utvrđena su u elementima za poslovnik u dodatku Protokolu CETS br. 223.

4. Odbor Konvencije sastavlja ostale elemente svog poslovnika i posebno utvrđuje postupke ocjenjivanja i preispitivanja iz članka 4., stavka 3. i članka 23., točaka e., f. i h. na temelju objektivnih kriterija."

Članak 31.

Stavci od 1. do 4. članka 21. Konvencije (novi članak 25.) zamjenjuju se sljedećim:

"1. Izmjene ove Konvencije može predložiti strana, Odbor ministara Vijeća Europe ili Odbor Konvencije.

2. Svaki prijedlog za izmjenu i dopunu glavni tajnik Vijeća Europe saopštava stranama ove Konvencije, drugim državama članicama Vijeća Europe, Europskoj uniji i svakoj državi nečlanici ili međunarodnoj organizaciji koja je pozvana da pristupi ovoj Konvenciji sukladno odredbama članka 27.

3. Osim toga, svaka izmjena koju predloži strana ili Odbor ministara saopštava se Odboru Konvencije, koji Odboru ministara podnosi svoje mišljenje o predloženoj izmjeni i dopuni.

4. Odbor ministara razmatra predložene izmjene i dopune i svako mišljenje koje mu je Odbor Konvencije podnio, te može izmjene i dopune odobriti."

2. Nakon stavka 6. članka 21. Konvencije (novi članak 25.) dodaje se novi stavak 7. kako slijedi:

"7. Osim toga, Odbor ministara može, nakon savjetovanja s Odborom Konvencije, jednoglasno odlučiti da pojedina izmjena stupa na snagu po isteku perioda od tri godine od dana kad je otvorena za prihvatanje, osim ako strana izrazi glavnom tajniku Vijeća Europe prigovor na stupanje te izmjene i dopune na snagu. Ako strana izrazi prigovor, izmjena i dopuna stupa na snagu prvog dana u mjesecu koji slijedi nakon dana kad strana ove Konvencije koja je izrazila prigovor položi ispravu o prihvatu kod glavnog tajnika Vijeća Europe.

Članak 32.

1. Stavak 1. članka 22. Konvencije (novi članak 26.) zamjenjuje se sljedećim:

"1. Ova će Konvencija biti otvorena za potpisivanje od strane država članica Vijeća Europe i Europske unije. Ona podliježe ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju. Isprave o ratifikaciji, prihvatanju ili odobravanju polažu se kod glavnog tajnika Vijeća Europe."

Izraz "država članica" u stavku 3. članka 22. Konvencije (novi članak 26.) zamjenjuju se izrazom "strana".

Članak 33.

Naslov i tekst članka 23. Konvencije (novi članak 27.) zamenjuju se kako slijedi:

Članak 27. - Pristupanje država koje nisu članice ili međunarodnih organizacija

1. Nakon stupanja na snagu ove Konvencije, Odbor ministara Vijeća Europe može, nakon savjetovanja sa stranama ove Konvencije i njihovog jednoglasnog pristanka, te uzimajući u

obzir mišljenje koje je pripremio Odbor Konvencije sukladno članku 23.e., pozvati svaku državu koja nije članica Vijeća Europe ili međunarodnu organizaciju da pristupi ovoj Konvenciji odlukom koju donese većinom predviđenom u članku 20.d. Statuta Vijeća Europe i jednoglasnom odlukom predstavnika država strana koje imaju pravo zasjedati u Odboru ministara.

2. U odnosu na svaku državu ili međunarodnu organizaciju koja pristupi ovoj Konvenciji sukladno stavku 1. ovog članka, Konvencija stupa na snagu prvog dana mjeseca koji slijedi nakon isteka perioda od tri mjeseca od dana polaganja isprave o pristupu kod glavnog tajnika Vijeća Europe."

Članak 34 .

Stavci 1. i 2. članka 24. Konvencije (novi članak 28.) zamjenjuju se sljedećim:

"1. Svaka država, Europska unija ili druga međunarodna organizacija može, u trenutku potpisivanja ili pri polaganju svoje isprave o ratifikaciji, prihvatanju, odobravanju ili pristupanju, odrediti područje ili područja na koja se ova Konvencija primjenjuje.

2. Svaka država, Europska unija ili druga međunarodna organizacija može, na bilo koji kasniji datum, izjavom upućenom glavnom tajniku Vijeća Europe, proširiti primjenu ove Konvencije na svako drugo u izjavi određeno područje. U odnosu na takvo područje, Konvencija stupa na snagu prvog dana u mjesecu koji slijedi nakon isteka perioda od tri mjeseca od dana kad glavni tajnik primi takvu izjavu.

Članak 35.

1. Izraz "država" u uvodu članka 27. Konvencije (novi članak 31.) zamjenjuje se sa "strana".

2. Pozivanje na "članke 22., 23. i 24." u točki c. zamijenjuje se riječima "članci 26., 27. i 28.".

Članak 36.-Potpisivanje, ratifikacija i pristupanje

1. Ovaj Protokol je otvoren za potpisivanje državama stranama Konvencije. On podliježe ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju. Isprave o ratifikaciji, prihvatanju ili odobravanju polažu se kod glavnog tajnik Vijeća Europe.

2. Nakon otvaranja ovog Protokola za potpisivanje, a prije njegovog stupanja na snagu, svaka druga država svoj pristanak da bude vezana ovim Protokolom izražava pristupanjem. Ona ne može postati strana Konvencije ako istovremeno ne pristupi i ovom Protokolu.

Članak 37. - Stupanje na snagu

1. Ovaj Protokol stupa na snagu prvog dana u mjesecu koji slijedi nakon isteka roka od tri mjeseca od datuma kada su sve strane Konvencije izrazile svoj pristanak da budu vezane Protokolom, sukladno odredbama stavka 1. članka 36.

2. U slučaju da ovaj Protokol nije stupio na snagu sukladno stavku 1., nakon isteka perioda od pet godina od datuma njegovog otvaranja za potpisivanje Protokol stupa na snagu u odnosu na one države koje su izrazile svoj pristanak da budu vezane njime sukladno stavku 1., pod uvjetom da Protokol ima najmanje trideset osam strana. Između strana Protokola, sve odredbe izmijenjene i dopunjene Konvencije proizvode učinke odmah po stupanju na snagu.

3. Do stupanja ovog Protokola na snagu i ne dovodeći u pitanje odredbe koje se odnose na stupanje na snagu i pristupanje država koje nisu članice ili međunarodnih organizacija, strana Konvencije može u trenutku potpisivanja ovog Protokola ili kasnije u svako doba izjaviti da će privremeno primijenjivati odredbe ovog Protokola. U takvim slučajevima, odredbe ovog Protokola primjenjuju se isključivo u odnosu na druge strane Konvencije koje su dale istu izjavu. Takva izjava proizvodi učinak prvog dana trećeg mjeseca od dana kad glavni tajnik Vijeća Europe primi tu izjavu.

4. Od datuma stupanja ovog Protokola na snagu Dodatni protokol uz Konvenciju za zaštitu osoba u pogledu automatske obrade osobnih podataka u vezi nadzornih tijela i međunarodne razmjene podataka (ETS br. 181.) stavlja se izvan snage.

5. Od dana stupanja na snagu ovog Protokola, izmjene i dopune Konvencije za zaštitu osoba glede automatske obrade osobnih podataka, a koje je odobrio Odbor ministara, u Strazburu, 15. lipnja 1999. godine, izgubile su svoju svrhu.

Članak 38. – Izjave u vezi s Konvencijom

Od dana stupanja na snagu ovog Protokola, u odnosu na stranu koja je dala jednu ili više izjava na osnovu članka 3. Konvencije, takva izjava(e) prestaje važiti.

Članak 39. – Rezerve

Nikakva rezerva na odredbe ovog Protokola nije dopuštena.

Članak 40. – Notifikacije

Glavni tajnik Vijeća Europe obavještava države članice Vijeća Europe i svaku drugu stranu Konvencije o:

a. svakom potpisu;

b. polaganju svake isprave o ratifikaciji, prihvatanju, odobrenju ili pristupanju;

c. datumu stupanja na snagu ovog Protokola sukladno članku 37.;

d. svakom drugom činu, notifikaciji ili saopštenju koji se odnose na ovaj Protokol.

U potvrdu toga, dole potpisani, propisno ovlašteni punomoćnici, potpisali su ovaj Protokol.

Sastavljeno u Strazburu, 10. listopada 2018. godine, na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu su oba teksta podjednako vjerodostojna, u jednom primjerku koji se pohranjuju u arhivu Vijeća Europe. Glavni tajnik Vijeća Europe dostavlja ovjerene kopije svakoj državi članici Vijeća Europe, drugim stranama Konvencije i svakoj državi koja je pozvana da pristupi ovoj Konvenciji.

Ovjerena kopija jedinog originalnog dokumenta, na engleskom i francuskom jeziku, deponovana u arhivi Vijeća Europe.

Strazbur, 29. listopad 2018. godine
Ravnatelj pravnog savjetovanja
i međunarodnog javnog prava
(pravni savjetnik) Vijeća Europe
Jörg POLAKIEWICZ
Strazbur 2. srpanj 2020. godine
Stalni predstavnik Bosne Hercegovine u Vijeću Europe
Ivan ORLIĆ

Dodatak Protokolu: Elementi za poslovnik Odbora Konvencije

1. Svaka strana ima pravo da glasa i ima jedan glas.

2. Dvotrećinska većina predstavnika strana čini kvorum potreban za održavanje sjednica Odbora Konvencije. U slučaju da Protokol o izmjeni Konvencije stupi na snagu sukladno članku 37. stavku 2. prije nego što stupi na snagu u odnosu na sve ugovorne strane Konvencije, kvorum za sjednice Odbora Konvencije čine najmanje 34 strane Protokola.

3. Odluke prema članku 23. donose se većinom od četiri petine glasova. Odluke na osnovu članka 23. točke h. donose se većinom od četiri petine glasova, uključujući većinu glasova država strana koje nisu članice regionalne integracijske organizacije koja je strana Konvencije.

4. Kada Odbor Konvencije donosi odluke sukladno članku 23, točki h, strana na koju se preispitivanje odnosi ne glasa. Svaki put kad se odluka tiče stvari iz nadležnosti neke regionalne integracijske organizacije, ta organizacija i njene države članice ne glasaju

5. Odluke o proceduralnim pitanjima donose se običnom većinom.

6. Regionalne integracijske organizacije u stvarima iz svoje nadležnosti mogu ostvariti svoje pravo glasanja u Odboru Konvencije brojem glasova koji odgovara broju njihovih država članica koje su strane Konvencije. Takva organizacija ne može glasati ako glasa ijedna od njenih država članica.

7. U slučaju glasanja, sve strane moraju biti obaviještene o predmetu i vremenu glasanja, kao i o tome hoće li strane glasati pojedinačno ili će regionalna integracijska organizacija glasati u ime svojih država članica.

8. Odbor Konvencije može dodatno izmijeniti i dopuniti svoj poslovnik dvotrećinskom većinom glasova, osim pravila glasanja koja mogu biti izmenjena samo jednoglasnom odlukom strana i na koja se primenjuje članak 25. Konvencije.

Članak 3.

Ova Odluka će biti objavljena u "Službenome glasniku BiH - Međunarodni ugovori" na hrvatskome,bosanskom i srpskom jeziku i stupa na snagu danom objave.

Broj 01-50-1-2640-22/22
24. kolovoza 2022. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Šefik Džaferović, v. r.

На основу члана V 3. д) Устава Босне и Херцеговине и сагласности Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине (Одлука ПС БиХ број: 01,02-21-1-977/22 од 27. јула 2022. године), Предсједништво Босне и Херцеговине, је на 29. редовној сједници, одржаној 24. августа 2022. године, донијело је

ОДЛУКУ
О РАТИФИКАЦИЈИ ПРОТОКОЛА КОЈИМ СЕ МИЈЕЊА И ДОПУЊУЈЕ КОНВЕНЦИЈА ЗА ЗАШТИТУ ПОЈЕДИНАЦА У ВЕЗИ СА АУТОМАТСКОМ ОБРАДОМ ЛИЧНИХ ПОДАТАКА

Члан 1.

Ратификује се Протокол којим се мијења и допуњује Конвенција за заштиту појединаца у вези са аутоматском обрадом личних података. Протокол је потписан у Стразбуру, дана 2. јула 2020.године, на француском језику.

Члан 2.

Текст Протокола гласи:

ПРОТОКОЛ
КОЈИМ СЕ МИЈЕЊА И ДОПУЊУЈЕ КОНВЕНЦИЈА ЗА ЗАШТИТУ ПОЈЕДИНАЦА У ВЕЗИ СА АУТОМАТСКОМ ОБРАДОМ ЛИЧНИХ ПОДАТАКА

Преамбула

Државе чланице Савјета Европе и друге Стране Конвенције за заштиту појединаца у вези са аутоматском обрадом личних података (ЕТС бр. 108), отворене за потписивање у Стразбуру 28. јануара 1981. године (у даљем тексту: "Конвенција"),

Узимајући у обзир Резолуцију бр. 3 о заштити података и приватности у трећем миленијуму, донесену на 30. Конференцији министара правде Савјета Европе (Истанбул, Турска, у периоду од 24. до 26. новембра 2010. године);

Узимајући у обзир Резолуцију 1843 (2011) Парламентарне скупштине Савјета Европе о заштити приватности и личних података на интернету и у интернетским медијима и Резолуцију 1986 (2014) о унапређењу заштите и сигурности корисника у кибернетичком простору;

Узимајући у обзир Мишљење 296 (2017) о нацрту протокола којим се мијења и допуњује Конвенција за заштиту појединаца у вези са аутоматском обрадом личних података (ЕТС бр. 108) и њеним објашњењима, које је Стални одбор донио у име Парламентарне скупштине Савјета Европе 24. новембра 2017. године;

Будући да су се након доношења Конвенције појавили нови изазови у погледу заштите појединаца у вези са обрадом личних података;

С обзиром на потребу да се и убудуће обезбиједи водећа улога Конвенције у заштити појединаца у вези са обрадом личних података, те уопштено у заштити људских права и основних слобода,

споразумјеле су се како слиједи:

Члан 1.

1. Прва уводна изјава преамбуле Конвенције замјењује се сљедећим:

"Државе чланице Савјета Европе и друге потписнице ове Конвенције",

2. Трећа уводна изјава преамбуле Конвенције замјењују се сљедећим:

"Имајући у виду да је неопходно обезбиједити људско достојанство и заштиту људских права и основних слобода сваке особе те, с обзиром на диверсификацију, интензивирање и глобализацију обраде података и протока личних података, личну аутономију засновану на праву особе да контролише своје личне податке и обраду таквих података; "

3. Четврта уводна изјава преамбуле Конвенције замјењује се сљедећим:

"Подсјећајући да право на заштиту личних података треба разматрати у погледу његове улоге у друштву и да се мора ускладити с другим људским правима и основним слободама, укључујући слободу изражавања;"

4. Након четврте уводне изјаве преамбуле Конвенције додаје се сљедећа уводна изјава:

" с обзиром на то да ова Конвенција дозвољава да се при примјени њоме прописаних правила води рачуна о начелу права на приступ службеним документима,"

5. Пета уводна изјава преамбуле Конвенције се брише. Додају се нове пета и шеста уводна изјава, које гласе:

"препознајући да је неопходно промовисати на глобалном нивоу основне вриједности поштовања приватности и заштите личних података, чиме се доприноси слободном протоку информација између људи;"

"препознајући интерес јачања међународне сарадње између страна ове Конвенције,"

Члан 2.

Текст члана 1. Конвенције замјењује се сљедећим:

"Сврха је ове Конвенције заштитити сваку особу, без обзира на њено држављанство или пребивалиште, у вези са обрадом њених личних података, чиме се доприноси поштовању њених људских права и основних слобода, а посебно права на приватност."

Члан 3.

1. Тачка б. члана 2. Конвенције замјењује се сљедећим:

"б 'обрада података' означава сваку операцију или скуп операција извршених на личним подацима, као што је прикупљање, похрана, очување, измјена, проналажење, откривање, стављање на располагање, брисање или уништавање таквих података, или обављање логичних и / или аритметичких операција на њима;"

2. Тачка ц. члана 2. Конвенције замењује се сљедећим:

"ц. ако се не користи аутоматизована обрада, 'обрада података'означава операцију или скуп операција извршених на личним подацима унутар структурираног скупа таквих података који су доступни или се могу пронаћи према посебним критеријумима;"

3. Тачка д. члан 2. Конвенције замјењује се сљедећим:

"д 'водитељ обраде' означава физичко или правно лице, тијело јавне власти, службу, агенцију или друго тијело које, самостално или заједно са другима, има право одлучивања о обради података;"

4. Након члана 2. тачке д. Конвенције додају се сљедеће нове тачке:

"е. 'прималац' означава физичко или правно лице, тијело јавне власти, службу, агенцију или друго тијело којем се откривају или стављају на располагање лични подаци;

ф 'обрађивач' означава физичко или правно лице, орган јавне власти орган, службу, агенцију или други орган који обрађује личне податке у име водитеља обраде."

Члан 4.

1. Став 1. члан 3. Конвенције замјењује се сљедећим:

"1. Свака страна се обавезује на примјену ове Конвенције при обради података у својој надлежности у јавном и приватном сектору, обезбјеђујући на тај начин право сваке особе на заштиту њених личних података."

2. Став 2. члан 3. Конвенције замјењује се сљедећим:

"2. Ова Конвенција се не примјењује на обраду података коју особа обавља у оквиру искључиво личних или кућних активности."

3. Ставови од 3. до 6. члана 3. Конвенције се бришу.

Члан 5.

Наслов поглавља II Конвенције замјењује се сљедећим:

"Поглавље II - Основни принципи заштите личних података".

Члан 6.

1. Став 1. члана 4. Конвенције замјењује се сљедећим:

"1 Свака страна предузима неопходне мјере у свом законодавству како би провела одредбе ове Конвенције и обезбиједила њихову учинковиту примјену.

2. Став 2. члана 4. Конвенције замјењује се сљедећим:

"2. Те мјере мора предузети свака страна и морају ступити на снагу до дана ратификације или приступања овој Конвенцији."

3. Након става 2. члана 4. Конвенције додаје се нови став:

"3. Свака страна се обавезује:

а. да ће омогућити Одбору Конвенције из Поглавља VI евалуацију учинковитости мјера које је предузео у свом закону ради проведбе одредаба ове Конвенције; и

б. да ће активно доприносити том поступку евалуације."

Члан 7.

1. Наслов члана 5. замјењује се сљедећим:

"Члан 5 - Законитост обраде података и квалитета података".

2. Текст члана 5. Конвенције замјењује се сљедећим:

"1. Обрада података мора бити пропорционална законитој сврси којој служи и у свим фазама обраде одражавати праведну равнотежу између свих укључених интереса, јавних и приватних, и предметних права и слобода.

2. Свака страна обезбјеђује да се обрада података може извршити на основу слободне, посебне, информиране и недвосмислене сагласности власника података или на неком другом легитимном основу који је прописан законом.

3. Лични подаци који су предмет обраде обрађују се у складу са законом.

4. Лични подаци који су предмет обраде морају бити:

а. обрађени на поштен и транспарентан начин;

б. прикупљени у изричите, специфичне и законите сврхе и не смију бити обрађени на начин који није у складу с тим сврхама; даљња обрада у сврхе архивирања у јавном интересу, у научне или историјске сврхе или у статистичке сврхе у складу је, уз примјерене заштитне мјере, с тим сврхама;

ц. одговарајући, мјеродавни и не сувишни у односу на сврхе њихове обраде;

д. тачни и, према потреби, ажурирани;

е. сачувани у облику који омогућује идентификацију власника података не дуже него што је потребно у сврхе због којих се лични подаци обрађују."

Члан 8.

Текст члана 6. Конвенције замјењује се сљедећим:

"1. Обрада:

- генетских података;

- личних података о кривичним дјелима, кривичним поступцима и пресудама те повезаним сигурносним мјерама;

- биометријских података који омогућују јединствену идентификацију особе;

- личних података ради откривања информација о расном или етничком поријеклу, политичким ставовима, чланству у синдикату, вјерским или другим увјерењима, здрављу или сполном животу,

допуштена је искључиво ако су законом прописане одговарајуће заштитне мјере које допуњују заштитне мјере из ове Конвенције.

2. Таква заштита отклања ризике које обрада осјетљивих података може представљати за интересе, права и темељне слободе власника података, прије свега ризик од дискриминације.

Члан 9.

Текст члана 7. Конвенције замјењује се сљедећим:

"1. Свака страна обезбјеђује да водитељ обраде и, где је могуће, обрађивач, предузимају одговарајуће сигурносне мјере против ризика као што је случајан или неовлаштен приступ, уништење, губитак, употреба, измјена или откривање личних података.

2. Свака страна обезјеђује да водитељ обраде без одлагања обавијести барем надлежно надзорно тијело у смислу члана 15. ове Конвенције о повредама података које могу озбиљно угрозити права и основне слободе власника података."

Члан 10.

Након члана 7. Конвенције додаје се нови члан 8. како слиједи:

"Члан 8. - Транспарентност обраде

1. Свака страна обезбјеђује да водитељ обраде информише власнике података о:

а. свом идентитету и пребивалишту или пословном сједишту;

б. правној основи и сврхама планиране обраде;

ц. категоријама обрађених личних података;

д. примаћима или категоријама примаћа личних података, ако постоје; и

е. начинима остваривања права прописаних у члану 9,

као и свим додатним информацијама које су потребне како би се обезбиједила правична и транспарентна обрада личних података.

2. Став 1. не примењује се ако власник података већ располаже одговарајућим информацијама.

3. Ако се лични подаци не прикупљају од власника података, водитељ обраде није дужан пружити такве информације ако је обрада изричито прописана законом или ако се то покаже немогућим или укључује несразмјерне напоре.

Члан 11.

1. Досадашњи члан 8. Конвенције постаје члан 9, а наслов члана се замјењује сљедећим:

"Члан 9. - Права власника података."

2. Текст члана 8. Конвенције (нови члан 9.) замјењује се сљедећим:

"1 Свака особа има право:

а. да се на њу не односи одлука која на њу значајно утиче, а темељи се искључиво на аутоматизираној обради података, при чему њена мишљења нису узета у разматрање;

б. добити, на захтјев, у разумним временским размацима и без сувишне одгоде или трошкова, потврду о обради личних података која се на њу односе, обавијест о обрађиваним подацима у разумљивом облику, све доступне информације о њиховом извору, периоду чувања, као и све друге информације које је водитељ обраде дужан пружити како би се обезбиједила транспарентност обраде у складу са чланом 8. ставом 1;

ц. на захтјев, бити обавјештена о разлозима обраде података ако се резултати такве обраде на њу примјењују;

д. на основу своје ситуације у сваком тренутку уложити приговор на обраду личних података који се на њу односе, осим ако водитељ обраде докаже да постоје легитими разлози за обраду која превазилази њене интересе, права и основне слободе;

е. на захтјев добити, бесплатно и без сувишног одлагања, исправак или брисање таквих података, у зависности од случаја, ако се обрађују или су обрађени противно одредбама ове Конвенције;

ф. на правни лијек према члану 12, ако су повријеђена њена права из ове Конвенције;

г. на помоћ надзорног тијела у смислу члана 15. при остваривању права из ове Конвенције, без обзира на њено држављанство или пребивалиште.

2. Став 1.а не примењује се ако је одлука донесена на основу закона који се примјењује на водитеља обраде, а којим су прописане и примјерене мјере заштите права, слобода и легитимних интереса власника података."

Члан 12.

Након члана 9. Конвенције додаје се нови члан 10. како слиједи:

"Члан 10. - Додатне обавезе

1. Свака страна обезбјеђује да водитељи обраде и, ако је примјењиво, обрађивачи предузимају примјерене мјере ради испуњавања обавеза из ове Конвенције и како би надлежном надзорном тијелу из члана 15. могли доказати, поштујући унутарње законодавство донесено у складу са чланом 11, ставом 3, да је обрада података којом управљају усклађена с одредбама ове Конвенције.

2. Свака страна обезбјеђује да водитељи обраде и, ако је примјенљиво, обрађивачи испитују могући утицај планиране обраде података на права и основне слободе власника података прије почетка такве обраде и планирају обраду података на начин да се ризик од угрожавања тих права и основних слобода спријечи или сведе на најмању могућу мјеру.

3. Свака страна обезбјеђује да водитељи обраде и, ако је примјенљиво, обрађивачи примјењују техничке и организационе мјере којима се води рачуна о посљедицама права на заштиту личних података у свим фазама обраде података.

4. Свака страна може, имајући у виду ризике који произлазе из интереса, права и основних слобода власника података, да прилагоди примјену одредаба ставова 1, 2. и 3. у закону којим се обезбјеђује проведба одредби ове Конвенције, у складу с природом и количином података, природом, обимом и сврхом обраде и, гдје је примјерено, с величином водитеља обраде или обрађивача."

Члан 13.

Досадашњи чланови од 9. до 12. Конвенције постају чланови од 11. до 14. Конвенције.

Члан 14.

Текст члана 9. Конвенције (нови члан 11.) замјењује се сљедећим:

" 1. Није допуштен изузетак од одредби овог поглавља осим одредби члана 5, став 4, члана 7, став 2, члана 8, став 1 и члана 9, када је такав изузетак прописан законом, ако поштује суштину основних права и слобода и представља неопходну и пропорционалну мјеру у демократском друштву у сврхе:

а. заштите националне сигурности, одбране, јавне сигурности, важних економских и финансијских интереса државе, непристрасности и независности правосуђа или спречавања, истраге и кривичног гоњења кривичних дјела и извршења кривичних санкција, као и других битних циљева од општег јавног интереса;

б. заштите власника података или права и основних слобода других, посебно слободе изражавања.

2. Ограничења у примјени одредаба из чланова 8. и 9. могу се предвидјети законом у погледу обраде података у сврхе архивирања у јавном интересу, у научне или историјске сврхе истраживања или у статистичке сврхе ако не постоји препознатљив ризик од повреде права и основних слобода власника података

3. Поред изузетака који су дозвољени у ставу 1. овог члана, у вези са активностима обраде за националну сигурност и одбрану, свака страна може законом, у мјери која је нужна и сразмјерна у демократском друштву за постизање таквог циља, предвидјети изузетке од члана 4, става 3, члана 14, ставова 5. и 6, те члана 15, става 2, тачака а, б, ц. и д.

Овим се не доводи у питање услов да се активности обраде података у сврхе националне сигурности и одбране подвргавају независном и учинковитом преиспитивању и надзору у складу с унутарњим законодавством дотичне стране."

Члан 15.

Текст члана 10. Конвенције (нови члан 12.) замјењује се сљедећим:

" Свака страна се обавезује да ће успоставити одговарајуће судске и вансудске санкције и правне лијекове због кршења одредаба ове Конвенције."

Члан 16.

Наслов поглавља III замјењује се сљедећим:

" Поглавље III- Прекогранични проток личних података."

Члан 17.

1. Наслов члана 12. Конвенције (нови члан 14.) замјењује се сљедећим:

" Члан 14. - Прекогранични проток личних података".

2. Текст члана 12. Конвенције (нови члан 14.) замјењује се сљедећим:

"1. Страна не смије искључиво ради заштите личних података забранити или условити посебним овлаштењем пренос таквих података на примаоца који је под јурисдикцијом друге стране Конвенције. Ипак, таква страна може то учинити ако постоји стваран и озбиљан ризик да би пренос другој страни или пренос из те друге стране држави која није страна могао довести до заобилажења одредаба Конвенције. Страна то може учинити и ако је обвезана усклађеним правилима о заштити која су заједничка државама чланицама регионалне међународне организације.

2. Ако је прималац под јурисдикцијом државе или међународне организације која није страна ове Конвенције, пренос личних података може се извршити само ако је обезбјеђен одговарајући ниво заштите заснован на одредбама ове Конвенције.

3. Одговарајући ниво заштите може се обезбједити:

а. законом те државе или међународне организације, укључујући важеће међународне уговоре или споразуме; или

б. ад хоц или одобреном стандардизованом заштитом коју пружају правно обавезујући и проведиви инструменти које су усвојиле и провеле особе укључене у пренос и даљу обраду.

4. Без обзира на одредбе претходних ставова, свака страна може прописати да се пренос личних података може извршити у сљедећим случајевима:

а. ако је власник података дао изричиту, посебну и слободну сагласност након што је обавијештен о ризицима који произилазе из недостатка одговарајућих заштитних мјера; или

б. ако у конкретном случају посебни интереси власника података то захтијевају; или

ц. ако су законом предвиђени превладавајући легитимни интереси, посебно важни јавни интереси, те такав пренос представља неопходну и пропорционалну мјеру у демократском друштву; или

д. ако то представља мјеру која је у демократском друштву нужна и пропорционална за слободу изражавања.

5. Свака страна обезбјеђује да се надлежном надзорном тијелу у смислу члана 15. ове Конвенције, пружају све битне информације о преносу података из става 3, тачке б и, на захтјев, става 4, тачака б. и ц.

6. Свака страна такође обезбјеђује да надлежно тијело има право да захтјева да лице које преноси податке докаже ефикасност заштитних мјера или постојање преовладавајућих легитимних интереса и да надлежно тијело може ради заштите права и основних слобода власника података забранити такве преносе, обуставити их или условити."

3.Текст члана 12. Конвенције (нови члан 14.) садржи одредбе члана 2. Додатног протокола из 2001. године у вези с надзорним тијелима и међународном размјеном података (ЕТС бр. 181) о прекограничном протоку личних података према примаоцу који није под јурисдикцијом стране Конвенције.

Члан 18.

Након поглавље III Конвенције додаје се ново поглавље IV како слиједи:

"Поглавље IV – Надзорна тијела".

Члан 19.

Нови члан 15. садржи одредбе члана 1. Додатног протокола из 2001. године (ЕТС бр.181) и гласи:

"Члан 15. – Надзорна тијела

1. Свака страна обезбјеђује одговорност једног или више тијела за обезбјеђивање усклађености с одредбама ове Конвенције.

2. У ту сврху, та тијела:

а. имају овлашћења за истраживање и интервенцију;

б. обављају функције које се односе на пренос података из члана 14., посебно с одобравањем стандардизованих заштитних мјера;

ц. имају овлашћења за доношење одлука о проведбама одредаба ове Конвенције и могу, конкретно изрицати управне санкције;

д. имају овлашћење за учествовање у правним поступцима или упозоравање надлежних правосудних тијела на кршења одредаба ове Конвенције;

е. потичу:

и. јавну свијест о својим функцијама и овластима, као и о својим активностима;

ии. јавну свијест о правима власника података и остваривању тих права;

иии. освијештеност водитеља обраде и обрађивача о њиховим одговорностима из ове Конвенције;

посебна се пажња придаје правима дјеце и других рањивих особа на заштиту података.

3. С надлежним надзорним тијелима проводи се савјетовање о приједлозима законодавних или управних мјера којима се предвиђа обрада личних података.

4. Свако надлежно надзорно тијело поступа по захтјевима и притужбама власника података о њиховим правима на заштиту података и информише власника података о напретку захтјева или притужбе.

5. Надзорна тијела дјелују потпуно независно и непристрасно при обављању својих дужности и вршењу својих овлашћења те притом не смију тражити нити прихватити упуте.

6. Свака страна обезбјеђује да се надзорним тијелима обезбиједе потребна средства за учинковито обављање њихових функција и извршавање њихових овласти.

7. Свако надзорно тијело припрема и објављује периодични извјештај који садржава преглед његових активности.

8. На чланове и особље надзорних тијела примјењују се обавезе повјерљивости у вези са повјерљивим информацијама којима имају или су имали приступ приликом обављања својих дужности и вршења својих овлашћења.

9. Против одлука надзорних тијела може се поднијети жалба надлежном суду.

10. Надзорна тијела нису надлежна у погледу обраде коју тијела проводе када дјелују у судбеном својству.

Члан 20.

1. Поглавља од IV до VII Конвенције постају поглавља од V до VIII Конвенције.

2. Наслов поглавља V замјењује се насловом "Поглавље V - Сарадња и узајамна помоћ".

3. Додаје се нови члан 17., а бивши чланови од 13. до 27. Конвенције постају чланови од 16. до 31. Конвенције.

Члан 21.

1. Наслов члана 13. Конвенције (нови члан 16.) замјењује се сљедећим:

"Члан 16. - Именовање надзорних тијела".

2. Став 1. члана 13. Конвенције (нови члан 16.) замјењује се сљедећим:

"1. Стране су сагласне да ће сарађивати и пружати једна другој узајамну помоћ у проведби ове Конвенције."

3. Став 2. члана 13. Конвенције (нови члан 16.) замијењује се сљедећим:

"2 У ту сврху:

а. свака страна именује једно или више надзорних тијела у смислу члана 15. ове Конвенције, о чијим називима и адресама обавјешћује главног секретара Савјета Европе;

б. свака страна која је именовала више од једног надзорног тијела наводи надлежност сваког тијела у обавијести из претходне тачке.

4. Став 3. члана 13. Конвенције (нови члан 16.) се брише.

Члан 22.

Након члана 16. Конвенције додаје се нови члан 17. како слиједи:

"Члан 17. - Облици сарадње

1. Надзорна тијела међусобно сарађују у мјери која је потребна за обављање њихових дужности и извршавање њихових овлашћења, посебно на сљедеће начине:

а. пружањем узајамне помоћи размјеном релевантних и корисних информација и међусобне сарадње под условом да се, што се тиче заштите личних података, поштују правила и заштитне мјере ове Конвенције;

б. координацијом својих истрага или интервенција или подузимањем заједничких радњи;

ц. пружањем информација и документације о својем праву и управној пракси у вези са заштитом података.

2. Информације из става 1. не укључују личне податке који се обрађују, осим ако су такви подаци кључни за сарадњу, или ако је дотични власник података дао изричит, посебан, слободан и информисан пристанак за пружање тих података.

3. Надзорна тијела страна успостављају мрежу ради организације узајамне сарадње и обављања дужности из претходних ставова."

Члан 23.

1. Наслов члана 14. Конвенције (нови члан 18.) замјењује се сљедећим:

"Члан 18. - Помоћ власницима података".

2. Текст члана 14. Конвенције (нови члан 18.) замјењује се сљедећим:

"1. Свака страна пружа помоћ сваком власнику података, без обзира на његово држављанство или пребивалиште, у остварењу права из члана 9. ове Конвенције.

2. Ако власник података борави на подручју друге стране, мора му се омогућити подношење захтјева преко посредника надзорног тијела које је та страна именовала.

3. Захтјев за помоћ мора садржавати све потребне појединости које се, међу осталим, односе на:

а. име и презиме, адресу и све друге битне појединости којима се идентификује власник података који подноси захтјев;

б. обраду на коју се захтјев односи или водитеља те обраде;

ц. сврху захтјева, "

Члан 24.

1. Наслов члана 15. Конвенције (нови члан 19.) замјењује се сљедећим:

"Члан 19 - Заштитне мјере".

2. Текст члана 15. Конвенције (нови члан 19.) замјењује се сљедећим:

"1. Надзорно тијело које је примило информације од другог надзорног тијела, уз захтјев или као одговор на властити захтјев, не смије користити те информације у сврхе које нису наведене у захтјеву.

2. Ни у ком случају надзорно тијело не смије поднијети захтјев у име власника података на властиту иницијативу и без изричитог одобрења дотичног власника података."

Члан 25.

1. Наслов члана 16. Конвенције (нови члан 20.) замјењује се сљедећим:

"Члан 20. - Одбијање захтјева".

2. Увод члана л6. Конвенције (нови члан 20.) замјењује се сљедећим:

"Надзорно тијело на које се упућује захтјев према члану 17. ове Конвенције не може одбити удовољити му, осим ако:

3. Тачка а. члана 16. члана Конвенције (нови члан 20.) замјењује се сљедећим:

" а. захтјев је неспојив с његовим овлаштењима."

4. Тачка ц. члана 16. Конвенције (нови члан 20.) замјењује се сљедећим:

"ц. испуњавање захтјева би било неспојиво са суверенитетом, националном сигурношћу или јавним поретком стране која га је именовала или с правима и основним слободама особа које су под јурисдикцијом те стране."

Члан 26.

1. Назив члана 17. Конвенције (нови члан 21.) замјењује се сљедећим:

"Члан 21. - Трошкови и поступци".

2. Став 1. члана 17. Конвенције (нови члан 21.) замјењује се сљедећим:

"1. Сарадња и узајамна помоћ коју стране међусобно пружају према члану 17. те помоћ коју пружају власницима података према члановима 9. и 18. неће бити разлог наплате трошкова или накнада, осим оних за стручњаке и преводиоце. Потоње трошкове или накнаде сноси страна која је поднијела захтјев.

"3. Термини "његов или њен" замијенит ће "његов" у ставу 2. члана 17. Конвенције (нови члан 21).

Члан 27.

Наслов поглавља V Конвенције (ново поглавље VI) замјењује се сљедећим:

"Поглавље VI Савјета - Одбор Конвенције".

Члан 28.

1. Израз "Савјетодавни одбор" у ставу 1. члана 18. Конвенције (нови члан 22.) замењују се изразом "Одбор Конвенције".

2. Став 3. члана 18. Конвенције (нови члан 22.) замјењује се сљедећим:

"3. Одбор Конвенције може одлуком двотрећинске већине представника страна позвати посматрача да буде заступљен на сједницама Одбора.

3. Након става 3. члана 18. Конвенције (нови члан 22.) додаје се нови став 4:

"4. Свака страна која није чланица Савјета Европе доприноси финансирању активности Одбора Конвенције у складу с начинима које је утврдио Одбор министара у договору са том страном."

Члан 29.

1. Израз "Савјетодавни одбор" у уводу члана 19. Конвенције (нови члан 23.) замјењују се изразом "Одбор Конвенције".

2. Израз "приједлоге" у тачки а. члана 19. Конвенције (нови члан 23.) замењује се изразом "препоруке".

3.Ријечи " у складу са чланом 21." у тачки б. и ријечи " у складу са чланом 21. ставом 3." у тачки ц. члана 19. Конвенције (нови члан 23.) замјењују се ријечима "у складу с чланом 25." односно ријечима "у складу с чланом 25. ставом 3.".

4. Тачка д. члана 19. Конвенције (нови члан 23.) замјењује се сљедећим:

"д. може изразити мишљење о сваком питању које се односи на тумачење или примјену ове Конвенције;".

5. Након тачке д. члана 19. Конвенције (нови члан 23.) додају се сљедеће нове тачке:

"е. прије сваког новог приступања Конвенцији припрема мишљење за Одбор министара о нивоу заштите личних података кандидата за приступање и, по потреби, препоручује мјере које треба предузети како би се постигла усклађеност са одредбама ове Конвенције;

f. може, на захтјев државе или међународне организације, да процијени да ли је ниво заштите личних података коју та држава или међународна организација пружа у складу са одредбама ове Конвенције и, по потреби, препоручити мјере које треба предузети ради таквог усклађивања;

g. може развијати или одобравати моделе стандардизованих заштитних мјера из члана 14;

h. разматра начине на које стране проводе ову Конвенцију и препоручује мјере које треба предузети у случају када једна од страна није усклађена с овом Конвенцијом;

и. омогућује, према потреби, пријатељско рјешавање свих потешкоћа у вези са примјеном ове Конвенције."

Члан 30.

Текст члана 20. Конвенције (нови члан 24.) се замјењује сљедећим:

"1. Одбор Конвенције сазива главни секретар Савјета Европе. Прву ће сједницу одржати у року од дванаест мјесеци од ступања на снагу ове Конвенције. Након тога састаје се најмање једном годишње, а у сваком случају кад његово сазивање захтијева једна трећина представника страна.

2. Послије сваке сједнице Одбор Конвенције подноси Одбору министара Савјета Европе извештај о свом раду и о дјеловању ове Конвенције.

3. Правила гласања у Одбору Конвенције утврђена су у елементима за пословник у додатку Протоколу ЦЕТС бр. 223.

4. Одбор Конвенције саставља остале елементе свог пословника и посебно утврђује поступке оцјењивања и преиспитивања из члана 4., става 3. и члана 23, тачака е., ф. и х. на основу објективних критеријума."

Члан 31.

Ставови од 1. до 4. члана 21. Конвенције (нови члан 25.) замјењују се сљедећим:

"1. Измјене ове Конвенције може предложити страна, Одбор министара Савјета Европе или Одбор Конвенције.

2. Сваки приједлог за измјену и допуну главни секретар Савјета Европе саопштава странама ове Конвенције, другим државама чланицама Савјета Европе, Европској унији и свакој држави нечланици или међународној организацији која је позвана да приступи овој Конвенцији у складу са одредбама члана 27.

3. Осим тога, свака измјена коју предложи страна или Одбор министара саопштава се Одбору Конвенције, који Одбору министара подноси своје мишљење о предложеној измјени и допуни.

4. Одбор министара разматра предложене измјене и допуне и свако мишљење које му је Одбор Конвенције поднио, те може измјене и допуне одобрити."

2. Након става 6. члана 21. Конвенције (нови члан 25.) додаје се нови став 7. како слиједи:

"7. Осим тога, Одбор министара може, након савјетовања с Одбором Конвенције, једногласно одлучити да поједина измјена ступа на снагу по истеку периода од три године од дана кад је отворена за прихватање, осим ако страна изрази главном секретару Савјета Европе приговор на ступање те измјене и допуне на снагу. Ако страна изрази приговор, измјена и допуна ступа на снагу првог дана у мјесецу који слиједи након дана кад страна ове Конвенције која је изразила приговор положи исправу о прихвату код главног секретара Савјета Европе.

Члан 32.

1. Став 1. члана 22. Конвенције (нови члан 26.) замјењује се сљедећим:

"1. Ова ће Конвенција бити отворена за потписивање од стране држава чланица Савјета Европе и Европске уније. Она подлијеже ратификацији, прихватању или одобрењу. Исправе о ратификацији, прихватању или одобравању полажу се код главног секретара Савјета Европе."

Израз "држава чланица" у ставу 3. члана 22. Конвенције (нови члан 26.) замјењују се изразом "страна".

Члан 33.

Наслов и текст члана 23. Конвенције (нови члан 27) замењују се како слиједи:

Члан 27. - Приступање држава које нису чланице или међународних организација

1. Након ступања на снагу ове Конвенције, Одбор министара Савјета Европе може, након савјетовања са странама ове Конвенције и њиховог једногласног пристанка, те узимајући у обзир мишљење које је припремио Одбор Конвенције у складу са чланом 23 .е., позвати сваку државу која није чланица Савјета Европе или међународну организацију да приступи овој Конвенцији одлуком коју донесе већином предвиђеном у члану 20.д. Статута Савјета Европе и једногласном одлуком представника држава страна које имају право засједати у Одбору министара.

2. У односу на сваку државу или међународну организацију која приступи овој Конвенцији у складу са ставом 1. овог члана, Конвенција ступа на снагу првог дана мјесеца који слиједи након истека периода од три мјесеца од дана полагања исправе о приступу код главног секретара Савјета Европе."

Члан 34 .

Ставови 1. и 2. члана 24. Конвенције (нови члан 28.) замјењују се сљедећим:

"1. Свака држава, Европска унија или друга међународна организација може, у тренутку

потписивања или при полагању своје исправе о ратификацији, прихватању, одобравању или приступању, одредити подручје или подручја на која се ова Конвенција примјењује.

2. Свака држава, Европска унија или друга међународна организација може, на било који каснији датум, изјавом упућеном главном секретару Савјета Европе, проширити примјену ове Конвенције на свако друго у изјави одређено подручје. У односу на такво подручје, Конвенција ступа на снагу првог дана у мјесецу који слиједи након истека периода од три мјесеца од дана кад главни секретар прими такву изјаву.

Члан 35.

1. Израз "држава" у уводу члана 27. Конвенције (нови члан 31.) замјењује се са "страна".

2. Позивање на "чланове 22., 23. и 24." у тачки ц. замијењује се ријечима "чланови 26., 27. и 28.".

Члан 36.-Потписивање, ратификација и приступање

1. Овај Протокол је отворен за потписивање државама странама Конвенције. Он подлијеже ратификацији, прихватању или одобрењу. Исправе о ратификацији, прихватању или одобравању полажу се код главног секретара Савјета Европе.

2. Након отварања овог Протокола за потписивање, а прије његовог ступања на снагу, свака друга држава свој пристанак да буде везана овим Протоколом изражава приступањем. Она не може постати страна Конвенције ако истовремено не приступи и овом Протоколу.

Члан 37. - Ступање на снагу

1. Овај Протокол ступа на снагу првог дана у мјесецу који слиједи након истека рока од три мјесеца од датума када су све стране Конвенције изразиле свој пристанак да буду везане Протоколом, у складу са одредбама става 1. члана 36.

2. У случају да овај Протокол није ступио на снагу у складу са ставом 1, након истека периода од пет година од датума његовог отварања за потписивање Протокол ступа на снагу у односу на оне државе које су изразиле свој пристанак да буду везане њиме у складу са ставом 1, под условом да Протокол има најмање тридесет осам страна. Између страна Протокола, све одредбе измијењене и допуњене Конвенције производе учинке одмах по ступању на снагу.

3. До ступања овог Протокола на снагу и не доводећи у питање одредбе које се односе на ступање на снагу и приступање држава које нису чланице или међународних организација, страна Конвенције може у тренутку потписивања овог Протокола или касније у свако доба изјавити да ће привремено примијењивати одредбе овог Протокола. У таквим случајевима, одредбе овог Протокола примјењују се искључиво у односу на друге стране Конвенције које су дале исту изјаву. Таква изјава производи учинак првог дана трећег мјесеца од дана кад главни секретар Савјета Европе прими ту изјаву.

4 Од датума ступања овог Протокола на снагу Додатни протокол уз Конвенцију за заштиту особа у погледу аутоматске обраде личних података у вези надзорних тијела и међународне размјене података (ЕТС бр. 181.) ставља се изван снаге.

5 Од дана ступања на снагу овог Протокола, измјене и допуне Конвенције за заштиту особа у погледу аутоматске обраде личних података, а које је одобрио Одбор министара, у Стразбуру, 15. јуна 1999. године, изгубиле су своју сврху.

Члан 38. – Изјаве у вези с Конвенцијом

Од дана ступања на снагу овог Протокола, у односу на страну која је дала једну или више изјава на основу члана 3. Конвенције, таква изјава(е) престаје важити.

Члан 39. – Резерве

Никаква резерва на одредбе овог Протокола није допуштена.

Члан 40. – Нотификације

Главни секретар Савјета Европе обавјештава државе чланице Савјета Европе и сваку другу страну Конвенције о:

а. сваком потпису;

б. полагању сваке исправе о ратификацији, прихватању, одобрењу или приступању;

ц. датуму ступања на снагу овог Протокола у складу са чланом 37;

д. сваком другом чину, нотификацији или саопштењу који се односе на овај Протокол.

У потврду тога, доле потписани, прописно овлаштени пуномоћници, потписали су овај Протокол.

Састављено у Стразбуру, 10. октобра 2018. године, на енглеском и француском језику, при чему су оба текста подједнако вјеродостојна, у једном примјерку који се похрањују у архиву Савјета Европе. Главни секретар Савјета Европе доставља овјерене копије свакој држави чланици Савјета Европе, другим странама Конвенције и свакој држави која је позвана да приступи овој Конвенцији.

Овјерена копија јединог оригиналног документа, на енглеском и француском језику, депонована у архиви Савјета Европе.

Стразбур, 29. октобар 2018. године

Директор правног савјетовања
и међународног јавног права Савјета Европе,
Jörg ПОЛАКИЕWИЦЗ

Стразбур, 2. јули 2020. године

Стални представник Босне и Херцеговине у Савјету Европе

Иван ОРЛИЋ

Додатак Протоколу: Елементи за пословник Одбора Конвенције

1. Свака страна има право да гласа и има један глас.

2. Двотрећинска већина представника страна чини кворум потребан за одржавање сједница Одбора Конвенције. У случају да Протокол о измјени Конвенције ступи на снагу у складу са чланом 37. ставом 2. прије него што ступи на снагу у односу на све уговорне стране Конвенције, кворум за сједнице Одбора Конвенције чине најмање 34 стране Протокола.

3. Одлуке према члану 23. доносе се већином од четири петине гласова. Одлуке на основу члана 23. тачке х. доносе се већином од четири петине гласова, укључујући већину гласова држава страна које нису чланице регионалне интеграцијске организације која је страна Конвенције.

4. Када Одбор Конвенције доноси одлуке у складу са чланом 23., тачком х., страна на коју се преиспитивање односи не гласа. Сваки пут кад се одлука тиче ствари из надлежности неке регионалне интеграцијске организације, та организација и њене државе чланице не гласају.

5. Одлуке о процедуралним питањима доносе се обичном већином.

6. Регионалне интеграцијске организације у стварима из своје надлежности могу остварити своје право гласања у Одбору Конвенције бројем гласова који одговара броју

њихових држава чланица које су стране Конвенције. Таква организација не може гласати ако гласа иједна од њених држава чланица.

7. У случају гласања, све стране морају бити обавијештене о предмету и времену гласања, као и о томе хоће ли стране гласати појединачно или ће регионална интеграцијска организација гласати у име својих држава чланица.

8. Одбор Конвенције може додатно измијенити и допунити свој пословник двотрећинском већином гласова, осим правила гласања која могу бити измењена само једногласном одлуком страна и на која се примењује члан 25. Конвенције.

Члан 3.

Ова Одлука биће објављена у "Службеном гласнику БиХ - Међународни уговори" на српском,босанском и хрватском језику и ступа на снагу даном објављивања.

Број 01-50-1-2640-22/22
24. августа 2022. године
Сарајево

Предсједавајући
Шефик Џаферовић, с. р.

53

Na osnovu člana V 3. d) Ustava Bosne i Hercegovine i saglasnosti Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (Odluka PS BiH broj 01,02-21-1-987/22 od 27. jula 2022. godine), Predsjedništvo Bosne i Hercegovine je, na 29. redovnoj sjednici, održanoj 24. augusta 2022. godine, donijelo

ODLUKU

O RATIFIKACIJI SPORAZUMA O FINANSIRANJU PROGRAMA AKTIVNOSTI PREKOGRANIČNE SARADNJE BOSNA I HERCEGOVINA - CRNA GORA 2018-2020 ZA 2020. GODINU IZMEĐU EVROPSKE KOMISIJE, BOSNE I HERCEGOVINE I VLADE CRNE GORE

Član 1.

Ratifikuje se Sporazum o finansiranju Programa aktivnosti prekogranične saradnje Bosna i Hercegovina - Crna Gora 2018-2020 za 2020. godinu između Evropske komisije, Bosne i Hercegovine i Vlade Crne Gore, potpisan u Sarajevu 9. juna 2021. godine.

Član 2.

Tekst Sporazuma u prijevodu glasi:

SPORAZUM O FINANSIRANJU

POSEBNI USLOVI

Europska komisija, u daljnjem tekstu "Komisija" ili "ugovorna strana" koja djeluje u ime Europske unije, u daljnjem tekstu "Unija",

s jedne strane, i

Bosna i Hercegovina koju predstavlja Direkcija za europske integracije Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Vlada Crne Gore koju predstavlja Kancelarija za Evropske integracije, u daljnjem tekstu pod zajedničkim nazivom "korisnici IPA II programa", ili zasebno "korisnik IPA II programa" ili "ugovorna strana",

s druge strane,

a zajednički u daljnjem tekstu "ugovorne strane"

SPORAZUMJELE SU SE KAKO SLIJEDI:

Član 1 - Program aktivnosti

(1) Unija pristaje da finansira, a korisnik IPA II programa prihvata finansiranje raspodjele za 2020. godinu sljedećeg Programa aktivnosti opisanog u Dodatku I:

Program aktivnosti prekogranične saradnje Bosna i Hercegovina – Crna Gora za 2018. - 2020. godinu

Broj globalne obaveze: 2020/041-463

Ovaj program aktivnosti se finansira sredstvima iz budžeta Unije na osnovu sljedećeg osnovnog dokumenta: Instrument pretpristupne pomoći (IPA II)[1].

(2) Ukupni procijenjeni troškovi za raspodjelu za 2020. godinu ovog programa aktivnosti iznose 1.270.588 eura, a najveći mogući doprinos Unije ovom programu aktivnosti utvrđen je u iznosu od 1.080.000 eura.

Od korisnika IPA II programa ne očekuje se nikakav finansijski doprinos.

Član 2 – Period izvršenja i period operativnog provođenja

(1) Period izvršenja ovog sporazuma o finansiranju definisan u članu 1 (1) Dodatka II je određen na 12 godina od stupanja na snagu ovog sporazuma o finansiranju.

(2) Operativno provođenje ovog sporazuma o finansiranju definisano u članu 1 (2) Dodatka II je određeno na 6 godina od stupanja na snagu ovog sporazuma o finansiranju.

Član 3 - Adrese i obavještenja

Sva obavještenja koja se odnose na provođenje ovog sporazuma o finansiranju su u pismenoj formi i izričito se pozivaju na Program aktivnosti kako je definisano u članu 1 (1) i šalju se na sljedeće adrese:

a) za Komisiju:
Generalna direkcija za susjedstvo i pregovore o proširenju
Direkcija D
Europska komisija
15, Rue de la Loi, B – 1049 Brisel, Belgija
E-mail: NEAR-D1@ec.europa.eu

b) za korisnika IPA II programa:
Za Bosnu i Hercegovinu:
Direkcija za europske integracije
Vijeća ministara Bosne i Hercegovine
Đoke Mazalića 5
71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina
E-mail adresa: kabinet.dei@dei.gov.ba
Za Crnu Goru:
Državni IPA koordinator
Vlada Crne Gore
Kancelarija za evropske integracije
Bulevar Revolucije 15, 81000 Podgorica, Crna Gora
e-mail: aleksandarr.drljevic@gsv.gov.me

Član 4 - Kontakt osoba za OLAF

Kontakt osoba korisnika IPA II programa s odgovarajućim ovlaštenjima za direktnu saradnju s Europskom kancelarijom za

[1] Uredba (EU) br. 231/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 11.03.2014. godine kojom se uspostavlja Instrument pretpristupne pomoći (IPA II), OJ L 77, 15.03.2014. godine, str. 11.

borbu protiv prevara (OLAF), s ciljem olakšavanja operativnih aktivnosti OLAF-a je:

za Bosnu i Hercegovinu:

gđa Vera Letica, pomoćnica ministra

Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine – Sektor za finansiranje IPA programa i projekata

e-mail: vletica@mft.gov.ba

gđa. Sehija Mujkanović,

pomoćnica ministra

Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine – Sektor za trezorske operacije

e-mail smujkanovic@mft.gov.ba

Trg BiH 3,

71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina

za Crnu Goru:

AFCOS kontakt tačka/AFCOS kancelarija

gđa. Nataša Kovačević

Ministarstvo finansija Crne Gore

Stanka Dragojevića 2, 81000 Podgorica, Crna Gora

e-mail: natasa.kovacevic@mif.gov.me

Član 5 - Okvirni sporazumi

Program aktivnosti provodi se u skladu s odredbama Okvirnog sporazuma između Europske komisije i Bosne i Hercegovine o aranžmanima za provođenje finansijske podrške Unije Bosni i Hercegovini u okviru Instrumenta pretpristupne pomoći (IPA II) koji je stupio na snagu dana 24.08.2015. godine, te u skladu s odredbama Okvirnog sporazuma između Europske komisije i Crne Gore o aranžmanima za provođenje finansijske pomoći Unije Crnoj Gori u okviru Instrumenta pretpristupne pomoći (IPA II) koji je stupio na snagu dana 04.06.2015. godine, odnosno (u daljnjem tekstu: "Okvirni sporazum/sporazumi").

Ovaj sporazum o finansiranju dopunjuje odredbe gore spomenutog Okvirnog sporazuma. U slučaju suprotnosti između odredbi ovog sporazuma o finansiranju s jedne strane, i odredbi Okvirnog sporazuma s druge strane, prednost se daje odredbama Okvirnog sporazuma.

Član 6 - Dodaci

(1) Ovaj sporazum o finansiranju se sastoji od:

a) ovih Posebnih uslova;

b) Dodatka I: Program aktivnosti prekogranične saradnje Bosna i Hercegovina – Crna Gora za 2018-2020.;

c) Dodatka IA: IPA program prekogranične saradnje 2014-2020. između Bosne i Hercegovine i Crne Gore;

d) Dodatka II: Opći uslovi;

e) Dodatka III: Model godišnjeg izvještaja o provođenju Programa prekogranične saradnje u okviru Programa IPA II u skladu sa članom 80 Okvirnog sporazuma;

f) Dodatka IIIA: Model godišnjeg izvještaja o provođenju IPA II pomoći u skladu s članom 58 Okvirnog sporazuma.

(2) U slučaju suprotnosti između odredbi Dodataka, s jedne strane, i odredbi ovih posebnih uslova s druge strane, prednost se daje odredbama Posebnih uslova. U slučaju suprotnosti između odredbi Dodatka I i Dodatka IA s jedne strane i odredbi Dodatka II s druge strane, prednost se daje odredbama Dodatka II. U slučaju suprotnosti između odredbi Dodatka I s jedne strane i odredbi Dodatka IA s druge strane, prednost se daje odredbama Dodatka I.

Član 7 - Stupanje na snagu

Ovaj sporazum stupa na snagu na dan kada ga potpiše posljednja strana, a najkasnije do 31.12.2021. godine.

Ovaj sporazum je sastavljen u tri istovjetna primjerka na engleskom jeziku, od kojih je jedan predat Komisiji, a po jedan korisnicima IPA II programa.

Za korisnika IPA II programa	Za Komisiju
Za Bosnu i Hercegovinu	(svojeručni potpis)
G. Edin Dilberović Direktor, Državni IPA Koordinator (NIPAC) Direkcija za europske integracije Vijeća ministara Bosne i Hercegovine	Gđa Genoveva Ruiz Calavera Direktorica za Zapadni Balkan DG NEAR, Direkcija D Europska komisije
Sarajevo, dana	Brisel, dana 22. juna 2020. godine
Za Crnu Goru: g. Aleksandar Drljević Zamjenik glavnog pregovarača i Državni IPA koordinator (NIPAC) Vlada Crne Gore Kancelarija za evropske integracije	

Podgorica, dana

DODATAK I

Višegodišnji radni program

Ovaj dokument predstavlja višegodišnji radni program u smislu člana 110., stava 2 Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046

Akcioni program prekogranične saradnje Bosna i Hercegovina - Crna Gora za 2018. -2020. godinu

1 Identifikacija

Korisnici	Bosna i Hercegovina i Crna Gora
Osnovni akt: CRIS/ABAC Reference obaveza Doprinos Unije Budžetska linija Ukupni trošak	Instrument pretpristupne pomoći (IPA- II) 2018/041-460 EUR 1.200.000,00 - 22.020401 2019/041-462 EUR 1.200.000,00 - 22.020401 2020/041-463 EUR 1.080.000,00 - 22.020401 3.480.000,00 eura
Način primjene Odgovorne strukture	Direktno upravljanje od strane Europske komisije Za Bosnu i Hercegovinu: Direkcija za europske integracije Za Crnu Goru: Ured za europske integracije
Krajnji datum za zaključivanje Sporazuma o finansiranju sa zemljama korisnicama Programa IPA II (tripartitni)	Za budžetsku obavezu 2018. godine najkasnije do "31.decembra 2019. godine. Za budžetsku obavezu 2019. godine najkasnije do "31. decembra 2020. godine. Za budžetsku obavezu 2020. godine najkasnije do "31. decembra 2021. godine.
Krajnji datum za zaključivanje ugovora o nabavci i grantovima	3 godine nakon datuma zaključivanja Sporazuma o finansiranju (nakon što posljednja ugovorna strana potpiše sporazum)
Krajnji datum za operativno provođenje	6 godina nakon datuma zaključivanja Sporazuma o finansiranju (potpis posljednje strane)
Krajnji datum za provođenje Sporazuma o finansiranju (datum do kojeg Program treba biti izvršen i zatvoren) nakon prihvatanja računa	12 godina nakon datuma zaključivanja Sporazuma o finansiranju (potpis posljednje strane)

2- OPIS AKCIONOG PROGRAMA

2.1 PREGLED PROGRAMA PREKOGRANIČNE SARADNJE 2014.-2020. I AKCIONOG PROGRAMA PREKOGRANIČNE SARADNJE 2018.-2020.

Program prekogranične saradnje Bosna i Hercegovina-Crna Gora 2014.-2020. je odobren Provedbenom odlukom Komisije C(2014)9351 od 10.12.2014. godine. Usvojeni Program 2014.-2020. čini strategiju prekogranične saradnje za pogranična područja, i između ostalog, uspostavlja geografski kvalifikovana područja, kontekst područja, tematske prioritete za Program i indikativna dodijeljena budžetska sredstva za period od sedam godina.

Program prekogranične saradnje 2014.-2020. ujedno služi i kao referenca za usvajanje Akcionog programa prekogranične saradnje. Akcioni program prekogranične saradnje 2018.-2020. ima za cilj pružanje pomoći za prekograničnu saradnju u tematskim područjima iznesenim u Programu 2014-2020 između Bosne i Hercegovine i Crne Gore (kako je navedeno u odjeljku 2.2).

Dana 6. februara, 2018. godine, Evropska komisija je usvojila Komunikaciju o "Vjerodostojnoj perspektivi proširenja i pojačanoj saradnji EU-a sa Zapadnim Balkanom[1]". Cilj ove Komunikacije je poticanje novih reformi na Zapadnom Balkanu i osiguravanje pojačane saradnje sa EU-om u pogledu pružanje podrške na europskom putu. U Komunikaciji su navedena nova strateška usmjerenja, posebno kada je u pitanju provođenje šest vodećih inicijativa (tj. jačanje podrške vladavini zakona; jačanje saradnje u području sigurnosti i migracija; podržavanje društvenog i ekonomskog razvoja; unapređenje povezanosti; Digitalna agenda za Zapadni Balkan i podrška pomirenju i dobrim susjedskim odnosima).

Posebno, prekogranična saradnja ključni je pokretač za poticanje pomirenja i suočavanja sa prošlošću na Zapadnom Balkanu, u skladu s vodećom inicijativom 6 (podrška pomirenju i dobrim susjedskim odnosima) i za održivi lokalni razvoj, u skladu s vodećom inicijativom 3 (podrška društvenom i ekonomskom razvoju).

Lista geografski kvalifikovanih područja

Sljedećih 56 općina u Bosni i Hercegovini i 14 općina u Crnoj Gori su kvalifikovane u okviru ovog programa:

Bosna i Hercegovina: Jablanica, Konjic, Trnovo, Trnovo RS, Pale, Pale Prača, Novo Goražde, Goražde, Čajniče, Foča Ustikolina, Kalinovik, Rudo, Višegrad, Rogatica, Foča, Gacko, Nevesinje, Mostar, Hadžići, Istočna Ilidža, Ilidža, Široki Brijeg, Ljubuški, Čapljina, Čitluk, Stolac, Berkovići, Bileća, Ljubinje, Neum, Ravno, Istočni Mostar, Trebinje, Prozor/Rama, Kupres, Kupres (RS), Tomislavgrad, Posušje, Grude, Livno, Sokolac, Istočno Novo Sarajevo, Sarajevo Novi Grad, Vogošća, Sarajevo Stari Grad, Sarajevo Istočni Stari Grad, Ilijaš, Vareš, Breza, Visoko, Kiseljak, Fojnica, Kreševo, Centar Sarajevo, Novo Sarajevo, Olovo.

Crna Gora: Pljevlja, Plužine, Žabljak, Šavnik, Nikšić, Herceg Novi, Kotor, Tivat, Bijelo Polje, Mojkovac, Kolašin, Berane, Petnjica, Danilovgrad.

Kontekst kvalifikovanih područja za prekograničnu saradnju

Analize stanja provedene prilikom pripreme ovog programa ukazale su na sljedeće ključne izazove i prilike kojima se treba posvetiti i koje je potrebno poduprijeti u okviru prekogranične saradnje. Akcioni program posebice predviđa rješavanje sljedećih pitanja:

Nedostatak prilika za zapošljavanje

Nedostatak prilika za zapošljavanje je jedna od najvećih prijetnji u programskom području. Utiče na životni standard većeg dijela stanovništva i ključni je uzrok migracijskih tokova. Kratkotrajno unapređenje ove situacije nije izgledno, a negativni uticaj može čak biti i pogoršan, posebno kada su u pitanju ugrožene skupine i ruralno stanovništvo.

Bogati prirodni resursi ugroženi zagađenjem i prirodnim katastrofama

Iako je bogato prirodnim resursima, programsko područje se smatra i ugroženim i izloženim određenom broju rizika, od zagađenja do prirodnih katastrofa. Radi velike osjetljivosti regiona na klimatske promjene, u posljednjoj deceniji je porastao rizik od poplava i šumskih požara. Klimatske promjene će staviti dodatni teret na proizvodnju struje u hidroelektranama, i mjere adaptacije će morati ovo uzeti u obzir. Još uvijek se nije počeo koristiti potencijal programskog područja za izvore obnovljive energije, posebno održive biomase.

Turizam može doprinijeti ekonomskom razvoju

Adekvatna upotreba i promovisanje prirodnih resursa i kulturnog naslijeđa mogu doprinijeti otvaranju područja u smislu održivog turizma kao instrumenta za ekonomski rast.

Pregled prošlog i tekućeg iskustva u prekograničnoj saradnji i naučene lekcije

Ključne preporuke definisane nakon privremenih ocjena i revizija Programa prekogranične saradnje u razdoblju od 2007. do 2013. godine razmatrane su prilikom razvoja ovog programa. Prema tome, Programi prekogranične saradnje za razdoblje od 2014. do 2020. godine orijentisani su na broj tematskih prioriteta, što pomaže u postizanju boljih rezultata i dovodi do većeg uticaja. Uz to, provođenje Programa prekogranične saradnje je pojednostavljeno, najprije zbog postojanja jedinstvenog ugovornog tijela i jedinstvenog finansijskog okvira za svaki program.

Ključne naučene lekcije su također identificirane konačnom evaluacijom IPA Programa prekogranične saradnje 2007.-2013. izvršenom u razdoblju od 2016. do 2017. godine. O naučenim lekcijama i preporukama se razgovaralo sa zainteresiranim stranama Programa prekogranične saradnje na Zapadnom Balkanu, te su utvrđene naknadne mjere za kratkoročni i dugoročni period, kako za trenutne Programe prekogranične saradnje 2014.-2020., tako i za buduće Programe prekogranične saradnje 2021.-2027. U glavne preporuke za sve Programe prekogranične saradnje na nivou unutar Zapadnog Balkana spadaju:

- Glavni cilj promovisanja dobrih susjedskih odnosa bi se trebao jasno odražavati u projektima prekogranične saradnje.
- Pozivi za dostavljanje ponuda bi trebali biti fokusiraniji na nekoliko prioritetnih pitanja s visokim prekograničnim sadržajem.
- Intervencijska logika programa i sistemi izvještavanja i praćenja se moraju unaprijediti budući da nisu osmišljeni tako da navode jasnu osnovu za mjerenje rezultata na regionalnom nivou.
- Postoji potreba za praćenjem aktivnosti jačanja kapaciteta operativnih struktura i zajedničkih tehničkih sekretarijata/odgovarajućih ureda u drugoj zemlji.
- Postoji potreba za unapređenjem sinergija s drugim politikama i donatorima, kapituliranjem i dijeljenjem iskustava sa ostalim prekograničnim okruženjima (programi prekogranične saradnje sa državama članicama i programi prekogranične saradnje Europskog instrumenta za susjedstvo).

Što se tiče ovog programa, bliska saradnja između dva korisnika tokom svakog koraka u provođenju programa je bila od ključne važnosti i potrebno je osigurati i u budućnosti.

Iskustvo je pokazalo da potencijalni kandidati trebaju podršku za identificiranje mogućih projektnih partnera sa druge strane granice i u izradi ponuda visoke kvalitete. Pružanje ove podrške će se nastaviti.

Nadalje, program bi se trebalo zasnivati na preciznim karakteristikama i akcijama koje definiraju oba korisnika, Bosna i Hercegovina i Crna Gora, u okviru Jadransko-jonske makroregionalne strategije o Strategiji EU-a za Jadransko-jonsku regiju[2], kao i Strategiju EU-a za region Dunava[3]. Program prekogranične saradnje Bosna i Hercegovina – Crna Gora 2014.-2020. uključuje reference na obje makro-regionalne strategije, a zahtjev za sinergije sa strategijama je uključen u prvi poziv za dostavljanje ponuda za Program. U svakom slučaju, budući da su se kandidati rijetko pozivali na sinergije između njihovih projektnih ponuda i makro-regionalnih strategija, korisnici IPA programa su se odlučili fokusirati na to tokom sljedećih

[1] COM (2018) 65 final, 06.02.2018.godine

[2] COM(2014) 357

[3] COM(2010) 715

aktivnosti za jačanje kapaciteta za potencijalne kandidate 2018. godine.

Tematski prioriteti su dalje usmjereni u pozivima za dostavljanje ponuda pokrenutim samo za nekoliko određenih ciljeva programa u vrijeme i u koordinaciji sa drugim bilateralnim IPA programima prekogranične saradnje u partnerskom korisniku.

2.2 Opis i provođenje aktivnosti

Aktivnost 1	Operacije prekogranične saradnje	3.480.000,00 eura

Smatra se da je planirana pomoć Bosni i Hercegovini i Crnoj Gori u skladu sa uslovima i procedurama utvrđenim restriktivnim mjerama koje su usvojene u skladu s članom 215. UFEU-a[1].

(1) Opis aktivnosti, cilj, očekivani rezultati

Opis aktivnosti: Aktivnosti prekogranične saradnje u pograničnom regionu u oblastima zapošljavanja, mobilnosti radne snage i socijalne i kulturne inkluzije; okoliša, prilagođavanja i ublažavanja klimatskih promjena, sprječavanja i upravljanja rizikom; turizma i kulturnog i prirodnog naslijeđa.

Cilj: Društveno-ekonomski razvoj i jačanje susjedskih odnosa u prekograničnom području kroz provođenje aktivnosti prekogranične saradnje s ciljem:

(1) promovisanja zapošljavanja, mobilnosti radne snage i socijalne i kulturne prekogranične inkluzije kroz, između ostalog: integrisanje prekograničnih tržišta rada, uključujući prekograničnu mobilnost, zajedničke lokalne inicijative zapošljavanja, informisanje i savjetodavne usluge i zajedničke obuke, jednakost spolova, jednake prilike, integrisanje zajednica imigranata i ugroženih skupina, ulaganja u javne službe za zapošljavanje i podršku javnim zdravstvenim i socijalnim servisima;

(2) zaštite okoliša i promovisanja prilagođavanja klimatskim promjenama i smanjenja negativnih uticaja klimatskih promjena, sprječavanje rizika i upravljanje, kroz, između ostalog: zajedničke aktivnosti s ciljem zaštite okoliša, promovisanje održive upotrebe prirodnih resursa, učinkovitost resursa, obnovljive izvore energije i pomak prema sigurnoj i održivoj privredi s niskom emisijom ugljika, promovisanje ulaganja s ciljem rješavanja pitanja posebnih rizika, osiguravanje otpornosti na katastrofe i razvijanje sistema za upravljanje u slučaju katastrofa i spremnost u hitnim situacijama;

(3) podrška turizmu i kulturnom i prirodnom naslijeđu.

Gdje je to moguće, uzimaju se u obzir aktivnosti koje se odnose na gore spomenute ciljeve razvijene u Planu aktivnosti Jadransko-jonske makroregionalne strategije i Strategije EU-a za region Dunava, u kojoj učestvuju obje zemlje.

Očekivani rezultati:

Povezani s ciljem 1):

- Unaprijeđena savjetodavna podrška i vještine traženja zaposlenja za stanovništvo u pograničnom području;
- Povećane prilike za stvaranje novih radnih mjesta za ugrožene skupine i njihova mogućnost zapošljavanja.

Povezani s ciljem 2):

- Ojačan je kapacitet za provođenje okolišnih standarda i standarda energetske učinkovitosti na lokalnom nivou u pogledu vodosnabdijevanja i upravljanja krutim otpadom i otpadnim vodama;
- Povećana je svijest javnosti o dobrobitima usklađenosti s europskim standardima vodosnabdijevanja, upravljanja krutim otpadom i otpadnim vodama, te sa standardima zaštite okoliša;
- Ojačan je kapacitet službi za sprječavanje i smanjenje negativnog uticaja prirodnih katastrofa.

Povezani s ciljem 3):

- Broj turista u ruralnim i zaštićenim prirodnim područjima je povećan;
- Slika i privlačnost prekograničnog područja kao multietničke i raznolike europske destinacije je unaprijeđena.

Program aktivnosti prekogranične saradnje 2018.-2020. će doprinijeti sveukupnim ciljevima i očekivanim rezultatima definisanim u Programu prekogranične saradnje 2014.-2020. Za više detalja, pogledati dio 3.2 Programa 2014.-2020. (Aneks 2 Provedbene odluke Komisije C (2014)9351 od 10.12.2014. godine).

(2) Pretpostavke i uslovi

Kao potreban uslov za učinkovito upravljanje Programom, države učesnice uspostavljaju Zajednički odbor za praćenje, te osiguravaju prikladne i operativne urede i osoblje za Zajednički tehnički sekretarijat (koji će biti uspostavljen u skladu sa zasebnom Odlukom o finansiranju) i odgovarajući ured u drugoj zemlji, u slučaju njegovog uspostavljanja.

Do sada, korisnici su ispunili ovaj uslov osiguravanjem nesmetanog rada Zajedničkog tehničkog sekretarijata u Sarajevu (Bosna i Hercegovina) i odgovarajućeg ureda u Nikšiću (Crna Gora). Ove strukture u potpunosti finansira Mjera podrške za tehničku pomoć programima prekogranične saradnje između korisnika programa IPA II u okviru Instrumenta pretpristupne pomoći (IPA II) za 2014. godinu C(2014) 37629. Ova Mjera podrške, u slučaju programa prekogranične saradnje Bosna i Hercegovina – Crna Gora 2014.-2020., je provedena direktnim upravljanjem Delegacije Europske Unije u Bosni i Hercegovini koja je potpisala direktni ugovor o uslugama sa Uredom za europske integracije Bosne i Hercegovine. Ovaj ugovor o uslugama će isteći 31. decembra, 2019. godine.

Dodatna finansijska podrška je programirana od strane Europske Komisije za nastavak pružanja podrške Zajedničkom tehničkom sekretarijatu i odgovarajućem uredu od 2019. godine nadalje. Stoga, bit će pokrenuti novi aranžmani sa korisnicima koji moraju osigurati da se više poštuju uslovi navedeni u ovom stavu.

Neispunjavanje gore navedenih uslova može dovesti do povrata sredstava u okviru ovog programa i/ili preraspodjele za buduće finansiranje.

Odgovorne strukture mogu donijeti odluku da spoje dodijeljena sredstva iz 2019. godine sa narednim budžetskim sredstvima.

(3) Direktno upravljanje

Grant - Poziv za dostavljanje ponuda: 3.480.000,00 eura

a) Ključni kriteriji za odabir:

Kvalifikovane aktivnosti definisane su u odjeljku 3.2 Programa prekogranične saradnje 2014.-2020., Dodatka 2 Provedbene odluke Komisije C(2014)9351 od 10.12.2014. godine. Ispod se nalazi lista glavnih kvalifikovanih aktivnosti/operacija:

- obuka i jačanje kapaciteta,
- razmjena iskustava i najboljih praksi između zainteresiranih strana,
- razmjena informacija,
- organiziranje promotivnih događaja i kampanje za promoviranje komuniciranja i publiciteta,
- organiziranje zajedničkih događaja, simpozija i radionica,
- nabavka opreme,
- mali infrastrukturni radovi,
- restauriranje i zaštita historijskih i kulturnih znamenitosti.

[1] https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/8442/consolidated-list-sanctions_en

U kontekstu provođenja Programa, prednost se može dati aktivnostima vezanim za makroregionalne strategije u kojima učestvuju obje zemlje.

Korisnici su pravni subjekti koji su osnovani unutar korisnika Programa IPA II koji učestvuje u Programu prekogranične saradnje.

Mogući korisnici mogu biti: lokalne vlasti, pravne osobe pod upravom lokalnih vlasti, udruženja općina, razvojne agencije, organizacije za podršku lokalnom poduzetništvu, ekonomski subjekti poput malih i srednjih preduzeća, turistička i kulturna udruženja, nevladine organizacije, javna i privatna tijela koja podupiru radnu snagu, institucije za strukovno i tehničko obrazovanje, organi i organizacije za zaštitu prirode, javni organi odgovorni za upravljanje vodama, vatrogasne/hitne službe, škole, fakulteti, univerziteti i istraživački centri, uključujući institucije za strukovno i tehničko obrazovanje.

b) Ključni kriterij za odabir su finansijski i operativni kapaciteti kandidata.

c) Ključni kriteriji za dodjelu su relevantnost, učinkovitost i izvodljivost, održivost i ekonomičnost aktivnosti.

d) Najveća stopa sufinansiranja sredstvima Unije u okviru ovog poziva je 85 % kvalifikovanih troškova aktivnosti.

e) Indikativni iznos poziva: 3.480.000,00 eura

Odgovorne strukture mogu odlučiti da objave više od jednog poziva za dostavljanje ponuda. Svaki poziv će imati iste ciljeve, rezultate, ključne kriterije za kvalifikovanost, odabir i dodjelu kako je gore navedeno. Svaki ugovor o grantu će biti finansiran iz jedne budžetske obaveze.

Odgovorne strukture mogu donijeti odluku da spoje dodijeljena sredstva iz 2019. godine sa narednim budžetskim sredstvima.

Odgovorne strukture mogu donijeti odluku da objave poziv za dostavljanje ponuda koji će uključivati dodijeljena sredstva iz 2018. i/ili 2019. godine i/ili sredstva iz 2019. godine. Također mogu odlučiti da objave poziv koji će obuhvatati prethodne i naredne dodjele budžetskih sredstava.

e) Indikativni datum pokretanja poziva za dostavljanje ponuda: Četvrti kvartal 2018. godine za budžetsku obavezu iz 2018. godine i drugi kvartal 2020. za budžetske obaveze za 2019. i 2020. godinu.

3 BUDŽET

2018				2019				2020				Ukupni iznos Odluke
	Doprinos Unije*	Korisnici granta/ sufinansiranje**	Ukupni iznos		Doprinos Unije	Korisnici granta/ sufinansiranje	Ukupni iznos		Doprinos Unije	Korisnici granta/ sufinansiranje	Ukupni iznos	
Aktivnosti prekogranične saradnje	1.200.000,00	211.764,00	1.411.764,00	Aktivnosti prekogranične saradnje	1.200.000,00	211.764,00	1.411.764,00	Aktivnosti prekogranične saradnje	1.080.000,00	190.588,00	1.270.588,00	3.480.000,00
u %	85	15	100		85	15	100		85	15	100	
UKUPNO 2018	1.200.000,00	211.764,00	1.411.764,00	UKUPNO 2019	1.200.000,00	211.764,00	1.411.764,00	UKUPNO 2020	1.080.000,00	190.588,00	1.270.588,00	3.480.000,00

* Doprinos Unije obračunat je u vezi s kvalifikovanim izdacima koji se temelje na ukupnim kvalifikovanim izdacima uključujući privatne i javne izdatke. Stopa sufinansiranja Unije na nivou svakog tematskog prioriteta neće biti manja od 20 % niti veća od 85% kvalifikovanih izdataka.

** Sufinansiranje tematskih prioriteta osiguravaju korisnici granta. Korisnici granta moraju osigurati minimalno 15% sredstava za ukupne kvalifikovane troškove projekta.

4. ARANŽMANI PRAĆENJA UČINKA

Kao dio okvira za praćenje učinka, Komisija prati i ocjenjuje napredak u ostvarivanju posebnih ciljeva definisanih u propisu IPA II na temelju prethodno definisanih, jasnih, transparentnih i mjerljivih pokazatelja. Izvještaji o napredovanju spomenuti u članu 4. propisa IPA II uzimaju se kao referentne tačke u ocjeni rezultata pomoći IPA II.

Komisija će prikupiti podatke o učinku (proces, rezultati i pokazatelji rezultata) iz svih izvora koji će biti objedinjeni i analizirani u smislu praćenja napretka u odnosu na ciljeve i prekretnice definirane za svaku aktivnost u ovom programu, kao i Indikativni strateški dokument.

Državni koordinatori za IPA-u (NIPAC) će prikupiti podatke o izvršenju aktivnosti i Programa (postupak, rezultati i pokazatelji rezultata) i koordinirati upravljanje i definisanje pokazatelja koji se prikupljaju iz državnih izvora.

Cjelokupni napredak će se pratiti na sljedeće načine: a) Sistem nadzora orijentiran na rezultate (ROM); b) vlastito praćenje korisnika IPA II; c) samonadzor koji vrše Izaslanstva EU-a; d) zajednički nadzor Glavne uprave za susjedsku politiku i pregovore o proširenju (DG NEAR) i korisnika programa IPA II, pri čemu će IPA II Odbor za nadzor redovno pratiti usklađenost, koherentnost, učinkovitost i koordiniranje prilikom provođenja finansijske pomoći, uz podršku Zajedničkog odbora za nadzor, što će osigurati postupak nadzora na programskom nivou.

Dodatak I A

INSTRUMENT ZA PRETPRISTUPNU POMOĆ
2014.- 2020.
IPA PROGRAM PREKOGRANIČNE SARADNJE
BOSNA I HERCEGOVINA – CRNA GORA
USVOJEN 10.12.2014. GODINE
SADRŽAJ

Pregled Programa
DIO 1. SAŽETAK PROGRAMA
1.1. SAŽETAK PROGRAMA
1.2. PRIPREMA PROGRAMA I UČESTVOVANJE PARTNERA
DIO 2. PROGRAMSKO PODRUČJE
2.1. ANALIZA STANJA
2.2. OSNOVNI ZAKLJUČCI
DIO 3. PROGRAMSKA STRATEGIJA
3.1. LOGIČKA PODLOGA - POJAŠNJENJE ODABRANE STRATEGIJE DJELOVANJA

3.2. OPIS PROGRAMSKIH PRIORITETA
3.3. HORIZONTALNA I POPREČNA PITANJA
DIO 4. FINANCIJSKI PLAN
DIO 5. PROVEDBENE ODREDBE
SPISAK DODATAKA
DODATAK 1: ANALIZA SITUACIJE
SVRHA
METODOLOGIJA
ANALIZA STANJA
GLAVNI ZAKLJUČCI
DODATAK 2: SWOT ANALIZA PODRUČJA
DODATAK 3: KOMPARATIVNA ANALIZA UPITNIKA ZA OPĆINE

Popis skraćenica
BiH Bosna i Hercegovina
UT Ugovorno tijelo
PGS Prekogranična suradnja
PIIPGS Regionalni projekat EU-a za tehničku pomoć u projektu Izgradnja kapaciteta za prekograničnu suradnju
CEFTA Sporazum o slobodnoj trgovini u centralnoj Europi
PDP Poziv za dostavljanje ponuda
OCD Organizacija civilnog društva
DEI Direkcija za europske integracije
DEU Izaslanstvo Europske unije
EK Europska komisija
EU Europska unija
BDP Bruto domaći proizvod
IPA Instrument za pretpristupnu pomoć
ZNO Zajednički nadzorni odbor
ZRG Zajednička radna grupa
ZTT Zajednički tehnički sekretarijat
MFAEI Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija
MNE Crna Gora
NGO Nevladina organizacija
OS Operativna struktura
MSP Mala i srednja poduzeća
SC Specifični cilj
SSPP Prednosti, slabosti, prilike, prijetnje
TPom Tehnička pomoć
TP Tematski prioritet

Pregled programa

Naziv programa	Program prekogranične suradnje "Bosna i Hercegovina - Crna Gora"
Programsko područje	Bosna i Hercegovina: Jablanica, Konjic, Trnovo, Trnovo RS, Pale, Pale Prača, Novo Goražde, Goražde, Čajniče, Foča Ustikolina, Kalinovik, Rudo, Višegrad, Rogatica, Foča, Gacko, Nevesinje, Mostar, Hadžići, Istočna Ilidža, Ilidža, Široki Brijeg, Ljubuški, Čapljina, Čitluk, Stolac, Berkovići, Bileća, Ljubinje, Neum, Ravno, Istočni Mostar, Trebinje, Prozor/Rama, Kupres, Kupres (RS), Tomislavgrad, Posušje, Grude, Livno, Sokolac, Istočno Novo Sarajevo, Sarajevo Novi Grad, Vogošća, Sarajevo Stari Grad, Sarajevo Istočni Stari Grad, Ilijaš, Vareš, Breza, Visoko, Kiseljak, Fojnica, Kreševo, Centar Sarajevo, Novo Sarajevo, Olovo; Crna Gora: Pljevlja, Plužine, Žabljak, Šavnik, Nikšić, Herceg Novi, Kotor, Tivat, Bijelo Polje, Mojkovac, Kolašin, Berane, Petnjica, Danilovgrad
Opći cilj programa	Održivi razvoj prekograničnog područja između Bosne i Hercegovine i Crne Gore promovira se kroz provedbu zajedničkih aktivnosti temeljenih na učinkovitoj upotrebi komparativnih prednosti programskog područja.
Tematski prioriteti programa:	TP 1: Promoviranje prekograničnog zapošljavanja, mobilnosti radne snage i socijalne i kulturne inkluzije; TP 2: Zaštita okoliša, prilagodba na klimatske promjene i smanjenje negativnih posljedica klimatskih promjena, sprječavanje rizika i upravljanje; TP 3: Podrška turizmu i kulturnom i prirodnom naslijeđu; TP 4: Tehnička pomoć.
Specifični ciljevi programa	TP 1: Promoviranje prekograničnog zapošljavanja, mobilnosti radne snage i socijalne i kulturne inkluzije SO 1: Unaprijeđen je pristup tržištu rada i okolišu za nove generacije zaposlenika. SO 2: Poboljšane su prilike za zapošljavanje i socijalnu inkluziju ugroženih skupina. TP 2: Zaštita okoliša, prilagodba na klimatske promjene i smanjenje negativnih posljedica klimatskih promjena, sprječavanje rizika i upravljanje SO 1: Prekogranična saradnja i zajedničke aktivnosti unaprjeđuju upravljanje i energetsku učinkovitost lokalnog vodosnabdijevanja, kanalizacionih sistema i sistema za kruti otpad, te zaštitu okoliša. SO 2: Unaprijeđene su mjere prilagodbe klimatskim promjenama i smanjenja rizika, kao i upravljanja. TP 3: Podrška turizmu i kulturnom i prirodnom naslijeđu SO 1: Unaprijeđen je kvalitet i diversifikacija turističke ponude temeljene na prirodnom i kulturnom naslijeđu. Tehnička pomoć SO: Osiguravanje učinkovite, efikasne, transparentne i pravovremene provedbe Programa i podizanje svijesti.
Financijska alokacija 2014- 2020.	8.400.000,00 eura
Način provedbe	Izravno upravljanje
Ugovorno tijelo	Izaslanstvo Europske unije u Bosni i Hercegovini Adresa: Skenderija 3a, 71000 Sarajevo, telefon: 00 387 33 254 700
Relevantne vlasti u	Bosna i Hercegovina:

zemljama korisnicama koje sudjeluju u IPA II programu (Operativne strukture)	Direkcija za Europske integracije Bosne i Hercegovine - Sektor za koordiniranje programa pomoći EU-a Adresa: Trg BiH 1, 71000 Sarajevo, telefon: 00 387 33 708 154 Crna Gora: Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija Vlade Crne Gore, Direkcija za programe prekogranične saradnje Adresa: Stanka Dragojevića 2; 81000 Podgorica; telefon: 00 382 20 244 824
ZTT	ZTT Ured: Sarajevo, Bosna i Hercegovina JTS Ured: Nikšić, Crna Gora

DIO 1: SAŽETAK PROGRAMA

Program prekogranične suradnje između Bosne i Hercegovine (BiH) i Crne Gore (CG) će biti proveden u okviru Instrumenta pretpristupne pomoći (IPA II.) IPA II podupire prekograničnu suradnju u smislu promoviranja dobrosusjedskih odnosa, promoviranja integriranja i socijalno-ekonomskog razvoja. Zakonske odredbe za provedbu Programa su definirane u sljedećim zakonskim aktima:

- Uredba (EU) br. 231/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 11.03.2014. godine kojom se uspostavlja Instrument pretpristupne pomoći (IPA II)

- Uredba (EU) br. 236/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 11.03.2014. godine kojom se definiraju zajednička pravila i procedure provedbe instrumenata Unije za financiranje vanjskih aktivnosti

- Provedbena uredba Komisije EU-a br. 477/2014 od 02.05.2014. godine o posebnim pravilima za provedbu IPA II regulative

1.1 Sažetak Programa

IPA II program prekogranične suradnje "Bosna i Hercegovina-Crna Gora 2014.-2020." je program teritorijalne suradnje razvijen i proveden u okviru politike proširenja Europske unije. Temelji se na i nastavlja prethodnu praksu provedbu u financijskoj perspektivi 2007.-2013.godine.

Programsko područje obuhvaća površinu od 30.367,33 km^2. Programsko područje u Bosni i Hercegovini sastoji se od 56 općina, a u Crnoj Gori od 14 općina.

Ukupni cilj Programa je: Održivi razvoj prekograničnog područja između Bosne i Hercegovine i Crne Gore promovira se kroz provedbu zajedničkih aktivnosti temeljenih na učinkovitoj upotrebi komparativnih prednosti programskog područja.

Ovaj cilj treba biti prenesen na sljedeće tematske prioritete:

TP1: Promoviranje prekograničnog zapošljavanja, mobilnosti radne snage i socijalne i kulturne inkluzije

TP2: Zaštita okoliša, promoviranje prilagodbe na klimatske promjene i smanjenje negativnih posljedica klimatskih promjena, sprječavanje rizika i upravljanje.

TP3: Potpora turizmu i kulturnom i prirodnom naslijeđu

- Tehnička pomoć

Ovaj program će doprinijeti postizanju ciljeva Strategije za jugoistočnu Europu 2020 (SEE 2020) i Europske strategije 2020 za "pametni", "održivi", "inkluzivni" i "integrirani" rast i postizanje ekonomske, socijalne i teritorijalne kohezije.

Ukupan iznos sredstava iz IPA instrumenta za Program Bosna i Hercegovina-Crna Gora 2014.-2020. je 8.400.000,00 eura, od čega će najmanje 7.560.000,00 eura biti alocirano za aktivnosti u okviru Programa prekogranične suradnje.

1.2 PRIPREMA PROGRAMA I SUDJELOVANJE PARTNERA

Program je pripremljen u bliskoj suradnji sa zainteresiranim stranama s programskog područja. Više od 800 predstavnika državnih, regionalnih i lokalnih vlasti, organizacija civilnog društva, sveučilišta, škola i drugih tijela konzultirano je već u fazi pripreme Programa putem pismenog upitnika čiji je cilj bio prikupiti podatke o potrebama, kao i o razvojnim potencijalima područja. Informacije prikupljene putem upitnika dopunjene su podacima dobivenim nakon održavanja ad hoc intervjua.

Uspostavljena je Zajednička radna skupina koju čine članovi s obje strane granice, a održano je i nekoliko sastanaka. Prvi sastanak održanje u Trebinju 18.10.2013.godine i na njemu su predstavljeni i analizirani rezultati SWOT analize. Dodatni komentari su kasnije prikupljeni pismenim putem, a taje procedura okončana 05.11.2013.godine. Nakon toga, cjelokupna analiza situacije i programska strategija razmotrene su na dvije radionice održane 18.11.2013. godine u Mostaru i Nikšiću i u okviru Drugog sastanka Zajedničke radne skupine održanom istoga dana u Trebinju.

Dana 15.11.2013. godine, prvi nacrt Programa o prekograničnoj saradnji dostavljen je Europskoj komisiji radi konsultacija. Nakon komentara Komisije, revidirana druga verzija je ponovo dostavljena 07.02.2014. godine i predstavljena na 3. sastanku Zajedničke radne skupine 21.02.2014. godine radi daljnje dorade u skladu s komentarima Komisije. Predstavljeni nacrt predstavlja ažuriranu verziju koja je u skladu s dodatnim komentarima Europske komisije primljenim u aprilu/maju 2014. godine. Radi potpune hronološke ilustracije događaja tokom pripreme Programa, pogledajte tabelu u daljnjem tekstu:

DIO 2. PROGRAMSKO PODRUČJE

2.1. ANALIZA STANJA

Datum	Mjesto	Vrsta događaja	Tema
20. i 21. lipnja 2013.	Budva (CG)	Regionalni programski sastanak	Programski sastanak za zapadni Balkan za 2014- 2020.
09. srpnja 2013.	Podgorica (CG)	Sastanak s OS-om	Programski koraci i uslovi za PESTLE i SWOT analize
Kol-ruj 2013.	BiH i CG	OS i JT/A	Podjela upitnika za prikupljanje podataka
25. rujna 2013.	Podgorica (CG)	Obuka	Razvoj strategije i formuliranje ciljeva OS-a, EUD-a, JTF-a i JTS-a/A-a
26. rujna 2013.	Podgorica (CG)	Sastanak s OS-om	Pripremni sastanak s OS-om i prateći sastanak vezan za programiranje BiH - CG granice; Pripremne aktivnosti za osnivanje Zajedničke radne skupine.
18. listopada 2013.	Trebinje (BIH)	Sastanak Zajedničke radne skupine	1. sastanak Zajedničke radne skupine: Osnivanje TF-a, dosadašnje aktivnosti (CBIB+), nalazi, raspored, rasprava o prioritetima
15. studenog 2013.			Podnošenje prvog nacrta Europskoj komisiji
18. studenog 2013.	Mostar (BiH)	Javne konsultacije	Konsultativna radionica o programskom dokumentu
18. studenog 2013.	Nikšić (CG)	Javne konsultacije	Konsultativna radionica o programskom dokumentu

18. studenog 2013.	Trebinje (BIH)	Sastanak Zajedničke radne skupine	2. sastanak Zajedničke radne skupine za odobravanje nacrta programskog dokumenta
21. i 22. studenog 2013.	Beograd (RS)	Regionalni forum za prekograničnu saradnju	Provedba programske vježbe na svim granicama
Prosinac 2013. – siječanj 2014.			Dostavljanje komentara Europske komisije na prvi nacrt
Siječanj-veljača 2014.	Podgorica (CG)		Prikupljanje komentara Europske komisije, revizija programskog dokumenta
07. veljače 2014.			Podnošenje drugog nacrta Europskoj komisiji
21. veljače 2014.	Podgorica (CG)	Sastanak Zajedničke radne skupine	Treći sastanak Zajedničke radne skupine s ciljem raspravljanja o programskom dokumentu nakon komentara Europske komisije
Ožujak 2014.	Podgorica (CG)		Prilagođavanje komentara na programski dokument
21. ožujka 2014.	Sarajevo (BiH)	Sastanak s OS-om	Rasprava o napredovanju programskog dokumenta, koraci nakon dostavljanja komentara Europske komisije.
30. ožujka 2014.	Sarajevo (BiH)		Dostavljanje komentara Europske komisije na drugi nacrt
27. ožujka – 04. travnja 2014.	Programsko područje	Zajednička radna skupina - konsultacije	Pismena rasprava o prvobitnim indikatorima
05. svibnja 2014.	Podgorica (CG)		Dostavljanje komentara Europske komisije na drugi nacrt
29. svibnja 2014.	Sarajevo (BiH)		Podnošenje konačnog nacrta Europskoj komisiji

Mapa koja prikazuje kvalificirano područje

Programsko područje u Bosni i Hercegovini obuhvaća 20.909,33 km^2 i 56 općina. Ovo predstavlja 38,51% teritorije zemlje.[1]

U Crnoj Gori, programsko područje obuhvaća područje od 9 458 km^2 u 14 općina od kojih su 3 priobalne, a 11 se nalazi na sjeverozapadu zemlje, što ukupno čini 67,2% teritorije.

Crna Gora (općine)				Bosni i Hercegovina (općine)		
Programsko područje		km^2		Programsko područje		km^2
1. Pljevlja		1,346		1. Jablanica		301
2. Plužine		854		2. Konjic		1.101
3. Žabljak		445		3. Trnovo		338,4
4. Šavnik		553		4. Trnovo RS		138
5. Nikšić		2,065		5. Pale		492
6. Herceg Novi		235		6. Pale Prača		103
7. Kotor		335		7. Novo Goražde		123
8. Tivat		46		8. Goražde		248,8
9. Bijelo Polje		924		9. Čajniče		275
10. Mojkovac		367		10. Foča Ustikolina		188
11. Kolašin		717		11. Kalinovik		678,92

[1] Kada god izvor statističkih podataka nije naveden u tekstu, to znači da su izvedeni iz izvješća službenih statističkih institucija u Bosni i Hercegovini (Agencija za statistiku BiH-BHAS, Federalna agencija za statistiku − FOS i Republički institut za statistiku Republike Srpske − RZSRS), i crnogorskog ureda za statistiku Monstat.

12. Berane		897		12. Rudo		344
13. Petnjica		173 501		13. Višegrad		448
14. Danilovgrad				14. Rogatica		640
				15. Foča		1.115
				16. Gacko		736
				17. Nevesinje		920
				18. Mostar		1.175
				19. Hadžići		273
				20. Istočna Ilidža		28
				21. Ilidža		162
				22. Široki Brijeg		388
				23. Ljubuški		297,7
				24. Čapljina		356
				25. Čitluk		181
				26. Stolac		331
				27. Berkovići		256
				28. Bileća		633
				29. Ljubinje		326
				30. Neum		225
				31. Ravno		225
				32. Istočni Mostar		82
				33. Trebinje		904
				34. Prozor/Rama		477
				35. Kupres		569,80
				36. Kupres (RS)		45
				37. Tomislavgrad		967,40
				38. Posušje		461,10
				39. Grude		220,80
				40. Livno		994
				41. Sokolac		729
				42. Istočno Novo Sarajevo		45
				43. Sarajevo - Novi Grad		47,98
				44. Vogošća		72
				45. Sarajevo - .Stari Grad		55
				46. Sarajevo - Istočni Stari Grad		105
				47. Ilijaš		320
				48. Vareš		390
				49. Breza		73
				50. Visoko		232
				51. Kiseljak		164
				52. Fojnica		308
				53. Kreševo		148
				54. Centar		33
				55. Novo Sarajevo		11,43
				56. Olovo		40
Ukupno		9.458		Ukupno		20.909,33

Povijest i demografija

Tijekom čitave povijesti, teritoriji i ljudi u programskom području povremeno su pripadali istim državama, ali su ih isto tako često razdvajale granice i ratovi. Prema tome, veze između zajednica u pograničnom području su snažne i međusobno ovisne.

Obje zemlje su snažno posvećene integraciji u EU. Crnoj Gori je 17.12.2010. godine dodijeljen status kandidata za članstvo u EU. BiH i Europska komisija su 16.06.2008. godine potpisale Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju. Potpisivanjem Sporazuma, EU je prepoznala napore koje je Bosna i Hercegovina uložila na svom putu ka EU integracijama. SSP s Bosnom i Hercegovinom ratificirale su sve zemlje članice EU, ali SSP još uvijek nije stupio na snagu. Obje zemlje su već uložile značajne napore u usvajanje propisa koji su kompatibilni s pravnom stečevinom EU-a.

Od mjeseca lipnja 2012. godine, Europska unija je započela pristupne pregovore s Crnom Gorom. Odnosi Europske unije s Bosnom i Hercegovinom i dalje su regulirani Privremenim sporazumom (IA) iz 2008. godine.

Stanovništvo Crne Gore je praktički ostalo nepromijenjeno u smislu broja stanovnika, od 615.035 1991.godine do 620.029 2011. godine, prema popisu iz iste godine[1]. Stanovništvo u području koje sudjeluje u Programu prekogranične suradnje u Crnoj Gori je 300.176. Bosna i Hercegovina je u studenom 2013.godine izvršila prvi popis nakon 1991. godine. Rezultati ovog popisa će biti uvršteni u ovaj program kada budu dostupni.

Geografski opis

Programsko područje nalazi se u jugoistočnom dijelu Bosne i Hercegovine i u sjeverozapadnom dijelu Crne Gore. Teren je uglavnom planinski, uključujući i jedan od najsurovijih u Europi. Rijeke u ovom području pripadaju ili jadranskom ili crnomorskom slivu. U planinama, rijeke teku kroz duboke kanjone poput kanjona rijeke Tare, koji je najdublji kanjon u Crnoj Gori i Europi, u duljini od 78 km i s 1300 metara dubine na najdubljoj točki. Tu se nalazi oko četrdeset prirodnih i sedam umjetnih jezera. Regija je bogata vodom i šumama koje pokrivaju 32% teritorije.

Klima je raznolika, ali općenito, sjeverni dio karakterizira kontinentalna klima s hladnim zimama i vrućim, relativno vlažnim ljetima, s dobro raspoređenim kišnim padalinama i obilnim snježnim padalinama na kopnu, dok je klima u južnom dijelu više jadranska, s vrućim, suhim ljetima i jesenima i blagim zimama.

Razlike u nadmorskoj visini i blizini Jadranskog mora, kao i izloženost vjetrovima dovode do ovih razlika u klimi.

[1] Broj iz popisa u Crnoj Gori 2011. godine

Programsko područje Bosne i Hercegovine uključuje 20 km obale koja predstavlja jedini izlaz Bosne i Hercegovine na Jadransko more, a karakteriziraju ga dobro očuvane plaže i turistički centar Neum.

U Crnoj Gori, 163,78 km obale, od čega je 288,21 km uvršten u programsko područje koje karakterizira jedinstven krajolik s prelijepim plažama i važnim turističkim centrima.

Infrastruktura

U cjelini, infrastruktura je zastarjela, zbog nedostatka ulaganja koja su uglavnom ograničena na razvijenije dijelove zemlje.

Ulaganja tijekom prethodnih godina u cestovni sektor obiju država unaprijedile su ukupno stanje cesta u području, ali mnoge ceste trebaju biti obnovljene i modernizirane, što zahtijeva značajne proračunske izdatke.

Glavne prijevozne rute koje prolaze kroz programsko područje su sljedeće:

1. Sarajevo - Foča - Nikšić - Podgorica
2. Mostar - Trebinje - Nikšić - Podgorica
3. Sarajevo - Trebinje - Herceg Novi

Željeznice čine manje značajan dio cjelokupne transportne mreže u području u kojem ne postoji željeznički granični prijelaz između dviju zemalja.

Luke, aerodromi i brane su u malo boljem stanju. U programskom području postoje tri aerodroma-Tivat, Mostar i Sarajevo. Jedan mali aerodrom nalazi se u Nikšiću. Luka Kotor opslužuje velike kruzere i druga komercijalna plovila, dok je marina u Tivtu postala važno uporište za jahte na Jadranu. Telekomunikacijska mreža se sastoji od nekoliko sustava koji nude i fiksnu i mobilnu telefoniju.

Vodoopskrba, kanalizacija, odlaganje otpada

Okolišna infrastruktura predstavlja najveću slabost područja, ali je njezin razvoj visoko na popisu razvojnih prioriteta i u Bosni i Hercegovini i u Crnoj Gori.

Stanovništvo koje živi blizu općinskih centara i većih naselja je obuhvaćeno mrežom vodoopskrbe. Međutim, kapaciteti za vodoopskrbu i kvalitetu higijene su glavna briga u ruralnim područjima. Alternativni sustavi korišteni u ovim područjima, poput lokalnih izvora, vrela i cisterni ne garantiraju odgovarajuću kvalitetu vode.

U programskom području, kanalizacijska mreža je dostupna samo u centrima većih općina. U mnogim općinama, kanalizacijski sustavi nisu spremni tretirati proizvedene količine koje se prelijevaju kao netretirana kanalizacija. U određenim dijelovima područja dolazi do ispuštanja netretirane kanalizacije u potoke, rezervoare i septičke jame. Samo nekoliko općina posjeduje učinkovita postrojenja za obradu otpadnih voda.

Tretman otpadnih voda se odvija na isti, nezadovoljavajući način u čitavom programskom području. Sustav upravljanja krutim otpadom temelji se na prikupljanju, prijevozu i odlaganju krutog otpada što vrše javna komunalna poduzeća na općinskoj razini. Odlagalištima se loše upravlja, a sanitarni i higijenski uvjeti su minimalni. Minimalno je i učinkovito razdvajanje otpada.

Električna energija

Sustavi opskrbe i distribucije električne energije su dobro razvijeni na obje strane granice, i predstavljaju najveća i najsnažnija poduzeća. Rijeke u okviru programskog područja nose 50% hidro- potencijala u obje zemlje.

Postoji potencijal za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora energije, poput hidro i geotermalne energije i biomase, ali područje također nudi i značajne neiskorištene mogućnosti za upotrebu sunčeve i energije vjetra.

Ekonomija i sektor malih i srednjih poduzeća

Bosna i Hercegovina i Crna gora su članice Sporazuma o slobodnoj trgovini u centralnoj Europi (CEFTA). CEFTA dopunjuje Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju za zemlje zapadnog Balkana i daje dobar okvir za ekonomski razvoj i regionalnu suradnju.

Općine obuhvaćene Programom još uvijek osjećaju posljedice rata iz 1990.-ih godina i nedavne globalne ekonomske krize. Cjelokupna razina ekonomskog razvoja područja je niža od odnosnih državnih prosjeka, ali precizni BDP ne može biti izveden iz dostupnih statističkih podataka. BDP po glavi stanovnika u Bosni i Hercegovini je 2012. godine bio 3 419 eura, dok je u Crnoj Gori bio 5 063 eura.

U Crnoj Gori je 2012. godine bilo registrirano 23.741 društvo od čega se 8713 nalazi u programskom području. U Bosni i Hercegovini je 2012. godine bilo registrirano 59.719 društava od čega se 30.768 nalazi u programskom području. Više od 90% čine mala i srednja poduzeća, ali precizni postoci ne mogu biti izvedeni iz statističkih izvješća.

Turizam

Turizam u regiji je u ekspanziji, naročito u Crnoj Gori gdje je postao ključna industrija u zemlji. U 2012.godini je registrirano ukupno 1.439.500 dolazaka, od čega su 90% bili strani turisti. Od ovog broja, oko 8% turista bilo je iz Bosne i Hercegovine.

U programskom području u Crnoj Gori je registrirano 27,86% svih turističkih dolazaka u 2012. godini, od čega je 22,9% registrirano u tri obalne općine (Herceg Novi, Kotor i Tivat), a preostalih 4,96% je registrirano u 11 općina na sjeveru.

U Bosni i Hercegovini je registrirano 745.537 turističkih dolazaka u 2012.godini od čega su oko 58% bili strani turisti. Glavne turističke destinacije u programskom području su veliki gradovi Sarajevo i Mostar i obalni grad Neum. U ovim gradovima je registrirano oko 46% svih posjeta u 2012. godini ili 69% turista koji su posjetili programsko područje koje čini dvije trećine svih dolazaka (66,7%) u zemlji.

Obrazovanje, istraživanje i razvoj

Obrazovni sustav u programskom području je dobro razvijen na svim razinama (od primarnog do tercijarnog). Manje od 2% stanovnika je nepismeno. Srednje škole se nalaze u svim gradovima u ovom području.

Postoji pozitivan trend u povećanju broja i javnih i privatnih visokoškolskih obrazovnih institucija, kao i veći broj nastavnih planova i programa koje nude.

Povezanost između obrazovnih institucija i poslovnog sektora je, međutim, još uvijek slaba i rezultira neznatnim aktivnostima u polju inovacija, istraživanja i razvoja.

Tržište rada (zaposlenost i nezaposlenost)

Usporedba istraživanja tržišta rada koja su proveli državni uredi za statistiku[1] u skladu s preporukama Međunarodne organizacije rada ukazuju na to da su niska stopa zaposlenosti i visoka stopa nezaposlenosti u Bosni i Hercegovini i Crnoj Gori ili stagnirale ili postale još nepovoljnije u razdoblju od 2007. do 2012. godine.

U obje države, spor proces stvaranja novih radnih mjesta također prate i nepovoljni migracijski trendovi.

Okoliš, priroda i klimatske promjene

Kvalificirano područje u Bosni i Hercegovini i Crnoj Gori je prilično homogeno s prirodnog, geografskog i okolišnog stajališta i karakterizira ga dobro očuvani prirodni okoliš i dragocjeni resursi s relativno malim razinama zagađenja. S druge strane, postoji i nekoliko "crnih točaka" kada je u pitanju zagađenje, i one stvaraju ozbiljne probleme.

Na ovoj teritoriji postoje tri nacionalna parka (Durmitor, Biogradska Gora i Sutjeska) i pet zaštićenih područja. Prirodni resursi su uglavnom očuvani, ali neke lokacije su izložene većem zagađenju. Najveći zagađivači u ovoj regiji su termoelektrana na ugalj u Pljevljima i ljevaonica u Nikšiću. Rudnik uglja u Pljevljima i rudnik crvenog boksita u Nikšiću uzrokuju probleme s otpadom i podzemnim vodama.

Najveći zagađivač zraka u ovoj regiji je termoelektrana na ugalj u Pljevljima. Razina zagađenja zraka je visoka, a čak se ni ne prati. Postoji potreba za razvojem strategija/projekata za smanjenje lokalnog, regionalnog i prekograničnog zagađenja zraka, za uspostavljanjem okvira za učinkovitu, čistu, održivu i obnovljivu proizvodnju i potrošnju energije i za vršenje istraživanja utjecaja na okoliš i strateške procjene stanja okoliša, uz uzimanje u obzir smjernica Kyoto protokola.

Obje strane granice suočavaju se sa sličnim izazovima u osiguravanju uravnoteženog puta ka socijalno- ekonomskom razvoju, uz istovremeno očuvanje izvanrednog prirodnog naslijeđa i ispunjavanja uvjeta EU-a koji se odnose na okoliš i klimatske promjene.

Zbog velike osjetljivosti regije na klimatske promjene, rizik od poplava i šumskih požara je povećan u posljednjem desetljeću. Klimatske promjene će također rezultirati dodatnim opterećenjem na proizvodnju hidroenergije, a prilikom definiranja mjera prilagodbe ovo će morati biti uzeto u obzir. Potencijal programskog područja kada su u pitanju obnovljivi izvori energije, posebno održiva biomasa, nije prepoznat.

Kultura

Zaštita kulturnog naslijeđa ima solidnu pravnu osnovu i osiguravaju je specijalizirane institucije u objema zemljama.

U Crnoj Gori, institucija zadužena za kulturu je Ministarstvo kulture. Također postoje dvije specijalizirane institucije odgovorne za kulturno naslijeđe, formalno organizirane u okviru Ministarstva kulture. Uprava za zaštitu kulturnog naslijeđa je zadužena za pravna pitanja i zaštitu kulturnog naslijeđa, dok je druga institucija Centar za zaštitu i arheologiju vodeća institucija u polju arheologije i očuvanja kulturnog naslijeđa u Crnoj Gori.

Za razliku od Crne Gore, institucije zadužene za kulturu i kulturno naslijeđe su veoma decentralizirane, odnosno, za kulturu su odgovorne institucije u dva entiteta: Ministarstvo obrazovanja i kulture Republike Srpske, s Republičkim institutom za zaštitu kulturnog, povijesnog i prirodnog naslijeđa i Federalno ministarstvo kulture i sporta s Institutom za zaštitu kulturnog i prirodnog naslijeđa, dok je Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine zaduženo za uspostavljanje osnovnih principa koordinacije i harmonizacije entitetskih planova, kao i za definiranje strategija na međunarodnoj razini.

U obje zemlje, općine u koordinaciji s relevantnim ministarstvima i institucijama za zaštitu kulture imaju primarnu odgovornost za brigu, održavanje, upotrebu i zaštitu spomenika od utjecaja prirode i ljudskih aktivnosti, za to da spomenici budu dostupni javnosti, te za troškove redovitog održavanja. Suradnja između relevantnih institucija u području kulture je osnažena tijekom posljednjih godina.

2.2 OSNOVNI ZAKLJUČCI

Područjem dominiraju planine i slabo naseljena ruralna područja naseljena starijim stanovništvom. Cjelokupna razina ekonomskog razvoja programskog područja je niža od odnosnih državnih prosjeka. Ekonomiju karakterizira poljoprivreda, primarna proizvodnja i niska razina aktivnosti koje stvaraju vrijednost. Crna Gora je uspostavila solidnu osnovi za razvoj sektora turizma u priobalnim općinama. Bosna i Hercegovina, s druge strane, ima relativno snažnu turističku infrastrukturu u velikim gradovima i u određenim zaštićenim planinskim područjima.

Veliki izazov za čitavo područje je nedostatak prilika za zapošljavanje, posebno u ruralnim područjima, što je mnoge mlade ljude nagnalo na preseljenje u velike gradove ili da priliku za zaposlenje traže u inozemstvu.

Planine i šume ostaju važan resurs čitavog područja, ali im sve više prijete opterećene komunalne službe koje u moderniziranju kasne za urbanizacijom i industrijskim aktivnostima.

Transportnoj strukturi je potrebna obnova i moderniziranje. Budući da je rizik od klimatskih promjena sve veći, mjere za otpornost na klimatske promjene morat će biti osigurane u svim projektima obnove i unapređenja.

U području postoje tri međunarodna aerodroma: Tivat, Mostar i Sarajevo.

Sve tri razine obrazovanja su dobro predstavljene u čitavom području.

Kulturološke razlike i jezične barijere su minimalne zbog dugogodišnje dobre suradnje i uzajamnih odnosa. Osim privlačne obale i gradova, programsko područje u obje zemlje nudi jedinstven krajolik, planine, šume, jezera, čiste rijeke, mineralne i termalne izvore, prirodne parkove i zaštićena područja, te veliku bioraznolikost.

Sve navedeno predstavlja endogene vrijednosti i potencijale koji dalje mogu biti iskorišteni za jačanje ekonomskog rasta i socijalne kohezije. Uz zajedničko naslijeđe i nepostojanje jezičnih barijera, navedeno predstavlja dobru osnovu za buduću ekonomsku i socijalnu suradnju između zajednica u regiji. Neovisno o tome, ove resurse treba koristiti na ispravan i održiv način kako bi se izbjegla pretjerana eksploatacija i negativne posljedice na okoliš.

Elementi SWOT analize na kvalificiranom području	
Prednosti	Slabosti
- Postojanje komplementarnosti ekonomija kao i sličnosti tržišta rada;	- Negativni rast populacije koji dovodi do nepovoljnih demografskih trendova;

[1] Institucije koje se bave statistikom u BiH (Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine-BHAS, Federalna agencija za statistiku-FOS i Republički institut za statistiku Republike Srpske-RZSRT)

http://www.bhas.ba/?option=com_content&view=article&id=l 13=ba i crnogorski ured za statistiku Monstat http://www.monstat.org/cg/page.php?id=22&pageid=22, http://www.bhas.ba/?option=com_content&view=article&id=113=ba http://www.monstat.org/cg/page.php?id=22&pageid=22

- Postojanje politika zapošljavanja i planova za podršku razvoja privatnog sektora; - Aktivne politike zapošljavanja prevedene na temelju IPA prekogranične saradnje tokom prethodnog razdoblja; - Osnažen pravni i institucionalni okvir za zaštitu okoliša; - Određeni lokalni planovi u obzir uzimaju pristup temeljen na održivom razvoju; - Relativno velika zaštićena prirodna područja; - Jedinstveni krajolik i resursi (planinska područja pod šumama i izvori vode, jezera, čiste rijeke, mineralni i termalni izvori); - Umjerena kontinentalna klima s različitim utjecajima i plodnim tlom; - Raznolika i dobro očuvana priroda s prirodnim parkovima i zaštićenim područjima; - Velika bioraznolikost, uključujući vrijedne ljekovite biljke i trave; - Bogato kulturno naslijeđe (historija, arhitektura, tradicija i folklor); - Dobro razvijena proizvodnja energije i distributivna mreža; - Obalno područje s kvalitetnim plažama kojem se lako pristupa; - Kulturološke sličnosti, nepostojanje jezičkih barijera i dobrosusjedski odnosi.	- Niski životni standardi i starenje populacije na selu; - Ograničen protok informacija na tržištu; - Niski prihodi i životni standard za većinu populacije; - Mala mobilnost radne snage; - Nedostatak zajedničkih prekograničnih sadržaja za nadzor nad i sprječavanje prirodnih katastrofa; - Neodgovarajuća infrastruktura i upravljanje javnim komunalijama, posebno u manjim naseljima (vodovod, kanalizacija, kruti otpad); - Nepostojanje odlagališta za kruti otpad i reciklažnih postrojenja; - Slabo provođenje principa "zagađivač plaća"; - Spora provedba strategija energetske učinkovitosti i obnovljive energije i planova aktivnosti; - Povećan rizik po proizvodnju energije, poljoprivredu, prijevoz i turizam zbog klimatskih promjena; - Slaba integriranost kulturnog naslijeđa u razvoj turističke ponude i nedovoljna iskorištenost kulturnih i zabavnih sadržaja; - Slabe lokalne institucionalne strukture kojima nedostaju kapaciteti za stimuliranje razvoja turizma; - Nerazvijenost bolničke infrastrukture i nedostatak raznolikih i inovativnih turističkih proizvoda i usluga; - Statična i neučinkovita promocija turizma na državnom nivou; - Nepostojanje centara za koordinaciju i informiranje osim u velikim urbanim centrima; - Sezonski razvoj turizma; - Pojedina područja ostaju zatvorena zbog miniranosti; - Loše stanje kulturnog naslijeđa.
Prilike	Prijetnje
- Povećana tendencija ka/potencijal za konkretnije aktivnosti prekogranične saradnje; - Veća svijest o i osjetljivost za socijalnu inkluziju marginaliziranih skupina; - Orijentiranost politika na provedbu aktivnih mjera za podršku stvaranja prilika za zapošljavanje u manje razvijenim područjima u regionu (posebna orijentacija treba biti usmjerena na mlade zanatlije u nerazvijenim područjima); - Razvoj zajedničkih programa za unaprjeđenje znanja, vještina i kompetencija zaposlenih i nezaposlenih; - Zajednički razvoj pozitivnog okruženja u kojem se promoviraju poduzetnička kultura i zapošljavanje, posebno kada su u pitanju mladi; - Neiskorištene mogućnosti upotrebe sunčeve i energije vjetra; - Moguća upotreba održivih, povoljnih po okoliš i energetski učinkovitih usluga i tehnologija; - Podizanje svijesti o dobrobitima zaštite okoliša i održivog razvoja i povećano učestvovanje javnosti u povezanim postupcima odlučivanja; - Promoviranje i uspostavljanje principa socijalno odgovornog poslovanja; - Partnerstvo javnog, privatnog i civilnog sektora u provedbi inicijativa za zaštitu okoliša i promoviranje programa i projekata održivog razvoja; - Uspostavljanje zajedničkih centara za hitne situacije; - Promoviranje proizvodnje obnovljivih izvora uključujući i projekte prezentiranja; - Kulturni/historijski turizam i obrazovne aktivnosti kojima se region promovira kao multietnička i privlačna europska lokacija; - Razvoj alternativnih oblika ruralnog turizma i organske poljoprivrede s mogućnostima za smještaj: - Širenje i međunarodno priznavanje prirodnih parkova i zaštićenih područja; -Unaprjeđenje postojeće turističke ponude kroz aktiviranje kulturnih/prirodnih/historijskih resursa i potencijala; - Povećana vidljivost prekograničnog turizma kroz organiziranje pojedinačnih ponuda oko glavnih turističkih i kulturnih potencijala; - Unaprjeđenje bilateralne saradnje u oglašavanju regionalnih turističkih odredišta; - Vidljive privatne inicijative u sektoru turizma koje odgovaraju povećanoj potražnji za wellness, zdravstvenim i eko-turizmom; - Razvoj specijaliziranih turističkih programa fokusiranih na novu "aktivnu" vrstu odmora; - Zajednički razvoj turističkih proizvoda i njihovo zajedničko oglašavanje.	- Sve veći depopulacijski trendovi; - Starenje populacije; - Potpuna depopulacija u pojedinim ruralnim mjestima; - Povećana socijalna isključenost nekih skupina (osobe s invaliditetom, manjine, žene i mladi); - Nezaposlenost uzrokovana kolapsom ili restrukturiranjem većih industrija; - Nedovoljna ulaganja u ljudski kapital i mobilnost radne snage; - Nezadovoljavajuća postrojenja za otpadne vode, kanalizaciju i odlaganje otpada koja mogu ugroziti javnost i doprinijeti sporijem ekonomskom razvoju; - Infrastrukturna ulaganja koja bi mogla nepovoljno utjecati na okoliš; - Neodrživ ekonomski razvoj i nekontrolirano zagađenje mogu ugroziti kvalitet zraka, vode i tla; - Nesistemsko iskorištavanje šuma; - Poslovne barijere, nedostatak znanja, iskustva i vještina u upravljanju i oglašavanju odredišta; - Nedovoljno resursa za tekuće održavanje i očuvanje prirodnog, kulturnog i historijskog naslijeđa; - Pretjerana izloženost/pretjerano iskorištavanje određenih lokacija/resursa; - Klimatske promjene mogu utjecati na turizam, proizvodnju energije, prijevoz i poljoprivredu.

DIO 3. PROGRAMSKA STRATEGIJA

3.1. LOGIČKA PODLOGA - POJAŠNJENJE ODABRANE STRATEGIJE DJELOVANJA

- Trenutni IPA II program prekogranične suradnje predstavlja nastavak dobro utemeljenog okvira za suradnju.

- IPA program prekogranične suradnje Bosna i Hercegovina - Crna Gora 2007- 2013. do sad je proveden kroz dva poziva za dostavljanje ponuda. Interes koji su za Program izrazili ponuđači pokazuje postojanje pozitivnog trenda i, prema tome, potencijala za jačanje kapaciteta područja za apsorpciju.

- Kada se radi o obrađenim temama, analiza koju je proveo JTS o primljenim ponudama pokazuje kako je tematski interes raspoređen na nove tematske prioritete [1]:

[1] Osam tematskih prioriteta predloženih za IPA program prekogranične saradnje su sljedeći: TP 1 Promoviranje zapošljavanja, mobilnost radne snage, prekogranična socijalna i kulturna inkluzija; TP 2 Zaštita okoliša, promoviranje prilagodbe na klimatske promjene i smanjenje, sprječavanje i upravljanje rizikom; TP 3 Promoviranje održivih prijevoznih i unaprjeđenje javnih infrastruktura; TP 4 Poticanje turizma i kulturnog i prirodnog naslijeđa; TP 5 Ulaganje u mlade, obrazovanje i vještine; TP 6 Promoviranje lokalnog i regionalnog upravljanja, izgradnja administrativnih i kapaciteta za planiranje; TP 7 Povećanje konkurentnosti, razvoj poslovanja i malih i srednjih poduzeća, trgovine i ulaganja; TP 8 Jačanje istraživanja, tehnološkog razvoja, inovacija i ICT-a.

Prioritet	TP 1	TP 2	TP 3	TP 4	TP 5	TP 6	TP 7	TP 8	Ukupno
1. CfP	4	11	0	11	9	3	0	0	38
2. CfP	8	14	0	22	17	1	5	0	67
Ukupno	12	25	0	33	26	4	5	0	105

- SWOT analiza je pripremljena između lipnja i prosinca 2013.godine kako bi se analizirale potrebe područja. Strukturirana je prema tematskom prioriteti, usklađena sa Strategijom EU2020 i SEE2020, a svi rezultati su priloženi ovom programskom dokumentu.

- S obzirom na gore navedeno, cilj globalnog Programa je prepoznat kao adekvatan za suočavanje s izazovima i za odgovaranje na potrebe područja kada se uzmu u obzir pravni okvir ponuđen IPA II instrumentom i EU-ovim strategijama, kao i iskustva iz prošlosti kako je opisano u planu u daljnjem tekstu.

- Ukupni cilj Programa je promoviranje održivog razvoja u prekograničnom području između Bosne i Hercegovine i Crne Gore provedbom zajedničkih aktivnosti temeljenih na učinkovitoj upotrebi komparativnih prednosti programskog područja.

- Cjelokupni cilj se postiže aktivnostima u okviru sljedećih tematskih prioriteta čiji je odabir pojašnjen u tabeli u daljnjem tekstu:

Odabrani tematski prioriteti	Pojašnjenje odabira
TP 1: Promoviranje prekograničnog zapošljavanja, mobilnosti radne snage i socijalne i kulturne inkluzije.	Opći kontekst, zbog finansijske krize, poziv za odgovarajuće odgovore u politikama zapošljavanja. Postojeći proces saradnje treba biti nastavljen i ojačan. Pokazalo se da je interes potencijalnih korisnika velik. Prethodna iskustva pokazuju vrijednost pristupa prekogranične saradnje u ovoj domeni, kao i potrebu za posebnom pažnjom koju treba posvetiti ugroženim skupinama, uključujući mlade i žene.
TP 2: Zaštita okoliša, promoviranje prilagodbe na klimatske promjene i smanjenje negativnih posljedica klimatskih promjena, sprječavanje rizika i upravljanje.	U lokalnim planovima sve se više uzimaju u obzir održivi razvoj i podizanje svijesti o važnosti zaštite prirode i borbe protiv klimatskih promjena, što se čini učinkovitim ako se promovira na prekograničnom nivou. Upravljanje rizikom također zahtijeva zajedničke aktivnosti budući da se prirodne katastrofe ne završavaju na granici.
TP 3:Podrška turizmu i kulturnom i prirodnom nasljeđu.	Turizam je najveći potencijal za rast u području zahvaljujući dostupnim prirodnim i kulturnim resursima. Međutim, potrebno je održivo upravljanje. Interes mogućih korisnika s obje strane granice podržava ovaj TP.

3.2 Opis programskih prioriteta

3.2.1 Tematski prioriteti

Tematski prioritet 1: Promoviranje prekograničnog zapošljavanja, mobilnosti radne snage i socijalne i kulturne inkluzije.

Nedostatak prilika za zapošljavanje je jedna od najvećih prijetnji u programskom području. Utječe na životni standard većeg dijela stanovništva i ključni je uzrok migracijskih tokova. Kratkoročno unaprjeđenje ove situacije nije izgledno, a negativni utjecaj može čak biti i pogoršan, posebno kada su u pitanju ugrožene skupine i ruralno stanovništvo.

Postoji potreba za financijskim resursima kako bi se podržao potencijal za unaprjeđenje zapošljavanja i pristupa tržištima rada.

Povećana upotreba obnovljivih izvora energije poput sunčeve i energije vjetra, geotermalne energije i biomase može dovesti do stvaranja zelenih radnih mjesta u manjim zajednicama u kojima su mogućnosti zapošljavanja male.

Posebni cilj 1.1: Unaprijeđen je pristup tržištu rada i okolišu za nove generacije zaposlenika.

Ovaj posebni cilj je usmjeren na jačanje zajedničkog pristupa tržištu rada koje je slično s obje strane granice. Nedavna postignuća u domeni promoviranja politika zapošljavanja se dalje razvijaju i kapitaliziraju čime se unaprjeđuje postojeća potpora uslugama i alatima kojima se podržava tržište rada. Harmonizacija i redovita razmjena podataka između dviju zemalja se promovira. Ovaj posebni cilj je također povezan s održivošću poslovanja koje se vodi u slabo naseljenim izoliranim područjima.

Očekivani rezultati 1.1.1: Unaprijeđena savjetodavna potpora i vještine traženja zaposlenja za stanovništvo u pograničnom području.

ID	Pokazatelji rezultata *	Jedinica mjere	Osnovna vrijednost	Osnovna godina	Ciljana vrijednost	Izvor podataka	Učestalost izvještavanja
1.1.1.1	Procenat nezaposlenih koji su na temelju programskih aktivnosti pronašli zaposlenje ili su definirali poslovnu inicijativu (podijeljeno prema spolu i starosti).	Broj zaposlenih i samozaposlenih.	0	2014.	20%	Nadzor/projektni izvještaji; Ured za zapošljavanje i registri komora.	2018, 2020, 2022.

* Osnova za većinu indikatora postignuća je "0".Naime, ograničena dostupnost statističkih informacija i resursa ne dozvoljava definiranje indikatora precizno na osnovnoj vrijednosti. Pristupom korištenim u Programu se, prema tome, mjere indikatori kao posljedica intervencija u sklopu Programa za sva tri tematska prioriteta. Kada je u pitanju praktična primjena pokazatelja, sugerira se da su pokazatelji ciljeva unutar svakog poziva za dostavljanje ponuda (smjernice za ponuđače) prezentirani tako da potencijalnim aplikantima predstavljaju ciljeve Programa i po mogućnosti usmjeravaju njihovo djelovanje u provedbi Programa.

Odgovorna tijela i JMC će redovito revidirati indikatore. Kada je to moguće, prilikom planiranja daljnjih ciljanih poziva za dostavljanje ponuda u obzir će se uzimati rezultati prethodnih poziva za dostavljanje ponuda.

Indikativni popis podržanih aktivnosti::

- Definiranje nedostataka vezanih za radnu snagu i vještine i uspostavljanje učinkovitih sustava informiranja na tržištu rada;
- Razvoj stručnog obučavanja i neformalni i cjeloživotni programi učenja;
- Stručno obučavanje, neformalne i cjeloživotne obrazovne aktivnosti;
- Pripravnički staž u postojećim kompanijama, trgovinama i zanatima;
- Mentorstvo nezaposlenim osobama iz ugroženih skupina u kompanijama, trgovinama i zanatima;
- Uvođenje praktičnog nastavnog plana i programa i obrazovne institucije, uključujući i one koje se bave obrazovanjem odraslih;

- Prepoznavanje i sparivanje vještina s potrebama realnog privatnog sektora;
- Pružanje usluga savjetovanja u vezi s karijerom i davanje smjernica;
- Javno-privatne konzultacije i dijalog s ciljem utvrđivanja prilika za zapošljavanje i smanjenja poslovnih barijera;
- Identificiranje i promoviranje održivih javno-privatnih partnerstava i planova povezivanja u poslovanju sa snažnim potencijalom za stvaranje novih radnih mjesta;
- Promoviranje i unaprjeđenje vještina za poslovne inovacije za stvaranje novih radnih mjesta;
- Organiziranje sajmova za zapošljavanje/okruglih stolova/promocija ili kampanja;
- Promoviranje aktivnosti samozapošljavanja;
- Mali projekti demonstriranja upotrebe obnovljive energije;
- Mali infrastrukturni radovi i nabavka opreme.

Ciljane skupine: Predviđene ciljane skupine su nezaposleni pojedinci, budući poduzetnici koji razmatraju pokretanje posla u ruralnim područjima, iskusni poduzetnici koji su spremni proširiti svoje poslovanje i stvoriti nova radna mjesta, i studenti visokoškolskih obrazovnih ustanova i strukovnih škola.

Vrste korisnika: Organizacije za razvoj poslovanja, poslovne udruge, uredi za zapošljavanje i sektori za ekonomski razvoj u regionalnim i lokalnim vladama, visokoškolske ustanove, institucije za strukovno obrazovanje i obučavanje, socijalni partneri i organizacije civilnog društva.

Pokazatelji rezultata:

ID	Pokazatelji rezultata	Jedinica mjere	Ciljana vrijednost	Izvor podataka
1.1.1.1.1	Broj novih poslovnih aktivnosti i inicijativa za zapošljavanje koje su pokrenute i kojima se pruža podrška.	Broj inicijativa.	4	Nadzor/projektni izvještaji.
1.1.1.1.2	Broj izvršenih usluga vezanih za obuke, pripravnike i mentorstvo.	Broj izvršenih usluga vezanih za obuke, pripravnike i mentorstvo.	12	Nadzor/projektni izvještaji.
1.1.1.1.3	Broj učesnika u obukama, pripravnika i mentorstava.	Broj učesnika.	300	Nadzor/projektni izvještaji.

Posebni cilj 1.2: Poboljšane su prilike za zapošljavanje i socijalnu inkluziju ugroženih skupina

Osim unaprjeđenja pristupa tržištu rada, fokusirana i proaktivna potpora će biti pružena unaprjeđenju pristupa tržištu rada i stvaranju novih prilika za zapošljavanje pripadnika ugroženih skupina, uključujući žene, manjine, osobe s invaliditetom i dugoročno nezaposlene osobe starije od 50 godina. Usto, ovaj cilj će biti ostvaren kroz različite oblike savjetovanja i izravnu potporu za stvaranje socijalnih poduhvata i drugih inicijativa za stvaranje novih radnih mjesta.

Očekivani rezultati 1.2.1: Povećane prilike za stvaranje novih radnih mjesta za ugrožene skupine i njihova mogućnost zapošljavanja.

ID	Pokazatelji rezultata *	Jedinica mjere	Osnovna vrijednost	Osnovna godina	Ciljana vrijednost	Izvor podataka	Učestalost izvještavanja
1.2.1.1	Procenat nezaposlenih koji su na temelju programskih aktivnosti pronašli zaposlenje ili su definirali poslovnu inicijativu (podijeljeno prema posebnoj skupini, spolu i starosti).	Broj zaposlenih i samozaposlenih unutar ugroženih skupina.	0	2014.	10%	Nadzor/projektni izvještaji, Registri ureda za zapošljavanje.	2018, 2020, 2022.

Vrste korisnika: Organizacije za razvoj poslovanja, poslovne udruge, uredi za zapošljavanje i sektori za ekonomski razvoj u regionalnim i lokalnim vladama, službe za socijalni rad, visokoškolske ustanove, institucije za strukovno obrazovanje i obučavanje, socijalni partneri i organizacije civilnog društva.

Pokazatelji rezultata:

ID	Pokazatelji rezultata	Jedinica mjere	Ciljana vrijednost	Izvor podataka
1.2.1.1.1	Broj novih poslovnih aktivnosti i inicijativa za zapošljavanje koje su pokrenute i kojima se pruža podrška.	Broj inicijativa.	2	Nadzor/projektni izvještaji.
1.2.1.1.2	Broj izvršenih usluga vezanih za obuke, pripravnike i mentorstvo.	Broj izvršenih usluga vezanih za obuke, pripravnike i mentorstvo.	6	Nadzor/projektni izvještaji.
1.2.1.1.3	Broj učesnika u obukama, pripravnika i mentorstava.	Broj učesnika.	100	Nadzor/projektni izvještaji.

Tematski prioritet 2: Zaštita okoliša, prilagodba na klimatske promjene i smanjenje negativnih posljedica klimatskih promjena, sprječavanje rizika i upravljanje.

Iako je bogato prirodnim resursima, programsko područje se smatra i ugroženim i izloženim određenom broju rizika vezanih za klimatske promjene. Zagađenje je također razlog za ozbiljnu zabrinutost. Budući da se ove okolnosti ne mogu zaustaviti na granici, Program prekogranične suradnje može poboljšati situaciju u smislu pružanja potpore regionalnim i lokalnim administracijama u unapređivanju njihovih okolišnih kapaciteta, kao i kapaciteta vezanih za klimatske promjene, planiranje upravljanja rizikom i operativnih kapaciteta. U isto vrijeme, aktivnosti promoviranja usmjerene na ciljanu populaciju s obje strane granice mogu doprinijeti naporima koje ulažu javne institucije.

Posebni cilj 2.1: Prekogranična suradnja i zajedničke aktivnosti unaprjeđuju upravljanje i energetsku učinkovitost lokalne vodoopskrbe, kanalizacijskih sustava i sustava za kruti otpad, te zaštitu okoliša

Vodoopskrba i upravljanje otpadom je ključni faktor u pogledu zaštite okoliša. Iako Program prekogranične suradnje ne obuhvaća velike infrastrukturne intervencije, zajedničke aktivnosti na regionalnoj i lokalnoj razini mogu predstavljati osnovu za veća ulaganja. Ovaj posebni cilj naročito je usmjeren na unaprjeđenje okolišnih standarda čitavog područja kroz dvostruki pristup institucijama i općoj javnosti.

Očekivani rezultati::

2.1.1a Ojačan je kapacitet za provedbu okolišnih standarda i standarda energetske učinkovitosti na lokalnoj razini u pogledu vodoopskrbe i upravljanja krutim otpadom i otpadnim vodama i

2.1.1.b Povećana je svijest javnosti o dobrobitima usklađenosti s europskim standardima vodoopskrbe, upravljanja krutim otpadom i otpadnim vodama, te sa standardima zaštite okoliša.

ID	Pokazatelji rezultata	Jedinica mjere	Osnovna vrijednost	Osnovna godina	Ciljana vrijednost	Izvor podataka	Učestalost izvještavanja
2.1.1.a.1	Procenat programskog područja koje ima koristi od bolje provedbe standarda vodosnabdijevanja, kanalizacije, odlaganja krutog otpada i zaštite okoliša.	Količina vode koja se distribuira građanima širom čitavog programskog područja; Količina prerađenih otpadnih voda i odloženog krutog otpada širom programskog područja u skladu sa zakonom i dobrom praksom; Broj kršenja zakona o zaštiti okoliša i prirode/bioraznolikosti.	0	2014	30%	Nadzor/projektni izvještaji, Izvještaji općinskih vlasti, Službena statistika, Medijski izvještaji.	2018, 2020, 2022.
2.1.1.b.1	Procenat obuhvaćenih stanovnika čija je svijest podignuta kampanjama o dobrobitima poštivanja europskih standarda vodosnabdijevanja, upravljanja krutim otpadom i otpadnim vodama i standarda zaštite okoliša.	Procenat stanovnika koji podržavaju strožije standarde u oblasti upravljanja otpadnim vodama, krutim otpadom i zaštite prirode/ bioraznolikosti.	0	2014.	50%	Nadzor/ projektni izvještaji, Izvještaji općinskih vlasti, Službena statistika, Medijski izvještaji.	2018, 2020, 2022.

Indikativni spisak podržanih aktivnosti:

- Pripremanje prethodnih studija izvodljivosti za razvoj novih ili modernizaciju postojećih sustava za vodoopskrbu, preradu otpadnih voda i prikupljanje krutog otpada s ciljem unaprjeđenja vodoopskrbe i energetske učinkovitosti i smanjivanje zagađenja od otpadnih voda i krutog otpada i na lokalnoj i na prekograničnoj razini;
- Modernizacija postrojenja i opremanje javnih komunalnih poduzeća koja sudjeluju u vodoopskrbi, tretmanu otpadnih voda i prikupljanju krutog otpada s ciljem unaprjeđivanja učinkovitosti vodoopskrbe i energetske učinkovitosti i smanjenja gubitaka vode i zagađenja otpadnim vodama i krutim otpadom, i na lokalnoj i na prekograničnoj razini;
- Modernizacija procedura i poslovanja javnih komunalnih kompanija koje učestvuju u vodoopskrbi, tretmanu otpadnih voda i prikupljanju krutog otpada;
- Obučavanje i izgradnja kapaciteta lokalnih i regionalnih uprava i javnih servisa i njihovog osoblja;
- Sklapanje i provedba prekograničnih javno-privatnih partnerstava s ciljem promoviranja i uvođenja viših standarda zaštite okoliša i socijalno odgovornog poslovanja, uključujući i za okoliš pogodne pilot-projekte koji doprinose razvoju regiona;
- Javne kampanje o obrazovanju i informiranju u suradnji s građanskim društvom i medijima, uključujući i, ali bez ograničenja na, radionice, javne debate, simpozije, medijske kampanje, promocije i pilot-aktivnosti kao potpora primjeni viših standarda vodoopskrbe, upravljanja krutim otpadom i otpadnim vodama, i zaštite prirode i bioraznolikosti, kao i klimatskih promjena.

Ciljane skupine: Predviđene ciljane skupine na svim razinama uprave u obje zemlje, posebno onih sektora i odjela koji su odgovorni za okolišno planiranje, socijalnih partnera, volonterskih organizacija/tijela građanskog društva i javnih komunalnih poduzeća koja sudjeluju u vodoopskrbi i odlaganju otpadnih voda i krutog otpada. Usto, kampanje o svjesnosti treba usmjeriti na opću javnost.

Vrste korisnika: Vlasti/institucije zemlje s kompetencijama/odgovornošću u kvalificiranom području, lokalne vlade i njihove institucije; razvojne agencije, organizacije (uključujući nevladine organizacije) za zaštitu okoliša; javna tijela odgovorna za vodoopskrbu i upravljanje otpadnim vodama i krutim otpadom.

Pokazatelji rezultata:

ID	Pokazatelji rezultata	Jedinica mjere	Ciljana vrijednost	Izvor podataka
2.1.1.a.1.1	Broj pripremljenih prethodnih studija izvodljivosti i studija izvodljivosti i tehničkih planova za razvoj novih ili moderniziranje postojećih sistema vodosnabdijevanja, tretmana otpadnih voda/krutog otpada.	Utvrđeni tehnički, ekonomski, finansijski, zakonski i okolišni planovi i studije.	2	Nadzor/ projektni izvještaji, Izvještaji općinskih vlasti.
2.1.1.a.1.2	Broj moderniziranih postrojenja, opreme, procedura i aktivnosti javnih komunalnih kompanija.	Renovirana postrojenja, Novonabavljena i/ili obnovljena oprema.	3	Nadzor/ projektni izvještaji, Izvještaji općinskih vlasti, Službena statistika Medijski izvještaji.
2.1.1.b.1.1	Broj zaposlenih u javnim komunalnim poduzećima čije su vještine i znanje unaprijeđeni.	Obučeni uposlenici.	50	Nadzor/ projektni izvještaji, Izvještaji javnih komunalnih ustanova.
2.1.1.b.1.2	Broj organiziranih i provedenih obrazovnih/informativnih kampanja, javnih/privatnih partnerstava i pilot-projekata kojima se promoviraju viši standardi zaštite okoliša.	Provedene aktivnosti podizanja svijesti.	7	Nadzor/projekni izvještaji, Medijska pokrivenost.

Posebni cilj 2.2: Unaprijeđena je prilagodba na klimatske promjene i mjere smanjenja njihovog utjecaja i sprječavanja rizika i upravljanja.

Prirodni resursi podliježu mnogim pritiscima i konfliktima prilikom upotrebe (između koncepta zaštite okoliša i industrije, poljoprivrede, urbanizacije i turizma). Daljnji pritisci potječu od sve većeg rizika za čitavu zemlju. Prekogranična suradnja će

unaprijediti kapacitete za sprječavanje i smanjenje utjecaja prirodnih katastrofa javne administracije u području kroz zajedničko učenje, razvoj integriranih alata i strategija, kao i zajednička pilot-rješenja.

Očekivani rezultati 2.2.1: Ojačan je kapacitet hitnih službi za spječavanje i smanjenje rizika i mjere prilagodbe kako bi se mogle nositi s posljedicama katastrofa uzrokovanih klimatskim promjenama.

ID	Pokazatelji rezultata	Jedinica mjere	Osnovna vrijednost	Osnovna godina	Ciljana vrijednost	Izvor podataka	Učestalost izvještavanja
2.2.1.1	Najmanje dva prekogranična tima su osnovana i imaju ovlaštenje da rješavaju hitne situacije.	Sektori i angažirani na Programu imaju korist od novog znanja, vještina i iskustva; Potpisan protokol o saradnji.	0	2014.	2	Nadzor/projekni izvještaji.	2018, 2020, 2022.

Indikativni popis podržanih aktivnosti:

- Obučavanje i izgradnja kapaciteta okolišnih službi za izvanredna stanja, uključujući i prekograničnu suradnju na sprečavanju izvanrednih situacija, spašavanju i aktivnostima obnove;
- Moderniziranje/opremanje i unaprjeđenje operativnih procedura okolišnih službi za izvanredne situacije;
- Razmjena iskustava i najboljih praksi među zainteresiranim stranama u unaprjeđenju sprečavanja rizika i upravljanja i smanjenja utjecaja klimatskih promjena i kapaciteta za prilagodbu;
- Zajedničke aktivnosti upravljanja rizikom (požar, poplava, zagađenje, itd.)
- Mali infrastrukturni radovi, osiguravanje postojanja mjera za otpornost na klimatske promjene.

Ciljane skupine: Predviđena ciljana skupina su zaposleni na svim razinama vlasti u obje zemlje, a naročito oni sektori i odjeli zaduženi za upravljanje rizikom, i volonterske organizacije/tijela koja se bave klimatskim promjenama, socijalni partneri i građansko društvo.

Vrste korisnika: Vlasti/institucije zemlje s kompetencijama/odgovornošću u kvalificiranom području, lokalne vlade i njihove institucije; razvojne agencije, organizacije (uključujući nevladine organizacije) za zaštitu okoliša i klimatske promjene; javna tijela odgovorna za požare/poplave/hitne službe.

Ciljane skupine:

ID	Pokazatelji rezultata	Jedinica mjere	Ciljana vrijednost	Izvor podataka
2.2.1.1.1	Broj organiziranih obuka.	Zaposleni i sektori koji imaju koristi od obuka.	6	Nadzor/projektni izvještaji.
2.2.1.1.2	Broj sektora u okviru javne administracije koji su opremljeni za unaprijeđeno prekograničnо upravljanje katastrofama i rješavanje pitanja klimatskih promjena.	Sektori i angažirani na Programu imaju korist od nove specijalizirane opreme.	4	Nadzor/projektni izvještaji.

Tematski prioritet 3: Podrška turizmu i kulturnom i prirodnom naslijeđu

Adekvatna upotreba i promoviranje krajolika, prirodnih resursa i kulturnog naslijeđa mogu doprinijeti otvaranju područja u smislu održivog turizma kao instrumenta za ekonomski rast.

Posebni cilj 3.1: Unaprijeđen je kvalitet i diversifikacija turističke ponude temeljene na prirodnom i kulturnom naslijeđu.

Namjera je pronaći načine razvoja kulturnih i prirodnih resursa u turističke resurse i proizvode kako bi se unaprijedio interes za posjećivanje i život u tom okruženju. Ovaj posebni cilj usmjeren je ka pronalaženju ravnoteže između očuvanja i razvoja prirodnih i kulturnih resursa, uz posebnu pažnju posvećenu ruralnim područjima koja su još uvijek marginalizirana od strane većine posjetitelja.

Očekivani rezultati:

3.1.1.a Broj turista u ruralnim i zaštićenim prirodnim područjima je povećan; i

3.1.1.b Slika i privlačnost prekograničnog područja kao multietničke i raznolike europske destinacije je unaprijeđena.

ID	Pokazatelji rezultata	Jedinica mjere	Osnovna vrijednost	Osnovna godina	Ciljana vrijednost	Izvor podataka	Učestalost izvještavanja
3.1.1.a.1	Broj i primici od posjetilaca/korisnika zajedničkih ruralnih i prirodnih zaštićenih područja.	Turističke posjete/potrošnja.	0	2014.	300	Nadzor/ projektni izvještaji.	2018, 2020, 2022.
3.1.1.a.2	Broj uspostavljenih tematskih klastera i drugih dugoročnih prekograničnih poslovnih veza.	Uspostavljeni i operativni klasteri i dugoročna poslovna partnerstva.	0	2014.	5	Nadzor/ projektni izvještaji.	2018, 2020, 2022.
3.1.1.b.1	Broj organiziranih kulturnih događaja.	Broj organiziranih kulturnih događaja.	0	2014.	5	Nadzor/projektni izvještaji.	2018, 2020, 2022.
3.1.1.b.2	Procenat kulturnih znamenitosti čija je vidljivost unaprijeđena.	Broj kulturnih znamenitosti čiji je publicitet unaprijeđen.	0	2014.	50%	Nadzor/ projektni izvještaji; Statistički podaci dobijeni od turističkih organizacija.	2018, 2020, 2022.

Indikativni popis podržanih aktivnosti:

- Zajednički razvoj novih turističkih proizvoda i usluga korištenjem ICT-a i drugih dostupnih tehnologija (npr. GPS uređaja, sustava rezerviranja, itd.)-razmjena informacija, umrežavanje, strukturiranje, pozicioniranje i brendiranje;

- Organiziranje promocija i komuniciranje i javne kampanje;
- Razmjena i prijenos iskustava;
- Obučavanje i izgradnja kapaciteta za marketinške vještine turističkih operatora;
- Razvoj i provedba ciljanih planova obučavanja za postojeće i buduće radnike u turizmu u manje razvijenim turističkim područjima;
- Manji infrastrukturni radovi i nabavka opreme;
- Organiziranje događaja, simpozija, radionica, itd.;
- Posebne profesionalne intervencije s ciljem zaštite i promoviranja kulturnog naslijeđa, kao i kulturnih tradicija;
- Organiziranje lake infrastrukture s ciljem potpore proizvodnji ključnih proizvoda (npr. centri za posjetitelje, postavljanje znakova, objekti za rekreaciju za turističke svrhe);
- Obnova i očuvanje povijesnih i kulturnih znamenitosti, uključujući i pristup istima..

Ciljane skupine: Posjetitelji i lokalno stanovništvo, poslovni subjekti i organizacije povezane sa sektorom, organizacije koje razvijaju turističke lokacije i organizacije koje imaju koristi od razvijenih lokacija.

Vrste korisnika: Glavni projektni partneri predviđeni za provedbu projekata u okviru ovog posebnog cilja su organizacije odgovorne za očuvanje i razvoj prirodnog i kulturnog naslijeđa, organizacije za razvoj turizma, lokalne i regionalne vlade.

Pokazatelji rezultata:

ID	Pokazatelji rezultata	Jedinica mjere	Ciljana vrijednost	Izvor podataka
3.1.1.a.1.1	Broj novih zajedničkih turističkih proizvoda.	Razvijeni novi turistički proizvodi.	3	Nadzor/projektni izvještaji.
3.1.1.b.1.1	Broj obnovljenih spomenika kulture koji su stavljeni na raspolaganje posjetiocima.	Obnova/restauracija na spomenicima i pristupni putevi.	3	Nadzor/projektni izvještaji.

Sažeti pregled pokazatelja rezultata:

Tematski prioritet	Posebni cilj	Očekivani rezultati	Pokazatelji rezultata[1]
1. Promoviranje prekograničnog zapošljavanja, mobilnosti radne snage i socijalne i kulturne inkluzije.	1.1 Unaprijeđen je pristup tržištu rada i okolišu za nove generacije zaposlenika.	1.1.1 Unaprijeđena savjetodavna podrška i vještine traženja zaposlenja za stanovništvo u pograničnom području.	1.1.1.1 Procenat nezaposlenih koji su na temelju programskih aktivnosti pronašli zaposlenje ili su definirali poslovnu inicijativu (podijeljeno prema spolu i starosti).
	1.2 Poboljšane su prilike za zapošljavanje i socijalnu inkluziju ugroženih skupina.	1.2.1. Povećane prilike za stvaranje novih radnih mjesta za ugrožene skupine i njihova mogućnost zapošljavanja.	1.2.1.1 Procenat nezaposlenih iz ugroženih skupina koji su na temelju programskih aktivnosti pronašli zaposlenje ili su definirali poslovnu inicijativu (podijeljeno prema posebnoj skupini, spolu i starosti).
2. Zaštita okoliša, prilagodba na klimatske promjene i smanjenje negativnih posljedica klimatskih promjena, sprječavanje rizika i upravljanje.	2.1 Prekogranična saradnja i zajedničke aktivnosti unaprjeđuju upravljanje i energetsku učinkovitost lokalnog vodosnabdijevanja, kanalizacionih sistema i sistema za kruti otpad, te zaštitu okoliša.	2.1.1.a Ojačan je kapacitet za provedbu okolišnih standarda i standarda energetske učinkovitosti na lokalnom nivou u pogledu vodosnabdijevanja i upravljanja krutim otpadom i otpadnim vodama.	2.1.1.a.1 Procenat programskog područja koje ima koristi od bolje provedbe standarda vodosnabdijevanja, kanalizacije, odlaganja krutog otpada i zaštite okoliša.
		2.1.1.b Povećana je svijest javnosti o dobrobitima usklađenosti s europskim standardima vodosnabdijevanja, upravljanja krutim otpadom i otpadnim vodama, te sa standardima zaštite okoliša.	2.1.1.b.1 Procenat obuhvaćenih stanovnika čija je svijest podignuta kampanjama o dobrobitima poštivanja europskih standarda vodosnabdijevanja, upravljanja krutim otpadom i otpadnim vodama i standarda zaštite okoliša.
	2.2 Sprječavanje rizika i upravljanje i smanjivanje utjecaja klimatskih promjena i prilagodba na promjene su unaprijeđeni.	2.2.1 Kapacitet službi za sprječavanje rizika u vanrednim situacijama i smanjenje posljedica klimatskih promjena i prilagodbu na promjene je povećan.	2.2.1.1 Najmanje dva prekogranična tima su osnovana i imaju ovlaštenje da rješavaju hitne situacije.
3 Podrška turizmu i kulturnom i prirodnom naslijeđu.	3.1 Unaprijeđen je kvalitet i diversifikacija turističke ponude temeljene na prirodnom i kulturnom naslijeđu.	3.1.1.a Broj turista u ruralnim i zaštićenim prirodnim područjima je povećan.	3.1.1.a.1 Broj i primici od posjetilaca/korisnika zajedničkih ruralnih i prirodnih područja.
			3.1.1.a.2 Broj utvrđenih tematskih klastera i drugih dugoročnih poslovnih veza.
		3.1.1.b Slika i privlačnost prekograničnog područja kao multietničke i raznolike europske destinacije je unaprijeđena.	3.1.1.b.1 Procenat kulturnih događaja i znamenitosti čija je vidljivost unaprijeđena.

Promoviranje lokalnih prekograničnih aktivnosti ljudi - ljudima smatra se horizontalnim modalitetom koji je moguće primijeniti, kada je to relevantno, na ispunjavanje svih odabranih tematskih ciljeva.

3.2.2 Tehnička pomoć

Posebni cilj:

Posebni cilj tehničke pomoći je osigurati učinkovitu, transparentnu i pravovremenu provedbu prekograničnog Programa suradnje, kao i podići svijest o programu na državnoj, regionalnoj i lokalnoj razini i, općenito, među stanovništvom u kvalificiranom programskom području. Također podupire aktivnosti podizanja svijesti na razini zemlje kako građani u obje zemlje korisnice IPA II programa bili informirani o Programu. Nadalje, iskustvo pripreme programskog ciklusa 2007.-2013.godine pokazuje da će ovaj prioritet također predstavljati potporu administrativnom kapacitetu vlasti i korisnika Programa u pogledu unaprijeđena vlasništva i prikladnosti Programa i projektnih rezultata.

[1] Napominjemo da su pokazatelji rezultata dalje razloženi na razini pokazatelja rezultata kako je gore opisano.

Alokacija za tehničku pomoć će biti upotrijebljena za potporu radu državnih Operativnih struktura (OS) i Zajedničkog nadzornog odbora (ZNO) u osiguravanju učinkovitog uspostavljanja, provedbe, nadzora i evaluacije Programa, kao i optimalne upotrebe resursa. Ovo će biti postignuto kroz uspostavljanje i djelovanje Zajedničkog tehničkog tajništva (ZTT) na teritoriji Bosne i Hercegovine i po mogućnosti Ureda na području Crne Gore. ZTT će biti odgovoran za svakodnevno upravljanje Programom i izvještavat će OS i ZNO.

Planirani rezultati::

1. Administrativna potpora Operativnim strukturama i Zajedničkom nadzornom odboru Programa je unaprijeđena

Ovaj prioritet osigurat će nesmetanu provedbu Programa tijekom svih faza. Uključuje dostupnost financijskih sredstava i angažiranje kvalificiranog osoblja zaduženog za pružanje pomoći Operativnim strukturama i Zajedničkom nadzornom odboru, kao i uspostavljanje i provedbu mehanizama i procedura upravljanja, nadzora i kontrole. Ako bude potrebno, doprinijet će i pripremi sljedećeg financijskog ciklusa (2021.-2027.).

Pokazatelji rezultata:

Pokazatelj	Jedinica	Osnovna vrijednost	Cilj 2022.
Prosječni udio korisnika zadovoljnih podrškom provedbi Programa.[1]	Procenat.	Nema podataka.	90%

2. Tehnički i administrativni kapacitet za upravljanje Programom i provedbu je povećan

Ovaj prioritet će također pružiti mogućnost unapređenja stručnosti i vještina struktura koje upravljaju Programom, kao i mogućih aplikanata i korisnika granta. Posebne aktivnosti izgradnje kapaciteta će biti planirane i izvedene na temelju utvrđenih potreba tijekom provedbe Programa. Kao dio lekcija naučenih iz programskog ciklusa 2007.-2013.godine, (i) očekuje se povećano sudjelovanje članova ZNO-a u zadacima definiranim u okviru pravnog okvira IPA II programa; (ii) bit će povećan kapacitet potencijalnih aplikanata za razvoj održivih prekograničnih partnerstava; i (iii) bit će povećan kapacitet korisnika granta u smislu zadovoljavajućeg načina ispunjavanja obveza iz njihovih ugovora.

Pokazatelji rezultata

Pokazatelj	Jedinica	Osnovna vrijednost	Cilj 2022.
Prosječno povećanje u broju primljenih ponuda u okviru svakog uzastopnog poziva.		Nema podataka.	Nema podataka.[2]
Prosječan udio projektnih sažetaka koji bi bili kvalificirani za daljnju procjenu.	Procenat.	NA	65%

3. Vidljivost Programa i njegovi rezultati su zagarantirani.

Program prekogranične suradnje je veoma popularan u kvalificiranim područjima zahvaljujući, između ostalog, vidljivosti aktivnosti koje su poduzete tijekom programskog ciklusa 2007- 2013. godine. S obzirom na broj aplikanata u naknadnim pozivima, primijećeno je da postoji povećan interes za inicijative suradnje. Ova postignuća treba održati i unaprijediti tijekom provedbe financijske perspektive 2014- 2020. Treba razviti raznovrsne kanale komunikacije i publiciteta kako bi se obezbijedila redovita razmjena informacija između zainteresiranih strana i šire publike.

Pokazatelji rezultata:

Pokazatelj	Jedinica	Osnovna vrijednost	Cilj 2022.
Ljudi koji učestvuju u promotivnim događajima.	Broj.	1.150	1.500
Posjete internetskoj stranici Programa.	Broj.	280.000	490.000

Vrsta aktivnosti:

Popis mogućih aktivnosti obuhvaćenih alokacijom za tehničku pomoć uključivat će:

- Uspostavljanje i funkcioniranje Zajedničkog tehničkog tajništva i njegovog Ureda.
- Organiziranje događaja, sastanaka, obuka, studijskih putovanja ili uzajamnih posjeta s ciljem usvajanja novih znanja o najboljim praksama drugih razvojnih inicijativa.
- Sudjelovanje osoblja upravljačkih struktura na forumima o zapadnom Balkanu ili o EU-u
- Pripremanje internih i/ili eksternih priručnika
- Pomoć potencijalnim aplikantima u partnerstvu i razvoju projekata (forumi za pronalaženje partnera, itd.)
- Savjetovanje korisnika granta o pitanjima provedbe projekta
- Nadzor nad provedbom projekata i programa, uključujući uspostavljanje sustava nadzora i povezanog izvještavanja
- Organiziranje aktivnosti ocjenjivanja, analiziranja, ispitivanja i/ili proučavanja pozadine Programa
- Informiranje i publicitet, uključujući i pripremu, usvajanje i redovitu reviziju plana vidljivosti i komuniciranja, širenja informacija (info-dani, naučene lekcije, studije najboljih slučajeva, novinski članci i priopćenja), promotivni događaji i tiskani materijal, razvoj komunikacijskih alata, održavanje, ažuriranje i unaprjeđenje internetske stranice Programa, itd.
- Potpora radu Zajedničke radne skupine zadužene za pripremu programskog ciklusa 2021.- 2026. godine
- Ostalo

Ciljane skupine i krajnji korisnici (nepotpuni spisak):

- Strukture koje upravljaju Programom, uključujući ugovorna tijela;
- Potencijalni aplikanti;

[1] Zahtijeva redovno i jednostavno ispitivanje korištenjem standardnog upitnika sa zatvorenim pitanjima

2 Napominjemo da su u finansijskoj perspektivni 2014−2020. usklađeni/strateški pozivi za dostavljanje ponuda zamišljeni s jasnim fokusom i/ili određenim uslovima koji se odnose na potencijalne korisnike. Također, u pozivu za dostavljanje ponuda moguće je da će se koristiti rotirajući princip za odabir tematskih prioriteta i njihovih posebnih ciljeva, a u tom smislu, broj ponuda ne mora nužno biti povećan. Zbog ovoga, mogući očekivani porast broja primljenih ponuda može biti izračunat posebno za svaki uzastopni poziv i na njega će utjecati faktor koji može biti izračunat na temelju: 1) Ukupnih dostupnih finansijskih okvira, 2) Tematskih prioriteta, posebnih ciljeva i rezultata uključenih u poziv za dostavljanje ponuda, 3) Minimalnih i maksimalnih iznosa odobrenih grantova, 4) Broja aplikacija i dozvoljenih grantova po ponuđaču/suponuđača/povezanom subjektu i 5) Svih drugih posebnih odredbi koje utječu na razne kriterije kvalificiranosti koji se primjenjuju na određene pozive za dostavljanje ponuda

- Korisnici granta;
- Krajnji korisnici projekta;
- Opća javnost.

3.3 HORIZONTALNA I POPREČNA PITANJA

Jamčenje jednakih mogućnosti i spiječavanje bilo kakve diskriminacije na osnovi spola, rasnog ili etničkog porijekla, religije ili uvjerenja, invaliditeta, starosti ili seksualne orijentacije predstavljaju važne principe u svim fazama Programa. Ovi principi se primjenjuju u provedbi Programa, ali i na odabir i provedbu zasebnih projekata. Doprinos horizontalnim principima je predviđen kao kriterij za ocjenu. Projekti koji bi imali negativan utjecaj na jednake prilike i jednakost neće biti odobreni.

Održivi razvoj i klimatske promjene će biti uzete u obzir kao horizontalni princip u provedbi svih programa. Kriterij za odabir je predviđen za održivi razvoj. Projekti s izravnim negativnim utjecajem na okoliš i održivi razvoj neće biti financirani.

Projekti koji podržavaju jednake prilike i jednakost izravno su predviđeni u okviru Tematskog prioriteta 1 gdje su potrebe ugroženih skupina posebno uzete u obzir. Uz to, Tematski prioritet 2 se izravno odnosi na zaštitu okoliša, dok je Tematski prioritet 3 fokusiran na turizam i prirodne resurse.

Prema tome, projekti financirani u okviru ovih prioriteta imat će izravan pozitivan utjecaj na održivi razvoj. Na kraju, Tematski prioritet 3 nastoji unaprijediti razumijevanje različitih kultura s ciljem promoviranja turizma.

Uz opći princip jednakosti, Program će uzimati u obzir i jednakost između muškaraca i žena. Ovo je jedan od ciljeva svih Tematskih prioriteta. Jednakost između muškaraca i žena bit će uzeta u obzir prilikom zapošljavanja osoblja i u svim kadrovskim politikama.

Doprinos horizontalnim principima je predviđen kao kriterij za ocjenu. Projekti koji bi imali negativan utjecaj na jednake prilike i jednakost neće biti odobreni.

Projekti pripremljeni u okviru pristupa Razvoju područja s ciljem omogućavanja održivog rasta u definiranim geografskim područjima u pograničnim područjima na zapadnom Balkanu, posebno u ruralnim područjima koje karakteriziraju složeni razvojni problemi, mogu biti razmotreni za financiranje u okviru Programa prekogranične suradnje. U obzir će biti uzeti pripremne aktivnosti za Razvoj područja koje su već provedene u pograničnoj regiji koja obuhvaća Bosnu i Hercegovinu i Crnu Goru.

DIO 4. FINANCIJSKI PLAN

Tabela 1 pokazuje indikativni godišnji iznos doprinosa Unije Programu prekogranične suradnje za razdoblje 2014- 2020. godine. Tabela 2 prikazuje indikativnu raspodjelu alokacija po tematskom prioritetu i najveći iznos sufinanciranja od strane Unije.

Tabela 1: Indikativni iznosi godišnje financijske alokacije za Program prekogranične suradnje 2014 - 2020.

Godina	IPA II program prekogranične saradnje Bosna i Hercegovina - Crna Gora 2014-2020							Ukupno (EUR)
	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2014- 20.
Operacije u okviru Programa prekogranične saradnje (svi tematski prioriteti).	840 000	1 200 000	1 200 000	840 000	1 200 000	1 200 000	1 080 000	7 560 000
Tehnička pomoć.	360 000	0.00	0.00	360 000	00	00	120 000	840 000
Ukupno (EUR)	1 200 000	1 200 000	1 200 000	1 200 000	1 200 000	1 200 000	1 200 000	8 400 000

Tabela 2: Indikativne alokacije po tematskom prioritetu tijkom razdoblja od 2014. do 2020. godine i stopa doprinosa Unije

PRIORITETI	IPA II program prekogranične saradnje Bosna i Hercegovina - Crna Gora 2014- 2020			
	Doprinos Unije	Korisnik/korisnici sufinansiranja	Ukupno finansiranje	Stopa doprinosa Unije
	(a)	(b)	(c) = (a)+(b)	(d) = (a)/(c)
1. Promoviranje prekograničnog zapošljavanja, mobilnosti radne snage i socijalne i kulturne inkluzije.	2 100 000,00	370 588,23	2 470 588,23	85%
2. Zaštita okoliša, prilagodba na klimatske promjene i smanjenje negativnih posljedica klimatskih promjena, sprječavanje rizika i upravljanje.	2 940 000,00	518 823,53	3 458 823,53	85%
3. Podrška turizmu i kulturnom i prirodnom naslijeđu.	2 520 000,00	444 705,88	2 964 705,88	85%
4. Tehnička pomoć.	840 000,00	0.00	840 000,00	100%
UKUPNO	8 400 000,00	1 334 117,64	9 734 117,64	

Doprinos Unije obračunat je u vezi s kvalificiranim izdacima koji se temelje na ukupnim kvalificiranim izdacima uključujući privatne i javne izdatke. Stopa sufinanciranja Unije na razini svakog tematskog prioriteta nije manja od 20% niti veća od 85% kvalificiranih izdataka.

Sufinanciranje tematskih prioriteta obezbjeđuju korisnici granta. Korisnici granta trebaju osigurati minimalni doprinos od 15% za ukupne kvalificirane troškove projekta.

Iznos osiguran za tehničku pomoć ograničen je na 10% ukupnog iznosa alociranog za Program.

Stopa sufinanciranja sredstvima EU-a je 100%.

Sredstva za tematske prioritete će biti osigurana kroz Provedbene odluke Komisije i pokrivat će od jedne do tri alokacije godišnje. Sredstva za tehničku pomoć će biti osigurana kroz zasebnu Provedbenu odluku Komisije.

DIO 5:

PROVEDBENE ODREDBE

Poziv za dostavljanje ponuda:

Odgovorna tijela u zemljama sudionicama koje su korisnice IPA II programa planiraju provedbu većeg dijela intervencija kroz grantove temeljene na javnim pozivima za dostavljanje ponuda. Oni će osigurati potpunu transparentnost procesa i pristup različitim javnim i nejavnim subjektima. ZNO će biti odgovoran za utvrđivanje tematskih prioriteta, posebnih ciljeva, ciljanih krajnjih korisnika i posebnog fokusa svakog poziva za dostavljanje ponuda koji će poduprijeti Europska komisija.

Dinamika objavljivanja poziva za dostavljanje ponuda ovisi o velikom broju faktora, uključujući logistiku, vrijeme ocjene ponuda i razine interesa potencijalnih ponuđača. Prema tome, u ovom trenutku ne može biti utvrđeno koliko će poziva za dostavljanje ponuda biti objavljeno tijekom programskog razdoblja. Odgovorna tijela će u svakom slučaju voditi računa o tome da prilikom objavljivanja poziva za dostavljanje ponuda izbjegnu preklapanje tematskih prioriteta u okviru različitih programa prekogranične suradnje. Prilikom objavljivanja poziva za dostavljanje ponuda koristit će se rotirajući princip za odabir tematskih prioriteta i njihovih posebnih ciljeva.

Prije objavljivanja paketa poziva, odgovorna tijela će revidirati potrebe/perspektive u tom trenutku i procijeniti ispunjenje pokazatelja u prethodnim programima prekogranične suradnje. Na temelju toga bit će predložen popis tematskih prioriteta i posebnih ciljeva koji će biti objavljeni u programima prekogranične suradnje. Plan će biti usklađen s drugim programima/pozivima za dostavljanje ponuda koji mogu biti otvoreni/objavljeni u isto vrijeme, kako bi se izbjeglo preklapanje. U naknadnim pozivima za dostavljanje ponuda bit će odabrani oni tematski prioriteti i/ili posebni ciljevi koji nisu prethodno bili objavljeni.

Strateški projekti:

Tijekom pripreme Programa nisu utvrđeni nikakvi strateški projekti. Međutim, tijekom razdoblja provedbe Programa moguće je razmotriti alociranje dijela sredstava za jedan ili više strateških projekata. Utvrđivanje strateških projekata zavisit će od toga je li pokazan poseban interes obje zemlje za rješavanje posebnih strateških prioriteta koji očigledno prate ciljeve obiju zemalja i dokazuju jasan prekogranični utjecaj.

Strateški projekti mogu biti odabrani kroz poziv za strateške projekte ili kroz javni poziv za dostavljanje ponuda. U slučaju javnog poziva, partneri u Programu će zajednički utvrditi i usuglasiti sve strateške projekte koje će odobriti ZNO u odgovarajućem trenutku tijekom razdoblja provedbe Programa. U tom slučaju, nakon što ga predloži i odobri ZNO i podupre Komisija, Program prekogranične suradnje mora biti izmijenjen kako bi sadržavao taj strateški projekt. Odabir strateških projekata provodit će se na transparentan način. Nakon što odgovorna tijela i ZNO utvrde i potvrde strateški pristup, relevantne institucije (vodeće institucije za strateške projekte) će biti pozvane da dostave svoje prijedloge u vidu projektnih zadataka, tehničkih specifikacija ili troškovnika. U tom slučaju, nakon što ga predloži i odobri ZNO i podupre Komisija, Program prekogranične suradnje mora biti izmijenjen kako bi sadržavao taj strateški projekt

Tematski prioritet Zaštita okoliša, promoviranje prilagodbe na klimatske promjene i smanjenje, sprječavanje i upravljanje rizikom čini se najprikladnijom formulacijom strateških projekata. Projekti pripremnog karaktera, poput pripreme projektne dokumentacije, ne mogu se smatrati strateškim projektima. Samo već spremne institucionalne inicijativne, čiji su jasan cilj zajednički izazovi s obje strane granice i čiji su rezultat održiva i zajednička rješenja, mogu se smatrati prikladnim strateškim projektima.

POPIS DODATAKA

DODATAK 1: Analiza situacije

IPA II program prekogranične suradnje Bosna i Hercegovina - Crna Gora
2014- 2020.
Analiza programskog područja
Revidirano 27.05.2014. godine
Sadržaj
Svrha
Metodologija
Analiza stanja
Glavni zaključci
Svrha

Cilj ovog dokumenta je predstavljanje Analize stanja koja je provedena u okviru priprema za IPA II programa prekogranične suradnje (PS) "Bosna i Hercegovina - Crna Gora 2014- 2020". Program predstavlja potrebnu osnovu za utvrđivanje ključnih potreba i prioriteta koji trebaju biti obuhvaćeni instrumentom prekogranične suradnje u budućnosti, kao i predstavljati važan dio za pripremu čitave programske strategije.

U dokumentu je dat pregled programskog područja sa svim njegovim prednostima i manama; dokument definira posebnosti i zajedničke karakteristike teritorija (identitet) i definira ključna područja u kojima bi provedba prekograničnih aktivnosti generirala visoku dodatnu vrijednost.

Preliminarni rezultati SWOT-a predstavljeni su i o njima se raspravljalo tokom prvog sastanka Zajedničke radne skupine koji je održan u Trebinju 18.10.2013. godine. Ulazne informacije i napomene koje je dala Zajednička radna skupina su uvrštene u ovaj dokument.

Metodologija

Analiza stanja je provedena korištenjem PRESTLE i SWOT metodologija. Operativne strukture u obje zemlje osigurale su glavne statističke podatke i relevantne dokumente.

SWOT analiza je pripremljena po tematskom prioritetu prema sugestijama Europske komisije (EK). Tematski prioriteti su zapravo prilagodba tematskih ciljeva predloženih u članu 9. Prijedloga Komisije za propise vezane za sredstva Zajedničkog strateškog okvira (ZSO), pa su, prema tome, usklađene sa Strategijom EU 2020 i s njezinom regionalnom varijantom SEE 2020.

Br.	Tematski prioritet	Tematski ciljevi (čl. 9. Propisa za reg. ZSO)	SEE 2020	EU 2020
1	Promoviranje prekograničnog zapošljavanja, mobilnosti radne snage i socijalne i kulturne inkluzije.	Tematski ciljevi 8 i 9.	Inkluzivni rast.	Inkluzivni rast.
2	Zaštita okoliša, prilagodba na klimatske promjene i smanjenje negativnih posljedica klimatskih promjena, sprječavanje rizika i upravljanje.	Tematski ciljevi 4, 5 i 6.	Održivi rast.	Održivi rast.
3	Promoviranje održivog prijevoza i unaprjeđenje javnih infrastruktura.	Tematski cilj 7.	Održivi rast.	Održivi rast.
4	Podrška turizmu i kulturnom i prirodnom nasljeđu.	n.a.	Integrirani rast.	

5	Ulaganja u mlade, obrazovanje i vještine.	Tematski cilj 10 za obrazovanje.	Inkluzivni rast.	Inkluzivni rast.
6	Promoviranje lokalnog i regionalnog upravljanja, planiranja i izgradnja administrativnih kapaciteta.	Tematski cilj 11.	Upravljanje za rast.	Horizontalno.
7	Povećanje konkurentnosti, razvoj poslovanja i malih i srednjih poduzeća, trgovina i ulaganja.	Tematski cilj 3.	Pametni rast.	Pametni rast.
8	Jačanje istraživanja, tehnološkog razvoja, inovacija i ICT-a.	Tematski ciljevi 1 i 2.	Pametni rast.	Pametni rast.

Prvi korak u analizi bilo je istraživanje provedeno u čitavom prekograničnom području. Operativna struktura (OS) poslala je standardizirane upitnike općinama i drugim relevantnim institucijama u kvalificiranom području (državnim/regionalnim/lokalnim vladama, visokoobrazovnim institucijama, javnim poduzećima, udrugama, trgovinskim komorama, nevladinim organizacijama, itd.).

Zasebna analiza provedena je za općine budući da su dobijene povratne informacije omogućile komparativni pristup. Od 13 općina u kvalificiranom području s crnogorske strane granice, 9 ih je vratilo popunjene upitnike. Procenat primljenih upitnika (uzorak) bio je 69,2% ukupnog broja i 79,8% ukupnog broja stanovništva u kvalificiranom području s crnogorske strane. Od 56 općina u kvalificiranom području s bosanskohercegovačke strane granice, 21 ih je vratilo popunjene upitnike. Procenat primljenih upitnika je 37,5% ukupnog broja općina u kvalificiranom području u Bosni i Hercegovini. Od drugih institucija/organizacija s obje strane granice primljeno je ukupno 77 upitnika.

Kao drugi korak, tim stručnjaka za pripremu Programa proveo je individualne intervjue s različitim institucijama u kvalificiranom području i s relevantnim ministarstvima na državnom/entitetskom nivou. Intervjui su obavljeni uživo, kao i putem telefona. Analiza intervjua dozvolila je daljnje definiranje SWOT-a. Zaključci za svaki tematski prioritet predstavljeni su u daljnjem tekstu u zasebnim dijelovima.

Kao treći korak, tim je analizirao statističke podatke koji se odnose na svaki tematski prioritet i druge važne informacije poput ocjene prethodnih programa prekogranične saradnje i strateške sektorske dokumente, što su često predlagali intervjuirani.

Analiza stanja

Povijest

Tijekom čitave povijesti, teritoriji i ljudi u programskom području povremeno su pripadali istim državama, ali su ih isto tako često razdvajale granice i ratovi. Prema tome, veze između zajednica u pograničnom području su snažne i međusobno ovisne.

Pred kraj 19. stoljeća, intelektualci na tom području počeli su promovirati ideju ujedinjenja slavenskih naroda što je na kraju rezultiralo stvaranjem Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca koja je kasnije postala Kraljevina Jugoslavija, također poznata kao prva Jugoslavija. Kraljevina se raspala na početku Drugog svjetskog rata, a SFRJ7[1] je stvorena 1945.godine. Tako je nastala današnja Bosna i Hercegovina i Crna Gora koje su postale dvije od šest jugoslavenskih republika.

Nakon raspada bivše SFRJ, Bosna i Hercegovina je postala neovisna 1992. godine, dok je Crna Gora postala nezavisna nakon referenduma o neovisnosti 2006. godine.

Obje zemlje su snažno posvećene integraciji u EU. Crnoj Gori je 17.12.2010. godine dodijeljen status kandidata za članstvo u EU-u. BiH i Europska komisija su 16.06.2008.godine potpisale Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju. Potpisivanjem sporazuma, EU je prepoznala napore koje je Bosna i Hercegovina uložila na svom putu ka EU integracijama. SSP s Bosnom i Hercegovinom ratificirale su sve zemlje članice EU-a, ali SSP još uvijek nije stupio na snagu. Obje zemlje su već uložile značajne napore u usvajanje propisa koji su kompatibilni s pravnom stečevinom EU-a.

Od mjeseca lipnja 2012.godine, Europska unija je započela pristupne pregovore s Crnom Gorom. Odnosi Europske unije s Bosnom i Hercegovinom i dalje su regulirani Privremenim sporazumom (IA) iz 2008.godine.

Demografija

Stanovništvo Crne Gore je praktički ostalo nepromijenjeno u smislu broja stanovnika, od 615.035 1991.godine do 620.029 2011. godine, prema popisu iz iste godine. Stanovništvo u području koje sudjeluje u Programu prekogranične suradnje u Crnoj Gori je 300.176. Bosna i Hercegovina je u studenom 2013.godine izvršila prvi popis nakon 1991. godine. Rezultati ovog popisa će biti uvršteni u ovaj program kada budu dostupni.

Tijekom prošlih desetljeća, značajan dio prethodno uglavnom ruralnog stanovništva preselio se u urbana područja. Prema tome, stanovništvo u kvalificiranom području Crne Gore i Bosne i Hercegovine je danas uglavnom naseljeno u urbanim centrima.

S crnogorske strane granice, unutarnje migracije s manje razvijenog sjevera u razvijeniji središnji i priobalni dio rezultirale su smanjenjem od 9,34% broja stanovnika u sjevernoj regiji samo u razdoblju od 2007. do 2012. godine. U Bosni i Hercegovini, stanovništvo je također migriralo u veće urbane centre, posebno u Sarajevo.

Uz depopulaciju, ruralna područja i manji gradovi u obje države pogođeni su "odljevom mozgova" zbog kojih područja ostaju bez stručnih kadrova.

Iako je prirodni prirast u kvalificiranom području i dalje pozitivan, starosna struktura stanovništva ukazuje na nepovoljan proces demografskog starenja.

Etničke manjine

Stanovnici u programskom području uživaju nacionalnu ravnopravnost u obje države budući da njihovi ustavi garantiraju prava manjinama. Bez obzira na to, tijekom programskog razdoblja od 2014. do 2020.godine, EU je još uvijek od Bosne i Hercegovine očekivala da provede presudu Europskog suda za ljudska prava presudu u slučaju Sejdić-Finci koja se odnosi na diskriminaciju građana na temelju etničkog porijekla.

Geografski opis

Programsko područje nalazi se u jugoistočnom dijelu Bosne i Hercegovine i u sjeverozapadnom dijelu Crne Gore. U Bosni i Hercegovini programsko područje obuhvaća 20.909,33 km^2 i oko 38,51% državnog teritorija. U Crnoj Gori, programsko područje obuhvaća 9.285 km^2 i oko 67,2% državnog teritorija.

[1] Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija

Teren je uglavnom planinski, uključujući i jedan od najsurovijih u Europi. Rijeke u kvalificiranom području pripadaju ili jadranskom ili crnomorskom slivu. U planinama, rijeke teku kroz duboke kanjone poput kanjona rijeke Tare koji je najdublji kanjon u Crnoj Gori i Europi, u dužini od 78 km i s 1300 dubine na najdubljoj točki. Tu se nalazi oko četrdeset prirodnih i sedam umjetnih jezera. Regija je bogat vodom i šumama koje pokrivaju 32% teritorije.

Klima je raznolika, ali općenito, sjeverni dio karakterizira kontinentalna klima s hladnim zimama i vrućim, relativno vlažnim ljetima, s dobro raspoređenim kišnim padalinama i obilnim snježnim padalinama na kopnu, dok je klima u južnom dijelu više jadranska, s vrućim, suhim ljetima i jesenima i blagim zimama. Razlike u nadmorskoj visini i blizina Jadranskog mora, kao izloženost vjetrovima dovode do razlika u klimi.

Bosanskohercegovački dio kvalificiranog područja sastoji se od 56 općina. Crnogorski dio pokriva 14 općina u priobalnoj, središnjoj i sjevernoj Crnoj Gori.

Kvalificirano područje u Bosni i Hercegovini uključuje 20 km obale koja predstavlja jedini izlaz Bosne i Hercegovine na Jadransko more, a karakteriziraju ga dobro očuvane plaže i turistički centar Neum.

U Crnoj Gori, 163,78 km obale, od čega je 288,21 km uvršten u programsko područje koje karakterizira jedinstven krajolik s prelijepim plažama i važnim turističkim centrima.

Infrastruktura

Infrastruktura je važan preduvjet ekonomskog i socijalnog razvoja budući da osigurava pristup robama i ljudima u i iz kvalificiranog područja. U cjelini, infrastruktura u kvalificiranom području je staromodna budući da je pretrpjela nedostatak ulaganja koja su uglavnom usmjeravana u razvijenija područja zemlje.

Dužina granice između Crne Gore i Bosne i Hercegovine je 254,4 km duž koje se nalazi osam graničnih prijelaza. Određeni broj prijelaza je u prethodnim godinama obnovljen ili je trenutno u postupku modernizacije uz potporu EU-a.

Ulaganja tijekom prethodnih godina u cestovni sektor obje države unaprijedile su ukupno stanje cesta u kvalificiranom području, ali mnoge ceste trebaju biti obnovljene i modernizirane, što zahtijeva značajne proračunske izdatke.

Glavne prijevozne rute koje prolaze kroz programsko područje su sljedeće:

1. Sarajevo - Foča - Nikšić - Podgorica
2. Mostar - Trebinje - Nikšić - Podgorica
3. Sarajevo - Trebinje - Herceg Novi

Željeznice čine manje značajan dio cjelokupne transportne infrastrukture u području u kojem ne postoji željeznički granični prijelaz između dvije zemlje. Crna Gora je, neovisno o tome, nedavno okončala obnovu i modernizaciju željezničke veze, koja se uglavnom koristi za prijevoz tereta i proteže od Nikšića izvan kvalificiranog područja prema Podgorici i Baru. Ovo je predstavljalo jedno od važnijih ulaganja u zemlji. Mala bosanskohercegovačka željeznička mreža nije dovoljno razvijena i nije u potpunosti elektrificirana, čime se ograničava mogućnost osiguravanja učinkovite transportne službe.

Luke, aerodromi i brane su u malo boljem stanju. U programskom području postoje tri aerodroma-Tivat, Mostar i Sarajevo. Jedan mali aerodrom nalazi se u Nikšiću. Luka Kotor opslužuje velike kruzere i druga komercijalna plovila, dok je marina u Tivtu postala važno uporište za jahte na Jadranu.

Telekomunikacijska mreža se sastoji od nekoliko sustava koji nude i fiksnu i mobilnu telefoniju.

U Crnoj Gori, usluge mobilne telefonije pružaju tri GSM operatera, (Telenor, T-mobile/com, M-tel). Svi pružatelji pokrivaju čitav teritorij i pružaju napredne usluge.

Tri operatera u Bosni i Hercegovini su BH Telecom, Telekom Srpske i HT Mostar. Operateri su privatizirani ali Federalna vlada i dalje ima većinski udio u BH Telecomu i HT-u Mostar, dok je Telekom Srpske privatizirao Telekom Srbije čiji je većinski dioničar Vlada Srbije.

Kapaciteti fiksne mreže su dobro razvijeni, a mobilna mreža ima dobru pokrivenost signalom u čitavom području.

U lipnju 2013. godine, crnogorsko Ministarstvo za informacijsko društvo i telekomunikacije objavilo je izvješće o stanju elektronskih komunikacija koje otkriva daje rasprostranjenost mobilne telefonije u prosincu 2011. godine bila 187,6%, odnosno iznad regionalnog prosjeka od 121,96% i prosjeka EU-a 27 od 127%. S druge strane, prema podacima Agencije za statistiku, rasprostranjenost u Bosni i Hercegovini je 2012. godine bila 99%.

Internet se u kvalificiranom području koristi u velikoj mjeri, pri čemu u Bosni i Hercegovini postoje tri, a u Crnoj Gori četiri pružatelja usluga.

Publikacija Monstata iz 2013. godine[1] o upotrebi informacijskih i komunikacijskih tehnologija ukazuje na to da 55,8% crnogorskih kućanstava posjeduju i koriste osobna računala za pristup internetu, ali i da skoro svako kućanstvo posjeduje i povremeno koristi mobilne telefone za pristup internetu. U Bosni i Hercegovini, procijenjeno je da je 2012. godine 57% stanovnika koristilo internet.

Vodoopskrba, kanalizacija, odlaganje otpada

Okolišna infrastruktura predstavlja najveću slabost područja, ali je njezin razvoj visoko na popisu razvojnih prioriteta i u Bosni i Hercegovini i u Crnoj Gori.

Stanovništvo koje živi blizu općinskih centara i većih naselja je obuhvaćeno mrežom vodoopskrbe. Međutim, kapaciteti za vodoopskrbu i kvalitetu higijene su glavna briga u ruralnim područjima. Alternativni sustavi korišteni u ovim područjima, poput lokalnih izvora, vrela i cisterni ne garantiraju odgovarajuću kvalitetu vode.

Općenito, situacija zahtijeva djelovanje s ciljem revitaliziranja i popravke sustava vodoopskrbe, posebno kada se uzme u obzir činjenica da postojeća vodoopskrba ne zadovoljava potrebe populacije. Zbog starosti, štete uzrokovane u ratu i curenja zbog lošeg održavanja, gubi se između 30% i 60% kapaciteta. Sustavi vodoopskrbe širom kvalificiranog područja često su u kvaru, posebno tijekom sušne sezone. Ovo ukazuje na potrebu uspostavljanja većih sustava za vodoopskrbu na općinskoj, međuopćinskoj i regionalnoj razini.

[1] http/www.mnstat.org/userfiles/file/ICT/IKT%20U%20DOMACINSTVIMA%202013.pdf

U kvalificiranom području, kanalizacijska mreža je dostupna samo u centrima većih općina. U mnogim općinama, kanalizacijski sustavi nisu spremni tretirati proizvedene količine koje se prelijevaju kao netretirana kanalizacija. U određenim dijelovima područja dolazi do ispuštanja netretirane kanalizacije u potoke, rezervoare i septičke jame. Samo nekoliko većih općina posjeduje učinkovita postrojenja za obradu otpadnih voda.

Tretman otpadnih voda se odvija na isti, nezadovoljavajući način u čitavom programskom području. Sustav upravljanja krutim otpadom temelji se na prikupljanju, prijevozu i odlaganju krutog otpada koji vrše javna komunalna poduzeća na općinskoj razini. Odlagalištima se loše upravlja, a sanitarni i higijenski uvjeti su minimalni. Minimalno je i učinkovito razdvajanje otpada.

Općine se žale da nedovoljna financijska i tehnička pomoć koju primaju od državnih vlada, iako se ponekad radi samo o pripremanju prethodnih studija izvodljivosti i drugih planova ili studija, ometa aktivnosti koje poduzimaju kako bi unaprijedile neodgovarajuću okolišnu infrastrukturu. Neke crnogorske općine kao problem navode i nedostatak interesa privatnih kompanija za ulaganje u ovaj sektor na osnovi javno-privatnog partnerstva. Predstavnici vlada i građanskog društva, s druge strane, često ukazuju na neučinkovito upravljanje javnim komunalnim poduzećima kao glavni razlog nedovoljno kvalitetnih usluga.

Električna energija

Sustavi opskrbe i distribucije električne energije su dobro razvijeni na obje strane granice, i predstavljaju najveća i najsnažnija poduzeća. Rijeke u okviru programskog područja nose 50% hidropotencijala u obje zemlje. U Bosni i Hercegovini postoji pet hidroelektrana na rijeci Neretvi i tri elektrane na rijeci Trebišnjici. U Gacku postoji termoelektrana koja podupire stabilnost elektrosustava. Zajedno s drugim elektranama u Bosni i Hercegovini kojima upravljaju tri različita javna poduzeća, sustav zadovoljava domaće potrebe za energijom, a u zemlje regije se izvozi dio proizvodnje.

Crnogorsko javno poduzeće koje se bavi proizvodnjom energije privatizirano je 2009. godine, uključujući i njegove dijelove koji se bave proizvodnjom, distribucijom i isporukom. Ipak, država je zadržala većinski udio u poduzeću. Jedinice za proizvodnju energije nalaze se u kvalificiranom području i sastoje se od hidroelektrana na Pivi i Perućici i od termoelektrane u Pljevljima. Nakon nedavnog moderniziranja postojećih postrojenja i smanjenja nekoliko velikih industrija, Crna Gora je postala izvoznik energije u 2013. godini. Ovaj status mogao bi biti zadržan i u narednim godinama kada bi bila ostvarena planirana ulaganja u postojeća i nova postrojenja za proizvodnju energije.

Osim potencijala za proizvodnju hidro i termalne energije, područje također nudi značajne, ali i još uvijek neistražene mogućnosti za upotrebu sunčeve energije i energije vjetra.

Usto, visokonaponski vodovi u kvalificiranom području čine veoma važan dio balkanske mreže i predstavljaju dobru osnovu za daljnju modernizaciju i razvoj. Crnogorsko poduzeće za prijenos električne energije pod kontrolom države, zajedno s konzorcijem koji čine talijanska poduzeća, započelo je izgradnju podmorskog kabla za prijenos energije koji povezuje Italiju i Crnu Goru ispod Jadranskog mora. Ovo će omogućiti izvoz i uvoz električne energije i potaknuti daljnja ulaganja u proizvodnju energije u jugoistočnoj Europi.

Međutim, mnoge nevladine organizacije u regiji i u susjednim zemljama istakle su zabrinutost da bi neka od ovih ulaganja mogla podrazumijevati izgradnju velikih brana i velikih termoelektrana što bi moglo biti u suprotnosti s okolišnim ciljevima poput bioraznolikosti i dekarbonizacije.[1] Organizacije tvrde da bi umjesto takvih ulaganja, naglasak trebalo staviti na razvoj alternativnih rješenja za opskrbu energijom i unaprjeđenje energetske učinkovitosti.

Niskonaponska (korisnička) mreža u kvalificiranom području je na malo manje zadovoljavajućoj razini. Međutim, nije utvrđeno postojanje naselja bez električne energije.

Ekonomija

Bosna i Hercegovina i Crna Gora su članice Sporazuma o slobodnoj trgovini u centralnoj Europi (CEFTA). CEFTA dopunjuje Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju za zemlje zapadnog Balkana i daje dobar okvir za ekonomski razvoj i regionalnu suradnju.

Općine obuhvaćene Programom još uvijek osjećaju posljedice rata iz 1990.-ih godina i nedavne globalne ekonomske krize. Cjelokupna razina ekonomskog razvoja područja je niža od odnosnih državnih prosjeka, ali precizni BDP ne može biti izveden iz dostupnih statističkih podataka. BDP po glavi stanovnika u Bosni i Hercegovini 2012. godine je bio 3.419 eura, dok je u Crnoj Gori bio 5.063 eura.

Područje karakterizira poljoprivreda, primarna proizvodnja i niska razina aktivnosti koje stvaraju vrijednost. Iako su raznovrsni prirodni uvjeti u kvalificiranom području pogodni za diverzificirani razvoj poljoprivrede, poljoprivredne aktivnosti su ograničene zbog nedostatka tla dobre kvalitete i planinskog reljefa. Najveći dio poljoprivrednog zemljištaje prekriven pašnjacima i prirodnim livadama.

Uvjeti za proizvodnju povrća su optimalni. U sjevernom dijelu najveći postotak teritorije se sastoji od travnjaka koji su idealni za ljetnu ispašu stoke.

Obalno područje je izrazito pogodno za proizvodnju voća (suptropskog voća i maslina) i usjeva, a njegov brdoviti reljef za uzgoj stoke sitnog zuba. Ovaj reljef je također bogat medonosnim i ljekovitim biljem, kao i vrstama divljeg voća (šipurak, smokva).

Kada je u pitanju stočarstvo, u kvalificiranom području se uglavnom uzgajaju ovce i koze. Uzgoj stoke krupnog zuba i pčelarstvo također su važne poljoprivredne aktivnosti u regiji.

Poljoprivredna proizvodnja u kvalificiranom području se temelji na malim obiteljskim farmama zbog postojećih prirodnih uvjeta i pitanja vlasništva nad posjedima. Mlađe generacije gube zanimanje za održavanje ove obiteljske tradicije i sve više traže zaposlenje u urbanim područjima.

Industrijski sektor u kvalificiranom području se temelji na proizvodnji električne energije, iskorištavanju uglja, šumarstvu i obradi drveta, tekstila i kože, kao i na građevinskoj industriji.

Obje zemlje imaju dobru osnovu za industrijsku preradu poljoprivrednih proizvoda: mesare, mlinove sa silosima, mljekarska postrojenja, pekare, tvornice piva i sokova, tvornice za preradu voća, kapacitet za preradu grožđa i proizvodnju vina, preradu ljekovitog bilja i tvornice za proizvodnju konfekcijskih proizvoda.

Sektor malih i srednjih poduzeća

[1] http://seechangenetwork.org/index.php/newsfeed/l-latest-news/83-press-release-on-pecis-approved-by-energy community.html

Nakon restrukturiranja i/ili likvidacije velikih poduzeća u vlasništvu države, mala i srednja poduzeća su preuzela vodstvo u stvaranju nove ekonomske aktivnosti i zapošljavanja u kvalificiranom području. Mala i srednja poduzeća su obično fleksibilnija i lakše se prilagođavaju tržišnim potrebama što dovodi do različitih prilika za zapošljavanje, održivog razvoja i pozitivnog doprinosa izvozu i trgovini.

U Crnoj Gori je 2012.godine bilo registrirano 23.741 društvo od čega se 8.713 nalazi u kvalificiranom području. U Bosni i Hercegovini je 2012.godine bilo registrirano 59.719 društvo od čega se 30.768 nalazi u kvalificiranom području. Više od 90% čine mala i srednja poduzeća, ali precizni postoci ne mogu biti izvedeni iz statističkih izvješća.

Uglavnom se radi o prilično malim poduzećima koja ne posjeduju menadžersko i marketinško iskustvo. Službe za pružanje potpore poslovanju (poslovni centri, poslovni inkubatori, savjetodavne usluge) koje bi trebale pružati potporu u poslovanju i jačanju konkurentnosti nisu dovoljno razvijene.

Na nekoliko lokacija u regiji uspostavljene su strukture za potporu koje financira država, ali su njihov broj i kapacitet još uvijek nedovoljni da bi zadovoljili rastuće potrebe. Lokalna tradicija upotrebe savjetodavnih usluga u polju biznisa skoro da i ne postoji, što obeshrabruje buduće konzultante da se uopće počnu baviti ovim aktivnostima.

Drugo ograničenje za razvoj malih i srednjih poduzeća i poduzetništva u ovom području je postojanje poslovnih barijera i u internim tržištima i u različitim vrstama ekonomskih transakcija između dviju zemalja. Predstavnici poslovne zajednice žale se da je postupak dobivanja raznih dozvola kao i transport specijalizirane opreme i kvalificiranog osoblja preko granice s ciljem pružanja inače nedostupnih usluga, zajedno poduzeće dugotrajan i da predstavlja opterećenje.

Ovo obeshrabruje moguće inicijative za promoviranje prekogranične suradnje i osnivanje raznih vrsta poslovnih klastera i uspostavljanje vertikalno integriranih veza između poduzeća. Prema tome, potrebno je istražiti mogućnosti za smanjivanje poslovnih barijera i stvaranje povoljnijeg okruženja za prekograničnu suradnju.

Loš pristup financiranju također predstavlja dodatnu barijeru na tržištu za male i srednje poduzetnike u ruralnim dijelovima kvalificiranog područja koji se suočavaju s poteškoćama prilikom dobivanja zajmova od komercijalnih banaka, budući da one rijetko prihvaćaju njihovo zemljište i imovinu kao kolateral. Uspostavljanje za sada nepostojećih fondova ili programa za kreditne garancije, uz državnu potporu i u partnerstvu s privatnim sektorom, moglo bi ukloniti ovaj nedostatak.

Turizam

Turizam u regiji je u ekspanziji, naročito u Crnoj Gori gdje je postao ključna industrija u zemlji. U 2012.godini, registrirano je ukupno 1.439.500 dolazaka, od čega su 90% bili strani turisti. Od ovog broja, oko 8% turista bilo je iz Bosne i Hercegovine.

U programskom području u Crnoj Gori registrirano je 27,86% svih turističkih dolazaka u 2012.godini, od čega je 22,9% registrirano u tri obalne općine (Herceg Novi, Kotor i Tivat), a preostalih 4,96% registrirano je u 10 općina na sjeveru.

U Bosni i Hercegovini registrirano je 745.537 turističkih dolazaka u 2012.godini od čega su oko 58% bili strani turisti. Glavne turističke destinacije u programskom području su veliki gradovi Sarajevo i Mostar i obalni grad Neum. Ova središta su privukla oko 46% svih turističkih posjeta zemlji u 2012. godini, ili oko 69% turističkih posjeta kvalificiranom području.

Kulturni turizam mogao bi dodatno biti unaprijeđen u ovim urbanim centrima s obzirom na njihovo bogato i jedinstveno kulturno naslijeđe i raznovrsnost kulturnih događaja koji se organiziraju tijekom čitave godine. Ostale regije također imaju bogato kulturno naslijeđe ali je ono još uvijek nedovoljno iskorišteno u turizmu. Nezadovoljavajuće stanje kulturnih spomenika i ustanova koje su za njih odgovorne su ključni razlozi.

Osim privlačne obale i gradova, programsko područje u obje zemlje nudi jedinstven krajolik, planine, šume, jezera, čiste rijeke, mineralne i termalne izvore, prirodne parkove i zaštićena područja, te veliku bioraznolikost.

Središnji i istočni kontinentalni dijelovi kvalificiranog područja su manje razvijeni u smislu turizma, ali imaju značajan potencijal. Ovo su uglavnom planinska područja koja imaju komparativnu prednost za specijalizirane turističke programe fokusirane na novoj "aktivnoj" vrsti odmora, uključujući i, ali bez ograničenja na, promatranje ptica, skijanje, pješačenje i biciklizam. S bosanskohercegovačke strane, to su planine Jahorina, Bjelašnica, Igman i Zelengora. S crnogorske strane, Durmitor i Bjelasica i nacionalni parkovi imaju najveći potencijal u ovom smislu. Ova područja nude mnogo mogućnosti za seoski turizam, agro-turizam i eko-turizam, ali one još uvijek nisu istražene.

Usto, turistički resursi, poput mineralnih izvora, slanih jezera ili blata nude mogućnost za različite oblike zdravstvenog/wellness turizma.

Ključne slabosti koje sprječavaju razvoj turizma izvan većih turističkih gradova su nedovoljno razvijena infrastruktura i vještine marketinga, statična i neučinkovita turistička promocija, nedovoljna uključenost kulturnog naslijeđa u turističku ponudu, nepostojanje razmjene podataka s turističkom industrijom, niska razina umreženosti između turističkih operatera i drugih sektora poput poljoprivrede, nedostatak raznovrsnih i inovativnih turističkih proizvoda i usluga koji bi obuhvatili čitavu regiju i učinili je atraktivnijom za potencijalne turiste.

Uspješne marketinške kampanje za privlačenje sve većeg broja turista u poznate gradove i na obalu mogle bi biti unaprijeđene kada bi im se predstavila ponuda ostatka kvalificirane regije. Ovo bi moglo biti zajednički promovirano kao multietnička i kulturno različita europska destinacija s jedinstvenim kulturnim/povijesnim naslijeđem i prelijepom netaknutom prirodom, obalom, planinama, rijekama, kanjonima, toplicama, nacionalnim parkovima i zaštićenim područjima. Između ostalog, takve kampanje mogle bi naglašavati da regija nudi mnoge privlačne mogućnosti za aktivne odmore poput pješačenja i biciklizma, kao i alternativne oblike zdravstvenog, eko i seoskog turizma u kombinaciji s organskom poljoprivredom.

Obrazovanje, istraživanje i razvoj

Obrazovni sustav u kvalificiranom području je dobro razvijen kada su u pitanju osnovne i srednje škole i visokoškolske ustanove. U većini gradova je nepismeno manje od 2% stanovnika. Srednje škole se nalaze u svim gradovima u ovom području.

Obrazovni sustavi u Bosni i Hercegovini i Crnoj Gori su slični, s obveznim osnovnim obrazovanjem i neobveznim srednjoškolskim i visokoškolskim obrazovanjem uglavnom u javnim školama.

Mreža osnovnog i srednjeg obrazovanja je dobro razvijena ali ustanove i uvjeti za učenje su još uvijek ispod željene razine u većini slučajeva. Broj visokoškolskih ustanova je u stabilnom porastu, a nude se različiti programi na dodiplomskoj i poslijediplomskoj razini.

Povezanost između obrazovnih institucija i poslovnog sektora je, međutim, još uvijek slaba i rezultira neznatnim aktivnostima u polju inovacija, istraživanja i razvoja.

Tržište rada (zaposlenost i nezaposlenost)

Usporedba istraživanja tržišta rada koja su proveli državni uredi za statistiku[1] u skladu s preporukama Međunarodne organizacije rada ukazuju na to da su niska stopa zaposlenosti i visoka stopa nezaposlenosti u Bosni i Hercegovini i Crnoj Gori ili stagnirale ili postale još nepovoljnije u razdoblju od 2007. do 2012. godine.

U istraživanju nije posebno analizirana klima zapošljavanja u kvalificiranom području Bosne i Hercegovine, ali dostupni podaci ukazuju na to da je stopa nezaposlenosti u tom području niža od prosječne stope na razini države. S druge strane, istraživanja u Crnoj Gori omogućavaju usporedbu razvijenijih središnjih i priobalnih područja s manje razvijenim sjevernim dijelom Crne Gore gdje se nalazi 9 od 14 kvalificiranih općina.

Istraživanja tržišta rada ukazuju na to da je već niska stopa zaposlenosti na sjeveru smanjena sa 31,2% u 2006. na 26,9% u 2012.godini, a da je veoma visoka stopa nezaposlenosti dalje porasla sa 33,2% na 36,5% u 2012.godini. Prema tome, kvalificirano područje u Crnoj Gori ima značajno višu stopu nezaposlenosti od državnog prosjeka a čini se da se ovaj jaz sve više produbljuje.

Najviša stopa nezaposlenosti je među nekvalificiranim radnicima, mladima i ženama.

Nedostatak prilika za zapošljavanje je glavni razlog za brigu u obje države zbog negativnog utjecaja na već niske prihode i životni standard većine stanovnika. Izgledi za veće poboljšanje ove situacije u kratkoročnom razdoblju nisu veliki s obzirom na spor oporavak od posljedica globalne ekonomske krize i potrebe za okončanjem postupka restrukturiranja nekih kompanija u državnom vlasništvu i javnih administrativnih tijela.

U obje države, spor proces stvaranja novih radnih mjesta također prate i nepovoljni migracijski trendovi. U Crnoj Gori, tijekom proteklih godina zabilježeno je smanjenje od 2,9% ukupne populacije, sa 638.000 u 2007.godini na 619.700 u 2012.godini.

Bez obzira na to, unutarnje migracije, s manje razvijenog sjevera u razvijenije središnje i priobalno područje, više zabrinjavaju, budući da je sjeverna regija izgubila 9,34% stanovnika tijekom istog petogodišnjeg razdoblja.

Nepovoljna situacija s migracijama dalje je otežana zbog stabilnog "odljeva mozgova" što obje države i kvalificirana programska područja ostavlja bez dragocjene i potrebne obučene ljudske radne snage.

Ovisnost o zapošljavanju u javnom sektoru je i dalje velika budući da slaba poduzetnička inicijativa ne stvara dovoljno prilika za alternativno zapošljavanje. Mobilnost radne snage je također mala, posebno prekogranična, zbog restrikcija i administrativnih prepreka koje nameću obje strane kako bi zaštitile svoja tržišta rada.

Ovaj problem je manje izražen u Crnoj Gori gdje je, prema agencijama za zapošljavanje iz Bosne i Hercegovine i Crne Gore, oko 25%-30% nerezidentne radne snage tradicionalno angažirano iz Bosne i Hercegovine. Crnogorske vlasti godišnje izdaju oko 15.000-20.000 radnih dozvola za nerezidente gdje su njihove usluge uglavnom potrebne u priobalnim područjima tijekom turističke sezone.

I Crna Gora i Bosna i Hercegovina razvile su aktivne politike zapošljavanja i potrebnu institucionalnu infrastrukturu kako bi riješile ova važna pitanja, ali postoji prostor za povećanje njihove učinkovitosti. Bolji rezultati i suradnja s regijom mogli bi posebno biti ostvareni u unapređenju pristupa stručnom obučavanju, stažiranju, neformalnim i cjeloživotnim obrazovnim modulima i programima, kao i povećanom suradnjom između partnera u javnom i privatnom sektoru na tržištu rada.

Kvalificirano područje duž granice uključuje neka od najudaljenijih regija obje zemlje koje nisu (učinjene) privlačnim ulagačima, što je moglo dovesti do prilika za zapošljavanje. Nepotrebno je naglašavati da bi unaprijeđena suradnja između dviju zemalja, njihovo sudjelovanje u zajedničkim ulaganjima i pružanju posebno osmišljenih poticaja mogla povećati atraktivnost ovih graničnih područja zajednici ulagača.

Okoliš i priroda

Kvalificirano područje u Bosni i Hercegovini i Crnoj Gori je poprilično homogeno s prirodnog, geografskog i okolišnog stajališta i karakterizira ga dobro očuvani prirodni okoliš i dragocjeni resursi s relativno malim razinama zagađenja. S druge strane, postoji i nekoliko "crnih točaka" kada je u pitanju zagađenje, i one stvaraju ozbiljne probleme.

Na ovoj teritoriji postoje tri nacionalna parka (Durmitor, Biogradska Gora i Sutjeska) i pet zaštićenih područja. Prirodni resursi su uglavnom očuvani, ali neke lokacije su izložene većem zagađenju. Najveći zagađivači u ovoj regiji su termoelektrana na ugljen u Pljevljima i ljevaonica u Nikšiću. Rudnik ugljа u Pljevljima i rudnik crvenog boksita u Nikšiću uzrokuju probleme s otpadom i podzemnim vodama.

Obje strane granice suočavaju se sa sličnim izazovima u osiguravanju uravnoteženog puta ka socijalno- ekonomskom razvoju, uz istovremeno očuvanje izvanrednog prirodnog naslijeđa i ispunjavanja uvjeta EU-a koji se odnose na okoliš i klimatske promjene.

Jedan od njih je i bolja provedba načela "zagađivač plaća". Drugi je unapređenje okolišne infrastrukture i upravljanja javnim komunalnim poduzećima, kao i ubrzanje provedbe strategija energetske učinkovitosti i planova aktivnosti koji su usklađeni s EU-om. Posljednje, ali ne i najmanje značajno, je potreba za uklanjanjem minskih polja za koja se još uvijek pretpostavlja da se nalaze u kvalificiranom području.

Postoji nedostatak integriranih i koordiniranih intervencija s obje strane granice kako bi se zaštitio okoliš i promovirao održivi razvoj. Napori trebaju biti usmjereni ka razvoju i moderniziranju područja pod posebnom zaštitom, informativnih sustava za posjetitelje, razmjene programa, informativnih sustava i provedbe javno-privatnih partnerstava u zaštiti prirode.

Između ostalog, neki od prvih koraka u ovom smislu bili bi uspostavljanje novih ili moderniziranje postojećih prekograničnih ustanova za nadzor nad okolišem i djelovanje u slučaju prirodnih katastrofa, podizanje svijesti o dobrobitima zaštite okoliša i održivog razvoja, razvoj partnerstava između javnog, privatnog i društvenog sektora u provedbi inicijativa za zaštitu okoliša i projekata održivog razvoja i promoviranje principa socijalno odgovornog poslovanja.

---

[1] Institucije koje se bave statistikom u BiH (Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine-BHAS, Federalna agencija za statistiku-FOS i Republički institut za statistiku Republike Srpske-RZSRT)

http://www.bhas.ba/?option=com_content&view=article&id=l 13=ba i crnogorski ured za statistiku Monstat http.7/www.monstat.org/cg/page.php?id=22&pageid=22

http://www.bhas. ba/?option=com_content&view=article&id13=ba

http://www.monstat.org/cg/page.php?id=22&pageid=22

Crnogorska vlada je uspostavila agenciju za zaštitu okoliša čiji je zadatak utvrditi, promovirati i pomoći prilikom provedbe sličnih aktivnosti, dok Bosna i Hercegovina nema takvu instituciju na državnoj ili entitetskoj razini.

Kultura

Zaštita kulturnog naslijeđa ima solidnu pravnu osnovu i osiguravaju je specijalizirane institucije u obje zemlje.

U Crnoj Gori, institucija zadužena za kulturu je Ministarstvo kulture. Također postoje dvije specijalizirane institucije odgovorne za kulturno naslijeđe, formalno organizirane u okviru Ministarstva kulture. Uprava za zaštitu kulturnog naslijeđa je zadužena za pravna pitanja i zaštitu kulturnog naslijeđa, dok je druga institucija Centar za zaštitu i arheologiju vodeća institucija u polju arheologije i očuvanja kulturnog naslijeđa u Crnoj Gori.

Za razliku od Crne Gore, institucije u Bosni i Hercegovini zadužene za kulturu i kulturno naslijeđe su veoma decentralizirane, odnosno, za kulturu su odgovorne institucije u dva entiteta: Ministarstvo obrazovanja i kulture Republike Srpske, s Republičkim institutom za zaštitu kulturnog, povijesnog i prirodnog naslijeđa i Federalno ministarstvo kulture i sporta s Institutom za zaštitu kulturnog i prirodnog naslijeđa, dok je Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine zaduženo za uspostavljanje osnovnih principa koordinacije i harmonizacije entitetskih planova, kao i za definiranje strategija na međunarodnoj razini.

U objema zemljama, općine u koordinaciji s relevantnim ministarstvima i institucijama za zaštitu kulture imaju primarnu odgovornost za brigu, održavanje, upotrebu i zaštitu spomenika od utjecaja prirode i ljudskih aktivnosti, za to da spomenici budu dostupni javnosti, te za troškove redovitog održavanja.

Suradnja između relevantnih institucija u području kulture je osnažena tijekom posljednjih godina.

Nedostatak financijskih resursa ipak ograničava mogućnost razmjene iskustava, prilika za širenje znanja, organiziranje zajedničkih događaja i aktivnosti vezanih za zaštitu kulturnog naslijeđa.

Kulturna suradnja je bila i još uvijek je važna veza između zajednica s obje strane granice. Programsko područje dijeli veoma slične tradicije, običaje, jezik i kulturno naslijeđe. Postoji veliki broj kulturnih udruženja, udruženja manjina i klubova čiji je cilj očuvanje lokalne tradicije.

Nadalje, još uvijek postoji neistražen potencijal za promoviranje i slavljenje kulturnog i prirodnog naslijeđa u pograničnom području, te povezanosti između iste turističke ponude.

Glavni zaključci

Topografija pokazuje kvalificirano područje kojim dominiraju planine i slabo naseljena ruralna područja koja su pogođena demografskom neravnotežom budući da se značajan broj stanovnika preselio i još uvijek se seli u urbana područja. Ovo posebno vrijedi za mlade, obrazovane ljude koji na ovaj način povećavaju utjecaj "odljeva mozgova".

Nadalje, nedostatak prilika za zapošljavanje je glavni razlog za brigu u obje države zbog negativnog utjecaja na već niske prihode i životni standard većine stanovnika.

Cjelokupna razina ekonomskog razvoja programskog područja je niža od odnosnih državnih prosjeka. Ekonomiju karakterizira poljoprivreda, primarna proizvodnja i niska razina aktivnosti koje stvaraju vrijednost. Uglavnom se radi o prilično malim i srednjim poduzećima koja ne posjeduju menadžersko i marketinško iskustvo. Službe za pružanje potpore poslovanju i savjetodavne usluge koje bi trebale pružati potporu u poslovanju i jačanju konkurentnosti nisu dovoljno razvijene.

Obrazovni sustav u kvalificiranom području je dobro razvijen kada su u pitanju osnovne i srednje škole i visokoškolske ustanove.

Kulturološke razlike i jezične barijere su minimalne zbog dugogodišnje dobre suradnje i uzajamnih odnosa.

Osim privlačne obale i gradova, programsko područje u obje zemlje nudi jedinstven krajolik, planine, šume, jezera, čiste rijeke, mineralne i termalne izvore, parkove prirode i zaštićena područja, te veliku bioraznolikost.

Sve navedeno predstavlja endogene vrijednosti i potencijale koji dalje mogu biti iskorišteni za jačanje ekonomskog rasta i socijalne kohezije rasta. Međutim, ovome treba pristupiti na ispravan i održiv način kako bi se izbjegla pretjerana eksploatacija i negativne posljedice na okoliš.

DODATAK 2: SWOT analiza područja

Prioritet 1: Promoviranje prekograničnog zapošljavanja, mobilnosti radne snage i socijalne i kulturne inkluzije.

Ispitanici i intervjuirane institucije označile su tržište rada kao jednu od ključnih slabosti. Nepostojanje prilika za zapošljavanje i mobilnosti radne snage, uz pojavu "odljeva mozgova" su glavni razlozi za zabrinutost jer imaju negativan utjecaj na već niske prihode i životni standard većeg broja stanovnika.

U rangiranju prilika, tržište rada je na visokom mjestu, dok su mobilnost radne snage i socijalna inkluzija rangirane nisko. S druge strane, karakteristike radne snage za zapošljavanje su na nižem nivou u Crnoj Gori, a na višem u Bosni i Hercegovini. Obrazovanje, rad, socijalna i zdravstvena infrastruktura su označene kao manji prioriteti u programskom području.

Nedostatak ljudskih resursa je označen kao velika prijetnja, i u bosanskohercegovačkim i u crnogorskim institucijama i u bosanskohercegovačkim općinama, dok crnogorske općine misle da se radi o srednje ozbiljnoj prijetnji.

Kada je u pitanju interes za daljnju saradnju, zapošljavanje, mobilnost radne snage i kulturna i socijalna inkluzija nalaze se visoko na popisu zajedničkih prioriteta.

SWOT

Prednosti	Slabosti	Prilike	Prijetnje
- Postojanje komplementarnosti ekonomija kao i sličnosti tržišta; - Povijesne veze i zajednički put nude dobru osnovu za kulturno razumijevanje, izgradnju povjerenja i prekograničnu suradnju; - Nepostojanje jezičkih barijera; - Dobri susjedski odnosi; - Odgovarajući broj graničnih prijelaza; - Postojanje politika zapošljavanja i planova za podršku razvoja privatnog sektora; - Aktivne politike zapošljavanja koje se	- Negativni rast populacije koji dovodi do nepovoljnih demografskih trendova; - Niski životni standardi i starenje populacije na selu; - Nedovoljna kvaliteta i kapacitet postojećih graničnih prijelaza; - Ograničen protok informacija na tržištu; - "Odljev mozgova" i migracije; - Rastući trend relativno visoke stope nezaposlenosti u ruralnim područjima;	- Povećana tendencija ka/potencijal za konkretnije aktivnosti prekogranične suradnje; - Povećana mobilnost i prilagodba radne snage na novu ekonomsku potražnju; - Veća svijest o i osjetljivost za socijalnu inkluziju marginaliziranih skupina; - Orijentiranost politika na provedbu aktivnih mjera za podršku stvaranja prilika za zapošljavanje u manje razvijenim područjima u regiji (posebna orijentacija	- Sve veći depopulacijski trendovi; - Starenje populacije; - Potpuna depopulacija u pojedinim ruralnim mjestima; - Povećana socijalna isključenost nekih sektora (osobe s invaliditetom, manjine, žene i mladi); - Nezaposlenost uzrokovana kolapsom ili restrukturiranjem većih industrija barem u nekim dijelovima kvalificiranog područja; - Nedovoljna ulaganja u ljudski kapital i

provode na temelju IPA programa prekogranične saradnje iz prethodnog razdoblja kroz organiziranje sajmova zapošljavanja i okruglih stolova o posredovanju u zapošljavanju između dviju država.	- Niski prihodi i životni standard za većinu populacije; - Mala mobilnost radne snage.	treba biti usmjerena na mlade zanatlije u nerazvijenim područjima); - Prekogranična razmjena i suradnja u istraživanju potencijala za stvaranje socijalne ekonomije i socijalnog poduzetništva; - Razvoj zajedničkih programa za unaprjeđenje znanja zaposlenih i nezaposlenih; - Zajednički razvoj pozitivnog okruženja u kojem se promoviraju poduzetnička kultura i zapošljavanje, posebno kada su u pitanju mladi.	mobilnost radne snage.

Prioritet 2: Zaštita okoliša, prilagodba na klimatske promjene i smanjenje negativnih posljedica klimatskih promjena, sprječavanje rizika i upravljanje.

Institucije i općine su veoma dobro ocijenile zaštitu okoliša. Kvaliteta okoliša se smatra najvećom prednošću područja.

Okolišna infrastruktura, posebno postrojenja za preradu otpada i prikupljanje otpada i kanalizaciju smatraju se najvećim slabostima područja.

Kvaliteta okoliša i unaprjeđenje okolišne infrastrukture označeni su kao jedan od najvećih prioriteta i u Bosni i Hercegovini i u Crnoj Gori.

Učinkovita upotreba održivih prirodnih resursa smatra se jednom od najvećih prilika područja. Općine i institucije u Bosni i Hercegovini i intervjuirane crnogorske institucije vide unaprijeđenu preradu otpadnih voda kao priliku od manje važnosti, dok su razvoj alternativnih izvora energije i unaprijeđen sistem prikupljanja i odlaganja otpada ocijenjeni kao važnije prilike.

Nedovoljna financijska sredstva iz državnog proračuna su označena kao najveća prijetnja, što posebno smatraju općine.

Zanimanje za buduću suradnju u okolišnom sektoru je veoma snažna i u Bosni i Hercegovini i u Crnoj Gori.

SWOT

Prednosti	Slabosti	Prilike	Prijetnje
- Osnažen pravni i institucionalni okvir za zaštitu okoliša; - Povećana svijest javnosti zahvaljujući, između ostalog, aktivnostima/projektima provedenim u prethodnom programskom razdoblju; - Neki lokalni planovi u obzir uzimaju pristup temeljen na održivom razvoju; - Relativno velika zaštićena prirodna područja.	- Nedostatak zajedničkih prekograničnih sadržaja za nadzor nad i sprječavanje prirodnih katastrofa; - Neodgovarajuća infrastruktura i upravljanje javnim komunalijama, posebno u manjim naseljima (vodovod, kanalizacija, kruti otpad); - Nepostojanje odlagališta za kruti otpad i reciklažnih postrojenja; - Slabo provođenje principa "zagađivač plaća"; - Spora provedba strategija energetske učinkovitosti i obnovljive energije i planova aktivnosti.	- Usvajanje pravne stečevine EU-a povećat će korist i izglede za po okoliš prihvatljivi razvoj i zaštitu okoliša, netaknute prirode i dragocjenih resursa; - Moguća upotreba održivih, povoljnih po okoliš i energetski učinkovitih usluga i tehnologija; - Podizanje svijesti o dobrobitima zaštite okoliša i održivog razvoja i povećano učestvovanje javnosti u povezanim postupcima odlučivanja; - Promoviranje i uspostavljanje principa socijalno odgovornog poslovanja; - Partnerstvo javnog, privatnog i civilnog sektora u provedbi inicijativa za zaštitu okoliša i promoviranje programa i projekata održivog razvoja; - Uspostavljanje zajedničkih centara za hitne situacije; - Promoviranje proizvodnje obnovljivih izvora uključujući i prezentacije.	- Nezadovoljavajuća postrojenja za otpadne vode, kanalizaciju i odlaganje otpada koja mogu ugroziti javnost i doprinijeti sporijem ekonomskom razvoju; - Infrastrukturna ulaganja koja bi mogla nepovoljno utjecati na okoliš; - Neodrživ ekonomski razvoj i nekontrolirano zagađenje mogu ugroziti kvalitet zraka, vode i tla; - Povećana i nekontrolirana sječa šuma.

Prioritet 3: Promoviranje održivog prijevoza i unaprjeđenje javnih infrastruktura.

Prijevoz i javna infrastruktura ocijenjena je malo ispod prosjeka u Crnoj Gori i prilično nisko u Bosni i Hercegovini.

Kada je u pitanju prijevoz, cestovna infrastruktura se smatra relativnom prednošću, dok se isto odnosi na željeznicu samo u Crnoj Gori. U objema državama postoje relativno važni razvojni planovi za modernizaciju cesta, dok je modernizacija željeznice i javnog prijevoza označena kao relativno važna.

Kada je u pitanju druga javna infrastruktura, opskrba električnom energijom, telekomunikacije/pristup internetu i vodoopskrba su tri glavne prednosti. Upravljanje otpadom, prerada otpadnih voda i druga infrastruktura u polju okoliša su ključne slabosti. U smislu prioriteta za daljnji razvoj, poredak je obrnut, i unaprjeđenje okolišne infrastrukture predstavlja veliki prioritet, dok opskrba električnom energijom i telekomunikacije/pristup internetu nisu posebno naglašene u ovim planovima.

Unaprijeđeno održavanje/razvoj postojeće infrastrukture smatra se velikim prioritetom i u Bosni i Hercegovini i u Crnog Gori, u skladu sa stavovima iz upitnika i iz intervjua s institucijama. Razvoj alternativnih izvora energije i unaprjeđenje sustava prikupljanja i odlaganja otpada općine i institucije u Bosni i Hercegovini smatraju velikom prilikom. Istog su stava i u institucijama Crne Gore.

Nedovoljna financijska sredstva iz državnih proračuna za rješavanje pitanja nedostataka u infrastrukturi (promet, vodoopskrba, energija) predstavlja najveću prijetnju prema stavovima svih strana. U Crnoj Gori, mnoge općine i institucije navele su i nedostatak zanimanja privatnog sektora za ulaganja u ovim područjima. Nedostatak općinskih sredstava za sufinanciranje projekata, kao i slaba vertikalna i horizontalna koordinacija smatraju se najvećim prijetnjama prema odgovorima datim u Bosni i Hercegovini. Za općine u

Crnoj Gori, spor proces decentralizacije i siva ekonomija također su velike prijetnje koje ugrožavaju već slabe kapacitete za ulaganja u kapitalnu modernizaciju infrastrukture.

Zanimanje za buduću suradnju u polju unaprjeđenja prometa i javne infrastrukture je prilično malo, što je najočitije u Bosni i Hercegovini.

SWOT

Prednosti	**Slabosti**	**Prilike**	**Prijetnje**
Postojanje osnovne prometne infrastrukture (relativno dobra kvaliteta glavnih cesta) -Postojanje tri međunarodna aerodroma - Mogućnost priključivanja na međunarodne pravce	- Periferna geografska i prometna lokacija u okviru područja Balkana - Udaljena lokacija graničnih područja unutar njihovih državnih teritorija i od glavnih gospodarskih središta - Morfologija regije negativno utječe na prometnu infrastrukturu - Težak teren povećava troškove održavanja i izgradnje - Nepostojanje interesa za mala ulaganja/soft projekte - Postojeća infrastruktura ne osgiurava potrebnu razinu pružanja usluga i sigurnosti cesta	- Učinkovitiji granični prijelazi koji se mogu nositi s povećanim intenzitetom prometa - Obnova, modernizacija, proširenje i integracija cestovne infrastrukture - Veća dostupnost prethodnih studija izvodljivosti i drugih planova/studija - Razvoj prilika koje nudi buduća Jadransko-jonska makro-regionalna strategija	- Periferna pozicija kvalificiranog područja u vezi s glavnim prometnim tokovima - Odgode u provedbi relevantnih infrastrukturnih projekata u području prometa zbog slabe financijske sposobnosti - Povećani troškovi prijevoza (unutarnjeg/vanjskog) zbog nerazvijene prometne infrastrukture - Zaobilaženje regije zbog loše prometne infrastrukture - Fragmentacija i nadležnosti i odgovornosti u prometnom sektoru (pružatelji usluga)

Prioritet 4: Potpora turizmu i kulturnom i prirodnom naslijeđu

Turizam temeljen na kulturnom i prirodnom naslijeđu ima veoma visok ukupan rejting i u Bosni i Hercegovini i u Crnoj Gori.

U ovom smislu, prirodno naslijeđe smatra se ključnom prednošću dok su turizam i kulturno naslijeđe ocijenjeni kao relativne prednosti područja, iako se ovo ne odnosi na institucije kulture i zabave.

Turizam je ocijenjen veoma visokom ocjenom u razvojnim planovima na svim razinama vlasti.

Razvoj turističke ponude povezane s kulturnim i prirodnim naslijeđem smatra se jednom od najvećih prilika u regiji, što odgovara jednako visokoj ocjeni dodijeljenoj "Učinkovita i održiva upotreba prirodnih resursa". Intervjuirane crnogorske institucije također su napomenule da su do sada imale odličnu suradnju sa paralelnim institucijama u Bosni i Hercegovini, posebno kada su u pitanju promoviranje kulturnog naslijeđa i turizam.

Ključne prijetnje osim nedostatka financijskih resursa iz javnog proračuna, kako to vide u Bosni i Hercegovini i u Crnoj Gori, jesu nepostojanje kvalificiranih ljudskih resursa i, u određenoj mjeri, neriješena pitanja vlasništva nad imovinom.

Kada je u pitanju zanimanje za buduću suradnju u turizmu i polju kulturnog i prirodnog naslijeđa, ono je veoma veliko i u Bosni i Hercegovini i u Crnoj Gori.

SWOT

Prednosti	Slabosti	Prilike	Prijetnje
- Jedinstveni krajolik i resursi (planinska područja pod šumama i izvori vode, jezera, čiste rijeke, mineralni i termalni izvori); - Obalno područje s kvalitetnim plažama kojem se lako pristupa; - Umjerena kontinentalna klima s različitim utjecajima i plodnim tlom; - Raznolika i dobro očuvana priroda s parkovima prirode i zaštićenim područjima; - Velika bioraznolikost, uključujući vrijedne ljekovite biljke i trave; - Bogato kulturno naslijeđe (historija, arhitektura, tradicija i folklor); - (Djelimično) razvijena turistička infrastruktura.	- Slaba integriranost kulturnog naslijeđa u razvoj turističke ponude i nedovoljna iskorištenost kulturnih i zabavnih sadržaja; - Slabe lokalne institucionalne strukture kojima nedostaju kapaciteti za stimuliranje razvoja turizma; - Nerazvijenost bolničke infrastrukture i nedostatak raznolikih i inovativnih turističkih proizvoda i usluga; - Nerazvijene avionske veze s regiojm; - Statična i neučinkovita promocija turizma na državnom razini; - Nepostojanje centara za koordinaciju i informiranje osim u velikim urbanim centrima; - Sezonski razvoj turizma; - Pojedina područja ostaju zatvorena zbog miniranosti; - Nezadovoljavajuće stanje kulturnog naslijeđa.	- Kulturni/povijesni turizam i obrazovne aktivnosti kojima se region promovira kao multietnička i privlačna europska lokacija; - Razvoj alternativnih oblika ruralnog turizma i organske poljoprivrede sa mogućnostima za smještaj: - Širenje i međunarodno priznavanje parkova prirode i zaštićenih područja; - Unaprjeđenje postojeće turističke ponude kroz aktiviranje kulturnih/prirodnih/povijesnih resursa i potencijala; - Povećana vidljivost prekograničnog turizma kroz organiziranje pojedinačnih ponuda oko glavnih turističkih i kulturnih potencijala; - Unaprjeđenje bilateralne suradnje u oglašavanju regionalnih turističkih odredišta; - Vidljive privatne inicijative u sektoru turizma koje odgovaraju povećanoj potražnji za wellness, zdravstvenim i eko-turizmom; - Razvoj specijaliziranih turističkih programa fokusiranih na novu "aktivnu" vrstu odmora; - Zajednički razvoj turističkih proizvoda i njihovo zajedničko oglašavanje; - Biciklizam/pješačenje kao globalni trend.	- Poslovne barijere, posebno za dobijanje dozvola za izgradnju hotela; - Nedostatak znanja, iskustva i vještina u upravljanju i oglašavanju odredišta; - Nedovoljno resursa za tekuće održavanje i očuvanje prirodnog, kulturnog i povijesnog naslijeđa; - Pretjerana izloženost/pretjerano iskorištavanje određenih lokacija/resursa; - Globalne klimatske promjene mogu utjecati na turizam.

Prioritet 5: Ulaganja u mlade, obrazovanje i vještine.

Obrazovanje, rad, socijalna i zdravstvena infrastruktura su označene kao manji prioriteti u programskom području.

Sustavi primarnog i sekundarnog obrazovanja, postojanje sveučilišta i visokoobrazovne institucije u većim gradovima smatraju se prednostima, dok se nedostatak modernih servisa za strukovno obrazovanje i migriranje mladih i obučenih ljudi u urbane centre i u inozemstvo smatraju ključnim slabostima.

Smatra se da priliku predstavlja razvoj obrazovnih i programa za obučavanje koji su prilagođeni potrebama mladih na tržištu rada i u jačanju veza između obrazovne i poslovne zajednice kako bi se zajednički procijenile i ispunile buduće potrebe za obučenom mladom radnom snagom.

Smatra se da je ključna prijetnja spor ekonomski razvoj, nezadovoljavajuće prilike za zapošljavanje i stalne migracije koje marginaliziraju pogranična područja.

Veoma mali broj institucija i općina izjavio je da je uspostavljena prekogranična suradnja u sektoru obrazovanja. Kada je u pitanju interes za buduću saradnju, ispitani su izrazili prilično mali interes (BiH) ili veoma mali interes (CG) u ovom pogledu.

SWOT

Prednosti	Slabosti	Prilike	Prijetnje
- Dobro razvijeni sustavi primarnog i sekundarnog obrazovanja; - Postojanje sveučilišta i visokoobrazovnih institucija; - Postojanje istraživačkih institucija; - Uspostavljeni zajednički sporazumi/pozitivna prethodna iskustva.	- Unutrašnja ekonomska migracija mladih i obučene i produktivne radne snage u urbane centre i emigracija u inostranstvo smanjuju radnu snagu i razvojni potencijal kvalificiranog područja; - Ekonomsko i poslovno okruženje je nedovoljno povezano; - Nedostatak modernih strukovnih i obrazovnih servisa; - Nepostojanje koherentnih politika i razvojnih programa; - Ograničeno prekogranično iskustvo; - Nedostatak istraživačkih institucija i savjetodavnih servisa.	- Veći naglasak na obrazovne i programe obuka prilagođene potrebama mladih na tržištu rada; - Jačanje veza između obrazovne i poslovne zajednice s ciljem zajedničke ocjene i zadovoljavanja budućih potreba mlade obučene radne snage; - Promoviranje inicijativa razmjene; - Razvoj i potpora neformalnom obrazovanju mladih i programi razvoja vještina.	- Spora tranzicija sustava sekundarnog obrazovanja povećat će jaz između ponude i potražnje na tržištu rada; - Nema promjena u zatvorenom krugu siromaštva, nedostatka obrazovanja i nezadovoljavajućih prilika za zapošljavanje marginalizira pogranična područja i sprječava ekonomski razvoj; - Izoliranost općeg obrazovnog sistema i zatvaranje škola (posebno u udaljenim područjima); - Nedostatak obrazovnih mogućnosti.

Prioritet 6: Promoviranje lokalnog i regionalnog upravljanja, planiranja i izgradnja administrativnih kapaciteta

Lokalna uprava, planiranje, izgradnja administrativnih kapaciteta i javnih usluga na lokalnoj razini smatraju se slabostima i u Bosni i Hercegovini i posebno u Crnoj Gori. Njihovo unaprjeđenje je, s druge strane, na kraju popisa razvojnih prioriteta u upitnicima primljenim od općina iz obje države.

Kada su u pitanju prilike za buduće unaprjeđenje javnih usluga, osim općenito, smatra se da su konkretnije u smislu sustava za upravljanje katastrofama i spremnosti za djelovanje u hitnim situacijama. Usto, postoji prilika da se uvedu i promoviraju studijski, obrazovni, predkvalifikacijski i stručni razvojni programi s dvostrukim ciljem olakšavanja smanjenja broja zaposlenih u javnoj upravi i unapređenja usluga koje se pružaju građanima.

Smatra se da glavne prijetnje leže u sporom procesu decentralizacije i provedbi reforme javne uprave, kao i u smanjenju broja zaposlenih, nedovoljna sredstva iz javnih fondova i financijska autonomija na lokalnoj razini, nedostatak kvalificiranih ljudskih resursa, velika podložnost viših zvaničnika političkim promjenama i korupcija u javnom sektoru.

Općine i institucije prijavile su da su imale sporazume o suradnji, dobre bilateralne odnose i iskustvo u provedbi zajedničkih programa.

Ipak, izraženi interes za suradnju u promoviranju lokalnog upravljanja, planiranja i izgradnju administrativnih kapaciteta je prilično mali u obje države, posebno u Bosni i Hercegovini gdje je ocijenjen najnižom ocjenom.

SWOT

Prednosti	Slabosti	Prilike	Prijetnje
- Dobri bilateralni odnosi i postojanje sporazuma o suradnji; - Iskustvo u provedbi zajedničkih programa; - Proces decentralizacija traje; - Propisi lokalnoj samoupravi pogoduje prekograničnoj suradnji; - Povećani kapaciteti planiranja u lokalnoj administraciji.	- Niska razina i nedostatak okvira politika za lokalni ekonomski razvoj; - Spor proces reforme javne uprave; - Ograničeni administrativni i kapaciteti apsorpcije na lokalnom nivou; - Ograničeno partnerstvo u programiranju i provedbi regionalne razvojne politike; - Nedovoljan iznos javnih sredstava i financijske autonomije na lokalnoj razini - Zastarjeli objekti i oprema u sektoru javnih usluga koje se nude na lokalnoj razini.	- Harmoniziranje administracije s obje strane sa pravnom stečevinom EU-a; - Razvoj mehanizama za osiguravanje prekogranične institucionalne pomoći i znanja; - Moguće partnerstvo građanskog društva i javne administracije u procesu donošenja odluka i pružanja usluga; - Uvođenje i promoviranje studijskih, obrazovnih, pretkvalifikacijskih i stručnih razvojnih programa s dvostrukim ciljem olakšavanja smanjenja broja zaposlenih u javnoj upravi i unaprjeđenja usluga koje se pružaju građanima; - Prijenos znanja i iskustva vezanog za dobru praksu u regionalnoj/lokalnoj upravi i temama važnim za Program prekogranične suradnje; - Uspostavljanje pilot i demonstracijskih projekata od prekogranične važnosti (zdravstvo, socijalna skrb, skrb o djeci, obrazovanje).	- Nedostatak održivosti u političkoj posvećenosti reformi javne uprave na centralnoj i lokalnoj razini, - Različita brzina u procesu pristupanja EU-u i preuzimanja pravne stečevine može dovesti do pitanja kompatibilnosti; - Velika podložnost viših zvaničnika političkim promjenama.

Prioritet 7: Povećanje konkurentnosti, razvoj poslovanja i malih i srednjih poduzeća, trgovina i ulaganja.

Razvoj malih i srednjih poduzeća i povećanje konkurentnosti, trgovine i ulaganja ocijenjena su visokom ocjenom i u Bosni i Hercegovini i u Crnoj Gori.

Dok konkurentnost i ekonomski razvoj nisu ključne prednosti nego slabosti u ovom nerazvijenom području, dostupnost poslovnih lokacija i područja, uključujući industrijske zone i inkubatore predstavlja samo srednje važan prioritet u općinskim razvojnim planovima obiju država. Nadalje, razina suradnje i okupljanja u klastere malih i srednjih poduzeća je niska, a promoviranje poslovnih prilika u području je neodgovarajuće.

Kada je u pitanju rangiranje mogućnosti u upitnicima, razvoj malih i srednjih poduzeća ocijenjen je najvišim ocjenama. Dodatne mogućnosti se vide u razvojnim kapacitetima za poljoprivrednu proizvodnju i preradu hrane, standardizaciju i certificiranje lokalnih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, razvoj lokalnih tržišta i internacionalizacija, i, na kraju popisa, u uspostavljanju poslovnih inkubatora i/ili industrijskih zona.

Određeni broj institucija i gospodarskih komora također je naveo da suradnja između struktura za potporu poslovanju i promoviranje ulaganja i poslovnih prilika u području mogu biti unaprijeđene.

S druge strane, najveća prijetnja je siva ekonomija, nedostatak menadžerskih vještina i kvalificiranih ljudskih resursa i neriješenih pitanja vlasništva.

Zanimanje za suradnju u povećanju konkurentnosti, razvoj poslovanja i malih i srednjih poduzeća i ulaganja veoma je veliko i u Bosni i Hercegovim i u Crnoj Gori.

SWOT

Prednosti	Slabosti	Prilike	Prijetnje
- Dobro razvijena proizvodnja energije i distributivna mreža; - Rastući broj i promet sektora malih i srednjih poduzeća; - Postojeća industrijska baza (npr. tekstilna, kemijska industrija, proizvodnja i isporuka energije, prerada metala i hrane) trenutno se restrukturira kako bi bila konkurentnija u budućnosti; - Relativno dobro razvijena zanatska industrija; - Prikladna eko-klima za proizvodnju vina, voća, povrća, duhana, medicinskog i ljekovitog bilja i zdravih prehrambenih proizvoda; - Tradicija oblasti određenih poljoprivrednih proizvoda prepoznata na inozemnim tržištima; - Postojanje osnovnih struktura za potporu poslovanju.	- Niska razina suradnje i okupljanja malih i srednjih poduzeća u klastere; - Niska razina dodane vrijednosti u prerađivačkoj industriji; - Nedovoljno državnih/lokalnih i stranih izravnih ulaganja što ugrožava modernizaciju i restrukturiranje pograničnih područja i njihovih zastarjelih i nekonkurentnih industrijskih i poljoprivrednih resursa; - Neadekvatno razvijena lokalna infrastruktura; - Nedovoljan razvoj sofisticiranih struktura i usluga za pružanje podrške poslovanju; - Ekonomija u ruralnim krajevima kvalificiranog područja često je segmentirana, jednoobrazna i marginalizirana; - Slab pristup financijama, posebno za mala i srednja poduzeća i poduzetnike u ruralnim područjima.	- Iskorištavanje prednosti CEFTA sporazuma kako bi se povećao izvozni potencijal; - Razvoj i iskorištavanje veza između lokalnih gospodarskih sektora kako bi se ostvarila dobit od lanaca isporuke i klastera i konkurentnost i daljnj ekonomski rast; - Unaprjeđenje poduzetništva i kvaliteta proizvoda kroz prekogranične inicijative; - Tržišni potencijal za stvaranje ekonomske suradnje koja vodi do prerade bioloških proizvoda; - Povećana prekogranična suradnja između struktura koje podržavaju poslovanje u industriji i uslužnim sektorima - Brendiranje regionalnih proizvoda; - Potencijal za partnerstvo javnog sektora i bankarskog sektora u unaprjeđenju pristupa financiranju za mala i srednja poduzeća i poduzetnike u ruralnim područjima i potporu razvoju lokalne infrastrukture; - Unaprjeđenje servisa za odlaganje otpada i kanalizacije će povećati ekonomski potencijal područja: - Potencijalni razvoj alternativnih/obnovljivih izvora energije.	- Nepostojanje snažnog opredjeljenja za uklanjanje regionalnih razvojnih razlika i potpore bržem ekonomskom rastu manje razvijenih regija barem u dijelu kvalificiranog područja; - Sporo usvajanje tehničkih i standarda kvaliteta EU-a; - Neadekvatna promocija regionalnog poslovanja i prilika za ulaganja.

Prioritet 8: Jačanje istraživanja, tehnološkog razvoja, inovacija i ICT-a

Jačanje istraživanja, tehnološki razvoj, inovacije i ICT ocijenjeni su relativno niskom ocjenom.

Istraživanje i razvoj prepoznati su kao ključne slabosti od strane općina i institucija u obje države. Međutim, nalazi se nisko na razini općinskih razvojnih planova.

Ocjena dostupnosti povezane infrastrukture varira od visoke kada su u pitanju telekomunikacije i pristup internetu, do niske kada se radi o dostupnosti lokacija. One su ocijenjene malo višom ocjenom, ali se ne nalaze visoko na popisu općinskih razvojnih planova.

Buduće prilike, tehnološki razvoj i inovacije, kao i pristup i kvalitet ITC-a ocijenjene su najnižom ocjenom i u Bosni i Hercegovini i u Crnoj Gori.

Glavne prijetnje vide se u nedostatku odgovarajuće svijesti javnosti, strategija i akcijskih planova, kao i u nedostatku kvalificiranih ljudskih resursa.

SWOT

Prednosti	Slabosti	Prilike	Prijetnje
- Dobro razvijena telekomunikacijska mreža; - Postojanje ICT poslovnih inkubatora u većim gradovima; - Relativno dobro obrazovane mlađe generacije i sveukupno unaprijeđeni pristup mogućnostima za usvajanje novih znanja u ovim područjima.	- Nizak udio modernih tehnologija koje se koriste u poljoprivredi i industriji; - Nedostatak državne podrške istraživanju, tehnološkom razvoju, inovacijama i ICT-u; - Slaba promocija i svijest javnosti o inovacijama i postojećim mehanizmima potpore inovatorima.	- Povećan broj internetskih priključaka i pristupa novim tehnologijama; - Razvoj ICT poslovnih inkubatora i centara za inovacije u kvalificiranoj regiji; - Promoviranje i podizanje svijesti javnosti o dobrobitima inovacija i potpore inovacijama; - Unaprjeđenje postojećih i razvoj novih poticaja istraživanjima, tehnološkom razvoju, inovacijama i ICT-u.	- Nastavljeno zanemarivanje javnih ulaganja u istraživanje, tehnološki razvoj, inovacije i ICT; - Ograničen kapacitet i prilagodba novim trendovima; - Mala privlačnost kvalificirane regije za domaće i strane ulagače.

DODATAK 3: Komparativna analiza upitnika za općine

Procjena prednosti i slabosti svake teritorijalne jedinice općine

Bosna i Hercegovina *Crna Gora*

Rezultati između 1 (velika slabost) i 5 (izrazita prednost)

Opći aspekt

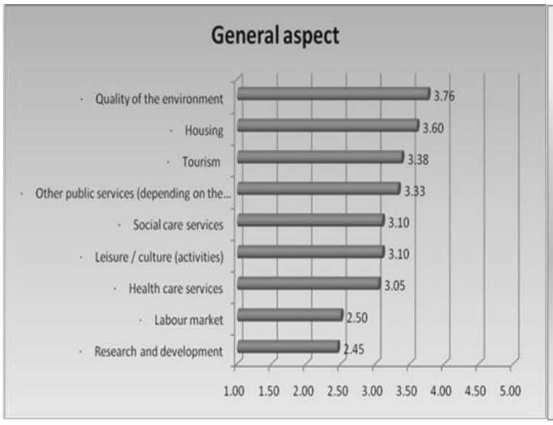

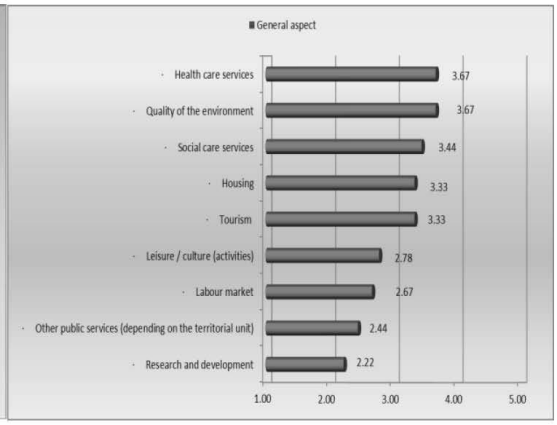

Opći aspekt	Opći aspekt
- Kvalitet okoliša	- Usluge zdravstvene zaštite
- Stambeno zbrinjavanje	- Kvalitet okoliša
- Turizam	- Usluge socijalne skrbi
- Druge javne usluge (zavisno od…)	- Stambeno zbrinjavanje
- Usluge socijalne skrbi	- Turizam
- Slobodne/kulturne aktivnosti	- Slobodne/kulturne aktivnosti
- Usluge zdravstvene zaštite	- Tržište rada
- Tržište rada	- Druge javne usluge (zavisno od teritorijalne jedinice)
- Istraživanje i razvoj	- Istraživanje i razvoj

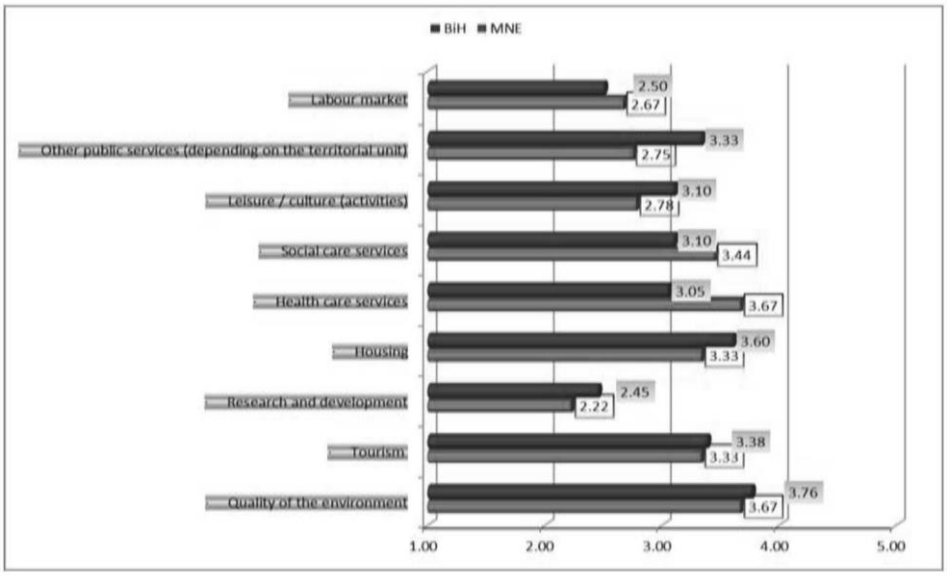

- Tržište rada
- Druge javne usluge (zavisno od teritorijalne jedinice)
- Slobodne/kulturne aktivnosti
- Usluge socijalne skrbi
- Stambeno zbrinjavanje
- Istraživanje i razvoj
- Turizam
- Kvalitet okoliša

INFRASTRUKTURA

Bosna i Hercegovina Crna Gora

Rezultati između 1 (velika slabost) i 5 (izrazita prednost)

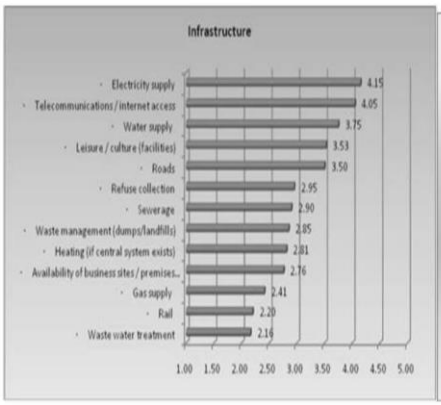

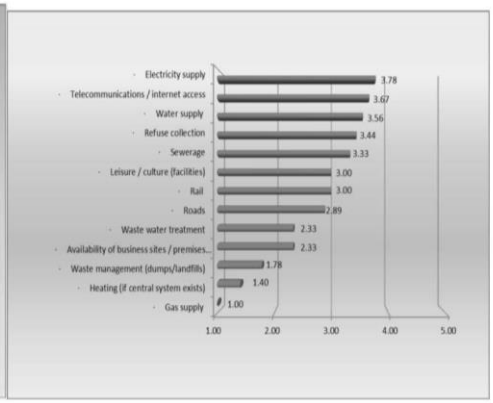

Infrastruktura	
- Snabdijevanje električnom energijom	- Snabdijevanje električnom energijom
- Telekomunikacije/pristup internetu	- Telekomunikacije/pristup internetu
- Snabdijevanje vodom	- Snabdijevanje vodom
- Rekreacioni/kulturni sadržaji	- Skupljanje otpada
- Ceste	- Kanalizacija
- Kanalizacija	- Rekreacioni/kulturni sadržaji
- Upravljanje otpadom (deponije/odlagališta)	- Željeznice
- Grijanje (ukoliko postoji centralni sistem)	- Ceste
- Dostupnost poslovnih objekata/prostorija…	- Pročišćavanje otpadnih voda
- Snabdijevanje gasom	- Dostupnost poslovnih objekata/prostorija…
- Željeznice	- Upravljanje otpadom (ukoliko postoji centralni sistem)
- Pročišćavanje otpadnih voda	- Grijanje (ukoliko postoji centralni sistem)
	- Snabdijevanje gasom

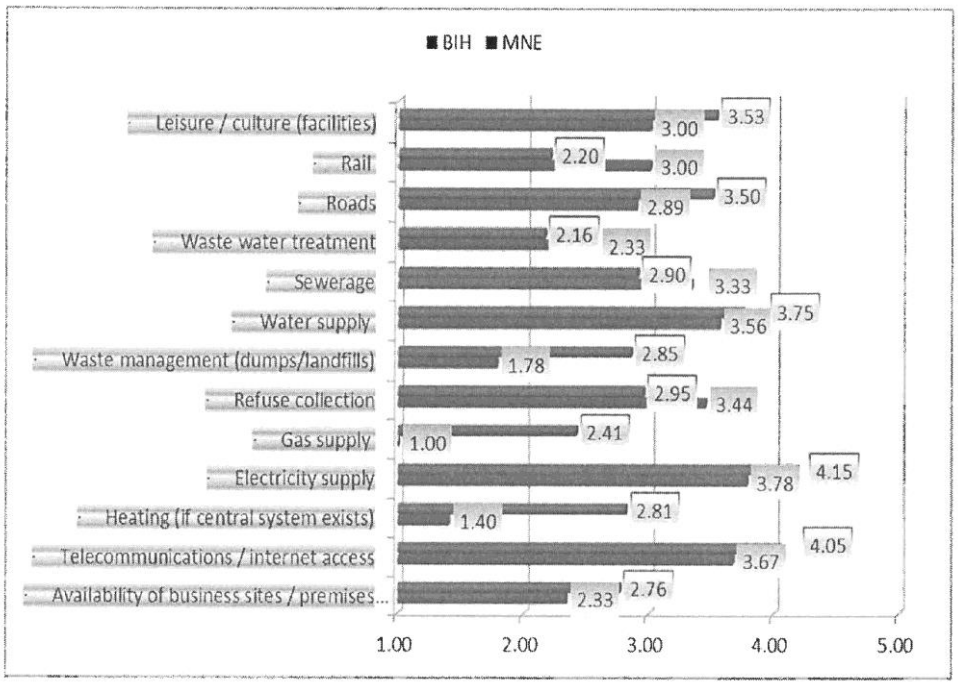

- Rekreacijski/kulturni sadržaji
- Željeznice
- Ceste
- Pročišćavanje otpadnih voda
- Kanalizacija
- Vodoopskrba
- Gospodarenje otpadom (deponije/odlagališta)
- Skupljanje otpada
- Opskrba plinom
- Opskrba električnom energijom
- Grijanje (ukoliko postoji središnji sustav)
- Telekomunikacije/pristup internetu
- Dostupnost poslovnih objekata/prostorija

Ocjena razvojnih i infrastrukturnih prioriteta svake teritorijalne jedinice

Bosna i Hercegovina *Crna Gora*

Rezultati između 1 (velika slabost) i 5 (izrazita prednost)

Opći aspekt

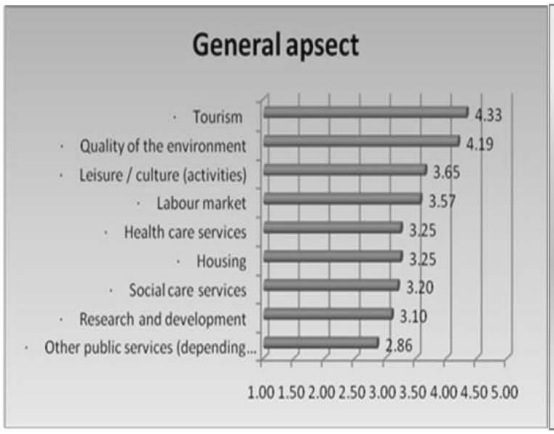

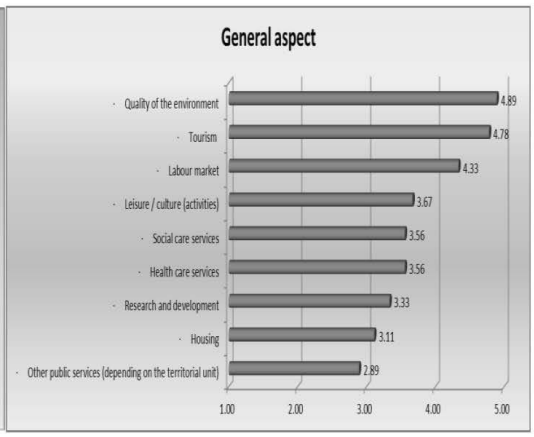

Opći aspekt	**Opći aspekt**
- Turizam	- Kvalitet okoliša
- Kvalitet okoliša	- Turizam
- Slobodne/kulturne aktivnosti	- Tržište rada
- Tržište rada	- Slobodne/kulturne aktivnosti
- Usluge zdravstvene zaštite	- Usluge socijalne skrbi
- Stambeno zbrinjavanje	- Usluge zdravstvene zaštite
- Usluge socijalne skrbi	- Istraživanje i razvoj
- Istraživanje i razvoj	- Stambeno zbrinjavanje
- Druge javne usluge (zavisno…)	- Druge javne usluge (zavisno od teritorijalne jedinice)

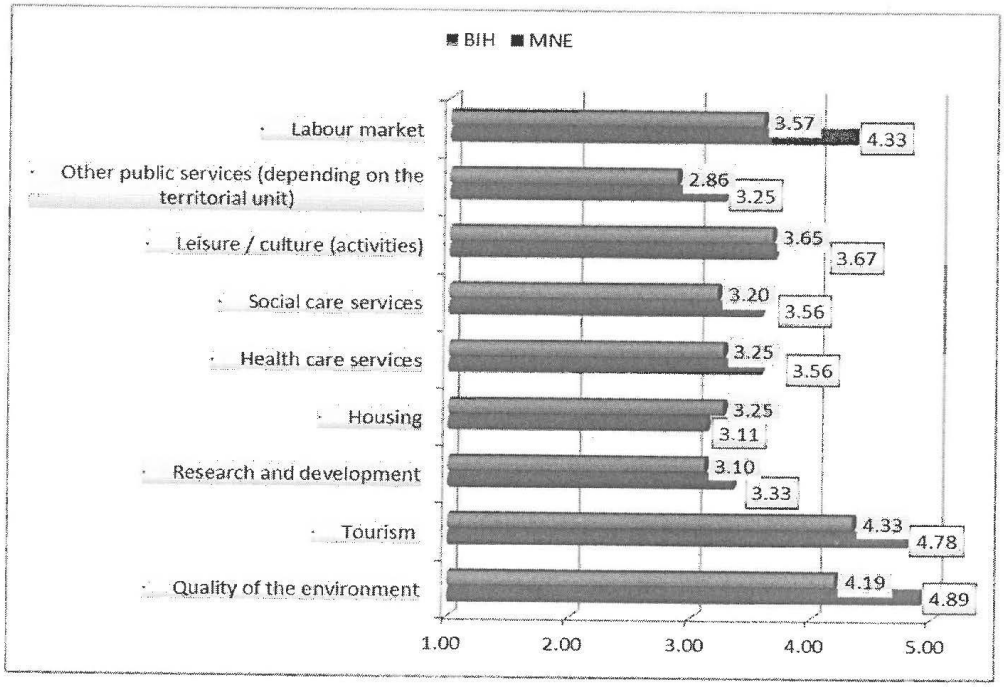

- Tržište rada
- Druge javne usluge (ovisno o teritorijalnoj jedinici)
- Slobodne/kulturne aktivnosti
- Usluge socijalne skrbi
- Usluge zdravstvene zaštite
- Stambeno zbrinjavanje
- Istraživanje i razvoj
- Turizam
- Kvaliteta okoliša

INFRASTRUKTURE

Bosna i Hercegovina *Crna Gora*

Rezultati između 1 (velika slabost) i 5 (izrazita prednost)

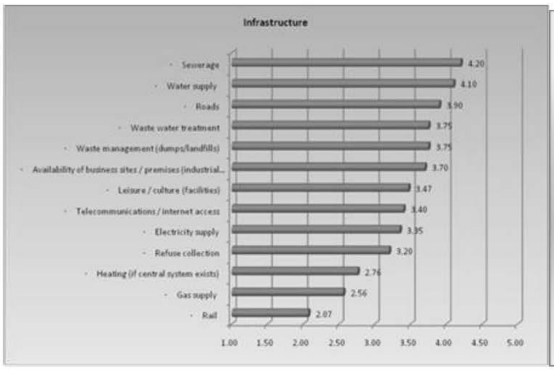

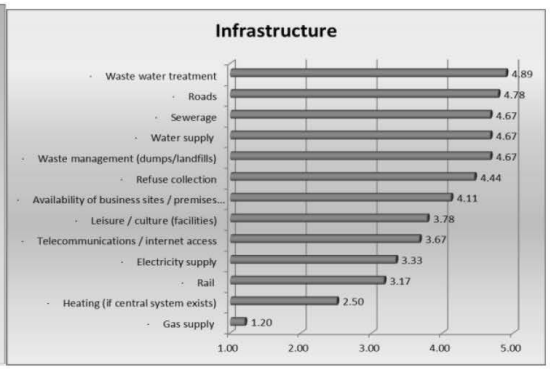

Infrastruktura	Infrastrukture
- Kanalizacija	- Pročišćavanje otpadnih voda
- Vodosnabdijevanje	- Ceste
- Ceste	- Kanalizacija
- Pročišćavanje otpadnih voda	- Vodosnabdijevanje
- Upravljanje otpadom (deponije/odlagališta)	- eUpravljanje otpadom (deponije/odlagališta)
- Dostupnost poslovnih objekata/prostorija	- Skupljanje otpada
- Rekreacioni/kulturni sadržaji	- Dostupnost poslovnih objekata/prostorija
- Telekomunikacije/pristup internetu	- Rekreacioni/kulturni sadržaji
- Snabdijevanje električnom energijom	- Telekomunikacije/pristup internetu
- Skupljanje otpada	- Snabdijevanje električnom energijom
- Grijanje (ukoliko postoji centralni sistem)	- Željeznice
- Snabdijevanje gasom	- Grijanje (ukoliko postoji centralni sistem)
- Željeznice	- Snabdijevanje gasom

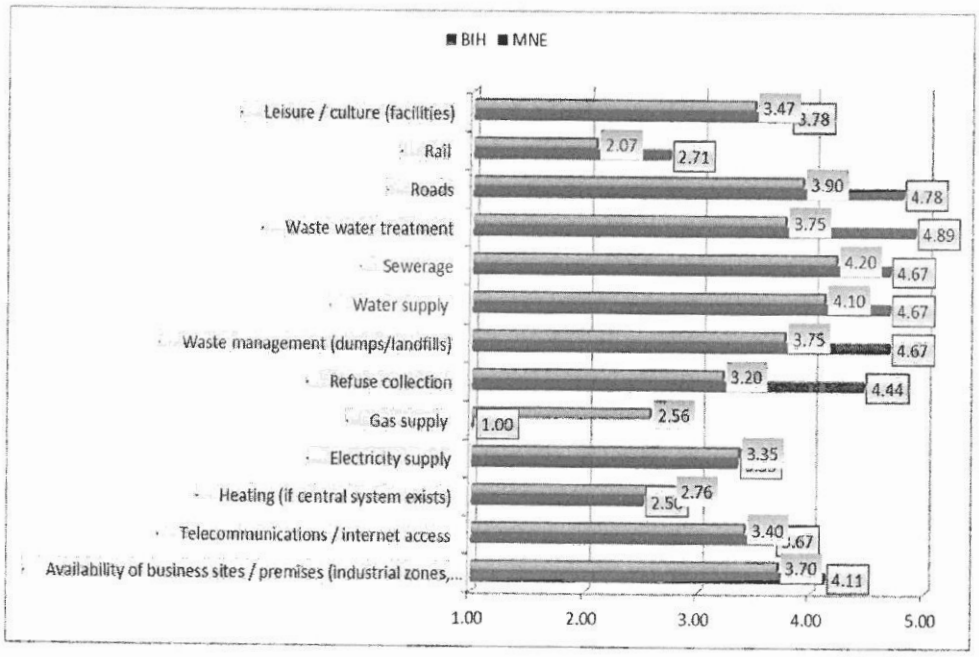

- Rekreacijski/kulturni sadržaji
- Željeznice
- Ceste
- Pročišćavanje otpadnih voda
- Kanalizacija
- Vodoopskrba
- Gospodarenje otpadom (deponije/odlagališta)
- Skupljanje otpada
- Opskrba plinom
- Opskrba električnom energijom
- Grijanje (ukoliko postoji središnji sustav)
- Telekomunikacije/pristup internetu
- Dostupnost poslovnih objekata/prostorija (industrijske zone,…)

Glavne prilike prema mišljenju općina

Broj pozitivnih odgovora

Bosna i Hercegovina

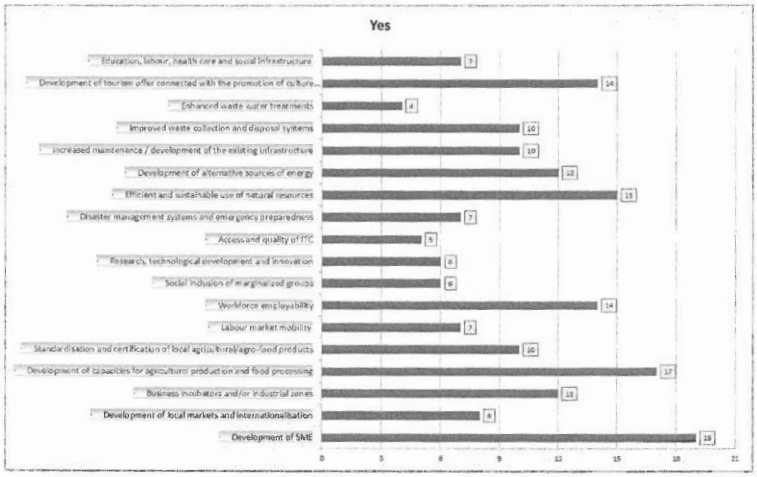

Da

- Obrazovanje, rad, zdravstvena zaštita i socijalna infrastruktura
- Razvoj turističke ponude povezan s promoviranjem kulture
- Poboljšano pročišćavanje otpadnih voda
- Poboljšan sustav prikupljanja otpada i zbrinjavanja
- Povećano održavanje/razvoj postojeće infrastrukture
- Razvoj alternativnih izvora energije
- Učinkovito i održivo korištenje prirodnih resursi
- Sustavi upravljanja u kriznim situacijama i pripravnost u hitnim slučajevima
- Pristup i kvaliteta ITC-a
- Istraživanje, tehnološki razvoj i inovacije
- Socijalna uključenost marginaliziranih skupina
- Zapošljivost radne snage
- Mobilnost tržišta rada
- Standardizacija i certifikacija lokalnih poljoprivrednih proizvoda
- Razvoj kapaciteta za poljoprivrednu proizvodnju i preradu hrane
- Poslovni inkubatori i/ili industrijske zone
- Razvoj lokalnih tržišta i internacionalizacija
- Razvoj malih i srednjih poduzeća

Crna Gora

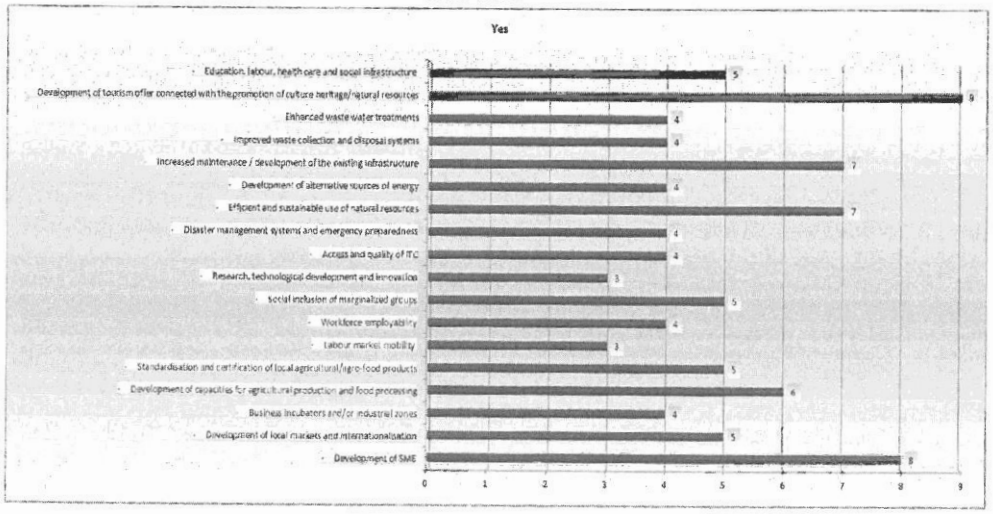

Da

- Obrazovanje, rad, zdravstvena zaštita i socijalna infrastruktura
- Razvoj turističke ponude povezan s promoviranjem kulturne baštine/prirodnih resursa
- Poboljšano pročišćavanje otpadnih voda
- Poboljšan sustav prikupljanja otpada i zbrinjavanja
- Povećano održavanje/razvoj postojeće infrastrukture
- Razvoj alternativnih izvora energije
- Učinkovito i održivo korištenje prirodnih resursi
- Sustavi upravljanja u kriznim situacijama i pripravnost u hitnim slučajevima
- Pristup i kvaliteta ITC-a
- Istraživanje, tehnološki razvoj i inovacije
- Socijalna uključenost marginaliziranih skupina
- Zapošljivost radne snage
- Mobilnost tržišta rada
- Standardizacija i certifikacija lokalnih poljoprivrednih proizvoda
- Razvoj kapaciteta za poljoprivrednu proizvodnju i preradu hrane
- Poslovni inkubatori i/ili industrijske zone
- Razvoj lokalnih tržišta i internacionalizacija
- Razvoj malih i srednjih poduzeća

Glavne prijetnje prema mišljenju općina

Broj pozitivnih odgovora

Bosna i Hercegovina

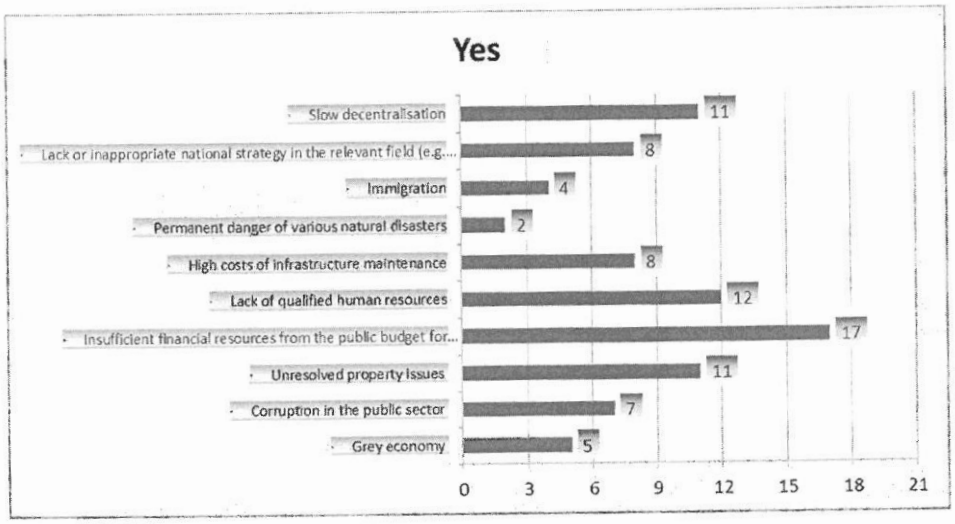

Da

- Spora decentralizacija
- Nepostojanje ili neprikladna nacionalna strategija u odgovarajućem području (npr…)
- Imigracija
- Stalna opasnost od raznih prirodnih katastrofa
- Visoki troškovi održavanja infrastrukture
- Nedostatak kvalificiranih ljudskih resursi
- Nedovoljno financijskih sredstava iz javnog proračun za…
- Neriješena pitanja u vezi nekretnina
- Korupcija u javnom sektoru
- Siva ekonomija

Crna Gora

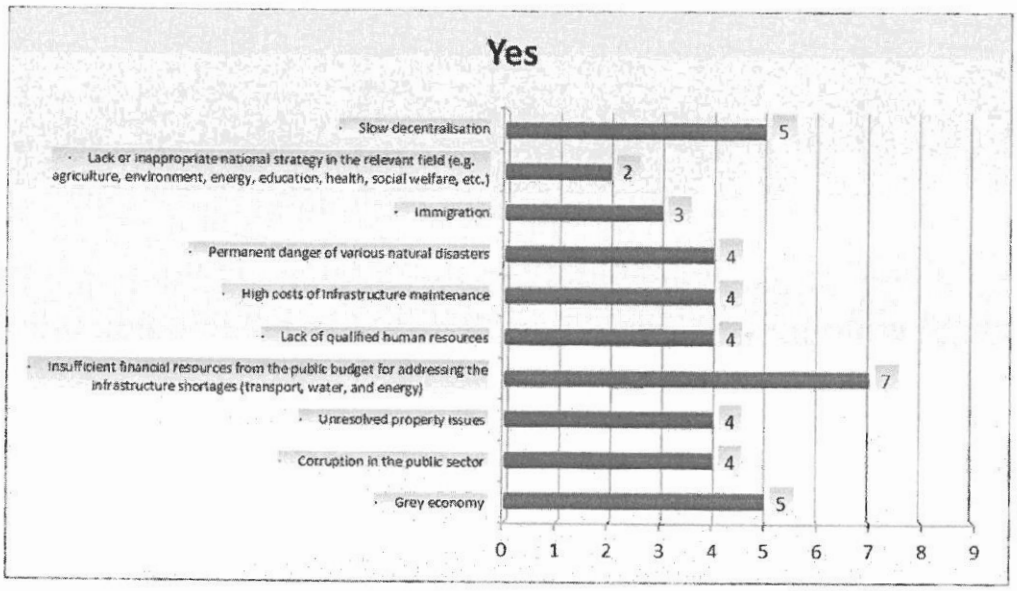

Da

- Spora decentralizacija
- Nepostojanje ili neprikladna nacionalna strategija u odgovarajućem području (npr. poljoprivreda, okoliš, energija, obrazovanje, zdravstvo, socijalna skrb, itd.)
- Imigracija
- Stalna opasnost od raznih prirodnih katastrofa
- Visoki troškovi održavanja infrastrukture
- Nedostatak kvalificiranih ljudskih resursi
- Nedovoljno financijskih sredstava iz javnog proračun za rješavanje problema infrastrukture (transport, voda i energija)
- Neriješena pitanja u vezi nekretnina
- Korupcija u javnom sektoru
- Siva ekonomija

Preferirana područja saradnje s paralelnim institucijama

Bosna i Hercegovina: rezultati su između 1 (nisko) i 6 (visoko)

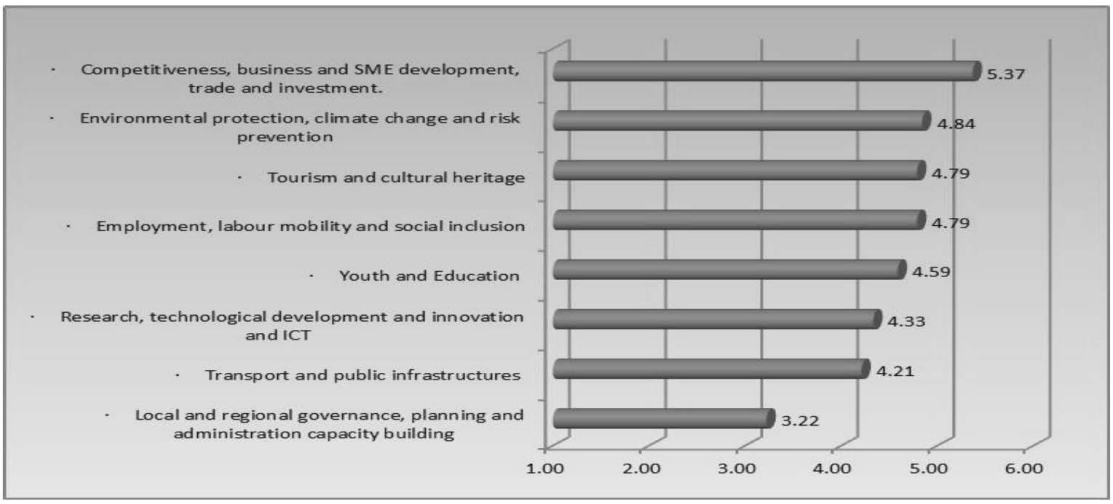

- Konkurentnost, poslovanje i razvoj malih i srednjih poduzeća, trgovina i investicije
- Zaštita okoliša, klimatske promjene i sprječavanje rizika
- Turizam i kulturna baština
- Zapošljavanje, mobilnost radne snage i socijalna uključenost
- Mladi i obrazovanje
- Istraživanje, tehnološki razvoj i inovacije i ICT
- Transport i javne infrastrukture
- Lokalno i regionalno upravljanje, planiranje i jačanje administrativnih kapaciteta

Crna Gora: rezultati su između 1 (visoko) i 6 (nisko)

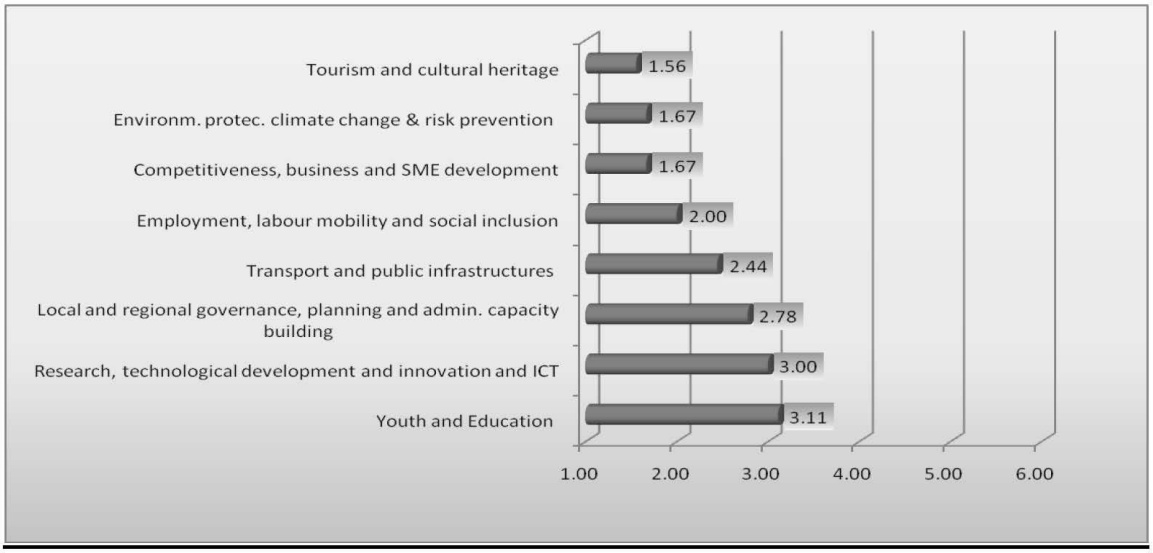

- Turizam i kulturna baština
- Zaštita okoliša, klimatske promjene i sprječavanje rizika
- Konkurentnost, poslovanje i razvoj malih i srednjih poduzeća
- Zapošljavanje, mobilnost radne snage i socijalna uključenost
- Transport i javne infrastrukture
- Lokalno i regionalno upravljanje, planiranje i jačanje administrativnih kapaciteta
- Istraživanje, tehnološki razvoj i inovacije i ICT
- Mladi i obrazovanje

DODATAK II - OPĆI USLOVI

Sadržaj

DODATAK II	OPĆI USLOVI
Prvi dio:	Opće odredbe
Član 1.	Period izvršenja, period operativnog provođenja i rok za ugovaranje
Član 2.	Korisnici IPA II programa i njihove zajedničke dužnosti
Član 3.	Zahtjevi za izvještavanje
Član 4.	Vidljivost i komuniciranje
Član 5.	Prava intelektualnog vlasništva
Član 6.	Prihvatljivost troškova
Drugi dio:	Odredbe koje se primjenjuju na indirektno upravljanje korisnika IPA II programa
Član 7.	Opći principi
Član 8.	Postupci nabavke i dodjele granta
Član 8a.	Obaveza izvještavanja, administrativne sankcije i propust djelovanja
Član 9.	Ex-ante kontrole postupaka dodjele granta i nabavke i ex-post kontrole ugovora i grantova koje provodi Komisija
Član 10.	Bankovni računi, računovodstveni sistemi i priznati troškovi
Član 11.	Odredbe o plaćanju koje je Komisija izvršila korisniku IPA II programa koji je Ugovorno tijelo
Član 12.	Prekid plaćanja
Član 13.	Povrat sredstava

Treći dio:	Završne odredbe
Član 14.	Konsultacije korisnika IPA II programa i Komisije
Član 15.	Amandmani na ovaj sporazum o finansiranju
Član 16.	Suspendiranje ovog sporazuma o finansiranju
Član 17.	Raskid ovog sporazuma o finansiranju
Član 18.	Aranžmani za rješavanje sporova

Prvi dio: Opće odredbe

Član 1 - Period izvršenja, period operativnog provođenja i rok za ugovaranje

(1) Period izvršenja je period tokom kojeg se Sporazum o finansiranju provodi i uključuje period operativnog provođenja kao i završnu fazu. Trajanje perioda provođenja je definisano u članu 2 (1) Posebnih uslova i počinje stupanjem na snagu ovog sporazuma o finansiranju.

(2) Period operativnog provođenja je razdoblje u kojem se provode i završavaju sve operativne aktivnosti obuhvaćene ugovorima o nabavci i grantu u okviru Programa aktivnosti. Trajanje ovog perioda definisano je u članu 2 (2) Posebnih uslova i počinje stupanjem na snagu ovog sporazuma o finansiranju.

(3) Ugovorno tijelo poštuje periode izvršenja i operativnog provođenja prilikom zaključivanja i provođenja ugovora o nabavci i grantu u okviru ovog sporazuma o finansiranju.

(4) Troškovi povezani s aktivnostima u okviru ovog programa aktivnosti su prihvatljivi za finansiranje sredstvima EU-a samo ako su nastali tokom perioda operativnog provođenja.

(5) Ugovori o nabavci i grantu zaključuju se najkasnije tri godine od stupanja na snagu ovog sporazuma o finansiranju, osim u slučaju:

(a) već zaključenih amandmana na ugovore;

(b) pojedinačnih ugovora o nabavci koji trebaju biti zaključeni nakon prijevremenog raskida postojećeg ugovora o nabavci;

(c) ugovora koji se odnose na reviziju i procjenu koji mogu biti potpisani nakon operativnog provođenja;

(d) promjene subjekta koji je zadužen za obavljanje povjerenih zadataka.

(6) Ugovor o nabavci ili grantu koji nije rezultirao nikakvim plaćanjem u periodu od dvije godine od potpisivanja automatski se raskida, a sredstva za njegovo finansiranje se oslobađaju, osim u slučaju pokrenutog sudskog postupka pred sudovima ili arbitražnim tijelima.

Član 2 - Korisnici IPA II programa i njihove zajedničke dužnosti

(1) Kao što je definisano u članu 76 (3) odnosnih Okvirnih sporazuma, korisnici IPA II programa sarađuju, a naročito zajednički obavljaju sljedeće funkcije i preuzimaju sljedeće odgovornosti:

(a) pripremaju programe prekogranične saradnje u skladu s članom 68 odnosnih Okvirnih sporazuma ili njihovu reviziju;

(b) osiguravaju učešće na sastancima Zajedničkog nadzornog odbora (JMC) i drugim bilateralnim sastancima;

(c) nominiraju svoje predstavnike u JMC-u;

(d) uspostavljaju Zajednički tehnički sekretarijat (JTS) i osiguravaju njegovu adekvatnu popunjenost;

(e) pripremaju i provode strateške odluke JMC-a;

(f) daju podršku radu JMC-a, osiguravaju podatke potrebne za obavljanje njegovih zadataka, naročito podatke koji se odnose na napredovanje operativnog programa u smislu posebnih ciljeva po tematskim prioritetima, kao što je to definisano u programu prekogranične saradnje;

(g) uspostavljaju sistem za prikupljanje pouzdanih informacija o provođenju programa prekogranične saradnje;

(h) pripremaju godišnje i konačne izvještaje o provođenju, kako je navedeno u članu 80. odnosnih Okvirnih sporazuma u skladu s članom 3;

(i) pripremaju i provode usklađeni plan vezan za komuniciranje i vidljivost;

(j) pripremaju godišnji plan rada Zajedničkog tehničkog sekretarijata koji odobrava JMC.

(2) U svrhu primjene Člana 25 Okvirnog sporazuma o zaštiti podataka, lični podaci će:

- se obrađivati na zakonit, pošten i transparentan način u vezi s subjektom podataka;
- se prikupljati u navedene, izričite i legitimne svrhe i neće se dalje obrađivati na način koji nije u skladu s tim svrhama;
- biti odgovarajući, relevantni i ograničeni na ono što je potrebno u odnosu na svrhe za koje se obrađuju;
- biti tačni i, po potrebi, ažurirani;
- se obrađivati na način koji osigurava odgovarajuću sigurnost ličnih podataka i
- biti u formi koja omogućava identifikaciju subjekata podataka onoliko koliko je potrebno u svrhe za koje se obrađuju lični podaci.

Lični podaci koji će se navoditi u dokumentima korisnika IPA II programa u skladu sa Članom 8.5 se moraju obrisati po isteku rokova navedenih u Članu 8.5.

Član 3 - Zahtjevi za izvještavanje

(1) Za potrebe izvještavanja koje su definisane u članu 80(1) odnosnih Okvirnih sporazuma operativne strukture koriste obrazac koji se nalazi u Dodatku III ovog sporazuma o finansiranju.

(2) Za potrebe Općih uslova izvještavanja Komisiji definisanih u članu 58 Okvirnog sporazuma i Posebnih uslova izvještavanja u okviru indirektnog upravljanja definisanih u članu 59(1) odnosnih Okvirnih sporazuma o godišnjem izvještaju o provođenju pomoći u okviru IPA II programa, NIPAC-ovi koriste obrazac definisan u Dodatku IIIA ovom sporazumu o finansiranju.

(3) Za potrebe određenih uslova izvještavanja u okviru indirektnog upravljanja definisanih pod tačkom (a) člana 59(2) Okvirnog sporazuma o godišnjim finansijskim izvještajima ili izvodima, NAO u korisniku IPA II programa koji je Ugovorno tijelo, koristi obrasce definisane u Dodatku IV ovom sporazumu o finansiranju.

(4) Za potrebe člana 59(4) Okvirnog sporazuma, NIPAC u korisniku IPA II programa koji je Ugovorno tijelo, podnosi konačni izvještaj o provođenju IPA II pomoći u okviru ovog programa aktivnosti Komisiji, najkasnije četiri mjeseca nakon posljednje isplate izvođačima ili korisnicima granta.

(5) Za potrebe člana 59(6) Okvirnog sporazuma, NAO u korisniku IPA II programa koji je Ugovorno tijelo, do 15. januara naredne fiskalne godine dostavlja, u elektronskoj formi, kopiju podataka koji se vode u računovodstvenom sistemu u skladu s članom 10(5). Ovo treba biti popraćeno potpisanim nerevidiranim sažetim Finansijskim izvještajem u skladu s tačkom (c) Dodatka IV.

Član 4 - Vidljivost i komuniciranje

(1) Kao što je definisano u odredbama članova 24(1), 76(3)(k) i 78(8)(f) odnosnih Sporazuma o finansiranju, korisnici IPA II programa pripremaju usklađeni plan vidljivosti i aktivnosti komuniciranja koji se dostavlja Komisiji na saglasnost u periodu od 6 mjeseci od stupanja na snagu ovog sporazuma o finansiranju.

(2) Ove aktivnosti komuniciranja i vidljivosti u skladu su s Priručnikom za komunikacije i vidljivost za vanjske aktivnosti EU-a koji je definisala i objavila Komisija, a koji je na snazi u vrijeme obavljanja aktivnosti.

Član 5 - Prava intelektualnog vlasništva

(1) Ugovori finansirani u okviru ovog sporazuma o finansiranju osiguravaju da korisnici IPA II programa ostvare sva prava intelektualnog vlasništva u pogledu informacionih tehnologija, studija, nacrta, planova, materijala za objavljivanje i svih drugih materijala pripremljenih za potrebe planiranja, provođenja, nadzora i procjene.

(2) Korisnik IPA II programa koji je Ugovorno tijelo garantuje da Komisija ili bilo ko koga Komisija ovlasti, kao i drugi korisnik IPA II programa imaju pristup i pravo koristiti takav materijal. Komisija će koristiti takve materijale samo za svoje vlastite potrebe.

Član 6 - Prihvatljivost troškova

(1) Sljedeći izdaci nisu prihvatljivi za finansiranje u okviru ovog sporazuma o finansiranju:

(a) dugovi i troškovi finansiranja duga (kamata),

(b) rezerve za gubitke ili potencijalne buduće obaveze,

(c) troškovi koje prijavi korisnik (korisnici) i koji se finansiranju iz druge aktivnosti ili programa rada koji se finansira bespovratnim sredstvima Unije,

(d) gubici zbog deviznog kursa,

(e) krediti trećim stranama,

(f) novčane kazne, penali i troškovi sudskih postupaka;

(2) Kupovina zemljišta na kojem ne postoje građevine i zemljišta na kojem postoje, u iznosu do 10% ukupnih prihvatljivih izdataka za odnosnu aktivnost, prihvatljiva je za finansiranje u okviru IPA II programa prekogranične saradnje ako je priroda kupovine opravdana prirodom aktivnosti i ako je definisana u Dodatku I.

Drugi dio: Odredbe koje se primjenjuju na indirektno upravljanje korisnika IPA II programa

Član 7 – Opći principi

(1) Svrha drugog dijela je definisanje pravila za provođenje Programa aktivnosti u okviru indirektnog upravljanja, a naročito pravila koja se odnose na provođenje povjerenih budžetskih zadataka opisanih u Dodatku I, kao i definisanje prava i obaveza korisnika IPA II programa koji je Ugovorno tijelo i Komisije u smislu obavljanja ovih zadataka.

(2) Kao što je definisano u tački (b) člana 76 (3) odnosnih Okvirnih sporazuma, korisnici IPA II programa zajednički pripremaju bilateralni sporazum i obezbjeđuju njegovo provođenje.

(3) Korisnik IPA II programa koji nije Ugovorno tijelo sarađuje s IPA II korisnikom koji jeste Ugovorno tijelo kako bi osigurao obavljanje sljedećih zadataka:

(a) provođenje operativnog praćenja i upravljanje aktivnostima definisanim u tački (b) člana 76 (4) Okvirnog sporazuma;

(b) verifikacije u skladu s članom 76 (5) Okvirnog sporazuma;

(c) zaštitu finansijskog interesa Unije kako je definisano u članu 51 Okvirnog sporazuma.

Član 8 - Postupci nabavke i dodjele granta

(1) Zadatke navedene u članu 7 (3) obavlja korisnik IPA II programa koji je Ugovorno tijelo, u skladu s postupcima i standardnim dokumentima koje definiše i objavljuje Komisija za dodjelu ugovora o nabavci i ugovore o grantu u vanjskim aktivnostima, koji su na snazi na datum pokretanja odnosnog postupka (PRAG), kao i u skladu sa standardima vidljivosti i komuniciranja navedenim u članu 4 (2).

(2) U skladu s članom 18 (2) Okvirnog sporazuma Komisija će IPA II korisniku koji je Ugovorno tijelo obezbijediti daljne smjernice koje se odnose na prilagođavanje postupaka i standardnih dokumenata za dodjelu ugovora o nabavci i ugovora o grantu u vanjskim aktivnostima koje definiše i objavljuje Komisija pojedinačnim slučajevima prekogranične saradnje.

(3) Korisnik IPA II programa koji je Ugovorno tijelo provodi postupak dodjele ugovora o nabavci i ugovora o grantu, zaključuje odnosne ugovore i obezbjeđuje da je sva relevantna dokumentacija koja predstavlja revizorski trag na jeziku ovog sporazuma o finansiranju. U svrhe Dijela dva ovog sporazuma o finansiranju, svako pozivanje na ugovore o grantu također uključuje sporazum o doprinosu, a svako pozivanje na korisnike granta također uključuje organizacije koje su potpisale sporazum o doprinosu.

(4) Korisnici IPA II programa u potpunosti sarađuju prilikom uspostavljanja komisija za procjenu kao što je definisano u tački (a) člana 76 (4) odnosnih Okvirnih sporazuma.

(5) Korisnik IPA II programa koji je Ugovorno tijelo vodi sve relevantne finansijske dokumente i prateću ugovornu dokumentaciju od datuma stupanja na snagu ovog sporazuma o finansiranju ili od ranijeg datuma u slučaju da je postupak nabavke, poziv za dostavljanje ponuda ili postupak direktne dodjele granta pokrenut prije stupanja na snagu ovog sporazuma o finansiranju:

(a) Naročito za postupke nabavke:

a) Najava javnog nadmetanja s dokazom objave najave nabavke i sve ispravke;

b) Imenovanje komisije za uži izbor;

c) Izvještaj komisije za izbor (uključujući dodatke) i prijave;

d) Dokaz o objavljivanju obavijesti o užem izboru;
e) Pisma kandidatima koji nisu ušli u uži izbor;
f) Poziv na dostavljanje ponuda ili slično;
g) Tenderski dosije koji uključuje dodatke, pojašnjenja, zapisnike sa sastanaka, dokaze o objavljivanju;
h) Imenovanje komisije za procjenu ponuda;
i) Izvještaj o pokretanju postupka javne nabavke, uključujući dodatke;
j) Izvještaj o procjeni/pregovorima, uključujući dodatke i primljene ponude;[1]
k) Pismo obavijesti;
l) Prateće pismo za dostavljanje ugovora;
m) Pisma neuspješnim kandidatima;
n) Obavijest o dodjeli/poništavanju, uključujući dokaz o objavi;
o) Potpisani ugovori, izmjene, materijali, izvještaji o provođenju i relevantna korespondencija.
(b) Naročito za pozive za dostavljanje ponuda i direktnu dodjelu grantova:
a) Imenovanje komisije za procjenu ponuda;
b) Otvaranje i administrativni izvještaji uključujući dodatke i primljene prijave;[2]
c) Pisma uspješnim i neuspješnim kandidatima nakon čega slijedi procjena sažetka;
d) Izvještaj o procjeni sažetka;
e) Izvještaj o procjeni kompletne aplikacije ili izvještaj o pregovaračkom postupku s relevantnim dodacima;
f) Provjera prihvatljivosti i prateće dokumentacije;
g) Pisma uspješnim i neuspješnim ponuđačima s odobrenim rezervnim listama nakon procjene potpunih ponuda;
h) Prateće pismo za dostavljanje ugovora o grantu;
i) Obavijest o dodjeli/poništavanju, uključujući dokaz o objavi;
j) Potpisani ugovori, izmjene, materijali, izvještaji o provođenju i relevantna korespondencija.

Usto, finansijski i ugovorni dokumenti navedeni u stavu 5 (a) i (b) ovog člana popraćeni su svim relevantnim pratećim dokumentima zahtijevanim u postupku opisanom u odjeljku 1. ovog člana, kao i svom dokumentacijom koja se odnosi na plaćanja, povrate i operativne troškove, na primjer izvještajima o projektu i provjerama na terenu, prihvatanjem radova i isporuka, garancijama, jemstvima i izvještajima inženjera koji obavljaju nadzor.

Sva relevantna finansijska i ugovorna dokumentacija čuva se tokom istog perioda, u skladu s članom 49 Okvirnog sporazuma.

Član 8a – Obaveza izvještavanja, administrativne sankcije i propust djelovanja

(1) Prilikom primjene postupaka i standardnih dokumenata koje je utvrdila i objavila Komisija za dodjelu ugovora o nabavci i grantu, korisnik IPA II programa u skladu s tim osigurava da se ugovor o nabavci ili grantu finansiran od strane EU ne dodijeli privrednom subjektu niti podnosiocu zahtjeva za dodjelu granta ukoliko se taj privredni subjekat ili podnosilac zahtjeva za dodjelu granta ili osoba s ovlaštenjem zastupanja, donošenja odluka ili kontrolom nad njim nalazi u nekoj od situacija za isključenje kako je predviđeno odgovarajućim procedurama i standardnim dokumentima Komisije.

(2) Korisnik IPA II programa koji je Ugovorno tijelo obavještava Komisiju kada je kandidat, ponuđač ili podnosilac zahtjeva isključen iz učestvovanja u postupcima nabavke i dodjele ugovora o grantu zbog nepravilnosti i počinjenih prevara, ili kada je ustanovljeno ozbiljno kršenje njegovih ugovornih obaveza.

(3) Korisnik IPA II programa koji je Ugovorno tijelo uzima u obzir informacije sadržane u "Sistemu za prijevremeno otkrivanje i isključenje" (EDES) Komisije prilikom dodjele ugovora o nabavci i grantu. Pristup informacijama može biti omogućen putem kontaktnih tačaka ili konsultacijom putem sljedećih sredstava: (Evropska komisija, Glavna direkcija za budžet, računovodstveni službenik Komisije, BRE2-13/505, B-1049 Brisel, Belgija i putem e-maila BUDG-CO1-EXCL-DB@ec.europa.eu s kopijom na adresu Komisije koja je navedena u članu 3 Posebnih uslova).

(4) Kada korisnik IPA II programa koji je Ugovorno tijelo sazna za situaciju za isključenje u provođenju zadataka opisanih u Dodatku I, korisnik IPA II programa koji je Ugovorno tijelo privrednom subjektu ili podnosilac zahtjeva za dodjelu granta nameće isključenje iz svojih budućih postupaka nabavke ili dodjele granta. Korisnik IPA II programa koji je Ugovorno tijelo također može nametnuti novčanu kaznu koja je proporcionalna vrijednosti predmetnog ugovora. Isključenja i/ili novčane kazne se određuju prema akuzatornom postupku u kojem je osigurano pravo odbrane predmetnog lica. Korisnik IPA II programa koji je Ugovorno tijelo obavještava Komisiju u skladu sa stavom 1 ovog člana.

(5) U pogledu stava 4 ovog člana, korisnik IPA II programa koji je Ugovorno tijelo počinjava propust djelovanja ukoliko ne odredi isključenje i/ili novčanu kaznu za privrednog subjekta ili podnosioca zahtjeva za dodjelu granta.

(6) U slučaju propusta djelovanja, korisnik IPA II programa koji je Ugovorno tijelo se obraća Komisiji s objašnjenjem razloga za propust djelovanja. Komisija zadržava pravo da isključi privrednog subjekta i/ili podnosioca zahtjeva za dodjelu granta iz budućih postupaka dodjela koje finansira EU i/ili da odredi novčanu kaznu privrednom subjektu ili podnosiocu zahtjeva za dodjelu granta između 2% i 10% ukupne vrijednosti predmetnog ugovora.

Član 9 – Ex-ante kontrole postupaka dodjele granta i nabavke i ex-post kontrole ugovora i grantova koje provodi Komisija

(1) Komisija može izvršiti ex-ante kontrole postupka nabavke, objavljivanja poziva za dostavljanje ponuda i postupka dodjele ugovora o nabavci i ugovora o grantu tokom sljedećih faza postupka dodjele ugovora o nabavci ili o grantu:
a) odobrenja obavijesti o ugovoru za nabavku, programe rada za pozive za dostavljanje ponuda i njihove izmjene;
b) odobrenja tenderske dokumentacije i smjernica za podnosioce zahtjeva za dodjelu granta;
c) odobrenja imenovanja članova Komisija;
d) odobrenja izvještaja o procjeni i odluka o dodjelama[1];

[1] Uklanjanje neuspješnih ponuda pet godina nakon završetka postupka nabavke.
[2] Uklanjanje neuspješnih ponuda tri godine nakon završetka postupka nabavke.

e) odobrenje ugovornih dosijea i dodataka ugovorima.

(2) U smislu ex-ante kontrola, Komisija odlučuje o:

a) provođenju ex-ante kontrola svih spisa, ili

b) provođenju ex-ante kontrola odabranih spisa, ili

c) potpuno odustati od ex-ante kontrola.

(3) Ako Komisija odluči izvršiti ex-ante kontrole u skladu sa stavom 2 alineje (a) i (b) ovog člana, korisnika IPA II programa koji je Ugovorno tijelo izvještava i dokumentima izabranim za ex-ante kontrole. Ovaj korisnik IPA II programa, nakon obavijesti o tome koji je dokument izabran, Komisiji dostavlja svu potrebnu dokumentaciju i informacije, a najkasnije u vrijeme dostavljanja obavijesti o ugovoru ili radnog programa za objavljivanje.

(4) Komisija može u bilo kojem trenutku odlučiti da izvrši ex-post kontrole bilo kojeg ugovora ili granta koji je dodijelio korisnik IPA II programa koji je Ugovorno tijelo, a na temelju ovog sporazuma o finansiranju, uključujući reviziju i provjere na licu mjesta. Ovaj korisnik IPA II programa dostavlja Komisiji svu dokumentaciju i potrebne podatke informacije nakon što bude obaviješten da je dokument izabran za ex-post kontrolu. Komisija može ovlastiti osobu ili subjekta da izvrši ex-post kontrolu u njezino ime.

Član 10 - Bankovni računi, računovodstveni sistemi i priznati troškovi

(1) Nakon stupanja na snagu ovog sporazuma o finansiranju, Državni fond i operativna struktura korisnika IPA II programa koji je Ugovorno tijelo za Program aktivnosti otvaraju najmanje jedan bankovni račun u eurima. Ukupni bankovni bilans za Program aktivnosti je zbir bilansa na svim bankovnim računima Programa aktivnosti čiji su vlasnici Državni fond i sve učestvujuće operativne strukture korisnika IPA II programa koji je Ugovorno tijelo.

(2) Korisnik IPA II programa koji je Ugovorno tijelo priprema i dostavlja Komisiji planove prognoze isplata za period trajanja provođenja Programa aktivnosti. Ove prognoze ažuriraju se za potrebe Godišnjeg finansijskog izvještaja navedenog u članu 3 (2) i za svaki zahtjev za isplatu sredstava. Prognoze se temelje na dokumentiranim detaljnim analizama (uključujući planirani raspored ugovaranja po ugovoru za sljedećih dvanaest mjeseci), koje su dostupne Komisiji na zahtjev.

(3) Početni plan prognoze isplata sadrži sažetak godišnjih prognoza isplata za cijeli period provođenja i mjesečne prognoze isplata za prvih dvanaest mjeseci Programa aktivnosti. Naknadni planovi sadrže sažetak godišnjih prognoza isplata za bilans provedbenog perioda Programa aktivnosti i mjesečne prognoze isplate za narednih četrnaest mjeseci.

(4) Od korisnika IPA II programa koji je Ugovorno tijelo zahtijeva se da uspostavi i održava računovodstveni sistem u skladu s odredbom 2(3)(b) Dodatka A Okvirnom sporazumu u kojem se barem prikupljaju podaci o ugovorima u okviru Programa aktivnosti navedenog u Dodatku V.

(5) Troškovi prepoznati u računovodstvenom sistemu koji se koristi u skladu dijelom 4. ovog člana moraju nastati, biti plaćeni i prihvaćeni, te odgovarati stvarnim troškovima koji se dokazuju pratećom dokumentacijom, a koriste se kada je to potrebno kako bi se pokrilo avansno finansiranje koje je isplatio korisnik IPA II programa koji je Ugovorno tijelo po lokalnim ugovorima.

(6) Komisija koristi troškove prepoznate u računovodstvenom sistemu za potrebe svog priznavanja troškova tokom perioda provođenja Programa aktivnosti (uključujući pokriće avansnog finansiranja koje je isplatio korisnik IPA II programa koji je Ugovorno tijelo), postupka odobravanja plaćanja, postupka konačnog sravnjivanja računa na kraju Programa aktivnosti, godišnjeg presjeka stanja i za sve druge analize upravljanja i učinka.

(7) Korisnik IPA II programa koji je Ugovorno tijelo Komisiji na zahtjev dostavlja sljedeće izvještaje:

(a) Izvještaj o presjeku stanja - definisan u članu 3 (5);

(b) Godišnje izvještaje definisane u stavovima od (2) do (4) člana 3.;

(c) Zahtjev za izvještaje o sredstvima navedene u članu 11.

Član 11 - Odredbe o plaćanju koje je Komisija izvršila korisniku IPA II programa koji je Ugovorno tijelo

(1) Korisnik IPA II programa koji je Ugovorno tijelo dostavlja godišnje prognoze isplate za Program aktivnosti koje su pripremljene u skladu s članom 10 (2) uz prvi zahtjev za avansnu isplatu. Prvi zahtjev za avansnu isplatu iznosi 100% prognoziranih isplata za prvu godinu plana prognoze isplata.

(2) Korisnik IPA II programa koji je Ugovorno tijelo dostavlja naknadne zahtjeve za avansnu isplatu kada ukupni bankovni bilans za Program aktivnosti bude ispod prognoziranih isplata za sljedećih pet mjeseci Programa aktivnosti.

(3) Svaki zahtjev za dodatnu avansnu isplatu popraćen je sljedećim dokumentima:

(a) Sažeti izvještaj o svim izvršenim isplatama za Program aktivnosti;

(b) Bankovni bilansi za Program aktivnosti na datum presjeka stanja zahtjeva;

(c) Prognozu isplata za Program aktivnosti za narednih četrnaest mjeseci na datum presjeka stanja zahtjeva u skladu s Dodatkom IV tačka (d).

(4) Korisnik IPA II programa koji je Ugovorno tijelo može zatražiti za svako naknadno avansno plaćanje ukupan prognozirani iznos isplata za četrnaest mjeseci nakon datuma presjeka stanja zahtjeva, umanjen za bilanse navedene u dijelu 3 (b) ovog člana, na datum presjeka stanja zahtjeva za sredstva, uvećan za bilo koji iznos koji je osigurao korisnik IPA II programa u skladu sa stavom 5 ovog člana, a za koji još uvijek nije izvršen povrat.

Komisija zadržava pravo da umanji iznos svake naknadne avansne uplate ako ukupni bankovni bilans koji ima korisnik IPA II programa koji je Ugovorno tijelo u okviru ovog programa aktivnosti i u okviru svih drugih IPA I ili IPA II programa kojima upravlja korisnik IPA II programa koji je Ugovorno tijelo premašuje iznos prognoziranih isplata za narednih četrnaest mjeseci.

(5) Kada je iznos isplate umanjen u skladu sa stavom 4 ovog člana, korisnik IPA II programa koji je Ugovorno tijelo mora finansirati Program vlastitim sredstvima do iznosa umanjenja. Korisnik IPA II programa koji je Ugovorno tijelo nakon toga može zatražiti refundiranje tog iznosa kao dio sljedećeg zahtjeva za isplatu sredstava kako je navedeno u stavu 4 ovog člana.

[1] Kada su u pitanju ugovori o uslugama ovaj korak uključuje ex ante kontrole vezane za odobrenje užeg izbora.

(6) Komisija ima pravo izvršiti povrat viška sredstava koja nisu iskorištena tokom perioda dužeg od 12 mjeseci. Prije korištenja ovog prava, Komisija poziva korisnika IPA II programa koji je Ugovorno tijelo da pojasni zbog čega je došlo do kašnjenja u isplati i da dokaže da i dalje postoji potreba za tim sredstvima u naredna dva mjeseca.

(7) Kamate nastale na temelju bankovnih bilansa Programa aktivnosti zbog avansnog finansiranja se ne duguju Komisiji.

(8) Prema članu 33 (4) Okvirnog sporazuma, ako prekid vremenskog ograničenja zahtjeva za isplatu bude duži od dva mjeseca, korisnik IPA II programa koji je Ugovorno tijelo može očekivati od Komisije da donese odluku o tome hoće li prekid vremenskog ograničenja biti nastavljen.

(9) NAO podnosi konačni Finansijski izvještaj naveden u članu 37(2) Okvirnog sporazuma najkasnije 16 mjeseci nakon kraja perioda operativnog provođenja.

Član 12 - Prekid plaćanja

(1) Nezavisno od obustave ili raskida ovog sporazuma o finansiranju u skladu s članom 16, odnosno 17, kao i u skladu s članom 39. Okvirnog sporazuma, Komisija može djelomično ili u cijelosti obustaviti isplate u sljedećim slučajevima:

(a) Komisija je ustanovila, ili ima ozbiljne osnove da sumnja, da je korisnik IPA II programa koji je Ugovorno tijelo počinio ozbiljne pogreške, uzrokovao nepravilnosti ili prevaru koja dovodi u pitanje zakonitost ili regularnost transakcija u provođenju Programa aktivnosti, ili nije ispunio svoje obaveze u skladu s ovim sporazumom o finansiranju;

(b) Komisija je ustanovila, ili ima ozbiljne osnove da sumnja, da je korisnik IPA II programa koji je Ugovorno tijelo počinio sistemske ili opetovane pogreške ili nepravilnosti, prevaru ili kršenje obaveza u skladu s ovim ili drugim Sporazumom o finansiranju, pod uslovom da su ove greške, nepravilnosti, prevara ili kršenje obaveza materijalno uticale na provođenje ovog sporazuma o finansiranju ili su dovele u pitanje pouzdanost sistema interne kontrole korisnika IPA II programa i regularnost nastalih izdataka.

Član 13 - Povrat sredstava

(1) Pored slučajeva navedenih u članu 41 Okvirnog sporazuma, Komisija može izvršiti povrat sredstava od korisnika IPA II programa koji je Ugovorno tijelo kao što je to definisano u Finansijskim propisima, a naročito u sljedećim slučajevima:

(a) Komisija je ustanovila da ciljevi Programa aktivnosti definisani u Dodatku I nisu ispunjeni;

(b) postoje neprihvatljivi izdaci;

(c) postoje troškovi nastali kao rezultat pogrešaka, nepravilnosti, prevare ili kršenja obaveza u provedbi Programa aktivnosti, a naročito u vezi s postupkom dodjele ugovora o nabavci ili ugovora o grantu.

(2) U skladu s državnim zakonom, korisnik IPA II programa koji je Ugovorno tijelo vrši povrat doprinosa koji je isplaćen korisniku IPA II programa koji je Ugovorno tijelo od primaoca koji su se našli u bilo kojoj od situacija navedenih u stavu 1 tačke (b) ili (c) ovog člana ili koje su navedene u članu 41 Okvirnog sporazuma. Činjenica da korisnik IPA II programa koji je Ugovorno tijelo ne uspije izvršiti povrat svih ili dijela sredstava ne sprječava Komisiju da izvrši povrat tih sredstava od korisnika IPA II programa koji je Ugovorno tijelo.

(3) Korisnik IPA II programa koji nije Ugovorno tijelo poduzima sve potrebne mjere kako bi dao podršku korisniku IPA II programa prilikom postupka povrata sredstava kada je sjedište primaoca na njegovoj teritoriji. Aranžman za povrat definira se u bilateralnom aranžmanu koji se zaključuje u skladu s članom 69 odnosnih Okvirnih sporazuma.

(4) Nepravilno isplaćeni iznosi ili sredstva čiji je povrat izvršio korisnik IPA II programa koji je Ugovorno tijelo, iznosi finansijskih garancija ili garancija učinka i avansnog plaćanja koje je izvršeno na temelju postupka dodjele ugovora o nabavci ili ugovora o dodjeli granta, iz novčanih kazni koje je izrekao korisnik IPA II programa koji je Ugovorno tijelo kandidatima, ponuđačima, podnosiocima zahtjeva, izvođačima ili korisnicima granta, korisniku IPA II programa koji je Ugovorno tijelo, ponovno se koriste za Program aktivnosti ili se vraćaju Komisiji.

Treći dio: Završne odredbe

Član 14 - Konsultacije korisnika IPA II programa i Komisije

(1) Korisnici IPA II programa i Komisija se međusobno konsultuju prije pokretanja bilo kakvog spora koji se odnosi na provođenje ili tumačenje ovog sporazuma o finansiranju, u skladu s članom 18 ovih Općih uslova.

(2) Kada Komisija postane upoznata s problemima u provođenju postupaka koji se odnose na provođenje ovog sporazuma o finansiranju, ona uspostavlja sve potrebne kontakte s korisnicima IPA II programa kako bi pronašla rješenje nastale situacije i poduzela sve potrebne korake.

(3) Konsultacije mogu dovesti do izmjene, obustave ili raskida ovog sporazuma o finansiranju.

(4) Komisija redovno izvještava korisnike IPA II programa o provođenju aktivnosti opisanih u Dodatku I koje ne spadaju pod Drugi dio ovih Općih uslova.

Član 15 - Amandmani na ovaj sporazum o finansiranju

(1) Sve izmjene ovog sporazuma o finansiranju vrše se pisanim putem, uključujući razmjenu dopisa.

(2) Ako korisnici IPA II programa zahtijevaju izmjenu, zahtjev zajednički podnose Komisiji najkasnije šest mjeseci prije planiranog stupanja izmjene na snagu.

(3) Komisija može izmijeniti Modele dokumenata u Dodacima III, IIIA, IV i V bez da ovo podrazumijeva izmjenu ovog sporazuma o finansiranju. Korisnici IPA II programa se pismenim putem obavještavaju o svim takvim izmjenama i njihovom stupanju na snagu.

Član 16 - Suspendiranje ovog sporazuma o finansiranju

(1) Provođenje ovog sporazuma o finansiranju može biti obustavljeno u sljedećim slučajevima:

(a) Ako bilo koji korisnik IPA II programa prekrši obavezu u okviru ovog sporazuma o finansiranju;

(b) Ako korisnik IPA II programa koji je Ugovorno tijelo prekrši bilo koju svoju obavezu definiranu u okviru procedura i standardnih dokumenata navedenih u članu 18 (2) odnosnih Okvirnih sporazuma nezavisno od odredbi člana 8 (2);

(c) Ako korisnik IPA II programa koji je Ugovorno tijelo ne zadovolji uslove za povjeravanje zadataka budžetskog provođenja;

(d) Ako korisnici IPA II programa zajednički ne vrše funkcije i odgovornosti definisane u članu 2 (1) i, kada je primjenjivo, u indirektnom upravljanju u članu 7 (3);

(e) Ako korisnik IPA II programa odluči obustaviti ili prekinuti proces pridruživanja EU-u;

(f) Ako bilo koji korisnik IPA II programa prekrši bilo koju obavezu koja se odnosi na poštivanje ljudskih prava, demokratskih načela i vladavinu zakona i u ozbiljnim slučajevima korupcije ili ako je korisnik IPA II programa počinio tešku zloupotrebu položaja. Pod teškom zloupotrebom položaja se podrazumijeva sljedeće:

- kršenje mjerodavnih zakona ili propisa ili etičkih standarda profesije kojom se bavi osoba ili subjekat; ili

- svako protupravno postupanje osobe ili subjekta koje utiče na profesionalni kredibilitet kada takvo postupanje izražava protupravnu namjeru ili krajnju nepažnju.

(g) U slučajevima više sile, definisanim u daljnjem tekstu: "Viša sila" znači bilo koju nepredviđenu i iznimnu situaciju ili događaj izvan kontrole ugovornih strana koji bilo koju od njih sprječava u ispunjavanju njezinih obaveza, a koji se ne može pripisati njihovoj greški ili nemaru (ili njihovih izvođača, zastupnika ili zaposlenika) i koji ne može biti riješen unatoč dubinskoj analizi. Kvarovi opreme ili materijala ili kašnjenja u stavljanju na raspolaganje, radnički štrajkovi ili finansijske poteškoće ne mogu se smatrati višom silom. Neće se smatrati da ugovorna strana krši svoje obaveze ako je u tome sprječava viša sila o kojoj je druga strana uredno obaviještena. Ugovorna strana koja se suočava sa slučajem više sile bez odlaganja obavještava drugu stranu i navodi prirodu, izgledni period trajanja i predviđene posljedice problema, i poduzima sve mjere kako bi umanjila moguću štetu.

Nijedna ugovorna strana ne smatra se odgovornom za kršenje svojih obaveza u skladu s ovim sporazumom o finansiranju ako je u ispunjavanju obaveza sprječava viša sila, pod uslovom da poduzima mjere da umanji svu moguću štetu.

(2) Komisija može obustaviti ovaj sporazum o finansiranju bez prethodne obavijesti.

(3) Komisija može poduzeti sve prikladne preventivne mjere prije same obustave.

(4) Prilikom davanja obavijesti o obustavi, posljedicama trenutnih postupaka, dodjeli ugovora o nabavci ili ugovora o grantu i sporazumima o delegiranju dužnosti, navode se i sporazumi o delegiranju koji će biti potpisani.

(5) Obustava ovog sporazuma o finansiranju zavisi od raskida ovog sporazuma o finansiranju od strane Komisije u skladu s članom 17.

(6) Ugovorne strane nastavljaju s provođenjem Sporazuma o finansiranju kada uslovi to dozvole, uz prethodno pismeno odobrenje Komisije. Ovo ne zavisi od bilo kakvih izmjena ovog sporazuma o finansiranju koje mogu biti potrebne kako bi se Program aktivnosti prilagodio novim uslovima provedbe, uključujući, ako je moguće, produženje perioda provođenja, ili raskid ovog sporazuma o finansiranju, u skladu s članom 17.

Član 17 - Raskid ovog sporazuma o finansiranju

(1) Ako pitanja koja su dovela do obustave ovog sporazuma o finansiranju nisu riješena u periodu koji najduže traje 180 dana, bilo koja ugovorna strana može raskinuti Sporazum o finansiranju uz obavijest koju daje 30 dana prije raskida.

(2) Prilikom davanja obavijesti o raskidu, navode se posljedice po trenutne postupke dodjele ugovora za nabavku ili ugovora o grantu i ugovora i grantova koji trebaju biti potpisani.

(3) Raskid ovog sporazuma o finansiranju ne isključuje mogućnost da Komisija izvrši finansijske korekcije u skladu s članovima 43 i 44 Okvirnog sporazuma.

Član 18 - Aranžmani za rješavanje sporova

(1) Svi sporovi koji se odnose na Finansijski sporazum, i koji ne mogu biti riješeni u periodu od šest mjeseci putem konsultacija između ugovornih strana koje su definisane u članu 14 mogu se riješiti arbitražnim putem na zahtjev jedne od ugovornih strana.

(2) Svaka ugovorna strana imenuje arbitra u roku od 30 dana od datuma zahtjeva za arbitražu. Ako to ne učine, bilo koja ugovorna strana ima pravo da zatraži od Generalnog sekretara Stalnog arbitražnog suda (Haag) da imenuje drugog arbitra. Ta dva arbitra imenuju trećeg arbitra u roku od 30 dana. Ako to ne učine, bilo koja ugovorna strana može od Generalnog sekretara Stalnog arbitražnog suda zatražiti da imenuje trećeg arbitra.

(3) Osim ako arbitri odluče drugačije, primjenjuje se postupak definisan u Fakultativnim pravilima Stalnog arbitražnog suda o arbitražnom postupku u koji su uključene međunarodne organizacije i države. Arbitražne odluke donose se većinom glasova u roku od tri mjeseca.

(4) Svaka ugovorna strana je obavezna da poduzme mjere potrebne za provođenje arbitražne odluke.

MODEL

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ O PROVOĐENJU <GODINA>
PREKOGRANIČNA SARADNJA IZMEĐU IPA II KORISINIKA
< KORISNIK X> – <KORISNIK Y>
(Član 80. Okvirnog sporazuma)
Sadržaj
Rječnik kratica
1. Identifikacija
2. Pregled provođenja programa prekogranične saradnje
2.1. Uspjeh i analiza napredovanja
2.2. Ostvareni napredak u provođenju programa prekogranične saradnje
2.2.1. Kvantitativna analiza
2.2.2. Kvalitativna analiza
2.3. Detaljne informacije o finansijskom izvršenju programa prekogranične saradnje
2.4. Informacije o koracima koje su poduzele operativne strukture i/ili zajednički nadzorni odbor kako bi se obezbijedio kvalitet i učinkovitost provođenja
2.4.1. Monitoring i evaluacija
2.4.2. Nastali problemi i korektivne aktivnosti

2.5. Vidljivost i publicitet
2.6. Korištenje tehničke pomoći
2.7. Promjene u kontekstu provođenja programa prekogranične saradnje
2.8. Komplementarnost s drugim sektorskim politikama ili instrumentima
2.9. Priče o uspjehu
Rječnik kratica
<…..>
1. Identifikacija

PROGRAM PREKOGRANIČNE SARADNJE	Naziv programa: IPA II program prekogranične saradnje <država A> <država B>
	<20XX-20XX> aproprijacije/raspodjele: <iznos uključujući TASC>
GODIŠNJI IZVJEŠTAJ O PROVOĐENJU	Izvještajna godina: <od 1. januara 20XX do 31. decembra 20XX>
	Pripremio: - <operativna struktura države X> - < operativna struktura države Y>
	Datum pregleda godišnjeg izvještaja Zajedničkog nadzornog odbora: <datum i vrsta postupka za njegovo donošenje, tj. sastanak ili pismeno>
	Programsko područje: <...>

Pravni osnov: član 80 IPA II Okvirnog sporazuma
2. Pregled provođenja programa prekogranične saradnje
2.1. Uspjeh i analiza napredovanja
<Sažetak provođenja programa tokom izvještajnog perioda, to jeste:
1. Napredak s raspisanim pozivima za podnošenje prijedloga:
- Broj poziva koji se planiraju objaviti do kraja programskog perioda i njihov raspored:
- Stanje raspisanih poziva (broj raspisanih poziva za podnošenje prijedloga i na koji datum, broj poziva za dostavu prijedloga koji su zatvoreni na koji datum, trajanje postupka vrednovanja - ukupna dužina i po svakom koraku, itd.),
- Analiza procesa evaluacije (broj zaprimljenih prijava po vrsti korisnika i zemlji, broj odbijenih prijava u svakoj fazi postupka ocjenjivanja, najčešći razlozi za odbijanje, lista odbijenih prijava (vidi primjer tabele u nastavku),
- Popis potpisanih ugovora (vidi primjer tabele ispod),
- Događaji za izgradnju kapaciteta koji se provode za potencijalne podnosioce zahtjeva i za korisnike bespovratnih sredstava (broj događaja, broj učesnika po vrsti događaja po zemlji, broj zahtjeva za informacije od prijavljenih korisnika bespovratnih sredstava, itd.),
- Broj operativnih struktura i sastanaka osoblja ZTT-a i rezultata; broj sastanaka i rezultata ZNO-a; broj tehničkih sastanaka i rezultata OSS-a.
2. Napredak u strateškim projektima;
<Ako je relevantno, uključiti i informacije o reviziji programa za period 2014-2020. ili se radi o programiranju za 2021-2027.>
<Primjer tabele o potpisanim i provedbenim ugovorima o prekograničnoj saradnji tokom izvještajnog perioda:
Tabela br: xx> Lista svih primljenih prijava za prekograničnu saradnju-odobrena/odbijena

Broj poziva za podnošenje prijedloga	Tematski prioritet	Naziv	Naziv, vrsta i zemlja porijekla koordinatora i uključenih partnera	Traženi iznos EU Granta	Administrativna provjera (Y/N)	Tehnička pomoć (Y/N)	Odobreno	Odbijeno

<Tabela br: xx> Popis potpisanih ugovora i koji se provode u skladu s programom prekogranične saradnje

Tematski prioritet: <…>						
Naziv i broj ugovora	Naziv, vrsta i zemlja porijekla koordinatora i uključenih partnera	Kratki opis projekta	Početni i završni datum	Ukupni prihvatljivi troškovi i vrijednost podrške EU-a	Glavna postignuća do danas	Komentari>

2.2. Napredak ostvaren u provođenju programa prekogranične saradnje
<Vrlo kratka prezentacija tematskih prioriteta i specifičnih ciljeva programa prekogranične saradnje, zajedno s kratkim opisom napretka postignutog u provođenju programa prekogranične saradnje, a posebno u postizanju specifičnih ciljeva po tematskim prioritetima (kao i prioriteta tehničke pomoći), uključujući kvalitativne i kvantitativne elemente koji ukazuju na napredak u odnosu na ciljeve.>
2.2.1. Kvantitativna analiza
<Informacije o napretku postignutom u provođenju prekograničnog programa s kvantifikacijama kada je to moguće koristeći pokazatelje i ciljeve uključene u projekte i program.
Analiza postignuća mjerena rezultatima, ishodima i učincima, kao i finansijskim pokazateljima. Pokazatelji se razvrstavaju prema spolu, gdje je to moguće.
Ako brojke (podaci) još nisu dostupne, potrebno je dostaviti informacije o tome kada će one biti dostupne i kada će biti uključene u godišnji izvještaj o provođenju. Osim toga, informacije se mogu prikazati grafički.

<Primjer tabele pokazatelja (rezultati, ishodi i učinci) s primjerom po tematskom prioritetu programa, specifičnom cilju i rezultatu:

<Tabela broj: XX > Podaci prikupljeni na nivou programa na osnovu informacija prikupljenih iz projekata

Tematski prioritet: <…> Specifični cilj:<....> Rezultat: <....>											
Naziv i vrsta[1]	Definicija	Osnovica		Dostignuća				Cilj		Izvori informacija	Odgovornost za prikupljanje podataka i frekvencija
		Vrijednost	Godina	Vrijednost	Godina	Vrijednost	Godina	Vrijednost	Godina		
(%) zaposlenih studenata (iskazano po polu) (indikator uspjeha)	(%) mladih djevojaka i momaka koji završavaju srednjoškolsko obrazovanje i koji su pronašli zaposlenje u roku od godine dana od dana završetka školovanja	50%	2017	60%	2019	65%	2021	70%	2023	Statistike javnih službi za zapošljavanje	Korisnici granta Kvartalno

2.2.2. Kvalitativna analiza

<Kvalitativna analiza napretka (konceptualni napredak i usavršavanje intervencija) učinjenih u provođenju prekograničnog programa, uključujući analizu uticaja programa na odgovarajućem području, s geografskim opsegom (koncentracija/harmonična disperzija) i diferencijacijom staništa (ruralno/urbano).

Objasnite kako je program pridonio ili će doprinijeti boljim susjedskim odnosima, kao i o tome kako to možete izmjeriti ili demonstrirati.

Opišite kako operativne strukture i imenovana posrednička tijela prate učenje koje se događa tokom perioda provođenja programa, na primjer, za uspostavljanje i rad funkcionalnih sistema za prikupljanje podataka (i za statističke i za administrativne svrhe).

Za kvalitativnu analizu, programske strukture moraju koristiti podatke koji pružaju informacije o stavovima, mišljenjima ili zapažanjima ljudi. Ti se podaci uglavnom prikupljaju evaluacijama, rezultatima posjeta tokom monitoringa, intervjuima, sastancima, fokus grupama, istraživanjima javnog mnijenja, anketama itd. Konačno, elaborisati kako će se međusobno povezana pitanja (posebno ona relevantna za kohezijsku politiku: jednake mogućnosti, održivi razvoj i borba protiv diskriminacije) provoditi u skladu s nacrtom poziva za podnošenje prijedloga i provođenje ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava.>

2.3. Detaljne informacije o finansijskom izvršenju programa prekogranične saradnje

<Detaljne informacije o ugovaranju i, u sistemu indirektnog upravljanja, isplatama godišnjih odobrenih sredstava po tematskim prioritetima i prema vrsti korisnika bespovratnih sredstava, uključujući projektne partnere (sukorisnike).

<Analiza sljedećih faktora:

- Finansijsko stanje
- Informacije o sufinansiranju
- Faktori koji ometaju i/ili odgađaju finansijsko izvršenje
- Faktori koji su imali pozitivan uticaj na finansijsko izvršenje.>

Primjer tabele finansijskog izvršenja ugovora programa prekogranične saradnje u provođenju tokom izvještajnog perioda.

<Tabela br.. : XX>

	Tematski prioritet <…>					
Broj ugovora	Naziv, vrsta i zemlja porijekla koordinatora i uključenih partnera	Početni i završni datum	Procijenjeni ukupni prihvatljivi troškovi i vrijednost podrške EU-a	Zbirna vrijednost plaćanja	Procenat izvršenih isplata[2]	Komentari>

2.4. Informacije o koracima koje su poduzele operativne strukture i/ili zajednički nadzorni odbor kako bi se obezbijedio kvalitet i učinkovitost provođenja

2.4.1. Monitoring i evaluacija

<Mjere monitoringa koje poduzimaju operativne strukture ili zajednički nadzorni odbor, uključujući dogovore o prikupljanju podataka, pregled izvještaja o ugovorima o dodjeli bespovratnih sredstava, nalaze i praćenje preporuka nadzornih posjeta.

U programima koji se provode u sistemima indirektnog upravljanja, priprema, izvršenja, nalazi, preporuke mjera evaluacije koje preduzima operativna struktura u kojoj se nalazi ugovorni organ (vidi član 57 FWA). U programima koji se provode u sistemima direktnog upravljanja, podrška, nalazi, preporuke i nastavak mjera evaluacije koje je poduzela Komisija.>.>

2.4.2. Nastali problemi i korektivne radnje

<Sažetak svih značajnih problema nastalih tokom provođenja programa i obezbjeđivanja održivosti, kao i sve poduzete korektivne mjere i preporuke za daljnje djelovanje.

[1] Svaki indikator će biti identifikovan kao uticaj, rezultat ili ishod uspjeha.

[2] [Zbirna vrijednost isplata/vrijednost EU granta] x 100

Preporuke za (daljnje) korektivne mjere.>

2.5. Vidljivost i publicitet

<Mjere poduzete kako bi se obezbijedila vidljivost i publicitet programa (tj. Plan komunikacije i vidljivosti, vidi član 78 FWA), uključujući promotivne materijale, praćenje novinskih isječaka, oglašavanje u masovnim medijima, primjere najbolje prakse, isticanje značajnih događaja kao što su kao radionice, konferencije, okrugli stolovi, forumi, Dan evropske saradnje i projektni sajmovi; održavanje baze podataka potencijalnih podnositelja zahtjeva, web stranice programa itd.>

2.6. Korištenje tehničke pomoći

<Detaljno objašnjenje o korištenju tehničke pomoći i svim značajnim problemima nastalim u toku provođenja budžeta tehničke pomoći. Konačno, analiza pokazatelja rezultata, ishoda i učinka TASC-a mora biti predstavljena na sličan način kao u odjeljku 2.2.1. iznad. >

2.7. Promjene u kontekstu provođenja programa prekogranične saradnje

<Ako je relevantno, opisati bilo koji element koji, bez direktnog uticaja na pomoć programa, ima direktan uticaj na provođenje programa (npr. zakonodavne promjene relevantne društveno-ekonomske promjene itd.)

2.8. Komplementarnost s drugim sektorskim politikama ili instrumentima

<Sažetak stvarne koordinacije i usklađenosti programa s drugim državama članicama EU-a i nacionalnim programima ili inicijativama. Koordinacija i koherentnost programa s drugim politikama Zajednice. Komplementarnost s drugim finansijskim instrumentima i/ili međunarodnom pomoći.>

2.9. Priče o uspjehu

<Opišite u smislu postignutih rezultata jedan, ali bi bilo poželjna dva primjera ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava čiji je period provođenja završio tokom izvještajnog perioda i koje bi se mogle uzeti u obzir pri sljedećim parametrima kao priča o uspjehu:

- Izvorna dimenzija programa prekogranične saradnje (Molimo navedite koja je definicija prekogranične saradnje korištena za procjenu projektnih prijedloga kako je navedeno u relevantnim Smjernicama za podnositelje zahtjeva: a) "zajedničko provođenje aktivnosti partnera koje rezultiraju intenziviranjem prekograničnih veza i održivih prekograničnih partnerstava i/ili uklanjanje prekograničnih prepreka održivom socio-ekonomskom razvoju" "ili b) zajedničko provođenje aktivnosti partnera koje rezultiraju intenziviranjem prekograničnih veza i održivih prekograničnih partnerstava i/ili uklanjanjem prekograničnih prepreka za održivi socioekonomski razvoj").
- Istinski učinak prekogranične saradnje: bolja susjedska zajednica i korist za ljude s obje strane na način da "nacionalni projekt" ne bi uspio.
- Inovativnost: po područjima, uključenim partnerima ili primijenjenim aktivnostima i metodama.
- Učinkovitost: Rezultati postignuti na vrijeme i u skladu s planiranim budžetom.
- Dobro širenje podataka: vidljivost, ponovljivost, multiplikator i/ili učinci prelijevanja (spill-over).
- Dobri izgledi za održivost: vjerojatnost prednosti nakon završetka trajanja projekta i dugotrajno partnerstvo.>

<Priče bi mogle imati sljedeću strukturu:
Zvučna rečenica koja sažima uspjeh projekta
Naziv projekta
Tematski prioritet
Mjesto: Općine po zemlji
Tip projektnih partnera
Iznos budžeta (uklj. grant EU)
Pozadina problema
Postignuti ciljevi (uključujući izjave partnera)
Postignuti glavni rezultati
Glavne aktivnosti koje se provode
Datumi početka i završetka
Web stranica
Kontakt podaci partnera programa prekogranične saradnje>

Period obuhvaćen izvještajem:
01/01/20XX-31/12/20XX
Izvještaj izdat: XX/XX/20XX

Godišnji izvještaj o provođenju IPA II pomoći u okviru direktnog i indirektnog upravljanja od strane [zemlja] koje podnosi Državni koordinator za IPA-u"

I Završni izvještaj

1. Pozivanje na ciljeve Državnih strateških dokumenata i kratak pregled izazova po sektorima;
2. Učešće u programiranju;
3. Odnosi s Europskom komisijom;
4. Problemi prilikom ispunjavanja potrebnih uslova za provođenje i osiguravanja održivosti, poduzete/planirane mjere, preporuke za daljnje aktivnosti;
5. Relevantna pitanja koja proističu iz učešća korisnika IPA II programa u nadzornom odboru IPA-e i sektorski nadzorni odbori (uključujući Zajednički nadzorni odbor za prekograničnu saradnju), ako postoje;
6. Učešće u aktivnostima koje provodi više država i sva povezana pitanja;
7. Nadzor i ocjena, glavni zaključci i uvažavanje preporuka;
8. Komunkacija i vidljivost;
9. Koordinacija donatora.

"U slučaju indirektnog upravljanja završni izvještaj treba obuhvaćati i:

10. Cjelokupno provođenje IPA II pomoći u okviru indirektnog upravljanja (najviše jedna stranica).

11. Glavne horizontalne probleme prilikom provođenja IPA II pomoći i naknadne poduzete/planirane mjere (najviše pola stranice);

12. Preporuke za daljnje aktivnosti (najviše jedna stranica);

13. Revizije - glavne zaključke i preporuke i poduzete korektivne aktivnosti.

II Informacije po sektoru

Naziv sektora[1]: [Saobraćaj]

Narativni dio: sažetak po sektoru, uključujući sljedeće informacije:

1. Učešće u programiranju;

2. Pregled rezultata u napredovanju ka postizanju potpuno razvijenog sektorskog pristupa (odnosno, ciljevi ostvareni u odnosu na sektorski akcioni plan u Sektorskom planskom dokumentu);

3. Koordinacija s drugim instrumentima i/ili donatorima/međunarodnim finansijskim institucijama unutar sektora;

4. Uticaj aktivnosti u okviru IPA II programa na razvoj relevantnih državnih administrativnih kapaciteta u sektoru, strateško planiranje i budžetiranje.

U okviru indirektnog upravljanja sljedeće informacije trebaju također biti uvrštene:

5. Definisana operativna struktura/strukture i povezane promjene, ako su relevantne: [Ministarstvo saobraćaja];

6. Informacije o provođenju programa u sektoru;

7. Glavna dostignuća u sektoru;

8. Svi značajni problemi prilikom provođenja povjerenih zadataka, na primjer odgoda prilikom ugovaranja i naknadne poduzete/planirane mjere;

9. Preporuke za daljnje aktivnosti;

10. Provedene aktivnosti nadzora i procjene, revizije - glavni nalazi i zaključci, preporuke, praćenje i poduzete korektivne mjere.

"Naziv sektora: Prekogranična saradnja [2]

1. Učešće u programiranju prema potrebi;

2. Napredak ostvaren u provođenju Programa prekogranične saradnje, naročito u ostvarivanju posebnih ciljeva u smislu tematskih prioriteta (uključujući kvalitativne i kvantitativne elemente koji oslikavaju napredovanje u odnosu na ciljeve);

3. Sažetak problema prilikom provođenja Programa prekogranične saradnje i sve poduzete korektivne mjere, kao i preporuke za daljnje korektivne aktivnosti;

4. Nadzor, uključujući aranžmane za prikupljanje informacija i aktivnosti procjene gdje je to moguće;

5. Komunikacija i vidljivost;

6. Koordinacija s partnerskom zemljom.

U okviru indirektnog upravljanja sljedeće informacije također trebaju biti uvrštene:

1. Definisana operativna struktura i povezane promjene, ako su relevantne.

2. Svi značajni problemi prilikom provođenja povjerenih zadataka, na primjer odgoda prilikom ugovaranja i naknadne poduzete/planirane mjere.

3. Preporuke za daljnje aktivnosti;

4. Provedene revizije - glavni zaključci i preporuke i poduzete korektivne aktivnostiII a. Indikatori učinka u [npr. Saobraćaj] sektoru koji obuhvaćaju i direktno i indirektno upravljanje:

Indikatori [3] po programu

Sporazum o finansiranju/Referenca programa[4]	Indikator za sektor [Saobraćaj]	Izvor	Osnova	Ključni događaj (2017)	Cilj (2020)	Vrijednost (2014[5])
Državni program 2014.	Smanjenje prosječnog vremena putovanja između glavnih urbanih središta po načinu prijevoza					
2014- 20xx višedržavni program	Smanjeni troškovi prijevoza po jedinici rezultata					

II. b. Pregled po nivou aktivnosti za sektor [npr. Prijevoz]

Sporazum o finansiranju/ Referenca programa	Aktivnost	Stanje/Napredovanje za određenu aktivnost (npr. Projektni zadatak u pripremi, pokrenuta tenderska procedura, zaključen ugovor, ugovor u provedbi, ugovor izvršen)	Glavna postignuća i njihova ocjena	Značajni problemi u provedbi povjerenih zadataka i poduzete/planirane mjere za njihovo rješavanje	Razvoj događaja koji utječu na buduću provedbu	Preporuke za daljnje korektivne mjere
[Državni program 2014.]	Elektrifikacija željezničke linije od xxx do granice s xxx	npr. Ugovori o pružanju usluga pripreme Projektnog zadatka za ugovore o izvođenju radova koji su potpisani i koji se provode, tenderske procedure za ugovore o izvođenju radova koje trebaju biti pokrenute u drugom tromjesečju 2015.		npr. Zaključivanje ugovora o pružanju usluga za pripremu Projektnog zadatka za ugovore o izvođenju radova je odgođeno budući da je pregovarački postupak bio neuspješan zbog čega ga je bilo potrebno ponovno pokrenuti.	npr. izmjena domaćih zakona, poput usklađivanja sa i provođenja četvrtog Željezničkog paketa	

U okviru indirektnog upravljanja, potrebno je dodati i sljedeće:

Dodatak 1.

Pregled funkcioniranja sistema upravljanja i kontrole (uključujući promjene u institucionalnoj strukturi) (najviše jedna stranica).

[1] Po sektorima u indikativnom Strateškom dokumentu.

[2] Za Prekograničnu saradnju potrebno je posebno izvještavanje.

[3] Ovo uglavnom trebaju biti rezultati, kao i odabrani relevantni pokazatelji rezultata.

[4] Mora biti u skladu s načinom programiranja (godišnje, višegodišnje s ili bez podjele obaveza) i s NAO izvještajem.

[5] Broj kolona treba biti prilagođen za sve godine od 2014. do godine perioda izvještavanja. Vrijednosti trebaju biti kumulativne.

"Transparentnost, vidljivost, informacije i aktivnosti saradnje u skladu s FWA (najviše jedna stranica).
Dodatak 2.
Uspjesi (N. B. ovaj dio se može upotrijebiti za godišnji izvještaj o finansijskoj pomoći koje priprema Europska komisija).
Dodatak 3.
Godišnji plan nabavki.
I za direktno i za indirektno upravljanje potrebno je dodati sljedeće:
Dodatak 4.
Sektorski plan aktivnosti - dostignuća (naglasiti jesu li planirani ciljevi ispunjeni ili ne).

Član 3.

Ova Odluka će biti objavljena u "Službenom glasniku BiH – Međunarodni ugovori" na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku i stupa na snagu danom objave.

Broj 01-50-1-2640-23/22
24. augusta 2022. godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Šefik Džaferović, s. r.

Temeljem članka V. 3. d) Ustava Bosne i Hercegovine i suglasnosti Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (Odluka PS BiH broj 01,02-21-1-987/22 od 27. srpnja 2022. godine), Predsjedništvo Bosne i Hercegovine je, na 29. redovitoj sjednici, održanoj 24. kolovoza 2022. godine, donijelo

ODLUKU

O RATIFIKACIJI SPORAZUMA O FINANCIRANJU PROGRAMA AKTIVNOSTI PREKOGRANIČNE SURADNJE BOSNA I HERCEGOVINA - CRNA GORA 2018-2020 ZA 2020. GODINU IZMEĐU EUROPSKE KOMISIJE, BOSNE I HERCEGOVINE I VLADE CRNE GORE

Članak 1.

Ratificira se Sporazum o financiranju Programa aktivnosti prekogranične suradnje Bosna i Hercegovina - Crna Gora 2018-2020 za 2020. godinu između Europske komisije, Bosne i Hercegovine i Vlade Crne Gore, potpisan u Sarajevu 9. lipnja 2021. godine.

Članak 2.

Tekst Sporazuma u prijevodu glasi:

SPORAZUM O FINANCIRANJU

POSEBNI UVJETI

Europska komisija, u daljnjem tekstu "Komisija" ili "ugovorna strana" koja djeluje u ime Europske unije, u daljnjem tekstu "Unija",

s jedne strane, i

Bosna i Hercegovina, koju predstavlja Direkcija za europske integracije Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, i Vlada Crne Gore, koju predstavlja Ured za europske integracije, u daljnjem tekstu pod zajedničkim nazivom "korisnici IPA II programa", ili zasebno "korisnik IPA II programa" ili "ugovorna strana",

s druge strane,

a zajednički u daljnjem tekstu "ugovorne strane"

SPORAZUMJELE SU SE KAKO SLIJEDI:

Članak 1 - Program aktivnosti

(1) Unija pristaje financirati, a korisnik IPA II programa prihvaća financiranje raspodjele za 2020. godinu sljedećeg Programa aktivnosti opisanog u Dodatku I:

Program aktivnosti prekogranične suradnje Bosna i Hercegovina - Crna Gora za 2018. - 2020. godinu

Broj globalne obveze: 2020/041-463

Ovaj program aktivnosti financira se sredstvima iz proračuna Unije na temelju sljedećeg osnovnog dokumenta: Instrument pretpristupne pomoći (IPA II)[1].

(2) Ukupni procijenjeni troškovi za raspodjelu za 2020. godinu ovog programa aktivnosti iznose 1.270.588 eura, a najveći mogući doprinos Unije ovom programu aktivnosti utvrđen je u iznosu od 1.080.000 eura.

Od korisnika IPA II programa ne očekuje se nikakav financijski doprinos.

Članak 2 - Razdoblje izvršenja i razdoblje operativnog provođenja

(1) Razdoblje izvršenja ovog sporazuma o financiranju definiran u članku 1(1) Dodatka II određen je na 12 godina od stupanja na snagu ovog sporazuma o financiranju.

(2) Operativno provođenje ovog sporazuma o financiranju definirano u članku 1(2) Dodatka II određeno je na 6 godina od stupanja na snagu ovog sporazuma o financiranju.

Članak 3 - Adrese i obavijesti

Sve obavijesti koje se odnose na provođenje ovog sporazuma o financiranju su u pismenoj formi i izričito se pozivaju na Program aktivnosti kako je definirano u članku 1(1) i šalju se na sljedeće adrese:

a) za Komisiju:
Generalna direkcija za susjedstvo i pregovore o proširenju
Direkcija D
Europska komisija
15, Rue de la Loi, B - 1049 Bruxelles, Belgija
E-mail: NEAR-D1@ec.europa.eu
b) za korisnika IPA II programa:
Za Bosnu i Hercegovinu:
Direkcija za europske integracije
Vijeća ministara Bosne i Hercegovine
Đoke Mazalića 5
71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina
E-mail adresa: kabinet.dei@dei.gov.ba
Za Crnu Goru:
Državni IPA koordinator
Vlada Crne Gore
Kancelarija za evropske integracije
Bulevar Revolucije 15, 81000 Podgorica, Crna Gora
e-mail: aleksandarr.drljevic@gsv.gov.me

[1] Uredba (EU) br. 231/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. 03. 2014. godine kojom se uspostavlja Instrument pretpristupne pomoći (IPA II), OJ L 77, 15. 03. 2014. godine, str. 11.

Članak 4 - Kontakt osoba za OLAF

Kontakt osoba korisnika IPA II programa s odgovarajućim ovlastima za izravnu suradnju s Europskim uredom za borbu protiv prijevara (OLAF), s ciljem olakšavanja operativnih aktivnosti OLAF-a je:

za Bosnu i Hercegovinu:

gđa **Vera Letica**, pomoćnica ministra

Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine - Sektor za financiranje IPA programa i projekata

e-mail: vletica@mft.gov.ba

gđa. **Sehija Mujkanović**,

pomoćnica ministra

Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine - Sektor za trezorske operacije

e-mail smujkanovic@mft.gov.ba

Trg BiH 3,

71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina

za Crnu Goru:

AFCOS kontakt točka/AFCOS ured

gđa. **Nataša Kovačević**

Ministarstvo financija Crne Gore

Stanka Dragojevića 2, 81000 Podgorica, Crna Gora

e-mail: natasa.kovacevic@mif.gov.me

Članak 5 - Okvirni sporazumi

Program aktivnosti provodi se u skladu s odredbama Okvirnog sporazuma između Europske komisije i Bosne i Hercegovine o aranžmanima za provođenje financijske potpore Unije Bosni i Hercegovini u okviru Instrumenta pretpristupne pomoći (IPA II) koji je stupio na snagu dana 24.08.2015. godine, te u skladu s odredbama Okvirnog sporazuma između Europske komisije i Crne Gore o aranžmanima za provođenje financijske pomoći Unije Crnoj Gori u okviru Instrumenta pretpristupne pomoći (IPA II) koji je stupio na snagu dana 04. 06. 2015. godine, odnosno (u daljnjem tekstu: "Okvirni sporazum/sporazumi").

Ovaj sporazum o financiranju dopunjuje odredbe gore spomenutog Okvirnog sporazuma. U slučaju suprotnosti između odredbi ovog sporazuma o financiranju s jedne strane, i odredbi Okvirnog sporazuma s druge strane, prednost se daje odredbama Okvirnog sporazuma.

Članak 6 - Dodatci

(1) Ovaj sporazum o financiranju sastoji se od:

a) ovih posebnih uvjeta;

b) Dodatka I: Program aktivnosti prekogranične suradnje Bosna i Hercegovina - Crna Gora za 2018. - 2020.;

c) Dodatka IA: IPA program prekogranične suradnje 2014. - 2020. između Bosne i Hercegovine i Crne Gore;

d) Dodatka II: Opći uvjeti;

e) Dodatka III: Model godišnjeg izvješća o provođenju Programa prekogranične suradnje u okviru Programa IPA II u skladu s člankom 80. Okvirnog sporazuma;

f) Dodatka IIIA: Model godišnjeg izvješća o provođenju IPA II pomoći u skladu s člankom 58. Okvirnog sporazuma.

(2) U slučaju suprotnosti između odredbi Dodataka, s jedne strane, i odredbi ovih posebnih uvjeta s druge strane, prednost se daje odredbama Posebnih uvjeta. U slučaju suprotnosti između odredbi Dodatka I i Dodatka IA, s jedne strane, i odredbi Dodatka II, s druge strane, prednost se daje odredbama Dodatka II. U slučaju suprotnosti između odredbi Dodatka I, s jedne strane, i odredbi Dodatka IA ,s druge strane, prednost se daje odredbama Dodatka I.

Članak 7 - Stupanje na snagu

Ovaj sporazum stupa na snagu na dan kada ga potpiše posljednja strana, a najkasnije do 31.12.2021. godine.

Ovaj sporazum je sastavljen u tri istovjetna primjerka na engleskom jeziku, od kojih je jedan predan Komisiji, a po jedan korisnicima IPA II programa.

Za korisnika IPA II programa:

Za Bosnu i Hercegovinu:

G. Edin Dilberović

/vlastoručni potpis/

Direktor, Državni IPA Koordinator (NIPAC)

Direkcija za europske integracije

Vijeća ministara

Bosne i Hercegovine

Sarajevo, dana

Za Komisiju:

Gđa, Genoveva Ruiz Calavera

Direktorica za Zapadni Balkan

DG NEAR, Direkcija D

Europska komisija

Bruxelles, dana 22.lipnja 2020. godine

Za Crnu Goru:

g. Aleksandar Drljević

Zamjenik glavnog pregovarača i

Državni IPA koordinator (NIPAC)

Vlada Crne Gore

Kancelarija za evropske integracije

Podgorica, dana

DODATAK I

Višegodišnji radni program

Ovaj dokument predstavlja višegodišnji radni program u smislu članka 110., stavka 2 Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046

Akcijski program prekogranične suradnje Bosna i Hercegovina - Crna Gora za 2018. - 2020. godinu

1 Identifikacija

Korisnici	*Bosna i Hercegovina i Crna Gora*
Osnovni akt: **CRIS/ABAC Reference** **obveze** **Doprinos Unije** **Proračunska linija** **Ukupni trošak**	Instrument pretpristupne pomoći (IPA II) 2018/041-460 EUR 1.200.000,00 - 22.020401 2019/041-462 EUR 1.200.000,00 - 22.020401 2020/041-463 EUR 1.080.000,00 - 22.020401 3.480.000,00 eura
Način primjene **Odgovorne strukture**	Izravno upravljanje od strane Europske komisije Za Bosnu i Hercegovinu: Direkcija za europske integracije Za Crnu Goru: Ured za europske integracije
Krajnji datum za zaključivanje Sporazuma o financiranju sa zemljama korisnicama Programa IPA II (tripartitni)	Za proračunsku obvezu 2018. godine najkasnije do 31. prosinca 2019. godine. Za proračunsku obvezu 2019. godine najkasnije do 31. prosinca 2020. godine. Za proračunsku obvezu 2020. godine najkasnije do 31. prosinca 2021. godine.
Krajnji datum za zaključivanje Ugovora o nabavi i grantovima	3 godine nakon datuma zaključivanja Sporazuma o financiranju (nakon što posljednja ugovorna strana potpiše Sporazum)
Krajnji datum za operativno provođenje	6 godina nakon datuma zaključivanja Sporazuma o financiranju (potpis posljednje strane)
Krajnji datum za provođenje Sporazuma o financiranju (datum do kojeg Program treba biti izvršen i zatvoren) nakon prihvaćanja računa	12 godina nakon datuma zaključivanja Sporazuma o financiranju (potpis posljednje strane)

2 Opis akcijskog programa

2.1 Pregled programa prekogranične suradnje 2014. - 2020. i akcijskog programa prekogranične suradnje 2018. - 2020.

Program prekogranične suradnje Bosna i Hercegovina - Crna Gora 2014. - 2020. odobren je Provedbenom odlukom Komisije C(2014)9351 od 10.12.2014. godine. Usvojeni Program 2014. - 2020. čini strategiju prekogranične suradnje za pogranična područja, i između ostalog, uspostavlja geografski kvalificirana područja, kontekst područja, tematske prioritete za Program i indikativna dodijeljena proračunska sredstva za razdoblje od sedam godina.

Program prekogranične suradnje 2014. - 2020. ujedno služi i kao referenca za usvajanje Akcijskog programa prekogranične suradnje. Akcijski program prekogranične suradnje 2018. - 2020. ima za cilj pružanje pomoći za prekograničnu suradnju u tematskim područjima iznesenim u Programu 2014. - 2020. između Bosne i Hercegovine i Crne Gore (kako je navedeno u odjeljku 2. 2).

Dana 6. veljače 2018. godine, Europska komisija usvojila je Komunikaciju o "Vjerodostojnoj perspektivi proširenja i pojačanoj suradnji EU-a sa Zapadnim Balkanom[1]" Cilj ove komunikacije je poticanje novih reformi na Zapadnom Balkanu i osiguravanje pojačane suradnje s EU-om u pogledu pružanja potpore na europskom putu. U Komunikaciji su navedena nova strateška usmjerenja, posebno kada je u pitanju provođenje šest vodećih inicijativa (tj. jačanje potpore vladavini zakona; jačanje suradnje u području sigurnosti i migracija; podržavanje društvenog i ekonomskog razvoja; unaprjeđenje povezanosti; Digitalna agenda za Zapadni Balkan i potpora pomirenju i dobrim susjedskim odnosima).

Posebice, prekogranična suradnja ključni je pokretač za poticanje pomirenja i suočavanja s prošlošću na Zapadnom Balkanu, u skladu s vodećom inicijativom 6 (potpora pomirenju i dobrim susjedskim odnosima) i za održivi lokalni razvoj, u skladu s vodećom inicijativom 3 (potpora društvenom i ekonomskom razvoju).

Lista geografski kvalificiranih područja

Sljedećih 56 općina u Bosni i Hercegovini i 14 općina u Crnoj Gori kvalificirane su u okviru ovog programa:

Bosna i Hercegovina: Jablanica, Konjic, Trnovo, Trnovo RS, Pale, Pale-Prača, Novo Goražde, Goražde, Čajniče, Foča Ustikolina, Kalinovik, Rudo, Višegrad, Rogatica, Foča, Gacko, Nevesinje, Mostar, Hadžići, Istočna Ilidža, Ilidža, Široki Brijeg, Ljubuški, Čapljina, Čitluk, Stolac, Berkovići, Bileća, Ljubinje, Neum, Ravno, Istočni Mostar, Trebinje, Prozor-Rama, Kupres, Kupres (RS), Tomislavgrad, Posušje, Grude, Livno, Sokolac, Istočno Novo Sarajevo, Novi Grad Sarajevo, Vogošća, Stari Grad Sarajevo, Istočni Stari Grad Sarajevo, Ilijaš, Vareš, Breza, Visoko, Kiseljak, Fojnica, Kreševo, Centar Sarajevo, Novo Sarajevo, Olovo.

Crna Gora: Pljevlja, Plužine, Žabljak, Šavnik, Nikšić, Herceg Novi, Kotor, Tivat, Bijelo Polje, Mojkovac, Kolašin, Berane, Petnjica, Danilovgrad.

Kontekst kvalificiranih područja za prekograničnu suradnju

Analize stanja provedene prilikom pripreme ovog programa ukazale su na sljedeće ključne izazove i prilike kojima se treba posvetiti i koje je potrebno poduprijeti u okviru prekogranične suradnje. Akcijski program posebice predviđa rješavanje sljedećih pitanja:

Nedostatak prilika za zapošljavanje

Nedostatak prilika za zapošljavanje jedna je od najvećih prijetnji u programskom području. Utječe na životni standard većeg dijela stanovništva i ključni je uzrok migracijskih tokova. Kratkotrajno unaprjeđenje ove situacije nije izgledno, a negativni utjecaj može čak biti i pogoršan, naročito kada su u pitanju ugrožene skupine i ruralno stanovništvo.

Bogati prirodni resursi ugroženi zagađenjem i prirodnim katastrofama

Iako je bogato prirodnim resursima, programsko područje smatra se i ugroženim i izloženim određenom broju rizika, od zagađenja do prirodnih katastrofa. Radi velike osjetljivosti regije na klimatske promjene, u posljednjem desetljeću porastao je rizik od poplava i šumskih požara. Klimatske promjene stavit će dodatni teret na proizvodnju struje u hidroelektranama, i mjere adaptacije će morati ovo uzeti u obzir. Još uvijek se nije počeo koristiti potencijal programskog područja za izvore obnovljive energije, posebice održive biomase.

Turizam može doprinijeti ekonomskom razvoju

Adekvatna upotreba i promoviranje prirodnih resursa i kulturnog naslijeđa mogu doprinijeti otvaranju područja u smislu održivog turizma kao instrumenta za ekonomski rast.

Pregled prošlog i tekućeg iskustva u prekograničnoj suradnji i naučene lekcije

Ključne preporuke definirane nakon privremenih ocjena i revizija Programa prekogranične suradnje u razdoblju od 2007. do 2013. godine razmatrane su prilikom razvoja ovog programa. Prema tome, Programi prekogranične suradnje za razdoblje od 2014. do 2020. godine orijentirani su na broj tematskih prioriteta, što pomaže u postizanju boljih rezultata i dovodi do većeg utjecaja. Uz to, provođenje Programa prekogranične suradnje je pojednostavljeno, najprije zbog postojanja jedinstvenog ugovornog tijela i jedinstvenog financijskog okvira za svaki program.

Ključne naučene lekcije također su identificirane konačnom evaluacijom IPA programa prekogranične suradnje 2007. - 2013. izvršenom u razdoblju od 2016. do 2017. godine. O naučenim lekcijama i preporukama razgovaralo se sa zainteresiranim stranama Programa prekogranične suradnje na Zapadnom Balkanu, te su utvrđene naknadne mjere za kratkoročno i dugoročno razdoblje, kako za trenutačne Programe prekogranične suradnje 2014. - 2020., tako i za buduće Programe prekogranične suradnje 2021. - 2027. U glavne preporuke za sve programe prekogranične suradnje na razini unutar Zapadnog Balkana spadaju:

- Glavni cilj promoviranja dobrih susjedskih odnosa trebao bi se jasno odražavati u projektima prekogranične suradnje.
- Pozivi za dostavljanje ponuda trebali bi biti fokusiraniji na nekoliko prioritetnih pitanja s visokim prekograničnim sadržajem.
- Intervencijska logika Programa i sustavi izvještavanja i praćenja moraju se unaprijediti budući da nisu osmišljeni tako da navode jasnu osnovu za mjerenje rezultata na regionalnoj razini.
- Postoji potreba za praćenjem aktivnosti jačanja kapaciteta operativnih struktura i zajedničkih tehničkih tajništava/odgovarajućih ureda u drugoj zemlji.
- Postoji potreba za unaprjeđenjem sinergija s drugim politikama i donatorima, kapituliranjem i dijeljenjem iskustava s ostalim prekograničnim okruženjima (programi prekogranične suradnje s državama članicama i programi prekogranične suradnje Europskog instrumenta za susjedstvo).

Što se tiče ovog programa, bliska suradnja između dva korisnika tijekom svakog koraka u provođenju Programa bila je od ključne važnosti i potrebno ju je osigurati i u budućnosti.

Iskustvo je pokazalo da potencijalni kandidati trebaju potporu za identificiranje mogućih projektnih partnera s druge strane granice i u izradi ponuda visoke kvalitete. Pružanje ove potpore će se nastaviti.

Nadalje, Program bi se trebalo zasnivati na preciznim karakteristikama i akcijama koje definiraju oba korisnika, Bosna i Hercegovina i Crna Gora, u okviru Jadransko-jonske makroregionalne strategije o Strategiji EU-a za Jadransko-jonsku

[1] COM (2018) 65 final, 06. 02. 2018. godine

regiju[1], kao i Strategije EU-a za regiju Dunava[2]. Program prekogranične suradnje Bosna i Hercegovina - Crna Gora 2014. - 2020. uključuje reference na obje makroregionalne strategije, a zahtjev za sinergije sa strategijama uključen je u prvi poziv za dostavljanje ponuda za Program. U svakom slučaju, budući da su se kandidati rijetko pozivali na sinergije između njihovih projektnih ponuda i makroregionalnih strategija, korisnici IPA programa odlučili su se fokusirati na to tijekom sljedećih aktivnosti za jačanje kapaciteta za potencijalne kandidate 2018. godine.

Tematski prioriteti su dalje usmjereni u pozivima za dostavljanje ponuda pokrenutim samo za nekoliko određenih ciljeva Programa u vrijeme i u koordinaciji s drugim bilateralnim IPA programima prekogranične suradnje u partnerskom korisniku.

2.2 Opis i provođenje aktivnosti

Aktivnost 1	**Operacije prekogranične suradnje**	**3.480.000,00 eura**

Smatra se da je planirana pomoć Bosni i Hercegovini i Crnoj Gori u skladu s uvjetima i procedurama utvrđenim restriktivnim mjerama koje su usvojene u skladu s člankom 215. UFEU-a[3].

(1) Opis aktivnosti, cilj, očekivani rezultati

Opis aktivnosti: Aktivnosti prekogranične suradnje u pograničnoj regiji u područjima zapošljavanja, mobilnosti radne snage i socijalne i kulturne inkluzije; okoliša, prilagođavanja i ublažavanja klimatskih promjena, sprječavanja i upravljanja rizikom; turizma i kulturnog i prirodnog naslijeđa.

Cilj: Društveno-ekonomski razvoj i jačanje susjedskih odnosa u prekograničnom području kroz provođenje aktivnosti prekogranične suradnje s ciljem:

(1) promoviranja zapošljavanja, mobilnosti radne snage i socijalne i kulturne prekogranične inkluzije kroz, između ostalog: integriranje prekograničnih tržišta rada, uključujući prekograničnu mobilnost, zajedničke lokalne inicijative zapošljavanja, informiranje i savjetodavne usluge i zajedničke obuke, jednakost spolova, jednake prilike, integriranje zajednica imigranata i ugroženih skupina, ulaganja u javne službe za zapošljavanje i potporu javnim zdravstvenim i socijalnim servisima;

(2) zaštite okoliša i promoviranja prilagođavanja klimatskim promjenama i smanjenja negativnih utjecaja klimatskih promjena, sprječavanje rizika i upravljanje, kroz, između ostalog: zajedničke aktivnosti s ciljem zaštite okoliša, promoviranje održive upotrebe prirodnih resursa, učinkovitost resursa, obnovljive izvore energije i pomak prema sigurnom i održivom gospodarstvu s niskom emisijom ugljika, promoviranje ulaganja s ciljem rješavanja pitanja posebnih rizika, osiguravanje otpornosti na katastrofe i razvijanje sustava za upravljanje u slučaju katastrofa i spremnost u hitnim situacijama;

(3) potpore turizmu i kulturnom i prirodnom naslijeđu.

Gdje je to moguće, uzimaju se u obzir aktivnosti koje se odnose na gore spomenute ciljeve razvijene u Planu aktivnosti Jadransko-jonske makroregionalne strategije i Strategije EU-a za regiju Dunava, u kojoj sudjeluju obje zemlje.

Očekivani rezultati:

Povezani s ciljem 1):

- Unaprijeđena je savjetodavna potpora i vještine traženja zaposlenja za stanovništvo u pograničnom području;
- Povećane su prilike za stvaranje novih radnih mjesta za ugrožene skupine i njihova mogućnost zapošljavanja.

Povezani s ciljem 2):

- Ojačan je kapacitet za provođenje okolišnih standarda i standarda energetske učinkovitosti na lokalnoj razini u pogledu vodoopskrbe i upravljanja krutim otpadom i otpadnim vodama;
- Povećana je svijest javnosti o dobrobitima usklađenosti s europskim standardima vodoopskrbe, upravljanja krutim otpadom i otpadnim vodama, te sa standardima zaštite okoliša;
- Ojačan je kapacitet službi za sprječavanje i smanjenje negativnog utjecaja prirodnih katastrofa.

Povezani s ciljem 3):

- Broj turista u ruralnim i zaštićenim prirodnim područjima je povećan;
- Slika i privlačnost prekograničnog područja kao multietničke i raznolike europske destinacije je unaprijeđena.

Program aktivnosti prekogranične suradnje 2018. - 2020. doprinijet će sveukupnim ciljevima i očekivanim rezultatima definiranim u Programu prekogranične suradnje 2014. - 2020. Za više detalja, pogledati dio 3. 2 Programa 2014. - 2020. (Aneks 2 Provedbene odluke Komisije C (2014)9351 od 10. 12. 2014. godine).

(2) Pretpostavke i uvjeti

Kao potreban uvjet za učinkovito upravljanje Programom, države sudionice uspostavljaju Zajednički odbor za praćenje, te osiguravaju prikladne i operativne urede i osoblje za Zajedničko tehničko tajništvo (koje će biti uspostavljeno u skladu sa zasebnom Odlukom o financiranju) i odgovarajući ured u drugoj zemlji, u slučaju njegovog uspostavljanja.

Do sada, korisnici su ispunili ovaj uvjet osiguravanjem nesmetanog rada Zajedničkog tehničkog tajništva u Sarajevu (Bosna i Hercegovina) i odgovarajućeg ureda u Nikšiću (Crna Gora). Ove strukture u potpunosti financira Mjera potpore za tehničku pomoć programima prekogranične suradnje između korisnika Programa IPA II u okviru Instrumenta pretpristupne pomoći (IPA II) za 2014. godinu C(2014) 37629. Ova mjera potpore, u slučaju Programa prekogranične suradnje Bosna i Hercegovina - Crna Gora 2014. -2020., provedena je izravnim upravljanjem Delegacije Europske unije u Bosni i Hercegovini koja je potpisala izravni ugovor o uslugama s Uredom za europske integracije Bosne i Hercegovine. Ovaj ugovor o uslugama će isteći 31. prosinca 2019. godine.

Dodatna financijska potpora programirana je od strane Europske komisije za nastavak pružanja potpore Zajedničkom tehničkom tajništvu i odgovarajućem uredu od 2019. godine nadalje. Stoga, bit će pokrenuti novi aranžmani s korisnicima koji moraju osigurati da se više poštuju uvjeti navedeni u ovom stavku.

Neispunjavanje gore navedenih uvjeta može dovesti do povrata sredstava u okviru ovog programa i/ili preraspodjele za buduće financiranje.

Odgovorne strukture mogu donijeti odluku da spoje dodijeljena sredstva iz 2019. godine s narednim proračunskim sredstvima.

(3) Izravno upravljanje

Grant - Poziv za dostavljanje ponuda: 3.480.000,00 eura

a) Ključni kriteriji za odabir:

Kvalificirane aktivnosti definirane su u odjeljku 3. 2 Programa prekogranične suradnje 2014. - 2020., Dodatka 2 Provedbene odluke Komisije C(2014)9351 od 10. 12. 2014. godine. Ispod se nalazi lista glavnih kvalificiranih aktivnosti/operacija:

- obuka i jačanje kapaciteta,
- razmjena iskustava i najboljih praksi između zainteresiranih strana,

[1] COM(2014) 357

[2] COM(2010) 715

[3] https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/8442/consolidated-list-sanctions_en

- razmjena informacija,
- organiziranje promotivnih događaja i kampanje za promoviranje komuniciranja i publiciteta,
- organiziranje zajedničkih događaja, simpozija i radionica,
- nabava opreme,
- mali infrastrukturni radovi,
- restauriranje i zaštita povijesnih i kulturnih znamenitosti.

U kontekstu provođenja Programa, prednost se može dati aktivnostima vezanim za makroregionalne strategije u kojima sudjeluju obje zemlje.

Korisnici su pravni subjekti koji su osnovani unutar korisnika Programa IPA II koji sudjeuje u Programu prekogranične suradnje.

Mogući korisnici mogu biti: lokalne vlasti, pravne osobe pod upravom lokalnih vlasti, udruge općina, razvojne agencije, organizacije za potporu lokalnom poduzetništvu, ekonomski subjekti poput malih i srednjih poduzeća, turističke i kulturne udruge, nevladine organizacije, javna i privatna tijela koja podupiru radnu snagu, institucije za strukovno i tehničko obrazovanje, organi i organizacije za zaštitu prirode, javni organi odgovorni za upravljanje vodama, vatrogasne/hitne službe, škole, fakulteti, sveučilišta i istraživački centri, uključujući institucije za strukovno i tehničko obrazovanje.

b) Ključni kriterij za odabir su financijski i operativni kapaciteti kandidata.

c) Ključni kriteriji za dodjelu su relevantnost, učinkovitost i izvodljivost, održivost i ekonomičnost aktivnosti.

d) Najveća stopa sufinanciranja sredstvima Unije u okviru ovog poziva je 85 % kvalificiranih troškova aktivnosti.

e) Indikativni iznos poziva: 3.480.000,00 eura

Odgovorne strukture mogu odlučiti da objave više od jednog poziva za dostavljanje ponuda. Svaki poziv će imati iste ciljeve, rezultate, ključne kriterije za kvalificiranost, odabir i dodjelu kako je gore navedeno. Svaki ugovor o grantu bit će financiran iz jedne proračunske obveze.

Odgovorne strukture mogu donijeti odluku da spoje dodijeljena sredstva iz 2019. godine s narednim proračunskim sredstvima.

Odgovorne strukture mogu donijeti odluku da objave poziv za dostavljanje ponuda koji će uključivati dodijeljena sredstva iz 2018. i/ili 2019. godine i/ili sredstva iz 2019. godine. Također mogu odlučiti da objave poziv koji će obuhvaćati prethodne i naredne dodjele proračunskih sredstava.

e) Indikativni datum pokretanja poziva za dostavljanje ponuda: Četvrti kvartal 2018. godine za proračunsku obvezu iz 2018. godine i drugi kvartal 2020. za proračunske obveze za 2019. i 2020. godinu.

3 Proračun

2018.				**2019.**				**2020.**				**Ukupni iznos Odluke**
	Doprinos Unije*	Korisnici granta/sufinanciranje**	**Ukupni iznos**		Doprinos Unije	Korisnici granta/ sufinanciranje	**Ukupni iznosi**		Doprinos Unije	Korisnici granta/sufinanciranje	**Ukupni iznos**	
Aktivnosti preko-granične suradnje	1.200.000,00	211.764,00	**1.411.764,00**	Aktivnosti preko-granične suradnje	1.200.000,00	211.764,00	**1.411.764,00**	Aktivnosti preko-granične suradnje	1.080.000,00	190.588,00	1.270.588,00	3.480.000,00
u %	85 %	15 %	100 %		85 %	15 %	100 %		85 %	15 %	100 %	
UKUPNO2018	**1.200.000,00**	**211.764,00**	**1.411.764,00**	**UKUPNO 2019**	**1.200.000,00**	**211.764,00**	**1.411.764,00**	**UKUPNO 2020**	**1.080.000,00**	**190.588,00**	**1.270.588,00**	**3.480.000,00**

*Doprinos Unije obračunat je u vezi s kvalificiranim izdatcima koji se temelje na ukupnim kvalificiranim izdatcima uključujući privatne i javne izdatke. Stopa sufinanciranja Unije na razini svakog tematskog prioriteta neće biti manja od 20 % niti veća od 85 % kvalificiranih izdataka.

** Sufinanciranje tematskih prioriteta osiguravaju korisnici granta. Korisnici granta moraju osigurati minimalno 15 % sredstava za ukupne kvalificirane troškove projekta.

4. Aranžmani praćenja učinka

Kao dio okvira za praćenje učinka, Komisija prati i ocjenjuje napredak u ostvarivanju posebnih ciljeva definiranih u Propisu IPA II na temelju prethodno definiranih, jasnih, transparentnih i mjerljivih pokazatelja. Izvješća o napredovanju spomenuta u članku 4. Propisa IPA II uzimaju se kao referentne točke u ocjeni rezultata pomoći IPA II.

Komisija će prikupiti podatke o učinku (proces, rezultati i pokazatelji rezultata) iz svih izvora koji će biti objedinjeni i analizirani u smislu praćenja napretka u odnosu na ciljeve i prekretnice definirane za svaku aktivnost u ovom programu, kao i Indikativni strateški dokument.

Državni koordinatori za IPA-u (NIPAC) prikupit će podatke o izvršenju aktivnosti i Programa (postupak, rezultati i pokazatelji rezultata) i koordinirati upravljanje i definranje pokazatelja koji se prikupljaju iz državnih izvora.

Cjelokupni napredak pratit će se na sljedeće načine: a) sustav nadzora orijentiran na rezultate (ROM); b) vlastito praćenje korisnika IPA II; c) samonadzor koji vrše izaslanstva EU-a; d) zajednički nadzor Glavne uprave za susjedsku politiku i pregovore o proširenju (DG NEAR) i korisnika Programa IPA II, pri čemu će IPA II Odbor za nadzor redovito pratiti usklađenost, koherentnost, učinkovitost i koordiniranje prilikom provođenja financijske pomoći, uz potporu Zajedničkog odbora za nadzor, što će osigurati postupak nadzora na programskoj razini.

Dodatak IA
INSTRUMENT ZA PRETPRISTUPNU POMOĆ

2014.-2020.
IPA Program prekogranične suradnje
Bosna i Hercegovina - Crna Gora
Usvojen 10.12.2014.godine
SADRŽAJ
Pregled Programa
DIO 1: SAŽETAK PROGRAMA
1.1 sažetak programa

1.2 PRIPREMA PROGRAMA I SUDJELOVANJE PARTNERA
DIO 2: PROGRAMSKO PODRUČJE
2.1 ANALIZA STANJA
2.2 OSNOVNI ZAKLJUČCI
DIO 3:PROGRAMSKA STRATEGIJA
3.1 LOGIČKA PODLOGA - POJAŠNJENJE ODABRANE STRATEGIJE DJELOVANJA
3.2 OPIS PROGRAMSKIH PRIORITETA
3.3 HORIZONTALNA I POPREČNA PITANJA
DIO 4: FINANCIJSKI PLAN
DIO 5: PROVEDBENE ODREDBE
POPIS DODATAKA
DODATAK 1: Analiza stanja
Svrha
Metodologija
Analiza stanja
Glavni zaključci
DODATAK 2: SWOT analiza područja
DODATAK 3: Komparativna analiza upitnika za općine

Popis skraćenica

BiH Bosna i Hercegovina
UT Ugovorno tijelo
PGS Prekogranična suradnja
PIIPGS Regionalni projekt EU-a za tehničku pomoć u projektu Izgradnja kapaciteta za prekograničnu suradnju
CEFTA Sporazum o slobodnoj trgovini u centralnoj Europi
PDP Poziv za dostavljanje ponuda
OCD Organizacija civilnog društva
DEI Direkcija za europske integracije
DEU Izaslanstvo Europske unije
EK Europska komisija
EU Europska unija
BDP Bruto domaći proizvod
IPA Instrument za pretpristupnu pomoć
ZNO Zajednički nadzorni odbor
ZRG Zajednička radna grupa
ZTT Zajedničko tehničko tajništvo
MFAEI Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija
MNE Crna Gora
NGO Nevladina organizacija
OS Operativna struktura
MSP Mala i srednja poduzeća
SC Specifični cilj
SWOT Prednosti, slabosti, prilike, prijetnje
TPom Tehnička pomoć
TP Tematski prioritet

Pregled Programa

Naziv programa	Program prekogranične suradnje "Bosna i Hercegovina - Crna Gora"
Programsko područje	Bosna i Hercegovina: Jablanica, Konjic, Trnovo, Trnovo RS, Pale, Pale Prača, Novo Goražde, Goražde, Čajniče, Foča Ustikolina, Kalinovik, Rudo, Višegrad, Rogatica, Foča, Gacko, Nevesinje, Mostar, Hadžići, Istočna Ilidža, Ilidža, Široki Brijeg, Ljubuški, Čapljina, Čitluk, Stolac, Berkovići, Bileća, Ljubinje, Neum, Ravno, Istočni Mostar, Trebinje, Prozor/Rama, Kupres, Kupres (RS), Tomislavgrad, Posušje, Grude, Livno, Sokolac, Istočno Novo Sarajevo, Sarajevo Novi Grad, Vogošća, Sarajevo Stari Grad, Sarajevo Istočni Stari Grad, Ilijaš, Vareš, Breza, Visoko, Kiseljak, Fojnica, Kreševo, Centar Sarajevo, Novo Sarajevo, Olovo Crna Gora: Pljevlja, Plužine, Žabljak, Šavnik, Nikšić, Herceg Novi, Kotor, Tivat, Bijelo Polje, Mojkovac, Kolašin, Berane, Petnjica, Danilovgrad
Opći cilj programa	Održivi razvoj prekograničnog područja između Bosne i Hercegovine i Crne Gore promovira se kroz provedbu zajedničkih aktivnosti temeljenih na učinkovitoj upotrebi komparativnih prednosti programskog područja
Tematski prioriteti programa:	TP1: Promoviranje prekograničnog zapošljavanja, mobilnosti radne snage i socijalne i kulturne inkluzije TP2: Zaštita okoliša, prilagodba na klimatske promjene i smanjenje negativnih posljedica klimatskih promjena, sprječavanje rizika i upravljanje TP3: Potpora turizmu i kulturnom i prirodnom naslijeđu; TP4: Tehnička pomoć
Specifični ciljevi programa	TP 1: Promoviranje prekograničnog zapošljavanja, mobilnosti radne snage i socijalne i kulturne inkluzije SO1: Unaprijeđen je pristup tržištu rada i okolišu za nove generacije zaposlenika. SO2: Poboljšane su prilike za zapošljavanje i socijalnu inkluziju ugroženih skupina TP2: Zaštita okoliša, prilagodba na klimatske promjene i smanjenje negativnih posljedica klimatskih promjena, sprječavanje rizika i upravljanje SO1: Prekogranična suradnja i zajedničke aktivnosti unaprjeđuju upravljanje i energetsku učinkovitost lokalne vodoopskrbe, kanalizacijskih sustava i sustava za kruti otpad, te zaštitu okoliša SO2: Unaprijeđene su mjere prilagodbe klimatskim promjenama i smanjenja rizika, kao i upravljanja, TP3: Potpora turizmu i kulturnom i prirodnom naslijeđu

	SO1: Unaprijeđena je kvaliteta i diversifikacija turističke ponude temeljene na prirodnom i kulturnom naslijeđu Tehnička pomoć SO: Osiguravanje učinkovite, efikasne, transparentne i pravovremene provedbe Programa i podizanje svijesti
Financijska alokacija 2014.-2020.	8.400.000,00 eura
Način provedbe	Izravno upravljanje
Ugovorno tijelo	Izaslanstvo Europske unije u Bosni i Hercegovini Adresa: Skenderija 3a, 71000 Sarajevo, telefon: 00 387 33 254 700
Relevantne vlasti u zemljama korisnicima koje sudjeluju u IPA II programu (Operativne strukture)	Bosna i Hercegovina: Direkcija za Europske integracije Bosne i Hercegovine-Sektor za koordiniranje programa pomoći EU-a Adresa: Trg BiH 1, 71000 Sarajevo, telefon: 00 387 33 708 154 Crna Gora: Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija Vlade Crne Gore, Direkcija za programe prekogranične suradnje. Adresa: Stanka Dragojevića 2; 81000 Podgorica; telefon: 00 382 20 244 824
ZTT	ZTT Ured: Sarajevo, Bosna i Hercegovina JTS Ured: Nikšić, Crna Gora

DIO 1: SAŽETAK PROGRAMA

Program prekogranične suradnje između Bosne i Hercegovine (BiH) i Crne Gore (CG) će biti proveden u okviru Instrumenta pretpristupne pomoći (IPA II.) IPA II podupire prekograničnu suradnju u smislu promoviranja dobrosusjedskih odnosa, promoviranja integriranja i socijalno-ekonomskog razvoja. Zakonske odredbe za provedbu Programa su definirane u sljedećim zakonskim aktima:

- Uredba (EU) br. 231/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 11.03.2014.godine kojom se uspostavlja Instrument pretpristupne pomoći (IPA II)
- Uredba (EU) br. 236/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 11.03.2014.godine kojom se definiraju zajednička pravila i procedure provedbe instrumenata Unije za financiranje vanjskih aktivnosti
- Provedbena uredba Komisije EU-a br. 477/2014 od 02.05.2014.godine o posebnim pravilima za provedbu IPA II regulative

1.1 Sažetak Programa

IPA II program prekogranične suradnje "Bosna i Hercegovina-Crna Gora 2014.-2020." je program teritorijalne suradnje razvijen i proveden u okviru politike proširenja Europske unije. Temelji se na i nastavlja prethodnu praksu provedbu u financijskoj perspektivi 2007.-2013.godine.

Programsko područje obuhvaća površinu od 30.367,33 km2. Programsko područje u Bosni i Hercegovini sastoji se od 56 općina, a u Crnoj Gori od 14 općina.

Ukupni cilj Programa je: Održivi razvoj prekograničnog područja između Bosne i Hercegovine i Crne Gore promovira se kroz provedbu zajedničkih aktivnosti temeljenih na učinkovitoj upotrebi komparativnih prednosti programskog područja.

Ovaj cilj treba biti prenesen na sljedeće tematske prioritete:

- TP1: Promoviranje prekograničnog zapošljavanja, mobilnosti radne snage i socijalne i kulturne inkluzije
- TP2: Zaštita okoliša, promoviranje prilagodbe na klimatske promjene i smanjenje negativnih posljedica klimatskih promjena, sprječavanje rizika i upravljanje.
- TP3: Potpora turizmu i kulturnom i prirodnom naslijeđu
- Tehnička pomoć

Ovaj program će doprinijeti postizanju ciljeva Strategije za jugoistočnu Europu 2020 (SEE 2020) i Europske strategije 2020 za "pametni", "održivi", "inkluzivni" i "integrirani" rast i postizanje ekonomske, socijalne i teritorijalne kohezije.

Ukupan iznos sredstava iz IPA instrumenta za Program Bosna i Hercegovina-Crna Gora 2014.-2020. je 8.400.000,00 eura, od čega će najmanje 7.560.000,00 eura biti alocirano za aktivnosti u okviru Programa prekogranične suradnje.

1.2. PRIPREMA PROGRAMA I SUDJELOVANJE PARTNERA

Program je pripremljen u bliskoj suradnji sa zainteresiranim stranama s programskog područja. Više od 800 predstavnika državnih, regionalnih i lokalnih vlasti, organizacija civilnog društva, sveučilišta, škola i drugih tijela konzultirano je već u fazi pripreme Programa putem pismenog upitnika čiji je cilj bio prikupiti podatke o potrebama, kao i o razvojnim potencijalima područja. Informacije prikupljene putem upitnika dopunjene su podacima dobivenim nakon održavanja ad hoc intervjua.

Uspostavljena je Zajednička radna skupina koju čine članovi s obje strane granice, a održano je i nekoliko sastanaka. Prvi sastanak održan je u Trebinju 18.10.2013.godine i na njemu su predstavljeni i analizirani rezultati SWOT analize. Dodatni komentari su kasnije prikupljeni pismenim putem, a ta je procedura okončana 05.11.2013.godine. Nakon toga, cjelokupna analiza situacije i programska strategija razmotrene su na dvije radionice održane 18.11.2013.godine u Mostaru i Nikšiću i u okviru Drugog sastanka Zajedničke radne skupine održanom istoga dana u Trebinju.

Dana 15.11.2013.godine, prvi nacrt Programa o prekograničnoj suradnji dostavljen je Europskoj komisiji radi konsultacija. Nakon komentara Komisije, revidirana druga verzija je ponovno dostavljena 07.02.2014.godine i predstavljena na 3. sastanku Zajedničke radne skupine 21.02.2014.godine radi daljnje dorade u skladu s komentarima Komisije. Predstavljeni nacrt predstavlja ažuriranu verziju koja je u skladu s dodatnim komentarima Europske komisije primljenim u travnju/svibnju 2014. godine. Radi potpune kronološke ilustracije događaja tijekom pripreme Programa, pogledajte tabelu u daljnjem tekstu:

DIO 2: PROGRAMSKO PODRUČJE

2.1. ANALIZA STANJA

Datum	Mjesto	Vrsta događaja	Tema
20.-21. lipnja 2013.	Budva (CG)	Regionalni programski sastanak	Programski sastanak za zapadni Balkan za 2014.-2020.
09.srpnja 2013.	Podgorica (CG)	Sastanak s OS-om	Programski koraci i uvjeti za PESTLE i SWOT analize

Kol- ruj 2013.	BiH i CG	OS i JT/A	Podjela upitnika za prikupljanje podataka
25. rujna 2013.	Podgorica (CG)	Obuka	Razvoj strategije i formuliranje ciljeva OS-a, EUD-a, JTF-a i JTS-a/A-a
26. rujna 2013.	Podgorica (CG)	Sastanak s OS-om	Pripremni sastanak s OS-om i prateći sastanak vezan za programiranje BiH-CG granice Pripremne aktivnosti za osnivanje Zajedničke radne skupine
18. listopada 2013.	Trebinje (BIH)	Sastanak Zajedničke radne skupine	1. sastanak Zajedničke radne skupine: Osnivanje TF-a, dosadašnje aktivnosti (CBIB+), nalazi, raspored, rasprava o prioritetima
15. studenog 2013.			Podnošenje prvog nacrta Europskoj komisiji
18. studenog 2013.	Mostar (BiH)	Javne konzultacije	Konzultativna radionica o programskom dokumentu
18. studenog 2013.	Nikšić (CG)	Javne konzultacije	Konzultativna radionica o programskom dokumentu
18. studenog 2013.	Trebinje (BIH)	Sastanak Zajedničke radne skupine	2. sastanak Zajedničke radne skupine za odobravanje nacrta programskog dokumenta
21. - 22. studenog 2013.	Beograd (RS)	Regionalni forum za prekograničnu suradnju	Provedba programske vježbe na svim granicama
Prosinac 2013. - siječanj 2014.			Dostavljanje komentara Europske komisije na prvi nacrt
siječanj-veljača 2014.	Podgorica (CG)		Prikupljanje komentara Europske komisije, revizija programskog dokumenta
07.veljače 2014.			Podnošenje drugog nacrta Europskoj komisiji
21.veljače 2014.	Podgorica (CG)	Sastanak Zajedničke radne skupine	Treći sastanak Zajedničke radne skupine s ciljem raspravljanja o programskom dokumentu nakon komentara Europske komisije
Ožujak 2014.	Podgorica (CG)		Prilagođavanje komentara na programski dokument
21. ožujak 2014.	Sarajevo (BiH)	Sastanak s OS-om	Rasprava o napredovanju programskog dokumenta, koraci nakon dostavljanja komentara Europske komisije.
30. ožujak 2014.	Sarajevo (BiH)		Dostavljanje komentara Europske komisije na drugi nacrt
27. ožujak - 04. travnja 2014.	Programsko područje	Zajednička radna skupina-konzultacije	Pismena rasprava o prvobitnim indikatorima
05. svibanj 2014.	Podgorica (CG)		Dostavljanje komentara Europske komisije na drugi nacrt
29. svibanj 2014.	Sarajevo (BiH)		Podnošenje konačnog nacrta Europskoj komisiji

Mapa koja prikazuje kvalificirano područje

Mapa koja prikazuje kvalificirano područje

Programsko područje u Bosni i Hercegovini obuhvaća 20.909,33 km2 i 56 općina. Ovo predstavlja 38,51% teritorije zemlje.[1]

U Crnoj Gori, programsko područje obuhvaća područje od 9 458 km2 u 14 općina od kojih su 3 priobalne, a 11 se nalazi na sjeverozapadu zemlje, što ukupno čini 67,2% teritorije.

[1] Kada god izvor statističkih podataka nije naveden u tekstu, to znači da su izvedeni iz izvješća službenih statističkih institucija u Bosni i Hercegovini (Agencija za statistiku BiH-BHAS, Federalna agencija za statistiku-FOS i Republički institut za statistiku Republike Srpske-RZSRS) i crnogorskog ureda za statistiku Monstat

Crna Gora (općine)				Bosni i Hercegovina (općine)		
Programsko područje		km^2		Programsko područje		km^2
1. Pljevlja		1,346		1. Jablanica		301
2. Plužine		854		2. Konjic		1.101
3. Žabljak		445		3. Trnovo		338,4
4. Šavnik		553		4. Trnovo RS		138
5. Nikšić		2,065		5. Pale		492
6. Herceg Novi		235		6. Pale Prača		103
7. Kotor		335		7. Novo Goražde		123
8. Tivat		46		8. Goražde		248,8
9. Bijelo Polje		924		9. Čajniče		275
10. Mojkovac		367		10. Foča Ustikolina		188
11. Kolašin		717		11. Kalinovik		678,92
12. Berane		897		12. Rudo		344
13. Petnjica		173		13. Višegrad		448
14. Danilovgrad		501		14. Rogatica		640
				15. Foča		1.115
				16. Gacko		736
				17. Nevesinje		920
				18. Mostar		1.175
				19. Hadžići		273
				20. Istočna Ilidža		28
				21. Ilidža		162
				22. Široki Brijeg		388
				23. Ljubuški		297,7
				24. Čapljina		356
				25. Čitluk		181
				26. Stolac		331
				27. Berkovići		256
				28. Bileća		633
				29. Ljubinje		326
				30. Neum		225
				31. Ravno		225
				32. Istočni Mostar		82
				33. Trebinje		904
				34. Prozor/Rama		477
				35. Kupres		569,80
				36. Kupres (RS)		45
				37. Tomislavgrad		967,40
				38. Posušje		461,10
				39. Grude		220,80
				40. Livno		994
				41. Sokolac		729
				42. Istočno Novo Sarajevo		45
				43. Sarajevo-Novi Grad		47,98
				44. Vogošća		72
				45. Sarajevo -Stari Grad		55
				46. Sarajevo-Istočni Stari Grad		105
				47. Ilijaš		320
				48. Vareš		390
				49. Breza		73
				50. Visoko		232
				51. Kiseljak		164
				52. Fojnica		308
				53. Kreševo		148
				54. Centar		33
				55. Novo Sarajevo		11,43
				56. Olovo		40
Ukupno		9.458		Ukupno		20.909,33

Povijest i demografija

Tijekom čitave povijesti, teritoriji i ljudi u programskom području povremeno su pripadali istim državama, ali su ih isto tako često razdvajale granice i ratovi. Prema tome, veze između zajednica u pograničnom području su snažne i međusobno ovisne.

Obje zemlje su snažno posvećene integraciji u EU. Crnoj Gori je 17.12.2010.godine dodijeljen status kandidata za članstvo u EU. BiH i Europska komisija su 16.06.2008.godine potpisale Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju. Potpisivanjem Sporazuma, EU je prepoznala napore koje je Bosna i Hercegovina uložila na svom putu ka EU integracijama. SSP s Bosnom i Hercegovinom ratificirale su sve zemlje članice EU, ali SSP još uvijek nije stupio na snagu. Obje zemlje su već uložile značajne napore u usvajanje propisa koji su kompatibilni s pravnom stečevinom EU-a.

Od mjeseca lipnja 2012.godine, Europska unija je započela pristupne pregovore s Crnom Gorom. Odnosi Europske unije s Bosnom i Hercegovinom i dalje su regulirani Privremenim sporazumom (IA) iz 2008. godine.

Stanovništvo Crne Gore je praktički ostalo nepromijenjeno u smislu broja stanovnika, od 615.035 1991.godine do 620.029 2011. godine, prema popisu iz iste godine[1]. Stanovništvo u području koje sudjeluje u Programu prekogranične suradnje u Crnoj Gori je

[1] Broj iz popisa u Crnoj Gori 2011.godine

300.176. Bosna i Hercegovina je u studenom 2013.godine izvršila prvi popis nakon 1991. godine. Rezultati ovog popisa će biti uvršteni u ovaj program kada budu dostupni.

Geografski opis

Programsko područje nalazi se u jugoistočnom dijelu Bosne i Hercegovine i u sjeverozapadnom dijelu Crne Gore. Teren je uglavnom planinski, uključujući i jedan od najsurovijih u Europi. Rijeke u ovom području pripadaju ili jadranskom ili crnomorskom slivu. U planinama, rijeke teku kroz duboke kanjone poput kanjona rijeke Tare, koji je najdublji kanjon u Crnoj Gori i Europi, u duljini od 78 km i s 1300 metara dubine na najdubljoj točki. Tu se nalazi oko četrdeset prirodnih i sedam umjetnih jezera. Regija je bogata vodom i šumama koje pokrivaju 32% teritorije.

Klima je raznolika, ali općenito, sjeverni dio karakterizira kontinentalna klima s hladnim zimama i vrućim, relativno vlažnim ljetima, s dobro raspoređenim kišnim padalinama i obilnim snježnim padalinama na kopnu, dok je klima u južnom dijelu više jadranska, s vrućim, suhim ljetima i jesenima i blagim zimama.

Razlike u nadmorskoj visini i blizini Jadranskog mora, kao i izloženost vjetrovima dovode do ovih razlika u klimi.

Programsko područje Bosne i Hercegovine uključuje 20 km obale koja predstavlja jedini izlaz Bosne i Hercegovine na Jadransko more, a karakteriziraju ga dobro očuvane plaže i turistički centar Neum.

U Crnoj Gori, 163,78 km obale, od čega je 288,21 km uvršten u programsko područje koje karakterizira jedinstven krajolik s prelijepim plažama i važnim turističkim centrima.

Infrastruktura

U cjelini, infrastruktura je zastarjela, zbog nedostatka ulaganja koja su uglavnom ograničena na razvijenije dijelove zemlje.

Ulaganja tijekom prethodnih godina u cestovni sektor obiju država unaprijedile su ukupno stanje cesta u području, ali mnoge ceste trebaju biti obnovljene i modernizirane, što zahtijeva značajne proračunske izdatke.

Glavne prijevozne rute koje prolaze kroz programsko područje su sljedeće:

1. Sarajevo - Foča - Nikšić - Podgorica
2. Mostar - Trebinje - Nikšić - Podgorica
3. Sarajevo - Trebinje - Herceg Novi

Željeznice čine manje značajan dio cjelokupne transportne mreže u području u kojem ne postoji željeznički granični prijelaz između dviju zemalja.

Luke, aerodromi i brane su u malo boljem stanju. U programskom području postoje tri aerodroma-Tivat, Mostar i Sarajevo. Jedan mali aerodrom nalazi se u Nikšiću. Luka Kotor opslužuje velike kruzere i druga komercijalna plovila, dok je marina u Tivtu postala važno uporište za jahte na Jadranu.

Telekomunikacijska mreža se sastoji od nekoliko sustava koji nude i fiksnu i mobilnu telefoniju.

Vodoopskrba, kanalizacija, odlaganje otpada

Okolišna infrastruktura predstavlja najveću slabost područja, ali je njezin razvoj visoko na popisu razvojnih prioriteta i u Bosni i Hercegovini i u Crnoj Gori.

Stanovništvo koje živi blizu općinskih centara i većih naselja je obuhvaćeno mrežom vodoopskrbe. Međutim, kapaciteti za vodoopskrbu i kvalitetu higijene su glavna briga u ruralnim područjima. Alternativni sustavi korišteni u ovim područjima, poput lokalnih izvora, vrela i cisterni ne garantiraju odgovarajuću kvalitetu vode.

U programskom području, kanalizacijska mreža je dostupna samo u centrima većih općina. U mnogim općinama, kanalizacijski sustavi nisu spremni tretirati proizvedene količine koje se prelijevaju kao netretirana kanalizacija. U određenim dijelovima područja dolazi do ispuštanja netretirane kanalizacije u potoke, rezervoare i septičke jame. Samo nekoliko općina posjeduje učinkovita postrojenja za obradu otpadnih voda.

Tretman otpadnih voda se odvija na isti, nezadovoljavajući način u čitavom programskom području. Sustav upravljanja krutim otpadom temelji se na prikupljanju, prijevozu i odlaganju krutog otpada što vrše javna komunalna poduzeća na općinskoj razini. Odlagalištima se loše upravlja, a sanitarni i higijenski uvjeti su minimalni. Minimalno je i učinkovito razdvajanje otpada.

Električna energija

Sustavi opskrbe i distribucije električne energije su dobro razvijeni na obje strane granice, i predstavljaju najveća i najsnažnija poduzeća. Rijeke u okviru programskog područja nose 50% hidro-potencijala u obje zemlje.

Postoji potencijal za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora energije, poput hidro i geotermalne energije i biomase, ali područje također nudi i značajne neiskorištene mogućnosti za upotrebu sunčeve i energije vjetra.

Ekonomija i sektor malih i srednjih poduzeća

Bosna i Hercegovina i Crna gora su članice Sporazuma o slobodnoj trgovini u centralnoj Europi (CEFTA). CEFTA dopunjuje Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju za zemlje zapadnog Balkana i daje dobar okvir za ekonomski razvoj i regionalnu suradnju.

Općine obuhvaćene Programom još uvijek osjećaju posljedice rata iz 1990.-ih godina i nedavne globalne ekonomske krize. Cjelokupna razina ekonomskog razvoja područja je niža od odnosnih državnih prosjeka, ali precizni BDP ne može biti izveden iz dostupnih statističkih podataka. BDP po glavi stanovnika u Bosni i Hercegovini je 2012. godine bio 3 419 eura, dok je u Crnoj Gori bio 5 063 eura.

U Crnoj Gori je 2012.godine bilo registrirano 23.741 društvo od čega se 8713 nalazi u programskom području. U Bosni i Hercegovini je 2012.godine bilo registrirano 59.719 društava od čega se 30.768 nalazi u programskom području. Više od 90% čine mala i srednja poduzeća, ali precizni postoci ne mogu biti izvedeni iz statističkih izvješća.

Turizam

Turizam u regiji je u ekspanziji, naročito u Crnoj Gori gdje je postao ključna industrija u zemlji. U 2012.godini je registrirano ukupno 1.439.500 dolazaka, od čega su 90% bili strani turisti. Od ovog broja, oko 8% turista bilo je iz Bosne i Hercegovine.

U programskom području u Crnoj Gori je registrirano 27,86% svih turističkih dolazaka u 2012.godini, od čega je 22,9% registrirano u tri obalne općine (Herceg Novi, Kotor i Tivat), a preostalih 4,96% je registrirano u 11 općina na sjeveru.

U Bosni i Hercegovini je registrirano 745.537 turističkih dolazaka u 2012.godini od čega su oko 58% bili strani turisti. Glavne turističke destinacije u programskom području su veliki gradovi Sarajevo i Mostar i obalni grad Neum. U ovim gradovima je

registrirano oko 46% svih posjeta u 2012.godini ili 69% turista koji su posjetili programsko područje koje čini dvije trećine svih dolazaka (66,7%) u zemlji.

Obrazovanje, istraživanje i razvoj

Obrazovni sustav u programskom području je dobro razvijen na svim razinama (od primarnog do tercijarnog). Manje od 2% stanovnika je nepismeno. Srednje škole se nalaze u svim gradovima u ovom području.

Postoji pozitivan trend u povećanju broja i javnih i privatnih visokoškolskih obrazovnih institucija, kao i veći broj nastavnih planova i programa koje nude.

Povezanost između obrazovnih institucija i poslovnog sektora je, međutim, još uvijek slaba i rezultira neznatnim aktivnostima u polju inovacija, istraživanja i razvoja.

Tržište rada (zaposlenost i nezaposlenost)

Usporedba istraživanja tržišta rada koja su proveli državni uredi za statistiku[1] u skladu s preporukama Međunarodne organizacije rada ukazuju na to da su niska stopa zaposlenosti i visoka stopa nezaposlenosti u Bosni i Hercegovini i Crnoj Gori ili stagnirale ili postale još nepovoljnije u razdoblju od 2007. do 2012.godine.

U obje države, spor proces stvaranja novih radnih mjesta također prate i nepovoljni migracijski trendovi.

Okoliš, priroda i klimatske promjene

Kvalificirano područje u Bosni i Hercegovini i Crnoj Gori je prilično homogeno s prirodnog, geografskog i okolišnog stajališta i karakterizira ga dobro očuvani prirodni okoliš i dragocjeni resursi s relativno malim razinama zagađenja. S druge strane, postoji i nekoliko "crnih točaka" kada je u pitanju zagađenje, i one stvaraju ozbiljne probleme.

Na ovoj teritoriji postoje tri nacionalna parka (Durmitor, Biogradska Gora i Sutjeska) i pet zaštićenih područja. Prirodni resursi su uglavnom očuvani, ali neke lokacije su izložene većem zagađenju. Najveći zagađivači u ovoj regiji su termoelektrana na ugalj u Pljevljima i ljevaonica u Nikšiću. Rudnik uglja u Pljevljima i rudnik crvenog boksita u Nikšiću uzrokuju probleme s otpadom i podzemnim vodama.

Najveći zagađivač zraka u ovoj regiji je termoelektrana na ugalj u Pljevljima. Razina zagađenja zraka je visoka, a čak se ni ne prati. Postoji potreba za razvojem strategija/projekata za smanjenje lokalnog, regionalnog i prekograničnog zagađenja zraka, za uspostavljanjem okvira za učinkovitu, čistu, održivu i obnovljivu proizvodnju i potrošnju energije i za vršenje istraživanja utjecaja na okoliš i strateške procjene stanja okoliša, uz uzimanje u obzir smjernica Kyoto protokola.

Obje strane granice suočavaju se sa sličnim izazovima u osiguravanju uravnoteženog puta ka socijalno-ekonomskom razvoju, uz istovremeno očuvanje izvanrednog prirodnog naslijeđa i ispunjavanja uvjeta EU-a koji se odnose na okoliš i klimatske promjene.

Zbog velike osjetljivosti regije na klimatske promjene, rizik od poplava i šumskih požara je povećan u posljednjem desetljeću. Klimatske promjene će također rezultirati dodatnim opterećenjem na proizvodnju hidroenergije, a prilikom definiranja mjera prilagodbe ovo će morati biti uzeto u obzir. Potencijal programskog područja kada su u pitanju obnovljivi izvori energije, posebno održiva biomasa, nije prepoznat.

Kultura

Zaštita kulturnog naslijeđa ima solidnu pravnu osnovu i osiguravaju je specijalizirane institucije u objema zemljama.

U Crnoj Gori, institucija zadužena za kulturu je Ministarstvo kulture. Također postoje dvije specijalizirane institucije odgovorne za kulturno naslijeđe, formalno organizirane u okviru Ministarstva kulture. Uprava za zaštitu kulturnog naslijeđa je zadužena za pravna pitanja i zaštitu kulturnog naslijeđa, dok je druga institucija Centar za zaštitu i arheologiju vodeća institucija u polju arheologije i očuvanja kulturnog naslijeđa u Crnoj Gori.

Za razliku od Crne Gore, institucije zadužene za kulturu i kulturno naslijeđe su veoma decentralizirane, odnosno, za kulturu su odgovorne institucije u dva entiteta: Ministarstvo obrazovanja i kulture Republike Srpske, s Republičkim institutom za zaštitu kulturnog, povijesnog i prirodnog naslijeđa i Federalno ministarstvo kulture i sporta s Institutom za zaštitu kulturnog i prirodnog naslijeđa, dok je Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine zaduženo za uspostavljanje osnovnih principa koordinacije i harmonizacije entitetskih planova, kao i za definiranje strategija na međunarodnoj razini.

U obje zemlje, općine u koordinaciji s relevantnim ministarstvima i institucijama za zaštitu kulture imaju primarnu odgovornost za brigu, održavanje, upotrebu i zaštitu spomenika od utjecaja prirode i ljudskih aktivnosti, za to da spomenici budu dostupni javnosti, te za troškove redovitog održavanja.

Suradnja između relevantnih institucija u području kulture je osnažena tijekom posljednjih godina.

2.2 Osnovni zaključci

Područjem dominiraju planine i slabo naseljena ruralna područja naseljena starijim stanovništvom. Cjelokupna razina ekonomskog razvoja programskog područja je niža od odnosnih državnih prosjeka. Ekonomiju karakterizira poljoprivreda, primarna proizvodnja i niska razina aktivnosti koje stvaraju vrijednost. Crna Gora je uspostavila solidnu osnovi za razvoj sektora turizma u priobalnim općinama. Bosna i Hercegovina, s druge strane, ima relativno snažnu turističku infrastrukturu u velikim gradovima i u određenim zaštićenim planinskim područjima.

Veliki izazov za čitavo područje je nedostatak prilika za zapošljavanje, posebno u ruralnim područjima, što je mnoge mlade ljude nagnalo na preseljenje u velike gradove ili da priliku za zaposlenje traže u inozemstvu.

Planine i šume ostaju važan resurs čitavog područja, ali im sve više prijete opterećene komunalne službe koje u moderniziranju kasne za urbanizacijom i industrijskim aktivnostima.

Transportnoj strukturi je potrebna obnova i moderniziranje. Budući da je rizik od klimatskih promjena sve veći, mjere za otpornost na klimatske promjene morat će biti osigurane u svim projektima obnove i unapređenja.

---

[1] Institucije koje se bave statistikom u BiH (Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine-BHAS, Federalna agencija za statistiku-FOS i Republički institut za statistiku Republike Srpske-RZSRT)

http://www.bhas.ba/?option=com_content&view=article&id=113=ba i crnogorski ured za statistiku Monstat http://www.monstat.org/cg/page.php?id=22&pageid=22, http://www.bhas.ba/?option=com_content&view=article&id=113=ba

http://www.monstat.org/cg/page.php?id=22&pageid=22

U području postoje tri međunarodna aerodroma: Tivat, Mostar i Sarajevo.

Sve tri razine obrazovanja su dobro predstavljene u čitavom području.

Kulturološke razlike i jezične barijere su minimalne zbog dugogodišnje dobre suradnje i uzajamnih odnosa. Osim privlačne obale i gradova, programsko područje u obje zemlje nudi jedinstven krajolik, planine, šume, jezera, čiste rijeke, mineralne i termalne izvore, prirodne parkove i zaštićena područja, te veliku bioraznolikost.

Sve navedeno predstavlja endogene vrijednosti i potencijale koji dalje mogu biti iskorišteni za jačanje ekonomskog rasta i socijalne kohezije. Uz zajedničko naslijeđe i nepostojanje jezičnih barijera, navedeno predstavlja dobru osnovu za buduću ekonomsku i socijalnu suradnju između zajednica u regiji. Neovisno o tome, ove resurse treba koristiti na ispravan i održiv način kako bi se izbjegla pretjerana eksploatacija i negativne posljedice na okoliš.

Elementi SWOT analize na kvalificiranom području	
Prednosti	Slabosti
- Postojanje komplementarnosti ekonomija kao i sličnosti tržišta rada - Postojanje politika zapošljavanja i planova za potporu razvoja privatnog sektora - Aktivne politike zapošljavanja prevedene na temelju IPA prekogranične suradnje tijekom prethodnog razdoblja. - Osnažen pravni i institucionalni okvir za zaštitu okoliša - Određeni lokalni planovi u obzir uzimaju pristup temeljen na održivom razvoju - Relativno velika zaštićena prirodna područja - Jedinstveni krajolik i resursi (planinska područja pod šumama i izvori vode, jezera, čiste rijeke, mineralni i termalni izvori); - Umjerena kontinentalna klima s različitim utjecajima i plodnim tlom; - Raznolika i dobro očuvana priroda s prirodnim parkovima i zaštićenim područjima; - Velika bioraznolikost, uključujući vrijedne ljekovite biljke i trave; - Bogato kulturno naslijeđe (povijest, arhitektura, tradicija i folklor); - Dobro razvijena proizvodnja energije i distributivna mreža; - Obalno područje s kvalitetnim plažama kojem se lako pristupa - Kulturološke sličnosti, nepostojanje jezičnih barijera i dobrosusjedski odnosi	- Negativni rast populacije koji dovodi do nepovoljnih demografskih trendova - Niski životni standardi i starenje populacije na selu - Ograničen protok informacija na tržištu - Niski prihodi i životni standard za većinu populacije - Mala mobilnost radne snage - Nedostatak zajedničkih prekograničnih sadržaja za nadzor nad i sprječavanje prirodnih katastrofa - Neodgovarajuća infrastruktura i upravljanje javnim komunalijama, posebno u manjim naseljima (vodovod, kanalizacija, kruti otpad) - Nepostojanje odlagališta za kruti otpad i reciklažnih postrojenja - Slabo provođenje principa "zagađivač plaća" - Spora provedba strategija energetske učinkovitosti i obnovljive energije i planova aktivnosti - Povećan rizik po proizvodnju energije, poljoprivredu, prijevoz i turizam zbog klimatskih promjena - Slaba integriranost kulturnog naslijeđa u razvoj turističke ponude i nedovoljna iskorištenost kulturnih i zabavnih sadržaja - Slabe lokalne institucionalne strukture kojima nedostaju kapaciteti za stimuliranje razvoja turizma - Nerazvijenost bolničke infrastrukture i nedostatak raznolikih i inovativnih turističkih proizvoda i usluga - Statična i neučinkovita promocija turizma na državnoj razini - Nepostojanje centara za koordinaciju i informiranje osim u velikim urbanim centrima - Sezonski razvoj turizma - Pojedina područja ostaju zatvorena zbog miniranosti - Loše stanje kulturnog naslijeđa
Prilike	Prijetnje
- Povećana tendencija ka/potencijal za konkretnije aktivnosti prekogranične suradnje; - Veća svijest o i osjetljivost za socijalnu inkluziju marginaliziranih skupina - Orijentiranost politika na provedbu aktivnih mjera za potporu stvaranja prilika za zapošljavanje u manje razvijenim područjima u regiji (posebna orijentacija treba biti usmjerena na mlade zanatlije u nerazvijenim područjima) - Razvoj zajedničkih programa za unapređenje znanja, vještina i kompetencija zaposlenih i nezaposlenih - Zajednički razvoj pozitivnog okruženja u kojem se promoviraju poduzetnička kultura i zapošljavanje, posebno kada su u pitanju mladi - Neiskorištene mogućnosti upotrebe sunčeve i energije vjetra - Moguća upotreba održivih, povoljnih po okoliš i energetski učinkovitih usluga i tehnologija - Podizanje svijesti o dobrobitima zaštite okoliša i održivog razvoja i povećano sudjelovanje javnosti u povezanim postupcima odlučivanja - Promoviranje i uspostavljanje principa socijalno odgovornog poslovanja - Partnerstvo javnog, privatnog i civilnog sektora u provedbi inicijativa za zaštitu okoliša i promoviranje programa i projekata održivog razvoja - Uspostavljanje zajedničkih centara za hitne situacije - Promoviranje proizvodnje obnovljivih izvora uključujući i projekte prezentiranja - Kulturni/povijesni turizam i obrazovne aktivnosti kojima se regija promovira kao multietnička i privlačna europska lokacija; - Razvoj alternativnih oblika ruralnog turizma i organske poljoprivrede s mogućnostima za smještaj: - Širenje i međunarodno priznavanje prirodnih parkova i zaštićenih područja; - Unaprjeđenje postojeće turističke ponude kroz aktiviranje kulturnih/prirodnih/povijesnih resursa i potencijala - Povećana vidljivost prekograničnog turizma kroz organiziranje pojedinačnih ponuda oko glavnih turističkih i kulturnih potencijala - Unaprjeđenje bilateralne suradnje u oglašavanju regionalnih turističkih odredišta - Vidljive privatne inicijative u sektoru turizma koje odgovaraju povećanoj potražnji za wellness, zdravstvenim i eko-turizmom. - Razvoj specijaliziranih turističkih programa fokusiranih na novu "aktivnu" vrstu odmora; - Zajednički razvoj turističkih proizvoda i njihovo zajedničko oglašavanje;	- Sve veći depopulacijski trendovi - Starenje populacije - Potpuna depopulacija u pojedinim ruralnim mjestima - Povećana socijalna isključenost nekih skupina (osobe s invaliditetom, manjine, žene i mladi) - Nezaposlenost uzrokovana kolapsom ili restrukturiranjem većih industrija - Nedovoljna ulaganja u ljudski kapital i mobilnost radne snage - Nezadovoljavajuća postrojenja za otpadne vode, kanalizaciju i odlaganje otpada koja mogu ugroziti javnost i doprinijeti sporijem ekonomskom razvoju - Infrastrukturna ulaganja koja bi mogla nepovoljno utjecati na okoliš - Neodrživ ekonomski razvoj i nekontrolirano zagađenje mogu ugroziti kvalitetu zraka, vode i tla - Nesustavno iskorištavanje šuma - Poslovne barijere, nedostatak znanja, iskustva i vještina u upravljanju i oglašavanju odredišta - Nedovoljno resursa za tekuće održavanje i očuvanje prirodnog, kulturnog i povijesnog naslijeđa - Pretjerana izloženost/pretjerano iskorištavanje određenih lokacija/resursa - Klimatske promjene mogu utjecati na turizam, proizvodnju energije, prijevoz i poljoprivredu

DIO 3: PROGRAMSKA STRATEGIJA

3.1 Logička podloga-pojašnjenje odabrane strategije djelovanja

- Trenutni IPA II program prekogranične suradnje predstavlja nastavak dobro utemeljenog okvira za suradnju.

- IPA program prekogranične suradnje Bosna i Hercegovina-Crna Gora 2007.-2013. do sad je proveden kroz dva poziva za dostavljanje ponuda. Interes koji su za Program izrazili ponuđači pokazuje postojanje pozitivnog trenda i, prema tome, potencijala za jačanje kapaciteta područja za apsorpciju.

- Kada se radi o obrađenim temama, analiza koju je proveo JTS o primljenim ponudama pokazuje kako je tematski interes raspoređen na nove tematske prioritete [1]:

Prioritet	TP1	TP2	TP3	TP4	TP5	TP6	TP7	TP8	Ukupno
1. CfP	4	11	0	11	9	3	0	0	38
2. CfP	8	14	0	22	17	1	5	0	67
Ukupno	**12**	**25**	0	**33**	**26**	4	5	0	105

- SWOT analiza je pripremljena između lipnja i prosinca 2013.godine kako bi se analizirale potrebe područja. Strukturirana je prema tematskom prioriteti, usklađena sa Strategijom EU2020 i SEE2020, a svi rezultati su priloženi ovom programskom dokumentu.

- S obzirom na gore navedeno, cilj globalnog Programa je prepoznat kao adekvatan za suočavanje s izazovima i za odgovaranje na potrebe područja kada se uzmu u obzir pravni okvir ponuđen IPA II instrumentom i EU-ovim strategijama, kao i iskustva iz prošlosti kako je opisano u planu u daljnjem tekstu.

- Ukupni cilj Programa je promoviranje održivog razvoja u prekograničnom području između Bosne i Hercegovine i Crne Gore provedbom zajedničkih aktivnosti temeljenih na učinkovitoj upotrebi komparativnih prednosti programskog područja.

- Cjelokupni cilj se postiže aktivnostima u okviru sljedećih tematskih prioriteta čiji je odabir pojašnjen u tabeli u daljnjem tekstu:

Odabrani tematski prioriteti	Pojašnjenje odabira
TP1: Promoviranje prekograničnog zapošljavanja, mobilnosti radne snage i socijalne i kulturne inkluzije.	Opći kontekst, zbog financijske krize, poziv za odgovarajuće odgovore u politikama zapošljavanja. Postojeći proces suradnje treba biti nastavljen i ojačan. Pokazalo se da je interes potencijalnih korisnika velik. Prethodna iskustva pokazuju vrijednost pristupa prekogranične suradnje u ovoj domeni, kao i potrebu za posebnom pažnjom koju treba posvetiti ugroženim skupinama, uključujući mlade i žene.
TP2: Zaštita okoliša, promoviranje prilagodbe na klimatske promjene i smanjenje negativnih posljedica klimatskih promjena, sprječavanje rizika i upravljanje.	U lokalnim planovima sve se više uzimaju u obzir održivi razvoj i podizanje svijesti o važnosti zaštite prirode i borbe protiv klimatskih promjena, što se čini učinkovitim ako se promovira na prekograničnoj razini. Upravljanje rizikom također zahtijeva zajedničke aktivnosti budući da se prirodne katastrofe ne završavaju na granici.
TP3: Potpora turizmu i kulturnom i prirodnom nasljeđu	Turizam je najveći potencijal za rast u području zahvaljujući dostupnim prirodnim i kulturnim resursima. Međutim, potrebno je održivo upravljanje. Interes mogućih korisnika s obje strane granice podupire ovaj TP

3.2 Opis programskih prioriteta

3.2.1 Tematski prioriteti

Tematski prioritet 1: Promoviranje prekograničnog zapošljavanja, mobilnosti radne snage i socijalne i kulturne inkluzije.

Nedostatak prilika za zapošljavanje je jedna od najvećih prijetnji u programskom području. Utječe na životni standard većeg dijela stanovništva i ključni je uzrok migracijskih tokova. Kratkoročno unaprjeđenje ove situacije nije izgledno, a negativni utjecaj može čak biti i pogoršan, posebno kada su u pitanju ugrožene skupine i ruralno stanovništvo.

Postoji potreba za financijskim resursima kako bi se podržao potencijal za unaprjeđenje zapošljavanja i pristupa tržištima rada.

Povećana upotreba obnovljivih izvora energije poput sunčeve i energije vjetra, geotermalne energije i biomase može dovesti do stvaranja zelenih radnih mjesta u manjim zajednicama u kojima su mogućnosti zapošljavanja male.

Posebni cilj 1.1: Unaprijeđen je pristup tržištu rada i okolišu za nove generacije zaposlenika.

Ovaj posebni cilj je usmjeren na jačanje zajedničkog pristupa tržištu rada koje je slično s obje strane granice. Nedavna postignuća u domeni promoviranja politika zapošljavanja se dalje razvijaju i kapitaliziraju čime se unaprjeđuje postojeća potpora uslugama i alatima kojima se podržava tržište rada. Harmonizacija i redovita razmjena podataka između dviju zemalja se promovira. Ovaj posebni cilj je također povezan s održivošću poslovanja koje se vodi u slabo naseljenim izoliranim područjima.

Očekivani rezultati 1.1.1: Unaprijeđena savjetodavna potpora i vještine traženja zaposlenja za stanovništvo u pograničnom području.

ID	Pokazatelji rezultata *	Jedinica mjere	Osnovna vrijednost	Osnovna godina	Ciljana vrijednost	Izvor podataka	Učestalost izvještavanja
1.1.1.1	Postotak nezaposlenih koji su na temelju programskih aktivnosti pronašli zaposlenje ili su definirali poslovnu inicijativu (podijeljeno prema spolu i starosti)	Broj zaposlenih i samozaposlenih	0	2014.	20%	Nadzor/projektna izvješća Ured za zapošljavanje i registri komora	2018., 2020., 2022.

* Osnova za većinu indikatora postignuća je "0".Naime, ograničena dostupnost statističkih informacija i resursa ne dozvoljava definiranje indikatora precizno na osnovnoj vrijednosti. Pristupom korištenim u Programu se, prema tome, mjere indikatori kao

[1] Osam tematskih prioriteta predloženih za IPA program prekogranične suradnje su sljedeći: TP1 Promoviranje zapošljavanja, mobilnost radne snage, prekogranična socijalna i kulturna inkluzija; TP2 Zaštita okoliša, promoviranje prilagodbe na klimatske promjene i smanjenje, sprječavanje i upravljanje rizikom; TP3 Promoviranje održivih prijevoznih i unaprjeđenje javnih infrastruktura; TP4 Poticanje turizma i kulturnog i prirodnog naslijeđa; TP5 Ulaganje u mlade, obrazovanje i vještine; TP6 Promoviranje lokalnog i regionalnog upravljanja, izgradnja administrativnih i kapaciteta za planiranje; TP7 Povećanje konkurentnosti, razvoj poslovanja i malih i srednjih poduzeća, trgovine i ulaganja; TP8 Jačanje istraživanja, tehnološkog razvoja, inovacija i ICT-a.

posljedica intervencija u sklopu Programa za sva tri tematska prioriteta. Kada je u pitanju praktična primjena pokazatelja, sugerira se da su pokazatelji ciljeva unutar svakog poziva za dostavljanje ponuda (smjernice za ponuđače) prezentirani tako da potencijalnim aplikantima predstavljaju ciljeve Programa i po mogućnosti usmjeravaju njihovo djelovanje u provedbi Programa.

Odgovorna tijela i JMC će redovito revidirati indikatore. Kada je to moguće, prilikom planiranja daljnjih ciljanih poziva za dostavljanje ponuda u obzir će se uzimati rezultati prethodnih poziva za dostavljanje ponuda.

Indikativni popis podržanih aktivnosti::

- Definiranje nedostataka vezanih za radnu snagu i vještine i uspostavljanje učinkovitih sustava informiranja na tržištu rada;
- Razvoj stručnog obučavanja i neformalni i cjeloživotni programi učenja;
- Stručno obučavanje, neformalne i cjeloživotne obrazovne aktivnosti;
- Pripravnički staž u postojećim kompanijama, trgovinama i zanatima;
- Mentorstvo nezaposlenim osobama iz ugroženih skupina u kompanijama, trgovinama i zanatima;
- Uvođenje praktičnog nastavnog plana i programa i obrazovne institucije, uključujući i one koje se bave obrazovanjem odraslih;
- Prepoznavanje i sparivanje vještina s potrebama realnog privatnog sektora;
- Pružanje usluga savjetovanja u vezi s karijerom i davanje smjernica
- Javno-privatne konzultacije i dijalog s ciljem utvrđivanja prilika za zapošljavanje i smanjenja poslovnih barijera;
- Identificiranje i promoviranje održivih javno-privatnih partnerstava i planova povezivanja u poslovanju sa snažnim potencijalom za stvaranje novih radnih mjesta;
- Promoviranje i unaprjeđenje vještina za poslovne inovacije za stvaranje novih radnih mjesta;
- Organiziranje sajmova za zapošljavanje/okruglih stolova/promocija ili kampanja;
- Promoviranje aktivnosti samozapošljavanja;
- Mali projekti demonstriranja upotrebe obnovljive energije;
- Mali infrastrukturni radovi i nabavka opreme.

Ciljane skupine: Predviđene ciljane skupine su nezaposleni pojedinci, budući poduzetnici koji razmatraju pokretanje posla u ruralnim područjima, iskusni poduzetnici koji su spremni proširiti svoje poslovanje i stvoriti nova radna mjesta, i studenti visokoškolskih obrazovnih ustanova i strukovnih škola.

Vrste korisnika: Organizacije za razvoj poslovanja, poslovne udruge, uredi za zapošljavanje i sektori za ekonomski razvoj u regionalnim i lokalnim vladama, visokoškolske ustanove, institucije za strukovno obrazovanje i obučavanje, socijalni partneri i organizacije civilnog društva.

Pokazatelji rezultata:

ID	Pokazatelji rezultata	Jedinica mjere	Ciljana vrijednost	Izvor podataka
1.1.1.1.1	Broj novih poslovnih aktivnosti i inicijativa za zapošljavanje koje su pokrenute i kojima se pruža potpora	Broj inicijativa	4	Nadzor/projektna izvješća
1.1.1.1.2	Broj izvršenih usluga vezanih za obuke, pripravnike i mentorstvo	Broj izvršenih usluga vezanih za obuke, pripravnike i mentorstvo	12	Nadzor/projektna izvješća
1.1.1.1.3	Broj sudionika u obukama, pripravnika i mentorstava	Broj sudionika	300	Nadzor/projektna izvješća

Posebni cilj 1.2: Poboljšane su prilike za zapošljavanje i socijalnu inkluziju ugroženih skupina

Osim unaprjeđenja pristupa tržištu rada, fokusirana i proaktivna potpora će biti pružena unaprjeđenju pristupa tržištu rada i stvaranju novih prilika za zapošljavanje pripadnika ugroženih skupina, uključujući žene, manjine, osobe s invaliditetom i dugoročno nezaposlene osobe starije od 50 godina. Usto, ovaj cilj će biti ostvaren kroz različite oblike savjetovanja i izravnu potporu za stvaranje socijalnih poduhvata i drugih inicijativa za stvaranje novih radnih mjesta.

Očekivani rezultati 1.2.1: Povećane prilike za stvaranje novih radnih mjesta za ugrožene skupine i njihova mogućnost zapošljavanja.

ID	Pokazatelji rezultata *	Jedinica mjere	Osnovna vrijednost	Osnovna godina	Ciljana vrijednost	Izvor podataka	Učestalost izvještavanja
1.2.1.1	Postotak nezaposlenih koji su na temelju programskih aktivnosti pronašli zaposlenje ili su definirali poslovnu inicijativu (podijeljeno prema posebnoj skupini, spolu i starosti)	Broj zaposlenih i samozaposlenih unutar ugroženih skupina	0	2014.	10%	Nadzor/projektna izvješća Registri ureda za zapošljavanje	2018., 2020., 2022.

Vrste korisnika: Organizacije za razvoj poslovanja, poslovne udruge, uredi za zapošljavanje i sektori za ekonomski razvoj u regionalnim i lokalnim vladama, službe za socijalni rad, visokoškolske ustanove, institucije za strukovno obrazovanje i obučavanje, socijalni partneri i organizacije civilnog društva.

Pokazatelji rezultata:

ID	Pokazatelji rezultata	Jedinica mjere	Ciljana vrijednost	Izvor podataka
1.2.1.1.1	Broj novih poslovnih aktivnosti i inicijativa za zapošljavanje koje su pokrenute i kojima se pruža potpora	Broj inicijativa	2	Nadzor/projektna izvješća
1.2.1.1.2	Broj izvršenih usluga vezanih za obuke, pripravnike i mentorstvo	Broj izvršenih usluga vezanih za obuke, pripravnike i mentorstvo	6	Nadzor/projektna izvješća
1.2.1.1.3	Broj sudionika u obukama, pripravnika i mentorstava	Broj sudionika	100	Nadzor/projektna izvješća

Tematski prioritet 2: Zaštita okoliša, prilagodba na klimatske promjene i smanjenje negativnih posljedica klimatskih promjena, sprječavanje rizika i upravljanje.

Iako je bogato prirodnim resursima, programsko područje se smatra i ugroženim i izloženim određenom broju rizika vezanih za klimatske promjene. Zagađenje je također razlog za ozbiljnu zabrinutost. Budući da se ove okolnosti ne mogu zaustaviti na granici, Program prekogranične suradnje može poboljšati situaciju u smislu pružanja potpore regionalnim i lokalnim administracijama u unapređivanju njihovih okolišnih kapaciteta, kao i kapaciteta vezanih za klimatske promjene, planiranje upravljanja rizikom i operativnih kapaciteta. U isto vrijeme, aktivnosti promoviranja usmjerene na ciljanu populaciju s obje strane granice mogu doprinijeti naporima koje ulažu javne institucije.

Posebni cilj 2.1: Prekogranična suradnja i zajedničke aktivnosti unaprjeđuju upravljanje i energetsku učinkovitost lokalne vodoopskrbe, kanalizacijskih sustava i sustava za kruti otpad, te zaštitu okoliša

Vodoopskrba i upravljanje otpadom je ključni faktor u pogledu zaštite okoliša. Iako Program prekogranične suradnje ne obuhvaća velike infrastrukturne intervencije, zajedničke aktivnosti na regionalnoj i lokalnoj razini mogu predstavljati osnovu za veća ulaganja. Ovaj posebni cilj naročito je usmjeren na unaprjeđenje okolišnih standarda čitavog područja kroz dvostruki pristup institucijama i općoj javnosti.

Očekivani rezultati::

2.1.1a Ojačan je kapacitet za provedbu okolišnih standarda i standarda energetske učinkovitosti na lokalnoj razini u pogledu vodoopskrbe i upravljanja krutim otpadom i otpadnim vodama i

2.1.1b Povećana je svijest javnosti o dobrobitima usklađenosti s europskim standardima vodoopskrbe, upravljanja krutim otpadom i otpadnim vodama, te sa standardima zaštite okoliša.

ID	Pokazatelji rezultata	Jedinica mjere	Osnovna vrijednost	Osnovna godina	Ciljana vrijednost	Izvor podataka	Učestalost izvještavanja
2.1.1a.1	Postotak programskog područja koje ima koristi od bolje provedbe standarda vodoopskrbe, kanalizacije, odlaganja krutog otpada i zaštite okoliša	Količina vode koja se distribuira građanima širom čitavog programskog područja Količina prerađenih otpadnih voda i odloženog krutog otpada širom programskog područja u skladu sa zakonom i dobrom praksom Broj kršenja zakona o zaštiti okoliša i prirode/bioraznolikosti	0	2014	30%	Nadzor/projektna izvješća Izvješća općinskih vlasti Službena statistika Medijska izvješća	2018., 2020., 2022.
2.1.1b.1	Postotak obuhvaćenih stanovnika čija je svijest podignuta kampanjama o dobrobitima poštivanja europskih standarda vodoopskrbe, upravljanja krutim otpadom i otpadnim vodama i standarda zaštite okoliša	Postotak stanovnika koji podržavaju strožije standarde u polju upravljanja otpadnim vodama, krutim otpadom i zaštite prirode/bioraznolikosti.	0	2014.	50%	Nadzor/projektna izvješća Izvješća općinskih vlasti Službena statistika Medijska izvješća	2018., 2020., 2022.

Indikativni popis podržanih aktivnosti:

- Pripremanje prethodnih studija izvodljivosti za razvoj novih ili modernizaciju postojećih sustava za vodoopskrbu, preradu otpadnih voda i prikupljanje krutog otpada s ciljem unapređenja vodoopskrbe i energetske učinkovitosti i smanjivanje zagađenja od otpadnih voda i krutog otpada i na lokalnoj i na prekograničnoj razini;
- Modernizacija postrojenja i opremanje javnih komunalnih poduzeća koja sudjeluju u vodoopskrbi, tretmanu otpadnih voda i prikupljanju krutog otpada s ciljem unapređivanja učinkovitosti vodoopskrbe i energetske učinkovitosti i smanjenja gubitaka vode i zagađenja otpadnim vodama i krutim otpadom, i na lokalnoj i na prekograničnoj razini.
- Modernizacija procedura i poslovanja javnih komunalnih kompanija koje sudjeluju u vodoopskrbi, tretmanu otpadnih voda i prikupljanju krutog otpada-
- Obučavanje i izgradnja kapaciteta lokalnih i regionalnih uprava i javnih servisa i njihovog osoblja;
- Sklapanje i provedba prekograničnih javno-privatnih partnerstava s ciljem promoviranja i uvođenja viših standarda zaštite okoliša i socijalno odgovornog poslovanja, uključujući i za okoliš pogodne pilot-projekte koji doprinose razvoju regije;
- Javne kampanje o obrazovanju i informiranju u suradnji s građanskim društvom i medijima, uključujući i, ali bez ograničenja na, radionice, javne debate, simpozije, medijske kampanje, promocije i pilot-aktivnosti kao potpora primjeni viših standarda vodoopskrbe, upravljanja krutim otpadom i otpadnim vodama, i zaštite prirode i bioraznolikosti, kao i klimatskih promjena.

Ciljane skupine: Predviđene ciljane skupine na svim razinama uprave u obje zemlje, posebno onih sektora i odjela koji su odgovorni za okolišno planiranje, socijalnih partnera, volonterskih organizacija/tijela građanskog društva i javnih komunalnih poduzeća koja sudjeluju u vodoopskrbi i odlaganju otpadnih voda i krutog otpada. Usto, kampanje o svjesnosti treba usmjeriti na opću javnost.

Vrste korisnika: Vlasti/institucije zemlje s kompetencijama/odgovornošću u kvalificiranom području, lokalne vlade i njihove institucije; razvojne agencije, organizacije (uključujući nevladine organizacije) za zaštitu okoliša; javna tijela odgovorna za vodoopskrbu i upravljanje otpadnim vodama i krutim otpadom.

Pokazatelji rezultata:

ID	Pokazatelji rezultata	Jedinica mjere	Ciljana vrijednost	Izvor podataka
2.1.1a.1.1	Broj pripremljenih prethodnih studija izvodljivosti i studija izvodljivosti i tehničkih planova za razvoj novih ili moderniziranje postojećih sustava vodoopskrbe, tretmana otpadnih voda/krutog otpada	Utvrđeni tehnički, ekonomski, financijski, zakonski i okolišni planovi i studije	2	Nadzor/projektna izvješća Izvješća općinskih vlasti
2.1.1a.1.2	Broj moderniziranih postrojenja, opreme, procedura i aktivnosti javnih komunalnih kompanija	Renovirana postrojenja Novonabavljena i/ili obnovljena oprema	3	Nadzor/projektna izvješća Izvješća općinskih vlasti Službena statistika

				Medijska izvješća
2.1.1b.1.1	Broj zaposlenih u javnim komunalnim poduzećima čije su vještine i znanje unaprijeđeni	Obučeno osoblje	50	Nadzor/projektna izvješća Izvješća javnih komunalnih ustanova
2.1.1b.1.2	Broj organiziranih i provedenih obrazovnih/informativnih kampanja, javnih/privatnih partnerstava i pilot-projekata kojima se promoviraju viši standardi zaštite okoliša	Provedene aktivnosti podizanja svijesti	7	Nadzor/projektna izvješća Medijska pokrivenost

Posebni cilj 2.2: Unaprijeđena je prilagodba na klimatske promjene i mjere smanjenja njihovog utjecaja i sprječavanja rizika i upravljanja Prirodni resursi podliježu mnogim pritiscima i konfliktima prilikom upotrebe (između koncepta zaštite okoliša i industrije, poljoprivrede, urbanizacije i turizma). Daljnji pritisci potječu od sve većeg rizika za čitavu zemlju. Prekogranična suradnja će unaprijediti kapacitete za sprječavanje i smanjenje utjecaja prirodnih katastrofa javne administracije u području kroz zajedničko učenje, razvoj integriranih alata i strategija, kao i zajednička pilot-rješenja.

Očekivani rezultati 2.2.1: Ojačan je kapacitet hitnih službi za sprječavanje i smanjenje rizika i mjere prilagodbe kako bi se mogle nositi s posljedicama katastrofa uzrokovanih klimatskim promjenama

ID	Pokazatelji rezultata	Jedinica mjere	Osnovna vrijednost	Osnovna godina	Ciljana vrijednost	Izvor podataka	Učestalost izvještavanja
2.2.1.1	Najmanje dva prekogranična tima su osnovana i imaju ovlast da rješavaju hitne situacije.	Sektori i angažirani na Programu imaju korist od novog znanja, vještina i iskustva Potpisan protokol o suradnji	0	2014.	2	Nadzor/projektna izvješća	2018., 2020., 2022.

Indikativni popis podržanih aktivnosti:

- Obučavanje i izgradnja kapaciteta okolišnih službi za izvanredna stanja, uključujući i prekograničnu suradnju na sprečavanju izvanrednih situacija, spašavanju i aktivnostima obnove;
- Moderniziranje/opremanje i unaprjeđenje operativnih procedura okolišnih službi za izvanredne situacije;
- Razmjena iskustava i najboljih praksi među zainteresiranim stranama u unaprjeđenju sprečavanja rizika i upravljanja i smanjenja utjecaja klimatskih promjena i kapaciteta za prilagodbu;
- Zajedničke aktivnosti upravljanja rizikom (požar, poplava, zagađenje, itd.)
- Mali infrastrukturni radovi, osiguravanje postojanja mjera za otpornost na klimatske promjene.

Ciljane skupine: Predviđena ciljana skupina su zaposleni na svim razinama vlasti u obje zemlje, a naročito oni sektori i odjeli zaduženi za upravljanje rizikom, i volonterske organizacije/tijela koja se bave klimatskim promjenama, socijalni partneri i građansko društvo.

Vrste korisnika: Vlasti/institucije zemlje s kompetencijama/odgovornošću u kvalificiranom području, lokalne vlade i njihove institucije; razvojne agencije, organizacije (uključujući nevladine organizacije) za zaštitu okoliša i klimatske promjene; javna tijela odgovorna za požare/poplave/hitne službe.

Ciljane skupine:

ID	Pokazatelji rezultata	Jedinica mjere	Ciljana vrijednost	Izvor podataka
2.2.1.1.1	Broj organiziranih obuka	Zaposleni i sektori koji imaju koristi od obuka	6	Nadzor/projektna izvješća
2.2.1.1.2	Broj sektora u okviru javne administracije koji su opremljeni za unaprijeđeno prekograničnо upravljanje katastrofama i rješavanje pitanja klimatskih promjena	Sektori i angažirani na Programu imaju korist od nove specijalizirane opreme	4	Nadzor/projektna izvješća

Tematski prioritet 3: Potpora turizmu i kulturnom i prirodnom naslijeđu

Adekvatna upotreba i promoviranje krajolika, prirodnih resursa i kulturnog naslijeđa mogu doprinijeti otvaranju područja u smislu održivog turizma kao instrumenta za ekonomski rast.

Posebni cilj 3.1: Unaprijeđena je kvaliteta i diversifikacija turističke ponude temeljene na prirodnom i kulturnom naslijeđu

Namjera je pronaći načine razvoja kulturnih i prirodnih resursa u turističke resurse i proizvode kako bi se unaprijedio interes za posjećivanje i život u tom okruženju. Ovaj posebni cilj usmjeren je ka pronalaženju ravnoteže između očuvanja i razvoja prirodnih i kulturnih resursa, uz posebnu pažnju posvećenu ruralnim područjima koja su još uvijek marginalizirana od strane većine posjetitelja.

Očekivani rezultati:

3.1.1a Broj turista u ruralnim i zaštićenim prirodnim područjima je povećan i

3.1.1b Slika i privlačnost prekograničnog područja kao multietničke i raznolike europske destinacije je unaprijeđena

ID	Pokazatelji rezultata	Jedinica mjere	Osnovna vrijednost	Osnovna godina	Ciljana vrijednost	Izvor podataka	Učestalost izvještavanja
3.1.1a.1	Broj i primici od posjetitelja/korisnika zajedničkih ruralnih i prirodnih zaštićenih područja	Turističke posjete/potrošnja	0	2014.	300	Nadzor/projektna izvješća	2018., 2020., 2022.
3.1.1a.2	Broj uspostavljenih tematskih klastera i drugih dugoročnih prekograničnih poslovnih veza	Uspostavljeni i operativni klasteri i dugoročna poslovna partnerstva	0	2014.	5	Nadzor/projektna izvješća	2018., 2020., 2022.

3.1.1b.1	Broj organiziranih kulturnih događaja	Broj organiziranih kulturnih događaja	0	2014.	5	Nadzor/projektna izvješća	2018., 2020., 2022.
3.1.1b.2	Postotak kulturnih znamenitosti čija je vidljivost unaprijeđena	Broj kulturnih znamenitosti čiji je publicitet unaprijeđen	0	2014.	50%	Nadzor/projektna izvješća Statistički podaci dobiveni od turističkih organizacija	2018., 2020., 2022.

Indikativni popis podržanih aktivnosti:

- Zajednički razvoj novih turističkih proizvoda i usluga korištenjem ICT-a i drugih dostupnih tehnologija (npr. GPS uređaja, sustava rezerviranja, itd.)-razmjena informacija, umrežavanje, strukturiranje, pozicioniranje i brendiranje;
- Organiziranje promocija i komuniciranje i javne kampanje;
- Razmjena i prijenos iskustava;
- Obučavanje i izgradnja kapaciteta za marketinške vještine turističkih operatora;
- Razvoj i provedba ciljanih planova obučavanja za postojeće i buduće radnike u turizmu u manje razvijenim turističkim područjima;
- Manji infrastrukturni radovi i nabavka opreme;
- Organiziranje događaja, simpozija, radionica, itd.;
- Posebne profesionalne intervencije s ciljem zaštite i promoviranja kulturnog naslijeđa, kao i kulturnih tradicija;
- Organiziranje lake infrastrukture s ciljem potpore proizvodnji ključnih proizvoda (npr. centri za posjetitelje, postavljanje znakova, objekti za rekreaciju za turističke svrhe);
- Obnova i očuvanje povijesnih i kulturnih znamenitosti, uključujući i pristup istima..

Ciljane skupine: Posjetitelji i lokalno stanovništvo, poslovni subjekti i organizacije povezane sa sektorom, organizacije koje razvijaju turističke lokacije i organizacije koje imaju koristi od razvijenih lokacija.

Vrste korisnika: Glavni projektni partneri predviđeni za provedbu projekata u okviru ovog posebnog cilja su organizacije odgovorne za očuvanje i razvoj prirodnog i kulturnog naslijeđa, organizacije za razvoj turizma, lokalne i regionalne vlade.

Pokazatelji rezultata:

ID	Pokazatelji rezultata	Jedinica mjere	Ciljana vrijednost	Izvor podataka
3.1.1a.1.1	Broj novih zajedničkih turističkih proizvoda	Razvijeni novi turistički proizvodi	3	Nadzor/projektna izvješća
3.1.1b.1.1	Broj obnovljenih spomenika kulture koji su stavljeni na raspolaganje posjetiteljima	Obnova/restauracija na spomenicima i pristupni putevi	3	Nadzor/projektna izvješća

Sažeti pregled pokazatelja rezultata:

Tematski prioritet	Posebni cilj	Očekivani rezultati	Pokazatelji rezultata[1]
1. Promoviranje prekograničnog zapošljavanja, mobilnosti radne snage i socijalne i kulturne inkluzije	1.1 Unaprijeđen je pristup tržištu rada i okolišu za nove generacije zaposlenika	1.1.1 Unaprijeđena savjetodavna potpora i vještine traženja zaposlenja za stanovništvo u pograničnom području	1.1.1.1 Postotak nezaposlenih koji su na temelju programskih aktivnosti pronašli zaposlenje ili su definirali poslovnu inicijativu (podijeljeno prema spolu i starosti)
	1.2 Poboljšane su prilike za zapošljavanje i socijalnu inkluziju ugroženih skupina	1.2.1. Povećane prilike za stvaranje novih radnih mjesta za ugrožene skupine i njihova mogućnost zapošljavanja	1.2.1.1 Postotak nezaposlenih iz ugroženih skupina koji su na temelju programskih aktivnosti pronašli zaposlenje ili su definirali poslovnu inicijativu (podijeljeno prema posebnoj skupini, spolu i starosti)
2. Zaštita okoliša, prilagodba na klimatske promjene i smanjenje negativnih posljedica klimatskih promjena, sprječavanje rizika i upravljanje.	2.1 Prekogranična suradnja i zajedničke aktivnosti unaprjeđuju upravljanje i energetsku učinkovitost lokalne vodoopskrbe, kanalizacijskih sustava i sustava za kruti otpad, te zaštitu okoliša	2.1.1a Ojačan je kapacitet za provedbu okolišnih standarda i standarda energetske učinkovitosti na lokalnoj razini u pogledu vodoopskrbe i upravljanja krutim otpadom i otpadnim vodama.	2.1.1a.1 Postotak programskog područja koje ima koristi od bolje provedbe standarda vodoopskrbe, kanalizacije, odlaganja krutog otpada i zaštite okoliša
		2.1.1b Povećana je svijest javnosti o dobrobitima usklađenosti sa europskim standardima vodoopskrbe, upravljanja krutim otpadom i otpadnim vodama, te sa standardima zaštite okoliša.	2.1.1b.1 Postotak obuhvaćenih stanovnika čija je svijest podignuta kampanjama o dobrobitima poštivanja europskih standarda vodoopskrbe, upravljanja krutim otpadom i otpadnim vodama i standarda zaštite okoliša.
	2.2 Sprječavanje rizika i upravljanje i smanjivanje utjecaja klimatskih promjena i prilagodba na promjene su unaprijeđeni	2.2.1 Kapacitet službi za sprječavanje rizika u izvanrednim situacijama i smanjenje posljedica klimatskih promjena i prilagodbu na promjene je povećan	2.2.1.1 Najmanje dva prekogranična tima su osnovana i imaju ovlast da rješavaju hitne situacije.
3 Potpora turizmu i kulturnom i prirodnom naslijeđu	3.1 Unaprijeđena je kvaliteta i diversifikacija turističke ponude temeljene na prirodnom i kulturnom naslijeđu	3.1.1a Broj turista u ruralnim i zaštićenim prirodnim područjima je povećan	3.1.1a.1 Broj i primici od posjetitelja/korisnika zajedničkih ruralnih i prirodnih područja
			3.1.1a.2 Broj utvrđenih tematskih klastera i drugih dugoročnih poslovnih veza
		3.1.1b Slika i privlačnost prekograničnog područja kao multietničke i raznolike europske destinacije je unaprijeđena	3.1.1.b.1 Postotak kulturnih događaja i znamenitosti čija je vidljivost unaprijeđena

[1] Napominjemo da su pokazatelji rezultata dalje razloženi na razinu pokazatelja rezultata kako je gore opisano.

Promoviranje lokalnih prekograničnih aktivnosti ljudi - ljudima smatra se horizontalnim modalitetom koji je moguće primijeniti, kada je to relevantno, na ispunjavanje svih odabranih tematskih ciljeva.

3.2.2 Tehnička pomoć

Posebni cilj:

Posebni cilj tehničke pomoći je osigurati učinkovitu, transparentnu i pravovremenu provedbu prekograničnog Programa suradnje, kao i podići svijest o programu na državnoj, regionalnoj i lokalnoj razini i, općenito, među stanovništvom u kvalificiranom programskom području. Također podupire aktivnosti podizanja svijesti na razini zemlje kako građani u obje zemlje korisnice IPA II programa bili informirani o Programu. Nadalje, iskustvo pripreme programskog ciklusa 2007.-2013.godine pokazuje da će ovaj prioritet također predstavljati potporu administrativnom kapacitetu vlasti i korisnika Programa u pogledu unaprijeđena vlasništva i prikladnosti Programa i projektnih rezultata.

Alokacija za tehničku pomoć će biti upotrijebljena za potporu radu državnih Operativnih struktura (OS) i Zajedničkog nadzornog odbora (ZNO) u osiguravanju učinkovitog uspostavljanja, provedbe, nadzora i evaluacije Programa, kao i optimalne upotrebe resursa. Ovo će biti postignuto kroz uspostavljanje i djelovanje Zajedničkog tehničkog tajništva (ZTT) na teritoriji Bosne i Hercegovine i po mogućnosti Ureda na području Crne Gore. ZTT će biti odgovoran za svakodnevno upravljanje Programom i izvještavat će OS i ZNO.

Planirani rezultati::

1. Administrativna potpora Operativnim strukturama i Zajedničkom nadzornom odboru Programa je unaprijeđena

Ovaj prioritet osigurat će nesmetanu provedbu Programa tijekom svih faza. Uključuje dostupnost financijskih sredstava i angažiranje kvalificiranog osoblja zaduženog za pružanje pomoći Operativnim strukturama i Zajedničkom nadzornom odboru, kao i uspostavljanje i provedbu mehanizama i procedura upravljanja, nadzora i kontrole. Ako bude potrebno, doprinijet će i pripremi sljedećeg financijskog ciklusa (2021.-2027.).

Pokazatelji rezultata:

Pokazatelj	Jedinica	Osnovna vrijednost	Cilj 2022.
Prosječni udio korisnika zadovoljnih potporom provedbi Programa[1]	Postotak	Nema podataka	90%

2. Tehnički i administrativni kapacitet za upravljanje Programom i provedbu je povećan

Ovaj prioritet će također pružiti mogućnost unapređenja stručnosti i vještina struktura koje upravljaju Programom, kao i mogućih aplikanata i korisnika granta. Posebne aktivnosti izgradnje kapaciteta će biti planirane i izvedene na temelju utvrđenih potreba tijekom provedbe Programa. Kao dio lekcija naučenih iz programskog ciklusa 2007.-2013.godine, (i) očekuje se povećano sudjelovanje članova ZNO-a u zadacima definiranim u okviru pravnog okvira IPA II programa; (ii) bit će povećan kapacitet potencijalnih aplikanata za razvoj održivih prekograničnih partnerstava; i (iii) bit će povećan kapacitet korisnika granta u smislu zadovoljavajućeg načina ispunjavanja obveza iz njihovih ugovora.

Pokazatelji rezultata:

Pokazatelj	Jedinica	Osnovna vrijednost	Cilj 2022.
Prosječno povećanje u broju primljenih ponuda u okviru svakog uzastopnog poziva		Nema podataka	Nema podataka[2]
Prosječan udio projektnih sažetaka koji bi bili kvalificirani za daljnju procjenu	Postotak	NA	65%

3. Vidljivost Programa i njegovi rezultati su zagarantirani.

Program prekogranične suradnje je veoma popularan u kvalificiranim područjima zahvaljujući, između ostalog, vidljivosti aktivnosti koje su poduzete tijekom programskog ciklusa 2007.-2013.godine. S obzirom na broj aplikanata u naknadnim pozivima, primijećeno je da postoji povećan interes za inicijative suradnje. Ova postignuća treba održati i unaprijediti tijekom provedbe financijske perspektive 2014.-2020. Treba razviti raznovrsne kanale komunikacije i publiciteta kako bi se osigurala redovita razmjena informacija između zainteresiranih strana i šire publike.

Pokazatelji rezultata:

Pokazatelj	Jedinica	Osnovna vrijednost	Cilj 2022
Ljudi koji sudjeluju u promotivnim događajima	Broj	1.150	1.500
Posjete internetskoj stranici Programa	Broj	280.000	490.000

Vrsta aktivnosti:

Popis mogućih aktivnosti obuhvaćenih alokacijom za tehničku pomoć uključivat će:

- Uspostavljanje i funkcioniranje Zajedničkog tehničkog tajništva i njegovog Ureda.
- Organiziranje događaja, sastanaka, obuka, studijskih putovanja ili uzajamnih posjeta s ciljem usvajanja novih znanja o najboljim praksama drugih razvojnih inicijativa.
- Sudjelovanje osoblja upravljačkih struktura na forumima o zapadnom Balkanu ili o EU-u
- Pripremanje internih i/ili eksternih priručnika
- Pomoć potencijalnim aplikantima u partnerstvu i razvoju projekata (forumi za pronalaženje partnera, itd.)
- Savjetovanje korisnika granta o pitanjima provedbe projekta
- Nadzor nad provedbom projekata i programa, uključujući uspostavljanje sustava nadzora i povezanog izvještavanja

[1] Zahtijeva redovito i jednostavno ispitivanje korištenjem standardnog upitnika sa zatvorenim pitanjima

[2] Napominjemo da su u financijskoj perspektivni 2014.-2020. usklađeni/strateški pozivi za dostavljanje ponuda zamišljeni s jasnim fokusom i/ili određenim uvjetima koji se odnose na potencijalne korisnike. Također, u pozivu za dostavljanje ponuda moguće je da će se koristiti rotirajući princip za odabir tematskih prioriteta i njihovih posebnih ciljeva, a u tom smislu, broj ponuda ne mora nužno biti povećan. Zbog ovoga, mogući očekivani porast broja primljenih ponuda može biti izračunat posebno za svaki uzastopni poziv i na njega će utjecati faktor koji može biti izračunat na temelju: 1) Ukupnih dostupnih financijskih okvira, 2) Tematskih prioriteta, posebnih ciljeva i rezultata uključenih u poziv za dostavljanje ponuda, 3) Minimalni i maksimalni iznosi odobrenih grantova, 4) Broja aplikacija i dozvoljenih grantova po ponuđaču/suponuđača/povezanom subjektu i 5) Svih drugih posebnih odredbi koje utječu na razne kriterije kvalificiranosti koji se primjenjuju na određene pozive za dostavljanje ponuda.

- Organiziranje aktivnosti ocjenjivanja, analiziranja, ispitivanja i/ili proučavanja pozadine Programa
- Informiranje i publicitet, uključujući i pripremu, usvajanje i redovitu reviziju plana vidljivosti i komuniciranja, širenja informacija (info-dani, naučene lekcije, studije najboljih slučajeva, novinski članci i priopćenja), promotivni događaji i tiskani materijal, razvoj komunikacijskih alata, održavanje, ažuriranje i unaprjeđenje internetske stranice Programa, itd.
- Potpora radu Zajedničke radne skupine zadužene za pripremu programskog ciklusa 2021.-2026.godine
- Ostalo

Ciljane skupine i krajnji korisnici (nepotpuni popis):
- Strukture koje upravljaju Programom, uključujući ugovorna tijela
- Potencijalni aplikanti
- Korisnici granta
- Krajnji korisnici projekta
- Opća javnost

3.3 Horizontalna i poprečna pitanja

Jamčenje jednakih mogućnosti i sprječavanje bilo kakve diskriminacije na osnovi spola, rasnog ili etničkog porijekla, religije ili uvjerenja, invaliditeta, starosti ili seksualne orijentacije predstavljaju važne principe u svim fazama Programa. Ovi principi se primjenjuju u provedbi Programa, ali i na odabir i provedbu zasebnih projekata. Doprinos horizontalnim principima je predviđen kao kriterij za ocjenu. Projekti koji bi imali negativan utjecaj na jednake prilike i jednakost neće biti odobreni.

Održivi razvoj i klimatske promjene će biti uzete u obzir kao horizontalni princip u provedbi svih programa. Kriterij za odabir je predviđen za održivi razvoj. Projekti s izravnim negativnim utjecajem na okoliš i održivi razvoj neće biti financirani.

Projekti koji podržavaju jednake prilike i jednakost izravno su predviđeni u okviru Tematskog prioriteta 1 gdje su potrebe ugroženih skupina posebno uzete u obzir. Uz to, Tematski prioritet 2 se izravno odnosi na zaštitu okoliša, dok je Tematski prioritet 3 fokusiran na turizam i prirodne resurse.

Prema tome, projekti financirani u okviru ovih prioriteta imat će izravan pozitivan utjecaj na održivi razvoj. Na kraju, Tematski prioritet 3 nastoji unaprijediti razumijevanje različitih kultura s ciljem promoviranja turizma.

Uz opći princip jednakosti, Program će uzimati u obzir i jednakost između muškaraca i žena. Ovo je jedan od ciljeva svih Tematskih prioriteta. Jednakost između muškaraca i žena bit će uzeta u obzir prilikom zapošljavanja osoblja i u svim kadrovskim politikama.

Doprinos horizontalnim principima je predviđen kao kriterij za ocjenu. Projekti koji bi imali negativan utjecaj na jednake prilike i jednakost neće biti odobreni.

Projekti pripremljeni u okviru pristupa Razvoju područja s ciljem omogućavanja održivog rasta u definiranim geografskim područjima u pograničnim područjima na zapadnom Balkanu, posebno u ruralnim područjima koje karakteriziraju složeni razvojni problemi, mogu biti razmotreni za financiranje u okviru Programa prekogranične suradnje. U obzir će biti uzeti pripremne aktivnosti za Razvoj područja koje su već provedene u pograničnoj regiji koja obuhvaća Bosnu i Hercegovinu i Crnu Goru.

DIO 4: FINANCIJSKI PLAN

Tabela 1 pokazuje indikativni godišnji iznos doprinosa Unije Programu prekogranične suradnje za razdoblje 2014.-2020.godine. Tabela 2 prikazuje indikativnu raspodjelu alokacija po tematskom prioritetu i najveći iznos sufinanciranja od strane Unije.

Tabela 1: Indikativni iznosi godišnje financijske alokacije za program prekogranične suradnje 2014.-2020.

Godina	IPA II program prekogranične suradnje Bosna i Hercegovina-Crna Gora 2014.-2020.							Ukupno (EUR)
	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2014.-20.
Operacije u okviru Programa prekogranične suradnje (svi tematski prioriteti)	840 000	1 200 000	1 200 000	840 000	1 200 000	1 200 000	1 080 000	7 560 000
Tehnička pomoć	360 000	0.00	0.00	360 000	00	00	120 000	840 000
Ukupno (EUR)	1 200 000	1 200 000	1 200 000	1 200 000	1 200 000	1 200 000	1 200 000	8 400 000

Tabela 2 Indikativne alokacije po tematskom prioritetu tijekom razdoblja od 2014. do 2020.godine i stopa doprinosa Unije

PRIORITETI	IPA II program prekogranične suradnje Bosna i Hercegovina - Crna Gora 2014- 2020			
	Doprinos Unije	Korisnik/korisnici sufinanciranja	Ukupno financiranje	Stopa doprinosa Unije
	(a)	(b)	(c) = (a)+(b)	(d) = (a)/(c)
1. Promoviranje prekograničnog zapošljavanja, mobilnosti radne snage i socijalne i kulturne inkluzije.	2 100 000,00	370 588,23	2 470 588,23	85%
2. Zaštita okoliša, prilagodba na klimatske promjene i smanjenje negativnih posljedica klimatskih promjena, sprječavanje rizika i upravljanje.	2 940 000,00	518 823,53	3 458 823,53	85%
3. Podrška turizmu i kulturnom i prirodnom naslijeđu.	2 520 000,00	444 705,88	2 964 705,88	85%
4. Tehnička pomoć.	840 000,00	0.00	840 000,00	100%
UKUPNO	8 400 000,00	1 334 117,64	9 734 117,64	

Doprinos Unije obračunat je u vezi s kvalificiranim izdacima koji se temelje na ukupnim kvalificiranim izdacima uključujući privatne i javne izdatke. Stopa sufinanciranja Unije na razini svakog tematskog prioriteta nije manja od 20% niti veća od 85% kvalificiranih izdataka.

Sufinanciranje tematskih prioriteta osiguravaju korisnici granta. Korisnici granta trebaju osigurati minimalni doprinos od 15% za ukupne kvalificirane troškove projekta.

Iznos osiguran za tehničku pomoć ograničen je na 10% ukupnog iznosa alociranog za program.

Stopa sufinanciranja sredstvima EU-a je 100%.

Sredstva za tematske prioritete će biti osigurana kroz Provedbene odluke Komisije i pokrivat će od jedne do tri alokacije godišnje. Sredstva za tehničku pomoć će biti osigurana kroz zasebnu Provedbenu odluku Komisije.

DIO 5:

PROVEDBENE ODREDBE

Poziv za dostavljanje ponuda:

Odgovorna tijela u zemljama sudionicama koje su korisnice IPA II programa planiraju provedbu većeg dijela intervencija kroz grantove temeljene na javnim pozivima za dostavljanje ponuda. Oni će osigurati potpunu transparentnost procesa i pristup različitim javnim i nejavnim subjektima. ZNO će biti odgovoran za utvrđivanje tematskih prioriteta, posebnih ciljeva, ciljanih krajnjih korisnika i posebnog fokusa svakog poziva za dostavljanje ponuda koji će poduprijeti Europska komisija.

Dinamika objavljivanja poziva za dostavljanje ponuda ovisi o velikom broju faktora, uključujući logistiku, vrijeme ocjene ponuda i razine interesa potencijalnih ponuđača. Prema tome, u ovom trenutku ne može biti utvrđeno koliko će poziva za dostavljanje ponuda biti objavljeno tijekom programskog razdoblja. Odgovorna tijela će u svakom slučaju voditi računa o tome da prilikom objavljivanja poziva za dostavljanje ponuda izbjegnu preklapanje tematskih prioriteta u okviru različitih programa prekogranične suradnje. Prilikom objavljivanja poziva za dostavljanje ponuda koristit će se rotirajući princip za odabir tematskih prioriteta i njihovih posebnih ciljeva.

Prije objavljivanja paketa poziva, odgovorna tijela će revidirati potrebe/perspektive u tom trenutku i procijeniti ispunjenje pokazatelja u prethodnim programima prekogranične suradnje. Na temelju toga bit će predložen popis tematskih prioriteta i posebnih ciljeva koji će biti objavljeni u programima prekogranične suradnje. Plan će biti usklađen s drugim programima/pozivima za dostavljanje ponuda koji mogu biti otvoreni/objavljeni u isto vrijeme, kako bi se izbjeglo preklapanje. U naknadnim pozivima za dostavljanje ponuda bit će odabrani oni tematski prioriteti i/ili posebni ciljevi koji nisu prethodno bili objavljeni.

Strateški projekti:

Tijekom pripreme Programa nisu utvrđeni nikakvi strateški projekti. Međutim, tijekom razdoblja provedbe Programa moguće je razmotriti alociranje dijela sredstava za jedan ili više strateških projekata. Utvrđivanje strateških projekata zavisit će od toga je li pokazan poseban interes obje zemlje za rješavanje posebnih strateških prioriteta koji očigledno prate ciljeve obiju zemalja i dokazuju jasan prekogranični utjecaj.

Strateški projekti mogu biti odabrani kroz poziv za strateške projekte ili kroz javni poziv za dostavljanje ponuda. U slučaju javnog poziva, partneri u Programu će zajednički utvrditi i usuglasiti sve strateške projekte koje će odobriti ZNO u odgovarajućem trenutku tijekom razdoblja provedbe Programa. U tom slučaju, nakon što ga predloži i odobri ZNO i podupre Komisija, Program prekogranične suradnje mora biti izmijenjen kako bi sadržavao taj strateški projekt. Odabir strateških projekata provodit će se na transparentan način. Nakon što odgovorna tijela i ZNO utvrde i potvrde strateški pristup, relevantne institucije (vodeće institucije za strateške projekte) će biti pozvane da dostave svoje prijedloge u vidu projektnih zadataka, tehničkih specifikacija ili troškovnika. U tom slučaju, nakon što ga predloži i odobri ZNO i podupre Komisija, Program prekogranične suradnje mora biti izmijenjen kako bi sadržavao taj strateški projekt

Tematski prioritet Zaštita okoliša, promoviranje prilagodbe na klimatske promjene i smanjenje, sprječavanje i upravljanje rizikom čini se najprikladnijom formulacijom strateških projekata. Projekti pripremnog karaktera, poput pripreme projektne dokumentacije, ne mogu se smatrati strateškim projektima. Samo već spremne institucionalne inicijativne, čiji su jasan cilj zajednički izazovi s obje strane granice i čiji su rezultat održiva i zajednička rješenja, mogu se smatrati prikladnim strateškim projektima.

POPIS DODATAKA

DODATAK 1: Analiza stanja

IPA II program prekogranične suradnje

"Bosna i Hercegovina-Crna Gora"

2014. - 2020.

Analiza programskog područja

Revidirano 27.05.2014.godine

Sadržaj

Svrha

Metodologija

Analiza stanja

Glavni zaključci

Svrha

Svrha ovog dokumenta je predstavljanje Analize stanja koja je provedena u okviru priprema za IPA II program prekogranične suradnje (PS) "Bosna i Hercegovina-Crna Gora" 2014-2020. Program predstavlja potrebnu osnovu za utvrđivanje ključnih potreba i prioriteta koji trebaju biti obuhvaćeni instrumentom prekogranične suradnje u budućnosti, kao i predstavljati važan dio za pripremu čitave programske strategije.

U dokumentu je dat pregled programskog područja sa svim njegovim prednostima i manama; dokument definira posebnosti i zajedničke karakteristike teritorija (identitet) i definira ključna područja u kojima bi provedba prekograničnih aktivnosti generirala visoku dodatnu vrijednost.

Preliminarni rezultati SWOT-a predstavljeni su i o njima se raspravljalo tijekom prvog sastanka Zajedničke radne skupine koji je održan u Trebinju 18.10.2013.godine. Ulazne informacije i napomene koje je dala Zajednička radna skupina su uvrštene u ovaj dokument.

Metodologija

Analiza stanja je provedena korištenjem PESTLE i SWOT metodologija. Operativne strukture u obje zemlje osigurale su glavne statističke podatke i relevantne dokumente.

SWOT analiza je pripremljena po tematskom prioritetu prema sugestijama Europske komisije (EK). Tematski prioriteti su zapravo prilagodba tematskih ciljeva predloženih u članku 9. Prijedloga Komisije za propise vezane za sredstva Zajedničkog strateškog okvira ZSO), pa su, prema tome, usklađene sa Strategijom EU2020 i s njezinom regionalnom varijantom SEE 2020..

Br.	Tematski prioritet	Tematski ciljevi (čl. 9 Propisa za reg. ZSO)	SEE2020	EU2020
1	Promoviranje prekograničnog zapošljavanja, mobilnosti radne snage i socijalne i kulturne inkluzije.	Tematski ciljevi 8 i 9	Inkluzivni rast	Inkluzivni rast
2	Zaštita okoliša, prilagodba na klimatske promjene i smanjenje negativnih posljedica klimatskih promjena, sprječavanje rizika i upravljanje.	Tematski ciljevi 4, 5 i 6	Održivi rast	Održivi rast
3	Promoviranje održivog prijevoza i unaprjeđenje javnih infrastruktura	Tematski cilj 7	Održivi rast	Održivi rast
4	Potpora turizmu i kulturnom i prirodnom nasljeđu	n.a.	Integrirani rast	
5	Ulaganja u mlade, obrazovanje i vještine	Tematski cilj 10 za obrazovanje	Inkluzivni rast	Inkluzivni rast
6	Promoviranje lokalnog i regionalnog upravljanja, planiranja i izgradnja administrativnih kapaciteta	Tematski cilj 11	Upravljanje za rast	Horizontalo
7	Povećanje konkurentnosti, razvoj poslovanja i malih i srednjih poduzeća, trgovina i ulaganja	Tematski cilj 3	Pametni rast	Pametni rast
8	Jačanje istraživanja, tehnološkog razvoja, inovacija i ICT-a	Tematski ciljevi 1 i 2	Pametni rast	Pametni rast

Prvi korak u analizi bilo je istraživanje provedeno u čitavom prekograničnom području. Operativna struktura (OS) poslala je standardizirane upitnike općinama i drugim relevantnim institucijama u kvalificiranom području (državnim/regionalnim/lokalnim vladama, visokoobrazovnim institucijama, javnim poduzećima, udrugama, trgovinskim komorama, nevladinim organizacijama, itd.).

Zasebna analiza provedena je za općine budući da su dobijene povratne informacije omogućile komparativni pristup. Od 13 općina u kvalificiranom području s crnogorske strane granice, 9 ih je vratilo popunjene upitnike. Postotak primljenih upitnika (uzorak) bio je 69,2% ukupnog broja i 79,8% ukupnog broja stanovništva u kvalificiranom području s crnogorske strane. Od 56 općina u kvalificiranom području s bosanskohercegovačke strane granice, 21 ih je vratilo popunjene upitnike. Postotak primljenih upitnika je 37,5% ukupnog broja općina u kvalificiranom području u Bosni i Hercegovini. Od drugih institucija/organizacija s obje strane granice primljeno je ukupno 77 upitnika.

Kao drugi korak, tim stručnjaka za pripremu Programa proveo je individualne intervjue s različitim institucijama u kvalificiranom području i s relevantnim ministarstvima na državnoj/entitetskoj razini. Intervjui su obavljeni uživo, kao i putem telefona. Analiza intervjua dozvolila je daljnje definiranje SWOT-a. Zaključci za svaki tematski prioritet predstavljeni su u daljnjem tekstu u zasebnim dijelovima.

Kao treći korak, tim je analizirao statističke podatke koji se odnose na svaki tematski prioritet i druge važne informacije poput ocjene prethodnih programa prekogranične suradnje i strateške sektorske dokumente, što su često predlagali intervjuirani.

Analiza stanja

Povijest

Tijekom čitave povijesti, teritoriji i ljudi u programskom području povremeno su pripadali istim državama, ali su ih isto tako često razdvajale granice i ratovi. Prema tome, veze između zajednica u pograničnom području su snažne i međusobno ovisne.

Pred kraj 19. stoljeća, intelektualci na tom području počeli su promovirati ideju ujedinjenja slavenskih naroda što je na kraju rezultiralo stvaranjem Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca koja je kasnije postala Kraljevina Jugoslavija, također poznata kao prva Jugoslavija. Kraljevina se raspala na početku Drugog svjetskog rata, a SFRJ[1] je stvorena 1945.godine. Tako je nastala današnja Bosna i Hercegovina i Crna Gora koje su postale dvije od šest jugoslavenskih republika.

Nakon raspada bivše SFRJ, Bosna i Hercegovina je postala neovisna 1992. godine, dok je Crna Gora postala nezavisna nakon referenduma o neovisnosti 2006. godine.

Obje zemlje su snažno posvećene integraciji u EU. Crnoj Gori je 17.12.2010.godine dodijeljen status kandidata za članstvo u EU-u. BiH i Europska komisija su 16.06.2008.godine potpisale Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju. Potpisivanjem sporazuma, EU je prepoznala napore koje je Bosna i Hercegovina uložila na svom putu ka EU integracijama. SSP s Bosnom i Hercegovinom ratificirale su sve zemlje članice EU-a, ali SSP još uvijek nije stupio na snagu. Obje zemlje su već uložile značajne napore u usvajanje propisa koji su kompatibilni s pravnom stečevinom EU-a.

Od mjeseca lipnja 2012.godine, Europska unija je započela pristupne pregovore s Crnom Gorom. Odnosi Europske unije s Bosnom i Hercegovinom i dalje su regulirani Privremenim sporazumom (IA) iz 2008.godine.

Demografija

Stanovništvo Crne Gore je praktički ostalo nepromijenjeno u smislu broja stanovnika, od 615.035 1991.godine do 620.029 2011. godine, prema popisu iz iste godine. Stanovništvo u području koje sudjeluje u Programu prekogranične suradnje u Crnoj Gori je 300.176. Bosna i Hercegovina je u studenom 2013.godine izvršila prvi popis nakon 1991. godine. Rezultati ovog popisa će biti uvršteni u ovaj program kada budu dostupni.

Tijekom prošlih desetljeća, značajan dio prethodno uglavnom ruralnog stanovništva preselio se u urbana područja. Prema tome, stanovništvo u kvalificiranom području Crne Gore i Bosne i Hercegovine je danas uglavnom naseljeno u urbanim centrima.

S crnogorske strane granice, unutarnje migracije s manje razvijenog sjevera u razvijeniji središnji i priobalni dio rezultirale su smanjenjem od 9,34% broja stanovnika u sjevernoj regiji samo u razdoblju od 2007. do 2012. godine. U Bosni i Hercegovini, stanovništvo je također migriralo u veće urbane centre, posebno u Sarajevo.

Uz depopulaciju, ruralna područja i manji gradovi u obje države pogođeni su "odljevom mozgova" zbog kojih područja ostaju bez stručnih kadrova.

[1] Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija

Iako je prirodni prirast u kvalificiranom području i dalje pozitivan, starosna struktura stanovništva ukazuje na nepovoljan proces demografskog starenja.

Etničke manjine

Stanovnici u programskom području uživaju nacionalnu ravnopravnost u obje države budući da njihovi ustavi garantiraju prava manjinama. Bez obzira na to, tijekom programskog razdoblja od 2014. do 2020.godine, EU je još uvijek od Bosne i Hercegovine očekivala da provede presudu Europskog suda za ljudska prava presudu u slučaju Sejdić-Finci koja se odnosi na diskriminaciju građana na temelju etničkog porijekla.

Geografski opis

Programsko područje nalazi se u jugoistočnom dijelu Bosne i Hercegovine i u sjeverozapadnom dijelu Crne Gore. U Bosni i Hercegovini programsko područje obuhvaća 20.909,33 km2 i oko 38,51% državnog teritorija. U Crnoj Gori, programsko područje obuhvaća 9.285 km2 i oko 67,2% državnog teritorija.

Teren je uglavnom planinski, uključujući i jedan od najsurovijih u Europi. Rijeke u kvalificiranom području pripadaju ili jadranskom ili crnomorskom slivu. U planinama, rijeke teku kroz duboke kanjone poput kanjona rijeke Tare koji je najdublji kanjon u Crnoj Gori i Europi, u dužini od 78 km i s 1300 dubine na najdubljoj točki. Tu se nalazi oko četrdeset prirodnih i sedam umjetnih jezera. Regija je bogat vodom i šumama koje pokrivaju 32% teritorije.

Klima je raznolika, ali općenito, sjeverni dio karakterizira kontinentalna klima s hladnim zimama i vrućim, relativno vlažnim ljetima, s dobro raspoređenim kišnim padalinama i obilnim snježnim padalinama na kopnu, dok je klima u južnom dijelu više jadranska, s vrućim, suhim ljetima i jesenima i blagim zimama. Razlike u nadmorskoj visini i blizina Jadranskog mora, kao izloženost vjetrovima dovode do razlika u klimi.

Bosanskohercegovački dio kvalificiranog područja sastoji se od 56 općina. Crnogorski dio pokriva 14 općina u priobalnoj, središnjoj i sjevernoj Crnoj Gori.

Kvalificirano područje u Bosni i Hercegovini uključuje 20 km obale koja predstavlja jedini izlaz Bosne i Hercegovine na Jadransko more, a karakteriziraju ga dobro očuvane plaže i turistički centar Neum.

U Crnoj Gori, 163,78 km obale, od čega je 288,21 km uvršten u programsko područje koje karakterizira jedinstven krajolik s prelijepim plažama i važnim turističkim centrima.

Infrastruktura

Infrastruktura je važan preduvjet ekonomskog i socijalnog razvoja budući da osigurava pristup robama i ljudima u i iz kvalificiranog područja. U cjelini, infrastruktura u kvalificiranom području je staromodna budući da je pretrpjela nedostatak ulaganja koja su uglavnom usmjeravana u razvijenija područja zemlje.

Dužina granice između Crne Gore i Bosne i Hercegovine je 254,4 km duž koje se nalazi osam graničnih prijelaza. Određeni broj prijelaza je u prethodnim godinama obnovljen ili je trenutno u postupku modernizacije uz potporu EU-a.

Ulaganja tijekom prethodnih godina u cestovni sektor obje države unaprijedile su ukupno stanje cesta u kvalificiranom području, ali mnoge ceste trebaju biti obnovljene i modernizirane, što zahtijeva značajne proračunske izdatke.

Glavne prijevozne rute koje prolaze kroz programsko područje su sljedeće:

1. Sarajevo - Foča - Nikšić - Podgorica
2. Mostar - Trebinje - Nikšić - Podgorica
3. Sarajevo - Trebinje - Herceg Novi

Željeznice čine manje značajan dio cjelokupne transportne infrastrukture u području u kojem ne postoji željeznički granični prijelaz između dvije zemlje. Crna Gora je, neovisno o tome, nedavno okončala obnovu i modernizaciju željezničke veze, koja se uglavnom koristi za prijevoz tereta i proteže od Nikšića izvan kvalificiranog područja prema Podgorici i Baru. Ovo je predstavljalo jedno od važnijih ulaganja u zemlji. Mala bosanskohercegovačka željeznička mreža nije dovoljno razvijena i nije u potpunosti elektrificirana, čime se ograničava mogućnost osiguravanja učinkovite transportne službe.

Luke, aerodromi i brane su u malo boljem stanju. U programskom području postoje tri aerodroma-Tivat, Mostar i Sarajevo. Jedan mali aerodrom nalazi se u Nikšiću. Luka Kotor opslužuje velike kruzere i druga komercijalna plovila, dok je marina u Tivtu postala važno uporište za jahte na Jadranu.

Telekomunikacijska mreža se sastoji od nekoliko sustava koji nude i fiksnu i mobilnu telefoniju.

U Crnoj Gori, usluge mobilne telefonije pružaju tri GSM operatera, (Telenor, T-mobile/com, M-tel). Svi pružatelji pokrivaju čitav teritorij i pružaju napredne usluge.

Tri operatera u Bosni i Hercegovini su BH Telecom, Telekom Srpske i HT Mostar. Operateri su privatizirani ali Federalna vlada i dalje ima većinski udio u BH Telecomu i HT-u Mostar, dok je Telekom Srpske privatizirao Telekom Srbije čiji je većinski dioničar Vlada Srbije.

Kapaciteti fiksne mreže su dobro razvijeni, a mobilna mreža ima dobru pokrivenost signalom u čitavom području.

U lipnju 2013.godine, crnogorsko Ministarstvo za informacijsko društvo i telekomunikacije objavilo je izvješće o stanju elektronskih komunikacija koje otkriva da je rasprostranjenost mobilne telefonije u prosincu 2011.godine bila 187,6%, odnosno iznad regionalnog prosjeka od 121,96% i prosjeka EU-a 27 od 127%. S druge strane, prema podacima Agencije za statistiku, rasprostranjenost u Bosni i Hercegovini je 2012.godine bila 99%.

Internet se u kvalificiranom području koristi u velikoj mjeri, pri čemu u Bosni i Hercegovini postoje tri, a u Crnoj Gori četiri pružatelja usluga.

Publikacija Monstata iz 2013. godine[1] o upotrebi informacijskih i komunikacijskih tehnologija ukazuje na to da 55,8% crnogorskih kućanstava posjeduju i koriste osobna računala za pristup internetu, ali i da skoro svako kućanstvo posjeduje i povremeno koristi mobilne telefone za pristup internetu. U Bosni i Hercegovini, procijenjeno je da je 2012. godine 57% stanovnika koristilo internet.

Vodoopskrba, kanalizacija, odlaganje otpada

[1] http://www.monstat.org/userfiles/file/ICT/IKT%20U%20DOMACINSTVIMA%202013.pdf

Okolišna infrastruktura predstavlja najveću slabost područja, ali je njezin razvoj visoko na popisu razvojnih prioriteta i u Bosni i Hercegovini i u Crnoj Gori.

Stanovništvo koje živi blizu općinskih centara i većih naselja je obuhvaćeno mrežom vodoopskrbe. Međutim, kapaciteti za vodoopskrbu i kvalitetu higijene su glavna briga u ruralnim područjima. Alternativni sustavi korišteni u ovim područjima, poput lokalnih izvora, vrela i cisterni ne garantiraju odgovarajuću kvalitetu vode.

Općenito, situacija zahtijeva djelovanje s ciljem revitaliziranja i popravke sustava vodoopskrbe, posebno kada se uzme u obzir činjenica da postojeća vodoopskrba ne zadovoljava potrebe populacije. Zbog starosti, štete uzrokovane u ratu i curenja zbog lošeg održavanja, gubi se između 30% i 60% kapaciteta. Sustavi vodoopskrbe širom kvalificiranog područja često su u kvaru, posebno tijekom sušne sezone. Ovo ukazuje na potrebu uspostavljanja većih sustava za vodoopskrbu na općinskoj, međuopćinskoj i regionalnoj razini.

U kvalificiranom području, kanalizacijska mreža je dostupna samo u centrima većih općina. U mnogim općinama, kanalizacijski sustavi nisu spremni tretirati proizvedene količine koje se prelijevaju kao netretirana kanalizacija. U određenim dijelovima područja dolazi do ispuštanja netretirane kanalizacije u potoke, rezervoare i septičke jame. Samo nekoliko većih općina posjeduje učinkovita postrojenja za obradu otpadnih voda.

Tretman otpadnih voda se odvija na isti, nezadovoljavajući način u čitavom programskom području. Sustav upravljanja krutim otpadom temelji se na prikupljanju, prijevozu i odlaganju krutog otpada koji vrše javna komunalna poduzeća na općinskoj razini. Odlagalištima se loše upravlja, a sanitarni i higijenski uvjeti su minimalni. Minimalno je i učinkovito razdvajanje otpada.

Općine se žale da nedovoljna financijska i tehnička pomoć koju primaju od državnih vlada, iako se ponekad radi samo o pripremanju prethodnih studija izvodljivosti i drugih planova ili studija, ometa aktivnosti koje poduzimaju kako bi unaprijedile neodgovarajuću okolišnu infrastrukturu. Neke crnogorske općine kao problem navode i nedostatak interesa privatnih kompanija za ulaganje u ovaj sektor na osnovi javno-privatnog partnerstva. Predstavnici vlada i građanskog društva, s druge strane, često ukazuju na neučinkovito upravljanje javnim komunalnim poduzećima kao glavni razlog nedovoljno kvalitetnih usluga.

Električna energija

Sustavi opskrbe i distribucije električne energije su dobro razvijeni na obje strane granice, i predstavljaju najveća i najsnažnija poduzeća. Rijeke u okviru programskog područja nose 50% hidro-potencijala u obje zemlje. U Bosni i Hercegovini postoji pet hidroelektrana na rijeci Neretvi i tri elektrane na rijeci Trebišnjici. U Gacku postoji termoelektrana koja podupire stabilnost elektrosustava. Zajedno s drugim elektranama u Bosni i Hercegovini kojima upravljaju tri različita javna poduzeća, sustav zadovoljava domaće potrebe za energijom, a u zemlje regije se izvozi dio proizvodnje.

Crnogorsko javno poduzeće koje se bavi proizvodnjom energije privatizirano je 2009. godine, uključujući i njegove dijelove koji se bave proizvodnjom, distribucijom i isporukom. Ipak, država je zadržala većinski udio u poduzeću. Jedinice za proizvodnju energije nalaze se u kvalificiranom području i sastoje se od hidroelektrana na Pivi i Perućici i od termoelektrane u Pljevljima. Nakon nedavnog moderniziranja postojećih postrojenja i smanjenja nekoliko velikih industrija, Crna Gora je postala izvoznik energije u 2013. godini. Ovaj status mogao bi biti zadržan i u narednim godinama kada bi bila ostvarena planirana ulaganja u postojeća i nova postrojenja za proizvodnju energije.

Osim potencijala za proizvodnju hidro i termalne energije, područje također nudi značajne, ali i još uvijek neistražene mogućnosti za upotrebu sunčeve energije i energije vjetra.

Usto, visokonaponski vodovi u kvalificiranom području čine veoma važan dio balkanske mreže i predstavljaju dobru osnovu za daljnju modernizaciju i razvoj. Crnogorsko poduzeće za prijenos električne energije pod kontrolom države, zajedno s konzorcijem koji čine talijanska poduzeća, započelo je izgradnju podmorskog kabla za prijenos energije koji povezuje Italiju i Crnu Goru ispod Jadranskog mora. Ovo će omogućiti izvoz i uvoz električne energije i potaknuti daljnja ulaganja u proizvodnju energije u jugoistočnoj Europi.

Međutim, mnoge nevladine organizacije u regiji i u susjednim zemljama istakle su zabrinutost da bi neka od ovih ulaganja mogla podrazumijevati izgradnju velikih brana i velikih termoelektrana što bi moglo biti u suprotnosti s okolišnim ciljevima poput bioraznolikosti i dekarbonizacije.[1] Organizacije tvrde da bi umjesto takvih ulaganja, naglasak trebalo staviti na razvoj alternativnih rješenja za opskrbu energijom i unaprjeđenje energetske učinkovitosti.

Niskonaponska (korisnička) mreža u kvalificiranom području je na malo manje zadovoljavajućoj razini. Međutim, nije utvrđeno postojanje naselja bez električne energije.

Ekonomija

Bosna i Hercegovina i Crna Gora su članice Sporazuma o slobodnoj trgovini u centralnoj Europi (CEFTA). CEFTA dopunjuje Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju za zemlje zapadnog Balkana i daje dobar okvir za ekonomski razvoj i regionalnu suradnju.

Općine obuhvaćene Programom još uvijek osjećaju posljedice rata iz 1990.-ih godina i nedavne globalne ekonomske krize. Cjelokupna razina ekonomskog razvoja područja je niža od odnosnih državnih prosjeka, ali precizni BDP ne može biti izveden iz dostupnih statističkih podataka. BDP po glavi stanovnika u Bosni i Hercegovini 2012. godine je bio 3.419 eura, dok je u Crnoj Gori bio 5.063 eura.

Područje karakterizira poljoprivreda, primarna proizvodnja i niska razina aktivnosti koje stvaraju vrijednost. Iako su raznovrsni prirodni uvjeti u kvalificiranom području pogodni za diverzificirani razvoj poljoprivrede, poljoprivredne aktivnosti su ograničene zbog nedostatka tla dobre kvalitete i planinskog reljefa. Najveći dio poljoprivrednog zemljišta je prekriven pašnjacima i prirodnim livadama.

Uvjeti za proizvodnju povrća su optimalni. U sjevernom dijelu najveći postotak teritorije se sastoji od travnjaka koji su idealni za ljetnu ispašu stoke.

Obalno područje je izrazito pogodno za proizvodnju voća (suptropskog voća i maslina) i usjeva, a njegov brdoviti reljef za uzgoj stoke sitnog zuba. Ovaj reljef je također bogat medonosnim i ljekovitim biljem, kao i vrstama divljeg voća (šipurak, smokva).

Kada je u pitanju stočarstvo, u kvalificiranom području se uglavnom uzgajaju ovce i koze. Uzgoj stoke krupnog zuba i pčelarstvo također su važne poljoprivredne aktivnosti u regiji.

[1] http://seechangenetwork.org/index.php/newsfeed/1-latest-news/83-press-release-on-pecis-approved-by-energy community.html

Poljoprivredna proizvodnja u kvalificiranom području se temelji na malim obiteljskim farmama zbog postojećih prirodnih uvjeta i pitanja vlasništva nad posjedima. Mlađe generacije gube zanimanje za održavanje ove obiteljske tradicije i sve više traže zaposlenje u urbanim područjima.

Industrijski sektor u kvalificiranom području se temelji na proizvodnji električne energije, iskorištavanju uglja, šumarstvu i obradi drveta, tekstila i kože, kao i na građevinskoj industriji.

Obje zemlje imaju dobru osnovu za industrijsku preradu poljoprivrednih proizvoda: mesare, mlinove sa silosima, mljekarska postrojenja, pekare, tvornice piva i sokova, tvornice za preradu voća, kapacitet za preradu grožđa i proizvodnju vina, preradu ljekovitog bilja i tvornice za proizvodnju konfekcijskih proizvoda.

Sektor malih i srednjih poduzeća

Nakon restrukturiranja i/ili likvidacije velikih poduzeća u vlasništvu države, mala i srednja poduzeća su preuzela vodstvo u stvaranju nove ekonomske aktivnosti i zapošljavanja u kvalificiranom području. Mala i srednja poduzeća su obično fleksibilnija i lakše se prilagođavaju tržišnim potrebama što dovodi do različitih prilika za zapošljavanje, održivog razvoja i pozitivnog doprinosa izvozu i trgovini.

U Crnoj Gori je 2012.godine bilo registrirano 23.741 društvo od čega se 8.713 nalazi u kvalificiranom području. U Bosni i Hercegovini je 2012.godine bilo registrirano 59.719 društvo od čega se 30.768 nalazi u kvalificiranom području. Više od 90% čine mala i srednja poduzeća, ali precizni postoci ne mogu biti izvedeni iz statističkih izvješća.

Uglavnom se radi o prilično malim poduzećima koja ne posjeduju menadžersko i marketinško iskustvo. Službe za pružanje potpore poslovanju (poslovni centri, poslovni inkubatori, savjetodavne usluge) koje bi trebale pružati potporu u poslovanju i jačanju konkurentnosti nisu dovoljno razvijene.

Na nekoliko lokacija u regiji uspostavljene su strukture za potporu koje financira država, ali su njihov broj i kapacitet još uvijek nedovoljni da bi zadovoljili rastuće potrebe. Lokalna tradicija upotrebe savjetodavnih usluga u polju biznisa skoro da i ne postoji, što obeshrabruje buduće konzultante da se uopće počnu baviti ovim aktivnostima.

Drugo ograničenje za razvoj malih i srednjih poduzeća i poduzetništva u ovom području je postojanje poslovnih barijera i u internim tržištima i u različitim vrstama ekonomskih transakcija između dviju zemalja. Predstavnici poslovne zajednice žale se da je postupak dobivanja raznih dozvola kao i transport specijalizirane opreme i kvalificiranog osoblja preko granice s ciljem pružanja inače nedostupnih usluga, za jedno poduzeće dugotrajan i da predstavlja opterećenje.

Ovo obeshrabruje moguće inicijative za promoviranje prekogranične suradnje i osnivanje raznih vrsta poslovnih klastera i uspostavljanje vertikalno integriranih veza između poduzeća. Prema tome, potrebno je istražiti mogućnosti za smanjivanje poslovnih barijera i stvaranje povoljnijeg okruženja za prekograničnu suradnju.

Loš pristup financiranju također predstavlja dodatnu barijeru na tržištu za male i srednje poduzetnike u ruralnim dijelovima kvalificiranog područja koji se suočavaju s poteškoćama prilikom dobivanja zajmova od komercijalnih banaka, budući da one rijetko prihvaćaju njihovo zemljište i imovinu kao kolateral. Uspostavljanje za sada nepostojećih fondova ili programa za kreditne garancije, uz državnu potporu i u partnerstvu s privatnim sektorom, moglo bi ukloniti ovaj nedostatak.

Turizam

Turizam u regiji je u ekspanziji, naročito u Crnoj Gori gdje je postao ključna industrija u zemlji. U 2012.godini, registrirano je ukupno 1.439.500 dolazaka, od čega su 90% bili strani turisti. Od ovog broja, oko 8% turista bilo je iz Bosne i Hercegovine.

U programskom području u Crnoj Gori registrirano je 27,86% svih turističkih dolazaka u 2012.godini, od čega je 22,9% registrirano u tri obalne općine (Herceg Novi, Kotor i Tivat), a preostalih 4,96% registrirano je u 10 općina na sjeveru.

U Bosni i Hercegovini registrirano je 745.537 turističkih dolazaka u 2012.godini od čega su oko 58% bili strani turisti. Glavne turističke destinacije u programskom području su veliki gradovi Sarajevo i Mostar i obalni grad Neum. Ova središta su privukla oko 46% svih turističkih posjeta zemlji u 2012. godini, ili oko 69% turističkih posjeta kvalificiranom području.

Kulturni turizam mogao bi dodatno biti unaprijeđen u ovim urbanim centrima s obzirom na njihovo bogato i jedinstveno kulturno naslijeđe i raznovrsnost kulturnih događaja koji se organiziraju tijekom čitave godine. Ostale regije također imaju bogato kulturno naslijeđe ali je ono još uvijek nedovoljno iskorišteno u turizmu. Nezadovoljavajuće stanje kulturnih spomenika i ustanova koje su za njih odgovorne su ključni razlozi.

Osim privlačne obale i gradova, programsko područje u obje zemlje nudi jedinstven krajolik, planine, šume, jezera, čiste rijeke, mineralne i termalne izvore, prirodne parkove i zaštićena područja, te veliku bioraznolikost.

Središnji i istočni kontinentalni dijelovi kvalificiranog područja su manje razvijeni u smislu turizma, ali imaju značajan potencijal. Ovo su uglavnom planinska područja koja imaju komparativnu prednost za specijalizirane turističke programe fokusirane na novoj "aktivnoj" vrsti odmora, uključujući i, ali bez ograničenja na, promatranje ptica, skijanje, pješačenje i biciklizam. S bosanskohercegovačke strane, to su planine Jahorina, Bjelašnica, Igman i Zelengora. S crnogorske strane, Durmitor i Bjelasica i nacionalni parkovi imaju najveći potencijal u ovom smislu. Ova područja nude mnogo mogućnosti za seoski turizam, agro-turizam i eko-turizam, ali one još uvijek nisu istražene.

Usto, turistički resursi, poput mineralnih izvora, slanih jezera ili blata nude mogućnost za različite oblike zdravstvenog/wellness turizma.

Ključne slabosti koje sprječavaju razvoj turizma izvan većih turističkih gradova su nedovoljno razvijena infrastruktura i vještine marketinga, statična i neučinkovita turistička promocija, nedovoljna uključenost kulturnog naslijeđa u turističku ponudu, nepostojanje razmjene podataka s turističkom industrijom, niska razina umreženosti između turističkih operatera i drugih sektora poput poljoprivrede, nedostatak raznovrsnih i inovativnih turističkih proizvoda i usluga koji bi obuhvatili čitavu regiju i učinili je atraktivnijom za potencijalne turiste.

Uspješne marketinške kampanje za privlačenje sve većeg broja turista u poznate gradove i na obalu mogle bi biti unaprijeđene kada bi im se predstavila ponuda ostatka kvalificirane regije. Ovo bi moglo biti zajednički promovirano kao multietnička i kulturno različita europska destinacija s jedinstvenim kulturnim/povijesnim naslijeđem i prelijepom netaknutom prirodom, obalom, planinama, rijekama, kanjonima, toplicama, nacionalnim parkovima i zaštićenim područjima. Između ostalog, takve kampanje mogle bi

naglašavati da regija nudi mnoge privlačne mogućnosti za aktivne odmore poput pješačenja i biciklizma, kao i alternativne oblike zdravstvenog, eko i seoskog turizma u kombinaciji s organskom poljoprivredom.

Obrazovanje, istraživanje i razvoj

Obrazovni sustav u kvalificiranom području je dobro razvijen kada su u pitanju osnovne i srednje škole i visokoškolske ustanove. U većini gradova je nepismeno manje od 2% stanovnika. Srednje škole se nalaze u svim gradovima u ovom području.

Obrazovni sustavi u Bosni i Hercegovini i Crnoj Gori su slični, s obveznim osnovnim obrazovanjem i neobveznim srednjoškolskim i visokoškolskim obrazovanjem uglavnom u javnim školama.

Mreža osnovnog i srednjeg obrazovanja je dobro razvijena ali ustanove i uvjeti za učenje su još uvijek ispod željene razine u većini slučajeva. Broj visokoškolskih ustanova je u stabilnom porastu, a nude se različiti programi na dodiplomskoj i poslijediplomskoj razini.

Povezanost između obrazovnih institucija i poslovnog sektora je, međutim, još uvijek slaba i rezultira neznatnim aktivnostima u polju inovacija, istraživanja i razvoja.

Tržište rada (zaposlenost i nezaposlenost)

Usporedba istraživanja tržišta rada koja su proveli državni uredi za statistiku[1] u skladu s preporukama Međunarodne organizacije rada ukazuju na to da su niska stopa zaposlenosti i visoka stopa nezaposlenosti u Bosni i Hercegovini i Crnoj Gori ili stagnirale ili postale još nepovoljnije u razdoblju od 2007. do 2012. godine.

U istraživanju nije posebno analizirana klima zapošljavanja u kvalificiranom području Bosne i Hercegovine, ali dostupni podaci ukazuju na to da je stopa nezaposlenosti u tom području niža od prosječne stope na razini države. S druge strane, istraživanja u Crnoj Gori omogućavaju usporedbu razvijenijih središnjih i priobalnih područja s manje razvijenim sjevernim dijelom Crne Gore gdje se nalazi 9 od 14 kvalificiranih općina.

Istraživanja tržišta rada ukazuju na to da je već niska stopa zaposlenosti na sjeveru smanjena sa 31,2% u 2006. na 26,9% u 2012.godini, a da je veoma visoka stopa nezaposlenosti dalje porasla sa 33,2% na 36,5% u 2012.godini. Prema tome, kvalificirano područje u Crnoj Gori ima značajno višu stopu nezaposlenosti od državnog prosjeka a čini se da se ovaj jaz sve više produbljuje.

Najviša stopa nezaposlenosti je među nekvalificiranim radnicima, mladima i ženama.

Nedostatak prilika za zapošljavanje je glavni razlog za brigu u obje države zbog negativnog utjecaja na već niske prihode i životni standard većine stanovnika. Izgledi za veće poboljšanje ove situacije u kratkoročnom razdoblju nisu veliki s obzirom na spor oporavak od posljedica globalne ekonomske krize i potrebe za okončanjem postupka restrukturiranja nekih kompanija u državnom vlasništvu i javnih administrativnih tijela.

U obje države, spor proces stvaranja novih radnih mjesta također prate i nepovoljni migracijski trendovi. U Crnoj Gori, tijekom proteklih godina zabilježeno je smanjenje od 2,9% ukupne populacije, sa 638.000 u 2007.godini na 619.700 u 2012.godini.

Bez obzira na to, unutarnje migracije, s manje razvijenog sjevera u razvijenije središnje i priobalno područje, više zabrinjavaju, budući da je sjeverna regija izgubila 9,34% stanovnika tijekom istog petogodišnjeg razdoblja.

Nepovoljna situacija s migracijama dalje je otežana zbog stabilnog "odljeva mozgova" što obje države i kvalificirana programska područja ostavlja bez dragocjene i potrebne obučene ljudske radne snage.

Ovisnost o zapošljavanju u javnom sektoru je i dalje velika budući da slaba poduzetnička inicijativa ne stvara dovoljno prilika za alternativno zapošljavanje. Mobilnost radne snage je također mala, posebno prekogranična, zbog restrikcija i administrativnih prepreka koje nameću obje strane kako bi zaštitile svoja tržišta rada.

Ovaj problem je manje izražen u Crnoj Gori gdje je, prema agencijama za zapošljavanje iz Bosne i Hercegovine i Crne Gore, oko 25%-30% nerezidentne radne snage tradicionalno angažirano iz Bosne i Hercegovine. Crnogorske vlasti godišnje izdaju oko 15.000 - 20.000 radnih dozvola za nerezidente gdje su njihove usluge uglavnom potrebne u priobalnim područjima tijekom turističke sezone.

I Crna Gora i Bosna i Hercegovina razvile su aktivne politike zapošljavanja i potrebnu institucionalnu infrastrukturu kako bi riješile ova važna pitanja, ali postoji prostor za povećanje njihove učinkovitosti. Bolji rezultati i suradnja s regijom mogli bi posebno biti ostvareni u unapređenju pristupa stručnom obučavanju, stažiranju, neformalnim i cjeloživotnim obrazovnim modulima i programima, kao i povećanom suradnjom između partnera u javnom i privatnom sektoru na tržištu rada.

Kvalificirano područje duž granice uključuje neka od najudaljenijih regija obje zemlje koje nisu (učinjene) privlačnim ulagačima, što je moglo dovesti do prilika za zapošljavanje. Nepotrebno je naglašavati da bi unaprijeđena suradnja između dviju zemalja, njihovo sudjelovanje u zajedničkim ulaganjima i pružanju posebno osmišljenih poticaja mogla povećati atraktivnost ovih graničnih područja zajednici ulagača.

Okoliš i priroda

Kvalificirano područje u Bosni i Hercegovini i Crnoj Gori je poprilično homogeno s prirodnog, geografskog i okolišnog stajališta i karakterizira ga dobro očuvani prirodni okoliš i dragocjeni resursi s relativno malim razinama zagađenja. S druge strane, postoji i nekoliko "crnih točaka" kada je u pitanju zagađenje, i one stvaraju ozbiljne probleme.

Na ovoj teritoriji postoje tri nacionalna parka (Durmitor, Biogradska Gora i Sutjeska) i pet zaštićenih područja. Prirodni resursi su uglavnom očuvani, ali neke lokacije su izložene većem zagađenju. Najveći zagađivači u ovoj regiji su termoelektrana na ugljen u Pljevljima i ljevaonica u Nikšiću. Rudnik uglja u Pljevljima i rudnik crvenog boksita u Nikšiću uzrokuju probleme s otpadom i podzemnim vodama.

Obje strane granice suočavaju se sa sličnim izazovima u osiguravanju uravnoteženog puta ka socijalno-ekonomskom razvoju, uz istovremeno očuvanje izvanrednog prirodnog naslijeđa i ispunjavanja uvjeta EU-a koji se odnose na okoliš i klimatske promjene.

---

[1] Institucije koje se bave statistikom u BiH (Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine-BHAS, Federalna agencija za statistiku-FOS i Republički institut za statistiku Republike Srpske-RZSRT)

http://www.bhas.ba/?option=com_content&view=article&id=113=ba i crnogorski ured za statistiku Monstat

http://www.monstat.org/cg/page.php?id=22&pageid=22

http://www.bhas.ba/?option=com_content&view=article&id=113=bahttp://www.monstat.org/cg/page.php?id=22&pageid=22

Jedan od njih je i bolja provedba načela "zagađivač plaća". Drugi je unapređenje okolišne infrastrukture i upravljanja javnim komunalnim poduzećima, kao i ubrzanje provedbe strategija energetske učinkovitosti i planova aktivnosti koji su usklađeni s EU-om. Posljednje, ali ne i najmanje značajno, je potreba za uklanjanjem minskih polja za koja se još uvijek pretpostavlja da se nalaze u kvalificiranom području.

Postoji nedostatak integriranih i koordiniranih intervencija s obje strane granice kako bi se zaštitio okoliš i promovirao održivi razvoj. Napori trebaju biti usmjereni ka razvoju i moderniziranju područja pod posebnom zaštitom, informativnih sustava za posjetitelje, razmjene programa, informativnih sustava i provedbe javno-privatnih partnerstava u zaštiti prirode.

Između ostalog, neki od prvih koraka u ovom smislu bili bi uspostavljanje novih ili moderniziranje postojećih prekograničnih ustanova za nadzor nad okolišem i djelovanje u slučaju prirodnih katastrofa, podizanje svijesti o dobrobitima zaštite okoliša i održivog razvoja, razvoj partnerstava između javnog, privatnog i društvenog sektora u provedbi inicijativa za zaštitu okoliša i projekata održivog razvoja i promoviranje principa socijalno odgovornog poslovanja.

Crnogorska vlada je uspostavila agenciju za zaštitu okoliša čiji je zadatak utvrditi, promovirati i pomoći prilikom provedbe sličnih aktivnosti, dok Bosna i Hercegovina nema takvu instituciju na državnoj ili entitetskoj razini.

Kultura

Zaštita kulturnog naslijeđa ima solidnu pravnu osnovu i osiguravaju je specijalizirane institucije u obje zemlje.

U Crnoj Gori, institucija zadužena za kulturu je Ministarstvo kulture. Također postoje dvije specijalizirane institucije odgovorne za kulturno naslijeđe, formalno organizirane u okviru Ministarstva kulture. Uprava za zaštitu kulturnog naslijeđa je zadužena za pravna pitanja i zaštitu kulturnog naslijeđa, dok je druga institucija Centar za zaštitu i arheologiju vodeća institucija u polju arheologije i očuvanja kulturnog naslijeđa u Crnoj Gori.

Za razliku od Crne Gore, institucije u Bosni i Hercegovini zadužene za kulturu i kulturno naslijeđe su veoma decentralizirane, odnosno, za kulturu su odgovorne institucije u dva entiteta: Ministarstvo obrazovanja i kulture Republike Srpske, s Republičkim institutom za zaštitu kulturnog, povijesnog i prirodnog naslijeđa i Federalno ministarstvo kulture i sporta s Institutom za zaštitu kulturnog i prirodnog naslijeđa, dok je Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine zaduženo za uspostavljanje osnovnih principa koordinacije i harmonizacije entitetskih planova, kao i za definiranje strategija na međunarodnoj razini.

U objema zemljama, općine u koordinaciji s relevantnim ministarstvima i institucijama za zaštitu kulture imaju primarnu odgovornost za brigu, održavanje, upotrebu i zaštitu spomenika od utjecaja prirode i ljudskih aktivnosti, za to da spomenici budu dostupni javnosti, te za troškove redovitog održavanja.

Suradnja između relevantnih institucija u području kulture je osnažena tijekom posljednjih godina.

Nedostatak financijskih resursa ipak ograničava mogućnost razmjene iskustava, prilika za širenje znanja, organiziranje zajedničkih događaja i aktivnosti vezanih za zaštitu kulturnog naslijeđa.

Kulturna suradnja je bila i još uvijek je važna veza između zajednica s obje strane granice. Programsko područje dijeli veoma slične tradicije, običaje, jezik i kulturno naslijeđe. Postoji veliki broj kulturnih udruženja, udruženja manjina i klubova čiji je cilj očuvanje lokalne tradicije.

Nadalje, još uvijek postoji neistražen potencijal za promoviranje i slavljenje kulturnog i prirodnog naslijeđa u pograničnom području, te povezanosti između iste turističke ponude.

Glavni zaključci

Topografija pokazuje kvalificirano područje kojim dominiraju planine i slabo naseljena ruralna područja koja su pogođena demografskom neravnotežom budući da se značajan broj stanovnika preselio i još uvijek se seli u urbana područja. Ovo posebno vrijedi za mlade, obrazovane ljude koji na ovaj način povećavaju utjecaj "odljeva mozgova".

Nadalje, nedostatak prilika za zapošljavanje je glavni razlog za brigu u obje države zbog negativnog utjecaja na već niske prihode i životni standard većine stanovnika.

Cjelokupna razina ekonomskog razvoja programskog područja je niža od odnosnih državnih prosjeka. Ekonomiju karakterizira poljoprivreda, primarna proizvodnja i niska razina aktivnosti koje stvaraju vrijednost. Uglavnom se radi o prilično malim i srednjim poduzećima koja ne posjeduju menadžersko i marketinško iskustvo. Službe za pružanje potpore poslovanju i savjetodavne usluge koje bi trebale pružati potporu u poslovanju i jačanju konkurentnosti nisu dovoljno razvijene.

Obrazovni sustav u kvalificiranom području je dobro razvijen kada su u pitanju osnovne i srednje škole i visokoškolske ustanove.

Kulturološke razlike i jezične barijere su minimalne zbog dugogodišnje dobre suradnje i uzajamnih odnosa.

Osim privlačne obale i gradova, programsko područje u obje zemlje nudi jedinstven krajolik, planine, šume, jezera, čiste rijeke, mineralne i termalne izvore, parkove prirode i zaštićena područja, te veliku bioraznolikost.

Sve navedeno predstavlja endogene vrijednosti i potencijale koji dalje mogu biti iskorišteni za jačanje ekonomskog rasta i socijalne kohezije rasta. Međutim, ovome treba pristupiti na ispravan i održiv način kako bi se izbjegla pretjerana eksploatacija i negativne posljedice na okoliš.

DODATAK 2: SWOT analiza područja

Prioritet 1: Promoviranje prekograničnog zapošljavanja, mobilnosti radne snage i socijalne i kulturne inkluzije.

Ispitanici i intervjuirane institucije označile su tržište rada kao jednu od ključnih slabosti. Nepostojanje prilika za zapošljavanje i mobilnosti radne snage, uz pojavu "odljeva mozgova" su glavni razlozi za zabrinutost jer imaju negativan utjecaj na već niske prihode i životni standard većeg broja stanovnika.

U rangiranju prilika, tržište rada je na visokom mjestu, dok su mobilnost radne snage i socijalna inkluzija rangirane nisko. S druge strane, karakteristike radne snage za zapošljavanje su na nižoj razini u Crnoj Gori, a na višoj u Bosni i Hercegovini. Obrazovanje, rad, socijalna i zdravstvena infrastruktura su označene kao manji prioriteti u programskom području.

Nedostatak ljudskih resursa je označen kao velika prijetnja, i u bosanskohercegovačkim i u crnogorskim institucijama i u bosanskohercegovačkim općinama, dok crnogorske općine misle da se radi o srednje ozbiljnoj prijetnji.

Kada je u pitanju interes za daljnju suradnju, zapošljavanje, mobilnost radne snage i kulturna i socijalna inkluzija nalaze se visoko na popisu zajedničkih prioriteta.

SWOT

Prednosti	Slabosti	Prilike	Prijetnje
- Postojanje komplementarnosti ekonomija kao i sličnosti tržišta; - Povijesne veze i zajednički put nude dobru osnovu za kulturno razumijevanje, izgradnju povjerenja i prekograničnu suradnju; - Nepostojanje jezičnih barijera; - Dobri susjedski odnosi; - Odgovarajući broj graničnih prijelaza; - Postojanje politika zapošljavanja i planova za potporu razvoja privatnog sektora - Aktivne politike zapošljavanja koje se provode na temelju IPA programa prekogranične suradnje iz prethodnog razdoblja kroz organiziranje sajmova zapošljavanja i okruglih stolova o posredovanju u zapošljavanju između dviju država;	- Negativni rast populacije koji dovodi do nepovoljnih demografskih trendova; - Niski životni standardi i starenje populacije na selu; - Nedovoljna kvaliteta i kapacitet postojećih graničnih prijelaza; - Ograničen protok informacija na tržištu; - "Odljev mozgova" i migracije; - Rastući trend relativno visoke stope nezaposlenosti u ruralnim područjima; - Niski prihodi i životni standard za većinu populacije; - Mala mobilnost radne snage.	- Povećana tendencija ka/potencijal za konkretnije aktivnosti prekogranične suradnje; - Povećana mobilnost i prilagodba radne snage na novu ekonomsku potražnju; - Veća svijest o i osjetljivost za socijalnu inkluziju marginaliziranih skupina; - Orijentiranost politika na provedbu aktivnih mjera za potporu stvaranja prilika za zapošljavanje u manje razvijenim područjima u regiji (posebna orijentacija treba biti usmjerena na mlade zanatlije u nerazvijenim područjima); - Prekogranična razmjena i suradnja u istraživanju potencijala za stvaranje socijalne ekonomije i socijalnog poduzetništva; - Razvoj zajedničkih programa za unaprjeđenje znanja zaposlenih i nezaposlenih; - Zajednički razvoj pozitivnog okruženja u kojem se promoviraju poduzetnička kultura i zapošljavanje, posebno kada su u pitanju mladi.	- Sve veći depopulacijski trendovi; - Starenje populacije; - Potpuna depopulacija u pojedinim ruralnim mjestima; - Povećana socijalna isključenost nekih sektora (osobe s invaliditetom, manjine, žene i mladi) - Nezaposlenost uzrokovana kolapsom ili restrukturiranjem većih industrija barem u nekim dijelovima kvalificiranog područja; - Nedovoljna ulaganja u ljudski kapital i mobilnost radne snage.

Prioritet 2: Zaštita okoliša, prilagodba na klimatske promjene i smanjenje negativnih posljedica klimatskih promjena, sprječavanje rizika i upravljanje.

Institucije i općine su veoma dobro ocijenile zaštitu okoliša. Kvaliteta okoliša se smatra najvećom prednošću područja.

Okolišna infrastruktura, posebno postrojenja za preradu otpada i prikupljanje otpada i kanalizaciju smatraju se najvećim slabostima područja.

Kvaliteta okoliša i unaprjeđenje okolišne infrastrukture označeni su kao jedan od najvećih prioriteta i u Bosni i Hercegovini i u Crnoj Gori.

Učinkovita upotreba održivih prirodnih resursa smatra se jednom od najvećih prilika područja. Općine i institucije u Bosni i Hercegovini i intervjuirane crnogorske institucije vide unaprijeđenu preradu otpadnih voda kao priliku od manje važnosti, dok su razvoj alternativnih izvora energije i unaprijeđen sustav prikupljanja i odlaganja otpada ocijenjeni kao važnije prilike.

Nedovoljna financijska sredstva iz državnog proračuna su označena kao najveća prijetnja, što posebno smatraju općine.

Zanimanje za buduću suradnju u okolišnom sektoru je veoma snažna i u Bosni i Hercegovini i u Crnoj Gori.

SWOT

Prednosti	Slabosti	Prilike	Prijetnje
- Osnažen pravni i institucionalni okvir za zaštitu okoliša - Povećana svijest javnosti zahvaljujući, između ostalog, aktivnostima/projektima provedenim u prethodnom programskom razdoblju - Neki lokalni planovi u obzir uzimaju pristup temeljen na održivom razvoju - Relativno velika zaštićena prirodna područja	- Nedostatak zajedničkih prekograničnih sadržaja za nadzor nad i sprječavanje prirodnih katastrofa - Neodgovarajuća infrastruktura i upravljanje javnim komunalijama, posebno u manjim naseljima (vodovod, kanalizacija, kruti otpad) - Nepostojanje odlagališta za kruti otpad i reciklažnih postrojenja - Slabo provođenje principa "zagađivač plaća" - Spora provedba strategija energetske učinkovitosti i obnovljive energije i planova aktivnosti	- Usvajanje pravne stečevine EU-a povećat će korist i izglede za po okoliš prihvatljivi razvoj i zaštitu okoliša, netaknute prirode i dragocjenih resursa. - Moguća upotreba održivih, povoljnih po okoliš i energetski učinkovitih usluga i tehnologija - Podizanje svijesti o dobrobitima zaštite okoliša i održivog razvoja i povećano sudjelovanje javnosti u povezanim postupcima odlučivanja - Promoviranje i uspostavljanje principa socijalno odgovornog poslovanja - Partnerstvo javnog, privatnog i civilnog sektora u provedbi inicijativa za zaštitu okoliša i promoviranje programa i projekata održivog razvoja - Uspostavljanje zajedničkih centara za hitne situacije - Promoviranje proizvodnje obnovljivih izvora uključujući i prezentacije	- Nezadovoljavajuća postrojenja za otpadne vode, kanalizaciju i odlaganje otpada koja mogu ugroziti javnost i doprinijeti sporijem ekonomskom razvoju - Infrastrukturna ulaganja koja bi mogla nepovoljno utjecati na okoliš - Neodrživ ekonomski razvoj i nekontrolirano zagađenje mogu ugroziti kvalitetu zraka, vode i tla - Povećana i nekontrolirana sječa šuma

Prioritet 3: Promoviranje održivog prijevoza i unaprjeđenje javnih infrastruktura

Prijevoz i javna infrastruktura ocijenjena je malo ispod prosjeka u Crnoj Gori i prilično nisko u Bosni i Hercegovini.

Kada je u pitanju prijevoz, cestovna infrastruktura se smatra relativnom prednošću, dok se isto odnosi na željeznicu samo u Crnoj Gori. U objema državama postoje relativno važni razvojni planovi za modernizaciju cesta, dok je modernizacija željeznice i javnog prijevoza označena kao relativno važna.

Kada je u pitanju druga javna infrastruktura, opskrba električnom energijom, telekomunikacije/pristup internetu i vodoopskrba su tri glavne prednosti. Upravljanje otpadom, prerada otpadnih voda i druga infrastruktura u polju okoliša su ključne slabosti. U smislu

prioriteta za daljnji razvoj, poredak je obrnut, i unaprjeđenje okolišne infrastrukture predstavlja veliki prioritet, dok opskrba električnom energijom i telekomunikacije/pristup internetu nisu posebno naglašene u ovim planovima.

Unaprijeđeno održavanje/razvoj postojeće infrastrukture smatra se velikim prioritetom i u Bosni i Hercegovini i u Crnog Gori, u skladu sa stavovima iz upitnika i iz intervjua s institucijama. Razvoj alternativnih izvora energije i unaprjeđenje sustava prikupljanja i odlaganja otpada općine i institucije u Bosni i Hercegovini smatraju velikom prilikom. Istog su stava i u institucijama Crne Gore.

Nedovoljna financijska sredstva iz državnih proračuna za rješavanje pitanja nedostataka u infrastrukturi (promet, vodoopskrba, energija) predstavlja najveću prijetnju prema stavovima svih strana. U Crnoj Gori, mnoge općine i institucije navele su i nedostatak zanimanja privatnog sektora za ulaganja u ovim područjima. Nedostatak općinskih sredstava za sufinanciranje projekata, kao i slaba vertikalna i horizontalna koordinacija smatraju se najvećim prijetnjama prema odgovorima datim u Bosni i Hercegovini. Za općine u Crnoj Gori, spor proces decentralizacije i siva ekonomija također su velike prijetnje koje ugrožavaju već slabe kapacitete za ulaganja u kapitalnu modernizaciju infrastrukture.

Zanimanje za buduću suradnju u polju unaprjeđenja prometa i javne infrastrukture je prilično malo, što je najočitije u Bosni i Hercegovini.

SWOT

Prednosti	Slabosti	Prilike	Prijetnje
- Postojanje osnovne prometne infrastrukture (relativno dobra kvaliteta glavnih cesta) - Postojanje tri međunarodna aerodroma - Mogućnost priključivanja na međunarodne pravce	- Periferna geografska i prometna lokacija u okviru područja Balkana - Udaljena lokacija graničnih područja unutar njihovih državnih teritorija i od glavnih gospodarskih središta - Morfologija regije negativno utječe na prometnu infrastrukturu - Težak teren povećava troškove održavanja i izgradnje - Nepostojanje interesa za mala ulaganja/soft projekte - Postojeća infrastruktura ne osigurava potrebnu raznu pružanja usluga i sigurnosti cesta	- Učinkovitiji granični prijelazi koji se mogu nositi s povećanim intenzitetom prometa - Obnova, modernizacija, proširenje i integracija cestovne infrastrukture - Veća dostupnost prethodnih studija izvodljivosti i drugih planova/studija - Razvoj prilika koje nudi buduća Jadransko-jonska makro-regionalna strategija	- Periferna pozicija kvalificiranog područja u vezi s glavnim prometnim tokovima - Odgode u provedbi relevantnih infrastrukturnih projekata u području prometa zbog slabe financijske sposobnosti - Povećani troškovi prijevoza (unutarnjeg/vanjskog) zbog nerazvijene prometne infrastrukture - Zaobilaženje regije zbog loše prometne infrastrukture - Fragmentacija nadležnosti i odgovornosti u prometnom sektoru (pružatelji usluga)

Prioritet 4: Potpora turizmu i kulturnom i prirodnom naslijeđu

Turizam temeljen na kulturnom i prirodnom naslijeđu ima veoma visok ukupan rejting i u Bosni i Hercegovini i u Crnoj Gori.

U ovom smislu, prirodno naslijeđe smatra se ključnom prednošću dok su turizam i kulturno naslijeđe ocijenjeni kao relativne prednosti područja, iako se ovo ne odnosi na institucije kulture i zabave.

Turizam je ocijenjen veoma visokom ocjenom u razvojnim planovima na svim razinama vlasti.

Razvoj turističke ponude povezane s kulturnim i prirodnim naslijeđem smatra se jednom od najvećih prilika u regiji, što odgovara jednako visokoj ocjeni dodijeljenoj "Učinkovita i održiva upotreba prirodnih resursa". Intervjuirane crnogorske institucije također su napomenule da su do sada imale odličnu suradnju sa paralelnim institucijama u Bosni i Hercegovini, posebno kada su u pitanju promoviranje kulturnog naslijeđa i turizam.

Ključne prijetnje osim nedostatka financijskih resursa iz javnog proračuna, kako to vide u Bosni i Hercegovini i u Crnoj Gori, jesu nepostojanje kvalificiranih ljudskih resursa i, u određenoj mjeri, neriješena pitanja vlasništva nad imovinom.

Kada je u pitanju zanimanje za buduću suradnju u turizmu i polju kulturnog i prirodnog naslijeđa, ono je veoma veliko i u Bosni i Hercegovini i u Crnoj Gori.

SWOT

Prednosti	Slabosti	Prilike	Prijetnje
- Jedinstveni krajolik i resursi (planinska područja pod šumama i izvori vode, jezera, čiste rijeke, mineralni i termalni izvori); - Obalno područje s kvalitetnim plažama kojemu se lako pristupa - Umjerena kontinentalna klima s različitim utjecajima i plodnim tlom; - Raznolika i dobro očuvana priroda s prirodnim parkovima i zaštićenim područjima; - Velika bioraznolikost, uključujući vrijedne ljekovite biljke i trave; - Bogato kulturno naslijeđe (povijest, arhitektura, tradicija i folklor); - (Djelomično) razvijena turistička infrastruktura;	- Slaba integriranost kulturnog naslijeđa u razvoj turističke ponude i nedovoljna iskorištenost kulturnih i zabavnih sadržaja; - Slabe lokalne institucionalne strukture kojima nedostaju kapaciteti za stimuliranje razvoja turizma; - Nerazvijenost bolničke infrastrukture i nedostatak raznolikih i inovativnih turističkih proizvoda i usluga; - Nerazvijene avionske veze s regijom; - Statična i neučinkovita promocija turizma na državnoj razini; - Nepostojanje centara za koordinaciju i informiranje osim u velikim urbanim centrima; - Sezonski razvoj turizma; - Pojedina područja ostaju zatvorena zbog miniranosti; - Nezadovoljavajuće stanje kulturnog naslijeđa.	- Kulturni/povijesni turizam i obrazovne aktivnosti kojima se regija promovira kao multietnička i privlačna europska lokacija; - Razvoj alternativnih oblika ruralnog turizma i organske poljoprivrede sa mogućnostima za smještaj: - Širenje i međunarodno priznavanje parkova prirode i zaštićenih područja; - Unaprjeđenje postojeće turističke ponude kroz aktiviranje kulturnih/prirodnih/povijesnih resursa i potencijala; - Povećana vidljivost prekograničnog turizma kroz organiziranje pojedinačnih ponuda oko glavnih turističkih i kulturnih potencijala; - Unaprjeđenje bilateralne suradnje u oglašavanju regionalnih turističkih odredišta; - Vidljive privatne inicijative u sektoru turizma koje odgovaraju povećanoj potražnji za wellness, zdravstvenim i eko-turizmom. - Razvoj specijaliziranih turističkih programa fokusiranih na novu "aktivnu" vrstu odmora; - Zajednički razvoj turističkih proizvoda i njihovo zajedničko oglašavanje; - Biciklizam/pješačenje kao globalni trend.	- Poslovne barijere, posebno za dobivanje dozvola za izgradnju hotela; - Nedostatak znanja, iskustva i vještina u upravljanju i oglašavanju odredišta; - Nedovoljno resursa za tekuće održavanje i očuvanje prirodnog, kulturnog i povijesnog naslijeđa; - Pretjerana izloženost/pretjerano iskorištavanje određenih lokacija/resursa; - Globalne klimatske promjene mogu utjecati na turizam.

Prioritet 5: Ulaganja u mlade, obrazovanje i vještine

Obrazovanje, rad, socijalna i zdravstvena infrastruktura su označene kao manji prioriteti u programskom području.

Sustavi primarnog i sekundarnog obrazovanja, postojanje sveučilišta i visokoobrazovne institucije u većim gradovima smatraju se prednostima, dok se nedostatak modernih servisa za strukovno obrazovanje i migriranje mladih i obučenih ljudi u urbane centre i u inozemstvo smatraju ključnim slabostima.

Smatra se da priliku predstavlja razvoj obrazovnih i programa za obučavanje koji su prilagođeni potrebama mladih na tržištu rada i u jačanju veza između obrazovne i poslovne zajednice kako bi se zajednički procijenile i ispunile buduće potrebe za obučenom mladom radnom snagom.

Smatra se da je ključna prijetnja spor ekonomski razvoj, nezadovoljavajuće prilike za zapošljavanje i stalne migracije koje marginaliziraju pogranična područja.

Veoma mali broj institucija i općina izjavio je da je uspostavljena prekogranična suradnja u sektoru obrazovanja. Kada je u pitanju interes za buduću suradnju, ispitani su izrazili prilično mali interes (BiH) ili veoma mali interes (CG) u ovom pogledu.

SWOT

Prednosti	Slabosti	Prilike	Prijetnje
- Dobro razvijeni sustavi primarnog i sekundarnog obrazovanja; - Postojanje sveučilišta i visokoobrazovnih institucija; - Postojanje istraživačkih institucija; - Uspostavljeni zajednički sporazumi/pozitivna prethodna iskustva.	- Unutarnja ekonomska migracija mladih i obučene i produktivne radne snage u urbane centre i emigracija u inozemstvo smanjuju radnu snagu i razvojni potencijal kvalificiranog područja; - Ekonomsko i poslovno okruženje je nedovoljno povezano; - Nedostatak modernih strukovnih i obrazovnih servisa; - Nepostojanje koherentnih politika i razvojnih programa; - Ograničeno prekogranično iskustvo; - Nedostatak istraživačkih institucija i savjetodavnih servisa.	- Veći naglasak na obrazovne i programe obuka prilagođene potrebama mladih na tržištu rada, - Jačanje veza između obrazovne i poslovne zajednice s ciljem zajedničke ocjene i zadovoljavanja budućih potreba mlade obučene radne snage; - Promoviranje inicijativa razmjene; - Razvoj i potpora neformalnom obrazovanju mladih i programi razvoja vještina.	- Spora tranzicija sustava sekundarnog obrazovanja povećat će jaz između ponude i potražnje na tržištu rada; - Nema promjena u zatvorenom krugu siromaštva, nedostatka obrazovanja i nezadovoljavajućih prilika za zapošljavanje marginalizira pogranična područja i sprečava ekonomski razvoj; - Izoliranost općeg obrazovnog sustava i zatvaranje škola (posebno u udaljenim područjima); - Nedostatak obrazovnih mogućnosti

Prioritet 6: Promoviranje lokalnog i regionalnog upravljanja, planiranja i izgradnja administrativnih kapaciteta

Lokalna uprava, planiranje, izgradnja administrativnih kapaciteta i javnih usluga na lokalnoj razini smatraju se slabostima i u Bosni i Hercegovini i posebno u Crnoj Gori. Njihovo unaprjeđenje je, s druge strane, na kraju popisa razvojnih prioriteta u upitnicima primljenim od općina iz obje države.

Kada su u pitanju prilike za buduće unaprjeđenje javnih usluga, osim općenito, smatra se da su konkretnije u smislu sustava za upravljanje katastrofama i spremnosti za djelovanje u hitnim situacijama. Usto, postoji prilika da se uvedu i promoviraju studijski, obrazovni, predkvalifikacijski i stručni razvojni programi s dvostrukim ciljem olakšavanja smanjenja broja zaposlenih u javnoj upravi i unapređenja usluga koje se pružaju građanima.

Smatra se da glavne prijetnje leže u sporom procesu decentralizacije i provedbi reforme javne uprave, kao i u smanjenju broja zaposlenih, nedovoljna sredstva iz javnih fondova i financijska autonomija na lokalnoj razini, nedostatak kvalificiranih ljudskih resursa, velika podložnost viših zvaničnika političkim promjenama i korupcija u javnom sektoru.

Općine i institucije prijavile su da su imale sporazume o suradnji, dobre bilateralne odnose i iskustvo u provedbi zajedničkih programa.

Ipak, izraženi interes za suradnju u promoviranju lokalnog upravljanja, planiranja i izgradnju administrativnih kapaciteta je prilično mali u obje države, posebno u Bosni i Hercegovini gdje je ocijenjen najnižom ocjenom.

SWOT

Prednosti	Slabosti	Prilike	Prijetnje
- Dobri bilateralni odnosi i postojanje sporazuma o suradnji; - Iskustvo u provedbi zajedničkih programa; - Proces decentralizacija traje; - Propisi lokalnoj samoupravi pogoduje prekograničnoj suradnji; - Povećani kapaciteti planiranja u lokalnoj administraciji.	- Niska razina i nedostatak okvira politika za lokalni ekonomski razvoj; - Spor proces reforme javne uprave; - Ograničeni administrativni i kapaciteti apsorpcije na lokalnoj razini; - Ograničeno partnerstvo u programiranju i provedbi regionalne razvojne politike; - Nedovoljan iznos javnih sredstava i financijske autonomije na lokalnoj razini; - Zastarjeli objekti i oprema u sektoru javnih usluga koje se nude na lokalnoj razini.	- Harmoniziranje administracije s obje strane sa pravnom stečevinom EU; - Razvoj mehanizama za osiguravanje prekogranične institucionalne pomoći i znanja; - Moguće partnerstvo građanskog društva i javne administracije u procesu donošenja odluka i pružanja usluga; - Uvođenje i promoviranje studijskih, obrazovnih, predkvalifikacijskih i stručnih razvojnih Programa s dvostrukim ciljem olakšavanja smanjenja broja zaposlenih u javnoj upravi i unapređenja usluga koje se pružaju građanima; - Prijenos znanja i iskustva vezanog za dobru praksu u regionalnoj/lokalnoj upravi i temama važnim za program prekogranične suradnje; - Uspostavljanje pilot i demonstracijskih projekata od prekogranične važnosti (zdravstvo, socijalna skrb, skrb o djeci, obrazovanje).	- Nedostatak održivosti u političkoj posvećenosti reformi javne uprave na centralnoj i lokalnoj razini; - Različita brzina u procesu pristupanja EU-u i preuzimanja pravne stečevine može dovesti do pitanja kompatibilnosti - Velika podložnost viših zvaničnika političkim promjenama.

Prioritet 7: Povećanje konkurentnosti, razvoj poslovanja i malih i srednjih poduzeća, trgovina i ulaganja

Razvoj malih i srednjih poduzeća i povećanje konkurentnosti, trgovine i ulaganja ocijenjena su visokom ocjenom i u Bosni i Hercegovini i u Crnoj Gori.

Dok konkurentnost i ekonomski razvoj nisu ključne prednosti nego slabosti u ovom nerazvijenom području, dostupnost poslovnih lokacija i područja, uključujući industrijske zone i inkubatore predstavlja samo srednje važan prioritet u općinskim razvojnim

planovima obiju država. Nadalje, razina suradnje i okupljanja u klastere malih i srednjih poduzeća je niska, a promoviranje poslovnih prilika u području je neodgovarajuće.

Kada je u pitanju rangiranje mogućnosti u upitnicima, razvoj malih i srednjih poduzeća ocijenjen je najvišim ocjenama. Dodatne mogućnosti se vide u razvojnim kapacitetima za poljoprivrednu proizvodnju i preradu hrane, standardizaciju i certificiranje lokalnih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, razvoj lokalnih tržišta i internacionalizacija, i, na kraju popisa, u uspostavljanju poslovnih inkubatora i/ili industrijskih zona.

Određeni broj institucija i gospodarskih komora također je naveo da suradnja između struktura za potporu poslovanju i promoviranje ulaganja i poslovnih prilika u području mogu biti unaprijeđene.

S druge strane, najveća prijetnja je siva ekonomija, nedostatak menadžerskih vještina i kvalificiranih ljudskih resursa i neriješenih pitanja vlasništva.

Zanimanje za suradnju u povećanju konkurentnosti, razvoj poslovanja i malih i srednjih poduzeća i ulaganja veoma je veliko i u Bosni i Hercegovini i u Crnoj Gori.

SWOT

Prednosti	Slabosti	Prilike	Prijetnje
- Dobro razvijena proizvodnja energije i distributivna mreža; - Rastući broj i promet sektora malih i srednjih poduzeća; - Postojeća industrijska baza (npr. tekstilna, kemijska industrija, proizvodnja i isporuka energije, prerada metala i hrane) trenutno se restrukturira kako bi bila konkurentnija u budućnosti; - Relativno dobro razvijena zanatska industrija; - Prikladna eko-klima za proizvodnju vina, voća, povrća, duhana, medicinskog i ljekovitog bilja i zdravih prehrambenih proizvoda; - Tradicija u obrati određenih poljoprivrednih proizvoda prepoznata na inozemnim tržištima; - Postojanje osnovnih struktura za potporu poslovanju.	- Niska razina suradnje i okupljanja malih i srednjih poduzeća u klastere; - Niska razina dodane vrijednosti u prerađivačkoj industriji; - Nedovoljno državnih/lokalnih i stranih izravnih ulaganja što ugrožava modernizaciju i restrukturiranje pograničnih područja i njihovih zastarjelih i nekonkurentnih industrijskih i poljoprivrednih resursa; - Neadekvatno razvijena lokalna infrastruktura; - Nedovoljan razvoj sofisticiranih struktura i usluga za pružanje potpore poslovanju; - Ekonomija u ruralnim krajevima kvalificiranog područja često je segmentirana, jednoobrazna i marginalizirana; - Slab pristup financijama, posebno za mala i srednja poduzeća i poduzetnike u ruralnim područjima.	- Iskorištavanje prednosti CEFTA sporazuma kako bi se povećao izvozni potencijal; - Razvoj i iskorištavanje veza između lokalnih gospodarskih sektora kako bi se ostvarila dobit od lanaca isporuke i klastera i konkurentnost i daljnji ekonomski rast; - Unaprjeđenje poduzetništva i kvaliteta proizvoda kroz prekogranične inicijative; - Tržišni potencijal za stvaranje ekonomske suradnje koja vodi do prerade bioloških proizvoda; - Povećana prekogranična suradnja između struktura koje podržavaju poslovanje u industriji i uslužnim sektorima; - Brendiranje regionalnih proizvoda; - Potencijal za partnerstvo javnog sektora i bankarskog sektora u unapređenju pristupa financiranju za mala i srednja poduzeća i poduzetnike u ruralnim područjima i potporu razvoju lokalne infrastrukture; - Unaprjeđenje servisa za odlaganje otpada i kanalizacije će povećati ekonomski potencijal područja: - Potencijalni razvoj alternativnih/obnovljivih izvora energije.	- Nepostojanje snažnog opredjeljenja za uklanjanje regionalnih razvojnih razlika i potpore bržem ekonomskom rastu manje razvijenih regija barem u dijelu kvalificiranog područja; - Sporo usvajanje tehničkih i standarda kvalitete EU-a; - Neadekvatna promocija regionalnog poslovanja i prilika za ulaganja.

Prioritet 8: Jačanje istraživanja, tehnološkog razvoja, inovacija i ICT-a

Jačanje istraživanja, tehnološki razvoj, inovacije i ICT ocijenjeni su relativno niskom ocjenom.

Istraživanje i razvoj prepoznati su kao ključne slabosti od strane općina i institucija u obje države. Međutim, nalazi se nisko na razini općinskih razvojnih planova.

Ocjena dostupnosti povezane infrastrukture varira od visoke kada su u pitanju telekomunikacije i pristup internetu, do niske kada se radi o dostupnosti lokacija. One su ocijenjene malo višom ocjenom, ali se ne nalaze visoko na popisu općinskih razvojnih planova.

Buduće prilike, tehnološki razvoj i inovacije, kao i pristup i kvalitet ITC-a ocijenjene su najnižom ocjenom i u Bosni i Hercegovini i u Crnoj Gori.

Glavne prijetnje vide se u nedostatku odgovarajuće svijesti javnosti, strategija i akcijskih planova, kao i u nedostatku kvalificiranih ljudskih resursa.

Zanimanje za suradnju u jačanju istraživanja, tehnološkog razvoja, inovacija i ICT-a je veoma nisko i u Bosni i Hercegovini i u Crnoj Gori.

SWOT

Prednosti	Slabosti	Prilike	Prijetnje
- Dobro razvijena telekomunikacijska mreža - Postojanje ICT poslovnih inkubatora u većim gradovima - Relativno dobro obrazovane mlađe generacije i sveukupno unaprijeđeni pristup mogućnostima za usvajanje novih znanja u ovim područjima.	- Nizak udio modernih tehnologija koje se koriste u poljoprivredi i industriji - Nedostatak državne potpore istraživanju, tehnološkom razvoju, inovacijama i ICT-u. - Slaba promocija i svijest javnosti o inovacijama i postojećim mehanizmima potpore inovatorima.	- Povećan broj internetskih priključaka i pristupa novim tehnologijama - Razvoj ICT poslovnih inkubatora i centara za inovacije u kvalificiranoj regiji. - Promoviranje i podizanje svijesti javnosti o dobrobitima inovacija i potpore inovacijama - Unaprđenje postojećih i razvoj novih poticaja istraživanjima, tehnološkom razvoju, inovacijama i ICT-u.	- Nastavljeno zanemarivanje javnih ulaganja u istraživanje, tehnološki razvoj, inovacije i ICT. - Ograničen kapacitet i prilagodba novim trendovima - Mala privlačnost kvalificirane regije za domaće i strane ulagače

DODATAK 3: Komparativna analiza upitnika za općine

DODATAK 3: Komparativna analiza upitnika za općine

Procjena prednosti i slabosti svake teritorijalne jedinice općine

Bosna i Hercegovina *Crna Gora*

Rezultati između 1 (velika slabost) i 5 (izrazita prednost)

Opći aspekt

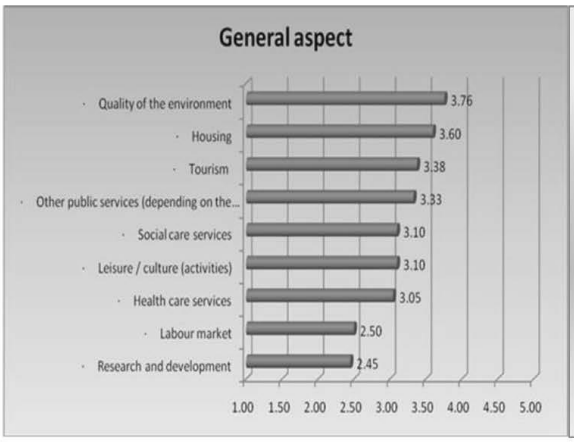

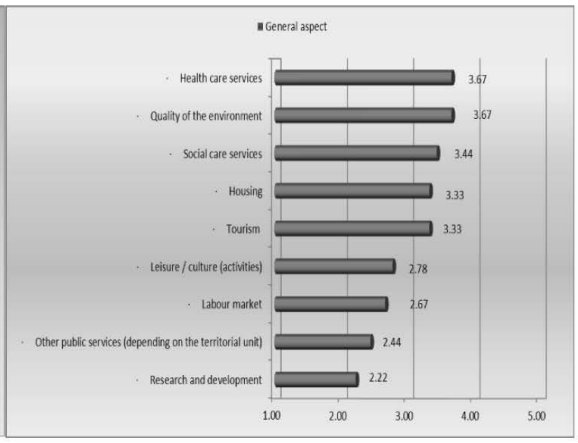

Opći aspekt	Opći aspekt
- Kvaliteta okoliša	- Usluge zdravstvene zaštite
- Stambeno zbrinjavanje	- Kvaliteta okoliša
- Turizam	- Usluge socijalne skrbi
- Druge javne usluge (ovisno o…)	- Stambeno zbrinjavanje
- Usluge socijalne skrbi	- Turizam
- Slobodne/kulturne aktivnosti	- Slobodne/kulturne aktivnosti
- Usluge zdravstvene zaštite	- Tržište rada
- Tržište rada	- Druge javne usluge (ovisno o teritorijalnoj jedinici)
- Istraživanje i razvoj	- Istraživanje i razvoj

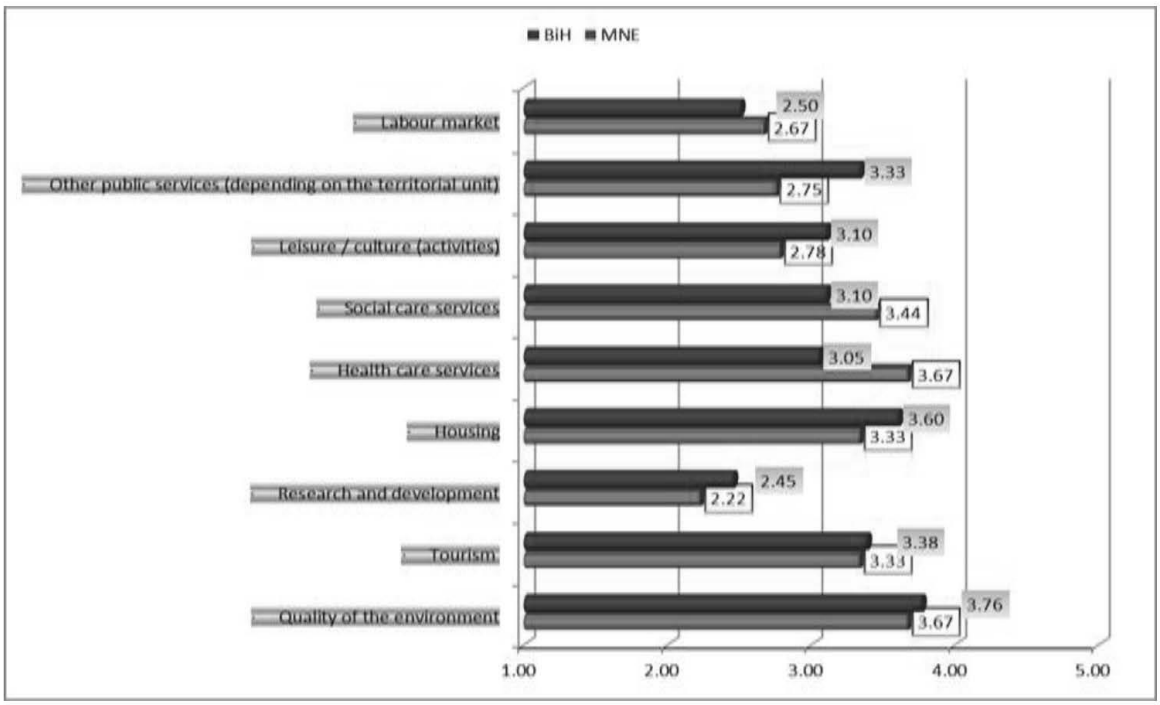

-	Tržište rada
-	Druge javne usluge (ovisno o teritorijalnoj jedinici)
-	Slobodne/kulturne aktivnosti
-	Usluge socijalne skrbi
-	Stambeno zbrinjavanje
-	Istraživanje i razvoj
-	Turizam
-	Kvaliteta okoliša

INFRASTRUKTURA

Bosna i Hercegovina Crna Gora

Rezultati između 1 (velika slabost) i 5 (izrazita prednost)

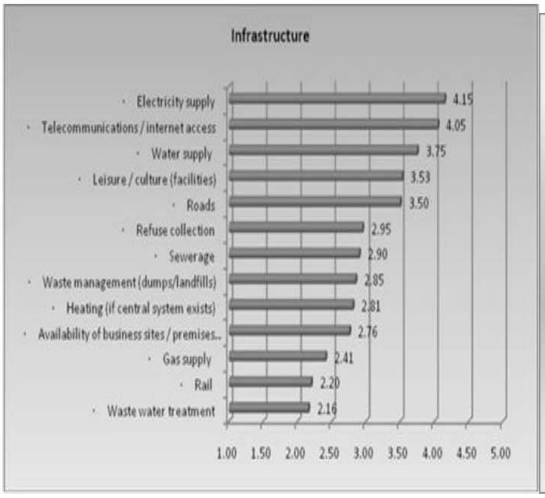

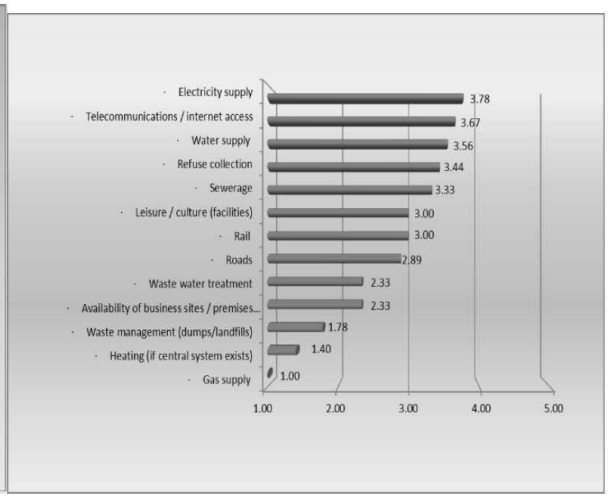

Infrastruktura	
- Opskrba električnom energijom	- Opskrba električnom energijom
- Telekomunikacije/pristup internetu	- Telekomunikacije/pristup internetu
- Opskrba vodom	- Opskrba vodom
- Rekreacijski/kulturni sadržaji	- Skupljanje otpada
- Ceste	- Kanalizacija
- Kanalizacija	- Rekreacijski/kulturni sadržaji
- gospodarenje otpadom (deponije/odlagališta)	- Željeznice
- grijanje (ukoliko postoji središnji sustav)	- Ceste
- Dostupnost poslovnih objekata/prostorija…	- Pročišćavanje otpadnih voda
- Opskrba plinom	- Dostupnost poslovnih objekata/prostorija…
- Željeznice	- Gospodarenje otpadom (ukoliko postoji središnji sustav)
- Pročišćavanje otpadnih voda	- Grijanje (ukoliko postoji središnji sustav)
	- Opskrba plinom

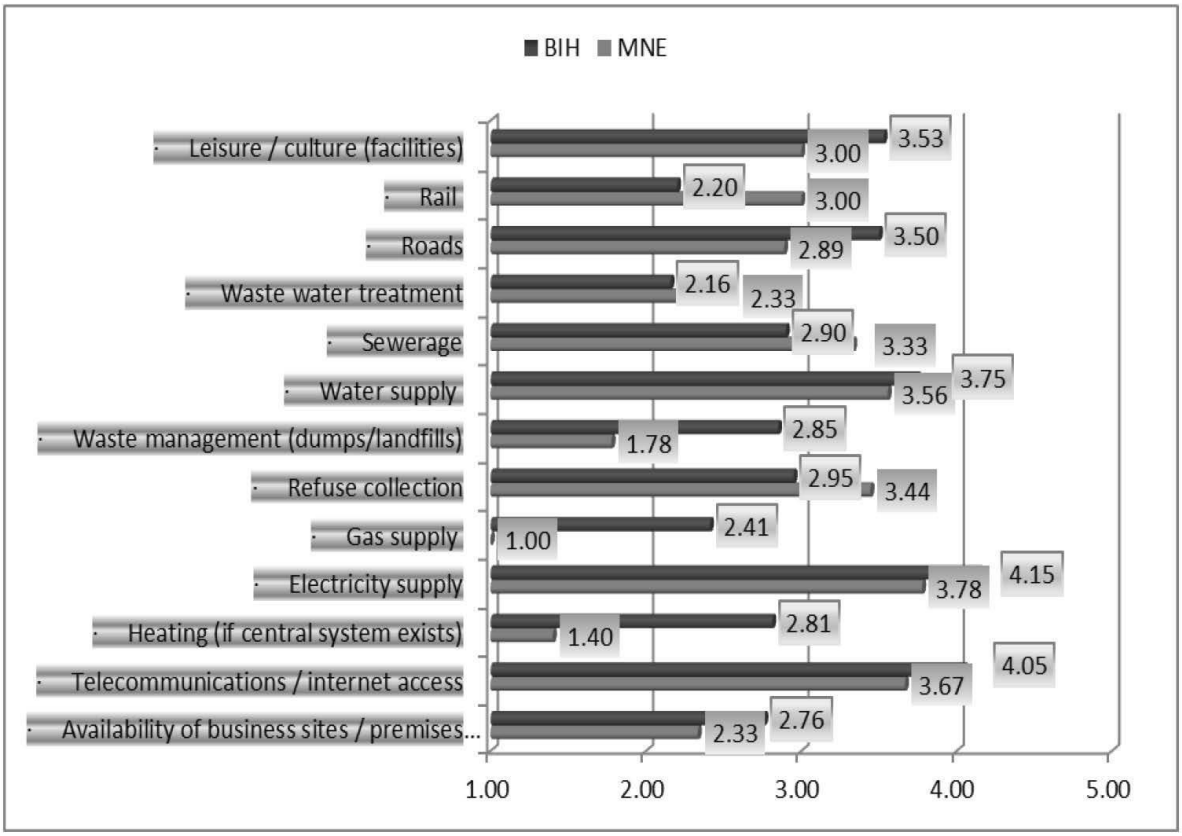

- Rekreacijski/kulturni sadržaji
- Željeznice
- Ceste
- Pročišćavanje otpadnih voda
- Kanalizacija
- Vodoopskrba
- Gospodarenje otpadom (deponije/odlagališta)
- Skupljanje otpada
- Opskrba plinom
- Opskrba električnom energijom
- Grijanje (ukoliko postoji središnji sustav)
- Telekomunikacije/pristup internetu
- Dostupnost poslovnih objekata/prostorija

Ocjena razvojnih i infrastrukturnih prioriteta svake teritorijalne jedinice

Bosna i Hercegovina *Crna Gora*

Rezultati između 1 (velika slabost) i 5 (izrazita prednost)

Opći aspekt

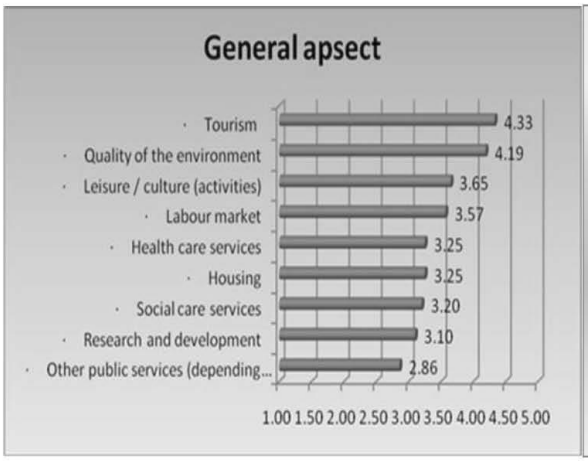

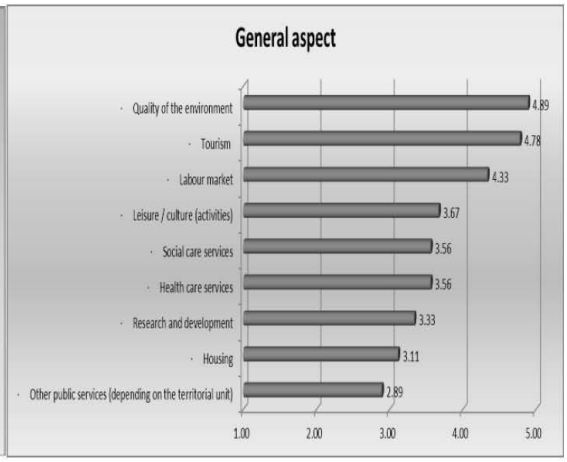

Opći aspekt	Opći aspekt
- Turizam	- Kvaliteta okoliša
- Kvaliteta okoliša	- Turizam
- Slobodne/kulturne aktivnosti	- Tržište rada
- Tržište rada	- Slobodne/kulturne aktivnosti
- Usluge zdravstvene zaštite	- Usluge socijalne skrbi
- Stambeno zbrinjavanje	- Usluge zdravstvene zaštite
- Usluge socijalne skrbi	- Istraživanje i razvoj
- Istraživanje i razvoj	- Stambeno zbrinjavanje
- Druge javne usluge (ovisno…)	- Druge javne usluge (ovisno o teritorijalnoj jedinici)

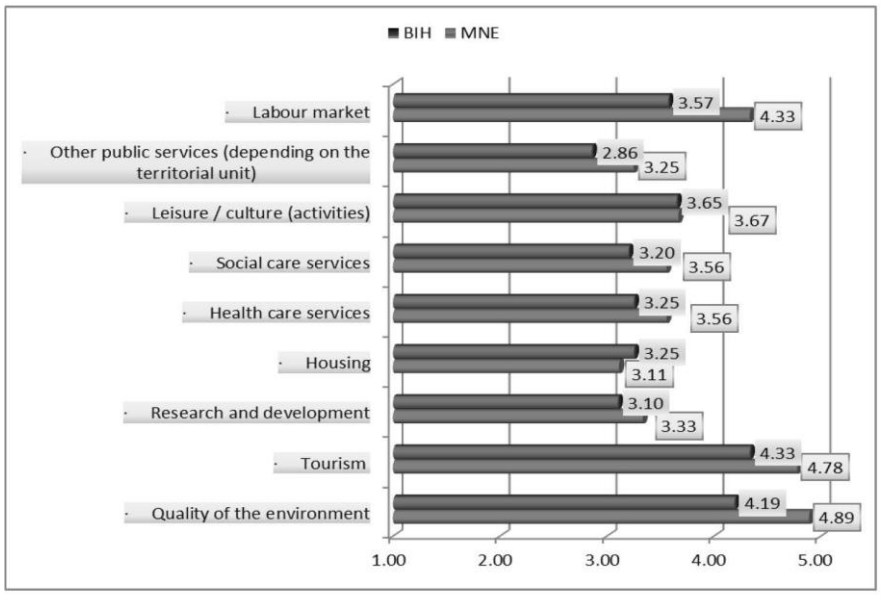

- Tržište rada
- Druge javne usluge (ovisno o teritorijalnoj jedinici)
- Slobodne/kulturne aktivnosti
- Usluge socijalne skrbi
- Usluge zdravstvene zaštite
- Stambeno zbrinjavanje
- Istraživanje i razvoj
- Turizam
- Kvaliteta okoliša

INFRASTRUKTURE

Bosna i Hercegovina *Crna Gora*

Rezultati između 1 (velika slabost) i 5 (izrazita prednost)

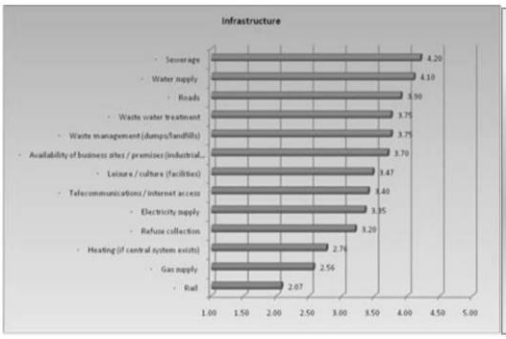

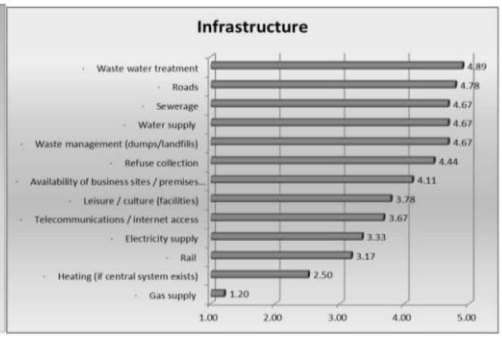

Infrastruktura	Infrastrukture
- Kanalizacija	- Pročišćavanje otpadnih voda
- Vodoopskrba	- Ceste
- Ceste	- Kanalizacija
- Pročišćavanje otpadnih voda	- Vodoopskrba
- Gospodarenje otpadom (deponije/odlagališta)	- Gospodarenje otpadom (deponije/odlagališta)
- Dostupnost poslovnih objekata/prostorija	- Skupljanje otpada
- Rekreacijski/kulturni sadržaji	- Dostupnost poslovnih objekata/prostorija
- Telekomunikacije/pristup internetu	- Rekreacijski/kulturni sadržaji
- Opskrba električnom energijom	- Telekomunikacije/pristup internetu
- Skupljanje otpada	- Opskrba električnom energijom
- Grijanje (ukoliko postoji središnji sustav)	- Željeznice
- Opskrba plinom	- Grijanje (ukoliko postoji središnji sustav)
- Željeznice	- Opskrba plinom

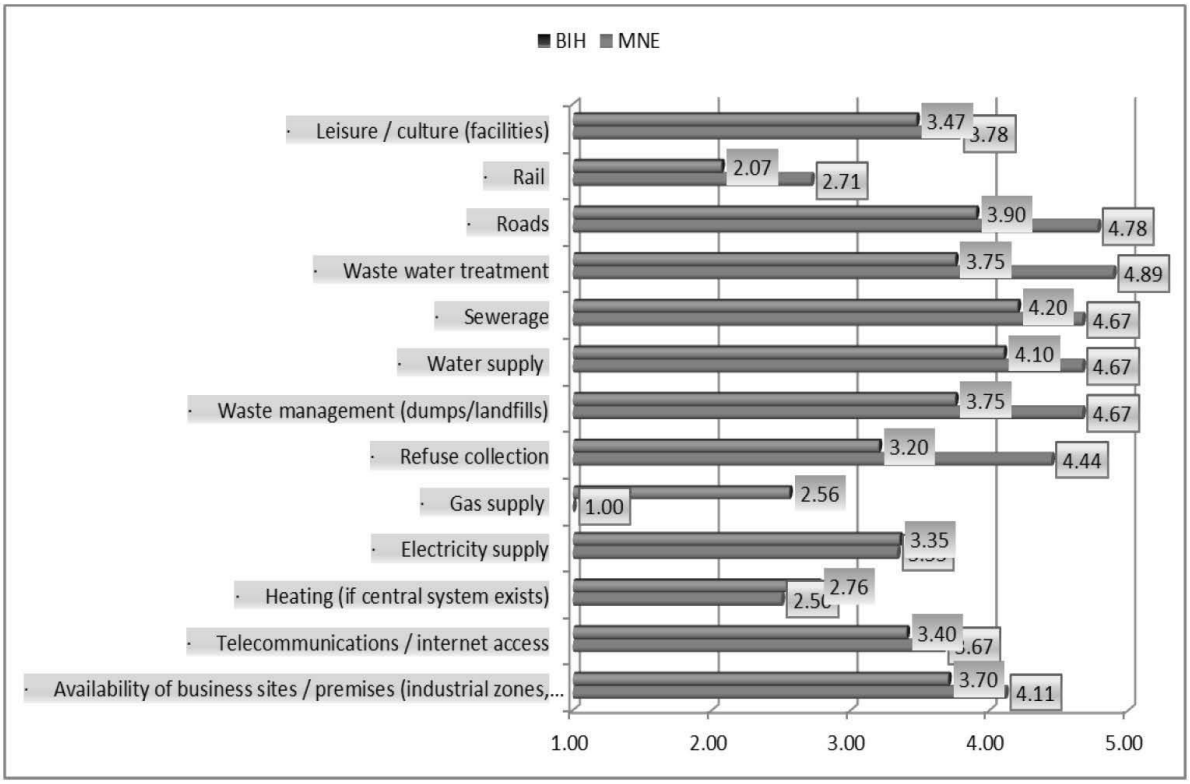

- Rekreacijski/kulturni sadržaji
- Željeznice
- Ceste
- Pročišćavanje otpadnih voda
- Kanalizacija
- Vodoopskrba
- Gospodarenje otpadom (deponije/odlagališta)
- Skupljanje otpada
- Opskrba plinom
- Opskrba električnom energijom
- Grijanje (ukoliko postoji središnji sustav)
- Telekomunikacije/pristup internetu
- Dostupnost poslovnih objekata/prostorija (industrijske zone,…)

Glavne prilike prema mišljenju općina

Broj pozitivnih odgovora

Bosna i Hercegovina

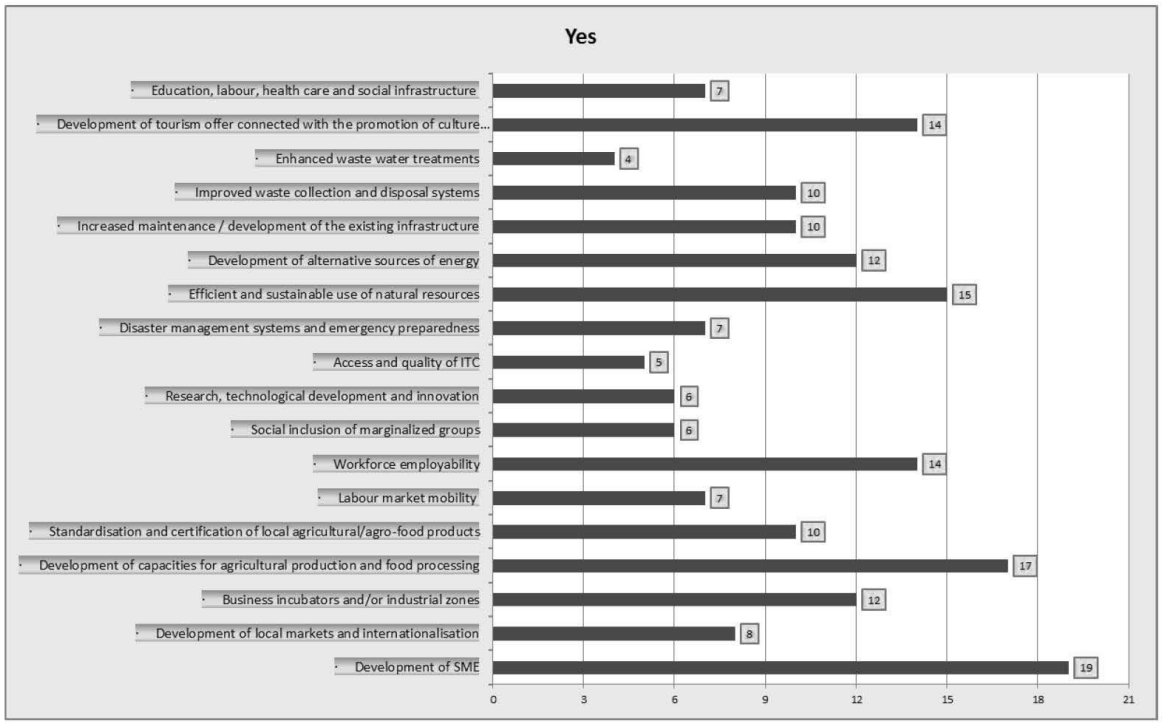

Da

- Obrazovanje, rad, zdravstvena zaštita i socijalna infrastruktura
- Razvoj turističke ponude povezan s promoviranjem kulture
- Poboljšano pročišćavanje otpadnih voda
- Poboljšan sustav prikupljanja otpada i zbrinjavanja
- Povećano održavanje/razvoj postojeće infrastrukture
- Razvoj alternativnih izvora energije
- Učinkovito i održivo korištenje prirodnih resursi
- Sustavi upravljanja u kriznim situacijama i pripravnost u hitnim slučajevima
- Pristup i kvaliteta ITC-a
- Istraživanje, tehnološki razvoj i inovacije
- Socijalna uključenost marginaliziranih skupina
- Zapošljivost radne snage
- Mobilnost tržišta rada
- Standardizacija i certifikacija lokalnih poljoprivrednih proizvoda
- Razvoj kapaciteta za poljoprivrednu proizvodnju i preradu hrane
- Poslovni inkubatori i/ili industrijske zone
- Razvoj lokalnih tržišta i internacionalizacija
- Razvoj malih i srednjih poduzeća

Crna Gora

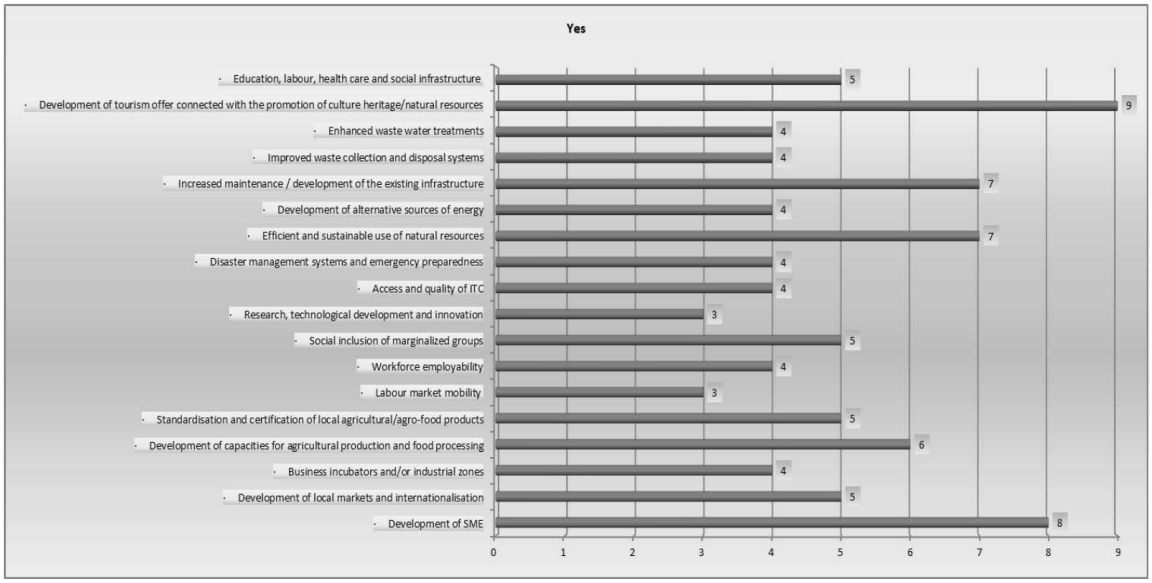

Da

- Obrazovanje, rad, zdravstvena zaštita i socijalna infrastruktura
- Razvoj turističke ponude povezan s promoviranjem kulturne baštine/prirodnih resursa
- Poboljšano pročišćavanje otpadnih voda
- Poboljšan sustav prikupljanja otpada i zbrinjavanja
- Povećano održavanje/razvoj postojeće infrastrukture
- Razvoj alternativnih izvora energije
- Učinkovito i održivo korištenje prirodnih resursi
- Sustavi upravljanja u kriznim situacijama i pripravnost u hitnim slučajevima
- Pristup i kvaliteta ITC-a
- Istraživanje, tehnološki razvoj i inovacije
- Socijalna uključenost marginaliziranih skupina
- Zapošljivost radne snage
- Mobilnost tržišta rada
- Standardizacija i certifikacija lokalnih poljoprivrednih proizvoda
- Razvoj kapaciteta za poljoprivrednu proizvodnju i preradu hrane
- Poslovni inkubatori i/ili industrijske zone
- Razvoj lokalnih tržišta i internacionalizacija
- Razvoj malih i srednjih poduzeća

Glavne prijetnje prema mišljenju općina

Broj pozitivnih odgovora

Bosna i Hercegovina

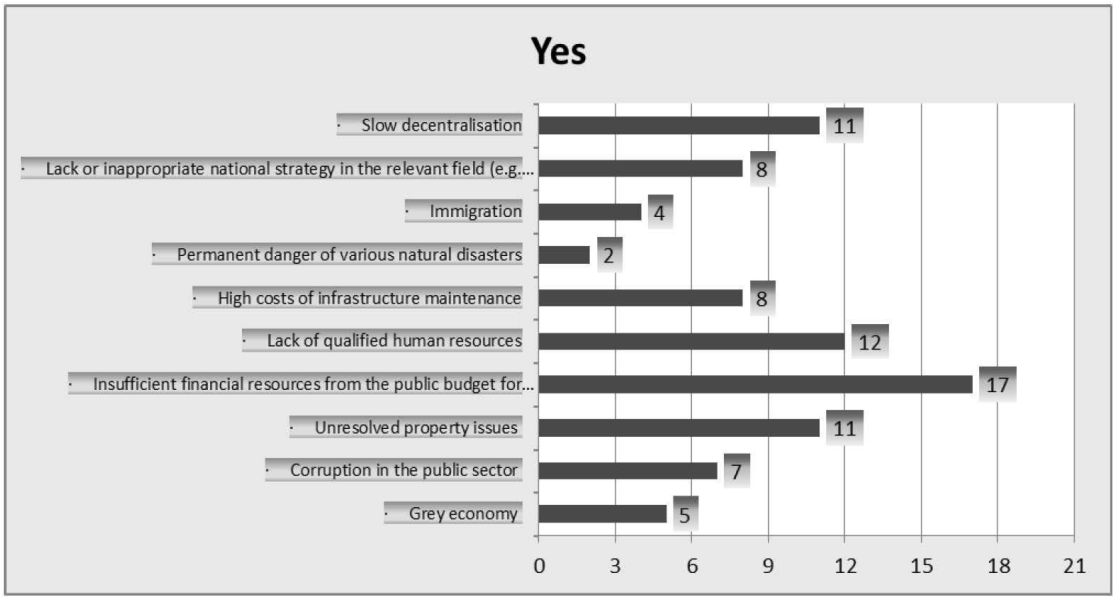

Da

- Spora decentralizacija
- Nepostojanje ili neprikladna nacionalna strategija u odgovarajućem području (npr…)
- Imigracija
- Stalna opasnost od raznih prirodnih katastrofa
- Visoki troškovi održavanja infrastrukture
- Nedostatak kvalificiranih ljudskih resursi
- Nedovoljno financijskih sredstava iz javnog proračun za…
- Neriješena pitanja u vezi nekretnina
- Korupcija u javnom sektoru
- Siva ekonomija

Crna Gora

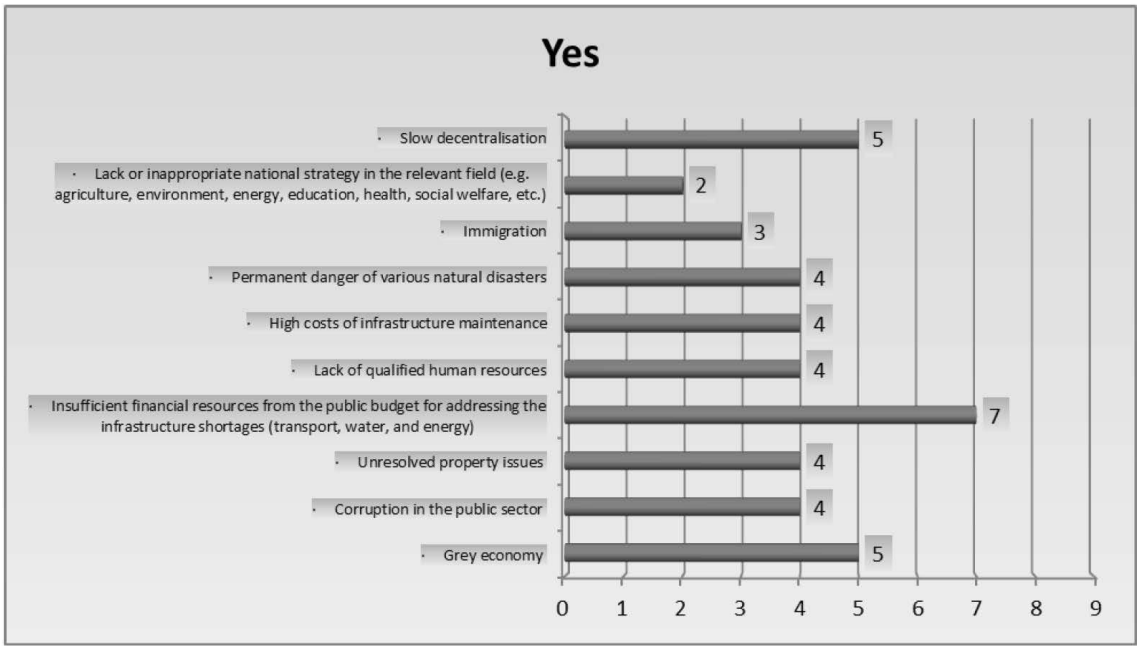

Da

- Spora decentralizacija
- Nepostojanje ili neprikladna nacionalna strategija u odgovarajućem području (npr. poljoprivreda, okoliš, energija, obrazovanje, zdravstvo, socijalna skrb, itd.)
- Imigracija
- Stalna opasnost od raznih prirodnih katastrofa
- Visoki troškovi održavanja infrastrukture
- Nedostatak kvalificiranih ljudskih resursi
- Nedovoljno financijskih sredstava iz javnog proračun za rješavanje problema infrastrukture (transport, voda i energija)
- Neriješena pitanja u vezi nekretnina
- Korupcija u javnom sektoru
- Siva ekonomija

Preferirana područja suradnje s paralelnim institucijama

Bosna i Hercegovina: rezultati su između 1 (nisko) i 6 (visoko)

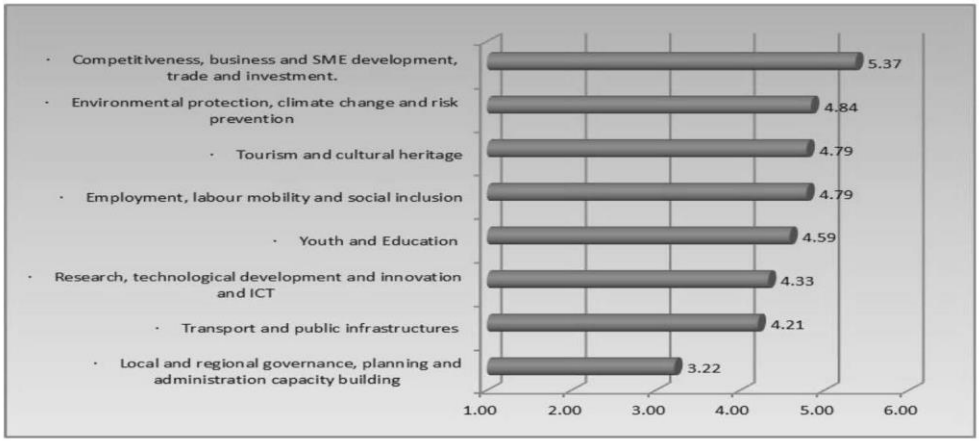

- Konkurentnost, poslovanje i razvoj malih i srednjih poduzeća, trgovina i investicije
- Zaštita okoliša, klimatske promjene i sprječavanje rizika
- Turizam i kulturna baština
- Zapošljavanje, mobilnost radne snage i socijalna uključenost
- Mladi i obrazovanje
- Istraživanje, tehnološki razvoj i inovacije i ICT
- Transport i javne infrastrukture
- Lokalno i regionalno upravljanje, planiranje i jačanje administrativnih kapaciteta

Crna Gora: rezultati su između 1 (nisko) i 6 (visoko)

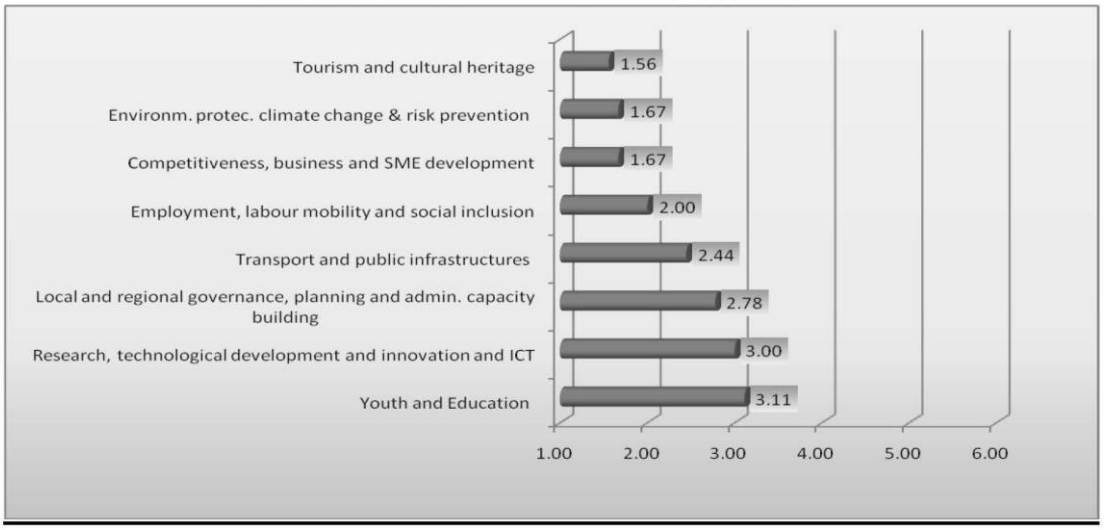

- Turizam i kulturna baština
- Zaštita okoliša, klimatske promjene i sprječavanje rizika
- Konkurentnost, poslovanje i razvoj malih i srednjih poduzeća
- Zapošljavanje, mobilnost radne snage i socijalna uključenost
- Transport i javne infrastrukture
- Lokalno i regionalno upravljanje, planiranje i jačanje administrativnih kapaciteta
- Istraživanje, tehnološki razvoj i inovacije i ICT
- Mladi i obrazovanje

DODATAK II - OPĆI UVJETI

Sadržaj

DODATAK II	OPĆI UVJETI
Prvi dio:	Opće odredbe
Članak 1.	Razdoblje izvršenja, razdoblje operativnog provođenja i rok za ugovaranje
Članak 2.	Korisnici IPA II programa i njihove zajedničke dužnosti
Članak 3.	Zahtjevi za izvještavanje
Članak 4.	Vidljivost i komuniciranje
Članak 5.	Prava intelektualnog vlasništva
Članak 6.	Prihvatljivost troškova
Drugi dio:	Odredbe koje se primjenjuju na neizravno upravljanje korisnika IPA II programa
Članak 7.	Opća načela
Članak 8. Članak 8a.	Postupci nabave i dodjele granta Obveza izvještavanja, administrativne sankcije i propust djelovanja
Članak 9.	Ex-ante kontrole postupaka dodjele granta i nabave i ex-post kontrole ugovora i grantova koje provodi Komisija
Članak 10.	Bankovni računi, računovodstveni sustavi i priznati troškovi
Članak 11.	Odredbe o plaćanju koje je Komisija izvršila korisniku IPA II programa koji je Ugovorno tijelo
Članak 12.	Prekid plaćanja
Članak 13.	Povrat sredstava
Treći dio:	Završne odredbe
Članak 14.	Konzultacije korisnika IPA II programa i Komisije
Članak 15.	Amandmani na ovaj sporazum o financiranju
Članak 16.	Suspendiranje ovog sporazuma o financiranju
Članak 17.	Raskid ovog sporazuma o financiranju
Članak 18.	Aranžmani za rješavanje sporova

Prvi dio: Opće odredbe

Članak 1. - Razdoblje izvršenja, razdoblje operativnog provođenja i rok za ugovaranje

(1) Razdoblje izvršenja je razdoblje tijekom kojeg se Sporazum o financiranju provodi i uključuje razdoblje operativnog provođenja kao i završnu fazu. Trajanje razdoblja provođenja definirano je u članku 2(1) Posebnih uvjeta i počinje stupanjem na snagu ovog sporazuma o financiranju.

(2) Razdoblje operativnog provođenja je razdoblje u kojem se provode i završavaju sve operativne aktivnosti obuhvaćene ugovorima o nabavi i grantu u okviru Programa aktivnosti. Trajanje ovog razdoblja definirano je u članku 2(2) Posebnih uvjeta i počinje stupanjem na snagu ovog sporazuma o financiranju.

(3) Ugovorno tijelo poštuje razdoblja izvršenja i operativnog provođenja prilikom zaključivanja i provođenja ugovora o nabavi i grantu u okviru ovog sporazuma o financiranju.

(4) Troškovi povezani s aktivnostima u okviru ovog programa aktivnosti su prihvatljivi za financiranje sredstvima EU-a samo ako su nastali tijekom razdoblja operativnog provođenja.

(5) Ugovori o nabavi i grantu zaključuju se najkasnije tri godine od stupanja na snagu ovog sporazuma o financiranju, osim u slučaju:

(a) već zaključenih amandmana na ugovore;

(b) pojedinačnih ugovora o nabavi koji trebaju biti zaključeni nakon prijevremenog raskida postojećeg ugovora o nabavi;

(c) ugovora koji se odnose na reviziju i procjenu koji mogu biti potpisani nakon operativnog provođenja;

(d) promjene subjekta koji je zadužen za obavljanje povjerenih zadataka.

(6) Ugovor o nabavi ili grantu koji nije rezultirao nikakvim plaćanjem u razdoblju od dvije godine od potpisivanja automatski se raskida, a sredstva za njegovo financiranje se oslobađaju, osim u slučaju pokrenutog sudskog postupka pred sudovima ili arbitražnim tijelima.

Članak 2. - Korisnici IPA II programa i njihove zajedničke dužnosti

(1) Kao što je definirano u članku 76(3) odnosnih Okvirnih sporazuma, korisnici IPA II programa surađuju, a naročito zajednički obavljaju sljedeće funkcije i preuzimaju sljedeće odgovornosti:

(a) pripremaju programe prekogranične suradnje u skladu s člankom 68. odnosnih Okvirnih sporazuma ili njihovu reviziju;

(b) osiguravaju učešće na sastancima Zajedničkog nadzornog odbora (JMC) i drugim bilateralnim sastancima;

(c) nominiraju svoje predstavnike u JMC-u;

(d) uspostavljaju Zajedničko tehničko tajništvo (JTS) i osiguravaju njegovu adekvatnu popunjenost;

(e) pripremaju i provode strateške odluke JMC-a;

(f) daju potporu radu JMC-a, osiguravaju podatke potrebne za obavljanje njegovih zadataka, naročito podatke koji se odnose na napredovanje operativnog programa u smislu posebnih ciljeva po tematskim prioritetima, kao što je to definirano u Programu prekogranične suradnje;

(g) uspostavljaju sustav za prikupljanje pouzdanih informacija o provođenju Programa prekogranične suradnje;

(h) pripremaju godišnja i konačna izvješća o provođenju, kako je navedeno u članku 80. odnosnih Okvirnih sporazuma u skladu s člankom 3;

(i) pripremaju i provode usklađeni plan vezan za komuniciranje i vidljivost;

(j) pripremaju godišnji plan rada Zajedničkog tehničkog tajništva koji odobrava JMC.

(2) U svrhu primjene članka 25. Okvirnog sporazuma o zaštiti podataka, osobni podatci će:

- se obrađivati na zakonit, pošten i transparentan način u vezi sa subjektom podataka;

- se prikupljati u navedene, izričite i legitimne svrhe i neće se dalje obrađivati na način koji nije u skladu s tim svrhama;
- biti odgovarajući, relevantni i ograničeni na ono što je potrebno u odnosu na svrhe za koje se obrađuju;
- biti točni i, po potrebi, ažurirani;
- se obrađivati na način koji osigurava odgovarajuću sigurnost osobnih podataka i;
- biti u formi koja omogućava identifikaciju subjekata podataka onoliko koliko je potrebno u svrhe za koje se obrađuju osobni podatci.

Osobni podatci koji će se navoditi u dokumentima korisnika IPA II programa u skladu s člankom 8.5 moraju se obrisati po isteku rokova navedenih u članku 8.5.

Članak 3. - Zahtjevi za izvještavanje

(1) Za potrebe izvještavanja koje su definirane u članku 80(1) odnosnih Okvirnih sporazuma operativne strukture koriste obrazac koji se nalazi u Dodatku III ovog sporazuma o financiranju.

(2) Za potrebe Općih uvjeta izvještavanja Komisiji definiranih u članku 58. Okvirnog sporazuma i Posebnih uvjeta izvještavanja u okviru neizravnog upravljanja definiranih u članku 59(1) odnosnih Okvirnih sporazuma o godišnjem izvješću o provođenju pomoći u okviru IPA II programa, NIPAC-ovi koriste obrazac definiran u Dodatku IIIA ovom sporazumu o financiranju.

(3) Za potrebe određenih uvjeta izvještavanja u okviru neizravnog upravljanja definiranih pod točkom (a) članka 59(2) Okvirnog sporazuma o godišnjim financijskim izvješćima ili izvodima, NAO u korisniku IPA II programa koji je Ugovorno tijelo, koristi obrasce definirane u Dodatku IV ovom sporazumu o financiranju.

(4) Za potrebe članka 59(4) Okvirnog sporazuma, NIPAC u korisniku IPA II programa koji je Ugovorno tijelo, podnosi konačno izvješće o provođenju IPA II pomoći u okviru ovog programa aktivnosti Komisiji, najkasnije četiri mjeseca nakon posljednje isplate izvođačima ili korisnicima granta.

(5) Za potrebe članka 59(6) Okvirnog sporazuma, NAO u korisniku IPA II programa koji je Ugovorno tijelo, do 15. siječnja naredne financijske godine dostavlja, u elektroničkoj formi, kopiju podataka koji se vode u računovodstvenom sustavu u skladu s člankom 10(5). Ovo treba biti popraćeno potpisanim nerevidiranim sažetim Financijskim izvješćem u skladu s točkom (c) Dodatka IV.

Članak 4. - Vidljivost i komuniciranje

(1) Kao što je definirano u odredbama članaka 24(1), 76(3)(k) i 78(8)(f) odnosnih Sporazuma o financiranju, korisnici IPA II programa pripremaju usklađeni plan vidljivosti i aktivnosti komuniciranja koji se dostavlja Komisiji na suglasnost u razdoblju od 6 mjeseci od stupanja na snagu ovog sporazuma o financiranju.

(2) Ove aktivnosti komuniciranja i vidljivosti u skladu su s Priručnikom za komunikacije i vidljivost za vanjske aktivnosti EU-a koji je definirala i objavila Komisija, a koji je na snazi u vrijeme obavljanja aktivnosti.

Članak 5. - Prava intelektualnog vlasništva

(1) Ugovori financirani u okviru ovog sporazuma o financiranjuosiguravaju da korisnici IPA II programa ostvare sva prava intelektualnog vlasništva u pogledu informacijskih tehnologija, studija, nacrta, planova, materijala za objavljivanje i svih drugih materijala pripremljenih za potrebe planiranja, provođenja, nadzora i procjene.

(2) Korisnik IPA II programa koji je Ugovorno tijelo garantira da Komisija ili bilo tko koga Komisija ovlasti, kao i drugi korisnik IPA II programa imaju pristup i pravo koristiti takav materijal. Komisija će koristiti takve materijale samo za svoje vlastite potrebe.

Članak 6. - Prihvatljivost troškova

(1) Sljedeći izdatci nisu prihvatljivi za financiranje u okviru ovog sporazuma o financiranju:

(a) dugovi i troškovi financiranja duga (kamata),

(b) rezerve za gubitke ili potencijalne buduće obveze,

(c) troškovi koje prijavi korisnik (korisnici) i koji se financiraju iz druge aktivnosti ili programa rada koji se financira bespovratnim sredstvima Unije,

(d) gubitci zbog deviznog tečaja,

(e) krediti trećim stranama,

(f) novčane kazne, penali i troškovi sudskih postupaka;

(2) Kupovina zemljišta na kojem ne postoje građevine i zemljišta na kojem postoje, u iznosu do 10 % ukupnih prihvatljivih izdataka za odnosnu aktivnost, prihvatljiva je za financiranje u okviru IPA II programa prekogranične suradnje ako je priroda kupovine opravdana prirodom aktivnosti i ako je definirana u Dodatku I.

Drugi dio: Odredbe koje se primjenjuju na neizravno upravljanje korisnika IPA II programa

Članak 7. - Opća načela

(1) Svrha drugog dijela je definiranje pravila za provođenje Programa aktivnosti u okviru neizravnog upravljanja, a naročito pravila koja se odnose na provođenje povjerenih proračunskih zadataka opisanih u Dodatku I, kao i definiranje prava i obveza korisnika IPA II programa koji je Ugovorno tijelo i Komisije u smislu obavljanja ovih zadataka.

(2) Kao što je definirano u točki (b) članka 76(3) odnosnih Okvirnih sporazuma, korisnici IPA II programa zajednički pripremaju bilateralni sporazum i osiguravaju njegovo provođenje.

(3) Korisnik IPA II programa koji nije Ugovorno tijelo surađuje s IPA II korisnikom koji jest Ugovorno tijelo kako bi osigurao obavljanje sljedećih zadataka:

(a) provođenje operativnog praćenja i upravljanje aktivnostima definiranim u točki (b) članka 76(4) Okvirnog sporazuma;

(b) verifikacije u skladu s člankom 76(5) Okvirnog sporazuma;

(c) zaštitu financijskog interesa Unije kako je definirano u članku 51. Okvirnog sporazuma.

Članak 8. - Postupci nabave i dodjele granta

(1) Zadatke navedene u članku 7(3) obavlja korisnik IPA II programa koji je Ugovorno tijelo, u skladu s postupcima i standardnim dokumentima koje definira i objavljuje Komisija za dodjelu ugovora o nabavi i ugovore o grantu u vanjskim aktivnostima,

koji su na snazi na datum pokretanja odnosnog postupka (PRAG), kao i u skladu sa standardima vidljivosti i komuniciranja navedenim u članku 4(2).

(2) U skladu s člankom 18(2) Okvirnog sporazuma Komisija će IPA II korisniku koji je Ugovorno tijelo osigurati daljnje smjernice koje se odnose na prilagođavanje postupaka i standardnih dokumenata za dodjelu ugovora o nabavi i ugovora o grantu u vanjskim aktivnostima koje definira i objavljuje Komisija pojedinačnim slučajevima prekogranične suradnje.

(3) Korisnik IPA II programa koji je Ugovorno tijelo provodi postupak dodjele ugovora o nabavi i ugovora o grantu, zaključuje odnosne ugovore i osigurava da je sva relevantna dokumentacija koja predstavlja revizorski trag na jeziku ovog sporazuma o financiranju. U svrhe Dijela dva ovog sporazuma o financiranju, svako pozivanje na ugovore o grantu također uključuje sporazum o doprinosu, a svako pozivanje na korisnike granta također uključuje organizacije koje su potpisale sporazum o doprinosu.

(4) Korisnici IPA II programa u potpunosti surađuju prilikom uspostavljanja komisija za procjenu kao što je definirano u točki (a) članka 76(4) odnosnih Okvirnih sporazuma.

(5) Korisnik IPA II programa koji je Ugovorno tijelo vodi sve relevantne financijske dokumente i prateću ugovornu dokumentaciju od datuma stupanja na snagu ovog sporazuma o financiranju ili od ranijeg datuma u slučaju da je postupak nabave, poziv za dostavljanje ponuda ili postupak izravne dodjele granta pokrenut prije stupanja na snagu ovog sporazuma o financiranju:

(a) Naročito za postupke nabave:

a) Najava javnog nadmetanja s dokazom objave najave nabave i sve ispravke;

b) Imenovanje komisije za uži izbor;

c) Izvješće komisije za izbor (uključujući dodatke) i prijave;

d) Dokaz o objavljivanju obavijesti o užem izboru;

e) Pisma kandidatima koji nisu ušli u uži izbor;

f) Poziv na dostavljanje ponuda ili slično;

g) Tenderski dosje koji uključuje dodatke, pojašnjenja, zapisnike sa sastanaka, dokaze o objavljivanju;

h) Imenovanje komisije za procjenu ponuda;

i) Izvješće o pokretanju postupka javne nabave, uključujući dodatke;

j) Izvješće o procjeni/pregovorima, uključujući dodatke i primljene ponude;[1]

k) Pismo obavijesti;

l) Prateće pismo za dostavljanje ugovora;

m) Pisma neuspješnim kandidatima;

n) Obavijest o dodjeli/poništavanju, uključujući dokaz o objavi;

o) Potpisani ugovori, izmjene, materijali, izvješća o provođenju i relevantna korespondencija.

(b) Naročito za pozive za dostavljanje ponuda i izravnu dodjelu grantova:

a) Imenovanje komisije za procjenu ponuda;

b) Otvaranje i administrativna izvješća uključujući dodatke i primljene prijave;[2]

c) Pisma uspješnim i neuspješnim kandidatima nakon čega slijedi procjena sažetka;

d) Izvješće o procjeni sažetka;

e) Izvješće o procjeni kompletne aplikacije ili izvješće o pregovaračkom postupku s relevantnim dodatcima;

f) Provjera prihvatljivosti i prateće dokumentacije;

g) Pisma uspješnim i neuspješnim ponuđačima s odobrenim rezervnim listama nakon procjene potpunih ponuda;

h) Prateće pismo za dostavljanje ugovora o grantu;

i) Obavijest o dodjeli/poništavanju, uključujući dokaz o objavi;

j) Potpisani ugovori, izmjene, materijali, izvješća o provođenju i relevantna korespondencija.

Uz to, financijski i ugovorni dokumenti navedeni u stavku 5 (a) i (b) ovog članka popraćeni su svim relevantnim pratećim dokumentima zahtijevanim u postupku opisanom u odjeljku 1. ovog članka, kao i svom dokumentacijom koja se odnosi na plaćanja, povrate i operativne troškove, na primjer izvješćima o projektu i provjerama na terenu, prihvaćanjem radova i isporuka, garancijama, jamstvima i izvješćima inženjera koji obavljaju nadzor.

Sva relevantna financijska i ugovorna dokumentacija čuva se tijekom istog razdoblja, u skladu s člankom 49. Okvirnog sporazuma.

Članak 8a. - Obveza izvještavanja, administrativne sankcije i propust djelovanja

(1) Prilikom primjene postupaka i standardnih dokumenata koje je utvrdila i objavila Komisija za dodjelu ugovora o nabavi i grantu, korisnik IPA II programa u skladu s tim osigurava da se ugovor o nabavi ili grantu financiran od strane EU-a ne dodijeli gospodarskom subjektu niti podnositelju zahtjeva za dodjelu granta ukoliko se taj gospodarski subjekt ili podnositelj zahtjeva za dodjelu granta ili osoba s ovlašću zastupanja, donošenja odluka ili kontrolom nad njim nalazi u nekoj od situacija za isključenje kako je predviđeno odgovarajućim procedurama i standardnim dokumentima Komisije.

(2) Korisnik IPA II programa koji je Ugovorno tijelo obavještava Komisiju kada je kandidat, ponuđač ili podnositelj zahtjeva isključen iz sudjelovanja u postupcima nabave i dodjele ugovora o grantu zbog nepravilnosti i počinjenih prijevara, ili kada je ustanovljeno ozbiljno kršenje njegovih ugovornih obveza.

(3) Korisnik IPA II programa koji je Ugovorno tijelo uzima u obzir informacije sadržane u "Sustavu za prijevremeno otkrivanje i isključenje" (EDES) Komisije prilikom dodjele ugovora o nabavi i grantu. Pristup informacijama može biti omogućen putem kontaktnih točki ili konzultacijom putem sljedećih sredstava: (Europska komisija, Glavna direkcija za proračun, računovodstveni službenik Komisije, BRE2-13/505, B-1049 Brisel, Belgija i putem e-maila BUDG-CO1-EXCL-DB@ec.europa.eu s kopijom na adresu Komisije koja je navedena u članku 3. Posebnih uvjeta).

---

[1] Uklanjanje neuspješnih ponuda pet godina nakon završetka postupka nabave.

[2] Uklanjanje neuspješnih ponuda tri godine nakon završetka postupka nabave.

(4) Kada korisnik IPA II programa koji je Ugovorno tijelo sazna za situaciju za isključenje u provođenju zadataka opisanih u Dodatku I, korisnik IPA II programa koji je Ugovorno tijelo gospodarskom subjektu ili podnositelju zahtjeva za dodjelu granta nameće isključenje iz svojih budućih postupaka nabave ili dodjele granta. Korisnik IPA II programa koji je Ugovorno tijelo također može nametnuti novčanu kaznu koja je proporcionalna vrijednosti predmetnog ugovora. Isključenja i/ili novčane kazne određuju se prema akuzatornom postupku u kojem je osigurano pravo obrane predmetne osobe. Korisnik IPA II programa koji je Ugovorno tijelo obavještava Komisiju u skladu sa stavkom 1. ovog članka.

(5) U pogledu stavka 4. ovog članka, korisnik IPA II programa koji je Ugovorno tijelo počinjava propust djelovanja ukoliko ne odredi isključenje i/ili novčanu kaznu za gospodarskog subjekta ili podnositelja zahtjeva za dodjelu granta.

(6) U slučaju propusta djelovanja, korisnik IPA II programa koji je Ugovorno tijelo obraća se Komisiji s objašnjenjem razloga za propust djelovanja. Komisija zadržava pravo isključiti gospodarskog subjekta i/ili podnositelja zahtjeva za dodjelu granta iz budućih postupaka dodjela koje financira EU i/ili odrediti novčanu kaznu gospodarskom subjektu ili podnositelju zahtjeva za dodjelu granta između 2 % i 10 % ukupne vrijednosti predmetnog ugovora.

Članak 9. - Ex-ante kontrole postupaka dodjele granta i nabave i ex-post kontrole ugovora i grantova koje provodi Komisija

(1) Komisija može izvršiti ex-ante kontrole postupka nabave, objavljivanja poziva za dostavljanje ponuda i postupka dodjele ugovora o nabavi i ugovora o grantu tijekom sljedećih faza postupka dodjele ugovora o nabavi ili o grantu:

a) odobrenja obavijesti o ugovoru za nabavu, programe rada za pozive za dostavljanje ponuda i njihove izmjene;

b) odobrenja tenderske dokumentacije i smjernica za podnositelje zahtjeva za dodjelu granta;

c) odobrenja imenovanja članova Komisija;

d) odobrenja izvješća o procjeni i odluka o dodjelama[1];

e) odobrenje ugovornih dosjea i dodataka ugovorima.

(2) U smislu ex-ante kontrola, Komisija odlučuje o:

a) provođenju ex-ante kontrola svih spisa; ili

b) provođenju ex-ante kontrola odabranih spisa,;ili

c) potpuno odustati od ex-ante kontrola.

(3) Ako Komisija odluči izvršiti ex-ante kontrole u skladu sa stavkom 2. alineje (a) i (b) ovog članka, korisnika IPA II programa koji je Ugovorno tijelo izvještava i dokumentima izabranim za ex-ante kontrole. Ovaj korisnik IPA II programa, nakon obavijesti o tome koji je dokument izabran, Komisiji dostavlja svu potrebnu dokumentaciju i informacije, a najkasnije u vrijeme dostavljanja obavijesti o ugovoru ili radnog programa za objavljivanje.

(4) Komisija može u bilo kojem trenutku odlučiti da izvrši ex-post kontrole bilo kojeg ugovora ili granta koji je dodijelio korisnik IPA II programa koji je Ugovorno tijelo, a na temelju ovog sporazuma o financiranju, uključujući reviziju i provjere na licu mjesta. Ovaj korisnik IPA II programa dostavlja Komisiji svu dokumentaciju i potrebne podatke i informacije nakon što bude obaviješten da je dokument izabran za ex-post kontrolu. Komisija može ovlastiti osobu ili subjekta da izvrši ex-post kontrolu u njezino ime.

Članak 10. - Bankovni računi, računovodstveni sustavi i priznati troškovi

(1) Nakon stupanja na snagu ovog sporazuma o financiranju, Državni fond i operativna struktura korisnika IPA II programa koji je Ugovorno tijelo za Program aktivnosti otvaraju najmanje jedan bankovni račun u eurima. Ukupna bankovna bilanca za Program aktivnosti je zbroj bilanci na svim bankovnim računima Programa aktivnosti čiji su vlasnici Državni fond i sve sudjelujuće operativne strukture korisnika IPA II programa koji je Ugovorno tijelo.

(2) Korisnik IPA II programa koji je Ugovorno tijelo priprema i dostavlja Komisiji planove prognoze isplata za razdoblje trajanja provođenja Programa aktivnosti. Ove prognoze ažuriraju se za potrebe Godišnjeg financijskog izvješća navedenog u članku 3(2) i za svaki zahtjev za isplatu sredstava. Prognoze se temelje na dokumentiranim detaljnim analizama (uključujući planirani raspored ugovaranja po ugovoru za sljedećih dvanaest mjeseci), koje su dostupne Komisiji na zahtjev.

(3) Početni plan prognoze isplata sadrži sažetak godišnjih prognoza isplata za cijelo razdoblje provođenja i mjesečne prognoze isplata za prvih dvanaest mjeseci Programa aktivnosti. Naknadni planovi sadrže sažetak godišnjih prognoza isplata za bilancu provedbenog razdoblja Programa aktivnosti i mjesečne prognoze isplate za narednih četrnaest mjeseci.

(4) Od korisnika IPA II programa koji je Ugovorno tijelo zahtijeva se da uspostavi i održava računovodstveni sustav u skladu s odredbom 2(3)(b) Dodatka A Okvirnom sporazumu u kojem se barem prikupljaju podatci o ugovorima u okviru Programa aktivnosti navedenog u Dodatku V.

(5) Troškovi prepoznati u računovodstvenom sustavu koji se koristi u skladu s dijelom 4. ovog članka moraju nastati, biti plaćeni i prihvaćeni, te odgovarati stvarnim troškovima koji se dokazuju pratećom dokumentacijom, a koriste se kada je to potrebno kako bi se pokrilo avansno financiranje koje je isplatio korisnik IPA II programa koji je Ugovorno tijelo po lokalnim ugovorima.

(6) Komisija koristi troškove prepoznate u računovodstvenom sustavu za potrebe svog priznavanja troškova tijekom razdoblja provođenja Programa aktivnosti (uključujući pokriće avansnog financiranja koje je isplatio korisnik IPA II programa koji je Ugovorno tijelo), postupka odobravanja plaćanja, postupka konačnog sravnjivanja računa na kraju Programa aktivnosti, godišnjeg presjeka stanja i za sve druge analize upravljanja i učinka.

(7) Korisnik IPA II programa koji je Ugovorno tijelo Komisiji na zahtjev dostavlja sljedeća izvješća:

(a) Izvješće o presjeku stanja - definirano u članku 3(5);

(b) Godišnja izvješća definirana u stavcima od (2) do (4) članka 3.;

(c) Zahtjev za izvješća o sredstvima navedena u članku 11.

Članak 11. - Odredbe o plaćanju koje je Komisija izvršila korisniku IPA II programa koji je Ugovorno tijelo

(1) Korisnik IPA II programa koji je Ugovorno tijelo dostavlja godišnje prognoze isplate za Program aktivnosti koje su pripremljene u skladu s člankom 10(2) uz prvi zahtjev za avansnu isplatu. Prvi zahtjev za avansnu isplatu iznosi 100 % prognoziranih isplata za prvu godinu plana prognoze isplata.

[1] Kada su u pitanju ugovori o uslugama ovaj korak uključuje ex-ante kontrole vezane za odobrenje užeg izbora.

(2) Korisnik IPA II programa koji je Ugovorno tijelo dostavlja naknadne zahtjeve za avansnu isplatu kada ukupna bankovna bilanca za Program aktivnosti bude ispod prognoziranih isplata za sljedećih pet mjeseci Programa aktivnosti.

(3) Svaki zahtjev za dodatnu avansnu isplatu popraćen je sljedećim dokumentima:

(a) Sažeto izvješće o svim izvršenim isplatama za Program aktivnosti;

(b) Bankovne bilance za Program aktivnosti na datum presjeka stanja zahtjeva;

(c) Prognozu isplata za Program aktivnosti za narednih četrnaest mjeseci na datum presjeka stanja zahtjeva u skladu s Dodatkom IV, točka (d).

(4) Korisnik IPA II programa koji je Ugovorno tijelo može zatražiti za svako naknadno avansno plaćanje ukupan prognozirani iznos isplata za četrnaest mjeseci nakon datuma presjeka stanja zahtjeva, umanjen za bilance navedene u dijelu 3(b) ovog članka, na datum presjeka stanja zahtjeva za sredstva, uvećan za bilo koji iznos koji je osigurao korisnik IPA II programa u skladu sa stavkom 5. ovog članka, a za koji još uvijek nije izvršen povrat.

Komisija zadržava pravo da umanji iznos svake naknadne avansne uplate ako ukupna bankovna bilanca koju ima korisnik IPA II programa koji je Ugovorno tijelo u okviru ovog programa aktivnosti i u okviru svih drugih IPA I ili IPA II programa kojima upravlja korisnik IPA II programa koji je Ugovorno tijelo premašuje iznos prognoziranih isplata za narednih četrnaest mjeseci.

(5) Kada je iznos isplate umanjen u skladu sa stavkom 4. ovog članka, korisnik IPA II programa koji je Ugovorno tijelo mora financirati Program vlastitim sredstvima do iznosa umanjenja. Korisnik IPA II programa koji je Ugovorno tijelo nakon toga može zatražiti refundiranje tog iznosa kao dio sljedećeg zahtjeva za isplatu sredstava kako je navedeno u stavku 4. ovog članka.

(6) Komisija ima pravo izvršiti povrat viška sredstava koja nisu iskorištena tijekom razdoblja duljeg od 12 mjeseci. Prije korištenja ovog prava, Komisija poziva korisnika IPA II programa koji je Ugovorno tijelo da pojasni zbog čega je došlo do kašnjenja u isplati i da dokaže da i dalje postoji potreba za tim sredstvima u naredna dva mjeseca.

(7) Kamate nastale na temelju bankovnih bilanci Programa aktivnosti zbog avansnog financiranja ne duguju se Komisiji.

(8) Prema članku 33(4) Okvirnog sporazuma, ako prekid vremenskog ograničenja zahtjeva za isplatu bude dulji od dva mjeseca, korisnik IPA II programa koji je Ugovorno tijelo može očekivati od Komisije da donese odluku o tome hoće li prekid vremenskog ograničenja biti nastavljen.

(9) NAO podnosi konačno Financijsko izvješće navedeno u članku 37(2) Okvirnog sporazuma najkasnije 16 mjeseci nakon kraja razdoblja operativnog provođenja.

Članak 12. - Prekid plaćanja

(1) Neovisno od obustave ili raskida ovog sporazuma o financiranju u skladu s člankom 16., odnosno 17., kao i u skladu s člankom 39. Okvirnog sporazuma, Komisija može djelomično ili u cijelosti obustaviti isplate u sljedećim slučajevima:

(a) Komisija je ustanovila, ili ima ozbiljne osnove da sumnja, da je korisnik IPA II programa koji je Ugovorno tijelo počinio ozbiljne pogrješke, uzrokovao nepravilnosti ili prijevaru koja dovodi u pitanje zakonitost ili regularnost transakcija u provođenju Programa aktivnosti, ili nije ispunio svoje obveze u skladu s ovim sporazumom o financiranju;

(b) Komisija je ustanovila, ili ima ozbiljne osnove da sumnja, da je korisnik IPA II programa koji je Ugovorno tijelo počinio sustavne ili opetovane pogrješke ili nepravilnosti, prijevaru ili kršenje obveza u skladu s ovim ili drugim sporazumom o financiranju, pod uvjetom da su ove pogrješke, nepravilnosti, prijevara ili kršenje obveza materijalno utjecale na provođenje ovog sporazuma o financiranju ili su dovele u pitanje pouzdanost sustava interne kontrole korisnika IPA II programa i regularnost nastalih izdataka.

Članak 13. - Povrat sredstava

(1) Pored slučajeva navedenih u članku 41. Okvirnog sporazuma, Komisija može izvršiti povrat sredstava od korisnika IPA II programa koji je Ugovorno tijelo kao što je to definirano u Financijskim propisima, a naročito u sljedećim slučajevima:

(a) Komisija je ustanovila da ciljevi Programa aktivnosti definirani u Dodatku I nisu ispunjeni;

(b) postoje neprihvatljivi izdatci;

(c) postoje troškovi nastali kao rezultat pogrješaka, nepravilnosti, prijevare ili kršenja obveza u provedbi Programa aktivnosti, a naročito u vezi s postupkom dodjele ugovora o nabavi ili ugovora o grantu.

(2) U skladu s državnim zakonom, korisnik IPA II programa koji je Ugovorno tijelo vrši povrat doprinosa koji je isplaćen korisniku IPA II programa koji je Ugovorno tijelo od primatelja koji su se našli u bilo kojoj od situacija navedenih u stavku 1. točke (b) ili (c) ovog članka ili koje su navedene u članku 41. Okvirnog sporazuma. Činjenica da korisnik IPA II programa koji je Ugovorno tijelo ne uspije izvršiti povrat svih ili dijela sredstava ne sprječava Komisiju da izvrši povrat tih sredstava od korisnika IPA II programa koji je Ugovorno tijelo.

(3) Korisnik IPA II programa koji nije Ugovorno tijelo poduzima sve potrebne mjere kako bi dao potporu korisniku IPA II programa prilikom postupka povrata sredstava kada je sjedište primatelja na njegovom teritoriju. Aranžman za povrat definira se u bilateralnom aranžmanu koji se zaključuje u skladu s člankom 69. odnosnih Okvirnih sporazuma.

(4) Nepravilno isplaćeni iznosi ili sredstva čiji je povrat izvršio korisnik IPA II programa koji je Ugovorno tijelo, iznosi financijskih garancija ili garancija učinka i avansnog plaćanja koje je izvršeno na temelju postupka dodjele ugovora o nabavi ili ugovora o dodjeli granta, iz novčanih kazni koje je izrekao korisnik IPA II programa koji je Ugovorno tijelo kandidatima, ponuđačima, podnositeljima zahtjeva, izvođačima ili korisnicima granta, korisniku IPA II programa koji je Ugovorno tijelo, ponovno se koriste za Program aktivnosti ili se vraćaju Komisiji.

Treći dio: Završne odredbe

Članak 14. - Konzultacije korisnika IPA II programa i Komisije

(1) Korisnici IPA II programa i Komisija se međusobno konzultiraju prije pokretanja bilo kakvog spora koji se odnosi na provođenje ili tumačenje ovog sporazuma o financiranju, u skladu s člankom 18. ovih općih uvjeta.

(2) Kada Komisija postane upoznata s problemima u provođenju postupaka koji se odnose na provođenje ovog sporazuma o financiranju, ona uspostavlja sve potrebne kontakte s korisnicima IPA II programa kako bi pronašla rješenje nastale situacije i poduzela sve potrebne korake.

(3) Konzultacije mogu dovesti do izmjene, obustave ili raskida ovog sporazuma o financiranju.

(4) Komisija redovito izvještava korisnike IPA II programa o provođenju aktivnosti opisanih u Dodatku I koje ne spadaju pod Drugi dio ovih općih uvjeta.

Članak 15. - Amandmani na ovaj sporazum o financiranju

(1) Sve izmjene ovog sporazuma o financiranju vrše se pisanim putem, uključujući razmjenu dopisa.

(2) Ako korisnici IPA II programa zahtijevaju izmjenu, zahtjev zajednički podnose Komisiji najkasnije šest mjeseci prije planiranog stupanja izmjene na snagu.

(3) Komisija može izmijeniti Modele dokumenata u Dodatcima III, IIIA, IV i V a da ovo ne podrazumijeva izmjenu ovog sporazuma o financiranju. Korisnici IPA II programa se pismenim putem obavještavaju o svim takvim izmjenama i njihovom stupanju na snagu.

Članak 16. - Suspendiranje ovog sporazuma o finaciranju

(1) Provođenje ovog sporazuma o financiranju može biti obustavljeno u sljedećim slučajevima:

(a) Ako bilo koji korisnik IPA II programa prekrši obvezu u okviru ovog sporazuma o financiranju;

(b) Ako korisnik IPA II programa koji je Ugovorno tijelo prekrši bilo koju svoju obvezu definiranu u okviru procedura i standardnih dokumenata navedenih u članku 18(2) odnosnih Okvirnih sporazuma neovisno o odredbama članka 8(2);

(c) Ako korisnik IPA II programa koji je Ugovorno tijelo ne zadovolji uvjete za povjeravanje zadataka proračunskog provođenja;

(d) Ako korisnici IPA II programa zajednički ne vrše funkcije i odgovornosti definirane u članku 2(1) i, kada je primjenjivo, u neizravnom upravljanju u članku 7(3);

(e) Ako korisnik IPA II programa odluči obustaviti ili prekinuti proces pridruživanja EU;

(f) Ako bilo koji korisnik IPA II programa prekrši bilo koju obvezu koja se odnosi na poštivanje ljudskih prava, demokratskih načela i vladavinu zakona i u ozbiljnim slučajevima korupcije ili ako je korisnik IPA II programa počinio tešku zlouporabu položaja. Pod teškom zlouporabom položaja podrazumijeva se sljedeće:

- kršenje mjerodavnih zakona ili propisa ili etičkih standarda profesije kojom se bavi osoba ili subjekt; ili
- svako protupravno postupanje osobe ili subjekta koje utječe na profesionalni kredibilitet kada takvo postupanje izražava protupravnu namjeru ili krajnju nepažnju.

(g) U slučajevima više sile, definiranim u daljnjem tekstu: "Viša sila" znači bilo koju nepredviđenu i iznimnu situaciju ili događaj izvan kontrole ugovornih strana koji bilo koju od njih sprječava u ispunjavanju njezinih obveza, a koji se ne može pripisati njihovoj pogrješci ili nemaru (ili njihovih izvođača, zastupnika ili zaposlenika) i koji ne može biti riješen unatoč dubinskoj analizi. Kvarovi opreme ili materijala ili kašnjenja u stavljanju na raspolaganje, radnički prosvjedi ili financijske poteškoće ne mogu se smatrati višom silom. Neće se smatrati da ugovorna strana krši svoje obveze ako je u tome sprječava viša sila o kojoj je druga strana uredno obaviještena. Ugovorna strana koja se suočava sa slučajem više sile bez odlaganja obavještava drugu stranu i navodi prirodu, izgledno razdoblje trajanja i predviđene posljedice problema, i poduzima sve mjere kako bi umanjila moguću štetu.

Nijedna ugovorna strana ne smatra se odgovornom za kršenje svojih obveza u skladu s ovim sporazumom o financiranju ako je u ispunjavanju obveza sprječava viša sila, pod uvjetom da poduzima mjere da umanji svu moguću štetu.

(2) Komisija može obustaviti ovaj sporazum o financiranju bez prethodne obavijesti.

(3) Komisija može poduzeti sve prikladne preventivne mjere prije same obustave.

(4) Prilikom davanja obavijesti o obustavi, posljedicama trenutačnih postupaka, dodjeli ugovora o nabavi ili ugovora o grantu i sporazumima o delegiranju dužnosti, navode se i sporazumi o delegiranju koji će biti potpisani.

(5) Obustava ovog sporazuma o financiranju ovisi o raskidu ovog sporazuma o financiranju od strane Komisije u skladu s člankom 17.

(6) Ugovorne strane nastavljaju s provođenjem Sporazuma o financiranju kada uvjeti to dozvole, uz prethodno pismeno odobrenje Komisije. Ovo ne ovisi o bilo kakvim izmjenama ovog sporazuma o financiranju koje mogu biti potrebne kako bi se Program aktivnosti prilagodio novim uvjetima provedbe, uključujući, ako je moguće, produženje razdoblja provođenja, ili raskid ovog sporazuma o financiranju, u skladu s člankom 17.

Članak 17. - Raskid ovog sporazuma o financiranju

(1) Ako pitanja koja su dovela do obustave ovog sporazuma o financiranjunisu riješena u razdoblju koje najdulje traje 180 dana, bilo koja ugovorna strana može raskinuti Sporazum o financiranjuuz obavijest koju daje 30 dana prije raskida.

(2) Prilikom davanja obavijesti o raskidu, navode se posljedice po trenutne postupke dodjele ugovora za nabavu ili ugovora o grantu i ugovora i grantova koji trebaju biti potpisani.

(3) Raskid ovog sporazuma o financiranjune isključuje mogućnost da Komisija izvrši financijske korekcije u skladu s člancima 43. i 44. Okvirnog sporazuma.

Članak 18. - Aranžmani za rješavanje sporova

(1) Svi sporovi koji se odnose na Financijski sporazum, i koji ne mogu biti riješeni u razdoblju od šest mjeseci putem konzultacija između ugovornih strana koje su definirane u članku 14. mogu se riješiti arbitražnim putem na zahtjev jedne od ugovornih strana.

(2) Svaka ugovorna strana imenuje arbitra u roku od 30 dana od datuma zahtjeva za arbitražu. Ako to ne učine, bilo koja ugovorna strana ima pravo zatražiti od generalnog tajnika Stalnog arbitražnog suda (Haag) da imenuje drugog arbitra. Ta dva arbitra imenuju trećeg arbitra u roku od 30 dana. Ako to ne učine, bilo koja ugovorna strana može od generalnog tajnika Stalnog arbitražnog suda zatražiti da imenuje trećeg arbitra.

(3) Osim ako arbitri odluče drugačije, primjenjuje se postupak definiran u Fakultativnim pravilima Stalnog arbitražnog suda o arbitražnom postupku u koji su uključene međunarodne organizacije i države. Arbitražne odluke donose se većinom glasova u roku od tri mjeseca.

(4) Svaka ugovorna strana je obvezna poduzeti mjere potrebne za provođenje arbitražne odluke.

[MODEL]
Godišnje izvješće o provođenju: <Godina>
Prekogranična suradnja između IPA II korisnika:
<Korisnik X> - <Korisnik Y>

(Članak 80. Okvirnog sporazuma)

Sadržaj

1. Identifikacija
2. Pregled provođenja Programa prekogranične suradnje.
2.1. Opis i analiza napredovanja
2.2. Učinjeni napredak u provođenju Programa prekogranične suradnje
2.2.1. Kvantitativna analiza
2.2.2. Kvalitativna analiza
2.3. Detaljne informacije o financijskom izvršenju Programa prekogranične suradnje
2.4. Informacije o koracima koje su poduzele operativne strukture i/ili Zajednički nadzorni odbor kako bi se osigurala kvaliteta i učinkovitost provođenja
2.4.1. Monitoring i evaluacija
2.4.2. Nastali problemi i korektivne aktivnosti
2.5. Vidljivost i publicitet
2.6. Korištenje tehničke pomoći
2.7. Promjene u kontekstu provođenja Programa prekogranične suradnje.
2.8. Komplementarnost s drugim sektorskim politikama ili instrumentima
2.9. Priče o uspjehu

Rječnik skraćenica

<…..>

1. Identifikacija

PROGRAM PREKOGRANIČNE SURADNJE	Naziv programa: IPA II program prekogranične suradnje <država A> <država B>
	<20XX-20XX> aproprijacije/raspodjele: <iznos uključujući TASC>
GODIŠNJE IZVJEŠĆE O PROVOĐENJU	Izvještajna godina: <od 01. siječnja 20XX do 31. prosinca 20XX>
	Pripremio: - <operativna struktura države X> - < operativna struktura države Y>
	Datum pregleda Godišnjeg izvješća Zajedničkog nadzornog odbora: <datum i vrsta postupka za njegovo donošenje, tj. sastanak ili pismeno>
	Programsko područje: <...>

Pravna osnova: članak 80. IPA II okvirnog sporazuma

2. Pregled provođenja Programa prekogranične suradnje

2.1. Opis i analiza napredovanja

- Sažetak provođenja programa tijekom izvještajnog razdoblja, to jest:

1. Napredak s raspisanim pozivima za podnošenje prijedloga:

- Broj poziva koji se planiraju objaviti do kraja programskog razdoblja i njihov raspored:

- Stanje raspisanih poziva (broj raspisanih poziva za podnošenje prijedloga i na koji datum, broj poziva za dostavu prijedloga koji su zatvoreni na koji datum, trajanje postupka vrednovanja - ukupna dužina i po svakom koraku, itd.),

- Analiza procesa evaluacije (broj zaprimljenih prijava po vrsti korisnika i zemlji, broj odbijenih prijava u svakoj fazi postupka ocjenjivanja, najčešći razlozi za odbijanje, popis odbijenih prijava (vidi primjer tabele u nastavku),

- Popis potpisanih ugovora (vidi primjer tabele ispod),

- Događaji za izgradnju kapaciteta koji se provode za potencijalne podnositelje zahtjeva i za korisnike bespovratnih sredstava (broj događaja, broj sudionika po vrsti događaja po zemlji, broj zahtjeva za informacije od prijavljenih korisnika bespovratnih sredstava, itd.),

- Broj operativnih struktura i sastanaka osoblja ZTT-a i rezultata; broj sastanaka i rezultata ZNO-a; broj tehničkih sastanaka i rezultata OSS-a.

2. Napredak u strateškim projektima:

<Ako je relevantno, uključiti i informacije o reviziji programa za razdoblje 2014. - 2020. ili se radi o programiranju za 2021. - 2027.>

<Primjer tabele o potpisanim i provedbenim ugovorima o prekograničnoj suradnji tijekom izvještajnog razdoblja:>

Tabela br. xx> Popis svih primljenih prijava za prekograničnu suradnju - odobrena/odbijena

Broj poziva za dostavljanje prijedloga	Tematski prioritet	Naziv	Naziv, vrsta i zemlja podrijetla koordinatora i uključenih partnera	Traženi iznos EU granta	Administrativna provjera (Y/N)	Tehnička pomoć (Y/N)	Odobreno	Odbijeno

<Tabela br. xx> Popis potpisanih ugovora i koji se provode u skladu s Programom prekogranične suradnje

Tematski prioritet: <…>

Naziv i broj ugovora	Naziv, vrsta i zemlja podrijetla koordinatora i uključenih partnera	Kratki opis projekta	Početni i završni datum	Ukupni prihvatljivi troškovi i vrijednost potpore EU-a	Glavna postignuća do danas	Komentari

2.2. Napredak ostvaren u provođenju prekograničnog programa

<Vrlo kratka prezentacija tematskih prioriteta i specifičnih ciljeva programa prekogranične suradnje, zajedno s kratkim opisom napretka postignutog u provođenju Programa prekogranične suradnje, a posebno u postizanju specifičnih ciljeva po tematskim prioritetima (kao i prioriteta tehničke pomoći), uključujući kvalitativne i kvantitativne elemente koji ukazuju na napredak u odnosu na ciljeve.>

2.2.1. Kvantitativna analiza

<Informacije o napretku postignutom u provođenju prekograničnog programa s kvantifikacijama kada je to moguće koristeći pokazatelje i ciljeve uključene u projekte i program.

Analiza postignuća mjerena rezultatima, ishodima i učincima, kao i financijskim pokazateljima. Pokazatelji se razvrstavaju prema spolu, gdje je to moguće.

Ako brojke (podatci) još nisu dostupne, potrebno je dostaviti informacije o tome kada će one biti dostupne i kada će biti uključene u godišnje izvješće o provođenju. Osim toga, informacije se mogu prikazati grafički.>

<Primjer tabele pokazatelja (rezultati, ishodi i učinci) s primjerom po tematskom prioritetu programa, specifičnom cilju i rezultatu:>

<Tabela broj XX > Podatci prikupljeni na razini programa na temelju informacija prikupljenih iz projekata

Tematski prioritet: <…>
Specifični cilj:<....>
Rezultat: <....>

Naziv i vrsta[1]	Definicija	Osnovica		Dostignuća				Cilj		Izvori informacija	Odgovornost za prikupljanje podataka i frekvencija
		Vrijednost	Godina	Vrijednost	Godina	Vrijednost	Godina	Vrijednost	Godina		
(%) zaposlenih studenata (iskazano po spolu) (indikator uspjeha)	(%) mladih djevojaka i momaka koji završavaju srednjoškolsko obrazovanje koji su pronašli zaposlenje u roku od godine dana od dana završetka školovanja	50 %	2017	60 %	2019	65 %	2021	70 %	2023	Statistike javnih službi za zapošljavanje	Korisnici granta kvartalno

2.2.2. Kvalitativna analiza

<Kvalitativna analiza napretka (konceptualni napredak i usavršavanje intervencija) učinjenih u provođenju prekograničnog programa, uključujući analizu utjecaja programa na odgovarajućem području, s geografskim opsegom (koncentracija/harmonična disperzija) i diferencijacijom staništa (ruralno/urbano).

Objasnite kako je program pridonio ili će doprinijeti boljim susjedskim odnosima, kao i o tome kako to možete izmjeriti ili demonstrirati.

Opišite kako operativne strukture i imenovana posrednička tijela prate učenje koje se događa tijekom razdoblja provođenja programa, na primjer, za uspostavljanje i rad funkcionalnih sustava za prikupljanje podataka (i za statističke i za administrativne svrhe).>

Za kvalitativnu analizu programske strukture moraju koristiti podatke koji pružaju informacije o stavovima, mišljenjima ili zapažanjima ljudi. Ti se podatci uglavnom prikupljaju evaluacijama, rezultatima posjeta tijekom monitoringa, intervjuima, sastancima, fokus grupama, istraživanjima javnog mnijenja, anketama itd. Konačno, elaborirati kako će se međusobno povezana pitanja (posebice ona relevantna za kohezijsku politiku: jednake mogućnosti, održivi razvoj i borba protiv diskriminacije) provoditi u skladu s nacrtom poziva za podnošenje prijedloga i provođenje ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava.>

2.3. Detaljne informacije o financijskom izvršenju Programa prekogranične suradnje

<Detaljne informacije o ugovaranju i, u sustavu neizravnog upravljanja, isplatama godišnjih odobrenih sredstava po tematskim prioritetima i prema vrsti korisnika bespovratnih sredstava, uključujući projektne partnere (sukorisnike).

<Analiza sljedećih faktora:

- Financijsko stanje
- Informacije o sufinanciranju
- Faktori koji ometaju i/ili odgađaju financijsko izvršenje
- Faktori koji su imali pozitivan utjecaj na financijsko izvršenje

Primjer tabele financijskog izvršenja ugovora Programa prekogranične suradnje u provođenju tijekom izvještajnog razdoblja:

<Tabela br. XX>

	Tematski prioritet <…>					
Broj ugovora	Naziv, vrsta i zemlja podrijetla koordinatora i uključenih partnera	Početni i završni datum	Procijenjeni ukupni prihvatljivi troškovi i vrijednost potpore EU-a	Zbrojna vrijednost plaćanja	Postotak izvršenih isplata[2]	Komentari

[1] Svaki indikator će biti identificiran kao učinak, rezultat ili ishod uspjeha.

[2] [Zbrojna vrijednost isplata/vrijednost EU granta] x 100

2.4. Informacije o koracima koje su poduzele operativne strukture i/ili Zajednički nadzorni odbor kako bi se osigurala kvaliteta i učinkovitost provođenja

2.4.1 Monitoring i evaluacija

<Mjere monitoringa koje poduzimaju operativne strukture ili Zajednički nadzorni odbor, uključujući dogovore o prikupljanju podataka, pregled izvješća o ugovorima o dodjeli bespovratnih sredstava, nalaze i praćenje preporuka nadzornih posjeta.

U programima koji se provode u sustavima neizravnog upravljanja, priprema, izvršenja, nalazi, preporuke mjera evaluacije koje poduzima operativna struktura u kojoj se nalazi ugovorni organ (vidi članak 57. FWA). U programima koji se provode u sustavima izravnog upravljanja, potpora, nalazi, preporuke i nastavak mjera evaluacije koje je poduzela Komisija.>

2.4.2. Nastali problemi i korektivne radnje

<Sažetak svih značajnih problema nastalih tijekom provođenja programa i osiguravanja održivosti, kao i sve poduzete korektivne mjere i preporuke za daljnje djelovanje.

Preporuke za (daljnje) korektivne mjere.>

2.5. Vidljivost i publicitet

<Mjere poduzete kako bi se osigurala vidljivost i publicitet programa (tj. Plan komunikacije i vidljivosti, vidi članak 78. FWA), uključujući promotivne materijale, *press clipping*, oglašavanje u masovnim medijima, primjere najbolje prakse, isticanje značajnih događaja kao što su kao radionice, konferencije, okrugli stolovi, forumi, Dan europske suradnje i projektni sajmovi; održavanje baze podataka potencijalnih podnositelja zahtjeva, web stranice programa itd.>

2.6. Korištenje tehničke pomoći

<Detaljno objašnjenje o korištenju tehničke pomoći i svim značajnim problemima nastalim u tijeku provođenja proračuna tehničke pomoći. Konačno, analiza pokazatelja rezultata, ishoda i učinka TASC-a mora biti predstavljena na sličan način kao u odjeljku 2.2.1.>

2.7. Promjene u kontekstu provođenja prekograničnih programa

<Ako je relevantno, opisati bilo koji element koji, bez izravnog utjecaja na pomoć programa, ima izravni utjecaj na provođenje programa (npr. zakonodavne promjene relevantne društveno-ekonomske promjene itd.).>

2.8. Komplementarnost s drugim sektorskim politikama ili instrumentima

<Sažetak stvarne koordinacije i usklađenosti programa s drugim državama članicama EU-a i nacionalnim programima ili inicijativama. Koordinacija i koherentnost programa s drugim politikama Zajednice. Komplementarnost s drugim financijskim instrumentima i/ili međunarodnom pomoći.>

2.9. Priče o uspjehu

<Opišite u smislu postignutih rezultata jedan, ali bi bila poželjna dva primjera ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava čije je razdoblje provođenja završilo tijekom izvještajnog razdoblja i koje bi se mogle uzeti u obzir pri sljedećim parametrima kao priča o uspjehu:

- Izvorna dimenzija Programa prekogranične suradnje (Molimo navedite koja je definicija prekogranične suradnje korištena za procjenu projektnih prijedloga kako je navedeno u relevantnim Smjernicama za podnositelje zahtjeva: a) "zajedničko provođenje aktivnosti koje rezultiraju intenziviranjem prekograničnih veza i održivih prekograničnih partnerstava i/ili uklanjanje prekograničnih prepreka održivom socioekonomskom razvoju" ili b) "zajedničko provođenje aktivnosti partnera koje rezultiraju intenziviranjem prekograničnih veza i održivih prekograničnih partnerstava i/ili uklanjanjem prekograničnih prepreka za održivi socioekonomski razvoj").
- Istinski učinak prekogranične suradnje: bolja susjedska zajednica i korist za ljude s obje strane na način da "nacionalni projekt" ne bi uspio.
- Inovativnost: po područjima, uključenim partnerima ili primijenjenim aktivnostima i metodama.
- Učinkovitost: Rezultati postignuti na vrijeme i u skladu s planiranim proračunom.
- Dobro širenje podataka: vidljivost, ponovljivost, multiplikator i/ili učinci prelijevanja (spill-over).
- Dobri izgledi za održivost: vjerojatnost prednosti nakon završetka trajanja projekta i dugotrajno partnerstvo.>

<Priče bi mogle imati sljedeću strukturu:

Zvučna rečenica koja sažima uspjeh projekta
Naziv projekta
Tematski prioritet
Mjesto: općine po zemlji
Vrsta partnera u projektu, iznos proračuna (uključujući i EU grant)
Pozadina problema
Postignuti ciljevi (uključujući izjave partnera)
Postignuti glavni rezultati
Glavne aktivnosti koje se provode
Datumi početka i završetka
Web stranica
Kontakt podatci partnera programa prekogranične suradnje.>

Razdoblje obuhvaćeno izvješćem: 01/01/20XX. - 31/12/20XX.

Izvješće izdano dana: XX/XX/20XX

Godišnje izvješće o provođenju IPA II pomoći u okviru izravnog i neizravnog upravljanja od strane [zemlja] koje dostavlja državni IPA koordinator

I Završno izvješće

1. Referenca na ciljeve iz Strateškog dokumenta države i kratak pregled izazova po sektorima;
2. Učešće u programiranju;
3. Odnosi s Europskom komisijom;
4. Problemi koji su se pojavili prilikom ispunjavanja uvjeta za provođenje i prilikom osiguravanja održivosti, poduzete/planirane mjere, preporuke za daljnje aktivnosti;
5. Relevantna pitanja nastala na temelju sudjelovanja korisnika IPA II programa u Nadzornom odboru IPA programa i u sektorskim nadzornim odborima (uključujući Zajednički nadzorni odbor za Program prekogranične suradnje), ako postoje;
6. Učešće u aktivnostima koje obavlja više zemalja i u svim povezanim pitanjima;
7. Aktivnosti nadzora i procjene, glavne naučene lekcije i praćenje izvršenja preporuka;
8. Aktivnosti komuniciranja i vidljivosti;
9. Koordiniranje rada donatora.

U slučaju neizravnog upravljanja, Završno izvješće također treba obuhvaćati:

10. Ukupno provođenje pomoći iz IPA II programa u smislu neizravnog upravljanja (najviše jedna stranica);
11. Glavne horizontalne probleme do kojih je došlo u provođenju pomoći IPA programa i naknadne poduzete/planirane mjere (najviše pola stranice);
12. Preporuke za daljnje aktivnosti (najviše pola stranice);
13. Revizije - glavni nalazi i preporuke, te poduzete korektivne mjere.

II Informacije po sektorima

Naziv sektora[1]: [Promet]

Tekstualni dio: sažetak po sektoru, uključujući sljedeće informacije:

1. Učešće u programiranju;
2. Pregled rezultata u napredovanju ka cjelovitom sektorskom pristupu (to jest, ciljevi ostvareni po sektorima iz mape puta u Strateškom planskom dokumentu);
3. Koordiniranje s drugim instrumentima i/ili donatorima/međunarodnim financijskim institucijama u okviru sektora;
4. Utjecaj aktivnosti u okviru IPA II programa unutar sektora, na razvoj relevantnih administrativnih kapaciteta u sektoru, strateško planiranje i budžetiranje.

U okviru neizravnog upravljanja trebaju biti uvrštene i sljedeće informacije:

5. Uspostavljene operativne strukture i odnosne izmjene, ako je relevantno: [Ministarstvo prometa];
6. Podatci o provođenju programa u sektoru;
7. Glavna dostignuća u sektoru;
8. Bilo kakvi značajni problemi koji su se pojavili u provođenju povjerenih zadataka, npr. odgode u ugovaranju i naknadne poduzete/planirane mjere;
9. Preporuke za daljnje aktivnosti;
10. Provedene aktivnosti nadzora i procjene, revizije - glavni zaključci i naučene lekcije, preporuke, praćenje i poduzete korektivne aktivnosti.

Naziv sektora: Prekogranična suradnja[2]

1. Učešće u programiranju, kako to bude prikladno;
2. Ostvareni napredak u provođenju Programa prekogranične suradnje, a naročito u ostvarivanju posebnih ciljeva po tematskom prioritetu (uključujući kvalitativne i kvantitativne elemente koji ukazuju na napredovanje po ciljevima);
3. Sažetak problema koji su se pojavili prilikom provođenja Programa prekogranične suradnje i sve poduzete korektivne mjere, kao i preporuke za buduće korektivne aktivnosti;
4. Nadzor, uključujući aranžmane prikupljanja podataka i, kada to važi, aktivnosti procjene;
5. Aktivnosti komuniciranja i vidljivosti;
6. Koordiniranje s partnerskom zemljom.

U okviru neizravnog upravljanja trebaju biti uvrštene i sljedeće informacije:

1. Uspostavljene operativne strukture i odnosne izmjene, ako je relevantno;
2. Bilo kakvi značajni problemi koji su se pojavili u provođenju povjerenih zadataka, npr. odgode u ugovaranju i naknadne poduzete/planirane mjere;
3. Preporuke za daljnje aktivnosti;
4. Provedene revizije - glavni nalazi i preporuke, te poduzete korektivne mjere.

IIa Pokazatelji učinka u sektoru [npr. Prometa] koji obuhvaćaju i izravno i neizravno upravljanje:

Pokazatelji[3] po Programu

Referenca Sporazuma o financiranju/Programa[4]	Pokazatelj za sektor [Promet]	Izvor	Osnova	Prekretnica (2017.)	Cilj (2020.)	Vrijednost (2014.[5])
Državni program za 2014. godinu	Skraćeno prosječno vrijeme putovanja putnika između glavnih urbanih središta po načinu prijevoza.					
Višegodišnji program za razdoblje 2014. -	Smanjenji prijevozni					

[1] Po sektorima u Indikativnom strateškom dokumentu.

[2] Za prekograničnu suradnju zahtijeva se posebno izvještavanje.

[3] Ovo uglavnom trebaju biti rezultati, kao i odabrani relevantni pokazatelji rezultata.

[4] Treba odgovarati s načinom programiranja (godišnje, višegodišnje, s ili bez podijeljenih obveza) i s NAO izvješćem.

[5] Broj kolona treba biti prilagođen za sve godine od 2014. do godine razdoblja izvještavanja. Vrijednosti trebaju biti kumulativne.

20xx.	troškovi po jedinici rezultata.					

IIb Pregled na razini aktivnosti u sektoru [npr. Prometa]

Referenca Sporazuma o financiranju/Programa	Aktivnost	Trenutačna situacija/Napredak za određenu aktivnost (npr. Opis poslova u pripremi, pokrenuti postupci nabave, provođenje u tijeku, završeno)	Glavna postignuća i njihova ocjena	Značajni problemi koji su se pojavili tijekom provođenja povjerenih zadataka i poduzete/planirane mjere	Razvoj događaja koji utječu na buduće provođenje	Preporuke za korektivne daljnje aktivnosti
[Državni program za 2014. godinu]	Elektrifikacija željezničke pruge od xxx do granice s xxx	Npr. Ugovor o pružanju usluga pripreme Opisa poslova za potpisani ugovor o radovima i koji su u tijeku, postupak nabave za ugovore o radovima koji treba biti pokrenut u drugom tromjesečju 2015. godine.		Npr. Ugovor o pružanju usluga pripreme Opisa poslova za ugovore o radovima je odgođen budući da je postupak pregovaranja bio neuspješan i da ga je trebalo ponovno pokrenuti.	Npr. izmjene lokalnih zakona, poput usklađivanja s četvrtim Željezničkim paketom i njegovo provođenje.	

U okviru neizravnog upravljanja trebaju biti uvršteni i sljedeći dodatci:

Dodatak 1.

Pregled funkcioniranja i sustava upravljanja i kontrole (uključujući promjene u institucionalnoj strukturi) (najviše jedna stranica).

Aktivnosti transparentnosti, vidljivosti, informiranja i komuniciranja u skladu s Okvirnim sporazumom (najviše jedna stranica).

Dodatak 2.

Priče o uspjesima (N. B. ovaj dio može biti korišten za Godišnje izvješće o financijskoj pomoći koje priprema Europska komisija).

Dodatak 3.

Godišnji plan nabave

I za izravno i za neizravno upravljanje, treba pripremiti sljedeće dodatke:

Dodatak 4.

Mapa puta sektorskog pristupa - postignuća (uz naglasak na to jesu li planirani ciljevi ostvareni ili nisu).

Članak 3.

Ova odluka će biti objavljena u "Službenome glasniku BiH-Međunarodni ugovori" na hrvatskome, bosanskom i srpskom jeziku i stupa na snagu danom objavljivanja.

Broj 01-50-1-2640-23/22
24. kolovoza 2022. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Šefik Džaferović, s. r.

На основу члана V 3. д) Устава Босне и Херцеговине и сагласности Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине (Одлука ПС БиХ број 01,02-21-1-1640/21 од 27. јула 2022. године), Предсједништво Босне и Херцеговине, на 29. редовној сједници, одржаној 24. августа 2022. године, донијело је

ОДЛУКУ
О РАТИФИКАЦИЈИ СПОРАЗУМА О ФИНАНСИРАЊУ ПРОГРАМА АКТИВНОСТИ ПРЕКОГРАНИЧНЕ САРАДЊЕ БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА – ЦРНА ГОРА 2018-2020 ЗА 2020. ГОДИНУ ИЗМЕЂУ ЕВРОПСКЕ КОМИСИЈЕ, БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ И ВЛАДЕ ЦРНЕ ГОРЕ

Члан 1.

Ратификује се Споразум о финансирању Програма активности прекограничне сарадње Босна и Херцеговина – Црна Гора 2018-2020 за 2020. годину између Европске комисије, Босне и Херцеговине и Владе Црне Горе, потписан у Сарајеву 9. јуна 2021. године.

Члан 2.

Текст Споразума у преводу гласи:

СПОРАЗУМ О ФИНАНСИРАЊУ
ПОСЕБНИ УСЛОВИ

Европска комисија, у даљњем тексту "Комисија" или "уговорна страна" која дјелује у име Европске уније, у даљњем тексту "Унија",

с једне стране, и

Босна и Херцеговина коју представља Дирекција за европске интеграције Савјета министара Босне и Херцеговине и Влада Црне Горе коју представља Канцеларија за Европске интеграције, у даљњем тексту под заједничким називом "корисници ИПА II програма", или засебно "корисник ИПА II програма" или "уговорна страна",

с друге стране,

а заједнички у даљњем тексту "уговорне стране"

СПОРАЗУМЈЕЛЕ СУ СЕ КАКО СЛИЈЕДИ:

Члан 1 - Програм активности

(1) Унија пристаје финансирати, а корисник ИПА II програма прихваћа финансирање расподјеле за 2020. годину сљедећег Програма активности описаног у Додатку I:

Програм активности прекограничне сарадње Босна и Херцеговина – Црна Гора за 2018 - 2020. годину

Број глобалне обавезе: 2020/041-463

Овај програм активности финансира се средствима из буџета Уније на основу сљедећег основног документа: Инструмент претприступне помоћи (ИПА II)[1].

(2) Укупни процијењени трошкови за расподјелу за 2020. годину овог програма активности износе 1.270.588 евра, а највећи могући допринос Уније овом програму активности утврђен је у износу од 1.080.000 евра.

Од корисника ИПА II програма не очекује се никакав финансијски допринос.

Члан 2 - Период извршења и период оперативног спровођења

(1) Период извршења овог споразума о финансирању дефинисан у члану 1(1) Додатка II одређен је на 12 година од ступања на снагу овог споразума о финансирању.

(2) Оперативно спровођење овог споразума о финансирању дефинисано у члану 1(2) Додатка II одређено је на 6 година од ступања на снагу овог споразума о финансирању.

Члан 3 - Адресе и обавјештења

Сва обавјештења која се односе на спровођење овог споразума о финансирању су у писменој форми и изричито се позивају на Програм активности како је дефинисано у члану 1(1) и шаљу се на сљедеће адресе:

а) за Комисију:

Генерална дирекција за сусједство и преговоре о проширењу

Дирекција Д

Европска комисија

15 Rue de la Loi, B – 1049 Brussels, Belgium

е-пошта: NEAR-D1@ec.europa.eu

б) за корисника ИПА II програма:

За Босну и Херцеговину:

Дирекција за европске интеграције

Савјет министара Босне и Херцеговине

Ђоке Мазалића 5

71000 Сарајево, Босна и Херцеговина

е-пошта: kabinet.dei@dei.gov.ba

За Црну Гору:

Државни ИПА координатор

Влада Црне Горе

Канцеларија за европске интеграције

Булевар Револуције 15, 81000 Подгорица, Црна Гора

е-пошта: aleksandarr.drljevic@gsv.gov.me

Члан 4 - Контакт особа за ОЛАФ

Контакт особа корисника ИПА II програма с одговарајућим овлашћењима за директну сарадњу с Европском канцеларијом за борбу против превара (ОЛАФ), с циљем олакшавања оперативних активности ОЛАФ-а је:

за Босну и Херцеговину:

гђа Вера Летица, помоћница министра

Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине – Сектор за финансирање ИПА програма и пројеката

е-пошта: vletica@mft.gov.ba

гђа Сехија Мујкановић,

помоћница министра

Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине – Сектор за трезорске операције

Трг БиХ 3,

71000 Сарајево, Босна и Херцеговина

е-пошта: smujkanovic@mft.gov.ba

за Црну Гору:

АФЦОС контакт тачка/АФЦОС канцеларија

гђа Наташа Ковачевић

Министарство финансија Црне Горе

Станка Драгојевића 2, 81000 Подгорица, Црна Гора

е-пошта: natasa.kovacevic@mif.gov.me

Члан 5 - Оквирни споразуми

Програм активности спроводи се у складу с одредбама Оквирног споразума између Европске комисије и Босне и Херцеговине о аранжманима за спровођење финансијске подршке Уније Босни и Херцеговини у оквиру Инструмента претприступне помоћи (ИПА II) који је ступио на снагу дана 24. 8. 2015. године, те у складу с одредбама Оквирног споразума између Европске комисије и Црне Горе о аранжманима за спровођење финансијске помоћи Уније Црној Гори у оквиру Инструмента претприступне помоћи (ИПА II) који је ступио на снагу дана 4. 6. 2015. године, односно (у даљњем тексту: "Оквирни споразум/споразуми").

Овај споразум о финансирању допуњује одредбе гореспоменутог Оквирног споразума. У случају супротности између одредби овог споразума о финансирању с једне стране, и одредби Оквирног споразума с друге стране, предност се даје одредбама Оквирног споразума.

Члан 6 - Додаци

(1) Овај споразум о финансирању састоји се од:

а) ових "Посебних услова";

б) Додатка I: Програм активности прекограничне сарадње Босна и Херцеговина – Црна Гора за 2018 - 2020;

ц) Додатка IA: ИПА програм прекограничне сарадње 2014 - 2020. између Босне и Херцеговине и Црне Горе;

д) Додатка II: Општи услови;

е) Додатка III: Модел годишњег извјештаја о спровођењу Програма прекограничне сарадње у оквиру Програма ИПА II у складу с чланом 80 Оквирног споразума;

ф) Додатка IIIA: Модел годишњег извјештаја о спровођењу ИПА II помоћи у складу с чланом 58 Оквирног споразума.

(2) У случају супротности између одредби Додатака, с једне стране, и одредби ових посебних услова с друге стране, предност се даје одредбама Посебних услова. У случају супротности између одредби Додатка I и Додатка IA с једне стране и одредби Додатка II с друге стране, предност се даје одредбама Додатка II. У случају супротности између одредби Додатка I с једне стране и одредби Додатка IA с друге стране, предност се даје одредбама Додатка I.

Члан 7 - Ступање на снагу

Овај споразум ступа на снагу на дан када га потпише посљедња страна, а најкасније до 31.12.2021. године.

Овај споразум састављен је у три истовјетна примјерка на енглеском језику, од којих је један предат Комисији, а по један корисницима ИПА II програма.

За корисника ИПА II програма:	За Комисију:
За Босну и Херцеговину:	/својеручни потпис/
г. Един Дилберовић	гђа Genoveva Ruiz Calavera
Директор, Државни ИПА Координатор (НИПАЦ) Дирекција за европске интеграције Савјета министара Босне и Херцеговине	Директорица за Западни Балкан ДГ НЕАР, Дирекција Д Европска Комисије
Сарајево, дана	Брисел, дана 22. јуна 2020.
За Црну Гору	
г. Александар Дрљевић Замјеник главног преговарача и Државни ИПА координатор (НИПАЦ) Влада Црне Горе	

[1] Уредба (ЕУ) бр.231/2014 Европског парламента и Савјета од 11. 3. 2014. године којом се успоставља Инструмент претприступне помоћи (ИПА II), ОЈ Л 77, 15. 3. 2014. године, стр. 11.

Канцеларија за европске интеграције Подгорица, дана	

ДОДАТАК I

Вишегодишњи програм рада
Овај документ представља вишегодишњи програм рада у смислу члана 110, става 2 Уредбе (ЕУ, Euратом) 2018/1046

Акциони програм прекограничне сарадње Босна и Херцеговина - Црна Гора за 2018 - 2020. годину

1 ИДЕНТИФИКАЦИЈА

Корисници	Босна и Херцеговина и Црна Гора
Основни акт: ЦРИС/АБАЦ Референце обавеза Допринос Уније Буџетска линија Укупни трошак	Инструмент претприступне помоћи (ИПА - II) 2018/041-460 EUR 1.200.000,00 - 22.020401 2019/041-462 EUR 1.200.000,00 - 22.020401 2020/041-463 EUR 1.080.000,00 - 22.020401 3.480.000,00 евра
Начин примјене Одговорне структуре	Директно управљање од стране Европске комисије За Босну и Херцеговину: Дирекција за европске интеграције За Црну Гору: Канцеларија за европске интеграције
Крајњи датум за закључивање Споразума о финансирању са земљама корисницама Програма ИПА II (трипартитни)	За буџетску обавезу 2018. године најкасније до 31. децембра 2019. године. За буџетску обавезу 2019. године најкасније до 31. децембра 2020. године. За буџетску обавезу 2020. године најкасније до 31. децембра 2021. године.
Крајњи датум за закључивање уговора о набавци и грантовима	3 године након датума закључивања Споразума о финансирању (након што посљедња уговорна страна потпише споразум)
Крајњи датум за оперативно спровођење	6 година након датума закључивања Споразума о финансирању (након што посљедња уговорна страна потпише споразум)
Крајњи датум за спровођење Споразума о финансирању (датум до којег Програм треба бити извршен и затворен) након прихваћања рачуна	12 година након датума закључивања Споразума о финансирању (након што посљедња уговорна страна потпише споразум)

2. ОПИС АКЦИОНОГ ПРОГРАМА

2.1 ПРЕГЛЕД ПРОГРАМА ПРЕКОГРАНИЧНЕ САРАДЊЕ 2014 - 2020. И АКЦИОНОГ ПРОГРАМА ПРЕКОГРАНИЧНЕ САРАДЊЕ 2018 - 2020.

Програм прекограничне сарадње Босна и Херцеговина - Црна Гора 2014 - 2020. је одобрен Спроведбеном одлуком Комисије Ц(2014)9351 од 10. 12. 2014. године. Усвојени Програм 2014 - 2020. чини стратегију прекограничне сарадње за погранична подручја, и између осталог, успоставља географски квалификована подручја, контекст подручја, тематске приоритете за Програм и индикативна додијељена буџетска средства за период од седам година.

Програм прекограничне сарадње 2014 - 2020. уједно служи и као референца за усвајање Акционог програма прекограничне сарадње. Акциони програм прекограничне сарадње 2018 - 2020. има за циљ пружање помоћи за прекограничну сарадњу у тематским подручјима изнесеним у Програму 2014 – 2020. између Босне и Херцеговине и Црне Горе (како је наведено у одјељку 2.2).

Дана 6. фебруара 2018. године, Европска комисија је усвојила Комуникацију о "Вјеродостојној перспективи проширења и појачаној сарадњи ЕУ са Западним Балканом". Циљ ове Комуникације је подстицање нових реформи на Западном Балкану и осигуравање појачане сарадње с ЕУ у погледу пружање подршке на еуропском путу. У Комуникацији су наведена нова стратешка усмјерења, посебно када је у питању спровођење шест водећих иницијатива (тј. јачање подршке владавини закона; јачање сарадње у подручју сигурности и миграција; подржавање друштвеног и економског развоја; унапрјеђење повезаности; Дигитална агенда за Западни Балкан и подршка помирењу и добрим сусједским односима).

Посебно, прекогранична сарадња кључни је покретач за подстицање помирења и суочавања с прошлошћу на Западном Балкану, у складу с водећом иницијативом 6 (подршка помирењу и добрим сусједским односима) и за одрживи локални развој, у складу с водећом иницијативом 3 (подршка друштвеном и економском развоју).

Листа географски квалификованих подручја

Сљедећих 56 општина у Босни и Херцеговини и 14 општина у Црној Гори квалификоване су у оквиру овог програма:

Босна и Херцеговина: Јабланица, Коњиц, Трново, Трново РС, Пале, Пале Прача, Ново Горажде, Горажде, Чајниче, Фоча Устиколина, Калиновик, Рудо, Вишеград, Рогатица, Фоча, Гацко, Невесиње, Мостар, Хаџићи, Источна Илиџа, Илиџа, Широки Бријег, Љубушки, Чапљина, Читлук, Столац, Берковићи, Билећа, Љубиње, Неум, Равно, Источни Мостар, Требиње, Прозор/Рама, Купрес, Купрес (РС), Томиславград, Посушје, Груде, Ливно, Соколац, Источно Ново Сарајево, Сарајево Нови Град, Вогошћа, Сарајево Стари Град, Сарајево Источни Стари Град, Илијаш, Вареш, Breza, Високо, Кисељак, Фојница, Крешево, Центар Сарајево, Ново Сарајево, Олово.

Црна Гора: Пљевља, Плужине, Жабљак, Шавник, Никшић, Херцег Нови, Котор, Тиват, Бијело Поље, Мојковац, Колашин, Беране, Петњица, Даниловград.

Контекст квалификованих подручја за прекограничну сарадњу

Анализе стања спроведене приликом припреме овог програма указале су на сљедеће кључне изазове и прилике којима се треба посветити и које је потребно подржати у оквиру прекограничне сарадње. Акциони програм посебно предвиђа рјешавање сљедећих питања:

Недостатак прилика за запошљавање

Недостатак прилика за запошљавање једна је од највећих пријетњи у програмском подручју. Утиче на животни стандард већег дијела становништва и кључни је узрок миграцијских токова. Краткотрајно унапрјеђење ове ситуације није изгледно, а негативни утицај може чак бити и погоршан, посебно када су у питању угрожене групе и рурално становништво.

Богати природни ресурси угрожени загађењем и природним катастрофама

Иако је богато природним ресурсима, програмско подручје се сматра и угроженим и изложеним одређеном броју ризика, од загађења до природних катастрофа. Ради велике осјетљивости региона на климатске промјене, у посљедњој деценији порастао је ризик од поплава и шумских пожара. Климатске промјене ставиће додатни терет на производњу струје у хидроелектранама, и мјере адаптације мораће ово узети у обзир. Још увијек се није почео користити потенцијал програмског подручја за изворе обновљиве енергије, посебно одрживе биомасе.

Туризам може допринијети економском развоју

Адекватна употреба и промовисање природних ресурса и културног насљеђа могу допринијети отварању подручја у смислу одрживог туризма као инструмента за економски раст.

Преглед прошлог и текућег искуства у прекограничној сарадњи и научене лекције

Кључне препоруке дефинисане након привремених оцјена и ревизија Програма прекограничне сарадње у периоду од 2007. до 2013. године разматране су приликом развоја овог програма. Према томе, Програми прекограничне сарадње за период од 2014. до 2020. године оријентисани су на број тематских приоритета, што помаже у постизању бољих резултата и доводи до већег утицаја. Уз то, спровођење Програма прекограничне сарадње је поједностављено, најприје због постојања јединственог уговорног тијела и јединственог финансијског оквира за сваки програм.

Кључне научене лекције су, такође, идентификоване коначном евалуацијом ИПА Програма прекограничне сарадње 2007 - 2013. извршеном у периоду од 2016. до 2017. године. О наученим лекцијама и препорукама разговарало се са заинтересованим странама Програма прекограничне сарадње на Западном Балкану, те су утврђене накнадне мјере за краткорочни и дугорочни период, како за тренутне Програме прекограничне сарадње 2014 - 2020, тако и за будуће Програме прекограничне сарадње 2021 - 2027. У главне препоруке за све Програме прекограничне сарадње на нивоу унутар Западног Балкана спадају:

- Главни циљ промовисања добрих сусједских односа би се требао јасно одражавати у пројектима прекограничне сарадње.

- Позиви за достављање понуда требали би бити фокусиранији на неколико приоритетних питања с високим прекограничним садржајем.

- Интервенцијска логика програма и системи извјештавања и праћења морају се унаприједити будући да нису осмишљени тако да наводе јасну основу за мјерење резултата на регионалном нивоу.

- Постоји потреба за праћењем активности јачања капацитета оперативних структура и заједничких техничких секретаријата/одговарајућих канцеларија у другој земљи.

- Постоји потреба за унапређењем синергија с другим политикама и донаторима, капитулирањем и дијељењем искустава с осталим прекограничним окружењима (програми прекограничне сарадње с државама чланицама и програми прекограничне сарадње Европског инструмента за сусједство).

Што се тиче овог програма, блиска сарадња између два корисника током сваког корака у спровођењу програма је била од кључне важности и потребно је осигурати и у будућности.

Искуство је показало да потенцијални кандидати требају подршку за идентификовање могућих пројектних партнера с друге стране границе и у изради понуда високог квалитета. Пружање ове подршке ће се наставити.

Надаље, програм би се требало заснивати на прецизним карактеристикама и акцијама које дефинишу оба корисника, Босна и Херцеговина и Црна Гора, у оквиру Јадранско - јонске макрорегионалне стратегије о Стратегији ЕУ за Јадранско - јонску регију[1], као и Стратегију ЕУ за регион Дунава[2]. Програм прекограничне сарадње Босна и Херцеговина – Црна Гора 2014 - 2020. укључује референце на обје макрорегионалне стратегије, а захтјев за синергије са стратегијама је укључен у први позив за достављање понуда за Програм. У сваком случају, будући да су се кандидати ријетко позивали на синергије између њихових пројектних понуда и макрорегионалних стратегија, корисници ИПА програма су се одлучили фокусирати на то током сљедећих активности за јачање капацитета за потенцијалне кандидате 2018. године.

Тематски приоритети су даље усмјерени у позивима за достављање понуда покренутим само за неколико одређених циљева програма у вријеме и у координацији с другим билатералним ИПА програмима прекограничне сарадње у партнерском кориснику.

2.2 ОПИС И СПРОВОЂЕЊЕ АКТИВНОСТИ

Активност 1	Операције прекограничне сарадње	3.480.000,00 евра

Сматра се да је планирана помоћ Босни и Херцеговини и Црној Гори у складу с условима и процедурама утврђеним рестриктивним мјерама које су усвојене у складу с чланом 215. УФЕУ-а [3].

(1) Опис активности, циљ, очекивани резултати

Опис активности: Активности прекограничне сарадње у пограничном региону у областима запошљавања, мобилности радне снаге и социјалне и културне инклузије; животне средине, прилагођавања и ублажавања климатских промјена, спрјечавања и управљања ризиком; туризма и културног и природног насљеђа.

Циљ: Друштвено - економски развој и јачање сусједских односа у прекограничном подручју кроз спровођење активности прекограничне сарадње с циљем:

(1) промовисања запошљавања, мобилности радне снаге и социјалне и културне прекограничне инклузије кроз, између осталог: интегрисање прекограничних тржишта рада, укључујући прекограничну мобилност, заједничке локалне иницијативе запошљавања, информисање и савјетодавне услуге и заједничке обуке, једнакост полова, једнаке прилике, интегрисање заједница имиграната и угрожених група, улагања у јавне службе за запошљавање и подршку јавним здравственим и социјалним сервисима;

(2) заштите животне средине и промовисања прилагођавања климатским промјенама и смањења негативних утицаја климатских промјена, спрјечавање ризика и управљање, кроз, између осталог: заједничке активности с циљем заштите животне средине, промовисање одрживе употребе природних ресурса, учинковитост ресурса, обновљиве изворе енергије и помак према сигурној и одрживој привреди с ниском емисијом угљеника, промовисање улагања с циљем рјешавања питања посебних ризика, осигуравање отпорности на катастрофе и развијање система за управљање у случају катастрофа и спремност у хитним ситуацијама;

(3) подршка туризму и културном и природном насљеђу.

Гдје је то могуће, узимају се у обзир активности које се односе на гореспоменуте циљеве развијене у Плану активности Јадранско - јонске макрорегионалне стратегије и Стратегије ЕУ за регион Дунава, у којој учествују обје земље.

Очекивани резултати:

Повезани с циљем 1):

- Унапријеђена савјетодавна подршка и вјештине тражења запослења за становништво у пограничном подручју;

- Повећане прилике за стварање нових радних мјеста за угрожене групе и њихова могућност запошљавања.

Повезани с циљем 2):

[1] ЦОМ(2014) 357

[2] ЦОМ (2010) 715

[3] https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/8442/consolidated-list-sanctions_en

- Ојачан је капацитет за спровођење еколошких стандарда и стандарда енергетске ефикасности на локалном нивоу у погледу водоснабдијевања и управљања крутим отпадом и отпадним водама;

- Повећана је свијест јавности о добробитима усклађености с европским стандардима водоснабдијевања, управљања крутим отпадом и отпадним водама, те са стандардима заштите животне средине;

- Ојачан је капацитет служби за спрјечавање и смањење негативног утицаја природних катастрофа.

Повезани с циљем 3):

- Број туриста у руралним и заштићеним природним подручјима је повећан;

- Слика и привлачност прекограничног подручја као мултиетничке и разнолике европске дестинације је унапријеђена.

Програм активности прекограничне сарадње 2018 - 2020. допринијеће свеукупним циљевима и очекиваним резултатима дефинисаним у Програму прекограничне сарадње 2014 - 2020. За више детаља, погледати дио 3.2 Програма 2014 - 2020. (Анекс 2 Спроведбене одлуке Комисије Ц (2014)9351 од 10. 12. 2014. године).

(2) Претпоставке и услови

Као потребан услов за ефикасно управљање Програмом, државе учеснице успостављају Заједнички одбор за праћење, те осигуравају прикладне и оперативне канцеларије и особље за Заједнички технички секретаријат (који ће бити успостављен у складу са засебном Одлуком о финансирању) и одговарајућу канцеларију другој земљи, у случају његовог успостављања.

До сада, корисници су испунили овај услов осигуравањем несметаног рада Заједничког техничког секретаријата у Сарајеву (Босна и Херцеговина) и одговарајуће канцеларије у Никшићу (Црна Гора). Ове структуре у потпуности финансира Мјера подршке за техничку помоћ програмима прекограничне сарадње између корисника програма ИПА II у оквиру Инструмента претприступне помоћи (ИПА II) за 2014. годину Ц(2014) 37629. Ова Мјера подршке, у случају програма прекограничне сарадње Босна и Херцеговина – Црна Гора 2014 - 2020, је спроведена директним управљањем Делегације Европске уније у Босни и Херцеговини која је потписала директни уговор о услугама с Канцеларијом за европске интеграције Босне и Херцеговине. Овај уговор о услугама истећи ће 31. децембра 2019. године.

Додатна финансијска подршка је програмирана од стране Европске Комисије за наставак пружања подршке Заједничком техничком секретаријату и одговарајућој канцеларији од 2019. године надаље. Стога, биће покренути нови аранжмани с корисницима који морају осигурати да се више поштују услови наведени у овом ставу.

Неиспуњавање горенаведених услова може довести до повраћаја средстава у оквиру овог програма и/или прерасподјеле за будуће финансирање.

Одговорне структуре могу донијети одлуку да споје додијељена средства из 2019. године с наредним буџетским средствима.

(3) Директно управљање

Грант - Позив за достављање понуда: 3.480.000,00 еура

а) Кључни критеријуми за избор:

Квалификоване активности дефинисане су у одјељку 3.2 Програма прекограничне сарадње 2014 - 2020, Додатка 2 Спроведбене одлуке Комисије Ц(2014)9351 од 10. 12. 2014. године. Испод се налази листа главних квалификованих активности/операција:

- обука и јачање капацитета,

- размјена искустава и најбољих пракси између заинтересованих страна,

- размјена информација,

- организовање промотивних догађаја и кампање за промовисање комуницирања и публицитета,

- организовање заједничких догађаја, симпозијума и радионица,

- набавка опреме,

- мали инфраструктурни радови,

- рестаурирање и заштита историјских и културних знаменитости.

У контексту спровођења Програма, предност се може дати активностима везаним за макрорегионалне стратегије у којима учествују обје земље.

Корисници су правни субјекти који су основани унутар корисника Програма ИПА II који учествује у Програму прекограничне сарадње.

Могући корисници могу бити: локалне власти, правне особе под управом локалних власти, удружења општина, развојне агенције, организације за подршку локалном предузетништву, економски субјекти попут малих и средњих предузећа, туристичка и културна удружења, невладине организације, јавна и приватна тијела која подржавају радну снагу, институције за струковно и техничко образовање, органи и организације за заштиту природе, јавни органи одговорни за управљање водама, ватрогасне/хитне службе, школе, факултети, универзитети и истраживачки центри, укључујући институције за струковно и техничко образовање.

б) Кључни критеријуми за избор су финансијски и оперативни капацитети кандидата.

ц) Кључни критеријуми за додјелу су релевантност, учинковитост и изводљивост, одрживост и економичност активности.

д) Највећа стопа суфинансирања средствима Уније у оквиру овог позива је 85 % квалификованих трошкова активности.

е) Индикативни износ позива: 3.480.000,00 евра.

Одговорне структуре могу одлучити да објаве више од једног позива за достављање понуда. Сваки позив имаће исте циљеве, резултате, кључне критеријуме за квалификованост, избор и додјелу како је наведеногоре. Сваки уговор о гранту биће финансиран из једне буџетске обавезе.

Одговорне структуре могу донијети одлуку да споје додијељена средства из 2019. године с наредним буџетским средствима.

Одговорне структуре могу донијети одлуку да објаве позив за достављање понуда који ће укључивати додијељена средства из 2018. и/или 2019. године и/или средства из 2019. године. Такође, могу одлучити да објаве позив који ће обухваћати претходне и наредне додјеле буџетских средстава.

ф) Индикативни датум покретања позива за достављање понуда: Четврти квартал 2018. године за буџетску обавезу из 2018. године и други квартал 2020. за буџетске обавезе за 2019. и 2020. годину.

3 БУЏЕТ

2018				2019				2020				Укупни износ Одлуке
	Допринос	Корисници	Укупни		Допринос	Корисници	Укупни		Допринос	Корисници	Укупни	

	Уније*	гранта/ Кофинан**	износ		Уније	гранта/ Кофинан**	износ		Уније	гранта/ Кофинан**	износ	
Операције Програма прекограничне сарадње	1.200.000,00	211.764,00	1.411.764,00	Операције Програма прекограничне сарадње	1.200.000,00	211.764,00	1.411.764,00	Операције Програма прекограничне сарадње	1.080.000,00	190.588,00	1.270.588,00	3.480.000,00
u %	85	15	100		85	15	100		85	15	100	
УКУПНО 2018.	1.200.000,00	211.764,00	1.411.764,00	УКУПНО 2019.	1.200.000,00	211.764,00	1.411.764,00	УКУПНО 2020.	1.080.000,00	190.588,00	1.270.588,00	3.480.000,00

* Допринос Уније обрачунат је у вези с квалификованим издацима који се заснивају на укупним квалификованим издацима укључујући приватне и јавне издатке. Стопа суфинансирања Уније на нивоу сваког тематског приоритета неће бити мања од 20 % нити већа од 85 % квалификованих издатака.

** Суфинансирање тематских приоритета осигуравају корисници гранта. Корисници гранта морају осигурати минимално 15 % средстава за укупне квалификоване трошкове пројекта.

4. АРАНЖМАНИ ПРАЋЕЊА УЧИНКА

Као дио оквира за праћење учинка, Комисија прати и оцјењује напредак у остваривању посебних циљева дефинисаних у Уредби ИПА II на основу претходно дефинисаних, јасних, транспарентних и мјерљивих показатеља. Извјештаји о напредовању споменути у члану 4. Уредбе ИПА II узимају се као референтне тачке у оцјени резултата ИПА II помоћи.

Комисија ће прикупити податке о учинку (поступак, резултати и индикатори) из свих извора који ће бити обједињени и анализирани у смислу праћења напретка у односу на циљеве и прекретнице дефинисане за сваку активност у овом програму, као и Државни стратешки документ.

Државни ИПА II (НИПАЦ) координатори ће прикупљати податке о извршењу активности и програма (процедура, резултата и индикатора) и координисати управљање и дефинисање индикатора прикупљених из владиних извора.

Цјелокупни напредак биће праћен на сљедеће начине: а) систем надзора оријентисан на резултате (РОМ); б) сопствено праћење корисника ИПА II; ц) самонадзор који врше Делегације ЕУ; д) заједнички надзор Генералне дирекције за проширење и корисника програма ИПА II помоћу којег ће ИПА II Одбор за надзор редовно пратити усклађеност, кохерентност, учинковитост и координисање приликом спровођења финансијске помоћи, уз подршку Заједничког одбора за надзор, који ће осигурати поступак праћења на програмском нивоу.

ДОДАТАК IA

ИНСТРУМЕНТ ЗА ПРЕТПРИСТУПНУ ПОМОЋ

2014- 2020.

ИПА ПРОГРАМ ПРЕКОГРАНИЧНЕ САРАДЊЕ

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА - ЦРНА ГОРА

Усвојен 10.12.2014. године

САДРЖАЈ

Преглед Програма
ДИО 1. САЖЕТАК ПРОГРАМА
1.1. САЖЕТАК ПРОГРАМА
1.2. ПРИПРЕМА ПРОГРАМА И УЧЕСТВОВАЊЕ ПАРТНЕРА
ДИО 2. ПРОГРАМСКО ПОДРУЧЈЕ
2.1. АНАЛИЗА СТАЊА
2.2. ОСНОВНИ ЗАКЉУЧЦИ
ДИО 3. ПРОГРАМСКА СТРАТЕГИЈА
3.1. ЛОГИЧКА ПОДЛОГА - ОБЈАШЊЕЊЕ ОДАБРАНЕ СТРАТЕГИЈЕ ДЈЕЛОВАЊА
3.2. ПОПИС ПРОГРАМСКИХ ПРИОРИТЕТА
3.3. ХОРИЗОНТАЛНА И ПОПРЕЧНА ПИТАЊА
ДИО 4. ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН
ДИО 5. СПРОВЕДБЕНЕ ОДРЕДБЕ
СПИСАК ДОДАТАКА
ДОДАТАК 1: Анализа ситуације
Сврха
Методологија
Анализа ситуације
Главни закључци
ДОДАТАК 2: SWOT анализа подручја
ДОДАТАК 3: Компаративна анализа упитника за општине

Списак скраћеница

БиХ Босна и Херцеговина

УТ Уговорно тијело

ПГС Прекогранична сарадња

ПИИПГС Регионални пројекат ЕУ-а за техничку помоћ у пројекту Изградња капацитета за прекограничну сарадњу

ЦЕФТА Споразум о слободној трговини у централној Европи

ПДП Позив за достављање понуда

ОЦД Организација цивилног друштва

ДЕИ Дирекција за европске интеграције

ДЕУ Делегација Европске уније

ЕК Европска комисија

ЕУ Европска унија
БДП Бруто домаћи производ
ИПА Инструмент за претприступну помоћ
ЗНО Заједнички надзорни одбор
ЗРГ Заједничка радна група
ЗТТ Заједнички технички секретаријат
МФАЕИ Министарство спољних послова и европских интеграција
МНЕ Црна Гора
НГО Невладина организација
ОС Оперативна структура
МСП Мала и средња предузећа
СЦ Специфични циљ
ССПП Предности, слабости, прилике, пријетње
ТПом Техничка помоћ
ТП Тематски приоритет
Преглед Програма

Назив програма	Програм прекограничне сарадње "Босна и Херцеговина - Црна Гора"
Програмско подручје	Босна и Херцеговина: Јабланица, Коњиц, Трново, Трново РС, Пале, Пале Прача, Ново Горажде, Горажде, Чајниче, Фоча Устиколина, Калиновик, Рудо, Вишеград, Рогатица, Фоча, Гацко, Невесиње, Мостар, Хаџићи, Источна Илиџа, Илиџа, Широки Бријег, Љубушки, Чапљина, Читлук, Столац, Берковићи, Билећа, Љубиње, Неум, Равно, Источни Мостар, Требиње, Прозор / Рама, Купрес, Купрес (РС), Томиславград, Посушје, Груде, Ливно, Соколац, Источно Ново Сарајево, Сарајево Нови Град, Вогошћа, Сарајево Стари Град, Сарајево Источни Стари Град, Илијаш, Вареш, Бреза, Високо, Кисељак, Фојница, Крешево, Центар Сарајево, Ново Сарајево, Олово; Црна Гора: Пљевља, Плужине, Жабљак, Шавник, Никшић, Херцег Нови, Котор, Тиват, Бијело Поље, Мојковац, Колашин, Беране, Петњица, Даниловград
Општи циљ програма	Одрживи развој прекограничног подручја између Босне и Херцеговине и Црне Горе промовише се кроз спровођење заједничких активности заснованих на ефикасној употреби компаративних предности програмског подручја.
Тематски приоритети програма:	ТП 1: Промовисање прекограничног запошљавања, мобилности радне снаге и социјалне и културне инклузије; ТП 2: Заштита животне средине, прилагођавање на климатске промјене и смањење негативних посљедица климатских промјена, спречавање ризика и управљање; ТП 3: Подршка туризму и културном и природном насљеђу; ТП 4: Техничка помоћ.
Специфични циљеви програма	ТП 1: Промовисање прекограничног запошљавања, мобилности радне снаге и социјалне и културне инклузије СО 1: Унапређен је приступ тржишту рада и животној средини за нове генерације запослених. СО 2: Побољшане су прилике за запошљавање и социјалну инклузију угрожених група. ТП 2: Заштита животне средине, прилагођавање на климатске промјене и смањење негативних посљедица климатских промјена, спречавање ризика и управљање СО 1: Прекогранична сарадња и заједничке активности унапређују управљање и енергетску ефикасност локалног водоснабдијевања, канализационих система и система за чврсти отпад, те заштиту животне средине СО 2: Унапређене су мјере прилагођавања климатским промјенама и смањења ризика, као и управљања. ТП 3: Подршка туризму и културном и природном насљеђу СО 1: Унапређен је квалитет и диверзификација туристичке понуде засноване на природном и културном насљеђу. Техничка помоћ СО: Обезбјеђивање ефикасног, ефикасног, транспарентног и правовременог спровођења Програма и подизање свијести.
Финансијска алокација 2014- 2020.	8.400.000,00 евра
Начин спровођења	Директно управљање
Уговорно тијело	Делегација Европске уније у Босни и Херцеговини Адреса: Скендерија 3а, 71000 Сарајево, телефон: 00 387 33 254 700
Релевантне власти у земљама корисницима које учествују у ИПА II програму (Оперативне структуре)	Босна и Херцеговина: Дирекција за Европске интеграције Босне и Херцеговине - Сектор за координацију програма помоћи ЕУ-а Адреса: Трг БиХ 1, 71000 Сарајево, телефон: 00 387 33 708 154 Црна Гора: Министарство спољних послова и европских интеграција Владе Црне Горе, Дирекција за програме прекограничне сарадње Адреса: Станка Драгојевића 2; 81000 Подгорица; телефон: 00 382 20 244 824
ЗТТ	ЗТТ канцеларија: Сарајево, Босна и Херцеговина ЈТС канцеларија: Никшић, Црна Гора

ДИО 1. САЖЕТАК ПРОГРАМА

Програм прекограничне сарадње између Босне и Херцеговине (БиХ) и Црне Горе (ЦГ) ће бити спроведен у оквиру Инструмента претприступне помоћи (ИПА II). ИПА II подржава прекограничну сарадњу у смислу промовисања добросусједских односа, промовисања интегрисања и социјално-економског развоја. Законске одредбе за спровођење Програма дефинисане су у сљедећим законским актима:

- Уредба (ЕУ) бр. 231/2014 Европског парламента и Савјета од 11. 3. 2014. године којом се успоставља Инструмент претприступне помоћи (ИПА II);
- Уредба (ЕУ) бр. 236/2014 Европског парламента и Савјета од 11. 3. 2014. године којом се дефинишу заједничка правила и процедуре спровођења инструмената Уније за финансирање спољних активности;
- Уредбе Комисије ЕУ-а бр. 477/2014 од 2. 5. 2014. године о посебним правилима за спровођење ИПА II регулативе.

1.1. Сажетак Програма

ИПА II програм прекограничне сарадње "Босна и Херцеговина - Црна Гора 2014-2020." је програм територијалне сарадње развијен и спроведен у оквиру политике проширења Европске уније. Заснива се на и наставља претходну праксу спровођења у финансијској перспективи 2007-2013. године.

Програмско подручје обухвата површину од 30.367,33 km^2. Програмско подручје у Босни и Херцеговини састоји се од 56 општина, а у Црној Гори од 14 општина.

Укупни циљ Програма: Одрживи развој прекограничног подручја између Босне и Херцеговине и Црне Горе промовише се кроз спровођење заједничких активности заснованих на ефикасној употреби компаративних предности програмског подручја.

Овај циљ треба бити пренесен на сљедеће тематске приоритете:

- ТП 1: Промовисање прекограничног запошљавања, мобилности радне снаге и социјалне и културне инклузије;
- ТП 2: Заштита животне средине, промовисање прилагођавања на климатске промјене и смањење негативних посљедица климатских промјена, спречавање ризика и управљање;
- ТП 3: Подршка туризму и културном и природном насљеђу;
- Техничка помоћ.

Овај програм ће допринијети постизању циљева Стратегије за југоисточну Европу 2020 (СЕЕ 2020) и Европске стратегије 2020 за "паметни", "одрживи", "инклузивни" и "интегрисани" раст и постизање економске, социјалне и територијалне кохезије.

Укупан износ средстава из ИПА инструмента за Програм Босна и Херцеговина - Црна Гора 2014-2020. је 8.400.000,00 евра, од чега ће најмање 7.560.000,00 евра бити алоцирано за активности у оквиру Програма прекограничне сарадње.

1.2. ПРИПРЕМА ПРОГРАМА И УЧЕСТВОВАЊЕ ПАРТНЕРА

Програм је припремљен у блиској сарадњи са заинтересованим странама са програмског подручја. Више од 800 представника државних, регионалних и локалних власти, организација цивилног друштва, универзитета, школа и других тијела консултовано је већ у фази припреме Програма путем писменог упитника чији је циљ био да прикупи податке о потребама, као и о развојним потенцијалима подручја. Информације прикупљене путем упитника допуњене су подацима добијеним након одржавања ad hoc интервјуа.

Успостављена је Заједничка радна група коју чине чланови са обје стране границе, а одржано је и неколико састанака. Први састанак одржан је у Требињу 18. 10. 2013. године и на њему су представљени и анализирани резултати SWOT анализе. Додатни коментари су касније прикупљени писменим путем, а та је процедура окончана 5. 11. 2013. године. Након тога, цјелокупна анализа ситуације и програмска стратегија размотрене су на двије радионице одржане 18. 11. 2013. године у Мостару и Никшићу и у оквиру Другог састанка Заједничке радне групе одржаном истога дана у Требињу.

Дана 15.11.2013. године, први нацрт Програма о прекограничној сарадњи достављен је Европској комисији ради консултација. Након коментара Комисије, ревидирана друга верзија поново је достављена 7. 2. 2014. године и представљена на 3. састанку Заједничке радне групе 21. 2. 2014. године ради даље дораде у складу са коментарима Комисије. Представљени нацрт представља ажурирану верзију која је у складу са додатним коментарима Европске комисије примљеним у априлу/мају 2014. године. Ради потпуне хронолошке илустрације догађаја током припреме Програма, погледајте табелу у даљњем тексту:

ДИО 2. ПРОГРАМСКО ПОДРУЧЈЕ

2.1. АНАЛИЗА СТАЊА

Датум	Мјесто	Врста догађаја	Тема
20. и 21. јуна 2013.	Будва (ЦГ)	Регионални програмски састанак	Програмски састанак за западни Балкан за 2014-2020.
9. јула 2013.	Подгорица (ЦГ)	Састанак са ОС-ом	Програмски кораци и услови за PRESTLE и SWOT анализе
Август - септембар 2013.	БиХ и ЦГ	ОС и ЈТ/А	Подјела упитника за прикупљање података
25. септембра 2013.	Подгорица (ЦГ)	Обука	Развој стратегије и формулисање циљева ОС-а, ЕУД-а, ЈТФ-а и ЈТС-а/А-а
26. септембра 2013.	Подгорица (ЦГ)	Састанак са ОС-ом	Припремни састанак са ОС-ом и пратећи састанак везан за програмирање БиХ - ЦГ границе; Припремне активности за оснивање Заједничке радне групе.
18. октобра 2013.	Требиње (БИХ)	Састанак Заједничке радне групе	1. састанак Заједничке радне групе: Оснивање ТФ-а, досадашње активности (ЦБИБ +), налази, распоред, расправа о приоритетима
15. новембра 2013.			Подношење првог нацрта Европској комисији
18. новембра 2013.	Мостар (БиХ)	Јавне консултације	Консултативна радионица о програмском документу
18. новембра 2013.	Никшић (ЦГ)	Јавне консултације	Консултативна радионица о програмском документу
18. новембра 2013.	Требиње (БИХ)	Састанак Заједничке радне групе	2. састанак Заједничке радне групе за одобравање нацрта програмског документа
21. и 22. новембра 2013.	Београд (РС)	Регионални форум за прекограничну сарадњу	Спровођење програмске вјежбе на свим границама
Децембар 2013. – јануар 2014.			Достављање коментара Европске комисије на први нацрт
Јануар - фебруар 2014.	Подгорица (ЦГ)		Прикупљање коментари Европске комисије, ревизија програмског документа
7. фебруара 2014.			Подношење другог нацрта Европској комисији
21. фебруара 2014.	Подгорица (ЦГ)	Састанак Заједничке радне групе	3. састанак Заједничке радне групе са циљем расправљања о програмском документу након коментара Европске комисије

Март 2014.	Подгорица (ЦГ)		Прилагођавање коментара на програмски документ
21. марта 2014.	Сарајево (БиХ)	Састанак са ОС-ом	Расправа о напредовању програмског документа, кораци након остављања коментар Европске комисије
30. марта 2014.	Сарајево (БиХ)		Достављање коментара Европске комисије на други нацрт
27. марта – 4. априла 2014.	Програмско подручје	Заједничка радна група - консултације	Писмена расправа о првобитним индикаторима
05. маја 2014.	Подгорица (ЦГ)		Достављање коментара Европске комисије на други нацрт
29. маја 2014.	Сарајево (БиХ)		Подношење коначног нацрта Европској комисији

Мапа која приказује квалификовано подручје

Мапа која приказује квалификовано подручје

Програмско подручје у Босни и Херцеговини обухвата 20.909,33 km^2 и 56 општина. Ово представља 38,51% територије земље.[1]

У Црној Гори, програмско подручје обухвата подручје од 9 458 km^2 у 14 општина од којих су 3 приобалне, а 11 се налази на сјеверозападу земље, што укупно чини 67,2% територије.

Црна Гора (општине)				Босна и Херцеговина (општине)		
Програмско подручје		km^2		Програмско подручје		km^2
1. Пљевља		1,346		1. Јабланица		301
2. Плужине		854		2. Коњиц		1.101
3. Жабљак		445		3. Трново		338,4
4. Шавник		553		4. Трново РС		138
5. Никшић		2,065		5. Пале		492
6. Херцег Нови		235		6. Пале Прача		103
7. Котор		335		7. Ново Горажде		123
8. Тиват		46		8. Горажде		248,8
9. Бијело Поље		924		9. Чајниче		275
10. Мојковац		367		10. Фоча Устиколина		188
11. Колашин		717		11. Калиновик		678,92
12. Беране		897		12. Рудо		344
13. Петњица		173 501		13. Вишеград		448
14. Даниловград				14. Рогатица		640
				15. Фоча		1.115
				16. Гацко		736

[1] Када год извор статистичких података није наведен у тексту, то значи да су изведени из извјештаја службених статистичких институција у Босни и Херцеговини (Агенција за статистику БиХ-БХАС, Федерална агенција за статистику - ФОС и Републички институт за статистику Републике Српске - РЗСРС), и црногорске канцеларије за статистику Монстат.

				17. Невесиње		920
				18. Мостар		1.175
				19. Хаџићи		273
				20. Источна Илиџа		28
				21. Илиџа		162
				22. Широки Бријег		388
				23. Љубушки		297,7
				24. Чапљина		356
				25. Читлук		181
				26. Столац		331
				27. Берковићи		256
				28. Билећа		633
				29. Љубиње		326
				30. Неум		225
				31. Равно		225
				32. Источни Мостар		82
				33. Требиње		904
				34. Прозор/Рама		477
				35. Купрес		569,80
				36. Купрес (РС)		45
				37. Томиславград		967,40
				38. Посушје		461,10
				39. Груде		220,80
				40. Ливно		994
				41. Соколац		729
				42. Источно Ново Сарајево		45
				43. Сарајево - Нови Град		47,98
				44. Вогошћа		72
				45. Сарајево - .Стари Град		55
				46. Сарајево - Источни Стари Град		105
				47. Илијаш		320
				48. Вареш		390
				49. Breza		73
				50. Високо		232
				51. Кисељак		164
				52. Фојница		308
				53. Крешево		148
				54. Центар		33
				55. Ново Сарајево		11,43
				56. Олово		40
Укупно		9.458		Укупно		20.909,33

Историја и демографија

Током читаве историје, територије и људи у програмском подручју повремено су припадали истим државама, али су их исто тако често раздвајале границе и ратови. Према томе, везе између заједница у пограничном подручју су снажне и међусобно зависне.

Обје земље снажно су посвећене интеграцији у ЕУ. Црној Гори је 17. 12. 2010. године додијељен статус кандидата за чланство у ЕУ. БиХ и Европска комисија су 16. 6. 2008. године потписале Споразум о стабилизацији и придруживању. Потписивањем Споразума, ЕУ је препознала напоре које је Босна и Херцеговина уложила на свом путу ка ЕУ интеграцијама. ССП са Босном и Херцеговином ратификовале су све земље чланице ЕУ-а, али ССП још увијек није ступио на снагу. Обје земље су већ уложиле значајне напоре у усвајање прописа који су компатибилни са правном тековином ЕУ-а.

Од мјесеца јуна 2012. године, Европска унија је започела приступне преговоре са Црном Гором. Односи Европске уније са Босном и Херцеговином и даље су регулисани Привременим споразумом (ИА) из 2008. године.

Становништво Црне Горе је практички остало непромијењено у смислу броја становника, од 615.035 1991. године до 620.029 2011. године, према попису из исте године. Становништво у подручју које учествује у Програму прекограничне сарадње у Црној Гори је 300.176. Босна и Херцеговина је у новембру 2013. године извршила први попис после 1991. године. Резултати овог пописа биће увршћени у овај програм када буду доступни.

Географски опис

Програмско подручје налази се у југоисточном дијелу Босне и Херцеговине и у сјеверозападном дијелу Црне Горе. Терен је углавном планински, укључујући и један од најсуровијих у Европи. Ријеке у овом подручју припадају или јадранском или црноморском сливу. У планинама, ријеке теку кроз дубоке кањоне попут кањона ријеке Таре, који је најдубљи кањон у Црној Гори и Европи, у дужини од 78 km и са 1300 метара дубине на најдубљој тачки. Ту се налази око четрдесет природних и седам вјештачких језера. Регион је богат водом и шумама које покривају 32% територије.

Клима је разнолика, али генерално, сјеверни дио карактерише континентална клима са хладним зимама и врућим, релативно влажним љетима, са добро распоређеним кишним падавинама и обилним сњежним падавинама на копну, док је клима у јужном дијелу више јадранска, са врућим, сувим љетима и јесенима и благим зимама.

Разлике у надморској висини и близини Јадранског мора, као и изложеност вјетровима доводе до ових разлика у клими.

Програмско подручје Босне и Херцеговине укључује 20 km обале која представља једини излаз Босне и Херцеговине на Јадранско море, а карактеришу га добро очуване плаже и туристички центар Неум.

У Црној Гори, 163,78 km обале, од чега је 288,21 km уврштен у програмско подручје које карактерише јединствен пејзаж са прелијепим плажама и важним туристичким центрима.

Инфраструктура

У цјелини, инфраструктура је застарјела, због недостатка улагања која су углавном ограничена на развијеније дијелове земље.

Улагања током претходних година у путни сектор обију држава унаприједиле су укупно стање путева у подручју, али многи путеви требају бити обновљени и модернизовани, што захтијева значајне буџетске издатке.

Главне превозне руте које пролазе кроз програмско подручје су сљедеће:

1. Сарајево - Фоча - Никшић - Подгорица
2. Мостар - Требиње - Никшић - Подгорица
3. Сарајево - Требиње - Херцег Нови

Жељезнице чине мање значајан дио цјелокупне транспортне мреже у подручју у којем не постоји жељезнички гранични прелаз између двију земаља.

Луке, аеродроми и бране су у мало бољем стању. У програмском подручју постоје три аеродрома- Тиват, Мостар и Сарајево. Један мали аеродром налази се у Никшићу. Лука Котор опслужује велике крузере и друга комерцијална пловила, док је марина у Тивту постала важно упориште за јахте на Јадрану.

Телекомуникациона мрежа састоји се од неколико система који нуде и фиксну и мобилну телефонију.

Водоснабдијевање, канализација, одлагање отпада

Еколошка инфраструктура представља највећу слабост подручја, али је њен развој високо на листи развојних приоритета и у Босни и Херцеговини и у Црној Гори.

Становништво које живи близу општинских центара и већих насеља обухваћено је мрежом водоснабдијевања. Међутим, капацитети за водоснабдијевање и квалитет хигијене главна су брига у руралним подручјима. Алтернативни системи коришћени у овим областима, попут локалних извора, врела и цистерни не гарантују одговарајући квалитет воде.

У програмском подручју, канализациона мрежа доступна је само у центрима већих општина. У многим општинама, канализациони системи нису спремни третирати произведене количине које се преливају као нетретирана канализација. У одређеним дијеловима подручја долази до испуштања нетретиране канализације у потоке, резервоаре и септичке јаме. Само неколико општина посједује ефикасна постројења за обраду отпадних вода.

Третман отпадних вода одвија се на исти, незадовољавајући начин у читавом програмском подручју. Систем управљања чврстим отпадом заснива се на прикупљању, превозу и одлагању чврстог отпада који врше јавна комунална предузећа на општинском нивоу. Депонијама се лоше управља, а санитарни и хигијенски услови су минимални. Минимално је и ефикасно раздвајање отпада.

Електрична енергија

Системи снабдијевања и дистрибуције електричне енергије добро су развијени на обје стране границе, и представљају највећа и најснажнија предузећа. Ријеке у оквиру програмског подручја носе 50% хидропотенцијала у обје земље.

Постоји потенцијал за производњу електричне енергије из обновљивих извора енергије, попут хидро и геотермалне енергије и биомасе, али подручје, такође, нуди и значајне неискоришћене могућности за кориснике сунчеве и енергије вјетра.

Економија и сектор малих и средњих предузећа

Босна и Херцеговина и Црна Гора су чланице Споразума о слободној трговини у централној Европи (ЦЕФТА). ЦЕФТА допуњује Споразум о стабилизацији и придруживању за земље западног Балкана и даје добар оквир за економски развој и регионалну сарадњу.

Општине обухваћене Програмом још увијек осјећају посљедице рата из 1990-их година и недавне глобалне економске кризе. Цјелокупни ниво економског развоја подручја нижи је од односних државних просјека, али прецизни БДП не може бити изведен из доступних статистичких података. БДП по глави становника у Босни и Херцеговини је 2012. године био 3. 419 евра, док је у Црној Гори био 5. 063 евра.

У Црној Гори је 2012. године било регистровано 23.741 друштво, од чега се 8.713 налази у програмском подручју. У Босни и Херцеговини је 2012. године било регистровано 59.719 друштава, од чега се 30.768 налази у програмском подручју. Више од 90% чине мала и средња предузећа, али прецизни проценти не могу бити изведени из статистичких извјештаја.

Туризам

Туризам у региону је у експанзији, нарочито у Црној Гори гдје је постао кључна индустрија у земљи. У 2012. години је регистровано укупно 1.439.500 долазака, од чега су 90% били страни туристи. Од овог броја, око 8% туриста било је из Босне и Херцеговине.

У програмском подручју у Црној Гори је регистровано 27,86% свих туристичких долазака у 2012. години, од чега је 22,9% регистровано у три обалне општине (Херцег Нови, Котор и Тиват), а преосталих 4,96% је регистровано у 11 општина на сјеверу.

У Босни и Херцеговини је регистровано 745.537 туристичких долазака у 2012. години, од чега су око 58% били страни туристи. Главне туристичке дестинације у програмском подручју су велики градови Сарајево и Мостар и приморски град Неум. У овим градовима је регистровано око 46% свих посјета у 2012. години или 69% туриста који су посјетили програмско подручје које чини двије трећине свих долазака (66,7%) у земљи.

Образовање, истраживање и развој

Образовни систем у програмском подручју добро је развијен на свим нивоима (од примарног до терцијарног). Мање од 2% становника је неписмено. Средње школе се налазе у свим градовима у овом подручју.

Постоји позитиван тренд у повећању броја и јавних и приватних високошколских образовних институција, као и већи број наставних планова и програма које нуде.

Повезаност између образовних институција и пословног сектора је, међутим, још увијек слаба и резултује незнатним активностима у области иновација, истраживања и развоја.

Тржиште рада (запосленост и незапосленост)

Поређење истраживања тржишта рада која су провела државне канцеларије за статистику у складу са препорукама Међународне организације рада указују на то да су ниска стопа запослености и висока стопа незапослености у Босни и Херцеговини и Црној Гори или стагнирале или постале још неповољније у периоду од 2007. до 2012. године.

У обје државе спор процес стварања нових радних мјеста такође прате и неповољни миграциони трендови.

Животна средина, природа и климатске промјене

Квалификовано подручје у Босни и Херцеговини и Црној Гори је прилично хомогено са природног, географског и еколошког становишта и карактерише га добро очувана природна животна средина и драгоцјени ресурси с релативно малим нивоима загађења. С друге стране, постоји и неколико "црних тачака" када је у питању загађење, и оне стварају озбиљне проблеме.

На овој територији постоје три национална парка (Дурмитор, Биоградска Гора и Сутјеска) и пет заштићених подручја. Природни ресурси су углавном очувани, али неке локације изложене су већем загађењу. Највећи загађивачи у овом региону су термоелектрана на угаљ у Пљевљима и ливнице у Никшићу. Рудник угља у Пљевљима и рудник црвеног боксита у Никшићу узрокују проблеме са отпадом и подземним водама.

Највећи загађивач ваздуха у овом региону је термоелектрана на угаљ у Пљевљима. Ниво загађења ваздуха је висок, а чак се ни не прати. Постоји потреба за развојем стратегија/пројеката за смањење локалног, регионалног и прекограничног загађења ваздуха, за успостављањем оквира за ефикасну, чисту, одрживу и обновљиву производњу и потрошњу енергије и за вршење истраживања утицаја на животну средину и стратешке процјене стања животне средине, уз узимање у обзир смјерница Кјото протокола.

Обје стране границе суочавају се са сличним изазовима у обезбјеђивању уравнотеженог пута ка социјално-економском развоју, уз истовремено очување изванредног природног насљеђа и испуњавања услова ЕУ-а који се односе на животну средину и климатске промјене.

Због велике осјетљивости региона на климатске промјене, ризик од поплава и шумских пожара је повећан у посљедњој деценији. Климатске промјене ће, такође, резултовати додатним оптерећењем на производњу хидроенергије, а приликом дефинисања мјера прилагођавања ово ће морати бити узето у обзир. Потенцијал програмског подручја када су у питању обновљиви извори енергије, посебно одржива биомаса, није препознат.

Култура

Заштита културног насљеђа има солидну правну основу и обезбјеђују је специјализоване институције у објема земљама.

У Црној Гори, институција задужена за културу је Министарство културе. Такође, постоје двије специјализоване институције одговорне за културно насљеђе, формално организоване у оквиру Министарства културе. Управа за заштиту културног насљеђа је задужена за правна питања и заштиту културног насљеђа, док је друга институција Центар за заштиту и археологију водећа институција у области археологије и очувања културног насљеђа у Црној Гори.

За разлику од Црне Горе, институције задужене за културу и културно насљеђе у БиХ веома су децентрализоване, односно, за културу су одговорне институције у два ентитета: Министарство образовања и културе Републике Српске, с Републичким институтом за заштиту културног, историјског и природног насљеђа и Федерално министарство културе и спорта са Институтом за заштиту културног и природног насљеђа, док је Министарство цивилних послова Босне и Херцеговине задужено за успостављање основних принципа координације и хармонизације ентитетских планова, као и за дефинисање стратегија на међународном нивоу.

У обје земље, општине у координацији са релевантним министарствима и институцијама за заштиту културе имају примарну одговорност за бригу, одржавање, употребу и заштиту споменика од утицаја природе и људских активности, за то да споменици буду доступни јавности, те за трошкове редовног одржавања.

Сарадња између релевантних институција у области културе оснажена је током посљедњих година.

2.2. ОСНОВНИ ЗАКЉУЧЦИ

Подручјем доминирају планине и слабо насељена рурална подручја насељена старијим становништвом. Цјелокупни ниво економског развоја програмског подручја нижи је од односних државних просјека. Економију карактерише пољопривреда, примарна производња и низак ниво активности које стварају вриједност. Црна Гора је успоставила солидну основу за развој сектора туризма у приобалним општинама. Босна и Херцеговина, с друге стране, има релативно снажну туристичку инфраструктуру у великим градовима и у одређеним заштићеним планинским подручјима.

Велики изазов за читаво подручје је недостатак прилика за запошљавање, посебно у руралним подручјима, што је многе младе људе нагнало на пресељење у велике градове или да прилику за запослење траже у иностранству.

Планине и шуме остају важан ресурс читавог подручја, али има све више пријете оптерећене комуналне службе које у модернизацији касне за урбанизацијом и индустријским активностима.

Транспортној структури потребна је обнова и модернизација. Будући да је ризик од климатских промјена све већи, мјере за отпорност на климатске промјене мораће бити осигуране у свим пројектима обнове и унапређења.

У подручју постоје три међународна аеродрома: Тиват, Мостар и Сарајево.

Сва три нивоа образовања добро су представљена у читавом подручју.

Културолошке разлике и језичке баријере су минималне због дугогодишње добре сарадње и узајамних односа. Осим привлачне обале и градова, програмско подручје у обје земље нуди јединствен пејзаж, планине, шуме, језера, чисте ријеке, минералне и термалне изворе, природне паркове и заштићена подручја, те велику биоразноликост.

Све наведено представља ендогене вриједности и потенцијале који дају могу бити искориштени за јачање економског раста и социјалне кохезије. Уз заједничко насљеђе и непостојање језичких баријера, наведено представља добру основу за будућу економску и социјалну сарадњу између заједница у региону. Независно од тога, ове ресурсе треба користити на исправан и одржив начин како би се избјегле претјерана експлоатација и негативне посљедице на животну средину.

Елементи SWOT анализе на квалификованом подручју	
Предности	Слабости
- Постојање комплементарности економија као и сличности тржишта рада;	- Негативни раст популације који доводи до неповољних демографских

- Постојање политика запошљавања и планова за подршку развоја приватног сектора; - Активне политике запошљавања преведене на основу ИПА прекограничне сарадње током претходног периода; - Оснажен правни и институционални оквир за заштиту животне средине; - Одређени локални планови у обзир узимају приступ заснован на одрживом развоју; - Релативно велика заштићена природна подручја; - Јединствени пејзаж и ресурси (планинска подручја под шумама и извори воде, језера, чисте ријеке, минерални и термални извори); - Умјерена континентална клима са различитим утицајима и плодним тлом; - Разнолика и добро очувана природа са природним парковима и заштићеним подручјима; - Велика биоразноликост, укључујући вриједне љековите биљке и траве; - Богато културно насљеђе (историја, архитектура, традиција и фолклор); - Добро развијена производња енергије и дистрибутивна мрежа; -Обално подручје са квалитетним плажама којем се лако приступа; - Културолошке сличности, непостојање језичких баријера и доброкомшијски односи.	трендова; - Ниски животни стандарди и старење популације на селу; - Ограничен проток информација на тржишту; - Ниски приходи и животни стандард за већину популације; - Мала мобилност радне снаге; - Недостатак заједничких прекограничних садржаја за надзор над и спречавање природних катастрофа; - Неодговарајућа инфраструктура и управљање јавним комуналијама, посебно у мањим насељима (водовод, канализација, чврсти отпад); - Непостојање одлагалишта за чврсти отпад и рециклажних постројења; - Слабо спровођење принципа "загађивач плаћа"; - Споро спровођење стратегија енергетске ефикасности и обновљиве енергије и планова активности; - Повећан ризик по производњу енергије, пољопривреду, превоз и туризам због климатских промјена; - Слаба интегрисаност културног насљеђа у развој туристичке понуде и недовољна искоришћеност културних и забавних садржаја; - Слабе локалне институционалне структуре којима недостају капацитети за стимулисање развоја туризма; - Неразвијеност болничке инфраструктуре и недостатак разноликих и иновативних туристичких производа и услуга; - Статична и неефикасна промоција туризма на државном нивоу; - Непостојање центара за координацију и информисање осим у великим урбаним центрима; - Сезонски развој туризма; - Поједина подручја остају затворена због минираности; - Лоше стање културног насљеђа.
Прилике	Пријетње
- Повећана тенденција ка/потенцијал за конкретније активности прекограничне сарадње; - Већа свијест о и осјетљивост за социјалну инклузију маргинализованих група; - Оријентисаност политика на спровођење активних мјера за подршку стварања прилика за запошљавање у мање развијеним подручјима у региону (посебна оријентација треба бити усмјерена на младе занатлије у неразвијеним подручјима); - Развој заједничких програма за унапређење знања, вјештина и компетенција запослених и незапослених; - Заједнички развој позитивног окружења у којем се промовишу предузетничка култура и запошљавање, посебно када су у питању млади; - Неискоришћене могућности употребе сунчеве и енергије вјетра; - Могућа употреба одрживих, повољних по животну средину и енергетски ефикасних услуга и технологија; - Подизање свијести о добробитима заштите животне средине и одрживог развоја и повећано учествовање јавности у повезаним поступцима одлучивања; - Промовисање и успостављање принципа социјално одговорног пословања; - Партнерство јавног, приватног и цивилног сектора у спровођењу иницијатива за заштиту животне средине и промовисање програма и пројеката одрживог развоја; - Успостављање заједничких центара за хитне ситуације; - Промовисање производње обновљивих извора укључујући и пројекте презентовања; - Културни/историјски туризам и образовне активности којима се регион промовише као мултиетничка и привлачна европска локација; - Развој алтернативних облика руралног туризма и органске пољопривреде са могућностима за смјештај: - Ширење и међународно признавање природних паркова и заштићених подручја; - Унапређење постојеће туристичке понуде кроз активирање културних / природних/историјских ресурса и потенцијала; - Повећана видљивост прекограничног туризма кроз организовање појединачних понуда око главних туристичких и културних потенцијала; - Унапређење билатералне сарадње у оглашавању регионалних туристичких одредишта; - Видљиве приватне иницијативе у сектору туризма које одговарају повећаној потражњи за велнес, здравственим и екотуризмом; - Развој специјализованих туристичких програма фокусираних на нову "активну" врсту одмора; - Заједнички развој туристичких производа и њихово заједничко оглашавање.	- Све већи депопулациони трендови; - Старење популације; - Потпуна популација у појединим руралним мјестима; - Повећана социјална искљученост неких група (особе са инвалидитетом, мањине, жене и млади); - Незапосленост узрокована колапсом или реструктурисањем већих индустрија; - Недовољна улагања у људски капитал и мобилност радне снаге; - Незадовољавајућа постројења за отпадне воде, канализацију и одлагање отпада која могу угрозити јавност и допринијети споријем економском развоју; - Инфраструктурна улагања која би могла неповољно утицати на животну средину; - Неодржив економски развој и неконтролисано загађење могу угрозити квалитет ваздуха, воде и тла; - Несистематско искоришћавање шума; - Пословне баријере, недостатак знања, искуства и вјештина у управљању и оглашавању одредишта; - Недовољно ресурса за текуће одржавање и очување природног, културног и историјског насљеђа; - Претјерана изложеност / претјерано искоришћавање одређених локација/ресурса; - Климатске промјене могу утицати на туризам, производњу енергије, превоз и пољопривреду.

ДИО 3. ПРОГРАМСКА СТРАТЕГИЈА

3.1. ЛОГИЧКА ПОДЛОГА - ПОЈАШЊЕЊЕ ИЗАБРАНЕ СТРАТЕГИЈЕ ДЈЕЛОВАЊА

- Тренутни ИПА II програм прекограничне сарадње представља наставак добро утемељеног оквира за сарадњу.

- ИПА програм прекограничне сарадње Босна и Херцеговина - Црна Гора 2007-2013. до сад је спроведен кроз два позива за достављање понуда. Интерес који су за Програм изразили понуђачи показује постојање позитивног тренда и, према томе, потенцијала за јачање капацитета подручја за апсорпцију.

- Када се ради о обрађеним темама, анализа коју је спровео ЈТС о примљеним понудама показује како је тематски интерес распоређен на нове тематске приоритете[1]:

Приоритет	ТП 1	ТП 2	ТП 3	ТП 4	ТП 5	ТП 6	ТП 7	ТП 8	Укупно
1. ЦфП	4	11	0	11	9	3	0	0	38
2. ЦфП	8	14	0	22	17	1	5	0	67
Укупно	12	25	0	33	26	4	5	0	105

- SWOT анализа је припремљена између јуна и децембра 2013. године како би се анализирале потребе подручја. Структурисана је према тематском приоритету, усклађена са Стратегијом ЕУ 2020 и СЕЕ 2020, а сви резултати су приложени овом програмском документу.

- С обзиром на горе наведено, циљ глобалног Програма је препознат као адекватан за суочавање с изазовима и за одговарање на потребе подручја када се узму у обзир правни оквир понуђен ИПА II инструментом и ЕУ-овим стратегијама, као и искуства из прошлости како је описано у плану у даљњем тексту.

- Укупни циљ Програма је промовисање одрживог развоја у прекограничној области између Босне и Херцеговине и Црне Горе спровођењем заједничких активности заснованих на ефикасној употреби компаративних предности програмског подручја.

- Цјелокупни циљ постиже се активностима у оквиру сљедећих тематских приоритета чији је избор појашњен у табели у даљњем тексту:

Изабрани тематски приоритети	Појашњење избора
ТП 1: Промовисање прекограничног запошљавања, мобилности радне снаге и социјалне и културне инклузије.	Општи контекст, због финансијске кризе, позив за одговарајуће одговоре у политикама запошљавања. Постојећи процес сарадње треба бити настављен и ојачан. Показало се да је интерес потенцијалних корисника велики. Претходна искуства показују вриједност приступа прекограничне сарадње у овом домену, као и потребу за посебном пажњом коју треба посветити угроженим групама, укључујући младе и жене.
ТП2: Заштита животне средине, промовисање прилагођавања на климатске промјене и смањење негативних посљедица климатских промјена, спречавање ризика и управљање.	У локалним плановима све се више узимају у обзир одрживи развој и подизање свијести о важности заштите природе и борбе против климатских промјена, што се чини ефикасним ако се промовише на прекограничном нивоу. Управљање ризиком захтијева, такође, заједничке активности будући да се природне катастрофе не завршавају на граници.
ТП 3: Подршка туризму и културном и природном насљеђу.	Туризам је највећи потенцијал за раст у подручју захваљујући доступним природним и културним ресурсима. Међутим, потребно је одрживо управљање. Интерес могућих корисника са обје стране границе подржава овај ТП.

3.2. ОПИС ПРОГРАМСКИХ ПРИОРИТЕТА

3.2.1. ТЕМАТСКИ ПРИОРИТЕТИ

Тематски приоритет 1: Промовисање прекограничног запошљавања, мобилности радне снаге и социјалне и културне инклузије.

Недостатак прилика за запошљавање је једна од највећих пријетњи у програмском подручју. Утиче на животни стандард већег дијела становништва и кључни је узрок миграционих токова. Краткорочно унапређење ове ситуације није изгледно, а негативни утицај може чак бити и погоршан, посебно када су у питању угрожене групе и рурално становништво.

Постоји потреба за финансијским ресурсима како би се подржао потенцијал за унапређење запошљавања и приступа тржиштима рада.

Повећана употреба обновљивих извора енергије попут сунчеве и енергије вјетра, геотермалне енергије и биомасе може довести до стварања зелених радних мјеста у мањим заједницама у којима су могућности запошљавања мале.

Посебни циљ 1.1: Унапређен је приступ тржишту рада и животној средини за нове генерације запослених.

Овај посебни циљ усмјерен је на јачање заједничког приступа тржишту рада које је слично са обје стране границе. Недавна достигнућа у домену промовисања политика запошљавања се даље развијају и капитализују чиме се унапређује постојећа подршка услугама и алатима којима се подржава тржиште рада. Хармонизација и редовна размјена података између двију земаља се промовише. Овај посебни циљ је, такође, повезан са одрживошћу пословања које се води у слабо насељеним изолованим подручјима.

Очекивани резултати 1.1.1: Унапређена консултантска подршка и вјештине тражења запослења за становништво у пограничном подручју.

ИД	Показатељи резултата*	Јединица мјере	Основна вриједност	Основна година	Циљана вриједност	Извор података	Учесталост извјештавања
1.1.1.1	Проценат незапослених који су на основу програмских активности пронашли запослење	Број запослених и самозапослених.	0	2014.	20%	Надзор / пројектни извјештаји; Канцеларија за запошљавање и регистри комора.	2018, 2020, 2022.

[1] Осам тематских приоритета предложених за ИПА програм прекограничне сарадње су сљедећи: ТП 1 Промовисање запошљавања, мобилност радне снаге, прекогранична социјална и културна инклузија; ТП 2 Заштита животне средине, промовисање прилагођавања на климатске промјене и смањење, спречавање и управљање ризиком; ТП 3 Промовисање одрживих превозних и унапређење јавних инфраструктура; ТП 4 Подстицање туризма и културног и природног насљеђа; ТП 5 Улагање у младе, образовање и вјештине; ТП 6 Промовисање локалног и регионалног управљања, изградња административних и капацитета за планирање; ТП 7 Повећање конкурентности, развој пословања и малих и средњих предузећа, трговине и улагања; ТП 8 Јачање истраживања, технолошког развоја, иновација и ИЦТ-а.

	или су дефинисали пословну иницијативу (подијељено према полу и старости).						

*Основа за већину индикатора постигнућа је "0". Наиме, ограничена доступност статистичких информација и ресурса не дозвољава дефинисање индикатора прецизно на основној вриједности. Приступом коришћеним у Програму се, према томе, мјере индикатори као посљедица интервенција у склопу Програма за сва три тематска приоритета. Када је у питању практична примјена показатеља, сугерише се да су показатељи циљева унутар сваког позива за достављање понуда (смјернице за понуђаче) презентовани тако да потенцијалним апликантима представљају циљеве Програма и, по могућности, усмјеравају њихово дјеловање у спровођењу Програма.

Одговорна тела и ЈМЦ ће редовно ревидирати индикаторе. Када је то могуће, приликом планирања даљњих циљаних позива за достављање понуда у обзир ће се узимати резултати претходних позива за достављање понуда.

Индикативни списак подржаних активности:

- Дефинисање недостатака везаних за радну снагу и вјештине и успостављање ефикасних система информисања на тржишту рада;
- Развој стручног обучавања и неформални и цјеложивотни програми учења;
- Стручно обучавање, неформалне и цјеложивотне образовне активности;
- Приправнички стаж у постојећим компанијама, продавницама и занатима;
- Менторство незапосленим особама из угрожених група у компанијама, продавницама и занатима;
- Увођење практичног наставног плана и програма и образовне институције, укључујући и оне које се баве образовањем одраслих;
- Препознавање и спаривање вјештина с потребама реалног приватног сектора;
- Пружање услуга савјетовања у вези са каријером и давање смјерница;
- Јавно-приватне консултације и дијалог с циљем утврђивања прилика за запошљавање и смањења пословних баријера;
- Идентификација и промовисање одрживих јавно-приватних партнерстава и планова повезивања у пословању са снажним потенцијалом за стварање нових радних мјеста;
- Промовисање и унапређење вјештина за пословне иновације за стварање нових радних мјеста;
- Организовање сајмова за запошљавање/округлих столова/промоција или кампања;
- Промовисање активности самозапошљавања;
- Мали пројекти демонстрирања употребе обновљиве енергије;
- Мали инфраструктурни радови и набавка опреме.

Циљане групе: Предвиђене циљане групе су незапослени појединци, будући предузетници који разматрају покретање посла у руралним подручјима, искусни предузетници који су спремни проширити своје пословање и створити нова радна мјеста, и студенти високошколских образовних установа и струковних школа.

Врсте корисника: Организације за развој пословања, пословна удружења, канцеларије за запошљавање и сектори за економски развој у регионалним и локалним владама, високошколске установе, институције за стручно образовање и обучавање, социјални партнери и организације цивилног друштва.

Показатељи резултата:

ИД	Показатељи резултата	Јединица мјере	Циљана вриједност	Извор података
1.1.1.1.1	Број нових пословних активности и иницијатива за запошљавање које су покренуте и којима се пружа подршка.	Број иницијатива.	4	Надзор/пројектни извјештаји.
1.1.1.1.2	Број извршених услуга везаних за обуке, приправнике и менторство.	Број извршених услуга везаних за обуке, приправнике и менторство.	12	Надзор/пројектни извјештаји.
1.1.1.1.3	Број учесника у обукама, приправника и менторстава.	Број учесника.	300	Надзор/пројектни извјештаји.

Посебни циљ 1.2: Побољшање су прилике за запошљавање и социјалну инклузију угрожених група

Осим унапређење приступа тржишту рада, фокусирана и проактивна подршка биће пружена унапређењу приступа тржишту рада и стварању нових прилика за запошљавање припадника угрожених група, укључујући жене, мањине, особе са инвалидитетом и дугорочно незапослене особе старије од 50 година. Усто, овај циљ биће остварен кроз различите облике савјетовања и директну подршку за стварање социјалних подухвата и других иницијатива за стварање нових радних мјеста.

Очекивани резултати 1.2.1: Повећане прилике за стварање нових радних мјеста за угрожене групе и њихова могућност запошљавања.

ИД	Показатељи резултата	Јединица мјере	Основна вриједност	Основна година	Циљана вриједност	Извор података	Учесталост извјештавања
1.2.1.1	Проценат незапослених који су на основу програмских активности пронашли запослење или су дефинисали пословну иницијативу (подијељено према посебној групи, полу и старости).	Број запослених и самозапослених унутар угрожених група.	0	2014.	10%	Надзор/пројектни извјештај, Регистри канцеларије за запошљавање.	2018, 2020, 2022.

Врсте корисника: Организације за развој пословања, пословна удружења, канцеларије за запошљавање и сектори за економски развој у регионалним и локалним владама, службе за социјални рад, високошколске установе, институције за стручно образовање и обучавање, социјални партнери и организације цивилног друштва.

Показатељи резултата:

ИД	Показатељи резултата	Јединица мјере	Циљана вриједност	Извор података
1.2.1.1.1	Број нових пословних активности и иницијатива за запошљавање које су покренуте и којима се пружа подршка.	Број иницијатива.	2	Надзор/пројектни извјештаји.
1.2.1.1.2	Број извршених услуга везаних за обуке, приправнике и менторство.	Број извршених услуга везаних за обуке, приправнике и менторство.	6	Надзор/пројектни извјештаји.
1.2.1.1.3	Број учесника у обукама, приправника и менторстава.	Број учесника.	100	Надзор/пројектни извјештаји.

Тематски приоритет 2: Заштита животне средине, прилагођавање на климатске промјене и смањење негативних посљедица климатских промјена, спречавање ризика и управљање.

Иако је богато природним ресурсима, програмско подручје сматра се и угроженим и изложеним одређеном броју ризика у вези са климатским промјенама. Загађење је, такође, разлог за озбиљну забринутост. Будући да се ове околности не могу зауставити на граници, Програм прекограничне сарадње може побољшати ситуацију у смислу пружања подршке регионалним и локалним администрацијама у унапређивању њихових еколошких капацитета, као и капацитета везаних за климатске промјене, планирање управљања ризиком и оперативних капацитета. У исто вријеме, активности промовисања усмјерене на циљану популацију са обје стране границе могу допринијети напорима које улажу јавне институције.

Посебни циљ 2.1: Прекогранична сарадња и заједничке активности унапређују управљање и енергетску ефикасност локалног водснабдијевања, канализационих система и система за чврсти отпад, те заштиту животне средине.

Водоснабдијевање и управљање отпадом је кључни фактор у погледу заштите животне средине. Иако Програм прекограничне сарадње не обухвата велике инфраструктурне интервенције, заједничке активности на регионалном и локалном нивоу могу представљати основу за већа улагања. Овај посебни циљ нарочито је усмјерен на унапређење еколошких стандарда читавог подручја кроз двоструки приступ институцијама и општој јавности.

Очекивани резултати:

2.1.1.а Ојачан је капацитет за спровођење еколошких стандарда и стандарда енергетске ефикасности на локалном нивоу у погледу водоснабдијевања и управљања чврстим отпадом и отпадним водама; и

2.1.1.б Повећана је свијест јавности о добробитима усаглашености са европским стандардима водоснабдијевања, управљања чврстим отпадом и отпадним водама, те са стандардима заштите животне средине.

ИД	Показатељи резултата	Јединица мјере	Основна вриједност	Основна година	Циљана вриједност	Извор података	Учесталост извјештавања
2.1.1.а.1	Проценат програмског подручја које има користи од бољег спровођења стандарда водоснабдијевања, канализације, одлагања чврстог отпада и заштите животне средине.	Количина воде која се дистрибуише грађанима широм читавог програмског подручја; Количина пречишћених отпадних вода и одложеног крутог отпада широм програмског подручја у складу са законом и добром праксом; Број кршења закона о заштити животне средине и природе/биодиверзитета.	0	2014	30%	Надзор/пројектни извјештаји, Извјештаји општинских власти, Званична статистика, Медијски извјештаји.	2018, 2020, 2022.
2.1.1.б.1	Проценат обухваћених становника чија је свијест подигнута кампањама о добробитима поштовања европских стандарда водоснабдијевања, управљања чврстим отпадом и отпадним водама и стандарда заштите животне средине.	Проценат становника који подржавају строжије стандарде у области управљања отпадним водама, чврстим отпадом и заштите природе/биодиверзитета.	0	2014.	50%	Надзор/пројектни извјештаји, Извјештаји општинских власти, Званична статистика, Медијски извјештаји.	2018, 2020, 2022.

Индикативни списак подржаних активности:

- Припремање претходних студија изводљивости за развој нових или модернизацију постојећих система за водоснабдијевање, прераду отпадних вода и прикупљање крутог отпада с циљем унапређења водоснабдијевања и енергетске ефикасности и смањивање загађења од отпадних вода и чврстог отпада и на локалном и на прекограничном нивоу;
- Модернизација постројења и опремање јавних комуналних предузећа која учествују у водоснабдијевању, третману отпадних вода и прикупљању крутог отпада с циљем унапређивања ефикасности водоснабдијевања и енергетске ефикасности и смањења губитака воде и загађења отпадним водама и чврстим отпадом, и на локалном и на прекограничном нивоу;
- Модернизација процедура и пословања јавних комуналних компанија које учествују у водоснабдијевању, третману отпадних вода и прикупљању крутог отпада;
- Обучавање и изградња капацитета локалних и регионалних управа и јавних сервиса и њиховог особља;
- Склапање и спровођење прекограничних јавно-приватних партнерстава са циљем промовисања и увођења виших стандарда заштите животне средине и социјално одговорног пословања, укључујући и за животну средину погодне пилот пројекте који доприносе развоју региона;
- Јавне кампање о образовању и информисању у сарадњи са грађанским друштвом и медијима, укључујући и, али без ограничења на, радионице, јавне дебате, симпозијуме, медијске кампање, промоције и пилот активности као подршка

примјени виших стандарда водоснабдијевања, управљања чврстим отпадом и отпадним водама , и заштите природе и биодиверзитета, као и климатских промјена.

Циљане групе: Предвиђене циљне групе на свим нивоима управе у обје земље, посебно оних сектора и одјељења који су одговорни за планирање животне средине, социјалних партнера, волонтерских организација/тијела грађанског друштва и јавних комуналних предузећа која учествују у водоснабдијевању и одлагању отпадних вода и чврстог отпада. Усто, кампање о свијести треба усмјерити на општу јавност.

Врсте корисника: Власти/институције земље са компетенцијама/одговорношћу у квалификованом подручју, локалне владе и њихове институције; развојне агенције, организације (укључујући невладине организације) за заштиту животне средине; јавна тијела одговорна за водоснабдијевање и управљање отпадним водама и чврстим отпадом.

Показатељи резултата:

ИД	Показатељи резултата	Јединица мјере	Циљана вриједност	Извор података
2.1.1.а.1.1	Број припремљених претходних студија изводљивости и студија изводљивости и техничких планова за развој нових или модернизацију постојећих система водоснабдијевања, третмана отпадних вода/крутог отпада.	Утврђени технички, економски, финансијски, законски и еколошки планови и студије.	2	Надзор/пројектни извјештаји, Извјештаји општинских власти.
2.1.1.а.1.2	Број модернизованих постројења, опреме, процедура и активности јавних комуналних компанија.	Реновирана постројења, Новонабављена и/или обновљена опрема.	3	Надзор/пројектни извјештаји, Извјештаји општинских власти, Званична статистика Медијски извјештаји.
2.1.1.б.1.1	Број запослених у јавним комуналним предузећима чије су вјештине и знање унапређени.	Обучени запослени.	50	Надзор/пројектни извјештаји, Извјештаји јавних комуналних установа.
2.1.1.б.1.2	Број организованих и спроведених образовних/информативних кампања, јавних/приватних партнерстава и пилот пројеката којима се промовишу виши стандарди заштите животне средине.	Спроведене активности подизања свијести.	7	Надзор/пројектни извјештаји, Медијска покривеност.

Посебни циљ 2.2: Унапређено је прилагођавање на климатске промјене и мјере смањења њиховог утицаја и спречавања ризика и управљања.

Природни ресурси подлијежу многим притисцима и конфликтима приликом употребе (између концепта заштите животне средине и индустрије, пољопривреде, урбанизације и туризма). Даљњи притисци потичу од све већег ризика за читаву земљу. Прекогранична сарадња унаприједиће капацитете за спречавање и смањење утицаја природних катастрофа јавне администрације у области кроз заједничко учење, развој интегрисаних алата и стратегија, као и заједничка пилот рјешења.

Очекивани резултати 2.2.1: Ојачан је капацитет хитних служби за спречавање и смањење ризика и мјере прилагођавања како би се могле носити с посљедицама катастрофа узрокованих климатским промјенама.

ИД	Показатељи резултата	Јединица мјере	Основна вриједност	Основна година	Циљана вриједност	Извор података	Учесталост извјештавања
2.2.1.1	Најмање два прекогранична тима основана су и имају овлашћење да рјешавају хитне ситуације.	Сектори и ангажовани на Програму имају корист од новог знања, вјештина и искуства; Потписан протокол о сарадњи.	0	2014.	2	Надзор/пројектни извјештаји	2018, 2020, 2022.

Индикативни списак подржаних активности:

- Обучавање и изградња капацитета еколошких служби за ванредна стања, укључујући и прекограничну сарадњу на спречавању ванредних ситуација, спасавању и активностима обнове;
- Модернизација/опремање и унапређење оперативних процедура еколошких служби за ванредне ситуације;
- Размјена искустава и најбољих пракси међу заинтересованим странама у унапређењу спречавања ризика и управљања и смањења утицаја климатских промјена и капацитета за прилагођавање;
- Заједничке активности управљања ризиком (пожар, поплава, загађење, итд);
- Мали инфраструктурни радови, обезбјеђивање постојања мјера за отпорност на климатске промјене.

Циљане групе: Предвиђена циљана група су запослени на свим нивоима власти у обје земље, а нарочито они сектори и одјељења задужена за управљање ризиком, и волонтерске организације/тијела која се баве климатским промјенама, социјални партнери и грађанско друштво.

Врсте корисника: Власти/институције земље са компетенцијама/одговорношћу у квалификованом подручју, локалне владе и њихове институције; развојне агенције, организације (укључујући невладине организације) за заштиту животне средине и климатске промјене; јавна тијела одговорна за пожаре/поплаве/хитне службе.

Циљане групе:

ИД	Показатељи резултата	Јединица мјере	Циљана вриједност	Извор података
2.2.1.1.1	Број организованих обука.	Запослени и сектори који имају користи од обука.	6	Надзор/пројектни извјештаји
2.2.1.1.2	Број сектора у оквиру јавне администрације који су опремљени за унапређено прекогранично управљање катастрофама и рјешавање питања климатских промјена.	Сектори и ангажовани на Програму имају корист од нове специјализоване опреме.	4	Надзор/пројектни извјештаји

Тематски приоритет 3: Подршка туризму и културном и природном насљеђу

Адекватна употреба и промовисање пејзажа, природних ресурса и културног насљеђа могу допринијети отварању подручја у смислу одрживог туризма као инструмента за економски раст.

Посебни циљ 3.1: Унапређен је квалитет и диверсификација туристичке понуде засноване на природном и културном насљеђу.

Намјера је пронаћи начине развоја културних и природних ресурса у туристичке ресурсе и производе како би се унаприједио интерес за посјећивање и живот у том окружењу. Овај посебни циљ усмјерен је ка проналажењу равнотеже између очувања и развоја природних и културних ресурса, уз посебну пажњу посвећену руралним подручјима која су још увек маргинализована од стране већине посјетилаца.

Очекивани резултати:

3.1.1.а Број туриста у руралним и зачтићеним природним областима је повећан; и

3.1.1.б Слика и привлачност прекограничног подручја као мултиетничке и разнолике европске дестинације је унапређена.

ИД	Показатељи резултата	Јединица мјере	Основна вриједност	Основна година	Циљана вриједност	Извор података	Учесталост извјештавања
3.1.1.а.1 3.1.1.а.2	Број и приходи од посјетилаца/корисника заједничких руралних и природних заштићених области. Број успостављених тематских кластера и других дугорочних прекограничних пословних веза.	Туристичке посјете/потрошња. Успостављени и оперативни кластери и дугорочна пословна партнерства.	0 0	2014. 2014.	300 5	Надзор/пројектни извјештаји. Надзор/пројектни извјештаји.	2018, 2020, 2022. 2018, 2020, 2022.
3.1.1.б.1	Број организованих културних догађаја.	Број организованих културних догађаја.	0	2014.	5	Надзор/пројектни извјештаји	2018, 2020, 2022.
3.1.1.б.2	Проценат културних знаменитости чија је видљивост унапређена.	Број културних знаменитости чији је публицитет унапређен.	0	2014.	50%	Надзор/пројектни извјештаји; Статистички подаци добијени из туристичких организација.	2018, 2020, 2022.

Индикативни списак подржаних активности:

- Заједнички развој нових туристичких производа и услуга коришћењем ИЦТ-а и других доступних технологија (нпр. ГПС уређаја, система резервисања, итд) - размјена информација, умрежавање, структурисање, позиционирање и брендирање;
- Организовање промоција и комуницирање и јавне кампање;
- Размјена и пренос искустава;
- Обучавање и изградња капацитета за маркетиншке вјештине туристичких оператера;
- Развој и спровођење циљаних планова обучавања за постојеће и будуће раднике у туризму у мање развијеним туристичким подручјима;
- Мањи инфраструктурни радови и набавка опреме;
- Организовање догађаја, симпозијума, радионица, итд;
- Посебне професионалне интервенције с циљем заштите и промовисања културног насљеђа, као и културних традиција;
- Организовање лаке инфраструктуре с циљем подршке производњи кључних производа (нпр. центри за посјетиоце, постављање знакова, објекти за рекреацију за туристичке сврхе);
- Обнова и очување историјских и културних знаменитости, укључујући и приступ истима.

Циљане групе: Посјетиоци и локално становништво, пословни субјекти и организације повезане са сектором, организације које развијају туристичке локације и организације које имају користи од развијених локација.

Врсте корисника: Главни пројектни партнери предвиђени за спровођење пројеката у оквиру овог посебног циља су организације одговорне за очување и развој природног и културног насљеђа, организације за развој туризма, локалне и регионалне владе.

Показатељи резултата:

ИД	Показатељи резултата	Јединица мјере	Циљана вриједност	Извор података
3.1.1.а.1.1	Број нових заједничких туристичких производа.	Развијени нови туристички производи.	3	Надзор/пројектни извјештаји
3.1.1.б.1.1	Број обновљених споменика културе који су стављени на располагање посетиоцима.	Обнова/рестаурација на споменицима и приступни путеви.	3	Надзор/пројектни извјештаји

Сажети преглед показатеља резултата:

Тематски приоритет	Посебни циљ	Очекивани резултати	Показатељи резултата[1]
1. Промовисање прекограничног	1.1 Унапређен је приступ тржишту рада и животној средини за нове	1.1.1 Унапређена савјетодавна подршка и вјештине тражења запослења за	1.1.1.1 Проценат незапослених који су на основу програмских активности пронашли запослење или су

[1] Напомињемо да су показатељи резултата даље изложени на ниво показатеља резултата како је горе описано.

Тематски приоритет	Посебни циљ	Очекивани резултати	Показатељи резултата[1]
запошљавања, мобилности радне снаге и социјалне и културне инклузије.	генерације запослених.	становништво у пограничном подручју.	дефинисали пословну иницијативу (подијељено према полу и старости).
	1.2 Побољшање су прилике за запошљавање и социјалну инклузију угрожених група.	1.2.1. Повећане прилике за стварање нових радних мјеста за угрожене групе и њихова могућност запошљавања.	1.2.1.1 Проценат незапослених из угрожених група који су на основу програмских активности пронашли запослење или су дефинисали пословну иницијативу (подијељено према посебној групи, полу и старости).
2. Заштита животне средине, прилагођавање на климатске промјене и смањење негативних посљедица климатских промјена, спречавање ризика и управљање.	2.1 Прекогранична сарадња и заједничке активности унапређују управљање и енергетску ефикасност локалног водоснабдијевања, канализационих система и система за чврсти отпад, те заштиту животне средине.	2.1.1.а Ојачан је капацитет за спровођење еколошких стандарда и стандарда енергетске ефикасности на локалном нивоу у погледу водоснабдијевања и управљања чврстим отпадом и отпадним водама.	2.1.1.а.1 Проценат програмског подручја које има користи од бољег спровођења стандарда водоснабдијевања, канализације, одлагања чврстог отпада и заштите животне средине.
		2.1.1.б Повећана је свијест јавности о добробитима усаглашености са европским стандардима водоснабдијевања, управљања чврстим отпадом и отпадним водама, те са стандардима заштите животне средине.	2.1.1.б.1 Проценат обухваћених становника чија је свијест подигнута кампањама о добробитима поштовања европских стандарда водоснабдијевања, управљања чврстим отпадом и отпадним водама и стандарда заштите животне средине.
	2.2 Спречавање ризика и управљање и смањивање утицаја климатских промјена и прилагођавање на промјене су унапређени.	2.2.1 Капацитет служби за спречавање ризика у ванредним ситуацијама и смањење последица климатских промјена и прилагођавање на промјене је повећан.	2.2.1.1 Најмање два прекогранична тима су основана и имају овлашћење да рјешавају хитне ситуације.
3. Подршка туризму и културном и природном насљеђу.	3.1 Унапређен је квалитет и диверсификација туристичке понуде засноване на природном и културном насљеђу.	3.1.1.а Број туриста у руралним и заштићеним природним подручјима је повећан.	3.1.1.а.1 Број и приходи од посјетилаца/корисника заједничких руралних и природних подручја.
			3.1.1.а.2 Број утврђених тематских кластера и других дугорочних пословних веза.
		3.1.1.б Слика и привлачност прекограничног подручја као мултиетничке и разнолике европске дестинације је унапређена.	3.1.1.б.1 Проценат културних догађаја и знаменитости чија је видљивост унапређена.

Промовисање локалних прекограничних активности људи - људима сматра се хоризонталним модалитетом који је могуће примијенити, када је то релевантно, на испуњавање свих одабраних тематских циљева.

3.2.2. Техничка помоћ

Посебни циљ:

Посебни циљ техничке помоћи је обезбиједити ефикасно, транспарентно и правовремено провођење прекограничног Програма сарадње, као и подићи свијест о Програму на државном, регионалном и локалном нивоу и, уопштено, међу становништвом у квалификованом програмском подручју. Такође, подржава активности подизања свијести на нивоу земље како би грађани у обје земље користиле ИПА II програма били информисани о Програму. Надаље, искуство припреме програмског циклуса 2007-2013. године показује да ће овај приоритет, такође, представљати подршку административном капацитету власти и корисника Програма у погледу унапређена власништва и погодности Програма и пројектних резултата.

Алокација за техничку помоћ биће употријебљена за подршку раду државних Оперативних структура (ОС) и Заједничког надзорног одбора (ЗНО) у обезбјеђивању ефикасног успостављања, спровођења, надзора и евалуације Програма, као и оптималне употребе ресурса. Ово ће бити постигнуто кроз успостављање и дјеловање Заједничког техничког секретаријата (ЗТТ) на територији Босне и Херцеговине и по могућности Канцеларије на подручју Црне Горе. ЗТТ ће бити одговоран за свакодневно управљање Програмом и извјештаваће ОС и ЗНО.

Планирани резултати:

1. Административна подршка Оперативним структурама и Заједничком одбору Програма је унапређена.

Овај приоритет ће обезбиједити несметано спровођење Програма током свих фаза. Укључује доступност финансијских средстава и ангажовање квалификованог особља задуженог за пружање помоћи Оперативним структурама и Заједничком одбору, као и успостављање и спровођење механизама и процедура управљања, надзора и контроле. Ако буде потребно, допринијеће и припреми сљедећег финансијског циклуса (2021- 2027).

Показатељи резултата:

Показатељ	Јединица	Основна вриједност	Циљ 2022.
Просјечни удио корисника задовољних подршком спровођењу ппрограма.[1]	Проценат	Нема података.	90%

2. Технички и административни капацитет за управљање Програмом и спровођење је повећан.

Овај приоритет ће, такође, пружити могућност унапређења стручности и вјештина структура које управљају Програмом, као и могућих апликаната и корисника гранта. Посебне активности изградње капацитета биће планиране и изведене на основу утврђених потреба током спровођења Програма. Као дио лекција научених из програмског циклуса 2007-2013. године, (I) очекује се повећано учествовање чланова ЗНО-а у задацима дефинисаним у оквиру правног оквира ИПА II програма; (II) биће повећан капацитет потенцијалних апликаната за развој одрживих прекограничних партнерстава; и (III) биће повећан капацитет корисника гранта у смислу задовољавајућег начина испуњавања обавеза из њихових уговора.

Показатељи резултата:

[1] Захтијева редовно и једноставно испитивање коришћењем стандардног упитника са затвореним питањима

Показатељ	Јединица	Основна вриједност	Циљ 2022.
Просјечно повећање у броју примљених понуда у оквиру сваког узастопног позива.		Нема података.	Нема података.[1]
Просјечан удио пројектних сажетака који би били квалификовани за даљну процјену.	Проценат	НА	65%

3. Видљивост Програма и његови резултати су загарантовани.

Програм прекограничне сарадње веома је популаран у квалификованим подручјима захваљујући, између осталог, видљивости активности које су предузете током програмског циклуса 2007-2013. године. С обзиром на број апликаната у накнадним позивима, примијећено је да постоји повећан интерес за иницијативе сарадње. Ова достигнућа треба одржати и унаприједити током спровођења финансијске перспективе 2014-2020. Треба развити разноврсне канале комуникације и публицитета како би се обезбиједила редовна размјена информација између заинтересованих страна и шире публике.

Показатељи резултата:

Показатељ	Јединица	Основна вриједност	Циљ 2022.
Људи који учествују у промотивним догађајима.	Број	1.150	1.500
Посјете интернетској страници Програма.	Број.	280.000	490.000

Врста активности:

Списак могућих активности обухваћених алокацијом за техничку помоћ укључиваће:

- Успостављање и функционисање Заједничког техничког секретаријата и његове Канцеларије;
- Организовање догађаја, састанака, обука, студијских путовања или узајамних посјета са циљем усвајања нових знања о најбољим праксама других развојних иницијатива;
- Учествовање запосленика управљачких структура на форумима о западном Балкану или о ЕУ-у;
- Припремање интерних и/или екстерних приручника;
- Помоћ потенцијалним апликантима у партнерству и развоју пројеката (форуми за проналажење партнера, итд);
- Савјетовање корисника гранта о питањима спровођења пројекта;
- Надзор над спровођењем пројеката и програма, укључујући успостављање система надзора и повезаног извјештавања;
- Организовање активности оцјењивања, анализирања, тестове и/или проучавања позадине Програма;
- Информисање и публицитет, укључујући и припрему, усвајање и редовну ревизију плана видљивости и комуницирања, ширења информација (инфо-дани, научене лекције, студије најбољих случајева, новински чланци и саопштења), промотивни догађаји и штампани материјал, развој комуникационих алата, одржавање, ажурирање и унапређење интернетске странице Програма, итд;
- Подршка раду Заједничке радне групе задужене за припрему програмског циклуса 2021-2026. године;
- Остало.

Циљане групе и крајњи корисници (непотпуни списак):

- Структуре које управљају Програмом, укључујући уговорна тијела;
- Потенцијални апликанти;
- Корисници гранта;
- Крајњи корисници пројекта;
- Општа јавност.

3.3. ХОРИЗОНТАЛНА И ПОПРЕЧНА ПИТАЊА

Гарантовање једнаких могућности и спречавање било какве дискриминације на основу пола, расног или етничког порријекла, религије или увјерења, инвалидитета, старости или сексуалне оријентације представљају важне принципе у свим фазама Програма. Ови принципи примјењују се у спровођењу Програма, али и на избор и спровођење засебних пројеката. Допринос хоризонталним принципима предвиђен је као критеријум за оцјену. Пројекти који би имали негативан утицај на једнаке прилике и једнакост неће бити одобрени.

Одрживи развој и климатске промјене биће узети у обзир као хоризонтални принцип у спровођењу свих програма. Критеријум за избор предвиђен је за одрживи развој. Пројекти са директним негативним утицајем на животну средину и одрживи развој неће бити финансирани.

Пројекти који подржавају једнаке прилике и једнакост директно су предвиђени у оквиру тематског приоритета 1 гдје су потребе угрожених група посебно узете у обзир. Усто, тематски приоритет 2 директно се односи на заштиту животне средине, док је тематски приоритет 3 фокусиран на туризам и природне ресурсе.

Према томе, пројекти финансирани у оквиру ових приоритета имаће директан позитиван утицај на одрживи развој. На крају, тематски приоритет 3 настоји унаприједити разумијевање различитих култура с циљем промовисања туризма.

Уз општи принцип једнакости, Програм ће узимати у обзир и једнакост између мушкараца и жена. Ово је један од циљева свих тематских приоритета. Једнакост између мушкараца и жена биће узета у обзир приликом запошљавања особља и у свим кадровским политикама.

Допринос хоризонталним принципима предвиђен је као критеријум за оцјену. Пројекти који би имали негативан утицај на једнаке прилике и једнакост неће бити одобрени.

[1] Напомињемо да су у финансијској перспективи 2014-2020. усклађени/стратешки позиви за достављање понуда замишљени с јасним фокусом и/или одређеним условима који се односе на потенцијалне кориснике. Такође, у позиву за достављање понуда могуће је да ће се користити ротирајући принцип за одабир тематских приоритета и њихових специфичних циљева, а у том смислу, број понуда не мора нужно бити повећан. Због овога, могући очекивани пораст броја примљених понуда може бити израчунат посебно за сваки узастопни позив и на њега ће утицати фактор који може бити израчунат на основу: 1) Укупних доступних финансијских оквира, 2) Тематских приоритета, специфичних циљева и резултата укључених у позив за достављање понуда, 3) Минималних и максималних износа одобрених грантова, 4) Броја апликација и дозвољених грантова по понуђачу/супонуђачу/повезаном субјекту и 5) Свих других специјалних одредби које утичу на разне критеријуме квалификованости који се примјењују на одређене позиве за достављање понуда.

Пројекти припремљени у оквиру приступа Развоју подручја с циљем омогућавања одрживог раста у дефинисаним географским подручјима у пограничним подручјима на западном Балкану, посебно у руралним подручјима које карактеришу сложени развојни проблеми, могу бити размотрени за финансирање у оквиру Програма прекограничне сарадње. У обзир ће бити узети припремне активности за Развој подручја које су већ спроведене у пограничном региону који обухвата Босну и Херцеговину и Црну Гору.

ДИО 4. ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН

Табела 1 приказује индикативни годишњи износ доприноса Уније Програму прекограничне сарадње за период 2014-2020. године. Табела 2 приказује индикативну расподјелу алокација по тематском приоритету и највећи износ суфинансирања од стране Уније.

Табела 1: Индикативни износи годишње финансијске алокације за Програм прекограничне сарадње 2014 - 2020.

Година	ИПА II програм прекограничне сарадње Босна и Херцеговина - Црна Гора 2014-2020							Укупно (EUR)
	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2014- 20.
Операције у оквиру Програма прекограничне сарадње (сви тематски приоритети).	840 000	1 200 000	1 200 000	840 000	1 200 000	1 200 000	1 080 000	7 560 000
Техничка помоћ.	360 000	0.00	0.00	360 000	00	00	120 000	840 000
Укупно (EUR)	1 200 000	1 200 000	1 200 000	1 200 000	1 200 000	1 200 000	1 200 000	8 400 000

Табела 2: Индикативне алокације по тематском приоритету током периода од 2014 до 2020. године и стопа доприноса Уније

ПРИОРИТЕТИ	ИПА II програм прекограничне сарадње Босна и Херцеговина - Црна Гора 2014-2020			
	Допринос Уније	Корисник/корисници суфинансирања	Укупно финансирање	Стопа доприноса Уније
	(а)	(б)	(ц) = (а)+(б)	(д) = (а)/(ц)
1 - Промовисање прекограничног запошљавања, мобилности радне снаге и социјалне и културне инклузије.	2 100 000,00	370 588,23	2 470 588,23	85%
2 - Заштита животне средине, прилагођавање на климатске промјене и смањење негативних посљедица климатских промјена, спречавање ризика и управљање.	2 940 000,00	518 823,53	3 458 823,53	85%
3 - Подршка туризму и културном и природном насљеђу.	2 520 000,00	444 705,88	2 964 705,88	85%
4 - Техничка помоћ.	840 000,00	0.00	840 000,00	100%
УКУПНО	8 400 000,00	1 334 117,64	9 734 117,64	

Допринос Уније обрачунат је у вези са квалификованим издацима који се заснивају на укупним квалификованим издацима укључујући приватне и јавне издатке. Стопа суфинансирања Уније на нивоу сваког тематског приоритета није мања од 20% нити већа од 85% квалификованих издатака.

Суфинансирање тематских приоритета обезбјеђују корисници гранта. Корисници гранта требају обезбиједити минимални допринос од 15% за укупне квалификоване трошкове пројекта.

Износ обезбијеђен за техничку помоћ ограничен је на 10% укупног износа алоцираног за Програм.

Стопа суфинансирања средствима ЕУ-а је 100%.

Средства за тематске приоритете биће обезбијеђена кроз Спроведбене одлуке Комисије и покриваће од једне до три алокације годишње. Средства за техничку помоћ биће обезбијеђена кроз посебну Спроведбену одлуку Комисије.

ДИО 5. СПРОВЕДБЕНЕ ОДРЕДБЕ

Позив за достављање понуда:

Одговорна тијела у земљама учесницима које су кориснице ИПА II програма планирају спровођење већег дијела интервенција кроз грантове засноване на јавним позивима за достављање понуда. Они ће обезбиједити потпуну транспарентност процеса и приступ различитим јавним и нејавним субјектима. ЗНО ће бити одговоран за утврђивање тематских приоритета, специфичних циљева, циљаних крајњих корисника и посебног фокуса сваког позива за достављање понуда који ће подржати Европска комисија.

Динамика објављивања позива за достављање понуда зависи од великог броја фактора, укључујући логистику, вријеме оцјене понуда и нивоа интереса потенцијалних понуђача. Према томе, у овом тренутку не може бити утврђено колико ће позива за достављање понуда бити објављено током програмског периода. Одговорна тијела ће у сваком случају водити рачуна о томе да приликом објављивања позива за достављање понуда избјегну преклапање тематских приоритета у оквиру различитих програма прекограничне сарадње. Приликом објављивања позива за достављање понуда користиће се ротирајући принцип за избор тематских приоритета и њихових специфичних циљева.

Прије објављивања пакета позива, одговорна тијела ће ревидирати потребе / перспективе у том тренутку и процијенити испуњење показатеља у претходним програмима прекограничне сарадње. На основу тога биће предложен списак тематских приоритета и посебних циљева који ће бити објављени у програмима прекограничне сарадње. План ће бити усклађен са другим програмима/позивима за достављање понуда који могу бити отворени/објављени у исто вријеме, како би се избјегло преклапање. У накнадним позивима за достављање понуда биће изабрани они тематски приоритети и/или посебни циљеви који нису претходно били објављени.

Стратешки пројекти:

Током припреме Програма нису утврђени никакви стратешки пројекти. Међутим, током периода спровођења Програма могуће је размотрити алоцирање дијела средстава за један или више стратешких пројеката. Утврђивање стратешких пројеката

зависиће од тога да ли је показан посебан интерес обје земље за рјешавање посебних стратешких приоритета који очигледно прате циљеве обију земаља и доказују јасан прекогранични утицај.

Стратешки пројекти могу бити изабрани кроз позив за стратешке пројекте или кроз јавни позив за достављање понуда. У случају јавног позива, партнери у Програму ће заједнички утврдити и усагласити све стратешке пројекте које ће одобрити ЗНО у одговарајућем тренутку током периода спровођења Програма. У том случају, након што га предложи и одобри ЗНО и подржи Комисија, Програм прекограничне сарадње мора бити измијењен како би садржавао тај стратешки пројекат. Избор стратешких пројеката спроводиће се на транспарентан начин. Након што одговорна тијела и ЗНО утврде и потврде стратешки приступ, релевантне институције (водеће институције за стратешке пројекте) биће позване да доставе своје приједлоге у виду пројектних задатака, техничких спецификација или трошковника. У том случају, након што га предложи и одобри ЗНО и подржи Комисија, Програм прекограничне сарадње мора бити измијењен како би садржавао тај стратешки пројекат.

Тематски приоритет: Заштита животне средине, промовисање прилагођавања на климатске промјене и смањење, спречавање и управљање ризиком чини се најприкладнијом формулацијом стратешких пројеката.

Пројекти припремног карактера, попут припреме пројектне документације, не могу се сматрати стратешким пројектима. Само већ спремне институционалне иницијативе, чији су јасан циљ заједнички изазови с обје стране границе и чији су резултат одржива и заједничка рјешења, могу се сматрати прикладним стратешким пројектима.

СПИСАК ДОДАТАКА

ДОДАТАК 1: Анализа ситуације

ИПА II програм прекограничне сарадње Босна и Херцеговина - Црна Гора

2014 - 2020.

Анализа програмског подручја

Ревидирано 27. 5. 2014. године

Садржај

Сврха

Методологија

Анализа ситуације

Главни закључци

Сврха

Циљ овог документа је представљање Анализе стања која је спроведена у оквиру припрема за ИПА II програма прекограничне сарадње (ПС) "Босна и Херцеговина - Црна Гора 2014 – 2020". Програм представља потребну основу за утврђивање кључних потреба и приоритета који требају бити обухваћени инструментом прекограничне сарадње у будућности, као и да представља важан дио за припрему читаве програмске стратегије.

У документу је дат преглед програмског подручја са свим његовим предностима и манама; документ дефинише посебности и заједничке карактеристике територије (идентитет) и дефинише кључна подручја у којима би спровођење прекограничних активности генерисало високу додатну вриједност.

Прелиминарни резултати SWOT-а представљени су и о њима се расправљало током првог састанка Заједничке радне групе који је одржан у Требињу 18. 10. 2013. године. Улазне информације и напомене које је дала Заједничка радна група уврштене су у овај документ.

Методологија

Анализа стања спроведена је коришћењем PRESTLE и SWOT методологија. Оперативне структуре у обје земље обезбиједиле су главне статистичке податке и релевантне документе.

SWOT анализа је припремљена по тематском приоритету према сугестијама Европске комисије (ЕК). Тематски приоритети су заправо прилагођавање тематских циљева предложених у члану 9. Приједлога Комисије за прописе у вези са средствима Заједничког стратешког оквира (ЗСО), па су, према томе, усклађене са Стратегијом ЕУ 2020 и са њезином регионалном варијантом СЕЕ 2020.

Бр.	Тематски приоритет	Тематски циљеви (чл. 9. Прописа за рег. ЗСО)	СЕЕ 2020	ЕУ 2020
1	Промовисање прекограничног запошљавања, мобилности радне снаге и социјалне и културне инклузије.	Тематски циљеви 8 и 9.	Инклузивни раст.	Инклузивни раст.
2	Заштита животне средине, прилагођавање на климатске промјене и смањење негативних посљедица климатских промјена, спречавање ризика и управљање.	Тематски циљеви 4, 5 и 6.	Одрживи раст.	Одрживи раст.
3	Промовисање одрживог превоза и унапређење јавних инфраструктура.	Тематски циљ 7.	Одрживи раст.	Одрживи раст.
4	Подршка туризму и културном и природном насљеђу.	н.а.	Интегрисани раст.	
5	Улагања у младе, образовање и вјештине.	Тематски циљ 10 за образовање.	Инклузивни раст.	Инклузивни раст.
6	Промовисање локалног и регионалног управљања, планирања и изградња административних капацитета.	Тематски циљ 11.	Управљање за раст.	Хоризонтално.
7	Повећање конкурентности, развој пословања и малих и средњих предузећа, трговина и инвестиције.	Тематски циљ 3.	Паметни раст.	Паметни раст.
8	Јачање истраживања, технолошког развоја, иновација и ИЦТ-а.	Тематски циљ 1 и 2.	Паметни раст.	Паметни раст.

Први корак у анализи било је истраживање спроведено у читавом прекограничном подручју. Оперативна структура (ОС) послала је стандардизоване упитнике општинама и другим релевантним институцијама у квалификованом подручју (државним/регионалним/локалним владама, високообразовним институцијама, јавним предузећима, удружењима, трговинским коморама, невладиним организацијама, итд).

Засебна анализа спроведена је за општине будући да су добијене повратне информације омогућиле компаративни приступ. Од 13 општина у квалификованом подручју с црногорске стране границе, 9 их је вратило попуњене упитнике. Проценат примљених упитника (узорак) био је 69,2% укупног броја и 79,8% укупног броја становништва у квалификованом подручју с црногорске стране. Од 56 општина у квалификованом подручју с босанскохерцеговачке стране границе, 21 их је вратило попуњене упитнике. Проценат примљених упитника је 37,5% укупног броја општина у квалификованом подручју у Босни и Херцеговини. Од других институција/организација са обје стране границе примљено је укупно 77 упитника.

Као други корак, тим стручњака за припрему Програма спровео је индивидуалне интервјуе са различитим институцијама у квалификованом подручју и са релевантним министарствима на државном/ентитетском нивоу. Интервјуи су обављени уживо, као и путем телефона. Анализа интервјуа дозволила је даљње дефинисање SWOT-а. Закључци за сваки тематски приоритет представљени су у даљњем тексту у засебним дијеловима.

Као трећи корак, тим је анализирао статистичке податке који се односе на сваки тематски приоритет и друге важне информације попут оцјене претходних програма прекограничне сарадње и стратешке секторске документе, што су често предлагали интервјуисани.

Анализа ситуације

Историја

Током читаве историје, територије и људи у програмском подручју повремено су припадали истим државама, али су их исто тако често раздвајале границе и ратови. Према томе, везе између заједница у пограничном подручју су снажне и међусобно зависне.

Пред крај 19. вијека, интелектуалци на том подручју почели су промовисати идеју уједињења словенских народа што је на крају резултовало стварањем Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца која је касније постала Краљевина Југославија, такође позната као прва Југославија. Краљевина се распала на почетку Другог светског рата, а СФРЈ[1] је створена 1945. године. Тако су настале данашња Босна и Херцеговина и Црна Гора које су постале двије од шест југословенских република.

Након распада бивше СФРЈ, Босна и Херцеговина је постала независна 1992. године, док је Црна Гора постала независна након референдума о независности 2006. године.

Обје земље су снажно посвећене интеграцији у ЕУ. Црној Гори је 17. 12. 2010. године додијељен статус кандидата за чланство у ЕУ-у. БиХ и Европска комисија су 16. 6. 2008. године потписале Споразум о стабилизацији и придруживању. Потписивањем споразума, ЕУ је препознала напоре које је Босна и Херцеговина уложила на свом путу ка ЕУ интеграцијама. ССП са Босном и Херцеговином ратификовале су све земље чланице ЕУ-а, али ССП још увијек није ступио на снагу. Обје земље су већ уложиле значајне напоре у усвајање прописа који су компатибилни са правном тековином ЕУ-а.

Од мјесеца јуна 2012. године, Европска унија започела је приступне преговоре с Црном Гором. Односи Европске уније са Босном и Херцеговином и даље су регулисани Привременим споразумом (ИА) из 2008. године.

Демографија

Становништво Црне Горе остало је, практички, непромијењено у смислу броја становника, од 615.035 1991. године до 620.029 2011. године, према попису из исте године. Становништво у подручју које учествује у Програму прекограничне сарадње у Црној Гори је 300.176. Босна и Херцеговина је у новембру 2013. године извршила први попис након 1991. године. Резултати овог пописа биће уврштени у овај програм када буду доступни.

Током прошлих деценија значајан дио претходно углавном руралног становништва преселио се у урбана подручја. Према томе, становништво у квалификованом подручју Црне Горе и Босне и Херцеговине данас је углавном насељено у урбаним центрима.

С црногорске стране границе, унутрашње миграције са мање развијеног сјевера у развијенији централни и приобални дио резултовале су смањењем од 9,34% броја становника у сјеверном региону само у периоду од 2007. до 2012. године. У Босни и Херцеговини, становништво је, такође, мигрирало у веће урбане центре, нарочито у Сарајево.

Уз депопулацију, рурална подручја и мањи градови у обје државе погођени су "одливом мозгова" због којих подручја остају без стручних кадрова.

Ако је природни прираст у квалификованом подручју и даље позитиван, старосна структура становништва указује на неповољан процес демографског старења.

Етничке мањине

Становници у програмском подручју уживају националну равноправност у обје државе будући да њихови устави гарантују права мањинама. Без обзира на то, током програмског периода од 2014. до 2020. године, ЕУ је још увијек од Босне и Херцеговине очекивала да спроведе пресуду Европског суда за људска права пресуду у случају Сејдић - Финци која се односи на дискриминацију грађана на основу етничког поријекла.

Географски опис

Програмска област налази се у југоисточном дијелу Босне и Херцеговине и у сјеверозападном дијелу Црне Горе. У Босни и Херцеговини програмско подручје обухвата 20.909,33 km^2 и око 38,51% државне територије. У Црној Гори, програмско подручје обухватаа 9.285 km^2 и око 67,2% државне територије.

Терен је углавном планински, укључујући и један од најстаријих у Европи. Ријеке у квалификованом подручју припадају или јадранском или црноморском сливу. У планинама ријеке теку кроз дубоке кањоне попут кањона ријеке Таре који је најдубљи кањон у Црној Гори и Европи, у дужини од 78 km и са 1300 метара дубине на најдубљој тачки. Ту се налази око четрдесет природних и седам вјештачких језера. Регион је богат водом и шумама које покривају 32% територије.

[1] Социјалистичка Федеративна Република Југославија.

Клима је разнолика, али генерално, сјеверни дио карактерише континентална клима са хладним зимама и врућим, релативно влажним љетима, са добро распоређеним кишним падавинама и обилним сњежним падавинама на копну, док је клима у јужном дијелу више јадранска, са врућим, сувим љетима и јесенима и благим зимама. Разлике у надморској висини и близина Јадранског мора, као изложеност вјетровима доводе до разлика у клими.

Босанскохерцеговачки дио квалификованог подручја састоји се од 56 општина. Црногорски дио покрива 14 општина у приобалној, централној и сјеверној Црној Гори.

Квалификовано подручје у Босни и Херцеговини укључује 20 km обале која представља једини излаз Босне и Херцеговине на Јадранско море, а карактеришу га добро очуване плаже и туристички центар Неум.

У Црној Гори, 163,78 km обале, од чега је 288,21 km уврштен у програмско подручје које карактерише јединствен пејзаж са прелијепим плажама и важним туристичким центрима.

Инфраструктура

Инфраструктура је важан предуслов економског и социјалног развоја будући да обезбјеђује приступ робама и људима у и из квалификованог подручја. У цјелини, инфраструктура у квалификованом подручју је старомодна будући да је претрпјела недостатак улагања која су углавном усмјеравана у развијенија подручја земље.

Дужина границе између Црне Горе и Босне и Херцеговине је 254,4 km дуж које се налази 8 граничних прелаза. Одређени број прелаза је у претходним годинама обновљен или је тренутно у поступку модернизације уз подршку ЕУ-а.

Улагања током претходних година у путни сектор обје државе унаприједиле су укупно стање путева у квалификованом подручју, али многи путеви требају бити обновљени и модернизовани, што захтијева значајне буџетске издатке.

Главне превозне руте које пролазе кроз програмско подручје су сљедеће:

1. Сарајево - Фоча - Никшић - Подгорица
2. Мостар - Требиње - Никшић - Подгорица
3. Сарајево - Требиње - Херцег Нови

Жељезнице чине мање значајан дио цјелокупне транспортне инфраструктуре у подручју у којем не постоји жељезнички гранични прелаз између двије земље. Црна Гора је, независно од тога, недавно окончала обнову и модернизацију жељезничке везе, која се углавном користи за превоз терета и протеже од Никшића ван квалификованог подручја према Подгорици и Бару. Ово је представљало једно од важнијих улагања у земљи. Мала босанскохерцеговачка жељезничка мрежа није довољно развијена и није у потпуности електрификована, чиме се ограничава могућност обезбјеђивања ефикасне транспортне службе.

Луке, аеродроми и бране су у мало бољем стању. У програмском подручју постоје три аеродрома-Тиват, Мостар и Сарајево. Један мали аеродром налази се у Никшићу. Лука Котор опслужује велике крузере и друга комерцијална пловила, док је марина у Тивту постала важно упориште за јахте на Јадрану.

Телекомуникациона мрежа састоји се од неколико система који нуде и фиксну и мобилну телефонију.

У Црној Гори, услуге мобилне телефоније пружају три ГСМ оператера, (Теленор, Т-мобиле/цом, М-тел). Сви пружаоци покривају читаву територију и пружају напредне услуге.

Три оператера у Босни и Херцеговини су БХ Телеком, Телеком Српске и ХТ Мостар. Оператери су приватизовани, али Федерална влада и даље има већински удио у БХ Телекому и ХТ-у Мостар, док је Телеком Српске приватизовао Телеком Србије чији је већински акционар Влада Србије.

Капацитети фиксне мреже добро су развијени, а мобилна мрежа има добру покривеност сигналом у читавом подручју.

У јуну 2013. године, црногорско Министарство за информационо друштво и телекомуникације објавило је извјештај о стању електронских комуникација које открива да је распрострањеност мобилне телефоније у децембру 2011. године била 187,6%, односно изнад регионалног просјека од 121,96% и просјека ЕУ-а 27 од 127%. С друге стране, према подацима Агенције за статистику, распрострањеност у Босни и Херцеговини је 2012. године била 99%.

Интернет се у квалификованом подручју користи у великој мјери, при чему у Босни и Херцеговини постоје три, а у Црној Гори 4 пружаоца услуга.

Публикација Монстата из 2013. године[1] о употреби информационих и комуникационих технологија указује на то да 55,8% црногорских домаћинстава посједују и користе рачунаре за приступ интернету, али и да скоро свако домаћинство посједује и повремено користи мобилне телефоне за приступ интернету. У Босни и Херцеговини, процијењено је да је 2012. године 57% становника користило интернет.

Водоснабдијевање, канализација, одлагање отпада

Еколошка инфраструктура представља највећу слабост подручја, али је њен развој високо на списку развојних приоритета и у Босни и Херцеговини и у Црној Гори.

Становништво које живи близу општинских центара и већих насеља обухваћено је мрежом водоснабдијевања. Међутим, капацитети за водоснабдијевање и квалитет хигијене су главна брига у руралним подручјима. Алтернативни системи коришћени у овим областима, попут локалних извора, врела и цистерни не гарантују одговарајући квалитет воде.

Уопштено, ситуација захтијева дјеловање с циљем ревитализације и поправке система водоснабдијевања, посебно када се узме у обзир чињеница да постојеће водоснабдијевање не задовољава потребе популације. Због старости, штете узроковане у рату и цурења ради лошег одржавања, губи се између 30% и 60% капацитета. Системи водоснабдијевања широм квалификованог подручја често су у квару, посебно током сушне сезоне. Ово указује на потребу успостављања већих система за водоснабдијевање на општинском, међуопштинском и регионалном нивоу.

У квалификованом подручју, канализациона мрежа је доступна само у центрима већих општина. У многим општинама, канализациони системи нису спремни третирати произведене количине које се преливају као нетретирана канализација. У одређеним дијеловима подручја долази до испуштања нетретиране канализације у потоке, резервоаре и септичке јаме. Само неколико већих општина посједује ефикасна постројења за обраду отпадних вода.

[1] http://www.monstat.org/userfiles/file/ICT/IKT%20U%20DOMACINSTVIMA%202013.pdf

Третман отпадних вода одвија се на исти, незадовољавајући начин у читавом програмском подручју. Систем управљања чврстим отпадом заснива се на прикупљању, превозу и одлагању чврстог отпада који врше јавна комунална предузећа на општинском нивоу. Депонијама се лоше управља, а санитарни и хигијенски услови су минимални. Минимално је и ефикасно раздвајање отпада.

Општине се жале да недовољна финансијска и техничка помоћ коју примају од државних влада, иако се понекад ради само о припремању претходних студија изводљивости и других планова или студија, омета активности које предузимају како би унаприједиле неодговарајућу еколошку инфраструктуру. Неке црногорске општине као проблем наводе и недостатак интереса приватних компанија за улагање у овај сектор на основу јавно-приватног партнерства. Представници влада и грађанског друштва, с друге стране, често указују на неефикасно управљање јавним комуналним предузећима као главни разлог недовољно квалитетних услуга.

Електрична енергија

Системи снабдијевања и дистрибуције електричне енергије добро су развијени на обје стране границе, и представљају највећа и најснажнија предузећа. Ријеке у оквиру програмског подручја носе 50% хидропотенцијала у обје земље. У Босни и Херцеговини постоји пет хидроелектрана на ријеци Неретви и три електране на ријеци Требишњици. У Гацку постоји термоелектрана која подржава стабилност екосистема. Заједно са другим електранама у Босни и Херцеговини којима управљају три различита јавна предузећа, систем задовољава домаће потребе за енергијом, а у земље региона се извози дио производње.

Црногорско јавно предузеће које се бави производњом енергије приватизовано је 2009. године, укључујући и његове дијелове који се баве производњом, дистрибуцијом и испоруком. Ипак, држава је задржала већински удио у предузећу. Јединице за производњу енергије налазе се у квалификованом подручју и састоје се од хидроелектрана на Пиви и Перућици и од термоелектране у Пљевљима. Након недавног модернизовања постојећих постројења и смањења неколико великих индустрија, Црна Гора је постала извозник енергије у 2013. години. Овај статус могао би бити задржан и у наредним годинама када би била остварена планирана улагања у постојећа и нова постројења за производњу енергије.

Осим потенцијала за производњу хидро и термалне енергије, подручје, такође, нуди значајне, али и још увек неистражене могућности за кориснике сунчеве енергије и енергије вјетра.

Усто, високонапонски водови у квалификованом подручју чине веома важан дио балканске мреже и представљају добру основу за даљњу модернизацију и развој. Црногорско предузеће за пренос електричне енергије под контролом државе, заједно са конзорцијумом који чине италијанска предузећа, започело је изградњу подморског кабла за пренос енергије који повезује Италију и Црну Гору испод Јадранског мора. Ово ће омогућити извоз и увоз електричне енергије и подстаћи даљња улагања у производњу енергије у југоисточној Европи.

Међутим, многе невладине организације у региону и у сусједним земљама истакле су забринутост да би нека од ових улагања могла подразумијевати изградњу великих брана и великих термоелектрана што би могло бити у супротности са еколошким циљевима попут биодиверзитета и декарбонизације. Организације тврде да би умјесто таквих улагања, нагласак требало ставити на развој алтернативних рјешења за снабдијевање енергијом и унапређење енергетске ефикасности.

Нисконапонска (корисничка) мрежа у квалификованом подручју је на мало мање задовољавајућем нивоу. Међутим, није утврђено постојање насеља без електричне енергије.

Економија

Босна и Херцеговина и Црна Гора чланице су Споразума о слободној трговини у централној Европи (ЦЕФТА). ЦЕФТА допуњује Споразум о стабилизацији и придруживању за земље западног Балкана и даје добар оквир за економски развој и регионалну сарадњу.

Општине обухваћене Програмом још увијек осјећају посљедице рата из 1990-их година и недавне глобалне економске кризе. Цјелокупни ниво економског развоја подручја је нижи од односних државних просјека, али прецизни БДП не може бити изведен из доступних статистичких података. БДП по глави становника у Босни и Херцеговини је 2012. године је био 3.419 евра, док је у Црној Гори био 5.063 евра.

Подручје карактерише пољопривреда, примарна производња и низак ниво активности које стварају вриједност. Иако су разноврсни природни услови у квалификованом подручју погодни за диверсификовани развој пољопривреде, пољопривредне активности су ограничене због недостатка тла доброг квалитета и планинског рељефа. Највећи дио пољопривредног земљишта прекривен је пашњацима и природним ливадама.

Услови за производњу поврћа су оптимални. У северном дијелу највећи проценат територије састоји се од травњака који су идеални за љетну испашу стоке.

Обално подручје је изразито погодно за производњу воћа (суптропског воћа и маслина) и усјева, а његов брдовити рељеф за узгој стоке ситног зуба. Овај рељеф је, такође, богат медоносним и љековитим биљем, као и врстама дивљег воћа (шипурак, смоква).

Када је у питању сточарство, у квалификованом подручју углавном се узгајају овце и козе. Узгој стоке крупног зуба и пчеларство такође су важне пољопривредне активности у региону.

Пољопривредна производња у квалификованом подручју заснива се на малим породичним фармама због постојећих природних услова и питања власништва над посједима. Млађе генерације губе интересовање за одржавање ове породичне традиције и све више траже запослење у урбаним подручјима.

Индустријски сектор у квалификованом подручју заснива се на производњи електричне енергије, искоришћавању угља, шумарству и обради дрвета, текстила и коже, као и на грађевинској индустрији.

Обје земље имају добру основу за индустријску прераду пољопривредних производа: меснице, млинове са силосима, мљекарска постројења, пекаре, фабрике пива и сокова, фабрике за прераду воћа, капацитет за прераду грожђа и производњу вина, прераду љековитог биља и фабрике за производњу конфекцијских производа.

Сектор малих и средњих предузећа

Након реструктурисања и/или ликвидације великих предузећа у власништву државе, мала и средња предузећа су преузела вођство у стварању нове економске активности и запошљавања у квалификованом подручју. Мала и средња предузећа су обично флексибилнија и лакше се прилагођавају тржишним потребама што доводи до различитих прилика за запошљавање, одрживог развоја и позитивног доприноса извозу и трговини.

У Црној Гори је 2012. године било регистровано 23.741 друштво од чега се 8.713 налази у квалификованом подручју. У Босни и Херцеговини је 2012. године било регистровано 59.719 друштава од чега се 30.768 налази у квалификованом подручју. Више од 90% чине мала и средња предузећа, али прецизни проценти не могу бити изведени из статистичких извјештаја.

Углавном се ради о прилично малим предузећима која не посједују менаџерско и маркетиншко искуство. Службе за пружање подршке пословању (пословни центри, пословни инкубатори, консултантске услуге), које би требале пружати подршку у пословању и јачању конкурентности нису довољно развијене.

На неколико локација у региону успостављене су структуре за подршку које финансира држава, али су њихов број и капацитет још увијек недовољни да би задовољили растуће потребе. Локална традиција употребе консултантских услуга у области бизниса скоро да и не постоји, што обесхрабрује будуће консултанте да се уопште почну бавити овим активностима.

Друго ограничење за развој малих и средњих предузећа и предузетништва у овом подручју је постојање пословних баријера и у интерним тржиштима и у различитим врстама економских трансакција између двију земаља. Представници пословне заједнице жале се да је поступак добијања разних дозвола као и транспорт специјализоване опреме и квалификованог особља преко границе с циљем пружања иначе недоступних услуга, за једно предузеће дуготрајан и да представља оптерећење.

Ово обесхрабрује могуће иницијативе за промовисање прекограничне сарадње и оснивање разних врста пословних кластера и успостављање вертикално интегрисаних веза између предузећа. Према томе, потребно је истражити могућности за смањивање пословних баријера и стварање повољнијег окружења за прекограничну сарадњу.

Лош приступ финансирању представља, такође, додатну баријеру на тржишту за мале и средње предузетнике у руралним дијеловима квалификованог подручја који се суочавају са тешкоћама приликом добијања зајмова од комерцијалних банака, будући да оне ријетко прихватају њихово земљиште и имовину као колатерал. Успостављање за сада непостојећих фондова или програма за кредитне гаранције, уз државну подршку и у партнерству са приватним сектором, могло би уклонити овај недостатак.

Туризам

Туризам у региону је у експанзији, нарочито у Црној Гори гдје је постао кључна индустрија у земљи. У 2012. години регистровано је укупно 1.439.500 долазака, од чега су 90% били страни туристи. Од овог броја, око 8% туриста било је из Босне и Херцеговине.

У програмском подручју у Црној Гори регистровано је 27,86% свих туристичких долазака у 2012. години, од чега је 22,9% регистровано у три обалне општине (Херцег Нови, Котор и Тиват), а преосталих 4,96% регистровано је у 10 општина на сјеверу.

У Босни и Херцеговини регистровано је 745.537 туристичких долазака у 2012. години од чега су око 58% били страни туристи. Главне туристичке дестинације у програмском подручју су велики градови, Сарајево, Мостар и Неум, град на обали. Ова средишта привукла су око 46% свих туристичких посјета земљи у 2012. години, или око 69% туристичких посјета квалификованом подручју.

Културни туризам могао би додатно бити унапређен у новим урбаним центрима с обзиром на њихово богато и јединствено културно насљеђе и разноврсност културних догађаја који се организују током читаве године. Остали региони, такође, имају богато културно насљеђе али је оно још увијек недовољно искоришћено у туризму. Незадовољавајуће стање културних споменика и установа које су за њих одговорне су кључни разлози.

Осим привлачне обале и градова, програмско подручје у обје земље нуди јединствен пејзаж, планине, шуме, језера, чисте ријеке, минералне и термалне изворе, природне паркове и заштићена подручја, те велику биоразноликост.

Централни и источни континентални дијелови квалификованог подручја су мање развијени у смислу туризма, али имају значајан потенцијал. Ово су углавном планинска подручја која имају компаративну предност за специјализоване туристичке програме фокусиране на новој "активној" врсти одмора, укључујући и, али без ограничења на, посматрање птица, скијање, пјешачење и бициклизам. С босанскохерцеговачке стране, то су планине Јахорина, Бјелашница, Игман и Зеленгора. С црногорске стране, Дурмитор и Бјеласица и национални паркови имају највећи потенцијал у овом смислу. Ова подручја нуде много могућности за сеоски туризам, агротуризам и екотуризам, али оне још увијек нису истражене.

Усто, туристички ресурси, попут минералних извора, сланих језера или блата нуде могућност за различите облике здравственог/велнес туризма.

Кључне слабости које спречавају развој туризма ван већих туристичких градова су недовољно развијена инфраструктура и вјештине маркетинга, статична и неефикасна туристичка промоција, недовољна укљученост културног насљеђа у туристичку понуду, непостојање размјене података са туристичком индустријом, низак ниво умрежености између туристичких оператера и других сектора попут пољопривреде , недостатак разноврсних и иновативних туристичких производа и услуга који би обухватили читав регион и учинили га атрактивнијим за потенцијалне туристе.

Успјешне маркетиншке кампање за привлачење све већег броја туриста у познате градове и на обалу могле би бити унапређене када би им се представила понуда остатка квалификованог региона. Ово би могло бити заједнички промовисано као мултиетничка и културно различита европска дестинација са јединственим културним / историјским насљеђем и прелијепом нетакнутом природом, обалом, планинама, ријекама, кањонима, бањама, националним парковима и заштићеним подручјима. Између осталог, такве кампање могле би наглашавати да регион нуди многе привлачне могућности за активне одморе попут пјешачења и бициклизма, као и алтернативне облике здравственог, еко и сеоског туризма у комбинацији са органском пољопривредом.

Образовање, истраживање и развој

Образовни систем у квалификованом подручју добро је развијен када су у питању основне и средње школе и високошколске установе. У већини градова је неписмено мање од 2% становника. Средње школе се налазе у свим градовима у овом подручју.

Образовни системи у Босни и Херцеговини и Црној Гори су слични, с обавезним основним образовањем и необавезним средњошколским и високошколским образовањем, углавном у јавним школама.

Мрежа основног и средњег образовања добро је развијена, али установе и услови за учење још увијек су испод жељеног нивоа у већини случајева. Број високошколских установа је у стабилном порасту, а нуде се различити програми на додипломском и постдипломском нивоу.

Повезаност између образовних институција и пословног сектора је, међутим, још увијек слаба и резултује незнатним активностима у области иновација, истраживања и развоја.

Тржиште рада (запосленост и незапосленост)

Поређење истраживања тржишта рада која су провеле државне канцеларије за статистику[1] у складу са препорукама Међународне организације рада указују на то да су ниска стопа запослености и висока стопа незапослености у Босни и Херцеговини и Црној Гори или стагнирале или постале још неповољније у периоду од 2007. до 2012. године.

У истраживању није посебно анализирана клима запошљавања у квалификованом подручју Босне и Херцеговине, али доступни подаци указују на то да је стопа незапослености у том подручју нижа од просјечне стопе на нивоу државе. С друге стране, истраживања у Црној Гори омогућавају поређење развијенијих централних и приобалних подручја са мање развијеним сјеверним дијелом Црне Горе гдје се налази 9 од 14 квалификованих општина.

Истраживања тржишта рада указују на то да је већ ниска стопа запослености на сјеверу смањена са 31,2% у 2006. на 26,9% у 2012. години, а да је веома висока стопа незапослености даље порасла са 33,2% на 36, 5% у 2012. години. Према томе, квалификовано подручје у Црној Гори има значајно вишу стопу незапослености од државног просјека, а чини се да се овај јаз све више продубљује.

Највиша стопа незапослености је међу квалификованим радницима, младима и женама.

Недостатак прилика за запошљавање је главни разлог за бригу у обје државе због негативног утицаја на већ ниске приходе и животни стандард већине становника. Изгледи за веће побољшање ове ситуације у краткорочном периоду нису велики с обзиром на спор опоравак од посљедица глобалне економске кризе и потребе за окончањем поступка реструктурисања неких компанија у државном власништву и јавних административних тијела.

У обје државе спор процес стварања нових радних мјеста прате и неповољни миграциони трендови. У Црној Гори, током протеклих година забиљежено је смањење од 2,9% укупне популације, са 638.000 у 2007. години на 619.700 у 2012. години.

Без обзира на то, унутрашње миграције, с мање развијеног сјевера у развијеније централно и приобално подручје, више забрињавају, будући да је сјеверни регион изгубио 9,34% становника током истог петогодишњег периода.

Неповољна ситуација с миграцијама даље је отежана због стабилног "одлива мозгова" што обје државе и квалификована програмска подручја остављa без драгоцјене и потребне обучене људске радне снаге.

Зависност од запошљавања у јавном сектору је и даље велика будући да слаба предузетничка иницијатива не ствара довољно прилика за алтернативно запошљавање. Мобилност радне снаге је мала, посебно прекогранична, због рестрикција и административних препрека које намећу обје стране како би заштитиле своја тржишта рада.

Овај проблем мање је изражен у Црној Гори гдје је, према агенцијама за запошљавање из Босне и Херцеговине и Црне Горе, око 25% -30% нерезидентне радне снаге традиционално ангажовано из Босне и Херцеговине. Црногорске власти годишње издају око 15.000-20.000 радних дозвола за нерезиденте гдје су њихове услуге углавном потребне у приобалним подручјима током туристичке сезоне.

И Црна Гора и Босна и Херцеговина су развиле активне политике запошљавања и потребну институционалну инфраструктуру како би ријешиле ова важна питања, али постоји простор за повећање њихове ефикасности. Бољи резултати и сарадња са регионом могли би посебно бити остварени у унапређењу приступа стручном обучавању, стажирању, неформалним и цјеложивотним образовним модулима и програмима, као и повећаном сарадњом између партнера у јавном и приватном сектору на тржишту рада.

Квалификовано подручје дуж границе укључује нека од неке од најудаљенијих региона обје земље које нису (учињене) привлачним улагачима, што је могло довести до прилика за запошљавање. Непотребно је наглашавати да би унапређена сарадња између двију земаља, њихово учествовање у заједничким улагањима и пружању посебно осмишљених подстицаја могла повећати атрактивност ових граничних подручја заједници улагача.

Животна средина и природа

Квалификовано подручје у Босни и Херцеговини и Црној Гори поприлично је хомогено са природног, географског и еколошког становишта и карактерише га добро очувана природна околина и драгоцјени ресурси с релативно малим нивоима загађења. С друге стране, постоји и неколико "црних тачака" када је у питању загађење, и оне стварају озбиљне проблеме.

На овој територији постоје три национална парка (Дурмитор, Биоградска Гора и Сутјеска) и пет заштићених подручја. Природни ресурси су углавном очувани, али неке локације су изложене већем загађењу. Највећи загађивачи у овом региону су термоелектрана на угаљ у Пљевљима и ливнице у Никшићу. Рудник угља у Пљевљима и рудник црвеног боксита у Никшићу узрокују проблеме са отпадом и подземним водама.

[1] Институције које се баве статистиком у БиХ (Агенција за статистику Босне и Херцеговине-БХАС, Федерална агенција за статистику- ФОС и Републички институт за статистику Републике Српске - РЗСРТ) http://www.bhas.ba/?option=com_content&view=article&id=113=ba и црногорска канцеларија за статистику Монстат http://www.monstat.org/cg/page.php?id=22&pageid=22
http://www.bhas.ba/?option=com_content&view=article&id=113=bahttp://www.monstat.org/cg/page.php?id=22&pageid=22

Обје стране границе суочавају се са сличним изазовима у обезбјеђивању уравнотеженог пута ка социјално-економском развоју, уз истовремено очување изванредног природног насљеђа и испуњавања услова ЕУ-а који се односе на животну средину и климатске промјене.

Један од њих је и боље спровођење начела "загађивач плаћа". Други је унапређење еколошке инфраструктуре и управљања јавним комуналним предузећима, као и убрзање спровођења стратегија енергетске ефикасности и планова активности који су усклађени са ЕУ-ом. Посљедње, али не и најмање значајно, је потреба за уклањањем минских поља за која се још увијек претпоставља да се налазе у квалификованом подручју.

Постоји недостатак интегрисаних и координисаних интервенција с обје стране границе како би се заштитила животна средина и промовисао одрживи развој. Напори требају бити усмјерени ка развоју и модернизацији подручја под посебном заштитом, информативних система за посјетиоце, размјене програма, информативних система и спровођења јавно-приватних партнерстава у заштити природе.

Између осталог, неки од првих корака у овом смислу били би успостављање нових или модернизација постојећих прекограничних установа за надзор над околином и дјеловање у случају природних катастрофа, подизање свијести о добробитима заштите животне средине и одрживог развоја, развој партнерстава између јавног, приватног и друштвеног сектора у спровођењу иницијатива за заштиту животне средине и пројеката одрживог развоја и промовисање принципа социјално одговорног пословања.

Црногорска влада је успоставила агенцију за заштиту животне средине чији је задатак утврдити, промовисати и помоћи приликом спровођења сличних активности, док Босна и Херцеговина нема такву институцију на државном или ентитетском нивоу.

Култура

Заштита културног насљеђа има солидну правну основу и обезбјеђују је специјализоване институције у обје земље.

У Црној Гори, институција задужена за културу је Министарство културе. Такође, постоје двије специјализоване институције одговорне за културно насљеђе, формално организоване у оквиру Министарства културе. Управа за заштиту културног насљеђа задужена је за правна питања и заштиту културног насљеђа, док је друга институција Центар за заштиту и археологију водећа институција у области археологије и очувања културног насљеђа у Црној Гори.

За разлику од Црне Горе, институције у Босни и Херцеговини задужене за културу и културно насљеђе су веома децентрализоване, односно, за културу су одговорне институције у два ентитета: Министарство образовања и културе Републике Српске, с Републичким институтом за заштиту културног, историјског и природног насљеђа и Федерално министарство културе и спорта са Институтом за заштиту културног и природног насљеђа, док је Министарство цивилних послова Босне и Херцеговине задужено за успостављање основних принципа координације и хармонизације ентитетских планова, као и за дефинисање стратегија на међународном нивоу.

У објема земљама општине у координацији са релевантним министарствима и институцијама за заштиту културе имају примарну одговорност за бригу, одржавање, употребу и заштиту споменика од утицаја природе и људских активности, за то да споменици буду доступни јавности, те за трошкове редовног одржавања.

Сарадња између релевантних институција у области културе оснажена је током посљедњих година.

Недостатак финансијских ресурса ипак ограничава могућност размјене искустава, прилика за ширење знања, организовање заједничких догађаја и активности у вези са заштитом културног насљеђа.

Културна сарадња је била и још увијек је важна веза између заједница са обје стране границе. Програмска област дијели веома сличне традиције, обичаје, језик и културно насљеђе. Постоји велики број културних удружења, удружења мањина и клубова чији је циљ очување локалне традиције.

Надаље, још увијек постоји неистражен потенцијал за промовисање и слављење културног и природног насљеђа у пограничном подручју, те повезаности између исте туристичке понуде.

Главни закључци

Топографија показује квалификовано подручје којим доминирају планине и слабо насељена рурална подручја која су погођена демографском неравнотежом будући да се значајан број становника преселио и још увијек се сели у урбана подручја. Ово посебно важи за младе, образоване људе који на овај начин повећавају утицај "одлива мозгова".

Надаље, недостатак прилика за запошљавање главни је разлог за бригу у обје државе због негативног утицаја на већ ниске приходе и животни стандард већине становника.

Цјелокупни ниво економског развоја програмског подручја нижи је од односних државних просјека. Економију карактерише пољопривреда, примарна производња и низак ниво активности које стварају вриједност. Углавном се ради о прилично малим и средњим предузећима која не посједују менаџерско и маркетиншко искуство. Службе за пружање подршке пословању и консултантске услуге које би требале пружати подршку у пословању и јачању конкурентности нису довољно развијене.

Образовни систем у квалификованом подручју добро је развијен када су у питању основне и средње школе и високошколске установе.

Културолошке разлике и језичке баријере су минималне због дугогодишње добре сарадње и узајамних односа.

Осим привлачне обале и градова, програмско подручје у обје земље нуди јединствен пејзаж, планине, шуме, језера, чисте ријеке, минералне и термалне изворе, паркове природе и заштићена подручја, те велику биоразноликост.

Све наведено представља ендогене вриједности и потенцијале који даље могу бити искоришћени за јачање економског раста и социјалне кохезије раста. Међутим, овоме треба приступити на исправан и одржив начин како би се избјегла претерана експлоатација и негативне посљедице на животну средину.

ДОДАТАК 2: SWOT анализа подручја

Приоритет 1: Промовисање прекограничног запошљавања, мобилности радне снаге и социјалне и културне инклузије.

Испитаници и интервјуисане институције означиле су тржиште рада као једну од кључних слабости. Непостојање прилика за запошљавање и мобилности радне снаге, уз појаву "одлива мозгова" главни су разлози за забринутост јер имају негативан утицај на већ ниске приходе и животни стандард већег броја становника.

У рангирању прилика, тржиште рада је на високом мјесту, док су мобилност радне снаге и социјална инклузија рангиране ниско. С друге стране, карактеристике радне снаге за запошљавање су на нижем нивоу у Црној Гори, а на вишем у Босни и Херцеговини. Образовање, рад, социјална и здравствена инфраструктура означене су као мањи приоритети у програмском подручју.

Недостатак људских ресурса означен је као велика пријетња, и у босанскохерцеговачким и у црногорским институцијама и у босанскохерцеговачким општинама, док црногорске општине мисле да се ради о средње озбиљној пријетњи.

Када је у питању интерес за даљу сарадњу, запошљавање, мобилност радне снаге и културна и социјална инклузија налазе се високо на листи заједничких приоритета.

SWOT

Предности	Слабости	Прилике	Пријетње
- Постојање комплементарности економија као и сличности тржишта; - Историјске везе и заједнички пут нуде добру основу за културно разумијевање, изградњу повјерења и прекограничну сарадњу; - Непостојање језичких баријера; - Добри комшијски односи; - Одговарајући број граничних прелаза; - Постојање политика запошљавања и планова за подршку развоја приватног сектора; - Активне политике запошљавања које се спроводе на основу ИПА програма прекограничне сарадње из претходног периода кроз организовање сајмова запошљавања и округлих столова о посредовању у запошљавању између двију држава.	- Негативни раст популације који доводи до неповољних демографских трендова; - Ниски животни стандарди и старење популације на селу; - Недовољан квалитет и капацитет постојећих граничних прелаза; - Ограничен проток информација на тржишту; - "Одлив мозгова" и миграције; - Растући тренд релативно високе стопе незапослености у руралним подручјима; - Ниски приходи и животни стандард за већину популације; - Мала мобилност радне снаге.	- Повећана тенденција ка/потенцијал за конкретније активности прекограничне сарадње; - Повећана мобилност и прилагођавање радне снаге на нову економску потражњу; - Већа свијест о и осјетљивост за социјалну инклузију маргинализованих група; - Оријентисаност политика на спровођење активних мјера за подршку стварања прилика за запошљавање у мање развијеним подручјима у региону (посебна оријентација треба бити усмјерена на младе занатлије у неразвијеним подручјима); - Прекогранична размјена и сарадња у истраживању потенцијала за стварање социјалне економије и социјалног предузетништва; - Развој заједничких програма за унапређење знања запослених и незапослених; - Заједнички развој позитивног окружења у којем се промовишу предузетничка култура и запошљавање, посебно када су у питању млади.	- Све већи депопулациони трендови; - Старење популације; - Потпуна популација у појединим руралним мјестима; - Повећана социјална искљученост неких сектора (особе са инвалидитетом, мањине, жене и млади); - Незапосленост узрокована колапсом или реструктурисањем већих индустрија барем у неким дијеловима квалификованог подручја; - Недовољна улагања у људски капитал и мобилност радне снаге.

Приоритет 2: Заштита животне средине, прилагођавање на климатске промјене и смањење негативних посљедица климатских промјена, спречавање ризика и управљање.

Институције и општине су веома добро оцијениле заштиту животне средине. Квалитет животне средине сматра се највећом предношћу подручја.

Еколошка инфраструктура, посебно постројења за прераду отпада и прикупљање отпада и канализацију сматрају се највећим слабостима подручја.

Квалитет животне средине и унапређење еколошке инфраструктуре означени су као један од највећих приоритета и у Босни и Херцеговини и у Црној Гори.

Ефикасна употреба одрживих природних ресурса сматра се једном од највећих прилика подручја. Општине и институције у Босни и Херцеговини и интервјуисане црногорске институције виде унапређену прераду отпадних вода као прилику од мање важности, док су развој алтернативних извора енергије и унапређен систем прикупљања и одлагања отпада оцијењени као важније прилике.

Недовољна финансијска средства из државног буџета означена су као највећа пријетња, што посебно сматрају општине.

Занимање за будућу сарадњу у еколошком сектору веома је снажна и у Босни и Херцеговини и у Црној Гори.

SWOT

Предности	Слабости	Прилике	Пријетње
- Оснажен правни и институционални оквир за заштиту животне средине; - Повећана свијест јавности захваљујући, између осталог, активностима/пројектима спроведеним у претходном програмском периоду; - Неки локални планови у обзир узимају приступ заснован на одрживом развоју; - Релативно велика заштићена природна подручја.	- Недостатак заједничких прекограничних садржаја за надзор над и спречавање природних катастрофа; - Неодговарајућа инфраструктура и управљање јавним комуналијама, посебно у мањим насељима (водовод, канализација, чврсти отпад); - Непостојање одлагалишта за чврсти отпад и рециклажних постројења; - Слабо спровођење принципа "загађивач плаћа"; - Споро спровођење стратегија енергетске ефикасности и обновљиве енергије и планова активности.	- Усвајање правне тековине ЕУ-а повећаће корист и изгледе за по животну средину прихватљиви развој и заштиту животне средине, нетакнуте природе и драгоцјених ресурса; - Могућа употреба одрживих, повољних по животну средину и енергетски ефикасних услуга и технологија; - Подизање свијести о добробитима заштите животне средине и одрживог развоја и повећано учествовање јавности у повезаним поступцима одлучивања; - Промовисање и успостављање принципа социјално одговорног пословања; - Партнерство јавног, приватног и цивилног сектора у спровођењу иницијатива за заштиту животне средине	- Незадовољавајућа постројења за отпадне воде, канализацију и одлагање отпада која могу угрозити јавност и допринијети спорије економском развоју; - Инфраструктурна улагања која би могла неповољно утицати на животну средину; - Неодржив економски развој и неконтролисано загађење могу угрозити квалитет ваздуха, воде и тла; - Повећана и неконтролисана сјеча шума.

		и промовисање програма и пројеката одрживог развоја; - Успостављање заједничких центара за хитне ситуације; - Промовисање производње обновљивих извора укључујући и презентације.	

Приоритет 3: Промовисање одрживог превоза и унапређење јавних инфраструктура.

Превоз и јавна инфраструктура оцијењени су мало испод просјека у Црној Гори и прилично ниско у Босни и Херцеговини.

Када је у питању превоз, путна инфраструктура се сматра релативном предношћу, док се исто односи на жељезницу само у Црној Гори. У објема државама постоје релативно важни развојни планови за модернизацију путева, док је модернизација жељезнице и јавног превоза означена као релативно важна.

Када је у питању друга јавна инфраструктура, снабдијевање електричном енергијом, телекомуникације/приступ интернету и водоснабдијевање су три главне предности. Управљање отпадом, прерада отпадних вода и друга инфраструктура у области животне средине су кључне слабости. У смислу приоритета за даљњи развој, поредак је обрнут, и унапређење еколошке инфраструктуре представља велики приоритет, док снабдијевање електричном енергијом и телекомуникације/приступ интернету нису посебно наглашени у овим плановима.

Унапријеђено одржавање/развој постојеће инфраструктуре сматра се високим приоритетом и у Босни и Херцеговини и у Црној Гори, у складу са ставовима из упитника и из интервјуа с институцијама. Развој алтернативних извора енергије и унапређење система прикупљања и одлагања отпада општине и институције у Босни и Херцеговини сматрају великом приликом. Истог су става и у институцијама Црне Горе.

Недовољна финансијска средства из државних буџета за рјешавање питања недостатака у инфраструктури (саобраћај, водоснабдијевање, енергија) представљају највећу пријетњу према ставовима свих страна. У Црној Гори, многе општине и институције навеле су и недостатак занимања приватног сектора за улагања у овим областима. Недостатак општинских средстава за суфинансирање пројеката, као и слаба вертикална и хоризонтална координација сматрају се највећим пријетњама према одговорима датим у Босни и Херцеговини. За општине у Црној Гори, спор процес децентрализације и сива економија такође су велике пријетње које угрожавају већ слабе капацитете за улагања у капиталну модернизацију инфраструктуре.

Занимање за будућу сарадњу у области унапређења саобраћаја и јавне инфраструктуре прилично је мало, што је најочигледније у Босни и Херцеговини.

SWOT

Предности	Слабости	Прилике	Пријетње
- Постојање основне саобраћајне инфраструктуре (релативно добар квалитет главних путева); - Постојање трију међународних аеродрома; - Могућност прикључивања на међународне правце.	- Периферна географска и саобраћајна локација у оквиру подручја Балкана; - Удаљена локација граничних подручја унутар њихових државних територија и од главних привредних центара; - Морфологија региона негативно утиче на саобраћајну инфраструктуру; - Тежак терен повећава трошкове одржавања и изградње; - Непостојање интереса за мала улагања/софт пројекте; - Постојећа инфраструктура не обезбјеђује потребан ниво пружања услуга и безбједности путева.	- Ефикаснији гранични прелази који се могу носити са повећаним интензитетом саобраћаја; - Обнова, модернизација, проширење и интеграција путне инфраструктуре; - Већа доступност претходних студија изводљивости и других планова/студија; - Развој прилика које нуди будућа Јадранско-јонска макрорегионална стратегија.	- Периферна позиција квалификованог подручја у вези са главним саобраћајним токовима; - Одлагања у спровођењу релевантних инфраструктурних пројеката у области саобраћаја због слабе финансијске способности; - Повећани трошкови превоза (унутрашњег/спољног) због неразвијене саобраћајне инфраструктуре; - Заобилажење региона због лоше саобраћајне инфраструктуре; - Фрагментација надлежности и одговорности у саобраћајном сектору (пружаоци услуга).

Приоритет 4: Подршка туризму и културном и природном насљеђу.

Туризам заснован на културном и природном насљеђу има веома висок укупан рејтинг и у Босни и Херцеговини и у Црној Гори.

У овом смислу, природно насљеђе сматра се кључном предношћу док су туризам и културно насљеђе оцијењени као релативне предности подручја, иако се ово не односи на институције културе и забаве.

Туризам је оцијењен веома високом оцјеном у развојним плановима на свим нивоима власти.

Развој туристичке понуде повезане с културним и природним насљеђем сматра се једном од највећих прилика у региону, што одговара једнако високој оцјени додијељеној "Ефикасној и одрживој употреби природних ресурса". Интервјуисане црногорске институције напоменуле су, такође, да су до сада имале одличну сарадњу са паралелним институцијама у Босни и Херцеговини, посебно када су у питању промовисање културног насљеђа и туризам.

Кључне пријетње осим недостатка финансијских ресурса из јавног буџета, како то виде у Босни и Херцеговини и у Црној Гори, јесу непостојање квалификованих људских ресурса и, у одређеној мјери, неријешена питања власништва над имовином.

Када је у питању интересовање за будућу сарадњу у туризму и области културног и природног насљеђа, оно је веома велико и у Босни и Херцеговини и у Црној Гори.

SWOT

Предности	Слабости	Прилике	Пријетње
- Јединствени пејзаж и ресурси (планинска подручја под шумама и извори воде, језера, чисте ријеке,	- Слаба интегрисаност културног насљеђа у развој туристичке понуде и недовољна искоришћеност	- Културни/историјски туризам и образовне активности којима се регион промовише као мултиетничка и привлачна европска локација;	- Пословне баријере, посебно за добијање дозвола за изградњу хотела;

минерални и термални извори); - Обално подручје са квалитетним плажама којем се лако приступа; - Умјерена континентална клима са различитим утицајима и плодним тлом; - Разнолика и добро очувана природа са парковима природе и заштићеним подручјима; - Велика биоразноликост, укључујући вриједне љековите биљке и траве; - Богато културно насљеђе (историја, архитектура, традиција и фолклор); - (Дјелимично) развијена туристичка инфраструктура.	културних и забавних садржаја; - Слабе локалне институционалне структуре којима недостају капацитети за стимулисање развоја туризма; - Неразвијеност болничке инфраструктуре и недостатак разноликих и иновативних туристичких производа и услуга; - Неразвијене авионске везе са регионом; - Статична и неефикасна промоција туризма на државном нивоу; - Непостојање центара за координацију и информисање осим у великим урбаним центрима; - Сезонски развој туризма; - Поједина подручја остају затворена због минираности; - Незадовољавајуће стање културног насљеђа.	- Развој алтернативних облика руралног туризма и органске пољопривреде са могућностима за смјештај: - Ширење и међународно признавање паркова природе и заштићених подручја; - Унапређење постојеће туристичке понуде кроз активирање културних/природних/историјских ресурса и потенцијала; - Повећана видљивост прекограничног туризма кроз организовање појединачних понуда око главних туристичких и културних потенцијала; - Унапређење билатералне сарадње у оглашавању регионалних туристичких одредишта; - Видљиве приватне иницијативе у сектору туризма које одговарају појачаној потражњи за велнес, здравственим и екотуризмом; - Развој специјализованих туристичких програма фокусираних у нову "активну" врсту одмора; - Заједнички развој туристичких производа и њихово заједничко оглашавање; - Бициклизам/пјешачење као глобални тренд.	- Недостатак знања, искуства и вјештина у управљању и оглашавању одредишта; - Недовољно ресурса за текуће одржавање и очување природног, културног и историјског насљеђа; - Претерана изложеност/претерано искоришћавање одређених локација/ресурса; - Глобалне климатске промјене могу утицати на туризам.

Приоритет 5: Улагања у младе, образовање и вјештине.

Образовање, рад, социјална и здравствена инфраструктура означени су као мањи приоритети у програмском подручју.

Системи примарног и секундарног образовања, постојање универзитета и високообразовних институција у већим градовима сматрају се предностима, док се недостатак модерних сервиса за стручно образовање и мигрирање младих и обучених људи у урбане центре и у иностранство сматрају кључним слабостима.

Сматра се да прилику представља развој образовних и програма за обучавање који су прилагођени потребама младих на тржишту рада и у јачању веза између образовне и пословне заједнице како би се заједнички процијениле и испуниле будуће потребе за обученом младом радном снагом.

Сматра се да је кључна пријетња спор економски развој, незадовољавајуће прилике за запошљавање и сталне миграције које маргинализују погранична подручја.

Веома мали број институција и општина изјавио је да је успостављена прекогранична сарадња у сектору образовања. Када је у питању интерес за будућу сарадњу, испитани су изразили прилично мали интерес (БиХ) или веома мали интерес (ЦГ) у овом погледу.

SWOT

Предности	Слабости	Прилике	Пријетње
- Добро развијени системи примарног и секундарног образовања; - Постојање универзитета и високообразовних институција; - Постојање истраживачких институција; - Успостављени заједнички споразуми/позитив на претходна искуства.	- Унутрашња економска миграција младих и обучене и продуктивне радне снаге у урбане центре и емиграција у иностранство смањују радну снагу и развојни потенцијал квалификованог подручја; - Економско и пословно окружење недовољно је повезано; - Недостатак модерних стручних и образовних сервиса; - Непостојање кохерентних политика и развојних програма; - Ограничено прекогранично искуство; - Недостатак истраживачких институција и консултантских сервиса.	- Већи нагласак на образовне и програме обука прилагођене потребама младих на тржишту рада; - Јачање веза између образовне и пословне заједнице са циљем заједничке оцјене и задовољавања будућих потреба младе обучене радне снаге; - Промовисање иницијатива размјене; - Развој и подршка неформалном образовању младих и програми развоја вјештина.	- Спора транзиција система секундарног образовања повећаће јаз између понуде и потражње на тржишту рада; - Нема промјена у затвореном кругу сиромаштва, недостатка образовања и незадовољавајућих прилика за запошљавање маргинализује погранична подручја и спречава економски развој; - Изолованост општег образовног система и затварање школа (посебно у удаљеним подручјима); - Недостатак образовних могућности.

Приоритет 6: Промовисање локалног и регионалног управљања, планирања и изградња административних капацитета.

Локална управа, планирање, изградња административних капацитета и јавних услуга на локалном нивоу сматрају се слабостима и у Босни и Херцеговини и посебно у Црној Гори. Њихово унапређење је, с друге стране, на крају списка развојних приоритета у упитницима примљеним од општина из обје државе.

Када су у питању прилике за будуће унапређење јавних услуга, осим уопштено, сматра се да су конкретније у смислу система за управљање катастрофама и спремности за дјеловање у ванредним ситуацијама. Усто, постоји прилика да се уведу и промовишу студијски, образовни, претквалификациони и стручни развојни програми са двоструким циљем олакшавања смањења броја запослених у јавној управи и унапређења услуга које се пружају грађанима.

Сматра се да главне пријетње леже у старом процесу децентрализације и спровођењу реформе јавне управе, као и у смањењу броја запослених, недовољна средства из јавних фондова и финансијска аутономија на локалном нивоу, недостатак квалификованих људских ресурса, велика подложност виших званичника политичким промјенама и корупција у јавном сектору .

Општине и институције пријавиле су да су имале споразуме о сарадњи, добре билатералне односе и искуство у спровођењу заједничких програма.

Ипак, изражени интерес за сарадњу у промовисању локалног управљања, планирања и изградњу административних капацитета прилично је мали у обје државе, посебно у Босни и Херцеговини гдје је оцијењен најнижом оцјеном.

SWOT

Предности	Слабости	Прилике	Пријетње
- Добри билатерални односи и постојање споразума о сарадњи; - Искуство у спровођењу заједничких програма; - Процес децентрализација траје; - Прописи локалној самоуправи погодују прекограничној сарадњи; - Повећани капацитети планирања у локалној администрацији.	- Низак ниво и недостатак оквира политика за локални економски развој; - Спор процес реформе јавне управе; - Ограничени административни и капацитети апсорпције на локалном нивоу; - Ограничено партнерство у програмирању и спровођењу регионалне развојне политике; - Недовољан износ јавних средстава и финансијске аутономије на локалном нивоу; - Застарјели објекти и опрема у сектору јавних услуга које се нуде на локалном нивоу.	- Хармонизација администрације с обје стране са правном тековином ЕУ-а; - Развој механизама за обезбјеђивање прекограничне институционалне помоћи и знања; - Могуће партнерство грађанског друштва и јавне администрације у процесу доношења одлука и пружања услуга; - Увођење и промовисање студијских, образовних, претквалификационих и стручних развојних програма са двоструким циљем олакшавања смањења броја запослених у јавној управи и унапређења услуга које се пружају грађанима; - Пренос знања и искуства везаног за добру праксу у регионалној/локалној управи и темама важним за Програм прекограничне сарадње; - Успостављање пилот и демонстрационих пројеката од прекограничне важности (здравство, социјална заштита, брига о дјеци, образовање).	- Недостатак одрживости у политичкој посвећености реформи јавне управе на централном и локалном нивоу; - Различита брзина у процесу приступања ЕУ-у и преузимања правне тековине може довести до питања компатибилности; - Велика подложност виших званичника политичким промјенама.

Приоритет 7: Повећање конкурентности, развој пословања и малих и средњих предузећа, трговина и инвестиције.

Развој малих и средњих предузећа и повећање конкурентности, трговине и улагања оцијењена су високом оцјеном и у Босни и Херцеговини и у Црној Гори.

Док конкурентност и економски развој нису кључне предности него слабости у овом неразвијеном подручју, доступност пословних локација и подручја, укључујући индустријске зоне и инкубаторе представља само средње важан приоритет у општинским развојним плановима обје државе. Надаље, ниво сарадње и окупљања у кластере малих и средњих предузећа је низак, а промовисање пословних прилика у подручју је неодговарајуће.

Када је у питању рангирање могућности у упитницима, развој малих и средњих предузећа оцијењен је највишим оцјенама. Додатне могућности виде се у развојним капацитетима за пољопривредну производњу и прераду хране, стандардизацију и сертификацију локалних пољопривредних и прехрамбених производа, развој локалних тржишта и интернационализација, и, на крају списка, у успостављању пословних инкубатора и / или индустријских зона.

Одређени број институција и привредних комора навео је, такође, да сарадња између структура за подршку пословању и промовисање улагања и пословних прилика у подручју могу бити унапређене.

С друге стране, највећа пријетња је сива економија, недостатак менаџерских вјештина и квалификованих људских ресурса и нерије шених питања власништва.

Занимање за сарадњу у повећању конкурентности, развој пословања и малих и средњих предузећа и улагања веома је велико и у Босни и Херцеговини и у Црној Гори.

SWOT

Предности	Слабости	Прилике	Пријетње
- Добро развијена производња енергије и дистрибутивна мрежа; - Растући број и промет сектора малих и средњих предузећа; - Постојећа индустријска база (нпр. текстилна и хемијска индустрија, производња и испорука енергије, прерада метала и хране) тренутно се реконструише како би била конкурентнија у будућности; - Релативно добро развијена занатска индустрија; - Одговарајућа екоклима за производњу вина, воћа, поврћа, дувана, медицинског и љековитог биља и здравих прехрамбених производа; - Традиција области одређених пољопривредних производа препозната на иностраним тржиштима; - Постојање основних структура за подршку пословању.	- Низак ниво сарадње и окупљања малих и средњих предузећа у кластере; - Низак ниво додате вриједности у прерађивачкој индустрији; - Недовољно државних/локалних и страних директних улагања што угрожава модернизацију и реструктурисање пограничних подручја и њихових застарјелих и неконкурентних индустријских и пољопривредних ресурса; - Неадекватно развијена локална инфраструктура; - Недовољан развој софистицираних структура и услуга за пружање подршке пословању; - Економија у руралним крајевима квалификованог подручја често је сегментирана,једнообразна и маргинализована; - Слаб приступ финансијама, посебно за мала и средња предузећа и предузетнике у руралним подручјима.	- Искоришћавање предности ЦЕФТА споразума како би се повећао извозни потенцијал; - Развој и искоришћавање веза између локалних привредних сектора како би се остварила добит од ланаца испоруке и кластера и конкурентност и даљњи економски раст; - Унапређење предузетништва и квалитета производа кроз прекограничне иницијативе; - Тржишни потенцијал за стварање економске сарадње која води до прераде биолошких производа; - Повећана прекогранична сарадња између структура које подржавају пословање у индустрији и услужним секторима; - Брендирање регионалних производа; - Потенцијал за партнерство јавног сектора и банкарског сектора у унапређењу приступа финансирању за мала и средња предузећа и предузетнике у руралним подручјима и подршке развоју локалне инфраструктуре; - Унапређење сервиса за одлагање отпада и канализације повећаће економски потенцијал подручја: - Потенцијални развој алтернативних/обновљивих извора енергије.	- Непостојање снажног опредјељења за уклањање регионалних развојних разлика и подршке бржем економском расту мање развијених региона барем у дијелу квалификованог подручја; - Споро усвајање техничких и стандарда квалитета ЕУ-а; - Неадекватна промоција регионалног пословања и прилика за улагања.

Приоритет 8: Јачање истраживања, технолошког развоја, иновација и ИЦТ-а.

Јачање истраживања, технолошки развој, иновације и ИЦТ оцијењени су релативно ниском оцјеном.

Истраживање и развој препознати су као кључне слабости од стране општина и институција у обје државе. Међутим, налазе се ниско на нивоу општинских развојних планова.

Оцјена доступности повезане инфраструктуре варира од високе када су у питању телекомуникације и приступ интернету, до ниске када се ради о доступности локација. Оне су оцијењене мало вишом оцјеном, али се не налазе високо на списку општинских развојних планова.

Будуће прилике, технолошки развој и иновације, као и приступ и квалитет ИТЦ-а оцијењени су најнижом оцјеном и у Босни и Херцеговини и у Црној Гори.

Главне пријетње виде се у недостатку одговарајуће свијести јавности, стратегија и акционих планова, као и у недостатку квалификованих људских ресурса.

Занимање за сарадњу у јачању истраживања, технолошког развоја, иновација и ИЦТ-а веома је ниско и у Босни и Херцеговини и у Црној Гори.

SWOT

Предности	Слабости	Прилике	Пријетње
- Добро развијена телекомуникациона мрежа; - Постојање ИЦТ пословних инкубатора у већим градовима; - Релативно добро образоване млађе генерације и свеукупно унапређени приступ могућностима за усвајање нових знања у овим областима.	- Низак удио модерних технологија које се користе у пољопривреди и индустрији; - Недостатак државне подршке истраживању, технолошком развоју, иновацијама и ИЦТ-у; - Слаба промоција и свијест јавности о иновацијама и постојећим механизмима подршке иноваторима.	- Повећан број интернетских прикључака и приступа новим технологијама; - Развој ИЦТ пословних инкубатора и центара за иновације у квалификованом региону; - Промовисање и подизање свијести јавности о добробитима иновација и подршке иновацијама; - Унапређење постојећих и развој нових подстицаја истраживањима, технолошком развоју, иновацијама и ИЦТ-у.	- Настављено занемаривање јавних улагања у истраживање, технолошки развој, иновације и ИЦТ; - Ограничен капацитет и прилагођавање новим трендовима; - Мала привлачност квалификованог региона за домаће и стране улагаче.

ДОДАТАК 3: Компаративна анализа упитника за општине

Процјена предности и слабости сваке територијалне јединице општине

Босна и Херцеговина *Црна Гора*

Резултати између 1 (велика слабост) и 5 (изразита предност)

Општи аспект

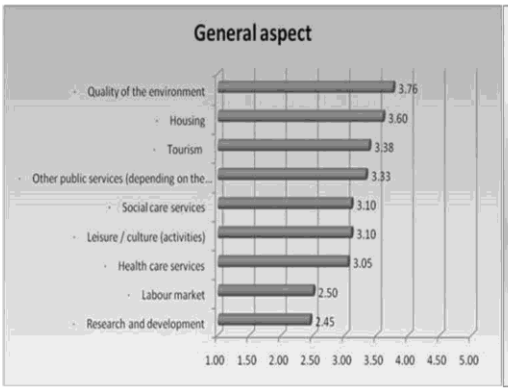

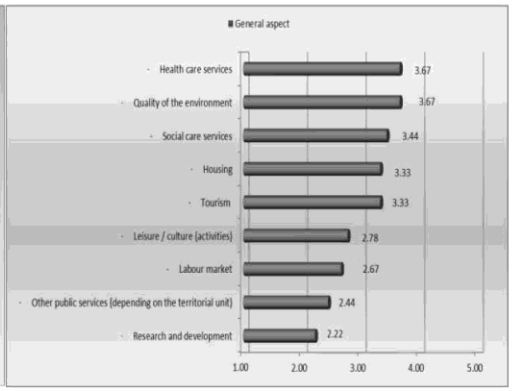

Општи аспект	Општи аспект
- Квалитет животне средине - Стамбено збрињавање - Туризам - Друге јавне услуге (у зависности од ...) - Услуге социјалне заштите - Слободне/културне активности - Услуге здравствене заштите - Тржиште рада - Истраживање и развој	- Услуге здравствене заштите - Квалитет животне средине - Услуге социјалне заштите - Стамбено збрињавање - Туризам - Слободне/културне активности - Тржиште рада - Друге јавне услуге (у зависности од територијалне јединице) - Истраживање и развој

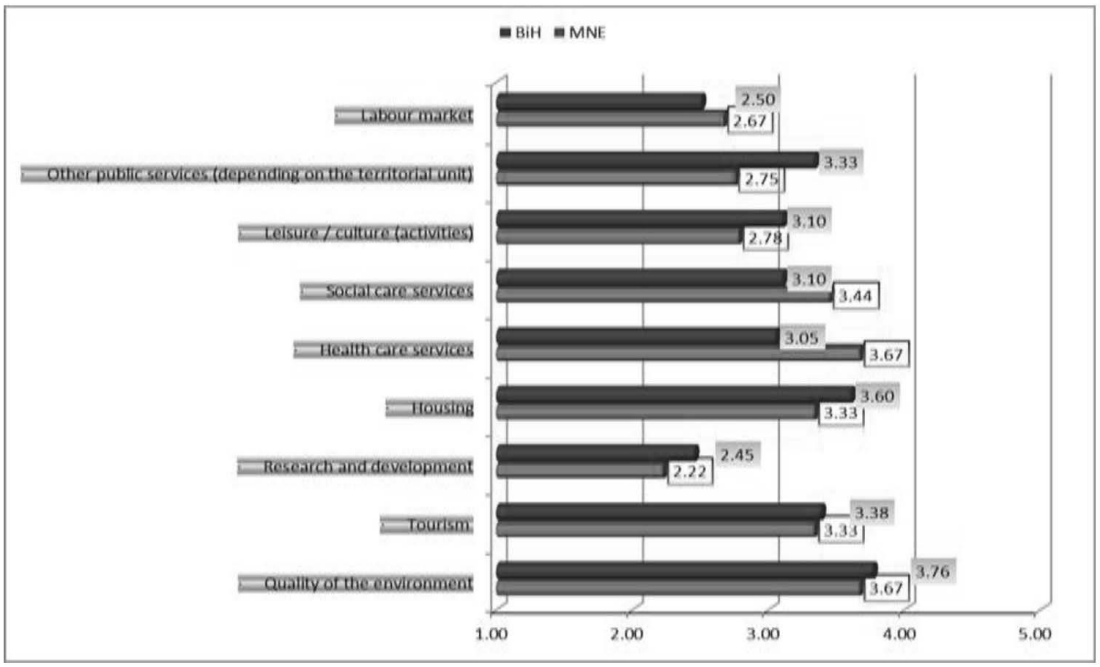

- Тржиште рада
- Друге јавне услуге (у зависности од територијалне јединице)
- Слободне/културне активности
- Услуге социјалне заштите
- Стамбено збрињавање
- Истраживање и развој
- Туризам
- Квалитет животне средине

ИНФРАСТРУКТУРА

Босна и Херцеговина *Црна Гора*

Резултати између 1 (велика слабост) и 5 (изразита предност)

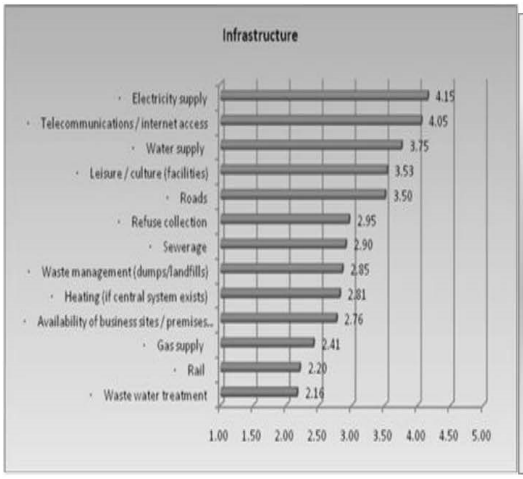

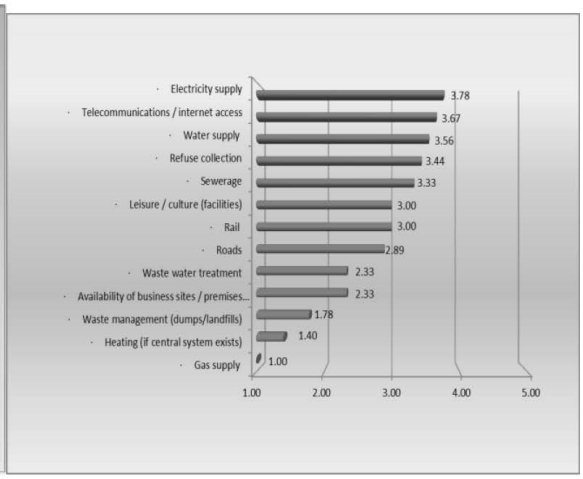

Инфраструктура	
- Снабдијевање електричном енергијом	- Снабдијевање електричном енергијом
- Телекомуникације/приступ интернету	- Телекомуникације/приступ интернету
- Снабдијевање водом	- Снабдијевање водом
- Рекреациони/културни садржаји	- Скупљање отпада
- Путеви	- Канализација
- Скупљање отпада	- Рекреациони/културни садржаји
- Канализација	- Жељезнице
- Управљање отпадом (депоније/одлагалишта)	- Путеви
- Гријање (уколико постоји централни систем)	- Пречишћавање отпадних вода
- Доступност пословних објеката/просторија ...	- Доступност пословних објеката/просторија ...
- Снабдијевање плином	- Управљање отпадом (уколико постоји централни систем)
- Жељезнице	- Гријање (уколико постоји централни систем)
- Пречишћавање отпадних вода	- Снабдијевање плином

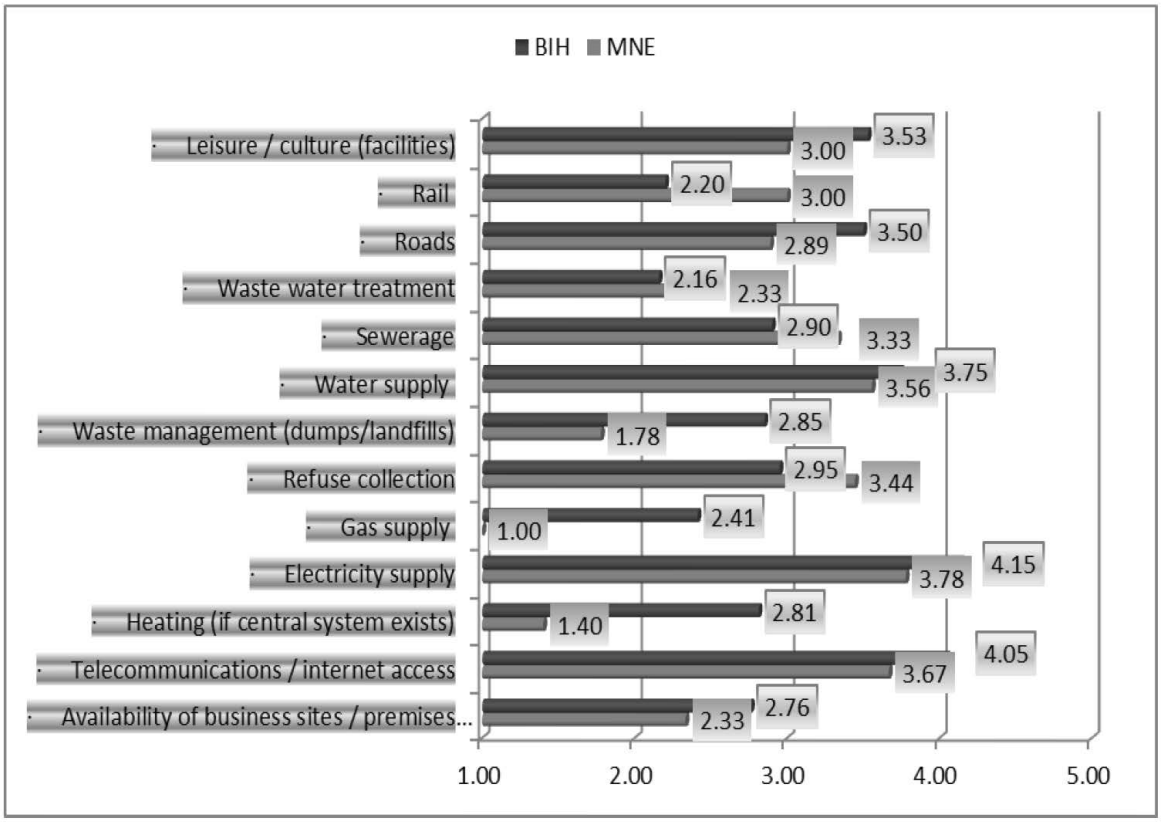

- Рекреациони/културни садржаји
- Жељезнице
- Путеви
- Пречишћавање отпадних вода
- Канализација
- Водоснабдијевање
- Управљање отпадом (депоније/одлагалишта)
- Скупљање отпада
- Снабдијевање плином
- Снабдијевање електричном енергијом
- Гријање (уколико постоји централни систем)
- Телекомуникације/приступ интернету
- Доступност пословних објеката/просторија

Оцјена развојних и инфраструктурних приоритета сваке територијалне јединице

Босна и Херцеговина *Црна Гора*

Резултати између 1 (велика слабост) и 5 (изразита предност)

Општи аспект

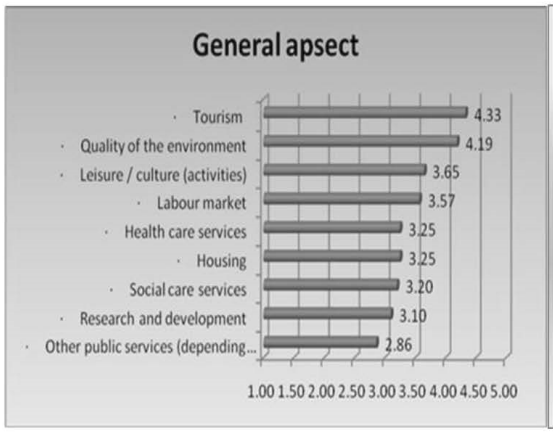

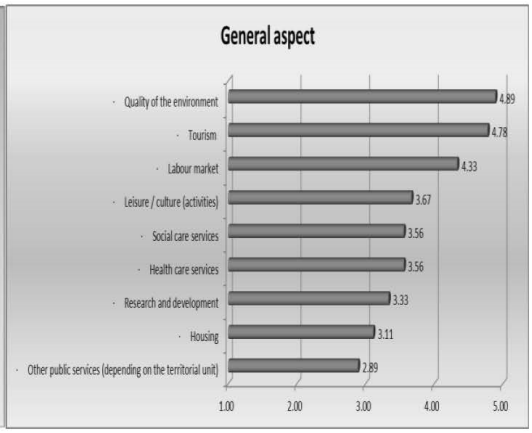

Општи аспект	Општи аспект
- Туризам - Квалитет животне средине - Слободне/културне активности - Тржиште рада - Услуге здравствене заштите - Стамбено збрињавање - Услуге социјалне заштите - Истраживање и развој - Друге јавне услуге (у зависности…)	- Квалитет животне средине - Туризам - Тржиште рада - Слободне/културне активности - Услуге социјалне заштите - Услуге здравствене заштите - Истраживање и развој - Стамбено збрињавање - Друге јавне услуге (у зависности од територијалне јединице)

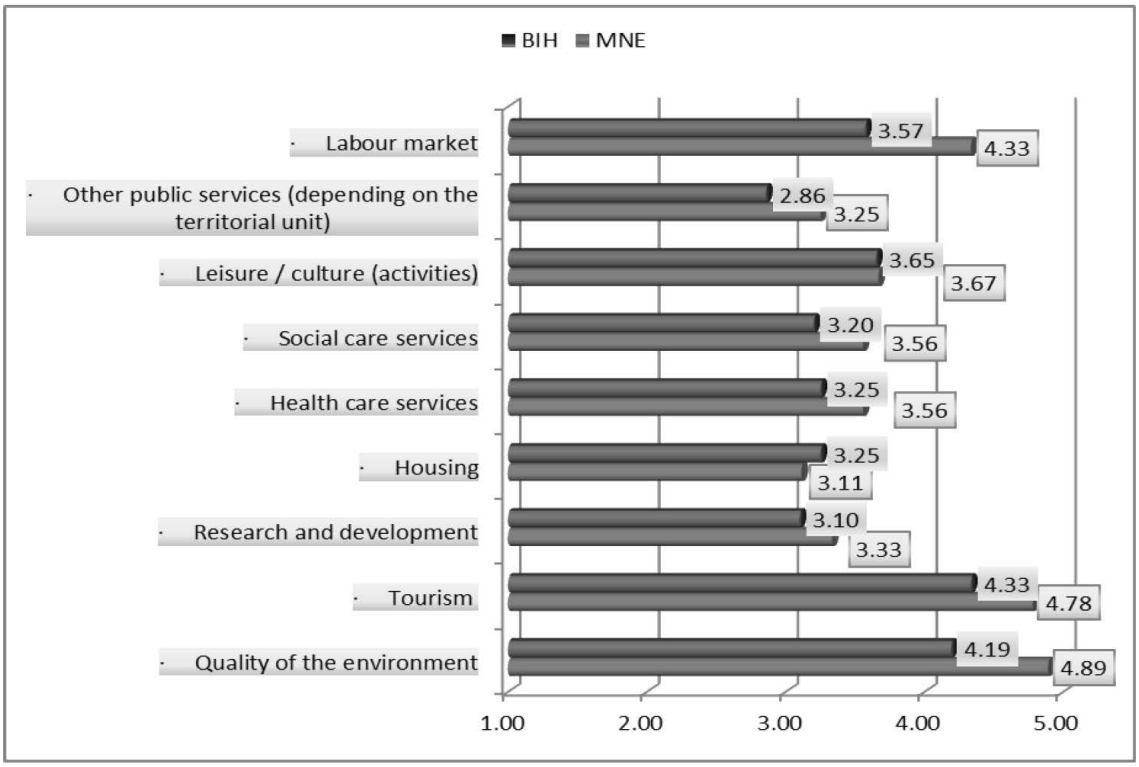

- Тржиште рада
- Друге јавне услуге (у зависности од територијалне јединице)
- Слободне/културне активности
- Услуге социјалне заштите
- Услуге здравствене заштите
- Стамбено збрињавање
- Истраживање и развој
- Туризам
- Квалитет животне средине

ИНФРАСТРУКТУРЕ

Босна и Херцеговина *Црна Гора*

Резултати између 1 (велика слабост) и 5 (изразита предност)

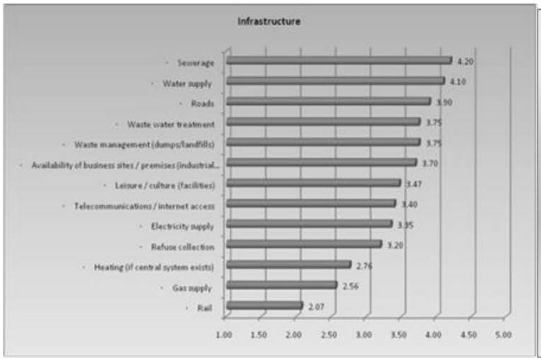

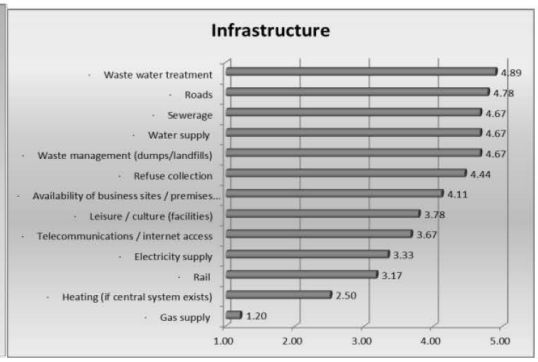

Инфраструктура	Инфраструктура
- Канализација	- Пречишћавање отпадних вода
- Водоснабдијевање	- Путеви
- Путеви	- Канализација
- Пречишћавање отпадних вода	- Водоснабдијевање
- Управљање отпадом (депоније/одлагалишта)	- Управљање отпадом (депоније/одлагалишта)
- Доступност пословних објеката/просторија	- Скупљање отпада
- Рекреациони/културни садржаји	- Доступност пословних објеката/просторија
- Телекомуникације/приступ интернету	- Рекреациони/културни садржаји
- Снабдијевање електричном енергијом	- Телекомуникације/приступ интернету
- Скупљање отпада	- Снабдијевање електричном енергијом
- Гријање (уколико постоји централни систем)	- Жељезнице
- Снабдијевање плином	- Гријање (уколико постоји централни систем)
- Жељезнице	- Снабдијевање плином

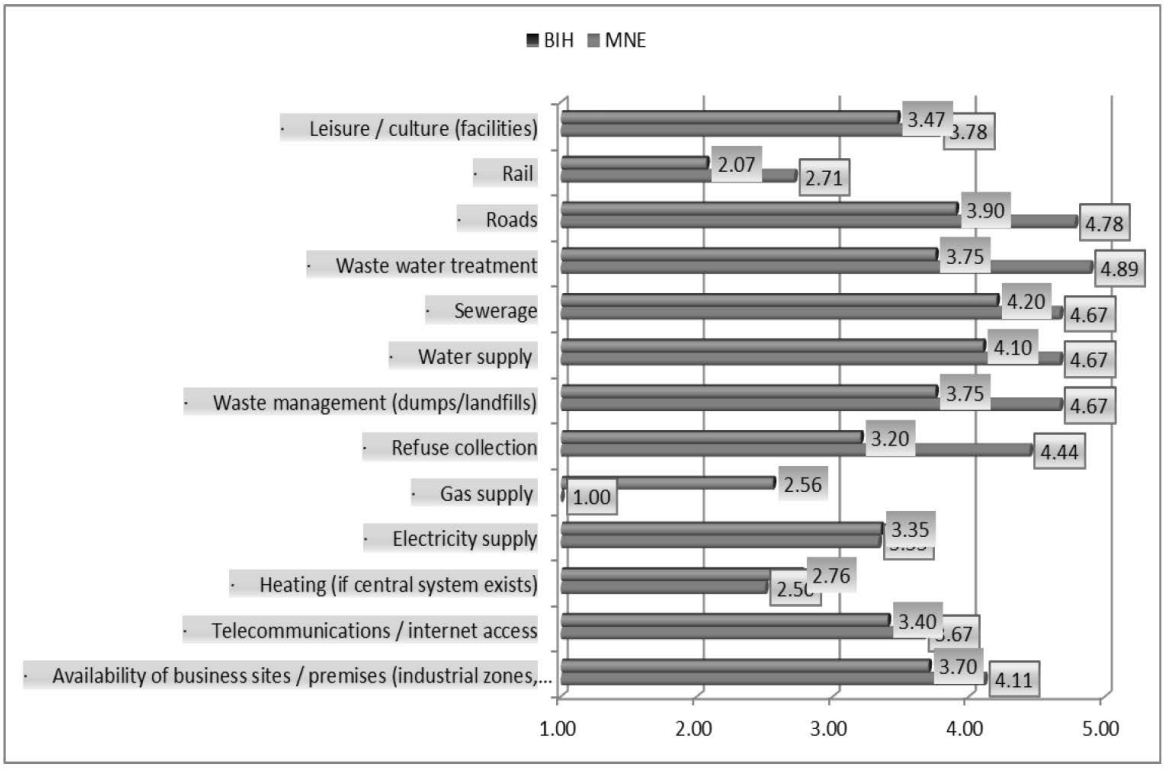

- Рекреациони/културни садржаји
- Жељезнице
- Путеви
- Пречишћавање отпадних вода
- Канализација
- Водоснабдијевање
- Управљање отпадом (депоније/одлагалишта)
- Скупљање отпада
- Снабдијевање плином
- Снабдијевање електричном енергијом
- Гријање (уколико постоји централни систем)
- Телекомуникације / приступ интернету
- Доступност пословних објеката / просторија (индустријске зоне,…)

Главне прилике према мишљењу општина

Број позитивних одговора

Босна и Херцеговина

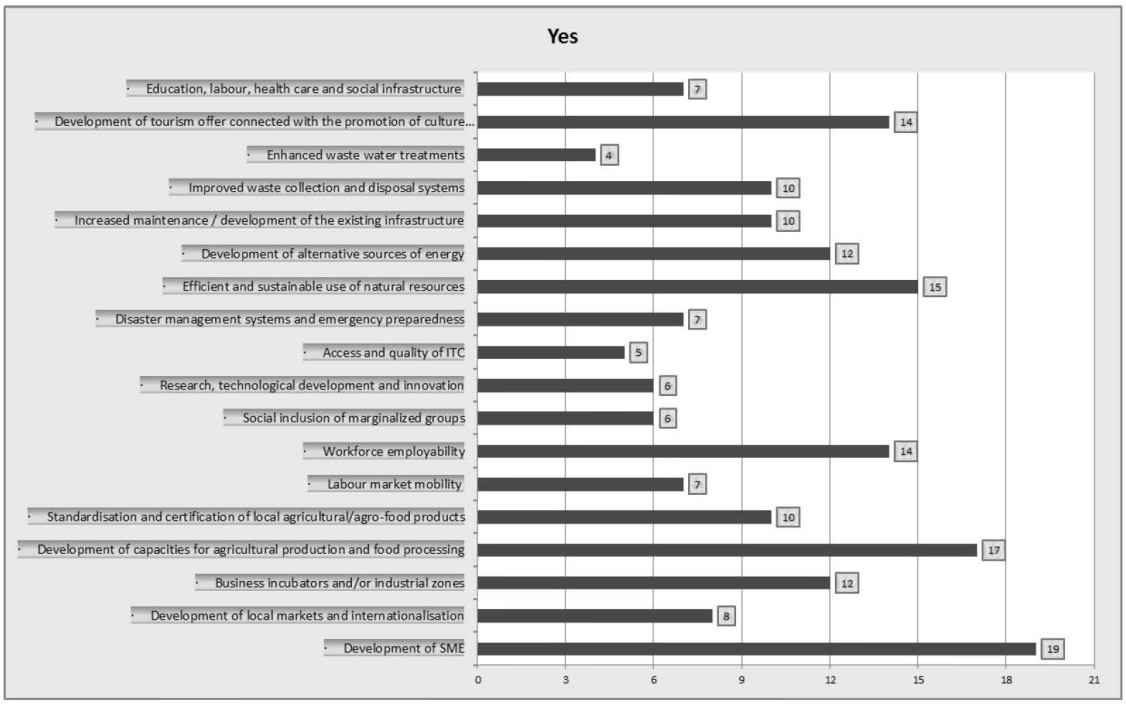

Да

- Образовање, рад, здравствена заштита и социјална инфраструктура
- Развој туристичке понуде повезан са промовисањем културе
- Побољшано пречишћавање отпадних вода
- Побољшан систем прикупљања отпада и збрињавања
- Повећано одржавање/развој постојеће инфраструктуре
- Развој алтернативних извора енергије
- Ефикасно и одрживо коришћење природних ресурса
- Системи управљања у кризним ситуацијама и приправност у хитним случајевима
- Приступ и квалитет ИТЦ-а
- Истраживање, технолошки развој и иновације
- Социјална укљученост маргинализованих група
- Могућност запошљавања радне снаге
- Мобилност тржишта рада
- Стандардизација и сертификација локалних пољопривредних производа
- Развој капацитета за пољопривредну производњу и прераду хране
- Пословни инкубатори и/или индустријске зоне
- Развој локалних тржишта и интернационализација
- Развој малих и средњих предузећа

Црна Гора

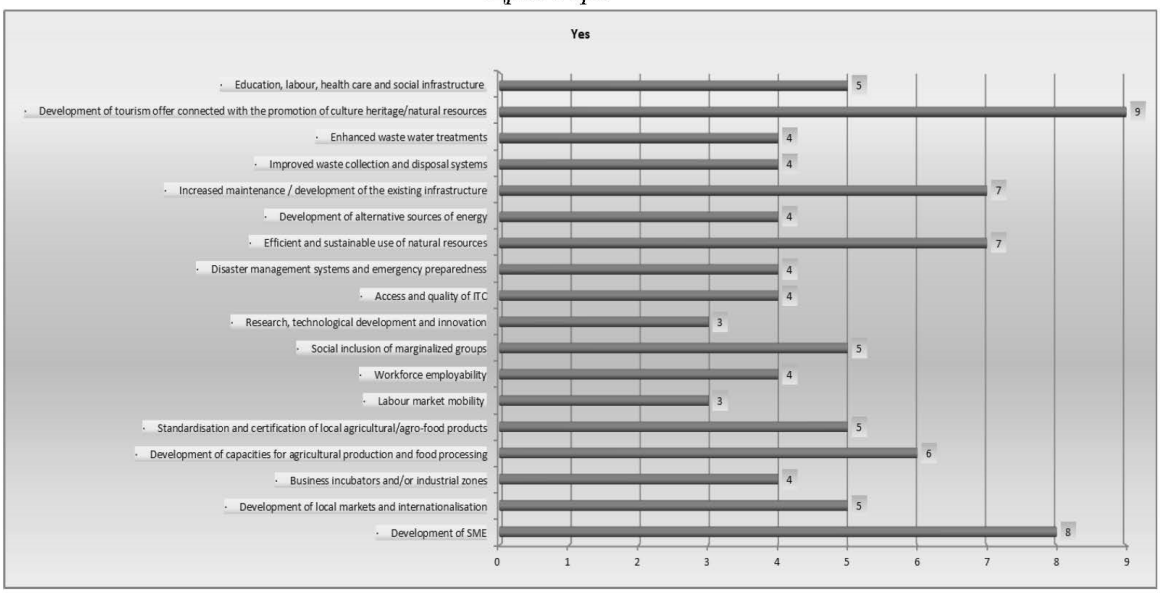

Да

- Образовање, рад, здравствена заштита и социјална инфраструктура
- Развој туристичке понуде повезан са промовисањем културне баштине/природних ресурса
- Побољшано пречишћавање отпадних вода
- Побољшан систем прикупљања отпада и збрињавања
- Повећано одржавање/развој постојеће инфраструктуре
- Развој алтернативних извора енергије
- Ефикасно и одрживо коришћење природних ресурса
- Системи управљања у кризним ситуацијама и приправност у хитним случајевима
- Приступ и квалитет ИТЦ-а
- Истраживање, технолошки развој и иновације
- Социјална укљученост маргинализованих група
- Могућност запошљавања радне снаге
- Мобилност тржишта рада
- Стандардизација и сертификација локалних пољопривредних производа
- Развој капацитета за пољопривредну производњу и прераду хране
- Пословни инкубатори и/или индустријске зоне
- Развој локалних тржишта и интернационализација
- Развој малих и средњих предузећа

Главне пријетње према мишљењу општина

Број позитивних одговора

Босна и Херцеговина

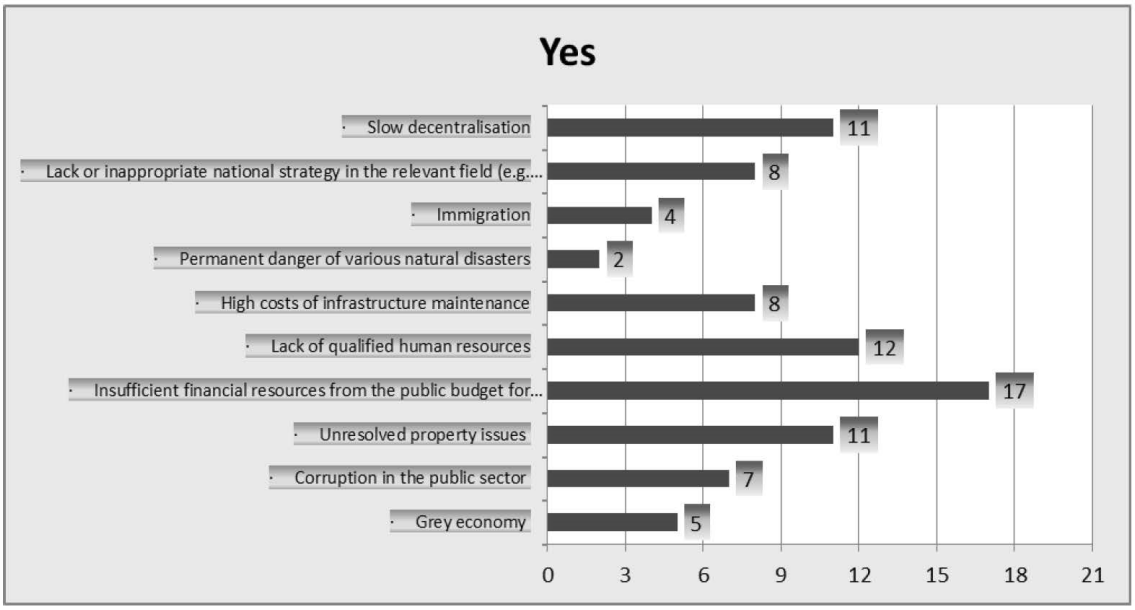

Да

- Спора децентрализација
- Непостојање или неприкладна национална стратегија у одговарајућем подручју (нпр...)
- Имиграција
- Стална опасност од разних природних катастрофа
- Високи трошкови одржавања инфраструктуре
- Недостатак квалификованих људских ресурса
- Недовољно финансијских средстава из јавног буџета за...
- Неријешена питања у вези са некретнинама
- Корупција у јавном сектору
- Сива економија

Црна Гора

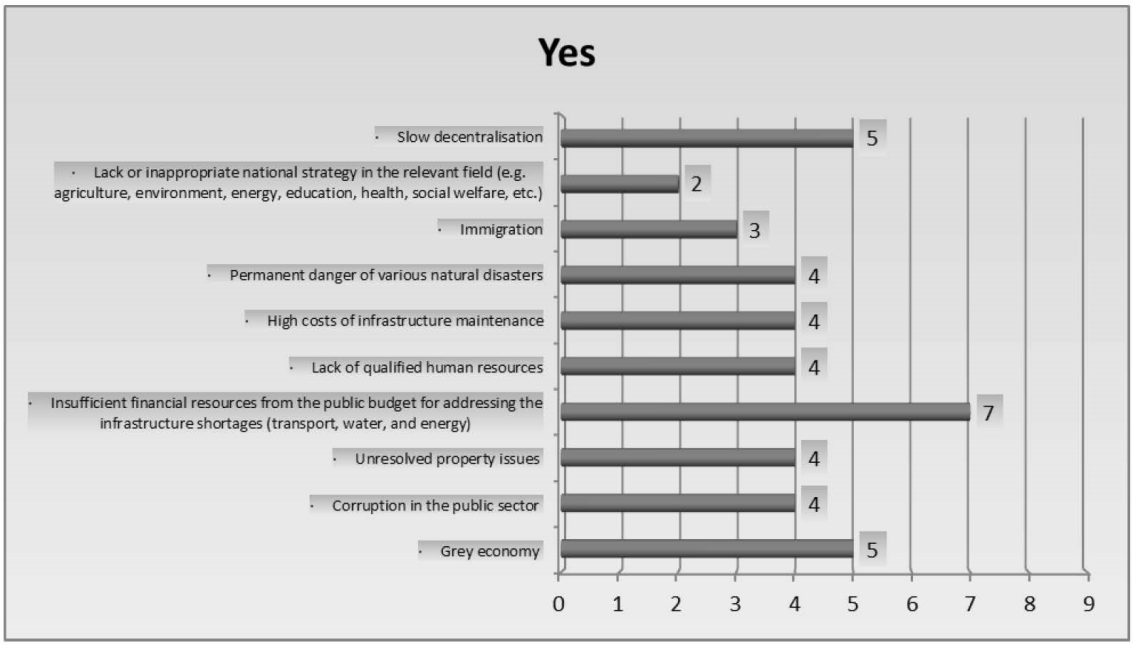

Да

- Спора децентрализација
- Непостојање или неприкладна национална стратегија у одговарајућем подручју (нпр. пољопривреда, животна средина, енергија, образовање, здравство, социјална заштита, итд)
- Имиграција
- Стална опасност од разних природних катастрофа
- Високи трошкови одржавања инфраструктуре
- Недостатак квалификованих људских ресурса
- Недовољно финансијских средстава из јавног буџета за рјешавање проблема инфраструктуре (транспорт, вода и енергија)
- Нерије шена питања у вези са некретнинама
- Корупција у јавном сектору
- Сива економија

Преферирана подручја сарадње са паралелним институцијама

Босна и Херцеговина: резултати су између 1 (ниско) и 6 (високо)

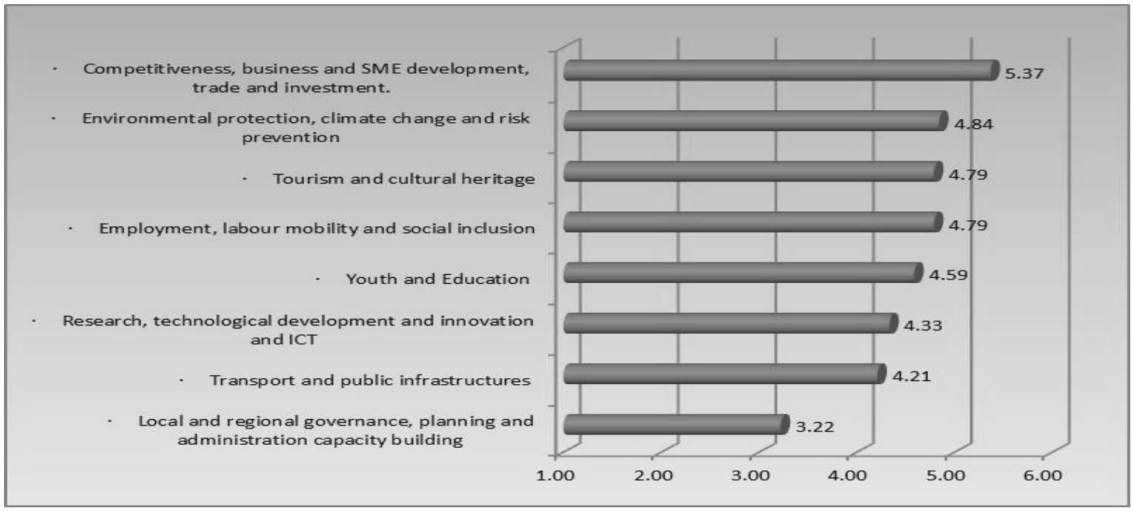

- Конкурентност, пословање и развој малих и средњих предузећа, трговина и инвестиције
- Заштита животне средине, климатске промјене и спречавање ризика
- Туризам и културна баштина
- Запошљавање, мобилност радне снаге и социјална укљученост
- Млади и образовање
- Истраживање, технолошки развој и иновације и ИЦТ
- Транспорт и јавне инфраструктуре
- Локално и регионално управљање, планирање и јачање административних капацитета

Црна Гора: резултати су између 1 (ниско) и 6 (високо)

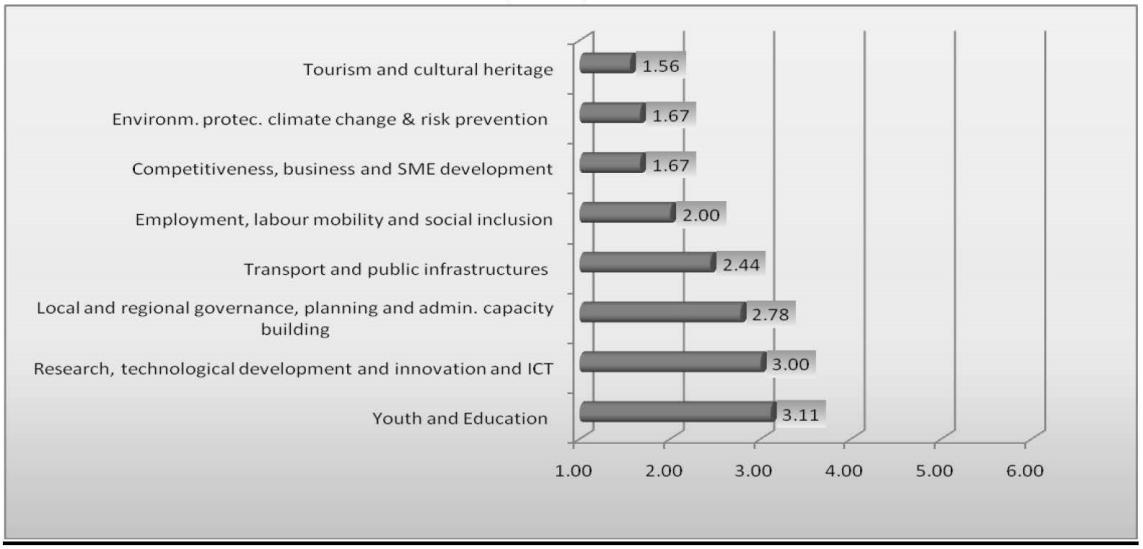

- Туризам и културна баштина
- Заштита животне средине, климатске промјене и спречавање ризика
- Конкурентност, пословање и развој малих и средњих предузећа
- Запошљавање, мобилност радне снаге и социјална укљученост
- Транспорт и јавне инфраструктуре
- Локално и регионално управљање, планирање и јачање административних капацитета
- Истраживање, технолошки развој и иновације и ИЦТ
- Млади и образовање

ИПА II споразум о финансирању, Годишњи планови активности ЦБЦ - Додатак II - Општи услови, в. 3.1 септембар 2018.

ДОДАТАК II - ОПШТИ УСЛОВИ

Садржај

ДОДАТАК II	ОПШТИ УСЛОВИ
Први дио:	Опште одредбе
Члан 1.	Период извршења, период оперативног спровођења и рок за уговарање
Члан 2.	Корисници ИПА II програма и њихове заједничке дужности
Члан 3.	Захтјеви за извјештавање
Члан 4.	Видљивост и комуницирање
Члан 5.	Права интелектуалне својине
Члан 6.	Прихватљивост трошкова
Други дио:	Одредбе које се примјењују на индиректно управљање корисника ИПА II програма
Члан 7.	Општи принципи
Члан 8.	Поступци набавке и додјеле гранта
Члан 8а.	Обавеза извјештавања, административне санкције и пропуст дјеловања
Члан 9.	Ex-ante контроле поступака додјеле гранта и набавке и ex-post контроле уговора и грантова које спроводи Комисија
Члан 10.	Банковни рачуни, рачуноводствени системи и признати трошкови
Члан 11.	Одредбе о плаћању које је Комисија извршила кориснику ИПА II програма који је Уговорно тијело
Члан 12.	Прекид плаћања
Члан 13.	Повраћај средстава
Трећи дио:	Завршне одредбе
Члан 14.	Консултације корисника ИПА II програма и Комисије
Члан 15.	Амандмани на овај споразум о финансирању
Члан 16.	Суспендовање овог споразума о финансирању
Члан 17.	Раскид овог споразума о финансирању
Члан 18.	Аранжмани за рјешавање спорова

Први дио: Опште одредбе

Члан 1. - Период извршења, период оперативног спровођења и рок за уговарање

(1) Период извршења је период током којег се Споразум о финансирању спроводи и укључује период оперативног спровођења као и завршну фазу. Трајање периода спровођења дефинисано је у члану 2(1) Посебних услова и почиње ступањем на снагу овог споразума о финансирању.

(2) Период оперативног спровођења је период у којем се спроводе и завршавају све оперативне активности обухваћене уговорима о набавци и гранту у оквиру Програма активности. Трајање овог периода дефинисано је у члану 2(2) Посебних услова и почиње ступањем на снагу овог споразума о финансирању.

(3) Уговорно тијело поштује периоде извршења и оперативног спровођења приликом закључивања и спровођења уговора о набавци и гранту у оквиру овог споразума о финансирању.

(4) Трошкови повезани с активностима у оквиру овог програма активности су прихватљиви за финансирање средствима ЕУ само ако су настали током периода оперативног спровођења.

(5) Уговори о набавци и гранту закључују се најкасније три године од ступања на снагу овог споразума о финансирању, осим у случају:

(а) већ закључених амандмана на уговоре;

(б) појединачних уговора о набавци који требају бити закључени након пријевременог раскида постојећег уговора о набавци;

(ц) уговора који се односе на ревизију и процјену који могу бити потписани након оперативног спровођења;

(д) промјене субјекта који је задужен за обављање повјерених задатака.

(6) Уговор о набавци или гранту који није резултовао никаквим плаћањем у периоду од двије године од потписивања аутоматски се раскида, а средства за његово финансирање се ослобађају, осим у случају покренутог судског поступка пред судовима или арбитражним тијелима.

Члан 2. - Корисници ИПА II програма и њихове заједничке дужности

(1) Као што је дефинисано у члану 76(3) односних Оквирних споразума, корисници ИПА II програма сарађују, а нарочито заједнички обављају сљедеће функције и преузимају сљедеће одговорности:

(а) припремају програме прекограничне сарадње у складу с чланом 68. односних Оквирних споразума или њихову ревизију;

(б) обезбјеђују учешће на састанцима Заједничког одбора (ЈМЦ) и другим билатералним састанцима;

(ц) номинују своје представнике у ЈМЦ-у;

(д) успостављају Заједнички технички секретаријат (ЈТС) и обезбјеђују његову адекватну попуњеност;

(е) припремају и спроводе стратешке одлуке ЈМЦ-а;

(ф) дају подршку раду ЈМЦ-а, осигуравају податке потребне за обављање његових задатака, нарочито податке који се односе на напредовање оперативног програма у смислу специфичних циљева по тематским приоритетима, као што је то дефинисано у Програму прекограничне сарадње;

(г) успостављају систем за прикупљање поузданих информација о спровођењу Програма прекограничне сарадње;

(х) припремају годишње и коначне извјештаје о спровођењу, како је наведено у члану 80. односних Оквирних споразума у складу с чланом 3;

(и) припремају и спроводе усклађени план везан за комуницирање и видљивост;

(ј) припремају годишњи план рада Заједничког техничког секретаријата који одобрава ЈМЦ.

(2) У сврху примјене члана 25. Оквирног споразума о заштити података, лични подаци ће:

- се обрађивати на законит, поштен и транспарентан начин у вези са субјектом података;
- да се прикупљају у наведене, изричите и легитимне сврхе и неће се даље обрађивати на начин који није у складу с тим сврхама;
- бити одговарајући, релевантни и ограничени на оно што је потребно у односу на сврхе за које се обрађују;
- бити тачни и, по потреби, ажурирани;
- се обрађивати на начин који осигурава одговарајућу безбједност личних података и;
- бити у форми која омогућава идентификацију субјеката података онолико колико је потребно у сврхе за које се обрађују лични подаци.

Лични подаци који ће се наводити у документима корисника ИПА II програма у складу с чланом 8.5 морају се обрисати по истеку рокова наведених у члану 8.5.

Члан 3. - Захтјеви за извјештаање

(1) За потребе извјештавања које су дефинисане у члану 80(1) односних Оквирних споразума оперативне структуре користе образац који се налази у Доатку III овог споразума о финансирању.

(2) За потребе Општих услова извјештавања Комисији дефинисаних у члану 58. Оквирног споразума и Посебних услова извјештавања у оквиру индиректног управљања дефинисаних у члану 59(1) односних Оквирних споразума о годишњем извјештају о спровођењу помоћи у оквиру ИПА II програма, НИПАЦ-ови користе образац дефинисан у Додатку III А овом споразуму о финансирању.

(3) За потребе одређених услова извјештавања у оквиру индиректног управљања дефинисаних под тачком (а) члана 59(2) Оквирног споразума о годишњим финансијским извјештајима или изводима, НАО у кориснику ИПА II програма који је Уговорно тијело, користи обрасце дефинисане у Додатку IV овом споразуму о финансирању.

(4) За потребе члана 59(4) Оквирног споразума, НИПАЦ у кориснику ИПА II програма који је Уговорно тијело, подноси коначни извјештај о спровођењу ИПА II помоћи у оквиру овог програма активности Комисији, најкасније четири мјесеца након посљедње исплате извођачима или корисницима гранта.

(5) За потребе члана 59(6) Оквирног споразума, НАО у кориснику ИПА II програма који је Уговорно тијело, до 15. јануара наредне финансијске године доставља, у електронској форми, копију података који се воде у рачуноводственом

систему у складу с чланом 10(5) . Ово треба бити пропраћено потписаним неревидираним сажетим Финансијским извјештајем у складу с тачком (ц) Додатка IV.

Члан 4. - Видљивост и комуницирање

(1) Као што је дефинисано у одредбама чланова 24(1), 76(3)(к) и 78(8)(ф) односних Споразума о финансирању, корисници ИПА II програма припремају усклађени план видљивости и активности комуницирања који се доставља Комисији на сагласност у периоду од 6 мјесеци од ступања на снагу овог споразума о финансирању.

(2) Ове активности комуницирања и видљивости у складу су с Приручником за комуникације и видљивост за спољне активности ЕУ који је дефинисала и објавила Комисија, а који је на снази у вријеме обављања активности.

Члан 5. - Права интелектуалне својине

(1) Уговори финансирани у оквиру овог споразума о финансирању осигуравају да корисници ИПА II програма остваре сва права интелектуалног власништва у погледу информационих технологија, студија, нацрта, планова, материјала за објављивање и свих других материјала припремљених за потребе планирања, спровођења, надзора и процјене.

(2) Корисник ИПА II програма који је Уговорно тијело гарантује да Комисија или било ко кога Комисија овласти, као и други корисник ИПА II програма имају приступ и право користити такав материјал. Комисија ће користити такве материјале само за своје властите потребе.

Члан 6. - Прихватљивост трошкова

(1) Сљедећи издаци нису прихватљиви за финансирање у оквиру овог споразума о финансирању:

(а) дугови и трошкови финансирања дуга (камата),

(б) резерве за губитке или потенцијалне будуће обавезе,

(ц) трошкови које пријави корисник (корисници) и који се финансирају из друге активности или програма рада који се финансира бесповратним средствима Уније,

(д) губитци због девизног курса,

(е) кредити трећим странама,

(ф) новчане казне, пенали и трошкови судских поступака;

(2) Куповина земљишта на којем не постоје грађевине и земљишта на којем постоје, у износу до 10 % укупних прихватљивих трошкова за односну активност, прихватљива је за финансирање у оквиру ИПА II програма прекограничне сарадње ако је природа куповине оправдана природом активности и ако је дефинисана у Додатку I.

Други део: Одредбе које се примјењују на индиректно управљање корисника ИПА II програма

Члан 7. – Општи принципи

(1) Сврха другог дјела је дефинисање правила за спровођење Програма активности у оквиру индиректног управљања, а нарочито правила која се односе на спровођење повјерених буџетских задатака описаних у Додатку I, као и дефинисање права и обавеза корисника ИПА II програма који је Уговорно тијело и Комисије у смислу обављања ових задатака.

(2) Као што је дефинисано у тачки (б) члана 76(3) односних Оквирних споразума, корисници ИПА II програма заједнички припремају билатерални споразум и осигуравају његово спровођење.

(3) Корисник ИПА II програма који није Уговорно тијело сарађује с ИПА II корисником који јест Уговорно тијело како би осигурао обављање сљедећих задатака:

(а) спровођење оперативног праћења и управљање активностима дефинисаним у тачки (б) члана 76(4) Оквирног споразума;

(б) верификације у складу с чланом 76(5) Оквирног споразума;

(ц) заштиту финансијског интереса Уније како је дефинисано у члану 51. Оквирног споразума.

Члан 8. - Поступци набавке и додјеле гранта

(1) Задатке наведене у члану 7(3) обавља корисник ИПА II програма који је Уговорно тијело, у складу с поступцима и стандардним документима које дефинише и објављује Комисија за додјелу уговора о набавци и уговоре о гранту у спољним активностима, који су на снази на датум покретања односног поступка (ПРАГ), као и у складу са стандардима видљивости и комуницирања наведеним у члану 4(2).

(2) У складу с чланом 18(2) Оквирног споразума Комисија ће ИПА II кориснику који је Уговорно тијело осигурати даљње смјернице које се односе на прилагођавање поступака и стандардних докумената за додјелу уговора о набавци и уговора о гранту у спољним активностима које дефинише и објављује Комисија појединачним случајевима прекограничне сарадње.

(3) Корисник ИПА II програма који је Уговорно тијело спроводи поступак додјеле уговора о набави и уговора о гранту, закључује односне уговоре и осигурава да је сва релевантна документација која представља ревизорски траг на језику овог споразума о финансирању. У сврхе Дијела 2 овог споразума о финансирању, свако позивање на уговоре о гранту такође укључује споразум о доприносу, а свако позивање на кориснике гранта такође укључује организације које су потписале споразум о доприносу.

(4) Корисници ИПА II програма у потпуности сарађују приликом успостављања комисија за процјену као што је дефинисано у тачки (а) члана 76(4) односних Оквирних споразума.

(5) Корисник ИПА II програма који је Уговорно тијело води све релевантне финансијске документе и пратећу уговорну документацију од датума ступања на снагу овог споразума о финансирању или од ранијег датума у случају да је поступак набавке, позив за достављање понуда или поступак директне додјеле гранта покренут прије ступања на снагу овог споразума о финансирању:

(а) Нарочито за поступке набавке:

а) Најава јавног надметања с доказом објаве најаве набавке и све исправке;

б) Именовање комисије за ужи избор;

ц) Извјештај комисије за избор (укључујући додатке) и пријаве;
д) Доказ о објављивању обавјештења о ужем избору;
е) Писма кандидатима који нису ушли у ужи избор;
ф) Позив на достављање понуда или слично;
г) Тендерски досије који укључује додатке, појашњења, записнике са састанака, доказе о објављивању;
х) Именовање комисије за процјену понуда;
и) Извјештај о покретању поступка јавне набавке, укључујући додатке;
ј) Извјештај о процјени/преговорима, укључујући додатке и примљене понуде;[1]
к) Писмо обавјештења;
л) Пратеће писмо за достављање уговора;
м) Писма неуспјешним кандидатима;
н) Обавјештење о додјели/поништавању, укључујући доказ о објави;
о) Потписани уговори, измјене, материјали, извјештаји о спровођењу и релевантна кореспонденција.
(б) Нарочито за позиве за достављање понуда и директну додјелу грантова:
а) Именовање комисије за процјену понуда;
б) Отварање и административни извјештаји укључујући додатке и примљене пријаве;[2]
ц) Писма успјешним и неуспјешним кандидатима након чега слиједи процјена сажетка;
д) Извјештај о процјени сажетка;
е) Извјештај о процјени комплетне апликације или извјештај о преговарачком поступку са релевантним додацима;
ф) Провјера прихватљивости и пратеће документације;
г) Писма успјешним и неуспјешним понуђачима с одобреним резервним листама након процјене потпуних понуда;
х) Пратеће писмо за достављање уговора о гранту;
и) Обавјештење о додјели/поништавању, укључујући доказ о објави;
ј) Потписани уговори, измјене, материјали, извјештаји о спровођењу и релевантна кореспонденција.

Уз то, финансијски и уговорни документи наведени у ставу 5(а) и (б) овог члана пропраћени су свим релевантним пратећим документима захтеваним у поступку описаном у одјељку 1. овог члана, као и свом документацијом која се односи на плаћања, повраћаје и оперативне трошкове, на примјер извјештајима о пројекту и провјерама на терену, прихваћањем радова и испорука, гаранцијама, гаранцијама и извјештајима инжењера који обављају надзор.

Сва релевантна финансијска и уговорна документација чува се током истог периода, у складу с чланом 49. Оквирног споразума.

Члан 8а. – Обавеза извјештавања, административне санкције и пропуст дјеловања

(1) Приликом примјене поступака и стандардних докумената које је утврдила и објавила Комисија за додјелу уговора о набавци и гранту, корисник ИПА II програма у складу с тим обезбјеђује да се уговор о набавци или гранту финансиран од стране ЕУ не додјели привредном субјекту нити подносиоцу захтјева за додјелу гранта уколико се тај привредни субјект или подносилац захтјева за додјелу гранта или особа с овлашћењем заступања, доношења одлука или контролом над њим налази у некој од ситуација за искључење како је предвиђено одговарајућим процедурама и стандардним документима Комисије.

(2) Корисник ИПА II програма који је Уговорно тијело обавјештава Комисију када је кандидат, понуђач или подносилац захтјева искључен из учешћа у поступцима набавке и додјеле уговора о гранту због неправилности и почињених превара, или када је установљено озбиљно кршење његових уговорних обавеза.

(3) Корисник ИПА II програма који је Уговорно тијело узима у обзир информације садржане у "Систему за пријевремено откривање и искључење" (ЕДЕС) Комисије приликом додјеле уговора о набавци и гранту. Приступ информацијама може бити омогућен путем контактних тачки или консултацијом путем следећих средстава: (Европска комисија, Главна дирекција за буџет, рачуноводствени службеник Комисије, БРЕ2-13/505, Б-1049 Брисел, Белгија и путем е-поште BUDG-CO1-EXCL-DB@ec.europa.eu с копијом на адресу Комисије која је наведена у члану 3. Посебних услова).

(4) Када корисник ИПА II програма који је Уговорно тијело сазна за ситуацију за искључење у спровођењу задатака описаних у Додатку I, корисник ИПА II програма који је Уговорно тијело привредном субјекту или подносиоцу захтјева за додјелу гранта намеће искључење из својих будућих поступака набавке или додјеле гранта. Корисник ИПА II програма који је Уговорно тијело такође може наметнути новчану казну која је пропорционална вриједности предметног уговора. Искључења и/или новчане казне одређују се према акузаторни поступку у којем је осигурано право одбране предметне особе. Корисник ИПА II програма који је Уговорно тијело обавјештава Комисију у складу са ставом 1. овог члана.

(5) У погледу става 4. овог члана, корисник ИПА II програма који је Уговорно тијело почињава пропуст дјеловања уколико не одреди искључење и/или новчану казну за привредног субјекта или подносиоца захтјева за додјелу гранта.

(6) У случају пропуста дјеловања, корисник ИПА II програма који је Уговорно тијело обраћа се Комисији са објашњењем разлога за пропуст дјеловања. Комисија задржава право да искључи привредног субјекта и/или подносиоца захтјева за додјелу гранта из будућих поступака додјела које финансира ЕУ и/или одредити новчану казну привредном субјекту или подносиоцу захтјева за додјелу гранта између 2 % и 10 % укупне вриједности предметног уговора.

Члан 9. – Ex-ante контроле поступака додјеле гранта и набавке и ex-post контроле уговора и грантова које спроводи Комисија

(1) Комисија може извршити ex-ante контроле поступка набавке, објављивања позива за достављање понуда и поступка додјеле уговора о набавци и уговора о гранту током сљедећих фаза поступка додјеле уговора о набавци или о гранту:
а) одобрења обавјештења о уговору за набавку, програме рада за позиве за достављање понуда и њихове измјене;
б) одобрења тендерске документације и смјерница за подносиоце захтјева за додјелу гранта;

[1] Уклањање неуспјешних понуда пет година након завршетка поступка набавке.
[2] Уклањање неуспјешних понуда три година након завршетка поступка набавке.

ц) одобрења именовања чланова Комисија;
д) одобрења извјештаја о процјени и одлука о додјелама[1];
е) одобрење уговорних досијеа и додатака уговорима.
(2) У смислу ex-ante контрола, Комисија одлучује о:
а) спровођењу ex-ante контрола свих списа; или
б) спровођењу ex-ante контрола изабраних списа; или
ц) потпуно одустати од ex-ante контрола.
(3) Ако Комисија одлучи извршити ex-ante контроле у складу са ставом 2. алинеје (а) и (б) овог члана, корисника ИПА II програма који је Уговорно тијело извјештава и документима изабраним за ex-ante kontrole. Овај корисник ИПА II програма, након обавјештења о томе који је документ изабран, Комисији доставља сву потребну документацију и информације, а најкасније у вријеме достављања обавјештења о уговору или радног програма за објављивање.
(4) Комисија може у било којем тренутку одлучити да изврши ex-post контроле било којег уговора или гранта који је додијелио корисник ИПА II програма који је Уговорно тијело, а на основу овог споразума о финансирању, укључујући ревизију и провјере на лицу мјеста. Овај корисник ИПА II програма доставља Комисији сву документацију и потребне податке и информације након што буде обавијештен да је документ изабран за ex-post контролу. Комисија може овластити особу или субјекта да изврши ex-post контролу у њено име.

Члан 10. - Банковни рачуни, рачуноводствени системи и признати трошкови

(1) Након ступања на снагу овог споразума о финансирању, Државни фонд и оперативна структура корисника ИПА II програма који је Уговорно тијело за Програм активности отварају најмање један банковни рачун у еврима. Укупни банковни биланс за Програм активности је збир биланса на свим банкарским рачунима Програма активности чији су власници Државни фонд и све учествујуће оперативне структуре корисника ИПА II програма који је Уговорно тијело.
(2) Корисник ИПА II програма који је Уговорно тијело припрема и доставља Комисији планове прогнозе исплата за период трајања спровођења Програма активности. Ове прогнозе ажурирају се за потребе Годишњег финансијског извјештаја наведеног у члану 3(2) и за сваки захтјев за исплату средстава. Предвиђања се заснивају на документованим детаљним анализама (укључујући планирани распоред уговарања по уговору за сљедећих 12 месеци), које су доступне Комисији на захтјев.
(3) Почетни план прогнозе исплата садржи сажетак годишњих прогноза исплата за цио период спровођења и мјесечне прогнозе исплата за првих 12 мјесеци Програма активности. Накнадни планови садрже сажетак годишњих прогноза исплата за биланс акционог периода Програма активности и мјесечне прогнозе исплате за наредних 14 мјесеци.
(4) Од корисника ИПА II програма који је Уговорно тијело захтијева се да успостави и одржава рачуноводствени систем у складу с одредбом 2(3)(б) Додатка А Оквирном споразуму у којем се барем прикупљају подаци о уговорима у оквиру Програма активности наведеног у Додатку V.
(5) Трошкови препознати у рачуноводственом систему који се користи у складу с дијелом 4. овог члана морају настати, бити плаћени и прихваћени, те одговарати стварним трошковима који се доказују пратећом документацијом, а користе се када је то потребно како би се покрило авансно финансирање које је исплатио корисник ИПА II програма који је Уговорно тијело по локалним уговорима.
(6) Комисија користи трошкове препознате у рачуноводственом систему за потребе свог признавања трошкова током периода спровођења Програма активности (укључујући покриће авансног финансирања које је исплатио корисник ИПА II програма који је Уговорно тијело), поступка одобравања плаћања, поступка коначног сравњивања рачуна на крају Програма активности, годишњег пресјека стања и за све друге анализе управљања и учинка.
(7) Корисник ИПА II програма који је Уговорно тијело Комисији на захтјев доставља сљедеће извјештаје:
(а) Извјештај о пресјеку стања - дефинисано у члану 3(5);
(б) Годишњи извјештаји дефинисани у ставовима од (2) до (4) члана 3;
(ц) Захтјев за извјештаје о средствима наведене у члану 11.

Члан 11. - Одредбе о плаћању које је Комисија извршила кориснику ИПА II програма који је Уговорно тијело

(1) Корисник ИПА II програма који је Уговорно тијело доставља годишње прогнозе исплате за Програм активности које су припремљене у складу с чланом 10(2) уз први захтјев за авансну исплату. Први захтјев за авансну исплату износи 100 % прогнозираних исплата за прву годину плана прогнозе исплата.
(2) Корисник ИПА II програма који је Уговорно тијело доставља накнадне захтјеве за авансну исплату када укупни банковни биланс за Програм активности буде испод прогнозираних исплата за сљедећих пет мјесеци Програма активности.
(3) Сваки захтјев за додатну авансну исплату попраћен је сљедећим документима:
(а) Сажети извјештај о свим извршеним исплатама за Програм активности;
(б) Банковни биланси за Програм активности на датум пресјека стања захтјева;
(ц) Прогнозу исплата за Програм активности за наредних 14 мјесеци на датум пресјека стања захтјева у складу с Додатком IV, тачка (д).
(4) Корисник ИПА II програма који је Уговорно тијело може затражити за свако накнадно авансно плаћање укупан прогнозирани износ исплата за 14 мјесеци након датума пресјека стања захтјева, умањен за билансе наведене у дијелу 3(б) овог члана, на датум пресјека стања захтјева за средства, увећан за било који износ који је осигурао корисник ИПА II програма у складу са ставом 5. овог члана, а за који још увијек није извршен повраћај.
Комисија задржава право да умањи износ сваке накнадне авансне уплате ако укупни банковни биланс који има корисник ИПА II програма који је Уговорно тијело у оквиру овог програма активности и у оквиру свих других ИПА I или ИПА II

[1] Када су у питању уговори о услугама овај корак укључује ex-ante контроле везане за одобрење ужег избора.

програма којима управља корисник ИПА II програма који је Уговорно тијело премашује износ прогнозираних исплата за наредних 14 мјесеци.

(5) Када је износ исплате умањен у складу са ставом 4. овог члана, корисник ИПА II програма који је Уговорно тијело мора финансирати Програм сопственим средствима до износа умањења. Корисник ИПА II програма који је Уговорно тијело након тога може затражити рефундирање тог износа као дио сљедећег захтјева за исплату средстава како је наведено у ставу 4. овог члана.

(6) Комисија има право извршити повраћај вишка средстава која нису искоришћена током периода дужег од 12 мјесеци. Прије коришћења овог права, Комисија позива корисника ИПА II програма који је Уговорно тијело да појасни због чега је дошло до кашњења у исплати и да докаже да и даље постоји потреба за тим средствима у наредна два мјесеца.

(7) Камате настале на основу банкарских биланса Програма активности због авансног финансирања не дугују се Комисији.

(8) Према члану 33(4) Оквирног споразума, ако прекид временског ограничења захтјева за исплату буде дужи од два мјесеца, корисник ИПА II програма који је Уговорно тијело може очекивати од Комисије да донесе одлуку о томе хоће ли прекид временског ограничења бити настављен.

(9) НАО подноси коначни Финансијски извјештај наведен у члану 37(2) Оквирног споразума најкасније 16 мјесеци након краја периода оперативног спровођења.

Члан 12. - Прекид плаћања

(1) Независно од обуставе или раскида овог споразума о финансирању у складу с чланом 16, односно 17, као и у складу с чланом 39. Оквирног споразума, Комисија може дјелимично или у потпуности обуставити исплате у сљедећим случајевима:

(а) Комисија је установила, или има озбиљне основе да сумња, да је корисник ИПА II програма који је Уговорно тијело починио озбиљне грешке, узроковао неправилности или превару која доводи у питање законитост или регуларност трансакција у спровођењу Програма активности, или није испунио своје обавезе у складу с овим споразумом о финансирању;

(б) Комисија је установила, или има озбиљне основе да сумња, да је корисник ИПА II програма који је Уговорно тијело починио систематске или понављене грешке или неправилности, превару или кршење обавеза у складу с овим или другим споразумом о финансирању, под условом да су ове грешке, неправилности, превара или кршење обавеза материјално утицале на спровођење овог споразума о финансирању или су довеле у питање поузданост система интерне контроле корисника ИПА II програма и регуларност насталих издатака.

Члан 13. - Повраћај средстава

(1) Поред случајева наведених у члану 41. Оквирног споразума, Комисија може извршити повраћај средстава од корисника ИПА II програма који је Уговорно тијело као што је то дефинисано у Финансијским прописима, а нарочито у сљедећим случајевима:

(а) Комисија је установила да циљеви Програма активности дефинисани у Додатку I нису испуњени;

(б) постоје неприхватљиви издаци;

(ц) постоје трошкови настали као резултат погрешака, неправилности, преваре или кршења обавеза у спровођењу Програма активности, а нарочито у вези с поступком додјеле уговора о набавци или уговора о гранту.

(2) У складу с државним законом, корисник ИПА II програма који је Уговорно тијело врши повраћај доприноса који је исплаћен кориснику ИПА II програма који је Уговорно тијело од прималаца који су се нашли у било којој од ситуација наведених у ставу 1. тачке (б) или (ц) овог члана или које су наведене у члану 41. Оквирног споразума. Чињеница да корисник ИПА II програма који је Уговорно тијело не успије извршити повраћај свих или дијела средстава не спрјечава Комисију да изврши повраћај тих средстава од корисника ИПА II програма који је Уговорно тијело.

(3) Корисник ИПА II програма који није Уговорно тијело предузима све потребне мјере како би дао подршку кориснику ИПА II програма приликом поступка повраћаја средстава када је сједиште примаоца на његовој територији. Аранжман за повраћај дефинише се у билатералном аранжману који се закључује у складу с чланом 69. односних Оквирних споразума.

(4) Неправилно исплаћени износи или средства чији је повраћај извршио корисник ИПА II програма који је Уговорно тијело, износи финансијских гаранција или гаранција учинка и авансног плаћања које је извршено на основу поступка додјеле уговора о набавци или уговора о додјели гранта, из новчаних казни које је изрекао корисник ИПА II програма који је Уговорно тијело кандидатима, понуђачима, подносиоцима захтјева, извођачима или корисницима гранта, кориснику ИПА II програма који је Уговорно тијело, поново се користе за Програм активности или се враћају Комисији.

Трећи дио: Завршне одредбе

Члан 14. - Консултације корисника ИПА II програма и Комисије

(1) Корисници ИПА II програма и Комисија се међусобно консултују прије покретања било каквог спора који се односи на спровођење или тумачење овог споразума о финансирању, у складу с чланом 18. ових општих услова.

(2) Када Комисија постане упозната с проблемима у спровођењу поступака који се односе на спровођење овог споразума о финансирању, она успоставља све потребне контакте с корисницима ИПА II програма како би пронашла рјешење настале ситуације и предузела све потребне кораке.

(3) Консултације могу довести до измјене, обуставе или раскида овог споразума о финансирању.

(4) Комисија редовно извјештава кориснике ИПА II програма о спровођењу активности описаних у Додатку И које не спадају под Други дио ових општих услова.

Члан 15. - Амандмани на овај споразум о финансирању

(1) Све измјене овог споразума о финансирању врше се писаним путем, укључујући размјену дописа.

(2) Ако корисници ИПА II програма захтијевају измјену, захтјев заједнички подносе Комисији најкасније шест мјесеци прије планираног ступања измјене на снагу.

(3) Комисија може измијенити Моделе докумената у Додацима III, IIIA, IV и V а да ово не подразумијева измјену овог споразума о финансирању. Корисници ИПА II програма се писменим путем обавјештавају о свим таквим измјенама и њиховом ступању на снагу.

Члан 16. - Суспендовање овог споразума о финасирању

(1) Спровођење овог споразума о финансирању може бити обустављено у сљедећим случајевима:

(а) Ако било који корисник ИПА II програма прекрши обавезу у оквиру овог споразума о финансирању;

(б) Ако корисник ИПА II програма који је Уговорно тијело прекрши било коју своју обавезу дефинисану у оквиру процедура и стандардних докумената наведених у члану 18(2) односних Оквирних споразума независно од одредби члана 8(2);

(ц) Ако корисник ИПА II програма који је Уговорно тијело не задовољи услове за повјеравање задатака буџетског спровођења;

(д) Ако корисници ИПА II програма заједнички не врше функције и одговорности дефинисане у члану 2(1) и, када је примјењиво, у индиректном управљању у члану 7(3);

(е) Ако корисник ИПА II програма одлучи обуставити или прекинути процес придруживања ЕУ;

(ф) Ако било који корисник ИПА II програма прекрши било коју обавезу која се односи на поштовање људских права, демократских принципа и владавину закона и у озбиљним случајевима корупције или ако је корисник ИПА II програма починио тешку злоупотребу положаја. Под тешком злоупотребом положаја подразумијева се сљедеће:

- кршење надлежних закона или прописа или етичких стандарда професије којом се бави особа или субјект; или
- свако противправно поступање особе или субјекта које утиче на професионални кредибилитет када такво поступање изражава противправну намјеру или крајњу непажњу.

(г) У случајевима више силе, дефинисаним у даљњем тексту: "Виша сила" значи било коју потенцијална и изузетну ситуацију или догађај изван контроле уговорних страна који било коју од њих спрјечава у испуњавању њених обавеза, а који се не може приписати њиховој погрешци или немару (или њихових извођача, заступника или запослених) и који не може бити ријешен упркос дубинској анализи. Кварови опреме или материјала или кашњења у стављању на располагање, раднички протести или финансијске потешкоће не могу се сматрати вишом силом. Неће се сматрати да уговорна страна крши своје обавезе ако је у томе спрјечава виша сила о којој је друга страна уредно обавијештена. Уговорна страна која се суочава са случајем више силе без одлагања обавјештава другу страну и наводи природу, изгледни период трајања и предвиђене посљедице проблема, и предузима све мјере како би умањила могућу штету.

Ниједна уговорна страна не сматра се одговорном за кршење својих обавеза у складу с овим споразумом о финансирању ако је у испуњавању обавеза спрјечава виша сила, под условом да предузима мјере да умањи сву могућу штету.

(2) Комисија може обуставити овај споразум о финансирању без претходног обавјештења.

(3) Комисија може предузети све одговарајуће превентивне мјере прије саме обуставе.

(4) Приликом давања обавјештења о обустави, посљедицама тренутних поступака, додјели уговора о набавци или уговора о гранту и споразумима о делегирању дужности, наводе се и споразуми о делегирању који ће бити потписани.

(5) Обустава овог споразума о финансирању зависи о раскиду овог споразума о финансирању од стране Комисије у складу с чланом 17.

(6) Уговорне стране настављају са спровођењем Споразума о финансирању када услови то дозволе, уз претходно писмено одобрење Комисије. Ово не зависи о било каквим измјенама овог споразума о финансирању које могу бити потребне како би се Програм активности прилагодио новим условима спровођења, укључујући, ако је могуће, продужење периода спровођења, или раскид овог споразума о финансирању, у складу с чланом 17.

Члан 17. - Раскид овог споразума о финансирању

(1) Ако питања која су довела до обуставе овог споразума о финансирању нису ријешена у периоду које најдуже траје 180 дана, било која уговорна страна може раскинути Споразум о финансирању уз обавјештење коју даје 30 дана прије раскида.

(2) Приликом давања обавјештења о раскиду, наводе се посљедице по тренутне поступке додјеле уговора за набавку или уговора о гранту и уговора и грантова који требају бити потписани.

(3) Раскид овог споразума о финансирању не искључује могућност да Комисија изврши финансијске корекције у складу с члановима 43. и 44. Оквирног споразума.

Члан 18. - Аранжмани за рјешавање спорова

(1) Сви спорови који се односе на Финансијски споразум, и који не могу бити ријешени у периоду од шест мјесеци путем консултација између уговорних страна које су дефинисане у члану 14. могу се ријешити арбитражним путем на захтјев једне од уговорних страна.

(2) Свака уговорна страна именује арбитра у року од 30 дана од датума захтјева за арбитражу. Ако то не учине, било која уговорна страна има право затражити од генералног секретара Сталног арбитражног суда (Хаг) да именује другог арбитра. Та два арбитра именују трећег арбитра у року од 30 дана. Ако то не учине, било која уговорна страна може од генералног секретара Сталног арбитражног суда затражити да именује трећег арбитра.

(3) Осим ако арбитри одлуче другачије, примјењује се поступак дефинисан у факултативно правилима Сталног арбитражног суда о арбитражном поступку у који су укључене међународне организације и државе. Арбитражне одлуке доносе се већином гласова у року од три мјесеца.

(4) Свака уговорна страна обавезна је предузети мјере потребне за спровођење арбитражне одлуке.

[МОДЕЛ]

Годишњи извјештај о спровођењу: <Година>

Прекогранична сарадња између ИПА II

корисника:

<Корисникх> - <Корисникх Y>

(Члан 80. Оквирног споразума)

Додатак III: Годишњи извјештај о Програму прекограничне сарадње ИПА II - Споразум о финансирању ИПА II. Верзија: јануар 2018.

Садржај

Рјечник скраћеница
1. Идентификација
2. Преглед спровођења Програма прекограничне сарадње
2.1. Опис и анализа напредовања
2.2. Учињени напредак у спровођењу Програма прекограничне сарадње
2.2.1. Квантитативна анализа
2.2.2. Квалитативна анализа
2.3. Детаљне информације о финансијском извршењу Програма прекограничне сарадње
2.4. Информације о корацима које су предузеле оперативне структуре и/или Заједнички одбор како би се осигурали квалитет и ефикасност спровођења
2.4.1. Мониторинг и евалуација
2.4.2. Настали проблеми и корективне активности
2.5. Видљивост и публицитет
2.6. Коришћење техничке помоћи
2.7. Промјене у контексту спровођења Програма прекограничне сарадње
2.8. Комплементарност с другим секторским политикама или инструментима
2.9. Приче о успјеху

Рјечник скраћеница

<…..>

1. Идентификација

ПРОГРАМ ПРЕКОГРАНИЧНЕ САРАДЊЕ	Назив програма: ИПА II програм прекограничне сарадње <држава А> < држава Б>
	<20XX-20XX> апропријације/расподјеле:<износ укључујући ТАСЦ >
ГОДИШЊИ ИЗВЈЕШТАЈ О СПРОВОЂЕЊУ	Извјештајна година: <од 01. јануара 20XX до 31. децембра 20XX>
	Припремио: - < оперативна структура државе X> - < оперативна структура државе Y>
	Датум прегледа Годишњег извјештаја Заједничког одбора: <датум и врста поступка за његово доношење, тј. састанак или писмено>
	Програмско подручје: <...>

Правна основа: члан 80. ИПА II оквирног споразума

2. Преглед спровођења Програма прекограничне сарадње

2.1. Опис и анализа напредовања

<Сажетак спровођења програма током извјештајног периода, то јест:

1. Напредак с расписаним позивима за подношење приједлога:

- Број позива који се планирају објавити до краја програмског периода и њихов распоред:

- Стање расписаних позива (број расписаних позива за подношење приједлога и на који датум, број позива за доставу приједлога који су затворени на који датум, трајање поступка вредновања - укупна дужина и по сваком кораку, итд),

- Анализа процеса евалуације (број примљених пријава по врсти корисника и земљи, број одбијених пријава у свакој фази поступка оцјењивања, најчешћи разлози за одбијање, списак одбијених пријава (види примјер табеле у наставку),

- Попис потписаних уговора (види примјер табеле испод),

- Догађаји за изградњу капацитета који се спроводе за потенцијалне подносиоце захтјева и за кориснике бесповратних средстава (број догађаја, број учесника по врсти догађаја по земљи, број захтјева за информације од пријављених корисника бесповратних средстава, итд),

- Број оперативних структура и састанака особља ЗТТ-а и резултата; број састанака и резултата ЗНО-а; број техничких састанака и резултата ОСС-а.

2. Напредак у стратешким пројектима:

<Ако је релевантно, укључити и информације о ревизији програма за период 2014 - 2020. или се ради о програмирању за 2021 - 2027.>

<Примјер табеле о потписаним и спровођењу уговорима о прекограничној сарадњи током извјештајног периода:>

Табела бр. xx> Попис свих примљених пријава за прекограничну сарадњу - одобрена/одбијена

Број позива за достављање приједлога	Тематски приоритет	Назив	Назив, врста и земља поријекла координатора и укључених партнера	Тражени износ ЕУ гранта	Административна провјера (Y/N)	Техничка помоћ (Y/N)	Одобрена	Одбијено

<Табела бр. xx> Попис потписаних уговора и који се спроводе у складу с Програмом прекограничне сарадње

Тематски приоритет: <…>

Назив и број уговора	Назив, врста и земља поријекла координатора и укључених партнера	Кратак опис пројекта	Почетни и завршни датуми	Укупни прихватљиви трошкови и вриједност подршке ЕУ	Главна достигнућа до данас	Коментари

2.2. Напредак остварен у спровођењу прекограничног програма

<Врло кратка презентација тематских приоритета и специфичних циљева програма прекограничне сарадње, заједно са кратким описом напретка постигнутог у спровођењу Програма прекограничне сарадње, а посебно у постизању специфичних циљева по тематским приоритетима (као и приоритета техничке помоћи), укључујући квалитативне и квантитативне елементе који указују на напредак у односу на циљеве.>

2.2.1. Квантитативна анализа

< Информације о напретку постигнутом у спровођењу прекограничног програма с квантификацијама када је то могуће користећи показатеље и циљеве укључене у пројекте и програм.

Анализа достигнућа мјерена резултатима, исходима и учинцима, као и финансијским показатељима. Показатељи се разврставају према полу, гдје је то могуће.

Ако бројке (подаци) још нису доступни, потребно је доставити информације о томе када ће оне бити доступне и када ће бити укључене у годишњи извјештај о спровођењу. Осим тога, информације се могу приказати графички.>

<Примјер табеле показатеља (резултати, исходи и дејства) с примјером по тематском приоритету програма, специфичном циљу и резултату:>

<Табела број XX > Подаци прикупљени на нивоу програма на основу информација прикупљених из пројеката

Тематски приоритет: <…>
Специфични циљ:<....>
Резутат: <....>

Назив и врста[1]	Дефиниција	Основица		Достигнућа				Циљ		Извори информација	Одговорност за прикупљање података и фреквенција
		Вриједност	Година	Вриједност	Година	Вриједност	Година	Вриједност	Година		
(%)запослених студената (исказано по полу) (индикатор успјеха)	(%)младих девојака и момака који завршавају средњошколско образовање који су пронашли запослење у року од године дана од дана завршетка школовања	50 %	2017	60 %	2019	65 %	2021	70 %	2023	Статистике јавних служби за запошљавање	Корисници гранта квартално

2.2.2. Квалитативна анализа

<Квалитативна анализа напретка (концептуални напредак и усавршавање интервенција) учињених у спровођењу прекограничног програма, укључујући анализу утицаја програма на одговарајућем подручју, с географским опсегом (концентрација/хармонична дисперзија) и диференцијацијом станишта (рурално/урбано).

Објасните како је програм допринио или ће допринијети бољим комшијским односима, као и о томе како то можете измјерити или демонстрирати.

Опишите како оперативне структуре и именована посредничка тијела прате учење које се догађа током периода спровођења програма, на примјер, за успостављање и рад функционалних система за прикупљање података (и за статистичке и за административне сврхе).>

За квалитативну анализу програмске структуре морају користити податке који пружају информације о ставовима, мишљењима или запажањима људи. Ти се подаци углавном прикупљају евалуацијама, резултатима посјете током мониторинга, интервјуима, састанцима, фокус групама, истраживањима јавног мњења, анкетама итд. Коначно, елаборирати како ће се међусобно повезана питања (посебно она релевантна за кохезиону политику: једнаке могућности, одрживи развој и борба против дискриминације) спроводити у складу с нацртом позива за подношење приједлога и спровођење уговора о додјели бесповратних средстава.>

2.3. Детаљне информације о финансијском извршењу Програма прекограничне сарадње

<Детаљне информације о уговарању и, у систему индиректног управљања, исплатама годишњих одобрених средстава по тематским приоритетима и према врсти корисника бесповратних средстава, укључујући пројектне партнере (сукориснике).

<Анализа сљедећих фактора:

- Финансијско стање
- Информације о суфинансирању
- Фактори који ометају и/или одлажу финансијско извршење
- Фактори који су имали позитиван утицај на финансијско извршење

[1] Сваки индикатор ће бити идентификован као учинак, резултат или исход успјеха.

Примјер табеле финансијског извршења уговора Програма прекограничне сарадње у спровођењу током извјештајног периода:

<Табела бр. XX>

	Тематски приоритет <…>					
Број уговора	Назив, врста и земља поријекла координатора и укључених партнера	Почетни и завршни датуми	Процијењени укупни прихватљиви трошкови и вриједност подршке ЕУ	Збирна вриједност плаћања	Проценат извршених исплата[1]	Коментари

2.4. Информације о корацима које су предузеле оперативне структуре и/или Заједнички одбор како би се осигурали квалитет и ефикасност спровођења

2.4.1 Мониторинг и евалуација

<Мјере мониторинга које предузимају оперативне структуре или Заједнички одбор, укључујући договоре о прикупљању података, преглед извјештаја о уговорима о додјели бесповратних средстава, налазе и праћење препорука надзорних посјета.

У програмима који се спроводе у системима индиректног управљања, припрема, извршења, налази, препоруке мјера евалуације које предузима оперативна структура у којој се налази уговорни орган (види члан 57. FWA). У програмима који се спроводе у системима директног управљања, подршка, налази, препоруке и наставак мјера евалуације које је предузела Комисија.>

2.4.2. Настали проблеми и корективне радње

<Сажетак свих значајних проблема насталих током спровођења програма и осигуравања одрживости, као и све предузете корективне мјере и препоруке за даље дјеловање.

Препоруке за (даљње) корективне мјере.>

2.5. Видљивост и публицитет

<Мјере предузете како би се осигурали видљивост и публицитет програма (тј. План комуникације и видљивости, види члан 78. FWA), укључујући промотивне материјале, press clipping, оглашавање у масовним медијима, примјере најбоље праксе, истицање значајних догађаја као што су радионице, конференције, округли столови, форуми, Дан европске сарадње и пројектни сајмови; одржавање базе података потенцијалних подносилаца захтјева, веб странице програма итд.>

2.6. Коришћење техничке помоћи

<Детаљно објашњење о коришћењу техничке помоћи и свим значајним проблемима насталим у току спровођења буџета техничке помоћи. Коначно, анализа показатеља резултата, исхода и учинка ТАСЦ-а мора бити представљена на сличан начин као у одјељку 2.2.1.>

2.7. Промјене у контексту спровођења прекограничних програма

<Ако је релевантно, описати било који елемент који, без директног утицаја на помоћ програма, има директни утицај на спровођење програма (нпр. законодавне промјене релевантне друштвено-економске промене итд.).>

2.8. Комплементарност с другим секторским политикама или инструментима

<Сажетак стварне координације и усклађености програма с другим државама чланицама ЕУ9 и националним програмима или иницијативама. Координација и кохерентност програма с другим политикама Заједнице. Комплементарност с другим финансијским инструментима и/или међународном помоћи.>

2.9. Приче о успјеху

<Опишите у смислу постигнутих резултата један, али би била пожељна два примјера уговора о додјели бесповратних средстава чије је период спровођења завршило током извјештајног периода и које би се могле узети у обзир при сљедећим параметрима као прича о успјеху:

- Изворна димензија Програма прекограничне сарадње (Молимо наведите која је дефиниција прекограничне сарадње коришћена за процјену пројектних приједлога како је наведено у релевантним Смјерницама за подносиоце захтјева: а) "заједничко спровођење активности које резултују интензивирањем прекограничних веза и одрживих прекограничних партнерстава и/или уклањање прекограничних препрека одрживом социоекономском развоју" или б) "заједничко спровођење активности партнера које резултују интензивирањем прекограничних веза и одрживих прекограничних партнерстава и/или уклањањем прекограничних препрека за одрживи социоекономски развој").
- Истински учинак прекограничне сарадње: боља сусједска заједница и корист за људе с обје стране на начин да "национални пројекат" не би успио.
- Иновативност: по подручјима, укљученим партнерима или примијењеним активностима и методама.
- Ефикасности: Резултати постигнути на вријеме и у складу с планираним буџетом.
- Добро ширење података: видљивост, поновљивост, мултипликатор и/или ефекти преливања (spill-over).
- Добри изгледи за одрживост: вјероватноћа предности након завршетка трајања пројекта и дуготрајно партнерство.>

<Приче би могле имати сљедећу структуру:

Звучна реченица која сумира успјех пројекта

Назив пројекта

Тематски приоритет

Мјесто: општине по земљи

Врста партнера у пројекту, износ буџета (укључујући и ЕУ грант)

Позадина проблема

Постигнути циљеви (укључујући изјаве партнера)

Постигнути главни резултати

[1] [Збирна вриједност исплата/вриједност ЕУ гранта] x 100

Главне активности које се спроводе
Датуми почетка и завршетка
Веб страница
Контакт подаци партнера програма прекограничне сарадње.>
Додатак III А: Модел Годишњег извјештаја
Период обухваћен извјештајем: 01/01/20XX. – 31/12/20XX.
Извјештај издат дана: XX/XX/20XX
Годишњи извјештај о спровођењу ИПА II помоћи у оквиру директног и индиректног управљања од стране [земља] које доставља државни ИПА координатор

I Завршни извјештај
1. Референца на циљеве из Стратешког документа државе и кратак преглед изазова по секторима;
2. Учешће у програмирању;
3. Односи с Европском комисијом;
4. Проблеми који су се појавили приликом испуњавања услова за спровођење и приликом обезбјеђивања одрживости, предузете/планиране мјере, препоруке за даљње активности;
5. Релевантна питања настала на основу учешћа корисника ИПА II програма у Надзорном одбору ИПА програма и у секторским надзорним одборима (укључујући Заједнички одбор за Програм прекограничне сарадње), ако постоје;
6. Учешће у активностима које обавља више земаља и у свим повезаним питањима;
7. Активности надзора и процјене, главне научене лекције и праћење извршења препорука;
8. Активности комуницирања и видљивости;
9. Координација рада донатора.

У случају индиректног управљања, Завршни извјештај такође треба обухваћати:
10. Укупно спровођење помоћи из ИПА II програма у смислу индиректног управљања (највише једна страница);
11. Главне хоризонталне проблеме до којих је дошло у спровођењу помоћи ИПА програма и накнадне предузете/планиране мјере (највише пола странице);
12. Препоруке за даљње активности (највише пола странице);
13. Ревизије - главни налази и препоруке, те предузете корективне мјере.
II Информације по секторима
Назив сектора[1]: [Саобраћај]
Текстуални дио: сажетак по сектору, укључујући сљедеће информације:
1. 1. Учешће у програмирању;
2. Преглед резултата у напредовању ка цјеловитом секторском приступу (то јест, циљеви остварени по секторима из мапе пута у Стратешком планском документу);
3. Да координише с другим инструментима и/или донаторима/међународним финансијским институцијама у оквиру сектора;
4. Утицај активности у оквиру ИПА II програма унутар сектора, на развој релевантних административних капацитета у сектору, стратешко планирање и буџетирање.
У оквиру индиректног управљања требају бити уврштене и сљедеће информације:
5. Успостављене оперативне структуре и односне измјене, ако је релевантно: [Министарство саобраћаја];
6. Подаци о спровођењу програма у сектору;
7. Главна достигнућа у сектору;
8. Било какви значајни проблеми који су се појавили у спровођењу повјерених задатака, нпр. одлагања у уговарању и накнадне предузете/планиране мјере;
9. Препоруке за даљње активности;
10. Спроведене активности надзора и процјене, ревизије - главни закључци и научене лекције, препоруке, праћење и предузете корективне активности.
Назив сектора: Прекогранична сарадња[2]
1. Учешће у програмирању, како то буде прикладно;
2. Остварени напредак у спровођењу Програма прекограничне сарадње, а нарочито у остваривању специфичних циљева по тематском приоритету (укључујући квалитативне и квантитативне елементе који указују на напредовање по циљевима);
3. Сажетак проблема који су се појавили приликом спровођења Програма прекограничне сарадње и све предузете корективне мјере, као и препоруке за будуће корективне активности;
4. Надзор, укључујући аранжмане прикупљања података и, када то важи, активности процјене;
5. Активности комуницирања и видљивости;
6. Координација с партнерском земљом.
У оквиру индиректног управљања требају бити уврштене и сљедеће информације:
1. Успостављене оперативне структуре и односне измјене, ако је релевантно;
2. Било какви значајни проблеми који су се појавили у спровођењу повјерених задатака, нпр. одлагања у уговарању и накнадне предузете/планиране мјере;
3. Препоруке за даљње активности;

[1] По секторима у Индикативном стратешком документу.
[2] За прекограничну сарадњу захтијева се посебно извјештавање.

4. Спроведене ревизије - главни налази и препоруке, те предузете корективне мјере.

IIа Показатељи учинка у сектору [нпр. Саобраћаја] који обухваћају и директно и индиректно управљање:

Показатељи[1] по Програму

Референца Споразума о финансирању/Програма[2]	Показатељ за сектор [Саобраћај]	Извор	Основа	Прекретница (2017)	Циљ (2020)	Вриједност (2014[3])
Државни програм за 2014. годину.	Скраћено просјечно вријеме путовања путника између главних урбаних центара по начину превоза.					
Вишегодишњи програм за период 2014 - 20xx.	Смањењи превозни трошкови по јединици резултата.					

IIб Преглед на нивоу активности у сектору [нпр. Саобраћаја]

Референца Споразума о финансирању/Програма	Активност	Тренутна ситуација/Напредак за одређену активност (нпр. Опис послова у припреми, покренути поступци набавке, спровођење у току, завршено)	Главна достигнућа и њихова оцјена	Значајни проблеми који су се појавили током спровођења повјерених задатака и предузете/планиране мјере	Развој догађаја који утичу на будуће спровођење	Препоруке за корективне даљње активности
[Државни програм за 2014. годину]	Електрификација жељезничке пруге од xxx до границе с xxx	Нпр. Уговор о пружању услуга припреме Описа послова за потписани уговор о радовима и који су у току, поступак набавке за уговоре о радовима који треба бити покренут у другом тромјесечју 2015. године.		Нпр. Уговор о пружању услуга припреме Описа послова за уговоре о радовима је одгођен будући да је поступак преговарања био неуспјешан и да га је требало поново покренути.	Нпр. измјене локалних закона, попут усклађивања с четвртим Жељезничким пакетом и његово спровођење.	

У оквиру индиректног управљања требају бити уврштени и сљедећи додаци:

Додатак 1.

Преглед функционисања и система управљања и контроле (укључујући промјене у институционалној структури) (највише једна страница).

Активности транспарентности, видљивости, информисања и комуницирања у складу с Оквирним споразумом (највише једна страница).

Додатак 2.

Приче о успјесима (Н. Б. овај дио може бити коришћен за Годишњи извјештај о финансијској помоћи које припрема Европска комисија).

Додатак 3.

Годишњи план набавке

И за директно и за индиректно управљање, треба припремити сљедеће додатке:

Додатак 4.

Мапа пута за секторски приступ - постигнућа (с нагласком на то да ли су планирани циљеви постигнути или не).

Члан 3.

Ова одлука биће објављена у "Службеном гласнику БиХ - Међународни уговори" на српском, босанском и хрватском и ступа на снагу даном објаве.

Број 01-50-1-2640-23/22
24. августа 2022. године
Сарајево

Предсједавајући
Шефик Џаферовић, с. р.

54

Na osnovu člana V 3. d) Ustava Bosne i Hercegovine i saglasnosti Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (Odluka PS BIH broj 01,02-21-1-1170/22 od 27. jula 2022. godine), Predsjedništvo Bosne i Hercegovine je, na 29. redovnoj sjednici, održanoj 24. augusta 2022. godine, donijelo

ODLUKU
O RATIFIKACIJI OKVIRNOG SPORAZUMA O FINANSIJSKOM PARTNERSTVU IZMEĐU EVROPSKE KOMISIJE I BOSNE I HERCEGOVINE O POSEBNIM ARANŽMANIMA ZA PROVOĐENJE FINANSIJSKE POMOĆI UNIJE BOSNI I HERCEGOVINI U OKVIRU INSTRUMENTA PRETPRISTUPNE POMOĆI (IPA III)

Član 1.

Ratifikuje se Okvirni sporazum o finansijskom partnerstvu između Evropske komisije i Bosne i Hercegovine o posebnim aranžmanima za provođenje finansijske pomoći Unije Bosni i Hercegovini u okviru Instrumenta pretpristupne pomoći (IPA III) (u daljenjem tekstu Sporazum), potpisan 18. jula 2022. godine u Sarajevu na engleskom jeziku.

Član 2.

Tekst Sporazuma u prevodu glasi:

[1] Ово углавном требају бити резултати, као и изабрани релевантни показатељи резултата.

[2] Треба одговарати с начином програмирања (годишње, вишегодишње, с или без подијељених обавеза) и са НАО извјештајем.

[3] Број колона треба бити прилагођен за све године од 2014. до године периода извјештавања. Вриједности требају бити кумулативне.

OKVIRNI SPORAZUM
O FINANSIJSKOM PARTNERSTVU IZMEĐU EVROPSKE KOMISIJE I BOSNE I HERCEGOVINE O POSEBNIM ARANŽMANIMA ZA PROVOĐENJE FINANSIJSKE POMOĆI UNIJE BOSNI I HERCEGOVINI U OKVIRU INSTRUMENTA PRETPRISTUPNE POMOĆI (IPA III)

SADRŽAJ

ODJELJAK I OPĆE ODREDBE
Član 1. Tumačenje
Član 2. Djelimična nevaljanost i nenamjerne praznine
Član 3. Definicije
Član 4. Svrha i obim
Član 5. Opća načela za finansijsku pomoć u okviru instrumenta IPA III
Član 6. Uloga nacionalnog koordinatora instrumenta IPA
Član 7. Metode provođenja
Član 8. Sporazumi o finansiranju
Član 9. Sektorski sporazumi
ODJELJAK II PRAVILA ZA INDIREKTNO UPRAVLJANJE OD STRANE KORISNIKA INSTRUMENTA IPA III
GLAVA I SISTEMI UPRAVLJANJA I KONTROLE
Član 10. Uspostava struktura i tijela od strane korisnika instrumenta IPA III za indirektno upravljanje od strane korisnika instrumenta IPA III
Član 11. Funkcije i odgovornosti struktura i tijela
GLAVA II POSEBNE ODREDBE KOJE SE ODNOSE NA POVJERAVANJE ZADAĆA IZVRŠENJA BUDŽETA KORISNIKU INSTRUMENTA IPA III
Član 12. Uslovi za povjeravanje zadaća izvršenja budžeta korisniku instrumenta IPA III
Član 13. Povjeravanje zadaća izvršenja budžeta
Član 14. Mjere u slučaju neusklađenosti upravljačke strukture, te upravljačkih tijela i posredničkih tijela s članom 12, stavovi (2) i (3) i Prilogom B
Član 15. Privremena obustava ili raskid dijelova Sporazuma o finansiranju koji se odnose na povjerene zadaće izvršenja budžeta
ODJELJAK III PRAVILA PROGRAMIRANJA
Član 16. Programiranje pomoći
Član 17. Usvajanje i izmjena programa
ODJELJAK IV PRAVILA PROVOĐENJA
GLAVA I OPĆA PRAVILA I NAČELA PROVOĐENJA
Član 18. Postupci nabavke, postupci dodjele grantova i drugi postupci
Član 19. Pravila o državljanstvu i porijeklu u postupcima nabavke, grantova i drugih dodjela
Član 20. Učešće u programima i agencijama Unije
Član 21. Načela provođenja budžetske podrške korisniku instrumenta IPA III
Član 22. Načela provođenja za twinning
GLAVA II TRANSPARENTNOST I VIDLJIVOST
Član 23. Informiranje, javnost i transparentnost
Član 24. Strateška komunikacija i vidljivost
GLAVA III ZAŠTITA PODATAKA I POVJERLJIVOST
Član 25. Zaštita podataka
Član 26. Povjerljivost
GLAVA IV DODJELA KAPACITETA I OPOREZIVANJE
Član 27. Dodjela kapaciteta za provođenje akcija i izvršenje ugovora
Član 28. Pravila o porezima, carinskim pristojbama i drugim fiskalnim naknadama
ODJELJAK V PRAVILA O FINANSIJSKOM UPRAVLJANJU POMOĆI U OKVIRU INSTRUMENTA IPA III
GLAVA I OPĆE ODREDBE
Član 29. Prihvatljivost rashoda
Član 30. Sufinansiranje programa u okviru instrumenta IPA III
GLAVA II PRAVILA KOJA SE ODNOSE NA INDIREKTNO UPRAVLJANJE OD STRANE KORISNIKA INSTRUMENTA IPA III
Član 31. Posebna pravila o prihvatljivosti rashoda za IPARD
Član 32. Revizorski trag
Član 33. Uplate doprinosa Unije
Član 34. Predfinansiranje
Član 35. Privremene uplate
Član 36. Poravnanje završnog bilansa
Član 37. Povrat neiskorištenih sredstava u slučaju višegodišnjih programa
Član 38. Prekid plaćanja
Član 39. Obustava plaćanja
Član 40. Povrat sredstava
Član 41. Finansijske ispravke od strane korisnika instrumenta IPA III
Član 42. Postupak ispitivanja i prihvatanja obračuna
Član 43. Finansijske korekcije od strane Komisije
Član 44. Postupak za finansijske korekcije
Član 45. Ponovno korištenje doprinosa Unije
Član 46. Otplata
GLAVA III ZAVRŠETAK PROGRAMA ILI DIJELA PROGRAMA
Član 47. Završetak dijela programa u okviru indirektnog upravljanja od strane korisnika instrumenta IPA III
Član 48. Završetak programa ili dijela programa koji se provodi u direktnom upravljanju i indirektnom upravljanju sa subjektima koji nisu korisnik instrumenta IPA III
Član 49. Čuvanje dokumenata
GLAVA IV NADZOR, KONTROLA, REVIZIJA I ZAŠTITA FINANSIJSKIH INTERESA
Član 50. Nadzor, kontrola i revizija od strane Komisije, Evropskog ureda za borbu protiv prevara i Evropskog revizorskog suda
Član 51. Zaštita finansijskih interesa Unije
ODJELJAK VI PRAĆENJE, EVALUACIJA I IZVJEŠTAVANJE
GLAVA I PRAĆENJE
Član 52. Odbor za praćenje IPA
Član 53. Sektorski odbor za praćenje
GLAVA II EVALUACIJA
Član 54. Evaluacija pomoći u okviru instrumenta IPA III
Član 55. Evaluacije koje vrši Komisija
Član 56. Evaluacije koje vrši korisnik instrumenta IPA III u indirektnom upravljanju
GLAVA III IZVJEŠTAVANJE
Član 57. Dodatne definicije u okviru izvještavanja
Član 58. Jezik i format
Član 59. Opći zahtjevi za izvještavanje od NIPAC-a
Član 60. Zahtjevi za izvještavanje od strane NIPAC-a u indirektnom upravljanju od strane korisnika instrumenta IPA III
Član 61. Zahtjevi za izvještavanje od strane NAO-a u indirektnom upravljanju od strane korisnika instrumenta IPA III
Član 62. Zahtjevi za izvještavanje od strane upravljačkih tijela u indirektnom upravljanju od strane korisnika instrumenta IPA III
Član 63. Zahtjevi za izvještavanje od strane Revizorskog tijela u indirektnom upravljanju od strane korisnika instrumenta IPA III
ODJELJAK VII ODREDBE O PROGRAMIMA PREKOGRANIČNE SARADNJE

GLAVA I OPĆE ODREDBE
Član 64. Oblici prekogranične saradnje
Član 65. Dodatne definicije za prekograničnu saradnju
Član 66. Sufinansiranje
GLAVA II PRAVILA PROGRAMIRANJA
Član 67. Tematski prioriteti i koncentracija prekogranične saradnje u okviru instrumenta IPA III...
Član 68. Geografska pokrivenost
Član 69. Priprema, evaluacija, odobravanje i izmjene i dopune programa prekogranične saradnje
Član 70. Bilateralni sporazumi između država korisnica instrumenta IPA III koji se odnose na upravljanje programima prekogranične saradnje koji se provode po indirektnom upravljanju
GLAVA III OPERACIJE
Član 71. Odabir operacija
Član 72. Korisnici
Član 73. Tehnička pomoć
GLAVA IV PROVOĐENJE
Član 74. Modaliteti provođenja
GLAVA V PROGRAMSKA STRUKTURA I TIJELA I NJIHOVE ODGOVORNOSTI
Član 75. Strukture i tijela za upravljanje CBC-om
Član 76. Strukture prekogranične saradnje i Upravljačko tijelo
Član 77. Revizorsko tijelo
Član 78. Zajednički odbor za praćenje (JMC)
Član 79. Zajednički tehnički sekretarijat (JTS)
GLAVA VI IZVJEŠTAVANJE
Član 80. Godišnji i završni izvještaji o provođenju
ODJELJAK VIII ZAVRŠNE ODREDBE
Član 81. Komunikacija
Član 82. Konsultacija
Član 83. Primjenjivi zakoni, rješavanje sporova
Član 84. Sporovi s trećim stranama
Član 85. Obavještenja
Član 86. Prilozi
Član 87. Stupanje na snagu
Član 88. Primjenjivost Okvirnog sporazuma za IPA II
Član 89. Izmjene i dopune
Član 90. Obustava od strane Komisije i raskid
Član 91. Mjere ograničavanja EU-a
PRILOG A Funkcije i odgovornosti struktura i tijela uspostavljenih u skladu s članom 10. u indirektnom upravljanju od strane korisnika instrumenta IPA III
PRILOG B Okvir interne kontrole
PRILOG C Model za izjavu o upravljanju
PRILOG D Model za godišnji izvještaj o revizorskim aktivnostima
PRILOG E Model za godišnje revizorsko mišljenje
PRILOG F Model za revizorsko mišljenje o završnom izvještaju o izdacima
PRILOG G Model za strategiju revizije
PRILOG H Izvještavanje o nepravilnostima uključujući prevaru u vezi s Instrumentom pretpristupne pomoći (IPA III)

Evropska komisija, u daljnjem tekstu Komisija, koja postupa za i u ime Evropske unije

s jedne strane,

i

Bosna i Hercegovina, u daljnjem tekstu Korisnik instrumenta IPA III

s druge strane,

zajedno nazvane Strane

Budući da:

(1) Uredba (EU) br. 2021/1529 Evropskog parlamenta i Vijeća[1] (u daljnjem tekstu: "Uredba o IPA III") predstavlja pravnu osnovu za pružanje finansijske pomoći korisnicima navedenim u Prilogu I. Uredbe o IPA III (u daljnjem tekstu: Korisnici instrumenta IPA III);

(2) Uredba o IPA III ima za cilj podržati Korisnike instrumenta IPA III u usvajanju i provođenju političkih, institucionalnih, pravnih, administrativnih, društvenih i privrednih reformi neophodnih tim korisnicima u procesu usklađivanja s vrijednostima Unije i postepenog usaglašavanja s pravilima, standardima, politikom i praksom Unije (acquis), s ciljem sticanja članstva u Uniji, pridonoseći tako njihovoj stabilnosti, sigurnosti i prosperitetu;

(3) se u skladu s članom 9, stav 1. Uredbe o IPA III, poglavlje III glave II Uredbe (EU) 2021/947[2] ("NDICI uredba"), osim člana 28, stav 1. te uredbe, primjenjuje na Uredbu o IPA III;

(4) član 130. Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046 Evropskog parlamenta i Vijeća[3] ("Finansijska uredba") omogućava Komisiji uspostavljanje finansijskih okvirnih sporazuma o partnerstvu za dugoročnu saradnju s korisnicima;

(5) je Komisija 15. decembra 2021. godine donijela Provedbenu uredbu Komisije (EU) 2021/2236 o posebnim pravilima za provođenje Uredbe (EU) 2021/1529 Evropskog parlamenta i Vijeća o uspostavi Instrumenta pretpristupne pomoći (IPA III)[4], (u daljnjem tekstu: "Provedbena uredba IPA III"), koja utvrđuje primjenjive odredbe o upravljanju i kontroli.

STRANE SU SE SPORAZUMJELE KAKO SLIJEDI:

ODJELJAK I OPĆE ODREDBE

Član 1. Tumačenje

(1) Osim u slučaju da je u ovom sporazumu izričito drugačije određeno, izrazi korišteni u ovom sporazumu imaju značenje jednako onom koje im je dato u Uredbi o NDICI-ju, Uredbi o IPA III, i Provedbenoj uredbi IPA III.

(2) Osim u slučaju da je u ovom sporazumu izričito drugačije određeno, pozivanja na ovaj sporazum predstavljaju pozivanja na Sporazum s povremenim izmjenama, dopunama ili zamjenama.

(3) Naslovi u ovom sporazumu nemaju pravno značenje i ne utiču na njegovo tumačenje.

Član 2. Djelimična nevaljanost i nenamjerne praznine

Ako odredba ovog sporazuma jeste ili postane nevaljana ili ako ovaj sporazum sadrži nenamjerne praznine, to neće uticati na valjanost ostalih odredaba ovog sporazuma. Strane će svaku nevaljanu odredbu zamijeniti valjanom odredbom ili shvatanjem koje je najpribližnije svrsi i namjeri nevaljane odredbe. Strane će ispuniti svaku nenamjernu prazninu odredbom ili shvatanjem

[1] Uredba (EU) 2021/1529 Evropskog parlamenta i Vijeća od 15. septembra 2021. godine o uspostavi Instrumenta za pretpristupnu pomoć (IPA III), SL L 330, 20.09.2021., str. 1)

[2] Uredba (EU) 2021/947 Evropskog parlamenta i Vijeća od 9. juna 2021. godine o uspostavi Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu saradnju - Globalna Evropa, o izmjeni i stavljanju izvan snage Odluke br. 446/2014/EU i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) 2017/1601 i Uredbe Vijeća (EZ, Euratom) br. 480/2009, SL L 209, 14.06.2021., str. 1)

[3] Uredba (EU, Euratom) 2018/1046 Evropskog parlamenta i Vijeća od 18.07.2018. godine o finansijskim pravilima koja se primjenjuju na opći budžet Unije kojom se izmjenjuju Uredbe (EU) br. 1296/2013, (EU) br. 1301/2013, (EU) br. 1303/2013, (EU) br. 1304/2013, (EU) br. 1309/2013, (EU) br. 1316/2013, (EU) br. 223/2014, (EU) br. 283/2014, i Odluka br. 541/2014/EU i poništava Uredba (EU, Euratom) br. 966/2012 (SL L 193, 30. 07. 2018, str. 1)

[4] Provedbena uredba Komisije (EU) br. 2021/2236 o posebnim pravilima za provođenje Uredbe (EU) 2021/1529 Evropskog parlamenta i Vijeća o uspostavi Instrumenta za pretpristupnu pomoć (IPA III), SL L 450/10, 16.12.2021, str. 10.

koje najbolje odgovara svrsi i namjeri ovog sporazuma u skladu s Uredbom o IPA III i Provedbenom uredbom o IPA III.

Član 3. Definicije

Za potrebe ovog sporazuma, primjenjuju se sljedeće definicije:

(a) "program" označava godišnji ili višegodišnji akcioni plan ili mjeru kako je navedeno u članu 9. Uredbe o IPA III i poglavlju III glave II Uredbe o NDICI-ju;

(b) "korisnik IPA III" označava jednog od korisnika navedenih u Prilogu I. Uredbe (EU) 2021/1529;

(c) "Sektorski sporazum" označava sporazum sklopljen između Komisije i korisnika instrumenta IPA III za provođenje posebnog programa u okviru instrumenta IPA III, kojim se određuju pravila i postupci koje treba poštovati i koji nisu sadržani u ovom sporazumu ili u Sporazumima o finansiranju;

(d) "Sporazum o financiranju" označava godišnji ili višegodišnji sporazum sklopljen između Komisije i Korisnika instrumenta IPA III, za provođenje IPA III pomoći;.

(e) "tijelo" označava javne subjekte ili tijelo korisnika instrumenta IPA III ili države članice na centralnom, regionalnom ili lokalnom nivou;

(f) "veliki projekat" označava projekat koji se sastoji od niza radova, aktivnosti ili usluga koji je sam po sebi namijenjen ostvarivanju određene i nedjeljive zadaće precizne ekonomske ili tehničke prirode, koji ima jasno određene ciljeve i čiji ukupni trošak premašuje onaj koji je naveden u odgovarajućem sektorskom ili finansijskom sporazumu;

(g) "održivost pomoći u okviru instrumenta IPA III" znači u kojoj su mjeri rezultati ostvareni i na koje direktno utiče finansijska pomoć nastavljaju ili će se vjerovatno nastaviti nakon završetka perioda provođenja akcije;

(h) "primalac" označava korisnika granta (uključujući izvođača twinninga), izvođača po ugovoru o pružanju usluga, nabavke ili radova, korisnika u okviru programa prekogranične saradnje, ugovornu stranu ugovora o doprinosu u indirektnom upravljanju ili bilo koju fizičku ili pravnu osobu koja prima finansijsku pomoć;

(i) "fiskalna godina" označava period od 1. januara do 31. decembra jedne određene godine kako je definirano u članu 9. Finansijske uredbe.

Član 4. Svrha i obim

(1) Kako bi se pomoglo Korisniku instrumenta IPA III u usvajanju i provođenju političkih, institucionalnih, pravnih, administrativnih, društvenih i privrednih reformi potrebnih za usklađivanje s vrijednostima Unije i postepeno usklađivanje s pravilima, standardima, politikama i praksama Unije s ciljem članstva u Uniji, Strane su saglasne provoditi radnje u okviru tematskih prioriteta navedenih u članovima 3. i 4, te u Prilogu II i Prilogu III Uredbe o IPA III, i doprinositi postizanju posebnih ciljeva navedenih u članu 3, stav 2. Uredbe o IPA III:

(2) Programi će se finansirati i provoditi unutar pravnog, administrativnog i tehničkog okvira utvrđenog u ovom sporazumu i kako je detaljnije navedeno u sektorskim sporazumima ili sporazumima o finansiranju, ako ih ima.

(3) Odredbe utvrđene u ovom sporazumu primjenjuju se na programe finansirane u okviru Uredbe o IPA III.

(4) Odredbe utvrđene u ovom sporazumu ne primjenjuju se na IPA III programe prekogranične saradnje između jednog ili više korisnika IPA III i jedne ili više država članica], programe transnacionalne i međuregionalne saradnje ili mjere koje se uspostavljaju i provode u skladu s Uredbom (EU) 2021/1059 Evropskog parlamenta i Vijeća[1] ("Uredba Interreg"), osim ako dati sporazum o finansiranju takvih programa izričito upućuje na ovaj sporazum ili njegovu posebnu odredbu.

(5) Administracija korisnika instrumenta IPA III poduzet će sve potrebne korake kako bi olakšala provođenje programa.

(6) Ovaj sporazum se primjenjuje na sve sektorske i finansijske sporazume sklopljene između Strana za finansijsku pomoć u okviru Uredbe o IPA III.

Član 5. Opća načela za finansijsku pomoć u okviru instrumenta IPA III

(1) Pomoć u okviru instrumenta IPA III pruža se u skladu s okvirom politike proširenja koji su definirali Evropsko vijeće i Vijeće i uzima u obzir Komunikaciju Komisije o strategiji proširenja i izvještaja uključena u godišnji paket proširenja Komisije, kao i relevantne rezolucije Evropskog parlamenta.

(2) Na finansijsku pomoć Unije u okviru instrumenta IPA III primjenjuju se sljedeća načela:

(a) poštivanje načela dosljednosti, komplementarnosti, koordinacije, koncentracije, vlasništva, partnerstva i "ne čini štetu" (do-no-harm); usklađenost s budžetskim načelima utvrđenima u "Finansijskoj uredbi";

(b) dosljednost s politikama Unije i podrška progresivnom usklađivanju s pravnom stečevinom EU-a;

(c) Korisnik instrumenta IPA III osigurava održivost pomoći u okviru instrumenta IPA III;

(d) pomoć u okviru IPA III uzima u obzir lekcije naučene u okviru prethodnih instrumenata za pretpristupnu pomoć;

(e) pomoć u okviru instrumenta IPA III pruža se u partnerstvu s Korisnikom instrumenta IPA III na osnovu programskog okvira IPA III, uz osiguravanje da vlasništvo nad programiranjem i provođenjem pomoći u okviru instrumenta IPA III ostaje korisniku instrumenta IPA III;

(f) pomoć IPA III osigurava kontinuitet sa sektorskim pristupom koji ima za cilj povećati koherentnost između nacionalnih strategija, sektorskih politika, raspodjele sredstava i praksi potrošnje. U okviru IPA III bit će kontinuirani fokus na osiguravanje koherentnosti između sektorskih reformi i horizontalnog planiranja nacionalnih politika, praćenja, izvještavanja i okvira upravljanja javnim finansijama;

(g) osigurat će se i proaktivno promicati odgovarajuća vidljivost pomoći u okviru instrumenta IPA III;

(h) tokom provođenja pomoći sprječava se svaka diskriminacija na osnovu spola, rasne ili etničke pripadnosti, vjere ili uvjerenja, invaliditeta, dobi ili spolne orijentacije;

(i) pomoć se planira s jasnim i provjerljivim ciljevima koji se trebaju postići unutar određenog perioda. Dobijene rezultate treba ocjenjivati kroz pokazatelje; takvi pokazatelji trebaju biti relevantni, prihvaćeni, vjerodostojni, jednostavni za pratiti i robusni (RACER),te specifični, mjerljivi, ostvarivi, realni i vremenski ograničeni (SMART);

(j) pomoć IPA III bit će diferencirana u obimu i intenzitetu prema uspješnosti Korisnika IPA III, posebno u pogledu predanosti i napretka u provođenju reformi, kao i prema potrebama. Prilikom ocjenjivanja rada Korisnika IPA III i odlučivanja o pomoći koja će se pružiti, posebna pažnja će se posvetiti naporima koji se ulažu u područjima vladavine prava i osnovnih prava, demokratskih institucija i reforme javne uprave, kao i ekonomski razvoj i konkurentnost. U slučaju značajnog nazadovanja ili trajnog izostanka napretka korisnika IPA III u tim

[1] Uredba (EU) 2021/1059 Evropskog parlamenta i Vijeća od 24. juna 2021. o posebnim odredbama za Cilj Evropske teritorijalne saradnje (Interreg) koji podržava Evropski fond za regionalni razvoj i instrumenti vanjskog finansiranja (SL L 231/30. 6. 2021, str. 94.)

područjima, mjereno pokazateljima iz člana 7, stav 5. Uredbe o IPA III, obim i intenzitet pomoći će se modulirati u skladu s tim.

(3) Pružanje pomoći u okviru instrumenta IPA III zavisi od ispunjavanja obaveza korisnika instrumenta IPA III prema ovom ugovoru i prema sektorskim sporazumima i sporazumima o finansiranju, ako ih ima.

Član 6. Uloga nacionalnog koordinatora instrumenta IPA

(1) Korisnik instrumenta IPA III će imenovati nacionalnog koordinatora instrumenta IPA (NIPAC), koji će biti glavni partner Komisije za cjelokupni proces koordinacije programiranja, praćenja provođenja, evaluacije i izvještavanja o pomoći u okviru instrumenta IPA III. NIPAC će:

(a) osigurati blisku vezu između korištenja pomoći u okviru instrumenta IPA i općeg procesa pristupanja;

(b) osigurati cjelokupnu koordinaciju programiranja u skladu s ciljevima i tematskim prioritetima programskog okvira IPA III, praćenje provođenja, evaluaciju i izvještavanje o pomoći u okviru instrumenta IPA, uključujući koordinaciju unutar administracije Korisnika instrumenta IPA III i s drugim donatorima;

(c) koordinirati učešće korisnika instrumenta IPA III u relevantnim programima teritorijalne i prekogranične saradnje iz tačaka (a) i (b) člana 64, stav (2) i, prema potrebi, u programima transnacionalne i međuregionalne saradnje iz člana 64, stav (2), tačka (c). NIPAC može delegirati ovu zadaću koordinacije na koordinatora teritorijalne saradnje ili strukturu uspostavljenu za upravljanje prekograničnom saradnjom, prema potrebi;

(d) nastojati da administracija korisnika instrumenta IPA III poduzme sve potrebne korake kako bi olakšala provođenje povezanih programa.

(2) NIPAC će biti visokorangirani predstavnik vlade ili centralne administracije korisnika instrumenta IPA III, s odgovarajućim ovlaštenjima.

(3) Ako je Evropska unija otvorila pristupne pregovore s korisnikom instrumenta IPA III, NIPAC će biti imenovan na više mjesto u nacionalnim strukturama za koordinaciju pristupnih pregovora.

Član 7. Metode provođenja

(1) Pomoć korisniku instrumenta IPA III pruža se kako je navedeno u Finansijskoj uredbi u sljedećem:

(a) direktno upravljanje službi Komisije, uključujući njezino osoblje u delegacijama Unije i/ili putem izvršnih agencija, kako je definirano u članu 62., stav (1), tačka (a) Finansijske uredbe;

(b) indirektno upravljanje, pri čemu Komisija povjerava zadaće izvršenja budžeta iz određenih aktivnosti Korisniku instrumenta IPA III, kako je definirano u članu 62, stav (1), tačka (c)(i), tačka (c) Finansijske uredbe;

(c) indirektno upravljanje sa subjektima koji nisu korisnici instrumenta IPA III, kako je definirano u članu 62, stav (1), tačka (c), tačke (ii) do (viii) Finansijske uredbe;

(d) zajedničko upravljanje s državama članicama, kako je definirano u članu 62, stav (1), tačka (b) Finansijske uredbe za prekograničnu saradnju i programe transnacionalne i međuregionalne saradnje navedene u članu 64, stav (2), tačke (a) do (c) ovog ugovora ili mjera koje uključuju države članice Evropske unije i koje se provode u skladu s Uredbom Interreg.

Član 8. Sporazumi o finansiranju

(1) Ako to zahtijeva odgovarajuća odluka o finansiranju, sporazumi o finansiranju mogu se potpisati u okviru ovog okvirnog sporazuma o finansijskom partnerstvu, u skladu s članom 5. Provedbene uredbe o IPA III.

(2) Ako programe u indirektnom upravljanju provodi korisnik instrumenta IPA III, okvirni sporazum o finansijskom partnerstvu, sektorski sporazum, ako postoji, i sporazum o finansiranju u cjelini moraju biti u skladu s članom 129, članom 155, stav (6) i članom 158. Finansijske uredbe.

(3) Za programe prekogranične saradnje između korisnika instrumenta IPA III, Komisija i svi učesnici koji su korisnici instrumenta IPA III mogu potpisati jedinstveni sporazum o finansiranju za određeni program.

(4) Pravila za provođenje programa prekogranične saradnje između jedne ili više država članica i jednog ili više korisnika instrumenta IPA III, za međuregionalne, transnacionalne i druge mjere, utvrđuju se u sporazumu o finansiranju za određeni program prekogranične saradnje koji, u skladu s Uredbom Inerreg, treba biti potpisan između korisnika instrumenta IPA III, Komisije i, prema potrebi, države članice koja je domaćin upravljačkog tijela tog programa prekogranične saradnje.

(5) Sporazumi o finansiranju sadržavat će pravila koja daju pravo Komisiji da obustavi sporazume o finansiranju ako korisnik IPA III prekrši obavezu u vezi s poštivanjem ljudskih prava, demokratskih načela i vladavine prava, te u ozbiljnim slučajevima korupcije ili ako je korisnik IPA III kriv za težak profesionalni prekršaj dokazan bilo kojim opravdanim sredstvima.

(6) Ako nema sporazuma o finansiranju, primjenjuju se pravila uključena u ovaj okvirni sporazum o finansijskom partnerstvu.

Član 9. Sektorski sporazumi

(1) Ovaj okvirni sporazum o finansijskom partnerstvu može se nadopuniti sektorskim sporazumima koji utvrđuju posebne odredbe za upravljanje i provođenje pomoći u okviru instrumenta IPA III u posebnim područjima politike ili programima.

(2) Daljnje pojedinosti u vezi s programima ruralnog razvoja utvrđuju se u odgovarajućim sektorskim sporazumima koji, između ostalih aspekata, utvrđuju mjere pomoću kojih će se pomoć realizirati.

(3) Ako postoje, sektorski sporazumi koji se odnose na određenu oblast politike ili program primjenjuju se na sve sporazume o finansiranju sklopljene u okviru te oblasti politike ili programa.

ODJELJAK II PRAVILA ZA INDIREKTNO UPRAVLJANJE OD STRANE KORISNIKA INSTRUMENTA IPA III

GLAVA I SISTEMI UPRAVLJANJA I KONTROLE

Član 10. Uspostava struktura i tijela od strane korisnika instrumenta IPA III za indirektno upravljanje od strane korisnika instrumenta IPA III

(1) U slučaju indirektnog upravljanja od strane korisnika instrumenta IPA III, korisnik instrumenta IPA III uspostavlja sljedeće strukture i tijela:

(a) Nacionalnog koordinatora instrumenta IPA (NIPAC);

(b) Nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje (NAO);

(c) Upravljačku strukturu koju je uspostavio NAO sastavljenu od Potpornog ureda nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje i Računovodstvene službe;

(d) Upravljačka tijela i posrednička tijela;

(e) Revizorsko tijelo.

(2) Korisnik instrumenta IPA III osigurava odgovarajuću podjelu dužnosti između i unutar struktura i tijela iz stava 1.

(3) NAO je visokorangirani predstavnik vlade ili središnje administracije korisnika instrumenta IPA III, s odgovarajućim ovlaštenjima.

(4) Upravljačko tijelo svakog programa odgovorno je za cjelokupno upravljanje programom.

(5) Upravljačko tijelo će odrediti jedno ili više posredničkih tijela za obavljanje poslova finansijskog upravljanja programom ("Posrednička tijela za finansijsko upravljanje").

(6) Zadaće finansijskog upravljanja bit će odvojene od Upravljačkog tijela. Posredničko tijelo za finansijsko upravljanje samostalno donosi finansijske odluke unutar programa.

(7) Upravljačko tijelo programa može odrediti jedno ili više posredničkih tijela za obavljanje zadaća upravljanja područjem politike za koje su odgovorni u sistemu vlade ili administracije korisnika instrumenta IPA III ("Posrednička tijela za upravljanje politikom").

(8) Za godišnje programe IPA III:

(a) Upravljačko tijelo uspostavit će se u uredu NIPAC-a, uz mogući izuzetak akcija čija je svrha pripremiti korisnike instrumenta IPA III za apsorpciju Evropskih strukturnih i investicionih fondova;

(b) Subjekti odgovorni za područja politike podržana godišnjim programom bit će imenovana posrednička tijela za upravljanje politikom.

(9) Za programe ruralnog razvoja, strukture navedene u stavu (1), tačka (d) ovog člana će biti:

(a) Upravljačko tijelo IPA za ruralni razvoj (IPARD – IPA Rural Development), koje će biti javno tijelo koje djeluje na centralnom nivou, zaduženo za pripremu i provođenje akcija, uključujući odabir mjera i njihovu javnost, koordinaciju, ocjenu, praćenje i izvještavanje o akciji o kojoj je riječ, kako je navedeno u Prilogu A, klauzula 6a. Upravljačkim tijelom IPARD-a upravlja visoki dužnosnik s isključivim odgovornostima;

(b) Agencija IPARD, koja će imati funkcije slične prirode kao agencija za plaćanja u državama članicama, zadužena za promidžbu, odabir projekata kao i autorizaciju, kontrolu i računovodstvo obaveza i plaćanja i izvršenje plaćanja, kako je navedeno u Prilogu A, tačka 6b

Član 11. Funkcije i odgovornosti struktura i tijela

(1) Strukturama i tijelima navedenim u članu 10. dodijelit će se funkcije i odgovornosti kako je navedeno u Prilogu A i moraju biti u skladu s okvirom unutrašnje kontrole iz Priloga B.

(2) Konkretne dodjele funkcija i odgovornosti mogu se utvrditi u sektorskim sporazumima ili sporazumima o finansiranju u skladu s osnovnim pristupom odabranim za dodjelu funkcija i odgovornosti, kako je navedeno u Prilogu A.

(3) U indirektnom upravljanju od strane korisnika instrumenta IPA III, kada su određene osobe i/ili subjekti dobili odgovornost za neku aktivnost u vezi s upravljanjem, provođenjem, kontrolom, nadzorom, praćenjem, evaluacijom, izvještavanjem ili revizijom aktivnosti, korisnik instrumenta IPA III će omogućiti takvim osobama ili subjektima obavljanje dužnosti povezanih s tom odgovornošću. To posebno uključuje slučajeve u kojima ne postoji hijerarhijska veza između takvih osoba ili subjekata i tijela koja učestvuju u toj aktivnosti. Korisnik instrumenta IPA III će posebno tim osobama ili subjektima dati ovlaštenja za uspostavu:

(a) formalnih radnih aranžmana uz detaljno navođenje prava i obaveze dotičnih struktura i tijela;

(b) odgovarajućeg sistema za razmjenu informacija između njih i dotičnih tijela, uključujući ovlaštenje traženja informacija i pravo pristupa dokumentima i osoblju na licu mjesta, ako je potrebno;

(c) standarda koje treba ispuniti i postupaka koje treba slijediti.

GLAVA II POSEBNE ODREDBE KOJE SE ODNOSE NA POVJERAVANJE ZADAĆA IZVRŠENJA BUDŽETA KORISNIKU INSTRUMENTA IPA III

Član 12. Uslovi za povjeravanje zadaća izvršenja budžeta korisniku instrumenta IPA III

(1) Sklapanjem sporazuma o finansiranju, Komisija povjerava poslove izvršenja budžeta korisniku instrumenta IPA III.

(2) Prilikom upravljanja sredstvima iz instrumenta IPA III, korisnik instrumenta IPA III dužan je poštivati načela dobrog finansijskog upravljanja, transparentnosti i nediskriminacije i osigurati vidljivost pomoći u okviru instrumenta IPA III. Korisnik instrumenta IPA III osigurava nivo zaštite finansijskih interesa Evropske unije koja je jednaka onoj koja je predviđena u situaciji kada Komisija direktno primjenjuje sredstva iz instrumenta IPA III, uz dužno razmatranje, između ostalog:

(a) prirode akcije;

(b) uključenih finansijskih rizika;

(c) nivoa sigurnosti koji proizilazi iz njihovih sistema, pravila i postupaka zajedno s mjerama koje je Komisija poduzela za nadzor i podršku provođenja zadaća koje su im povjerene.

(3) U cilju zaštite finansijskih interesa Evropske unije, korisnik instrumenta IPA III mora:

a) uspostaviti i osigurati funkcioniranje efikasnog i efektivnog sistema untrašnje kontrole koji se temelji na najboljim međunarodnim praksama i koji posebno omogućava sprječavanje, otkrivanje, prijavljivanje i ispravljanje nepravilnosti i prevara;

b) koristiti računovodstveni sistem koji na vrijeme pruža tačne, potpune, analitičke i pouzdane informacije;

c) osigurati da strukture i tijela iz tačaka (a) do (d) člana 10, stav (1) podliježu nezavisnoj vanjskoj reviziji koju, u skladu s međunarodno prihvaćenim revizorskim standardima, provodi Revizorsko tijelo koje je funkcionalno nezavisno od relevantnih struktura i tijela;

d) primjenjivati odgovarajuća pravila i postupke za osiguravanje finansiranja trećim stranama, uključujući transparentne, nediskriminatorne, efikasne i efektivne postupke revizije, pravila za povrat nepropisno isplaćenih sredstava i pravila za isključenje iz pristupa finansiranju;

e) objaviti odgovarajuće podatke o svojim primaocima, u skladu s članom 23;

f) osigurati zaštitu ličnih podataka ekvivalentnu onoj iz Uredbe (EU) br. 2018/1725 Evropskog parlamenta i Vijeća[1] i Uredbe (EU) 2016/679 Evropskog parlametna i Vijeća[2].

(4) Ako se izvrše suštinske promjene u sistemima, pravilima i postupcima korisnika instrumenta IPA III ili u postupcima koji se odnose na zadaće izvršenja budžeta povjerene korisniku sredstava Unije iz instrumenta IPA III, korisnik instrumenta IPA III o tome bez odgađanja obavještava Komisiju. Komisija pregledava sporazume o finansiranju sklopljene s korisnikom instrumenta IPA III kako bi osigurala kontinuirano ispunjavanje zahtjeva iz stava 3.

---

[1] Uredba (EU) 2018/1725 Evropskog parlamenta i Vijeća od 23. oktobra 2018. godine o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom ličnih podataka u institucijama, tijelima, uredima i agencijama Unije i o slobodnom kretanju takvih podataka, te o stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 45/2001 i Odluke br. 1247/2002, SL L 295, 21. 11. 2018. godine

[2] Uredba (EU) br. 2016/679 od 27. aprila 2016. godine o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom ličnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka, te stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka), SL L 119, 4. 5. 2016. godine)

Član 13. Povjeravanje zadaća izvršenja budžeta

(1) NAO je odgovoran za podnošenje zahtjeva Komisiji za povjeravanje zadaće izvršenja budžeta za određeni program korisniku instrumenta IPA III.

(2) Prije podnošenja zahtjeva iz stava 1, NAO će osigurati da su ispunjeni zahtjevi člana 12, stav (3) i Priloga B. NAO se može osloniti na rezultate ex-ante evaluacije provedene u vezi s povjeravanjem u skladu s Uredbom (EU) br. 231/2014 Evropskog parlamenta i Vijeća[1] (Uredba o IPA II) ili ranijim sporazumom o finansiranju.

Kada se NAO ne može osloniti na prethodnu ex-ante ocjenu, zahtjev će biti potkrijepljen revizorskim mišljenjem o strukturama i tijelima prema tačkama (a) do (d) člana 10, stav (1), koje sastavlja vanjski revizor nezavisan od tih struktura i tijela. Revizorsko mišljenje temelji se na ispitivanjima koja se provode u skladu s međunarodno prihvaćenim revizorskim standardima.

(3) Prije nego što Komisija povjeri zadaće izvršenja budžeta za pomoć u okviru instrumenta IPA III, pregledat će zahtjev iz stava 1. ovoga člana i uspostavljene strukture i tijela iz člana 10, te će, za potrebe ex-ante ocjene prema članu 154, stav (4) Finansijske uredbe, pribaviti dokaze da su ispunjeni zahtjevi iz člana 12, stav (3) ovog sporazuma i oni iz Priloga B. Ovaj pregled može uključiti provjere na licu mjesta od strane Komisije.

Za povjeravanje zadaća izvršenja budžeta korisniku instrumenta IPA III, Komisija se može osloniti na rezultate ex-ante evaluacije provedene u vezi s povjeravanjem u skladu s Uredbom o IPA II ili ranijim sporazumom o finansiranju. Na zahtjev Komisije, korisnik instrumenta IPA III dostavlja dodatne dokaze u slučaju da te evaluacije ne obuhvate sve zahtjeve.

Član 14. Mjere u slučaju neusklađenosti upravljačke strukture, te upravljačkih tijela i posredničkih tijela s članom 12, stavovi (2) i (3) i Prilogom B

(1) Nakon što Komisija povjeri zadaće izvršenja budžeta, NAO će pratiti kontinuirano ispunjavanje važećih zahtjeva navedenih u stavovima 2. i 3. člana 12. i Priloga B od strane struktura i tijela nastalih u skladu s članom 10, stav (1), tačke (a) do (d). U slučaju neispunjavanja ovih zahtjeva, NAO će bez odgađanja obavijestiti Komisiju, s kopijom NIPAC-u i Revizorskom tijelu, te će poduzeti sve odgovarajuće zaštitne mjere u pogledu izvršenih plaćanja ili potpisanih ugovora. Svaki propust u ispunjavanju zahtjeva trebao bi se na odgovarajući način odraziti u godišnjim izjavama administracije i zahtjevima za povjeravanje zadaća.

(2) Osim toga, NAO će poduzeti sve potrebne korake kako bi osigurao ponovno ispunjavanje zahtjeva iz stava 1.

Član 15. Privremena obustava ili raskid dijelova sporazuma o finansiranju koji se odnose na povjerene zadaće izvršenja budžeta

(1) Komisija nadzire poštivanje člana 8, stav (5), člana 12, stavovi (2) i (3), člana 51, stav (1), člana 91. i Priloga B, te može poduzeti odgovarajuće korektivne mjere, uključujući privremenu obustavu ili raskid dijelova sporazuma o finansiranju u bilo kojem momentu, ako zahtjevi više nisu ispunjeni.

(2) Ako Komisija obustavi ili raskine dijelove sporazuma o finansiranju koji se odnose na povjerene zadaće izvršenja budžeta, primjenjuju se sljedeće odredbe:

(a) Komisija može prekinuti prijenos sredstava korisniku instrumenta IPA III;

(b) nove pravne obaveze koje su dotične strukture i tijela preuzele nakon obavještenja o privremenoj obustavi ili ukidanju neće se smatrati prihvatljivima za pomoć u okviru instrumenta IPA III;

(c) ne dovodeći u pitanje bilo koje druge finansijske ispravke, Komisija može izvršiti finansijske ispravke kako je utvrđeno u članu 43. u transakcijama na koje je uticalo prethodno nepoštivanje zahtjeva za povjeravanje zadaća izvršenja budžeta.

(3) Sektorskim sporazumom ili sporazumom o finansiranju mogu se propisati daljnje odredbe o privremenoj obustavi ili prestanku valjanosti onih dijelova koji se odnose na povjerene zadaće izvršenja budžeta.

ODJELJAK III PRAVILA PROGRAMIRANJA

Član 16. Programiranje pomoći

(1) Pomoć IPA III provodi se u skladu s članom 9. Uredbe o IPA III i poglavljem III glave II Uredbe NDICI.

(2) Programi IPA III pripremaju se u partnerstvu s korisnikom IPA III na osnovu programskog okvira IPA III, kako je navedeno u članu 7. Uredbe o IPA III u skladu s načelima iz člana 5. Programi se sastoje od akcionih dokumenata, koji opisuju pojedinosti za svaki od njih, kako je navedeno u članu 9, stav 1. Uredbe o IPA III. Korisnik IPA III priprema ih u bliskoj saradnji s Komisijom, osim akcionih dokumenata za više zemalja, koje priprema Komisija u bliskoj saradnji s korisnicima IPA III.

(3) Osim za programe iz člana 16, stav 5, člana 16, stav 7. i 69. ili kada je Komisija odgovorna za pripremu akcionih dokumenata, korisnik IPA III priprema strateški odgovor i akcione dokumente u skladu s tematskim prioritetima i procesom kako je definirano u programskom okviru IPA III i smjernicama Komisije, uzimajući u obzir relevantne strategije, uključujući evropske makroregionalne strategije i strategije morskog sliva. NIPAC koordinira unutar svoje uprave i osigurava bliske konsultacije s Komisijom tokom pripreme. NIPAC će Komisiji dostaviti strateški odgovor i akcione dokumente prema rasporedu programiranja dogovorenim s Komisijom.

(4) Korisnici IPA III osiguravaju da se relevantna javna tijela i dionici kao što su privredni, društveni i okolišni partneri, organizacije civilnog društva i lokalna tijela propisno konsultiraju i da imaju pravovremeni pristup relevantnim informacijama, što im omogućava da igraju značajnu ulogu tokom izrade, provođenja i povezanih procesa praćenja programa.

(5) Pomoć IPA III može se provoditi kroz operativne programe na osnovu relevantnih tematskih prioriteta utvrđenih u programskom okviru IPA III i smjernicama Komisije. Takve programe Komisija donosi na osnovu akcionih dokumenata koje je pripremio korisnik IPA III, u bliskoj saradnji s Komisijom.

Provođenje će biti u obliku višegodišnjih programa s godišnjim ratama u skladu s članom 30, stav 3. Uredbe NDICI.

Operativni programi će sadržavati sve informacije koje zahtijevaju povezana uputstva Komisije, uključujući, između ostalog:

(a) evaluaciju srednjoročnih potreba i ciljeva;

(b) pregled konsultacija s relevantnim dionicima;

(c) opis odabranih strateških akcija;

(d) dovoljno detaljnu finansijsku tabelu u kojoj je indikativno za svaku godinu naveden ukupan iznos doprinosa Unije;

(e) predložene modalitete evaluacije i praćenja;

(f) indikativni popis velikih projekata, ako ih ima;

(g) gdje je relevantno, opis struktura korisnika instrumenta IPA III i tijela za upravljanje i kontrolu programa, u skladu s članom 10. i Prilogom A.

(6) Veliki projekat iz člana 16, stav 5, tačka (f) ima ukupni trošak veći od 15.000.000 miliona eura.

[1] Uredba (EU) br. 231/2014 Evropskog parlamenta i Vijeća od 11. marta 2014. godine o uspostavi Instrumenta pretpristupne pomoći (IPA II) (SL L77, 15. marta 2014. godine, str.11)

Velike projekte korisnik instrumenta IPA III podnosi Komisiji na ocjenu. Finansiranje velikih projekata dogovorit će obje strane.

(7) Pomoć za ruralni razvoj u okviru instrumenta IPA III (IPARD) pruža se na osnovu relevantnih prioriteta utvrđenih programskim okvirom IPA III, i u strategijama poljoprivrednog i ruralnog razvoja korisnika instrumenta IPA III. Provođenje će biti u obliku višegodišnjih programa s godišnjim ratama u skladu s članom 30, stav (3) Uredbe o NDICI-ju, koji se sastavljaju na centralnom nivou i pokrivaju cijeli period provođenja instrumenta IPA III. Program IPARD III sadržavat će unaprijed definirani skup mjera dodatno specificiranih u sektorskom sporazumu. Program priprema Upravljačko tijelo IPARD-a, kako je navedeno u tački (a) člana 10, stav (9) ovog sporazuma koji se dostavlja Komisiji nakon konsultacija s odgovarajućim zainteresiranim stranama.

Pomoć ruralnom razvoju u okviru instrumenta IPA III pridonijet će postizanju sljedećih ciljeva:

a) Povećati konkurentnost poljoprivredno-prehrambenog sektora, postepeno ga usklađujući sa standardima EU-a i poboljšavajući učinkovitost i održivost proizvodnje na farmama, što će pružiti bolji odgovor na društvene zahtjeve za sigurnom, hranjivom i održivom hranom;

b) Olakšati razvoj poslovanja, rast i zapošljavanje u ruralnim područjima, poboljšati položaj poljoprivrednika u lancu vrijednosti i privući mlade poljoprivrednike u poljoprivredu;

c) Pridonijeti ublažavanju klimatskih promjena i prilagođavanju, poticati održivo upravljanje prirodnim resursima i pridonijeti zaštiti okoliša;

d) Poboljšati razvoj zajednice i društveni kapital u ruralnim područjima i izgraditi modernu javnu administraciju za poljoprivredu i ruralni razvoj, poštujući načela dobrog upravljanja.

Član 17. Usvajanje i izmjena programa

(1) Nakon njihova usvajanja, programi se po potrebi mogu mijenjati u skladu s članom 25. Uredbe o NDICI-ju.

(2) Prijedlozi izmjena i dopuna koje podnese korisnik instrumenta IPA III moraju biti propisno obrazloženi i sadržavati najmanje sljedeće podatke: tekst izmijenjenog programa, razloge za predloženu izmjenu, očekivane efekte izmjene, uključujući, prema potrebi, finansijski uticaj.

(3) Korisnik instrumenta IPA III predložit će izmjene programa kad god je to potrebno kako bi se odrazile promjene relevantnog zakonodavstva Unije ili kada to zahtijevaju promjene uslova za provođenje.

(4) Primjenjuju se detaljnije odredbe za pripremu, usvajanje i izmjene programa predviđene odgovarajućim dokumentima i uputstvima koje priprema Komisija.

ODJELJAK IV PRAVILA PROVOĐENJA
GLAVA I OPĆA PRAVILA I NAČELA PROVOĐENJA

Član 18. Postupci nabavke, postupci dodjele grantova i drugi postupci

(1) Pomoću u okviru instrumenta IPA III upravlja se u skladu s odredbama Finansijske uredbe.

(2) Svi ugovori o uslugama, nabavci, radovima, grantovima i twinningu dodjeljuju se i provode u skladu s pravnim okvirom EU-a i standardima Komisije u cilju provođenja vanjskih akcija, koji su na snazi u momentu pokretanja predmetnog postupka.

(3) Rezultati konkursnih postupaka, kao i pozivi za dodjelu grantova, twinninga i nagrada objavljuju se u skladu s Finansijskom uredbom i kako je bliže određeno u članu 23 ovog sporazuma.

(4) U slučaju indirektnog upravljanja od strane korisnika instrumenta IPA III, u roku od mjesec dana nakon stupanja na snagu odgovarajućeg sporazuma o finansiranju, NAO će Komisiji dostaviti predviđanja za nabavku, ugovaranje i finansije za program(e) provedenu u okviru sporazuma o finansiranju koji pokriva cijeli period trajanja programa. Ova obaveza se ne odnosi na programe ruralnog razvoja.

(5) Što se tiče nabavke, pravila i postupci korisnika instrumenta IPA III koji se usklađuju s Direktivom 2014/24/EU Evropskog parlametna i Vijeća[1] smatrat će se jednakovrijednim pravilima koja primjenjuje Komisija u skladu s Finansijskom uredbom. Komisija može prihvatiti da se takva pravila i postupci primjenjuju za provođenje pomoći u okviru instrumenta IPA III u skladu s uslovima relevantnih odredaba u sporazumu o finansiranju.

Član 19. Pravila o državljanstvu i porijeklu u postupcima nabavke, grantova i drugih dodjela

(1) Učešće u postupcima nabavke, dodjele grantova i nagrada za programe finansirane u okviru instrumenta IPA III otvoreno je za međunarodne[2] i regionalne organizacije i za sva druga fizička lica koja su državljani sljedećih zemalja i pravna lica, koja su stvarno osnovana u sljedećim zemljama (u daljnjem tekstu "Prihvatljive zemlje"):

(a) Države članice, korisnici instrumenta IPA III, ugovorne strane Sporazuma o Evropskom privrednom prostoru i partnerske zemlje obuhvaćene Prilogom I Uredbe o NDICI-ju, i

(b) Zemlje za koje je Komisija uspostavila recipročni pristup vanjskoj pomoći. Recipročni pristup može se odobriti, na ograničeni period od najmanje jedne godine, kad god neka zemlja pod jednakim uslovima odobri prihvatljivost subjektima iz Unije i iz zemalja koje ispunjavaju uslove prema IPA III. Prije nego što Komisija odluči o recipročnom pristupu, konsultirat će se s korisnikom instrumenta IPA III.

(2) Sve nabavke i materijali finansirani u okviru instrumenta IPA III mogu poticati iz bilo koje zemlje.

(3) Pravila propisana ovim članom ne primjenjuju se i ne postavljaju ograničenja u pogledu državljanstva fizičkih lica koja su zaposlena ili su na drugi način u zakonskom ugovornom odnosu s prihvatljivim izvođačem ili, gdje je to slučaj, podizvođačem.

(4) Za programe koje zajednički sufinansira subjekt ili se provode u direktnom ili indirektnom upravljanju sa subjektima kako je navedeno u tačkama (c) (ii) do (viii) člana 62, stav (1) Finansijske uredbe, pravila o prihvatljivosti tih subjekata također će se primjenjivati.

(5) Ako donatori finansiraju povjerenički fond koji je osnovala Komisija ili putem vanjskih namjenskih prihoda, primjenjuju se pravila prihvatljivosti iz osnivačkog akta povjereničkog fonda ili iz sporazuma s donatorom u slučaju vanjskih namjenskih prihoda.

(6) U slučaju programa koje finansira instrument IPA III i drugi finansijski instrument Unije, prihvatljivi subjekti u okviru bilo kojeg od navedenih instrumenata smatraju se prihvatljivima.

(7) U slučaju višedržavnih programa prihvatljivim se mogu smatrati pravna lica koja su državljani, a u slučaju pravnih lica

[1] Direktiva 2014/24/EU Evropskog parlamenta i Vijeća od 26. februara 2014. godine o javnoj nabavci i stavljanju izvan snage Direktive 2004/18/EZ Evropskog parlamenta i Vijeća od 31. marta 2004. godine o koordinaciji postupaka za dodjelu ugovora o javnim radovima, ugovora o javnoj nabavci i ugovora o javnim uslugama.

[2] Međunarodne organizacije su međunarodne organizacije iz javnog sektora osnovane međunarodnim sporazumima, specijalizirane agencije koje su osnovale takve organizacije i druge neprofitne organizacije koje su odlukom Komisije izjednačene s međunarodnim organizacijama.

koje su također stvarno osnovana u državama korisnicama instrumenta IPA III i regionima obuhvaćenih programom.

(8) Pravila prihvatljivosti iz ovog člana mogu biti ograničena s obzirom na državljanstvo, geografski položaj ili prirodu podnosioca zahtjeva, ako su takva ograničenja potrebna zbog specifične prirode i ciljeva programa, te kada su potrebna za njeno efikasno provođenje.

(9) Ponuđače, podnosioce zahtjeva i kandidate iz neprihvatljivih zemalja Komisija može prihvatiti kao prihvatljive u slučaju hitnosti ili nedostupnosti usluga na tržištima dotičnih zemalja ili teritorija, ili u drugim propisno utemeljenim slučajevima kada bi primjena pravila prihvatljivosti učinila realizaciju programa nemogućom ili iznimno teškom.

(10) Radi promicanja lokalnih kapaciteta, tržišta i nabavke prednost imaju lokalni i regionalni izvođači kada je Finansijskom uredbom predviđeno dodjeljivanje na osnovu jednog konkursa. U svim ostalim slučajevima, promicat će se učešće lokalnih i regionalnih izvođača u skladu s relevantnim odredbama te uredbe.

Član 20. Učešće u programima i agencijama Unije

(1) Pomoć se može dodijeliti za podršku učešću korisnika instrumenta IPA III u programima Unije i agencijama Unije.

(2) Učešće korisnika instrumenta IPA III u programima Unije slijedi posebne odredbe i uslove utvrđene za svaki pojedini program Unije u sporazumu sklopljenom između Komisije i korisnika instrumenta IPA III, u skladu sa sporazumima kojima se utvrđuju opća načela za učešće korisnika instrumenta IPA III u programima Unije.

Član 21. Načela provođenja budžetske podrške korisniku instrumenta IPA III

(1) Komisija može odlučiti dodijeliti budžetsku podršku korisniku instrumenta IPA III u skladu s članom 236. Finansijske uredbe i Smjernicama za budžetsku podršku EU-a, pod uslovom da su ispunjeni kriteriji prihvatljivosti primjenjivi za potrebe provođenja pomoći kroz budžetsku podršku u okviru instrumenta IPA III. Takva se podrška provodi u direktnom upravljanju.

(2) Isplata budžetske podrške zavisi od zadovoljavajućeg napretka u postizanju ciljeva dogovorenih s korisnikom instrumenta IPA III i predviđenih u sporazumu o finansiranju.

(3) Odgovarajući ugovori o finansiranju sklopljeni s korisnikom IPA III trebaju sadržavati sljedeće:

a) obavezu treće zemlje da Komisiji dostavi pouzdane i pravovremene informacije koje omogućavaju Komisiji da ocijeni ispunjavanje uslova iz člana 236, stav 2. Finansijske uredbe;

b) pravo Komisije da obustavi sporazum o finansiranju ako korisnik IPA III prekrši obavezu koja se odnosi na poštivanje ljudskih prava, demokratskih načela i vladavine prava, te u ozbiljnim slučajevima korupcije;

c) odgovarajuće odredbe u skladu s kojima se treća zemlja obavezuje da će odmah nadoknaditi cjelokupno ili dio relevantnog finansiranja operacije, u slučaju da se utvrdi da je isplata relevantnih sredstava Unije bila oštećena ozbiljnim nepravilnostima koje se mogu pripisati toj zemlji.

Član 22. Načela provođenja za twinning

(1) Akcije se mogu provoditi kroz twinning kada je administracija odabranih država članica saglasna pružiti traženu stručnu podršku u javnom sektoru. Twinning će pokriti naknadu troškova uključene države članice, a posebno može biti korišten za osiguranje dugoročnog angažmana savjetnika u oblasti pretpristupnog postupka radi pružanja konsultantskih usluga s punim radnim vremenom administraciji korisnika instrumenta IPA III, u daljnjem tekstu: rezidentni konsultant za twinning (RTA). Korisnik instrumenta IPA III će RTA-u staviti na raspolaganje odgovarajuće kancelarijske prostorije.

(2) Priručnik o twinningu, koji je izradila Komisija, primjenjivat će se na sve vrste twinninga.

GLAVA II TRANSPARENTNOST I VIDLJIVOST

Član 23. Informiranje, javnost i transparentnost

(1) Korisnik IPA III obavezuje se na povećanje transparentnosti i odgovornosti u pružanju pomoći. Objavljuje podatke o vrijednosti pomoći primljene u okviru instrumenta IPA III.

(2) U slučaju indirektnom upravljanja, korisnik IPA III objavljuje podatke o primaocima u skladu s primjenjivim pravilima i postupcima, u mjeri u kojoj se ta pravila smatraju jednakovrijednim pravilima i postupcima Komisije nakon evaluacije koju je provela Komisija.

(3) U nedostatku takve procjene ili kada procjena ne potvrdi da pravila korisnika instrumenta IPA III nisu jednaka pravilima Komisije, korisnik instrumenta IPA III dužan je ispuniti zahtjeve za objavljivanje informacija o ugovorima o nabavci i grantovima sadržanim u sporazumima o finansiranju i sektorskim sporazumima, zavisno od slučaja.

(4) Korisnik instrumenta IPA III dužan je objaviti programe u okviru IPA III, kao i svaku reviziju i izmjene i dopune.

Član 24. Strateška komunikacija i vidljivost

(1) Korisnik instrumenta IPA III će podizati svijest javnosti o mogućnostima koje proizilaze iz bliže integracije i reformi EU-a provedene uz podršku EU-a, s ciljem osiguravanja javne podrške za EU i pristupanju EU.

(2) U svojim mjerama vidljivosti i komuniciranja, korisnik instrumenta IPA III obavještava javnost o:

(a) vrijednostima, politici i programima EU-a i njihovom uticaju na svakodnevni život ljudi;

(b) procesu pristupanja EU s popratnim reformama i njihovim dugoročnim koristima i prilikama za građane i privredu;

(c) finansiranju od strane EU-a osiguranom za korisnika kroz instrument IPA III i njegovoj povezanosti s vrijednostima i ciljevima politike EU-a, s akcentom na opipljiv pozitivan efekat projekata finansiranih iz EU-a na građane i privredu.

(3) Korisnik instrumenta IPA III posebno će priznati porijeklo finansiranja od strane EU-a i osigurati njegovu odgovarajuću vidljivost:

(a) davanjem izjave u kojoj se na vidljiv način ističe podrška dobijena od EU-a u svim dokumentima i komunikacionom materijalu koji se odnosi na izvršenje sredstava, uključujući službenu web-stranicu i račune društvenih medija, ako postoje;

(b) promicanjem akcija i njihovih rezultata kroz pružanje koherentnih, efikasnih i proporcionalnih ciljanih informacija višestrukoj publici, uključujući medije.

(4) Korisnik instrumenta IPA III obavještava Komisiju o planiranju i provođenju mjera vidljivosti i komunikacije, te traži sinergiju s mjerama Komisije.

(5) Komisija i korisnik instrumenta IPA III dogovorit će se o usklađenom planu aktivnosti u smislu vidljivosti i komunikacije kako bi informacije o programima i akcijama pomoći u okviru IPA III bile dostupne i aktivno objavljivane u državi korisnika instrumenta IPA III. Postupci za provođenje takvih aktivnosti utvrđuju se sektorskim sporazumima ili sporazumima o finansiranju.

(6) U slučaju direktnog upravljanja, za provođenje aktivnosti iz stava 5. nadležna je Komisija uz pomoć korisnika instrumenta IPA III.

(7) U slučaju indirektnog upravljanja od strane korisnika instrumenta IPA III, a za programe prekogranične saradnje iz člana 64, stav (2), tačka (b), za provođenje aktivnosti iz stava (5) nadležne su relevantne institucije korisnika instrumenta IPA III.

(8) Aktivnosti vidljivosti i komunikacije promicat će transparentnost i odgovornost u korištenju sredstava, uz posebne odredbe o neobjavljivanju indikativnih budžeta za nabavku roba i radova prije potpisivanja ugovora, prema potrebi.

(9) O svojim aktivnostima u pogledu vidljivosti i komunikacije o instrumentu IPA III, korisnik instrumenta IPA III izvještava Odbor IPA-e za praćenje i sektorske odbore za praćenje.

GLAVA III ZAŠTITA PODATAKA I POVJERLJIVOST

Član 25. Zaštita podataka

(1) Korisnik instrumenta IPA III dužan je osigurati odgovarajuću zaštitu ličnih podataka ekvivalentnu onoj utvrđenoj u Uredbi (EU) 2018/1725 i Uredbi (EU) 2016/679, kako je navedeno u članu 12, stav (3), tačka f). Lični podaci su sve informacije koje se odnose na identificirano fizičko lice ili fizičko lice koje se može identificirati. Svaka operacija koja uključuje obradu ličnih podataka, kao što je prikupljanje, evidentiranje, organizacija, pohrana, prilagođavanje ili izmjena, povrat, savjetovanje, korištenje, otkrivanje, brisanje ili uništavanje, temeljit će se na pravilima i postupcima korisnika instrumenta IPA III i odraditi samo onoliko koliko je potrebno za provođenje pomoći u okviru instrumenta IPA III.

(2) Korisnik instrumenta IPA III posebno će poduzeti odgovarajuće tehničke i organizacione sigurnosne mjere u vezi s rizicima svojstvenim svakoj takvoj operaciji i karakteru informacija koje se odnose na dotično fizičko lice, kako bi:

(a) spriječio svaku neovlaštenu osobu da dobije pristup računarskim sistemima koji izvode takve operacije, a posebno neovlašteno čitanje, kopiranje, mijenjanje ili uklanjanje medija za pohranu; neovlašteni unos podataka, kao i svako neovlašteno otkrivanje, izmjenu ili brisanje pohranjenih informacija;

(b) osigurao da ovlašteni korisnici IT-sistema koji izvode takve operacije mogu pristupiti samo informacijama na koje se njihovo pravo pristupa odnosi;

(c) osmisliti svoju organizacionu strukturu tako da ispunjava gore navedene zahtjeve.

Član 26. Povjerljivost

(1) Ne dovodeći u pitanje član 49, korisnik instrumenta IPA III i Komisija čuvaju povjerljivost svakog dokumenta, informacije ili drugog materijala koji se direktno odnosi na provođenje pomoći IPA III koji je klasificiran kao povjerljiv.

(2) Korisnik IPA III saglasan je da ovlašteni subjekat iz člana 62, stav 1, tačka (c) (ii) do (viii) Finansijske uredbe, kojem je Komisija povjerila zadatke provođenja budžeta, može proslijediti dokumente u svom posjedu Komisiji isključivo u svrhu praćenja izvršenja povjerenih poslova. Komisija će poštivati dogovore o povjerljivosti sklopljene između korisnika IPA III i tog subjekta u skladu s odredbama ovog sporazuma.

(3) Strane će dobiti prethodnu uzajamnu pisanu saglasnost prije nego što objave takve informacije.

(4) Strane će ostati obavezane povjerljivošću do pet godina nakon završetka perioda izvršenja povezanog ugovora o finansiranju.

GLAVA IV DODJELA KAPACITETA I OPOREZIVANJE

Član 27. Dodjela kapaciteta za provođenje programa i izvršenje ugovora

(1) Kako bi se osiguralo efikasno provođenje programa koji se u cijelosti ili djelimično finansiraju iz bilo kojeg drugog instrumenta finansiranog od strane Unije, korisnik instrumenta IPA III poduzet će sve potrebne mjere kako bi osigurao:

(a) da, u slučaju konkursnih postupaka za vršenje usluga, nabavke ili radova, kao i poziva za podnošenje prijedloga za dodjelu grantova i twinninga, fizička ili pravna lica koja ispunjavaju uslove za učešće u postupcima dodjele u skladu s članom 19. imaju pravo na privremeno uspostavljanje ureda i boravak kada važnost ili trajanje ugovora to nalaže. To pravo stiče se tek nakon što je postupak pokrenut, a imat će ga rukovodeće i tehničko osoblje, uključujući rezidentne savjetnike za twinning (RTA), potrebne za provođenje studija i drugih pripremnih mjera za izradu ponuda/prijava/prijedloga. Pravo neuspjelih ponuđača/kandidata/podnosilaca zahtjeva na privremene instalacije prestaje mjesec dana nakon obavještenja o odluci o dodjeli ugovora;

(b) da ponuđači i podnosioci prijave mogu dostaviti svoje ponude/prijave/prijedloge bez suočavanja s bilo kakvim preprekama, kao što su dodatni pravni, administrativni ili carinski zahtjevi koji sprječavaju ravnopravan tretman među ponuđačima ili podnosiocima zahtjeva, osim ako su ti zahtjevi sadržani u osnovnoj Odluci koju je usvojila Komisija;

(c) da se osoblju koje učestvuje u provođenju programa koji se u cijelosti ili djelimično finansiraju iz bilo kojeg drugog instrumenta Unije i članovima njihovih užih porodica daju povlastice, privilegije i izuzeća koji nisu ništa manji od onih koji se obično dodjeljuju drugom međunarodnom ili nerezidentnom osoblju zaposlenom u [državi korisnika instrumenta IPA III], prema bilo kojem drugom bilateralnom ili multilateralnom sporazumu ili aranžmanima za pomoć i tehničku saradnju;

(d) da se osoblju koje učestvuje u provođenju programa koji se u cijelosti ili djelimično finansiraju iz bilo kojeg drugog instrumenta Unije i članovima njihovih užih porodica dopusti ulazak [u državu korisnika instrumenta IPA III], kako bi se nastanili [u državi korisnika instrumenta IPA III], radili u njoj i napustili [državu korisnika instrumenta IPA III], u mjeri u kojoj je to opravdano prirodom osnovnog ugovora;

(e) izdavanje svih dozvola potrebnih za uvoz robe, posebno profesionalne opreme potrebne za izvršenje osnovnog ugovora, u skladu s postojećim zakonima, pravilima i propisima korisnika instrumenta IPA III;

(f) da će uvozi koji se obavljaju u okviru programa finansiranih u cijelosti ili djelimično iz IPA III ili bilo kojeg drugog instrumenta Unije biti izuzeti od svih uvoznih pristojbi;

(g) izdavanje svih dozvola potrebnih za ponovni izvoz gore navedene robe, nakon što se osnovni ugovor u potpunosti izvrši;

(h) davanje odobrenja za uvoz ili sticanje strane valute potrebnih za provođenje osnovnog ugovora i primjenu nacionalnih propisa o kontroli kursa na nediskriminirajući način na ugovarače, bez obzira na njihovo državljanstvo ili mjesto poslovnog nastana;

(i) repatrijaciju sredstava primljenih u vezi s akcijom iz programa koji se u cijelosti ili djelimično finansiraju iz bilo kojeg drugog instrumenta Unije;

(j) da će transakcije potrebne za izvršenje ugovora iz programa koji se u cijelosti ili djelimično finansiraju iz bilo kojeg drugog instrumenta Unije biti izuzete od postupaka koji zahtijevaju prijenos plaćanja za robu ili usluge njihovim izvođačima u inostranstvu putem banaka ili finansijskih institucija koje posluju u [državi korisnika instrumenta IPA III].

(2) Korisnik instrumenta IPA III osigurava punu saradnju svih nadležnih tijela. Također će osigurati pristup firmama u državnom vlasništvu i državnim institucijama koje su uključene ili su nužne u provođenju neke akcije ili u izvršenju ugovora.

(3) Nakon stupanja na snagu ovog sporazuma, korisnik instrumenta IPA III će usvojiti ili izmijeniti zakone i/ili podzakonske akte potrebne za provođenje zahtjeva postupaka propisanih ovim članom, pri čemu je potrebno ove postupke učiniti što je više moguće jednostavnim, razumnim i vremenski efikasnim.

Član 28. Pravila o porezima, carinskim pristojbama i drugim fiskalnim naknadama

(1) Osim ako je drugačije predviđeno sektorskim sporazumom ili sporazumom o finansiranju, porezi, carine i naknade s jednakim efektom nisu prihvatljivi prema programima IPA III ili bilo kojem drugom instrumentu Unije. Ovo pravilo se primjenjuje i na sufinansiranje koje osigurava korisnik instrumenta IPA III, drugi subjekti za sufinansiranje, primaoci pomoći u okviru instrumenta IPA III ili bilo kojeg drugog finansiranja u okviru drugih instrumenata Unije.

(2) Primjenjuju se sljedeće odredbe:

(a) za potrebe ovog sporazuma, izraz izvođač iz Unije tumači se kao fizička i pravna lica koja izvršavaju ugovor Unije. Izraz "izvođač iz Unije" posebno uključuje izvođače usluga/robe/radova, korisnike granta (uključujući izvođače twinninga, korisnike podgranta), partnere u konzorciju ili zajedničkom poduhvatu ili sukorisnike ili povezane subjekte u grantovima, potprimaoce grantova, podizvođače, međunarodne organizacije i RTA-ove prema ugovorima o twinningu, kao i izvođače u sklopu Instrumenta tehničke pomoći i razmjene informacija (TAIEX);

(b) pojam "ugovor Unije" označava svaki ugovor, ugovor o grantu ili sporazum u direktnom ili indirektnom upravljanju putem kojeg se aktivnost finansira u okviru IPA III ili bilo kojeg drugog instrumenta Unije, uključujući podgrantove ili podugovore. Izraz "ugovor Unije" također obuhvata pružanje pomoći u okviru TAIEX-a i učešće u programima Unije;

(c) sav uvoz izvođača iz Unije smije ući u Bosnu i Hercegovinu, a da ne podliježe carinama ili uvoznim pristojbama, porezu na dodanu vrijednost (PDV), akcizama i drugom posebnom porezu na potrošnju ili bilo kojim drugim sličnim porezima, carinama ili naknadama s ekvivalentnim efektom. Takvo izuzeće se primjenjuje samo na uvoz ili naknade u vezi s isporučenom robom ili pruženim uslugama ili radovima koje izvode izvođači iz Unije u okviru ugovora Unije. Bosna i Hercegovina osigurava da će dotični uvoz biti pušten s tačke ulaska radi isporuke izvođačima iz Unije u skladu s odredbama ugovora i za neposrednu upotrebu prema potrebi za normalno provođenje ugovora, bez obzira na bilo kakva kašnjenja ili sporove oko podmirenja gore navedenih pristojbi, poreza ili naknada;

(d) izvođači iz Unije oslobođeni su PDV-a za svaku pruženu uslugu i/ili isporučenu robu i/ili radove izvedene prema ugovoru Unije. Isporučena dobra ili pružene usluge ili radovi koje je izvršio izvođač za izvođača iz Unije također su oslobođeni PDV-a u mjeri u kojoj su povezani s ciljevima i aktivnostima iz ugovora Unije;

(e) izuzeće predviđeno tačkom (d) provodi se putem sljedećeg mehanizma.

(i) korisnik IPA III će osigurati da se uspostavi efikasan mehanizam i postupci za ex-ante oslobađanje od PDV-a. Ovaj mehanizam dopušta izvođačima iz Unije i izvođačima izvođača iz Unije da izdaju račun bez PDV-a.

U slučaju da korisnik instrumenta IPA III ne osigura da efikasni mehanizam i postupci za ex-ante oslobođenje od PDV-a budu uspostavljeni odmah nakon stupanja na snagu ovog sporazuma, Komisija može primijeniti finansijsku ispravku.

(ii) iznimno, kada u propisno opravdanim slučajevima ex-ante oslobađanje nije tehnički ili praktično izvedivo, oslobađanje od PDV-a provodi se povratom ili prebijanjem.

Kada se primjenjuje postupak povrata, izvođači iz Unije i izvođači izvođača iz Unije moći će dobiti povrat PDV-a direktno od nadležnog poreznog tijela nakon podnošenja pisanog zahtjeva nadležnom poreznom tijelu popraćenog potrebnom dokumentacijom koja se zahtijeva prema zakonu Bosne i Hercegovine za povrat PDV-a.

Kada se primjenjuje postupak prebijanja, izvođač iz Unije i izvođači izvođača iz Unije imaju pravo prebijati ili odbiti svaki ulazni PDV plaćen u vezi s isporučenom robom ili pruženim uslugama ili radovima izvršenim u okviru IPA III pomoći, koji su oslobođeni PDV-a, kako je predviđeno u ovom sporazumu, protiv PDV-a koji im je nastao za bilo koju od svojih uobičajenih poslovnih transakcija izvan instrumenta IPA III.

Odgovorno porezno tijelo će ispuniti svaki zahtjev za povrat poreza i prebijanje u roku od najviše 30 kalendarskih dana bez ikakvih troškova osim minimalnih i razumnih administrativnih pristojbi;

(f) dobit ili prihod koji proizilaze iz ugovora Unije oporezuju se u Bosni i Hercegovini u skladu s centralnim/lokalnim poreznim sistemom. Međutim, fizička i pravna lica, uključujući strano osoblje i RTA-ove, rezidente ili osnovane u državama članicama Evropske unije ili drugim zemljama koje ispunjavaju uslove u okviru IPA III, osim korisnika instrumenta IPA III, koji izvršavaju ugovore Unije i izvođači radova primalaca (bez obzira na njihovo državljanstvo ili mjesto prebivališta, osim ako je drugačije predviđeno Sporazumom o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja ili utaji poreza koji je zaključila Bosna i Hercegovina) bit će izuzeti od poreza na dobit ili dohodak u Bosni i Hercegovini, uključujući porez po odbitku i prijelazne ili privremene poreze;

(g) grant Unije korisniku granta ne može se tumačiti kao dobit ili prihod tog korisnika granta. Ako je dobit ostvarena iz ugovora o grantu, Komisija će imati pravo na povrat postotka dobiti u skladu s uslovima osnovnog ugovora. Preostala dobit može biti oporeziva prema centralnom/lokalnom poreznom sistemu;

(h) troškovi izvođača iz Unije oslobađaju se od uvoznih pristojbi, akciza i drugih posebnih poreza na potrošnju ili od bilo kojih drugih sličnih poreza, pristojbi ili naknada s jednakim efektom na izdatke u vezi s isporučenom robom i/ili pruženim uslugama ili radovima koje je izvršio taj izvođač Unije prema ugovoru Unije;

(i) finansijska ili materijalna imovina/dobra uključujući izgrađene objekte ili prava prenesena na korisnike akcija/aktivnosti ili korisnike ugovora provedenih u okviru programa IPA III ili bilo kojeg instrumenta Unije neće za te korisnike generirati "porez na naslijeđe i prijenos" ili bilo koji drugi porez ili naknadu s jednakim efektom;

(j) lične stvari i stvari za domaćinstvo koje za ličnu upotrebu uvezu fizička lica (i članovi njihovih užih porodica), osim onih koji su angažirani lokalno, koja obavljaju zadaće definirane u ugovorima o uslugama ili radovima ili grantovima ili ugovorima ili sporazumima o twinningu, izuzeti su od plaćanja carina ili uvoznih pristojbi, poreza na dodanu vrijednost (PDV), akciza i drugih posebnih poreza na potrošnju ili od bilo kojih drugih sličnih poreza, pristojbi ili naknada s jednakim efektom/ili nerazmjernih zahtjeva za osiguranjem, s tim što se navedene lične stvari i predmeti za domaćinstvo ponovno izvoze ili prodaju u državi, u skladu s propisima koji su na snazi u Bosni i Hercegovini nakon isteka ugovora;

(k) izvođači iz Unije ne podliježu plaćanju administrativnih taksi ili naknada za registraciju, niti bilo koje druge naknade s jednakim učinkom u Bosni i Hercegovini ako su te pristojbe ili naknade direktno povezane s ugovorom Unije. Ovo se izuzeće primjenjuje i na transakcije (uključujući prijenos prava) i dokumente koji se odnose na plaćanja izvođaču iz Unije, uključujući ugovore sklopljene između korisnika granta (uključujući njihove partnere ili korisnike podgrantova) i njihovih izvođača (uključujući njihovo osoblje ili stručnjake pod

ugovorom), te ugovore sklopljene za slučajne i privremene izdatke prema ugovorima o pružanju usluga i ugovorima o radovima, ako su takve transakcije ili plaćanja direktno povezane s ugovorom Unije;

(l) Izvođači iz Unije također su izuzeti od plaćanja sljedećih pristojbi:

(i) poseban porez na komunikaciju;

(ii) porezi na motorna vozila;

(iii) posebne pristojbe koje primjenjuju regionalne ili lokalne vlasti ili posebni odbori u kontekstu izvršenja ugovora koje nisu razmjerne troškovima uključenim u njihovo izvršenje ili koje imaju jednak efekat kao porezi.

(3) Kad god je to potrebno, korisnik instrumenta IPA III usvaja ili mijenja i dopunjava svoje podzakonske akte i/ili akte kojima se omogućava primjena poreznih odredaba iz ovog sporazuma odmah nakon njegovog stupanja na snagu.

(4) Pravila i postupci iz ovog člana primjenjuju se i na sve slične poreze, pristojbe, tarife ili naknade s jednakim efektom, koji se mogu uvesti nakon datuma stupanja na snagu ovog sporazuma, pored već postojećih ili kao zamjena postojećim obavezama.

(5) U slučaju sukoba između odredaba ovog člana i zakonodavstva korisnika instrumenta IPA III, mjerodavne su odredbe ovog sporazuma. U slučaju pristupanja Uniji, korisnik instrumenta IPA III nastavit će primjenjivati odredbe člana 27. i ovog člana,o sim ako su one nespojive s njegovim obavezama prema relevantnoj pravnoj stečevini Unije.

ODJELJAK V PRAVILA O FINANSIJSKOM UPRAVLJANJU POMOĆI U OKVIRU INSTRUMENTA IPA III

GLAVA I OPĆE ODREDBE

Član 29. Prihvatljivost rashoda

(1) Izdaci se ne mogu finansirati više od jednom iz IPA III. Osim toga, rashodi finansirani iz IPA III neće primati nikakvo drugo finansiranje iz budžeta EU-a.

(2) Rashodi primaoca i plaćanja korisnika instrumenta IPA III u načelu neće biti prihvatljivi za finansiranje prema Uredbi IPA III prije potpisivanja relevantnog sporazuma o finansiranju, ugovora i dodataka, osim u slučajevima predviđenim članom 27, stav 6. Uredbe NDICI.

(3) Sljedeći rashodi neće biti prihvatljivi za finansiranje prema Uredbi o IPA III:

(a) kupovina zemljišta i postojećih zgrada, osim ako je to opravdano prirodom programa u odluci o finansiranju;

(b) drugi izdaci koji se mogu predvidjeti sektorskim sporazumima ili sporazumima o finansiranju.

(4) Konačni datum prihvatljivosti izdataka utvrđuje se u sporazumima o finansiranju.

Član 30. Sufinansiranje programa u okviru instrumenta IPA III

(1) Za programe koje provodi korisnik instrumenta IPA III u indirektnom upravljanju mogu biti potrebni finansijski doprinosi i korisnika instrumenta IPA III i Unije.

(2) Stopa sufinansiranja ima oblik zajedničkog sufinansiranja i utvrđuje se sektorskim ili sporazumom o finansiranju.

(3) Ako su potrebni finansijski doprinosi i korisnika instrumenta IPA III i Unije, doprinos Unije utvrđuje se u sektorskim sporazumima ili sporazumima o finansiranju.

GLAVA II PRAVILA KOJA SE ODNOSE NA INDIREKTNO UPRAVLJANJE OD STRANE KORISNIKA INSTRUMENTA IPA III

Član 31. Posebna pravila o prihvatljivosti rashoda za IPARD

Za program IPARD III primjenjuju se sljedeće posebne odredbe:

(a) doprinos EU-a investicionim projektima u okviru programa ruralnog razvoja vraća se ako se u roku od pet godina od konačne uplate Agencije IPARD projekat podvrgne značajnim izmjenama;

(b) u slučaju standardnih jediničnih troškova, paušalnih iznosa koji ne prelaze 100.000 EUR javnog doprinosa i paušalnog finansiranja, utvrđenih postotkom jedne ili više definiranih kategorija troškova, EU pokriva samo iznose koji su utvrđeni za svaku mjeru u akciji i kako ih je definirala odgovarajuća IPARD agencija prije poziva za podnošenje prijava;

(c) doprinosi iz programa IPARD III finansijskom instrumentu za korištenje u okviru tog programa IPARD III smatrat će se prihvatljivim rashodima;

(d) pri određivanju udjela javnih rashoda kao postotka ukupnog prihvatljivog troška ulaganja ne uzima se u obzir nacionalna podrška za olakšavanje pristupa zajmovima odobrenim bez ikakvog doprinosa Unije predviđenog Uredbom (EU) 2021/1529.

Član 32. Revizorski trag

NAO će osigurati da su sve relevantne informacije dostupne kako bi se osigurao dovoljno detaljan revizorski trag. Te informacije, između ostalog, uključuju materijalne dokaze o odobrenju zahtjeva za plaćanje, o obračunu i plaćanju takvih zahtjeva, te o tretmanu predujmova, jemstava i dugova.

Član 33. Uplate doprinosa Unije

(1) Uplata doprinosa Unije vrši se u granicama raspoloživih sredstava.

(2) Plaćanja se realiziraju u formi predfinansiranja, privremenih plaćanja i poravnanja završnog bilansa prema postupku utvrđenom u članu 42, stav (2). Ako su potrebni doprinosi i od Unije i od korisnika instrumenta IPA III, plaćanja doprinosa Unije za finansiranje dotičnih programa izračunavaju se primjenom stope sufinansiranja utvrđene u sektorskom ili sporazumu o finansiranju u odnosu na prihvatljive troškove potvrđene u skladu s članom 61, stav 5. u skladu s maksimalnim iznosom doprinosa Unije utvrđenom u sektorskom ili sporazumu o finansiranju.

(3) Do 15. januara i 15. jula svake godine, osim ako je drugačije predviđeno sektorskim sporazumom ili sporazumom o finansiranju, NAO će poslati Komisiji projekciju svog očekivanog zahtjeva za plaćanje za dotičnu fiskalnu godinu i za sljedeću fiskalnu godinu, u odnosu na sve programe u okviru instrumenta IPA III. Komisija može zatražiti ažuriranje projekcije, po potrebi.

(4) Komisija će izvršiti plaćanja Računovodstvenoj službi u roku od 90 dana nakon ispunjenja uslova iz članova 34, 35. ili 36. Komisija može prekinuti ovaj rok za podnošenje zahtjeva za plaćanje kako bi zatražila sve osnovne dokumente potrebne za pojašnjenje svih elemenata relevantnih za izvještaj o izdacima, uključujući informacije o prijavljivanju nepravilnosti u skladu s članom 51, stav (2) i Prilogom H.

(5) Iznosi navedeni u programima koje je podnio korisnik instrumenta IPA III, u izvještajima o izdacima, u zahtjevima za plaćanje i u izdacima navedenim u izvještajima o provođenju denominirani su u eurima. Korisnik instrumenta IPA III osigurava da za tokove riznice između Komisije i korisnika instrumenta IPA III kurs evidentiran za konverziju između eura i

nacionalne valute korisnika instrumenta IPA III bude mjesečni računovodstveni kurs eura koji je utvrdila Komisija za mjesec tokom kojeg je plaćeni izdatak evidentiran na računima dotične računovodstvene službe ili posredničkog tijela za finansijsko upravljanje navedeno u relevantnom sporazumu o finansiranju.

(6) Komisije će, zavisno od raspoloživosti budžetskih aproprijacija, vršiti plaćanje korisniku instrumenta IPA III u eurima na račun za eure, u skladu s odredbama članova 34, 35. i 36. i sektorskih ili sporazuma o finansiranju. Račun(i) u eurima otvaraju se za programe i koriste se isključivo za transakcije koje se odnose na te programe u skladu s odredbama relevantnih sektorskih ili sporazuma o finansiranju.

(7) Korisnik instrumenta IPA III dužan je osigurati da primaoci pravovremeno i u cijelosti dobiju ukupan iznos javnog doprinosa. Neće se naplaćivati nikakva naknada koja bi smanjila te iznose za primaoce, a javni doprinos i tako finansirana imovina ne podliježu nikakvoj administrativnoj ili sudskoj konfiskaciji, zapljeni ili sličnim odbicima.

(8) U slučajevima kada stanje na računu u eurima iz stava 6. nije dovoljno za pokriće zahtjeva za plaćanje koje primaoci podnose do primitka plaćanja od Komisije, korisnik instrumenta IPA III koristit će nacionalna sredstva za predfinansiranje doprinosa Unije. U tim će se slučajevima nacionalna sredstva tretirati kao sredstva Unije, a stav 6. primjenjuje se u trenutku kada se potpuna uplata doprinosa korisnika instrumenta IPA III, ako postoji, i doprinosa Unije unaprijed finansiranog iz nacionalnih sredstava evidentira na računima računovodstvene službe.

(9) Pomoć u okviru IPA III može pokriti samo izdatke koje je napravio i platio korisnik instrumenta IPA III u skladu s pravilima prihvatljivosti navedenim u ugovornim klauzulama i pravnim okvirom utvrđenim Finansijskom uredbom, Uredbom o NDICI-ju, Provedbenom uredbom IPA III i članovima 29, 30. i 31. ovog sporazuma, te kako je definirano u sektorskim i sporazumima o finansiranju, ako je primjenjivo.

(10) Razmjena informacija, uključujući podnošenje zahtjeva za plaćanje u skladu s članom 34, 35. i 36. ovog sporazuma u vezi s finansijskim transakcijama između Komisije i struktura i tijela iz člana 10, po potrebi se obavlja elektronskim putem, korištenjem postupaka prema uputstvima Komisije.

Član 34. Predfinansiranje

(1) Minimalni zahtjevi za plaćanje predfinansiranja su sljedeći:

(a) NAO je obavijestio Komisiju o otvaranju dotičnog računa za eure;

(b) relevantni sporazum o finansiranju je stupio na snagu.

(2) Detaljne odredbe o izračunu predfinansiranja za godišnje i višegodišnje programe utvrđuju se sektorskim sporazumom ili sporazumom o finansiranju.

(3) Ukupni iznos predfinansiranja bit će isplaćen najkasnije po zatvaranju programa.

Član 35. Privremene uplate

(1) Minimalni uslovi za privremene uplate su sljedeći:

(a) NAO je Komisiji poslao zahtjev za plaćanje, uključujući ovjerenu izjavu o izdacima s pojedinostima, plaćenim iznosima i priznatim troškovima, te po potrebi uključujući informacije o predfinansiranju. Zahtjev za plaćanje uključuje i relevantne informacije o provođenju kako je detaljno navedeno u sektorskom sporazumu ili sporazumu o finansiranju;

(b) da su gornje granice doprinosa Unije, utvrđene u odluci o finansiranju, poštovane;

(c) NIPAC je poslao Komisiji godišnji izvještaj o provođenju u skladu s članom 59, stav (1);

(d) Revizorsko tijelo je poslalo Komisiji godišnje revizorsko mišljenje i godišnji izvještaj o revizorskoj aktivnosti, u skladu s članom 63, stavovi (1) i (2);

(e) relevantni sporazum o finansiranju je na snazi;

(f) dostavljene su sve informacije koje je zatražila Komisija.

(2) Ne dovodeći u pitanje godišnje revizorsko mišljenje, ako se pokaže da se nije postupalo u skladu s važećim pravilima ili sredstva nisu pravilno iskorištena, plaćanja se mogu obustaviti ili prekinuti u skladu s postupkom utvrđenim u članovima 38. i 39.

Član 36. Poravnanje završnog bilansa

(1) Minimalni uslovi za poravnanje završnog bilansa su sljedeći:

(a) NAO je Komisiji poslao ovjereni završni izvještaj o izdacima i, ako je primjenjivo, konačni zahtjev za plaćanje;

(b) NIPAC je Komisiji poslao konačni izvještaj o provođenju u skladu s članom 60, stav (1);

(c) Revizorsko tijelo poslalo je Komisiji, u skladu s članom 63., stavovi 4. i 5, mišljenje o završnom računu, potkrijepljeno konačnim izvještajem o reviziorskoj aktivnosti;

(d) relevantni sporazum o finansiranju je na snazi;

(e) Komisija je završila postupak ispitivanja i prihvatanja obračunskih postupaka kako je predviđeno u članu 42.

Član 37. Povrat neiskorištenih sredstava u slučaju višegodišnjih programa

(1) Komisija će automatski poništiti svaki dio budžetske obaveze za program koji do 31. decembra pete godine nakon budžetske obaveze nije iskorišten u svrhu predfinansiranja ili privremenih plaćanja Komisije korisniku instrumenta IPA III ili za koji NAO nije dostavio nikakvu ovjerenu izjavu o izdacima ili bilo koji zahtjev za privremeno plaćanje u skladu s članom 35. U svrhu ovog člana uzimaju se u obzir samo priznati troškovi dostavljeni uz zahtjev za privremeno plaćanje ili izjavu o izdacima. Raniji rok može se odrediti sektorskim sporazumom ili sporazumom o finansiranju.

(2) Komisija će unaprijed obavijestiti NAO kad god postoji rizik od povrata neiskorištenih sredstava iz stava 1.

(3) Iznos na koji se odnosi povrat neiskorištenih sredstava umanjuje se za iznose koji su jednaki onom dijelu budžetske obaveze za koji:

(a) su radnje obustavljene sudskim postupkom ili upravnom žalbom koja ima efekat odgode; ili

(b) nije bilo moguće podnijeti zahtjev za plaćanje iz razloga više sile koja ozbiljno utiče na provođenje cijelog ili dijela programa.

Korisnik instrumenta IPA III koji se poziva na višu silu mora pokazati direktne posljedice više sile na provođenje cijelog ili dijela programa.

(4) Korisnik IPA III šalje Komisiji informacije o izuzecima iz stava 3, tačke (a) i (b) u godišnjem izvještaju iz člana 59, stava 1.

Član 38. Prekid plaćanja

(1) Bez obzira na rok(ove) za plaćanja utvrđen(e) u članu 33, stav (4), Komisija može u potpunosti ili djelimično prekinuti plaćanja korisniku instrumenta IPA III u svrhu provođenja daljnjih provjera ako:

(a) je Komisija primila pouzdane informacije koje ukazuju na značajan propust u funkcioniranju sistema upravljanja i kontrole ili da su troškovi koje je potvrdio NAO povezani s ozbiljnom nepravilnošću i nisu ispravljeni;

(b) je prekid neophodan kako bi se spriječila značajna šteta po finansijske interese Unije;

(c) Komisija dođe do informacija koje dovode u sumnju prihvatljivost troškova u zahtjevu za plaćanje.

(2) Komisija može ograničiti prekid na dio troškova obuhvaćenih zahtjevom za plaćanje na koji utiču elementi iz stava 1. Komisija će odmah obavijestiti korisnika instrumenta IPA III o razlogu prekida i zatražiti njegov hitan stav u tom pogledu i da, po potrebi, popravi situaciju. Komisija će okončati prekid čim se poduzmu potrebne mjere.

Član 39. Obustava plaćanja

(1) Komisija može obustaviti plaćanja korisniku instrumenta IPA III, posebno kada se otkriju sistemske pogreške koje dovode u pitanje pouzdanost sistema interne kontrole subjekta ili zakonitost i pravilnost osnovnih transakcija ili korištenje imovine i rezultata za namjeravanu svrhu, kako je navedeno u sektorskom ili finansijskom sporazumu.

(2) Korisniku instrumenta IPA III daje se mogućnost da iznese svoja zapažanja u roku od dva mjeseca prije nego što Komisija donese odluku o obustavi u skladu sa stavom 1.

(3) Komisija će prekinuti obustavu kada korisnik instrumenta IPA III poduzme potrebne mjere za otklanjanje sistemskih pogrešaka.

Ako korisnik instrumenta IPA III nije poduzeo takve mjere, Komisija može odlučiti otkazati cijeli ili dio doprinosa programu iz IPA III u skladu s članom 43.

Član 40. Povrat sredstava

(1) Svaka situacija definirana u članu 50, stav (7) i članu 51, stav (5) koja se desi u bilo kojem momentu tokom provođenja pomoći u okviru IPA III ili je rezultat revizije može dovesti do toga da Komisija povrati sredstva od korisnika instrumenta IPA III.

(2) NAO će povratiti doprinos Unije isplaćen korisniku instrumenta IPA III od onih koji su se našli u bilo kojoj situaciji definiranoj u članu 51, stav (5) ili su imali koristi od toga, u skladu s postupcima povrata javnih sredstava korisnika instrumenta IPA III. Činjenica da NAO ne uspije vratiti sva ili dio sredstava ne sprječava Komisiju da povrati sredstva od korisnika instrumenta IPA III.

Član 41. Finansijske ispravke od strane korisnika instrumenta IPA III

NAO će izvršiti finansijske ispravke ako se otkrije bilo koja situacija definirana članom 51, stav (5), otkazivanjem cijelog ili dijela doprinosa Unije predmetnim programima. NAO će uzeti u obzir prirodu i težinu nepravilnosti i finansijski gubitak doprinosa Unije osiguravajući načelo proporcionalnosti.

Član 42. Postupak ispitivanja i prihvatanja obračuna

(1) Svrha postupka ispitivanja i prihvatanja obračuna je osigurati da su izdaci koje je napravio i platio korisnik instrumenta IPA III u kontekstu indirektnog upravljanja i koji bi se mogli naplatiti iz budžeta Unije u skladu s važećim pravilima Unije i da su obračuni potpuni, tačni i istiniti.

(2) Postupak ispitivanja i prihvatanja obračuna sastoji se od:

(a) analize završnog izvještaja o izdacima koji je dostavio NAO;

(b) analize završnog izvještaja o provođenju godišnjeg ili višegodišnjeg akcionog programa u skladu s članom 60;

(c) analize mišljenja koje je poslalo Revizorsko tijelo o izvještaju o izdacima potkrijepljeno konačnim izvještajem o revizorskoj aktivnosti;

(d) analize relevantnih dokumenata, kako je navedeno u sektorskom sporazumu ili sporazumu o finansiranju i, prema potrebi, provjere na licu mjesta od strane Komisije, bez ograničenja ili restrikcija, sadržaja tih finansijskih izvještaja ili izvještaja i osnovnih transakcija, uključujući provjere primaoca;

(e) utvrđivanja od strane Komisije iznosa izdataka za koji se može teretiti budžet Unije, prema potrebi, nakon kontradiktornog postupka i nakon što je korisnik instrumenta IPA III obaviješten o tome;

(f) izračuna mogućeg finansijskog ispravka koji proizilazi iz izdataka nastalih i plaćenih kršenjem pravila utvrđenih u ovom sporazumu i, kada je relevantno, u sektorskom sporazumu ili sporazumu o finansiranju;

(g) povrata ili plaćanja od strane Komisije salda koji proizilazi iz razlike između prihvaćenih izdataka za budžet Unije i iznosa koji su već plaćeni korisniku instrumenta IPA III.

(3) Postupak provjere i prihvatanje obračuna iz stava 2. ne dovodi u pitanje mogućnost Komisije da nadoknadi neprihvatljive izdatke u kasnijoj fazi na osnovu revizija ili inspekcija provedenih tokom ili nakon provođenja programa.

Član 43. Finansijske korekcije od strane Komisije

(1) Kako bi osigurala da su sredstva u okviru instrumenta IPA III korištena u skladu s važećim pravilima, Komisija će primijeniti mehanizme finansijskih korekcija u skladu s članom 12. Provedbene uredbe IPA III i kako je detaljno navedeno u sektorskom sporazumu ili sporazumu o finansiranju.

(2) Finansijska korekcija može proizaći iz sljedećeg:

(a) identifikacije bilo koje situacije definirane članom 51, stav (5);

(b) utvrđivanja slabosti ili nedostataka u sistemima upravljanja i kontrole korisnika instrumenta IPA III;

(c) neuspjeha da se osigura postizanje rezultata i korištenje sredstava i rezultata za namjeravanu svrhu, kako je navedeno u sektorskom ili finansijskom sporazumu;

(d) poduzimanja popratnih aktivnosti Komisije u pogledu izvještaja o revizorskim aktivnostima i mišljenja Revizorskog tijela.

(3) Ako Komisija utvrdi da su izdaci u okviru programa obuhvaćenih instrumentom IPA III nastali, plaćeni i potvrđeni na način kojim su prekršena važeća pravila, Komisija odlučuje koji će iznosi biti izuzeti iz finansiranja koje vrši Unija.

(4) Izračun i utvrđivanje svih takvih korekcija, kao i povezanih povrata, vrši Komisija, prema kriterijima i postupcima iz stavova 5, 6. i 7. ovog člana i članova 42, 44. i 45.

(5) Finansijske korekcije se po potrebi vrše kompenzacijom ili prebijanjem.

(6) Komisija primjenjuje finansijske korekcije na osnovu utvrđivanja neopravdano utrošenih iznosa i finansijskih implikacija za budžet. Ako se takvi iznosi ne mogu tačno identificirati radi primjene pojedinačnih korekcija, Komisija može primijeniti paušalne korekcije ili korekcije na osnovu ekstrapolacije nalaza.

(7) Prilikom odlučivanja o iznosu korekcije, Komisija uzima u obzir prirodu i težinu ili obim i finansijske implikacije svake situacije definirane stavom (2), kao i načelo proporcionalnosti.

Član 44. Postupak za finansijske korekcije

(1) Prije donošenja odluke o finansijskoj korekciji, uključujući odluke donesene na osnovu postupka pregleda i prihvatanja obračuna, Komisija će u roku od dva mjeseca obavijestiti NAO o svojim privremenim zaključcima i zatražiti od njega komentar.

Ako Komisija predloži finansijsku korekciju na osnovu ekstrapolacije nalaza ili po paušalnoj stopi u skladu s članom 43, stav (6), korisniku instrumenta IPA III će se dati mogućnost da pruži informacije koje bi Komisiji omogućile da utvrdi stvarni obim bilo koje situacije definirane u članu 43, stav (2), kroz pregled dotične dokumentacije. U dogovoru s Komisijom, korisnik instrumenta IPA III može ograničiti obim ovog ispitivanja na dio ili uzorak dotične dokumentacije. Osim u opravdanim slučajevima, vrijeme dopušteno za korisnika

instrumenta IPA III ne smije biti duže od perioda od dva mjeseca nakon dvomjesečnog perioda iz prvog podstavka. Daljnji detalji mogu biti navedeni u sektorskom sporazumu ili sporazumu o finansiranju.

(2) Komisija će donijeti odluku nakon što uzme u obzir sve dokaze koje je dostavio korisnik instrumenta IPA III.

Član 45. Ponovno korištenje doprinosa Unije

(1) Sredstva doprinosa Unije koja su otkazana nakon finansijskih korekcija prema članu 43. uplaćuju se u budžet Unije.

(2) Doprinos nadoknađen u skladu s članom 40. ili otkazan u skladu s članom 41. ne može se ponovno koristiti za aktivnost ili aktivnosti koje su bile predmet nadoknade ili finansijske ispravke, niti smije, u slučaju da su povrat ili finansijska ispravka bili izvršeni zbog sistemske nepravilnosti, biti upotrijebljen u okviru cijelog ili dijela programa u kojoj se sistemska nepravilnost pojavila.

Član 46. Otplata

(1) Korisnik instrumenta IPA III dužan je izvršiti svaku otplatu koja ide u opći budžet Unije prije datuma dospijeća navedenog u nalogu za povrat sastavljenom u skladu s članom 100. Finansijske uredbe.

(2) Za svako kašnjenje u otplati obračunavaju se kamate za zakašnjelo plaćanje, u skladu s članom 99. Finansijske uredbe.

GLAVA III ZATVARANJE PROGRAMA ILI DIJELA PROGRAMA

Članak 47. Zatvaranje programa ili dijela programa u okviru indirektnog upravljanja od strane korisnika instrumenta IPA III

(1) Komisija će pisanim putem obavijestiti korisnika instrumenta IPA III o zatvaranju programa.

(2) Komisija neće zatvoriti program bez prethodnog pregleda i prihvatanja obračuna, kako je predviđeno članom 42.

(3) Zatvaranje programa ne dovodi u pitanje pravo Komisije da poduzima finansijske korekcije u kasnijoj fazi.

(4) Detaljnija pravila o zatvaranju programa i relevantne obaveze izvještavanja mogu se utvrditi sektorskim sporazumom ili sporazumom o finansiranju.

Član 48. Zatvaranje programa ili dijela programa koji se provodi u direktnom upravljanju i indirektnom upravljanju sa subjektima koji nisu korisnik instrumenta IPA III

(1) Program je zatvoren kada se okončaju svi ugovori i grantovi.

(2) Komisija će pisanim putem obavijestiti korisnika instrumenta IPA III o zatvaranju programa.

Član 49. Čuvanje dokumenata

(1) Pet godina od datuma zatvaranja programa, korisnik instrumenta IPA III čuva sve dokumente relevantne za postupke nabavke i dodjele grantova, ugovore, priloge, relevantnu korespondenciju i sve relevantne dokumente koji se odnose na plaćanja i povrate.

(2) Period iz tačke (1) prekida se u slučaju sudskog postupka ili na adekvatno opravdan zahtjev Komisije.

GLAVA IV NADZOR, KONTROLA, REVIZIJA I ZAŠTITA FINANSIJSKIH INTERESA

Član 50. Nadzor, kontrola i revizija od strane Komisije, Evropskog ureda za borbu protiv prevara i Evropskog revizorskog suda

(1) Svi sporazumi o finansiranju i naknadni ugovori, uključujući moguće podugovore koje korisnici zaključuju s trećim stranama, podliježu nadzoru, kontroli i reviziji od strane Komisije, uključujući Evropski ured za borbu protiv prevara (OLAF), te reviziji Evropskog revizorskog suda.

U indirektnom upravljanju od strane korisnika instrumenta IPA III, to uključuje i pravo Komisije i Delegacije Unije u Bosni i Hercegovini da provedu mjere, kao što su:

(a) prethodne (ex-ante) provjere nadmetanja i ugovaranja;

(b) naknadne (ex-post) kontrole nadmetanja, ugovaranja, izvršenja ugovora, uključujući njihovo finansijsko upravljanje;

(c) nadzor u vezi s funkcioniranjem sistema upravljanja i kontrole.

Propisno ovlašteni vanjski revizori, agenti ili predstavnici Komisije, OLAF-a i Evropskog revizorskog suda imaju pravo provesti svaku tehničku i finansijsku provjeru ili reviziju koje smatraju potrebnim za praćenje provođenja programa ili ugovora, uključujući obilaske lokacija i prostorija u kojima se aktivnosti finansirane iz instrumenta IPA III provode ili se njima upravlja. Komisija će o takvim misijama unaprijed obavijestiti dotična tijela.

(2) Korisnik instrumenta IPA III će imenovati službu za koordinaciju borbe protiv prevara[1], kako bi se olakšala učinkovita saradnja i razmjena informacija, uključujući informacije operativne prirode s OLAF-om.

U indirektnom upravljanju, služba za koordinaciju borbe protiv prevara ima zadatak koordinirati administrativne i operativne obaveze i aktivnosti, te predlagati izmjene i dopune zakonodavstva korisnika instrumenta IPA III, prema potrebi, kako bi se zaštitili finansijski interesi Unije. Služba će, između ostalog:

- voditi izradu/provođenje strategija za zaštitu finansijskih interesa Unije;
- identificirati moguće slabosti u sistemima korisnika IPA III za upravljanje sredstvima Unije, uključujući pomoć u okviru IPA III;
- osigurati dovoljan kapacitet ljudskih resursa za ove zadatke, uključujući obuku osoblja za sprječavanje prevara;
- podržati saradnju između upravljačkih tijela korisnika instrumenta IPA III, tužilaštva i OLAF-a;
- podijeliti informacije o nepravilnostima i slučajevima sumnje na prevaru, uključujući one identificirane u revizijama i provjerama koje provode Tijelo za reviziju, službe unutrašnje revizije, upravljačka struktura, upravljačka tijela i posrednička tijela, s administracijom korisnika instrumenta IPA III i OLAF-om;
- osigurati ispunjenje svih obaveza iz Uredbe (EZ, Euratom) br. 883/2013 Evropskog parlamenta i Vijeća[2], Uredbe Vijeća (Euratom, EZ) br. 2988/1995[3] i Uredbe Vijeća (EZ, Euratom) br. 2185/1996[4].

(3) Korisnik instrumenta IPA III dužan je dostaviti sve tražene informacije i dokumente, uključujući sve elektronske podatke, te poduzeti sve odgovarajuće mjere da olakša rad licima koja su upućena za obavljanje revizija, provjera na licu mjesta ili kontrola.

---

[1] Ova služba nije dio struktura iz člana 10. i stoga njeno osnivanje nije preduslov za povjeravanje zadaća provođenja budžeta.

[2] Uredba (EU, Euratom) br. 883/2013 Evropskog parlamenta i Vijeća od 11. septembra 2013. o istragama koje provodi Evropski ured za borbu protiv prevara (OLAF) i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1073/1999 Evropskog parlamenta i Uredbe Vijeća i Vijeća (Euratom) br. 1074/1999, (SL L 248, 18. septemba 2013. godine, str. 1).

[3] Uredba Vijeća (EZ, Euratom) br. 2988/1995 od 18. decembra 1995. o zaštiti finansijskih interesa Evropskih zajednica (SL L 312, 23. decembra 1995. godine, str. 1).

[4] Uredba Vijeća (Euratom, EZ) br. 2185/96 od 11. novembra 1996. o provjerama na licu mjesta i kontrolama koje provodi Komisija u cilju zaštite finansijskih interesa Evropskih zajednica od prevare i drugih nepravilnosti (SL L 292, 15. novembra 1996. godine, str. 2)

(4) Korisnik instrumenta IPA III osigurava da agenti ili predstavnici Komisije, uključujući OLAF, imaju pravo pregledati svu relevantnu dokumentaciju, digitalne podatke i račune koji se odnose na stavke finansirane u okviru povezanog sporazuma o finansiranju, te pomoći Evropskom revizorskom sudu da izvrši revizije koje se odnose na korištenje pomoći u okviru instrumenta IPA III. Ako se uređaji u privatnom vlasništvu koriste u radne svrhe, ti uređaji mogu biti predmet inspekcije od strane OLAF-a. OLAF će takve uređaje podvrgnuti inspekciji samo pod istim uslovima i u istoj mjeri u kojoj je nacionalnim kontrolnim tijelima dopušteno da istražuju uređaje u privatnom vlasništvu i kada OLAF ima opravdane razloge za sumnju da bi njihov sadržaj mogao biti relevantan za istragu.

(5) Kako bi se osigurala efikasna zaštita finansijskih interesa Unije, Komisija, uključujući OLAF, može provoditi i sve istražne radnje, a posebno provjere na licu mjesta i kontrole u skladu s Uredbom (EU, Euratom) br. 883/2013 i Uredbom (EZ, Euratom) br. 2185/1996. Ove provjere i kontrole pripremaju se i provode u bliskoj saradnji s korisnikom instrumenta IPA III, koji će biti pravodobno obaviješten o predmetu, svrsi i pravnoj osnovi provjera i kontrola, kako bi mogao pružiti svu potrebnu pomoć. Korisnik instrumenta IPA III će, na zahtjev OLAF-a, identificirati službu s krivično-istražnim ovlaštenjima, koja će pomoći u provođenju istraga u skladu s Uredbom (EU, Euratom) br. 883/2013 i Uredbom (EZ, Euratom) br. 2185/1996.

(6) Služba iz tačke (2) može obavljati ovu zadaću ako ima ovalštenja za upravno i krivično istraživanje. Ako OLAF zatraži, provjere i kontrole na licu mjesta mogu se provoditi zajednički. Ako se učesnici aktivnosti finansiranih iz okvira IPA III odupiru provjeri ili kontroli na licu mjesta, korisnik IPA III, postupajući u skladu sa svojim vlastitim nacionalnim zakonima i pravilima, pruža Komisiji/inspektorima OLAF-a potrebnu pomoć kako bi im omogućio da obavljaju svoju dužnost provjere ili kontrole na licu mjesta, uključujući pružanje informacija o bankovnom računu relevantnih za OLAF-ove istražne aktivnosti

(7) U slučaju nepoštivanja obaveza iz stavova (4), (5) i (6) ovoga člana, Evropska komisija može povratiti sredstva povezana s doprinosom Unije pod istragom OLAF-a u skladu s odredbama člana 40.

(8) Komisija/OLAF će što je prije moguće izvijestiti korisnika instrumenta IPA III o svakom dokazu ili sumnji u vezi s prevarama ili nepravilnostima za koje je saznao tokom provjere ili inspekcije na licu mjesta. U svakom slučaju, Komisija/OLAF mora obavijestiti gore spomenutu službu o rezultatima takvih provjera i inspekcija.

(9) Gore opisane kontrole i revizije primjenjive su na sve primaoce i podizvođače koji su primili pomoć IPA III, bez obzira na to da li su navedeni u ugovoru ili u ugovoru o grantu. Takve kontrole i revizije primjenjuju na dokumente i podatke koji se odnose na nacionalni doprinos, ako postoji, korisnika IPA III.

(10) U indirektnom upravljanju Komisija može u bilo kojem trenutku provjeriti račune i poslovanje Računovodstvene službe i upravljačkih tijela i posredničkih tijela i biti bilo direktno ili putem vanjskog revizora. To ne dovodi u pitanje odgovornosti Komisije i Evropskog revizorskog suda.

Član 51. Zaštita finansijskih interesa Unije

(1) U skladu s tačkom (a) člana 154, stavak (4) Finansijske uredbe, korisnik instrumenta IPA III kojemu su povjerene zadaće provođenja budžeta IPA III pomoći će spriječiti, otkriti i ispraviti nepravilnosti i prevare prilikom izvršavanja tih zadaća. U tu svrhu, korisnik instrumenta IPA III provodi, u skladu s načelom proporcionalnosti, ex-ante i ex-post kontrole, uključujući provjere na licu mjesta reprezentativnih i/ili na riziku temeljenih uzoraka transakcija, kako bi osigurao da se programi koji se finansiraju iz proračuna učinkovito izvrše i ispravno provedu. Korisnik instrumenta IPA III također će povratiti nepropisno isplaćena sredstva i po potrebi pokrenuti sudski postupak u tom smislu.

(2) U indirektnom upravljanju korisnik instrumenta IPA III osigurava istragu i učinkovito postupanje u slučaju sumnje na nepravilnosti, prevaru, korupciju i sukob interesa, te funkcioniranje mehanizma kontrole i izvještavanja iz stava 7, člana 13. Uredbe o IPA III. Korisnik instrumenta IPA III će sumnju na prevaru i druge nepravilnosti, koje su bile predmet primarnog upravnog ili sudskog nalaza, bez odgađanja prijaviti Komisiji i obavještavati je o toku upravnog i pravnog postupka. Izvještavanje se obavlja elektronskim putem korištenjem sistema upravljanja nepravilnostima (IMS) koji je za tu svrhu osigurala Komisija. Uz odredbe o izvještavanju postavljene u Prilogu H ovog sporazuma, daljnje pojedinosti mogu se utvrditi u sektorskom sporazumu ili sporazumu o finansiranju.

(3) Nadalje, korisnik instrumenta IPA III će u indirektnom upravljanju poduzeti sve odgovarajuće mjere za sprječavanje i suzbijanje svih aktivnih ili pasivnih korupcijskih praksi u bilo kojoj fazi postupka nabavke ili postupka dodjele grantova ili tokom provođenja odgovarajućih ugovora.

(4) Korisnik instrumenta IPA III, uključujući osoblje odgovorno za programiranje i provođenje zadaća iz aktivnosti koje finansira IPA III, poduzet će sve potrebne mjere kako bi izbjegao svaki rizik od sukoba interesa i odmah će obavijestiti Komisiju o svakom takvom sukobu interesa ili bilo kojoj situaciji koja bi mogla dovesti do takvog sukoba.

(5) U svrhu zaštite finansijskih interesa Unije primjenjuju se sljedeće definicije:

(a) Pogreška znači nenamjerne administrativne i tehničke pogreške koje je počinio korisnik instrumenta IPA III ili primalac pomoći u okviru IPA III;

(b) Nepravilnost znači svako kršenje odredbe važećih pravila i ugovora koje proizilazi iz radnje ili propusta od strane privrednog subjekta ili korisnika instrumenta IPA III, a koje ima ili bi moglo imati efekat da je opći budžet Unije zadužen neopravdanom troškovnom stavkom;

(c) Poslovni subjekt znači svako fizičko ili pravno lice, uključujući javni subjekt, ili grupu takvih lica, koja nudi isporuku proizvoda, izvođenje radova ili pružanje usluga ili opskrbu nekretninama;

(d) Sistemska nepravilnost znači svaku nepravilnost koja može biti ponavljajuća, s velikom vjerovatnoćom pojave u sličnim vrstama operacija, a koja je posljedica ozbiljnog nedostatka u efikasnom funkcioniranju sistema upravljanja i kontrole, uključujući propust da se uspostave odgovarajući postupci u skladu s važećim pravilima;

(e) Prevara označava svaku namjernu radnju ili propust u vezi s:

- korištenjem ili predstavljanjem lažnih, netačnih ili nepotpunih izjava ili dokumenata, što za posljedicu ima protivpravno prisvajanje ili protupravno zadržavanje sredstava iz općeg budžeta Unije ili budžeta kojima upravlja Evropska unija ili neko drugo tijelo u njeno ime;

- neotkrivanjem podataka kojim se krši određena obaveza s istim efektom;

- pogrešnom primjenom tih sredstava u svrhe koje nisu one za koje su izvorno odobrena;

(f) Sumnja na prevaru znači nepravilnost koja dovodi do pokretanja upravnog ili sudskog postupka na nacionalnom nivou radi utvrđivanja postojanja umišljaja, posebno prevare, kako je gore navedeno;

(g) Aktivna korupcija znači namjerno djelovanje lica koje obećava ili daje, direktno ili putem posrednika, korist službenom licu za sebe ili za treću osobu da postupi ili da se suzdrži od postupanja u skladu sa svojim dužnostima ili u obavljanju svojih

funkcija kršeći svoje službene dužnosti na način koji šteti ili bi mogao oštetiti finansijske interese Unije;

(h) Pasivna korupcija znači namjerno djelovanje državnog službenika koji, direktno ili putem posrednika, traži ili prima bilo koju vrstu koristi za sebe ili treću stranu, ili prihvata obećanje takve koristi, da djeluje ili da se suzdrži od postupanja u skladu sa svojom dužnošću ili u obavljanju svojih funkcija kršeći svoje službene dužnosti na način koji šteti ili bi mogao oštetiti finansijske interese Unije;

(i) Sukob interesa znači da je nepristrano i objektivno obavljanje funkcija finansijskog dužnosnika ili drugog lica ugroženo iz razloga koji uključuju porodicu, emocionalni život, političku ili nacionalnu pripadnost, privredni interes ili bilo koji drugi direktni ili indirektni lični interes;

(j) Primarni upravni ili sudski nalaz znači prvu pisanu ocjenu nadležnog tijela, bilo upravnog ili sudskog, koja na osnovu konkretnih činjenica zaključuje da je počinjena nepravilnost. Ovo ne dovodi u pitanje mogućnost da se ovaj zaključak naknadno može revidirati ili povući kao rezultat razvoja događaja tokom upravnog ili sudskog postupka.

Definicije navedene u ovom članu neće se tumačiti kao da se njima uvode nove vrste krivičnih djela u krivični zakon korisnika instrumenta IPA III, niti kao njegove izmjene i dopune.

ODJELJAK VI PRAĆENJE, EVALUACIJA I IZVJEŠTAVANJE
GLAVA I PRAĆENJE

Član 52. Odbor za praćenje IPA

(1) Komisija i korisnik instrumenta IPA III uspostavljaju Odbor za praćenje IPA najkasnije šest mjeseci nakon stupanja na snagu prvog sporazuma o finansiranju. Ovaj odbor ispunjava i odgovornosti Odbora za praćenje instrumenta IPA prema Uredbi Vijeća (EZ) br. 1085/2006[1] ("Uredba o IPA") i Uredbi o IPA.

(2) Odbor za praćenje IPA provjerava ukupnu efikasnost, efektivnost, kvalitet, koherentnost, koordinaciju i usklađenost provođenja svih programa u cilju ispunjavanja ciljeva utvrđenih u sporazumima o finansiranju, programskom okviru IPA III i Strateškom odgovoru. U tu svrhu, prema potrebi, zasniva se na informacijama koje dostavljaju sektorski odbori za praćenje i druge postojeće centralne koordinacione strukture korisnika instrumenta IPA III.

(3) Odbor za praćenje IPA može dati prijedloge Komisiji, NIPAC-u i NAO-u u cilju osiguravanja bolje koherentnosti i koordinacije pomoći u okviru IPA III, kako je predviđeno programskim okvirom IPA III ili Uredbom o IPA III, te u cilju poboljšanja cjelokupne efikasnosti, efektivnosti, efekta i održivosti takve pomoći. Također može dati preporuke za korektivne radnje relevantnim sektorskim odborima za praćenje kako bi se osiguralo postizanje ciljeva IPA III i poboljšala efikasnost i efektivnost pomoći u okviru IPA III. U tu svrhu, prema potrebi, uzima u obzir zaključke i preporuke donesene u praćenju i evaluacijama koje su pokrenuli Komisija ili korisnik instrumenta IPA III.

(4) Odbor za praćenje IPA sastoji se od predstavnika Komisije, NIPAC-a i drugih relevantnih tijela i tijela korisnika IPA III i, prema potrebi, bilateralnih donatora, međunarodnih organizacija, međunarodnih finansijskih institucija i drugih dionika, poput civilnih društva i organizacije privatnog sektora. Predstavnici dionika biraju se prema pravilima i kriterijima definiranim poslovnikom o radu Odbora za praćenje IPA i u dogovoru s Komisijom.

(5) Predstavnik Komisije i NIPAC-a supredsjedava sastancima Odbora za praćenje IPA.

(6) Odbor za praćenje IPA donosi svoj poslovnik o radu u dogovoru s NIPAC-om, NAO-om i Komisijom.

(7) Odbor za praćenje IPA sastaje se najmanje jednom godišnje. Ad hoc sastanci mogu se sazvati i na inicijativu Komisije ili korisnika instrumenta IPA III, posebno na tematskoj osnovi.

(8) Ukoliko nisu uspostavljeni sektorski odbori za praćenje, kako je navedeno u članu 53, Odbor za praćenje IPA vršit će funkcije navedene u stavu 7. tog člana.

Član 53. Sektorski odbori za praćenje

(1) Korisnik instrumenta IPA III mora imati uspostavljene IPA sektorske odbore za praćenje godišnjih i višegodišnjih programa koje u indirektnom upravljanju provodi korisnik instrumenta IPA III, a koji se finansiraju prema Uredbi o IPA, Uredbi o IPA II i Uredbi o IPA III u određenom sektoru ili programu. Takvi će odbori biti uspostavljeni najkasnije šest mjeseci nakon stupanja na snagu prvog sporazuma o finansiranju u tom sektoru.

(2) U skladu s načelom proporcionalnosti, u slučaju godišnjih programa koji se provode u indirektnom upravljanju, ugovorom o finansiranju može se odustati od obaveze osnivanja IPA sektorskog odbora za praćenje.

(3) Ako postoji IPA sektorski odbor za praćenje, taj odbor može, osim višegodišnjih programa koji se provode u indirektnom upravljanju, pratiti i druge godišnje programe direktnom ili indirektnom upravljanja u istom konkretnom sektoru. Ova se odredba ne odnosi na programe u okviru IPARD-a III.

(4) Potkrijepljeni izvještajima koje dostavlja Upravljačko tijelo prije sastanaka, sektorski odbori za praćenje posebno će:

(a) pregledati efikasnost, efektivnost, kvalitet, koordinaciju i usklađenost provođenja programa;

(b) preispitati napredak u ispunjavanju ciljeva, postizanju planiranih efekata i rezultata, te ocjenjivati efekat i održivost pomoći IPA III, uz osiguravanje usklađenosti s dijalogom u domenu javnih politika, kao i s relevantnim strategijama centralnog i regionalnog sektora i višedržavnim i/ili regionalnim aktivnostima u zemlji korisnika instrumenta IPA III;

(c) razmotriti godišnje izvještaje o provođenju, uključujući izvršenje finansijskih obaveza pri provođenju programa;

(d) ispitati relevantne nalaze i zaključke kao i prijedloge za korektivne naknadne akcije koje proizilaze iz provjera na licu mjesta, praćenja, evaluacija i revizija, ako su dostupni;

(e) raspravljati o svim relevantnim aspektima funkcioniranja sistema upravljanja i kontrole;

(f) raspravljati o svim problematičnim pitanjima i radnjama;

(g) ako je potrebno, razmotriti ili dati prijedloge za izmjenu programa i poduzeti bilo koje druge korektivne radnje kako bi se osiguralo postizanje ciljeva i poboljšala efikasnost, efektivnost, efekat i održivost pomoći u okviru IPA III;

(h) pregledati poduzete mjere informiranja, javnosti, transparentnosti i komunikacije i vidljivosti, u skladu s članovima 23. i 24.

Druge posebne odredbe mogu se utvrditi u sektorskim ili sporazumima o finansiranju.

(5) Operativni zaključci, uključujući sve preporuke, bit će doneseni na kraju sastanaka sektorskih odbora za praćenje. Ovi zaključci podliježu odgovarajućem praćenju i reviziji na sljedećim sastancima odbora i bit će osnova za izvještavanje Odbora za praćenje IPA o napretku postignutom u skladu s članom 52, stav (2).

[1] Uredba Vijeća (EZ) br. 1085/2066 od 17. jula 2006. godine kojom se uspostavlja Instrument za pretpristupnu pomoć (IPA) SL. L. 210, 03.jula 2006. godine, str. 82)

(6) Svaki sektorski odbor za praćenje donosi svoj poslovnik o radu, koji se sastavlja uz konsultacije s Upravljačkim tijelima i posredničkim tijelima, NIPAC-om i Komisijom.

(7) Sektorski odbor za praćenje sastavljen je od predstavnika relevantnih službi i tijela korisnika instrumenta IPA III, drugih dionika kao što su privredni, društveni i okolišni partneri, te međunarodne organizacije, međunarodne finansijske institucije i civilno društvo. Komisija učestvuje u radu odbora. Predstavnici dionika biraju se prema pravilima i kriterijima definiranim poslovnikom o radu. Viši predstavnik korisnika instrumenta IPA III predsjedavat će sastancima sektorskog odbora za praćenje. Zavisno od programa, Komisija može supredsjedati sastancima odbora.

(8) Sektorski odbori za praćenje sastaju se najmanje dva puta svakih dvanaest mjeseci. Ad hoc sastanci se također mogu sazvati.

GLAVA II EVALUACIJA

Član 54. Evaluacija pomoći u okviru instrumenta IPA III

(1) Pomoć u okviru IPA III podliježe evaluaciji, u skladu s članom 13. Uredbe o IPA III, članom 34. Finansijske uredbe i Poglavljem V, GLAVA II Uredbe o NDICI-ju. Cilj evaluacije je poboljšati njezinu relevantnost, koherentnost, kvalitet, efikasnost, efektivnost, efekat, dodanu vrijednost Unije, održivost pomoći u okviru IPA III i sinergiju s relevantnim dijalogom u domenu javne politike.

(2) Ciljevi evaluacije uključuju:

(a) ocjenjivanje uslova za provođenje pomoći, njenog efekta, kako budućeg tako i trenutnog, te dosljednosti pomoći s ciljevima politike utvrđenim u pogledu postizanja dugoročnih efekata i ciljeva;

(b) evaluaciju postizanja dogovorenih rezultata (izlaznih rezultata, ishoda, efekata) u cilju postizanja zacrtanih dugoročnih i globalnih ciljeva;

(c) ocjenjivanje procesa programiranja i sistema praćenja te, prema potrebi, provedbenih aranžmana;

(d) promicanje odgovornosti za pomoć u odnosu na institucije EU i javnost u pogledu postizanja vrijednosti za novac i korištenja sredstava;

(e) naučene lekcije s ciljem poboljšanja kvaliteta i izgleda budućih politika, strategija i intervencija. Stoga će evaluacija biti pravovremena i njeni nalazi će se uzeti u obzir kako u sljedećem ciklusu programiranja i provođenja, tako i u odluci o dodjeli sredstava.

(3) Evaluacije se mogu provoditi na nivou projekta i programa, te na strateškom nivou. Strateške evaluacije pokrivaju instrumente (uključujući budžetsku podršku), teme, IPA korisnike ili regione.

(4) Mogu se provoditi ex-ante evaluacije. Ove evaluacije imaju za cilj optimizirati raspodjelu budžetskih sredstava u okviru programa i poboljšati kvalitet programiranja. Pomoću tih evaluacija identificirat će se i procijeniti razlike, nedostaci i potencijal za razvoj, ciljevi koje treba postići, očekivani rezultati, kvantificirani ciljevi, usklađenost, ako je potrebno, predložene strategije i kvaliteta postupaka za provođenje, praćenje, ocjenjivanje i finansijsko upravljanje.

(5) Retrospektivnom i ex-post evaluacijom ocjenjuje se relevantnost, efikasnost, efektivnost, koherentnost, uticaj, održivost i dodana vrijednost EU pomoći u okviru IPA III u odnosu na postizanje ciljeva postavljenih u programskim dokumentima.

(6) Dugoročni efekti i održivost pomoći u okviru IPA III ocjenjuju se u skladu s važećim pravilima i postupcima, kao i relevantnim zakonodavstvom Unije.

(7) Odbor za praćenje IPA i sektorski odbori za praćenje uzimaju u obzir preporuke i zaključke evaluacije.

(8) Komisija će razviti metode evaluacije, uključujući standarde kvaliteta[1] i mjerljive pokazatelje. Korisnici instrumenta IPA III će se prilikom provođenja evaluacija pridržavati takvih metoda.

Član 55. Evaluacije koje vrši Komisija

(1) Kada Komisija vrši evaluacije pomoći u okviru IPA III, korisnik instrumenta IPA III će olakšati pristup podacima i svim relevantnim informacijama potrebnim za provođenje evaluacija, uključujući olakšavanje razgovora s relevantnim dionicima.

Član 56. Evaluacije koje vrši korisnik instrumenta IPA III u indirektnom upravljanju

(1) Korisnik instrumenta IPA III koji provodi finansiranje u okviru IPA III u indirektnom upravljanju odgovoran je za provođenje evaluacija programa kojima upravlja, u skladu s članom 54.

(2) Korisnik instrumenta IPA III će, u dogovoru s Komisijom, izraditi plan evaluacije u kojem će se prikazati aktivnosti evaluacije koje će se provesti u različitim fazama provođenja.

GLAVA III IZVJEŠTAVANJE

Član 57. Dodatne definicije u okviru izvještavanja

(1) "Period od 12 mjeseci" je period od 1. jula prethodne fiskalne godine do 30. juna tekuće fiskalne godine, osim ako je drugačije predviđeno sektorskim ili finansijskim sporazumom.

(2) "Priznati trošak" znači trošak koji je nastao (za primaoca), koji je prihvaćen (od strane Posredničkog tijela za finansijsko upravljanje) i plaćen (od strane Posredničkog tijela za finansijsko upravljanje).

Član 58. Jezik i format

(1) Svi izvještaji, finansijski izvještaji, izjave i obračuni koji se odnose na pripremu ili provođenje pomoći u okviru IPA III dostavljaju se Komisiji na engleskom jeziku.

(2) NAO će, uz podršku Računovodstvene službe, uspostaviti obračunski računovodstveni sistem za evidentiranje i pohranjivanje, u elektronskom obliku, tačne, potpune i pouzdane računovodstvene evidencije za svaki IPA III program/akciju/operaciju koje u indirektnom upravljanju provodi korisnik instrumenta IPA III. NAO će ga koristiti kao osnovu za izradu zahtjeva za plaćanje, obračuna, finansijskih izvještaja i izvještaja.

(3) Korisnik instrumenta IPA III uspostavit će informacioni sistem upravljanja za evidentiranje i pohranjivanje, u elektronskom obliku, podataka o svakom IPA III programu/radnji/operaciji potrebnim za planiranje, provođenje, upravljanje, praćenje, evaluaciju, provjere i revizije pomoći u okviru IPA III.

(4) Korisnik IPA III utvrđuje tehničke specifikacije sistema iz stavova (2) i (3) radi maksimalne automatizacije izvještavanja i razmjene podataka u elektronskom obliku.

(5) Komisija može uspostaviti vlastite informacione sisteme i zahtijevati od korisnika instrumenta IPA III da preuzme aktivnu ulogu u njihovom razvoju i korištenju.

Član 59. Opći zahtjevi za izvještavanje od strane NIPAC-a

(1) NIPAC će do 15. februara svake godine dostavljati Komisiji godišnji izvještaj o provođenju finansijske pomoći pružene prema Uredbi o IPA, Uredbi o IPA II i Uredbi o IPA III u prethodnoj fiskalnoj godini.

[1] U skladu s kriterijima ocjenjivanja iz bolje regulative i OECD-a/DAC-a, te dobrim metodama i tehnikama evaluacije.

(2) Izvještaj će slijediti model koji je Komisija stavila na raspolaganje, a posebno uključuje:

(a) programiranje pomoći, napredak u provođenju, probleme koji su se pojavili i poduzete korektivne mjere, praćenje nadzora i evaluacije;

(b) komunikaciju i vidljivost, te napore za koordinaciju donatora;

(c) napredak ostvaren u postizanju ciljeva navedenih u strateškim dokumentima i programima, mjereno relevantnim pokazateljima;

(d) preporuke za nadolazeći period.

Ako obuhvata programe koje u indirektnom upravljanju provodi korisnik IPA III, izvještaj će se zasnivati na informacijama koje daju Upravljačka tijela i posrednička tijela, a obuhvata napredak ostvaren u provođenju povjerenih zadaća, uključujući sve nastale probleme i poduzete korektivne mjere.

(3) Dodatni zahtjevi za izvještavanje od NIPAC-a mogu se utvrditi sektorskim ili sporazumima o finansiranju, uključujući zahtjeve za izvještavanje za operativne programe iz člana 16, stav 5. i programe iz člana16, stav 7.

Član 60. Zahtjevi za izvještavanje od strane NIPAC-a u indirektnom upravljanju od strane korisnika instrumenta IPA III

Najkasnije šesnaest mjeseci nakon završetka provođenja svakog programa, NIPAC dostavlja Komisiji konačni izvještaj o provođenju tog programa koji pokriva cijeli period provođenja, uključujući naročito podatke o očekivanim i stvarnim postignutim rezultatima, te finansijske informacije vezane za izvođenje aktivnosti.

Član 61. Zahtjevi za izvještavanje od strane NAO-a u indirektnom upravljanju od strane korisnika instrumenta IPA III

(1) NAO će do 15. januara svake godine u elektronskom obliku dostavljati Komisiji i Revizorskom tijelu izvadak podataka koji se nalaze u računovodstvenom sistemu na dan 31. decembra prethodne fiskalne godine. Uz njega se prilaže godišnji računovodstveni izvještaj s krajnjim datumom koji koristi ad hoc model koji osigurava Komisija.

(2) NAO će do 15. februara svake godine, uz kopiju NIPAC-u i Revizorskom tijelu, dostaviti Komisiji sljedeće podatke za prethodnu fiskalnu godinu:

(a) godišnje finansijske izvještaje ili izvještaje na obračunskoj osnovi, sastavljene u skladu s formatom finansijskih izvještaja ili izvještaja priloženih uz sporazum o finansiranju, koji jasno razlikuju priznate troškove i izvršena plaćanja;

(b) izvještaj o sistemu upravljanja i kontrole, uključujući:

(i) sažetak izvještaja o verifikaciji i kontrola koje provodi Upravljačka struktura,

(ii) analizu prirode, uzroka, obima i učinka finansijskih pogrešaka,

(iii) sažetak suštinskih promjena sistema upravljanja i kontrole, pravila ili postupaka korisnika instrumenta IPA III, s analizom njihovog uticaja na upravljanje sredstvima Unije,

(iv) samoprocjenu funkcioniranja sistema upravljanja i kontrole, u skladu sa zahtjevima iz člana 12, stav (3) i Priloga B, s identificiranim slabostima i poduzetim ili planiranim korektivnim radnjama;

(c) status akcionih planova i daljnje aktivnosti u vezi s revizorskim izvještajima koje izdaju Revizorsko tijelo, službe unutrašnje revizije i Komisija;

(d) godišnju izjavu o upravljanju po programu, sastavljenu u skladu s Prilogom C; ako potvrde koje se zahtijevaju Prilogom C nisu dostupne, NAO izdaje godišnju izjavu o upravljanju s rezervama obavještavajući Komisiju o razlozima i mogućim posljedicama, zajedno s poduzetim ili planiranim radnjama za popravljanje situacije i zaštitu finansijskih interesa Evropske unije.

(3) Do 31. jula svake godine, osim ako je drugačije predviđeno sektorskim sporazumom ili sporazumom o finansiranju, NAO šalje Komisiji i Revizorskom tijelu finansijske izvještaje ili izvještaje na obračunskoj osnovi za period od 12 mjeseci koji je završio 30. juna iste godine. Sastavljaju se u skladu s formatom finansijskih izvještaja ili izvještaja priloženih uz sporazum o finansiranju, koji jasno razlikuju priznate troškove i izvršena plaćanja.

(4) Najkasnije šesnaest mjeseci nakon završetka provođenja svakog programa, NAO će poslati Komisiji konačni izvještaj o izdacima programa prema modelu koji je osigurala Komisija. Ako je primjenjivo, taj izvještaj mora biti popraćen konačnim zahtjevom za plaćanje.

(5) Svi finansijski izvještaji, izvještaji i obračuni iz ovog člana moraju biti ovjereni od strane NAO-a. Certifikacija znači potvrdu potpunosti, tačnosti i istinitosti finansijskih izvještaja, izvještaja i obračuna.

(6) Dodatni zahtjevi za izvještavanje od strane NAO-a mogu se utvrditi sektorskim ili sporazumom o finansiranju.

Član 62. Zahtjevi za izvještavanje od strane upravljačkih tijela u indirektnom upravljanju od strane korisnika instrumenta IPA III

(1) Upravljačka tijela i posrednička tijela dostavljaju sve potrebne informacije NIPAC-u, NAO-u i Revizorskom tijelu kako bi podržala njihov rad i pripremu njihovih izvještaja.

(2) Na početku svake godine, Upravljačka tijela i posrednička tijela dostavljaju NAO-u godišnje finansijske izvještaje ili izvještaje na obračunskoj osnovi za prethodnu finansijsku godinu za programe za koje su odgovorni.

(3) Upravljačka tijela dužna su na početku svake godine NAO-u dostaviti godišnje izjave o upravljanju za prethodnu finansijsku godinu za programe u njihovoj nadležnosti. Ove godišnje izjave o upravljanju odnosit će se na sve bitne aspekte navedene u Prilogu C.

(4) Tačan obim izvještaja, izvještaja i izjava iz stavova (2) i (3), njihove predloške, metode pripreme, popratnu dokumentaciju i rokove definirat će NAO i utvrdit će se u radnim aranžmanima sklopljenim između NAO-a i svakog upravljačkog tijela.

(5) NIPAC i Komisija mogu zahtijevati od Upravljačkih tijela i Posredničkih tijela da sastavljaju ad-hoc, povremene ili periodične izvještaje o provođenju programa u njihovoj nadležnosti. Izvještaji se mogu podnijeti nadležnom sektorskom odboru za praćenje na ispitivanje.

(6) Dodatni zahtjevi za izvještavanje od strane Upravljačkih tijela i Posredničkih tijela mogu se utvrditi sektorskim sporazumom ili sporazumom o finansiranju.

Član 63. Zahtjevi za izvještavanje od strane Revizorskog tijela u indirektnom upravljanju od strane korisnika instrumenta IPA III

(1) Do 15. februara svake godine, osim ako je drugačije predviđeno sektorskim sporazumom ili sporazumom o finansiranju, Revizorsko tijelo dostavlja Komisiji i vladi korisnika instrumenta IPA III, s primjerkom NIPAC-u i NAO-u, godišnje revizorsko mišljenje u skladu s modelom navedenim u Prilogu E.

(2) Do 15. februara svake godine, osim ako je drugačije određeno sektorskim sporazumom ili sporazumom o finansiranju, Revizorsko tijelo dostavlja Komisiji godišnji izvještaj o revizorskim aktivnostima u skladu s modelom navedenim u Prilogu D, koji podupire godišnje revizorsko mišljenje iz stava (1).

(3) Rok do 15. februara iz stavova (1) i (2) Komisija može iznimno odgoditi do 1. marta, na opravdani zahtjev Revizorskog

tijela, osim ako je drugačije određeno sektorskim sporazumom ili sporazumom o finansiranju.

(4) U roku od tri mjeseca od dostavljanja završnog izvještaja o rashodima od strane NAO-a, Revizorsko tijelo šalje Komisiji revizorsko mišljenje o završnom izvještaju o rashodima u skladu s modelom iz Priloga F.

(5) Revizorsko mišljenje o završnom izvještaju o izdacima mora biti potkrijepljeno završnim izvještajem o revizorskoj aktivnosti prema modelu koji je dala Komisija.

(6) Revizorsko tijelo dužno je Komisiji dostaviti izvještaje o reviziji sistema čim se završi kontradiktorni postupak s relevantnim revidiranim subjektima.

(7) Daljnji posebni zahtjevi vezani za izvještaje i mišljenja Revizorskog tijela mogu se utvrditi u sektorskom sporazumu ili sporazumu o finansiranju.

ODJELJAK VII ODREDBE O PROGRAMIMA PREKOGRANIČNE SARADNJE
GLAVA I OPĆE ODREDBE

Član 64. Oblici prekogranične saradnje

(1) Pomoć prema ovom odjeljku ima za cilj promicanje dobrosusjedskih odnosa, poticanje integracije Unije i promicanje društveno-privrednog razvoja kroz zajedničke lokalne i regionalne inicijative.

(2) Prekograničnom saradnjom pruža se pomoć za sljedeće:

(a) prekogranična saradnja između jedne ili više država članica i jednog ili više korisnika instrumenta IPA III;

(b) prekogranična saradnja između dva ili više korisnika instrumenta IPA III;

(c) učešće korisnika instrumenta IPA III u programima transnacionalne i međuregionalne saradnje ERDF-a.

(3) Ovaj odjeljak primjenjuje se na prekograničnu saradnju iz tačke (2)(b). Programska pravila koja se primjenjuju na programe iz stava 2, tačke (a) i (c) utvrđuju se u sporazumima o finansiranju koji se sklapaju u skladu s članom 5. Uredbe Interreg.

Član 65. Dodatne definicije za prekograničnu saradnju

(1) Za potrebe ovog odjeljka primjenjuju se sljedeće definicije:

(a) "operacija" označava projekat, ugovor, aktivnost ili grupa projekata koje je odabrao javni naručilac predmetnog programa, ili za koje je on odgovoran, koji pridonose ciljevima jednog ili više prioriteta na koje se odnose;

(b) "podnosilac zahtjeva" označava fizičko lice ili subjekta a ili bez pravne osobnosti koji je podnio zahtjev u postupku dodjele granta.

(c) "korisnik" označava javno ili privatno tijelo, odgovorno za pokretanje i provođenje operacija u okviru programa prekogranične saradnje.

(d) "vodeći korisnik instrumenta IPA" označava korisnika instrumenta IPA III koji je imenovan voditeljem i stoga je domaćin javnog naručioca prekograničnog programa.

(e) "strukture prekogranične saradnje (CBC)" označavaju institucije uključene u pripremu i upravljanje datim programom prekogranične saradnje u svakom od učestvujućih korisnika IPA III. Odgovornosti svake od struktura prekogranične saradnje definirane su zavisno od načina upravljanja.

Član 66. Sufinansiranje

(1) Stopa sufinansiranja sredstvima Unije na nivou svakog tematskog prioriteta nije viša od 85% prihvatljivih rashoda programa prekogranične saradnje. Za tehničku pomoć, stopa sufinansiranja sredstvima Unije iznosi 100%.

GLAVA II PRAVILA PROGRAMIRANJA

Člana 67. Tematski prioriteti i koncentracija prekogranične saradnje u okviru instrumenta IPA III

(1) Tematski prioriteti sadržani u prilogu III Uredbe o IPA III grupirani su u tematske grupe u programskom okviru IPA III kako bi se pružila usmjerenija pomoć. Korisnik koji učestvuje u programu IPA III odabrat će najviše dva tematska klastera za svaki program prekogranične saradnje, uz tematski klaster "poboljšana sposobnost regionalnih i lokalnih vlasti za suočavanje s lokalnim izazovima".

(2) Programi prekogranične saradnje također uključuju posebno izdvajanje budžeta za tehničku pomoć kako je navedeno u članu 73.

Član 68. Geografska pokrivenost

Korisnici instrumenta IPA III koji su učesnici i Komisija dogovorit će se o popisu prihvatljivih regiona koji će biti uključeni u odgovarajući program prekogranične saradnje.

Član 69. Priprema, evaluacija, odobravanje i izmjene i dopune programa prekogranične saradnje

(1) Programi prekogranične saradnje izrađuju se u skladu s modelom programa koji daje Komisija, a zajednički ih pripremaju korisnici instrumenta IPA III koji su učesnici.

(2) Za svaki odabrani tematski prioritet, korisnici instrumenta IPA III koji su učesnici dogovorit će se o specifičnim ciljevima, očekivanim rezultatima, ciljevima i pokazateljima, te vrstama aktivnosti koje će biti podržane, uključujući identifikaciju glavnih ciljnih grupa i tipova podnosilaca zahtjeva.

(3) Program prekogranične saradnje vodeći korisnik instrumenta IPA III dostavlja Komisiji na odobrenje elektronskim putem.

(4) Komisija ocjenjuje dosljednost programa prekogranične saradnje s programskim okvirom IPA III i njihov efikasan doprinos odabranim tematskim prioritetima definiranim u Prilogu III Uredbe o IPA III.

(5) Komisija daje primjedbe u roku od tri mjeseca od dana podnošenja programa prekogranične saradnje. Korisnici IPA III koji učestvuju dužni su Komisiji dostaviti sve potrebne dodatne informacije i, prema potrebi, revidirati predloženi program prekogranične saradnje.

(6) Prije nego što odobri program prekogranične saradnje, Komisija mora osigurati da su sve njene primjedbe na odgovarajući način uzete u obzir.

(7) Na inicijativu korisnika instrumenta IPA III kao učesnika ili Komisije u dogovoru s korisnicima instrumenta IPA III kao učesnicima, programi prekogranične saradnje mogu se mijenjati.

(8) Zahtjevi za izmjenu programa prekogranične saradnje koje podnose korisnici instrumenta IPA III kao učesnici moraju biti propisno obrazloženi, a posebno će se navesti očekivani efekat izmjena programa prekogranične saradnje na postizanje njegovih ciljeva. Ovim zahtjevima prilaže se revidirani program. Stavovi (3) do (6) primjenjuju se na izmjene programa prekogranične saradnje.

(9) Odobrenje Komisije nije potrebno za ispravke isključivo službeničke ili uredničke prirode koje ne utiču na provođenje programa prekogranične saradnje. Korisnici instrumenta IPA III koji učestvuju dužni su pravodobno obavijestiti Komisiju o takvim ispravcima nakon što budu provedeni.

Izmjene se mogu zahtijevati u jednom od sljedećih slučajeva ili više njih:

(a) nakon revizije programskog okvira IPA III koja dovodi do promjena u strategijama koje bitno utiču na programe prekogranične saradnje, uključujući promjene u mjestu javnog naručioca ili u finansijskom planu;

(b) nakon značajnih društveno-ekonomskih promjena u programskom području;

(c) kako bi se uzele u obzir velike promjene prioriteta Unije, korisnika instrumenta IPA III ili regionalnih prioriteta;

(d) nakon rezultata evaluacija iz člana 55.

Član 70. Bilateralni sporazumi između država korisnica instrumenta IPA III koji se odnose na upravljanje programima prekogranične saradnje koji se provode po indirektnom upravljanju

(1) U indirektnom upravljanju, korisnici instrumenta IPA III kao učesnici će tokom trajanja programa prekogranične saradnje zaključiti bilateralni sporazum kojim se utvrđuju njihove odgovornosti za provođenje relevantnog programa prekogranične saradnje. Bilateralni aranžman uključuje:

(a) opis glavnih provedbenih struktura i njihovih uloga i odgovornosti;

(b) opis aranžmana upravljanja, finansija, kontrole i revizije za program prekogranične saradnje;

(c) glavne provedbene postupke uključujući postupak odabira operacija i praćenje na nivou operacija i cjelokupnog programa prekogranične saradnje;

(d) odredbe kojima se osigurava zakonitost i pravilnost izdataka korisnika i da se provode provjere navedene u klauzuli 8, stav (1), tačke (b) i (c) Priloga A;

(e) korektivne mjere u slučaju poteškoća u provođenju;

(f) odredbe koje jemče dobro finansijsko upravljanje sredstvima dodijeljenim programu prekogranične saradnje i povrat nepropisno plaćenih iznosa;

(g) postupke za oslobađanje od poreza iz člana 28;

(h) pojedinosti o finansijskom upravljanju programom, uključujući plaćanja između korisnika instrumenta IPA III, vođenje evidencije, obaveze izvještavanja i nepravilnosti.

GLAVA III OPERACIJE

Član 71. Odabir operacija

(1) Operacije odabrane u okviru programa prekogranične saradnje imat će jasne prekogranične efekte i koristi.

(2) Poslove u okviru programa prekogranične saradnje javni naručilac će odabrati putem poziva za dostavu prijedloga koji pokrivaju cijelo prihvatljivo područje.

(3) Korisnici instrumenta IPA III kao učesnici mogu identificirati i aktivnosti izvan poziva za podnošenje prijedloga. U tom slučaju, operacije se posebno navode u programu prekogranične saradnje iz člana 69.

(4) Operacije odabrane za prekograničnu saradnju uključuju korisnike iz najmanje dva korisnika instrumenta IPA III kao učesnika. Korisnici će sarađivati u razvoju i provođenju operacija. Osim toga, oni će sarađivati u zapošljavanju osoblja ili finansiranju operacija ili oboje.

(5) Operacija se može provesti u jednom korisniku instrumenta IPA III kao učesniku, pod uslovom da se identificiraju prekogranični efekti i koristi.

Član 72. Korisnici

(1) Korisnici se određuju kod korisnika instrumenta IPA III koji učestvuje u programu.

(2) Korisnici su dužni imenovati jednog od njih za vodećeg korisnika. Vodeći korisnik osigurava provođenje cijele operacije, prati da se operacija provodi u skladu s uslovima navedenim u ugovoru i utvrđuje aranžmane s drugim korisnicima kako bi jemčio dobro finansijsko upravljanje sredstvima dodijeljenim operaciji, uključujući aranžmane za povrat nepropisno plaćenih iznosa.

Član 73. Tehnička pomoć

(1) Svaki program prekogranične saradnje sadrži posebnu budžetsku stavku za podršku tehničke pomoći, koja je ograničena na 10% doprinosa EU programu prekogranične saradnje.

(2) Podrška tehničke pomoći može uključivati, između ostalog:

(a) pripremu, upravljanje, praćenje, evaluaciju, informiranje, komunikaciju, umrežavanje, rješavanje sporova, kontrolu i revizorske aktivnosti povezane s provođenjem programa;

(b) aktivnosti za jačanje administrativnih kapaciteta za provođenje programa;

(c) aktivnosti za smanjenje administrativnog opterećenja za korisnike, uključujući sisteme za elektronsku razmjenu podataka, i aktivnosti za jačanje kapaciteta i razmjenu najboljih praksi između nadležnih tijela korisnika instrumenta IPA III koji učestvuju i korisnika za upravljanje pomoći IPA III.

(d) finansiranje Zajedničkog tehničkog sekretarijata.

(3) Podrška tehničke pomoći može se odnositi i na prethodne i naredne programske periode.

(4) U skladu s članom 29, stav (2), izdaci za tehničku pomoć za podršku u pripremi programa prekogranične saradnje i za uspostavljanje sistema upravljanja i kontrole mogu biti prihvatljivi prije potpisivanja relevantnog sporazuma o finansiranju, ugovora i dodataka u slučajevima predviđenim članom 27, stav 6. Uredbe NDICI.

GLAVA IV PROVOĐENJE

Članak 74. Modaliteti provođenja

Programi prekogranične saradnje provode se u direktnom ili indirektnom upravljanju s vodećim korisnikom instrumenta IPA III.

GLAVA V PROGRAMSKA STRUKTURA I TIJELA I NJIHOVE ODGOVORNOSTI

Člana 75. Strukture i tijela za upravljanje CBC-om

(1) Sljedeće strukture navedene u članu 10. učestvovat će u upravljanju programima prekogranične saradnje (CBC) kod korisnika instrumenta IPA III:

a) NIPAC-ovi zemalja koje učestvuju u programu prekogranične saradnje i, gdje je primjenjivo, koordinatori teritorijalne saradnje, koji su zajednički odgovorni za osiguravanje da su ciljevi postavljeni u predloženim programima prekogranične saradnje u skladu s ciljevima iz programskog okvira IPA III;

b) NAO i upravljačku strukturu vodećeg korisnika IPA III kada se prekogranični program provodi u indirektnom upravljanju;

c) strukture prekogranične saradnje u svim učestvujućim korisnicima instrumenta IPA koje će blisko sarađivati u programiranju i provođenju relevantnog programa prekogranične saradnje. U slučaju indirektnog upravljanja, struktura prekogranične saradnje u vodećem korisniku instrumenta IPA III obavlja poslove Upravljačkog tijela. Upravljačko tijelo će odrediti posrednička tijela.

d) Revizorsko tijelo kako je navedeno u članu 10, stav (1), tačka e) kada se prekogranični program provodi u indirektnom upravljanju s korisnikom instrumenta IPA III.

(2) Korisnici instrumenta IPA koji u njemu učestvuju dužni su za svaki program prekogranične saradnje uspostaviti Zajednički odbor za praćenje ("JMC"), koji će također obavljati ulogu sektorskog odbora za praćenje iz člana 53.

(3) Uspostavlja se Zajednički tehnički sekretarijat ("JTS") za pomoć Komisiji i strukturama i tijelima za upravljanje programom, uključujući JTS. Isti zajednički tehnički sekretatijat

može pomagati u pripremi i provođenju više od jednog programa prekogranične saradnje.

Član 76. Strukture prekogranične saradnje i Upravljačko tijelo

(1) U okviru administracije svakog korisnika instrumenta IPA III kao učesnika, uspostavljaju se strukture za prekograničnu saradnju radi pripreme, provođenja i upravljanja programima prekogranične saradnje. Ista struktura prekogranične saradnje može se koristiti za više programa prekogranične saradnje.

(2) U indirektnom upravljanju, struktura prekogranične saradnje vodećeg korisnika instrumenta IPA III obavlja poslove Upravljačkog tijela.

(3) Strukture prekogranične saradnje korisnika instrumenta IPA III kao učesnika usko će sarađivati na poslovima od zajedničkog interesa. One zajedno ispunjavaju sljedeće funkcije i preuzimaju sljedeće odgovornosti:

(a) pripremaju programe prekogranične saradnje u skladu s članom 69, ili njihove revizije;

(b) pripremaju bilateralni aranžman u skladu s članom 70. u slučaju indirektnog upravljanja i osiguravaju njegovo provođenje;

(c) sarađuju u osiguravanju ispunjavanja zadaća iz stavova 4. i 5. ovog člana;

(d) osiguravaju učešće na sastancima JMC-a i drugim bilateralnim sastancima;

(e) imenuju svoje predstavnike u JMC-u;

(f) uspostavljaju Zajednički tehnički sekretarijat (JTS) i osiguravaju da ima odgovarajuće osoblje;

(g) pripremaju i provode strateške odluke JMC-a;

(h) podržavaju rad JMC-a i pružaju mu informacije potrebne za izvršavanje njegovih zadaća, posebno podatke koji se odnose na napredak operativnog programa u postizanju specifičnih ciljeva i zadataka po tematskom prioritetu, kako je utvrđeno u programu prekogranične saradnje;

(i) uspostavljaju sistem za prikupljanje pouzdanih informacija o provođenju programa prekogranične saradnje;

(j) sastavljaju godišnje i završne izvještaje o provođenju, kako je navedeno u članu 80;

(k) pripremaju i provode koherentan plan komunikacije i vidljivosti;

(l) sastavljaju godišnji plan rada za JTS koji odobrava JMC.

(4) Ako program prekogranične saradnje u indirektnom upravljanju provodi korisnik instrumenta IPA III, Upravljačko tijelo će, uz odredbe tačke 6. Priloga A:

(a) imenovati članove Odbora za ocjenjivanje s pravom glasa i osigurati da odbor za ocjenjivanje uključi još jednog člana s pravom glasa iz reda nevodećih korisnika instrumenta IPA III, dok će Posredničko tijelo za finansijsko upravljanje imenovati predsjednika i sekretara Odbora, budući da je to u njegovoj ovlasti;

(b) pripremiti tehničku dokumentaciju potrebnu za pokretanje poziva u bliskoj saradnji s drugim učestvujućim korisnikom instrumenta IPA III;

(c) provesti operativno praćenje, pratiti tehničke aspekte operacija i potvrditi da su operacije provedene u bliskoj saradnji s drugim učestvujućim korisnikom instrumenta IPA III.

(5) Ako program prekogranične saradnje provodi u indirektnom upravljanju vodeći korisnik instrumenta IPA III, a strukture i tijela identificirana u članu 10, stav (1), tačke (a) do (d) ne mogu vršiti provjere upravljanja na cijelom programskom području, učestvujući korisnici instrumenta IPA III će se dogovoriti o tome kako će se takve funkcije provjere upravljanja provoditi. Aranžmani za provođenje takvih provjera bit će navedeni u bilateralnom sporazumu iz člana 70.

Član 77. Revizorsko tijelo

(1) Ako program prekogranične saradnje u indirektnom upravljanju provodi korisnik instrumenta IPA III, Revizorsko tijelo za program prekogranične saradnje bit će ono iz reda vodećeg korisnika IPA III.

(2) Ako Revizorsko tijelo iz stava 1. nema ovlaštenje za neposredno obavljanje svojih funkcija na cijelom području obuhvaćenom programom prekogranične saradnje, pomaže mu grupa revizora koja se sastoji od predstavnika svakog korisnika instrumenta IPA III koji učestvuje u programu prekogranične saradnje. Grupom revizora predsjedava Revizorsko tijelo vodeće zemlje. Posebni aranžmani za obavljanje takvih funkcija bit će navedeni u bilateralnom aranžmanu iz člana 70.

Član 78. Zajednički odbor za praćenje (JMC)

(1) Korisnici instrumenta IPA III koji učestvuju dužni su uspostaviti JMC najkasnije šest mjeseci od stupanja na snagu sporazuma o finansiranju.

(2) Svaki učestvujući korisnik IPA III mora imenovati svoje predstavnike u JMC-u.

(3) JMC se sastoji od predstavnika NIPAC-ova i koordinatora teritorijalne saradnje, prema potrebi, i predstavnika učestvujućih korisnika instrumenta IPA III (centralne, regionalne, lokalne vlasti), uključujući strukture prekogranične saradnje i, prema potrebi, drugih dionika kao što su organizacije civilnog društva. Komisija će učestvovati u radu JMC-a u svojstvu savjetnika.

(4) Nevodeći korisnik instrumenta IPA III predsjeda JMC-om.

(5) JMC se sastaje najmanje dva puta godišnje. Ad-hoc sastanci se također mogu sazvati na inicijativu učestvujućih korisnika instrumenta IPA III ili Komisije.

(6) JMC će donijeti svoj poslovnik o radu koji će se izraditi uz konsultacije sa strukturama prekogranične saradnje, NIPAC-ovima i Komisijom.

(7) Svaki učestvujući korisnik instrumenta IPA III ima jednako pravo glasa bez obzira na broj predstavnika koje je imenovao.

(8) JMC će:

(a) biti odgovoran za utvrđivanje tematskih prioriteta, posebnih ciljeva, ciljanih korisnika i posebnog fokusa svakog poziva za podnošenje prijedloga koji će odobriti Komisija;

(b) ispitati i dati savjetodavno mišljenje o popisu aktivnosti odabranih putem poziva za dostavu prijedloga prije odluke o dodjeli granta. Javni naručilac će donijeti konačnu odluku o dodjeli granta;

(c) pregledati napredak postignut u odnosu na postizanje posebnih ciljeva, očekivanih rezultata i ciljeva po tematskom prioritetu kako je navedeno u programu prekogranične saradnje, na osnovu informacija koje su dale strukture prekogranične saradnje učestvujućih korisnika instrumenta IPA III. Napredak će se pratiti prema pokazateljima postavljenim u programu prekogranične saradnje;

(d) ispitati relevantne nalaze i zaključke kao i prijedloge za korektivne naknadne radnje koje proizilaze iz provjera na licu mjesta, praćenja i evaluacija, ako su dostupni;

(e) odobriti svaki prijedlog za reviziju programa prekogranične saradnje. Kad god je potrebno, može dati prijedloge za izmjenu programa prekogranične saradnje kako je navedeno u članu 69, stav (7), kako bi se osiguralo postizanje ciljeva programa prekogranične saradnje i poboljšala efikasnost, efektivnost, efekat i održivost pomoći IPA III. JMC može dati i preporuke kako poboljšati provođenje programa prekogranične saradnje;

(f) ispitati i odobriti plan komunikacije i vidljivosti za program prekogranične saradnje;

(g) ispitati i odobriti plan evaluacije iz člana 56, stav (2);

(h) ispitati i odobriti godišnje i završne izvještaje o provođenju iz člana 80;

(i) ispitati i odobriti godišnji plan rada Zajedničkog tehničkog sekretarijata.

(9) JMC će izvijestiti Odbor za praćenje IPA-e vodećeg korisnika instrumenta IPA III.

Član 79. Zajednički tehnički sekretarijat (JTS)

(1) Za svaki program prekogranične saradnje uspostavlja se JTS za pomoć Komisiji, strukturama prekogranične saradnje, Upravljačkom tijelu i JMC-u, prema potrebi. Smješten je kod vodećeg korisnika instrumenta IPA III. JTS može imati istureni ured u drugom učestvujućem korisniku instrumenta IPA III. JTS i istureni ured nalaze se u prihvatljivom području, osim ako je drugačije dogovoreno s Komisijom.

(2) Rad JTS-a finansira se iz budžeta tehničke pomoći.

(3) JTS se sastoji od članova osoblja koji dolaze iz oba korisnika instrumenta IPA III koji učestvuju u programu prekogranične saradnje.

(4) JTS-om upravlja struktura prekogranične saradnje vodećeg korisnika instrumenta IPA III.

(5) Svake godine strukture za prekograničnu saradnju pripremaju plan rada JTS-a i šalju ga JMC-u na ispitivanje i odobrenje.

(6) JTS ne smije učestvovati u, niti doprinijeti, provjerama upravljanja i odborima za ocjenjivanje.

(7) JTS može biti odgovoran, između ostalog, za sljedeće zadaće:

(a) organiziranje sastanaka JMC-a, uključujući izradu i distribuciju zapisnika;

(b) pomoć potencijalnim podnosiocima zahtjeva u traženju partnera i razvoju projekta, organizirajući informativne dane i radionice; razvijanje i održavanje mreže dionika;

(c) pomoć korisnicima i partnerima u provođenju aktivnosti;

(d) priprema, provođenje i izvještavanje o aktivnostima praćenja operacija prekogranične saradnje;

(e) uspostava sistema za prikupljanje pouzdanih informacija o provođenju programa prekogranične saradnje;

(f) pružanje ulaznih podataka za godišnje i završne izvještaje o provođenju prekograničnog programa;

(g) planiranje i provođenje informativnih kampanja i drugih aktivnosti vezanih za podizanje svijesti javnosti o programu prekogranične saradnje, uključujući objavljivanje promotivnog materijala o programu prekogranične saradnje i održavanje web-stranice programa prekogranične saradnje.

GLAVA VI IZVJEŠTAVANJE

Član 80. Godišnji i završni izvještaji o provođenju

(1) Za potrebe zahtjeva za izvještavanjem utvrđenog u okviru glave III, strukture za prekograničnu saradnju pripremaju godišnji izvještaj o provođenju i završni izvještaj o provođenju za svaki program prekogranične saradnje. Konačni izvještaj o provođenju može uključivati posljednji godišnji izvještaj. Izvještaj slijedi model priložen sporazumu o finansiranju.

(2) Nakon pregleda i odobrenja JMC-a, izvještaji se, prema potrebi, šalju NIPAC-u i NAO-u vodećeg korisnika IPA III. NIPAC vodećeg korisnika IPA III dostavlja izvještaje NIPAC-u ostalih korisnika IPA III koji učestvuju i Komisiji u skladu sa zahtjevima izvještavanja navedenim u glavi III.

ODJELJAK VIII ZAVRŠNE ODREDBE

Član 81. Komunikacija

Razmjena informacija i dokumenata između Komisije i korisnika IPA III o programiranju, programima i njihovim izmjenama i dopunama, te dokumentacije koja se odnosi na provođenje programa bit će u najvećoj mogućoj mjeri elektronskim putem. Aranžmani koji se odnose na razmjenu podataka dogovaraju se između Komisije i korisnika IPA III i utvrđuju se u sektorskom ili sporazumu o finansiranju.

Član 82. Konsultacije

(1) Svako pitanje u vezi s izvršenjem ili tumačenjem ovog sporazuma podliježe konsultacijama između Strana koje će, prema potrebi, dovesti do izmjene i dopune ovog ugovora.

(2) U slučaju neispunjenja obaveze utvrđene ovim sporazumom, a koja nije bila predmet pravodobno poduzetih korektivnih mjera, Komisija može obustaviti ovaj sporazum u skladu s članom 90.

(3) Korisnik instrumenta IPA III može se u cijelosti ili djelimično odreći provođenja pomoći IPA III. U tu svrhu, korisnik instrumenta IPA III dužan je dostaviti obavještenje o tome najmanje 6 mjeseci unaprijed. Strane će iznijeti pojedinosti o navedenom odricanju u razmjeni pisama ili izmjenom relevantnog sporazuma o finansiranju, zavisno od slučaja.

Član 83. Primjenjivo pravo, rješavanje sporova

(1) Ovaj sporazum je uređen pravom EU-a.

(2) Ako se spor u vezi s tumačenjem, primjenom ili valjanošću Sporazuma ne može riješiti mirnim putem, riješit će se arbitražom u skladu s Pravilima za arbitražu PCA iz 2012. godine, podložno sljedećem:

(a) Sastav vijeća

Za zahtjeve od 500.000 eura ili više: vijeće će se sastojati od tri arbitra. Svaka stranka će imenovati jednog arbitra u roku od 40 kalendarskih dana nakon što je poslano obavještenje o arbitraži. Dva arbitra imenovana od strane stranaka će imenovati trećeg arbitra koji će djelovati kao predsjedavajući arbitar.

Za zahtjeve ispod 500.000 eura: vijeće će se sastojati od jednog arbitra, osim ako se stranke drugačije ne dogovore.

Ako se vijeće ne sastavi u roku od 80 kalendarskih dana nakon slanja obavještenja o arbitraži, bilo koja strana može zatražiti od Sekretarijata PCA-a ili drugog međusobno prihvatljivog drugog neutralnog tijela da imenuje potrebnog(e) arbitra(e).

(b) Sjedište

Sjedište arbitražnog vijeća je Haag, Holandija.

(c) Jezik

Jezik postupka bit će engleski ili drugi međusobno prihvatljivi službeni jezik Evropske unije. Dokazi se mogu predočiti i na drugim jezicima, ako se stranke dogovore.

(d) Postupak

Isključeno je pribjegavanje privremenim mjerama, intervencijama trećih strana i intervencijama amicus curiae.

Ako stranka zatraži od vijeća da s informacijama ili materijalom postupa povjerljivo, odluka se donosi u obliku obrazloženog naloga i nakon saslušanja druge strane (10 kalendarskih dana za podnošenje primjedbi). Vijeće će odvagnuti razloge zahtjeva, prirodu informacije i pravo na efikasnu sudsku zaštitu. Vijeće može posebno:

- učiniti objavljivanje podložnim određenim obavezama ili
- odlučiti se protiv otkrivanja, ali naručiti izradu nepovjerljive verzije ili sažetka informacija ili materijala koji sadrži dovoljno informacija da omogući drugoj strani da izrazi svoje stavove na smislen način.

Ako se od vijeća traži da sasluša predmet na zatvorenoj sjednici, odluka se donosi nakon saslušanja druge strane (10 kalendarskih dana za podnošenje očitovanja). Vijeće će uzeti u obzir razloge zahtjeva i prigovore druge strane (ako ih ima).

Ako se od vijeća zatraži tumačenje ili primjena prava Evropske unije, ono će prekinuti postupak i zatražiti od

"Predsjednika Visokog suda u Parizu"" (Président du Tribunal de grande instance de Paris, "juge d'appui"), u skladu s s članovima 1460. i 1505. francuskog Zakona o građanskom postupku zatražiti prethodnu odluku od Suda Evropske unije u skladu s članom 267. UFEU-a. Postupak pred arbitražnim sudom nastavlja se nakon donošenja odluke od strane juge d'appui. Odluka Suda i juge d'appui je obavezujuća je za vijeće.

Arbitražna odluka je konačna i obavezujuća za stranke i one će je izvršiti bez odgode.

Svaka strana može, međutim, zatražiti da presudu preispita Apelacioni sud u Haagu (Gerechtshof Den Haag) na osnovu primjenjivog nacionalnog prava. U tom slučaju, odluka se neće smatrati konačnom do završetka ovog postupka. Odluka revizorskog suda obavezujuća je za vijeće.

(e) Troškovi

Troškovi arbitraže sastoje se od:

- honorara i razumnih troškova arbitara,
- razumnih troškova vještaka i svjedoka koje je odobrilo vijeće, i
- naknada i troškova Sekretarijata PCA-a za arbitražni postupak (npr. catering, osiguravanje službenika, soba, tumačenje).

Honorar arbitara ne smije prelaziti:

- 30.000 eura po arbitru ako je sporni iznos manji od 1.000.000 eura
- 9% osporenog iznosa ako je taj iznos veći od 1.000.000 eura. U svakom slučaju, honorar arbitara ne može prelaziti 300.000 eura.

Troškove arbitraže snose stranke u jednakom dijelu, osim ako nije drugačije ugovoreno.

Stranke snose svoje troškove pravnog zastupanja i druge troškove koji su im nastali u vezi s arbitražom.

(f) Privilegije i imuniteti

Sporazum o vođenju arbitraže prema arbitražnim pravilima PCA iz 2012. godine ne predstavlja i ne može se tumačiti kao odricanje od privilegija ili imuniteta bilo koje od strana na koje imaju pravo.

Član 84. Sporovi s trećim stranama

(1) Ne dovodeći u pitanje nadležnost bilo kojeg suda određenog u ugovoru finansiranom iz instrumenta IPA III kao nadležnog suda za sporove koji proizilaze iz ugovora između strana u njemu, Unija uživa na području [korisnika instrumenta IPA III] imunitet od tužbe, uključujući arbitražu, osim kako je predviđeno u članu 83. ovog ugovora, i pravni postupak u vezi s bilo kojim sporom između Evropske komisije i/ili korisnika IPA III i treće strane, ili između trećih strana, koji se direktno ili indirektno odnosi na pružanje pomoći IPA III korisniku instrumenta IPA III prema ovom sporazumu, osim ako se Unija izričito odrekla imuniteta.

(2) Korisnik IPA III će u bilo kojem pravnom ili upravnom postupku pred sudom, tribunalom ili administrativnom instancom u [korisniku instrumenta IPA III] zadržati ovaj imunitet i zauzeti stav koji u potpunosti uzima u obzir interese Unije. Prema potrebi, korisnik instrumenta IPA III i Komisija nastavljaju s prethodnim konsultacijama o stajalištu koje treba zauzeti.

Član 85. Obavještenja

(1) Svaka komunikacija u vezi s ovim sporazumom bit će u pisanom obliku i na engleskom jeziku. Svaka komunikacija mora biti potpisana i dostavljena kao izvorni dokument ili skenirani izvorni dokument.

(2) Svaka komunikacija u vezi s ovim ugovorom bit će poslana na sljedeće adrese:

Za Komisiju:
European Commission
Directorate-General for Neighbourhood and Enlargement Negotiations
Rue de la Loi 15B-1049 Brussels, Belgium
E-mail: NEAR-D@ec.europa.eu
Za korisnika instrumenta IPA III:
Nacionalni IPA koordinator
Direkcija za evropske integracije
Đoke Mazalića 5
71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina
e-mail: kabinet.dei@dei.gov.ba

Član 86. Prilozi

Prilozi ovog sporazuma sastavni su dio ovog sporazuma.

Član 87. Stupanje na snagu

Ovaj sporazum stupa na snagu na dan kada posljednja strana u pisanom obliku obavijesti drugu o svom odobrenju u skladu sa zakonodavstvom ili postupkom te Strane.

Član 88. Primjenjivost Okvirnog sporazuma za IPA II

Okvirni sporazumi potpisani između Komisije i Bosne i Hercegovine ostaju primjenjivi na pomoć usvojenu u okviru prethodnih pretpristupnih instrumenata, sve dok se takva pomoć ne dovrši u skladu s uslovima relevantnih okvirnih sporazuma.

Član 89. Izmjene i dopune

Ovaj sporazum će se revidirati nakon srednjoročne evaluacije Instrumenta pretpristupne pomoći.

Svaka izmjena i dopuna o kojoj se Strane dogovore bit će u pisanom obliku i činit će dio ovog sporazuma. Takva izmjena i dopuna stupa na snagu u skladu s postupkom utvrđenim u članu 87. Komisija može jednostrano mijenjati ili ažurirati Priloge, osim Priloga A.

Član 90. Obustava od strane Komisije i raskid

(1) Ovaj sporazum bit će na snazi na neodređeno vrijeme, osim ako ga Komisija ne obustavi ili ne raskine pismenim obavještenjem bilo koje od stranaka. Obustava od strane Komisije stupa na snagu odmah, osim ako nije drugačije obaviješteno. Raskid stupa na snagu 3 mjeseca od datuma pisanog obavještenja.

(2) Obustavom od strane Komisije ili raskidom ovog sporazuma od bilo koje od Strana, Komisija će obustaviti ili ukinuti svaku pomoć koja je još u toku, osim za poštovanje stečenih prava prema određenim ugovorima finansiranim iz IPA-e.

Član 91. Mjere ograničavanja EU-a

(1) Definicije

(a) "Mjere ograničavanja EU-a" označavaju mjere ograničavanja donesene u skladu s Ugovorom o Evropskoj uniji (TEU) ili Ugovorom o funkcioniranju Evropske unije (UFEU).

(b) "Ograničena osoba" označava sve subjekte, pojedince ili grupe pojedinaca koje je EU odredila kao podložne Mjerama ograničenja EU-a[1].

(2) U svim svojim odnosima, stranke priznaju da se prema pravu EU-a nikakvi fondovi ili privredni resursi EU-a ne smiju direktno ili indirektno staviti na raspolaganje Ograničenim osobama ili u njihovu korist.

(3) Korisnik IPA III osigurava da nijedna transakcija koja je predmet provjerenog kršenja popisa sankcija EU-a nema direktnu ili indirektnu korist od finansiranja EU-a. Korisnik IPA III obavezuje se osigurati ovu obavezu na sljedeće načine:

[1] HYPERLINK "http://www.sanctionsmap.eu" . Karta sankcija je IT-alat za utvrđivanje režima sankcija. Izvor sankcija proizilazi iz pravnih akata objavljenih u Službenom listu Evropske unije (OJ). U slučaju neslaganja između objavljenih pravnih akata i ažuriranja na web- stranici, preovladava verzija OJ-a.

(a) provjerom svakog izvođača, korisnika granta i krajnjeg primaoca s kojima korisnik IPA III ima ili se očekuje da će imati direktan ugovorni odnos (direktni primalac) krši li popis sankcija EU-a, prije sklapanja i prije plaćanja prema relevantnim sporazumima, kako bi se procijenilo je li takav primalac Ograničena osoba;

(b) provjerom ili drugim odgovarajućim sredstvima (koji mogu uključivati naknadnu provjeru) na osnovu pristupa zasnovanog na riziku, da nijedan subjekat koji bi indirektno primio sredstva EU-a nije Ograničena osoba.

(4) U slučaju da korisnik IPA III ocijeni da je bilo koji od primalaca (direktnih ili indirektnih) sredstava EU-a Ograničena osoba, korisnik IPA III odmah će obavijestiti Komisiju.

(5) Ne dovodeći u pitanje obavezu iz tačke 3. gore, ako Komisija ocijeni da korištenje finansijske pomoći Unije u okviru IPA III rezultira ili je rezultiralo kršenjem mjera ograničavanja EU-a, odgovarajući iznosi neće biti prihvatljivi za finansijsku pomoć Unije u okviru IPA III. To ne dovodi u pitanje bilo kakva prava koja bi Komisija mogla imati da obustavi ili prekine radnju na koju se odnosi takvo kršenje, da povrati sva sredstva EU-a koja je pridonijela Komisija ili da obustavi ili ukine ovaj okvirni sporazum o finansijskom partnerstvu.

(6) Određivanje popravnih mjera vršit će se u skladu s načelom proporcionalnosti. Popravne mjere primjenjuju se samo na sredstva EU-a koja su stavljena na raspolaganje primaocu ili u korist primaoca za period tokom kojeg je ostao Ograničena osoba.

(7) Ova klauzula ne dovodi u pitanje izuzetke sadržane u Mjerama ograničavanja EU-a.

Ovaj je sporazum sastavljen u dva originalna primjerka na engleskom jeziku.

Potpisao, za i u ime Bosne i Hercegovine,
u Sarajevu, dana

_____
Dr. **Zoran Tegeltija**
Predsjedavajući Vijeća ministara
Potpisala, za i u ime Komisije,
u Briselu, dana 20.04.2022. godine
/svojeručni potpis/

_____
Gđa **Michela Matuella**
V. d. direktorice

PRILOG A
Funkcije i odgovornosti struktura i tijela uspostavljenih u skladu s članom 10. u indirektnom upravljanju od strane korisnika instrumenta IPA III

Klauzula 1. Opće odredbe

(1) Funkcije i odgovornosti struktura i tijela uspostavljenih na osnovu člana 10. u indirektnom upravljanju od strane korisnika instrumenta IPA III, koje su utvrđene ovim prilogom, proizilaze iz odredaba ovog sporazuma.

(2) Pojedinosti o tome kako se te funkcije i odgovornosti izvršavaju u praksi mogu se dodatno definirati u:

(a) sektorskim sporazumima, zaključenim u skladu s članom 9;

(b) sporazumima o finansiranju, zaključenim u skladu s članom 8;

(c) bilateralnim sporazumima između korisnika instrumenta IPA III za upravljanje programima prekogranične saradnje koji se provode u indirektnom upravljanju, zaključenim u skladu s članom 70;

(d) formalnim radnim aranžmanima koji detaljno navode prava i obaveze struktura i tijela, sklopljenim u skladu s članom 11, stav (3), tačka a);

(e) uspostavljanju sistema unutrašnje kontrole, u skladu s članom 12, stav (3), tačka a);

(f) svaki drugi odnos koji uključuje te strukture i tijela, a koji je relevantan za provođenje pomoći u okviru IPA III u indirektnom upravljanju od strane korisnika instrumenta IPA III.

(3) Izvori navedeni u stavu (2) mogu sadržavati dodatne funkcije i odgovornosti struktura i tijela uspostavljenih u skladu s članom 10.

Klauzula 2. Sve strukture i tijela

Strukture i tijela uspostavljena u korisniku instrumenta IPA III obavljat će, u skladu s članom 10, stav (1), tačke (a) do (d) ovog sporazuma, sljedeće funkcije i odgovornosti u okviru svojih mandata i nadležnosti:

(1) primjenjivanje i promocija načela finansijske pomoći Unije u okviru instrumenta IPA III, u skladu s članom 5, stav (2);

(2) osiguravanje zakonitosti i pravilnosti poslova za koje su odgovorni;

(3) poštivanje načela dobrog finansijskog upravljanja, transparentnosti i nediskriminacije, u skladu s članom 12, stav (2);

(4) osiguravanje nivoa zaštite finansijskih interesa Evropske unije koja je jednaka onoj koja je predviđena kada Komisija direktno provodi sredstva IPA III, u skladu s članom 12, stav (2) i članom 12, stav (3);

(5) održavanje usklađenosti s okvirom unutrašnje kontrole, u skladu s Prilogom B;

(6) osiguravanje interne revizije svojih struktura i poslovnih procesa;

(7) nadziranje podređenih subjekata;

(8) osiguravanje i poštivanje odgovarajuće podjele dužnosti;

(9) uspostavljanje efikasnih i razmjernih mjera za borbu protiv nepravilnosti, prevare, korupcije i sukoba interesa, u skladu s članom 51;

(10) osiguravanje da agenti ili predstavnici Komisije, uključujući OLAF, mogu pregledati svu relevantnu dokumentaciju i račune koji se odnose na stavke finansirane iz instrumenta IPA III, u skladu s članom 50, stav (4);

(11) pomoć Evropskom revizorskom sudu da provede revizije u vezi s korištenjem pomoći u okviru instrumenta IPA III, u skladu s članom 50, stav (4);

(12) osiguravanje zaštite ličnih podataka jednako zaštiti iz Uredbi (EU) br. 2018/1725 i (EZ) br. 2016/679, u skladu s članom 12, stav (3), tačka f) i članom 25;

(13) osiguravanje javnosti, transparentnosti, strateške komunikacije i vidljivosti pomoći u okviru instrumenta IPA III, u skladu s članom 12, stav (2), i članovima 23. i 24;

(14) olakšavanje nadležnim tijelima korisnika instrumenta IPA III dodjele olakšica za provođenje akcija i izvršenje ugovora, te primjenu pravila o porezima, carinskim pristojbama i drugim fiskalnim naknadama, u skladu s članovima 27. i 28;

(15) učešće u odborima za praćenje i dostavljanje tim odborima svih potrebnih informacija za podršku njihovom radu, u skladu s članovima 52, 53. i 78;

(16) podržavanje evaluacijskih zadaća i olakšavanje pristupa podacima i relevantnim informacijama potrebnim za provođenje evaluacija, u skladu s članovima 55. i 56;

(17) čuvanje dokumenata i informacija kako bi se osigurao dovoljno detaljan revizorski trag, u skladu s članovima 32. i 49;

(18) poduzimanje svih ostalih potrebnih koraka za olakšavanje provođenja pomoći IPA III, u skladu s članom 6, stav (1), tačka d).

Klauzula 3 Nacionalni IPA koordinator (NIPAC)

(1) NIPAC ima opću koordinacionu ulogu u pružanju pomoći u okviru instrumenta IPA III kod korisnika instrumenta IPA III, u skladu s članom 6.

(2) NIPAC snosi cjelokupnu odgovornost za programiranje pomoći od strane korisnika instrumenta IPA III. U tom kontekstu, NIPAC će:

(a) osigurati blisku vezu između korištenja pomoći u okviru instrumenta IPA i općeg procesa pristupanja, u skladu s članom 6, stav (1), tačka (a);

(b) koordinirati pripremu i dostaviti Komisiji strateški odgovor, u skladu s članom 16, stav (3);

(c) koordinirati pripremu akcionih dokumenata, u skladu s članom 16, stav (3);

(d) koordinirati pripremu programskih dokumenata operativnih programa u skladu s članom 16, stav (5) i programa prekogranične saradnje, u skladu s članom 69;

(e) koordinirati pripremu izmjena i dopuna programa, u skladu s članovima 17. i 69; osim IPARD III programa, za koje će Upravno tijelo IPARD-a predložiti izmjene i dopune Komisiji, uz kopiju NIPAC-u;

(f) dostaviti velike projekte Komisiji na ocjenu, u skladu s članom 16, stav (6);

(g) osigurati da se relevantna javna tijela i dionici kao što su privredni, društveni i okolišni partneri, organizacije civilnog društva i lokalne vlasti propisno konsultiraju i imaju pravovremeni pristup relevantnim informacijama u vezi s pomoći iz instrumenta IPA III, u skladu s članom 16, stav (4).

(3) NIPAC je odgovoran za sljedeće poslove upravljanja i kontrole:

(a) uspostavljanje, funkcioniranje i učešće dionika u odborima za praćenje, u skladu s članovima 52, 53. i 78;

(b) aktivnosti evaluacije i pristup podacima kod korisnika instrumenta IPA III, u skladu s članovima 55. i 56.

(4) NIPAC će se pridržavati zahtjeva za izvještavanje iz članova 59. i 60. ovog sporazuma.

Klauzula 4. Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje (NAO)

(1) NAO snosi cjelokupnu odgovornost za finansijsko upravljanje pomoći u okviru instrumenta IPA III kod korisnika instrumenta IPA III, te za zakonitost i pravilnost izdataka.

(2) NAO snosi cjelokupnu odgovornost za uspostavljanje i funkcioniranje sistema upravljanja i kontrole IPA III kod korisnika instrumenta IPA III. U tom smislu, NAO će:

(a) pripremiti i dostaviti Komisiji zahtjev za povjeravanje zadaća izvršenja budžeta za određeni program korisniku instrumenta IPA III, u skladu s članom 13, stav (1) i članom 13, stav (2);

(b) bez odlaganja obavijestiti Komisiju o svim suštinskim promjenama u sistemima, pravilima ili postupcima koji se odnose na zadaće izvršenja budžeta povjerene korisniku instrumenta IPA III, u skladu s članom 12, stav (4);

(c) pratiti kontinuirano ispunjavanje zahtjeva iz člana 12, stav (2), člana 12, stav (3) i Priloga B od strane struktura i tijela;

(d) obavijestiti Komisiju, s kopijom obavještenja za NIPAC i Revizorsko tijelo, o svakom neispunjavanju ovih zahtjeva i poduzeti sve odgovarajuće zaštitne mjere u vezi s izvršenim plaćanjima ili potpisanim ugovorima, u skladu s članom 14, stav (1);

(e) poduzeti sve potrebne korake kako bi se osiguralo ponovno ispunjavanje zahtjeva iz člana 12, stav (2), člana 12, stav (3) i Priloga B;

(f) uzeti u obzir rezultate svih vanjskih provjera i revizija povezanih sa sistemom upravljanja i kontrole instrumenta IPA III, uključujući one koje provode Revizorsko tijelo, Komisija ili Evropski revizorski sud, te koordinirati pripremu i provođenje povezanih akcionih planova, s ciljem poboljšanja usklađenosti i efikasnosti sistema upravljanja i kontrole instrumenta IPA III;

(g) osigurati istragu i efikasno postupanje u slučajevima sumnje na nepravilnosti, prevaru, korupciju i sukob interesa, te funkcioniranje s tim povezanog mehanizma kontrole i izvještavanja, u skladu s članom 51, stavovi (3) i (4);

(h) službi za koordinaciju borbe protiv prevara iz člana 50, stav (2) dati mogućnost direktnog prijavljivanja sumnje na nepravilnosti i prevaru i održavati redovni dijalog o prijavljivanju nepravilnosti s tom službom, kako bi se spriječilo dvostruko prijavljivanje slučajeva ili propustilo prijavljivanje.

(3) U oblasti finansijskog upravljanja NAO će:

(a) uspostaviti obračunski računovodstveni sistem za evidentiranje i pohranjivanje, u elektronskom obliku, tačne, potpune i pouzdane računovodstvene evidencije za svaki IPA III program/akciju/operaciju koju provodi u indirektnom upravljanju korisnik instrumenta IPA III, u skladu s članom 58, stav (2);

(b) organizirati i upravljati sistemom računa u eurima;

(c) slati Komisiji predviđanje vjerovatnih zahtjeva za plaćanje, u skladu s članom 33, stav (3);

(d) slati Komisiji zahtjeve za plaćanje i primati uplate od Komisije, u skladu s članovima 33, 34, 35. i 36;

(e) osigurati postojanje, ispravnost i dostupnost elemenata sufinansiranja;

(f) sredstva primljena od Komisije i javnog sufinansiranja staviti na raspolaganje Posredničkim tijelima za finansijsko upravljanje za daljnji prijenos primaocima pomoći iz instrumenta IPA III;

(g) osigurati postojanje i dostupnost dovoljno sredstava za rješavanje mogućih nedostataka zbog zakašnjelog prijenosa sredstava od Komisije ili naloga za povrat koje je izdala Komisija, u skladu s članom 33, stav (8);

(h) obavljati devizno poslovanje prema potrebi;

(i) izvršiti finansijska prilagođavanja, u skladu s članom 41;

(j) davati komentare i informacije u postupcima za finansijske ispravke, u skladu s članom 44;

(k) iznositi zapažanja o namjeri Komisije da prekine ili obustavi plaćanja u skladu s članovima 38. i 39. i poduzimati korektivne mjere prema potrebi;

(l) vratiti sredstva u budžet Unije nakon naloga za povrat koje izdaje Komisija, u skladu s članovima 40. i 46.

(4) NAO će se pridržavati zahtjeva za izvještavanje koji su navedeni u članu 61.

Klauzula 5. Upravljačka struktura (MS), Potporni ured NAO-a (NAOSO) i Računovodstvena služba (AB)

(1) Upravljačku strukturu čine Potporni ured NAO-a i Računovodstvena služba.

(2) Računovodstvena služba nalazi se u ministarstvu korisnika instrumenta IPA III s nadležnostima za centralni budžet i djeluje kao središnji subjekt riznice.

(3) Potporni ured NAO-a pruža podršku NAO-u u izvršavanju zadaća iz člana 4, stav 2.

(4) Računovodstvena služba podržava NAO u izvršavanju zadaća navedenih u članu 4, stav 3. i članu 61, stav 5.

(5) Potporni ured NAO-a i Računovodstvena služba će sarađivati kako bi osigurali usklađenost, integritet, efektivnost i efikasnost sistema upravljanja, kontrole i finansijskog upravljanja koji je kod korisnika instrumenta IPA III uspostavljen za realiziranje pomoći u okviru IPA III.

Klauzula 6. Upravljačko tijelo (MA)

(1) Upravljačko tijelo svakog programa odgovorno je za cjelokupno upravljanje programom.

(2) Upravljačko tijelo će odrediti jedno ili više posredničkih tijela za obavljanje poslova finansijskog upravljanja programom (Posrednička tijela za finansijsko upravljanje).

(3) Poslovi finansijskog upravljanja bit će odvojeni od Upravljačkog tijela. Posredničko tijelo za finansijsko upravljanje samostalno donosi finansijske odluke unutar programa.

(4) Upravljačko tijelo nadzire rad Posredničkih tijela za finansijsko upravljanje, uz poštivanje njihove samostalnosti u donošenju finansijskih odluka u okviru programa.

(5) Upravljačko tijelo programa može odrediti jedno ili više posredničkih tijela za obavljanje poslova upravljanja oblasti politike za koje su odgovorna u sistemu upravljanja ili administracije korisnika instrumenta IPA III (Posrednička tijela za upravljanje politikama).

(6) Upravljačko tijelo nadzire rad Posredničkih tijela za upravljanje politikom.

(7) Kako bi efikasno upravljalo programima, Upravljačko tijelo može izvršavati zadaće utvrđene u klauzulama 2, 3, stav (2), 3, stav (3), 4, stav (2) i 7, stav (2) na nivou programa, prema potrebi.

(8) Upravljačko tijelo dužno je udovoljiti zahtjevima izvještavanja iz člana 62. ovog sporazuma.

Klauzula 6a IPA upravljačko tijelo za ruralni razvoj (IPARD)

(1) Upravljačko tijelo IPARD-a će biti odgovorno za pripremu i implementaciju IPARD III programa, koji će biti detaljnije opisan u sektorskom sporazumu.

(2) Upravljačko tijelo IPARD-a će obavljati svoje funkcije u cilju efikasne implementacije IPARD III programa.

(3) U skladu s članom10, stavk 1, tačka (d) također je odgovorno za:

(a) izradu nacrta programa IPARD III i svih njegovih izmjena, uključujući one koje zahtijeva Komisija;

(b) upravljivost i provjerljivost mjera, koje će se definirati u IPARD III programu u saradnji s Agencijom IPARD;

(c) odabir mjera u okviru svakog poziva za podnošenje prijava u okviru IPARD III programa i njihov vremenski raspored, uslove prihvatljivosti i finansijsku dodjelu po mjeri, po pozivu. Odluke se donose u dogovoru s Agencijom IPARD;

(d) osiguravanje da je odgovarajuća nacionalna pravna osnova za provođenje IPARD III uspostavljena i ažurirana prema potrebi;

(e) pomaganje u radu sektorskog nadzornog odbora kako je navedeno u članu 53, naročito pružanjem dokumenata potrebnih za praćenje kvaliteta provođenja IPARD III programa.

(4) Upravno tijelo IPARD-a uspostavit će sistem izvještavanja i informiranja za prikupljanje finansijskih i statističkih informacija o napretku IPARD III programa, također na osnovu informacija koje će dostaviti Agencija IPARD, te će te podatke proslijediti nadzornom odboru IPARD III, u skladu s dogovorima između [IPA III korisnika] i Komisije, koristeći, gdje je to moguće, kompjuterizirane sisteme koji omogućavaju razmjenu podataka s Komisijom i koji su povezani sa sistemom izvještavanja i informacija koji će uspostaviti NAO.

Sistem izvještavanja i informiranja trebao bi pridonijeti godišnjim i konačnim izvještajima o provođenju iz člana 59.

(5) Upravljačko tijelo IPARD-a predložit će Komisiji izmjene IPARD III programa, s kopijom NIPAC-u, nakon konsultacija s Agencijom IPARD i nakon što se složi nadzorni odbor IPARD III. Upravljačko tijelo IPARD-a odgovorno je da osigura da relevantna tijela budu obaviještena o potrebi za uvođenjem odgovarajućih administrativnih promjena kada su takve promjene potrebne nakon odluke Komisije o izmjeni IPARD III programa.

(6) Upravno tijelo IPARD-a svake godine izrađuje akcioni plan za planirane operacije u okviru Mjere tehničke pomoći, koji se dostavlja nadzornom odboru IPARD III na saglasnost.

(7) Upravno tijelo IPARD-a izrađuje plan evaluacije u skladu s članom 56. On se dostavlja sektorskom nadzornom odboru iz člana 53. najkasnije godinu dana nakon što Komisija usvoji IPARD III program. Izvještava nadzorni odbor IPARD III i Komisiju o napretku postignutom u provođenju ovog plana.

(8) Upravljačko tijelo IPARD-a sastavlja koherentan plan aktivnosti vidljivosti i komunikacije u skladu s članom 24, te se savjetuje i obavještava Komisiju, nakon što je primio savjet sektorskog nadzornog odbora. Plan posebno pokazuje poduzete inicijative i inicijative koje treba poduzeti u pogledu informiranja šire javnosti o ulozi koju Unija igra u programu IPARD III i njegovim rezultatima.

(9) Kada se dio njegovih zadaća prenese na drugo tijelo, Upravljačko tijelo IPARD-a zadržava punu odgovornost za upravljanje i provođenje tih zadaća u skladu s načelom dobrog finansijskog upravljanja.

Klauzula 6b IPA agencija za ruralni razvoj (IPARD)

(1) Agencija IPARD dodijelit će se funkcije i odgovornosti koje će se detaljnije razraditi u sektorskom sporazumu.

U skladu s članom 10, stavk 1. također je odgovorna za:

(a) pružanje potvrde Upravljačkom tijelu o kontroliranosti i provjerljivosti mjera u IPARD III programu;

(b) upućivanje poziva za podnošenje prijava i objavljivanje odredbi i uslova za ispunjavanje uslova uz prethodni dogovor s Upravljačkim tijelom o pitanjima postavljenim u klauzulama 6a, stav (3) tačka (c) i 8, stav (2), tačka (c);

(c) odabir projekata koji će se provoditi;

(d) utvrđivanje ugovornih obaveza u pisanom obliku između Agencije IPARD i primaoca, uključujući informacije o mogućim sankcijama u slučaju nepoštivanja tih obaveza i, prema potrebi, izdavanje odobrenja za početak rada. Agencija IPARD može nastaviti ugovarati ili preuzimati obaveze prema ovom sporazumu za određenu mjeru do datuma kada [IPA III korisnik] počne sklapati ugovore ili preuzimati obaveze za ovu mjeru u okviru bilo kojeg programa nasljednika IPARD III;

(e) naknadno djelovanje kako bi se osigurao napredak projekata koji se provode;

(f) izvještavanje o napretku mjera koje se provode prema pokazateljima;

(g) osiguravanje da primalac bude svjestan doprinosa Unije projektu;

(h) osiguravanje izvještavanja o nepravilnostima na nacionalnom nivou;

(i) osiguravanje da NAO, Upravljačka struktura i Upravljačko tijelo IPARD-a dobiju sve informacije potrebne za obavljanje svojih zadaća;

(j) osiguravanje poštivanje obaveza u vezi s publicitetom, kako je navedeno u članu 23.

(2) U pogledu ulaganja u infrastrukturne projekte takve vrste za koju bi se inače očekivalo da će ostvariti znatan neto prihod, Agencija IPARD će prije sklapanja ugovornih aranžmana s potencijalnim primaocem procijeniti je li projekat takve vrste. Ako se može zaključiti da jest, Agencija IPARD osigurava da javna podrška iz svih izvora ne prelazi 50% ukupnih troškova povezanih s projektom i koji se smatraju prihvatljivim za sufinansiranje od strane Unije.

(3) Agencija IPARD osigurava da za bilo koji projekat u okviru IPARD III programa akumulacija javne podrške dodijeljene iz svih izvora ne prelazi maksimalne gornje granice za javnu potrošnju.

Klauzula 7. Posredničko tijelo za upravljanje politikom (IBPM)

(1) Ako je imenovano, Posredničko tijelo za upravljanje politikom podržava Upravljačko tijelo u svim pitanjima za koja je

odgovorno u sistemu upravljanja ili administracije korisnika instrumenta IPA III.

(2) Ako je imenovano, Posredničko tijelo za upravljanje politikom osigurava tehničku ekspertizu za programiranje, provođenje, upravljanje i kontrolu programa. U tom kontekstu, Posredničko tijelo za upravljanje politikom će:

(a) predložiti operacije za finansiranje i sastaviti programske dokumente;

(b) pripremiti tehničku dokumentaciju potrebnu za raspisivanje poziva za podnošenje ponuda i poziva za dostavu prijedlog, te pomoći u pripremi odgovora na zahtjeve za pojašnjenjem;

(c) imenovati članove ocjenjivačkih odbora s pravom glasa;

(d) uspostaviti tim stručnjaka ili podržati Upravljačko tijelo u uspostavljanju takvog tima kako bi apsorbirao rezultate aktivnosti i ugovora čije je provođenje u toku;

(e) pratiti tehničke aspekte akcija i ugovora;

(f) potvrditi da su ugovorene usluge pružene, da je roba isporučena i instalirana, da su radovi dovršeni i da su akcije provedene;

(g) obavljati svaki drugi zadatak ili podržavati svaki drugi zahtjev koji zavisi od tehničke stručnosti Posredničkog tijela za upravljanje politikom.

Klauzula 8. Posredničko tijelo za finansijsko upravljanje (IBFM)

(1) U saradnji s drugim strukturama i tijelima, Posredničko tijelo za finansijsko upravljanje će:

(a) osigurati da su aktivnosti predložene za finansiranje u skladu s postupcima i kriterijima primjenjivim na program, akciju, poziv za podnošenje ponuda i poziv za podnošenje prijedloga;

(b) obavljati praćenje na nivou ugovora, uključujući administrativne, finansijske, tehničke i fizičke aspekte izvršenja ugovora;

(c) provjeriti jesu li plaćanja primaocima u skladu s pravom Unije i korisnika instrumenta IPA III, zahtjevima programa i uslovima ugovora;

(2) Posredničko tijelo za finansijsko upravljanje samostalno obavlja sljedeće poslove:

(a) upravlja postupcima nabavke, postupcima dodjele grantova i drugim postupcima ugovaranja, u skladu s članovima 18, 19. i 22;

(b) osigurava da su aktivnosti odabrane za finansiranje u skladu s postupcima i kriterijima koji se primjenjuju na program, akciju, poziv za podnošenje ponuda i poziv za podnošenje prijedloga;

(c) zaključuje ugovore i dodatke;

(d) odobrava plaćanja primaocima pomoći u okviru instrumenta IPA III;

(e) odobrava povrate od primalaca pomoći iz okvira instrumenta IPA III.

Klauzula 9. Revizorsko tijelo (AA)

(1) Korisnik IPA III će osigurati postojanje Revizorskog tijela koje će biti javno tijelo koje je funkcionalno nezavisno od struktura i tijela iz člana 10, stav (1), tačke (a) do (d). Revizorsko tijelo uživa potrebnu finansijsku autonomiju.

(2) Voditelj Revizorskog tijela mora posjedovati odgovarajuću stručnost, znanje i iskustvo u području revizije za obavljanje potrebnih poslova.

(3) Revizorski posao koji obavlja Revizorsko tijelo vrši se u skladu s međunarodno prihvaćenim standardima revizije. Uključuje revizije sistema, revizije poslovanja i revizije računa.

(4) Do kraja novembra svake godine, Revizorsko tijelo dužno je, uz kopiju dostavljenu NAO-u, Komisiji dostaviti revizorsku strategiju zasnovanu na procjeni rizika, u skladu s modelom navedenim u Prilogu G. Revizorska strategija pokriva tri sljedeće fiskalne godine i ažurira se godišnje. Daljnji posebni zahtjevi za revizorsku strategiju mogu biti navedeni u sektorskom sporazumu ili sporazumu o finansiranju.

(5) Komisija može dati daljnje smjernice o metodologiji za revizorski rad, izvještaje i mišljenja.

(6) Revizorsko tijelo dužno je udovoljiti zahtjevima izvještavanja iz člana 63.

PRILOG B
OKVIR INTERNE KONTROLE

Komponente, načela i karakteristike okvira interne kontrole IPA III u indirektnom upravljanju od strane zemalja korisnica

I OKRUŽENJE KONTROLE

Okruženje za vršenje kontrole je skup standarda ponašanja, procesa i struktura koji pružaju osnovu za provođenje interne kontrole u cijeloj organizaciji[1]. Više rukovodstvo[2] postavlja ton na vrhu u pogledu važnosti interne kontrole, uključujući očekivane standarde ponašanja.

1. Organizacija pokazuje predanost integritetu i etičkim vrijednostima.

Karakteristike:

1.1. Ton na vrhu. Svi nivoi upravljanja poštuju integritet i etičke vrijednosti u svojim uputstvima, akcijama i ponašanju.

1.2. Standardi ponašanja. Integritet i etičke vrijednosti utvrđeni su standardima ponašanja i shvaćeni na svim nivoima organizacije, kao i od strane vanjskih pružalaca usluga i korisnika.

1.3. Usklađenost sa standardima. Uspostavljeni su procesi za procjenu da li su pojedinci i subjekti usklađeni sa standardima ponašanja i za pravodobno rješavanje odstupanja.

2. Više rukovodstvo vrši nadzor nad razvojem i provođenjem interne kontrole.

Karakteristike:

2.1. Više rukovodstvo nadzire upravljanje, upravljanje rizicima i prakse interne kontrole, te preuzima ukupnu odgovornost za upravljanje na nižim nivoima. To se dešava korištenjem odgovarajućih radnih aranžmana i komunikacionih kanala.

2.2. Svaki rukovodilac nadzire sisteme interne kontrole unutar svog subjekta. Svaki rukovodilac nadzire razvoj i izvođenje interne kontrole. U toj zadaći ih podržavaju koordinatori interne kontrole.

2.3. Svaki viši rukovodilac daje izjavu o jemstvu za odgovarajuću raspodjelu resursa i njihovu upotrebu u namjeravane svrhe i u skladu s načelima dobrog finansijskog upravljanja, kao i za primjerenost postojećih kontrolnih postupaka.

2.4. Koordinatori unutrašnje kontrole imaju ključnu ulogu u koordinaciji pripreme izjava o jemstvu.

3. Uprava uspostavlja strukture, linije izvještavanja i odgovarajuća tijela i odgovornosti u ostvarivanju ciljeva.

Karakteristike:

3.1. Upravljačke strukture su sveobuhvatne. Dizajn i primjena struktura upravljanja i nadzora pokrivaju sve politike, programe i aktivnosti. Pokrivaju sve vrste rashoda, mehanizme isporuke i subjekte zadužene za izvršenje budžeta kako bi podržali postizanje političkih, operativnih i kontrolnih ciljeva.

3.2. Ovlaštenja i odgovornosti. Viši rukovodioci, prema potrebi, delegiraju ovlaštenja i koriste odgovarajuće procese i

[1] U ovom prilogu "organizacija" označava cijeli sistem uspostavljen u zemlji korisnici za upravljanje i kontrolu IPA III.

[2] U ovom prilogu više rukovodstvo se sastoji od NAO-a i voditelja Upravljačkih tijela.

tehnologiju za dodjelu odgovornosti i, prema potrebi, razdvajanje dužnosti na različitim nivoima organizacije.

3.3. Linije izvještavanja. Viši rukovodioci osmišljavaju i ocjenjuju linije izvještavanja unutar subjekata kako bi omogućili izvršavanje ovlaštenja, ispunjavanje odgovornosti i protok informacija.

4. Organizacija pokazuje predanost privlačenju, razvoju i zadržavanju kompetentnih pojedinaca u skladu s ciljevima.

Karakteristike:

4.1. Okvir kompetencija. Subjekti definiraju kompetencije potrebne za podršku ostvarivanja ciljeva i redovno ih ocjenjuju u cijeloj organizaciji, poduzimajući mjere za otklanjanje nedostataka gdje je to potrebno.

4.2. Profesionalni razvoj. Subjekti pružaju obuku i podučavanje koji su potrebni za privlačenje, razvoj i zadržavanje dovoljnog broja kompetentnog osoblja.

4.3. Mobilnost. Subjekti planiraju mobilnost osoblja kako bi postigli pravu ravnotežu između kontinuiteta i obnove.

4.4. Uspostavljeni su aranžmani za planiranje sukcesije i zamjenu za operativne aktivnosti i finansijske transakcije kako bi se osigurao kontinuitet poslovanja.

5. Organizacija smatra pojedince odgovornim za njihove odgovornosti unutar interne kontrole u ostvarivanju ciljeva.

Karakteristike:

5.1. Provođenje odgovornosti. Organizacija definira jasne uloge i odgovornosti i smatra pojedince odgovornim za vršenje odgovornosti interne kontrole u cijeloj organizaciji i, po potrebi, za provođenje korektivnih radnji.

5.2. Ocjenjivanje osoblja. Efikasnost, sposobnosti i ponašanje osoblja u službi ocjenjuju se jednom godišnje u odnosu na očekivane standarde ponašanja i postavljene ciljeve. Slučajevi nedovoljnog učinka rješavaju se na odgovarajući način.

5.3. Unaprjeđenje osoblja. O unaprjeđenju se odlučuje nakon razmatranja usporednih zasluga kvalificiranog osoblja, posebno uzimajući u obzir njihove izvještaje o ocjeni.

II PROCJENA RIZIKA

Procjena rizika je dinamičan i iterativni proces za identificiranje i procjenu rizika, koji bi mogli uticati na postizanje ciljeva, te za određivanje načina na koji takvim rizicima treba upravljati.

6. Organizacija specificira ciljeve dovoljno jasno da se omogući identifikacija i procjena rizika koji se odnose na ciljeve.

Karakteristike:

6.1. Misija. Subjekti imaju ažurirane izjave o misiji koje su usklađene na svim hijerarhijskim nivoima, sve do zadaća i ciljeva dodijeljenih pojedinim članovima osoblja. Izjave o misiji usklađene su s odgovornostima subjekata i ciljevima politike.

6.2. Ciljevi su postavljeni na svakom nivou. Ciljevi subjekata jasno su postavljeni i ažurirani kada je to potrebno (npr. značajne promjene prioriteta, aktivnosti ili organigrama). Dosljedno se filtriraju do različitih nivoa organizacije, a rukovodstvo i osoblje ih priopćavaju i razumiju.

6.3. Postavljaju se ciljevi za najznačajnije aktivnosti. Ciljevi[1] i pokazatelji[2] pokrivaju najznačajnije aktivnosti subjekta koje pridonose ostvarivanju prioriteta, kao i operativnom upravljanju.

6.4. Ciljevi čine osnovu za izdvajanje sredstava. Uprava koristi postavljene ciljeve kao osnovu za raspodjelu raspoloživih resursa potrebnih za postizanje ciljeva politike, poslovanja i finansijskog efekta.

6.5. Ciljevi finansijskog izvještavanja. Ciljevi finansijskog izvještavanja u skladu su s računovodstvenim načelima koje zahtijeva Komisija.

6.6. Ciljevi nefinansijskog izvještavanja. Nefinansijsko izvještavanje daje upravi tačne i potpune informacije potrebne za upravljanje organizacijom na svim nivoima.

6.7. Tolerancija rizika i materijalnost. Prilikom postavljanja ciljeva, rukovodstvo definira prihvatljive nivoe varijacije u odnosu na njihovo postizanje (tolerancija na rizik), kao i odgovarajući nivo materijalnosti za potrebe izvještavanja, uzimajući u obzir isplativost.

6.8. Praćenje. Postavljanje ciljeva i pokazatelja uspješnosti omogućava praćenje napretka prema njihovom postizanju.

7. Organizacija identificira rizike za postizanje svojih ciljeva i analizira rizike kao osnovu za određivanje načina na koji rizicima treba upravljati.

Karakteristike:

7.1. Identifikacija rizika. Svaki subjekt identificira i procjenjuje rizike na različitim organizacionim nivoima, analizirajući unutrašnje i vanjske činioce. Rukovodstvo i osoblje uključeni su u proces na odgovarajućem nivou.

7.2. Procjena rizika. Subjekt procjenjuje važnost identificiranih rizika i određuje kako odgovoriti na značajne rizike s obzirom na to kako svakim od njih treba upravljati i da li će prihvatiti, izbjeći, smanjiti ili podijeliti rizik. Intenzitet kontrole ublažavanja proporcionalan je značaju rizika.

7.3. Identifikacija rizika i procjena rizika integrirani su u godišnje planiranje i redovno se prate.

8. Prilikom procjene rizika za postizanje ciljeva, organizacija razmatra mogućnost za prevaru.

Karakteristike:

8.1. Rizik od prevare. Postupci utvrđivanja i procjene rizika (vidi načelo 7) razmatraju moguće poticaje, pritiske, prilike i stavove koji mogu dovesti do bilo koje vrste prevare, posebno lažnog prijavljivanja, gubitka imovine, otkrivanja osjetljivih informacija i korupcije.

8.2. Strategija protiv prevara. Organizacija u cjelini i svaki subjekt uspostavljaju i provode mjere za suzbijanje prevara i svih nelegalnih aktivnosti koje utiču na finansijske interese EU-a. Oni to čine uspostavljanjem zdrave strategije za borbu protiv prevare kako bi poboljšali sprječavanje, otkrivanje i uslove za istragu prevare, te utvrdili mjere odštete i odvraćanja, s proporcionalnim i odvraćajućim sankcijama.

9. Organizacija identificira i procjenjuje promjene koje bi mogle značajno uticati na sistem interne kontrole.

Karakteristike:

9.1. Procijeniti promjene. Proces identifikacije rizika uzima u obzir promjene u unutrašnjem i vanjskom okruženju, u politikama i operativnim prioritetima, kao i u stavu uprave prema sistemu internih kontrola.

III KONTROLNE AKTIVNOSTI

Kontrolne aktivnosti osiguravaju ublažavanje rizika vezanih uz postizanje ciljeva politike, poslovanja i interne kontrole. Izvode se na svim nivoima organizacije, u različitim fazama poslovnih procesa i u tehnološkom okruženju. Mogu biti preventivne ili detektivne i obuhvatati niz ručnih i automatiziranih aktivnosti, kao i podjelu dužnosti.

10. Organizacija odabire i razvija kontrolne aktivnosti koje doprinose ublažavanju rizika za postizanje ciljeva do prihvatljivih nivoa.

Karakteristike:

10.1. Kontrolne aktivnosti provode se radi ublažavanja identificiranih rizika. Prilagođene su specifičnim aktivnostima i rizicima svakog subjekta, a njihov je intenzitet proporcionalan osnovnim rizicima.

[1] Ciljevi moraju biti SMART (specifični, mjerljivi, ostvarivi, relevantni i vremenski ograničeni).

[2] Pokazatelji moraju biti RACER (relevantni, prihvaćeni, vjerodostojni, jednostavni za praćenje i robusni).

10.2. Kontrolne aktivnosti integrirane su u strategiju kontrole. Strategija kontrole uključuje niz provjera, uključujući nadzorne aranžmane, a prema potrebi treba uključiti ravnotežu pristupa za ublažavanje rizika, uzimajući u obzir ručne i automatizirane kontrole, te preventivne i detektivne kontrole.

10.3. Podjela dužnosti. Prilikom uspostavljanja kontrolnih mjera, uprava razmatra da li su dužnosti ispravno podijeljene između članova osoblja kako bi se smanjili rizici pogreške i neprimjerenih ili prevarnih radnji.

10.4. Planovi kontinuiteta poslovanja koji se zasnivaju na analizi uticaja na poslovanje su uspostavljeni, ažurirani i korišteni od strane obučenog osoblja kako bi se osiguralo da je organizacija sposobna nastaviti raditi u najvećoj mogućoj mjeri u slučaju većeg poremećaja. Gdje je potrebno, planovi kontinuiteta poslovanja moraju uključivati koordinirane i dogovorene planove oporavka od katastrofe za vremenski osjetljivu prateću infrastrukturu (npr. IT-sisteme).

11. Organizacija odabire i razvija opće kontrolne aktivnosti nad tehnologijom kako bi podržala postizanje ciljeva.

Karakteristike:

11.1. Kontrola nad tehnologijom. Kako bi osigurali pouzdanost tehnologije koja se koristi u poslovnim procesima, uključujući automatizirane kontrole, te uzimajući u obzir cjelokupne korporativne procese, subjekti odabiru i razvijaju kontrolne aktivnosti nad sticanjem, razvojem i održavanjem tehnologije i povezane infrastrukture.

11.2. Sigurnost IT-sistema. Subjekti primjenjuju odgovarajuće kontrole kako bi osigurali sigurnost IT-sistema čiji su oni vlasnici. To čine u skladu s načelima upravljanja IT-sigurnošću, posebno u pogledu zaštite podataka, profesionalne tajne, dostupnosti, povjerljivosti i integriteta.

12. Organizacija provodi kontrolne aktivnosti kroz korporativne politike koje utvrđuju ono što se očekuje i u postupcima kojima se politike provode u djelo.

Karakteristike:

12.1. Odgovarajući postupci kontrole osiguravaju postizanje ciljeva. Kontrolni postupci dodjeljuju odgovornost za kontrolne aktivnosti subjektu ili pojedincu odgovornom za predmetni rizik. Zaduženi član(ovi) osoblja obavlja(ju) kontrolne aktivnosti pravodobno i s dužnom pažnjom, po potrebi poduzimajući korektivne mjere. Uprava povremeno ponovo procjenjuje kontrolne postupke kako bi osigurala da ostaju relevantni.

12.2. Izvještavanje o izuzecima jedan je od upravljačkih alata koji se koriste za donošenje zaključaka o efikasnosti interne kontrole i/ili potrebnim promjenama u sistemu internih kontrola. Uspostavljen je sistem koji osigurava da se svi slučajevi kontrola izmjena ili odstupanja od utvrđenih procesa i procedura dokumentiraju u izvještajima o izuzecima. Svi slučajevi moraju biti opravdani i odobreni prije nego što se poduzmu radnja, te centralno evidentirani.

12.3. Procjena učinka i evaluacija programa rashoda, zakonodavstva i drugih nepotrošnih aktivnosti provode se u skladu s pravnim zahtjevima i najboljim praksama, kako bi se procijenilo izvođenje intervencija EU-a i analizirale opcije i povezani uticaji na nove inicijative.

IV INFORMACIJE I KOMUNIKACIJE

Informacije su potrebne organizaciji za provođenje interne kontrole i podršku ostvarenju ciljeva. Postoji vanjska i interna komunikacija. Vanjska komunikacija pruža javnosti i dionicima informacije o ciljevima i aktivnostima organizacije. Interna komunikacija pruža osoblju informacije koje su mu potrebne za postizanje ciljeva i obavljanje svakodnevnih kontrola.

13. Organizacija dobija ili stvara i koristi relevantne informacije o kvalitetu za podršku funkcioniranju interne kontrole.

Karakteristike:

13.1. Upravljanje informacijama i dokumentima. Subjekti identificiraju informacije potrebne za podršku funkcioniranju sistema internih kontrola i postizanju ciljeva. Informacijski sistemi obrađuju relevantne podatke, prikupljene iz internih i vanjskih izvora, kako bi dobili potrebne i očekivane kvalitetne informacije, u skladu s važećim pravilima o sigurnosti, upravljanju dokumentima i zaštiti podataka. Ove se informacije proizvode pravodobno, te su pouzdane, aktuelne, tačne, potpune, dostupne, zaštićene, provjerljive, arhivirane i sačuvane. Dijele se unutar organizacije u skladu s preovladavajućim smjernicama.

14. Organizacija interno prenosi informacije, uključujući ciljeve i odgovornosti za unutrašnju kontrolu, potrebne za podršku funkcioniranju unutrašnje kontrole.

Karakteristike:

14.1. Interna komunikacija. Subjekti interno komuniciraju o svojim ciljevima, izazovima, poduzetim akcijama i postignutim rezultatima, uključujući, ali ne ograničavajući se na ciljeve i odgovornosti interne kontrole.

14.2. Odvojene komunikacijske linije, kao što su telefonske linije za zviždanje, uspostavljene su na nivou organizacije kako bi se osigurao protok informacija kada su redovni kanali neefikasni.

15. Organizacija komunicira s vanjskim stranama o pitanjima koja utiču na funkcioniranje interne kontrole.

Karakteristike:

15.1. Vanjska komunikacija. Svi subjekti osiguravaju da je njihova vanjska komunikacija dosljedna i relevantna za ciljanu publiku. Organizacija uspostavlja jasne odgovornosti za usklađivanje komunikacionih aktivnosti subjekata s prioritetima i narativom organizacije.

15.2. Priopćenja o internoj kontroli. Organizacija komunicira s vanjskim stranama o funkcioniranju komponenti interne kontrole. Relevantne i pravovremene informacije priopćavaju se eksterno, uzimajući u obzir vrijeme, publiku i prirodu komunikacije, kao i pravne, regulatorne i fiducijarne zahtjeve.

V. AKTIVNOSTI PRAĆENJA

Kontinuirane i specifične procjene koriste se kako bi se utvrdilo da li je svaka od pet komponenti interne kontrole prisutna i u funkciji. Kontinuirane procjene, ugrađene u poslovne procese na različitim nivoima organizacije, pružaju pravovremene informacije o svim nedostacima. Nalazi se ocjenjuju, a nedostaci priopćavaju i ispravljaju na vrijeme, uz prijavu ozbiljnih problema prema potrebi.

16. Organizacija odabire, razvija i provodi stalne i/ili specifične procjene kako bi utvrdila da li su komponente interne kontrole prisutne i u funkciji.

Karakteristike:

16.1. Kontinuirane i specifične procjene. Subjekti kontinuirano prate rad sistema interne kontrole pomoću alata koji omogućava prepoznavanje nedostataka interne kontrole, evidentiranje i procjenu rezultata kontrola, te odstupanja i izuzeci kontrole. Tekuće procjene ugrađene su u poslovne procese i prilagođene promjenjivim uslovima. Osim toga, kada je potrebno, subjekti provode posebne procjene i internu reviziju, uzimajući u obzir promjene u kontrolnom okruženju.

16.2. Dovoljno znanja i informacija. Osoblje koje provodi stalne ili specifične procjene ima dovoljno znanja i informacija da to čini, posebno u vezi s obimom i potpunošću rezultata kontrole, odstupanjem od kontrole i izuzecima.

16.3. Procjene zasnovane na riziku i periodične procjene. Kod subjekata varira obim i učestalost posebnih procjena i interne revizije zavisno od identificiranih rizika. Posebne procjene i interna revizija provode se periodično kako bi se dobile objektivne povratne informacije.

17. Organizacija procjenjuje i pravodobno priopćava nedostatke interne kontrole stranama odgovornim za poduzimanje korektivnih radnji, uključujući više rukovodstvo.

Karakteristike:

17.1. Nedostaci. Uz podršku koordinatora unutrašnjih kontrola, rukovodioci razmatraju rezultate procjena funkcioniranja sistema internih kontrola unutar subjekta. Nedostaci se priopćavaju upravi i subjektima odgovornim za poduzimanje korektivnih radnji.

Pojam "nedostatak u internoj kontroli" znači nedostatak komponente ili komponenti i relevantnog(ih) načela(a) koji smanjuje vjerovatnoću da subjekt postigne svoje ciljeve. Postoji veliki nedostatak u sistemu interne kontrole ako uprava utvrdi da komponenta i jedno ili više relevantnih načela nisu prisutni ili ne funkcioniraju ili da komponente ne funkcioniraju zajedno. Kada postoji veći nedostatak, rukovodilac ne može zaključiti da je ispunio zahtjeve efikasnog sistema interne kontrole. Kako bi klasificirao ozbiljnost nedostataka interne kontrole, uprava mora koristiti prosudbu na osnovu relevantnih kriterija sadržanih u propisima, pravilima ili vanjskim standardima.

17.2. Korektivna radnja. Korektivnu radnju pravodobno poduzimaju članovi osoblja zaduženog za dotične procese, pod nadzorom njihove uprave. Uz podršku koordinatora unutrašnje kontrole, svaki rukovodilac prati i preuzima odgovornost za pravodobno provođenje korektivnih radnji.

PRILOG C

Model za izjavu o upravljanju

Ja, dolje potpisani (ime, titula ili funkcija), nacionalni dužnosnik za ovjeravanje (NAO) (korisnik instrumenta IPA III) za program (naziv programa)

na osnovu provođenja (naziv programa) tokom fiskalne godine koja je završila 31. decembra (godina) (osim ako je drugačije predviđeno sektorskim sporazumom ili sporazumom o finansiranju), na osnovu moje vlastite prosudbe i svih informacija koje su mi dostupne, uključujući rezultate provjera uprave i revizija u vezi s rashodima uključenim u završne račune, godišnje finansijske izvještaje i izvještaje za fiskalnu godinu (godina),

i uzimajući u obzir moje obaveze prema okvirnom sporazumu o finansijskom partnerstvu između Evropske komisije i [korisnik instrumenta IPA III] o aranžmanima za provođenje Finansijske pomoći Unije prema [korisnik instrumenta IPA III] u okviru Instrumenta pretpristupne pomoći (IPA III) od [datum],

izjavljujem da:

- su informacije u završnim računima, godišnjim finansijskim izvještajima ili izvještajima pravilno prikazane, potpune i tačne,
- su izdaci upisani u završne račune, godišnje finansijske izvještaje ili izvještaje shodni važećem zakonu i korišteni za namjeravanu svrhu,
- sistem upravljanja i kontrole uspostavljen za program daje potrebna jemstva u pogledu zakonitosti i pravilnosti osnovnih transakcija.

Potvrđujem da su nepravilnosti utvrđene u revizorskim i kontrolnim izvještajima u odnosu na fiskalnu godinu na odgovarajući način tretirane u završnim računima, godišnjim finansijskim izvještajima i izvještajima.

Također potvrđujem da su rashodi koji podliježu kontinuiranoj ocjeni zakonitosti i pravilnosti isključeni iz završnih računa, godišnjih finansijskih izvještaja i izvještaja do zaključenja procjene, radi mogućeg uključivanja u zahtjev za plaćanje u sljedećoj fiskalnoj godini.

Poduzeto je odgovarajuće praćenje nedostataka u sistemu upravljanja i kontrole prijavljenih u tim izvještajima ili je u toku praćenje u pogledu sljedećih potrebnih korektivnih radnji:

….. (Navesti koje su korektivne radnje još u toku, na datum potpisivanja izjave).

Također, potvrđujem da postoje efikasne i razmjerne mjere protiv prevare i da se njima uzimaju u obzir rizici identificirani u tom pogledu.

Konačno, potvrđujem da mi nije poznata nijedna neotkrivena reputacijska stvar u vezi s provođenjem programa.

[Odjeljak o izražavanju rezerviranosti treba uključiti gdje god se smatra potrebnim.]

(Mjesto i datum izdavanja)

_____

Potpis

(Ime, titula ili funkcija)

PRILOG D

Model za godišnji izvještaj o revizorskim aktivnostima[1]

Naslovljeno na:

- Evropsku komisiju
- Vladu (korisnik instrumenta IPA III)
- kopiju nacionalnom koordinatoru instrumenta IPA (NIPAC) (korisnika instrumenta IPA III) i
- kopiju nacionalnom dužnosniku za ovjeravanje (NAO) (korisnika instrumenta IPA III)

1. UVOD

1.1 Identifikacija Revizorskog tijela i drugih tijela koja su bila uključena u pripremu izvještaja.

1.2 Referentni period (tj. fiskalna godina i period od 12 mjeseci od 1. jula … (godina) do 30. juna … (godina), osim ako je drugačije predviđeno sektorskim sporazumom ili sporazumom o finansiranju) i obim revizija (uključujući priznate troškove prijavljene Komisiji za predmetni period).

1.3 Identifikacija programa/akcije(a)/sektora obuhvaćenih izvještajem i njegovog/njihovog Upravljačkog tijela i posredničkih tijela.

1.4 Opis koraka poduzetih za pripremu izvještaja i sastavljanje revizorskog mišljenja.

2. ZNAČAJNE PROMJENE U SISTEMIMA UPRAVLJANJA I KONTROLE

2.1 Pojedinosti o svim većim promjenama u sistemima upravljanja i kontrole i potvrda njihove usklađenosti s članom 8. Provedbene uredbe Komisije (EU) br. 2021/2236 na osnovu revizorskog rada koje je provelo Revizorsko tijelo.

2.2 Moraju se navesti datumi od kojih se te promjene primjenjuju, datumi obavještenja o promjenama Revizorskom tijelu, kao i uticaj tih promjena na revizorski rad.

3. PROMJENE STRATEGIJE REVIZIJE

3.1 Pojedinosti o svim promjenama u revizorskoj strategiji i povezana objašnjenja. Posebno navesti svaku promjenu metode uzorkovanja koja se koristi za reviziju poslovanja (vidi odjeljak 5).

3.2 Revizorsko tijelo razlikuje promjene napravljene u kasnoj fazi, koje ne utiču na rad obavljen tokom referentnog perioda i promjene napravljene tokom referentnog perioda, koje utiču na revizorski rad i rezultate.

Uključene su samo promjene u odnosu na prethodnu verziju strategije revizije.

4. REVIZIJE SISTEMA

[1] Shodno članu 63, stav (2) Okvirnog sporazuma o finansijskom partnerstvu.

4.1 Pojedinosti o službama/tijelima koja su provela revizije sistema, uključujući samo Revizorsko tijelo.

4.2 Tabela sažetka provedenih revizija, s naznakom revidiranih službi/tijela, procjena ključnih zahtjeva za svaku službu/tijelo,

obuhvaćena pitanja[1] i poređenje s planiranjem revizije. Sažetak uključuje program/(referenca/naziv), službu/tijelo koje je provelo reviziju sistema, datum revizije, obim revizije uključujući ograničenja obima i revidirane službe/tijela. Horizontalne tematske revizije također su objavljene u ovom odjeljku.

Period revizije	**1. Program/ (referenca/ naziv)**	**2. Revizorsko tijelo[2]**	**3. Revidirano tijelo(a)**	**4. Datum revizije[3]**	**5. Obim revizije[4]**	**6. Glavni nalazi i zaključci**	**7. Problemi sistemskog karaktera i poduzete mjere**	**8. Procijenjeni finansijski efekat (ako je primjenjivo)**	**9. Stanje praćenja (zatvoreno/ili ne)**

4.3 Opis osnove za provedene revizije, uključujući upućivanje na primjenjivu strategiju revizije, tačnije na metodologiju procjene rizika i rezultate koji su doveli do uspostavljanja plana revizije za revizije sistema. Ako je procjena rizika ažurirana, to bi trebalo biti opisano u odjeljku 3 gore, koji obuhvata promjene u revizorskoj strategiji.

4.4 Opis glavnih nalaza i zaključaka izvučenih iz revizija sistema, uključujući revizije usmjerene na određena tematska područja.

4.5 Indikacije o tome je li se za identificirane probleme smatralo da imaju sistemski karakter, pojedinosti o poduzetim mjerama, uključujući kvantificiranje nepravilnih izdataka i sva povezana finansijska prilagođavanja/ispravke.

4.6 Informacije o praćenju preporuka revizije iz revizija sistema iz prethodnih godina.

4.7 Opis (gdje je primjenjivo) specifičnih nedostataka u vezi s upravljanjem finansijskim instrumentima, otkrivenih tokom revizija sistema i daljnjih mjera koje je poduzeo korisnik instrumenta IPA III kako bi se ti nedostaci otklonili.

4.8 Nivo uvjerenja dobijen nakon revizija sistema (nizak/prosječan/visok) i opravdanost.

5. REVIZIJA OPERACIJA

5.1 Identifikacija službi/tijela koja su provela revizije poslovanja, uključujući Revizorsko tijelo.

5.2 Opis primijenjene metodologije uzorkovanja i informacije o tome da li je metodologija u skladu sa strategijom revizije.

5.3 Navođenje parametara uzorkovanja i druge informacije za statističke ili nestatističke postupke uzorkovanja, osnovni izračuni za odabir uzorka (u formatu koji omogućava razumijevanje osnovnih poduzetih koraka, u skladu s posebnom korištenom metodom uzorkovanja) i objašnjenje primijenjenog stručnog prosuđivanja. Informacije trebaju uključivati: nivo značajnosti, nivo pouzdanosti, jedinicu uzorkovanja, očekivanu stopu pogreške, interval uzorkovanja, standardno odstupanje, vrijednost populacije, veličinu populacije, veličinu uzorka i informacije o stratifikaciji.

5.4 Usklađivanje priznatih troškova prijavljenih Komisiji za period od 12 mjeseci i populacije iz koje je izvučen slučajni uzorak. Stavke usklađivanja uključuju negativne stavke u kojima su izvršene finansijska prilagođavanja/korekcije, kao i razlike između iznosa prijavljenih u eurima i iznosa u valuti korisnika instrumenta IPA III, gdje je relevantno.

5.5 Ako postoje negativne stavke, potvrda da su tretirane kao zasebna populacija. Analiza glavnih rezultata revizija ovih jedinica, naime s naglaskom na provjeravanju odgovaraju li iznosi odlukama o primjeni finansijskih prilagođavanja/ispravaka (koje su donijeli korisnik instrumenta IPA III ili Komisija) i usklađivanje s iznosima uključenim u obračune, s podignutim i vraćenim iznosima/iznosima koji trebaju biti vraćeni.

5.6 Ako se koristi nestatistička metoda uzorkovanja, navedite razloge za korištenje metode, postotak jedinica uzorkovanja/priznatih troškova obuhvaćenih revizijom, korake poduzete kako bi se osigurala slučajnost uzorka imajući na umu da uzorak mora biti reprezentativan. Osim toga, definirajte korake poduzete kako bi se osigurala dovoljna veličina uzorka koji će omogućiti Revizorskom tijelu da sastavi valjano revizorsko mišljenje. Ukupna (projicirana) stopa pogreške također se izračunava ako je korištena nestatistička metoda uzorkovanja.

5.7 Sažeta tabela (vidi odjeljak 9), raščlanjena gdje je primjenjivo po programu, s naznakom priznatih troškova i izvršenih plaćanja prijavljenih Komisiji, priznatih troškova revidiranih i utvrđenih pogrešaka.

Informacije koje se odnose na nasumični uzorak razlikuju se od onih koje se odnose na druge uzorke ako je primjenjivo (npr. komplementarni uzorci zasnovani na riziku).

5.8 Analiza glavnih nalaza revizija poslovanja, kojom se opisuje:

a) broj revidiranih jedinica uzorka, odgovarajući iznos;

b) iznos i vrsta pogreške po jedinici uzorkovanja[5];

c) ukupne pogreške[6];

d) priroda utvrđenih pogrešaka[7]:

e) osnovni uzroci, predložene korektivne mjere, uključujući one koje imaju za cilj poboljšati sistem upravljanja i kontrole, te uticaj na revizorsko mišljenje.

5.9 Pojedinosti o ukupnoj stopi pogrešaka[8] i preostaloj stopi pogrešaka[9]. Indikacija gornje granice stope pogrešaka (gdje je primjenjivo).

[1] Pitanja bi trebala odgovarati onima koja su navedena u revizorskoj strategiji (ali ne isključivo), kao što su provjere kvaliteta upravljanja, uključujući pitanja u vezi s poštivanjem pravila javne nabavke, pravila o državnim podrškama, zahtjevima za zaštitu okoliša, jednakim mogućnostima, provođenjem finansijskih instrumenata, efikasnosti IT- sustava, izvještavanjem o podizanjima sredstava i povratima, provođenjem procjene rizika od prevare; pouzdanost podataka koji se odnose na pokazatelje i prekretnice, te o napretku programa u postizanju njegovih ciljeva.

[2] Naznaka tijela koja su provela reviziju sistema, uključujući samo Revizorsko tijelo.

[3] Datum terenskog rada revizije.

[4] Revidirana tijela, revidirana horizontalna tematska, ograničenja obima, …

[5] Slučajno, sistemarsko, anomalno.

[6] "Ukupne pogreške" znače zbir projiciranih slučajnih pogrešaka i, ako je primjenjivo, sistemskih pogrešaka i neispravljenih anomalnih pogrešaka.

[7] Na primjer: prihvatljivost, javna nabavka, državna podrška.

[8] "Ukupna stopa pogrešaka" znači ukupne pogreške podijeljene s populacijom.

[9] "Stopa preostalih pogrešaka" znači ukupne pogreške umanjene za finansijske ispravke koje je primijenio korisnik IPA III (iz odjeljka 5.11), podijeljene s populacijom.

Indikacija ukupne stope stratuma i preostale stope pogrešaka[1], odgovarajućih nedostataka, nepravilnih iznosa i uticaja na revizorsko mišljenje.

Osnovni izračuni za ukupnu stopu pogreške i stopu preostale pogreške, u formatu koji omogućava razumijevanje osnovnih poduzetih koraka, u skladu s posebnom metodom uzorkovanja koja se koristi.

5.10. Poređenje ukupne stope pogrešaka i stope preostalih pogrešaka s nivoom materijalnosti od 2%, kako bi se utvrdilo da li je populacija značajno pogrešno prikazana i uticaj na revizorsko mišljenje.

5.11. Pojedinosti o svim finansijskim ispravcima koji se odnose na period od 12 mjeseci koji provodi Upravno tijelo/upravljačka struktura prije podnošenja godišnjih finansijskih izvještaja ili izvještaja/završnih računa Komisiji, kao posljedica revizija operacija, uključujući paušalne ili ekstrapolirane ispravke.

5.12. Pojedinosti o tome da li se smatralo da su identificirani problemi sistemske naravi i o poduzetim mjerama, uključujući kvantificiranje priznatih nepravilnih troškova i sve povezane finansijske ispravke.

5.13. Informacije o praćenju revizija poslovanja provedenih u prethodnim godinama, naročito o ozbiljnim nedostacima sistemske prirode. Revizija prethodno prijavljenih stopa preostalih pogrešaka, kao rezultat svih naknadnih korektivnih radnji.

5.14. Informacije o rezultatima revizije komplementarnog uzorka (npr. zasnovanog na riziku), ako postoji.

5.15. Opis (gdje je primjenjivo) specifičnih nedostataka ili nepravilnosti povezanih s finansijskim instrumentima. Gdje je primjenjivo, naznaka stope pogreške uzorka u vezi s revidiranim finansijskim instrumentima.

5.16. Zaključci izvedeni iz rezultata revizija u pogledu efikasnosti sistema upravljanja i kontrole.

6. REVIZIJE GODIŠNJIH FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA ILI IZVJEŠTAJA/ZAVRŠNIH RAČUNA

6.1. Naznaka službi/tijela koja su izvršila revizije godišnjih finansijskih izvještaja ili izvještaja/završnih računa.

6.2. Opis revizorskog pristupa koji se koristi za provjeru da su godišnji finansijski izvještaji ili izvještaji/završni računi potpuni, tačni i istiniti. To uključuje upućivanje na revizorski rad koji se provodi u kontekstu revizija sistema, revizija operacija i dodatnih provjera provedenih na godišnjim finansijskim izvještajima ili izvještajima/završnim računima.

6.3. Zaključci doneseni iz revizija u odnosu na potpunost, tačnost i istinitost godišnjih finansijskih izvještaja ili izvještaja/završnih računa, uključujući naznaku o izvršenim finansijskim ispravcima koji su prikazani u godišnjim finansijskim izvještajima ili izvještajima/završnim računima, kao što slijedi iz ovih zaključaka.

6.4. Naznaka je li se smatralo da su identificirani problemi sistemske prirode i koje su mjere poduzete.

7. OSTALE INFORMACIJE

7.1. Procjena Revizorskog tijela koja se odnosi na slučajeve sumnje na prevaru otkrivene u kontekstu njihovih revizija (i slučajeva koje su prijavila druga nacionalna tijela ili tijela Unije i koji se odnose na operacije koje je revidiralo tijelo za reviziju), zajedno s poduzetim mjerama. Informacije o broju slučajeva, težini i obuhvaćenim iznosima, ako su poznati.

7.2. Naknadni događaji koji su se dogodili nakon završetka perioda od 12 mjeseci i prije slanja godišnjeg izvještaja o revizorskoj aktivnosti Komisiji, a koji su uzeti u obzir prilikom utvrđivanja nivoa jemstva i mišljenja od strane Revizorskog tijela.

7.3. Sve druge informacije koje Revizorsko tijelo smatra relevantnim i važnim za priopćenje Komisiji, posebno kako bi se opravdalo revizorsko mišljenje.

8. UKUPNI NIVO UVJERENJA

8.1. Indikacija ukupnog nivoa uvjerenja o ispravnom funkcioniranju sistema upravljanja i kontrole i objašnjenje o tome kako je nivo dobijen kombinacijom rezultata revizija sistema i revizija poslovanja. Prema potrebi, Revizorsko tijelo uzima u obzir i rezultate drugih provedenih revizija na nacionalnom nivou ili u Uniji.

8.2. Procjena svih mjera ublažavanja koje nisu povezane s provedenim finansijskim korekcijama, provedenih finansijskih ispravaka i procjena potrebe za dodatnim korektivnim mjerama, kako iz perspektive poboljšanja sistema upravljanja i kontrole, tako i iz perspektive uticaja na budžet Unije.

[1] Stope stratumskih pogrešaka trebaju se objaviti gdje je primijenjena stratifikacija koja pokriva potpopulacije sa sličnim karakteristikama, stavke visoke vrijednosti, programe (u slučaju grupiranja programa), itd.

5. TABELA ZA PRIJAVLJENE, PRIZNATE TROŠKOVE, IZVRŠENA PLAĆANJA I REVIZIJE POSLOVANJA

	A	B	C		D	E	F	G	H	I	J	K	L	M
Program/ (referenca/ naziv)	Izvršena plaćanja prijavljena Komisiji za period od 12 mjeseci	Priznati troškovi prijavljeni Komisiji za period od 12 mjeseci[1]	Troškovi priznati u odnosu na period od 12 mjeseci revidirani za slučajni uzorak		Ukupan broj jedinica u populaciji	Broj jedinica uzorkovanja za slučajni uzorak	Iznos nepravilnih troškova priznat u slučajnom uzorku	Ukupna stopa pogreške[2]	Prilagođavanja provedena kao rezultat ukupne stope pogreške	Ukupna stopa preostale pogreške	Ostali revidirani priznati troškovi[3]	Revidirani iznos nepravilnih troškova priznat u ostalim priznatim troškovima	Ukupni priznati troškovi kumulativno prijavljeni Komisiji	Kumulativno revidirani ukupni priznati troškovi
			Iznos[4]	%[5]				%		%				

[1] Kolona B odnosi se na populaciju iz koje je izvučen nasumični uzorak, tj. ukupan iznos priznatih troškova prijavljenih Komisiji za period od 12 mjeseci od 1. jula (*godina*) do 30. juna (*godina*), osim ako je drugačije predviđeno u sektorskom sporazumu ili sporazumu o finansiranju. Gdje je primjenjivo, objašnjenja se moraju dati u odjeljku 5.4.
[2] Ukupna stopa pogrešaka izračunava se prije primjene bilo kakvih finansijskih ispravaka u odnosu na revidirani uzorak ili populaciju iz koje je izvučen slučajni uzorak. Ako nasumični uzorak pokriva više od jednog programa, ukupna stopa pogrešaka (izračunata) prikazana u koloni G odnosi se na cijelu populaciju. Ako se koristi stratifikacija, dodatne informacije po stratumu daju se u odjeljku 5.9.
[3] Kolona J odnosi se na priznate troškove, revidirane u kontekstu komplementarnog uzorka.
[4] Iznos priznatih revidiranih troškova (u slučaju da se primjenjuje poduzorkovanje, samo iznos priznatih troškova efektivno revidiranih uključuje se u ovu kolonu).
[5] Postotak revidiranih priznatih troškova u odnosu na populaciju.

PRILOG E

Model za godišnje revizorsko mišljenje[1]

Naslovljeno na:

- Evropsku komisiju
- Vladu (korisnik instrumenta IPA III)
- kopiju nacionalnom koordinatoru instrumenta IPA (NIPAC) (korisnika instrumenta IPA III) i
- kopiju nacionalnom dužnosniku za ovjeravanje (NAO) (korisnika instrumenta IPA III)

UVOD

Ja, dolje potpisani voditelj Revizorskog tijela (korisnik instrumenta IPA III), nezavisno u smislu klauzule 9, stav (1) Priloga A okvirnog sporazuma o finansijskom partnerstvu, izvršio sam reviziju:

(i) potpunosti, tačnosti i istinitosti godišnjih finansijskih izvještaja ili izvještaja i osnovnih završnih računa za fiskalnu godinu (godina),

(ii) zakonitosti i pravilnosti izdataka, koje je NAO prijavio Komisiji, za period od 12 mjeseci od 1. jula … (godina) do 30. juna … (godina), osim ako je drugačije predviđeno sektorskim sporazumom ili sporazumom o finansiranju,

(iii) funkcioniranja sistema upravljanja i kontrole, te verificirao izjavu o upravljanju s obzirom na finansijsku godinu (godina),

u vezi s programom / …….. [referenca/naziv programa /] ("program"), radi izdavanja revizorskog mišljenja u skladu s članom 63, stav (1) okvirnog sporazuma o finansijskom partnerstvu.

ODGOVORNOSTI NACIONALNOG DUŽNOSNIKA ZA OVJERAVANJE

U skladu s klauzulom 4, stav (2) Priloga A okvirnog sporazuma o finansijskom partnerstvu, Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje (NAO) odgovoran je za uspostavljanje i funkcioniranje sistema upravljanja i kontrole IPA III kod korisnika instrumenta IPA III.

Osim toga, NAO, uz podršku Računovodstvene službe, odgovoran je za potvrdu potpunosti, tačnosti i istinitosti finansijskih izvještaja ili izvještaja i osnovnih obračuna dostavljenih Komisiji prema zahtjevima iz člana 61, stav (5) Okvirnog sporazuma o finansijskom partnerstvu.

Štaviše, u skladu s klauzulom 4, stav (1) Priloga A Okvirnog sporazuma o finansijskom partnerstvu, NAO snosi cjelokupnu odgovornost za zakonitost i pravilnost rashoda.

ODGOVORNOSTI REVIZORSKOG TIJELA

Kao što je utvrđeno članom 63, stav (1) okvirnog sporazuma o finansijskom partnerstvu, moja je odgovornost nezavisno izraziti mišljenje o potpunosti, tačnosti i istinitosti godišnjih finansijskih izvještaja ili izvještaja i osnovnih završnih računa, jesu li izdaci prijavljeni Komisiji zakoniti i pravilni, te da li uspostavljeni sistemi upravljanja i kontrole funkcioniraju ispravno.

Moja je odgovornost uključiti u mišljenje i izjavu o tome da li revizorski rad dovodi u sumnju tvrdnje iznesene u izjavi o upravljanju.

Revizije u pogledu programa provedene su u skladu sa strategijom revizije i usklađene s međunarodno prihvaćenim revizorskim standardima. Ti standardi zahtijevaju da Revizorsko tijelo poštuje etičke zahtjeve, planira i obavlja revizorski rad kako bi se dobilo razumno uvjerenje u svrhu revizorskog mišljenja.

Revizija uključuje provođenje postupaka za dobijanje dovoljnih i prikladnih dokaza koji podržavaju dolje navedeno mišljenje. Provedeni postupci zavise od revizorove profesionalne prosudbe, uključujući procjenu rizika materijalne neusklađenosti,

[1] Na osnovu člana 63, stav (1) Okvirnog sporazuma o finansijskom partnerstvu.

bilo zbog prevare ili zbog pogreške. Provedeni revizorski postupci su oni za koje smatram da su primjereni u datim okolnostima.

Smatram da su prikupljeni dokazi dovoljni i prikladni da pruže osnovu za moje mišljenje, [u slučaju da postoji bilo kakvo ograničenje obima:], osim onih koji su spomenuti u odjeljku "Ograničenje obima".

Sažetak glavnih nalaza izvedenih iz revizija u vezi s programom sadržan je u priloženom godišnjem izvještaju o revizorskim aktivnostima u skladu s članom 63, stav (2) okvirnog sporazuma o finansijskom partnerstvu.

OGRANIČENJE OBIMA

Ili

Nije bilo ograničenja u pogledu obima revizije.

Ili

Obim revizije je bio ograničen sljedećim činiocima:

(a) …

(b) …

(c)....

[Navedite svako ograničenje obima revizije, na primjer bilo kakav nedostatak popratne dokumentacije, slučajeve u pravnom postupku i procjenu pod odjeljkom "Kvalificirano mišljenje" u nastavku, iznose rashoda i doprinos Unije na koje utiču, te uticaj ograničenja obima na revizorsko mišljenje. Daljnja objašnjenja u vezi s tim dat će se, prema potrebi, u godišnjem izvještaju o revizorskoj aktivnosti.]

MIŠLJENJE

Ili

(Nekvalificirano mišljenje)

Po mom mišljenju, a na osnovu obavljenog revizorskog rada:

- godišnji finansijski izvještaji ili izvještaji/završni računi daju istinit i pošten prikaz stanja,

- izdaci prijavljeni Komisiji su zakoniti i pravilni,

- uspostavljeni sistemi upravljanja i kontrole ispravno funkcioniraju.

Provedeni revizorski rad ne dovodi u sumnju tvrdnje iznesene u izjavi o upravljanju.

Ili

(Kvalificirano mišljenje)

Po mom mišljenju, a na osnovu obavljenog revizorskog rada:

- godišnji finansijski izvještaji ili izvještaji/završni računi daju istinit i pošten prikaz stanja [kada se kvalifikacija odnosi na godišnje finansijske izvještaje ili izvještaje/završne račune, dodaje se sljedeći tekst], osim za sljedeće aspekte:…….…...

Uticaj kvalifikacije je ograničen [ili značajan] i odgovara …… [iznos u EUR i %] ukupnih izdataka uključenih u godišnje finansijske izvještaje ili izvještaje/završne račune. Doprinos Zajednice na koji to utiče iznosi …… [iznos u EUR].

- izdaci prijavljeni Komisiji su zakoniti i pravilni [kada se kvalifikacija odnosi na zakonitost i pravilnost, dodaje se sljedeći tekst], osim za sljedeće aspekte:

……..

Uticaj kvalifikacije je ograničen [ili značajan] i odgovara …… [iznos u EUR i %] ukupnih prijavljenih izdataka. Doprinos Zajednice na koji to utiče iznosi …… [iznos u EUR].

- uspostavljeni sistemi upravljanja i kontrole funkcioniraju ispravno [kada se kvalifikacija odnosi na sisteme upravljanja i kontrole, dodaje se sljedeći tekst] osim za sljedeće aspekte[1]: ……...

Uticaj kvalifikacije je ograničen [ili značajan] i odgovara …… [iznos u EUR i %] ukupnih prijavljenih izdataka. Doprinos Zajednice na koji to utiče iznosi …… [iznos u EUR].

Provedeni revizorski rad ne dovodi/dovodi [brisati prema potrebi] u sumnju tvrdnje iznesene u izjavi o upravljanju.

[Ako provedeni revizorski rad dovodi u sumnju tvrdnje iznesene u izjavi o upravljanju, Revizorsko tijelo će u ovom stavu otkriti aspekte koji dovode do tog zaključka.]

Ili

(Negativno mišljenje)

Po mom mišljenju, a na osnovu obavljenog revizorskog rada:

- godišnji finansijski izvještaji ili izvještaji/završni računi daju/ne daju [brisati prema potrebi] istinit i pošten prikaz stanja; i/ili

- izdaci prijavljeni Komisiji su/nisu [brisati prema potrebi] zakoniti i ispravni; i/ili

- uspostavljeni sistemi upravljanja i kontrole funkcioniraju/ne funkcioniraju [brisati prema potrebi] ispravno.

Ovo negativno mišljenje zasniva se na sljedećim aspektima:

- u vezi s materijalnim pitanjima vezanim za godišnje finansijske izvještaje ili izvještaje/završne račune: …….……..

i/ili [izbrisati prema potrebi]

- u vezi s materijalnim pitanjima koja se odnose na zakonitost i pravilnost izdataka prijavljenih Komisiji: …….……...

i/ili [izbrisati prema potrebi]

- u odnosu na materijalna pitanja vezana uz funkcioniranje sistema upravljanja i kontrole[2]:

……..

Provedeni revizorski rad dovodi u sumnju tvrdnje iznesene u izjavi o upravljanju za sljedeće aspekte: …….....……...

[Revizorsko tijelo može uključiti i posebnu napomenu, koja ne utiče na njegovo mišljenje, kako je utvrđeno međunarodno prihvaćenim revizorskim standardima. Odricanje od mišljenja može se predvidjeti u iznimnim slučajevima[3].]

Datum:

_____

Potpis:

_____

PRILOG F

Model za revizorsko mišljenje o završnom izvještaju o izdacima[4]

Naslovljeno na:

- Evropsku komisiju

- Vladu (korisnik instrumenta IPA III)

- kopiju nacionalnom koordinatoru instrumenta IPA (NIPAC) (korisnika instrumenta IPA III) i

[1] U slučaju da su pogođeni sistem upravljanja i kontrole, tijelo ili tijela i aspekt(i) njihovih sistema koji nisu bili u skladu sa zahtjevima i/ili nisu ispravno funkcionirali bit će identificirani u Mišljenju, osim ako su te informacije već jasno objavljene u godišnjem izvještaju o revizorskoj aktivnosti, a stav o Mišljenju odnosi se na specifični odjeljak/odjeljke ovog izvještaja gdje se takve informacije objavljuju.

[2] U slučaju da su pogođeni sistemi upravljanja i kontrole, tijelo ili tijela i aspekt(i) njihovih sistema koji nisu bili u skladu sa zahtjevima i/ili nisu ispravno funkcionirali bit će identificirani u Mišljenju, osim ako su te informacije već jasno objavljene u godišnjem izvještaju o revizorskoj aktivnosti, a stav mišljenja odnosi se na posebne odjeljke ovog izvještaja u kojima se takve informacije otkrivaju.

[3] Ti bi iznimni slučajevi trebali biti povezani s nepredvidivim, vanjskim činiocima koji nisu u nadležnosti Revizorskog tijela.

[4] Na osnovu člana 63, stav (4) Okvirnog sporazuma o finansijskom partnerstvu.

- kopiju nacionalnom dužnosniku za ovjeravanje (NAO) (korisnika instrumenta IPA III)

UVOD

Ja, dolje potpisani voditelj Revizorskog tijela (korisnik instrumenta IPA III), funkcionalno nezavisan u smislu klauzule 9, stav (1) Priloga A Okvirnog sporazuma o finansijskom partnerstvu, izvršio sam reviziju završnog izvještaja o izdacima za program (referenca/naziv), sastavljen pod odgovornošću NAO-a u skladu s članom 61, stav (4) okvirnog sporazuma o finansijskom partnerstvu, radi izdavanja revizorskog mišljenja u skladu s članom 63, stav (4) okvirnog sporazuma o finansijskom partnerstvu.

Revizija je provedena u skladu s međunarodno prihvaćenim revizorskim standardima ……. [navesti standarde koji se slijede].

Vjerujem da obavljeni revizorski rad pruža razumnu osnovu za moje mišljenje.

OBIM REVIZIJE

Revizija u odnosu na program provedena je u skladu sa strategijom revizije i prikazana u priloženom završnom izvještaju o revizorskim aktivnostima prema članu 63, stav (5) okvirnog sporazuma o finansijskom partnerstvu.

Ili

Nije bilo ograničenja u pogledu obima revizije.

Ili

Obim revizije bio je ograničen sljedećim činiocima:

(a) …

(b) …

(c) ….

[Navesti svako ograničenje obima revizije, na primjer svaki nedostatak popratne dokumentacije, slučajeve u pravnom postupku i procjenu u odjeljku "Kvalificirano mišljenje" u nastavku, iznose rashoda i doprinos Unije na koji utiču, te uticaj ograničenja obima na revizorsko mišljenje. Daljnja objašnjenja u vezi s tim dat će se, prema potrebi, u završnom izvještaju o revizorskoj aktivnosti].

MIŠLJENJE

Ili

(Nekvalificirano mišljenje)

Po mom mišljenju, a na osnovu obavljenog revizorskog rada:

- izdaci uključeni u završni izvještaj o izdacima i u konačnom zahtjevu za plaćanje zakoniti su i pravilni,
- konačni zahtjev za plaćanje je valjan,
- prezentirane finansijske informacije su tačne.

Ili

(Kvalificirano mišljenje)

Po mom mišljenju, a na osnovu obavljenog revizorskog rada:

- izdaci uključeni u završni izvještaj o izdacima i u konačnom zahtjevu za plaćanje zakoniti su i pravilni,
- konačni zahtjev za plaćanje je valjan,
- prezentirane finansijske informacije su tačne

osim sljedećih aspekata[1]:…….

Uticaj kvalifikacije je ograničen [ili značajan] i odgovara …… [iznosu u EUR i %] ukupnih izdataka uključenih u završni izvještaj o izdacima i konačni zahtjev za plaćanje. Doprinos Zajednice na koji to utiče iznosi……..… [iznos u EUR].

ili

(Negativno mišljenje)

Po mom mišljenju, a na osnovu obavljenog revizorskog rada:

- izdaci uključeni u završni izvještaj o izdacima i u konačnom zahtjevu za plaćanje nisu zakoniti i pravilni, i/ili
- konačni zahtjev za plaćanje nije valjan, i/ili
- prikazane finansijske informacije nisu tačne.

Ovo negativno mišljenje zasniva se na sljedećim aspektima[2]:…….

[Revizorsko tijelo može uključiti i posebnu napomenu, koja ne utiče na njegovo mišljenje, kako je utvrđeno međunarodno prihvaćenim revizorskim standardima. Odricanje od mišljenja može se predvidjeti u iznimnim slučajevima[3].]

Datum:

_____

Potpis:

_____

PRILOG G

Model za strategiju revizije[4]

1. UVOD

1.1 Identifikacija programa[5] (referenca/naziv) i perioda obuhvaćenog strategijom revizije.

1.2 Identifikacija Revizorskog tijela odgovornog za izradu, praćenje i ažuriranje strategije revizije, te svih drugih tijela koja su doprinijela izradi ovog dokumenta.

1.3 Upućivanje na status Revizorskog tijela i tijela u kojem se ono nalazi.

1.4 Upućivanje na izjavu o misiji, povelju revizije ili nacionalno zakonodavstvo (gdje je primjenjivo), u kojima se utvrđuju funkcije i odgovornosti Revizorskog tijela i drugih tijela koja provode revizije pod njegovom odgovornošću.

1.5 Potvrda Revizorskog tijela da tijela koja provode revizije imaju potrebnu funkcionalnu i organizacionu samostalnost.

2. PROCJENA RIZIKA

2.1 Objašnjenje praćene metode procjene rizika, uključujući:

- naznaku činilaca rizika uzetih u obzir, uključujući one za tematska područja navedena u odjeljku 3.2.2,
- korišteno bodovanje rizika,
- u kojoj su mjeri uzeti u obzir rezultati prethodnih revizija tijela i sistema.

2.2 Interni postupci za ažuriranje procjene rizika.

2.3 Identifikacija kontrola na tri nivoa:

- prvi nivo kontrole koju provode administrativne strukture IPA-e,
- s jedne strane drugi nivo kontrola, kroz sistem unutrašnjih kontrola, a s druge kroz funkciju interne revizije,

[1] U slučaju da su pogođeni sistemi upravljanja i kontrole, tijelo ili tijela i aspekt(i) njihovih sistema koji nisu bili u skladu sa zahtjevima i/ili nisu ispravno funkcionirali bit će identificirani u Mišljenju, osim ako su te informacije već jasno objavljene u završnom izvještaju o revizorskoj aktivnosti, a stav o Mišljenju odnosi se na posebne odjeljke ovog izvještaja u kojima se takve informacije otkrivaju.

[2] U slučaju da su pogođeni sistemi upravljanja i kontrole, tijelo ili tijela i aspekt(i) njihovih sistema koji nisu bili u skladu sa zahtjevima i/ili nisu ispravno funkcionirali bit će identificirani u Mišljenju, osim ako su te informacije već jasno objavljene u završnom izvještaju o revizorskoj aktivnosti, a stav o Mišljenju odnosi se na specifične odjeljke ovog izvještaja gdje su takve informacije objavljene.

[3] Ti bi iznimni slučajevi trebali biti povezani s nepredvidivim, vanjskim činiocima koji nisu u nadležnosti Revizorskog tijela.

[4] Na osnovu klauzule 9. stav (4) Priloga A okvirnog sporazuma o finansijskom partnerstvu.

[5] Navesti programe obuhvaćene zajedničkim sistemom upravljanja i kontrole, u slučaju da je jedinstvena revizijska strategija pripremljena za nekoliko programa.

- praćenje na visokom nivou, koje provodi NAO kroz funkciju uvjerenja.

3. METODOLOGIJA

3.1. Pregled

3.1.1 Upućivanje na međunarodno prihvaćene revizorske standarde koje će Revizorsko tijelo primijeniti na svoj revizorski rad.

3.1.2 Informacije o tome kako će Revizorsko tijelo dobiti uvjerenje u vezi s programom(ima) (opis glavnih građevnih blokova – vrste revizija i njihov obim).

3.1.3 Navođenje postojećih postupaka za izradu godišnjeg izvještaja o revizorskoj aktivnosti i revizorskog mišljenja koji se dostavljaju Komisiji u skladu s članom 63, stav (4) i (5) Okvirnog sporazuma o finansijskom partnerstvu.

3.1.4 Upućivanje na revizorske priručnike ili postupke i kratak opis glavnih koraka revizorskog rada kao što su:

- planiranje revizija,
- obavljanje revizija i prikupljanje dokaza,
- ocjenjivanje dokaza i donošenje zaključaka, uključujući klasifikacioni tretman otkrivenih pogrešaka,
- izvještavanje (uključujući kontradiktorni postupak kod subjekta revizije),
- procesi praćenja,
- aranžmani kontrole kvaliteta rada Revizorskog tijela.

3.2 Revizije sistema:

3.2.1 Identifikacija tijela/struktura koje se revidiraju, kao i relevantnih ključnih kontrolnih elemenata u kontekstu revizija sistema.

Gdje je primjenjivo, upućivanje na revizorsku službu na koju se Revizorsko tijelo oslanja za obavljanje ovih revizija.

3.2.2 Naznaka svih revizija sistema usmjerenih na određena tematska područja ili tijela, kao što su:

- kvalitet odabira projekta i provjere upravljanja,
- kvalitet i kvantitet administrativnih provjera i provjera upravljanja na licu mjesta u pogledu važećeg zakona, kao što su pravila o javnoj nabavci, pravila o državnim podrškama, jednake mogućnosti ili zahtjevi za zaštitu okoliša,
- uspostavljanje i provođenje finansijskih instrumenata na nivou tijela koja provode finansijske instrumente (gdje je to primjenjivo),
- funkcioniranje i sigurnost elektronskih sistema, te njihova povezanost s informatičkim sistemom(ima) Komisije;
- pouzdanost podataka koji se odnose na pokazatelje, prekretnice i napredak programa u postizanju njegovih ciljeva;
- izvještavanje o isplatama i povratima;
- provođenje efikasnih i razmjernih mjera protiv prevare zasnovanih na procjeni rizika od prevare.

3.3 Revizije poslovanja:

3.3.1 Kratak opis (uz navođenje internog dokumenta) metodologije uzorkovanja koja će se koristiti.

3.3.2 Gdje je primjenjivo, opis pristupa nestatističkom uzorkovanju koji omogućava Revizorskom tijelu da sastavi valjano revizorsko mišljenje.

3.3.3 Opis drugih specifičnih postupaka koji su na snazi za revizije operacija, naime vezanih za klasifikaciju i tretman otkrivenih pogrešaka, uključujući sumnju na prevaru (s upućivanjem na revizorske priručnike ili postupke u kojima je to navedeno).

3.3.4 Specifični aspekti povezani s revizijom finansijskih instrumenata, ako je primjenjivo.

3.4 Revizije godišnjih finansijskih izvještaja ili izvještaja/završnih računa:

Opis revizorskog pristupa za reviziju godišnjih finansijskih izvještaja ili izvještaja/završnih računa.

3.5 Provjera izjave o upravljanju

Opis revizorskih postupaka uključenih u provjeru tvrdnji navedenih u izjavi o upravljanju, za potrebe revizorskog mišljenja.

4. PLANIRANI REVIZORSKI RAD

4.1. Opis i obrazloženje revizorskih prioriteta i ciljeva u odnosu na sljedeću fiskalnu godinu i dvije sljedeće fiskalne godine, zajedno s objašnjenjem povezanosti rezultata procjene rizika s planiranim revizijskim radom.

4.2. Indikativni raspored revizija sistema, uključujući revizije usmjerene na određena tematska područja i praćenje nalaza prethodnih revizija, u odnosu na sljedeću fiskalnu godinu i dvije sljedeće fiskalne godine, kako slijedi:

Tijela/službe ili posebna tematska područja koja su predmet revizije	Program (referenca/naziv)	Rezultat procjene rizika	20xx Cilj i obim revizije	20xx Cilj i obim revizije	20xx Cilj i obim revizije

5. RESURSI

5.1 Organizaciona shema Revizorskog tijela.

5.2 Naznaka planiranih sredstava koja će se dodijeliti u odnosu na sljedeću godinu i dvije sljedeće fiskalne godine (uključujući informacije o bilo kojoj predviđenoj upotrebi vanjskih resursa i njihovom obimu, prema potrebi).

5.3 Navod kvalifikacija i iskustva potrebnih za osoblje koje obavlja revizije i zahtjevi za obukom.

PRILOG H

Izvještavanje o nepravilnostima uključujući prevaru u vezi s Instrumentom pretpristupne pomoći (IPA III)

Klauzula 1. Definicije

Za potrebe prijavljivanja nepravilnosti uključujući prevaru, primjenjuju se definicije navedene u članu 51, o zaštiti finansijskih interesa Unije.

Klauzula 2. Prijavljivanje nepravilnosti

(1) Korisnik instrumenta IPA III dužan je svaku sumnju na prevaru i druge nepravilnosti uključujući prevaru, koje su bile predmet primarnog upravnog ili sudskog nalaza, bez odgađanja prijaviti Komisiji, te je obavještavati o toku upravnih i pravnih postupaka koristeći, prema potrebi, namjenski Sistem upravljanja nepravilnostima (IMS).

Nepravilnosti u iznosu manjem od 300 EUR u doprinosu EU-a i nepravilnosti koje je otkrio i ispravio korisnik IPA III prije uključivanja u zahtjev za plaćanje dostavljen Komisiji, neće se prijavljivati. Ova se odredba ne primjenjuje na nepravilnosti koje dovode do pokretanja upravnih ili sudskih postupaka na nacionalnom nivou radi utvrđivanja prisutnosti prevare ili drugih krivičnih djela.

U tom izvještaju korisnik instrumenta IPA III će u svim slučajevima navesti pojedinosti o sljedećem:

(a) naziv i broj dotičnog programa/akcije;

(b) identitet uključenih fizičkih i pravnih lica ili bilo kojeg drugog učestvujućeg subjekta i njegovu ulogu;

(c) identifikacija regiona ili područja gdje je operacija provedena korištenjem odgovarajućih informacija, kao što je nivo NUTS[1];

(d) odredbe(e) koje su prekršene;

(e) datum i izvor prve informacije koja dovodi do sumnje da je počinjena nepravilnost;

(f) prakse primijenjene u počinjenju nepravilnosti;

[1] Nomenklatura teritorijalnih jedinica za statistiku

(g) gdje je prikladno, izaziva li ta praksa sumnju na prevaru;

(h) način na koji je nepravilnost otkrivena;

(i) prema potrebi, korisnik instrumenta IPA III i uključene države članice i/ili treće zemlje;

(j) period tokom kojeg je nepravilnost počinjena ili momenat u kojem je počinjena;

(k) datum kada je ustanovljen primarni upravni ili sudski nalaz o nepravilnosti;

(l) ukupan iznos prihvatljivih izdataka navedenih prema doprinosu Unije, doprinosu korisnika instrumenta IPA III i privatnom doprinosu;

(m) izdaci na koje utiče nepravilnost navedena prema doprinosu Unije i doprinosu korisnika instrumenta IPA III;

(n) iznos koji bi bio neopravdano plaćen da nepravilnost nije utvrđena prema doprinosu Unije i doprinosu korisnika instrumenta IPA III;

(o) priroda nepravilnih izdataka;

(p) obustava plaćanja, gdje je to primjenjivo, i mogućnost povrata;

(q) gdje je primjenjivo, razloge za bilo kakvo odustajanje od postupaka povrata;

(r) gdje je primjenjivo potpuni broj predmeta OLAF-a.

(2) Korisnik IPA III, prilikom izvještavanja Komisije, dodatno će obavijestiti države članice ili druge zainteresirane korisnike IPA III o svim otkrivenim ili pretpostavljenim nepravilnostima za koje postoji bojazan da bi mogle imati posljedice izvan njenog teritorija.

(3) Ako neki od podataka iz stava 1, a posebno informacije o postupcima izvršenim u počinjenju nepravilnosti i načinu na koji je ta nepravilnost otkrivena, nije dostupan ili ga je potrebno ispraviti, korisnik instrumenta IPA III će bez odgode dostaviti Komisiji nedostajuće ili tačne informacije.

(4) Ako odredbe korisnika IPA III predviđaju povjerljivost istrage, priopćavanje informacija podliježe odobrenju nadležnog suda ili suda.

Klauzula 3. Informacije o kaznama

(5) Korisnik instrumenta IPA III dužan je bez odgode Komisiji dostaviti pozivanje na svaki prethodni izvještaj sačinjen na osnovu klauzule 2, s pojedinostima o pokretanju, zaključenju ili odustajanju od bilo kakvih postupaka za izricanje upravne ili krivične kazne vezane za prijavljene nepravilnosti, kao i za ishod takvih postupaka.

U pogledu nepravilnosti za koje su izrečene kazne, korisnik instrumenta IPA III navest će i sljedeće:

(a) da li su kazne administrativne ili krivične prirode;

(b) da li su kazne rezultat kršenja prava Unije ili korisnika instrumenta IPA III;

(c) odredbe u kojima su propisane kazne;

(d) da li je prevara utvrđena.

(6) Na pisani zahtjev Komisije, korisnik instrumenta IPA III dužan je dati dodatne informacije u vezi s određenom nepravilnošću ili grupom nepravilnosti.

Klauzula 4. Elektronsko izvještavanje putem Sistema upravljanja nepravilnostima (IMS)

Informacije iz klauzula 2. i 3. šalju se na engleskom jeziku, elektronskim putem, korištenjem Sistema za upravljanje nepravilnostima (IMS) koji je u tu svrhu uspostavila Komisija.

Klauzula 5. Korištenje informacija

Komisija može koristiti bilo koju informaciju opće ili operativne prirode koju, u skladu s ovim odredbama, priopće korisnici instrumenta IPA III za provođenje analiza rizika i može, na osnovu dobijenih informacija, sastaviti izvještaje i razviti sisteme koji služe učinkovitijem identificiranju rizika.

Klauzula 6. Korištenje eura

Euro će se koristiti kao valuta za prijavu nepravilnosti. Korisnik instrumenta IPA III konvertira iznose nastalih izdataka u vlastitoj valuti u eure. Ti se iznosi preračunavaju u eure korištenjem mjesečnog računovodstvenog kursa Komisije u mjesecu u kojem je izdatak evidentiran na računima Računovodstvenog tijela, Posrednihčkih tijela za finansijsko upravljanje i Agencije IPARD predmetnih programa. Komisija objavljuje kurs elektronskim putem svakog mjeseca.

Ako se iznosi odnose na izdatke evidentirane na računima tijela korisnika instrumenta IPA III tokom perioda dužeg od jednog mjeseca, može se koristiti kurs u mjesecu u kojem je izdatak posljednji put registriran. Ako izdatak nije evidentiran na računima tijela korisnika instrumenta IPA III, koristi se najnoviji računovodstveni kurs koji je elektronski objavila Komisija.

Klauzula 7. Zaštita ličnih podataka

(1) Korisnici instrumenta IPA III i Komisija poduzimaju sve potrebne mjere da spriječe svako neovlašteno otkrivanje ili pristup informacijama iz klauzula 2. i 3.

(2) Informacije iz klauzula 2. i 3. ne smiju se slati drugim osobama osim onih unutar korisnika instrumenta IPA III ili unutar institucija, agencija, ureda i tijela Unije čije dužnosti zahtijevaju da im imaju pristup, osim uz izričiti pristanak korisnika instrumenta IPA III koji dostavlja takve informacije.

(3) Svi lični podaci uključeni u informacije iz klauzula 2.i 3. obrađuju se samo u svrhu navedenu u tim odredbama.

Član 3.

Ova Odluka će biti objavljena u "Službenom glasniku BiH - Međunarodni ugovori" na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku i stupa na snagu danom objavljivanja.

Broj 01-50-1-2640-24/22
24. augusta 2022. godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Šefik Džaferović, s. r.

Na temelju članka V 3.d) Ustava Bosne i Hercegovine i suglasnosti Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (Odluka PS BiH broj 01,02-21-1-1170/22 od 27. srpnja 2022. godine), Predsjedništvo Bosne i Hercegovine je, na 29. redovnoj sjednici, održanoj 24. kolovoza 2022. godine, donijelo

ODLUKU
O RATIFIKACIJI OKVIRNOG SPORAZUMA O FINANCIJSKOM PARTNERSTVU IZMEĐU EUROPSKE KOMISIJE I BOSNE I HERCEGOVINE O POSEBNIM ARANŽMANIMA ZA PROVEDBU FINANCIJSKE POMOĆI UNIJE BOSNI I HERCEGOVINI U OKVIRU INSTRUMENTA PRETPRISTUPNE POMOĆI (IPA III)

Članak 1.

Ratificira se Okvirni sporazum o financijskom partnerstvu između Europske komisije i Bosne i Hercegovine o posebnim aranžmanima za provedbu financijske pomoći Unije Bosni i Hercegovini u okviru Instrumenta pretpristupne pomoći (IPA III) (u daljnjem tekstu Sporazum), potpisan 18. srpnja 2022. godine u Sarajevu na engleskome jeziku.

Članak 2.

Tekst Sporazuma u prijevodu glasi:

OKVIRNI SPORAZUM
O FINANCIJSKOM PARTNERSTVU IZMEĐU EUROPSKE KOMISIJE I BOSNE I HERCEGOVINE O POSEBNIM ARANŽMANIMA ZA PROVEDBU FINANCIJSKE POMOĆI UNIJE BOSNI I HERCEGOVINI U OKVIRU INSTRUMENTA PRETPRISTUPNE POMOĆI (IPA III)

SADRŽAJ

ODJELJAK I OPĆE ODREDBE
Članak 1. Tumačenje
Članak 2. Djelomična nevaljanost i nenamjerne praznine
Članak 3. Definicije
Članak 4. Svrha i opseg
Članak 5. Opća načela za financijsku pomoć u okviru instrumenta IPA III
Članak 6. Uloga nacionalnog koordinatora instrumenta IPA
Članak 7. Metode provedbe
Članak 8. Sporazumi o financiranju
Članak 9. Sektorski sporazumi
ODJELJAK II PRAVILA ZA NEIZRAVNO UPRAVLJANJE OD STRANE KORISNIKA INSTRUMENTA IPA III
GLAVA I SUSTAVI UPRAVLJANJA I KONTROLE
Članak 10. Uspostava struktura i tijela od strane korisnika instrumenta IPA III za neizravno upravljanje od strane korisnika instrumenta IPA III
Članak 11. Funkcije i odgovornosti struktura i tijela
GLAVA II POSEBNE ODREDBE KOJE SE ODNOSE NA POVJERAVANJE ZADAĆA IZVRŠENJA PRORAČUNA KORISNIKU INSTRUMENTA IPA III
Članak 12. Uvjeti za povjeravanje zadaća izvršenja proračuna korisniku instrumenta IPA III
Članak 13. Povjeravanje zadaća izvršenja proračuna
Članak 14. Mjere u slučaju neusklađenosti upravljačke strukture te upravljačkih tijela i posredničkih tijela s člankom 12. stavak (2) i (3) i Prilogom B
Članak 15. Privremena obustava ili raskid dijelova sporazuma o financiranju koji se odnose na povjerene zadaće izvršenja proračuna
ODJELJAK III
PRAVILA PROGRAMIRANJA
Članak 16. Programiranje pomoći
Članak 17. Usvajanje i izmjena programa
ODJELJAK IV
PRAVILA PROVEDBE
GLAVA I OPĆA PRAVILA I NAČELA PROVEDBE
Članak 18. Postupci nabave, postupci dodjele grantova i drugi postupci
Članak 19. Pravila o državljanstvu i podrijetlu u postupcima nabave, grantova i drugih dodjela
Članak 20. Sudjelovanje u programima i agencijama Unije
Članak 21. Načela provedbe proračunske potpore korisniku instrumenta IPA III
Članak 22. Načela provedbe za twinning
GLAVA II TRANSPARENTNOST I VIDLJIVOST
Članak 23. Informiranje, javnost i transparentnost
Članak 24. Strateška komunikacija i vidljivost
GLAVA III ZAŠTITA PODATAKA I POVJERLJIVOST
Članak 25. Zaštita podataka
Članak 26. Povjerljivost
GLAVA IV DODJELA KAPACITETA I OPOREZIVANJE
Članak 27. Dodjela kapaciteta za provedbu akcija i izvršenje ugovor
Članak 28. Pravila o porezima, carinskim pristojbama i drugim fiskalnim naknadama
ODJELJAK V PRAVILA O FINANCIJSKOM UPRAVLJANJU POMOĆI U OKVIRU INSTRUMENTA IPA III
GLAVA I OPĆE ODREDBE
Članak 29. Prihvatljivost rashoda
Članak 30. Sufinanciranje programa u okviru instrumenta IPA III
GLAVA II PRAVILA KOJA SE ODNOSE NA NEIZRAVNO UPRAVLJANJE OD STRANE KORISNIKA INSTRUMENTA IPA III
Članak 31. Posebna pravila o prihvatljivosti rashoda za IPARD
Članak 32. Revizijski trag
Članak 33. Uplate doprinosa Unije
Članak 34. Predfinanciranje
Članak 35. Privremene uplate
Članak 36. Poravnanje završne bilance
Članak 37. Povrat neiskorištenih sredstava u slučaju višegodišnjih programa
Članak 38. Prekid plaćannjs
Članak 39. Obustava plaćanja
Članak 40. Povrat sredstava
Članak 41. Financijske ispravke od strane korisnika instrumenta IPA III
Članak 42. Postupak ispitivanja i prihvaćanja obračuna
Članak 43. Financijske korekcije od strane Komisije
Članak 44. Postupak za financijske korekcije
Članak 45. Ponovno korištenje doprinosa Unije
Članak 46. Otplata 33
GLAVA III ZATVARANJE PROGRAMA ILI DIJELA PROGRAMA
Članak 47. Zatvaranje dijela programa u okviru neizravnog upravljanja od strane korisnika instrumenta IPA III 33
Članak 48. Zatvaranje programa ili dijela programa koji se provodi u izravnom upravljanju i neizravnom upravljanju s subjektima koji nisu korisnik instrumenta IPA III
Članak 49. Čuvanje dokumenata
GLAVA IV NADZOR, KONTROLA, REVIZIJA I ZAŠTITA FINANCIJSKIH INTERESA
Članak 50. Nadzor, kontrola i revizija od strane Komisije, Europskog ureda za borbu protiv prijevara i Europskog revizorskog suda
Članak 51. Zaštita financijskih interesa Unije

ODJELJAK VI PRAĆENJE, EVALUACIJA I IZVJEŠĆIVANJE
GLAVA I PRAĆENJE
Članak 52. Odbor za praćenje IPA
Članak 53. Sektorski odbor za praćenje
GLAVA II EVALUACIJA
Članak 54. Evaluacija pomoći u okviru instrumenta IPA III
Članak 55. Evaluacije koje vrši Komisija
Članak 56. Evaluacije koje vrši korisnik instrumenta IPA III u neizravnom upravljanju
GLAVA III IZVJEŠĆIVANJE
Članak 57. Dodatne definicije u okviru izvješćivanja
Članak 58. Jezik i format
Članak 59. Opći zahtjevi za izvješćivanje od NIPAC-a
Članak 60. Zahtjevi za izvješćivanje od strane NIPAC-a u neizravnom upravljanju od strane korisnika instrumenta IPA III
Članak 61 Zahtjevi za izvješćivanje od strane NAO-a u neizravnom upravljanju od strane korisnika instrumenta IPA III
Članak 62. Zahtjevi za izvješćivanje od strane upravljačkih tijela u neizravnom upravljanju od strane korisnika instrumenta IPA III
Članak 63. Zahtjevi za izvješćivanje od strane Revizorskog tijela u neizravnom upravljanju od strane korisnika instrumenta IPA III
ODJELJAK VII ODREDBE O PROGRAMIMA PREKOGRANIČNE SURADNJE
GLAVA I OPĆE ODREDBE
Članak 64. Oblici prekogranične suradnje
Članak 65. Dodatne definicije za prekograničnu suradnju
Članak 66. Sufinanciranje
GLAVA II PRAVILA PROGRAMIRANJA
Članak 67. Tematski prioriteti i koncentracija prekogranične suradnje u okviru instrumenta IPA III
Članak 68. Zemljopisna pokrivenost
Članak 69. Priprema, evaluacija, odobravanje i izmjene i dopune programa prekogranične suradnje
Članak 70. Bilateralni sporazumi između država korisnica instrumenta IPA III koji se odnose na upravljanje programima prekogranične suradnje koji se provode po neizravnom upravljanju
GLAVA III OPERACIJE
Članak 71. Odabir operacija
Članak 72. Korisnici
Članak 73. Tehnička pomoć
GLAVA IV PROVEDBA
Članak 74. Modaliteti provedbe
GLAVA V PROGRAMSKA STRUKTURA I TIJELA I NJIHOVE ODGOVORNOSTI
Članak 75. Strukture i tijela za upravljanje CBC-om
Članak 76. Strukture prekogranične suradnje i Upravljačko tijelo
Članak 77. Revizorsko tijelo
Članak 78. Zajednički odbor za praćenje (JMC)
Članak 79. Zajedničko tehničko tajništvo (JTS)
GLAVA VI IZVJEŠĆIVANJE
Članak 80. Godišnja i završna izvješća o provedbi
ODJELJAK VIII ZAVRŠNE ODREDBE
Članak 81. Komunikacija
Članak 82. Konzultacija
Članak 83. Primjenjivi zakoni, rješavanje sporova
Članak 84. Sporovi s trećim stranama
Članak 85. Obavijesti
Članak 86. Prilozi
Članak 87. Stupanje na snagu
Članak 88. Primjenjivost Okvirnog sporazuma za IPA II
Članak 89. Izmjene i dopune
Članak 90. Obustava od strane Komisije i raskid
Članak 91. Mjere ograničavanja EU-a
PRILOG A Funkcije i odgovornosti struktura i tijela uspostavljenih u skladu s člankom 10. u neizravnom upravljanju od strane korisnika instrumenta IPA III
PRILOG B Okvir interne kontrole
PRILOG C Model za izjavu o upravljanju
PRILOG D Model za godišnje izvješće o revizorskim aktivnostima
PRILOG E Model za godišnje revizorsko mišljenje
PRILOG F Model za revizorsko mišljenje o završnom izvješću o izdacima
PRILOG G Model za strategiju revizije
PRILOG H Izvješćivanje o nepravilnostima uključujući prijevaru u vezi s Instrumentom pretpristupne pomoći (IPA III)

Europska komisija, u daljnjem tekstu "Komisija", koja postupa za i u ime Europske unije s jedne strane, i Bosna i Hercegovina, u daljnjem tekstu "Korisnik instrumenta IPA III"

s druge strane, zajedno nazvane "Strane"

Budući da

(1) Uredba (EU) br. 2021/1529 Europskog parlamenta i Vijeća1[1] (u daljnjem tekstu "Uredba o IPA III") predstavlja pravnu osnovu za pružanje financijske pomoći korisnicima navedenim u Prilogu I. Uredbe o IPA III (u daljnjem tekstu "Korisnici instrumenta IPA III").

(2) Uredba o IPA III ima za cilj podržati korisnike instrumenta IPA III u usvajanju i provedbi političkih, institucionalnih, pravnih, administrativnih, društvenih i gospodarskih reformi neophodnih tim korisnicima u procesu usklađivanja s vrijednostima Unije i postupnog usuglašavanja s pravilima, standardima, politikom i praksom Unije ("acquis"), s ciljem stjecanja članstva u Uniji, pridonoseći tako njihovoj stabilnosti, sigurnosti i prosperitetu.

(3) se u skladu s člankom 9. stavkom 1. Uredbe o IPA III, Poglavlje III. glave II. Uredbe (EU) 2021/9472[2] ("NDICI Uredba"), osim članka 28. stavka 1. te Uredbe, primjenjuje na Uredbu o IPA III.

(4) članak 130. Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046 Europskog parlamenta i Vijeća[3] ("Financijska uredba") omogućuje Komisiji uspostavljanje financijskih okvirnih sporazuma o partnerstvu za dugoročnu suradnju s korisnicima.

(5) je Komisija 15. prosinca 2021. donijela Provedbenu uredbu Komisije (EU) 2021/2236

o posebnim pravilima za provedbu Uredbe (EU) 2021/1529 Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi Instrumenta

[1] Uredba (EU) 2021/1529 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. rujna 2021. o uspostavi Instrumenta za pretpristupnu pomoć (IPA III), SL L 330, 20.09.2021., str.1)

[2] Uredba (EU) 2021/947 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. lipnja 2021. o uspostavi Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju - Globalna Europa, o izmjeni i stavljanju izvan snage Odluku br. 446/2014/EU i stavljanju izvan snage Uredbu (EU) 2017/1601 i Uredbu Vijeća (EZ, Euratom) br. 480/2009, SL L 209, 14.06.2021., str. 1)

[3] Uredba (EU, Euratom) 2018/1046 Europskog parlamenta i Vijeća od 18.07.2018. o financijskim pravilima koja se primjenjuju na opći proračun Unije kojom se izmjenjuju Uredbe (EU) br. 1296/2013, (EU) br. 1301/2013, (EU) br. 1303/2013, (EU) br. 1304/2013, (EU) br. 1309/2013, (EU) br. 1316/2013, (EU) br. 223/2014, (EU) br. 283/2014, i Odluka br. 541/2014/EU i poništava Uredba (EU, Euratom) br. 966/2012 (SL L 193, 30.07.2018, str. 1).

pretpristupne pomoći (IPA III)[1] , (u daljnjem tekstu "Provedbena uredba IPA III") koja utvrđuje primjenjive odredbe o upravljanju i kontroli.

STRANE SU SE SPORAZUMJELE KAKO SLIJEDI:

ODJELJAK I OPĆE ODREDBE

Članak 1. Tumačenje

(1) Osim u slučaju da je u ovom Sporazumu izričito drugačije određeno, izrazi korišteni u ovom Sporazumu imaju značenje jednako onom koje im je dano u Uredbi o NDICI-u,Uredbi o IPA III, i Provedbenoj uredbi IPA III.

(2) Osim u slučaju da je u ovom Sporazumu izričito drugačije određeno, pozivanja na ovaj Sporazum predstavljaju pozivanja na Sporazum sa povremenim izmjenama, dopunama ili zamjenama.

(3) Naslovi u ovom Sporazumu nemaju pravno značenje i ne utječu na njegovo tumačenje.

Članak 2. Djelomična nevaljanost i nenamjerne praznine

Ako odredba ovog Sporazuma jeste ili postane nevaljana ili ako ovaj Sporazum sadrži nenamjerne praznine, to neće utjecati na valjanost ostalih odredaba ovog Sporazuma. Strane će svaku nevaljanu odredbu zamijeniti valjanom odredbom ili shvaćanjem koje je najpribližnije svrsi i namjeri nevaljane odredbe. Strane će ispuniti svaku nenamjernu prazninu odredbom ili shvaćanjem koje najbolje odgovara svrsi i namjeri ovog Sporazuma u skladu s Uredbom o IPA III i Provedbenom uredbom o IPA III.

Članak 3. Definicije

Za potrebe ovog Sporazuma, primjenjuju se sljedeće definicije:

(a) "program" označava godišnji ili višegodišnji akcijski plan ili mjeru kako je navedeno u članku 9. Uredbe o IPA III i poglavlju III. glave II. Uredbe o NDICI-u;

(b) "korisnik IPA III" označava jedan od korisnika navedenih u Prilogu I. Uredbe (EU) 2021/1529;

(c) "sektorski sporazum" označava sporazum sklopljen između Komisije i korisnika instrumenta IPA III za provedbu posebnog programa u okviru instrumenta IPA III, kojim se određuju pravila i postupci koje treba poštovati i koji nisu sadržani u ovom Sporazumu ili u sporazumima o financiranju;

(d) "sporazum o financiranju" označava godišnji ili višegodišnji sporazum sklopljen između Komisije i korisnika instrumenta IPA III, za provedbu IPA III pomoći; .

(e) "tijelo" označava javni subjekti ili tijelo korisnika instrumenta IPA III ili države članice na središnjoj, regionalnoj ili lokalnoj razini;

(f) "veliki projekt" označava projekt koji se sastoji od niza radova, aktivnosti ili usluga koji je sam po sebi namijenjen ostvarivanju određene i nedjeljive zadaće precizne ekonomske ili tehničke prirode, koji ima jasno određene ciljeve i čiji ukupni trošak premašuje onaj koji je naveden u odgovarajućem sektorskom ili financijskom sporazumu;

(g) "održivost pomoći u okviru instrumenta IPA III" znači u kojoj se mjeri rezultati ostvareni i na koje izravno utječe financijska pomoć nastavljaju ili će se vjerojatno nastaviti nakon završetka razdoblja provedbe akcije;

(h) "primatelj" označava korisnika granta (uključujući izvođača twinninga), izvođač po ugovoru o pružanju usluga, nabave ili radova, korisnik u okviru programa prekogranične suradnje, ugovorna strana ugovora o doprinosu u neizravnom upravljanju ili bilo koja fizička ili pravna osoba koja prima financijsku pomoć;

(i) "financijska godina" označava razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca jedne određene godine kako je definirano u članku 9. Financijske uredbe.

Članak 4. Svrha i opseg

(1) Kako bi se pomoglo korisniku instrumenta IPA III u usvajanju i provedbi političkih, institucionalnih, pravnih, administrativnih, društvenih i gospodarskih reformi potrebnih za usklađivanje s vrijednostima Unije i postupno usklađivanje s pravilima, standardima, politikama i praksama Unije s ciljem članstva u Uniji, Strane su suglasne provoditi radnje u okviru tematskih prioriteta navedenih u člancima 3. i 4. te u Prilogu II. i Prilogu III. Uredbe o IPA III, i doprinositi postizanju posebnih ciljeva navedenih u članku 3. stavak 2. Uredbe o IPA III:

(2) Programi će se financirati i provoditi unutar pravnog, administrativnog i tehničkog okvira utvrđenog u ovom Sporazumu i kako je detaljnije navedeno u sektorskim sporazumima ili sporazumima o financiranju, ako ih ima.

(3) Odredbe utvrđene u ovom Sporazumu primjenjuju se na programe financirane u okviru Uredbe o IPA III..

(4) Odredbe utvrđene u ovom Sporazumu ne primjenjuju se na IPA III programe prekogranične suradnje između jednog ili više korisnika IPA III i jedne ili više država članica, programe transnacionalne i međuregionalne suradnje ili mjere koje se uspostavljaju i provode u skladu s Uredbom (EU) 2021/1059 Europskog parlamenta i Vijeća5[2] ("Uredba Interreg"), osim ako dani sporazum o financiranju takvih programa izričito upućuje na ovaj Sporazum ili njegovu posebnu odredbu.

(5) Administracija korisnika instrumenta IPA III poduzet će sve potrebne korake kako bi olakšala provedbu programa.

(6) Ovaj se Sporazum primjenjuje na sve sektorske i financijske sporazume sklopljene između Strana za financijsku pomoć u okviru Uredbe o IPA III.

Članak 5. Opća načela za financijsku pomoć u okviru instrumenta IPA III

(1) Pomoć u okviru instrumenta IPA III pruža se u skladu s okvirom politike proširenja koji su definirali Europsko vijeće i Vijeće i uzima u obzir Komunikaciju Komisije o Strategiji proširenja i izvješća uključena u godišnji paket proširenja Komisije, kao i relevantne rezolucije Europskog parlamenta.

(2) Na financijsku pomoć Unije u okviru instrumenta IPA III primjenjuju se sljedeća načela:

(a) poštivanje načela dosljednosti, komplementarnosti, koordinacije, koncentracije, vlasništva, partnerstva i "ne čini štetu -do-no-harm"; usklađenost s proračunskim načelima utvrđenima u "Financijskoj uredbi ;

(b) dosljednost s politikama Unije i potpora progresivnom usklađivanju s pravnom stečevinom EU-a;

(c) Korisnik instrumenta IPA III osigurava održivost pomoći u okviru instrumenta IPA III.

(d) Pomoć u okviru IPA III uzima u obzir lekcije naučene u okviru prethodnih instrumenata za pretpristupnu pomoć;

(e) Pomoć u okviru instrumenta IPA III pruža se u partnerstvu s korisnikom instrumenta IPA III na temelju programskog okvira IPA III, uz osiguravanje da vlasništvo nad programiranjem i provedbom pomoći u okviru instrumenta IPA III ostaje korisniku instrumenta IPA III;

(f) Pomoć IPA III osigurava kontinuitet sa sektorskim pristupom, koji ima za cilj povećati koherentnost između nacionalnih strategija, sektorskih politika, raspodjele sredstava i

[1] Provedbena uredba Komisije (EU) br. 2021/2236 o posebnim pravilima za provedbu Uredbe (EU) 2021/1529 Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi Instrumenta za pretpristupnu pomoć (IPA III), SL L 450/10, 16.12.2021, str. 10.

[2] Uredba (EU) 2021/1059 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. lipnja 2021. o posebnim odredbama za Cilj Europske teritorijalne suradnje (Interreg) koji podržava Europski fond za regionalni razvoj i instrumenti vanjskog financiranja (SL L 231/30.6.2021., str. 94.).

praksi potrošnje. U okviru IPA III bit će kontinuirani fokus na osiguravanje koherentnosti između sektorskih reformi i horizontalnog planiranja nacionalnih politika, praćenja, izvješćivanja i okvira upravljanja javnim financijama. ;

(g) osigurat će se i proaktivno promicati odgovarajuća vidljivost pomoći u okviru instrumenta IPA III;

(h) tijekom provedbe pomoći sprječava se svaka diskriminacija na temelju spola, rasne ili etničke pripadnosti, vjere ili uvjerenja, invaliditeta, dobi ili spolne orijentacije;

(i) pomoć se planira s jasnim i provjerljivim ciljevima koji se trebaju postići unutar određenog razdoblja. Dobivene rezultate treba ocjenjivati kroz pokazatelje; takvi pokazatelji trebaju biti relevantni, prihvaćeni, vjerodostojni, jednostavni za pratiti i robusni (RACER) te specifični, mjerljivi, ostvarivi, realni i vremenski ograničeni (SMART);

(j) Pomoć IPA III bit će diferencirana u opsegu i intenzitetu prema uspješnosti korisnika IPA III, posebno u pogledu predanosti i napretka u provedbi reformi, kao i prema potrebama. Prilikom ocjenjivanja rada korisnika IPA III i odlučivanja o pomoći koja će se pružiti, posebna će se pozornost posvetiti naporima koji se ulažu u područjima vladavine prava i temeljnih prava, demokratskih institucija i reforme javne uprave, kao i ekonomski razvoj i konkurentnost. U slučaju značajnog nazadovanja ili trajnog izostanka napretka korisnika IPA III u tim područjima, mjereno pokazateljima iz članka 7. stavka 5. Uredbe o IPA III, opseg i intenzitet pomoći će se modulirati u skladu s tim.

(3) Pružanje pomoći u okviru instrumenta IPA III ovisi o ispunjavanju obveza korisnika instrumenta IPA III prema ovom Ugovoru i prema sektorskim sporazumima i sporazumima o financiranju, ako ih ima.

Članak 6. Uloga nacionalnog koordinatora instrumenta IPA

(1) Korisnik instrumenta IPA III će imenovati Nacionalnog koordinatora instrumenta IPA (NIPAC) koji će biti glavni partner Komisije za cjelokupni proces koordinacije programiranja, praćenja provedbe, evaluacije i izvješćivanja o pomoći u okviru instrumenta IPA III. NIPAC će:

(a) osigurati blisku vezu između korištenja pomoći u okviru instrumenta IPA i općeg procesa pristupanja.

(b) osigurati cjelokupnu koordinaciju programiranja u skladu s ciljevima i tematskim prioritetima programskog okvira IPA III, praćenje provedbe, evaluaciju i izvješćivanje o pomoći u okviru instrumenta IPA, uključujući koordinaciju unutar administracije korisnika instrumenta IPA III i s drugim donatorima;

(c) koordinirati sudjelovanje korisnika instrumenta IPA III u relevantnim programima teritorijalne i prekogranične suradnje iz točaka (a) i (b) članka 64. stavak (2) i, prema potrebi, u programima transnacionalne i međuregionalne suradnje iz članka 64. stavak (2) točka (c). NIPAC može delegirati ovu zadaću koordinacije na koordinatora teritorijalne suradnje ili strukturu uspostavljenu za upravljanje prekograničnom suradnjom, prema potrebi;

(d) nastojati da administracija korisnika instrumenta IPA III poduzme sve potrebne korake kako bi olakšala provedbu povezanih programa.

(2) NIPAC će biti visokorangirani predstavnik vlade ili središnje administracije korisnika instrumenta IPA III, s odgovarajućim ovlastima.

(3) Ako je Europska unija otvorila pristupne pregovore s korisnikom instrumenta IPA III, NIPAC će biti imenovan na više mjesto u nacionalnim strukturama za koordinaciju pristupnih pregovora.

Članak 7. Metode provedbe

(1) Pomoć korisniku instrumenta IPA III pruža se kako je navedeno u Financijskoj uredbi u sljedećem:

(a) izravno upravljanje službi Komisije, uključujući njezino osoblje u delegacijama Unije i/ili putem izvršnih agencija kako je definirano u članku 62. stavak (1) točka (a) Financijske uredbe;

(b) neizravno upravljanje, pri čemu Komisija povjerava zadaće izvršenja proračuna iz određenih aktivnosti korisniku instrumenta IPA III kako je definirano u članku 62. stavak (1) točka (c)(i), točka (c) Financijske uredbe;

(c) neizravno upravljanje sa subjektima koji nisu korisnici instrumenta IPA III kako je definirano u članku 62. stavak (1), točka (c) točke (ii) do (viii) Financijske uredbe;

(d) zajedničko upravljanje s državama članicama kako je definirano u članku 62. stavak (1) točka (b) Financijske uredbe za prekograničnu suradnju i programe transnacionalne i međuregionalne suradnje navedene u članku 64. stavak (2), točke (a) do (c) ovog ugovora ili mjere koje uključuju države članice Europske unije i koje se provode u skladu s Uredbom Interreg.

Članak 8. Sporazumi o financiranju

(1) Ako to zahtijeva odgovarajuća odluka o financiranju, sporazumi o financiranju mogu se potpisati u okviru ovog Okvirnog sporazuma o financijskom partnerstvu, u skladu s člankom 5. Provedbene uredbe o IPA III

(2) Ako programe u neizravnom upravljanju provodi korisnik instrumenta IPA III, okvirni sporazum o financijskom partnerstvu, sektorski sporazum, ako postoji, i sporazum o financiranju u cjelini moraju biti u skladu s člankom 129, člankom 155. stavak (6) i člankom 158. Financijske uredbe.

(3) Za programe prekogranične suradnje između korisnika instrumenta IPA III, Komisija i svi sudionici koji su korisnici instrumenta IPA III mogu potpisati jedinstveni sporazum o financiranju za određeni program.

(4) Pravila za provedbu programa prekogranične suradnje između jedne ili više država članica i jednog ili više korisnika instrumenta IPA III, za međuregionalne, transnacionalne i druge mjere, utvrđuju se u sporazumu o financiranju za određeni program prekogranične suradnje koji u skladu s Uredbom Inerreg treba biti potpisan između korisnika instrumenta IPA III, Komisije i, prema potrebi, države članice koja je domaćin upravljačkog tijela tog programa prekogranične suradnje.

(5) Sporazumi o financiranju sadržavat će pravila koja daju pravo Komisiji da obustavi sporazume o financiranju ako korisnik IPA III prekrši obvezu u vezi s poštivanjem ljudskih prava, demokratskih načela i vladavine prava te u ozbiljnim slučajevima korupcije ili ako je korisnik IPA III kriv za težak profesionalni prekršaj dokazan bilo kojim opravdanim sredstvima

(6) Ako nema sporazuma o financiranju, primjenjuju se pravila uključena u ovaj okvirni sporazum o financijskom partnerstvu.

Članak 9. Sektorski sporazumi

(1) Ovaj Okvirni sporazum o financijskom partnerstvu može se nadopuniti sektorskim sporazumima koji utvrđuju posebne odredbe za upravljanje i provedbu pomoći u okviru instrumenta IPA III u posebnim područjima politike ili programima.

(2) Daljnje pojedinosti u vezi s programima ruralnog razvoja utvrđuju se u odgovarajućim sektorskim sporazumima koji, između ostalih aspekata, utvrđuju mjere putem kojih će se pomoć realizirati.

(3) Ako postoje, sektorski sporazumi koji se odnose na određeno područje politike ili program primjenjuju se na sve sporazume o financiranju sklopljene u okviru tog područja politike ili programa.

ODJELJAK II PRAVILA ZA NEIZRAVNO UPRAVLJANJE OD STRANE KORISNIKA INSTRUMENTA IPA III
GLAVA I SUSTAVI UPRAVLJANJA I KONTROLE

Članak 10. Uspostava struktura i tijela od strane korisnika instrumenta IPA III za neizravno upravljanje od strane korisnika instrumenta IPA III

(1) U slučaju neizravnog upravljanja od strane korisnika instrumenta IPA III, korisnik instrumenta IPA III uspostavlja sljedeće strukture i tijela:

(a) Nacionalnog koordinatora instrumenta IPA (NIPAC);

(b) Nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje (NAO);

(c) Upravljačku strukturu koju je uspostavio NAO sastavljenu od Potpornog ureda nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje i Računovodstvene službe;

(d) upravljačka tijela i posrednička tijela;

(e) Revizorsko tijelo.

(2) Korisnik instrumenta IPA III osigurava odgovarajuću podjelu dužnosti između i unutar struktura i tijela iz stavka 1.

(3) NAO je visokorangirani predstavnik vlade ili središnje administracije korisnika instrumenta IPA III, s odgovarajućim ovlastima.

(4) Upravljačko tijelo svakog programa odgovorno je za cjelokupno upravljanje programom.

(5) Upravljačko tijelo će odrediti jedno ili više posredničkih tijela za obavljanje poslova financijskog upravljanja programom ("Posrednička tijela za financijsko upravljanje").

(6) Zadaće financijskog upravljanja bit će odvojene od Upravljačkog tijela. Posredničko tijelo za financijsko upravljanje samostalno donosi financijske odluke unutar programa.

(7) Upravljačko tijelo programa može odrediti jedno ili više posredničkih tijela za obavljanje zadaća upravljanja područjem politike za koje su odgovorni u sustavu vlade ili administracije korisnika instrumenta IPA III ("Posrednička tijela za upravljanje politikom").

(8) Za godišnje programe IPA III:

(a) Upravljačko tijelo uspostavit će se u uredu NIPAC-a, uz moguću iznimku akcija čija je svrha pripremiti korisnike instrumenta IPA III za apsorpciju Europskih strukturnih i investicijskih fondova.

(b) Subjekti odgovorni za područja politike podržana godišnjim programom bit će imenovana posrednička tijela za upravljanje politikom.

(9) Za programe ruralnog razvoja, strukture navedene u stavku (1), točka (d) ovog članka će biti:

(a) Upravljačko tijelo IPA za ruralni razvoj (IPARD- IPA Rural Development) koje će biti javno tijelo koje djeluje na središnjoj razini, zaduženo za pripremu i provedbu akcija, uključujući odabir mjera i njihovu javnost, koordinaciju, ocjenu, praćenje i izvješćivanje o akciji o kojoj je riječ, kako je navedeno u Prilogu A Klauzula 6a. Upravljačkim tijelom IPARD-a upravlja visoki dužnosnik s isključivim odgovornostima;

(b) Agencija IPARD, koja će imati funkcije slične prirode kao agencija za plaćanja u državama članicama, zadužena za promidžbu, odabir projekata kao i autorizaciju, kontrolu i računovodstvo obveza i plaćanja i izvršenje plaćanja, kako je navedeno u Prilogu A, točka 6b

Članak 11. Funkcije i odgovornosti struktura i tijela

(1) Strukturama i tijelima navedenim u članku 10. dodijelit će se funkcije i odgovornosti kako je navedeno u Prilogu A i moraju biti u skladu s okvirom unutarnje kontrole iz Priloga B.

(2) Konkretne dodjele funkcija i odgovornosti mogu se utvrditi u sektorskim sporazumima ili sporazumima o financiranju u skladu s osnovnim pristupom odabranim za dodjelu funkcija i odgovornosti kako je navedeno u Prilogu A.

(3) U neizravnom upravljanju od strane korisnika instrumenta IPA III, kada su određene osobe i/ili subjekti dobili odgovornost za neku aktivnost u vezi s upravljanjem, provedbom, kontrolom, nadzorom, praćenjem, evaluacijom, izvješćivanjem ili revizijom aktivnosti, korisnik instrumenta IPA III će omogućiti takvim osobama ili subjektima obavljanje dužnosti povezanih s tom odgovornošću. To posebno uključuje slučajeve u kojima ne postoji hijerarhijska veza između takvih osoba ili subjekata i tijela koja sudjeluju u toj aktivnosti. Korisnik instrumenta IPA III će posebno tim osobama ili subjektima dati ovlasti za uspostavu:

(a) formalnih radnih aranžmana uz detaljno navođenje prava i obveze dotičnih struktura i tijela;

(b) odgovarajućeg sustava za razmjenu informacija između njih i dotičnih tijela, uključujući ovlast traženja informacija i pravo pristupa dokumentima i osoblju na licu mjesta, ako je potrebno;

(c) standarda koje treba ispuniti i postupaka koje treba slijediti.

GLAVA II POSEBNE ODREDBE KOJE SE ODNOSE NA POVJERAVANJE ZADAĆA IZVRŠENJA PRORAČUNA KORISNIKU INSTRUMENTA IPA III

Članak 12. Uvjeti za povjeravanje zadaća izvršenja proračuna korisniku instrumenta IPA III

(1) Sklapanjem sporazuma o financiranju, Komisija povjerava poslove izvršenja proračuna korisniku instrumenta IPA III.

(2) Prilikom upravljanja sredstvima iz instrumenta IPA III, korisnik instrumenta IPA III dužan je poštivati načela dobrog financijskog upravljanja, transparentnosti i nediskriminacije i osigurati vidljivost pomoći u okviru instrumenta IPA III. Korisnik instrumenta IPA III osigurava razinu zaštite financijskih interesa Europske unije koja je jednaka onoj koja je predviđena u situaciji kada Komisija izravno primjenjuje sredstva iz instrumenta IPA III, uz dužno razmatranje, između ostalog:

(a) prirode akcije;

(b) uključenih financijskih rizika;

(c) razine sigurnosti koja proizlazi iz njihovih sustava, pravila i postupaka zajedno s mjerama koje je Komisija poduzela za nadzor i potporu provedbe zadaća koje su im povjerene.

(3) U cilju zaštite financijskih interesa Europske unije, korisnik instrumenta IPA III mora:

a) uspostaviti i osigurati funkcioniranje učinkovitog i djelotvornog sustava unutarnje kontrole koji se temelji na najboljim međunarodnim praksama i koji posebno omogućuje sprječavanje, otkrivanje, prijavljivanje i ispravljanje nepravilnosti i prijevara;

b) koristiti računovodstveni sustav koji na vrijeme pruža točne, potpune, analitičke i pouzdane informacije;

c) osigurati da strukture i tijela iz točaka (a) do (d) članka 10. stavak (1) podlij ežu neovisnoj vanjskoj reviziji koju, u skladu s međunarodno prihvaćenim revizorskim standardima, provodi Revizorsko tijelo koje je funkcionalno neovisno o relevantnim strukturama i tijelima;

d) primjenjivati odgovarajuća pravila i postupke za osiguravanje financiranja trećim stranama, uključujući transparentne, nediskriminatorne, učinkovite i djelotvorne postupke revizije, pravila za povrat nepropisno isplaćenih sredstava i pravila za isključenje iz pristupa financiranju;

e) objaviti odgovarajuće podatke o svojim primateljima, u skladu s člankom 23.;

f) osigurati zaštitu osobnih podataka ekvivalentnu onoj iz Uredbe (EU) br. 2018/1725 Europskog parlamenta i Vijeća[1] i Uredbe (EU) 2016/679 Europskog parlametna i Vijeća[2].

(4) Ako se izvrše suštinske promjene u sustavima, pravilima i postupcima korisnika instrumenta IPA III ili u postupcima koji se odnose na zadaće izvršenja proračuna povjerene korisniku sredstava Unije iz instrumenta IPA III, korisnik instrumenta IPA III o tome bez odgađanja obavještava Komisiju. Komisija pregledava sporazume o financiranju sklopljene s korisnikom instrumenta IPA III kako bi osigurala kontinuirano ispunjavanje zahtjeva iz stavka 3.

Članak 13. Povjeravanje zadaća izvršenja proračuna

(1) NAO je odgovoran za podnošenje zahtjeva Komisiji za povjeravanje zadaće izvršenja proračuna za određeni program korisniku instrumenta IPA III.

(2) Prije podnošenja zahtjeva iz stavka 1, NAO će osigurati da su ispunjeni zahtjevi članka 12. stavak (3) i Priloga B. NAO se može osloniti na rezultate ex-ante evaluacije provedene u vezi s povjeravanjem u skladu s Uredbom (EU) br. 231/2014 Europskog parlamenta i Vijeća[3] (Uredba o IPA II) ili ranijim sporazumom o financiranju.

Kada se NAO ne može osloniti na prethodnu ex-ante ocjenu, zahtjev će biti potkrijepljen revizorskim mišljenjem o strukturama i tijelima prema točkama (a) do (d) članka 10. stavak (1), koje sastavlja vanjski revizor neovisan o tim strukturama i tijelima. Revizorsko mišljenje temelji se na ispitivanjima koja se provode u skladu s međunarodno prihvaćenim revizorskim standardima.

(3) Prije nego što Komisija povjeri zadaće izvršenja proračuna za pomoć u okviru instrumenta IPA III, pregledat će zahtjev iz stavka 1. ovoga članka i uspostavljene strukture i tijela iz članka 10. te će, za potrebe ex-ante ocjene prema članku 154. stavak (4)Financijske uredbe, pribaviti dokaze da su ispunjeni zahtjevi iz članka 12. stavak (3) ovog sporazuma i oni iz Priloga B. Ovaj pregled može uključiti provjere na licu mjesta od strane Komisije.

Za povjeravanje zadaća izvršenja proračuna korisniku instrumenta IPA III, Komisija se može osloniti na rezultate ex-ante evaluacije provedene u vezi s povjeravanjem u skladu s Uredbom o IPA II ili ranijim sporazumom o financiranju. Na zahtjev Komisije, korisnik instrumenta IPA III dostavlja dodatne dokaze u slučaju da te evaluacije ne obuhvate sve zahtjeve.

Članak 14. Mjere u slučaju neusklađenosti upravljačke strukture te upravljačkih tijela i posredničkih tijela s člankom 12. stavak (2) i (3) i Prilogom B

(1) Nakon što Komisija povjeri zadaće izvršenja proračuna, NAO će pratiti kontinuirano ispunjavanje važećih zahtjeva navedenih u stavcima2. i 3. članka 12. i Priloga B od strane struktura i tijela nastalih u skladu s člankom 10. stavak (1), točke (a) do (d), . U slučaju neispunjavanja ovih zahtjeva, NAO će bez odgađanja obavijestiti Komisiju, s kopijom NIPAC-u i Revizorskom tijelu, te će poduzeti sve odgovarajuće zaštitne mjere u pogledu izvršenih plaćanja ili potpisanih ugovora. Svaki propust u ispunjavanju zahtjeva trebao bi se na odgovarajući način odraziti u godišnjim izjavama administracije i zahtjevima za povjeravanje zadaća.

(2) Osim toga, NAO će poduzeti sve potrebne korake kako bi osigurao ponovno ispunjavanje zahtjeva iz stavka 1.

Članak 15. Privremena obustava ili raskid dijelova sporazuma o financiranju koji se odnose na povjerene zadaće izvršenja proračuna

(1) Komisija nadzire poštivanje članka 8. stavak (5), članaka 12. stavci (2) i (3), članka 51. stavak (1), članka 91. i Priloga B, te može poduzeti odgovarajuće korektivne mjere, uključujući privremenu obustavu ili raskid dijelova sporazuma o financiranju u bilo kojem trenutku, ako zahtjevi više nisu ispunjeni.

(2) Ako Komisija obustavi ili raskine dijelove sporazuma o financiranju koji se odnose na povjerene zadaće izvršenja proračuna, primjenjuju se sljedeće odredbe:

(a) Komisija može prekinuti prijenos sredstava korisniku instrumenta IPA III;

(b) nove pravne obveze koje su dotične strukture i tijela preuzele nakon obavijesti o privremenoj obustavi ili ukidanju neće se smatrati prihvatljivima za pomoć u okviru instrumenta IPA III;

(c) ne dovodeći u pitanje bilo koje druge financijske ispravke, Komisija može izvršiti financijske ispravke kako je utvrđeno u članku 43. u transakcijama na koje je utjecalo prethodno nepoštivanje zahtjeva za povjeravanje zadaća izvršenja proračuna.

(3) Sektorskim sporazumom ili sporazumom o financiranju mogu se propisati daljnje odredbe o privremenoj obustavi ili prestanku valjanosti onih dijelova koji se odnose na povjerene zadaće izvršenja proračuna.

ODJELJAK III PRAVILA PROGRAMIRANJA

Članak 16. Programiranje pomoći

(1) Pomoć IPA III provodi se u skladu s člankom 9. Uredbe o IPA III i poglavljem III. glave II. Uredbe NDICI.

(2) Programi IPA III pripremaju se u partnerstvu s korisnikom IPA III na temelju programskog okvira IPA III kako je navedeno u članku 7. Uredbe o IPA III u skladu s načelima iz članka 5. Programi se sastoje od akcijskih dokumenata, koji opisuju pojedinosti za svaki od njih, kako je navedeno u članku 9. stavku 1. Uredbe o IPA III. Korisnik IPA III priprema ih u bliskoj suradnji s Komisijom, osim akcijskih dokumenata za više zemalja, koje priprema Komisija u bliskoj suradnji s korisnicima IPA III.

(3) Osim za programe iz članka 16. stavka 5., 16. stavka 7. i 69. ili kada je Komisija odgovorna za pripremu akcijskih dokumenata, korisnik IPA III priprema strateški odgovor i akcijske dokumente u skladu s tematskim prioritetima i procesom kako je definirano u programskom okviru IPA III i smjernicama Komisije, uzimajući u obzir relevantne strategije, uključujući europske makroregionalne strategije i strategije morskog sliva. NIPAC koordinira unutar svoje uprave i osigurava bliske konzultacije s Komisijom tijekom pripreme. NIPAC će Komisiji dostaviti strateški odgovor i akcijske dokumente prema rasporedu programiranja dogovoren s Komisijom.

(4) Korisnici IPA III osiguravaju da se relevantna javna tijela i dionici kao što su gospodarski, društveni i okolišni partneri, organizacije civilnog društva i lokalna tijela propisno konzultiraju i da imaju pravovremeni pristup relevantnim informacijama što im omogućuje da igraju značajnu ulogu tijekom izrade, provedbe i povezanih procesa praćenja programa.

[1] Uredba (EU) 2018/1725 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2018. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka u institucijama, tijelima, uredima i agencijama Unije i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 45/2001 i Odluke br. 1247/2002, SL L 295, 21.11.2018.

[2] Uredba (EU) 2016/679 od 27. travnja o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka, Sl L 119, 4.5.2016.

[3] Uredba (EU) br. 231/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. ožujka 2014. o uspostavi Instrumenta pretpristupne pomoći (IPA II) (SL L77, 15. ožujka 2014., str.11).

(5) Pomoć IPA III može se provoditi kroz operativne programe na temelju relevantnih tematskih prioriteta utvrđenih u programskom okviru IPA III i smjernicama Komisije. Takve programe Komisija donosi na temelju akcijskih dokumenata koje je pripremio korisnik IPA III, u bliskoj suradnji s Komisijom.

Provedba će biti u obliku višegodišnjih programa s godišnjim ratama u skladu s člankom 30. stavkom 3. Uredbe NDICI.

Operativni programi će sadržavati sve informacije koje zahtijevaju povezane upute Komisije, uključujući, između ostalog:

(a)

evaluaciju srednjoročnih potreba i ciljeva;

(b) pregled konzultacija s relevantnim dionicima;

(c) opis odabranih strateških akcija;

(d) dovoljno detaljnu financijsku tablicu u kojoj je indikativno za svaku godinu naveden ukupan iznos doprinosa Unije;

(e) predložene modalitete evaluacije i praćenja;

(f) indikativni popis velikih projekata, ako ih ima;

(g) gdje je relevantno, opis struktura korisnika instrumenta IPA III i tijela za upravljanje i kontrolu programa, u skladu s člankom 10. i Prilogom A.

(6) Veliki projekt iz članka 16. stavka 5. točke (f) ima ukupni trošak veći od 15.000.000 milijuna eura.

Velike projekte korisnik instrumenta IPA III podnosi Komisiji na ocjenu. Financiranje velikih projekata dogovorit će obje strane.

(7) Pomoć za ruralni razvoj u okviru instrumenta IPA III (IPARD) pruža se na temelju relevantnih prioriteta utvrđenih programskim okvirom IPA III, i u strategijama poljoprivrednog i ruralnog razvoja korisnika instrumenta IPA III. Provedba će biti u obliku višegodišnjih programa s godišnjim ratama u skladu s člankom 30. stavak (3) Uredbe o NDICI-u, koji se sastavljaju na središnjoj razini i pokrivaju cijelo razdoblje provedbe instrumenta IPA III. Program IPARD III sadržavat će unaprijed definirani skup mjera dodatno specificiranih u sektorskom sporazumu. Program priprema Upravljačko tijelo IPARD-a kako je navedeno u točki (a) članka 10. stavak (9) ovog Sporazuma koji se dostavlja Komisiji nakon konzultacija s odgovarajućim zainteresiranim stranama.

Pomoć ruralnom razvoju u okviru instrumenta IPA III pridonijet će postizanju sljedećih ciljeva:

a) Povećati konkurentnost poljoprivredno-prehrambenog sektora, postupno ga usklađujući sa standardima EU i poboljšavajući učinkovitost i održivost proizvodnje na farmama, što će pružiti bolji odgovor na društvene zahtjeve za sigurnom, hranjivom i održivom hranom;

b) Olakšati razvoj poslovanja, rast i zapošljavanje u ruralnim područjima, poboljšati položaj poljoprivrednika u lancu vrijednosti i privući mlade poljoprivrednike u poljoprivredu;

c) pridonijeti ublažavanju klimatskih promjena i prilagodbi, poticati održivo upravljanje prirodnim resursima i pridonijeti zaštiti okoliša;

d) Poboljšati razvoj zajednice i društveni kapital u ruralnim područjima i izgraditi modernu javnu administraciju za poljoprivredu i ruralni razvoj, poštujući načela dobrog upravljanja.

Članak 17. Usvajanje i izmjena programa

(1) Nakon njihova usvajanja, programi se po potrebi mogu mijenjati u skladu s člankom 25. Uredbe o NDICI-u.

(2) Prijedlozi izmjena i dopuna koje podnese korisnik instrumenta IPA III moraju biti propisno obrazloženi i sadržavati najmanje sljedeće podatke: tekst izmijenjenog programa, razloge za predloženu izmjenu, očekivane učinke izmjene, uključujući, prema potrebi, financijski utjecaj.

(3) Korisnik instrumenta IPA III predložit će izmjene programa kad god je to potrebno kako bi se odrazile promjene relevantnog zakonodavstva Unije ili kada to zahtijevaju promjene uvjeta za provedbu.

(4) Primjenjuju se detaljnije odredbe za pripremu, usvajanje i izmjene programa predviđene odgovarajućim dokumentima i uputama koje priprema Komisija.

ODJELJAK IV PRAVILA PROVEDBE
GLAVA I OPĆA PRAVILA I NAČELA PROVEDBE

Članak 18. Postupci nabave, postupci dodjele grantova i drugi postupci

(1) Pomoću u okviru instrumenta IPA III upravlja se u skladu s odredbama Financijske uredbe.

(2) Svi ugovori o uslugama, nabavi, radovima, grantovima i twinningu dodjeljuju se i provode u skladu s pravnim okvirom EU-a i standardima Komisije u cilju provedbe vanjskih akcija, koji su na snazi u trenutku pokretanja predmetnog postupka.

(3) Rezultati natječajnih postupaka, kao i pozivi za dodjelu grantova, twinninga i nagrada objavljuju se u skladu s Financijskom uredbom i kako j e bliže određeno u članku 23 ovog sporazuma.

(4) U slučaju neizravnog upravljanja od strane korisnika instrumenta IPA III, u roku od mjesec dana nakon stupanja na snagu odgovarajućeg sporazuma o financiranju, NAO će Komisiji dostaviti predviđanja za nabavu, ugovaranje i financije za program(e) provedenu u okviru sporazuma o financiranju koji pokriva cijelo razdoblje trajanja programa. Ova se obveza ne odnosi na programe ruralnog razvoja.

(5) Što se tiče nabave, pravila i postupci korisnika instrumenta IPA III koji se usklađuju s Direktivom 2014/24/EU Europskog parlametna i Vijeća[1] smatrat će se jednakovrijednim pravilima koja primjenjuje Komisija u skladu s Financijskom uredbom. Komisija može prihvatiti da se takva pravila i postupci primjenjuje za provedbu pomoći u okviru instrumenta IPA III u skladu s uvjetima relevantnih odredaba u sporazumu o financiranju.

Članak 19. Pravila o državljanstvu i podrijetlu u postupcima nabave, grantova i drugih dodjela

(1) Sudjelovanje u postupcima nabave, dodjele grantova i nagrada za programe financirane u okviru instrumenta IPA III otvoreno je za međunarodne[2] i regionalne organizacije i za sve druge fizičke osobe, koje su državljani sljedećih zemalja i pravne osobe, koje su stvarno osnovane u sljedećim zemljama (u daljnjem tekstu "Prihvatljive zemlje"):

(a) Države članice, korisnici instrumenta IPA III, ugovorne strane Sporazuma o Europskom gospodarskom prostoru i partnerske zemlje obuhvaćene Prilogom I Uredbe o NDICI-u, i

(b) Zemlje za koje je Komisija uspostavila recipročni pristup vanjskoj pomoći. Recipročni pristup može se odobriti, na ograničeno razdoblje od najmanje jedne godine, kad god neka zemlja pod jednakim uvjetima odobri prihvatljivost subjektima iz Unije i iz zemalja koje ispunjavaju uvjete prema IPA III. Prije

[1] Direktiva 2014/24/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o javnoj nabavi i stavljanju izvan snage Direktive 2004/18/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 31. ožujka 2004. o koordinaciji postupaka za dodjelu ugovori o javnim radovima, ugovora o javnoj nabavi i ugovora o javnim uslugama.

[2] Međunarodne organizacije su međunarodne organizacije iz javnog sektora osnovane međunarodnim sporazumima, specijalizirane agencije koje su osnovale takve organizacije i druge neprofitne organizacije koje su odlukom Komisije izjednačene s međunarodnim organizacijama.

nego što Komisija odluči o recipročnom pristupu, konzultirat će se s korisnikom instrumenta IPA III.

(2) Sve nabave i materijali financirani u okviru instrumenta IPA III mogu potjecati iz bilo koje zemlje.

(3) Pravila propisana ovim člankom ne primjenjuju se i ne postavljaju ograničenja u pogledu državljanstva fizičkih osoba koje su zaposlene ili su na drugi način u zakonskom ugovornom odnosu sa prihvatljivim izvođačem ili, gdje je to slučaj, podizvođačem.

(4) Za programe koje zajednički sufinancira subjekt ili se provode u izravnom ili neizravnom upravljanju sa subjektima kako je navedeno u točkama (c) (ii) do (viii) članka 62. stavak (1) Financijske uredbe, pravila o prihvatljivosti tih subjekata također će se primjenjivati.

(5) Ako donatori financiraju povjerenički fond kojeg je osnovala Komisija ili putem vanjskih namjenskih prihoda, primjenjuju se pravila prihvatljivosti iz osnivačkog akta povjereničkog fonda ili iz sporazuma s donatorom u slučaju vanjskih namjenskih prihoda.

(6) U slučaju programa koje financira instrument IPA III i drugi financijski instrument Unije, prihvatljivi subjekti u okviru bilo kojeg od navedenih instrumenata smatraju se prihvatljivima.

(7) U slučaju višedržavnih programa prihvatljivim se mogu smatrati pravne osobe koje su državljani, a u slučaju pravnih osoba koje su također stvarno osnovane u državama korisnicama instrumenta IPA III i regijama obuhvaćenih programom.

(8) Pravila prihvatljivosti iz ovog članka mogu biti ograničena s obzirom na državljanstvo, zemljopisni položaj ili prirodu podnositelja zahtjeva, ako su takva ograničenja potrebna zbog specifične prirode i ciljeva programa te kada su potrebna za njezinu učinkovitu provedbu.

(9) Ponuditelje, podnositelje zahtjeva i kandidate iz neprihvatljivih zemalja Komisija može prihvatiti kao prihvatljive u slučaju hitnosti ili nedostupnosti usluga na tržištima dotičnih zemalja ili teritorija, ili u drugim propisno utemeljenim slučajevima kada bi primjena pravila prihvatljivosti učinila realizaciju programa nemogućom ili iznimno teškom.

(10) Radi promicanja lokalnih kapaciteta, tržišta i nabave prednost imaju lokalni i regionalni izvođači kada je Financijskom uredbom predviđeno dodjeljivanje na temelju jednog natječaja. U svim ostalim slučajevima promicat će se sudjelovanje lokalnih i regionalnih izvođača u skladu s relevantnim odredbama te Uredbe.

Članak 20. Sudjelovanje u programima i agencijama Unije

(1) Pomoć se može dodijeliti za potporu sudjelovanju korisnika instrumenta IPA III u programima Unije i agencijama Unije.

(2) Sudjelovanje korisnika instrumenta IPA III u programima Unije slijedi posebne odredbe i uvjete utvrđene za svaki pojedini program Unije u sporazumu sklopljenom između Komisije i korisnika instrumenta IPA III, u skladu sa sporazumima kojima se utvrđuju opća načela za sudjelovanje korisnika instrumenta IPA III u programima Unije.

Članak 21. Načela provedbe proračunske potpore korisniku instrumenta IPA III

(1) Komisija može odlučiti dodijeliti proračunsku potporu korisniku instrumenta IPA III u skladu s člankom 236. Financijske uredbe i Smjernicama za proračunsku potporu EU, pod uvjetom da su ispunjeni kriteriji prihvatljivosti primjenjivi za potrebe provedbe pomoći kroz proračunsku potporu u okviru instrumenta IPA III. Takva se potpora provodi u izravnom upravljanju.

(2) Isplata proračunske potpore ovisi o zadovoljavajućem napretku u postizanju ciljeva dogovorenih s korisnikom instrumenta IPA III i predviđenih u sporazumu o financiranju.

(3) Odgovarajući ugovori o financiranju sklopljeni s korisnikom IPA III trebaju sadržavati sljedeće:

(a) obvezu treće zemlje da Komisiji dostavi pouzdane i pravovremene informacije koje omogućuju Komisiji da ocijeni ispunjavanje uvjeta iz članka 236. stavka 2. Financijske uredbe;

(b) pravo Komisije da obustavi sporazum o financiranju ako korisnik IPA III prekrši obvezu koja se odnosi na poštivanje ljudskih prava, demokratskih načela i vladavine prava te u ozbiljnim slučajevima korupcije;

(c) odgovarajuće odredbe u skladu s kojima se treća zemlja obvezuje da će odmah nadoknaditi cjelokupno ili dio relevantnog financiranja operacije, u slučaju da se utvrdi da je isplata relevantnih sredstava Unije bila oštećena ozbiljnim nepravilnostima koje se mogu pripisati toj zemlji.

Članak 22. Načela provedbe za twinning

(1) Akcije se mogu provoditi kroz twinning kada je administracija odabranih država članica suglasna pružiti traženu stručnu potporu u javnom sektoru. Twinning će pokriti naknadu troškova uključene države članice, a posebno može biti korišten za osiguranje dugoročnog angažmana savjetnika u oblasti pretpristupnog postupka radi pružanja savjetodavnih usluga sa punim radnim vremenom administraciji korisnika instrumenta IPA III, u daljnjem tekstu: rezidentni savjetnik za twinning (RTA). Korisnik instrumenta IPA III će RTA-u staviti na raspolaganje odgovarajuće uredske prostore.

(2) Priručnik o twinningu, koji je izradila Komisija, primjenjivat će se na sve vrste twinninga.

GLAVA II TRANSPARENTNOST I VIDLJIVOST

Članak 23. Informiranje, javnost i transparentnost

(1) Korisnik IPA III obvezuje se na povećanje transparentnosti i odgovornosti u pružanju pomoći. Objavljuje podatke o vrijednosti pomoći primljene u okviru instrumenta IPA III.

(2) U slučaju neizravnog upravljanja, korisnik IPA III objavljuje podatke o primateljima u skladu s primjenjivim pravilima i postupcima, u mjeri u kojoj se ta pravila smatraju jednakovrijednim pravilima i postupcima Komisije nakon evaluacije koju je provela Komisija.

(3) U nedostatku takve procjene ili kada procjena ne potvrdi da pravila korisnika instrumenta IPA III nisu jednaka pravilima Komisije, korisnik instrumenta IPA III dužan je ispuniti zahtjeve za objavljivanje informacija o ugovorima o nabavi i grantovima sadržanim u sporazumima o financiranju i sektorskim sporazumima, ovisno o slučaju.

(4) Korisnik instrumenta IPA III dužan je objaviti programe u okviru IPA III kao i svaku reviziju i izmjene i dopune.

Članak 24. Strateška komunikacija i vidljivost

(1) Korisnik instrumenta IPA III će podizati svijest javnosti o mogućnostima koje proizlaze iz bliže integracije i reformi EU-a provedene uz podršku EU-a, s ciljem osiguranja javne potpore za EU i pristupanju EU.

(2) U svojim mjerama vidljivosti i komuniciranja, korisnik instrumenta IPA III obavještava javnost o:

(a) vrijednostima, politici i programima EU i njihovom utjecaju na svakodnevni život ljudi;

(b) procesu pristupanja EU s popratnim reformama i njihovim dugoročnim koristima i prilikama za građane i gospodarstva;

(c) financiranju od strane EU osiguranom za korisnika kroz instrument IPA III i njegovoj povezanosti s vrijednostima i

ciljevima politike EU, s naglaskom na opipljiv pozitivan učinak projekata financiranih iz EU na građane i gospodarstva.

(3) Korisnik instrumenta IPA III posebno će priznati podrijetlo financiranja od strane EU i osigurati njegovu odgovarajuću vidljivost:

(a) davanjem izjave u kojoj se na vidljiv način ističe potpora dobivena od EU u svim dokumentima i komunikacijskom materijalu koji se odnosi na izvršenje sredstava, uključujući službenu web stranicu i račune društvenih medija, ako postoje;

(b) promicanjem akcija i njihovih rezultata kroz pružanje koherentnih, učinkovitih i proporcionalnih ciljanih informacija višestrukoj publici, uključujući medije.

(4) Korisnik instrumenta IPA III obavještava Komisiju o planiranju i provedbi mjera vidljivosti i komunikacije te traži sinergiju s mjerama Komisije.

(5) Komisija i korisnik instrumenta IPA III dogovorit će se o usklađenom planu aktivnosti u smislu vidljivosti i komunikacije kako bi informacije o programima i akcijama pomoći u okviru IPA III bile dostupne i aktivno objavljivane u državi korisnika instrumenta IPA III. Postupci za provedbu takvih aktivnosti utvrđuju se sektorskim sporazumima ili sporazumima o financiranju.

(6) U slučaju izravnog upravljanja, za provedbu aktivnosti iz stavka 5. nadležna je Komisija uz pomoć korisnika instrumenta IPA III.

(7) U slučaju neizravnog upravljanja od strane korisnika instrumenta IPA III, a za programe prekogranične suradnje iz članka 64. stavak (2), točka (b), za provedbu aktivnosti iz stavka (5) nadležne su relevantne institucije korisnika instrumenta IPA III.

(8) Aktivnosti vidljivosti i komunikacije promicat će transparentnost i odgovornost u korištenju sredstava, uz posebne odredbe o neobjavljivanju indikativnih proračuna za nabavu roba i radova prije potpisivanja ugovora, prema potrebi.

(9) O svojim aktivnostima u pogledu vidljivosti i komunikacije o instrumentu IPA III korisnik instrumenta IPA III izvješćuje odbor IPA-e za praćenje i sektorske odbore za praćenje.

GLAVA III ZAŠTITA PODATAKA I POVJERLJIVOST

Članak 25. Zaštita podataka

(1) Korisnik instrumenta IPA III dužan je osigurati odgovarajuću zaštitu osobnih podataka ekvivalentnu onoj utvrđenoj u Uredbi (EU) 2018/1725 i Uredbi (EU) 2016/679 kako je navedeno u članku 12. stavak (3), točka f). Osobni podaci su sve informacije koje se odnose na identificiranu fizičku osobu ili fizičku osobu koja se može identificirati. Svaka operacija koja uključuje obradu osobnih podataka, kao što je prikupljanje, evidentiranje, organizacija, pohrana, prilagodba ili izmjena, povrat, savjetovanje, korištenje, otkrivanje, brisanje ili uništavanje, temeljit će se na pravilima i postupcima korisnika instrumenta IPA III i odraditi samo onoliko koliko je potrebno za provedbu pomoći u okviru instrumenta IPA III.

(2) Korisnik instrumenta IPA III posebno će poduzeti odgovarajuće tehničke i organizacijske sigurnosne mjere u vezi s rizicima svojstvenim svakoj takvoj operaciji i karakteru informacija koje se odnose na dotičnu fizičku osobu, kako bi:

(a) spriječio svaku neovlaštenu osobu da dobije pristup računalnim sustavima koji izvode takve operacije, a posebno neovlašteno čitanje, kopiranje, mijenjanje ili uklanjanje medija za pohranu; neovlašteni unos podataka kao i svako neovlašteno otkrivanje, izmjenu ili brisanje pohranjenih informacija;

(b) osigurao da ovlašteni korisnici IT sustava koji izvode takve operacije mogu pristupiti samo informacijama na koje se njihovo pravo pristupa odnosi;

(c) osmisliti svoju organizacijsku strukturu tako da ispunjava gore navedene zahtjeve.

Članak 26. Povjerljivost

(1) Ne dovodeći u pitanje članak 49, korisnik instrumenta IPA III i Komisija čuvaju povjerljivost svakog dokumenta, informacije ili drugog materijala koji se izravno odnosi na provedbu pomoći IPA III koji je klasificiran kao povjerljiv.

(2) Korisnik IPA III suglasan je da ovlašteni subjekt iz članka 62. stavka 1. točka (c) (ii) do (viii) Financijske uredbe, kojemu je Komisija povjerila zadatke provedbe proračuna, može proslijediti dokumente u svom posjedu Komisiji isključivo u svrhu praćenja izvršenja povjerenih poslova. Komisija će poštivati dogovore o povjerljivosti sklopljene između korisnika IPA III i tog subjekta u skladu s odredbama ovog sporazuma.

(3) Strane će dobiti prethodnu uzajamnu pisanu suglasnost prije nego što objave takve informacije.

(4) Strane će ostati obvezane povjerljivošću do pet godina nakon završetka razdoblja izvršenja povezanog ugovora o financiranju.

GLAVA IV DODJELA KAPACITETA I OPOREZIVANJE

Članak 27. Dodjela kapaciteta za provedbu programa i izvršenje ugovora

(1) Kako bi se osigurala učinkovita provedba programa koje se u cijelosti ili djelomično financiraju iz bilo kojeg drugog instrumenta financiranog od strane Unije, korisnik instrumenta IPA III poduzet će sve potrebne mjere kako bi osigurao:

(a) da, u slučaju natječajnih postupaka za vršenje usluga, nabave ili radova, kao i poziva za podnošenje prijedloga za dodjelu grantova i twinninga, fizičke ili pravne osobe koje ispunjavaju uvjete za sudjelovanje u postupcima dodjele u skladu s člankom 19. imaju pravo na privremeno uspostavljanje ureda i boravak kada važnost ili trajanje ugovora to nalaže. To pravo stječe se tek nakon što je postupak pokrenut, a imat će ga rukovodeće i tehničko osoblje, uključujući rezidentne savjetnike za twinning (RTA), potrebne za provođenje studija i drugih pripremnih mjera za izradu ponuda/prijava/prijedloga. Pravo neuspjelih ponuditelja/kandidata/podnositelja zahtjeva na privremene instalacije prestaje mjesec dana nakon obavijesti o odluci o dodjeli ugovora;

(b) da ponuditelji i podnositelji prijave mogu dostaviti svoje ponude/prijave/prijedloge bez suočavanja sa bilo kakvim preprekama kao što su dodatni pravni, administrativni ili carinski zahtjevi koji sprječavaju ravnopravan tretman među ponuditeljima ili podnositeljima zahtjeva osim ako su ti zahtjevi sadržani u temeljnoj Odluci koju je usvojila Komisija;

(c) da se osoblju koje sudjeluje u provedbi programa koje se u cijelosti ili djelomično financiraju iz bilo kojeg drugog instrumenta Unije i članovima njihove uže obitelji daju povlastice, privilegije i izuzeća koji nisu ništa manji od onih koji se obično dodjeljuju drugom međunarodnom ili nerezidentnom osoblju zaposlenom u Bosni i Hercegovini, prema bilo kojem drugom bilateralnom ili multilateralnom sporazumu ili aranžmanima za pomoć i tehničku suradnju;

(d) da se osoblju koje sudjeluje u provedbi programa koje se u cijelosti ili djelomično financiraju iz bilo kojeg drugog instrumenta Unije i članovima njihove uže obitelji dopusti ulazak u Bosnu i Hercegovinu, kako bi se nastanili Bosni i Hercegovini, radili u njoj i napustili Bosnu i Hercegovinu, u mjeri u kojoj je to opravdano prirodom temeljnog ugovora;

(e) izdavanje svih dozvola potrebnih za uvoz robe, posebno profesionalne opreme, potrebne za izvršenje temeljnog ugovora, u skladu s postojećim zakonima, pravilima i propisima korisnika instrumenta IPA III;

(f) da će uvozi koji se obavljaju u okviru programa financirane u cijelosti ili djelomično iz IPA III ili bilo kojeg drugog instrumenta Unije biti izuzeti od svih uvoznih pristojbi;

(g) izdavanje svih dozvola potrebnih za ponovni izvoz gore navedene robe, nakon što se temeljni ugovor u potpunosti izvrši;

(h) davanje odobrenja za uvoz ili stjecanje strane valute potrebnih za provedbu temeljnog ugovora i primjenu nacionalnih propisa o kontroli tečaja na nediskriminirajući način na ugovarače, bez obzira na njihovo državljanstvo ili mjesto poslovnog nastana;

(i) repatrijaciju sredstava primljenih u vezi s akcijom iz programa koje se u cijelosti ili djelomično financiraju iz bilo kojeg drugog instrumenta Unije.

(j) da će transakcije potrebne za izvršenje ugovora iz programa koje se u cijelosti ili djelomično financiraju iz bilo kojeg drugog instrumenta Unije biti izuzete od postupaka koji zahtijevaju prijenos plaćanja za robu ili usluge njihovim izvođačima u inozemstvu putem banaka ili financijskih institucija koje posluju u Bosni i Hercegovini.

(2) Korisnik instrumenta IPA III osigurava punu suradnju svih nadležnih tijela. Također će osigurati pristup tvrtkama u državnom vlasništvu i državnim institucijama koje su uključene ili su nužne u provedbi neke akcije ili u izvršenju ugovora.

(3) Nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma, korisnik instrumenta IPA III će usvojiti ili izmijeniti zakone i/ili podzakonske akte potrebne za provedbu zahtjeva postupaka propisanih ovim člankom, pri čemu je potrebno ove postupke učiniti što je više moguće jednostavnim, razumnim i vremenski učinkovitim.

Članak 28. Pravila o porezima, carinskim pristojbama i drugim fiskalnim naknadama

(1) Osim ako je drugačije predviđeno sektorskim sporazumom ili sporazumom o financiranju, porezi, carine i naknade s jednakim učinkom nisu prihvatljivi prema programima IPA III ili bilo kojem drugom instrumentu Unije. Ovo se pravilo primjenjuje i na sufinanciranje koje osigurava korisnik instrumenta IPA III, drugi subjekti za sufinanciranje, primatelji pomoći u okviru instrumenta IPA III ili bilo kojeg drugog financiranja u okviru drugih instrumenata Unije.

(2) Primjenjuju se sljedeće odredbe:

(a) Za potrebe ovog sporazuma, izraz "izvođač iz Unije" tumači se kao fizičke i pravne osobe koje izvršavaju ugovor Unije. Izraz "izvođač iz Unije" posebice uključuje izvođače usluga/robe/radova, korisnike granta (uključujući izvođače twinninga, korisnike podgranta), partnere u konzorciju ili zajedničkom pothvatu ili sukorisnike ili povezane subjekte u grantovima, podprimatelje grantova, podizvođače, međunarodne organizacije i RTA-ove prema ugovorima o twinningu kao i izvođače u sklopu Instrumenta tehničke pomoći i razmjene informacija (TAIEX);

(b) pojam "ugovor Unije" označava svaki ugovor, ugovor o grantu ili sporazum u izravnom ili neizravnom upravljanju putem kojeg se aktivnost financira u okviru IPA III ili bilo kojeg drugog instrumenta Unije, uključujući podgrantove ili podugovore. Izraz "ugovor Unije" također obuhvaća pružanje pomoći u okviru TAIEX-a i sudjelovanje u programima Unije; ;

(c) sav uvoz izvođača iz Unije smije ući u Bosnu i Hercegovinu] a da ne podliježe carinama ili uvoznim pristojbama,, porezu na dodanu vrijednost (PDV), akcizama i drugom posebnom porezu na potrošnju ili bilo kojim drugim sličnim porezima, carinama ili naknadama s ekvivalentnim učinkom. Takvo se izuzeće primjenjuje samo na uvoz ili naknade u vezi s isporučenom robom ili pruženim uslugama ili radovima koje izvode izvođači iz Unije u okviru ugovora Unije. Bosna i Hercegovina osigurava da će dotični uvoz biti pušten s točke ulaska radi isporuke izvođačima iz Unije u skladu s odredbama ugovora i za neposrednu upotrebu prema potrebi za normalnu provedbu ugovora, bez obzira na bilo kakva kašnjenja ili sporove oko podmirenje gore navedenih pristojbi, poreza ili naknada;

(d) Izvođači iz Unije oslobođeni su PDV-a za svaku pruženu uslugu i/ili isporučenu robu i/ili radove izvedene prema ugovoru Unije. Isporučena dobra ili pružene usluge ili radovi koje je izvršio izvođač za izvođača iz Unije također su oslobođeni PDV-a u mjeri u kojoj su povezani s ciljevima i aktivnostima iz ugovora Unije;

(e) Izuzeće predviđeno točkom (d) provodi se putem sljedećeg mehanizma.

(i) Korisnik IPA III će osigurati da se uspostavi učinkovit mehanizam i postupci za ex ante oslobađanje od PDV-a. Ovaj mehanizam dopušta izvođačima iz Unije i izvođačima izvođača iz Unije da izdaju račun bez PDV-a.

U slučaju da korisnik instrumenta IPA III ne osigura da učinkoviti mehanizam i postupci za ex-ante oslobođenje od PDV-a budu uspostavljeni odmah nakon stupanja na snagu ovog sporazuma, Komisija može primijeniti financijski ispravak.

(ii) Iznimno, kada u propisno opravdanim slučajevima ex ante oslobađanje nije tehnički ili praktično izvedivo, oslobađanje od PDV-a provodi se povratom ili prebijanjem.

Kada se primjenjuje postupak povrata, izvođači iz Unije i izvođači izvođača iz Unije moći će dobiti povrat PDV-a izravno od nadležnog poreznog tijela nakon podnošenja pisanog zahtjeva nadležnom poreznom tijelu popraćenog potrebnom dokumentacijom koja se zahtijeva prema zakonu Bosne i Hercegovine za povrat PDV-a.

Kada se primjenjuje postupak prebijanja, izvođač iz Unije i izvođači izvođača iz Unije imaju pravo prebijati ili odbiti svaki ulazni PDV plaćen u vezi s isporučenom robom ili pruženim uslugama ili radovima izvršenim u okviru IPA III pomoći, koji su oslobođeni PDV-a, kako je predviđeno u ovom sporazumu, protiv PDV-a koji im je nastao za bilo koju od svojih uobičajenih poslovnih transakcija izvan instrumenta IPA III.

Odgovorno porezno tijelo će ispuniti svaki zahtjev za povrat poreza i prebijanje u roku od najviše 30 kalendarskih dana bez ikakvih troškova osim minimalnih i razumnih administrativnih pristojbi;

(f) Dobit ili prihod koji proizlaze iz ugovora Unije oporezuju se u Bosni i Hercegovini u skladu sa središnjim/lokalnim poreznim sustavom. Međutim, fizičke i pravne osobe, uključujući strano osoblje i RTA-ove, rezidente ili osnovane u državama članicama Europske unije ili drugim zemljama koje ispunjavaju uvjete u okviru IPA III, osim korisnika instrumenta IPA III, koji izvršavaju ugovore Unije i izvođači radova primatelja (bez obzira na njihovo državljanstvo ili mjesto prebivališta, osim ako je drugačije predviđeno sporazumom o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja ili utaji poreza koji je zaključila Bosna i Hercegovina) bit će izuzeti od poreza na dobit ili dohodak u Bosni i Hercegovini , uključujući porez po odbitku i prijelazne ili privremene poreze;

(g) grant Unije korisniku granta ne može se tumačiti kao dobit ili prihod tog korisnika granta. Ako je dobit ostvarena iz ugovora o grantu, Komisija će imati pravo na povrat postotka dobiti u skladu s uvjetima temeljnog ugovora. Preostala dobit može biti oporeziva prema središnjem/lokalnom poreznom sustavu;

(h) troškovi izvođača iz Unije oslobađaju se od uvoznih pristojbi, akciza i drugih posebnih poreza na potrošnju ili od bilo kojih drugih sličnih poreza, pristojbi ili naknada s jednakim učinkom na izdatke u vezi s isporučenom robom i/ili pruženim uslugama ili radovima koje je izvršio taj izvođač Unije prema ugovoru Unije;

(i) financijska ili materijalna imovina/dobra uključujući izgrađene objekte ili prava prenesena na korisnike akcija/aktivnosti ili korisnike ugovora provedenih u okviru programa IPA III ili bilo kojeg instrumenta Unije neće za te korisnike generirati "porez na nasljeđe i prijenos" ili bilo koji drugi porez ili naknadu s jednakim učinkom.

(j) osobne stvari i stvari za kućanstvo koje za osobnu upotrebu uvezu fizičke osobe (i članovi njihovih užih obitelji), osim onih koji su angažirani lokalno, koje obavljaju zadaće definirane u ugovorima o uslugama ili radovima ili grantovima ili ugovorima ili sporazumima o twinningu, izuzeti su od plaćanja carina ili uvoznih pristojbi, poreza na dodanu vrijednost (PDV), akciza i drugih posebnih poreza na potrošnju ili od bilo kojih drugih sličnih poreza, pristojbi ili naknada s jednakim učinkom/ili nerazmjernih zahtjeva za osiguranjem, s tim što se navedene osobne stvari i predmeti za kućanstvo ponovno izvoze ili prodaju u državi, u skladu s propisima koji su na snazi u Bosni i Hercegovini nakon isteka ugovora;

(k) Izvođači iz Unije ne podliježu plaćanju administrativnih taksi ili naknada za registraciju, niti bilo koje druge naknade s jednakim učinkom u Bosni i Hercegovini ako su te pristojbe ili naknade izravno povezane s ugovorom Unije. Ovo se izuzeće primjenjuje i na transakcije (uključujući prijenos prava) i dokumente koji se odnose na plaćanja izvođaču iz Unije, uključujući ugovore sklopljene između korisnika granta (uključujući njihove partnere ili korisnike podgrantova) i njihovih izvođača (uključujući njihovo osoblje ili stručnjake pod ugovorom), te ugovore sklopljene za slučajne i privremene izdatke prema ugovorima o pružanju usluga i ugovorima o radovima, ako su takve transakcije ili plaćanja izravno povezane s ugovorom Unije;

(l) Izvođači iz Unije također su izuzeti od plaćanja sljedećih pristojbi:

(i) poseban porez na komunikaciju;

(ii) porezi na motorna vozila;

(iii) posebne pristojbe koje primjenjuju regionalne ili lokalne vlasti ili posebni odbori u kontekstu izvršenja ugovora koje nisu razmjerne troškovima uključenim u njihovo izvršenje ili koje imaju jednak učinak kao porezi.

(3) Kad god je to potrebno, korisnik instrumenta IPA III usvaja ili mijenja i dopunjuje svoje podzakonske akte i/ili akte kojima se omogućuje primjena poreznih odredaba iz ovog Sporazuma odmah nakon njegovog stupanja na snagu.

(4) Pravila i postupci iz ovog članka primjenjuju se i na sve slične poreze, pristojbe, tarife ili naknade s jednakim učinkom, koji se mogu uvesti nakon datuma stupanja na snagu ovog sporazuma, pored već postojećih ili kao zamjena postojećim obvezama.

(5) U slučaju sukoba između odredaba ovog članka i zakonodavstva korisnika instrumenta IPA III, mjerodavne su odredbe ovog Sporazuma. U slučaju pristupanja Uniji, korisnik instrumenta IPA III nastavit će primjenjivati odredbe članka 27. i ovog članka,osim ako su one nespojive s njegovim obvezama prema relevantnoj pravnoj stečevini Unije.

ODJELJAK V PRAVILA O FINANCIJSKOM UPRAVLJANJU POMOĆI U OKVIRU INSTRUMENTA IPA III

GLAVA I OPĆE ODREDBE

Članak 29. Prihvatljivost rashoda

(1) Izdaci se ne mogu financirati više od jednom iz IPA III. Osim toga, rashodi financirani iz IPA III neće primati nikakvo drugo financiranje iz proračuna EU-a. .

(2) Rashodi primatelja i plaćanja korisnika instrumenta IPA III u načelu neće biti prihvatljivi za financiranje prema Uredbi IPA III prije potpisivanja relevantnog sporazuma o financiranju, ugovora i dodataka, osim u slučajevima predviđenim člankom 27. stavkom 6. Uredbe NDICI

(3) Sljedeći rashodi neće biti prihvatljivi za financiranje prema Uredbi o IPA III:

(a) kupnja zemljišta i postojećih zgrada, osim ako je to opravdano prirodom programa u odluci o financiranju;

(b) drugi izdaci koji se mogu predvidjeti sektorskim sporazumima ili sporazumima o financiranju.

(4) Konačni datum prihvatljivosti izdataka utvrđuje se u sporazumima o financiranju.

Članak 30. Sufinanciranje programa u okviru instrumenta IPA III

(1) Za programe koje provodi korisnik instrumenta IPA III u neizravnom upravljanju mogu biti potrebni financijski doprinosi i korisnika instrumenta IPA III i Unije.

(2) Stopa sufinanciranja ima oblik zajedničkog sufinanciranja i utvrđuje se sektorskim ili sporazumom o financiranju.

(3) Ako su potrebni financijski doprinosi i korisnika instrumenta IPA III i Unije, doprinos Unije utvrđuje se u sektorskim sporazumima ili sporazumima o financiranju.

GLAVA II PRAVILA KOJA SE ODNOSE NA NEIZRAVNO UPRAVLJANJE OD STRANE KORISNIKA INSTRUMENTA IPA III

Članak 31. Posebna pravila o prihvatljivosti rashoda za IPARD

Za program IPARD III primjenjuju se sljedeće posebne odredbe:

(a) Doprinos EU-a investicijskim projektima u okviru programa ruralnog razvoja vraća se ako se u roku od pet godina od konačne uplate Agencije IPARD projekt podvrgne značajnim izmjenama; ;

(b) u slučaju standardnih jediničnih troškova, paušalnih iznosa koji ne prelaze 100.000 EUR javnog doprinosa i paušalnog financiranja, utvrđenih postotkom jedne ili više definiranih kategorija troškova, EU pokriva samo iznose koji su utvrđeni za svaku mjeru u akciji i kako ih je definirala odgovarajuća IPARD agencija prije poziva za podnošenje prijava.

(c) doprinosi iz programa IPARD III financijskom instrumentu za korištenje u okviru tog programa IPARD III smatrat će se prihvatljivim rashodima.

(d) Pri određivanju udjela javnih rashoda kao postotka ukupnog prihvatljivog troška ulaganja ne uzima se u obzir nacionalna potpora za olakšavanje pristupa zajmovima odobrenim bez ikakvog doprinosa Unije predviđenog Uredbom (EU) 2021/1529.

Članak 32. Revizijski trag

NAO će osigurati da su sve relevantne informacije dostupne kako bi se osigurao dovoljno detaljan revizijski trag. Te informacije, između ostalog, uključuju materijalne dokaze o dobrenju zahtjeva za plaćanje, o obračunu i plaćanju takvih zahtjeva te o tretmanu predujmova, jamstava i dugova.

Članak 33. Uplate doprinosa Unije

(1) Uplata doprinosa Unije vrši se u granicama raspoloživih sredstava.

(2) Plaćanja se realiziraju u formi predfinanciranja, privremenih plaćanja i poravnanja završne bilance prema postupku utvrđenom u članku 42. stavak (2). Ako su potrebni doprinosi i od Unije i od korisnika instrumenta IPA III, plaćanja doprinosa Unije za financiranje dotičnih programa izračunavaju se primjenom stope sufinanciranja utvrđene u sektorskom ili sporazumu o financiranju u odnosu na prihvatljive troškove potvrđene u skladu s člankom 61. stavak 5. u skladu s

maksimalnim iznosom doprinosa Unije utvrđenom u sektorskom ili sporazumu o financiranju.

(3) Do 15. siječnja i 15. srpnja svake godine, osim ako je drugačije predviđeno sektorskim sporazumom ili sporazumom o financiranju, NAO će poslati Komisiji projekciju svog očekivanog zahtjeva za plaćanje za dotičnu financijsku godinu i za sljedeću financijsku godinu, u odnosu na sve programe u okviru instrumenta IPA III. Komisija može zatražiti ažuriranje projekcije, po potrebi.

(4) Komisija će izvršiti plaćanja Računovodstvenoj službi u roku od 90 dana nakon ispunjenja uvjeta iz članaka 34, 35. ili 36. Komisija može prekinuti ovaj rok za podnošenje zahtjeva za plaćanje kako bi zatražila sve temeljne dokumente potrebne za pojašnjenje svih elemenata relevantnih za izvještaj o izdacima, uključujući informacije o prijavljivanju nepravilnosti u skladu s člankom 51. stavak (2) i Prilogom H.

(5) Iznosi navedeni u programima koje je podnio korisnik instrumenta IPA III, u izvještajima o izdacima, u zahtjevima za plaćanje i u izdacima navedenim u izvješćima o provedbi denominirani su u eurima. Korisnik instrumenta IPA III osigurava da za tijekove riznice između Komisije i korisnika instrumenta IPA III tečaj evidentiran za konverziju između eura i nacionalne valute korisnika instrumenta IPA III bude mjesečni računovodstveni tečaj eura koji je utvrdila Komisija za mjesec tijekom kojeg je plaćeni izdatak evidentiran na računima dotične računovodstvene službe ili posredničkog tijela za financijsko upravljanje navedeno u relevantnom sporazumu o financiranju.

(6) Komisije će, ovisno o raspoloživosti proračunskih apropri jacija, vršiti plaćanje korisniku instrumenta IPA III u eurima na račun za eure, u skladu s odredbama članaka 34, 35. i 36. i sektorskih ili sporazuma o financiranju. Račun(i) u eurima otvaraju se za programe i koriste se isključivo za transakcije koje se odnose na te programe u skladu s odredbama relevantnih sektorskih ili sporazuma o financiranju.

(7) Korisnik instrumenta IPA III dužan je osigurati da primatelji pravovremeno i u cijelosti dobiju ukupan iznos javnog doprinosa. Neće se naplaćivati nikakva naknada koja bi smanjila te iznose za primatelje, a javni doprinos i tako financirana imovina ne podliježu nikakvoj administrativnoj ili sudskoj konfiskaciji, zapljeni ili sličnim odbitcima.

(8) U slučajevima kada stanje na računu u eurima iz stavka 6. nije dovoljno za pokriće zahtjeva za plaćanje koje primatelji podnose do primitka plaćanja od Komisije, korisnik instrumenta IPA III koristit će nacionalna sredstva za predfinanciranje doprinosa Unije. U tim će se slučajevima nacionalna sredstva tretirati kao sredstva Unije, a stavak 6. primjenjuje se u trenutku kada se potpuna uplata doprinosa korisnika instrumenta IPA III, ako postoji, i doprinosa Unije unaprijed financiranog iz nacionalnih sredstava evidentira na računima računovodstvene službe.

(9) Pomoć u okviru IPA III može pokriti samo izdatke koje je napravio i platio korisnik instrumenta IPA III u skladu s pravilima prihvatljivosti navedenim u ugovornim klauzulama i pravnim okvirom utvrđenim Financijskom uredbom, Uredbom o NDICI- u, Provedbenom uredbom IPA III i člancima 29, 30. i 31. ovog sporazuma, te kako je definirano u sektorskim i sporazumima o financiranju, ako je primjenjivo.

(10) Razmjena informacija, uključujući podnošenje zahtjeva za plaćanje u skladu s člankom 34, 35. i 36. ovog sporazuma u vezi s financijskim transakcijama između Komisije i struktura i tijela iz članka 10, po potrebi se obavlja elektroničkim putem, korištenjem postupaka prema uputama Komisije.

Članak 34. Predfinanciranje

(1) Minimalni zahtj evi za plaćanje predfinanciranj a su sljedeći:

(a) NAO je obavij estio Komisiju o otvaranju dotičnog računa za eure;

(b) relevantni sporazum o financiranju je stupio na snagu.

(2) Detaljne odredbe o izračunu predfinanciranja za godišnje i višegodišnje programe utvrđuju se sektorskim sporazumom ili sporazumom o financiranju.

(3) Ukupni iznos predfinanciranja bit će isplaćen najkasnije po zatvaranju programa.

Članak 35. Privremene uplate

(1) Minimalni uvjeti za privremene uplate su sljedeći:

(a) NAO je Komisiji poslao zahtjev za plaćanje, uključujući ovjerenu izjavu o izdacima s pojedinostima, plaćenim iznosima i priznatim troškovima te po potrebi uključujući informacije o predfinanciranju. Zahtjev za plaćanje uključuje i relevantne informacije o provedbi kako je detaljno navedeno u sektorskom sporazumu ili sporazumu o financiranju;

(b) da su gornje granice doprinosa Unije, utvrđene u odluci o financiranju, poštovane;

(c) NIPAC je poslao Komisiji godišnje izvješće o provedbi u skladu s člankom 59. stavak (1);

(d) Revizorsko tijelo je poslalo Komisiji godišnje revizorsko mišljenje i godišnje izvješće o revizorskoj aktivnosti, u skladu s člankom 63. stavak (1) i (2);

(e) relevantni sporazum o financiranju je na snazi;

(f) dostavljene su sve informacije koje je zatražila Komisija.

(2) Ne dovodeći u pitanje godišnje revizorsko mišljenje, ako se pokaže da se nije postupalo u skladu s važećim pravilima ili sredstva nisu pravilno iskorištena, plaćanja se mogu obustaviti ili prekinuti u skladu s postupkom utvrđenim u člancima 38. i 39.

Članak 36. Poravnanje završne bilance

(1) Minimalni uvjeti za poravnanje završne bilance su sljedeći:

(a) NAO je Komisiji poslao ovjereni završni izvještaj o izdacima i, ako je primjenjivo, konačni zahtjev za plaćanje;

(b) NIPAC je Komisiji poslao konačno izvješće o provedbi u skladu s člankom 60. stavak (1);

(c) Revizorsko tijelo poslalo je Komisiji, u skladu s člankom 63. stavci 4. i 5., mišljenje o završnom računu, potkrijepljeno konačnim izvješćem o revizijskoj aktivnosti;

(d) relevantni sporazum o financiranju je na snazi;

(e) Komisija je završila postupak ispitivanja i prihvaćanja obračunskih postupaka kako je predviđeno u članku 42.

Članak 37. Povrat neiskorištenih sredstava u slučaju višegodišnjih programa

(1) Komisija će automatski poništiti svaki dio proračunske obveze za program koji do 31. prosinca pete godine nakon proračunske obveze nije iskorišten u svrhu predfinanciranja ili privremenih plaćanja Komisije korisniku instrumenta IPA III ili za koji NAO nije dostavio nikakvu ovjerenu izjavu o izdacima ili bilo koji zahtjev za privremeno plaćanje u skladu s člankom 35. U svrhu ovog članka uzimaju se u obzir samo priznati troškovi dostavljeni uz zahtjev za privremeno plaćanje ili izjavu o izdacima. Raniji rok može se odrediti sektorskim sporazumom ili sporazumom o financiranju.

(2) Komisija će unaprijed obavijestiti NAO kad god postoji rizik od povrata neiskorištenih sredstava iz stavka 1.

(3) Iznos na koji se odnosi povrat neiskorištenih sredstava umanjuje se za iznose koji su jednaki onom dijelu proračunske obveze za koji:

(a) radnje su obustavljene sudskim postupkom ili upravnom žalbom koja ima učinak odgode; ili

(b) nije bilo moguće podnijeti zahtjev za plaćanje iz razloga više sile koja ozbiljno utječe na provedbu cijelog ili dijela programa.

Korisnik instrumenta IPA III koji se poziva na višu silu mora pokazati izravne posljedice više sile na provedbu cijelog ili dijela programa.

(4) Korisnik IPA III šalje Komisiji informacije o iznimkama iz stavka 3. točke (a) i (b) u godišnjem izvješću iz članka 59. stavka 1. .

Članak 38. Prekid plaćanja

(1) Bez obzira na rok(ove) za plaćanja utvrđen(e) u članku 33. stavak (4), Komisija može u potpunosti ili djelomično prekinuti plaćanja korisniku instrumenta IPA III u svrhu provođenja daljnjih provjera ako:

(a) Komisija je primila pouzdane informacije koje ukazuju na značajan propust u funkcioniranju sustava upravljanja i kontrole ili da su troškovi koje je potvrdio NAO povezani s ozbiljnom nepravilnošću i nisu ispravljeni;

(b) prekid je neophodan kako bi se spriječila značajna šteta po financijske interese Unije;

(c) Komisija dođe do informacija koje dovode u sumnju prihvatljivost troškova u zahtjevu za plaćanje.

(2) Komisija može ograničiti prekid na dio troškova obuhvaćenih zahtjevom za plaćanje na koji utječu elementi iz stavka 1. Komisija će odmah obavijestiti korisnika instrumenta IPA III o razlogu prekida i zatražiti njegov hitan stav u tom pogledu i da, po potrebi, popravi situaciju. Komisija će okončati prekid čim se poduzmu potrebne mjere.

Članak 39. Obustava plaćanja

(1) Komisija može obustaviti plaćanja korisniku instrumenta IPA III, posebno kada se otkriju sustavne pogreške koje dovode u pitanje pouzdanost sustava interne kontrole subjekta ili zakonitost i pravilnost temeljnih transakcija ili korištenje imovine i rezultata za namjeravanu svrhu kako je navedeno u sektorskom ili financijskom sporazumu.

(2) Korisniku instrumenta IPA III daje se mogućnost da iznese svoja zapažanja u roku od dva mjeseca prije nego što Komisija donese odluku o obustavi u skladu sa stavkom 1.

(3) Komisija će prekinuti obustavu kada korisnik instrumenta IPA III poduzme potrebne mjere za otklanjanje sistemskih pogrešaka.

Ako korisnik instrumenta IPA III nije poduzeo takve mjere, Komisija može odlučiti otkazati cijeli ili dio doprinosa programu iz IPA III u skladu s člankom 43.

Članak 40. Povrat sredstava

(1) Svaka situacija definirana u članku 50. stavak (7) i članku 51. stavak (5) koja se dogodi u bilo kojem trenutku tijekom provedbe pomoći u okviru IPA III ili je rezultat revizije može dovesti do toga da Komisija povrati sredstva od korisnika instrumenta IPA III.

(2) NAO će povratiti doprinos Unije isplaćen korisniku instrumenta IPA III od onih koji su se našli u bilo kojoj situaciji definiranoj u članku 51. stavak (5) ili su imali koristi od toga, u skladu s postupcima povrata javnih sredstava korisnika instrumenta IPA III. Činjenica da NAO ne uspije vratiti sva ili dio sredstava ne sprječava Komisiju da povrati sredstva od korisnika instrumenta IPA III.

Članak 41. Financijske ispravke od strane korisnika instrumenta IPA III

NAO će izvršiti financijske ispravke ako seotkrije bilo koja situacija definirana člankom 51. stavak (5), otkazivanjem cijelog ili dijela doprinosa Unije predmetnim programima. NAO će uzeti u obzir prirodu i težinu nepravilnosti i financijski gubitak doprinosa Unije osiguravajući načelo proporcionalnosti.

Članak 42. Postupak ispitivanja i prihvaćanja obračuna

(1) Svrha postupka ispitivanja i prihvaćanja obračuna je osigurati da su izdaci koje je napravio i platio korisnik instrumenta IPA III u kontekstu neizravnog upravljanja i koji bi se mogli naplatiti iz proračuna Unije u skladu s važećim pravilima Unije i da su obračuni potpuni, točni i istiniti.

(2) Postupak ispitivanja i prihvaćanja obračuna sastoji se od:

(a) analize završnog izvještaja o izdacima kojeg je dostavio NAO;

(b) analize završnog izvješća o provedbi godišnjeg ili višegodišnjeg akcijskog programa u skladu s člankom60.;

(c) analize mišljenja koje je poslalo Revizorsko tijelo o izvještaju o izdacima potkrijepljeno konačnim izvješćem o revizorskoj aktivnosti;

(d) analize relevantnih dokumenata kako je navedeno u sektorskom sporazumu ili sporazumu o financiranju i, prema potrebi, provjere na licu mjesta od strane Komisije, bez ograničenja ili restrikcija, sadržaja tih financijskih izvješća ili izvještaja i temeljnih transakcija, uključujući provjere primatelja;

(e) utvrđivanja od strane Komisije iznosa izdataka za koji se može teretiti proračun Unije, prema potrebi, nakon kontradiktornog postupka i nakon što je korisnik instrumenta IPA III obaviješten o tome;

(f) izračuna mogućeg financijskog ispravka koji proizlazi iz izdataka nastalih i plaćenih kršenjem pravila utvrđenih u ovom Sporazumu i, kada je relevantno, u sektorskom sporazumu ili sporazumu o financiranju;

(g) povrata ili plaćanja od strane Komisije salda koji proizlazi iz razlike između prihvaćenih izdataka za proračun Unije i iznosa koji su već plaćeni korisniku instrumenta IPA III.

(3) Postupak provjere i prihvaćanje obračuna iz stavka 2. ne dovodi u pitanje mogućnost Komisije da nadoknadi neprihvatljive izdatke u kasnijoj fazi na temelju revizija ili inspekcija provedenih tijekom ili nakon provedbe programa.

Članak 43. Financijske korekcije od strane Komisije

(1) Kako bi osigurala da su sredstva u okviru instrumenta IPA III korištena u skladu s važećim pravilima, Komisija će primijeniti mehanizme financijskih korekcija u skladu s člankom 12. Provedbene uredbe IPA III i kako je detaljno navedeno u sektorskom sporazumu ili sporazumu o financiranju.

(2) Financijska korekcija može proizaći iz sljedećeg:

(a) identifikacija bilo koje situacije definirane člankom 51. stavak (5);

(b) utvrđivanje slabosti ili nedostataka u sustavima upravljanja i kontrole korisnika instrumenta IPA III;

(c) neuspjeha da se osigura postizanje rezultata i korištenje sredstava i rezultata za namjeravanu svrhu kako je navedeno u sektorskom ili financijskom sporazumu;

(d) poduzimanje popratnih aktivnosti Komisije u pogledu izvješća o revizorskim aktivnostima i mišljenja Revizorskog tijela.

(3) Ako Komisija utvrdi da su izdaci u okviru programa obuhvaćenih instrumentom IPA III nastali, plaćeni i potvrđeni na način kojim su prekršena važeća pravila, Komisija odlučuje koji će iznosi biti izuzeti iz financiranja koje vrši Unija.

(4) Izračun i utvrđivanje svih takvih korekcija, kao i povezanih povrata, vrši Komisija, prema kriterijima i postupcima iz stavaka 5., 6. i 7. ovog članka i članaka 42, 44. i 45.

(5) Financijske se korekcije po potrebi vrše kompenzacijom ili prebijanjem.

(6) Komisija primjenjuje financijske korekcije na temelju utvrđivanja neopravdano utrošenih iznosa i financijskih implikacija za proračun. Ako se takvi iznosi ne mogu točno identificirati radi primjene pojedinačnih korekcija, Komisija

može primijeniti paušalne korekcije ili korekcije na temelju ekstrapolacije nalaza.

(7) Prilikom odlučivanja o iznosu korekcije, Komisija uzima u obzir prirodu i težinu ili opseg i financijske implikacije svake situacije definirane stavkom (2), kao i načelo proporcionalnosti.

Članak 44. Postupak za financijske korekcije

(1) Prije donošenja odluke o financijskoj korekciji, uključujući odluke donesene na temelju postupka pregleda i prihvaćanja obračuna, Komisija će u roku od dva mjeseca obavijestiti NAO o svojim privremenim zaključcima i zatražiti od njega komentar.

Ako Komisija predloži financijsku korekciju na temelju ekstrapolacije nalaza ili po paušalnoj stopi u skladu s člankom 43. stavak (6), korisniku instrumenta IPA III će se dati mogućnost da pruži informacije koje bi Komisiji omogućile da utvrdi stvarni opseg bilo koje situacije definirane u članku 43. stavak (2), kroz pregled dotične dokumentacije. U dogovoru s Komisijom, korisnik instrumenta IPA III može ograničiti opseg ovog ispitivanja na dio ili uzorak dotične dokumentacije. Osim u opravdanim slučajevima, vrijeme dopušteno za korisnika instrumenta IPA III ne smije biti dulje od razdoblja od dva mjeseca nakon dvomjesečnog razdoblja iz prvog podstavka. Daljnji detalji mogu biti navedeni u sektorskom sporazumu ili sporazumu o financiranju.

(2) Komisija će donijeti odluku nakon što uzme u obzir sve dokaze koje je dostavio korisnik instrumenta IPA III.

Članak 45. Ponovno korištenje doprinosa Unije

(1) Sredstva doprinosa Unije koja su otkazana nakon financijskih korekcija prema članku 43. uplaćuju se u proračun Unije.

(2) Doprinos nadoknađenu skladu s člankom 40. ili otkazan u skladu s člankom 41. ne može se ponovno koristiti za aktivnost ili aktivnosti koje su bile predmet nadoknade ili financijske ispravke, niti smije, u slučaju da su povrat ili financijska ispravka bili izvršeni zbog sustavne nepravilnosti, biti upotrijebljen u okviru cijelog ili dijela programa u kojoj se sustavna nepravilnost pojavila.

Članak 46 Otplata

(1) Korisnik instrumenta IPA III dužan je izvršiti svaku otplatu koja ide u opći proračun Unije prije datuma dospijeća navedenog u nalogu za povrat sastavljenom u skladu s člankom 100. Financijske uredbe.

(2) Za svako kašnjenje u otplati obračunavaju se kamate za zakašnjelo plaćanje, u skladu s člankom 99. Financijske uredbe.

GLAVA III ZATVARANJE PROGRAMA ILI DIJELA PROGRAMA

Članak 47. Zatvaranje programa ili dijela programa u okviru neizravnog upravljanja od strane korisnika instrumenta IPA III

(1) Komisija će pisanim putem obavijestiti korisnika instrumenta IPA III o zatvaranju programa.

(2) Komisija neće zatvoriti program bez prethodnog pregleda i prihvaćanja obračuna kako je predviđeno člankom 42.

(3) Zatvaranje programa ne dovodi u pitanje pravo Komisije da poduzima financijske korekcije u kasnijoj fazi.

(4) Detaljnija pravila o zatvaranju programa i relevantne obveze izvješćivanja mogu se utvrditi sektorskim sporazumom ili sporazumom of financiranju.

Članak 48. Zatvaranje programa ili dijela programa koji se provodi u izravnom upravljanju i neizravnom upravljanju s subjektima koji nisu korisnik instrumenta IPA III

(1) Program je zatvoren kada se okončaju svi ugovori i grantovi .

(2) Komisija će pisanim putem obavijestiti korisnika instrumenta IPA III o zatvaranju programa.

Članak 49. Čuvanje dokumenata

(1) Pet godina od datuma zatvaranja programa Korisnik instrumenta IPA III čuva sve dokumente relevantne za postupke nabave i dodjele grantova, ugovore, priloge, relevantnu korespondenciju i sve relevantne dokumente koji se odnose na plaćanja i povrate.

(2) Razdoblje iz točke (1) prekida se u slučaju sudskog postupka ili na adekvatno opravdan zahtjev Komisije.

GLAVA IV NADZOR, KONTROLA, REVIZIJA I ZAŠTITA FINANCIJSKIH INTERESA

Članak 50. Nadzor, kontrola i revizija od strane Komisije, Europskog ureda za borbu protiv prijevara i Europskog revizorskog suda

(1) Svi sporazumi o financiranjui naknadni ugovori, uključujući moguće podugovore koje korisnici zaključuju s trećim stranama, podliježu nadzoru, kontroli i reviziji od strane Komisije, uključujući Europski ured za borbu protiv prijevara (OLAF), te reviziji Europskog revizorskog suda.

U neizravnom upravljanju od strane korisnika instrumenta IPA III, to uključuje i pravo Komisije i Delegacije Unije u Bosni i Hercegovini da provedu mjere, kao što su:

(a) prethodne (ex-ante) provjera nadmetanja i ugovaranja;

(b) naknadne (ex-post) kontrole nadmetanja, ugovaranja, izvršenja ugovora, uključujući njihovo financijsko upravljanje;

(c) nadzor u vezi s funkcioniranjem sustava upravljanja i kontrole.

Propisno ovlašteni vanjski revizori, agenti ili predstavnici Komisije, OLAF-a i Europskog revizorskog suda imaju pravo provesti svaku tehničku i financijsku provjeru ili reviziju koje smatraju potrebnim za praćenje provedbe programa ili ugovora, uključujući obilaske lokacija i prostorija u kojima se aktivnosti financirane iz instrumenta IPA III provode ili se njima upravlja. Komisija će o takvim misijama unaprijed obavijestiti dotična tijela.

(2) Korisnik instrumenta IPA III će imenovati službu za koordinaciju borbe protiv prijevara[1], kako bi se olakšala učinkovita suradnja i razmjena informacija, uključujući informacije operativne prirode, s OLAF-om.

U neizravnom upravljanju, služba za koordinaciju borbe protiv prijevara ima zadatak koordinirati administrativne i operativne obveze i aktivnosti te predlagati izmjene i dopune zakonodavstva korisnika instrumenta IPA III, prema potrebi, kako bi se zaštitili financijski interesi Unije. Služba će, između ostalog:

- voditi izradu/provedbu strategija za zaštitu financij skih interesa Unije;
- identificirati moguće slabosti u sustavima korisnika IPA III za upravljanje sredstvima Unije, uključujući pomoć u okviru IPA III;
- osigurati dovoljan kapacitet ljudskih resursa za ove zadatke, uključujući obuku osoblja za sprječavanje prijevara;
- podržati suradnju između upravljačkih tijela korisnika instrumenta IPA III, tužiteljstva i OLAF-a;
- podijeliti informacije o nepravilnostima i slučajevima sumnje na prijevaru, uključujući one identificirane u revizijama i provjerama koje provode Tijelo za reviziju, službe unutarnje revizije, upravljačka struktura, upravljačka tijela i posrednička tijela, s administracijom korisnika instrumenta IPA III i OLAF-om;

[1] Ova služba nije dio struktura iz članka 10. i stoga njezino osnivanje nije preduvjet za povjeravanje zadaća provedbe proračuna.

- osigurati ispunjenje svih obveza iz Uredbe (EZ, Euratom) br. 883/2013 Europskog parlamenta i Vijeća, Uredbe Vijeća[1] (Euratorm, EZ) br. 2988/1995[2] i Uredbe Vijeća EZ, Euratom) br. 2185/1996[3]

(3) Korisnik instrumenta IPA III dužan je dostaviti sve tražene informacije i dokumente, uključujući sve elektroničke podatke, te poduzeti sve odgovarajuće mjere da olakša rad osobama koje su upućene za obavljanje revizija, provjera na licu mjesta ili kontrola.

(4) Korisnik instrumenta IPA III osigurava da agenti ili predstavnici Komisije, uključujući OLAF, imaju pravo pregledati svu relevantnu dokumentaciju, datke i račune koji se odnose na stavke financirane u okviru povezanog sporazuma o financiranju, te pomoći Europskom revizorskom sudu da izvrši revizije koje se odnose na korištenje pomoći u okviru instrumenta IPA III. Ako se uređaji u privatnom vlasništvu koriste u radne svrhe, ti uređaji mogu biti predmet inspekcije od strane OLAF-a. OLAF će takve uređaje podvrgnuti inspekciji samo pod istim uvjetima i u istoj mjeri u kojoj je nacionalnim kontrolnim tijelima dopušteno da istražuju uređaje u privatnom vlasništvu i kada OLAF ima opravdane razloge za sumnju da bi njihov sadržaj mogao biti relevantan za istragu.

(5) Kako bi se osigurala učinkovita zaštita financijskih interesa Unije, Komisija, uključujući OLAF, može provoditi i sve istražne radnje, a posebno provjere na licu mjesta i kontrole u skladu s Uredbom (EU, Euratom) br. 883/2013 i Uredbom (EZ, Euratom) br. 2185/1996. Ove provjere i kontrole pripremaju se i provode u bliskoj suradnji s korisnikom instrumenta IPA III, koji će biti pravodobno obaviješten o predmetu, svrsi i pravnoj osnovi provjera i kontrola, kako bi mogao pružiti svu potrebnu pomoć. Korisnik instrumenta IPA III će na zahtjev OLAF-a identificirati službu s kazneno-istražnim ovlastima, koja će pomoći u provođenju istraga u skladu s Uredbom (EU, Euratom) br. 883/2013 i Uredbom (EZ, Euratom) br. 2185/1996.

(6) Služba iz točke (2) može obavljati ovu zadaću ako ima ovlasti za upravno i kazneno istraživanje. Ako OLAF zatraži, provjere i kontrole na licu mjesta mogu se provoditi zajednički. Ako se sudionici aktivnosti financiranih iz okvira IPA III odupiru provjeri ili kontroli na licu mjesta, korisnik IPA III, postupajući u skladu sa svoj im vlastitim nacionalnim zakonima i pravilima, pruža Komisiji/inspektorima OLAF-a potrebnu pomoć kako bi im omogućio da obavljaju svoju dužnost provjere ili kontrole na licu mjesta, uključujući pružanje informacija o bankovnom računu relevantnih za OLAF- ove istražne aktivnosti

(7) U slučaju nepoštivanja obveza iz stavaka (4), (5) i (6) ovoga članka, Europska komisija može povratiti sredstva povezana s doprinosom Unije pod istragom OLAF-a u skladu s odredbama članka 40.

(8) Komisija/OLAF će što je prije moguće izvijestiti korisnika instrumenta IPA III o svakom dokazu ili sumnji u vezi s prijevarama ili nepravilnostima za koje je saznao tijekom provjere ili inspekcije na licu mjesta. U svakom slučaju, Komisija/OLAF mora obavijestiti gore spomenutu službu o rezultatima takvih provjera i inspekcija.

(9) Gore opisane kontrole i revizije primjenjive su na sve primatelje i podizvođače koji su primili pomoć IPA III, bez obzira na to jesu li navedeni u ugovoru ili u ugovoru o grantu. Takve kontrole i revizije primjenjuju na dokumente i podatke koji se odnose na nacionalni doprinos, ako postoji, korisnika IPA III.

(10) U neizravnom upravljanju Komisija može u bilo kojem trenutku provjeriti račune i poslovanje Računovodstvene službe i upravljačkih tijela i posredničkih tijela i biti bilo izravno ili putem vanjskog revizora. To ne dovodi u pitanje odgovornosti Komisije i Europskog revizorskog suda.

Članak 51. Zaštita financijskih interesa Unije

(1) U skladu s točkom (a) članka 154. stavak (4) Financijske uredbe, korisnik instrumenta IPA III kojemu su povjerene zadaće provedbe proračuna IPA III pomoći će spriječiti, otkriti i ispraviti nepravilnosti i prijevare prilikom izvršavanja tih zadaća. U tu svrhu, korisnik instrumenta IPA III provodi, u skladu s načelom proporcionalnosti, ex ante i ex post kontrole, uključujući provjere na licu mjesta reprezentativnih i/ili na riziku temeljenih uzoraka transakcija, kako bi osigurao da se programi koji se financiraju iz proračuna učinkovito izvrše i ispravno provedu. Korisnik instrumenta IPA III također će povratiti nepropisno isplaćena sredstva i po potrebi pokrenuti sudski postupak u tom smislu.

(2) U neizravnom upravljanju korisnik instrumenta IPA III osigurava istragu i učinkovito postupanje u slučaju sumnje na nepravilnosti, prijevaru, korupciju i sukob interesa te funkcioniranje mehanizma kontrole i izvješćivanja iz stavka 7. članka 13. Uredbe o IPA III. Korisnik instrumenta IPA III će sumnju na prijevaru i druge nepravilnosti, koje su bile predmet primarnog upravnog ili sudskog nalaza, bez odgađanja prijaviti Komisiji i obavještavati je o tijeku upravnog i pravnog postupka. Izvještavanje se obavlja elektroničkim putem korištenjem sustava upravljanja nepravilnostima (IMS) koji je za tu svrhu osigurala Komisija. Uz odredbe o izvješćivanju postavljene u Prilogu H ovog Sporazuma, daljnje pojedinosti mogu se utvrditi u sektorskom sporazumu ili sporazumu o financiranju.

(3) Nadalje, korisnik instrumenta IPA III će u neizravnom upravljanju poduzeti sve odgovarajuće mjere za sprječavanje i suzbijanje svih aktivnih ili pasivnih korupcijskih praksi u bilo kojoj fazi postupka nabave ili postupka dodjele grantova ili tijekom provedbe odgovarajućih ugovora.

(4) Korisnik instrumenta IPA III, uključujući osoblje odgovorno za programiranje i provedbu zadaća iz aktivnosti koje financira IPA III, poduzet će sve potrebne mjere kako bi izbjegao svaki rizik od sukoba interesa i odmah će obavijestiti Komisiju o svakom takvom sukobu interesa ili bilo kojoj situaciji koja bi mogla dovesti do takvog sukoba.

(5) U svrhu zaštite financijskih interesa Unije primjenjuju se sljedeće definicije:

(a) Pogreška znači nenamjerne administrativne i tehničke pogreške koje je počinio korisnik instrumenta IPA III ili primatelj pomoći u okviru IPA III;

(b) Nepravilnost znači svako kršenje odredbe važećih pravila i ugovora koje proizlazi iz radnje ili propusta od strane gospodarskog subjekta ili korisnika instrumenta IPA III, a koje ima ili bi moglo imalo učinak da je opći proračun Unije zadužen neopravdanom troškovnom stavkom;

(c) Poslovni subjekt znači svaka fizička ili pravna osoba, uključujući javni subjekt, ili skupinu takvih osoba, koja nudi isporuku proizvoda, izvođenje radova ili pružanje usluga ili opskrbu nekretninama;

[1] Uredba (EU, Euratom) br. 883/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. rujna 2013. o istragama koje provodi Europski ured za borbu protiv prijevara (OLAF) i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1073/1999 Europskog parlamenta i Uredbe Vijeća i Vijeća (Euratom) br. 1074/1999, (SL L 248, 18. rujna 2013., str. 1).

[2] Uredba Vijeća (EZ, Euratom) br. 2988/1995 od 18. prosinca 1995. o zaštiti financijskih interesa Europskih zajednica (SL L 312, 23. prosinca 1995., str. 1).

[3] Uredba Vijeća (Euratom, EZ) br. 2185/96 od 11. studenog 1996. o provjerama na licu mjesta i kontrolama koje provodi Komisija u cilju zaštite financijskih interesa Europskih zajednica od prijevare i drugih nepravilnosti (SL L 292, 15. studenog 1996., str. 2).

(d) Sustavna nepravilnost znači svaka nepravilnost koja može biti ponavljajuća, s velikom vjerojatnoćom pojave u sličnim vrstama operacija, a koja je posljedica ozbiljnog nedostatka u učinkovitom funkcioniranju sustava upravljanja i kontrole, uključujući propust da se uspostave odgovarajući postupci u skladu s važećim pravilima;

(e) Prijevara označava svaku namjernu radnju ili propust u vezi s:

- korištenjem ili predstavljanjem lažnih, netočnih ili nepotpunih izjava ili dokumenata, što za posljedicu ima protupravno prisvajanje ili protupravno zadržavanje sredstava iz općeg proračuna Unije ili proračuna kojima upravlja Europska unija ili neko drugo tijelo u njezino ime;
- neotkrivanjem podataka kojim se krši određena obveza s istim učinkom;
- pogrešnom primjenom tih sredstava u svrhe koje nisu one za koje su izvorno odobrena;

(f) Sumnja na prijevaru znači nepravilnost koja dovodi do pokretanja upravnog ili sudskog postupka na nacionalnoj razini radi utvrđivanja postojanja umišljaja, posebno prijevare, kako je gore navedeno;

(g) Aktivna korupcija znači namjerno djelovanje osobe koja obećava ili daje, izravno ili putem posrednika, korist službenoj osobi za sebe ili za treću osobu da postupi ili da se suzdrži od postupanja u skladu sa svojim dužnosti ili u obavljanju svojih funkcija kršeći svoje službene dužnosti na način koji šteti ili bi mogao oštetiti financijske interese Unije;

(h) Pasivna korupcija znači namjerno djelovanje državnog službenika koji, izravno ili putem posrednika, traži ili prima bilo koju vrstu koristi za sebe ili treću stranu, ili prihvaća obećanje takve koristi, da djeluje ili da se suzdrži od postupanja u skladu sa svojom dužnošću ili u obavljanju svojih funkcija kršeći svoje službene dužnosti na način koji šteti ili bi mogao oštetiti financijske interese Unije;

(i) Sukob interesa znači da je nepristrano i objektivno obavljanje funkcija financijskog dužnosnika ili druge osobe ugroženo iz razloga koji uključuju obitelj, emocionalni život, političku ili nacionalnu pripadnost, gospodarski interes ili bilo koji drugi izravni ili neizravni osobni interes;

(j) Primarni upravni ili sudski nalaz znači prvu pisanu ocjenu nadležnog tijela, bilo upravnog ili sudskog, koja na temelju konkretnih činjenica zaključuje da je počinjena nepravilnost. Ovo ne dovodi u pitanje mogućnost da se ovaj zaključak naknadno može revidirati ili povući kao rezultat razvoja događaja tijekom upravnog ili sudskog postupka.

Definicije navedene u ovom članku neće se tumačiti kao da se njima uvode nove vrste kaznenih djela u kazneni zakon korisnika instrumenta IPA III, niti kao njegove izmjene i dopune.

ODJELJAK VI PRAĆENJE, EVALUACIJA I IZVJEŠĆIVANJE
GLAVA I PRAĆENJE

Članak 52. Odbor za praćenje IPA

(1) Komisija i korisnik instrumenta IPA III uspostavljaju Odbor za praćenje IPA najkasnije šest mjeseci nakon stupanja na snagu prvog sporazuma o financiranju. Ovaj odbor ispunjava i odgovornosti Odbora za praćenje instrumenta IPA prema Uredbi Vijeća (EZ) br. 1085/2006[1] ("Uredba o IPA") i Uredbi o IPA.

(2) Odbor za praćenje IPA provjerava ukupnu učinkovitost, djelotvornost, kvalitetu, koherentnost, koordinaciju i usklađenost provedbe svih programa u cilju ispunjavanja ciljeva utvrđenih u sporazumima o financiranju, programskom okviru IPA III i Strateškom odgovoru. U tu svrhu, prema potrebi, temelji se na informacijama koje dostavljaju sektorski odbori za praćenje i druge postojeće središnje koordinacijske strukture korisnika instrumenta IPA III.

(3) Odbor za praćenje IPA može dati prijedloge Komisiji, NIPAC-u i NAO-u u cilju osiguranja bolje koherentnosti i koordinacije pomoći u okviru IPA III kako je predviđeno programskim okvirom IPA III ili Uredbom o IPA III, te u cilju poboljšanja cjelokupne učinkovitosti, djelotvornosti, učinka i održivosti takve pomoći. Također može dati preporuke za korektivne radnje relevantnim sektorskim odborima za praćenje kako bi se osiguralo postizanje ciljeva IPA III i poboljšala učinkovitost i djelotvornost pomoći u okviru IPA III. U tu svrhu, prema potrebi, uzima u obzir zaključke i preporuke donesene u praćenju i evaluacijama koje su pokrenuli Komisija ili korisnik instrumenta IPA III.

(4) Odbor za praćenje IPA sastoji se od predstavnika Komisije, NIPAC-a i drugih relevantnih tijela i tijela korisnika IPA III i, prema potrebi, bilateralnih donatora, međunarodnih organizacija, međunarodnih financijskih institucija i drugih dionika, poput civilnih društva i organizacije privatnog sektora. Predstavnici dionika biraju se prema pravilima i kriterijima definiranim poslovnikom o radu Odbora i u dogovoru s Komisijom.

(5) Predstavnik Komisije i NIPAC-a supredsjedava sastancima Odbora za praćenje IPA-e.

(6) Odbor za praćenje IPA donosi svoj poslovnik o radu u dogovoru s NIPAC-om, NAO- om i Komisijom.

(7) Odbor za praćenje IPA sastaje se najmanje jednom godišnje. Ad hoc sastanci mogu se sazvati i na inicijativu Komisije ili korisnika instrumenta IPA III, posebno na tematskoj osnovi.

(8) Ukoliko nisu uspostavljeni sektorski odbori za praćenje, kako je navedeno u članku 53, Odbor za praćenje IPA vršit će funkcije navedene u stavku 7. tog članka.

Članak 53. Sektorski odbori za praćenje

(1) Korisnik instrumenta IPA III mora imati uspostavljene IPA sektorske odbore za praćenje godišnjih i višegodišnjih programa koje u neizravnom upravljanju provodi korisnik instrumenta IPA III, a koji se financiraju prema Uredbi o IPA, Uredbi o IPA II i Uredbi o IPA III u određenom sektoru ili programu. Takvi će odbori biti uspostavljeni najkasnije šest mjeseci nakon stupanja na snagu prvog sporazuma o financiranju u tom sektoru.

(2) U skladu s načelom proporcionalnosti, u slučaju godišnjih programa koji se provode u neizravnom upravljanju, ugovorom o financiranju može se odustati od obveze osnivanja IPA sektorskog odbora za praćenje.

(3) Ako postoji IPA sektorski odbor za praćenje, taj odbor može, osim višegodišnjih programa koji se provode u neizravnom upravljanju, pratiti i druge godišnje programe izravnog ili neizravnog upravljanja u istom konkretnom sektoru. Ova se odredba ne odnosi na programe u okviru IPARD-a III.

(4) Potkrijepljeni izvješćima koje dostavlja Upravljačko tijelo prije sastanaka, sektorski odbori za praćenje posebno će:

(a) pregledati učinkovitost, djelotvornost, kvalitetu, koordinaciju i usklađenost provedbe programa;

(b) preispitati napredak u ispunjavanju ciljeva, postizanju planiranih učinaka i rezultata, te ocjenjivati učinak i održivost pomoći IPA III, uz osiguravanje usklađenosti s dijalogom u domenu javnih politika, kao i sa relevantnim strategijama središnjeg i regionalnog sektora i višedržavnim i/ili regionalnim aktivnostima u zemlji korisnika instrumenta IPA III;

[1] Uredba Vijeća (EZ) br. 1085/2066 od 17. srpnja 2006.godine kojom se uspostavlja Instrument za pretpristupnu pomoć (IPA) (SL L 210, 03. srpnja 2006. str. 82)

(c) razmotriti godišnja izvješća o provedbi, uključujući izvršenje financijskih obveza pri provedbi programa;

(d) ispitati relevantne nalaze i zaključke kao i prijedloge za korektivne naknadne akcije koje proizlaze iz provjera na licu mjesta, praćenja, evaluacija i revizija, ako su dostupni;

(e) raspravljati o svim relevantnim aspektima funkcioniranja sustava upravljanja i kontrole;

(f) raspravljati o svim problematičnim pitanjima i radnjama;

(g) ako je potrebno, razmotriti ili dati prijedloge za izmjenu programa i poduzeti bilo koje druge korektivne radnje kako bi se osiguralo postizanje ciljeva i poboljšala učinkovitost, djelotvornost, učinak i održivost pomoći u okviru IPA III;

(h) pregledati poduzete mjere informiranja, javnosti, transparentnostii komunikacije i vidljivosti, u skladu s člancima 23. i 24.

Druge posebne odredbe mogu se utvrditi u sektorskim ili sporazumima o financiranju.

(5) Operativni zaključci, uključujući sve preporuke, bit će doneseni na kraju sastanaka sektorskih odbora za praćenje. Ovi zaključci podliježu odgovarajućem praćenju i reviziji na sljedećim sastancima odbora i bit će osnova za izvješćivanje Odbora za praćenje IPA o napretku postignutom u skladu s člankom 52. stavak (2).

(6) Svaki sektorski odbor za praćenje donosi svoj poslovnik o radu, koji se sastavlja uz konzultacije s Upravljačkim tijelima i Posredničkim tijelima, NIPAC-om i Komisijom.

(7) Sektorski odbor za praćenje sastavljen je od predstavnika relevantnih službi i tijela korisnika instrumenta IPA III, drugih dionika kao što su gospodarski, društveni i okolišni partneri te međunarodne organizacije, međunarodne financijske institucije i civilno društvo. Komisija sudjeluje u radu odbora. Predstavnici dionika biraju se prema pravilima i kriterijima definiranim poslovnikom o radu. Viši predstavnik korisnika instrumenta IPA III predsjedavat će sastancima sektorskog odbora za praćenje. Ovisno o programu, Komisija može supredsjedati sastancima odbora.

(8) Sektorski odbori za praćenje sastaju se najmanje dva puta svakih dvanaest mjeseci. Ad hoc sastanci se također mogu sazvati.

GLAVA II EVALUACIJA

Članak 54. Evaluacija pomoći u okviru instrumenta IPA III

(1) Pomoć u okviru IPA III podliježe evaluaciji, u skladu s člankom 13. Uredbe o IPA III, člankom 34. Financijske uredbe i Poglavljem V, GLAVA II Uredbe o NDICI-u. Cilj evaluacije je poboljšati njezinu relevantnost, koherentnost, kvalitetu, učinkovitost, djelotvornost, učinak, dodanu vrijednost Unije, održivost pomoći u okviru IPA III i sinergiju s relevantnim dijalogom u domenu javne politike.

(2) Ciljevi evaluacije uključuju:

(a) ocjenjivanje uvjeta za provedbu pomoći, njezinog učinka, kako budućeg tako i trenutnog, te dosljednosti pomoći s ciljevima politike utvrđenim u pogledu postizanja dugoročnih, učinaka i ciljeva;

(b) evaluaciju postizanja dogovorenih rezultata (izlaznih rezultata, ishoda, učinaka) u cilju postizanja zacrtanih dugoročnih i globalnih ciljeva;

(c) ocjenjivanje procesa programiranja i sustava praćenja te, prema potrebi, provedbenih aranžmana;

(d) promicanje odgovornosti za pomoć u odnosu na institucije EU i javnost u pogledu postizanja vrijednosti za novac i korištenja sredstava;

(e) naučene lekcije s ciljem poboljšanja kvalitete i izgleda budućih politika, strategija i intervencija. Stoga će evaluacija biti pravovremena i njezini nalazi će se uzeti u obzir kako u sljedećem ciklusu programiranja i provedbe, tako i u odluci o dodjeli sredstava.

(3) Evaluacije se mogu provoditi na razini projekta i programa te na strateškoj razini. Strateške evaluacije pokrivaju instrumente (uključujući proračunsku potporu), teme, IPA korisnike ili regije.

(4) Mogu se provoditi ex-ante evaluacije. Ove evaluacije imaju za cilj optimizirati raspodjelu proračunskih sredstava u okviru programa i poboljšati kvalitetu programiranja. Pomoću tih evaluacija identificirat će se i procijeniti razlike, nedostaci i potencijal za razvoj, ciljevi koje treba postići, očekivani rezultati, kvantificirani ciljevi, usklađenost, ako je potrebno, predložene strategije i kvaliteta postupaka za provedbu, praćenje, ocjenjivanje i financijsko upravljanje.

(5) Retrospektivnom i ex-post evaluacij om ocjenjuje se relevantnost, učinkovitost, djelotvornost, koherentnost, utjecaj, održivost i dodana vrijednost EU pomoći u okviru IPA III u odnosu na postizanje ciljeva postavljenih u programskim dokumentima.

(6) Dugoročni učinci i održivost pomoći u okviru IPA III ocjenjuju se u skladu s važećim pravilima i postupcima, kao i relevantnim zakonodavstvom Unije.

(7) Odbor za praćenje IPA i sektorski odbori za praćenje uzimaju u obzir preporuke i zaključke evaluacije.

(8) Komisija će razviti metode evaluacije, uključujući standarde kvalitete[1] i mjerljive pokazatelje. Korisnici instrumenta IPA III će se prilikom provođenja evaluacija pridržavati takvih metoda.

Članak 55. Evaluacije koje vrši Komisija

(1) Kada Komisija vrši evaluacije pomoći u okviru IPA III, korisnik instrumenta IPA III će olakšati pristup podacima i svim relevantnim informacijama potrebnim za provođenje evaluacija, uključujući olakšavanje razgovora s relevantnim dionicima.

Članak 56. Evaluacije koje vrši korisnik instrumenta IPA III u neizravnom upravljanju

(1) Korisnik instrumenta IPA III koji provodi financiranje u okviru IPA III u neizravnom upravljanju odgovoran je za provođenje evaluacija programa kojima upravlja, u skladu s člankom 54.

(2) Korisnik instrumenta IPA III će, u dogovoru s Komisijom, izraditi plan evaluacije u kojem će se prikazati aktivnosti evaluacije koje će se provesti u različitim fazama provedbe.

GLAVA III IZVJEŠĆIVANJE

Članak 57. Dodatne definicije u okviru izvješćivanja

(1) "Razdoblje od 12 mjeseci" je razdoblje od 1. srpnja prethodne financijske godine do 30. lipnja tekuće financijske godine, osim ako je drugačije predviđeno sektorskim ili financijskim sporazumom

(2) "Priznati trošak" znači trošak koji je nastao (za primatelja), koji je prihvaćen (od strane Posredničkog tijela za financijsko upravljanje) i plaćen (od strane Posredničkog tijela za financijsko upravljanje).

Članak 58. Jezik i format

(1) Sva izvješća, financijski izvještaji, izjave i obračuni koji se odnose na pripremu ili provedbu pomoći u okviru IPA III dostavljaju se Komisiji na engleskom jeziku.

(2) NAO će, uz podršku Računovodstvene službe, uspostaviti obračunski računovodstveni sustav za evidentiranje i pohranjivanje, u elektroničkom obliku, točne, potpune i pouzdane

[1] U skladu s kriterijima ocjenjivanja iz bolje regulative i OECD/DAC-a te dobrim metodama i tehnikama evaluacije.

računovodstvene evidencije za svaki IPA III program/akciju/operaciju koje u neizravnom upravljanju provodi korisnik instrumenta IPA III. NAO će ga koristiti kao osnovu za izradu zahtjeva za plaćanje, obračuna, financijskih izvješća i izvještaja.

(3) Korisnik instrumenta IPA III uspostavit će informacijski sustav upravljanja za evidentiranje i pohranjivanje, u elektroničkom obliku, podataka o svakom IPA III

(4) Korisnik IPA III utvrđuje tehničke specifikacije sustava iz stavaka (2) i (3) radi maksimalne automatizacije izvješćivanja i razmjene podataka u elektroničkom obliku.

(5) Komisija može uspostaviti vlastite informacijske sustave i zahtijevati od korisnika instrumenta IPA III da preuzme aktivnu ulogu u njihovom razvoju i korištenju.

Članak 59. Opći zahtjevi za izvješćivanje od strane NIPAC-a

(1) NIPAC će do 15. veljače svake godine dostavljati Komisiji godišnje izvješće o provedbi financij ske pomoći pružene prema Uredbi o IPA, Uredbi o IPA II i Uredbi o IPA III u prethodnoj financijskoj godini.

(2) Izvješće će slijediti model koji je Komisija stavila na raspolaganje, a posebno uključuje: .

(a) programiranje pomoći, napredak u provedbi, problemi koji su se pojavili i poduzete korektivne mjere, praćenje nadzora i evaluacije;

(b) komunikacija i vidljivost te napori za koordinaciju donatora;

(c) napredak ostvaren u postizanju ciljeva navedenih u strateškim dokumentima i programima, mjereno relevantnim pokazateljima;

(d) preporuke za nadolazeće razdoblje.

Ako obuhvaća programe koje u neizravnom upravljanju provodi korisnik IPA III, izvješće će se temeljiti na informacijama koje daju Upravljačka tijela i posrednička tijela, a obuhvaća napredak ostvaren u provedbi povjerenih zadaća, uključujući sve nastale probleme i poduzete korektivne mjere.

(3) Dodatni zahtjevi za izvješćivanje od NIPAC-a mogu se utvrditi sektorskim ili sporazumima o financiranju, uključujući zahtjeve za izvješćivanje za operativne programe iz članka 16. stavka 5. i programe iz članka 16. stavka 7.

Članak 60. Zahtjevi za izvješćivanje od strane NIPAC-a u neizravnom upravljanju od strane korisnika instrumenta IPA III

Najkasnije šesnaest mjeseci nakon završetka provedbe svakog programa, NIPAC dostavlja Komisiji konačno izvješće o provedbi tog programa koje pokriva cijelo razdoblje provedbe, uključujući osobito podatke o očekivanim i stvarnim postignutim rezultatima, te financijske informacije vezane uz izvođenje aktivnosti

Članak 61. Zahtjevi za izvješćivanje od strane NAO-a u neizravnom upravljanju od strane korisnika instrumenta IPA III

(1) NAO će do 15. siječnja svake godine u elektroničkom obliku dostavljati Komisiji i Revizorskom tijelu izvadak podataka koji se nalaze u računovodstvenom sustavu na dan 31. prosinca prethodne financijske godine. Uz njega se prilaže godišnje računovodstveno izvješće s krajnjim datumom koje koristi ad hoc model koji osigurava Komisija.

(2) NAO će do 15. veljače svake godine, uz kopiju NIPAC-u i Revizorskom tijelu, dostaviti Komisiji sljedeće podatke za prethodnu financijsku godinu:

(a) godišnja financijska izvješća ili izvještaje na obračunskoj osnovi, sastavljeni u skladu s formatom financijskih izvješća ili izvještaja priloženih uz sporazum o financiranju, koji jasno razlikuju priznate troškove i izvršena plaćanja;

(b) izvješće o sustavu upravljanja i kontrole, uključujući:

(i) sažetak izvješća o verifikaciji i kontrola koje provodi Upravljačka struktura;

(ii) analizu prirode, uzroka, opsega i učinka financijskih pogrešaka;

(iii) sažetak suštinskih promjena sustava upravljanja i kontrole, pravila ili postupaka korisnika instrumenta IPA III, s analizom njihovog utjecaja na upravljanje sredstvima Unije;

(iv) samoprocjena funkcioniranja sustava upravljanja i kontrole, u skladu sa zahtjevima iz članka 12. stavak (3) i Priloga B, s identificiranim slabostima i poduzetim ili planiranim korektivnim radnjama;

(c) status akcijskih planova i daljnje aktivnosti u vezi s revizorskim izvješćima koje izdaju Revizorsko tijelo, službe unutarnje revizije i Komisija;

(d) godišnju izjavu o upravljanju po programu, sastavljenu u skladu s Prilogom C; ako potvrde koje se zahtijevaju Prilogom C nisu dostupne, NAO izdaje godišnju izjavu o upravljanju s rezervama obavještavajući Komisiju o razlozima i mogućim posljedicama, zajedno s poduzetim ili planiranim radnjama za popravljanje situacije i zaštitu financijskih interesa Europske unije.

(3) Do 31. srpnja svake godine, osim ako je drugačije predviđeno sektorskim sporazumom ili sporazumom o financiranju, NAO šalje Komisiji i Revizorskom tijelu financijska izvješća ili izvještaje na obračunskoj osnovi za razdoblje od 12 mjeseci koje je završilo 30. lipnja iste godine. Sastavljaju se u skladu s formatom financijskih izvješća ili izvještaja priloženih uz sporazum o financiranju, koji jasno razlikuju priznate troškove i izvršena plaćanja.

(4) Najkasnije šesnaest mjeseci nakon završetka provedbe svakog programa, NAO će poslati Komisiji konačni izvještaj o izdacima programa prema modelu koji je osigurala Komisija. Ako je primjenjivo, taj izvještaj mora biti popraćen konačnim zahtjevom za plaćanje.

(5) Sva financijska izvješća, izvještaji i obračuni iz ovog članka moraju biti ovjereni od strane NAO-a. Certifikacija znači potvrdu potpunosti, točnosti i istinitosti financijskih izvješća, izvještaja i obračuna.

(6) Dodatni zahtjevi za izvješćivanje od strane NAO-a mogu se utvrditi sektorskim ili sporazumom o financiranju.

Članak 62. Zahtjevi za izvješćivanje od strane upravljačkih tijela u neizravnom upravljanju od strane korisnika instrumenta IPA III

(1) Upravljačka tijela i posrednička tijela dostavljaju sve potrebne informacije NIPAC-u, NAO-u i Revizorskom tijelu kako bi podržala njihov rad i pripremu njihovih izvješća.

(2) Na početku svake godine, Upravljačka tijela i posrednička tijela dostavljaju NAO-u godišnja financijska izvješća ili izvještaje na obračunskoj osnovi za prethodnu financijsku godinu za programe za koje su odgovorni.

(3) Upravljačka tijela dužna su na početku svake godine NAO-u dostaviti godišnje izjave o upravljanju za prethodnu financijsku godinu za programe u njihovoj nadležnosti. Ove godišnje izjave o upravljanju odnosit će se na sve bitne aspekte navedene u Prilogu C.

(4) Točan opseg izvješća, izvještaja i izjava iz stavaka (2) i (3), njihove predloške, metode pripreme, popratnu dokumentaciju i rokove definirat će NAO i utvrdit će se u radnim aranžmanima sklopljenim između NAO-a i svakog upravljačkog tijela.

(5) NIPAC i Komisija mogu zahtijevati od Upravljačkih tijela i Posredničkih tijela da sastavljaju ad hoc, povremena ili periodična izvješća o provedbi programa u njihovoj nadležnosti. Izvješća se mogu podnijeti nadležnom sektorskom odboru za praćenje na ispitivanje.

(6) Dodatni zahtjevi za izvješćivanje od strane Upravljačkih tijela i Posredničkih tijela mogu se utvrditi sektorskim sporazumom ili sporazumom o financiranju.

Članak 63. Zahtjevi za izvješćivanje od strane Revizorskog tijela u neizravnom upravljanju od strane korisnika instrumenta IPA III

(1) Do 15. veljače svake godine, osim ako je drugačije predviđeno sektorskim sporazumom ili sporazumom o financiranju, Revizorsko tijelo dostavlja Komisiji i vladi korisnika instrumenta IPA III, s primjerkom NIPAC-u i NAO-u, godišnje revizorsko mišljenje u skladu s modelom navedenim u Prilogu E.

(2) Do 15. veljače svake godine, osim ako je drugačije određeno sektorskim sporazumom ili sporazumom o financiranju, Revizorsko tijelo dostavlja Komisiji godišnje izvješće o revizorskim aktivnostima u skladu s modelom navedenim u Prilogu D, koji podupire godišnje revizorsko mišljenje iz stavka (1).

(3) Rok do 15. veljače iz stavaka (1) i (2) Komisija može iznimno odgoditi do 1. ožujka, na opravdani zahtjev Revizorskog tijela, osim ako je drugačije određeno sektorskim sporazumom ili sporazumom o financiranju.

(4) U roku od tri mjeseca od dostavljanja završnog izvješća o rashodima od strane NAO-a, Revizorsko tijelo šalje Komisiji revizorsko mišljenje o završnom izvješću o rashodima u skladu s modelom iz Priloga F.

(5) Revizorsko mišljenje o završnom izvještaju o izdacima mora biti potkrijepljeno završnim izvješćem o revizorskoj aktivnosti prema modelu koji je dala Komisija.

(6) Revizorsko tijelo dužno je Komisiji dostaviti izvješća o reviziji sustava čim se završi kontradiktorni postupak s relevantnim revidiranim subjektima.

(7) Daljnji posebni zahtjevi vezani uz izvješća i mišljenja Revizorskog tijela mogu se utvrditi u sektorskom sporazumu ili sporazumu o financiranju.

ODJELJAK VII ODREDBE O PROGRAMIMA PREKOGRANIČNE SURADNJE
GLAVA I OPĆE ODREDBE

Članak 64. Oblici prekogranične suradnje

(1) Pomoć prema ovom Odjeljku ima za cilj promicanje dobrosusjedskih odnosa, poticanje integracije Unije i promicanje društveno-gospodarskog razvoja kroz zajedničke lokalne i regionalne inicijative.

(2) Prekograničnom suradnjom pruža se pomoć za sljedeće:

(a) prekogranična suradnja između jedne ili više država članica i jednog ili više korisnika instrumenta IPA III;

(b) prekogranična suradnja između dva ili više korisnika instrumenta IPA III;

(c) sudjelovanje korisnika instrumenta IPA III u programima transnacionalne i međuregionalne suradnje ERDF-a.

(3) Ovaj odjeljak primjenjuje se na prekograničnu suradnju iz točke (2)(b). Programska pravila koja se primjenjuju na programe iz stavka 2, točke (a) i (c) utvrđuju se u sporazumima o financiranju koji se sklapaju u skladu s člankom 5. Uredbe Interreg.

Članak 65. Dodatne definicije za prekograničnu suradnju

(1) Za potrebe ovog Odjeljka primjenjuju se sljedeće definicije:

(a) "operacija" označava projekt, ugovor, aktivnost ili skupina projekata koje je odabrao javni naručitelj predmetnog programa, ili za koje je on odgovoran, koji pridonose ciljevima jednog ili više prioriteta na koje se odnose;

(b) "podnositelj zahtjeva" označava fizičku osobu ili subjekt sa ili bez pravne osobnosti koji je podnio zahtjev u postupku dodjele granta.

(c) "korisnik" označava javno ili privatno tijelo, odgovorno za pokretanje i provedbu operacija u okviru programa prekogranične suradnje.

(d) "vodeći korisnik instrumenta IPA" označava korisnika instrumenta IPA III koji je imenovan voditeljem i stoga je domaćin javnog naručitelja prekograničnog programa.

(e) "Strukture prekogranične suradnje (CBC)" označavaju institucije uključene u pripremu i upravljanje danim programom prekogranične suradnje u svakom od sudjelujućih korisnika IPA III. Odgovornosti svake od struktura prekogranične suradnje definirane su ovisno o načinu upravljanja.

Članak 66. Sufinanciranje

(1) Stopa sufinanciranja sredstvima Unije na razini svakog tematskog prioriteta nije viša od 85% prihvatljivih rashoda programa prekogranične suradnje. Za tehničku pomoć, stopa sufinanciranja sredstvima Unije iznosi 100%.

GLAVA II PRAVILA PROGRAMIRANJA

Članak 67. Tematski prioriteti i koncentracija prekogranične suradnje u okviru instrumenta IPA III

(1) Tematski prioriteti sadržani u prilogu III Uredbe o IPA III grupirani su u tematske skupine u programskom okviru IPA III kako bi se pružila usmjerenija pomoć. Korisnik koji sudjeluje u programu IPA III odabrat će najviše dva tematska klastera za svaki program prekogranične suradnje, uz tematski klaster "poboljšana sposobnost regionalnih i lokalnih vlasti za suočavanje s lokalnim izazovima".

(2) Programi prekogranične suradnje također uključuju posebno izdvajanje proračuna za tehničku pomoć kako je navedeno u članku 73.

Članak 68. Zemljopisna pokrivenost

Korisnici instrumenta IPA III koji su sudionici i Komisija dogovorit će se o popisu prihvatljivih regija koje će biti uključene u odgovarajući program prekogranične suradnje.

Članak 69. Priprema, evaluacija, odobravanje i izmjene i dopune programa prekogranične suradnje

(1) Programi prekogranične suradnje izrađuju se u skladu s modelom programa koji daje Komisija, a zajednički ih pripremaju korisnici instrumenta IPA III koji su sudionici.

(2) Za svaki odabrani tematski prioritet, korisnici instrumenta IPA III koji su sudionici dogovorit će se o specifičnim ciljevima, očekivanim rezultatima, ciljevima i pokazateljima te vrstama aktivnosti koje će biti podržane, uključujući identifikaciju glavnih ciljnih skupina i tipova podnositelja zahtjeva.

(3) Program prekogranične suradnje vodeći korisnik instrumenta IPA III dostavlja Komisiji na odobrenje elektroničkim putem.

(4) Komisija ocjenjuje dosljednost programa prekogranične suradnje s programskim okvirom IPA III i njihov učinkovit doprinos odabranim tematskim prioritetima definiranim u Prilogu III. Uredbe o IPA III.

(5) Komisija daje primjedbe u roku od tri mjeseca od dana podnošenja programa prekogranične suradnje. Korisnici IPA III koji sudjeluju dužni su Komisiji dostaviti sve potrebne dodatne informacije i, prema potrebi, revidirati predloženi program prekograni čne suradnje.

(6) Prije nego što odobri program prekogranične suradnje Komisija mora osigurati da su sve njezine primjedbe na odgovarajući način uzete u obzir.

(7) Na inicijativu korisnika instrumenta IPA III kao sudionika ili Komisije u dogovoru s korisnicima instrumenta IPA III kao sudionicima, programi prekogranične suradnje mogu se mijenjati.

(8) Zahtjevi za izmjenu programa prekogranične suradnje koje podnose korisnici instrumenta IPA III kao sudionici moraju biti propisno obrazloženi, a posebno će se navesti očekivani učinak izmjena programa prekogranične suradnje na postizanje njegovih ciljeva. Ovim zahtjevima prilaže se revidirani program. Stavci (3) do (6) primjenjuju se na izmjene programa prekogranične suradnje.

(9) Odobrenje Komisije nije potrebno za ispravke isključivo službeničke ili uredničke prirode koje ne utječu na provedbu programa prekogranične suradnje. Korisnici instrumenta IPA III koji sudjeluju dužni su pravodobno obavijestiti Komisiju o takvim ispravcima nakon što budu provedeni.

Izmjene se mogu zahtijevati u jednom od sljedećih slučajeva ili više njih:

(a) nakon revizije programskog okvira IPA III koja dovodi do promjena u strategijama koje bitno utječu na programe prekogranične suradnje, uključujući promjene u mjestu javnog naručitelja ili u financijskom planu;

(b) nakon značajnih društveno-ekonomskih promjena u programskom području;

(c) kako bi se uzele u obzir velike promjene prioriteta Unije, korisnika instrumenta IPA III ili regionalnih prioriteta;

(d) nakon rezultata evaluacij a iz članka 55.

Članak 70. Bilateralni sporazumi između država korisnica instrumenta IPA III koji se odnose na upravljanje programima prekogranične suradnje koji se provode po neizravnom upravljanju

(1) U neizravnom upravljanju, korisnici instrumenta IPA III kao sudionici će tijekom trajanja programa prekogranične suradnje zaključiti bilateralni sporazum kojim se utvrđuju njihove odgovornosti za provedbu relevantnog programa prekogranične suradnje. Bilateralni aranžman uključuje:

(a) opis glavnih provedbenih struktura i njihovih uloga i odgovornosti;

(b) opis aranžmana upravljanja, financija, kontrole i revizije za program prekogranične suradnje;

(c) glavne provedbene postupke uključujući postupak odabira operacija i praćenje na razini operacija i cjelokupnog programa prekogranične suradnje;

(d) odredbe kojima se osigurava zakonitost i pravilnost izdataka korisnika i da se provode provjere navedene u klauzuli 8. stavak (1), točke (b) i (c) Priloga A;

(e) korektivne mjere u slučaju poteškoća u provedbi;

(f) odredbe koje jamče dobro financijsko upravljanje sredstvima dodijeljenim programu prekogranične suradnje i povrat nepropisno plaćenih iznosa;

(g) postupke za oslobađanje od poreza iz članka 28;

(h) pojedinosti o financijskom upravljanju programom, uključujući plaćanja između korisnika instrumenta IPA III, vođenje evidencije, obveze izvješćivanja i nepravilnosti.

GLAVA III OPERACIJE

Članak 71. Odabir operacija

(1) Operacije odabrane u okviru programa prekogranične suradnje imat će jasne prekogranične učinke i koristi.

(2) Poslove u okviru programa prekogranične suradnje javni naručitelj će odabrati putem poziva za dostavu prijedloga koji pokrivaju cijelo prihvatljivo područje.

(3) Korisnici instrumenta IPA III kao sudionici mogu identificirati i aktivnosti izvan poziva za podnošenje prijedloga. U tom slučaju operacije se posebno navode u programu prekogranične suradnje iz članka 69.

(4) Operacije odabrane za prekograničnu suradnju uključuju korisnike iz najmanje dva korisnika instrumenta IPA III kao sudionika. Korisnici će surađivati u razvoju i provedbi operacija. Osim toga, oni će surađivati u zapošljavanju osoblja ili financiranju operacija ili oboje.

(5) Operacija se može provesti u jednom korisniku instrumenta IPA III kao sudioniku, pod uvjetom da se identificiraju prekogranični učinci i koristi.

Članak 72. Korisnici

(1) Korisnici se određuju kod korisnika instrumenta IPA III koji sudjeluje u programu.

(2) Korisnici su dužni imenovati jednog od njih za vodećeg korisnika. Vodeći korisnik osigurava provedbu cijele operacije, prati da se operacija provodi u skladu s uvjetima navedenim u ugovoru i utvrđuje aranžmane s drugim korisnicima kako bi jamčio dobro financijsko upravljanje sredstvima dodijeljenim operaciji, uključujući aranžmane za povrat nepropisno plaćenih iznosa.

Članak 73. Tehnička pomoć

(1) Svaki program prekogranične suradnje sadrži posebnu proračunsku stavku za potporu tehničke pomoći, koja je ograničena na 10% doprinosa EU programu prekogranične suradnje.

(2) Potpora tehničke pomoći može uključivati, između ostalog:

(a) pripremu, upravljanje, praćenje, evaluaciju, informiranje, komunikaciju, umrežavanje, rješavanje sporova, kontrolu i revizorske aktivnosti povezane s provedbom programa;

(b) aktivnosti za jačanje administrativnih kapaciteta za provedbu programa;

(c) aktivnosti za smanjenje administrativnog opterećenja za korisnike, uključujući sustave za elektroničku razmjenu podataka, i aktivnosti za jačanje kapaciteta i razmjenu najboljih praksi između nadležnih tijela korisnika instrumenta IPA III koji sudjeluju i korisnika za upravljanje pomoći IPA III.

(d) financiranje Zajedničkog tehničkog tajništva.

(3) Podrška tehničke pomoći može se odnositi i na prethodna i naredna programska razdoblja.

(4) U skladu s člankom 29. stavak (2), izdaci za tehničku pomoć za potporu u pripremi programa prekogranične suradnje i za uspostavljanje sustava upravljanja i kontrole mogu biti prihvatljivi prije potpisivanja relevantnog sporazuma o financiranju, ugovora i dodataka u slučajevima predviđenim člankom 27. stavkom 6. Uredbe NDICI.

GLAVA IV PROVEDBA

Članak 74. Modaliteti provedbe

Programi prekogranične suradnje provode se u izravnom ili neizravnom upravljanju s vodećim korisnikom instrumenta IPA III.

GLAVA V PROGRAMSKA STRUKTURA I TIJELA I NJIHOVE ODGOVORNOSTI

Članak 75. Strukture i tijela za upravljanje CBC-om

(1) Sljedeće strukture navedene u članku 10. sudjelovat će u upravljanju programima prekogranične suradnje (CBC) kod korisnika instrumenta IPA III:

a) NIPAC-ovi zemalja koje sudjeluju u programu prekogranične suradnje i, gdje je primjenjivo, koordinatori teritorijalne suradnje, koji su zajednički odgovorni za osiguravanje da su ciljevi postavljeni u predloženim programima prekogranične suradnje u skladu s ciljevima iz programskog okvira IPA III;

b) NAO i upravljačku strukturu vodećeg korisnika IPA III kada se prekogranični program provodi u neizravnom upravljanju;

c) strukture prekogranične suradnje u svim sudjelujućim korisnicima instrumenta IPA koje će blisko surađivati u

programiranju i provedbi relevantnog programa prekogranične suradnje. U slučaju neizravnog upravljanja, struktura prekogranične suradnje u vodećem korisniku instrumenta IPA III obavlja poslove Upravljačkog tijela. Upravljačko tijelo će odrediti Posrednička tijela.

d) Revizorsko tijelo kako je navedeno u članku 10. stavak (1), točka e) kada se prekogranični program provodi u neizravnom upravljanju s korisnikom instrumenta IPA III.

(2) Korisnici instrumenta IPA koji u njemu sudjeluju dužni su za svaki program prekogranične suradnje uspostaviti Zajednički odbor za praćenje ("JMC") koji će također obavljati ulogu sektorskog odbora za praćenje iz članka 53.

(3) Uspostavlja se Zajedničko tehničko tajništvo ("JTS") za pomoć Komisiji i strukturama i tijelima za upravljanje programom, uključujući JTS. Isto zajedničko tehničko tajništvo može pomagati u pripremi i provedbi više od jednog programa prekogranične suradnje.

Članak 76. Strukture prekogranične suradnje i Upravljačko tijelo

(1) U okviru administracije svakog korisnika instrumenta IPA III kao sudionika, uspostavljaju se strukture za prekograničnu suradnju radi pripreme, provedbe i upravljanja programima prekogranične suradnje. Ista struktura prekogranične suradnje može se koristiti za više programa prekogranične suradnje.

(2) U neizravnom upravljanju, struktura prekogranične suradnje vodećeg korisnika instrumenta IPA III obavlja poslove Upravljačkog tijela.

(3) Strukture prekogranične suradnje korisnika instrumenta IPA III kao sudionika usko će surađivati na poslovima od zajedničkog interesa. One zajedno ispunjavaju sljedeće funkcije i preuzimaju sljedeće odgovornosti:

(a) pripremaju programe prekogranične suradnje u skladu s člankom 69, ili njihove revizije;

(b) pripremaju bilateralni aranžman u skladu s člankom 70. u slučaju neizravnog upravljanja i osiguravaju njegovu provedbu;

(c) surađuju u osiguravanju ispunjavanja zadaća iz stavaka 4. i 5. ovog članka;

(d) osiguravaju sudjelovanje na sastancima JMC-a i drugim bilateralnim sastancima;

(e) imenuju svoje predstavnike u JMC-u;

(f) uspostavljaju Zajedničko tehničko tajništvo (JTS) i osiguravaju da ima odgovarajuće osoblje;

(g) pripremaju i provode strateške odluke JMC-a;

(h) podržavaju rad JMC-a i pružaju mu informacije potrebne za izvršavanje njegovih zadaća, posebno podatke koji se odnose na napredak operativnog programa u postizanju specifičnih ciljeva i zadataka po tematskom prioritetu kako je utvrđeno u programu prekogranične suradnje;

(i) uspostavljaju sustav za prikupljanje pouzdanih informacija o provedbi programa prekogranične suradnje;

(j) sastavljaju godišnja i završna izvješća o provedbi kako je navedeno u članku 80;

(k) pripremaju i provode koherentan plan komunikacije i vidljivosti;

(l) sastavljaju godišnji plan rada za JTS, kojeg odobrava JMC;

(4) Ako program prekogranične suradnje u neizravnom upravljanju provodi korisnik instrumenta IPA III, Upravljačko tijelo će, uz odredbe točke 6. Priloga A:

(a) imenovati članove odbora za ocjenjivanje s pravom glasa i osigurati da odbor za ocjenjivanje uključi još jednog člana s pravom glasa iz reda nevodećih korisnika instrumenta IPA III, dok će posredničko tijelo za financijsko upravljanje imenovati predsjednika i tajnika odbora, budući da je to u njegovoj ovlasti;

(b) pripremiti tehničku dokumentaciju potrebnu za pokretanje poziva u bliskoj suradnji s drugim sudjelujućim korisnikom instrumenta IPA III;

(c) provesti operativno praćenje, pratiti tehničke aspekte operacija i potvrditi da su operacije provedene u bliskoj suradnji s drugim sudjelujućim korisnikom instrumenta IPA III;

(5) Ako program prekogranične suradnje provodi u neizravnom upravljanju vodeći korisnik instrumenta IPA III, a strukture i tijela identificirana u članku 10. stavak (1), točke (a) do (d) ne mogu vršiti provjere upravljanja na cijelom programskom području, sudjelujući korisnici instrumenta IPA III će se dogovoriti o tome kako će se takve funkcije provjere upravljanja provoditi. Aranžmani za provođenje takvih provjera bit će navedeni u bilateralnom sporazumu iz članka 70.

Članak 77. Revizorsko tijelo

(1) Ako program prekogranične suradnje u neizravnom upravljanju provodi korisnik instrumenta IPA III, Revizorsko tijelo za program prekogranične suradnje bit će ono iz reda vodećeg korisnika IPA III.

(2) Ako Revizorsko tijelo iz stavka 1. nema ovlaštenje za neposredno obavljanje svojih funkcija na cijelom području obuhvaćenom programom prekogranične suradnje, pomaže mu skupina revizora koja se sastoji od predstavnika svakog korisnika instrumenta IPA III koji sudjeluje u programu prekogranične suradnje. Grupom revizora predsjedava Revizorsko tijelo vodeće zemlje. Posebni aranžmani za obavljanje takvih funkcija bit će navedeni u bilateralnom aranžmanu iz članka 70.

Članak 78. Zajednički odbor za praćenje (JMC)

(1) Korisnici instrumenta IPA III koji sudjeluju dužni su uspostaviti JMC najkasnije šest mjeseci od stupanja na snagu sporazuma o financiranju.

(2) Svaki sudjelujući korisnik IPA III mora imenovati svoje predstavnike u JMC.

(3) JMC se sastoji od predstavnika NIPAC-ova i koordinatora teritorijalne suradnje, prema potrebi, i predstavnika sudjelujućih korisnika instrumenta IPA III (središnje, regionalne, lokalne vlasti) uključujući strukture prekogranične suradnje i, prema potrebi, drugih dionika kao što su organizacije civilnog društva. Komisija će sudjelovati u radu JMC-a u svojstvu savjetnika.

(4) Nevodeći korisnik instrumenta IPA III predsjeda JMC-om.

(5) JMC se sastaje najmanje dva puta godišnje. Ad hoc sastanci se također mogu sazvati na inicijativu sudjelujućih korisnika instrumenta IPA III ili Komisije.

(6) JMC će donijeti svoj poslovnik o radu koji će se izraditi uz konzultacije sa strukturama prekogranične suradnje, NIPAC-ovima i Komisijom.

(7) Svaki sudjelujući korisnik instrumenta IPA III ima jednako pravo glasa bez obzira na broj predstavnika koje je imenovao.

(8) JMC će:

(a) biti odgovoran za utvrđivanje tematskih prioriteta, posebnih ciljeva, ciljanih korisnika i posebnog fokusa svakog poziva za podnošenje prijedloga koji će odobriti Komisija;

(b) ispitati i dati savjetodavno mišljenje o popisu aktivnosti odabranih putem poziva za dostavu prijedloga prije odluke o dodjeli granta. Javni naručitelj će donijeti konačnu odluku o dodjeli granta;

(c) pregledati napredak postignut u odnosu na postizanje posebnih ciljeva, očekivanih rezultata i ciljeva po tematskom prioritetu kako je navedeno u programu prekogranične suradnje, na temelju informacija koje su dale strukture prekogranične suradnje sudjelujućih korisnika instrumenta IPA III. Napredak će

se pratiti prema pokazateljima postavljenim u programu prekogranične suradnje;

(d) ispitati relevantne nalaze i zaključke kao i prijedloge za korektivne naknadne radnje koje proizlaze iz provjera na licu mjesta, praćenja i evaluacija, ako su dostupni;

(e) odobriti svaki prijedlog za reviziju programa prekogranične suradnje. Kad god je potrebno, može dati prijedloge za izmjenu programa prekogranične suradnje kako je navedeno u članku 69. stavak (7), kako bi se osiguralo postizanje ciljeva programa prekogranične suradnje i poboljšala učinkovitost, djelotvornost, učinak i održivost pomoći IPA III. JMC može dati i preporuke kako poboljšati provedbu programa prekogranične suradnje;

(f) ispitati i odobriti plan komunikacije i vidljivosti za program prekogranične suradnje;

(g) ispitati i odobriti plan evaluacije iz članka 56. stavak (2);

(h) ispituje i odobrava godišnja i završna izvješća o provedbi iz članka 80;

(i) ispitati i odobriti godišnji plan rada Zajedničkog tehničkog tajništva.

(9) JMC će izvijestiti Odbor za praćenje IPA-e vodećeg korisnika instrumenta IPA III.

Članak 79. Zajedničko tehničko tajništvo (JTS)

(1) Za svaki program prekogranične suradnje uspostavlja se JTS za pomoć Komisiji, strukturama prekogranične suradnje, Upravljačkom tijelu i JMC-u, prema potrebi. Smješteno je kod vodećeg korisnika instrumenta IPA III. JTS može imati istureni ured u drugom sudjelujućem korisniku instrumenta IPA III. JTS i istureni ured nalaze se u prihvatljivom području, osim ako je drugačije dogovoreno s Komisijom.

(2) Rad JTS-a financira se iz proračuna tehničke pomoći.

(3) JTS se sastoji od članova osoblja koji dolaze iz oba korisnika instrumenta IPA III koji sudjeluju u programu prekogranične suradnje.

(4) JTS-om upravlja struktura prekogranične suradnje vodećeg korisnika instrumenta IPA III.

(5) Svake godine strukture za prekograničnu suradnju pripremaju plan rada JTS-a i šalju ga JMC-u na ispitivanje i odobrenje.

(6) JTS ne smije sudjelovati u, niti doprinijeti, provjerama upravljanja i odborima za ocjenjivanje.

(7) JTS može biti odgovoran, između ostalog, za sljedeće zadaće:

(a) organiziranje sastanaka JMC-a, uključujući izradu i distribuciju zapisnika;

(b) pomoć potencijalnim podnositeljima zahtjeva u traženju partnera i razvoju projekta, organizirajući informativne dane i radionice; razvijanje i održavanje mreže dionika;

(c) pomoć korisnicima i partnerima u provedbi aktivnosti;

(d) priprema, provedba i izvješćivanje o aktivnostima praćenja operacija prekogranične suradnje;

(e) uspostava sustava za prikupljanje pouzdanih informacija o provedbi programa prekogranične suradnje;

(f) pružanje ulaznih podataka za godišnja i završna izvješća o provedbi prekograničnog programa;

(g) planiranje i provedba informativnih kampanja i drugih aktivnosti vezanih uz podizanje svijesti javnosti o programu prekogranične suradnje, uključujući objavljivanje promidžbenog materijala o programu prekogranične suradnje i održavanje web stranice programa prekogranične suradnje.

GLAVA VI IZVJEŠĆIVANJE

Članak 80. Godišnja i završna izvješća o provedbi

(1) Za potrebe zahtjeva za izvješćivanjem utvrđenog u okviru glave III , strukture za prekograničnu suradnju pripremaju godišnje izvješće o provedbi i završno izvješće o provedbi za svaki program prekogranične suradnje. Konačno izvješće o provedbi može uključivati posljednje godišnje izvješće. Izvješće slijedi model priložen sporazumu o financiranju.

(2) Nakon pregleda i odobrenja JMC-a, izvješća se, prema potrebi, šalju NIPAC-u i NAO- u vodećeg korisnika IPA III. NIPAC vodećeg korisnika IPA III dostavlja izvješća NIPAC-u ostalih korisnika IPA III koji sudjeluju i Komisiji u skladu sa zahtjevima izvješćivanja navedenim u glavi III.

ODJELJAK VIII ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 81. Komunikacija

Razmjena informacija i dokumenata između Komisije i korisnika IPA III o programiranju, programima i njihovim izmjenama i dopunama te dokumentacije koja se odnosi na provedbu programa bit će u najvećoj mogućoj mjeri elektroničkim putem. Aranžmani koji se odnose na razmjenu podataka dogovaraju se između Komisije i korisnika IPA III i utvrđuju se u sektorskom ili sporazumu o financiranju.

Članak 82. Konzultacije

(1) Svako pitanje u vezi s izvršenjem ili tumačenjem ovog Sporazuma podliježe konzultacijama između Strana koje će, prema potrebi, dovesti do izmjene i dopune ovog Ugovora.

(2) U slučaju neispunjenja obveze utvrđene ovim Sporazumom, a koja nije bila predmet pravodobno poduzetih korektivnih mjera, Komisija može obustaviti ovaj sporazum u skladu s člankom 90.

(3) Korisnik instrumenta IPA III može se u cijelosti ili djelomično odreći provedbe pomoći IPA III. U tu svrhu, korisnik instrumenta IPA III dužan je dostaviti obavijest o tome najmanje 6 mjeseci unaprijed. Strane će iznijeti pojedinosti o navedenom odricanju u razmjeni pisama ili izmjenom relevantnog sporazuma o financiranju, ovisno o slučaju.

Članak 83. Primjenjivo pravo, rješavanje sporova

(1) Ovaj sporazum je uređen pravom EU-a.

(2) Ako se spor u vezi s tumačenjem, primjenom ili valjanošću Sporazuma ne može riješiti mirnim putem, riješit će se arbitražom u skladu s Pravilima za arbitražu PCA iz 2012.godine, podložno sljedećem:

(a) Sastav vijeća

Za zahtjeve od 500.000 eura ili više: vijeće će se sastojati od tri arbitra. Svaka stranka će imenovati jednog arbitra u roku od 40 kalendarskih dana nakon što je poslana obavijest o arbitraži. Dva arbitra imenovana od strane stranaka će imenovati trećeg arbitra koji će djelovati kao predsjedavajući arbitar.

Za zahtjeve ispod 500.000 eura: vijeće će se sastojati od jednog arbitra, osim ako se stranke drugačije ne dogovore.

Ako se vijeće ne sastavi u roku od 80 kalendarskih dana nakon slanja obavijesti o arbitraži, bilo koja strana može zatražiti od Tajništva PCA-a ili drugog međusobno prihvatljivog drugog neutralnog tijela da imenuje potrebnog(e) arbitra(e).

(b) Sjedište

Sjedište arbitražnog vijeća je Haag, Nizozemska.

(c) Jezik

Jezik postupka bit će engleski ili drugi međusobno prihvatljivi službeni jezik Europske unije. Dokazi se mogu predočiti i na drugim jezicima, ako se stranke dogovore.

(d) Postupak

Isključeno je pribjegavanje privremenim mjerama, intervencijama trećih strana i intervencijama amicus curiae.

Ako stranka zatraži od vijeća da s informacijama ili materijalom postupa povjerljivo, odluka se donosi u obliku obrazloženog naloga i nakon saslušanja druge strane (10 kalendarskih dana za podnošenje primjedbi). Vijeće će odvagnuti

razloge zahtjeva, prirodu informacije i pravo na učinkovitu sudsku zaštitu. Vijeće može posebice:

- učiniti objavljivanje podložnim određenim obvezama ili
- odlučiti se protiv otkrivanja, ali naručiti izradu nepovjerljive verzije ili sažetka informacija ili materijala, koji sadrži dovoljno informacija da omogući drugoj strani da izrazi svoje stavove na smislen način.

Ako se od vijeća traži da sasluša predmet na zatvorenoj sjednici, odluka se donosi nakon saslušanja druge strane (10 kalendarskih dana za podnošenje očitovanja). Vijeće će uzeti u obzir razloge zahtjeva i prigovore druge strane (ako ih ima).

Ako se od vijeća zatraži tumačenje ili primjena prava Europske unije, ono će prekinuti postupak i zatražiti od "Predsjednika Visokog suda u Parizu" (President du Tribunal de grande instance de Paris, "juge d'appui"), u skladu s s člancima 1460. i 1505. francuskog Zakona o građanskom postupku zatražiti prethodnu odluku od Suda Europske unije u skladu s člankom 267. UFEU-a. Postupak pred arbitražnim sudom nastavlja se nakon donošenja odluke od strane juge d'appui. Odluka Suda i juge d'appui obvezujuća je za vijeće.

Arbitražna odluka je konačna i obvezujuća za stranke i one će je izvršiti bez odgode.

Svaka strana može, međutim, zatražiti da presudu preispita Apelacijski sud u Haagu (Gerechtshof Den Haag) na temelju primjenjivog nacionalnog prava. U tom slučaju, odluka se neće smatrati konačnom do završetka ovog postupka. Odluka revizijskog suda obvezujuća je za vijeće.

(e) Troškovi

Troškovi arbitraže sastoje se od:

- honorara i razumnih troškova arbitara
- razumnih troškova vještaka i svjedoka koje je odobrilo vijeće i
- naknada i troškova Tajništva PCA-a za arbitražni postupak (npr. catering, osiguravanje službenika, soba, tumačenje).

Honorar arbitara ne smije prelaziti

- 30.000 eura po arbitru ako je sporni iznos manji od 1.000.000 eura
- 9% osporenog iznosa ako je taj iznos veći od 1.000.000 eura. U svakom slučaju honorar arbitara ne može prelaziti 300.000 eura.

Troškove arbitraže snose stranke u jednakom dijelu, osim ako nije drugačije ugovoreno.

Stranke snose svoje troškove pravnog zastupanja i druge troškove koje su im nastali u vezi s arbitražom.

(f) Privilegije i imuniteti

Sporazum o vođenju arbitraže prema arbitražnim pravilima PCA iz 2012. ne predstavlja i ne može se tumačiti kao odricanje od privilegija ili imuniteta bilo koje od strana na koje imaju pravo.

Članak 84. Sporovi s trećim stranama

(1) Ne dovodeći u pitanje nadležnost bilo kojeg suda određenog u ugovoru financiranom iz instrumenta IPA III kao nadležnog suda za sporove koji proizlaze iz ugovora između strana u njemu, Unija uživa na području [korisnika instrumenta IPA III] imunitet od tužbu, uključujući arbitražu, osim kako je predviđeno u Članu 83. ovog Ugovora, i pravni postupak u vezi sa bilo kojim sporom između Europske komisije i/ili korisnika IPA III i treće strane, ili između trećih strana, koji se izravno ili neizravno odnosi na pružanje pomoći IPA III korisniku instrumenta IPA III prema ovom Sporazumu, osim ako se Unija izričito odrekla imuniteta.

(2) Korisnik IPA III će u bilo kojem pravnom ili upravnom postupku pred sudom, tribunalom ili administrativnom instancom u [korisniku instrumenta IPA III] zadržati ovaj imunitet i zauzeti stav koji u potpunosti uzima u obzir interese Unije. Prema potrebi, korisnik instrumenta IPA III i Komisija nastavljaju s prethodnim konzultacijama o stajalištu koje treba zauzeti.

Članak 85. Obavijesti

(1) Svaka komunikacija u vezi s ovim Sporazumom bit će u pisanom obliku i na engleskom jeziku. Svaka komunikacija mora biti potpisana i dostavljena kao izvorni dokument ili skenirani izvorni dokument.

(2) Svaka komunikacija u vezi s ovim Ugovorom bit će poslana na sljedeće adrese:

Za Komisiju:

European Commission

Directorate-General for Neighbourhood and Enlargement Negotiations Rue de la Loi 15B-1049 Brussels, Belgium E-mail: NEAR-D@ec.europa.eu

Za korisnika instrumenta IPA III:

Nacionalni IPA koordinator Direkcija za europske integracije Đoke Mazalića 5

71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina e-mail: kabinet.dei@dei.gov.ba

Članak 86. Prilozi

Prilozi ovog sporazuma sastavni su dio ovog sporazuma.

Članak 87. Stupanje na snagu

Ovaj Sporazum stupa na snagu na dan kada posljednja strana u pisanom obliku obavijesti drugu o svom odobrenju u skladu sa zakonodavstvom ili postupkom te Strane.

Članak 88. Primjenjivost okvirnog sporazuma za IPA II

Okvirni sporazumi potpisani između Komisije i Bosne i Hercegovine ostaju primjenjivi na pomoć usvojenu u okviru prethodnih pretpristupnih instrumenata, sve dok se takva pomoć ne dovrši u skladu s uvjetima relevantnih okvirnih sporazuma.

Članak 89. Izmjene i dopune

Ovaj će se Sporazum revidirati nakon srednjoročne evaluacije Instrumenta pretpristupne pomoći.

Svaka izmjena i dopuna o kojoj se Strane dogovore bit će u pisanom obliku i činit će dio ovog Sporazuma. Takva izmjena i dopuna stupa na snagu u skladu s postupkom utvrđenim u članku 87. Komisija može jednostrano mijenjati ili ažurirati Priloge, osim Priloga A.

Članak 90. Obustava od strane Komisije i raskid.

(1) Ovaj sporazum bit će na snazi na neodređeno vrijeme osim ako ga Komisija ne obustavi ili ne raskine pismenom obavijesti bilo koje od stranaka. Obustava od strane Komisije stupa na snagu odmah, osim ako nije drugačije obaviješteno. Raskid stupa na snagu 3 mjeseca od datuma pisane obavijesti.

(2) Obustavom od strane Komisije ili raskidom ovog sporazuma od bilo koje od Strana, Komisija će obustaviti ili ukinuti svaku pomoć koja je još u tijeku, osim za poštovanje stečenih prava prema određenim ugovorima financiranim iz IPA-e.

Članak 91 Mjere ograničavanja EU-a

(1) Definicije

(a) "Mjere ograničavanja EU-a" označavaju mjere ograničavanja donesene u skladu s Ugovorom o Europskoj uniji (TEU) ili Ugovorom o funkcioniranju Europske unije (UFEU).

(b) "Ograničena osoba" označava sve subjekte, pojedince ili grupe pojedinaca koje je EU odredila kao podložni Mjerama ograničenja EU-a[1]

[1] www.sanctionsmap.eu. Karta sankcija je IT alat za utvrđivanje režima sankcija. Izvor sankcija proizlazi iz pravnih akata objavljenih u Službenom listu Europske unije (OJ). U slučaju neslaganja između objavljenih pravnih akata i ažuriranja na web stranici, prevladava verzija OJ-a.

(2) U svim svojim odnosima, stranke priznaju da se prema pravu EU-a nikakvi fondovi ili gospodarski resursi EU-a ne smiju izravno ili neizravno staviti na raspolaganje Ograničenim osobama ili u njihovu korist.

(3) Korisnik IPA III osigurava da nijedna transakcija koja je predmet provjerenog kršenja popisa sankcija EU-a nema izravnu ili neizravnu korist od financiranja EU-a. Korisnik IPA III obvezuje se osigurati ovu obvezu na sljedeće načine:

(a) provjerom svakog izvođača, korisnika granta i krajnjeg primatelja s kojima korisnik IPA III ima ili se očekuje da će imati izravan ugovorni odnos (izravni primatelj) krši li popis sankcija EU-a, prije sklapanja i prije plaćanja prema relevantnim sporazumima, kako bi se procijenilo je li takav primatelj Ograničena osoba.

(b) provjerom ili drugim odgovarajućim sredstvima (koji mogu uključivati naknadnu provjeru) na osnovi pristupa temeljenog na riziku, da nijedan subjekt koji bi neizravno primio sredstva EU-a nije Ograničena osoba.

(4) U slučaju da korisnik IPA III ocijeni da je bilo koji od primatelja (izravnih ili neizravnih) sredstava EU-a Ograničena osoba, korisnik IPA III odmah će obavijestiti Komisiju.

(5) Ne dovodeći u pitanje obvezu iz točke 3. gore, ako Komisija ocijeni da korištenje financijske pomoći Unije u okviru IPA III rezultira ili je rezultiralo kršenjem mjera ograničavanja EU-a, odgovarajući iznosi neće biti prihvatljivi za financijsku pomoć Unije u okviru IPA III. To ne dovodi u pitanje bilo kakva prava koja bi Komisija mogla imati da obustavi ili prekine radnju na koju se odnosi takvo kršenje, da povrati sva sredstva EU-a koja je pridonijela Komisija ili da obustavi ili ukine ovaj okvirni sporazum o financijskom partnerstvu.

(6) Određivanje popravnih mjera vršit će se u skladu s načelom proporcionalnosti. Popravne mjere primjenjuju se samo na sredstva EU-a koja su stavljena na raspolaganje primatelju ili u korist primatelja za razdoblje tijekom kojeg je ostao Ograničena osoba.

(7) Ova klauzula ne dovodi u pitanje iznimke sadržane u Mjerama ograničavanja EU-a.

Ovaj je sporazum sastavljen u dva originalna primjerka na engleskom jeziku.

Potpisao, za i u ime Bosne i Hercegovine, u Sarajevu dana

_____

Dr. **Zoran Tegeltija**

Predsjedavajući Vijeća ministara

Potpisala, za i u ime Komisije, u Briselu, dana 20.04.2022. godine

/vlastoručni potpis/

Gđa. **Michela Matuella**

V.d. direktorice

PRILOG A

Funkcije i odgovornosti struktura i tijela uspostavljenih u skladu s člankom 10.u neizravnom upravljanju od strane korisnika instrumenta IPA III

Klauzula 1. Opće odredbe

(1) Funkcije i odgovornosti struktura i tijela uspostavljenih na temelju članka 10.u neizravnom upravljanju od strane korisnika instrumenta IPA III, koje su utvrđene ovim Prilogom, proizlaze iz odredaba ovog Sporazuma.

(2) Pojedinosti o tome kako se te funkcije i odgovornosti izvršavaju u praksi mogu se dodatno definirati u:

(a) sektorskim sporazumima, zaključenim u skladu s člankom 9.;

(b) sporazumima o financiranju, zaključenim u skladu s člankom 8.;

(c) bilateralnim sporazumima između korisnika instrumenta IPA III za upravljanje programima prekogranične suradnje koji se provode u neizravnom upravljanju, zaključenim u skladu s člankom 70.;

(d) formalnim radnim aranžmanima koji detaljno navode prava i obveze struktura i tijela, sklopljenim u skladu s člankom 11. stavak (3), točka a);

(e) uspostavljanju sustava unutarnje kontrole, u skladu s člankom 12. stavak (3), točka a);

(f) svaki drugi odnos koji uključuje te strukture i tijela, a koji je relevantan za provedbu pomoći u okviru IPA III u neizravnom upravljanju od strane korisnika instrumenta IPA III.

(3) Izvori navedeni u stavku (2) mogu sadržavati dodatne funkcije i odgovornosti struktura i tijela uspostavljenih u skladu s člankom 10..

Klauzula 2. Sve strukture i tijela

Strukture i tijela uspostavljena u korisniku instrumenta IPA III obavljat će, u skladu s člankom 10. stavak (1), točke (a) do (d) ovog Sporazuma, sljedeće funkcije i odgovornosti u okviru svojih mandata i nadležnosti:

(1) primjenjivanje i promidžba načela financijske pomoći Unije u okviru instrumenta IPA III, u skladu s člankom 5. stavak (2);

(2) osiguravanje zakonitosti i pravilnosti poslova za koje su odgovorni;

(3) poštivanje načela dobrog financijskog upravljanja, transparentnosti i nediskriminacije, u skladu s člankom 12. stavak (2);

(4) osiguravanje razine zaštite financijskih interesa Europske unije koja je jednaka onoj koja je predviđena kada Komisija izravno provodi sredstva IPA III, u skladu s člankom 12. stavak (2) i člankom 12. stavak (3);

(5) održavanje usklađenost s okvirom unutarnje kontrole, u skladu s Prilogom B;

(6) osiguravanje interne revizije svojih struktura i poslovnih procesa;

(7) nadziranje podređenih subjekata;

(8) osiguravanje i poštivanje odgovarajuće podjele dužnosti;

(9) uspostavljanje učinkovitih i razmjernih mjera za borbu protiv nepravilnosti, prijevare, korupcije i sukoba interesa, u skladu s člankom 51.;

(10) osiguravanje da agenti ili predstavnici Komisije, uključujući OLAF, mogu pregledati svu relevantnu dokumentaciju i račune koji se odnose na stavke financirane iz instrumenta IPA III, u skladu s člankom 50. stavak (4);

(11) pomoć Europskom revizorskom sudu da provede revizije u vezi s korištenjem pomoći u okviru instrumenta IPA III, u skladu s člankom 50. stavak (4);

(12) osiguravanje zaštite osobnih podataka jednako zaštiti iz Uredbi (EU) br. 2018/1725 i (EZ) br. 2016/679, u skladu s člankom 12. stavak (3), točka f) i člankom 25.;

(13) osiguravanje javnosti, transparentnosti, strateške komunikacije i vidljivosti pomoći u okviru instrumenta IPA III, u skladu s člankom 12. stavak (2), i člancima 23. i 24.;

(14) olakšavanje nadležnim tijelima korisnika instrumenta IPA III dodjele olakšica za provedbu akcija i izvršenje ugovora, te primjenu pravila o porezima, carinskim pristojbama i drugim fiskalnim naknadama, u skladu s člancima 27. i 28.;

(15) sudjelovanje u odborima za praćenje i dostavljanje tim odborima svih potrebnih informacija za podršku njihovom radu, u skladu s člancima 52, 53. i 78.;

(16) podržavanje evaluacijskih zadaća i olakšavanje pristupa podacima i relevantnim informacijama potrebnim za provođenje evaluacija, u skladu s člancima 55. i 56.;

(17) čuvanje dokumenata i informacija kako bi se osigurao dovoljno detaljan revizijski trag, u skladu s člancima 32. i 49.;

(18) poduzimanje svih ostalih potrebnih koraka za olakšavanje provedbe pomoći IPA III, u skladu s člankom 6. stavak (1), točka d).

Klauzula 3 Nacionalni IPA koordinator (NIPAC)

(1) NIPAC ima opću koordinacijsku ulogu u pružanju pomoći u okviru instrumenta IPA III kod korisnika instrumenta IPA III, u skladu s člankom 6..

(2) NIPAC snosi cjelokupnu odgovornost za programiranje pomoći od strane korisnika instrumenta IPA III. U tom kontekstu, NIPAC će:

(a) osigurati blisku vezu između korištenja pomoći u okviru instrumenta IPA i općeg procesa pristupanja, u skladu s člankom 6. stavak (1), točka (a);

(b) koordinirati pripremu i dostaviti Komisiji strateški odgovor, u skladu s člankom 16. stavak (3);

(c) koordinirati pripremu akcijskih dokumenata, u skladu s člankom 16. stavak (3);

(d) koordinirati pripremu programskih dokumenata operativnih programa u skladu s člankom 16. stavak (5) i programa prekogranične suradnje, u skladu s člankom69;

(e) koordinirati pripremu izmjena i dopuna programa, u skladu s člancima 17. i 69.; osim IPARD III programa, za koje će Upravno tijelo IPARD-a predložiti izmjene i dopune Komisiji, uz kopiju NIPAC-u.

(f) dostaviti velike projekte Komisiji na ocjenu, u skladu s člankom 16. stavak (6);

(g) osigurati da se relevantna javna tijela i dionici kao što su gospodarski, društveni i okolišni partneri, organizacije civilnog društva i lokalne vlasti propisno konzultiraju i imaju pravovremeni pristup relevantnim informacijama u vezi s pomoći iz instrumenta IPA III, u skladu s člankom 16. stavak (4).

(3) NIPAC je odgovoran za sljedeće poslove upravljanja i kontrole:

(a) uspostavljanje, funkcioniranje i sudjelovanje dionika u odborima za praćenje, u skladu s člancima 52, 53. i 78.;

(b) aktivnosti evaluacije i pristup podacima kod korisnika instrumenta IPA III, u skladu s člancima 55. i 56..

(4) NIPAC će se pridržavati zahtjeva za izvješćivanje iz članaka 59. i 60. ovog Sporazuma.

Klauzula 4. Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje (NAO)

(1) NAO snosi cjelokupnu odgovornost za financijsko upravljanje pomoći u okviru instrumenta IPA III kod korisnika instrumenta IPA III te za zakonitost i pravilnost izdataka.

(2) NAO snosi cjelokupnu odgovornost za uspostavljanje i funkcioniranje sustava upravljanja i kontrole IPA III kod korisnika instrumenta IPA III. U tom smislu, NAO će:

(a) pripremiti i dostaviti Komisiji zahtjev za povjeravanje zadaća izvršenja proračuna za određeni program korisniku instrumenta IPA III, u skladu s člankom 13. stavak (1) i člankom 13. stavak (2);

(b) bez odlaganja obavijestiti Komisiju o svim suštinskim promjenama u sustavima, pravilima ili postupcima koji se odnose na zadaće izvršenja proračuna povjerene korisniku instrumenta IPA III, u skladu s člankom 12. stavak (4);

(c) pratiti kontinuirano ispunjavanje zahtjeva iz članka 12. stavak (2), članka 12. stavak (3) i Priloga B od strane struktura i tijela;

(d) obavijestiti Komisiju, s kopijom obavijesti za NIPAC i Revizorsko tijelo, o svakom neispunjavanju ovih zahtjeva i poduzeti sve odgovarajuće zaštitne mjere u vezi s izvršenim plaćanjima ili potpisanim ugovorima, u skladu s člankom 14. stavak (1);

(e) poduzeti sve potrebne korake kako bi se osiguralo ponovno ispunjavanje zahtjeva iz članka 12. stavak (2), članka 12. stavak (3) i Priloga B.

(f) uzeti u obzir rezultate svih vanjskih provjera i revizija povezanih sa sustavom upravljanja i kontrole instrumenta IPA III, uključujući one koje provode Revizorsko tijelo, Komisija ili Europski revizorski sud, te koordinirati pripremu i provedbu povezanih akcijskih planova, s ciljem poboljšanja usklađenosti i učinkovitosti sustava upravljanja i kontrole instrumenta IPA III;

(g) osigurati istragu i učinkovito postupanje u slučajevima sumnje na nepravilnosti, prijevaru, korupciju i sukob interesa, te funkcioniranje s tim povezanog mehanizma kontrole i izvješćivanja, u skladu s člankom 51. stavci (3) i (4);

(h) službi za koordinaciju borbe protiv prijevara iz članka 50. stavak (2) dati mogućnost izravnog prijavljivanja sumnje na nepravilnosti i prijevaru i održavati redoviti dijalog o prijavljivanju nepravilnosti s tom službom, kako bi se spriječilo dvostruko prijavljivanje slučajeva ili propustilo prijavljivanje.

(3) U oblasti financijskog upravljanja NAO će:

(a) uspostaviti obračunski računovodstveni sustav za evidentiranje i pohranjivanje, u elektroničkom obliku, točne, potpune i pouzdane računovodstvene evidencije za svaki IPA III program/akciju/operaciju koju provodi u neizravnom upravljanju korisnik instrumenta IPA III, u skladu s člankom 58. stavak (2);

(b) organizirati i upravljati sustavom računa u eurima;

(c) slati Komisiji predviđanje vjerojatnih zahtjeva za plaćanje, u skladu s člankom 33. stavak (3);

(d) slati Komisiji zahtjeve za plaćanje i primati uplate od Komisije, u skladu s člancima 33, 34, 35. i 36.

(e) osigurati postojanje, ispravnost i dostupnost elemenata sufinanciranja;

(f) sredstva primljena od Komisije i javnog sufinanciranja staviti na raspolaganje posredničkim tijelima za financijsko upravljanje za daljnji prijenos primateljima pomoći iz instrumenta IPA III;

(g) osigurati postojanje i dostupnost dovoljno sredstava za rješavanje mogućih nedostataka zbog zakašnjelog prijenosa sredstava od Komisije ili naloga za povrat koje je izdala Komisija, u skladu s člankom 33. stavak (8);

(h) obavljati devizno poslovanje prema potrebi;

(i) izvršiti financijske prilagodbe, u skladu s člankom 41.;

(j) davati komentare i informacije u postupcima za financijske ispravke, u skladu s člankom 44.;

(k) iznositi zapažanja o namjeri Komisije da prekine ili obustavi plaćanja u skladu s člancima 38. i 39.i poduzimati korektivne mjere prema potrebi;

(l) vratiti sredstva u proračun Unije nakon naloga za povrat koje izdaje Komisija, u skladu s člancima 40. i 46.;

(4) NAO će se pridržavati zahtjeva za izvješćivanje koji su navedeni u članku 61..

Klauzula 5. Upravljačka struktura (MS), Potporni ured NAO-a (NAOSO) i Računovodstvena služba (AB)

(1) Upravljačku strukturu čine Potporni ured NAO-a i Računovodstvena služba.

(2) Računovodstvena služba nalazi se u ministarstvu korisnika instrumenta IPA III s nadležnostima za središnji proračun i djeluje kao središnji subjekt riznice.

(3) Potporni ured NAO-a pruža potporu NAO-u u izvršavanju zadaća iz članka 4. stavak 2..

(4) Računovodstvena služba podržava NAO u izvršavanju zadaća navedenih u članku 4. stavak 3.i članku 61. stavak 5..

(5) Potporni ured NAO-a i Računovodstvena služba će surađivati kako bi osigurali usklađenost, integritet, djelotvornost i učinkovitost sustava upravljanja, kontrole i financijskog upravljanja koji je kod korisnika instrumenta IPA III uspostavljen za realiziranje pomoći u okviru IPA III.

Klauzula 6. Upravljačko tijelo (MA)

(1) Upravljačko tijelo svakog programa odgovorno je za cjelokupno upravljanje programom.

(2) Upravljačko tijelo će odrediti jedno ili više posredničkih tijela za obavljanje poslova financijskog upravljanja programom (posrednička tijela za financijsko upravljanje).

(3) Poslovi financijskog upravljanja bit će odvojeni od Upravljačkog tijela. Posredničko tijelo za financijsko upravljanje samostalno donosi financijske odluke unutar programa.

(4) Upravljačko tijelo nadzire rad posredničkih tijela za financijsko upravljanje, uz poštivanje njihove samostalnosti u donošenju financijskih odluka u okviru programa.

(5) Upravljačko tijelo programa može odrediti jedno ili više posredničkih tijela za obavljanje poslova upravljanja područjem politike za koje su odgovorna u sustavu upravljanja ili administracije korisnika instrumenta IPA III (Posrednička tijela za upravljanje politikama).

(6) Upravljačko tijelo nadzire rad posredničkih tijela za upravljanje politikom.

(7) Kako bi učinkovito upravljalo programima, Upravljačko tijelo može izvršavati zadaće utvrđene u klauzulama 2, 3. stavak (2), 3. stavak (3), 4. stavak (2) i 7. stavak (2) na razini programa, prema potrebi.

(8) Upravljačko tijelo dužno je udovoljiti zahtjevima izvješćivanja iz članka 62. ovog Sporazuma.

Klauzula 6a IPA Upravljačko tijelo za ruralni razvoj (IPARD)

(1) Upravljačko tijelo IPARD-a će biti odgovorno za pripremu i implementaciju IPARD III programa, koji će biti detaljnije opisan u sektorskom sporazumu.

(2) Upravljačko tijelo IPARD-a će obavljati svoje funkcije u cilju efikasne implementacije IPARD III programa.

(3) U skladu s člankom 10. stavkom 1. točkom (d) također je odgovorno za:

(a) izradu nacrta programa IPARD III i svih njegovih izmjena, uključujući one koje zahtijeva Komisija;

(b) upravljivost i provjerljivost mjera, koje će se definirati u IPARD III programu u suradnji s Agencijom IPARD;

(c) odabir mjera u okviru svakog poziva za podnošenje prijava u okviru IPARD III programa i njihov vremenski raspored, uvjete prihvatljivosti i financijsku dodjelu po mjeri, po pozivu. Odluke se donose u dogovoru s IPARD agencijom;

(d) osiguravanje da je odgovarajuća nacionalna pravna osnova za provedbu IPARD III uspostavljena i ažurirana prema potrebi;

(e) pomaganje u radu sektorskog nadzornog odbora kako je navedeno u članku 53., posebice pružanjem dokumenata potrebnih za praćenje kvalitete provedbe IPARD III programa.

(4) Upravno tijelo IPARD-a uspostavit će sustav izvješćivanja i informiranja za prikupljanje financijskih i statističkih informacija o napretku IPARD III programa, također na temelju informacija koje će dostaviti IPARD Agencija, te će te podatke proslijediti nadzornom odboru IPARD III, u skladu s dogovorima između Bosne i Hercegovine i Komisije, koristeći, gdje je to moguće, kompjuterizirane sustave koji omogućuju razmjenu podataka s Komisijom i koji su povezani sa sustavom izvješćivanja i informacija koji će uspostaviti NAO.

Sustav izvješćivanja i informiranja trebao bi pridonijeti godišnjim i konačnim izvješćima o provedbi iz članka 59.

(5) Upravljačko tijelo IPARD-a predložit će Komisiji izmjene IPARD III programa, s kopijom NIPAC-u, nakon konzultacija s IPARD Agencijom i nakon što se složi nadzorni odbor IPARD III. Upravljačko tijelo IPARD-a odgovorno je osigurati da relevantna tijela budu obaviještena o potrebi za uvođenjem odgovarajućih administrativnih promjena kada su takve promjene potrebne nakon odluke Komisije o izmjeni IPARD III programa.

(6) Upravno tijelo IPARD-a svake godine izrađuje akcijski plan za planirane operacije u okviru Mjere tehničke pomoći, koji se dostavlja nadzornom odboru IPARD III na suglasnost.

(7) Upravno tijelo IPARD-a izrađuje plan evaluacije u skladu s člankom 56. On se dostavlja sektorskom nadzornom odboru iz članka 53. najkasnije godinu dana nakon što Komisija usvoji IPARD III program. Izvještava nadzorni odbor IPARD III i Komisiju o napretku postignutom u provedbi ovog plana.

(8) Upravljačko tijelo IPARD-a sastavlja koherentan plan aktivnosti vidljivosti i komunikacije u skladu s člankom 24. te se savjetuje i obavještava Komisiju, nakon što je primio savjet sektorskog nadzornog odbora. Plan posebno pokazuje poduzete inicijative i inicijative koje treba poduzeti u pogledu informiranja šire javnosti o ulozi koju Unija igra u programu IPARD III i njegovim rezultatima.

(9) Kada se dio njegovih zadaća prenese na drugo tijelo, Upravljačko tijelo IPARD-a zadržava punu odgovornost za upravljanje i provedbu tih zadaća u skladu s načelom dobrog financijskog upravljanja.

Klauzula 6b IPA Agencija za ruralni razvoj (IPARD)

(1) IPARD Agenciji dodijelit će se funkcije i odgovornosti koje će se detaljnije razraditi u sektorskom sporazumu.

U skladu s člankom 10. stavkom 1. također je odgovorna za:

(a) pružanje potvrde Upravljačkom tijelu o kontrolisanosti i provjerljivosti mjera u IPARD III programu;

(b) upućivanje poziva za podnošenje prijava i objavljivanje odredbi i uvjeta za ispunjavanje uvjeta uz prethodni dogovor s Upravljačkim tijelom o pitanjima postavljenim u klauzulama 6a stavak (3) točka (c) i 8 stavak (2) točka (c);

(c) odabir projekata koji će se provoditi;

(d) utvrđivanje ugovornih obveza u pisanom obliku između IPARD Agencije i primatelja, uključujući informacije o mogućim sankcijama u slučaju nepoštivanja tih obveza i, prema potrebi, izdavanje odobrenja za početak rada. IPARD Agencija može nastaviti ugovarati ili preuzimati obveze prema ovom Sporazumu za određenu mjeru do datuma kada [IPA III korisnik] počne sklapati ugovore ili preuzimati obveze za ovu mjeru u okviru bilo kojeg programa nasljednika IPARD III;

(e) naknadno djelovanje kako bi se osigurao napredak projekata koji se provode;

(f) izvješćivanje o napretku mjera koje se provode prema pokazateljima;

(g) osiguravanje da primatelj bude svjestan doprinosa Unije projektu;

(h) osiguravanje izvješćivanja o nepravilnostima na nacionalnoj razini;

(i) osiguravanje da NAO, Upravljačka struktura i Upravljačko tijelo IPARD-a dobiju sve informacije potrebne za obavljanje svojih zadaća;

(j) osiguravanje poštivanje obveza u vezi s publicitetom kako je navedeno u članku 23.

(2) U pogledu ulaganja u infrastrukturne projekte takve vrste za koju bi se inače očekivalo da će ostvariti znatan neto prihod, IPARD Agencija će prije sklapanja ugovornih aranžmana s potencijalnim primateljem procijeniti je li projekt takve vrste. Ako se može zaključiti da jest, IPARD Agencija osigurava da javna potpora iz svih izvora ne prelazi 50% ukupnih troškova povezanih s projektom i koji se smatraju prihvatljivim za sufinanciranje od strane Unije.

(3) IPARD Agencija osigurava da za bilo koji projekt u okviru IPARD III programa akumulacija javne potpore

dodijeljene iz svih izvora ne prelazi maksimalne gornje granice za javnu potrošnju.

Klauzula 7. Posredničko tijelo za upravljanje politikom (IBPM)

(1) Ako je imenovano, Posredničko tijelo za upravljanje politikom podržava Upravljačko tijelo u svim pitanjima za koja je odgovorno u sustavu upravljanja ili administracije korisnika instrumenta IPA III.

(2) Ako je imenovano, Posredničko tijelo za upravljanje politikom osigurava tehničku ekspertizu za programiranje, provedbu, upravljanje i kontrolu programa. U tom kontekstu, Posredničko tijelo za upravljanje politikom će:

(a) predložiti operacije za financiranje i sastaviti programske dokumente;

(b) pripremiti tehničku dokumentaciju potrebnu za raspisivanje poziva za podnošenje ponuda i poziva za dostavu prijedloga te pomoći u pripremi odgovora na zahtjeve za pojašnjenjem;

(c) imenovati članove ocjenjivačkih odbora s pravom glasa;

(d) uspostaviti tim stručnjaka ili podržati Upravljačko tijelo u uspostavljanju takvog tima kako bi apsorbirao rezultate aktivnosti i ugovora čija je provedba u tijeku;

(e) pratiti tehničke aspekte akcija i ugovora;

(f) potvrditi da su ugovorene usluge pružene, da je roba isporučena i instalirana, da su radovi dovršeni i da su akcije provedene;

(g) obavljati svaki drugi zadatak ili podržavati svaki drugi zahtjev koji ovisi o tehničkoj stručnosti Posredničkog tijela za upravljanje politikom.

Klauzula 8. Posredničko tijelo za financijsko upravljanje (IBFM)

(1) U suradnji s drugim strukturama i tijelima, Posredničko tijelo za financijsko upravljanje će:

(a) osigurati da su aktivnosti predložene za financiranje u skladu s postupcima i kriterijima primjenjivim na program, akciju, poziv za podnošenje ponuda i poziv za podnošenje prijedloga;

(b) obavljati praćenje na razini ugovora, uključujući administrativne, financijske, tehničke i fizičke aspekte izvršenja ugovora;

(c) provjeriti jesu li plaćanja primateljima u skladu sa pravom Unije i korisnika instrumenta IPA III, zahtjevima programa i uvjetima ugovora;

(2) Posredničko tijelo za financijsko upravljanje samostalno obavlja sljedeće poslove:

(a) upravlja postupcima nabave, postupcima dodjele grantova i drugim postupcima ugovaranja, u skladu s člancima 18, 19. i 22.;

(b) osigurava da su aktivnosti odabrane za financiranje u skladu s postupcima i kriterijima koji se primjenjuju na program, akciju, poziv za podnošenje ponuda i poziv za podnošenje prijedloga;

(c) zaključuje ugovore i dodatke;

(d) odobrava plaćanja primateljima pomoći u okviru instrumenta IPA III;

(e) odobrava povrate od primatelja pomoći iz okvira instrumenta IPA III.

Klauzula 9. Revizorsko tijelo (AA)

(1) Korisnik IPA III će osigurati postojanje Revizorskog tijela, koje će biti javno tijelo koje je funkcionalno neovisno o strukturama i tijelima iz članka 10, stavak (1), točke (a) do (d). Revizorsko tijelo uživa potrebnu financijsku autonomiju.

(2) Voditelj Revizorskog tijela mora posjedovati odgovarajuću stručnost, znanje i iskustvo u području revizije za obavljanje potrebnih poslova.

(3) Revizorski posao koji obavlja Revizorsko tijelo vrši se u skladu s međunarodno prihvaćenim standardima revizije. Uključuje revizije sustava, revizije poslovanja i revizije računa.

(4) Do kraja studenog svake godine, Revizorsko tijelo dužno je, uz kopiju dostavljenu NAO-u, Komisiji dostaviti revizorsku strategiju temeljenu na procjeni rizika, u skladu s modelom navedenim u Prilogu G. Revizorska strategija pokriva tri sljedeće financijske godine i ažurira se godišnje. Daljnji posebni zahtjevi za revizorsku strategiju mogu biti navedeni u sektorskom sporazumu ili sporazumu o financiranju.

(5) Komisija može dati daljnje smjernice o metodologiji za revizorski rad, izvješća i mišljenja.

(6) Revizorsko tijelo dužno je udovoljiti zahtjevima izvješćivanja iz članka 63..

PRILOG B

OKVIR INTERNE KONTROLE

Komponente, načela i karakteristike okvira interne kontrole IPA III u neizravnom upravljanju od strane zemalja korisnica

I. OKRUŽENJE KONTROLE

Okruženje za vršenje kontrole je skup standarda ponašanja, procesa i struktura koji pružaju osnovu za provođenje interne kontrole u cijeloj organizaciji[1]. Više rukovodstvo[2] postavlja ton na vrhu u pogledu važnosti interne kontrole, uključujući očekivane standarde ponašanja.

1. Organizacija pokazuje predanost integritetu i etičkim vrijednostima.

Karakteristike:

1.1. Ton na vrhu. Sve razine upravljanja poštuju integritet i etičke vrijednosti u svojim uputama, akcijama i ponašanju.

1.2. Standardi ponašanja. Integritet i etičke vrijednosti utvrđeni su standardima ponašanja i shvaćeni na svim razinama organizacije, kao i od strane vanjskih pružatelja usluga i korisnika.

1.3. Usklađenost sa standardima. Uspostavljeni su procesi za procjenu jesu li pojedinci i subjekti usklađeni sa standardima ponašanja i za pravodobno rješavanje odstupanja.

2. Više rukovodstvo vrši nadzor nad razvojem i provedbom interne kontrole.

Karakteristike:

2.1. Više rukovodstvo nadzire upravljanje, upravljanje rizicima i prakse interne kontrole te preuzima ukupnu odgovornost za upravljanje na nižim razinama. To se događa korištenjem odgovarajućih radnih aranžmana i komunikacijskih kanala.

2.2. Svaki rukovoditelj nadzire sustave interne kontrole unutar svog subjekta. Svaki rukovoditelj nadzire razvoj i izvođenje interne kontrole. U toj zadaći podržavaju ih koordinatori interne kontrole.

2.3. Svaki viši rukovoditelj daje izjavu o jamstvu za odgovarajuću raspodjelu resursa i njihovu upotrebu u namjeravane svrhe i u skladu s načelima dobrog financijskog upravljanja, kao i za primjerenost postojećih kontrolnih postupaka.

2.4. Koordinatori unutarnje kontrole imaju ključnu ulogu u koordinaciji pripreme izjava o jamstvu.

3. Uprava uspostavlja strukture, linije izvješćivanja i odgovarajuća tijela i odgovornosti u ostvarivanju ciljeva.

Karakteristike:

[1] U ovom Prilogu organizacija označava cijeli sustav uspostavljen u zemlji korisnici za upravljanje i kontrolu IPA III.

[2] U ovom se Prilogu više rukovodstvo sastoji od NAO-a i voditelja upravljačkih tijela.

3.1. Upravljačke strukture su sveobuhvatne. Dizajn i primjena struktura upravljanja i nadzora pokrivaju sve politike, programe i aktivnosti. Pokrivaju sve vrste rashoda, mehanizme isporuke i subjekte zadužene za izvršenje proračuna kako bi podržali postizanje političkih, operativnih i kontrolnih ciljeva.

3.2. Ovlasti i odgovornosti. Viši rukovoditelji, prema potrebi, delegiraju ovlasti i koriste odgovarajuće procese i tehnologiju za dodjelu odgovornosti i, prema potrebi, razdvajanje dužnosti na različitim razinama organizacije.

3.3. Linije izvješćivanja. Viši rukovoditelji osmišljavaju i ocjenjuju linije izvješćivanja unutar subjekata kako bi omogućili izvršavanje ovlasti, ispunjavanje odgovornosti i protok informacija.

4. Organizacija pokazuje predanost privlačenju, razvoju i zadržavanju kompetentnih pojedinaca u skladu s ciljevima.

Karakteristike:

4.1. Okvir kompetencija. Subjekti definiraju kompetencije potrebne za potporu ostvarivanja ciljeva i redovito ih ocjenjuju u cijeloj organizaciji, poduzimajući mjere za otklanjanje nedostataka gdje je to potrebno.

4.2. Profesionalni razvoj. Subjekti pružaju obuku i podučavanje koji su potrebni za privlačenje, razvoj i zadržavanje dovoljnog broja kompetentnog osoblja.

4.3. Mobilnost. Subjekti planiraju mobilnost osoblja kako bi postigli pravu ravnotežu između kontinuiteta i obnove.

4.4. Uspostavljeni su aranžmani za planiranje sukcesije i zamjenu za operativne aktivnosti i financijske transakcije kako bi se osigurao kontinuitet poslovanja.

5. Organizacija smatra pojedince odgovornim za njihove odgovornosti unutar interne kontrole u ostvarivanju ciljeva.

Karakteristike:

5.1. Provedba odgovornosti. Organizacija definira jasne uloge i odgovornosti i smatra pojedince odgovornim za vršenje odgovornosti interne kontrole u cijeloj organizaciji i, po potrebi, za provedbu korektivnih radnji.

5.2. Ocjenjivanje osoblja. Učinkovitost, sposobnosti i ponašanje osoblja u službi ocjenjuju se jednom godišnje u odnosu na očekivane standarde ponašanja i postavljene ciljeve. Slučajevi nedovoljnog učinka rješavaju se na odgovarajući način.

5.3. Unapređenje osoblja. O unapređenju se odlučuje nakon razmatranja usporednih zasluga kvalificiranog osoblja, posebno uzimajući u obzir njihova izvješća o ocjeni.

II. PROCJENA RIZIKA

Procjena rizika je dinamičan i iterativni proces za identificiranje i procjenu rizika, koji bi mogli utjecati na postizanje ciljeva, te za određivanje načina na koji takvim rizicima treba upravljati.

6. Organizacija specificira ciljeve dovoljno jasno da se omogući identifikacija i procjena rizika koji se odnose na ciljeve.

Karakteristike:

6.1. Misija. Subjekti imaju ažurirane izjave o misiji koje su usklađene na svim hijerarhijskim razinama, sve do zadaća i ciljeva dodijeljenih pojedinim članovima osoblja. Izjave o misiji usklađene su s odgovornostima subjekata i ciljevima politike.

6.2. Ciljevi su postavljeni na svakoj razini. Ciljevi subjekata jasno su postavljeni i ažurirani kada je to potrebno (npr. značajne promjene prioriteta, aktivnosti ili organigrama). Dosljedno se filtriraju do različitih razina organizacije, a rukovodstvo i osoblje ih priopćavaju i razumiju.

6.3. Postavljaju se ciljevi za najznačajnije aktivnosti. Ciljevi[1] i pokazatelji[2] pokrivaju najznačajnije aktivnosti subjekta koje pridonose ostvarivanju prioriteta kao i operativnom upravljanju.

6.4. Ciljevi čine osnovu za izdvajanje sredstava. Uprava koristi postavljene ciljeve kao osnovu za raspodjelu raspoloživih resursa potrebnih za postizanje ciljeva politike, poslovanja i financijskog učinka.

6.5. Ciljevi financijskog izvješćivanja. Ciljevi financijskog izvješćivanja u skladu su s računovodstvenim načelima koje zahtijeva Komisija.

6.6. Ciljevi nefinancijskog izvješćivanja. Nefinancijsko izvješćivanje daje upravi točne i potpune informacije potrebne za upravljanje organizacijom na svim razinama.

6.7. Tolerancija rizika i materijalnost. Prilikom postavljanja ciljeva, rukovodstvo definira prihvatljive razine varijacije u odnosu na njihovo postizanje (tolerancija na rizik) kao i odgovarajuću razinu materijalnosti za potrebe izvještavanja, uzimajući u obzir isplativost.

6.8. Praćenje. Postavljanje ciljeva i pokazatelja uspješnosti omogućuje praćenje napretka prema njihovom postizanju.

7. Organizacija identificira rizike za postizanje svojih ciljeva i analizira rizike kao osnovu za određivanje načina na koji rizicima treba upravljati.

Karakteristike:

7.1. Identifikacija rizika. Svaki subjekt identificira i procjenjuje rizike na različitim organizacijskim razinama, analizirajući unutarnje i vanjske čimbenike. Rukovodstvo i osoblje uključeni su u proces na odgovarajućoj razini.

7.2. Procjena rizika. Subjekt procjenjuje važnost identificiranih rizika i određuje kako odgovoriti na značajne rizike s obzirom na to kako svakim od njih treba upravljati i hoće li prihvatiti, izbjeći, smanjiti ili podijeliti rizik. Intenzitet kontrole ublažavanja proporcionalan je značaju rizika.

7.3. Identifikacija rizika i procjena rizika integrirani su u godišnje planiranje i redovito se prate.

8. Prilikom procjene rizika za postizanje ciljeva, organizacija razmatra mogućnost za prijevaru.

Karakteristike:

8.1. Rizik od prijevare. Postupci utvrđivanja i procjene rizika (vidi načelo 7) razmatraju moguće poticaje, pritiske, prilike i stavove koji mogu dovesti do bilo koje vrste prijevare, posebice lažnog prijavljivanja, gubitka imovine, otkrivanja osjetljivih informacija i korupcije.

8.2. Strategija protiv prijevara. Organizacija u cjelini i svaki subjekt uspostavljaju i provode mjere za suzbijanje prijevara i svih nezakonitih aktivnosti koje utječu na financijske interese EU. Oni to čine uspostavljanjem zdrave strategije za borbu protiv prijevare kako bi poboljšali sprječavanje, otkrivanje i uvjete za istragu prijevare, te utvrdili mjere odštete i odvraćanja, s proporcionalnim i odvraćajućim sankcijama.

9. Organizacija identificira i procjenjuje promjene koje bi mogle značajno utjecati na sustav interne kontrole.

Karakteristike:

9.1. Procijeniti promjene. Proces identifikacije rizika uzima u obzir promjene u unutarnjem i vanjskom okruženju, u politikama i operativnim prioritetima, kao i u stavu uprave prema sustavu internih kontrola.

III. KONTROLNE AKTIVNOSTI

Kontrolne aktivnosti osiguravaju ublažavanje rizika vezanih uz postizanje ciljeva politike, poslovanja i interne kontrole. Izvode se na svim razinama organizacije, u različitim fazama poslovnih procesa i u tehnološkom okruženju. Mogu biti

[1] Ciljevi moraju biti SMART (specifični, mjerljivi, ostvarivi, relevantni i vremenski ograničeni).

[2] Pokazatelji moraju biti RACER (relevantni, prihvaćeni, vjerodostojni, jednostavni za praćenje i robusni).

preventivne ili detektivne i obuhvaćati niz ručnih i automatiziranih aktivnosti, kao i podjelu dužnosti.

10. Organizacija odabire i razvija kontrolne aktivnosti koje doprinose ublažavanju rizika za postizanje ciljeva do prihvatljivih razina.

Karakteristike:

10.1. Kontrolne aktivnosti provode se radi ublažavanja identificiranih rizika. Prilagođene su specifičnim aktivnostima i rizicima svakog subjekta, a njihov je intenzitet proporcionalan temeljnim rizicima.

10.2. Kontrolne aktivnosti integrirane su u strategiju kontrole. Strategija kontrole uključuje niz provjera, uključujući nadzorne aranžmane, a prema potrebi treba uključiti ravnotežu pristupa za ublažavanje rizika, uzimajući u obzir ručne i automatizirane kontrole, te preventivne i detektivne kontrole.

10.3. Podjela dužnosti. Prilikom uspostavljanja kontrolnih mjera, uprava razmatra jesu li dužnosti ispravno podijeljene između članova osoblja kako bi se smanjili rizici pogreške i neprimjerenih ili prijevarnih radnji.

10.4. Planovi kontinuiteta poslovanja koji se temelje na analizi utjecaja na poslovanje su uspostavljeni, ažurirani i korišteni od strane obučenog osoblja kako bi se osiguralo da je organizacija sposobna nastaviti raditi u najvećoj mogućoj mjeri u slučaju većeg poremećaja. Gdje je potrebno, planovi kontinuiteta poslovanja moraju uključivati koordinirane i dogovorene planove oporavka od katastrofe za vremenski osjetljivu prateću infrastrukturu (npr. IT sustave).

11. Organizacija odabire i razvija opće kontrolne aktivnosti nad tehnologijom kako bi podržala postizanje ciljeva.

Karakteristike:

11.1. Kontrola nad tehnologijom. Kako bi osigurali pouzdanost tehnologije koja se koristi u poslovnim procesima, uključujući automatizirane kontrole, te uzimajući u obzir cjelokupne korporativne procese, subjekti odabiru i razvijaju kontrolne aktivnosti nad stjecanjem, razvojem i održavanjem tehnologije i povezane infrastrukture.

11.2. Sigurnost IT sustava. Subjekti primjenjuju odgovarajuće kontrole kako bi osigurali sigurnost IT sustava čiji su oni vlasnici. To čine u skladu s načelima upravljanja IT sigurnošću, posebno u pogledu zaštite podataka, profesionalne tajne, dostupnosti, povjerljivosti i integriteta.

12. Organizacija provodi kontrolne aktivnosti kroz korporativne politike koje utvrđuju ono što se očekuje i u postupcima kojima se politike provode u djelo.

Karakteristike:

12.1. Odgovarajući postupci kontrole osiguravaju postizanje ciljeva. Kontrolni postupci dodjeljuju odgovornost za kontrolne aktivnosti subjektu ili pojedincu odgovornom za predmetni rizik. Zaduženi član(ovi) osoblja obavljaju kontrolne aktivnosti pravodobno i s dužnom pažnjom, po potrebi poduzimajući korektivne mjere. Uprava povremeno ponovno procjenjuje kontrolne postupke kako bi osigurala da ostaju relevantni.

12.2. Izvještavanje o iznimkama jedan je od upravljačkih alata koji se koriste za donošenje zaključaka o učinkovitosti interne kontrole i/ili potrebnim promjenama u sustavu internih kontrola. Uspostavljen je sustav koji osigurava da se svi slučajevi kontrola izmjena ili odstupanja od utvrđenih procesa i procedura dokumentiraju u izvješćima o iznimkama. Svi slučajevi moraju biti opravdani i odobreni prije nego što se poduzmu radnja, te centralno evidentirani.

12.3. Procjena učinka i evaluacija programa rashoda, zakonodavstva i drugih nepotrošnih aktivnosti provode se u skladu sa pravnim zahtjevima i najboljim praksama, kako bi se procijenila izvedba intervencija EU i analizirale opcije i povezani utjecaji na nove inicijative.

IV. INFORMACIJE I KOMUNIKACIJE

Informacije su potrebne organizaciji za provođenje interne kontrole i potporu ostvarenju ciljeva. Postoji vanjska i interna komunikacija. Vanjska komunikacija pruža javnosti i dionicima informacije o ciljevima i aktivnostima organizacije. Interna komunikacija pruža osoblju informacije koje su mu potrebne za postizanje ciljeva i obavljanje svakodnevnih kontrola.

13. Organizacija dobiva ili stvara i koristi relevantne informacije o kvaliteti za potporu funkcioniranju interne kontrole.

Karakteristike:

13.1. Upravljanje informacijama i dokumentima. Subjekti identificiraju informacije potrebne za potporu funkcioniranju sustava internih kontrola i postizanju ciljeva. Informacijski sustavi obrađuju relevantne podatke, prikupljene iz internih i vanjskih izvora, kako bi dobili potrebne i očekivane kvalitetne informacije, u skladu s važećim pravilima o sigurnosti, upravljanju dokumentima i zaštiti podataka. Ove se informacije proizvode pravodobno, te su pouzdane, aktualne, točne, potpune, dostupne, zaštićene, provjerljive, arhivirane i sačuvane. Dijele se unutar organizacije u skladu s prevladavajućim smjernicama.

14. Organizacija interno prenosi informacije, uključujući ciljeve i odgovornosti za unutarnju kontrolu, potrebne za podršku funkcioniranju unutarnje kontrole.

Karakteristike:

14.1. Interna komunikacija. Subjekti interno komuniciraju o svojim ciljevima, izazovima, poduzetim akcijama i postignutim rezultatima, uključujući, ali ne ograničavajući se na ciljeve i odgovornosti interne kontrole.

14.2. Odvojene komunikacijske linije, kao što su telefonske linije za zviždanje, uspostavljene su na razini organizacije kako bi se osigurao protok informacija kada su redovni kanali neučinkoviti.

15. Organizacija komunicira s vanjskim stranama o pitanjima koja utječu na funkcioniranje interne kontrole.

Karakteristike:

15.1. Vanjska komunikacija. Svi subjekti osiguravaju da je njihova vanjska komunikacija dosljedna i relevantna za ciljanu publiku. Organizacija uspostavlja jasne odgovornosti za usklađivanje komunikacijskih aktivnosti subjekata s prioritetima i narativom organizacije.

15.2. Priopćenja o internoj kontroli. Organizacija komunicira s vanjskim stranama o funkcioniranju komponenti interne kontrole. Relevantne i pravovremene informacije priopćavaju se eksterno, uzimajući u obzir vrijeme, publiku i prirodu komunikacije, kao i pravne, regulatorne i fiducijarne zahtjeve.

V. AKTIVNOSTI PRAĆENJA

Kontinuirane i specifične procjene koriste se kako bi se utvrdilo je li svaka od pet komponenti interne kontrole prisutna i u funkciji. Kontinuirane procjene, ugrađene u poslovne procese na različitim razinama organizacije, pružaju pravovremene informacije o svim nedostacima. Nalazi se ocjenjuju, a nedostaci priopćavaju i ispravljaju na vrijeme, uz prijavu ozbiljnih problema prema potrebi.

16. Organizacija odabire, razvija i provodi stalne i/ili specifične procjene kako bi utvrdila jesu li komponente interne kontrole prisutne i u funkciji.

Karakteristike:

16.1. Kontinuirane i specifične procjene. Subjekti kontinuirano prate rad sustava interne kontrole pomoću alata koji omogućuju prepoznavanje nedostataka interne kontrole, evidentiranje i procjenu rezultata kontrola, te odstupanja i iznimke kontrole. Tekuće procjene ugrađene su u poslovne

procese i prilagođene promjenjivim uvjetima. Osim toga, kada je potrebno, subjekti provode posebne procjene i internu reviziju, uzimajući u obzir promjene u kontrolnom okruženju.

16.2. Dovoljno znanja i informacija. Osoblje koje provodi stalne ili specifične procjene ima dovoljno znanja i informacija da to čini, posebno u vezi sa opsegom i potpunošću rezultata kontrole, odstupanjem od kontrole i iznimkama.

16.3. Procjene temeljene na riziku i periodične procjene. Kod subjekata varira opseg i učestalost posebnih procjena i interne revizije ovisno o identificiranim rizicima. Posebne procjene i interna revizija se provode periodično kako bi se dobile objektivne povratne informacije.

17. Organizacija procjenjuje i pravodobno priopćava nedostatke interne kontrole stranama odgovornim za poduzimanje korektivnih radnji, uključujući više rukovodstvo.

Karakteristike:

17.1. Nedostaci. Uz podršku koordinatora unutarnjih kontrola, rukovoditelji razmatraju rezultate procjena funkcioniranja sustava internih kontrola unutar subjekta. Nedostaci se priopćavaju upravi i subjektima odgovornim za poduzimanje korektivnih radnji.

Pojam "nedostatak u internoj kontroli" znači nedostatak komponente ili komponenti i relevantnog(ih) načela(a) koji smanjuje vjerojatnost da subjekt postigne svoje ciljeve. Postoji veliki nedostatak u sustavu interne kontrole ako uprava utvrdi da komponenta i jedno ili više relevantnih načela nisu prisutni ili ne funkcioniraju ili da komponente ne funkcioniraju zajedno. Kada postoji veći nedostatak, rukovoditelj ne može zaključiti da je ispunio zahtjeve učinkovitog sustava interne kontrole. Kako bi klasificirao ozbiljnost nedostataka interne kontrole, uprava mora koristiti prosudbu na temelju relevantnih kriterija sadržanih u propisima, pravilima ili vanjskim standardima.

17.2. Korektivna radnja. Korektivnu radnju pravodobno poduzimaju članovi osoblja zaduženog za dotične procese, pod nadzorom njihove uprave. Uz podršku koordinatora unutarnje kontrole, svaki rukovoditelj prati i preuzima odgovornost za pravodobnu provedbu korektivnih radnji.

PRILOG C

Model za izjavu o upravljanju

Ja, dolje potpisani (ime, titula ili funkcija), nacionalni dužnosnik za ovjeravanje (NAO) (korisnik instrumenta IPA III) za program (naziv programa)

temeljem provedbe (naziv programa) tijekom financijske godine koja je završila 31. prosinca (godina) (osim ako je drugačije predviđeno aektorskim sporazumom ili aporazumom o financiranju), temeljem moje vlastite prosudbe i svih informacija koje su mi dostupne, uključujući rezultate provjera uprave i revizija u vezi s rashodima uključenim u završne račune, godišnja financijska izvješća i izvještaje za financijsku godinu (godina),

i uzimajući u obzir moje obveze prema okvirnom sporazumu o financijskom partnerstvu između Europske komisije i [korisnik instrumenta IPA III] o aranžmanima za provedbu Financijske pomoći Unije prema [korisnik instrumenta IPA III] u okviru Instrumenta pretpristupne pomoći (IPA III) od [datum],

izjavljujem da:

- su informacije u završnim računima, godišnjim financijskim izvješćima ili izvještajima pravilno prikazane, potpune i točne,
- izdaci upisani u završne račune, godišnja financijska izvješća ili izvještaje sukladni su važećem zakonu i korišteni za namjeravanu svrhu,
- sustav upravljanja i kontrole uspostavljen za program daje potrebna jamstva u pogledu zakonitosti i pravilnosti temeljnih transakcija.

Potvrđujem da su nepravilnosti utvrđene u revizorskim i kontrolnim izvješćima u odnosu na financijsku godinu na odgovarajući način tretirane u završnim računima, godišnjim financijskim izvješćima i izvještajima.

Također potvrđujem da su rashodi koji podliježu kontinuiranoj ocjeni zakonitosti i pravilnosti isključeni iz završnih računa, godišnjih financijskih izvješća i izvještaja do zaključenja procjene, radi mogućeg uključivanja u zahtjev za plaćanje u sljedećoj financijskoj godini.

Poduzeto je odgovarajuće praćenje nedostataka u sustavu upravljanja i kontrole prijavljenih u tim izvješćima ili je u tijeku praćenje u pogledu sljedećih potrebnih korektivnih radnji:

….. (Navesti koje su korektivne radnje još u tijeku, na datum potpisivanja izjave).

Također potvrđujem da postoje učinkovite i razmjerne mjere protiv prijevare i da se njima uzimaju u obzir rizici identificirani u tom pogledu.

Konačno, potvrđujem da mi nije poznata nijedna neotkrivena reputacijska stvar u vezi s provedbom programa.

[Odjeljak o izražavanju rezerviranosti treba uključiti gdje god se smatra potrebnim.]

(Mjesto i datum izdavanja)

_____

Potpis

(Ime, titula ili funkcija)

PRILOG D

Model za godišnje izvješće o revizorskim aktivnostima[1]

Naslovljeno na

- Europsku komisiju
- Vladu (korisnik instrumenta IPA III)
- kopiju nacionalnom koordinatoru instrumenta IPA (NIPAC) (korisnika instrumenta IPA III) i
- kopiju nacionalnom dužnosniku za ovjeravanje (NAO) (korisnika instrumenta IPA III)

UVOD

1.1. Identifikacija Revizorskog tijela i drugih tijela koja su bila uključena u pripremu izvješća.

1.2. Referentno razdoblje (tj. financijska godina i razdoblje od 12 mjeseci od 1. srpnja … (godina) do 30. lipnja … (godina), osim ako je drugačije predviđeno sektorskim sporazumom ili sporazumom o financiranju) i opseg revizija (uključujući priznate troškove prijavljene Komisiji za predmetno razdoblje).

1.3. Identifikacija programa/akcije(a)/sektora obuhvaćenih izvješćem i njegovog/njihovog upravljačkog tijela i posredničkih tijela.

1.4. Opis koraka poduzetih za pripremu izvješća i sastavljanje revizorskog mišljenja.

2. ZNAČAJNE PROMJENE U SUSTAVIMA UPRAVLJANJA I KONTROLE

2.1. Pojedinosti o svim većim promjenama u sustavima upravljanja i kontrole i potvrda njihove usklađenosti s Člankom 8. Provedbene uredbe Komisije (EU) br. 2021/2236 na temelju revizorskog rada koje je provelo Revizorsko tijelo.

2.2. Moraju se navesti datumi od kojih se te promjene primjenjuju, datumi obavijesti o promjenama Revizorskom tijelu, kao i utjecaj tih promjena na revizorski rad.

3. PROMJENE STRATEGIJE REVIZIJE

3.1. Pojedinosti o svim promjenama u revizorskoj strategiji i povezana objašnjenja. Osobito navesti svaku promjenu metode uzorkovanja koja se koristi za reviziju poslovanja (vidi Odjeljak 5).

[1] Sukladno članku 63. stavak (2) Okvirnog sporazuma o financijskom partnerstvu

3.2. Revizorsko tijelo razlikuje promjene napravljene u kasnoj fazi, koje ne utječu na rad obavljen tijekom referentnog razdoblja i promjene napravljene tijekom referentnog razdoblja, koje utječu na revizorski rad i rezultate.

Uključene su samo promjene u odnosu na prethodnu verziju strategije revizije.

4. REVIZIJE SUSTAVA

4.1. Pojedinosti o službama/tijelima koja su provela revizije sustava, uključujući samo Revizorsko tijelo.

4.2. Tablica sažetka provedenih revizija, s naznakom revidiranih službi/tijela, procjena ključnih zahtjeva za svaku službu/tijelo,

obuhvaćena pitanja[1] i usporedba s planiranjem revizije. Sažetak uključuje program/(referenca/naziv), službu/tijelo koje je provelo reviziju sustava, datum revizije, opseg revizije uključujući ograničenja opsega i revidirane službe/tijela. Horizontalne tematske revizije također su objavljene u ovom odjeljku.

Razdoblje revizije	1. Program/ (referenca/ naziv)	2. Revizorsko tijelo[2]	3. Revidirano tijelo(a)	4. Datum revizije[3]	5. Opseg revizije[4]	6. Glavni nalazi i zaključci	7. Problemi sustavnog karaktera i poduzete mjere	8. Procijenjeni financijski učinak (ako je primjenjivo)	9. Stanje praćenja (zatvoreno/ili ne)

4.3. Opis osnove za provedene revizije, uključujući upućivanje na primjenjivu strategiju revizije, točnije na metodologiju procjene rizika i rezultate koji su doveli do uspostavljanja plana revizije za revizije sustava. Ako je procjena rizika ažurirana, to bi trebalo biti opisano u odjeljku 3 gore, koji obuhvaća promjene u revizorskoj strategiji.

4.4. Opis glavnih nalaza i zaključaka izvučenih iz revizija sustava, uključujući revizije usmjerene na određena tematska područja.

4.5. Indikacije o tome je li se za identificirane probleme smatralo da imaju sustavni karakter, pojedinosti o poduzetim mjerama, uključujući kvantificiranje nepravilnih izdataka i sve povezane financijske prilagodbe/ ispravke.

4.6. Informacije o praćenju preporuka revizije iz revizija sustava iz prethodnih godina.

4.7. Opis (gdje je primjenjivo) specifičnih nedostataka u vezi s upravljanjem financijskim instrumentima, otkrivenih tijekom revizija sustava i daljnjih mjera koje je poduzeo korisnik instrumenta IPA III kako bi se ti nedostaci otklonili.

4.8. Razina uvjerenja dobivena nakon revizija sustava (niska/prosječna/visoka) i opravdanost.

5. REVIZIJA OPERACIJA

5.1. Identifikacija službi/tijela koja su provela revizije poslovanja, uključujući Revizorsko tijelo.

5.2. Opis primijenjene metodologije uzorkovanja i informacije o tome je li metodologija u skladu sa strategijom revizije.

5.3. Navođenje parametara uzorkovanja i druge informacije za statističke ili nestatističke postupke uzorkovanja, temeljni izračuni za odabir uzorka (u formatu koji omogućuje razumijevanje osnovnih poduzetih koraka, u skladu s posebnom korištenom metodom uzorkovanja) i objašnjenje primijenjene stručne prosudbe. Informacije trebaju uključivati: razinu značajnosti, razinu pouzdanosti, jedinicu uzorkovanja, očekivanu stopu pogreške, interval uzorkovanja, standardno odstupanje, vrijednost populacije, veličinu populacije, veličinu uzorka i informacije o stratifikaciji.

5.4. Usklađivanje priznatih troškova prijavljenih Komisiji za razdoblje od 12 mjeseci i populacije iz koje je izvučen slučajni uzorak. Stavke usklađivanja uključuju negativne stavke u kojima su izvršene financijske prilagodbe/korekcije, kao i razlike između iznosa prijavljenih u eurima i iznosa u valuti korisnika instrumenta IPA III, gdje je relevantno.

5.5. Ako postoje negativne stavke, potvrda da su tretirane kao zasebna populacija. Analiza glavnih rezultata revizija ovih jedinica, naime s naglaskom na provjeravanju odgovaraju li iznosi odlukama o primjeni financijskih prilagodbi/ispravaka (koje su donijeli korisnik instrumenta IPA III ili Komisija) i usklađivanje s iznosima uključenim u obračune, sa podignutim i vraćenim iznosima/iznosima koji trebaju biti vraćeni.

5.6. Ako se koristi nestatistička metoda uzorkovanja, navedite razloge za korištenje metode, postotak jedinica uzorkovanja/priznatih troškova obuhvaćenih revizijom, korake poduzete kako bi se osigurala slučajnost uzorka imajući na umu da uzorak mora biti reprezentativan. Osim toga, definirajte korake poduzete kako bi se osigurala dovoljna veličina uzorka koji će omogućiti Revizorskom tijelu da sastavi valjano revizorsko mišljenje. Ukupna (projicirana) stopa pogreške također se izračunava ako je korištena nestatistička metoda uzorkovanja.

5.7. Sažeta tablica (vidi odjeljak 9), raščlanjena gdje je primjenjivo po programu, s naznakom priznatih troškova i izvršenih plaćanja prijavljenih Komisiji, priznatih troškova revidiranih i utvrđenih pogrešaka.

Informacije koje se odnose na nasumični uzorak razlikuju se od onih koje se odnose na druge uzorke ako je primjenjivo (npr. komplementarni uzorci temeljeni na riziku).

5.8. Analiza glavnih nalaza revizija poslovanja, kojom se opisuje:

a) broj revidiranih jedinica uzorka, odgovarajući iznos;

b) iznos i vrstu pogreške po jedinici uzorkovanja[5];

c) ukupne pogreške[6];

d) priroda utvrđenih pogrešaka[7]:

e) temeljni uzroci, predložene korektivne mjere, uključujući one koje imaju za cilj poboljšati sustav upravljanja i kontrole te utjecaj na revizorsko mišljenje.

[1] Pitanja bi trebala odgovarati onima koja su navedena u revizorskoj strategiji (ali ne isključivo), kao što su provjere kvalitete upravljanja, uključujući pitanja u vezi s poštivanjem pravila javne nabave, pravila o državnim potporama, zahtjevima za zaštitu okoliša, jednakim mogućnostima, provedbom financijskih instrumenata, učinkovitosti IT sustava, izvješćivanjem o podizanjima sredstava i povratima, provedbom procjene rizika od prijevare; pouzdanost podataka koji se odnose na pokazatelje i prekretnice te o napretku programa u postizanju njegovih ciljeva.

[2] Naznaka tijela koja su provela reviziju sustava, uključujući samo revizorsko tijelo.

[3] Datum terenskog rada revizije.

[4] Revidirana tijela, revidirana horizontalna tematska, ograničenja opsega.

[5] Slučajno, sustavno, anomalno.

[6] "Ukupne pogreške" znači zbroj projiciranih slučajnih pogrešaka i, ako je primjenjivo, sistemskih pogrešaka i neispravljenih anomalnih pogrešaka.

[7] Na primjer: prihvatljivost, javna nabava, državna potpora.

5.9. Pojedinosti o ukupnoj stopi pogrešaka[1] i preostaloj stopi pogrešaka[2]. Indikacija gornje granice stope pogrešaka (gdje je primjenjivo).

Indikacija ukupne stope stratuma i preostale stope pogrešaka[3], odgovarajućih nedostataka, nepravilnih iznosa i utjecaja na revizorsko mišljenje.

Temeljni izračuni za ukupnu stopu pogreške i stopu preostale pogreške, u formatu koji omogućuje razumijevanje osnovnih poduzetih koraka, u skladu s posebnom metodom uzorkovanja koja se koristi.

5.10. Usporedba ukupne stope pogrešaka i stope preostalih pogrešaka s razinom materijalnosti od 2%, kako bi se utvrdilo je li populacija značajno pogrešno prikazana i utjecaj na revizorsko mišljenje.

5.11. Pojedinosti o svim financijskim ispravcima koji se odnose na razdoblje od 12 mjeseci koje provodi Upravno tijelo/upravljačka struktura prije podnošenja godišnjih financijskih izvješća ili izvještaja/završnih računa Komisiji, kao posljedica revizija operacija, uključujući paušalne ili ekstrapolirane ispravke.

5.12. Pojedinosti o tome je li se smatralo da su identificirani problemi sustavne naravi i o poduzetim mjerama, uključujući kvantificiranje priznatih nepravilnih troškova i sve povezane financijske ispravke.

5.13. Informacije o praćenju revizija poslovanja provedenih u prethodnim godinama, posebice o ozbiljnim nedostacima sustavne prirode. Revizija prethodno prijavljenih stopa preostalih pogrešaka, kao rezultat svih naknadnih korektivnih radnji.

5.14. Informacije o rezultatima revizije komplementarnog uzorka (npr. temeljenog na riziku), ako postoji.

5.15. Opis (gdje je primjenjivo) specifičnih nedostataka ili nepravilnosti povezanih s financijskim instrumentima. Gdje je primjenjivo, naznaka stope pogreške uzorka u vezi s revidiranim financijskim instrumentima.

5.16. Zaključci izvedeni iz rezultata revizija u pogledu učinkovitosti sustava upravljanja i kontrole.

6. REVIZIJE GODIŠNJIH FINANCIJSKIH IZVJEŠĆA ILI IZVJEŠĆA/ZAVRŠNIH RAČUNA

6.1. Naznaka službi/tijela koja su izvršila revizije godišnjih financijskih izvješća ili izvještaja/završnih računa.

6.2. Opis revizorskog pristupa koji se koristi za provjeru da su godišnja financijska izvješća ili izvještaji/završni računi potpuni, točni i istiniti. To uključuje upućivanje na revizorski rad koji se provodi u kontekstu revizija sustava, revizija operacija i dodatnih provjera provedenih na godišnjim financijskim izvješćima ili izvještajima/završnim računima.

6.3. Zaključci doneseni iz revizija u odnosu na potpunost, točnost i istinitost godišnjih financijskih izvješća ili izvještaja/završnih računa, uključujući naznaku o izvršenim financijskim ispravcima koji su prikazani u godišnjim financijskim izvješćima ili izvještajima/završnim računima kao što slijedi iz ovih zaključaka.

6.4. Naznaka je li se smatralo da su identificirani problemi sustavne prirode i koje su mjere poduzete.

7. OSTALE INFORMACIJE

7.1. Procjena Revizorskog tijela koja se odnosi na slučajeve sumnje na prijevaru otkrivene u kontekstu njihovih revizija (i slučajeva koje su prijavila druga nacionalna tijela ili tijela Unije i koji se odnose na operacije koje je revidiralo tijelo za reviziju), zajedno s poduzetim mjerama. Informacije o broju slučajeva, težini i obuhvaćenim iznosima, ako su poznati.

7.2. Naknadni događaji koji su se dogodili nakon završetka razdoblja od 12 mjeseci i prije slanja godišnjeg izvješća o revizorskoj aktivnosti Komisiji, a koji su uzeti u obzir prilikom utvrđivanja razine jamstva i mišljenja od strane Revizorskog tijela.

7.3. Sve druge informacije koje Revizorsko tijelo smatra relevantnim i važnim za priopćenje Komisiji, posebno kako bi se opravdalo revizorsko mišljenje.

8. UKUPNA RAZINA UVJERENJA

8.1. Indikacija ukupne razine uvjerenja o ispravnom funkcioniranju sustava upravljanja i kontrole i objašnjenje o tome kako je razina dobivena kombinacijom rezultata revizija sustava i revizija poslovanja. Prema potrebi, Revizorsko tijelo uzima u obzir i rezultate drugih provedenih revizija na nacionalnoj razini ili u Uniji.

8.2. Procjena svih mjera ublažavanja koje nisu povezane s provedenim financijskim korekcijama, provedenih financijskih ispravaka i procjena potrebe za dodatnim korektivnim mjerama, kako iz perspektive poboljšanja sustava upravljanja i kontrole, tako i iz perspektive utjecaja na proračun Unije.

[1] "Ukupna stopa pogrešaka" znači ukupne pogreške podijeljene s populacijom.

[2] "Stopa preostalih pogrešaka" znači ukupne pogreške umanjene za financijske ispravke koje je primijenio korisnik IPA III (iz odjeljka 5.11), podijeljene s populacijom.

[3] Stope stratumskih pogrešaka trebaju se objaviti gdje je primijenjena stratifikacija, koja pokriva podpopulacije sa sličnim karakteristikama, stavke visoke vrijednosti, programe (u slučaju grupiranja programa) itd.

5. TABLICA ZA PRIJAVLJENE, PRIZNATE TROŠKOVE, IZVRŠENA PLAĆANJA I REVIZIJE POSLOVANJA

	A	B	C		D	E	F	G	H	I	J	K	L	M
Program/ (referenca/ naziv)	Izvršena plaćanja prijavljena Komisiji za razdoblje od 12 mjeseci	Priznati troškovi prijavljeni Komisiji za razdoblje od 12 mjeseci[1]	Troškovi priznati u odnosu na razdoblje od 12 mjeseci revidirani za slučajni uzorak		Ukupan broj jedinica u populaciji	Broj jedinica uzorkovanja za slučajni uzorak	Iznos nepravilnih troškova priznat u slučajnom uzorku	Ukupna stopa pogreške[2]	Prilagodbe provedene kao rezultat ukupne stope pogreške	Ukupna stopa preostale pogreške	Ostali revidirani priznati troškovi[3]	Revidirani iznos nepravilnih troškova priznat u ostalim priznatim troškovima	Ukupni priznati troškovi kumulativno prijavljeni Komisiji	Kumulativno revidirani ukupni priznati troškovi
			Iznos[4]	%[5]				%		%				

[1] Stupac 'B' odnosi se na populaciju iz koje je izvučen nasumični uzorak, tj. ukupan iznos priznatih troškova prijavljenih Komisiji za razdoblje od 12 mjeseci od 1. srpnja (*godina*) do 30. lipnja (*godina*), osim ako je drugačije predviđeno u sektorskom sporazumu ili sporazumu o financiranju. Gdje je primjenjivo, objašnjenja se moraju dati u odjeljku 5.4.

[2] Ukupna stopa pogrešaka izračunava se prije primjene bilo kakvih financijskih ispravaka u odnosu na revidirani uzorak ili populaciju iz koje je izvučen slučajni uzorak. Ako nasumični uzorak pokriva više od jednog programa, ukupna stopa pogrešaka (izračunata) prikazana u stupcu „G" odnosi se na cijelu populaciju. Ako se koristi stratifikacija, dodatne informacije po stratumu daju se u odjeljku 5.9.

[3] Stupac „J" odnosi se na priznate troškove, revidirane u kontekstu komplementarnog uzorka.

[4] Iznos priznatih revidiranih troškova (u slučaju da se primjenjuje poduzorkovanje samo iznos priznatih troškova efektivno revidiranih, uključuje se u ovaj stupac).

[5] Postotak revidiranih priznatih troškova u odnosu na populaciju.

PRILOG E

Model za godišnje revizorsko mišljenje[1]

Naslovljeno na

- Europsku komisiju
- Vladu (korisnik instrumenta IPA III)
- kopiju nacionalnom koordinatoru instrumenta IPA (NIPAC) (korisnika instrumenta IPA III) i
- kopiju nacionalnom dužnosniku za ovjeravanje (NAO) (korisnika instrumenta IPA III)

UVOD

Ja, dolje potpisani voditelj Revizorskog tijela (korisnik instrumenta IPA III), neovisno u smislu klauzule 9. stavak (1) Priloga A okvirnog sporazuma o financijskom partnerstvu, izvršio sam reviziju:

(i) potpunosti, točnosti i istinitosti godišnjih financijskih izvješća ili izvještaja i temeljnih završnih računa za financijsku godinu (godina),

(ii)zakonitosti i pravilnosti izdataka, koje je NAO prijavio Komisiji, za razdoblje od 12 mjeseci od 1. srpnja … (godina) do 30. lipnja … (godina), osim ako je drugačije predviđeno sektorskim sporazumom ili sporazumom o financiranju,

(iii) funkcioniranja sustava upravljanja i kontrole, te verificirao izjavu o upravljanju s obzirom na financijsku godinu (godina),

u vezi s programom / …….. [referenca/naziv programa /] ("program"), radi izdavanja revizorskog mišljenja u skladu s člankom 63. stavak (1) okvirnog sporazuma o financijskom partnerstvu.

ODGOVORNOSTI NACIONALNOG DUŽNOSNIKA ZA OVJERAVANJE

U skladu s klauzulom 4. stavak (2) Priloga A okvirnog sporazuma o financijskom partnerstvu, Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje (NAO) odgovoran je za uspostavljanje i funkcioniranje sustava upravljanja i kontrole IPA III kod korisnika instrumenta IPA III.

Osim toga, NAO, uz potporu Računovodstvene službe, odgovoran je za potvrdu potpunosti, točnosti i istinitosti financijskih izvješća ili izvještaja i temeljnih obračuna dostavljenih Komisiji prema zahtjevima iz članka 61. stavak (5) okvirnog sporazuma o financijskom partnerstvu.

Štoviše, u skladu s klauzulom 4. stavak (1) Priloga A okvirnog sporazuma o financijskom partnerstvu, NAO snosi cjelokupnu odgovornost za zakonitost i pravilnost rashoda.

ODGOVORNOSTI REVIZORSKOG TIJELA

Kao što je utvrđeno člankom 63. stavak (1) okvirnog sporazuma o financijskom partnerstvu, moja je odgovornost neovisno izraziti mišljenje o potpunosti, točnosti i istinitosti godišnjih financijskih izvješća ili izvještaja i temeljnih završnih računa, jesu li izdaci prijavljeni Komisiji zakoniti i pravilni te funkcioniraju li uspostavljeni sustavi upravljanja i kontrole ispravno.

Moja je odgovornost uključiti u mišljenje i izjavu o tome dovodi li revizorski rad u sumnju tvrdnje iznesene u izjavi o upravljanju.

Revizije u pogledu programa provedene su u skladu sa strategijom revizije i usklađene s međunarodno prihvaćenim revizorskim standardima. Ti standardi zahtijevaju da Revizorsko tijelo poštuje etičke zahtjeve, planira i obavlja revizorski rad kako bi se dobilo razumno uvjerenje u svrhu revizorskog mišljenja.

Revizija uključuje provođenje postupaka za dobivanje dovoljnih i prikladnih dokaza koji podržavaju dolje navedeno mišljenje. Provedeni postupci ovise o revizorovoj profesionalnoj prosudbi, uključujući procjenu rizika materijalne neusklađenosti, bilo zbog prijevare ili zbog pogreške. Provedeni revizorski postupci su oni za koje smatram da su primjereni u datim okolnostima.

Smatram da su prikupljeni dokazi dovoljni i prikladni da pruže osnovu za moje mišljenje, [u slučaju da postoji bilo kakvo ograničenje opsega:] osim onih koji su spomenuti u odjeljku "Ograničenje opsega".

Sažetak glavnih nalaza izvedenih iz revizija u vezi s programom sadržan je u priloženom godišnjem izvješću o revizorskim aktivnostima u skladu s člankom 63. stavak (2) okvirnog sporazuma o financijskom partnerstvu.

OGRANIČENJE OPSEGA

Ili

Nije bilo ograničenja u pogledu opsega revizije.

Ili

Opseg revizije bio je ograničen sljedećim čimbenicima:

(a) ...

(b) ...

(c) ....

[Navedite svako ograničenje opsega revizije, na primjer bilo kakav nedostatak popratne dokumentacije, slučajeve u pravnom postupku i procjenu pod odjeljkom "Kvalificirano mišljenje" u nastavku, iznose rashoda i doprinos Unije na koje utječu, te utjecaj ograničenja opsega na revizorsko mišljenje. Daljnja objašnjenja u vezi s tim dat će se, prema potrebi, u godišnjem izvješću o revizorskoj aktivnosti.]

MIŠLJENJE

Ili

(Nekvalificirano mišljenje)

Po mom mišljenju, a na temelju obavljenog revizorskog rada:

- godišnja financijska izvješća ili izvještaji/završni računi daju istinit i pošten prikaz stanja,
- izdaci prijavljeni Komisiji su zakoniti i pravilni,
- uspostavljeni sustavi upravljanja i kontrole ispravno funkcioniraju.

Provedeni revizorski rad ne dovodi u sumnju tvrdnje iznesene u izjavi o upravljanju.

Ili

(Kvalificirano mišljenje)

Po mom mišljenju, a na temelju obavljenog revizorskog rada:

- godišnja financijska izvješća ili izvještaji/završni računi daju istinit i pošten prikaz stanja [kada se kvalifikacija odnosi na godišnja financijska izvješća ili izvještaje/završne račune, dodaje se sljedeći tekst] osim za sljedeće aspekte:…….…...

Utjecaj kvalifikacije je ograničen [ili značajan] i odgovara …… [iznos u EUR i %] ukupnih izdataka uključenih u godišnja financijska izvješća ili izvještaje/završne račune. Doprinos Zajednice na koji to utječe iznosi …… [iznos u EUR].

- izdaci prijavljeni Komisiji su zakoniti i pravilni [kada se kvalifikacija odnosi na zakonitost i pravilnost, dodaje se sljedeći tekst] osim za sljedeće aspekte: ……..

Utjecaj kvalifikacije je ograničen [ili značajan] i odgovara …… [iznos u EUR i %] ukupnih prijavljenih izdataka. Doprinos Zajednice na koji to utječe iznosi …… [iznos u EUR].

- uspostavljeni sustavi upravljanja i kontrole funkcioniraju ispravno [kada se kvalifikacija odnosi na sustave upravljanja i kontrole, dodaje se sljedeći tekst] osim za sljedeće aspekte[2]:……...

[1] Temeljem članka 63. stavak (1) okvirnog sporazuma o financijskom partnerstvu

[2] U slučaju da su pogođeni sustav upravljanja i kontrole, tijelo ili tijela i aspekt(i) njihovih sustava koji nisu bili u skladu sa zahtjevima i/ili nisu ispravno

Utjecaj kvalifikacije je ograničen [ili značajan] i odgovara …… [iznos u EUR i %] ukupnih prijavljenih izdataka. Doprinos Zajednice na koji to utječe iznosi …… [iznos u EUR].

Provedeni revizorski rad ne dovodi/dovodi [brisati prema potrebi] u sumnju tvrdnje iznesene u izjavi o upravljanju.

[Ako provedeni revizorski rad dovodi u sumnju tvrdnje iznesene u izjavi o upravljanju, Revizorsko tijelo će u ovom stavku otkriti aspekte koji dovode do tog zaključka.]

Ili

(Negativno mišljenje)

Po mom mišljenju, a na temelju obavljenog revizorskog rada:

- godišnja financijska izvješća ili izvještaji/završni računi daju/ne daju [brisati prema potrebi] istinit i pošten prikaz stanja; i/ili

- izdaci prijavljeni Komisiji su/nisu [brisati prema potrebi] zakoniti i ispravni; i/ili

- uspostavljeni sustavi upravljanja i kontrole funkcioniraju/ne funkcioniraju [brisati prema potrebi] ispravno.

Ovo negativno mišljenje temelji se na sljedećim aspektima:

u vezi s materijalnim pitanjima vezanim uz godišnja financijska izvješća ili izvještaje/završne račune:

……..

i/ili [izbrisati prema potrebi]

- u vezi s materijalnim pitanjima koja se odnose na zakonitost i pravilnost izdataka prijavljenih Komisiji: …….……...

i/ili [izbrisati prema potrebi]

- u odnosu na materijalna pitanja vezana uz funkcioniranje sustava upravljanja i kontrole[1]

:……..

Provedeni revizorski rad dovodi u sumnju tvrdnje iznesene u izjavi o upravljanju za sljedeće aspekte: …….....……...

[Revizorsko tijelo može uključiti i posebnu napomenu, koja ne utječe na njegovo mišljenje, kako je utvrđeno međunarodno prihvaćenim revizorskim standardima. Odricanje od mišljenja može se predvidjeti u iznimnim slučajevima[2].]

Datum:

_____

Potpis:

_____

PRILOG F

Model za revizorsko mišljenje o završnom izvješću o izdacima[3]

Naslovljeno na

- Europsku komisiju

- Vladu (korisnik instrumenta IPA III)

- kopiju nacionalnom koordinatoru instrumenta IPA (NIPAC) (korisnika instrumenta IPA III) i

- kopiju nacionalnom dužnosniku za ovjeravanje (NAO) (korisnika instrumenta IPA III)

UVOD

Ja, dolje potpisani voditelj Revizorskog tijela (korisnik instrumenta IPA III), funkcionalno neovisan u smislu klauzule 9. stavak (1) Priloga A okvirnog sporazuma o financijskom partnerstvu, izvršio sam reviziju završnog izvještaja o izdacima za program (referenca/naziv), sastavljen pod odgovornošću NAO-a u skladu s člankom 61. stavak (4) okvirnog sporazuma o financijskom partnerstvu, radi izdavanja revizorskog mišljenja u skladu s člankom 63. stavak (4) okvirnog sporazuma o financijskom partnerstvu.

Revizija je provedena u skladu s međunarodno prihvaćenim revizorskim standardima ……. [navesti standarde koji se slijede].

Vjerujem da obavljeni revizorski rad pruža razumnu osnovu za moje mišljenje.

OPSEG REVIZIJE

Revizija u odnosu na program provedena je u skladu sa strategijom revizije i prikazana u priloženom završnom izvješću o revizorskim aktivnostima prema članku 63. stavak (5) okvirnog sporazuma o financijskom partnerstvu.

Ili

Nije bilo ograničenja u pogledu opsega revizije.

Ili

Opseg revizije bio je ograničen sljedećim čimbenicima:

(a) …

(b) …

(c) ….

[Navesti svako ograničenje opsega revizije, na primjer svaki nedostatak popratne dokumentacije, slučajeve u pravnom postupku i procjenu u odjeljku "Kvalificirano mišljenje" u nastavku, iznose rashoda i doprinos Unije na koji utječu, te utjecaj ograničenja opsega na revizorsko mišljenje. Daljnja objašnjenja u vezi s tim dat će se, prema potrebi, u završnom izvješću o revizorskoj aktivnosti].

MIŠLJENJE

Ili

(Nekvalificirano mišljenje)

Po mom mišljenju, a na temelju obavljenog revizorskog rada:

- izdaci uključeni u završni izvještaj o izdacima i u konačnom zahtjevu za plaćanje zakoniti su i pravilni,

- konačni zahtjev za plaćanje je valjan,

- prezentirane financijske informacije su točne.

Ili

(Kvalificirano mišljenje)

Po mom mišljenju, a na temelju obavljenog revizorskog rada:

- izdaci uključeni u završni izvještaj o izdacima i u konačnom zahtjevu za plaćanje zakoniti su i pravilni,

- konačni zahtjev za plaćanje je valjan,

- prezentirane financijske informacije su točne

osim sljedećih aspekat[4]:……

Utjecaj kvalifikacije je ograničen [ili značajan] i odgovara …… [iznosu u EUR i %] ukupnih izdataka uključenih u završni izvještaj o izdacima i konačni zahtjev za plaćanje. Doprinos Zajednice na koji to utječe iznosi……..… [iznos u EUR].

---

funkcionirali bit će identificirani u mišljenju, osim ako su te informacije već jasno objavljeno u godišnjem izvješću o revizorskoj aktivnosti, a stavak o mišljenju odnosi se na specifični odjeljak/odjeljke ovog izvješća gdje se takve informacije objavljuju.

[1] U slučaju da su pogođeni sustavi upravljanja i kontrole, tijelo ili tijela i aspekt(i) njihovih sustava koji nisu bili u skladu sa zahtjevima i/ili nisu ispravno funkcionirali bit će identificirani u Mišljenju, osim ako su te informacije već jasno objavljene u godišnjem izvješću o revizorskoj aktivnosti, a stavak mišljenja odnosi se na posebne odjeljke ovog izvješća u kojima se takve informacije otkrivaju.

[2] Ti bi iznimni slučajevi trebali biti povezani s nepredvidivim, vanjskim čimbenicima koji nisu u nadležnosti Revizorskog tijela.

[3] Temeljem članka 63. stavak (4) okvirnog sporazuma o financijskom partnerstvu.

[4] U slučaju da su pogođeni sustavi upravljanja i kontrole, tijelo ili tijela i aspekt(i) njihovih sustava koji nisu bili u skladu sa zahtjevima i/ili nisu ispravno funkcionirali bit će identificirani u Mišljenju, osim ako su te informacije već jasno objavljeno u završnom izvješću o revizorskoj aktivnosti, a stavak o mišljenju odnosi se na specifične odjeljke ovog izvješća gdje su takve informacije otkrivaju

ili

(Negativno mišljenje)

Po mom mišljenju, a na temelju obavljenog revizorskog rada:

- izdaci uključeni u završni izvještaj o izdacima i u konačnom zahtjevu za plaćanje nisu zakoniti i pravilni, i/ili
- konačni zahtjev za plaćanje nije valjan, i/ili
- prikazane financijske informacije nisu točne.

Ovo negativno mišljenje temelji se na sljedećim aspektima[1]:…….

[Revizorsko tijelo može uključiti i posebnu napomenu, koja ne utječe na njegovo mišljenje, kako je utvrđeno međunarodno prihvaćenim revizorskim standardima. Odricanje od mišljenja može se predvidjeti u iznimnim slučajevima[2].]

Datum:

_____

Potpis:

_____

PRILOG G

Model za strategiju revizije[3]

1. UVOD

1.1. Identifikacija programa[4] (referenca/naziv) i razdoblja obuhvaćenog strategijom revizije.

1.2. Identifikacija Revizorskog tijela odgovornog za izradu, praćenje i ažuriranje strategije revizije te svih drugih tijela koja su doprinijela izradi ovog dokumenta.

1.3. Upućivanje na status Revizorskog tijela i tijela u kojem se ono nalazi.

1.4. Upućivanje na izjavu o misiji, povelju revizije ili nacionalno zakonodavstvo (gdje je primjenjivo) u kojima se utvrđuju funkcije i odgovornosti Revizorskog tijela i drugih tijela koja provode revizije pod njegovom odgovornošću.

1.5. Potvrda Revizorskog tijela da tijela koja provode revizije imaju potrebnu funkcionalnu i organizacijsku samostalnost

2. PROCJENA RIZIKA

2.1. Objašnjenje praćene metode procjene rizika, uključujući:

- naznaku čimbenika rizika uzetih u obzir, uključujući one za tematska područja navedena u odjeljku 3.2.2,
- korišteno bodovanje rizika,
- u kojoj su mjeri uzeti u obzir rezultati prethodnih revizija tijela i sustava.

2.2. Interni postupci za ažuriranje procjene rizika.

2.3. Identifikacija kontrola na tri razine:

- prva razina kontrole koju provode administrativne strukture IPA-e,
- s jedne strane druga razina kontrola, kroz sustav unutarnjih kontrola, a s druge kroz funkciju interne revizije,
- praćenje na visokoj razini, koje provodi NAO kroz funkciju uvjerenja.

3. METODOLOGIJA

3.1. Pregled

3.1.1Upućivanje na međunarodno prihvaćene revizorske standarde koje će Revizorsko tijelo primijeniti na svoj revizorski rad.

3.1.2 Informacije o tome kako će Revizorsko tijelo dobiti uvjerenje u vezi s programom(ima) (opis glavnih građevnih blokova - vrste revizija i njihov opseg).

3.1.3 Navođenje postojećih postupaka za izradu godišnjeg izvješća o revizorskoj aktivnosti i revizorskog mišljenja koji se dostavljaju Komisiji u skladu s člankom 63. stavak (4) i (5) okvirnog sporazuma o financijskom partnerstvu.

3.1.4 Upućivanje na revizorske priručnike ili postupke i kratak opis glavnih koraka revizorskog rada kao što su:

- planiranje revizija,
- obavljanje revizija i prikupljanje dokaza,
- ocjenjivanje dokaza i donošenje zaključaka, uključujući klasifikacijski tretman otkrivenih pogrešaka,
- izvješćivanje (uključujući kontradiktorni postupak kod subjekta revizije),
- procesi praćenja,
- aranžmani kontrole kvalitete rada Revizorskog tijela.

3.2. Revizije sustava:

3.2.1 Identifikacija tijela/struktura koje se revidiraju, kao i relevantnih ključnih kontrolnih elemenata u kontekstu revizija sustava.

Gdje je primjenjivo, upućivanje na revizorsku službu na koju se Revizorsko tijelo oslanja za obavljanje ovih revizija.

3.2.2 Naznaka svih revizija sustava usmjerenih na određena tematska područja ili tijela, kao što su:

- kvaliteta odabira projekta i provjere upravljanja,
- kvaliteta i kvantiteta administrativnih provjera i provjera upravljanja na licu mjesta u pogledu važećeg zakona kao što su pravila o javnoj nabavi, pravila o državnim potporama, jednake mogućnosti ili zahtjevi za zaštitu okoliša,
- uspostavljanje i provedba financijskih instrumenata na razini tijela koja provode financijske instrumente (gdje je to primjenjivo),
- funkcioniranje i sigurnost elektroničkih sustava, te njihova povezanost s informatičkim sustavom(ima) Komisije;
- pouzdanost podataka koji se odnose na pokazatelje, prekretnice i napredak programa u postizanju njegovih ciljeva;
- izvješćivanje o isplatama i povratima;
- provedba učinkovitih i razmjernih mjera protiv prijevare utemeljenih na procjeni rizika od prijevare.

3.3 Revizije poslovanja:

3.3.1 Kratak opis (uz navođenje internog dokumenta) metodologije uzorkovanja koja će se koristiti.

3.3.2 Gdje je primjenjivo, opis pristupa nestatističkom uzorkovanju koji omogućuje Revizorskom tijelu da sastavi valjano revizijsko mišljenje.

3.3.3 Opis drugih specifičnih postupaka koji su na snazi za revizije operacija, naime vezanih uz klasifikaciju i tretman otkrivenih pogrešaka, uključujući sumnju na prijevaru (s upućivanjem na revizorske priručnike ili postupke u kojima je to navedeno).

3.3.4 Specifični aspekti povezani s revizijom financijskih instrumenata, ako je primjenjivo.

3.4 Revizije godišnjih financijskih izvješća ili izvješća/završnih računa:

Opis revizorskog pristupa za reviziju godišnjih financijskih izvješća ili izvještaja/završnih računa.

3.5 Provjera izjave o upravljanju

---

[1] U slučaju da su pogođeni sustavi upravljanja i kontrole, tijelo ili tijela i aspekt(i) njihovih sustava koji nisu bili u skladu sa zahtjevima i/ili nisu ispravno funkcionirali bit će identificirani u mišljenju, osim ako su te informacije već jasno objavljeno u završnom izvješću o revizorskoj aktivnosti, a stavak o mišljenju odnosi se na specifične odjeljke ovog izvješća gdje su takve informacije objavljene.

[2] Ti bi iznimni slučajevi trebali biti povezani s nepredvidivim, vanjskim čimbenicima koji nisu u nadležnosti Revizorskog tijela.

[3] Temeljem klauzule 9. stavak (4) Priloga A okvirnog sporazuma o financijskom partnerstvu.

[4] Navesti programe obuhvaćene zajedničkim sustavom upravljanja i kontrole, u slučaju da je jedinstvena revizijska strategija pripremljena za nekoliko programa.

Opis revizorskih postupaka uključenih u provjeru tvrdnji navedenih u izjavi o upravljanju, za potrebe revizorskog mišljenja.

4. PLANIRANI REVIZORSKI RAD

4.1. Opis i obrazloženje revizijskih prioriteta i ciljeva u odnosu na sljedeću financijsku godinu i dvije sljedeće financijske godine, zajedno s objašnjenjem povezanosti rezultata procjene rizika s planiranim revizijskim radom.

4.2. Indikativni raspored revizija sustava, uključujući revizije usmjerene na određena tematska područja i praćenje nalaza prethodnih revizija, u odnosu na sljedeću financijsku godinu i dvije sljedeće financijske godine, kako slijedi:

Tijela/službe ili posebna tematska područja koja su predmet revizije	Program (referenca/naziv)	Rezultat procjene rizika	20xx Cilj i opseg revizije	20xx Cilj i opseg revizije	20xx Cilj i opseg revizije

5. RESURSI

5.1 Organizacijska shema Revizorskog tijela.

5.2 Naznaka planiranih sredstava koja će se dodijeliti u odnosu na sljedeću godinu i dvije sljedeće financijske godine (uključujući informacije o bilo kojoj predviđenoj upotrebi vanjskih resursa i njihovom opsegu, prema potrebi).

5.3 Navod kvalifikacija i iskustva potrebnih za osoblje koje obavlja revizije i zahtjevi za obukom.

PRILOG H

Izvješćivanje o nepravilnostima uključujući prijevaru u vezi s Instrumentom pretpristupne pomoći (IPA III)

Klauzula 1. Definicije

Za potrebe prijavljivanja nepravilnosti uključujući prijevaru, primjenjuju se definicije navedene u članku 51., o zaštiti financijskih interesa Unije.

Klauzula 2. Prijavljivanje nepravilnosti

(1) Korisnik instrumenta IPA III dužan je svaku sumnju na prijevaru i druge nepravilnosti uključujući prijevaru, koje su bile predmet primarnog upravnog ili sudskog nalaza, bez odgađanja prijaviti Komisiji, te je obavještavati o tijeku upravnih i pravnih postupaka koristeći, prema potrebi, namjenski Sustav upravljanja nepravilnostima (IMS).

Nepravilnosti u iznosu manjem od 300 EUR u doprinosu EU-a i nepravilnosti koje je otkrio i ispravio korisnik IPA III prije uključivanja u zahtjev za plaćanje dostavljen Komisiji, neće se prijavljivati. Ova se odredba ne primjenjuje na nepravilnosti koje dovode do pokretanja upravnih ili sudskih postupaka na nacionalnoj razini radi utvrđivanja prisutnosti prijevare ili drugih kaznenih djela.

U tom će izvješću korisnik instrumenta IPA III u svim slučajevima navesti pojedinosti o sljedećem:

(a) naziv i broj dotičnog programa/akcije;

(b) identitet uključenih fizičkih i pravnih osoba ili bilo kojeg drugog sudjelujućeg subjekta i njegovu ulogu;

(c) identifikacija regije ili područja gdje je operacija provedena korištenjem odgovarajućih informacija kao što je razina NUTS[1];

(d) odredbe(e) koje su prekršene;

(e) datum i izvor prve informacije koja dovodi do sumnje da je počinjena nepravilnost;

(f) prakse primijenjene u počinjenju nepravilnosti;

(g) gdje je prikladno, izaziva li ta praksa sumnju na prijevaru;

(h) način na koji je nepravilnost otkrivena;

(i) prema potrebi, korisnik instrumenta IPA III i uključene države članice i/ili treće zemlje;

(j) razdoblje tijekom kojeg je nepravilnost počinjena ili trenutak u kojem je počinjena;

(k) datum kada je ustanovljen primarni upravni ili sudski nalaz o nepravilnosti;

(l) ukupan iznos prihvatljivih izdataka navedenih prema doprinosu Unije, doprinosu korisnika instrumenta IPA III i privatnom doprinosu;

(m) izdaci na koje utječe nepravilnost navedena prema doprinosu Unije i doprinosu korisnika instrumenta IPA III;

(n) iznos koji bi bio neopravdano plaćen da nepravilnost nije utvrđena prema doprinosu Unije i doprinosu korisnika instrumenta IPA III;

(o) priroda nepravilnih izdataka;

(p) obustava plaćanja, gdje je to primjenjivo, i mogućnost povrata.

(q) gdje je primjenjivo, razloge za bilo kakvo odustajanje od postupaka povrata;

(r) gdje je primjenjivo potpuni broj predmeta OLAF-a.

(2) Korisnik IPA III, prilikom izvješćivanja Komisije, dodatno će obavijestiti države članice ili druge zainteresirane korisnike IPA III o svim otkrivenim ili pretpostavljenim nepravilnostima za koje postoji bojazan da bi mogle imati posljedice izvan njezina teritorija.

(3) Ako neki od podataka iz stavka 1, a posebno informacije o postupcima izvršenim u počinjenju nepravilnosti i načinu na koji je ta nepravilnost otkrivena, nije dostupan ili ga je potrebno ispraviti, korisnik instrumenta IPA III će bez odgode dostaviti Komisiji nedostajuće ili točne informacije.

(4) Ako odredbe korisnika IPA III predviđaju povjerljivost istrage, priopćavanje informacija podliježe odobrenju nadležnog suda ili suda.

Klauzula 3. Informacije o kaznama

(5) Korisnik instrumenta IPA III dužan je bez odgode Komisiji dostaviti pozivanje na svako prethodno izvješće sačinjeno na temelju klauzule 2, s pojedinostima o pokretanju, zaključenju ili odustajanju od bilo kakvih postupaka za izricanje upravne ili kaznene kazne vezane za prijavljene nepravilnosti kao i za ishod takvih postupaka.

U pogledu nepravilnosti za koje su izrečene kazne, korisnik instrumenta IPA III navest će i sljedeće:

(a) jesu li kazne administrativne ili kaznene prirode;

(b) jesu li kazne rezultat kršenja prava Unije ili korisnika instrumenta IPA III;

(c) odredbe u kojima su propisane kazne;

(d) je li prijevara utvrđena.

(6) Na pisani zahtjev Komisije, korisnik instrumenta IPA III dužan je dati dodatne informacije u vezi s određenom nepravilnošću ili skupinom nepravilnosti.

Klauzula 4. Elektroničko izvješćivanje putem Sustava upravljanja nepravilnostima (IMS)

Informacije iz klauzula 2. i 3. šalju se na engleskom jeziku, elektroničkim putem, korištenjem Sustava za upravljanje nepravilnostima (IMS) kojeg je u tu svrhu uspostavila Komisija.

Klauzula 5. Korištenje informacija

Komisija može koristiti bilo koju informaciju opće ili operativne prirode koju, u skladu s ovim odredbama, priopće korisnici instrumenta IPA III za provođenje analiza rizika i može, na temelju dobivenih informacija, sastaviti izvješća i razviti sustave koji služe učinkovitijem identificiranju rizika.

Klauzula 6. Korištenje eura

[1] Nomenklatura teritorijalnih jedinica za statistiku.

Euro će se koristiti kao valuta za prijavu nepravilnosti. Korisnik instrumenta IPA III konvertira iznose nastalih izdataka u vlastitoj valuti u eure. Ti se iznosi preračunavaju u eure korištenjem mjesečnog računovodstvenog tečaja Komisije u mjesecu u kojem je izdatak evidentiran na računima Računovodstvenog tijela, Posrednihčkih tijela za financijsko upravljanje i Agencije IPARD predmetnih programa. Tečaj Komisija objavljuje elektroničkim putem svakog mjeseca.

Ako se iznosi odnose na izdatke evidentirane na računima tijela korisnika instrumenta IPA III tijekom razdoblja duljeg od jednog mjeseca, može se koristiti tečaj u mjesecu u kojem je izdatak zadnji put registriran. Ako izdatak nije evidentiran na računima tijela korisnika instrumenta IPA III, koristi se najnoviji računovodstveni tečaj koji je elektronički objavila Komisija.

Klauzula 7. Zaštita osobnih podataka

(1) Korisnici instrumenta IPA III i Komisija poduzimaju sve potrebne mjere da spriječe svako neovlašteno otkrivanje ili pristup informacijama iz klauzula 2. i 3..

(2) Informacije iz klauzula 2. i 3. ne smiju se slati drugim osobama osim onih unutar korisnika instrumenta IPA III ili unutar institucija, agencija, ureda i tijela Unije čije dužnosti zahtijevaju da im imaju pristup, osim uz izričiti pristanak korisnika instrumenta IPA III koji dostavlja takve informacije.

(3) Svi osobni podaci uključeni u informacije iz klauzula 2.i 3. obrađuju se samo u svrhu navedenu u tim odredbama.

Članak 3.

Ova Odluka će biti objavljena u "Službenome glasniku BiH - Međunarodni ugovori" na hrvatskome, bosanskom i srpskom jeziku i stupa na snagu danom objave.

Broj 01-50-1-2640-24/22
24. kolovoza 2022. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Šefik Džaferović, v. r.

На основу члана V 3. д) Устава Босне и Херцеговине и сагласности Парламентарне Скупштине Босне и Херцеговине (Одлука ПС БиХ број 01,02-21-1-1170/22 од 27. јула 2022. године), Предсједништво Босне и Херцеговине је, на 29. редовној сједници, одржаној 24. августа 2022. године, донијело

ОДЛУКУ

О РАТИФИКАЦИЈИ ОКВИРНОГ СПОРАЗУМА О ФИНАНСИЈСКОМ ПАРТНЕРСТВУ ИЗМЕЂУ ЕВРОПСКЕ КОМИСИЈЕ И БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ О ПОСЕБНИМ АРАНЖМАНИМА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ФИНАНСИЈСКЕ ПОМОЋИ УНИЈЕ БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ У ОКВИРУ ПРЕТПРИСТУПНЕ ПОМОЋИ (ИПА III)

Члан 1.

Ратификује зе Оквирни споразум о финансијском партнерству између Европске комисије и Босне и Херцеговине о посебним аранжманима за спровођење финансијске помоћи Уније Босни и Херцеговини у оквиру претприступне помоћи (ИПАIII) (у даљем тексту Споразум), потписан 18. јула 2022. године у Сарајеву на енглеском језику.

Члан 2.

Текст Споразума у преводу гласи:

ОКВИРНИ

СПОРАЗУМ О ФИНАНСИЈСКОМ ПАРТНЕРСТВУ ИЗМЕЂУ ЕВРОПСКЕ КОМИСИЈЕ И БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ О ПОСЕБНИМ АРАНЖМАНИМА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ФИНАНСИЈСКЕ ПОМОЋИ УНИЈЕ БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ У ОКВИРУ ИНСТРУМЕНТА ПРЕТПРИСТУПНЕ ПОМОЋИ (ИПА III)

САДРЖАЈ

ОДЛОМАК I ОПШТЕ ОДРЕДБЕ
Члан 1. Тумачење
Члан 2. Дјелимична неваљаност и ненамјерне празнине
Члан 3. Дефиниције
Члан 4. Сврха и обим
Члан 5. Општи принципи за финансијску помоћ у оквиру инструмента ИПА III
Члан 6. Улога националног координатора инструмента ИПА
Члан 7. Методе спровођења
Члан 8. Споразуми о финансирању
Члан 9. Секторски споразуми
ОДЛОМАК II ПРАВИЛА ЗА ИНДИРЕКТНО УПРАВЉАЊЕ ОД СТРАНЕ КОРИСНИКА ИНСТРУМЕНТА ИПА III
ГЛАВА I СИСТЕМИ УПРАВЉАЊА И КОНТРОЛЕ
Члан 10. Успостава структура и тијела од стране корисника инструмента ИПА III за индиректно управљање од стране корисника инструмента ИПА III
Члан 11. Функције и одговорности структура и тијела
ГЛАВА II ПОСЕБНЕ ОДРЕДБЕ КОЈЕ СЕ ОДНОСЕ НА ПОВЈЕРАВАЊЕ ЗАДАТАКА ИЗВРШЕЊА БУЏЕТА КОРИСНИКУ ИНСТРУМЕНТА ИПА III
Члан 12. Услови за повјеравање задатака извршења буџета кориснику инструмента ИПА III
Члан 13. Повјеравање задатака извршења буџета
Члан 14. Мјере у случају неусклађености управљачке структуре те управљачких тијела и посредничких тијела с чланом 12, ставови (2) и (3) и Прилогом Б
Члан 15. Привремена обустава или раскид дијелова споразума о финансирању који се односе на повјерене задатке извршења буџета
ОДЛОМАК III
ПРАВИЛА ПРОГРАМИРАЊА
Члан 16. Програмирање помоћи
Члан 17. Усвајање и измјена програма
ОДЛОМАК IV
ПРАВИЛА СПРОВОЂЕЊА
ГЛАВА I ОПШТА ПРАВИЛА И ПРИНЦИПИ СПРОВОЂЕЊА
Члан 18. Поступци набавке, поступци додјеле грантова и други поступци
Члан 19. Правила о држављанству и поријеклу у поступцима набавке, грантова и других додјела
Члан 20. Учествовање у програмима и агенцијама Уније
Члан 21. Принципи спровођења буџетске подршке кориснику инструмента ИПА III
Члан 22. Принципи спровођења за twining
ГЛАВА II ТРАНСПАРЕНТНОСТ И ВИДЉИВОСТ

Члан 23. Информисање, јавност и транспарентност
Члан 24. Стратешка комуникација и видљивост
ГЛАВА III ЗАШТИТА ПОДАТАКА И ПОВЈЕРЉИВОСТ
Члан 25. Заштита података
Члан 26. Повјерљивост
ГЛАВА IV ДОДЈЕЛА КАПАЦИТЕТА И ОПОРЕЗИВАЊЕ
Члан 27. Додјела капацитета за спровођење акција и извршење уговора
Члан 28. Правила о порезима, царинским таксама и другим фискалним накнадама
ОДЛОМАК V ПРАВИЛА О ФИНАНСИЈСКОМ УПРАВЉАЊУ ПОМОЋИ У ОКВИРУ ИНСТРУМЕНТА ИПА III
ГЛАВА I ОПШТЕ ОДРЕДБЕ
Члан 29. Прихватљивост расхода
Члан 30. Суфинансирање програма у оквиру инструмента ИПА III
ГЛАВА II ПРАВИЛА КОЈА СЕ ОДНОСЕ НА ИНДИРЕКТНО УПРАВЉАЊЕ ОД СТРАНЕ КОРИСНИКА ИНСТРУМЕНТА ИПА III
Члан 31. Посебна правила о прихватљивости расхода за ИПАРД.
Члан 32. Ревизорски траг
Члан 33. Уплате доприноса Уније
Члан 34. Претфинансирање
Члан 35. Привремене уплате
Члан 36. Поравнање завршног биланса
Члан 37. Повраћај неискоришћених средстава у случају вишегодишњих програма
Члан 38. Прекид плаћања
Члан 39. Обустава плаћања
Члан 40. Повраћај средстава
Члан 41. Финансијске исправке од стране корисника инструмента ИПА III
Члан 42. Поступак испитивања и прихваћања обрачуна
Члан 43. Финансијске корекције од стране Комисије
Члан 44. Поступак за финансијске корекције
Члан 45. Поновно коришћење доприноса Уније
Члан 46. Отплата
ГЛАВА III ЗАВРШЕТАК ПРОГРАМА ИЛИ ДИЈЕЛА ПРОГРАМА
Члан 47. Завршетак програма или дијела програма у оквиру индиректног управљања од стране корисника инструмента ИПА III
Члан 48. Завршетак програма или дијела програма који се спроводи удиректном управљању и индиректном управљању са субјектима који нису корисник
инструмента ИПА III
Члан 49. Чување докумената
ГЛАВА IV НАДЗОР, КОНТРОЛА, РЕВИЗИЈА И ЗАШТИТА ФИНАНСИЈСКИХ ИНТЕРЕСА
Члан 50. Надзор, контрола и ревизија од стране Комисије, Европске канцеларије за борбу против превара и Европског ревизорског суда
Члан 51. Заштита финансијских интереса Уније
ОДЛОМАК VI ПРАЋЕЊЕ, ЕВАЛУАЦИЈА И ИЗВЈЕШТАВАЊЕ
ГЛАВА I ПРАЋЕЊЕ
Члан 52. Одбор за праћење ИПА
Члан 53. Секторски одбор за праћење
ГЛАВА II ЕВАЛУАЦИЈА
Члан 54. Евалуација помоћи у оквиру инструмента ИПА III
Члан 55. Евалуације које врши Комисија
Члан 56. Евалуације које врши корисник инструмента ИПА III у индиректном управљању
ГЛАВА III ИЗВЈЕШТАВАЊЕ
Члан 57. Додатне дефиниције у оквиру извјештавања
Члан 58. Језик и формат
Члан 59. Општи захтјеви за извјештавање од стране Н ИПАЦ-а
Члан 60. Захтјеви за извјештавање од стране Н ИПАЦ-а у индиректном управљању од стране корисника инструмента ИПА III
Члан 61 Захтјеви за извјештавање од стране НАО-а у индиректном управљању од стране корисника инструмента ИПА III
Члан 62. Захтјеви за извјештавање од стране управљачких тијела у индиректном управљању од стране корисника инструмента ИПА III
Члан 63. Захтјеви за извјештавање од стране Ревизорског тијела у индиректном управљању од стране корисника инструмента ИПА III
ОДЛОМАК VII ОДРЕДБЕ О ПРОГРАМИМА ПРЕКОГРАНИЧНЕ САРАДЊЕ ГЛАВА I ОПШТЕ ОДРЕДБЕ
Члан 64. Облици прекограничне сарадње
Члан 65. Додатне дефиниције за прекограничну сарадњу
Члан 66. Суфинансирање
ГЛАВА II ПРАВИЛА ПРОГРАМИРАЊА
Члан 67. Тематски приоритети и концентрација прекограничне сарадње у оквиру инструмента ИПА III
Члан 68. Географска покривеност
Члан 69. Припрема, евалуација, одобравање и измјене и допуне програма прекограничне сарадње
Члан 70. Билатерални споразуми између држава корисница инструмента ИПА III који се односе на управљање програмима прекограничне сарадње који се спроводе по индиректном управљању
ГЛАВА III ОПЕРАЦИЈЕ
Члан 71. Избор операција
Члан 72. Корисници
Члан 73. Техничка помоћ
ГЛАВА IV СПРОВОЂЕЊЕ
Члан 74. Модалитети спровођења
ГЛАВА V ПРОГРАМСКА СТРУКТУРА И ТИЈЕЛА И ЊИХОВЕ ОДГОВОРНОСТИ
Члан 75. Структуре и тијела за управљање ЦБЦ-ом
Члан 76. Структуре прекограничне сарадње и Управљачко тијело
Члан 77. Ревизорско тијело
Члан 78. Заједнички одбор за праћење (ЈМЦ)
Члан 79. Заједнички технички секретаријат (ЈТС)
ГЛАВА VI ИЗВЈЕШТАВАЊЕ
Члан 80. Годишњи и завршни извјештаји о спровођењу
ОДЛОМАК VIII ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ
Члан 81. Комуникација
Члан 82. Консултација
Члан 83. Примјењиви закони, рјешавање спорова
Члан 84. Спорови с трећим странама
Члан 85. Обавјештења
Члан 86. Прилози
Члан 87. Ступање на снагу
Члан 88. Примјењивост Оквирног споразума за ИПА II
Члан 89. Измјене и допуне
Члан 90. Обустава од стране Комисије и раскид
Члан 91. Мјере ограничавања ЕУ
ПРИЛОГ А Функције и одговорности структура и тијела успостављених у складу с чланом 10. у индиректном управљању од стране корисника инструмента ИПА III
ПРИЛОГ Б Оквир интерне контроле

ПРИЛОГ Ц Модел за изјаву о управљању
ПРИЛОГ Д Модел за годишњи извјештај о ревизорским активностима
ПРИЛОГ Е Модел за годишње ревизорско мишљење
ПРИЛОГ Ф Модел за ревизорско мишљење о завршном извјештају о издацима
ПРИЛОГ Г Модел за стратегију ревизије
ПРИЛОГ Х Извјештавање о неправилностима укључујући превару у вези с Инструментом претприступне помоћи (ИПА III)

Европска комисија, у даљњем тексту "Комисија", која поступа за и у име Европске уније

с једне стране,

и

Босна и Херцеговина, у даљњем тексту "Корисник инструмента ИПА III"

с друге стране,

заједно назване "Стране"

Будући да:

(1) Уредба (ЕУ) бр. 2021/1529 Европског парламента и Савјета[1] (у даљњем тексту "Уредба о ИПА III") представља правну основу за пружање финансијске помоћи корисницима наведеним у Прилогу I. Уредбе о ИПА III (у даљњем тексту "Корисници инструмента ИПА III").

(2) Уредба о ИПА III има за циљ да подржи кориснике инструмента ИПА III у усвајању и спровођењу политичких, институционалних, правних, административних, друштвених и привредних реформи неопходних тим корисницима у процесу усклађивања с вриједностима Уније и поступног усаглашавања с правилима, стандардима, политиком и праксом Уније (acquis), с циљем стицања чланства у Унији, придоносећи тако њиховој стабилности, сигурности и просперитету.

(3) се у складу с чланом 9, ставом 1, Уредбе о ИПА III, Поглавље III, главе II, Уредбе (ЕУ) 2021/947[2] ("НДИЦИ Уредба"), осим члана 28, став, 1. те Уредбе, примјењује на Уредбу о ИПА III.

(4) члан 130. Уредбе (ЕУ, Еуратом) 2018/1046 Европског парламента и Савјета[3] ("Финансијска уредба") омогућује Комисији успостављање финансијских оквирних споразума о партнерству за дугорочну сарадњу с корисницима.

(5) је Комисија 15. децембра 2021. донијела Спроведбену уредбу Комисије (ЕУ) 2021/2236 о посебним правилима за спровођење Уредбе (ЕУ) 2021/1529 Европског парламента и савјета о успостави Инструмента претприступне помоћи (ИПА III)[4], (у даљњем тексту "Спроведбена уредба ИПА III") која утврђује примјењиве одредбе о управљању и контроли.

СТРАНЕ СУ СЕ СПОРАЗУМЈЕЛЕ КАКО СЛИЈЕДИ:

ОДЛОМАК I ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1. Тумачење

(1) Осим у случају да је у овом "Споразуму" изричито другачије одређено, изрази коришћени у овом "Споразуму" имају значење једнако оном које им је дато у Уредби о НДИЦИ-у,Уредби о ИПА III, и Спроведбеној уредби ИПА III.

(2) Осим у случају да је у овом "Споразуму" изричито другачије одређено, позивања на овај "Споразум" представљају позивања на "Споразум" с повременим измјенама, допунама или замјенама.

(3) Наслови у овом "Споразуму" немају правно значење и не утичу на његово тумачење.

Члан 2. Дјелимична неваљаност и ненамјерне празнине

Ако одредба овог "Споразума" јесте или постане неваљана или ако овај "Споразум" садржи ненамјерне празнине, то неће утицати на ваљаност осталих одредаба овог "Споразума". Стране ће сваку неваљану одредбу замијенити ваљаном одредбом или схваћањем које је најприближније сврси и намјери неваљане одредбе. Стране ће испунити сваку ненамјерну празнину одредбом или схваћањем које најбоље одговара сврси и намјери овог "Споразума" у складу с Уредбом о ИПА III и Спроведбеном уредбом о ИПА III.

Члан 3. Дефиниције

За потребе овог "Споразума", примјењују се сљедеће дефиниције:

(а) "програм" означава годишњи или вишегодишњи акциони план или мјеру како је наведено у члану 9. Уредбе о ИПА III и поглављу III, главе II, Уредбе о НДИЦИ-у;

(б) "корисник ИПА III" означава један од корисника наведених у Прилогу I. Уредбе (ЕУ) 2021/1529;

(ц) "секторски споразум" означава споразум склопљен између Комисије и корисника инструмента ИПА III за спровођење посебног програма у оквиру инструмента ИПА III, којим се одређују правила и поступци које треба поштовати и који нису садржани у овом "Споразуму" или у споразумима о финансирању;

(д) "споразум о финансирању" означава годишњи или вишегодишњи споразум склопљен између Комисије и корисника инструмента ИПА III, за спровођење ИПА III помоћи;

(е) "тијело" означава јавни субјект или тијело корисника инструмента ИПА III или државе чланице на средишњем, регионалном или локалном нивоу;

(ф) "велики пројекат" означава пројекат који се састоји од низа радова, активности или услуга који је сам по себи намијењен остваривању одређеног и недјељивог задатка прецизне економске или техничке природе, који има јасно одређене циљеве и чији укупни трошак премашује онај који је наведен у одговарајућем секторском или финансијском споразуму;

(г) "одрживост помоћи у оквиру инструмента ИПА III" значи у којој се мјери резултати остварени и на које директно утиче финансијска помоћ настављају или ће се вјероватно наставити након завршетка периода спровођења акције;

[1] Уредба (ЕУ) 2021/1529 Европског парламента и Савјета од 15. септембра 2021. о успостави Инструмента за претприступну помоћ (ИПА III), СЛ Л 330, 20. 09. 2021, стр.1).

[2] Уредба (ЕУ) 2021/947 Европског парламента и Савјета од 9. јуна 2021. о успостави Инструмента за сусједство, развој и међународну сарадњу – Глобална Европа, о измјени и стављању изван снаге Одлуку бр. 446/2014/ЕУ и стављању изван снаге Уредбу (ЕУ) 2017/1601 и Уредбу Савјета (ЕЗ, Еуратом) бр. 480/2009, СЛ Л 209, 14. 06. 2021, стр. 1)

[3] Уредба (ЕУ, Еуратом) 2018/1046 Европског парламента и Савјета од 18. 07. 2018. о финансијским правилима која се примјењују на општи буџет Уније којом се измјењују Уредбе (ЕУ) бр. 1296/2013, (ЕУ) бр. 1301/2013, (ЕУ) бр. 1303/2013, (ЕУ) бр. 1304/2013, (ЕУ) бр. 1309/2013, (ЕУ) бр. 1316/2013, (ЕУ) бр. 223/2014, (ЕУ) бр. 283/2014, и Одлука бр. 541 /2014 /ЕУ и поништава Уредба (ЕУ, Еуратом) бр. 966/2012 (СЛ Л 193, 30. 07. 2018, стр. 1).

[4] Спроведбена уредба Комисије (ЕУ) бр.2021/2236 о посебним правилима за сровођење Уредбе (ЕУ) 2021/1529 Европског парламента и Савјета о успостави Инструмента за претприступну помоћ (ИПА III), СЛ Л 450/10, 16. 12. 2021, стр. 10.

(х) "прималац" означава корисника гранта (укључујући извођача twinninga), извођач по уговору о пружању услуга, набавке или радова, корисник у оквиру програма прекограничне сарадње, уговорна страна уговора о доприносу у индиректном управљању или било која физичка или правна особа која прима финансијску помоћ;

(и) "финансијска година" означава период од 1. јануара до 31. децембра једне одређене године како је дефинисано у члану 9. Финансијске уредбе.

Члан 4. Сврха и обим

(1) Како би се помогло кориснику инструмента ИПА III у усвајању и спровођењу политичких, институционалних, правних, административних, друштвених и привредних реформи потребних за усклађивање с вриједностима Уније и поступно усклађивање с правилима, стандардима, политикама и праксама Уније с циљем чланства у Унији, Стране су ссгласне да спроводе радње у оквиру тематских приоритета наведених у члановима 3. и 4. те у Прилогу II. и Прилогу III. Уредбе о ИПА III, и доприносити постизању посебних циљева наведених у члану 3, став 2, Уредбе о ИПА III.

(2) Програми ће се финансирати и спроводити унутар правног, административног и техничког оквира утврђеног у овом "Споразуму" и како је детаљније наведено у секторским споразумима или споразумима о финансирању, ако их има.

(3) Одредбе утврђене у овом "Споразуму" примјењују се на програме финансиране у оквиру Уредбе о ИПА III.

(4) Одредбе утврђене у овом "Споразуму" не примјењују се на ИПА III програме прекограничне сарадње између једног или више корисника ИПА III и једне или више држава чланица], програме транснационалне и међурегионалне сарадње или мјере које се успостављају и спроводе у складу с Уредбом (ЕУ) 2021/1059 Европског парламента и Савјета[1] ("Уредба Интеррег"), осим ако дати споразум о финансирању таквих програма изричито упућује на овај "Споразум" или његову посебну одредбу.

(5) Администрација корисника инструмента ИПА III предузеће све потребне кораке како би олакшала спровођење програма.

(6) Овај "Споразум" примјењује се на све секторске и финансијске споразуме склопљене између Страна за финансијску помоћ у оквиру Уредбе о ИПА III.

Члан 5. Општи принципи за финансијску помоћ у оквиру инструмента ИПА III

(1) Помоћ у оквиру инструмента ИПА III пружа се у складу с оквиром политике проширења који су дефинисали Европски парламент и Савјет и узима у обзир Комуникацију Комисије о Стратегији проширења и извјештаје укључене у годишњи пакет проширења Комисије, као и релевантне резолуције Европског парламента.

(2) На финансијску помоћ Уније у оквиру инструмента ИПА III примјењују се сљедећи принципи:

(а) поштовање принципа досљедности, комплементарности, координације, концентрације, власништва, партнерства и "не чини штету - do-no-harm"; усклађеност с буџетским принципима утврђенима у "Финансијској уредби;

(б) досљедност с политикама Уније и подршка прогресивном усклађивању с правном тековином ЕУ;

(ц) Корисник инструмента ИПА III осигурава одрживост помоћи у оквиру инструмента ИПА III;

(д) Помоћ у оквиру ИПА III узима у обзир лекције научене у оквиру претходних инструмената за претприступну помоћ;

(е) Помоћ у оквиру инструмента ИПА III пружа се у партнерству с корисником инструмента ИПА III на основу програмског оквира ИПА III, уз осигуравање да власништво над програмирањем и спровођењем помоћи у оквиру инструмента ИПА III остаје кориснику инструмента ИПА III;

(ф) Помоћ ИПА III осигурава континуитет са секторским приступом, који има за циљ повећати кохерентност између националних стратегија, секторских политика, расподјеле средстава и пракси потрошње. У оквиру ИПА III биће стални фокус на осигуравање кохерентности између секторских реформи и хоризонталног планирања националних политика, праћења, извјештавања и оквира управљања јавним финансијама;

(г) осигураће се и проактивно промовисати одговарајућа видљивост помоћи у оквиру инструмента ИПА III;

(х) током спровођења помоћи спрјечава се свака дискриминација на основу пола, расне или етничке припадности, вјере или увјерења, инвалидитета, доби или полне оријентације;

(и) помоћ се планира с јасним и провјерљивим циљевима који се требају постићи унутар одређеног периода. Добијене резултате треба оцјењивати кроз показатеље; такви показатељи требају бити релевантни, прихваћени, вјеродостојни, једноставни за праћење и робусни (РАЦЕР) те специфични, мјерљиви, остварив, реални и временски ограничени (СМАРТ);

(ј) Помоћ ИПА III биће диференцирана у обиму и интензитету према успјешности корисника ИПА III, нарочито у погледу преданости и напретка у спровођењу реформи, као и према потребама. Приликом оцјењивања рада корисника ИПА III и одлучивања о помоћи која ће се пружити, посебна ће се пажња посветити напорима који се улажу у подручјима владавине права и основних права, демократских институција и реформе јавне управе, као и економски развој и конкурентност. У случају значајног назадовања или трајног изостанка напретка корисника ИПА III у тим подручјима, мјерено показатељима из члана 7,став 5, Уредбе о ИПА III, обим и интензитет помоћи ће се модулирати у складу с тим.

(3) Пружање помоћи у оквиру инструмента ИПА III зависи од испуњавања обавеза корисника инструмента ИПА III према овом Уговору и према секторским споразумима и споразумима о финансирању, ако их има.

Члан 6. Улога националног координатора инструмента ИПА

(1) Корисник инструмента ИПА III ће именовати Националног координатора инструмента ИПА (Н ИПАЦ) који ће бити главни партнер Комисије за цјелокупни процес координације програмирања, праћења спровођења, евалуације и извјештавања о помоћи у оквиру инструмента ИПА III. Н ИПАЦ ће:

(а) осигурати блиску везу између коришћења помоћи у оквиру инструмента ИПА и општег процеса приступања;

(б) осигурати цјелокупну координацију програмирања у складу с циљевима и тематским приоритетима програмског оквира ИПА III, праћење спровођења, евалуацију и извјештавање о помоћи у оквиру инструмента

[1] Уредба (ЕУ) 2021/1059 Европског парламента и Савјета од 24. јуна 2021. о посебним одредбама за Циљ Европске територијалне сарадње (Интеррег) који подржава Европски фонд за регионални развој и инструменти вањског финансирања (СЛ Л 231/30.6.2021, стр. 94.).

ИПА, укључујући координацију унутар администрације корисника инструмента ИПА III и с другим донаторима;

(ц) координисати учествововање корисника инструмента ИПА III у релевантним програмима територијалне и прекограничне сарадње из тачака (а) и (б), члан 64, став (2) и, према потреби, у програмима транснационалне и међурегионалне сарадње из члана 64, став (2), тачка (ц). Н ИПАЦ може делегирати овај задатак координације на координатора територијалне сарадње или структуру успостављену за управљање прекограничном сарадњом, према потреби;

(д) настојати да администрација корисника инструмента ИПА III предузме све потребне кораке како би олакшала спровођење повезаних програма.

(2) Н ИПАЦ ће бити високорангирани представник владе или средишње администрације корисника инструмента ИПА III, с одговарајућим овлашћењима.

(3) Ако је Европска унија отворила приступне преговоре с корисником инструмента ИПА III, Н ИПАЦ ће бити именован на више мјесто у националним структурама за координацију приступних преговора.

Члан 7. Методе спровођења

(1) Помоћ кориснику инструмента ИПА III пружа се како је наведено у Финансијској уредби у сљедећем:

(а) изравно управљање служби Комисије, укључујући њезино особље у делегацијама Уније и/или путем извршних агенција како је дефинисано у члану 62, став (1), тачка (а) Финансијске уредбе;

(б) индиректно управљање, при чему Комисија повјерава задатке извршења буџета из одређених активности кориснику инструмента ИПА III како је дефинисано у члану 62, став (1), тачка (ц)(I), тачка (ц) Финансијске уредбе;

(ц) индиректно управљање са субјектима који нису корисници инструмента ИПА III како је дефинисано у члану 62, став (1), тачка (ц), тачке (II) до (VIII) Финансијске уредбе;

(д) заједничко управљање с државама чланицама како је дефинисано у члану 62, став (1), тачка (б) Финансијске уредбе за прекограничну сарадњу и програме транснационалне и међурегионалне сарадње наведене у члану 64, став (2), тачке (а) до (ц) овог уговора или мјере које укључују државе чланице Европске уније и које се спроводе у складу с Уредбом Интеррег.

Члан 8. Споразуми о финансирању

(1) Ако то захтијева одговарајућа одлука о финансирању, споразуми о финансирању могу се потписати у оквиру овог "Оквирног споразума о финансијском партнерству", у складу с чланом 5. Спроведбене уредбе о ИПА III

(2) Ако програме у индиректном управљању спроводи корисник инструмента ИПА III, оквирни споразум о финансијском партнерству, секторски споразум, ако постоји, и споразум о финансирању у потпуности морају бити у складу с чланом 129, чланом 155, став (6) и чланом 158. Финансијске уредбе.

(3) За програме прекограничне сарадње између корисника инструмента ИПА III, Комисија и сви учесници који су корисници инструмента ИПА III могу потписати јединствени споразум о финансирању за одређени програм.

(4) Правила за спровођење програма прекограничне сарадње између једне или више држава чланица и једног или више корисника инструмента ИПА III, за међурегионалне, транснационалне и друге мјере, утврђују се у споразуму о финансирању за одређени програм прекограничне сарадње који у складу с "Уредбом Инеррег" треба бити потписан између корисника инструмента ИПА III, Комисије и, према потреби, државе чланице која је домаћин управљачког тијела тог програма прекограничне сарадње.

(5) Споразуми о финансирању садржаваће правила која дају право Комисији да обустави споразуме о финансирању ако корисник ИПА III прекрши обавезу у вези с поштовањем људских права, демократских принципа и владавине права те у озбиљним случајевима корупције или ако је корисник ИПА III крив за тежак професионални прекршај доказан било којим оправданим средствима.

(6) Ако нема споразума о финансирању, примјењују се правила укључена у овај оквирни споразум о финансијском партнерству.

Члан 9. Секторски споразуми

(1) Овај "Оквирни споразум о финансијском партнерству" може се надопунити секторским споразумима који утврђују посебне одредбе за управљање и спровођење помоћи у оквиру инструмента ИПА III у посебним подручјима политике или програмима.

(2) Даљње појединости у вези с програмима руралног развоја утврђују се у одговарајућим секторским споразумима који, између осталих аспеката, утврђују мјере путем којих ће се помоћ реализовати.

(3) Ако постоје, секторски споразуми који се односе на одређено подручје политике или програм примјењују се на све споразуме о финансирању склопљене у оквиру тог подручја политике или програма.

ОДЛОМАК II ПРАВИЛА ЗА ИНДИРЕКТНО УПРАВЉАЊЕ ОД СТРАНЕ КОРИСНИКА ИНСТРУМЕНТА ИПА III

ГЛАВА I СИСТЕМИ УПРАВЉАЊА И КОНТРОЛЕ

Члан 10. Успостава структура и тијела од стране корисника инструмента ИПА III за индиректно управљање од стране корисника инструмента ИПА III

(1) У случају индиректног управљања од стране корисника инструмента ИПА III, корисник инструмента ИПА III успоставља сљедеће структуре и тијела:

(а) Националног координатора инструмента ИПА (Н ИПАЦ);

(б) Националног службеника за овјеравање (НАО);

(ц) Управљачку структуру коју је успоставио НАО састављену од Канцеларије за подршку националног службеника за овјеравање и Рачуноводствене службе;

(д) управљачка тијела и посредничка тијела;

(е) Ревизорско тијело.

(2) Корисник инструмента ИПА III осигурава одговарајућу подјелу дужности између и унутар структура и тијела из става 1.

(3) НАО је високорангирани представник владе или средишње администрације корисника инструмента ИПА III, с одговарајућим овлашћењима.

(4) Управљачко тијело сваког програма одговорно је за потпуно управљање програмом.

(5) Управљачко тијело ће одредити једно или више посредничких тијела за обављање послова финансијског управљања програмом ("Посредничка тијела за финансијско управљање").

(6) Задаци финансијског управљања биће одвојене од Управљачког тијела. Посредничко тијело за финансијско управљање самостално доноси финансијске одлуке унутар програма.

(7) Управљачко тијело програма може одредити једно или више посредничких тијела за обављање задатака

управљања подручјем политике за које су одговорни у систему владе или администрације корисника инструмента ИПА III ("Посредничка тијела за управљање политиком").

(8) За годишње програме ИПА III:

(а) Управљачко тијело успоставиће се у канцеларији Н ИПАЦ-а, уз могућу изузетак акција чија је сврха припремити кориснике инструмента ИПА III за апсорпцију Европских структурних и инвестиционих фондова.

(б) Субјекти одговорни за подручја политике подржана годишњим програмом биће именована посредничка тијела за управљање политиком.

(9) За програме руралног развоја, структуре наведене у ставу (1), тачка (д) овог члана биће:

(а) Управљачко тијело ИПА за рурални развој (ИПАРД - IPA Rural Development) које ће бити јавно тијело које дјелује на средишњем нивоу, задужено за припрему и спровођење акција, укључујући избор мјера и њихову јавност, координацију, оцјену, праћење и извјештвање о акцији о којој је ријеч, како је наведено у Прилогу А, Клаузула 6а. Управљачким тијелом ИПАРД-а управља високи службеник с искључивим одговорностима;

(б) Агенција ИПАРД, која ће имати функције сличне природе као агенција за плаћања у државама чланицама, задужена за промовисање, избор пројеката као и ауторизацију, контролу и рачуноводство обавеза и плаћања и извршење плаћања, како је наведено у Прилогу А, тачка 6b

Члан 11. Функције и одговорности структура и тијела

(1) Структурама и тијелима наведеним у члану 10. додијелиће се функције и одговорности како је наведено у Прилогу А и морају бити у складу с оквиром унутрашње контроле из Прилога Б.

(2) Конкретне додјеле функција и одговорности могу се утврдити у секторским споразумима или споразумима о финансирању у складу с основним приступом изабраним за додјелу функција и одговорности како је наведено у Прилогу А.

(3) У индиректном управљању од стране корисника инструмента ИПА III, када су одређене особе и/или субјекти добили одговорност за неку активност у вези с управљањем, спровођењем, контролом, надзором, праћењем, евалуацијом, извјештавањем или ревизијом активности, корисник инструмента ИПА III ће омогућити таквим особама или субјектима обављање дужности повезаних с том одговорношћу. То посебно укључује случајеве у којима не постоји хијерархијска веза између таквих особа или субјеката и тијела која учествују у тој активности. Корисник инструмента ИПА III ће посебно тим особама или субјектима дати овлашћења за успостављање:

(а) формалних радних аранжмана уз детаљно навођење права и обавезе дотичних структура и тијела;

(б) одговарајућег система за размјену информација између њих и дотичних тијела, укључујући овлашћење тражења информација и право приступа документима и особљу на лицу мјеста, ако је потребно;

(ц) стандарда које треба испунити и поступака које треба слиједити.

ГЛАВА II ПОСЕБНЕ ОДРЕДБЕ КОЈЕ СЕ ОДНОСЕ НА ПОВЈЕРАВАЊЕ ЗАДАТАКА ИЗВРШЕЊА БУЏЕТА КОРИСНИКУ ИНСТРУМЕНТА ИПА III

Члан 12. Услови за повјеравање задатака извршења буџета кориснику инструмента ИПА III

(1) Склапањем споразума о финансирању, Комисија повјерава послове извршења буџета кориснику инструмента ИПА III.

(2) Приликом управљања средствима из инструмента ИПА III, корисник инструмента ИПА III дужан је да поштује принципе доброг финансијског управљања, транспарентности и недискриминације и осигурати видљивост помоћи у оквиру инструмента ИПА III. Корисник инструмента ИПА III осигурава ниво заштите финансијских интереса Европске уније која је једнака оној која је предвиђена у ситуацији када Комисија директно примјењује средства из инструмента ИПА III, уз дужно разматрање, између осталог:

(а) природе акције;

(б) укључених финансијских ризика;

(ц) нивоа безбједности која произлази из њихових система, правила и поступака заједно с мјерама које је Комисија предузела за надзор и подршку спровођења задатака који су им повјерени.

(3) У циљу заштите финансијских интереса Европске уније, корисник инструмента ИПА III мора:

(а) успоставити и осигурати функционисање ефикасног и дјелотворног система унутрашње контроле који се заснива на најбољим међународним праксама и који посебно омогућује спрјечавање, откривање, пријављивање и исправљање неправилности и превара;

(б) користити рачуноводствени систем који на вријеме пружа тачне, потпуне, аналитичке и поуздане информације;

(ц) осигурати да структуре и тијела из тачака од (а) до (д), члан 10, став (1) подлијежу независној вањској ревизији коју, у складу с међународно прихваћеним ревизорским стандардима, спроводи Ревизорско тијело које је функционално независно од релевантних структура и тијела;

(д) примјењивати одговарајућа правила и поступке за осигуравање финансирања трећим странама, укључујући транспарентне, недискриминаторне, ефикасне и дјелотворне поступке ревизије, правила за повраћај непрописно исплаћених средстава и правила за искључење из приступа финансирању;

(е) објавити одговарајуће податке о својим примаоцима, у складу с чланом 23;

(ф) осигурати заштиту личних података еквивалентну оној из Уредбе (ЕУ) бр. 2018/1725 Европског парламента и Савјета[1] и Уредбе (ЕУ) 2016/679 Европског парламетна и Савјета[2].

(4) Ако се изврше суштинске промјене у системима, правилима и поступцима корисника инструмента ИПА III или у поступцима који се односе на задатке извршења буџета повјерене кориснику средстава Уније из инструмента ИПА III, корисник инструмента ИПА III о томе без одгађања обавјештава Комисију. Комисија прегледава споразуме о финансирању склопљене с корисником инструмента ИПА III како би осигурала непрекидно испуњавање захтјева из става 3.

[1] Уредба (ЕУ) 2018/1725 Европског парламента и Савјета од 23. октобра 2018. о заштити појединаца у вези с обрадом личних података у институцијама, тијелима, канцеларијама и агенцијама Уније и о слободном кретању таквих података те о стављању изван снаге Уредбе (ЕЗ) бр. 45/2001 и Одлуке бр. 1247/2002, СЛ Л 295, 21. 11. 2018.

[2] Уредба (ЕУ) бр. 2016/679 од 27. априла 2016. о заштити појединаца у вези с обрадом личних података и о слободном кретању таквих података, те стављању изван снаге Директиве 95/46/ЕЗ (Општа уредба о заштити података), СЛ Л 119, 4. 5. 2016)

Члан 13. Повјеравање задатака извршења буџета

(1) НАО је одговоран за подношење захтјева Комисији за повјеравање задатка извршења буџета за одређени програм кориснику инструмента ИПА III.

(2) Прије подношења захтјева из става 1, НАО ће осигурати да су испуњени захтјеви члана 12, став (3) и Прилога Б. НАО се може ослонити на резултате ex-ante евалуације спроведене у вези с повјеравањем у складу с Уредбом (ЕУ) бр. 231/2014 Европског парламента и Савјета[1] (Уредба о ИПА II) или ранијим споразумом о финансирању.

Када се НАО не може ослонити на претходну ex-ante оцјену, захтјев ће бити поткријепљен ревизорским мишљењем о структурама и тијелима према тачкама од (а) до (д), члан 10, став (1), које саставља вањски ревизор независан о тим структурама и тијелима. Ревизорско мишљење заснива се на испитивањима која се спроводе у складу с међународно прихваћеним ревизорским стандардима.

(3) Прије него што Комисија повјери задатке извршења буџета за помоћ у оквиру инструмента ИПА III, прегледаће захтјев из става 1. овога члана и успостављене структуре и тијела из члана 10. те ће, за потребе ex-ante оцјене према члану 154, став (4) Финансијске уредбе, прибавити доказе да су испуњени захтјеви из члана 12, став (3) овог споразума и они из Прилога Б. Овај преглед може укључити провјере на лицу мјеста од стране Комисије.

За повјеравање задатака извршења буџета кориснику инструмента ИПА III, Комисија се може ослонити на резултате ex-ante евалуације спроведене у вези с повјеравањем у складу с Уредбом о ИПА II или ранијим споразумом о финансирању. На захтјев Комисије, корисник инструмента ИПА III доставља додатне доказе у случају да те евалуације не обухвате све захтјеве.

Члан 14. Мјере у случају неусклађености управљачке структуре те управљачких тијела и посредничких тијела с чланом 12, ставови (2) и (3) и Прилогом Б

(1) Након што Комисија повјери задатке извршења буџета, НАО ће пратити непрекидно испуњавање важећих захтјева наведених у ставовима 2. и 3, члан 12. и Прилога Б од стране структура и тијела насталих у складу с чланом 10, став (1), тачке од (а) до (д). У случају неиспуњавања ових захтјева, НАО ће без одгађања обавијестити Комисију, с копијом Н ИПАЦ-у и Ревизорском тијелу, те ће предузети све одговарајуће заштитне мјере у погледу извршених плаћања или потписаних уговора. Сваки пропуст у испуњавању захтјева требао би се на одговарајући начин одразити у годишњим изјавама администрације и захтјевима за повјеравање задатака.

(2) Осим тога, НАО ће предузети све потребне кораке како би осигурао поново испуњавање захтјева из става 1.

Члан 15. Привремена обустава или раскид дијелова споразума о финансирању који се односе на повјерене задатке извршења буџета

(1) Комисија надзире поштовање члана 8, став (5), члана 12, ставови (2) и (3), члана 51, став (1), члана 91. и Прилога Б, те може предузети одговарајуће корективне мјере, укључујући привремену обуставу или раскид дијелова споразума о финансирању у било којем тренутку, ако захтјеви више нису испуњени.

Ако Комисија обустави или раскине дијелове споразума о финансирању који се односе на повјерене задатке извршења буџета, примјењују се сљедеће одредбе:

(а) Комисија може прекинути пренос средстава кориснику инструмента ИПА III;

(б) нове правне обавезе које су дотичне структуре и тијела преузеле након обавјештења о привременој обустави или укидању неће се сматрати прихватљивима за помоћ у оквиру инструмента ИПА III;

(ц) не доводећи у питање било које друге финансијске исправке, Комисија може извршити финансијске исправке како је утврђено у члану 43. у трансакцијама на које је утицало претходно непоштовање захтјева за повјеравање задатака извршења буџета.

(2) Секторским споразумом или споразумом о финансирању могу се прописати даљње одредбе о привременој обустави или престанку ваљаности оних дијелова који се односе на повјерене задатке извршења буџета.

ОДЛОМАК III ПРАВИЛА ПРОГРАМИРАЊА

Члан 16. Програмирање помоћи

(1) Помоћ ИПА III спроводи се у складу с чланом 9. Уредбе о ИПА III и поглављем III, главе II Уредбе НДИЦИ.

(2) Програми ИПА III припремају се у партнерству с корисником ИПА III на основу програмског оквира ИПА III како је наведено у члану 7. Уредбе о ИПА III у складу с принципима из члана 5. Програми се састоје од акционих докумената, који описују појединости за сваки од њих, како је наведено у члану 9, став 1. Уредбе о ИПА III. Корисник ИПА III припрема их у блиској сарадњи с Комисијом, осим акционих докумената за више земаља, које припрема Комисија у блиској сарадњи с корисницима ИПА III.

(3) Осим за програме из члана 16, става 5, 16. става 7. и 69. или када је Комисија одговорна за припрему акционих докумената, корисник ИПА III припрема стратешки одговор и акционе документе у складу с тематским приоритетима и процесом како је дефинисано у програмском оквиру ИПА III и смјерницама Комисије, узимајући у обзир релевантне стратегије, укључујући европске макрорегионалне стратегије и стратегије морског слива. Н ИПАЦ координише унутар своје управе и осигурава блиске консултације с Комисијом током припреме. Н ИПАЦ ће Комисији доставити стратешки одговор и акционе документе према распореду програмирања договорен с Комисијом.

(4) Корисници ИПА III осигуравају да се релевантна јавна тијела и учесници као што су привреди, друштвени и еколошки партнери, организације цивилног друштва и локална тијела прописно консултују и да имају правовремени приступ релевантним информацијама што им омогућује да играју значајну улогу током израде, спровођења и повезаних процеса праћења програма.

(5) Помоћ ИПА III може се спроводити кроз оперативне програме на основу релевантних тематских приоритета утврђених у програмском оквиру ИПА III и смјерницама Комисије. Такве програме Комисија доноси на основу акционих докумената које је припремио корисник ИПА III, у блиској сарадњи с Комисијом.

Спровођење ће бити у облику вишегодишњих програма с годишњим ратама у складу с чланом 30, став 3. Уредбе НДИЦИ.

Оперативни програми ће садржавати све информације које захтијевају повезана упутства Комисије, укључујући, између осталог:

(а) евалуацију средњорочних потреба и циљева;

[1] Уредба (ЕУ) бр. 231/2014 Европског парламента и Савјета од 11. марта 2014. о успостави Инструмента претприступне помоћи (ИПА II) (СЛ L77, 15. марта 2014, стр.11).

(б) преглед консултација с релевантним учесницима;

(ц) опис изабраних стратешких акција;

(д) довољно детаљну финансијску табелу у којој је индикативно за сваку годину наведен укупан износ доприноса Уније;

(е) предложене модалитете евалуације и праћења;

(ф) индикативни списак великих пројеката, ако их има;

(г) гдје је релевантно, опис структура корисника инструмента ИПА III и тијела за управљање и контролу програма, у складу с чланом 10. и Прилогом А.

(6) Велики пројекат из члана 16, став 5, тачке (ф) има укупни трошак већи од 15.000.000 милијуна евра.

Велике пројекте корисник инструмента ИПА III подноси Комисији на оцјену. Финансирање великих пројеката договориће обје стране.

(7) Помоћ за рурални развој у оквиру инструмента ИПА III (ИПАРД) пружа се на основу релевантних приоритета утврђених програмским оквиром ИПА III, и у стратегијама пољопривредног и руралног развоја корисника инструмента ИПА III. Спровођење ће бити у облику вишегодишњих програма с годишњим ратама у складу с чланом 30, став (3) Уредбе о НДИЦИ-у, који се састављају на средишњем нивоу и покривају цио период спровођења инструмента ИПА III. Програм ИПАРД III садржаваће унапријед дефинисани скуп мјера додатно назначених у секторском споразуму. Програм припрема Управљачко тијело ИПАРД-а како је наведено у тачки (а), члан 10, став (9) овог "Споразума" који се доставља Комисији након консултација с одговарајућим заинтересованим странама.

Помоћ руралном развоју у оквиру инструмента ИПА III придонијеће постизању сљедећих циљева:

(а) повећати конкурентност пољопривредно - прехрамбеног сектора, поступно га усклађујући са стандардима ЕУ и побољшавајући ефикасност и одрживост производње на фармама, што ће пружити бољи одговор на друштвене захтјеве за сигурном, храњивом и одрживом храном;

(б) олакшати развој пословања, раст и запошљавање у руралним подручјима, побољшати положај пољопривредника у ланцу вриједности и привући младе пољопривреднике у пољопривреду;

(ц) придонијети ублажавању климатских промјена и прилагођавања, подстицати одрживо управљање природним ресурсима и придонијети заштити животне средине;

(д) побољшати развој заједнице и друштвени капитал у руралним подручјима и изградити модерну јавну администрацију за пољопривреду и рурални развој, поштујући принципе доброг управљања.

Члан 17. Усвајање и измјена програма

(1) Након њихова усвајања, програми се по потреби могу мијењати у складу с чланом 25. Уредбе о НДИЦИ-у.

(2) Приједлози измјена и допуна које поднесе корисник инструмента ИПА III морају бити прописно образложени и садржавати најмање сљедеће податке: текст измијењеног програма, разлоге за предложену измјену, очекиване учинке измјене, укључујући, према потреби, финансијски утицај.

(3) Корисник инструмента ИПА III предложиће измјене програма кад год је то потребно како би се одразиле промјене релевантног законодавства Уније или када то захтијевају промјене услова за спровођење.

(4) Примјењују се детаљније одредбе за припрему, усвајање и измјене програма предвиђене одговарајућим документима и упутствима које припрема Комисија.

ОДЛОМАК IV ПРАВИЛА СПРОВОЂЕЊА
ГЛАВА I ОПШТА ПРАВИЛА И ПРИНЦИПИ СПРОВОЂЕЊА

Члан 18. Поступци набавке, поступци додјеле грантова и други поступци

(1) Помоћу у оквиру инструмента ИПА III управља се у складу с одредбама Финансијске уредбе.

(2) Сви уговори о услугама, набавци, радовима, грантовима и twinningu додјељују се и спроводе у складу с правним оквиром ЕУ и стандардима Комисије у циљу спровођења вањских акција, који су на снази у тренутку покретања предметног поступка.

(3) Резултати конкурсних поступака, као и позиви за додјелу грантова, twinninga и награда објављују се у складу с Финансијском уредбом и како је ближе одређено у члану 23 овог "Споразума".

(4) У случају индиректног управљања од стране корисника инструмента ИПА III, у року од мјесец дана након ступања на снагу одговарајућег споразума о финансирању, НАО ће Комисији доставити предвиђања за набавку, уговарање и финансије за програм(е) спроведен(е) у оквиру споразума о финансирању који покрива цио период трајања програма. Ова се обавеза не односи на програме руралног развоја.

(5) Што се тиче набавке, правила и поступци корисника инструмента ИПА III који се усклађују с Директивом 2014/24/ЕУ Европског парламетна и Савјета[1] сматраће се једнаковриједним правилима која примјењује Комисија у складу с Финансијском уредбом. Комисија може прихватити да се таква правила и поступци примјењује за спровођење помоћи у оквиру инструмента ИПА III у складу с условима релевантних одредаба у споразуму о финансирању.

Члан 19. Правила о држављанству и поријеклу у поступцима набавке, грантова и других додјела

(1) Судјеловање у поступцима набаве, додјеле грантова и награда за програме финансиране у оквиру инструмента ИПА III отворено је за међународне[2] и регионалне организације и за све друге физичке особе, које су држављани сљедећих земаља и правне особе, које су стварно основане у сљедећим земљама (у даљњем тексту "Прихватљиве земље"):

(а) Државе чланице, корисници инструмента ИПА III, уговорне стране Споразума о Европском привредном простору и партнерске земље обухваћене Прилогом I Уредбе о НДИЦИ-у, и

(б) Земље за које је Комисија успоставила реципрочни приступ вањској помоћи. Реципрочни приступ може се одобрити, на ограничени период од најмање једне године, кад год нека земља под једнаким условима одобри прихватљивост субјектима из Уније и из земаља које испуњавају услове према ИПА III. Прије него што Комисија одлучи о реципрочном приступу, консултоваће се с корисником инструмента ИПА III.

---

[1] Директива 2014/24/ЕУ Европског парламента и Савјета од 26. фебруара 2014. о јавној набавци и стављању изван снаге Директиве 2004/18/ЕЗ Европског парламента и Савјета од 31. марта 2004. о координацији поступака за додјелу уговора о јавним радовима, уговора о јавној набавци и уговора о јавним услугама.

[2] Међународне организације су међународне организације у јавном сектору основане међународним споразумима, специјализоване агенције које су основале такве организације и друге непрофитне организације које су изједначне са међународним организацијама одлуком Комисије.

(2) Све набавке и материјали финансирани у оквиру инструмента ИПА III могу потицати из било које земље.

(3) Правила прописана овим чланом не примјењују се и не постављају ограничења у погледу држављанства физичких особа које су запослене или су на други начин у законском уговорном односу са прихватљивим извођачем или, гдје је то случај, подизвођачем.

(4) За програме које заједнички суфинансира субјекат или се спроводе у директном или индиректном управљању са субјектима како је наведено у тачкама (ц) од (II) до (VIII), члан 62, став (1) Финансијске уредбе, правила о прихватљивости тих субјеката, такође, ће се примјењивати.

(5) Ако донатори финансирају повјеренички фонд којег је основала Комисија или путем вањских намјенских прихода, примјењују се правила прихватљивости из оснивачког акта повјереничког фонда или из споразума с донатором у случају вањских намјенских прихода.

(6) У случају програма које финансира инструмент ИПА III и други финансијски инструмент Уније, прихватљиви субјекти у оквиру било којег од наведених инструмената сматрају се прихватљивима.

(7) У случају вишедржавних програма прихватљивим се могу сматрати правне особе које су држављани, а у случају правних особа које су, такође, стварно основане у државама корисницама инструмента ИПА III и регијама обухваћених програмом.

(8) Правила прихватљивости из овог члана могу бити ограничена с обзиром на држављанство, географски положај или природу подносиоца захтјева, ако су таква ограничења потребна због специфичне природе и циљева програма те када су потребна за њезино ефикасно спровођење.

(9) Понудиоце, подносиоце захтјева и кандидате из неприхватљивих земаља Комисија може прихватити као прихватљиве у случају хитности или недоступности услуга на тржиштима дотичних земаља или територија, или у другим прописно основаним случајевима када би примјена правила прихватљивости учинила реализацију програма немогућом или изузетно тешком.

(10) Ради промовисања локалних капацитета, тржишта и набавке предност имају локални и регионални извођачи када је Финансијском уредбом предвиђено додјељивање на основу једног конкурса. У свим осталим случајевима, промовисаће се учествовање локалних и регионалних извођача у складу с релевантним одредбама те Уредбе.

Члан 20. Учествовање у програмима и агенцијама Уније

(1) Помоћ се може додијелити за подршку учествовању корисника инструмента ИПА III у програмима Уније и агенцијама Уније.

(2) Учествовање корисника инструмента ИПА III у програмима Уније слиједи посебне одредбе и услове утврђене за сваки појединi програм Уније у споразуму склопљеном између Комисије и корисника инструмента ИПА III, у складу са споразумима којима се утврђују општи принципи за учествовање корисника инструмента ИПА III у програмима Уније.

Члан 21. Принципи спровођења буџетске подршке кориснику инструмента ИПА III

(1) Комисија може одлучити додијелити буџетску подршку кориснику инструмента ИПА III у складу с чланом 236. Финансијске уредбе и Смјерницама за буџетску подршку ЕУ, под условом да су испуњени критеријуми прихватљивости примјењиви за потребе спровођења помоћи кроз буџетску подршку у оквиру инструмента ИПА III. Таква подршка спроводи се у директном управљању.

(2) Исплата буџетске подршке зависи од задовољавајућег напретка у постизању циљева договорених с корисником инструмента ИПА III и предвиђених у споразуму о финансирању.

(3) Одговарајући уговори о финансирању склопљени с корисником ИПА III требају садржавати сљедеће:

(а) обавезу треће земље да Комисији достави поуздане и правовремене информације које омогућују Комисији да оцијени испуњавање услова из члана 236, став 2. Финансијске уредбе;

(б) право Комисије да обустави споразум о финансирању ако корисник ИПА III прекрши обавезу која се односи на поштовање људских права, демократских принципа и владавине права те у озбиљним случајевима корупције;

(ц) одговарајуће одредбе у складу с којима се трећа земља обавезује да ће одмах надокнадити потпуно или дио релевантног финансирања операције, у случају да се утврди да је исплата релевантних средстава Уније била оштећена озбиљним неправилностима које се могу приписати тој земљи.

Члан 22. Принципи спровођења за twinning

(1) Акције се могу спроводити кроз twinning када је администрација изабраних држава чланица сагласна да пружи тражену стручну подршку у јавном сектору. Twinning ће покрити накнаду трошкова укључене државе чланице, а посебно може бити коришћен за осигурање дугорочног ангажмана савјетника у области претприступног поступка ради пружања савјетодавних услуга с пуним радним временом администрацији корисника инструмента ИПА III, у даљњем тексту: резидентни савјетник за twinning (РТА). Корисник инструмента ИПА III ће РТА-у ставити на располагање одговарајуће канцеларијске просторе.

(2) Приручник о twinningu, који је израдила Комисија, примјењиваће се на све врсте twinninga.

ГЛАВА II ТРАНСПАРЕНТНОСТ И ВИДЉИВОСТ

Члан 23. Информисање, јавност и транспарентност

(1) Корисник ИПА III обавезује се на повећање транспарентности и одговорности у пружању помоћи. Објављује податке о вриједности помоћи примљене у оквиру инструмента ИПА III.

(2) У случају индиректног управљања, корисник ИПА III објављује податке о примаоцима у складу с примјењивим правилима и поступцима, у мјери у којој се та правила сматрају једнаковриједним правилима и поступцима Комисије након евалуације коју је спровела Комисија.

(3) У недостатку такве процјене или када процјена не потврди да правила корисника инструмента ИПА III нису једнака правилима Комисије, корисник инструмента ИПА III дужан је да испуни захтјеве за објављивање информација о уговорима о набавци и грантовима садржаним у споразумима о финансирању и секторским споразумима, у зависности од случаја.

(4) Корисник инструмента ИПА III дужан је да објави програме у оквиру ИПА III као и сваку ревизију и измјене и допуне.

Члан 24. Стратешка комуникација и видљивост

(1) Корисник инструмента ИПА III подизаће свијест јавности о могућностима које произлазе из ближе интеграције и реформи ЕУ спроведене уз подршку ЕУ, с циљем осигурања јавне подршке за ЕУ и приступању ЕУ.

(2) У својим мјерама видљивости и комуницирања, корисник инструмента ИПА III обавјештава јавност о:

(а) вриједностима, политици и програмима ЕУ и њиховом утицају на свакодневни живот људи;

(б) процесу приступања ЕУ с попратним реформама и њиховим дугорочним користима и приликама за грађане и домаћинства;

(ц) финансирању од стране ЕУ осигураном за корисника кроз инструмент ИПА III и његовој повезаности с вриједностима и циљевима политике ЕУ, с нагласком на опипљив позитиван учинак пројеката финансираних из ЕУ на грађане и домаћинства.

(3) Корисник инструмента ИПА III посебно ће признати поријекло финансирања од стране ЕУ и осигураће његову одговарајућу видљивост:

(а) давањем изјаве у којој се на видљив начин истиче подршка добијена од ЕУ у свим документима и комуникационом материјалу који се односи на извршење средстава, укључујући службену интернетску страницу и налоге друштвених медија, ако постоје;

(б) промовисањем акција и њихових резултата кроз пружање кохерентних, ефикасних и пропорционалних циљаних информација вишеструкој публици, укључујући медије.

(4) Корисник инструмента ИПА III обавјештава Комисију о планирању и спровођењу мјера видљивости и комуникације те тражи синергију с мјерама Комисије.

(5) Комисија и корисник инструмента ИПА III договориће се о усклађеном плану активности у смислу видљивости и комуникације како би информације о програмима и акцијама помоћи у оквиру ИПА III биле доступне и активно објављиване у држави корисника инструмента ИПА III. Поступци за спровођење таквих активности утврђују се секторским споразумима или споразумима о финансирању.

(6) У случају директног управљања, за спровођење активности из става 5. надлежна је Комисија уз помоћ корисника инструмента ИПА III.

(7) У случају индиректног управљања од стране корисника инструмента ИПА III, а за програме прекограничне сарадње из члана 64, став (2), точка (б), за спровођење активности из става (5) надлежне су релевантне институције корисника инструмента ИПА III.

(8) Активности видљивости и комуникације промицаће транспарентност и одговорност у коришћењу средстава, уз посебне одредбе о необјављивању индикативних буџета за набавку роба и радова прије потписивања уговора, према потреби.

(9) О својим активностима у погледу видљивости и комуникације о инструменту ИПА III корисник инструмента ИПА III извјештава одбор ИПА-е за праћење и секторске одборе за праћење.

ГЛАВА III ЗАШТИТА ПОДАТАКА И ПОВЈЕРЉИВОСТ

Члан 25. Заштита података

(1) Корисник инструмента ИПА III дужан је да осигура одговарајућу заштиту личних података еквивалентну оној утврђеној у Уредби (ЕУ) 2018/1725 и Уредби (ЕУ) 2016/679 како је наведено у члану 12, став (3), тачка ф). Лични подаци су све информације које се односе на идентификовану физичку особу или физичку особу која се може идентификовати. Свака операција која укључује обраду личних података, као што је прикупљање, евидентирање, организација, похрањивање, прилагођавање или измјена, повраћај, савјетовање, коришћење, откривање, брисање или уништавање, заснивраће се на правилима и поступцима корисника инструмента ИПА III и одрадити само онолико колико је потребно за спровођење помоћи у оквиру инструмента ИПА III.

(2) Корисник инструмента ИПА III посебно ће предузети одговарајуће техничке и организационе сигурносне мјере у вези с ризицима својственим свакој таквој операцији и карактеру информација које се односе на дотичну физичку особу, како би:

(а) спријечио сваку неовлашћену особу да добије приступ рачуналним системима који изводе такве операције, а посебно неовлашћено читање, копирање, мијењање или уклањање медија за похрањивање; неовлашћени унос података као и свако неовлашћено откривање, измјену или брисање похрањених информација;

(б) осигурао да овлашћени корисници ИТ система који изводе такве операције могу приступити само информацијама на које се њихово право приступа односи;

(в) осмислити своју организациону структуру тако да испуњава горенаведене захтјеве.

Члан 26. Повјерљивост

(1) Не доводећи у питање члан 49, корисник инструмента ИПА III и Комисија чувају повјерљивост сваког документа, информације или другог материјала који се директно односи на спровођењепомоћи ИПА III који је класификован као повјерљив.

(2) Корисник ИПА III сагласан је да овлашћени субјекат из члана 62, став 1, тачка (ц) од (II) до (VIII) Финансијске уредбе, којем је Комисија повјерила задатке спровођења буџета, може прослиједити документе у свом посједу Комисији искључиво у сврху праћења извршења повјерених послова. Комисија ће поштовати договоре о повјерљивости склопљене између корисника ИПА III и тог субјекта у складу с одредбама овог споразума.

(3) Стране ће добити претходну узајамну писану сагласност прије него што објаве такве информације.

(4) Стране ће остати обавезане повјерљивошћу до пет година након завршетка периода извршења повезаног уговора о финансирању.

ГЛАВА IV ДОДЈЕЛА КАПАЦИТЕТА И ОПОРЕЗИВАЊЕ

Члан 27. Додјела капацитета за спровођење програма и извршење уговора

(1) Како би се осигурало учинковито спровођење програма који се у потпуности или дјелимично финансирају из било којег другог инструмента финансираног од стране Уније, корисник инструмента ИПА III предузеће све потребне мјере како би осигурао:

(а) да, у случају конкурсних поступака за вршење услуга, набавке или радова, као и позива за подношење приједлога за додјелу грантова и twinninga, физичке или правне особе које испуњавају услове за учествовање у поступцима додјеле у складу с чланом 19. имају право на привремено успостављање канцеларије и боравак када важност или трајање уговора то налаже. То право стиче се тек након што је поступак покренут, а имаће га руководеће и техничко особље, укључујући резидентне савјетнике за twinning (PTA), потребне за спровођење студија и других припремних мјера за израду понуда/пријава/приједлога. Право неуспјелих понуђача/кандидата/подносилаца захтјева на привремене инсталације престаје мјесец дана након обавјештења о одлуци о додјели уговора;

(б) да понуђачи и подносиоци пријаве могу доставити своје понуде/пријаве/приједлоге без суочавања с било каквим препрекама као што су додатни правни,

административни или царински захтјеви који спрјечавају равноправан третман међу понуђачима или подносиоцима захтјева осим ако су ти захтјеви садржани у основној Одлуци коју је усвојила Комисија;

(ц) да се особљу које учествује у спровођењу програма које се у потпуности или дјелимично финансирају из било којег другог инструмента Уније и члановима њихове уже породице дају повластице, привилегије и изузећа који нису ништа мањи од оних који се обично додјељују другом међународном или нерезидентном особљу запосленом у [држави корисника инструмента ИПА III], према било којем другом билатералном или мултилатералном споразуму или аранжманима за помоћ и техничку сарадњу;

(д) да се особљу које учествује у спровођењу програма које се у потпуности или дјелимично финансирају из било којег другог инструмента Уније и члановима њихове уже породице допусти улазак [у државу корисника инструмента ИПА III], како би се настанили [у држави корисника инструмента ИПА III], радили у њој и напустили [државу корисника инструмента ИПА III], у мјери у којој је то оправдано природом основног уговора;

(ф) издавање свих дозвола потребних за увоз робе, посебно професионалне опреме, потребне за извршење основног уговора, у складу с постојећим законима, правилима и прописима корисника инструмента ИПА III;

(г) да ће увози који се обављају у оквиру програма финансиране у потпуности или дјелимично из ИПА III или било којег другог инструмента Уније бити изузети од свих увозних такси;

(х) издавање свих дозвола потребних за поновни извоз горенаведене робе, након што се основни уговор у потпуности изврши;

(и) давање одобрења за увоз или стицање стране валуте потребних за спровођење основног уговора и примјену националних прописа о контроли курса на недискриминишући начин на уговараче, без обзира на њихово држављанство или мјесто пословног пребивалишта;

(ј) репатријацију средстава примљених у вези с акцијом из програма које се у потпуности или дјелимично финансирају из било којег другог инструмента Уније.

(к) да ће трансакције потребне за извршење уговора из програма које се у потпуности или дјелимично финансирају из било којег другог инструмента Уније бити изузете од поступака који захтијевају пренос плаћања за робу или услуге њиховим извођачима у иностранству путем банака или финансијских институција које послују у [држави корисника инструмента ИПА III].

(2) Корисник инструмента ИПА III осигурава пуну сарадњу свих надлежних тијела. Такође, осигураће приступ компанијама у државном власништву и државним институцијама које су укључене или су нужне у спровођењу неке акције или у извршењу уговора.

(3) Након ступања на снагу овог Споразума, корисник инструмента ИПА III ће усвојити или измијенити законе и/или подзаконске акте потребне за спровођење захтјева поступака прописаних овим чланом, при чему је потребно ове поступке учинити што је више могуће једноставним, разумним и временски ефикасним.

Члан 28. Правила о порезима, царинским таксама и другим фискалним накнадама

(1) Осим ако је другачије предвиђено секторским споразумом или споразумом о финансирању, порези, царине и накнаде с једнаким учинком нису прихватљиви према програмима ИПА III или било којем другом инструменту Уније. Ово се правило примјењује и на суфинансирање које осигурава корисник инструмента ИПА III, други субјекти за суфинансирање, примаоци помоћи у оквиру инструмента ИПА III или било којег другог финансирања у оквиру других инструмената Уније.

(2) Примјењују се сљедеће одредбе:

(а) за потребе овог споразума, израз извођач из Уније тумачи се као физичке и правне особе које извршавају уговор Уније. Израз извођач из Уније посебно укључује извођаче услуга/робе/радова, кориснике гранта (укључујући извођаче twinninga, кориснике подгранта), партнере у конзорцијуму или заједничком подухвату или сукориснике или повезане субјекте у грантовима, подпримаоце грантова, подизвођаче, међународне организације и РТА-ове према уговорима о twinningu као и извођаче у склопу Инструмента техничке помоћи и размјене информација (ТАИЕХ);

(б) појам уговор Уније означава сваки уговор, уговор о гранту или споразум у директном или индиректном управљању путем којег се активност финансира у оквиру ИПА III или било којег другог инструмента Уније, укључујући подгрантове или подуговоре. Израз уговор Уније обухваћа, такође, пружање помоћи у оквиру ТАИЕХ-а и учествовање у програмима Уније;

(ц) сав увоз извођача из Уније смије ући у Босну и Херцеговину, а да не подлијеже царинама или увозним таксама, порезу на додату вриједност (ПДВ), акцизама и другом посебном порезу на потрошњу или било којим другим сличним порезима, царинама или накнадама с еквивалентним учинком. Такво се изузеће примјењује само на увоз или накнаде у вези с испорученом робом или пруженим услугама или радовима које изводе извођачи из Уније у оквиру уговора Уније. Босна и Херцеговина осигурава да ће дотични увоз бити пуштен с тачке уласка ради испоруке извођачима из Уније у складу с одредбама уговора и за непосредну употребу према потреби за нормално спровођење уговора, без обзира на то каква су кашњења или спорови око подмирења горенаведених такси, пореза или накнада;

(д) извођачи из Уније ослобођени су ПДВ-а за сваку пружену услугу и/или испоручену робу и/или радове изведене према уговору Уније. Испоручена добра или пружене услуге или радови које је извршио извођач за извођача из Уније такође су ослобођени ПДВ-а у мјери у којој су повезани с циљевима и активностима из уговора Уније;

(е) изузеће предвиђено тачком (д) спроводи се путем сљедећег механизма

(I) Корисник ИПА III ће осигурати да се успостави ефикасан механизам и поступци за ex ante ослобађање од ПДВ-а. Овај механизам допушта извођачима из Уније и извођачима извођача из Уније да издају рачун без ПДВ-а.

У случају да корисник инструмента ИПА III не осигура да учинковити механизам и поступци за ex-ante ослобођење од ПДВ-а буду успостављени одмах након ступања на снагу овог споразума, Комисија може примијенити финансијску исправку.

(II) Изузетно, када у прописно оправданим случајевима ex ante ослобађање није технички или практично изведиво, ослобађање од ПДВ-а спроводи се повраћајем или пребијањем.

Када се примјењује поступак повраћаја, извођачи из Уније и извођачи извођача из Уније моћи ће добити повраћај ПДВ-а директно од надлежног пореског тијела након подношења писаног захтјева надлежном пореском тијелу попраћеног потребном документацијом која се захтијева према закону Босне и Херцеговине за повраћај ПДВ-а.

Када се примјењује поступак пребијања, извођач из Уније и извођачи извођача из Уније имају право пребијати или одбити сваки улазни ПДВ плаћен у вези с испорученом робом или пруженим услугама или радовима извршеним у оквиру ИПА III помоћи, који су ослобођени ПДВ-а, како је предвиђено у овом споразуму, против ПДВ-а који им је настао за било коју од својих уобичајених пословних трансакција изван инструмента ИПА III.

Одговорно пореско тијело ће испунити сваки захтјев за повраћај пореза и пребијање у року од највише 30 календарских дана без икаквих трошкова осим минималних и разумних административних такси;

(ф) добит или приход који произлазе из уговора Уније опорезују се у Босни и Херцеговини у складу са средишњим/локалним пореским системом. Међутим, физичке и правне особе, укључујући страно особље и РТА-ове, резиденте или основане у државама чланицама Европске уније или другим земљама које испуњавају услове у оквиру ИПА III, осим корисника нструмента ИПА III, који извршавају уговоре Уније и извођачи радова примаоца (без обзира на њихово држављанство или мјесто пребивалишта, осим ако је другачије предвиђено споразумом о избјегавању двоструког опорезивања или утаји пореза који је закључила Босна и Херцеговина) биће изузети од пореза на добит или доходак у Босни и Херцеговини, укључујући порез по одбитку и прелазне или привремене порезе;

(г) грант Уније кориснику гранта не може се тумачити као добит или приход тог корисника гранта. Ако је добит остварена из уговора о гранту, Комисија ће имати право на повраћај процента добити у складу с условима основног уговора. Преостала добит може бити опорезива према средишњем/локалном пореском систему;

(х) трошкови извођача из Уније ослобађају се од увозних такси, акциза и других посебних пореза на потрошњу или од било којих других сличних пореза, такси или накнада с једнаким учинком на издатке у вези с испорученом робом и/или пруженим услугама или радовима које је извршио тај извођач Уније према уговору Уније;

(и) финансијска или материјална имовина/добра укључујући изграђене објекте или права пренесена на кориснике акција/активности или кориснике уговора спроведених у оквиру програма ИПА III или било којег инструмента Уније неће за те кориснике генерисати "порез на насљеђе и пренос" или било који други порез или накнаду с једнаким учинком.

(ј) личне ствари и ствари за домаћинство које за личну употребу увезу физичке особе (и чланови њихових ужих породица), осим оних који су ангажовани локално, које обављају задатке дефинисане у уговорима о услугама или радовима или грантовима или уговорима или споразумима о twinningu, изузети су од плаћања царина или увозних такси, пореза на додату вриједност (ПДВ), акциза и других посебних пореза на потрошњу или од било којих других сличних пореза, такси или накнада с једнаким учинком/или неразмјерних захтјева за осигурањем, с тим што се наведене особне ствари и предмети за домаћинство поново извозе или продају у држави, у складу с прописима који су на снази у [држави корисника инструмента ИПА III] након истека уговора;

(к) Извођачи из Уније не подлијежу плаћању административних такси или накнада за регистрацију, нити било које друге накнаде с једнаким учинком у Босни и Херцеговини ако су те таксе или накнаде директно повезане с уговором Уније. Ово се изузеће примјењује и на трансакције (укључујући пренос права) и документе који се односе на плаћања извођачу из Уније, укључујући уговоре склопљене између корисника гранта (укључујући њихове партнере или кориснике подгрантова) и њихових извођача (укључујући њихово особље или стручњаке под уговором), те уговоре склопљене за случајне и привремене издатке према уговорима о пружању услуга и уговорима о радовима, ако су такве трансакције или плаћања директно повезане с уговором Уније;

(л) Извођачи из Уније такође су изузети од плаћања сљедећих такси:

(I) посебан порез на комуникацију;

(II) порези на моторна возила;

(III) посебне таксе које примјењују регионалне или локалне власти или посебни одбори у контексту извршења уговора које нису сразмјерне трошковима укљученим у њихово извршење или које имају једнак учинак као порези.

(3) Кад год је то потребно, корисник инструмента ИПА III усваја или мијења и допуњује своје подзаконске акте и/или акте којима се омогућује примјена порезних одредаба из овог "Споразума" одмах након његовог ступања на снагу.

(4) Правила и поступци из овог члана примјењују се и на све сличне порезе, таксе, тарифе или накнаде с једнаким учинком, који се могу увести након датума ступања на снагу овог "Споразума", поред већ постојећих или као замјена постојећим обавезама.

(5) У случају сукоба између одредаба овог члана и законодавства корисника инструмента ИПА III, мјеродавне су одредбе овог Споразума. У случају приступања Унији, корисник инструмента ИПА III наставиће да примјењује одредбе члана 27. и овог члана, осим ако су оне неспојиве с његовим обавезама према релевантној правној тековини Уније.

ОДЛОМАК V ПРАВИЛА О ФИНАНСИЈСКОМ УПРАВЉАЊУ ПОМОЋИ У ОКВИРУ ИНСТРУМЕНТА ИПА III

ГЛАВА I ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 29. Прихватљивост расхода

(1) Издаци се не могу финансирати више од једном из ИПА III. Осим тога, расходи финансирани из ИПА III неће примати никакво друго финансирање из буџета ЕУ.

(2) Расходи примаоца и плаћања корисника инструмента ИПА III у принципу неће бити прихватљиви за финансирање према Уредби ИПА III прије потписивања релевантног споразума о финансирању, уговора и додатака, осим у случајевима предвиђеним чланом 27, став 6. Уредбе НДИЦИ

(3) Сљедећи расходи неће бити прихватљиви за финансирање према III:

(а) куповина земљишта и постојећих зграда, осим ако је то оправдано природом програма у одлуци о финансирању;

(б) други издаци који се могу предвидјети секторским споразумима или споразумима о финансирању.

(4) Коначни датум прихватљивости трошкова утврђује се у споразумима о финансирању.

Члан 30. Суфинансирање програма у оквиру инструмента ИПА III

(1) За програме које спроводи корисник инструмента ИПА III у индиректном управљању могу бити потребни финансијски доприноси и корисника инструмента ИПА III и Уније.

(2) Стопа суфинансирања има облик заједничког суфинансирања и утврђује се секторским или споразумом о финансирању.

(3) Ако су потребни финансијски доприноси и корисника инструмента ИПА III и Уније, допринос Уније утврђује се у секторским споразумима или споразумима о финансирању.

ГЛАВА II ПРАВИЛА КОЈА СЕ ОДНОСЕ НА ИНДИРЕКТНО УПРАВЉАЊЕ ОД СТРАНЕ КОРИСНИКА ИНСТРУМЕНТА ИПА III

Члан 31. Посебна правила о прихватљивости расхода за ИПАРД

За програм ИПАРД III примјењују се сљедеће посебне одредбе:

(а) допринос ЕУ инвестиционим пројектима у оквиру програма руралног развоја враћа се ако се у року од пет година од коначне уплате Агенције ИПАРД пројекат подвргне значајним измјенама;

(б) у случају стандардних јединичних трошкова, паушалних износа који не прелазе 100.000 EUR јавног доприноса и паушалног финансирања, утврђених процентом једне или више дефинисаних категорија трошкова, ЕУ покрива само износе који су утврђени за сваку мјеру у акцији и како их је дефинисала одговарајућа ИПАРД агенција прије позива за подношење пријава;

(ц) доприноси из програма ИПАРД III финансијском инструменту за коришћење у оквиру тог програма ИПАРД III сматраће се прихватљивим расходима;

(д) при одређивању учешћа јавних расхода као процента укупног прихватљивог трошка улагања не узима се у обзир национална подршка за олакшавање приступа зајмовима одобреним без икаквог доприноса Уније предвиђеног Уредбом (ЕУ) 2021/1529.

Члан 32. Ревизијски траг

НАО ће осигурати да су све релевантне информације доступне како би се осигурао довољно детаљан ревизијски траг. Те информације, између осталог, укључују материјалне доказе о одобрењу захтјева за плаћање, о обрачуну и плаћању таквих захтјева те о третману аванса, гаранција и дугова.

Члан 33. Уплате доприноса Уније

(1) Уплата доприноса Уније врши се у границама расположивих средстава.

(2) Плаћања се реализују у форми предфинансирања, привремених плаћања и поравнања завршног биланса према поступку утврђеном у члану 42, став (2). Ако су потребни доприноси и од Уније и од корисника инструмента ИПА III, плаћања доприноса Уније за финансирање дотичних програма израчунавају се примјеном стопе суфинансирања утврђене у секторском или споразуму о финансирању у односу на прихватљиве трошкове потврђене у складу с чланом 61, став 5. у складу с максималним износом доприноса Уније утврђеном у секторском или споразуму о финансирању.

(3) До 15. јануара и 15. јула сваке године, осим ако је другачије предвиђено секторским споразумом или споразумом о финансирању, НАО ће послати Комисији пројекцију свог очекиваног захтјева за плаћање за дотичну финансијску годину и за сљедећу финансијску годину, у односу на све програме у оквиру инструмента ИПА III. Комисија може затражити ажурирање пројекције, по потреби.

(4) Комисија ће извршити плаћања Рачуноводственој служби у року од 90 дана након испуњења услова из чланова 34, 35. или 36. Комисија може прекинути овај рок за подношење захтјева за плаћање како би затражила све основне документе потребне за појашњење свих елемената релевантних за извјештај о издацима, укључујући информације о пријављивању неправилности у складу с чланом 51, став (2) и Прилогом X.

(5) Износи наведени у програмима које је поднио корисник инструмента ИПА III, у извјештајима о издацима, у захтјевима за плаћање и у издацима наведеним у извјештајима о спровођењу деноминовани су у еврима. Корисник инструмента ИПА III осигурава да за токове благајне између Комисије и корисника инструмента ИПА III курс евидентиран за конверзију између евра и националне валуте корисника инструмента ИПА III буде мјесечни рачуноводствени курс евра који је утврдила Комисија за мјесец током којег је плаћени трошак евидентиран на рачунима дотичне рачуноводствене службе или посредничког тијела за финансијско управљање наведено у релевантном споразуму о финансирању.

(6) Комисије ће, у зависности од расположивости буџетских апропријација, вршити плаћање кориснику инструмента ИПА III у еврима на рачун за евре, у складу с одредбама чланова 34, 35. и 36. и секторских или споразума о финансирању. Рачун(и) у еврима отварају се за програме и користе се искључиво за трансакције које се односе на те програме у складу с одредбама релевантних секторских или споразума о финансирању.

(7) Корисник инструмента ИПА III дужан је осигурати да примаоци правовремено и у потпуности добију укупан износ јавног доприноса. Неће се наплаћивати никаква накнада која би смањила те износе за примаоце, а јавни допринос и тако финансирана имовина не подлијежу никаквој административној или судској конфискацији, запљени или сличним одбицима.

(8) У случајевима када стање на рачуну у еврима из става 6. није довољно за покриће захтјева за плаћање које примаоци подносе до пријема плаћања од Комисије, корисник инструмента ИПА III користиће национална средства за предфинансирање доприноса Уније. У тим ће се случајевима национална средства третирати као средства Уније, а став 6. примјењује се у тренутку када се потпуна уплата доприноса корисника инструмента ИПА III, ако постоји, и доприноса Уније унапријед финансираног из националних средстава евидентира на рачунима рачуноводствене службе.

(9) Помоћ у оквиру ИПА III може покрити само издатке које је направио и платио корисник инструмента ИПА III у складу с правилима прихватљивости наведеним у уговорним клаузулама и правним оквиром утврђеним Финансијском уредбом, Уредбом о НДИЦИ-у, Спроведбеном уредбом ИПА III и члановима 29, 30. и 31. овог споразума, те како је дефинисано у секторским и споразумима о финансирању, ако је примјењиво.

(10) Размјена информација, укључујући подношење захтјева за плаћање у складу с члановимм 34, 35. и 36. овог споразума у вези с финансијским трансакцијама између Комисије и структура и тијела из члана 10, по потреби се обавља електронским путем, коришћењем поступака према упутствима Комисије.

Члан 34. Претфинансирање

(1) Минимални захтјеви за плаћање претфинансирања су сљедећи:

(а) НАО је обавијестио Комисију о отварању дотичног рачуна за евре;

(б) релевантни споразум о финансирању ступио је на снагу.

(2) Детаљне одредбе о обрачуну претфинансирања за годишње и вишегодишње програме утврђују се секторским споразумом или споразумом о финансирању.

(3) Укупни износ претфинансирања биће исплаћен најкасније по.

Члан 35. Привремене уплате

(1) Минимални услови за привремене уплате су сљедећи:

(а) НАО је Комисији послао захтјев за плаћање, укључујући овјерену изјаву о издацима с појединостима, плаћеним износима и признатим трошковима те по потреби укључујући информације о претфинансирању. Захтјев за плаћање укључује и релевантне информације о спровођењу како је детаљно наведено у секторском споразуму или споразуму о финансирању;

(б) да су горње границе доприноса Уније, утврђене у одлуци о финансирању, поштоване;

(ц) Н ИПАЦ је послао Комисији годишњи извјештај о спровођењу у складу с чланом 59, став (1);

(д) Ревизорско тијело је послало Комисији годишње ревизорске мишљење и годишњи извјештај о ревизорској активности, у складу с чланом 63, ставови (1) и (2);

(е) релевантни споразум о финансирању је на снази;

(ф) достављене су све информације које је затражила Комисија.

(2) Не доводећи у питање годишње ревизорско мишљење, ако се покаже да се није поступало у складу с важећим правилима или средства нису правилно искоришћена, плаћања се могу обуставити или прекинути у складу с поступком утврђеним у члановима 38. и 39.

Члан 36. Поравнање завршног биланса

(1) Минимални услови за поравнање завршног биланса су сљедећи:

(а) НАО је Комисији послао овјерени завршни извјештај о издацима и, ако је примјењиво, коначни захтјев за плаћање;

(б) Н ИПАЦ је Комисији послао коначни извјештај о спровођењу у складу с чланом 60, став (1);

(ц) Ревизорско тијело послало је Комисији, у складу с чланом 63, ставови 4. и 5, мишљење о завршном рачуну, поткријепљено коначним извјештајем о ревизијској активности;

(д) релевантни споразум о финансирању је на снази;

(е) Комисија је завршила поступак испитивања и прихваћања обрачунских поступака како је предвиђено у члану 42.

Члан 37. Повраћај неискоришћених средстава у случају вишегодишњих програма

(1) Комисија ће аутоматски поништити сваки дио буџетске обавезе за програм који до 31. децембра пете године након буџетске обавезе није искоришћен у сврху претфинансирања или привремених плаћања Комисије кориснику инструмента ИПА III или за који НАО није доставио никакву овјерену изјаву о издацима или било који захтјев за привремено плаћање у складу с чланом 35. У сврху овог члана, узимају се у обзир само признати трошкови достављени уз захтјев за привремено плаћање или изјаву о издацима. Ранији рок може се одредити секторским споразумом или споразумом о финансирању.

(2) Комисија ће унапријед обавијестити НАО кад год постоји ризик од повраћаја неискоришћених средстава из става 1.

(3) Износ на који се односи повраћај неискоришћених средстава умањује се за износе који су једнаки оном дијелу буџетске обавезе за који:

(а) радње су обустављене судским поступком или управном жалбом која има учинак одгоде; или

(б) није било могуће поднијети захтјев за плаћање из разлога више силе која озбиљно утиче на спровођење потпуног или дијела програма.

Корисник инструмента ИПА III који се позива на вишу силу мора показати директне посљедице више силе на спровођење потпуног или дијела програма.

(4) Корисник ИПА III шаље Комисији информације о изузецима из става 3, тачке (а) и (б) у годишњем извјештају из члана 59, став 1.

Члан 38. Прекид плаћања

(1) Без обзира на рок(ове) за плаћања утврђен(е) у члану 33, став (4), Комисија може у потпуности или дјелимично да прекине плаћања кориснику инструмента ИПА III у сврху спровођења даљњих провјера ако:

(а) Комисија је примила поуздане информације које указују на значајан пропуст у функционисању система управљања и контроле или да су трошкови које је потврдио НАО повезани с озбиљном неправилношћу и нису исправљени;

(б) прекид је неопходан како би се спријечила значајна штета по финансијске интересе Уније;

(ц) Комисија дође до информација које доводе у сумњу прихватљивост трошкова у захтјеву за плаћање.

(2) Комисија може ограничити прекид на дио трошкова обухваћених захтјевом за плаћање на који утичу елементи из става 1. Комисија ће одмах обавијестити корисника инструмента ИПА III о разлогу прекида и затражити његов хитан став у том погледу и да, по потреби, поправи ситуацију. Комисија ће окончати прекид чим се предузму потребне мјере.

Члан 39. Обустава плаћања

(1) Комисија може обуставити плаћања кориснику инструмента ИПА III, посебно када се открију системске грешке које доводе у питање поузданост система интерне контроле субјекта или законитост и правилност основних трансакција или коришћење имовине и резултата за намјеравану сврху како је наведено у секторском или финансијском споразуму.

(2) Кориснику инструмента ИПА III даје се могућност да изнесе своја запажања у року од два мјесеца прије него што Комисија донесе одлуку о обустави у складу са ставом 1.

(3) Комисија ће прекинути обуставу када корисник инструмента ИПА III предузме потребне мјере за отклањање системских грешака.

Ако корисник инструмента ИПА III није предузео такве мјере, Комисија може одлучити отказати цио или дио доприноса програму из ИПА III у складу с чланом 43.

Члан 40. Повраћај средстава

(1) Свака ситуација дефинисана у члану 50, став (7) и члану 51, став (5) која се догоди у било којем тренутку током спровођења помоћи у оквиру ИПА III или је резултат ревизије може довести до тога да Комисија поврати средства од корисника инструмента ИПА III.

(2) НАО ће повратити допринос Уније исплаћен кориснику инструмента ИПА III од оних који су се нашли у било којој ситуацији дефинисаној у члану 51, став (5) или су имали користи од тога, у складу с поступцима повраћаја јавних средстава корисника инструмента ИПА III. Чињеница

да НАО не успије вратити сва или дио средстава не спрјечава Комисију да поврати средства од корисника инструмента ИПА III.

Члан 41. Финансијске исправке од стране корисника инструмента ИПА III

НАО ће извршити финансијске исправке ако се открије било која ситуација дефинисана чланом 51, став (5), отказивањем потпуног или дијела доприноса Уније предметним програмима. НАО ће узети у обзир природу и тежину неправилности и финансијски губитак доприноса Уније осигуравајући принцип пропорционалности.

Члан 42. Поступак испитивања и прихваћања обрачуна

(1) Сврха поступка испитивања и прихваћања обрачуна је осигурати да су издаци које је направио и платио корисник инструмента ИПА III у контексту индиректног управљања и који би се могли наплатити из буџета Уније у складу с важећим правилима Уније и да су обрачуни потпуни, тачни и истинити.

(2) Поступак испитивања и прихваћања обрачуна састоји се од:

(а) анализе завршног извјештаја о издацима којег је доставио НАО;

(б) анализе завршног извјештаја о спровођењу годишњег или вишегодишњег акционог програма у складу с чланом 60;

(ц) анализе мишљења које је послало Ревизорско тијело о извјештају о издацима поткријепљено коначним извјештајем о ревизорској активности;

(д) анализе релевантних докумената како је наведено у секторском споразуму или споразуму о финансирању и, према потреби, провјере на лицу мјеста од стране Комисије, без ограничења или рестрикција, садржаја тих финансијских извјештаја или извјештаја и основних трансакција, укључујући провјере прималаца;

(е) утврђивања од стране Комисије износа трошкова за који се може теретити буџет Уније, према потреби, након контрадикторног поступка и након што је корисник инструмента ИПА III обавијештен о томе;

(ф) буџета могуће финансијске исправке који произлази из трошкова насталих и плаћених кршењем правила утврђених у овом "Споразуму" и, када је релевантно, у секторском споразуму или споразуму о финансирању;

(г) повраћаја или плаћања од стране Комисије салда који произлази из разлике између прихваћених трошкова за буџет Уније и износа који су већ плаћени кориснику инструмента ИПА III.

(3) Поступак провјере и прихваћање обрачуна из става 2. не доводи у питање могућност Комисије да надокнади неприхватљиве издатке у каснијој фази на основу ревизија или инспекција спроведених током или након спровођења програма.

Члан 43. Финансијске корекције од стране Комисије

(1) Како би осигурала да су средства у оквиру инструмента ИПА III коришћена у складу с важећим правилима, Комисија ће примијенити механизме финансијских корекција у складу с чланом 12. Спроведбене уредбе ИПА III и како је детаљно наведено у секторском споразуму или споразуму о финансирању.

(2) Финансијска корекција може произаћи из сљедећег:

(а) идентификација било које ситуације дефинисане чланом 51, став (5);

(б) утврђивање слабости или недостатака у системима управљања и контроле корисника инструмента ИПА III;

(ц) неуспјеха да се осигура постизање резултата и коришћење средстава и резултата за намјеравану сврху како је наведено у секторском или финансијском споразуму;

(д) предузимање пропратних активности Комисије у погледу извјештаја о ревизорским активностима и мишљења Ревизорског тијела.

(3) Ако Комисија утврди да су издаци у оквиру програма обухваћених инструментом ИПА III настали, плаћени и потврђени на начин којим су прекршена важећа правила, Комисија одлучује који ће износи бити изузети из финансирања које врши Унија.

(4) Буџет и утврђивање свих таквих корекција, као и повезаних повраћаја, врши Комисија, према критеријумима и поступцима из ставова 5, 6. и 7. овог члана и чланова 42, 44. и 45.

(5) Финансијске корекције се по потреби врше компензацијом или.

(6) Комисија примјењује финансијске корекције на основу утврђивања неоправдано утрошених износа и финансијских импликација за буџет. Ако се такви износи не могу тачно идентификовати ради примјене појединачних корекција, Комисија може примијенити паушалне корекције или корекције на основу екстраполације налаза.

(7) Приликом одлучивања о износу корекције, Комисија узима у обзир природу и тежину или обим и финансијске импликације сваке ситуације дефинисане ставом (2), као и принцип пропорционалности.

Члан 44. Поступак за финансијске корекције

(1) Прије доношења одлуке о финансијској корекцији, укључујући одлуке донесене на основу поступка прегледа и прихваћања обрачуна, Комисија ће у року од два мјесеца обавијестити НАО о својим привременим закључцима и затражити од њега коментар.

Ако Комисија предложи финансијску корекцију на основу екстраполације налаза или по паушалној стопи у складу с чланом 43, став (6), кориснику инструмента ИПА III ће се дати могућност да пружи информације које би Комисији омогућиле да утврди стварни обим било које ситуације дефинисане у члану 43, став (2), кроз преглед дотичне документације. У договору с Комисијом, корисник инструмента ИПА III може ограничити обим овог испитивања на дио или узорак дотичне документације. Осим у оправданим случајевима, вријеме допуштено за корисника инструмента ИПА III не смије бити дуже од периода од два мјесеца након двомјесечног периода из првог подстава. Даљњи детаљи могу бити наведени у секторском споразуму или споразуму о финансирању.

(2) Комисија ће донијети одлуку након што узме у обзир све доказе које је доставио корисник инструмента ИПА III.

Члан 45. Поновно коришћење доприноса Уније

(1) Средства доприноса Уније која су отказана након финансијских корекција према члану 43. уплаћују се у буџет Уније.

(2) Допринос надокнађен у складу с чланом 40. или отказан у складу с чланом 41. не може се поновно користити за активност или активности које су биле предмет надокнаде или финансијске исправке, нити смије, у случају да су повраћај или финансијска исправка били извршени због системске неправилности, бити употријебљен у оквиру потпуног или дијела програма у којој се системска неправилност појавила.

Члан 46 Отплата

(1) Корисник инструмента ИПА III дужан је извршити сваку отплату која иде у општи буџет Уније прије датума доспијећа наведеног у налогу за повраћај састављеном у складу с чланом 100. Финансијске уредбе.

(2) За свако кашњење у отплати обрачунавају се камате за закашњело плаћање, у складу с чланом 99. Финансијске уредбе.

ГЛАВА III ЗАТВАРАЊЕ ПРОГРАМА ИЛИ ДИЈЕЛА ПРОГРАМА

Члан 47. Затварање програма или дијела програма у оквиру индиректног управљања од стране корисника инструмента ИПА III

(1) Комисија ће писаним путем обавијестити корисника инструмента ИПА III о затварању програма.

(2) Комисија неће затворити програм без претходног прегледа и прихваћања обрачуна како је предвиђено чланом 42.

(3) Затварање програма не доводи у питање право Комисије да предузима финансијске корекције у каснијој фази.

(4) Детаљнија правила о затварању програма и релевантне обавезе извјештавања могу се утврдити секторским споразумом или споразумом о финансирању.

Члан 48. Затварање програма или дијела програма који се спроводи удиректном управљању и индиректном управљању са субјектима који нису корисник инструмента ИПА III

(1) Програм је затворен када се окончају сви уговори и грантови.

(2) Комисија ће писаним путем обавијестити корисника инструмента ИПА III о затварању програма.

Члан 49. Чување докумената

(1) Пет година од датума затварања програма Корисник инструмента ИПА III чува све документе релевантне за поступке набавке и додјеле грантова, уговоре, прилоге, релевантну кореспонденцију и све релевантне документе који се односе на плаћања и повраћаје.

(2) Период из тачке (1) прекида се у случају судског поступка или на адекватно оправдан захтјев Комисије.

ГЛАВА IV НАДЗОР, КОНТРОЛА, РЕВИЗИЈА И ЗАШТИТА ФИНАНСИЈСКИХ ИНТЕРЕСА

Члан 50. Надзор, контрола и ревизија од стране Комисије, Европске Канцеларије за борбу против превара и Европског ревизорског суда

(1) Сви споразуми о финансирању и накнадни уговори, укључујући могуће подуговоре које корисници закључују с трећим странама, подлијежу надзору, контроли и ревизији од стране Комисије, укључујући Европску канцеларију за борбу против превара (ОЛАФ), те ревизији Европског ревизорског суда.

У индиректном управљању од стране корисника инструмента ИПА III, то укључује и право Комисије и Делегације Уније у Босни и Херцеговини да спроведу мјере, као што су:

(а) претходне (ex-ante) провјере надметања и уговарања;

(б) накнадне (ex-post) контроле надметања, уговарања, извршења уговора, укључујући њихово финансијско управљање;

(ц) надзор у вези с функционисањем система управљања и контроле.

Прописно овлашћени вањски ревизори, агенти или представници Комисије, ОЛАФ-а и Европског ревизорског суда имају право да спроведу сваку техничку и финансијску провјеру или ревизију које сматрају потребним за праћење спровођења програма или уговора, укључујући обиласке локација и просторија у којима се активности финансиране из инструмента ИПА III спроводе или се њима управља. Комисија ће о таквим мисијама унапријед обавијестити дотична тијела.

(2) Корисник инструмента ИПА III именоваће службу за координацију борбе против превара[1], како би се олакшала ефикаснија сарадња и размјена информација, укључујући информације оперативне природе, с ОЛАФ-ом.

У идиректном управљању, служба за координацију борбе против превара има задатак да координише административне и оперативне обавезе и активности те да предлаже измјене и допуне законодавства корисника инструмента ИПА III, према потреби, како би се заштитили финансијски интереси Уније. Служба ће, између осталог:

- водити израду/спровођење стратегија за заштиту финансијских интереса Уније;
- идентификовати могуће слабости у системима корисника ИПА III за управљање средствима Уније, укључујући помоћ у оквиру ИПА III;
- осигурати довољан капацитет људских ресурса за ове задатке, укључујући обуку особља за спрјечавање превара;
- подржати сарадњу између управљачких тијела корисника инструмента ИПА III, тужилаштва и ОЛАФ-а;
- подијелити информације о неправилностима и случајевима сумње на превару, укључујући оне идентификоване у ревизијама и провјерама које псроводе Тијело за ревизију, службе унутрашње ревизије, управљачка структура, управљачка тијела и посредничка тијела, с администрацијом корисника инструмента ИПА III и ОЛАФ-ом;
- осигурати испуњење свих обавеза из Уредбе (ЕЗ, Еуратом) бр. 883/2013 Европског парламента и Савјета[2], Уредбе Савјета (ЕЗ, Еуратом) бр. 2988/1995[3] и Уредбе Савјета (ЕЗ, Еуратом) бр. 2185/1996[4].

(3) Корисник инструмента ИПА III дужан је да достави све тражене информације и документе, укључујући све електронске податке, те да предузме све одговарајуће мјере да олакша рад особама које су упућене за обављање ревизија, провјера на лицу мјеста или контрола.

(4) Корисник инструмента ИПА III осигурава да агенти или представници Комисије, укључујући ОЛАФ, имају право да прегледају сву релевантну документацију, дигиталне податке и рачуне који се односе на ставке финансиране у оквиру повезаног споразума о финансирању, те да помогну Европском ревизорском суду да изврши ревизије које се односе на коришћење помоћи у оквиру инструмента ИПА III. Ако се уређаји у приватном

[1] Ова служба није дио структура из члана 10. и стога њезино оснивање није предуслов за повјеравање задатака спровођења буџета.

[2] Уредба (ЕУ, Еуратом) бр. 883/2013 Европског парламента и Савјета од 11. септембра 2013. о истрагама које спроводи Европска канцеларија за борбу против превара (ОЛАФ) и стављању изван снаге Уредбе (ЕЗ) бр. 1073/1999 Европског парламента и Уредбе Савјета и Савјета (Еуратом) бр. 1074/1999, (СЛ Л 248, 18. септембра 2013, стр. 1).

[3] Уредба Савјета (ЕЗ, Еуратом) бр. 2988/1995 од 18. децембра 1995. о заштити финансијских интереса Европских заједница (СЛ Л 312, 23. децембра 1995, стр. 1).

[4] Уредба Савјета (Еуратом, ЕЗ) бр. 2185/96 од 11. новембра 1996. о провјерама на лицу мјеста и контролама које спроводи Комисија у циљу заштите финансијских интереса Европских заједница од преваре и других неправилности (СЛ Л 292, 15. новембра 1996, стр. 2).

власништву користе у радне сврхе, ти уређаји могу бити предмет инспекције од стране ОЛАФ-а. ОЛАФ ће такве уређаје подвргнути инспекцији само под истим условима и у истој мјери у којој је националним контролним тијелима допуштено да истражују уређаје у приватном власништву и када ОЛАФ има оправдане разлоге за сумњу да би њихов садржај могао бити релевантан за истрагу.

(5) Како би се осигурала ефикасна заштита финансијских интереса Уније, Комисија, укључујући ОЛАФ, може спроводити и све истражне радње, а посебно провјере на лицу мјеста и контроле у складу с Уредбом (ЕУ, Еуратом) бр. 883/2013 и Уредбом (ЕЗ, Еуратом) бр. 2185/1996. Ове провјере и контроле припремају се и спроводе у блиској сарадњи с корисником инструмента ИПА III, који ће бити правовремено обавијештен о предмету, сврси и правној основи провјера и контрола, како би могао пружити сву потребну помоћ. Корисник инструмента ИПА III ће на захтјев ОЛАФ-а идентификовати службу с казнено - истражним овлашћењима, која ће помоћи у спровођењу истрага у складу с Уредбом (ЕУ, Еуратом) бр. 883/2013 и Уредбом (ЕЗ, Еуратом) бр. 2185/1996.

(6) Служба из тачке (2) може обављати овај задатак ако има овлашћења за управно и казнено истраживање. Ако ОЛАФ затражи, провјере и контроле на лицу мјеста могу се спроводити заједнички. Ако се учесници активности финансираних из оквира ИПА III опиру провјери или контроли на лицу мјеста, корисник ИПА III, поступајући у складу са својим властитим националним законима и правилима, пружа Комисији/инспекторима ОЛАФ-а потребну помоћ како би им омогућио да обављају своју дужност провјере или контроле на лицу мјеста, укључујући пружање информација о банковном рачуну релевантних за ОЛАФ-ове истражне активности.

(7) У случају непоштовања обавеза из ставова (4), (5) и (6) овога члана, Европска комисија може повратити средства повезана с доприносом Уније под истрагом ОЛАФ-а у складу с одредбама члана 40.

(8) Комисија/ОЛАФ ће, што је прије могуће, информисати корисника инструмента ИПА III о сваком доказу или сумњи у вези с преварама или неправилностима за које је сазнала током провјере или инспекције на лицу мјеста. У сваком случају, Комисија/ОЛАФ мора обавијестити гореспоменуту службу о резултатима таквих провјера и инспекција.

(9) Гореописане контроле и ревизије примјењиве су на све примаоце и подизвођаче који су примили помоћ ИПА III, без обзира на то јесу ли наведени у уговору или у уговору о гранту. Такве контроле и ревизије примјењују на документе и податке који се односе на национални допринос, ако постоји, корисника ИПА III.

(10) У индиректном управљању Комисија може у било којем тренутку провјерити рачуне и пословање Рачуноводствене службе и управљачких тијела и посредничких тијела и бити било директно или путем вањског ревизора. То не доводи у питање одговорности Комисије и Европског ревизорског суда.

Члан 51. Заштита финансијских интереса Уније

(1) У складу с тачком (а) члана 154, став (4) Финансијске уредбе, корисник инструмента ИПА III којему су повјерени задаци спровођења буџета ИПА III помоћи ће да се спријечи, открије и исправи неправилности и преваре приликом извршавања тих задатака. У ту сврху, корисник инструмента ИПА III спроводи, у складу с принципом пропорционалности, ex ante и ex post контроле, укључујући провјере на лицу мјеста репрезентативних и/или на ризику основних узорака трансакција, како би осигурао да се програми који се финансирају из буџета ефикасно изврше и исправно спроведу. Корисник инструмента ИПА III такође ће повратити непрописно исплаћена средства и по потреби покренути судски поступак у том смислу.

(2) У индиректном управљању корисник инструмента ИПА III осигурава истрагу и ефикасно поступање у случају сумње на неправилности, превару, корупцију и сукоб интереса те функционисање механизма контроле и извјештавања из става 7, члан 13. Уредбе о ИПА III. Корисник инструмента ИПА III ће сумњу на превару и друге неправилности, које су биле предмет примарног управног или судског налаза, без одгађања пријавити Комисији и обавјештавати је о току управног и правног поступка. Извјештавање се обавља електронским путем коришћењем система управљања неправилностима (ИМС) који је за ту сврху осигурала Комисија. Уз одредбе о извјештавању постављене у Прилогу X овог "Споразума", даљње појединости могу се утврдити у секторском споразуму или споразуму о финансирању.

(3) Надаље, корисник инструмента ИПА III ће у индиректном управљању предузети све одговарајуће мјере за спрјечавање и сузбијање свих активних или пасивних корупцијских пракси у било којој фази поступка набавке или поступка додјеле грантова или током спровођења одговарајућих уговора.

(4) Корисник инструмента ИПА III, укључујући особље одговорно за програмирање и спровођење задатака из активности које финансира ИПА III, предузеће све потребне мјере како би избјегао сваки ризик од сукоба интереса и одмах ће обавијестити Комисију о сваком таквом сукобу интереса или било којој ситуацији која би могла довести до таквог сукоба.

(5) У сврху заштите финансијских интереса Уније, примјењују се сљедеће дефиниције:

(а) Грешка значи ненамјерне административне и техничке грешке које је починио корисник инструмента ИПА III или прималац помоћи у оквиру ИПА III;

(б) Неправилност значи свако кршење одредбе важећих правила и уговора које произлази из радње или пропуста од стране привредног субјекта или корисника инструмента ИПА III, а које има или би могло имати учинак да је општи буџет Уније задужен неоправданом трошковном ставком;

(ц) Пословни субјекат означава свако физичку или правну особу, укључујући јавни субјекат, или групу таквих особа, која нуди испоруку производа, извођење радова или пружање услуга или снабдијевање некретнинама;

(д) Системска неправилност означава сваку неправилност која може бити понављајућа, с великом вјероватноћом појаве у сличним врстама операција, а која је посљедица озбиљног недостатка у ефикасном функционисању система управљања и контроле, укључујући пропуст да се успоставе одговарајући поступци у складу с важећим правилима;

(е) Превара означава сваку намјерну радњу или пропуст у вези с:

- коришћењем или представљањем лажних, нетачних или непотпуних изјава или докумената, што за посљедицу има противправно присвајање или противправно задржавање средстава из општег буџета Уније или буџета којима управља Европска унија или неко друго тијело у њезино име;

- неоткривањем података којим се крши одређена обавеза с истим учинком;

- погрешном примјеном тих средстава у сврхе које нису оне за које су изворно одобрена;

(ф) Сумња на превару значи неправилност која доводи до покретања управног или судског поступка на националном нивоу ради утврђивања постојања умишљаја, посебно преваре, како је горенаведено;

(г) Активна корупција значи намјерно дјеловање особе која обећава или даје, директно или путем посредника, корист службеној особи за себе или за трећу особу да поступи или да се суздржи од поступања у складу са својим дужности или у обављању својих функција кршећи своје службене дужности на начин који штети или би могао оштетити финансијске интересе Уније;

(х) Пасивна корупција значи намјерно дјеловање државног службеника који, директно или путем посредника, тражи или прима било коју врсту користи за себе или трећу страну, или прихваћа обећање такве користи, да дјелује или да се суздржи од поступања у складу са својом дужношћу или у обављању својих функција кршећи своје службене дужности на начин који штети или би могао оштетити финансијске интересе Уније;

(и) Сукоб интереса значи да је непристрасно и објективно обављање функција финансијског службеника или друге особе угрожено из разлога који укључују породицу, емоционални живот, политичку или националну припадност, привредни интерес или било који други директни или индиректни лични интерес;

(ј) Примарни управни или судски налаз значи прву писану оцјену надлежног тијела, било управног или судског, која на основу конкретних чињеница закључује да је почињена неправилност. Ово не доводи у питање могућност да се овај закључак накнадно може ревидирати или повући као резултат развоја догађаја током управног или судског поступка.

Дефиниције наведене у овом члану неће се тумачити као да се њима уводе нове врсте казнених дјела у казнени закон корисника инструмента ИПА III, нити као његове измјене и допуне.

ОДЛОМАК VI ПРАЋЕЊЕ, ЕВАЛУАЦИЈА И ИЗВЈЕШТАВАЊЕ

ГЛАВА I ПРАЋЕЊЕ

Члан 52. Одбор за праћење ИПА

(1) Комисија и корисник инструмента ИПА III успостављају Одбор за праћење ИПА најкасније шест мјесеци након ступања на снагу првог споразума о финансирању. Овај одбор испуњава и одговорности Одбора за праћење инструмента ИПА према Уредби Савјета (ЕЗ) бр. 1085/2006[1] ("Уредба о ИПА") и Уредби о ИПА.

(2) Одбор за праћење ИПА провјерава укупну ефикасност, дјелотворност, квалитет, кохерентност, координацију и усклађеност спровођења свих програма у сврху испуњавања циљева утврђених у споразумима о финансирању, програмском оквиру ИПА III и Стратешком одговору. У ту сврху, према потреби, заснива се на информацијама које достављају секторски одбори за праћење и друге постојеће средишње координацијске структуре корисника инструмента ИПА III.

(3) Одбор за праћење ИПА може дати приједлоге Комисији, Н ИПАЦ-у и НАО-у у циљу осигурања боље кохерентности и координације помоћи у оквиру ИПА III како је предвиђено програмским оквиром ИПА III или Уредбом о ИПА III, те у циљу побољшања цјелокупне ефикасности, дјелотворности, учинка и одрживости такве помоћи. Такође, може дати препоруке за корективне радње релевантним секторским одборима за праћење како би се осигурало постизање циљева ИПА III и побољшала ефикасност и дјелотворност помоћи у оквиру ИПА III. У ту сврху, према потреби, узима у обзир закључке и препоруке донесене у праћењу и евалуацијама које су покренули Комисија или корисник инструмента ИПА III.

(4) Одбор за праћење ИПА састоји се од представника Комисије, Н ИПАЦ-а и других релевантних тијела и тијела корисника ИПА III и, према потреби, билатералних донатора, међународних организација, међународних финансијских институција и других учесника, попут цивилних друштва и организације приватног сектора. Представници учесника бирају се према правилима и критеријима дефинисаним пословником о раду Одбора за праћење ИПА и у договору с Комисијом.

(5) Представник Комисије и Н ИПАЦ-а супредсједава састанцима Одбора за праћење ИПА.

(6) Одбор за праћење ИПА доноси свој пословник о раду у договору с Н ИПАЦ-ом, НАО-ом и Комисијом.

(7) Одбор за праћење ИПА састаје се најмање једном годишње. Ad hoc састанци могу се сазвати и на иницијативу Комисије или корисника инструмента ИПА III, нарочито на тематској основи.

(8) Уколико нису успостављени секторски одбори за праћење, како је наведено у члану 53, Одбор за праћење ИПА вршиће функције наведене у ставу 7. тог члана.

Члан 53. Секторски одбори за праћење

(1) Корисник инструмента ИПА III мора имати успостављене ИПА секторске одборе за праћење годишњих и вишегодишњих програма које у индиректном управљању спроводи корисник инструмента ИПА III, а који се финансирају према Уредби о ИПА, Уредби о ИПА II и Уредби о ИПА III у одређеном сектору или програму. Такви ће одбори бити успостављени најкасније шест мјесеци након ступања на снагу првог споразума о финансирању у том сектору.

(2) У складу с принципом пропорционалности, у случају годишњих програма који се спроводе у индирекном управљању, уговором о финансирању може се одустати од обавезе оснивања ИПА секторског одбора за праћење.

(3) Ако постоји ИПА секторски одбор за праћење, тај одбор може, осим вишегодишњих програма који се спроводе у индиректном управљању, пратити и друге годишње програме директног или индиректног управљања у истом конкретном сектору. Ова се одредба не односи на програме у оквиру ИПАРД-а III.

(4) Поткријепљени извјештајима које доставља Управљачко тијело прије састанака, секторски одбори за праћење посебно ће:

(а) прегледати ефикасност, дјелотворност, квалитет, координацију и усклађеност спровођења програма;

(б) преиспитати напредак у испуњавању циљева, постизању планираних учинака и резултата, те оцјењивати учинак и одрживост помоћи ИПА III, уз осигуравање усклађености с дијалогом у домену јавних политика, као и с релевантним стратегијама средишњег и регионалног сектора и вишедржавним и/или регионалним активностима у земљи корисника инструмента ИПА III;

(ц) размотрити годишње извјештаје о спровођењу, укључујући извршење финансијских обавеза при спровођењу програма;

[1] Уредба Савјета (ЕЗ) бр. 1085/2066 од 17. јула 2006. године којом се успоставља Инструмент за претприступну помоћ (ИПА) (СЛ Л 210, 3. јула 2006. стр. 82)

(д) испитати релевантне налазе и закључке као и приједлоге за корективне накнадне акције које произлазе из провјера на лицу мјеста, праћења, евалуација и ревизија, ако су доступни;

(е) расправљати о свим релевантним аспектима функционисања система управљања и контроле;

(ф) расправљати о свим проблематичним питањима и радњама;

(г) ако је потребно, размотрити или дати приједлоге за измјену програма и предузети било које друге корективне радње како би се осигурало постизање циљева и побољшала учинковитост, ефикасност, учинак и одрживост помоћи у оквиру ИПА III;

(х) прегледати предузете мјере информисања, јавности, транспарентности комуникације и видљивости, у складу с члановима 23. и 24.

Друге посебне одредбе могу се утврдити у секторским или споразумима о финансирању.

(5) Оперативни закључци, укључујући све препоруке, биће донесени на крају састанака секторских одбора за праћење. Ови закључци подлијежу одговарајућем праћењу и ревизији на сљедећим састанцима одбора и биће основа за извјештавање Одбора за праћење ИПА о напретку постигнутом у складу с чланом 52, став (2).

(6) Сваки секторски одбор за праћење доноси свој пословник о раду, који се саставља уз консултације с Управљачким тијелима и Посредничким тијелима, Н ИПАЦ-ом и Комисијом.

(7) Секторски одбор за праћење састављен је од представника релевантних служби и тијела корисника инструмента ИПА III, других учесника као што су привредни, друштвени и еколошки партнери те међународне организације, међународне финансијске институције и цивилно друштво. Комисија учествује у раду одбора. Представници учесника бирају се према правилима и критеријумима дефинисаним пословником о раду. Виши представник корисника инструмента ИПА III предсједаваће састанцима секторског одбора за праћење. У зависности од програма, Комисија може супредсједавати састанцима одбора.

(8) Секторски одбори за праћење састају се најмање два пута сваких дванаест мјесеци. Ad hoc састанци се, такође, могу сазвати.

ГЛАВА II ЕВАЛУАЦИЈА

Члан 54. Евалуација помоћи у оквиру инструмента ИПА III

(1) Помоћ у оквиру ИПА III подлијеже евалуацији, у складу с чланом 13. Уредбе о ИПА III, чланом 34. Финансијске уредбе и Поглављем V, ГЛАВА II Уредбе о НДИЦИ-у. Циљ евалуације је побољшати њезину релевантност, кохерентност, квалитет, ефикасност, дјелотворност, учинак, додату вриједност Уније, одрживост помоћи у оквиру ИПА III и синергију с релевантним дијалогом у домену јавне политике.

(2) Циљеви евалуације укључују:

(а) оцјењивање услова за спровођење помоћи, њезиног учинка, како будућег тако и тренутног, те досљедности помоћи с циљевима политике утврђеним у погледу постизања дугорочних, учинака и циљева;

(б) евалуацију постизања договорених резултата (излазних резултата, исхода, учинака) у циљу постизања зацртаних дугорочних и глобалних циљева;

(ц) оцјењивање процеса програмирања и система праћења те, према потреби, спроведбених аранжмана;

(д) промовисање одговорности за помоћ у односу на институције ЕУ и јавност у погледу постизања вриједности за новац и коришћења средстава;

(ф) научене лекције с циљем побољшања квалитета и изгледа будућих политика, стратегија и интервенција. Стога ће евалуација бити правовремена и њезини налази ће се узети у обзир како у сљедећем циклусу програмирања и спровођења, тако и у одлуци о додјели средстава.

(3) Евалуације се могу спроводити на нивоу пројекта и програма те на стратешком нивоу. Стратешке евалуације покривају инструменте (укључујући буџетску подршку), теме, ИПА кориснике или регије.

(4) Могу се спроводити ex-ante евалуације. Ове евалуације имају за циљ оптимизовати расподјелу буџетских средстава у оквиру програма и побољшати квалитет програмирања. Помоћу тих евалуација, идентификоваће се и процијенити разлике, недостаци и потенцијал за развој, циљеви које треба постићи, очекивани резултати, квантификовани циљеви, усклађеност, ако је потребно, предложене стратегије и квалитет поступака за спровођење, праћење, оцјењивање и финансијско управљање.

(5) Ретроспективном и ex-post евалуацијом оцјењује се релевантност, ефикасност, дјелотворност, кохерентност, утицај, одрживост и додата вриједност ЕУ помоћи у оквиру ИПА III у односу на постизање циљева постављених у програмским документима.

(6) Дугорочни учинци и одрживост помоћи у оквиру ИПА III оцјењују се у складу с важећим правилима и поступцима, као и релевантним законодавством Уније.

(7) Одбор за праћење ИПА и секторски одбори за праћење узимају у обзир препоруке и закључке евалуације.

(8) Комисија ће развити методе евалуације, укључујући стандарде квалитета[1] и мјерљиве показатеље. Корисници инструмента ИПА III ће се приликом спровођења евалуација придржавати таквих метода.

Члан 55. Евалуације које врши Комисија

(1) Када Комисија врши евалуације помоћи у оквиру ИПА III, корисник инструмента ИПА III ће олакшати приступ подацима и свим релевантним информацијама потребним за спровођење евалуација, укључујући олакшавање разговора с релевантним учесницима.

Члан 56. Евалуације које врши корисник инструмента ИПА III у индиректном управљању

(1) Корисник инструмента ИПА III који спроводи финансирање у оквиру ИПА III у индиректном управљању одговоран је за спровођење евалуација програма којима управља, у складу с чланом 54.

(2) Корисник инструмента ИПА III ће, у договору с Комисијом, израдити план евалуације у којем ће се приказати активности евалуације које ће се спровести у различитим фазама спровођења.

ГЛАВА III ИЗВЈЕШТАВАЊЕ

Члан 57. Додатне дефиниције у оквиру извјештавања

(1) "Период од 12 мјесеци" је Период од 1. јула претходне финансијске године до 30. јуна текуће финансијске године, осим ако је другачије предвиђено секторским или финансијским споразумом

(2) "Признати трошак" значи трошак који је настао (за примаоца), који је прихваћен (од стране Посредничког тијела за финансијско управљање) и плаћен (од стране Посредничког тијела за финансијско управљање).

[1] У складу с критеријумима оцјењивања из боље регулативе и ОЕЦД/ДАЦ-а те добрим методама и техникама евалуације.

Члан 58. Језик и формат

(1) Сви извјештаји, финансијски извјештаји, изјаве и обрачуни који се односе на припрему или спровођење помоћи у оквиру ИПА III достављају се Комисији на енглеском језику.

(2) НАО ће, уз подршку Рачуноводствене службе, успоставити обрачунски рачуноводствени систем за евидентирање и похрањивање, у електронском облику, тачне, потпуне и поуздане рачуноводствене евиденције за сваки ИПА III програм/акцију/операцију које у индиректном управљању спроводи корисник инструмента ИПА III. НАО ће га користити као основу за израду захтјева за плаћање, обрачуна, финансијских извјештаја и извјештаја.

(3) Корисник инструмента ИПА III успоставиће информациони систем управљања за евидентирање и похрањивање, у електронском облику, података о сваком ИПА III програму/радњи/операцији потребним за планирање, спровођење, управљање, праћење, евалуацију, провјере и ревизије помоћи у оквиру ИПА III.

(4) Корисник ИПА III утврђује техничке спецификације система из ставова (2) и (3) ради максималне аутоматизације извјештавања и размјене података у електронском облику.

(5) Комисија може успоставити властите информационе системе и захтијевати од корисника инструмента ИПА III да преузме активну улогу у њиховом развоју и коришћењу.

Члан 59. Општи захтјеви за извјештавање од стране Н ИПАЦ-а

(1) Н ИПАЦ ће до 15. фебруара сваке године достављати Комисији годишњи извјештај о спровођењу финансијске помоћи пружене према Уредби о ИПА, Уредби о ИПА II и Уредби о ИПА III у претходној финансијској години.

(2) Извјештај ће слиједити модел који је Комисија ставила на располагање, а посебно укључује:

(а) програмирање помоћи, напредак у спровођењу, проблеми који су се појавили и предузете корективне мјере, праћење надзора и евалуације;

(б) комуникација и видљивост те напори за координацију донатора;

(ц) напредак остварен у постизању циљева наведених у стратешким документима и програмима, мјерено релевантним показатељима;

(д) препоруке за надолазећи период.

Ако обухваћа програме које у индиректном управљању спроводи корисник ИПА III, извјештај ће се заснивати на информацијама које дају Управљачка тијела и посредничка тијела, а обухваћа напредак остварен у спровођењу повјерених задатака, укључујући све настале проблеме и предузете корективне мјере.

(3) Додатни захтјеви за извјештавање од Н ИПАЦ-а могу се утврдити секторским или споразумима о финансирању, укључујући захтјеве за извјештавање за оперативне програме из члана 16, став 5. и програме из члана 16, став 7.

Члан 60. Захтјеви за извјештавање од стране Н ИПАЦ-а у индиректном управљању од стране корисника инструмента ИПА III

Најкасније шеснаест мјесеци након завршетка спровођења сваког програма, Н ИПАЦ доставља Комисији коначни извјештај о спровођењу тог програма које покрива цио период спровођења, укључујући нарочито податке о очекиваним и стварним постигнутим резултатима, те финансијске информације у вези с извођењем активности

Члан 61. Захтјеви за извјештавање од стране НАО-а у индиректном управљању од стране корисника инструмента ИПА III

(1) НАО ће до 15. јануара сваке године у електронском облику достављати Комисији и Ревизорском тијелу извад података који се налазе у рачуноводственом систему на дан 31. децембра претходне финансијске године. Уз њега се прилаже годишњи рачуноводствени извјештај с крајњим датумом које користи ad hoc модел који осигурава Комисија.

(2) НАО ће до 15. фебруара сваке године, уз копију Н ИПАЦ-у и Ревизорском тијелу, доставити Комисији сљедеће податке за претходну финансијску годину:

(а) годишње финансијске извјештаје или извјештаје на обрачунској основи, састављене у складу с форматом финансијских извјештаја или извјештаја приложених уз споразум о финансирању, који јасно разликују признате трошкове и извршена плаћања;

(б) извјештај о систему управљања и контроле, укључујући:

(i) сажетак извјештаја о верификацији и контрола које спроводи Управљачка структура;

(ii) анализу природе, узрока, обима и учинка финансијских грешака;

(iii) сажетак суштинских промјена система управљања и контроле, правила или поступака корисника инструмента ИПА III, с анализом њиховог утицаја на управљање средствима Уније;

(iv) самопроцјена функционисања система управљања и контроле, у складу са захтјевима из члана 12, став (3) и Прилога Б, с идентификованим слабостима и предузетим или планираним корективним радњама;

(ц) статус акционих планова и даљње активности у вези с ревизорским извјештајима које издају Ревизорско тијело, службе унутрашње ревизије и Комисија;

(д) годишњу изјаву о управљању по програму, састављену у складу с Прилогом Ц; ако потврде које се захтијевају Прилогом Ц нису доступне, НАО издаје годишњу изјаву о управљању с резервама обавјештавајући Комисију о разлозима и могућим посљедицама, заједно с предузетим или планираним радњама за поправљање ситуације и заштиту финаннијских интереса Европске уније.

(3) До 31. јула сваке године, осим ако је другачије предвиђено секторским споразумом или споразумом о финансирању, НАО шаље Комисији и Ревизорском тијелу финансијске извјештаје или извјештаје на обрачунској основи за период од 12 мјесеци који је завршио 30. јуна исте године. Састављају се у складу с форматом финансијских извјештаја или извјештаја приложених уз споразум о финансирању, који јасно разликују признате трошкове и извршена плаћања.

(4) Најкасније шеснаест мјесеци након завршетка спровођења сваког програма, НАО ће послати Комисији коначни извјештај о издацима програма према моделу који је осигурала Комисија. Ако је примјењиво, тај извјештај мора бити попраћен коначним захтјевом за плаћање.

(5) Сви финансијски извјештаји, извјештаји и обрачуни из овог члана морају бити овјерени од стране НАО-а. Сертификација значи потврду потпуности, тачности и истинитости финансијских извјештаја, извјештаја и обрачуна.

(6) Додатни захтјеви за извјештавање од стране НАО-а могу се утврдити секторским или споразумом о финансирању.

Члан 62. Захтјеви за извјештавање од стране управљачких тијела у идиректном управљању од стране корисника инструмента ИПА III

(1) Управљачка тијела и посредничка тијела достављају све потребне информације Н ИПАЦ-у, НАО-у и Ревизорском тијелу како би подржала њихов рад и припрему њихових извјештаја.

(2) На почетку сваке године, Управљачка тијела и посредничка тијела достављају НАО-у годишње финансијске извјештаје или извјештаје на обрачунској основи за претходну финансијску годину за програме за које су одговорни.

(3) Управљачка тијела дужна су на почетку сваке године НАО-у доставити годишње изјаве о управљању за претходну финансијску годину за програме у њиховој надлежности. Ове годишње изјаве о управљању односиће се на све битне аспекте наведене у Прилогу Ц.

(4) Тачан обим извјештаја, извјештаја и изјава из ставова (2) и (3), њихове шаблоне, методе припреме, попратну документацију и рокове дефинисаће НАО и утврдиће се у радним аранжманима склопљеним између НАО-а и сваког управљачког тијела.

(5) Н ИПАЦ и Комисија могу захтијевати од Управљачких тијела и Посредничких тијела да састављају ad hoc, повремене или периодичне извјештаје о спровођењу програма у њиховој надлежности. Извјештаји се могу поднијети надлежном секторском одбору за праћење на испитивање.

(6) Додатни захтјеви за извјештавање од стране Управљачких тијела и Посредничких тијела могу се утврдити секторским споразумом или споразумом о финансирању.

Члан 63. Захтјеви за извјештавање од стране Ревизорског тијела у индиректном управљању од стране корисника инструмента ИПА III

(1) До 15. фебруара сваке године, осим ако је другачије предвиђено секторским споразумом или споразумом о финансирању, Ревизорско тијело доставља Комисији и влади корисника инструмента ИПА III, с примјерком Н ИПАЦ-у и НАО-у, годишње ревизорско мишљење у складу с моделом наведеним у Прилогу Е.

(2) До 15. фебруара сваке године, осим ако је другачије одређено секторским споразумом или споразумом о финансирању, Ревизорско тијело доставља Комисији годишњи извјештај о ревизорским активностима у складу с моделом наведеним у Прилогу Д, који подржава годишње ревизорско мишљење из става (1).

(3) Рок до 15. фебруара из ставова (1) и (2) Комисија може изузетно одгодити до 1. марта, на оправдани захтјев Ревизорског тијела, осим ако је другачије одређено секторским споразумом или споразумом о финансирању.

(4) У року од три мјесеца од достављања завршног извјештаја о расходима од стране НАО-а, Ревизорско тијело шаље Комисији ревизорско мишљење о завршном извјештају о расходима у складу с моделом из Прилога Ф.

(5) Ревизорско мишљење о завршном извјештају о издацима мора бити поткријепљено завршним извјештајем о ревизорској активности према моделу који је дала Комисија.

(6) Ревизорско тијело дужно је Комисији доставити извјештаје о ревизији система чим се заврши контрадикторни поступак с релевантним ревидираним субјектима.

(7) Даљњи посебни захтјеви у вези с извјештајима и мишљењима Ревизорског тијела могу се утврдити у секторском споразуму или споразуму о финансирању.

ОДЛОМАК VII ОДРЕДБЕ О ПРОГРАМИМА ПРЕКОГРАНИЧНЕ САРАДЊЕ
ГЛАВА I ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 64. Облици прекограничне сарадње

(1) Помоћ према овом Одломку има за циљ промовисање добросмшијских односа, подстицање интеграције Уније и промовисање друштвено - привредног развоја кроз заједничке локалне и регионалне иницијативе.

(2) Прекограничном сарадњом пружа се помоћ за сљедеће:

(а) прекогранична сарадња између једне или више држава чланица и једног или више корисника инструмента ИПА III;

(б) прекогранична сарадња између двају или више корисника инструмента ИПА III;

(ц) учествовање корисника инструмента ИПА III у програмима транснационалне и међурегионалне сарадње ЕРДФ-а.

(3) Овај одломак примјењује се на прекограничну сарадњу из тачке (2)(б). Програмска правила која се примјењују на програме из става 2, тачке (а) и (ц) утврђују се у споразумима о финансирању који се склапају у складу с чланом 5. Уредбе Интеррег.

Члан 65. Додатне дефиниције за прекограничну сарадњу

(1) За потребе овог одломка, примјењују се сљедеће дефиниције:

(а) "операција" означава пројекат, уговор, активност или групу пројеката које је изабрао јавни наручилац предметног програма, или за које је он одговоран, који придоносе циљевима једног или више приоритета на које се односе;

(б) "подносилац захтјева" означава физичку особу или субјекат са или без правне личности који је поднио захтјев у поступку додјеле гранта;

(ц) "корисник" означава јавно или приватно тијело, одговорно за покретање и спровођење операција у оквиру програма прекограничне сарадње;

(д) "водећи корисник инструмента ИПА" означава корисника инструмента ИПА III који је именован водитељем и стога је домаћин јавног наручиоца прекограничног програма;

(е) "Структуре прекограничне сарадње (ЦБЦ)" означавају институције укључене у припрему и управљање датим програмом прекограничне сарадње у сваком од учествујућих корисника ИПА III. Одговорности сваке од структура прекограничне сарадње дефинисане су у зависности од начина управљања.

Члан 66. Суфинансирање

(1) Стопа суфинансирања средствима Уније на нивоу сваког тематског приоритета није виша од 85 % прихватљивих расхода програма прекограничне сарадње. За техничку помоћ, стопа суфинансирања средствима Уније износи 100 %.

ГЛАВА II ПРАВИЛА ПРОГРАМИРАЊА

Члан 67. Тематски приоритети и концентрација прекограничне сарадње у оквиру инструмента ИПА III

(1) Тематски приоритети садржани у прилогу III Уредбе о ИПА III груписани су у тематске цјелине у програмском оквиру ИПА III како би се пружила усмјеренија помоћ. Корисник који учествује у програму ИПА III изабраће највише два тематска кластера за сваки програм прекограничне сарадње, уз тематски кластер

"побољшана способност регионалних и локалних власти за суочавање с локалним изазовима".

(2) Програми прекограничне сарадње такође укључују посебно издвајање буџета за техничку помоћ како је наведено у члану 73.

Члан 68. Географска покривеност

Корисници инструмента ИПА III који су учесници и Комисија договориће се о списку прихватљивих регија које ће бити укључене у одговарајући програм прекограничне сарадње.

Члан 69. Припрема, евалуација, одобравање и измјене и допуне програма прекограничне сарадње

(1) Програми прекограничне сарадње израђују се у складу с моделом програма који даје Комисија, а заједнички их припремају корисници инструмента ИПА III који су учесници.

(2) За сваки изабрани тематски приоритет, корисници инструмента ИПА III који су учесници договориће се о специфичним циљевима, очекиваним резултатима, циљевима и показатељима те врстама активности које ће бити подржане, укључујући идентификацију главних циљних група и типова подносилаца захтјева.

(3) Програм прекограничне сарадње водећи корисник инструмента ИПА III доставља Комисији на одобрење електронским путем.

(4) Комисија оцјењује досљедност програма прекограничне сарадње с програмским оквиром ИПА III и њихов ефикасни допринос изабраним тематским приоритетима дефинисаним у Прилогу III Уредбе о ИПА III.

(5) Комисија даје примједбе у року од три мјесеца од дана подношења програма прекограничне сарадње. Корисници ИПА III који учествују дужни су Комисији доставити све потребне додатне информације и, према потреби, да ревидирају предложени програм прекограничне сарадње.

(6) Прије него што одобри програм прекограничне сарадње, Комисија мора осигурати да су све њезине примједбе на одговарајући начин узете у обзир.

(7) На иницијативу корисника инструмента ИПА III као учесника или Комисије у договору с корисницима инструмента ИПА III као учесницима, програми прекограничне сарадње могу се мијењати.

(8) Захтјеви за измјену програма прекограничне сарадње које подносе корисници инструмента ИПА III као учесници морају бити прописно образложени, а посебно ће се навести очекивани учинак измјена програма прекограничне сарадње на постизање његових циљева. Овим захтјевима прилаже се ревидирани програм. Ставови од (3) до (6) примјењују се на измјене програма прекограничне сарадње.

(9) Одобрење Комисије није потребно за исправке, искључиво службеничке или уредничке природе, које не утичу на спровођење програма прекограничне сарадње. Корисници инструмента ИПА III који учествују дужни су правовремено обавијестити Комисију о таквим исправкама након што буду спроведене.

Измјене се могу захтијевати у једном од сљедећих случајева или више њих:

(а) након ревизије програмског оквира ИПА III која доводи до промјена у стратегијама које битно утичу на програме прекограничне сарадње, укључујући промјене у мјесту јавног наручиоца или у финансијском плану;

(б) након значајних друштвено - економских промјена у програмском подручју;

(ц) како би се узеле у обзир велике промјене приоритета Уније, корисника инструмента ИПА III или регионалних приоритета;

(д) након резултата евалуација из члана 55.

Члан 70. Билатерални споразуми између држава корисница инструмента ИПА III који се односе на управљање програмима прекограничне сарадње који се спроводе по индиректном управљању

(1) У индиректном управљању, корисници инструмента ИПА III као учесници ће током трајања програма прекограничне сарадње закључити билатерални споразум којим се утврђују њихове одговорности за спровођење релевантног програма прекограничне сарадње. Билатерални аранжман укључује:

(а) опис главних спроведбених структура и њихових улога и одговорности;

(б) опис аранжмана управљања, финансија, контроле и ревизије за програм прекограничне сарадње;

(ц) главне спроведбене поступке укључујући поступак избора операција и праћење на нивоу операција и свеукупног програма прекограничне сарадње;

(д) одредбе којима се осигурава законитост и правилност трошкова корисника и да се спроводе провјере наведене у клаузули 8, став (1), тачке (б) и (ц) Прилога А;

(е) корективне мјере у случају потешкоћа у спровођењу;

(ф) одредбе које гарантују добро финансијско управљање средствима додијељеним програму прекограничне сарадње и повраћај непрописно плаћених износа;

(г) поступке за ослобађање од пореза из члана 28;

(х) појединости о финансијском управљању програмом, укључујући плаћања између корисника инструмента ИПА III, вођење евиденције, обавезе извјештавања и неправилности.

ГЛАВА III ОПЕРАЦИЈЕ

Члан 71. Избор операција

(1) Операције изабране у оквиру програма прекограничне сарадње имаће јасне прекограничне учинке и користи.

(2) Послове у оквиру програма прекограничне сарадње јавни наручилац ће изабрати путем позива за доставу приједлога који покривају читаво прихватљиво подручје.

(3) Корисници инструмента ИПА III као учесници могу идентификовати и активности изван позива за подношење приједлога. У том случају, операције се посебно наводе у програму прекограничне сарадње из члана 69.

(4) Операције изабране за прекограничну сарадњу укључују кориснике из најмање двају корисника инструмента ИПА III као учесника. Корисници ће сарађивати у развоју и спровођења операција. Осим тога, они ће сарађивати у запошљавању особља или финансирању операција или обоје.

(5) Операција се може спровести у једном кориснику инструмента ИПА III као учеснику, под условом да се идентификују прекогранични учинци и користи.

Члан 72. Корисници

(1) Корисници се одређују код корисника инструмента ИПА III који учествује у програму.

(2) Корисници су дужни именовати једног од њих за водећег корисника. Водећи корисник осигурава спровођење читаве операције, прати да се операција спроводи у складу с условима наведеним у уговору и утврђује аранжмане с другим корисницима како би гарантовао добро финансијско

управљање средствима додијељеним операцији, укључујући аранжмане за повраћај непрописно плаћених износа.

Члан 73. Техничка помоћ

(1) Сваки програм прекограничне сарадње садржи посебну буџетску ставку за подршку техничке помоћи, која је ограничена на 10 % доприноса ЕУ програму прекограничне сарадње.

(2) Подршка техничке помоћи може укључивати, између осталог:

(а) припрему, управљање, праћење, евалуацију, информисање, комуникацију, умрежавање, рјешавање спорова, контролу и ревизорске активности повезане са спровођењем програма;

(б) активности за јачање административних капацитета за спровођење програма;

(ц) активности за смањење административног оптерећења за кориснике, укључујући системе за електронску размјену података, и активности за јачање капацитета и размјену најбољих пракси између надлежних тијела корисника инструмента ИПА III који учествују и корисника за управљање помоћи ИПА III;

(д) финансирање Заједничког техничког секретаријата.

(3) Подршка техничке помоћи може се односити и на претходне и наредне програмске периоде.

(4) У складу с чланом 29, став (2), издаци за техничку помоћ за подршку у припреми програма прекограничне сарадње и за успостављање система управљања и контроле могу бити прихватљиви прије потписивања релевантног споразума о финансирању, уговора и додатака у случајевима предвиђеним чланом 27, став 6. Уредбе НДИЦИ.

ГЛАВА IV СПРОВОЂЕЊЕ

Члан 74. Модалитети спровођења

Програми прекограничне сарадње спроводе се у директном или индиректном управљању с водећим корисником инструмента ИПА III.

ГЛАВА V ПРОГРАМСКА СТРУКТУРА И ТИЈЕЛА И ЊИХОВЕ ОДГОВОРНОСТИ

Члан 75. Структуре и тијела за управљање ЦБЦ-ом

(1) Сљедеће структуре наведене у члану 10. учествоваће у управљању програмима прекограничне сарадње (ЦБЦ) код корисника инструмента ИПА III:

(а) Н ИПАЦ -ови земаља које учествују у програму прекограничне сарадње и, гдје је примјењиво, координатори територијалне сарадње, који су заједнички одговорни за осигуравање да су циљеви постављени у предложеним програмима прекограничне сарадње у складу с циљевима из програмског оквира ИПА III;

(б) НАО и управљачку структуру водећег корисника ИПА III када се прекогранични програм спроводи у индиректном управљању;

(ц) структуре прекограничне сарадње у свим учествујућим корисницима инструмента ИПА који ће блиско сарађивати у програмирању и спровођењу релевантног програма прекограничне сарадње. У случају индиректног управљања, структура прекограничне сарадње у водећем кориснику инструмента ИПА III обавља послове Управљачког тијела. Управљачко тијело ће одредити Посредничка тијела.

(д) Ревизорско тијело како је наведено у члану 10, став (1), тачка (е) када се прекогранични програм спроводи у индирекном управљању с корисником инструмента ИПА III.

(2) Корисници инструмента ИПА који у њему учествују дужни су да за сваки програм прекограничне сарадње успоставе Заједнички одбор за праћење ("ЈМЦ") који ће, такође, обављати улогу секторског одбора за праћење из члана 53.

(3) Успоставља се Заједнички технички секретаријат ("ЈТС") за помоћ Комисији и структурама и тијелима за управљање програмом, укључујући ЈТС. Исти заједнички технички секретаријат може помагати у припреми и спровођењу више од једног програма прекограничне сарадње.

Члан 76. Структуре прекограничне сарадње и Управљачко тијело

(1) У оквиру администрације сваког корисника инструмента ИПА III као учесника, успостављају се структуре за прекограничну сарадњу ради припреме, спровођења и управљања програмима прекограничне сарадње. Иста структура прекограничне сарадње може се користити за више програма прекограничне сарадње.

(2) У индиректном управљању, структура прекограничне сарадње водећег корисника инструмента ИПА III обавља послове Управљачког тијела.

(3) Структуре прекограничне сарадње корисника инструмента ИПА III као учесника уско ће сарађивати на пословима од заједничког интереса. Оне заједно испуњавају сљедеће функције и преузимају сљедеће одговорности:

(а) припремају програме прекограничне сарадње у складу с чланом 69, или њихове ревизије;

(б) припремају билатерални аранжман у складу с чланом 70. у случају индиректног управљања и обезбјеђују његово спровођење;

(ц) сарађују у осигуравању испуњавања задатака из ставова 4. и 5. овог члана;

(д) обезбјеђују учествовање на састанцима ЈМЦ-а и другим билатералним састанцима;

(е) именују своје представнике у ЈМЦ-у;

(ф) успостављају Заједнички технички секретаријат (ЈТС) и осигуравају да има одговарајуће особље;

(г) припремају и спроводе стратешке одлуке ЈМЦ-а;

(х) подржавају рад ЈМЦ-а и пружају му информације потребне за извршавање његових задатака, посебно податке који се односе на напредак оперативног програма у постизању специфичних циљева и задатака по тематском приоритету како је утврђено у програму прекограничне сарадње;

(и) успостављају систем за прикупљање поузданих информација о спровођењу програма прекограничне сарадње;

(ј) састављају годишње и завршне извјештаје о спровођењу како је наведено у члану 80;

(к) припремају и спроводе кохерентан план комуникације и видљивости;

(л) састављају годишњи план рада за ЈТС, којег одобрава ЈМЦ;

(4) Ако програм прекограничне сарадње у индиректном управљању спроводи корисник инструмента ИПА III, Управљачко тијело ће, уз одредбе тачке 6. Прилога А:

(а) именовати чланове одбора за оцјењивање с правом гласа и осигурати да одбор за оцјењивање укључи још једног члана с правом гласа из реда неводећих корисника инструмента ИПА III, док ће посредничко тијело за финансијско управљање именовати предсједника и секретара одбора, будући да је то у његовом овлашћењу;

(б) припремити техничку документацију потребну за покретање позива у блиској сарадњи с другим учествујућим корисником инструмента ИПА III;

(ц) спровести оперативно праћење, пратити техничке аспекте операција и потврдити да су операције спроведене у блиској сарадњи с другим учествујућим корисником инструмента ИПА III;

(5) Ако програм прекограничне сарадње спроводи у индиректном управљању водећи корисник инструмента ИПА III, а структуре и тијела идентификована у члану 10, став (1), тачке од (а) до (д) не могу вршити провјере управљања на читавом програмском подручју, учествујући корисници инструмента ИПА III ће се договорити о томе како ће се такве функције провјере управљања спроводити. Аранжмани за спровођење таквих провјера биће наведени у билатералном споразуму из члана 70.

Члан 77. Ревизорско тијело

(1) Ако програм прекограничне сарадње у индиректном управљању спроводи корисник инструмента ИПА III, Ревизорско тијело за програм прекограничне сарадње биће оно из реда водећег корисника ИПА III.

(2) Ако Ревизорско тијело из става 1. нема овлашћење за непосредно обављање својих функција на читавом подручју обухваћеном програмом прекограничне сарадње, помаже му група ревизора која се састоји од представника сваког корисника инструмента ИПА III који учествује у програму прекограничне сарадње. Групом ревизора предсједава Ревизорско тијело водеће земље. Посебни аранжмани за обављање таквих функција биће наведени у билатералном аранжману из члана 70.

Члан 78. Заједнички одбор за праћење (ЈМЦ)

(1) Корисници инструмента ИПА III који учествују дужни су успоставити ЈМЦ најкасније шест мјесеци од ступања на снагу споразума о финансирању.

(2) Сваки учествујући корисник ИПА III мора именовати своје представнике у ЈМЦ.

(3) ЈМЦ се састоји од представника Н ИПАЦ-ова и координатора територијалне сарадње, према потреби, и представника учествујућих корисника инструмента ИПА III (средишње, регионалне, локалне власти) укључујући структуре прекограничне сарадње и, према потреби, других учесника као што су организације цивилног друштва. Комисија ће учествовати у раду ЈМЦ-а у својству савјетника.

(4) Неводећи корисник инструмента ИПА III предсједава ЈМЦ-ом.

(5) ЈМЦ се састаје најмање два пута годишње. Ad hoc састанци се, такође, могу сазвати на иницијативу учествујућих корисника инструмента ИПА III или Комисије.

(6) ЈМЦ ће донијети свој пословник о раду који ће се израдити уз консултације са структурама прекограничне сарадње, Н ИПАЦ-овима и Комисијом.

(7) Сваки учествујући корисник инструмента ИПА III има једнако право гласа без обзира на то колики је број представника које је именовао.

(8) ЈМЦ ће:

(а) бити одговоран за утврђивање тематских приоритета, посебних циљева, циљаних корисника и посебног фокуса сваког позива за подношење приједлога који ће одобрити Комисија;

(б) испитати и дати савјетодавно мишљење о списку активности изабраних путем позива за достављање приједлога прије одлуке о додјели гранта. Јавни наручилац ће донијети коначну одлуку о додјели гранта;

(ц) прегледати напредак постигнут у односу на постизање посебних циљева, очекиваних резултата и циљева по тематском приоритету како је наведено у програму прекограничне сарадње, на основу информација које су дале структуре прекограничне сарадње учествујућих корисника инструмента ИПА III. Напредак ће се пратити према показатељима постављеним у програму прекограничне сарадње;

(д) испитати релевантне налазе и закључке као и приједлоге за корективне накнадне радње које произлазе из провјера на лицу мјеста, праћења и евалуација, ако су доступни;

(е) одобрити сваки приједлог за ревизију програма прекограничне сарадње. Кад год је потребно, може дати приједлоге за измјену програма прекограничне сарадње како је наведено у члану 69, став (7), како би се осигурало постизање циљева програма прекограничне сарадње и побољшала ефикасност, дјелотворност, учинак и одрживост помоћи ИПА III. ЈМЦ може дати и препоруке како побољшати спровођење програма прекограничне сарадње;

(ф) испитати и одобрити план комуникације и видљивости за програм прекограничне сарадње;

(г) испитати и одобрити план евалуације из члана 56, став (2);

(х) испитује и одобрава годишње и завршне извјештаје о спровођењу из члана 80;

(и) испитати и одобрити годишњи план рада Заједничког техничког секретаријата.

(9) ЈМЦ ће информисати Одбор за праћење ИПА-е водећег корисника инструмента ИПА III.

Члан 79. Заједнички технички секретаријат (ЈТС)

(1) За сваки програм прекограничне сарадње успоставља се ЈТС за помоћ Комисији, структурама прекограничне сарадње, Управљачком тијелу и ЈМЦ-у, према потреби. Смјештено је код водећег корисника инструмента ИПА III. ЈТС може имати истурену канцеларију у другом учествујућем кориснику инструмента ИПА III. ЈТС и истурена канцеларија налазе се у прихватљивом подручју, осим ако је другачије договорено с Комисијом.

(2) Рад ЈТС-а финансира се из буџета техничке помоћи.

(3) ЈТС се састоји од чланова особља који долазе из обају корисника инструмента ИПА III који учествују у програму прекограничне сарадње.

(4) ЈТС-ом управља структура прекограничне сарадње водећег корисника инструмента ИПА III.

(5) Сваке године структуре за прекограничну сарадњу припремају план рада ЈТС-а и шаљу га ЈМЦ-у на испитивање и одобрење.

(6) ЈТС не смије учествовати у, нити допринијети, провјерама управљања и одборима за оцјењивање.

(7) ЈТС може бити одговоран, између осталог, за сљедеће задатке:

(а) организовање састанака ЈМЦ-а, укључујући израду и дистрибуцију записника;

(б) помоћ потенцијалним подносиоцима захтјева у тражењу партнера и развоју пројекта, организујући информативне дане и радионице; развијање и одржавање мреже учесника;

(ц) помоћ корисницима и партнерима у спровођењу активности;

(д) припрема, спровођење и извјештавање о активностима праћења операција прекограничне сарадње;

(е) успостављање система за прикупљање поузданих информација о спровођењу програма прекограничне сарадње;

(ф) пружање улазних података за годишње и завршне извјештаје о спровођењу прекограничног програма;

(г) планирање и спровођење информативних кампања и других активности у вези с подизањем свијести јавности о

програму прекограничне сарадње, укључујући објављивање рекламног материјала о програму прекограничне сарадње и одржавање интернетске странице програма прекограничне сарадње.

ГЛАВА VI ИЗВЈЕШТАВАЊЕ

Члан 80. Годишњи и завршни извјештаји о спровођењу

(1) За потребе захтјева за извјештавањем утврђеног у оквиру главе III, структуре за прекограничну сарадњу припремају годишњи извјештај о спровођењу и завршни извјештај о спровођењу за сваки програм прекограничне сарадње. Коначни извјештај о спровођењу може укључивати посљедњи годишњи извјештај. Извјештај слиједи модел приложен споразуму о финансирању.

(2) Након прегледа и одобрења ЈМЦ-а, извјештаји се, према потреби, шаљу Н ИПАЦ-у и НАО-у водећег корисника ИПА III. Н ИПАЦ водећег корисника ИПА III доставља извјештаје Н ИПАЦ-у осталих корисника ИПА III који учествују и Комисији у складу са захтјевима извјештавања наведеним у глави III.

ОДЈОМАК VIII ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 81. Комуникација

Размјена информација и докумената између Комисије и корисника ИПА III о програмирању, програмима и њиховим измјенама и допунама те документације која се односи на спровођење програма биће у највећој могућој мјери електронским путем. Аранжмани који се односе на размјену података договарају се између Комисије и корисника ИПА III и утврђују се у секторском или споразуму о финансирању.

Члан 82. Консултације

(1) Свако питање у вези с извршењем или тумачењем овог споразума подлијеже консултацијама између Страна које ће, према потреби, довести до измјене и допуне овог уговора.

(2) (У случају неиспуњења обавезе утврђене овим споразумом, а која није била предмет правовремено предузетих корективних мјера, Комисија може обуставити овај споразум у складу с чланом 90.

(3) Корисник инструмента ИПА III може се у потпуности или дјелимично одрећи спровођења помоћи ИПА III. У ту сврху, корисник инструмента ИПА III дужан је да достави обавјештење о томе најмање 6 мјесеци унапријед. Стране ће изнијети појединости о наведеном одрицању у размјени писама или измјеном релевантног споразума о финансирању, у зависности од случаја.

Члан 83. Примјењиво право, рјешавање спорова

(1) Овај споразум уређен је правом ЕУ.

(2) Ако се спор у вези с тумачењем, примјеном или ваљаношћу Споразума не може ријешити мирним путем, ријешиће се арбитражом у складу с Правилима за арбитражу ПЦА из 2012. године, подложно сљедећем:

(а) Састав савјета

За захтјеве од 500.000 евра или више: савјет ће се састојати од три арбитра. Свака страна ће именовати једног арбитра у року од 40 календарских дана након што је послато обавјештење о арбитражи. Два арбитра која су именовала стране именоваће трећег арбитра који ће дјеловати као предсједавајући арбитар.

За захтјеве испод 500.000 евра: савјет ће се састојати од једног арбитра, осим ако се стране другачије не договоре.

Ако се савјет не састави у року од 80 календарских дана након слања обавјештења о арбитражи, било која страна може затражити од Секретаријата ПЦА-а или другог међусобно прихватљивог неутралног тијела да именује потребног(е) арбитра(е).

(б) Сједиште

Сједиште арбитражног савјета је Хаг, Холандија.

(ц) Језик

Језик поступка биће енглески или други међусобно прихватљиви службени језик Европске уније. Докази се могу предочити и на другим језицима, ако се стране договоре.

(д) Поступак

Искључено је прибјегавање привременим мјерама, интервенцијама трећих страна и интервенцијама amicus curiae.

Ако страна затражи од савјета да с информацијама или материјалом поступа повјерљиво, одлука се доноси у облику образложеног налога и након саслушања друге стране (10 календарских дана за подношење примједби). Савјет ће одвагнути разлоге захтјева, природу информације и право на ефикасну судску заштиту. Савјет може нарочито:

- учинити објављивање подложним одређеним обавезама или

- одлучити се против откривања, али наручити израду неповјерљиве верзије или сажетка информација или материјала, који садржи довољно информација да омогући другој страни да изрази своје ставове на смислен начин.

Ако се од савјета тражи да саслуша предмет на затвореној сједници, одлука се доноси након саслушања друге стране (10 календарских дана за подношење очитовања). Савјет ће узети у обзир разлоге захтјева и приговоре друге стране (ако их има).

Ако се од савјета затражи тумачење или примјена права Европске уније, он ће прекинути поступак и затражити од "Предсједника Високог суда у Паризу" (Président du Tribunal de grande instance de Paris, "juge d'appui"), у складу с с члановима 1460. и 1505. француског Закона о грађанском поступку затражити претходну одлуку од Суда Европске уније у складу с чланом 267. УФЕУ-а. Поступак пред арбитражним судом наставља се након доношења одлуке од стране juge d'appui-а. Одлука Суда и juge d'appui-а обавезујућа је за савјет.

Арбитражна одлука је коначна и обавезујућа за стране и оне ће је извршити без одгађања.

Свака страна може, међутим, затражити да пресуду преиспита Апелациони суд у Хагу (Gerechtshof Den Haag) на основу примјењивог националног права. У том случају, одлука се неће сматрати коначном до завршетка овог поступка. Одлука ревизионог суда обавезујућа је за савјет.

(е) Трошкови

Трошкови арбитраже састоје се од:

- хонорара и разумних трошкова арбитара;

- разумних трошкова вјештака и свједока које је одобрио савјет и;

- накнада и трошкова Секретаријата ПЦА-а за арбитражни поступак (нпр. кетеринг, осигуравање службеника, смјештај, тумачење).

Хонорар арбитара не смије прелазити:

- 30.000 евра по арбитру ако је спорни износ мањи од 1.000.000 евра;

- 9 % оспореног износа ако је тај износ већи од 1.000.000 евра. У сваком случају, хонорар арбитара не може прелазити 300.000 евра.

Трошкове арбитраже сносе стране у једнаком дијелу, осим ако није другачије уговорено.

Стране сносе своје трошкове правног заступања и друге трошкове које су им настали у вези с арбитражом.

(ф) Привилегије и имунитети

Споразум о вођењу арбитраже према арбитражним правилима ПЦА из 2012. не представља и не може се тумачити као одрицање од привилегија или имунитета било које од страна на које имају право.

Члан 84. Спорови с трећим странама

(1) Не доводећи у питање надлежност било којег суда одређеног у уговору финансираном из инструмента ИПА III као надлежног суда за спорове који произлазе из уговора између страна у њему, Унија ужива на подручју [корисника инструмента ИПА III] имунитет од тужби, укључујући арбитражу, осим како је предвиђено у члану 83. овог уговора, и правни поступак у вези с било којим спором између Европске комисије и/или корисника ИПА III и треће стране, или између трећих страна, који се директно или индиректно односи на пружање помоћи ИПА III кориснику инструмента ИПА III према овом споразуму, осим ако се Унија изричито одрекла имунитета.

(2) Корисник ИПА III ће у било којем правном или управном поступку пред судом, трибуналом или административном инстанцом у [кориснику инструмента ИПА III] задржати овај имунитет и заузети став који у потпуности узима у обзир интересе Уније. Према потреби, корисник инструмента ИПА III и Комисија настављају с претходним консултацијама о стајалишту које треба заузети.

Члан 85. Обавјештења

(1) Свака комуникација у вези с овим споразумом биће у писаном облику и на енглеском језику. Свака комуникација мора бити потписана и достављена као оригинални документ или скенирани оригинални документ.

(2) Свака комуникација у вези с овим уговором биће постана на сљедеће адресе:

За Комисију:

European Commission

Directorate-General for Neighbourhood and Enlargement Negotiations

Rue de la Loi 15B-1049 Brussels, Belgium

E-mail: NEAR-D@ec.europa.eu

За корисника инструмента ИПА III:

Национални ИПА координатор

Дирекција за европске интеграције

Ђоке Мазалића 5

71000 Сарајево, Босна и Херцеговина

е-пошта: kabinet.dei@dei.gov.ba

Члан 86. Прилози

Прилози овог споразума саставни су дио овог споразума.

Члан 87. Ступање на снагу

Овај споразум ступа на снагу на дан када посљедња страна у писаном облику обавијести другу о свом одобрењу у складу са законодавством или поступком те Стране.

Члан 88. Примјењивост оквирног споразума за ИПА II

Оквирни споразуми потписани између Комисије и Босне и Херцеговине остају примјењиви на помоћ усвојену у оквиру претходних претприступних инструмената, све док се таква помоћ не доврши у складу с условима релевантних оквирних споразума.

Члан 89. Измјене и допуне

Овај ће се споразум ревидирати након средњорочне евалуације Инструмента претприступне помоћи.

Свака измјена и допуна о којој се Стране договоре биће у писаном облику и чиниће дио овог споразума. Таква измјена и допуна ступа на снагу у складу с поступком утврђеним у члану 87. Комисија може једнострано мијењати или ажурирати Прилоге, осим Прилога А.

Члан 90. Обустава од стране Комисије и раскид

(1) Овај споразум биће на снази на неодређено вријеме осим ако га Комисија не обустави или не раскине писменим обавјештењем било које од страна. Обустава од стране Комисије ступа на снагу одмах, осим ако није другачије обавијештено. Раскид ступа на снагу 3 мјесеца од датума писаног обавјештења.

(2) Обуставом од стране Комисије или раскидом овог споразума од било које од Страна, Комисија ће обуставити или укинути сваку помоћ која је још у току, осим за поштовање стечених права према одређеним уговорима финансираним из ИПА-е.

Члан 91 Мјере ограничавања ЕУ

(1) Дефиниције:

(а)"Мјере ограничавања ЕУ" означавају мјере ограничавања донесене у складу с Уговором о Европској унији (ТЕУ) или Уговором о функционисању Европске уније (УФЕУ).

(б) "Ограничена особа" означава све субјекте, појединце или групе појединаца које је ЕУ одредила као подложни Мјерама ограничења ЕУ[1].

(2) У свим својим односима, стране признају да се према праву ЕУ никакви фондови или привредни ресурси ЕУ не смију директно или индиректно ставити на располагање Ограниченим особама или у њихову корист.

(3) Корисник ИПА III осигурава да ниједна трансакција која је предмет провјереног кршења пописа санкција ЕУ нема директну или индиректну корист од финансирања ЕУ. Корисник ИПА III обавезује се да ће осигурати ову обавезу на сљедеће начине:

(а) провјером сваког извођача, корисника гранта и крајњег примаоца с којима корисник ИПА III има или се очекује да ће имати директан уговорни однос (директни прималац) крши ли списак санкција ЕУ, прије склапања и прије плаћања према релевантним споразумима, како би се процијенило је ли такав прималац Ограничена особа.

(б) провјером или другим одговарајућим средствима (који могу укључивати накнадну провјеру) на основи приступа заснованог на ризику, да ниједан субјекат који би индиректно примио средства ЕУ није Ограничена особа.

(4) У случају да корисник ИПА III оцијени да је било који од прималаца (директних или индиректних) средстава ЕУ Ограничена особа, корисник ИПА III ће одмах обавијестити Комисију.

(5) Не доводећи у питање обавезу из тачке 3. горе, ако Комисија оцијени да коришћење финансијске помоћи Уније у оквиру ИПА III резултује или је резултовало кршењем мјера ограничавања ЕУ, одговарајући износи неће бити прихватљиви за финансијску помоћ Уније у оквиру ИПА III. То не доводи у питање било каква права која би Комисија могла имати да обустави или прекине радњу на коју се односи такво кршење, да поврати сва средства ЕУ која је придонијела Комисија или да обустави или укине овај оквирни споразум о финансијском партнерству.

(6) Одређивање поправних мјера вршиће се у складу с принципом пропорционалности. Поправне мјере примјењују

[1] www.sanctionsmap.eu. Карта санкција је ИТ алат за утврђивање режима санкција. Извор санкција произлази из правних аката објављених у Службеном листу Европске уније (OJ). У случају неслагања између објављених правних аката и ажурирања на интернетској страници, превладава верзија OJ-а.

се само на средства ЕУ која су стављена на располагање примаоцу или у корист примаоца за период током којег је остао Ограничена особа.

(7) Ова клаузула не доводи у питање изузетке садржане у Мјерама ограничавања ЕУ.

Овај споразум састављен је у два оригинална примјерка на енглеском језику.

Потписао, за и у име Босне и Херцеговине, у Сарајеву, дана

_____

Др Зоран Тегелтија, с. р.

Предсједавајући Савјета Министара

Потписала, за и у име Комисије, у Бриселу, дана 20.04.2022. године

/својеручни потпис/

В.д. директорице

Гђа **Michela Matuella**, с. р.

ПРИЛОГ А

Функције и одговорности структура и тијела успостављених у складу с чланом 10. у индиректном управљању од стране корисника инструмента ИПА III

Клаузула 1. Опште одредбе

(1) Функције и одговорности структура и тијела успостављених на основу члана 10. у индиректном управљању од стране корисника инструмента ИПА III, које су утврђене овим прилогом, произлазе из одредаба овог споразума.

(2) Појединости о томе како се те функције и одговорности извршавају у пракси могу се додатно дефинисати у:

(а) секторске споразуме, закључене у складу с чланом 9;

(б) уговоре о финансирању, закључене у складу с чланом 8;

(ц) билатерални споразуми између корисника инструмента ИПА III за управљање програмима прекограничне сарадње који се спроводе у индиректном управљању, закључени у складу с чланом 70;

(д) формалне радне аранжмане са детаљима о правима и обавезама структура и органа, закључених у складу с чланом 11(3), став а);

(е) успостављање система унутрашње контроле, у складу с чланом 12(3), тачка а);

(ф) било који други однос који укључује те структуре и тијела од значаја за имплементацију ИПА III помоћи за индиректно управљање од стране ИПА корисника III.

(3) Извори наведени у ставу (2) могу садржавати додатне функције и одговорности структура и тијела успостављених у складу с чланом 10.

Клаузула 2. Све структуре и тијела

Структуре и тијела успостављена у кориснику инструмента ИПА III обављаће, у складу с чланом 10, став (1), тачке од (а) до (д) овог споразума, сљедеће функције и одговорности у оквиру својих мандата и надлежности:

(1) примјењивање и промоција принципа финансијске помоћи Уније у оквиру инструмента ИПА III, у складу с чланом 5, став (2);

(2) осигуравање законитости и правилности послова за које су одговорни;

(3) поштовање принципа доброг финансијског управљања, транспарентности и недискриминације, у складу с чланом 12, став (2);

(4) осигуравање нивоа заштите финансијских интереса Европске уније која је једнака оној која је предвиђена када Комисија директно спроводи средства ИПА III, у складу с чланом 12, став (2) и чланом 12, став (3);

(5) одржавање усклађеност с оквиром унутрашње контроле, у складу с Прилогом Б;

(6) осигуравање интерне ревизије својих структура и пословних процеса;

(7) надзирање подређених субјеката;

(8) осигуравање и поштовање одговарајуће подјеле дужности;

(9) успостављање учинковитих и сразмјерних мјера за борбу против неправилности, преваре, корупције и сукоба интереса, у складу с чланом 51;

(10) осигуравање да агенти или представници Комисије, укључујући ОЛАФ, могу прегледати сву релевантну документацију и рачуне који се односе на ставке финансиране из инструмента ИПА III, у складу с чланом 50, став (4);

(11) помоћ Европском ревизорском суду да спроведе ревизије у вези с коришћењем помоћи у оквиру инструмента ИПА III, у складу с чланом 50, став (4);

(12) осигуравање заштите личних података једнако заштити из Уредби (ЕУ) бр. 2018/1725 и (ЕЗ) бр. 2016/679, у складу с чланом 12, став (3), тачка ф) и чланом 25;

(13) осигуравање јавности, транспарентности, стратешке комуникације и видљивости помоћи у оквиру инструмента ИПА III, у складу с чланом 12, став (2), и члановима 23. и 24.;

(14) олакшавање надлежним тијелима корисника инструмента ИПА III додјеле олакшица за спровођење акција и извршење уговора, те примјену правила о порезима, царинским таксама и другим фискалним накнадама, у складу с члановима 27. и 28;

(15) учествовање у одборима за праћење и достављање тим одборима свих потребних информација за подршку њиховом раду, у складу с члановима 52, 53. и 78;

(16) подржавање евалуационих задатака и олакшавање приступа подацима и релевантним информацијама потребним за спровођење евалуација, у складу с члановима 55. и 56;

(17) чување докумената и информација како би се осигурао довољно детаљан ревизијски траг, у складу с члановима 32. и 49.;

(18) предузимање свих осталих потребних корака за олакшавање спровођења помоћи ИПА III, у складу с чланом 6, став (1), тачка (д).

Клаузула 3 Национални ИПА координатор (Н ИПАЦ)

(1) Н ИПАЦ има општу координациону улогу у пружању помоћи у оквиру инструмента ИПА III код корисника инструмента ИПА III, у складу с чланом 6.

(2) (2) Н ИПАЦ сноси свеукупну одговорност за програмирање помоћи од стране корисника инструмента ИПА III. У том контексту, Н ИПАЦ ће:

(а) осигурати блиску везу између коришћења помоћи у оквиру инструмента ИПА и општег процеса приступања, у складу с чланом 6, став (1), тачка (а);

(б) координисати припрему и доставити Комисији стратешки одговор, у складу с чланом 16, став (3);

(ц) координисати припрему акционих докумената, у складу с чланом 16, став (3);

(д) координисати припрему програмских докумената оперативних програма у складу с чланом 16, став (5) и програма прекограничне сарадње, у складу с чланом 69;

(е) координисати припрему измјена и допуна програма, у складу с члановима 17. и 69; осим ИПАРД III програма, за

које ће Управно тијело ИПАРД-а предложити измјене и допуне Комисији, уз копију Н ИПАЦ-у.

(ф) доставити велике пројекте Комисији на оцјену, у складу с чланом 16, став (6);

(г) осигурати да се релевантна јавна тијела и учесници као што су привредни, друштвени и еколошки партнери, организације цивилног друштва и локалне власти прописно консултују и имају правовремени приступ релевантним информацијама у вези с помоћи из инструмента ИПА III, у складу с чланом 16, став (4).

(3) Н ИПАЦ је одговоран за сљедеће послове управљања и контроле:

(а) успостављање, функционисање и учествовање учесника у одборима за праћење, у складу с члановима 52, 53. и 78;

(б) активности евалуације и приступ подацима код корисника инструмента ИПА III, у складу с члановима 55. и 56.

(4) Н ИПАЦ ће се придржавати захтјева за извјештавање из чланова 59. и 60. овог споразума.

Клаузула 4. Национални службеник за овјеравање (НАО)

(1) НАО сноси потпуну одговорност за финансијско управљање помоћи у оквиру инструмента ИПА III код корисника инструмента ИПА IIIте за законитост и правилност трошкова.

(2) НАО сноси потпуну одговорност за успостављање и функционисање система управљања и контроле ИПА III код корисника инструмента ИПА III. У том смислу, НАО ће:

(а) припремити и доставити Комисији захтјев за повјеравање задатака извршења буџета за одређени програм кориснику инструмента ИПА III, у складу с чланом 13, став (1) и чланком 13, став (2);

(б) без одлагања обавијестити Комисију о свим суштинским промјенама у системима, правилима или поступцима који се односе на задатке извршења буџета повјерене кориснику инструмента ИПА III, у складу с чланом 12, став (4);

(ц) пратити непрекидно испуњавање захтјева из члана 12, став (2), члана 12, став (3) и Прилога Б од стране структура и тијела;

(д) обавијестити Комисију, с копијом обавјештења за Н ИПАЦ и Ревизорско тијело, о сваком неиспуњавању ових захтјева и предузети све одговарајуће заштитне мјере у вези с извршеним плаћањима или потписаним уговорима, у складу с чланом 14, става(1);

(е) предузети све потребне кораке како би се осигурало поновно испуњавање захтјева из члана 12, став (2), члана 12, став (3) и Прилога Б.

(ф) узети у обзир резултате свих вањских провјера и ревизија повезаних са системом управљања и контроле инструмента ИПА III, укључујући оне које спроводе Ревизорско тијело, Комисија или Европски ревизорски суд, те координисати припрему и спровођење повезаних акционих планова, с циљем побољшања усклађености и ефикасности система управљања и контроле инструмента ИПА III;

(г) осигурати истрагу и ефикасно поступање у случајевима сумње на неправилности, превару, корупцију и сукоб интереса, те функционисање с тим повезаног механизма контроле и извјештавања, у складу с чланом 51, ставови (3) и (4);

(х) служби за координацију борбе против превара из члана 50, став (2), дати могућност директног пријављивања сумње на неправилности и превару и одржавати редовни дијалог о пријављивању неправилности с том службом, како би се спријечило двоструко пријављивање случајева или пропустило пријављивање.

(3) У области финансијског управљања, НАО ће:

(а) успоставити обрачунски рачуноводствени систем за евидентирање и похрањивање, у електронском облику, тачне, потпуне и поуздане рачуноводствене евиденције за сваки ИПА III програм/акцију/операцију коју спроводи у индиректном управљању корисник инструмента ИПА III, у складу с чланом 58, став (2);

(б) организовати и управљати системом рачуна у еврима;

(ц) слати Комисији предвиђање вјероватних захтјева за плаћање, у складу с чланом 33, став (3);

(д) слати Комисији захтјеве за плаћање и примати уплате од Комисије, у складу с члановима 33, 34, 35. и 36.

(е) осигурати постојање, исправност и доступност елемената суфинансирања;

(ф) средства примљена од Комисије и јавног суфинансирања ставити на располагање посредничким тијелима за финансијско управљање за даљњи пренос примаоцима помоћи из инструмента ИПА III;

(г) осигурати постојање и доступност довољно средстава за рјешавање могућих недостатака због закашњелог преноса средстава од Комисије или налога за повраћај које је издала Комисија, у складу с чланом 33, став (8);

(х) обављати девизно пословање према потреби;

(и) извршити финансијска прилагођавања, у складу с чланом 41;

(ј) давати коментаре и информације у поступцима за финансијске исправке, у складу с чланом 44;

(к) износити запажања о намјери Комисије да прекине или обустави плаћања у складу с члановима 38. и 39. и предузимати корективне мјере према потреби;

(л) вратити средства у буџет Уније након налога за повраћај које издаје Комисија, у складу с члановима 40. и 46;

(4) НАО ће се придржавати захтјева за извјештавање који су наведени у члану 61.

Клаузула 5. Управљачка структура (МС), Канцеларија за подршку НАО-а (НАОСО) и Рачуноводствена служба (АБ)

(1) Управљачку структуру чине Канцеларија за подршку НАО-а и Рачуноводствена служба.

(2) Рачуноводствена служба налази се у министарству корисника инструмента ИПА III с надлежностима за средишњи буџет и дјелује као средишњи субјекат благајне.

(3) Канцеларија за подршку НАО-а пружа подршку НАО-у у извршавању задатака из члана 4, став 2.

(4) Рачуноводствена служба подржава НАО у извршавању задатака наведених у члану 4, став 3.и члану 61, ставак 5.

(5) Канцеларија за подршку НАО-а и Рачуноводствена служба сурађиваће како би осигурали усклађеност, интегритет, дјелотворност и ефикасност система управљања, контроле и финансијског управљања који је код корисника инструмента ИПА III успостављен за реализовање помоћи у оквиру ИПА III.

Клаузула 6. Управљачко тијело (МА)

(1) Управљачко тијело сваког програма одговорно је за потпуно управљање програмом.

(2) Управљачко тијело ће одредити једно или више посредничких тијела за обављање послова финансијског управљања програмом (посредничка тијела за финансијско управљање).

(3) Послови финансијског управљања биће одвојени од Управљачког тијела. Посредничко тијело за финансијско управљање самостално доноси финансијске одлуке унутар програма.

(4) Управљачко тијело надзире рад посредничких тијела за финансијско управљање, уз поштовање њихове самосталности у доношењу финансијских одлука у оквиру програма.

(5) Управљачко тијело програма може одредити једно или више посредничких тијела за обављање послова управљања подручјем политике за које су одговорна у систему управљања или администрације корисника инструмента ИПА III (Посредничка тијела за управљање политикама).

(6) Управљачко тијело надзире рад посредничких тијела за управљање политиком.

(7) Како би ефикасно управљало програмима, Управљачко тијело може извршавати задатке утврђене у клаузулама 2, 3. став (2), 3. став (3), 4. став (2) и 7. став (2) на нивоу програма, према потреби.

(8) Управљачко тијело дужно је да удовољи захтјевима извјештавања из члана 62. овог споразума.

Клаузула 6а ИПА Управљачко тијело за рурални развој (ИПАРД)

(1) Управљачко тијело ИПАРД-а биће одговорно за припрему и имплементацију ИПАРД III програма, који ће бити детаљније описан у секторском споразуму.

(2) Управљачко тијело ИПАРД-а обављаће своје функције у циљу ефикасне имплементације ИПАРД III програма.

(3) У складу с чланом 10, став 1, тачка (д), такође је одговорно за:

(а) израду нацрта програма ИПАРД III и свих његових измјена, укључујући оне које захтијева Комисија;

(б) управљивост и провјерљивост мјера, које ће се дефинисати у ИПАРД III програму у сарадњи с Агенцијом ИПАРД;

(ц) избор мјера у оквиру сваког позива за подношење пријава у оквиру ИПАРД III програма и њихов временски распоред, услове прихватљивости и финансијску додјелу по мјери, по позиву. Одлуке се доносе у договору с ИПАРД агенцијом;

(д) осигуравање да је одговарајућа национална правна основа за спровођењ ИПАРД III успостављена и ажурирана према потреби;

(е) помагање у раду секторског надзорног одбора како је наведено у члану 53, нарочито пружањем докумената потребних за праћење квалитета спровођења ИПАРД III програма.

(4) Управно тијело ИПАРД-а успоставиће систем извјештавања и информисања за прикупљање финансијских и статистичких информација о напретку ИПАРД III програма, такође на основу информација које ће доставити ИПАРД Агенција, те ће те податке прослиједити надзорном одбору ИПАРД III, у складу с договорима између [ИПА III корисника] и Комисије, користећи, гдје је то могуће, компјутеризоване системе који омогућују размјену података с Комисијом и који су повезани са системом извјештавања и информација који ће успоставити НАО.

Систем извјештавања и информисања требао би придонијети годишњим и коначним извјештајима о спровођењу из члана 59.

(5) Управљачко тијело ИПАРД-а предложиће Комисији измјене ИПАРД III програма, с копијом Н ИПАЦ-у, након консултација с ИПАРД Агенцијом и након што се сложи надзорни одбор ИПАРД III. Управљачко тијело ИПАРД-а одговорно је да обезбиједи да релевантна тијела буду обавијештена о потреби за увођењем одговарајућих административних промјена када су такве промјене потребне након одлуке Комисије о измјени ИПАРД III програма.

(6) Управно тијело ИПАРД-а сваке године израђује акциони план за планиране операције у оквиру Мјере техничке помоћи, који се доставља надзорном одбору ИПАРД III на сагласност.

(7) Управно тијело ИПАРД-а израђује план евалуације у складу с чланом 56. Он се доставља секторском надзорном одбору из члана 53. најкасније годину дана након што Комисија усвоји ИПАРД III програм. Извјештава надзорни одбор ИПАРД III и Комисију о напретку постигнутом у спровођењу овог плана.

(8) Управљачко тијело ИПАРД-а саставља кохерентан план активности видљивости и комуникације у складу с чланом 24. те се савјетује и обавјештава Комисију, након што је примио савјет секторског надзорног одбора. План посебно показује предузете иницијативе и иницијативе које треба предузети у погледу информисања шире јавности о улози коју Унија игра у програму ИПАРД III и његовим резултатима.

(9) Када се дио његових задатака пренесе на друго тијело, Управљачко тијело ИПАРД-а задржава пуну одговорност за управљање и спровођење тих задатака у складу с принципом доброг финансијског управљања.

Клаузула 6б ИПА Агенција за рурални развој (ИПАРД)

(1) ИПАРД Агенцији додијелиће се функције и одговорности које ће се детаљније разрадити у секторском споразуму.

У складу с чланом 10, став 1, такође је одговорна за:

(а) пружање потврде Управљачком тијелу о контролисаности и провјерљивости мјера у ИПАРД III програму;

(б) упућивање позива за подношење пријава и објављивање одредби и услова за испуњавање услова уз претходни договор с Управљачким тијелом о питањима постављеним у клаузулама 6а, став (3), тачка (ц) и 8, став (2), тачка (ц);

(ц) избор пројеката који ће се спроводити;

(д) утврђивање уговорних обавеза у писаном облику између ИПАРД Агенције и примаоца, укључујући информације о могућим санкцијама у случају непоштовања тих обавеза и, према потреби, издавање одобрења за почетак рада. ИПАРД Агенција може наставити уговарати или преузимати обавезе према овом споразуму за одређену мјеру до датума када [ИПА III корисник] почне склапати уговоре или преузимати обавезе за ову мјеру у оквиру било којег програма насљедника ИПАРД III;

(е) накнадно дјеловање како би се осигурао напредак пројеката који се спроводе;

(ф) извјештавање о напретку мјера које се спроводе према показатељима;

(г) осигуравање да прималац буде свјестан доприноса Уније пројекту;

(х) осигуравање извјештавања о неправилностима на националном нивоу;

(и) осигуравање да НАО, Управљачка структура и Управљачко тијело ИПАРД-а добију све информације потребне за обављање својих задатака;

(ј) осигуравање поштовања обавеза у вези с публицитетом како је наведено у члану 23.

(2) У погледу улагања у инфраструктурне пројекте такве врсте за коју би се иначе очекивало да ће остварити

знатан нето приход, ИПАРД Агенција ће прије склапања уговорних аранжмана с потенцијалним примаоцем процијенити да ли је пројекат такве врсте. Ако се може закључити да јесте, ИПАРД Агенција осигурава да јавна подршка из свих извора не прелази 50 % укупних трошкова повезаних с пројектом и који се сматрају прихватљивим за суфинансирање од стране Уније.

(3) ИПАРД Агенција осигурава да за било који пројекат у оквиру ИПАРД III програма акумулација јавне подршке додијељене из свих извора не прелази максималне горње границе за јавну потрошњу.

Клаузула 7. Посредничко тијело за управљање политиком (ИБПМ)

(1) Ако је именовано, Посредничко тијело за управљање политиком подржава Управљачко тијело у свим питањима за која је одговорно у систему управљања или администрације корисника инструмента ИПА III.

(2) Ако је именовано, Посредничко тијело за управљање политиком осигурава техничку експертизу за програмирање, спровођење, управљање и контролу програма. У том контексту, Посредничко тијело за управљање политиком ће:

(а) предложити операције за финансирање и саставити програмске документе;

(б) припремити техничку документацију потребну за расписивање позива за подношење понуда и позива за доставу приједлога те помоћи у припреми одговора на захтјеве за појашњењем;

(ц) именовати чланове оцјењивачких одбора с правом гласа;

(д) успоставити тим стручњака или подржати Управљачко тијело у успостављању таквог тима како би апсорбовао резултате активности и уговора чије је спровођење у току;

(е) пратити техничке аспекте акција и уговора;

(ф) потврдити да су уговорене услуге пружене, да је роба испоручена и инсталирана, да су радови довршени те да су акције спроведене;

(г) обављати сваки други задатак или подржавати сваки други захтјев који зависи од техничке стручности Посредничког тијела за управљање политиком.

Клаузула 8. Посредничко тијело за финансијско управљање (ИБФМ)

(1) У сарадњи с другим структурама и тијелима, Посредничко тијело за финансијско управљање ће:

(а) осигурати да су активности предложене за финансирање у складу с поступцима и критеријумима примјењивим на програм, акцију, позив за подношење понуда и позив за подношење приједлога;

(б) обављати праћење на нивоу уговора, укључујући административне, финансијске, техничке и физичке аспекте извршења уговора;

(ц) провјерити да ли су плаћања примаоцима у складу с правом Уније и корисника инструмента ИПА III, захтјевима програма и условима уговора;

(2) Посредничко тијело за финансијско управљање самостално обавља сљедеће послове:

(а) управља поступцима набавке, поступцима додјеле грантова и другим поступцима уговарања, у складу с члановима 18, 19. и 22;

(б) осигурава да су активности изабране за финансирање у складу с поступцима и критеријумима који се примјењују на програм, акцију, позив за подношење понуда и позив за подношење приједлога;

(ц) закључује уговоре и додатке;

(д) одобрава плаћања примаоцима помоћи у оквиру инструмента ИПА III;

(е) одобрава повраћаје од прималаца помоћи из оквира инструмента ИПА III.

Клаузула 9. Ревизорско тијело (АА)

(1) Корисник ИПА III ће осигурати постојање Ревизорског тијела, које ће бити јавно тијело које је функционално независно од структура и тијела из члана 10, став (1), тачке од (а) до (д). Ревизорско тијело ужива потребну финансијску аутономију.

(2) Водитељ Ревизорског тијела мора посједовати одговарајућу стручност, знање и искуство у подручју ревизије за обављање потребних послова.

(3) Ревизорски посао који обавља Ревизорско тијело врши се у складу с међународно прихваћеним стандардима ревизије. Укључује ревизије система, ревизије пословања и ревизије рачуна.

(4) До краја новембра сваке године, Ревизорско тијело дужно је, уз копију достављену НАО-у, Комисији доставити ревизорску стратегију засновану на процјени ризика, у складу с моделом наведеним у Прилогу Г. Ревизорска стратегија покрива три сљедеће финансијске године и ажурира се годишње. Даљњи посебни захтјеви за ревизорску стратегију могу бити наведени у секторском споразуму или споразуму о финансирању.

(5) Комисија може дати даљње смјернице о методологији за ревизорски рад, извјештаје и мишљења.

(6) Ревизорско тијело дужно је удовољити захтјевима извјештавања из члана 63.

ПРИЛОГ Б

ОКВИР ИНТЕРНЕ КОНТРОЛЕ

Компоненте, принципи и карактеристике оквира интерне контроле ИПА III у индиректном управљању од стране земаља корисница

I. ОКРУЖЕЊЕ КОНТРОЛЕ

Окружење за вршење контроле је скуп стандарда понашања, процеса и структура који пружају основу за спровођење интерне контроле у читавој организацији[1]. Више руководство[2] поставља тон на врху у погледу важности интерне контроле, укључујући очекиване стандарде понашања.

1. Организација показује преданост интегритету и етичким вриједностима.

Карактеристике:

1.1. Тон на врху. Сви нивои управљања поштују интегритет и етичке вриједности у својим упутствима, акцијама и понашању.

1.2. Стандарди понашања. Интегритет и етичке вриједности утврђени су стандардима понашања и схваћени на свим нивоима организације, као и од стране вањских пружалаца услуга и корисника.

1.3. Усклађеност са стандардима. Успостављени су процеси за процјену да ли су појединци и субјекти усклађени са стандардима понашања и за правовремено рјешавање одступања.

2. Више руководство врши надзор над развојем и спровођењем интерне контроле.

Карактеристике:

[1] У овом прилогу организација означава читав систем успостављен у земљи корисници за управљање и контролу ИПА III.

[2] У овом се прилогу више руководство састоји од НАО-а и водитеља управљачких тијела.

2.1. Више руководство надзире управљање, управљање ризицима и праксе интерне контроле те преузима укупну одговорност за управљање на нижим нивоима. То се догађа коришћењем одговарајућих радних аранжмана и комуникационих канала.

2.2. Сваки руководилац надзире системе интерне контроле унутар свог субјекта. Сваки руководилац надзире развој и извођење интерне контроле. У том задатку подржавају их координатори интерне контроле.

2.3. Сваки виши руководилац даје изјаву о гаранцији за одговарајућу расподјелу ресурса и њихову употребу у намјераване сврхе и у складу с принципима доброг финансијског управљања, као и за примјереност постојећих контролних поступака.

2.4. Координатори унутрашње контроле имају кључну улогу у координацији припреме изјава о гаранцији.

3. Управа успоставља структуре, линије извјештавања и одговарајућа тијела и одговорности у остваривању циљева.

Карактеристике:

3.1. Управљачке структуре су свеобухватне. Дизајн и примјена структура управљања и надзора покривају све политике, програме и активности. Покривају све врсте расхода, механизме испоруке и субјекте задужене за извршење буџета како би подржали постизање политичких, оперативних и контролних циљева.

3.2. Овлашћења и одговорности. Виши руководиоци, према потреби, делегирају овлашћења и користе одговарајуће процесе и технологију за додјелу одговорности и, према потреби, раздвајање дужности на различитим нивоима организације.

3.3. Линије извјештавања. Виши руководиоци осмишљавају и оцјењују линије извјештавања унутар субјеката како би омогућили извршавање овлашћења, испуњавање одговорности и проток информација.

4. Организација показује преданост привлачењу, развоју и задржавању компетентних појединаца у складу с циљевима.

Карактеристике:

4.1. Оквир компетенција. Субјекти дефинишу компетенције потребне за подршку остваривања циљева и редовно их оцјењују у читавој организацији, предузимајући мјере за отклањање недостатака гдје је то потребно.

4.2. Професионални развој. Субјекти пружају обуку и подучавање који су потребни за привлачење, развој и задржавање довољног броја компетентног особља.

4.3. Мобилност. Субјекти планирају мобилност особља како би постигли праву равнотежу између континуитета и обнове.

4.4. Успостављени су аранжмани за планирање сукцесије и замјену за оперативне активности и финансијске трансакције како би се осигурао континуитет пословања.

5. Организација сматра појединце одговорним за њихове одговорности унутар интерне контроле у остваривању циљева.

Карактеристике:

5.1. Спровођење одговорности. Организација дефинише јасне улоге и одговорности и сматра појединце одговорним за вршење одговорности интерне контроле у читавој организацији и, по потреби, за спровођење корективних радњи.

5.2. Оцјењивање особља. Учинковитост, способности и понашање особља у служби оцјењују се једном годишње у односу на очекиване стандарде понашања и постављене циљеве. Случајеви недовољног учинка рјешавају се на одговарајући начин.

5.3. Унапређење особља. О унапређењу се одлучује након разматрања успоредних заслуга квалификованог особља, посебно узимајући у обзир њихове извјештаје о оцјени.

II. ПРОЦЈЕНА РИЗИКА

Процјена ризика је динамичан и итеративни процес за идентификовање и процјену ризика, који би могли утицати на постизање циљева, те за одређивање начина на који таквим ризицима треба управљати.

6. Организација означава циљеве довољно јасно да се омогући идентификација и процјена ризика који се односе на циљеве.

Карактеристике:

6.1. Мисија. Субјекти имају ажуриране изјаве о мисији које су усклађене на свим хијерархијским нивоима, све до задатака и циљева додијељених појединим члановима особља. Изјаве о мисији усклађене су с одговорностима субјеката и циљевима политике.

6.2. Циљеви су постављени на сваком нивоу. Циљеви субјеката јасно су постављени и ажурирани када је то потребно (нпр. значајне промјене приоритета, активности или органиграма). Досљедно се филтрирају до различитих нивоа организације, а руководство и особље их саопштавају и разумију.

6.3. Постављају се циљеви за најзначајније активности. Циљеви[1] и показатељи[2] покривају најзначајније активности субјекта које доприносе остваривању приоритета као и оперативном управљању.

6.4. Циљеви чине основу за издвајање средстава. Управа користи постављене циљеве као основу за расподјелу расположивих ресурса потребних за постизање циљева политике, пословања и финансијског учинка.

6.5. Циљеви финансијског извјештавања. Циљеви финансијског извјештавања у складу су с рачуноводственим принципима које захтијева Комисија.

6.6. Циљеви нефинансијског извјештавања. Нефинансијско извјештавање даје управи тачне и потпуне информације потребне за управљање организацијом на свим нивоима.

6.7. Толеранција ризика и материјалност. Приликом постављања циљева, руководство дефинише прихватљиве нивое варијације у односу на њихово постизање (толеранција на ризик) као и одговарајући ниво материјалности за потребе извјештавања, узимајући у обзир исплативост.

6.8. Праћење. Постављање циљева и показатеља успјешности омогућује праћење напретка према њиховом постизању.

7. Организација идентификује ризике за постизање својих циљева и анализира ризике као основу за одређивање начина на који ризицима треба управљати.

Карактеристике:

7.1. Идентификација ризика. Сваки субјект идентификује и процјењује ризике на различитим организационим нивоима, анализирајући унутарње и вањске факторе. Руководство и особље укључени су у процес на одговарајућем нивоу.

7.2. Процјена ризика. Субјекат процјењује важност идентификованих ризика и одређује како одговорити на значајне ризике с обзиром на то како сваким од њих треба

[1] Циљеви морају бити СМАРТ (специфични, мјерљиви, оствариви, релевантни и временски ограничени).

[2] Показатељи морају бити РАЦЕР (релевантни, прихваћени, вјеродостојни, једноставни за праћење и робусни).

управљати и хоће ли прихватити, избјећи, смањити или подијелити ризик. Интензитет контроле ублажавања пропорционалан је значају ризика.

7.3. Идентификација ризика и процјена ризика интегрисани су у годишње планирање и редовно се прате.

8. Приликом процјене ризика за постизање циљева, организација разматра могућност за превару.

Карактеристике:

8.1. Ризик од преваре. Поступци утврђивања и процјене ризика (види принцип 7) разматрају могуће подстицаје, притиске, прилике и ставове који могу довести до било које врсте преваре, нарочито лажног пријављивања, губитка имовине, откривања осјетљивих информација и корупције.

8.2. Стратегија против превара. Организација у потпуности и сваки субјекат успостављају и спроводе мјере за сузбијање превара и свих незаконитих активности које утичу на финансијске интересе ЕУ. Они то чине успостављањем здраве стратегије за борбу против преваре како би побољшали спрјечавање, откривање и услове за истрагу преваре, те утврдили мјере одштете и одвраћања, с пропорционалним и одвраћајућим санкцијама.

9. Организација идентификује и процјењује промјене које би могле значајно утицати на систем интерне контроле.

Карактеристике:

9.1. Процијенити промјене. Процес идентификације ризика узима у обзир промјене у унутрашњем и вањском окружењу, у политикама и оперативним приоритетима, као и у ставу управе према систему интерних контрола.

II. КОНТРОЛНЕ АКТИВНОСТИ

Контролне активности осигуравају ублажавање ризика у вези с постизањем циљева политике, пословања и интерне контроле. Изводе се на свим нивоима организације, у различитим фазама пословних процеса и у технолошком окружењу. Могу бити превентивне или детективне и обухваћати низ ручних и аутоматизованих активности, као и подјелу дужности.

10. Организација изабира и развија контролне активности које доприносе ублажавању ризика за постизање циљева до прихватљивих нивоа.

Карактеристике:

10.1. Контролне активности спроводе се ради ублажавања идентификованих ризика. Прилагођене су специфичним активностима и ризицима сваког субјекта, а њихов је интензитет пропорционалан основним ризицима.

10.2. Контролне активности интегрисане су у стратегију контроле. Стратегија контроле укључује низ провјера, укључујући надзорне аранжмане, а према потреби треба укључити равнотежу приступа за ублажавање ризика, узимајући у обзир ручне и аутоматизоване контроле, те превентивне и детективне контроле.

10.3. Подјела дужности. Приликом успостављања контролних мјера, управа разматра да ли су дужности исправно подијељене између чланова особља како би се смањили ризици грешке и непримјерених или преварних радњи.

10.4. Планови континуитета пословања који се заснивају на анализи утицаја на пословање су успостављени, ажурирани и коришћени од стране обученог особља како би се осигурало да је организација способна да настави радити у највећој могућој мјери у случају већег поремећаја. Гдје је потребно, планови континуитета пословања морају укључивати координисане и договорене планове опоравка од катастрофе за временски осјетљиву пратећу инфраструктуру (нпр. ИТ системе).

11. Организација изабира и развија опште контролне активности над технологијом како би подржала постизање циљева.

Карактеристике:

11.1. Контрола над технологијом. Како би осигурали поузданост технологије која се користи у пословним процесима, укључујући аутоматизоване контроле, те узимајући у обзир потпуне корпоративне процесе, субјекти бирају и развијају контролне активности над стицањем, развојем и одржавањем технологије и повезане инфраструктуре.

11.2. Безбједност ИТ система. Субјекти примјењују одговарајуће контроле како би осигурали безбједност ИТ система чији су они власници. То чине у складу с принципима управљања ИТ безбједношћу, нарочито у погледу заштите података, професионалне тајне, доступности, повјерљивости и интегритета.

12. Организација спроводи контролне активности кроз корпоративне политике које утврђују оно што се очекује и у поступцима којима се политике спроводе у дјело.

Карактеристике:

12.1. Одговарајући поступци контроле осигуравају постизање циљева. Контролни поступци додјељују одговорност за контролне активности субјекту или појединцу одговорном за предметни ризик. Задужени члан(ови) особља обављају контролне активности правовремено и с дужном пажњом, по потреби предузимајући корективне мјере. Управа повремено поново процјењује контролне поступке како би осигурала да остају релевантни.

12.2. Извјештавање о изузецима један је од управљачких алата који се користе за доношење закључака о ефикасности интерне контроле и/или потребним промјенама у систему интерних контрола. Успостављен је систем који осигурава да се сви случајеви контрола измјена или одступања од утврђених процеса и процедура документују у извјештајима о изузецима. Сви случајеви морају бити оправдани и одобрени прије него што се предузму радње, те централно евидентирани.

12.3. Процјена учинка и евалуација програма расхода, законодавства и других непотрошних активности спроводе се у складу с правним захтјевима и најбољим праксама, како би се процијенило извођење интервенција ЕУ и анализирале опције и повезани утицаји на нове иницијативе.

IV. ИНФОРМАЦИЈЕ И КОМУНИКАЦИЈЕ

Информације су потребне организацији за спровођење интерне контроле и подршку остварењу циљева. Постоји вањска и интерна комуникација. Вањска комуникација пружа јавности и учесницима информације о циљевима и активностима организације. Интерна комуникација пружа особљу информације које су му потребне за постизање циљева и обављање свакодневних контрола.

13. Организација добија или ствара и користи релевантне информације о квалитету за подршку функционисању интерне контроле.

Карактеристике:

13.1. Управљање информацијама и документима. Субјекти идентификују информације потребне за подршку функционисању система интерних контрола и постизању циљева. Информациони системи обрађују релевантне податке, прикупљене из интерних и вањских извора, како би добили потребне и очекиване квалитетне информације, у складу с важећим правилима о безбједности, управљању документима и заштити података. Ове се информације производе правовремено, те су поуздане, актуелне, тачне,

потпуне, доступне, заштићене, провјерљиве, архивиране и сачуване. Дијеле се унутар организације у складу с превладавајућим смјерницама.

14. Организација интерно преноси информације, укључујући циљеве и одговорности за унутрашњу контролу, потребне за подршку функционисању унутрашње контроле.

Карактеристике:

14.1. Интерна комуникација. Субјекти интерно комуницирају о својим циљевима, изазовима, предузетим акцијама и постигнутим резултатима, укључујући, али не ограничавајући се на циљеве и одговорности интерне контроле.

14.2. Одвојене комуникационе линије, као што су телефонске линије за звиждање, успостављене су на нивоу организације како би се осигурао проток информација када су редовни канали неефикасни.

15. Организација комуницира с вањским странама о питањима која утичу на функционисање интерне контроле.

Карактеристике:

15.1. Вањска комуникација. Сви субјекти осигуравају да је њихова вањска комуникација досљедна и релевантна за циљану публику. Организација успоставља јасне одговорности за усклађивање комуникационих активности субјеката с приоритетима и наративом организације.

15.2. Саопштења о интерној контроли. Организација комуницира с вањским странама о функционисању компоненти интерне контроле. Релевантне и правовремене информације саопштавају се екстерно, узимајући у обзир вријеме, публику и природу комуникације, као и правне, регулаторне и фидуцијарне захтјеве.

V. АКТИВНОСТИ ПРАЋЕЊА

Непрекидне и специфичне процјене користе се како би се утврдило је ли свака од пет компоненти интерне контроле присутна и у функцији. Непрекидне процјене, уграђене у пословне процесе на различитим нивоима организације, пружају правовремене информације о свим недостацима. Налази се оцјењују, а недостаци саопштавају и исправљају на вријеме, уз пријаву озбиљних проблема према потреби.

16. Организација бира, развија и спроводи сталне и/или специфичне процјене како би утврдила јесу ли компоненте интерне контроле присутне и у функцији.

Карактеристике:

16.1. Непрекидне и специфичне процјене. Субјекти непрекидно прате рад система интерне контроле помоћу алата који омогућавају препознавање недостатака интерне контроле, евидентирање и процјену резултата контрола, те одступања и изузетке контроле. Текуће процјене уграђене су у пословне процесе и прилагођене промјењивим условима. Осим тога, када је потребно, субјекти спроводе посебне процјене и интерну ревизију, узимајући у обзир промјене у контролном окружењу.

16.2. Довољно знања и информација. Особље које спроводи сталне или специфичне процјене има довољно знања и информација да то чини, посебно у вези с обимом и потпуношћу резултата контроле, одступањем од контроле и изузетака.

16.3. Процјене засноване на ризику и периодичне процјене. Код субјеката варира обим и учесталост посебних процјена и интерне ревизије у зависности од идентификованих ризика. Посебне процјене и интерна ревизија спроводе се периодично како би се добиле објективне повратне информације.

17. Организација процјењује и правовремено саопштава недостатке интерне контроле странама одговорним за предузимање корективних радњи, укључујући више руководство.

Карактеристике:

17.1. Недостаци. Уз подршку координатора унутрашњих контрола, руководиоци разматрају резултате процјена функционисања система интерних контрола унутар субјекта. Недостаци се саопштавају управи и субјектима одговорним за предузимање корективних радњи.

Појам "недостатак у интерној контроли" значи недостатак компоненте или компоненти и релевантног(их) принципа(а) који смањује вјероватност да субјекат постигне своје циљеве. Постоји велики недостатак у систему интерне контроле ако управа утврди да компонента и једно или више релевантних принципа нису присутни или не функционишу или да компоненте не функционишу заједно. Када постоји већи недостатак, руководилац не може закључити да је испунио захтјеве ефикасног система интерне контроле. Како би класификовао озбиљност недостатака интерне контроле, управа мора користити просуђивање на основу релевантних критеријума садржаних у прописима, правилима или вањским стандардима.

17.2. Корективна радња. Корективну радњу правовремено предузимају чланови особља задуженог за дотичне процесе, под надзором њихове управе. Уз подршку координатора унутрашње контроле, сваки руководилац прати и преузима одговорност за правовремено спровођење корективних радњи.

ПРИЛОГ Ц

Модел за изјаву о управљању

Ја, доњепотписани (име, титула или функција), национални службеник за овјеравање (НАО) (корисник инструмента ИПА III) за програм (назив програма)

на основу спровођења (назив програма) током финансијске године која је завршила 31. децембра (година) (осим ако је другачије предвиђено секторским споразумом или споразумом о финансирању), на основу мог властитог просуђивања и свих информација које су ми доступне, укључујући резултате провјера управе и ревизија у вези с расходима укљученим у завршне рачуне, годишње финансијске извјештаје и извјештаје за финансијску годину (година),

и узимајући у обзир моје обавезе према оквирном споразуму о финансијском партнерству између Европске комисије и [корисник инструмента ИПА III] о аранжманима за спровођење Финансијске помоћи Уније према [корисник инструмента ИПА III] у оквиру Инструмента претприступне помоћи (ИПА III) од [датум],

изјављујем да:

- су информације у завршним рачунима, годишњим финансијским извјештајима или извјештајима правилно приказане, потпуне и тачне,

- издаци уписани у завршне рачуне, годишње финансијске извјештаје или извјештаје у складу су с важећим законом и коришћени су за намјеравану сврху,

- систем управљања и контроле успостављен за програм даје потребне гаранције у погледу законитости и правилности основних трансакција.

Потврђујем да су неправилности утврђене у ревизорским и контролним извјештајима у односу на финансијску годину на одговарајући начин третиране у завршним рачунима, годишњим финансијским извјештајима и извјештајима.

Такође, потврђујем да су расходи који подлијежу сталној оцјени законитости и правилности искључени из завршних рачуна, годишњих финансијских извјештаја и

извјештаја до закључења процјене, ради могућег укључивања у захтјев за плаћање у сљедећој финансијској години.

Предузето је одговарајуће праћење недостатака у систему управљања и контроле пријављених у тим извјештајима или је у току праћење у погледу сљедећих потребних корективних радњи:

(Навести које су корективне радње још у току, на датум потписивања изјаве).

Такође, потврђујем да постоје ефикасне и сразмјерне мјере против преваре и да се њима узимају у обзир ризици идентификовани у том погледу.

Коначно, потврђујем да ми није позната ниједна неоткривена репутацијска ствар у вези са спровођењем програма.

[Одломак о изражавању резервисаности треба укључити гдје год се сматра потребним.]

(Мјесто и датум издавања)

_____

Потпис

(Име, титула или функција)

ПРИЛОГ Д

Модел за годишњи извјештај о ревизорским активностима[1]

Насловљено на:

- Европску комисију
- Владу (корисник инструмента ИПА III)
- копију националном координатору инструмента ИПА (НИПАЦ) (корисника инструмента ИПА III) и
- копију националном службенику за овјеравање (НАО) (корисника инструмента ИПА III)

1. УВОД

1.1 Идентификација Ревизорског тијела и других тијела која су била укључена у припрему извјештаја.

1.2 Референтни период (тј. финансијска година и период од 12 мјесеци од 1. јула... (година) до 30. јуна... (година), осим ако је другачије предвиђено секторским споразумом или споразумом о финансирању) и обим ревизија (укључујући признате трошкове пријављене Комисији за предметни период).

1.3 Идентификација програма/акције(а)/сектора обухваћених извјештајем и његовог/њиховог управљачког тијела и посредничких тијела.

1.4 Опис корака предузетих за припрему извјештаја и састављање ревизорског мишљења.

2. ЗНАЧАЈНЕ ПРОМЈЕНЕ У СИСТЕМИМА УПРАВЉАЊА И КОНТРОЛЕ

2.1 Појединости о свим већим промјенама у системима управљања и контроле и потврда њихове усклађености с чланом 8. Спроведбене уредбе Комисије (ЕУ) бр. 2021/2236 на основу ревизорског рада које је спровело Ревизорско тијело.

2.2 Морају се навести датуми од којих се те промјене примјењују, датуми обавјештења о промјенама Ревизорском тијелу, као и утицај тих промјена на ревизорски рад.

3. ПРОМЈЕНЕ СТРАТЕГИЈЕ РЕВИЗИЈЕ

3.1 Појединости о свим промјенама у ревизорској стратегији и повезана објашњења. Нарочито навести сваку промјену методе узорковања која се користи за ревизију пословања (види Одломак 5).

3.2 Ревизорско тијело разликује промјене направљене у касној фази, које не утичу на рад обављен током референтног периода и промјене направљене током референтног периода, које утичу на ревизорски рад и резултате.

Укључене су само промјене у односу на претходну верзију стратегије ревизије.

4. РЕВИЗИЈЕ СИСТЕМА

4.1. Појединости о службама/тијелима која су спровела ревизије система, укључујући само Ревизорско тијело.

4.2. Табела сажетка спроведених ревизија, с назнаком ревидираних служби/тијела, процјена кључних захтјева за сваку службу/тијело,

обухваћена питања[2] и поређење с планирањем ревизије. Сажетак укључује програм/(референца/назив), службу/тијело које је спровело ревизију система, датум ревизије, обим ревизије укључујући ограничења обима и ревидиране службе/тијела. Хоризонталне тематске ревизије такође су објављене у овом одломку.

Период ревизије	1. Програм/(референца/назив)	2. Ревизорско тијело[3]	3. Ревидирано тијело(а)	4. Датум ревизије[4]	5. Обим ревизије[5]	6. Главни налази и закључци	7. Проблеми системског карактера и предузете мјере	8. Процијењени финансијски учинак (ако је примјењиво)	9. Стање праћења (затворено/или не)

4.3. Опис основе за спроведене ревизије, укључујући упућивање на примјењиву стратегију ревизије, тачније на методологију процјене ризика и резултате који су довели до успостављања плана ревизије за ревизије система. Ако је процјена ризика ажурирана, то би требало бити описано у одломку 3 горе, који обухваћа промјене у ревизорској стратегији.

4.4. Опис главних налаза и закључака извучених из ревизија сиатема, укључујући ревизије усмјерене на одређена тематска подручја.

4.5. Индикације о томе да ли се за идентификоване проблеме сматрало да имају системси карактер, појединости о предузетим мјерама, укључујући квантификовање неправилних издатака и сва повезана финансијска прилагођавања/исправке.

[1] У складу с чланом 63, став (2) Оквирног споразума о финансијском партнерству.

[2] Питања би требала одговарати онима која су наведена у ревизорској стратегији (али не искључиво), као што су провјере квалитета управљања, укључујући питања у вези с поштовањем правила јавне набавке, правила о државним подршкама, захтјевима за заштиту животне средине, једнаким могућностима, спровођењем финансијских инструмената, ефикасности ИТ система, извјештавањем о подизањима средстава и повраћајима, спровођењем процјене ризика од преваре; поузданост података који се односе на показатеље и прекретнице те о напретку програма у постизању његових циљева.

[3] Назнака тијела која су провела ревизију система, укључујући само ревизорско тијело.

[4] Датум теренског рада ревизије.

[5] Ревидирана тијела, ревидирана хоризонтална тематска, ограничења обима, …

4.6. Информације о праћењу препорука ревизије из ревизија система из претходних година.

4.7. Опис (гдје је примјењиво) специфичних недостатака у вези с управљањем финансијским инструментима, откривених током ревизија система и даљњих мјера које је предузео корисник инструмента ИПА III како би се ти недостаци отклонили.

4.8. Ниво увјерења добијен након ревизија система (ниска/просјечна/висока) и оправданост.

5. РЕВИЗИЈА ОПЕРАЦИЈА

5.1. Идентификација служби/тијела која су спровела ревизије пословања, укључујући Ревизорско тијело.

5.2. Опис примијењене методологије узорковања и информације о томе је ли методологија у складу са стратегијом ревизије.

5.3. Навођење параметара узорковања и друге информације за статистичке или нестатистичке поступке узорковања, основни прорачуни за избор узорка (у формату који омогућује разумијевање основних предузетих корака, у складу с посебном коришћеном методом узорковања) и објашњење примијењеног стручног просуђивања. Информације требају укључивати: ниво значајности, ниво поузданости, јединицу узорковања, очекивану стопу грешке, интервал узорковања, стандардно одступање, вриједност популације, величину популације, величину узорка и информације о стратификацији.

5.4. Усклађивање признатих трошкова пријављених Комисији за период од 12 мјесеци и популације из које је извучен случајни узорак. Ставке усклађивања укључују негативне ставке у којима су извршене финансијска прилагођавања/корекције, као и разлике између износа пријављених у еврима и износа у валути корисника инструмента ИПА III, гдје је релевантно.

5.5. Ако постоје негативне ставке, потврда да су третиране као засебна популација. Анализа главних резултата ревизија ових јединица, наиме с нагласком на провјеравању одговарају ли износи одлукама о примјени финансијских прилагођавања/корекција (које су донијели корисник инструмента ИПА III или Комисија) и усклађивање с износима укљученим у обрачуне, с подигнутим и враћеним износима/износима који требају бити враћени.

5.6. Ако се користи нестатистичка метода узорковања, наведите разлоге за коришћење методе, проценат јединица узорковања/признатих трошкова обухваћених ревизијом, кораке предузете како би се осигурала случајност узорка имајући на уму да узорак мора бити репрезентативан. Осим тога, дефинишите кораке предузете како би се осигурала довољна величина узорка који ће омогућити Ревизорском тијелу да састави ваљано ревизорско мишљење. Укупна (пројектована) стопа грешке такође се израчунава ако је коришћена нестатистичка метода узорковања.

5.7. Сажета табела (види одломак 9), рашчлањена гдје је примјењиво по програму, с назнаком признатих трошкова и извршених плаћања пријављених Комисији, признатих трошкова ревидираних и утврђених грешака. Информације које се односе на насумични узорак разликују се од оних које се односе на друге узорке ако је примјењиво (нпр. комплементарни узорци засновани на ризику).

5.8. Анализа главних налаза ревизија пословања, којом се описује:

а) број ревидираних јединица узорка, одговарајући износ;

б) износ и врсту грешке по јединици узорковања[1];

ц) укупне грешке[2];

д) природа утврђених грешака[3];

е) основни узроци, предложене корективне мјере, укључујући оне које имају за циљ побољшати систем управљања и контроле те утицај на ревизорско мишљење.

5.9. Појединости о укупној стопи грешака[4] и преосталој стопи грешака[5]. Индикација горње границе стопе грешака (гдје је примјењиво).

Индикација укупне стопе стратума и преостале стопе грешака[6], одговарајућих недостатака, неправилних износа и утицаја на ревизорско мишљење.

Основни прорачуни за укупну стопу грешке и стопу преостале грешке, у формату који омогућује разумијевање основних предузетих корака, у складу с посебном методом узорковања која се користи.

5.10. Поређење укупне стопе грешака и стопе преосталих грешака с нивоом материјалности од 2 %, како би се утврдило да ли је популација значајно погрешно приказана и утицај на ревизорско мишљење.

5.11. Појединости о свим финансијским исправкама који се односе на период од 12 мјесеци које спроводи Управно тијело/управљачка структура прије подношења годишњих финансијских извјештаја или извјештаја/завршних рачуна Комисији, као посљедица ревизија операција, укључујући паушалне или екстраполиране исправке.

5.12. Појединости о томе да ли се сматрало да су идентификовани проблеми системске природе и о предузетим мјерама, укључујући квантификовање признатих неправилних трошкова и све повезане финансијске исправке.

5.13. Информације о праћењу ревизија пословања спроведених у претходним годинама, нарочито о озбиљним недостацима системске природе. Ревизија претходно пријављених стопа преосталих грешака, као резултат свих накнадних корективних радњи.

5.14. Информације о резултатима ревизије комплементарног узорка (нпр. заснованог на ризику), ако постоји.

5.15. Опис (гдје је примјењиво) специфичних недостатака или неправилности повезаних с финансијским инструментима. Гдје је примјењиво, назнака стопе грешке узорка у вези с ревидираним финансијским инструментима.

5.16. Закључци изведени из резултата ревизија у погледу ефикасности система управљања и контроле.

6. РЕВИЗИЈЕ ГОДИШЊИХ ФИНАНСИЈСКИХ ИЗВЈЕШТАЈА ИЛИ ИЗВЈЕШТАЈА/ЗАВРШНИХ РАЧУНА

6.1. Назнака служби/тијела која су извршила ревизије годишњих финансијских извјештаја или извјештаја/завршних рачуна.

6.2. Опис ревизорског приступа који се користи за провјеру да су годишњи финансијски извјештаји или извјештаји/завршни рачуни потпуни, тачни и истинити. То

---

[1] Случајно, системски, аномално.

[2] "Укупне грешке" значи збир пројектованих случајних грешака и, ако је примјењиво, системских грешака и неисправљених аномалних грешака.

[3] На примјер: прихватљивост, јавна набавка, државна подршка.

[4] "Укупна стопа грешака" значи укупне грешке подијељене с популацијом.

[5] "Стопа преосталих грешака" значи укупне грешке умањене за финансијске исправке које је примијенио корисник ИПА III (из одломка 5.11), подијељене с популацијом.

[6] Стопе стратумских грешака требају се објавити гдје је примијењена стратификација, која покрива подпопулације са сличним карактеристикама, ставке високе вриједности, програме (у случају груписања програма), итд.

укључује упућивање на ревизорски рад који се спроводи у контексту ревизија система, ревизија операција и додатних провјера спроведених на годишњим финансијским извјештајима или извјештајима/завршним рачунима.

6.3. Закључци донесени из ревизија у односу на потпуност, тачност и истинитост годишњих финансијских извјештаја или извјештаја/завршних рачуна, укључујући назнаку о извршеним финансијским исправкама који су приказани у годишњим финансијским извјештајима или извјештајима/завршним рачунима као што слиједи из ових закључака.

6.4. Назнака да ли се сматрало да су идентификовани проблеми системске природе и које су мјере предузете.

7. ОСТАЛЕ ИНФОРМАЦИЈЕ

7.1. Процјена Ревизорског тијела која се односи на случајеве сумње на превару откривене у контексту њихових ревизија (и случајева које су пријавила друга национална тијела или тијела Уније и који се односе на операције које је ревидирало тијело за ревизију), заједно с предузетим мјерама. Информације о броју случајева, тежини и обухваћеним износима, ако су познати.

7.2. Накнадни догађаји који су се догодили након завршетка периода од 12 мјесеци и прије слања годишњег извјештаја о ревизорској активности Комисији, а који су узети у обзир приликом утврђивања нивоа гаранције и мишљења од стране Ревизорског тијела.

7.3. Све друге информације које Ревизорско тијело сматра релевантним и важним за саопштење Комисији, нарочито како би се оправдало ревизорско мишљење.

8. УКУПАН НИВО УВЈЕРЕЊА

8.1. Индикација укупног нивоа увјерења о исправном функционисању система управљања и контроле и објашњење о томе како је ниво добијен комбинацијом резултата ревизија система и ревизија пословања. Према потреби, Ревизорско тијело узима у обзир и резултате других спроведених ревизија на националном нивоу или у Унији.

8.2. Процјена свих мјера ублажавања које нису повезане са спроведеним финансијским корекцијама, спроведених финансијских исправки и процјена потребе за додатним корективним мјерама, како из перспективе побољшања система управљања и контроле, тако и из перспективе утицаја на буџет Уније.

4. ТАБЕЛА ЗА ПРИЈАВЉЕНЕ, ПРИЗНАТЕ ТРОШКОВЕ, ИЗВРШЕНА ПЛАЋАЊА И РЕВИЗИЈЕ ПОСЛОВАЊА

	А	Б	Ц		Д	Е	Ф	Г	Х	И	Ј	К	Л	М
Програм/(референца/назив)	Извршена плаћања пријављена Комисији за период од 12 мјесеци	Признати трошкови пријављени Комисији за период од 12 мјесеци[1]	Трошкови признати у односу на период од 12 мјесеци ревидирани за случајни узорак		Укупан број јединица у популацији	Број јединица узорковања за случајни узорак	Износ неправилних трошкова признат у случајном узорку	Укупна стопа грешке[2]	Прилагођавања спроведена као резултат укупне стопе грешке	Укупна стопа преостале грешке	Остали ревидирани признати трошкови[3]	Ревидиран износ неправилних трошкова признат у осталим признатим трошковима	Укупни признати трошкови кумулативно пријављени Комисији	Кумулативно ревидирани укупни признати трошкови
			Износ[4]	%[5]				%		%				

[1] Колона „Б“ односи се на популацију из које је извучен насумични узорак, тј. укупан износ признатих трошкова пријављених Комисији за период од 12 мјесеци од 1. јула (*година*) до 30. јуна (*година*), осим ако је другачије предвиђено у секторском споразуму или споразуму о финансирању. Гдје је примјењиво, објашњења се морају дати у одломку 5.4.

[2] Укупна стопа грешака израчунава се прије примјене било каквих финансијских исправаки у односу на ревидирани узорак или популацију из које је извучен случајни узорак. Ако насумични узорак покрива више од једног програма, укупна стопа грешака (израчуната) приказана у колони „Г“ односи се на цијелу популацију. Ако се користи стратификација, додатне информације по стратуму дају се у одломку 5.9.

[3] Колона „Ј“ односи се на признате трошкове, ревидиране у контексту комплементарног узорка.

[4] Износ признатих ревидираних трошкова (у случају да се примјењује подузорковање само износ признатих трошкова ефективно ревидираних, укључује се у ову колону).

[5] Проценат ревидираних признатих трошкова у односу на популацију.

ПРИЛОГ Е

Модел за годишње ревизорско мишљење[1]

Насловљено на:

- Европску комисију
- Владу (корисник инструмента ИПА III)
- копију националном координатору инструмента ИПА (НИПАЦ) (корисника инструмента ИПА III) и
- копију националном службенику за овјеравање (НАО) (корисника инструмента ИПА III)

УВОД

Ја, доњепотписани водитељ Ревизорског тијела (корисник инструмента ИПА III), независно у смислу клаузуле 9, став (1), Прилога А оквирног споразума о финансијском партнерству, извршио сам ревизију:

[1] На основу члана 63, став (1) оквирног споразума о финансијском партнерству

(I) потпуности, тачности и истинитости годишњих финансијских извјештаја или извјештаја и основних завршних рачуна за финансијску годину (година),

(II) законитости и правилности издатака, које је НАО пријавио Комисији, за период од 12 мјесеци од 1. јула … (година) до 30. јуна … (година), осим ако је другачије предвиђено секторским споразумом или споразумом о финансирању,

(III) функционисања система управљања и контроле, те верификовао изјаву о управљању с обзиром на финансијску годину (година),

у вези с програмом / …….. [референца/назив програма/] ("програм"), ради издавања ревизорског мишљења у складу с чланом 63, став (1) оквирног споразума о финансијском партнерству.

ОДГОВОРНОСТИ НАЦИОНАЛНОГ СЛУЖБЕНИКА ЗА ОВЈЕРАВАЊЕ

У складу с клаузулом 4, став (2), Прилога А оквирног споразума о финансијском партнерству, Национални службеник за овјеравање (НАО) одговоран је за успостављање и функционисање система управљања и контроле ИПА III код корисника инструмента ИПА III.

Осим тога, НАО је, уз подршку Рачуноводствене службе, одговоран за потврду потпуности, тачности и истинитости финансијских извјештаја или извјештаја и основних обрачуна достављених Комисији према захтјевима из члана 61, став (5) оквирног споразума о финансијском партнерству.

Штавише, у складу с клаузулом 4, став (1), Прилога А оквирног споразума о финансијском партнерству, НАО сноси потпуну одговорност за законитост и правилност расхода.

ОДГОВОРНОСТИ РЕВИЗОРСКОГ ТИЈЕЛА

Као што је утврђено чланом 63, став (1), Оквирног споразума о финансијском партнерству, моја је одговорност да независно изразим мишљење о потпуности, тачности и истинитости годишњих финансијских извјештаја или извјештаја и основних завршних рачуна, да ли су издаци пријављени Комисији законити и правилни те функционишу ли успостављени системи управљања и контроле исправно.

Моја је одговорност укључити у мишљење и изјаву о томе доводи ли ревизорски рад у сумњу тврдње изнесене у изјави о управљању.

Ревизије у погледу програма спроведене су у складу са стратегијом ревизије и усклађене с међународно прихваћеним ревизорским стандардима. Ти стандарди захтијевају да Ревизорско тијело поштује етичке захтјеве, планира и обавља ревизорски рад како би се добило разумно увјерење у сврху ревизорског мишљења.

Ревизија укључује спровођење поступака за добијање довољних и прикладних доказа који подржавају дољенаведено мишљење. Спроведени поступци зависе о ревизоровом професионалном просуђивању, укључујући процјену ризика материјалне неусклађености, било због преваре или због грешке. Спроведени ревизорски поступци су они за које сматрам да су примјерени у датим околностима.

Сматрам да су прикупљени докази довољни и прикладни да пруже основу за моје мишљење, [у случају да постоји било какво ограничење обима:] осим оних који су споменути у одломку "Ограничење обима".

Сажетак главних налаза изведених из ревизија у вези с програмом садржан је у приложеном годишњем извјештају о ревизорским активностима у складу с чланом 63, став (2), Оквирног споразума о финансијском партнерству.

ОГРАНИЧЕЊЕ ОБИМА

Или

Није било ограничења у погледу обима ревизије.

Или

Обим ревизије био је ограничен сљедећим факторима:

(а) …

(б) … (ц)...

[Наведите свако ограничење обима ревизије, на примјер било какав недостатак пропратне документације, случајеве у правном поступку и процјену под одломком "Квалификовано мишљење" у наставку, износе расхода и допринос Уније на које утичу, те утицај ограничења обима на ревизорско мишљење. Даљња објашњења у вези с тим даће се, према потреби, у годишњем извјештају о ревизорској активности.]

МИШЉЕЊЕ

Или

(Неквалификовано мишљење)

По мом мишљењу, а на основу обављеног ревизорског рада:

- годишњи финансијски извјештаји или извјештаји/завршни рачуни дају истинит и поштен приказ стања,
- издаци пријављени Комисији су законити и правилни,
- успостављени системи управљања и контроле исправно функционишу.

Сроведени ревизорски рад не доводи у сумњу тврдње изнесене у изјави о управљању.

Или

(Квалификовано мишљење)

По мом мишљењу, а на основу обављеног ревизорског рада:

- годишњи финансијски извјештаји или извјештаји/завршни рачуни дају истинит и поштен приказ стања [када се квалификација односи на годишње финансијске извјештаје или извјештаје/завршне рачуне, додаје се сљедећи текст] осим за сљедеће аспекте: ……..…...

Утицај квалификације је ограничен [или значајан] и одговара..... [износ у EUR и %] укупних издатака укључених у годишње финансијске извјештаје или извјештаје/завршне рачуне. Допринос Заједнице на који то утиче износи..... [износ у EUR].

- издаци пријављени Комисији су законити и правилни [када се квалификација односи на законитост и правилност, додаје се сљедећи текст] осим за сљедеће аспекте: …… ……..

Утицај квалификације је ограничен [или значајан] и одговара..... [износ у EUR и %] укупних пријављених издатака. Допринос Заједнице на који то утиче износи..... [износ у EUR].

- успостављени системи управљања и контроле функционишу исправно [када се квалификација односи на системе управљања и контроле, додаје се сљедећи текст] осим за сљедеће аспекте[1]:……...

[1] У случају да су погођени систем управљања и контроле, тијело или тијела и аспект(и) њихових система који нису били у складу са захтјевима и/или нису исправно функционисали биће идентификовани у мишљењу, осим ако су те информације већ јасно објављене у годишњем извјештају о ревизорској активности, а став о мишљењу односи се на специфични одломак/одломке овог извјештаја гдје се такве информације објављују.

Утицај квалификације је ограничен [или значајан] и одговара..... [износ у EUR и %] укупних пријављених издатака. Допринос Заједнице на који то утиче износи..... [износ у EUR].

Спроведени ревизорски рад не доводи/доводи [брисати према потреби] у сумњу тврдње изнесене у изјави о управљању.

[Ако спроведени ревизорски рад доводи у сумњу тврдње изнесене у изјави о управљању, Ревизорско тијело ће у овом ставу открити аспекте који доводе до тог закључка.]

Или

(Негативно мишљење)

По мом мишљењу, а на основу обављеног ревизорског рада:

- годишњи финансијски извјештаји или извјештаји/завршни рачуни дају/не дају [брисати према потреби] истинит и поштен приказ стања; и/или

- издаци пријављени Комисији су/нису [брисати према потреби] законити и исправни; и/или

- успостављени системи управљања и контроле функционишу/не функционишу [брисати према потреби] исправно.

Ово негативно мишљење заснива се на сљедећим аспектима:

- у вези с материјалним питањима која се односе на годишње финансијске извјештаје или извјештаје/завршне рачуне:

……..……..

и/или [избрисати према потреби]

- у вези с материјалним питањима која се односе на законитост и правилност издатака пријављених Комисији: …….……..……...

и/или [избрисати према потреби]

- у односу на материјална питања у вези с функционисањем система управљања и контроле[1]:……..

Спроведени ревизорски рад доводи у сумњу тврдње изнесене у изјави о управљању за сљедеће аспекте: …….....……...

[Ревизорско тијело може укључити и посебну напомену, која не утиче на његово мишљење, како је утврђено међународно прихваћеним ревизорским стандардима. Одрицање од мишљења може се предвидјети у изузетним случајевима[2].]

Датум:

Потпис:

ПРИЛОГ Ф

Модел за ревизорско мишљење о завршном извјештају о издацима[3]

Насловљено на:

- Европску комисију

- Владу (корисник инструмента ИПА III)

- копију националном координатору инструмента ИПА (НИПАЦ) (корисника инструмента ИПА III) и

- копију националном службенику за овјеравање (НАО) (корисника инструмента ИПА III)

УВОД

Ја, доњепотписани водитељ Ревизорског тијела (корисник инструмента ИПА III), функционално независан у смислу клаузуле 9, став (1), Прилога А Оквирног споразума о финансијском партнерству, извршио сам ревизију завршног извјештаја о издацима за програм (референца/назив), састављен под одговорношћу НАО-а у складу с чланом 61, став (4), Оквирног споразума о финансијском партнерству, ради издавања ревизорског мишљења у складу с чланом 63, став (4), Оквирног споразума о финансијском партнерству.

Ревизија је спроведена у складу с међународно прихваћеним ревизорским стандардима..... [навести стандарде који се слиједе].

Вјерујем да обављени ревизорски рад пружа разумну основу за моје мишљење.

ОБИМ РЕВИЗИЈЕ

Ревизија у односу на програм је спроведена у складу са стратегијом ревизије и приказана у приложеном завршном извјештају о ревизорским активностима према члану 63, став (5), Оквирног споразума о финансијском партнерству.

Или

Није било ограничења у погледу обима ревизије.

Или

Обим ревизије био је ограничен сљедећим факторима:

(а)…

(б)…

(ц)….

[Навести свако ограничење обима ревизије, на примјер сваки недостатак попратне документације, случајеве у правном поступку и процјену у одјељку "Квалификовано мишљење" у наставку, износе расхода и допринос Уније на који утичу, те утицај ограничења обима на ревизорско мишљење. Даљња објашњења у вези с тим даће се, према потреби, у завршном извјештају о ревизорској активности].

МИШЉЕЊЕ

Или

(Неквалификовано мишљење)

По мом мишљењу, а на основу обављеног ревизорског рада:

- издаци укључени у завршни извјештај о издацима и у коначном захтјеву за плаћање законити су и правилни,

- коначни захтјев за плаћање је ваљан,

- презентоване финансијске информације су тачне.

Или

(Квалификовано мишљење)

По мом мишљењу, а на основу обављеног ревизорског рада:

- издаци укључени у завршни извјештај о издацима и у коначном захтјеву за плаћање законити су и правилни,

- коначни захтјев за плаћање је ваљан,

- презентоване финансијске информације су тачне,

осим сљедећих аспеката[4]:…….

[1] У случају да су погођени системи управљања и контроле, тијело или тијела и аспект(и) њихових система који нису били у складу са захтјевима и/или нису исправно функционисали биће идентификовани у Мишљењу, осим ако су те информације већ јасно објављене у годишњем извјештају о ревизорској активности, а став мишљења односи се на посебне одломке овог извјештаја у којима се такве информације откривају.

[2] Ти би изузетни случајеви требали бити повезани с непредвидивим, ванским факторима који нису у надлежности Ревизорског тијела.

[3] На основу члана 63, став (4), Оквирног споразума о финансијском партнерству.

[4] У случају да су погођени системи управљања и контроле, тијело или тијела и аспект(и) њихових система који нису били у складу са захтјевима и/или нису исправно функционисали биће идентификовани у Мишљењу, осим ако су те информације већ јасно објављено у завршном извјештају о ревизорској активности, а став о мишљењу односи се на посебне одломке овог извјештаја у којима се такве информације откривају.

Утицај квалификације је ограничен [или значајан] и одговара..... [износу у EUR и %] укупних издатака укључених у завршни извјештај о издацима и коначни захтјев за плаћање. Допринос Заједнице на који то утиче износи..... [износ у EUR].

Или

(Негативно мишљење)

По мом мишљењу, а на основу обављеног ревизорског рада:

- издаци укључени у завршни извјештај о издацима и у коначном захтјеву за плаћање нису законити и правилни, и/или
- коначни захтјев за плаћање није ваљан, и/или
- приказане финансијске информације нису тачне.

Ово негативно мишљење заснива се на сљедећим аспектима[1]:…….

[Ревизорско тијело може укључити и посебну напомену, која не утиче на његово мишљење, како је утврђено међународно прихваћеним ревизорским стандардима. Одрицање од мишљења може се предвидјети у изузетним случајевима[2].]

Датум:

Потпис:

ПРИЛОГ Г

Модел за стратегију ревизије[3]

1. УВОД

1.1 Идентификација програма[4] (референца/назив) и периода обухваћеног стратегијом ревизије.

1.2 Идентификација Ревизорског тијела одговорног за израду, праћење и ажурирање стратегије ревизије те свих других тијела која су допринијела изради овог документа.

1.3 Упућивање на статус Ревизорског тијела и тијела у којем се оно налази.

1.4 Упућивање на изјаву о мисији, повељу ревизије или национално законодавство (гдје је примјењиво) у којима се утврђују функције и одговорности Ревизорског тијела и других тијела која спроводе ревизије под његовом одговорношћу.

1.5 Потврда Ревизорског тијела да тијела која спроводе ревизије имају потребну функционалну и организациону самосталност.

2. ПРОЦЈЕНА РИЗИКА

2.1 Објашњење праћене методе процјене ризика, укључујући:

- назнаку фактора ризика узетих у обзир, укључујући оне за тематска подручја наведена у одломку 3.2.2,
- коришћено бодовање ризика,
- у којој су мјери узети у обзир резултати претходних ревизија тијела и система.

2.2 Интерни поступци за ажурирање процјене ризика.

2.3 Идентификација контрола на три нивоа:

- прва ниво контроле коју спроводе административне структуре ИПА-е,
- с једне стране други ниво контрола, кроз систем унутрашњих контрола, а с друге кроз функцију интерне ревизије,
- праћење на високом нивоу, које спроводи НАО кроз функцију увјерења.

3. МЕТОДОЛОГИЈА

3.1. Преглед

3.1.1 Упућивање на међународно прихваћене ревизорске стандарде које ће Ревизорско тијело примијенити на свој ревизорски рад.

3.1.2 Информације о томе како ће Ревизорско тијело добити увјерење у вези с програмом(има) (опис главних грађевних блокова - врсте ревизија и њихов обим).

3.1.3 Навођење постојећих поступака за израду годишњег извјештаја о ревизорској активности и ревизорског мишљења који се достављају Комисији у складу с чланом 63, ставови (4) и (5), Оквирног споразума о финансијском партнерству.

3.1.4 Упућивање на ревизорске приручнике или поступке и кратак опис главних корака ревизорског рада као што су:

- планирање ревизија,
- обављање ревизија и прикупљање доказа,
- оцјењивање доказа и доношење закључака, укључујући класификациони третман откривених грешака,
- извјештавање (укључујући контрадикторни поступак код субјекта ревизије),
- процеси праћења,
- аранжмани контроле квалитета рада Ревизорског тијела.

3.2 Ревизије система:

3.2.1. Идентификација тијела/структура које се ревидирају, као и релевантних кључних контролних елемената у контексту ревизија система.

Гдје је примјењиво, упућивање на ревизорску службу на коју се Ревизорско тијело ослања за обављање ових ревизија.

3.2.2 Назнака свих ревизија система усмјерених на одређена тематска подручја или тијела, као што су:

- квалитет избора пројекта и провјере управљања,
- квалитет и квантитет административних провјера и провјера управљања на лицу мјеста у погледу важећег закона као што су правила о јавној набавци, правила о државним подршкама, једнаке могућности или захтјеви за заштиту животне средине,
- успостављање и спровођење финансијских инструмената на нивоу тијела која спроводе финансијске инструменте (гдје је то примјењиво),
- функционисање и безбједност електронских система, те њихова повезаност с информатичким системом(има) Комисије;
- поузданост података који се односе на показатеље, прекретнице и напредак програма у постизању његових циљева;
- извјештавање о исплатама и повраћајима;
- Спровођење ефикасних и сразмјерних мјера против преваре заснованих на процјени ризика од преваре.

3.3 Ревизије пословања:

3.3.1 Кратак опис (уз навођење интерног документа) методологије узорковања која ће се користити.

---

[1] У случају да су погођени системи управљања и контроле, тијело или тијела и аспект(и) њихових система који нису били у складу са захтјевима и/или нису исправно функционисали биће идентификовани у Мишљењу, осим ако су те информације већ јасно објављено у завршном извјештају о ревизорској активности, а став о мишљењу односи се на посебне одломке овог извјештаја у којима се такве информације откривају.

[2] Ти би изузетни случајеви требали бити повезани с непредвидивим, ванским факторима који нису у надлежности Ревизорског тијела.

[3] На основу клаузуле 9, став, (4), Прилога А Оквирног споразума о финансијском партнерству.

[4] Навести програме обухваћене заједничким системом управљања и контроле, у случају да је јединствена ревизијска стратегија припремљена за неколико програма.

3.3.2 Гдје је примјењиво, опис приступа нестатистичком узорковању који омогућује Ревизорском тијелу да састави ваљано ревизијско мишљење.

3.3.3 Опис других специфичних поступака који су на снази за ревизије операција, наиме везаних уз класификацију и третман откривених грешака, укључујући сумњу на превару (с упућивањем на ревизорске приручнике или поступке у којима је то наведено).

3.3.4 Специфични аспекти повезани с ревизијом финансијских инструмената, ако је примјењиво.

3.4 Ревизије годишњих финансијских извјештаја или извјештаја/завршних рачуна:

Опис ревизорског приступа за ревизију годишњих финансијских извјештаја или извјештаја/завршних рачуна.

3.5 Провјера изјаве о управљању

Опис ревизорских поступака укључених у провјеру тврдњи наведених у изјави о управљању, за потребе ревизорског мишљења.

4. ПЛАНИРАНИ РЕВИЗОРСКИ РАД

4.1. Опис и образложење ревизијских приоритета и циљева у односу на сљедећу финансијску годину и двије сљедеће финансијске године, заједно с објашњењем повезаности резултата процјене ризика с планираним ревизијским радом.

4.2. Индикативни распоред ревизија система, укључујући ревизије усмјерене на одређена тематска подручја и праћење налаза претходних ревизија, у односу на сљедећу финансијску годину и двије сљедеће финансијске године, како слиједи:

Тијела/службе или посебна тематска подручја која су предмет ревизије	Програм (референца/назив)	Резултат процјене ризика	20xx Циљ и обим ревизије	20xx Циљ и обим ревизије	20xx Циљ и обим ревизије

5. РЕСУРСИ

5.1 Организациона шема Ревизорског тијела.

5.2 Назнака планираних средстава која ће се додијелити у односу на сљедећу годину и двије сљедеће финансијске године (укључујући информације о било којој предвиђеној употреби вањских ресурса и њиховом обиму, према потреби).

5.3 Навод квалификација и искустава потребних за особље које обавља ревизије и захтјеви за обуком.

ПРИЛОГ X

Извјештавање о неправилностима укључујући превару у вези с Инструментом претприступне помоћи (ИПА III)

Клаузула 1. Дефиниције

За потребе пријављивања неправилности укључујући превару, примјењују се дефиниције наведене у члану 51, о заштити финансијских интереса Уније.

Клаузула 2. Пријављивање неправилности

(1) Корисник инструмента ИПА III дужан је да сваку сумњу на превару и друге неправилности укључујући превару, које су биле предмет примарног управног или судског налаза, без одгађања пријави Комисији, те да је обавјештава о току управних и правних поступака користећи, према потреби, намјенски Систем управљања неправилностима (ИМС).

Неправилности у износу мањем од 300 EUR у доприносу ЕУ и неправилности које је открио и исправио корисник ИПА III прије укључивања у захтјев за плаћање достављен Комисији, неће се пријављивати. Ова се одредба не примјењује на неправилности које доводе до покретања управних или судских поступака на националном нивоу ради утврђивања присутности преваре или других казнених дјела.

У том ће извјештају корисник инструмента ИПА III у свим случајевима навести појединости о сљедећем:

(а) назив и број дотичног програма/акције;

(б) идентитет укључених физичких и правних особа или било којег другог учествујућег субјекта и његову улогу;

(ц) идентификација регије или подручја гдје је операција спроведена коришћењем одговарајућих информација као што је ниво НУТС[1];

(д) одредбе(е) које су прекршене;

(е) датум и извор прве информације која доводи до сумње да је почињена неправилност;

(ф) праксе примијењене у почињењу неправилности;

(г) гдје је прикладно, изазива ли та пракса сумњу на превару;

(х) начин на који је неправилност откривена;

(и) према потреби, корисник инструмента ИПА III и укључене државе чланице и/или треће земље;

(л) период током којег је неправилност почињена или тренутак у којем је почињена;

(м) датум када је установљен примарни управни или судски налаз о неправилности;

(н) укупан износ прихватљивих издатака наведених према доприносу Уније, доприносу корисника инструмента ИПА III и приватном доприносу;

(о) издаци на које утиче неправилност наведена према доприносу Уније и доприносу корисника инструмента ИПА III;

(п) износ који би био неоправдано плаћен да неправилност није утврђена према доприносу Уније и доприносу корисника инструмента ИПА III;

(q) природа неправилних издатака;

(р) обустава плаћања, гдје је то примјењиво, и могућност повраћаја.

(с) гдје је примјењиво, разлоге за било какво одустајање од поступака повраћаја;

(т) гдје је примјењиво потпуни број предмета ОЛАФ-а.

(2) Корисник ИПА III, приликом извјештавања Комисије, додатно ће обавијестити државе чланице или друге заинтересоване кориснике ИПА III о свим откривеним или претпостављеним неправилностима за које постоји бојазан да би могле имати посљедице изван њезине територије.

(3) (Ако неки од података из става 1, а посебно информације о поступцима извршеним у почињењу неправилности и начину на који је та неправилност откривена, није доступан или га је потребно исправити, корисник инструмента ИПА III ће без одгађања доставити Комисији недостајуће или тачне информације.

(4) Ако одредбе корисника ИПА III предвиђају повјерљивост истраге, саопштавање информација подлијеже одобрењу надлежног суда или суда.

Клаузула 3. Информације о казнама

Корисник инструмента ИПА III дужан је без одгађања да Комисији достави позивање на сваки претходни извјештај сачињен на основу клаузуле 2, с појединостима о покретању, закључењу или одустајању од било каквих поступака за изрицање управне или казнене казне везане за пријављене неправилности као и за исход таквих поступака.

[1] Номенклатура територијалних јединица за статистику.

У погледу неправилности за које су изречене казне, корисник инструмента ИПА III навешће и сљедеће:

(а) да ли су казне административне или казнене природе;

(б) да ли су казне резултат кршења права Уније или корисника инструмента ИПА III;

(ц) одредбе у којима су прописане казне;

(д) да ли је превара утврђена.

(5) На писани захтјев Комисије, корисник инструмента ИПА III дужан је дати додатне информације у вези с одређеном неправилношћу или групом неправилности.

Клаузула 4. Електронско извјештавање путем Система управљања неправилностима (ИМС)

Информације из клаузула 2. и 3. шаљу се на енглеском језику, електронским путем, коришћењем Система за управљање неправилностима (ИМС) којег је у ту сврху успоставила Комисија.

Клаузула 5. Коришћење информација

Комисија може користити било коју информацију опште или оперативне природе коју, у складу с овим одредбама, саопште корисници инструмента ИПА III за спровођење анализа ризика и може, на основу добијених информација, саставити извјештаје и развити системе који служе ефикаснијем идентификовању ризика.

Клаузула 6. Коришћење евра

Евро ће се користити као валута за пријаву неправилности. Корисник инструмента ИПА III конвертује износе насталих издатака у властитој валути у евре. Ти се износи прерачунавају у евре коришћењем мјесечног рачуноводственог курса Комисије у мјесецу у којем је издатак евидентиран на рачунима Рачуноводственог тијела, Посреднихчких тијела за финансијско управљање и Агенције ИПАРД предметних програма. Курс Комисија објављује електронским путем сваког мјесеца.

Ако се износи односе на издатке евидентиране на рачунима тијела корисника инструмента ИПА III током периода дужег од једног мјесеца, може се користити курс у мјесецу у којем је издатак задњи пут регистрован. Ако издатак није евидентиран на рачунима тијела корисника инструмента ИПА III, користи се најновији рачуноводствени курс који је електронски објавила Комисија.

Клаузула 7. Заштита личних података

(1) Корисници инструмента ИПА III и Комисија предузимају све потребне мјере да спријече свако неовлашћено откривање или приступ информацијама из клаузула 2. и 3.

(2) (Информације из клаузула 2. и 3. не смију се слати другим особама осим оних унутар корисника инструмента ИПА III или унутар институција, агенција, канцеларија и тијела Уније чије дужности захтијевају да им имају приступ, осим уз изричити пристанак корисника инструмента ИПА III који доставља такве информације.

(3) Сви лични подаци укључени у информације из клаузула 2.и 3. обрађују се само у сврху наведену у тим одредбама.

Члан 3.

Ова одлука биће објављена у "Службеном гласнику БиХ - Међународни уговори" на српском, босанском и хрватском језику и ступа на снагу даном објављивања.

Број 01-50-1-2640-24/22
24. августа 2022. године
Сарајево

Предсједавајући
Шефик Џаферовић, с. р.

55

Na osnovu člana V 3. d) Ustava Bosne i Hercegovine i saglasnosti Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (Odluka PS BiH broj 01,02-21-1-1243/21 od 23. februara 2022. godine), Predsjedništvo Bosne i Hercegovine, na 25. redovnoj sjednici, održanoj 31. marta 2022. godine, donijelo je

ODLUKU
O RATIFIKACIJI AKATA SVJETSKOG POŠTANSKOG SAVEZA USVOJENIH NA 3. VANREDNOM KONGRESU SVJETSKE POŠTANSKE UNIJE, ODRŽANOM 2019. GODINE U ŽENEVI

Član 1.

Ratifikuju se Akti Svjetskog poštanskog saveza, usvojeni na 3. vanrednom Kongresu Svjetske poštanske unije, održanom 2019. godine u Ženevi.

Član 2.

Tekst Akata u prijevodu glasi:

ODLUKE
VANREDNOG KONGRESA U ŽENEVI 2019.

Završni tekstovi akata potpisanih u Ženevi i odluka, osim onih kojima se vrše izmjene i dopune akata, i prečišćene verzije tih akata

Bern, 2019.

Svjetska poštanska unija

Ovo izdanje treba navoditi pod sljedećom referencom:

Odluke vanrednog Kongresa u Ženevi 2019.

Napomena o štampanju tekstova usvojenih na vanrednom Kongresu u Ženevi 2019. sadržanih u ovom izdanju.

Masna slova u tekstovima Drugog dodatnog protokola Konvencije znače amandmane usvojene na vanrednom Kongresu u Ženevi 2019.

Nisu izvršene nikakve izmjene Pravilnika Kongresa ili Sporazuma o poštanskim platnim uslugama na vanrednom Kongresu u Ženevi 2019.

Izjave koje su date o potpisivanju akata i prečišćenih verzija tih akata navedene su u Dijelu II ovog izdanja u svrhu informacija; međutim, treba napomenuti da, u skladu s članom 22 Ustava Svjetske poštanske unije, ti tekstovi, strogo govoreći, ne čine dio akata usvojenih ne Trećem vanrednom kongresu u Ženevi.

Sadržaj	
Lista skraćenica korištenih u odlukama vanrednog Kongresa u Ženevi 2019.	
Dio I - Odluke vanrednog Kongresa u Ženevi 2019. (uključujući izjave o potpisivanju akata)	
Drugi dodatni protokol Svjetske poštanske	

konvencije	
Izjave date o potpisivanju akata	
Odluke vanrednog Kongresa u Ženevi 2019., osim onih kojima se mijenjaju akti	
Dio II - Akti Unije dopunjeni na vanrednom Kongresu u Ženevi 2019. (prečišćena verzija koja stupa na snagu 1. 1. 2020.)	
Svjetska poštanska konvencija	
Završni protokol Svjetske poštanske konvencije	

Lista skraćenica korištenih u odlukama vanrednog Kongresa u Ženevi 2019.	
član	Član akta
C broj/godina	Odluka, rješenje, preporuka ili formalno mišljenje Kongresa
CA	Upravno vijeće
CA broj/godina	Odluka, rješenje, preporuka ili formalno mišljenje Upravnog vijeća
CC	Savjetodavni odbor
CEP broj/godina	Odluka, rješenje, preporuka ili formalno mišljenje Vijeća za poštansku operativu
Kongres-Doc	Dokument Kongresa
Const. ili Ustav	Ustav Svjetske poštanske unije
Konvencija	Svjetska poštanska konvencija
EMS	Brza pošta
Gen. Regs ili Opći pravilnik	Svjetske poštanske unije
IBRS	Usluga međunarodnog poslovnog odgovora
J	Dan slanja pošiljaka
M vreća	Vreća koju sačinjava pošiljatelj i koja sadrži štampani materijal adresirana na jednog primatelja i za jedno odredište
POC	Vijeće za poštansku operativu
SDR	Specijalno pravo vučenja
UN	Ujedinjeni narodi
UPU ili Unija	Svjetska poštanska unija

Dio I - Odluke vanrednog Kongresa u Ženevi 2019. (uključujući izjave o potpisivanju akata)

Drugi dodatni protokol Svjetske poštanske konvencije

Izjave date o potpisivanju akata

Odluke vanrednog Kongresa u Ženevi 2019., osim onih kojima se mijenjaju akti

Drugi dodatni protokol Svjetske poštanske konvencije

Drugi dodatni protokol Svjetske poštanske konvencije

Sadržaj

Član

I. (Član 28 dopunjen)	Terminalni troškovi. Opće odredbe
II (Član 28bis dodat)	Terminalni troškovi. Samostalno utvrđivanje iznosa za glomazne (E) i male pakete (E) pismonosnih pošiljaka
III. (Član 29 dopunjen)	Terminalni troškovi. Odredbe koje se primjenjuju na poštanske tokove između ovlaštenih operatera država u ciljnom sistemu
IV. (Član 30 dopunjen)	Terminalni troškovi. Odredbe koje se primjenjuju na poštanske tokove između ovlaštenih operatera država u prijelaznom sistemu
V. (Član 31 dopunjen)	Fond za kvalitet usluga
VI. (Član 33 dopunjen)	
VII.	Stupanje na snagu i trajanje Drugog dodatnog protokola Svjetske poštanske konvencije

Drugi dodatni protokol Svjetske poštanske konvencije

Opunomoćenici vlada država članica Svjetske poštanske unije, nakon sastanka na vanrednom Kongresu u Ženevi, uzimajući u obzir član 22.3 Ustava Svjetske poštanske unije zaključenog u Beču 10. 7. 1964. godine, u saglasnosti i prema članu 25.4 Ustava, sačinili su u ovom Drugom dodatnom protokolu sljedeće amandmane Svjetske poštanske konvencije usvojene u Istanbulu 6. 10. 2016. i dopunjene Dodatnim protokolom usvojenim u Adis Abebi 7. 9. 2018. godine.

Član I

(Član 28 dopunjen)

Terminalni troškovi. Opće odredbe

1 Prema izuzećima propisanim u Pravilniku, svaki ovlašteni operater koji primi pismonosne pošiljke od drugog ovlaštenog operatera ima pravo naplatiti od ovlaštenog operatera otpreme naknadu za troškove nastale prispijećem međunarodnih pošiljaka.

2 Za primjenu odredbi o plaćanju terminalnih troškova od njihovih ovlaštenih operatera, države i teritorije svrstane su u skladu s popisom koji je u tu svrhu sastavio Kongres u svojoj Rezoluciji C 7/2016, kako slijedi:

2.1 države i teritorije u ciljnom sistemu prije 2010. (grupa I);

2.2 države i teritorije u ciljnom sistemu od 2010. i 2012. (grupa II);

2.3 države i teritorije u ciljnom sistemu od 2016. (grupa III);

2.4 države i teritorije u prijelaznom sistemu (grupa IV).

3 Odredbe ove konvencije o plaćanju terminalnih troškova su prijelazni aranžmani do usvajanja sistema naplate posebno određenog za svaku pojedinu državu na kraju prijelaznog perioda.

4 Pristup unutrašnjim uslugama. Direktni pristup

4.1 U principu, svaki ovlašteni operater države koja je bila u ciljnom sistemu prije 2010. omogućuje drugim ovlaštenim operaterima cijene, rokove i uvjete koje nudi u unutrašnjem prometu, pod istim uvjetima kao i svojim domaćim korisnicima. Ovlašteni operater sam odlučuje da li je ovlašteni operater države porijekla ispunio uvjete direktnog pristupa.

4.2 Ovlašteni operateri država u ciljnom sistemu prije 2010. čine dostupnim drugim ovlaštenim operaterima država koje su bile u ciljnom sistemu prije 2010. cijene, rokove i uvjete koje nude u okviru svojih usluga u unutrašnjem prometu, pod istim uvjetima kao svojim domaćim korisnicima.

4.3 Ovlašteni operateri država koje su se pridružile ciljnom sistemu od 2010. mogu odlučiti da ograničenom broju ovlaštenih operatera učine dostupnim uvjete ponuđene u okviru svoga unutrašnjeg prometa, na osnovu uzajamnosti, tokom probnog perioda od dvije godine. Nakon tog perioda, moraju odabrati hoće li obustaviti primjenu uvjeta ponuđenih u okviru svog unutrašnjeg prometa ili će na isti način nastaviti i svoje unutrašnje uvjete omogućiti svim ovlaštenim operaterima. Međutim, ako ovlašteni operateri država koje su se pridružile ciljnom sistemu od 2010. zatraže od ovlaštenih operatera država koje su bile u ciljnom sistemu prije 2010. primjenu uvjeta iz unutrašnjeg prometa, moraju svim ovlaštenim operaterima omogućiti sve cijene, rokove i uvjete koje nude u okviru svojih usluga u unutrašnjem prometu, pod istim uvjetima kao svojim domaćim korisnicima.

4.4 Ovlašteni operateri zemalja u prijelaznom sistemu mogu odlučiti da ne omoguće drugim ovlaštenim operaterima primjenu uvjeta ponuđenih u okviru svog unutrašnjeg prometa. Mogu, međutim, omogućiti primjenu uvjeta ponuđenih u okviru svog unutrašnjeg prometa, na temelju uzajamnosti, tokom probnog perioda od dvije godine. Nakon tog perioda, moraju odabrati da ili obustave primjenu uvjeta ponuđenih u okviru svoga unutrašnjeg prometa ili da na isti način nastave i svoje unutrašnje uvjete omoguće svim ovlaštenim operaterima.

5 Terminalni troškovi naknada zasnivaju se na kvalitetu usluga u državi odredišta. Vijeće za poštansku operativu je na osnovu toga ovlašteno dodavati nagrade iznosima naknada navedenim u članovima 28bis, 29 i 30 zbog poticanja na učešće u sistemu praćenja i nagrađivanja ovlaštenih operatera za ostvarenje zadanih ciljeva kvaliteta. Vijeće za poštansku operativu može također odrediti kazne u slučaju nedovoljnog

kvaliteta, ali naknada nije manja od minimalne naknade u skladu sa članovima 29 i 30.

6 Svaki ovlašteni operater može se u cijelosti ili djelimično odreći plaćanja navedenog pod 1.

7 Za potrebe plaćanja terminalnih troškova, smatra se da M vreće lakše od 5 kilograma imaju težinu 5 kilograma. Terminalni troškovi koji se primjenjuju na M vreće su:

7.1 za 2018. godinu, 0,909 SDR-a po kilogramu;

7.2 za 2019. godinu, 0,935 SDR-a po kilogramu;

7.3 za 2020. godinu, 0,961 SDR-a po kilogramu;

7.4 za 2021. godinu, 0,988 SDR-a po kilogramu.

8 Za preporučene pošiljke plaća se dodatna naknada od 1,100 SDR-a po pošiljci za 2018. godinu, 1,200 SDR-a po pošiljci za 2019. godinu, 1,300 SDR-a po pošiljci za 2020. godinu i 1,400 SDR-a za 2021. godinu. Za pošiljke s označenom vrijednosti plaća se dodatna naknada od 1,400 SDR-a po pošiljci za 2018. godinu, 1,500 SDR-a po pošiljci za 2019. godinu, 1,600 SDR-a po pošiljci za 2020. godinu i 1,700 SDR-a za 2021. godinu. Vijeće za poštansku operativu ovlašteno je dopunjavati iznose naknada za ove usluge i druge dodatne usluge, ako pružene usluge sadrže dodatna svojstva navedena u Pravilniku.

9 Za preporučene pošiljke i pošiljke s označenom vrijednosti koje nemaju barkodni identifikator ili koje imaju barkodni identifikator koji nije usklađen s Tehničkim standardom S10 Svjetske poštanske unije, predviđena je dodatna naknada od 0,5 SDR-a po pošiljci, ako nije drugačije dogovoreno bilateralnim sporazumom.

10 Za potrebe plaćanja terminalnih troškova, pismonosne pošiljke poslate kao pošta u velikom broju u skladu s uvjetima određenim u Pravilniku označavaju se kao "pošta u velikom broju". Plaćanje za poštu u velikom broju utvrđuje se kako je navedeno u članovima 28bis, 29 i 30, kako je adekvatno.

11 Svaki ovlašteni operater može, na osnovu bilateralnog ili multilateralnog sporazuma, primijeniti druge sisteme plaćanja za namirivanje obračuna terminalnih troškova.

12 Ovlašteni operateri mogu, po vlastitom izboru, razmjenjivati neprioritetnu poštu primjenom popusta od 10% na iznos terminalnih troškova rate.

13 Odredbe koje se primjenjuju između ovlaštenih operatera država u ciljnom sistemu primjenjuju se na svakog ovlaštenog operatera države u prijelaznom sistemu koja objavi da želi pristupiti ciljnom sistemu. Vijeće za poštansku operativu može utvrditi prijelazne mjere u Pravilniku. Potpune odredbe ciljnog sistema mogu se cjelovito primijeniti na bilo kojeg novog ovlaštenog operatera koji izjavi da želi u potpunosti podlijegati tim odredbama, bez prijelaznih mjera.

Član II

(Član 28bis dodat)

Terminalni troškovi. Samostalno utvrđivanje iznosa za glomazne (E) i male pakete (E) pismonosnih pošiljaka

1 Počevši od iznosa na snazi za 2021. i nakon te godine i bez obzira na članove 29 i 30, ovlašteni operateri mogu obavijesti Međunarodni ured do 1. juna godine koja prethodi godini u kojoj bi se samostalno utvrđeni iznosi primjenjivali o samostalno utvrđenom iznosu po pošiljci i samostalno utvrđenom iznosu po kilogramu, izraženim u lokalnoj valuti, koji se primjenjuju za glomazne (E) i male pakete (E) pismonosnih pošiljaka u narednoj kalendarskoj godini. Međunarodni ured na godišnjem nivou vrši konverziju tih samostalno utvrđenih iznosa u vrijednosti izražene u SDR-ima. Za izračun iznosa u SDR-ima, Međunarodni ured koristi prosječni mjesečni devizni kurs za period od 1. januara do 31. maja godine koja prethodi godini za koju bi samostalno utvrđeni iznosi bili primjenjivi. O tako utvrđenim iznosima Međunarodni ured obavještava cirkularnim dopisom najkasnije 1. jula godine koja prethodi godini u kojoj bi se ti samostalno utvrđeni iznosi primjenjivali. Samostalno utvrđeni iznosi za glomazne (E) i male pakete (E) pismonosnih pošiljaka zamjenjuju se kako je adekvatno u svakom referentnom izračunu ili izračunu iznosa koji se odnosi na glomazne (E) i male pakete (E) pismonosnih pošiljaka na nekom drugom mjestu u Konvenciji ili Pravilniku. Pored toga, svaki ovlašteni operater podnosi Međunarodnom uredu svoje domaće iznose za jednake usluge za izračun odgovarajućih graničnih iznosa.

1.1 U skladu sa 1.2 i 1.3, samostalno utvrđeni iznosi:

1.1.1 za prosječni E format težine od 0,158 kilograma nisu veći od graničnih iznosa specifičnih za državu izračunatih u skladu s paragrafom 1.2;

1.1.2 zasnivaju se na 70%, ili primjenjivom procentu u paragrafu 6ter, domaće komadne naknade za pošiljke jednake glomaznim (E) i malim paketima (E) pismonosnih pošiljaka koju nudi ovlašteni operater u svojim domaćim uslugama i koja je na snazi od 1. juna godine koja prethodi godini u kojoj bi samostalno utvrđeni iznosi bili primjenjivi;

1.1.3 zasnivaju se na domaćoj komadnoj naknadi koja je na snazi za pošiljke u okviru domaće usluge ovlaštenog operatera koja ima utvrđenu maksimalnu veličinu i dimenzije oblika glomaznih (E) i malih paketa (E) pismonosnih pošiljaka;

1.1.4 dostupni su svim ovlaštenim operaterima;

1.1.5 primjenjuju se samo na glomazne (E) i male pakete (E) pismonosnih pošiljaka;

1.1.6 primjenjuju se na sve tokove glomaznih (E) i malih paketa (E) pismonosnih pošiljaka osim tokova glomaznih (E) i malih paketa (E) pismonosnih pošiljaka od država u prijelaznom sistemu do država u ciljnom sistemu te između država u prijelaznom sistemu, ako poštanski tokovi nisu veći od 100 tona godišnje;

1.1.7 primjenjuju se na sve tokove glomaznih (E) i malih paketa (E) pismonosnih pošiljaka osim tokova glomaznih (E) i malih paketa (E) pismonosnih pošiljaka između država u ciljnom sistemu od 2010., 2012. i 2016. godine, i od onih država do država u ciljnom sistemu prije 2010. godine, ako poštanski tokovi nisu veći od 25 tona godišnje.

1.2 Samostalno utvrđeni iznosi po pošiljci i po kilogramu za glomazne (E) i male pakete (E) pismonosnih pošiljaka nisu veći od graničnih iznosa specifičnih za državu utvrđenih linearnom regresijom od 11 bodova, što odgovara 70%, ili primjenjivog procenta u paragrafu 6ter, prioritetnih komadnih iznosa jednakih domaćih usluga za glomazne (E) i male pakete (E) pismonosnih pošiljaka od 20 grama, 35 grama, 75 grama, 175 grama, 250 grama, 375 grama, 500 grama, 750 grama, 1.000 grama, 1.500 grama i 2.000 grama, bez poreza.

1.2.1 Utvrđivanje da li su samostalno utvrđeni iznosi veći od graničnih iznosa testiraju se po prosječnom prihodu koristeći najnoviji prosječni sastav jednog kilograma pošte u svijetu u kojem pošiljka E formata ima težinu od 0,158 kilograma. U slučajevima kada su samostalno utvrđeni iznosi veći od graničnih iznosa prosječnog E formata težine od 0,158 kilograma, primjenjuju se granični iznosi po pošiljci i po kilogramu; alternativno tome, odnosni ovlašteni operater može odabrati smanjiti svoje samostalno utvrđene iznose na nivo koji je u skladu s paragrafom 1.2.

1.2.2 Kada je dostupno više iznosa po paketu na osnovu debljine, manji domaći iznos koristi se za pošiljke do 250 grama, a veći domaći iznos koristi se za pošiljke teže od 250 grama.

1.2.3 Kada se zonski iznosi primjenjuju u jednakoj domaćoj usluzi, koristi se srednji iznos naveden u Pravilniku, a domaći iznosi za nepovezane zone isključuju se za utvrđivanje srednjeg iznosa. Alternativno tome, utvrđivanje zonskog iznosa koji će se koristiti može se zasnivati na stvarnoj ponderiranoj prosječnoj

udaljenosti za dolazne glomazne (E) i male pakete (E) pismonosnih pošiljaka (za posljednju kalendarsku godinu).

1.2.4 Kada jednaka domaća usluga i iznos uključuju dodatna svojstva koja nisu dio osnovne usluge, tj. praćenje, potpis i usluge osiguranja, a ta svojstva prisutna su u svim pomacima težine navedenim u paragrafu 1.2, manji od odgovarajućeg domaćeg dodatnog iznosa, dodatnog iznosa ili predložene cijene u aktima Unije odbija se od domaćeg iznosa. Ukupan odbitak za sva dodatna svojstva ne može biti veći od 25% od domaćeg iznosa.

1.3 Kada granični iznosi specifični za državu izračunati u skladu s paragrafom 1.2 stvore prihod izračunat za E format pošiljke od 0,158 kilograma koji je manji od prihoda izračunatog za istu na osnovu iznosa navedenih ispod, samostalno utvrđeni iznosi nisu veći od sljedećih iznosa:

1.3.1 za 2020. godinu, 0,614 SDR-a po pošiljci i 1,381 SDR-a po kilogramu;

1.3.2 za 2021. godinu, 0,645 SDR-a po pošiljci i 1,450 SDR-a po kilogramu;

1.3.3 za 2022. godinu, 0,677 SDR-a po pošiljci i 1,523 SDR-a po kilogramu;

1.3.4 za 2023. godinu, 0,711 SDR-a po pošiljci i 1,599 SDR-a po kilogramu;

1.3.5 za 2024. godinu, 0,747 SDR-a po pošiljci i 1,679 SDR-a po kilogramu;

1.3.6 za 2025. godinu, 0,784 SDR-a po pošiljci i 1,763 SDR-a po kilogramu.

1.4 Svi dodatni uvjeti i postupci za samostalno utvrđivanje iznosa primjenjivih na glomazne (E) i male pakete (E) pismonosnih pošiljaka utvrđuju se u Pravilniku. Sve druge odredbe Pravilnika koje se odnose na glomazne (E) i male pakete (E) pismonosnih pošiljaka također se primjenjuju na samostalno utvrđene iznose, osim ako nisu u skladu s ovim članom.

1.5 Ovlašteni operateri država u prijelaznom sistemu mogu primijeniti samostalno utvrđene iznose na osnovu uzorkovanja dolaznih tokova.

2 Pored graničnih iznosa utvrđenih pod 1.2, saopćeni samostalno utvrđeni iznosi nisu veći od maksimalnih prihoda utvrđenih za godine od 2021. do 2025., kako slijedi:

2.1 2021.: prihod izračunat na osnovu samostalno utvrđenih iznosa utvrđuje se na najnižoj stopi između graničnih iznosa specifičnih za državu i prihoda u 2020. za pošiljku E formata od 0,158 kilograma uvećano za 15%;

2.2 2022.: prihod izračunat na osnovu samostalno utvrđenih iznosa utvrđuje se na najnižoj stopi između graničnih iznosa specifičnih za državu i prihoda u 2021. za pošiljku E formata od 0,158 kilograma uvećano za 15%;

2.3 2023.: prihod izračunat na osnovu samostalno utvrđenih iznosa utvrđuje se na najnižoj stopi između graničnih iznosa specifičnih za državu i prihoda u 2022. za pošiljku E formata od 0,158 kilograma uvećano za 16%;

2.4 2024.: prihod izračunat na osnovu samostalno utvrđenih iznosa utvrđuje se na najnižoj stopi između graničnih iznosa specifičnih za državu i prihoda u 2023. za pošiljku E formata od 0,158 kilograma uvećano za 16%;

2.5 2025.: prihod izračunat na osnovu samostalno utvrđenih iznosa utvrđuje se na najnižoj stopi između graničnih iznosa specifičnih za državu i prihoda u 2024. za pošiljku E formata od 0,158 kilograma uvećano za 17%.

3 Za iznose na snazi u 2021. i narednim godinama, omjer između samostalno utvrđenog iznosa pošiljke i iznosa po kilogramu ne povećava se ili umanjuje za više od pet procenata u odnosu na omjer iz prethodne godine. Za ovlaštene operatere koji samostalno utvrđuju iznose prema paragrafu 6bis ili primjenjuju samostalno utvrđene iznose na recipročnoj osnovi prema paragrafu 6quater, omjer koji je na snazi u 2020. zasniva se na samostalno utvrđenom iznosu po pošiljci i po kilogramu utvrđenom 1. 7. 2020.

4 Ovlašteni operateri koji odaberu da ne utvrde samostalno svoje iznose u skladu s ovim članom u potpunosti primjenjuju odredbe članova 29 i 30.

5 Za ovlaštene operatere koji su odabrali samostalno utvrditi svoje iznose za glomazne (E) i male pakete (E) pismonosnih pošiljaka u prethodnoj kalendarskoj godini i koji ne saopće drugačije samostalno utvrđene iznose za narednu godinu, postojeći samostalno utvrđeni iznosi nastavljaju se primjenjivati dok ne ispune uvjete navedene u ovom članu.

6 Odnosni ovlašteni operater obavještava Međunarodni ured o svakom smanjenju domaćeg iznosa iz ovog člana.

6bis Stupanjem na snagu 1. 7. 2020. i bez obzira na paragrafe 1 i 2, ovlašteni operater države članice koji je u 2018. primio ukupnu godišnju količinu dolaznih pošiljaka veću od 75.000 tona (prema relevantnim službenim podacima podnesenim Međunarodnom uredu ili nekim drugim dostupnim službenim podacima koje procijeni Međunarodni ured) može samostalno utvrditi iznose za glomazne (E) i male pakete (E) pismonosnih pošiljaka, osim za tokove pismonosnih pošiljaka iz paragrafa 1.1.6 i 1.1.7. Taj ovlašteni operater također ima pravo da ne primijeni ograničenja maksimalnog povećanja prihoda navedena u paragrafu 2 za poštanske tokove, od i između njegove države i neke druge države.

6ter Ako nadležni organ koji vrši nadzor ovlaštenog operatera koji koristi gore navedenu mogućnost u paragrafu 6bis utvrdi da se, u svrhu pokrivanja svih troškova rukovanja i dostave glomaznih (E) i malih paketa (E) pismonosnih pošiljaka, samostalno utvrđeni iznos ovlaštenog operatera bilo koje godine nakon 2020. mora zasnivati na omjeru troška i iznosa koji je veći od 70% od domaćeg komadnog iznosa, onda omjer troška i iznosa za tog ovlaštenog operatera može biti veći od 70%, u skladu s ograničenjem da omjer troška i iznosa koji će se koristiti nije veći od jednog procenta od omjera troška i iznosa većeg od 70% ili da omjer troška i iznosa korištenog u izračunu samostalno utvrđenih iznosa koji su trenutno na snazi nije veći od 80%, te pod uvjetom da odnosni ovlašteni operater podnese sve prateće informacije uz obavijest Međunarodnom uredu prema paragrafu 1. Ako takav ovlašteni operater poveća svoj omjer troška i iznosa na osnovu takvog utvrđivanja od nadležnog organa, obavještava Međunarodni ured o tom omjeru za objavu do 1. marta godine koja prethodi godini u kojoj se taj omjer primjenjuje. Dodatne specifikacije o troškovima i prihodima koji će se koristiti za izračun specifičnog omjera troška i iznosa utvrđuju se u Pravilniku.

6quater Kada se ovlašteni operater države članice pozove na paragraf 6bis, svi drugi odgovarajući ovlašteni operateri, osim onih s tokovima navedenim u paragrafima 1.1.6 i 1.1.7, mogu učiniti isto u odnosu na gore navedenog ovlaštenog operatera.

6quinquies Svaki ovlašteni operater koji se pozove na mogućnost navedenu u paragrafu obavezan je, u kalendarskoj godini stupanja na snagu početnih iznosa, platiti iznos Uniji za pet uzastopnih godina (od kalendarske godine primjene mogućnosti navedene iznad pod 6bis), od 8 miliona CHF godišnje, za ukupno 40 miliona CHF. Nikakvo drugo plaćanje ne očekuje se za samostalno utvrđivanje iznosa u skladu s ovim paragrafom nakon zaključenja petogodišnjeg perioda.

6quinquies.1 Iznos naveden iznad isključivo se dodjeljuje u skladu sa sljedećom metodologijom: 16 miliona CHF dodjeljuje se za vezani fond Unije za realizaciju projekata namijenjenih elektronskim podacima i poštanskoj sigurnosti prema uvjetima sporazuma zaključenog između navedenog ovlaštenog operatera i Unije; a 24 miliona CHF dodjeljuje se za vezani fond u svrhu

finansiranja dugotrajnih obaveza Unije, kako detaljno definira Upravno vijeće, prema istim uvjetima sporazuma zaključenog između navedenog ovlaštenog operatera i Unije.

6quinquies.2 Iznos naveden u ovom paragrafu ne primjenjuje se na one ovlaštene operatere države članice koji primjenjuju samostalno utvrđene iznose recipročno prema paragrafu 6quater na osnovu toga što je neki drugi ovlašteni operater iskoristio mogućnost samostalnog utvrđivanja iznosa u skladu s paragrafom 6bis.

6quinquies.3 Ovlašteni operater koja plaća iznos obavještava Međunarodni ured svake godine o tome kako će iznos od 8 miliona CHF godišnje biti dodijeljen, pod uvjetom da ukupno pet godišnjih dodjela bude raspoređeno kako je navedeno iznad, u skladu s navedenim sporazumom. Ovlašteni operater koji koristi mogućnost samostalnog utvrđivanja iznosa u skladu s paragrafom 6bis dobit će adekvatan izvještaj o rashodima koji se odnose na uplaćeni iznos, u skladu s ovim paragrafom, prema uvjetima sporazuma zaključenog između navedenog ovlaštenog operatera i Unije.

6sexies Ako ovlašteni operater koristi mogućnost samostalnog utvrđivanja iznosa u skladu s paragrafom 6bis, ili ako ovlašteni operater recipročno primjenjuje samostalno utvrđeni iznos prema paragrafu 6quater, onda istovremeno s uvođenjem samostalno utvrđenih iznosa taj ovlašteni operater treba razmotriti staviti na raspolaganje ovlaštenim operaterima pošiljateljima iz države članice Svjetske poštanske unije, na nediskriminativnoj osnovi, proporcionalno prilagođene cijene za količinu i udaljenost, u mjeri u kojoj je to izvodivo i dostupno u objavljenoj domaćoj usluzi za slične usluge države primatelja prema uzajamno usaglašenom bilateralnom komercijalnom sporazumu, u okviru pravila državnog regulatornog organa.

7 Nikakva rezerva nije primjenjiva na ovaj član.

Član III
(Član 29 dopunjen)

Terminalni troškovi. Odredbe koje se primjenjuju na poštanske tokove između ovlaštenih operatera država u ciljnom sistemu

1 Naknade za pismonosne pošiljke, uključujući pošiljke u velikom broju, ali isključujući M vreće i IBRS pošiljke, utvrđuju se na osnovu primjene cijene po pošiljci i po kilogramu, što odražava troškove obrade u državi odredišta. Cijene koje se primjenjuju u unutrašnjem prometu u okviru univerzalne usluge služe za izračun iznosa terminalnih troškova.

2 Iznosi terminalnih troškova u ciljnom sistemu računaju se uzimajući u obzir razvrstavanje pošiljaka po njihovom formatu, kako je propisano u članu 17.5 Konvencije.

3 Ovlašteni operateri u ciljnom sistemu razmjenjuju pošiljke razvrstane prema formatu u skladu s uvjetima određenim u Pravilniku.

4 Plaćanje za IBRS pošiljke obavlja se kako je propisano u Pravilniku.

5 Iznosi po pošiljci i po kilogramu odvojeni su za male (P) i velike (G) pismonosne pošiljke i glomazne (E) i male pakete (E) pismonosnih pošiljaka. Izračunavaju se na osnovu 70% troškova za malu pismonosnu pošiljku od 20 grama (P) i za veliku pismonosnu pošiljku od 175 grama (G), bez PDV-a ili drugih naknada. Za glomazne (E) i male pakete (E) pismonosnih pošiljaka, izračunavaju se na osnovu iznosa za pošiljke malog P i velikog G formata od 375 grama, bez PDV-a ili drugih naknada.

6 Vijeće za poštansku operativu određuje uvjete koji se primjenjuju za izračun cijena, kao i za operativne, statističke i obračunske postupke za razmjenu pošte razvrstane prema formatu.

7 Osim za iznose terminalnih troškova koji se primjenjuju na glomazne (E) i male pakete (E) pismonosnih pošiljaka za 2020. godinu, cijene koje se primjenjuju na tokove između zemalja u ciljnom sistemu u određenoj godini ne rastu više od 13% u prihodu terminalnih troškova za pismonosne pošiljke u P/G formatu od 37,6 grama i u E formatu od 375 grama, u poređenju s prethodnom godinom.

8 Iznosi koji se primjenjuju na tokove pošte između država u ciljnom sistemu prije 2010. za male (P) i velike (G) pismonosne pošiljke ne mogu biti veći od:

8.1 za 2018. godinu, 0,331 SDR-a po pošiljci i 2,585 SDR-a po kilogramu;

8.2 za 2019. godinu, 0,341 SDR-a po pošiljci i 2,663 SDR-a po kilogramu;

8.3 za 2020. godinu, 0,351 SDR-a po pošiljci i 2,743 SDR-a po kilogramu;

8.4 za 2021. godinu, 0,362 SDR-a po pošiljci i 2,825 SDR-a po kilogramu.

9 Iznosi koji se primjenjuju na tokove između država u ciljnom sistemu prije 2010. za glomazne (E) i male pakete (E) pismonosnih pošiljaka ne mogu biti veći od:

9.1 za 2018. godinu, 0,705 SDR-a po pošiljci i 1,584 SDR-a po kilogramu;

9.2 za 2019. godinu, 0,726 SDR-a po pošiljci i 1,632 SDR-a po kilogramu;

9.3 za 2020. godinu, 0,762 SDR-a po pošiljci i 1,714 SDR-a po kilogramu;

9.4 za 2021. godinu, 0,785 SDR-a po pošiljci i 1,765 SDR-a po kilogramu.

10 Iznosi koji se primjenjuju na tokove između država u ciljnom sistemu prije 2010. ili od 2010., 2012. i 2016. godine za male (P) i velike (G) pismonosne pošiljke ne mogu biti manji od:

10.1 za 2018. godinu, 0,227 SDR-a po pošiljci i 1,774 SDR-a po kilogramu;

10.2 za 2019. godinu, 0,233 SDR-a po pošiljci i 1,824 SDR-a po kilogramu;

10.3 za 2020. godinu, 0,240 SDR-a po pošiljci i 1,875 SDR-a po kilogramu;

10.4 za 2021. godinu, 0,247 SDR-a po pošiljci i 1,928 SDR-a po kilogramu.

11 Iznosi koji se primjenjuju na tokove između država u ciljnom sistemu prije 2010. ili od 2010., 2012. i 2016. godine za glomazne (E) i male pakete (E) pismonosnih pošiljaka ne mogu biti manji od:

11.1 za 2018. godinu, 0,485 SDR-a po pošiljci i 1,089 SDR-a po kilogramu;

11.2 za 2019. godinu, 0,498 SDR-a po pošiljci i 1,120 SDR-a po kilogramu;

11.3 za 2020. godinu, 0,614 SDR-a po pošiljci i 1,381 SDR-a po kilogramu;

11.4 za 2021. godinu, 0,645 SDR-a po pošiljci i 1,450 SDR-a po kilogramu;

11.5 za 2022. godinu, 0,677 SDR-a po pošiljci i 1,523 SDR-a po kilogramu;

11.6 za 2023. godinu, 0,711 SDR-a po pošiljci i 1,599 SDR-a po kilogramu;

11.7 za 2024. godinu, 0,747 SDR-a po pošiljci i 1,679 SDR-a po kilogramu;

11.8 za 2025. godinu, 0,784 SDR-a po pošiljci i 1,763 SDR-a po kilogramu.

12 Iznosi koji se primjenjuju na tokove između država u ciljnom sistemu od 2010. i 2012. godine, kao i između tih država i država u ciljnom sistemu prije 2010. godine za male (P) i velike (G) pismonosne pošiljke ne mogu biti veći od:

12.1 za 2018. godinu, 0,264 SDR-a po pošiljci i 2,064 SDR-a po kilogramu;

12.2 za 2019. godinu, 0,280 SDR-a po pošiljci i 2,188 SDR-a po kilogramu;

12.3 za 2020. godinu, 0,297 SDR-a po pošiljci i 2,319 SDR-a po kilogramu;

12.4 za 2021. godinu, 0,315 SDR-a po pošiljci i 2,458 SDR-a po kilogramu.

13 Iznosi koji se primjenjuju na tokove između država u ciljnom sistemu od 2010. i 2012. godine, kao i između tih država i država u ciljnom sistemu prije 2010. godine za glomazne (E) i male pakete (E) pismonosnih pošiljaka ne mogu biti veći od:

13.1 za 2018. godinu, 0,584 SDR-a po pošiljci i 1,313 SDR-a po kilogramu;

13.2 za 2019. godinu, 0,640 SDR-a po pošiljci i 1,439 SDR-a po kilogramu;

13.3 za 2020.godinu, 0,762 SDR-a po pošiljci i 1,714 SDR-a po kilogramu;

13.4 za 2021. godinu, 0,785 SDR-a po pošiljci i 1,765 SDR-a po kilogramu.

14 Iznosi koji se primjenjuju na tokove između država u ciljnom sistemu od 2016. godine, kao i između tih država i država u ciljnom sistemu prije 2010. ili od 2010. i 2012. godine za male (P) i velike (G) pismonosne pošiljke ne mogu biti veći od:

14.1 za 2018. godinu, 0,234 SDR-a po pošiljci i 1,831 SDR-a po kilogramu;

14.2 za 2019. godinu, 0,248 SDR-a po pošiljci i 1,941 SDR-a po kilogramu;

14.3 za 2020. godinu, 0,263 SDR-a po pošiljci i 2,057 SDR-a po kilogramu;

14.4 za 2021. godinu, 0,279 SDR-a po pošiljci i 2,180 SDR-a po kilogramu.

15 Iznosi koji se primjenjuju na tokove između država u ciljnom sistemu od 2016. godine, kao i između tih država i država u ciljnom sistemu prije 2010. ili od 2010. i 2012. godine za glomazne (E) i male pakete (E) pismonosnih pošiljaka ne mogu biti veći od:

15.1 za 2018. godinu, 0,533 SDR-a po pošiljci i 1,198 SDR-a po kilogramu;

15.2 za 2019. godinu, 0,602 SDR-a po pošiljci i 1,354 SDR-a po kilogramu;

15.3 za 2020. godinu, 0,762 SDR-a po pošiljci i 1,714 SDR-a po kilogramu;

15.4 za 2021. godinu, 0,785 SDR-a po pošiljci i 1,765 SDR-a po kilogramu.

16 Za tokove pošiljaka manje od 50 tona godišnje između država koje su se pridružile ciljnom sistemu 2010. i 2012. godine, kao i između tih država i država koje su bile u ciljnom sistemu prije 2010. godine, komponente po kilogramu i po pošiljci pretvaraju se u ukupni iznos po kilogramu na osnovu prosječnog sastava pošiljke od 1 kilograma na svjetskom nivou, prema kojem pošiljke formata P i G čine 8,16 pošiljke težine 0,31 kilograma, a pošiljke formata E čine 2,72 pošiljke težine 0,69 kilograma.

17 Za tokove manje od 75 tona godišnje 2018. i 2019. i manje od 50 tona godišnje 2020. i 2021. između država koje su se pridružile ciljnom sistemu 2016. godine ili kasnije, kao i između tih država i država koje su se pridružile ciljnom sistemu prije 2010. ili od 2010. i 2012. godine, komponente po kilogramu i po pošiljci pretvaraju se u ukupan iznos po kilogramu na osnovu prosječnog sastava pošiljke od 1 kilograma na svjetskom nivou koji je naveden u paragrafu 16.

17bis Iznosi terminalnih troškova primjenjivi na glomazne (E) i male pakete (E) pismonosnih pošiljaka koji su samostalno utvrđeni u skladu s članom 28bis zamjenjuju iznose koji se odnose na glomazne (E) i male pakete (E) pismonosnih pošiljaka u ovom članu; na osnovu toga, odredbe iz paragrafa 7, 9, 11, 13 i 15 se ne primjenjuju.

18 Iznosi naknada za pošiljke u velikom broju poslate u države koje su u ciljnom sistemu prije 2010. godine utvrđuju se primjenom iznosa naknada po pošiljci i po kilogramu predviđenih u paragrafima 5 do 11 ili članu 28bis, kako je adekvatno.

19 Iznosi naknada za pošiljke u velikom broju poslate u države u ciljnom sistemu od 2010., 2012. i 2016. godine utvrđuju se primjenom iznosa naknada po pošiljci i po kilogramu predviđenih u paragrafima 5 i 10 do 15 ili članu 28bis, kako je adekvatno.

20 Nikakva rezerva nije primjenjiva na ovaj član.

Član IV

(Član 30 dopunjen)

Terminalni troškovi. Odredbe koje se primjenjuju na poštanske tokove između ovlaštenih operatera država u prijelaznom sistemu

1 U pripremi za ulazak u ciljni sistem ovlaštenih operatera država u prijelaznom sistemu terminalnih troškova, plaćanje za pismonosne pošiljke, uključujući pošiljke u velikom broju, ali isključujući M vreće i IBRS pošiljke, utvrđuje se na osnovu iznosa cijene po pošiljci i po kilogramu.

1bis Osim iznosa terminalnih troškova primjenjivih na glomazne (E) i male pakete (E) pismonosnih pošiljaka koji su samostalno utvrđeni u skladu s članom 28bis, odredbe člana 29, paragrafa 1 do 3 i 5 do 7 primjenjuju se na obračun iznosa po pošiljci i po kilogramu primjenjivih na glomazne (E) i male pakete (E) pismonosnih pošiljaka od 2020. godine.

2 Plaćanje za IBRS pošiljke vrši se kako je opisano u Pravilniku.

3 Iznosi primjenjivi na tokove pošte prema, od i između država u prijelaznom sistemu za male (P) i velike (G) pismonosne pošiljke su:

3.1 za 2018. godinu, 0,227 SDR-a po pošiljci i 1,774 SDR-a po kilogramu;

3.2 za 2019. godinu, 0,233 SDR-a po pošiljci i 1,824 SDR-a po kilogramu;

3.3 za 2020. godinu, 0,240 SDR-a po pošiljci i 1,875 SDR-a po kilogramu;

3.4 za 2021. godinu, 0,247 SDR-a po pošiljci i 1,928 SDR-a po kilogramu.

4 Iznosi primjenjivi na tokove pošte prema, od i između država u prijelaznom sistemu za glomazne (E) i male pakete (E) pismonosnih pošiljaka su:

4.1 za 2018. godinu, 0,485 SDR-a po pošiljci i 1,089 SDR-a po kilogramu;

4.2 za 2019. godinu, 0,498 SDR-a po pošiljci i 1,120 SDR-a po kilogramu.

4bis Osim za iznose terminalnih troškova primjenjive na glomazne (E) i male pakete (E) pismonosnih pošiljaka koji su samostalno utvrđeni u skladu s članom 28bis i u skladu s 1bis iznad, iznosi koji se primjenjuju na tokove prema, od i između država u prijelaznom sistemu za glomazne (E) i male pakete (E) pismonosnih pošiljaka ne mogu biti manji od:

4bis.1 za 2020. godinu, 0,614 SDR-a po pošiljci i 1,381 SDR-a po kilogramu;

4bis.2 za 2021. godinu, 0,645 SDR-a po pošiljci i 1,450 SDR-a po kilogramu;

4bis.3 za 2022. godinu, 0,677 SDR-a po pošiljci i 1,523 SDR-a po kilogramu;

4bis.4 za 2023. godinu, 0,711 SDR-a po pošiljci i 1,599 SDR-a po kilogramu;

4bis.5 za 2024. godinu, 0,747 SDR-a po pošiljci i 1,679 SDR-a po kilogramu;

4bis.6 za 2025. godinu, 0,784 SDR-a po pošiljci i 1,763 SDR-a po kilogramu.

4ter Osim za iznose terminalnih troškova primjenjive na glomazne (E) i male pakete (E) pismonosnih pošiljaka koji su samostalno utvrđeni u skladu s članom 28bis i u skladu s 1bis iznad, iznosi koji se primjenjuju na tokove prema, od i između država u prijelaznom sistemu za glomazne (E) i male pakete (E) pismonosnih pošiljaka ne mogu biti veći od:

4ter.1 za 2020. godinu, 0,762 SDR-a po pošiljci i 1,714 SDR-a po kilogramu;

4ter.2 za 2021. godinu, 0,785 SDR-a po pošiljci i 1,765 SDR-a po kilogramu.

5 Osim za iznose terminalnih troškova primjenjive na glomazne (E) i male pakete (E) pismonosnih pošiljaka koji su samostalno utvrđeni u skladu s članom 28bis, za tokove manje od ograničenja navedenog u članu 29.16 ili 29.17 u 2018. i 2019. i manje od ograničenja od 100 tona 2020. i 2021., komponente po kilogramu i po pošiljci pretvaraju se u jedan ukupni iznos naknade po kilogramu na osnovu prosječnog sastava pošiljke od 1 kilograma na svjetskom nivou kako slijedi:

5.1 za 2018. godinu, 4,472 SDR-a po kilogramu;

5.2 za 2019. godinu, 4,592 SDR-a po kilogramu;

5.3 za 2020. godinu, ne manje od 5,163 SDR-a po kilogramu i ne više od 5,795 SDR-a po kilogramu;

5.4 za 2021. godinu, ne manje od 5,368 SDR-a po kilogramu i ne više od 5,967 SDR-a po kilogramu.

6 Osim za iznose terminalnih troškova primjenjive na glomazne (E) i male pakete (E) pismonosnih pošiljaka koji su samostalno utvrđeni u skladu s članom 28bis, za tokove veće od ograničenja navedenog u članu 29.17 2018. i 2019. i veće od 100 tona 2020. i 2021., primjenjuje se fiksna stopa po kilogramu ako ni ovlašteni operater porijekla niti ovlašteni operater odredišta ne zahtijevaju, u okviru revizijskog mehanizma, reviziju iznosa na osnovu stvarnog broja pošiljaka po kilogramu umjesto primjene na osnovu svjetskog prosjeka. Prikupljanje uzoraka za primjenu revizijskog mehanizma primjenjuje se u skladu s uvjetima navedenim u Pravilniku.

6bis Za poštanske tokove od i između država u prijelaznom sistemu manje od 100 tona i kada su iznosi terminalnih troškova primjenjivi na glomazne (E) i male pakete (E) pismonosnih pošiljaka samostalno utvrđeni u skladu s članom 28bis od ovlaštenog operatera odredišta, ukupan iznos od 5,368 SDR-a po kilogramu primjenjuje se 2021.

6ter Za poštanske tokove prema, od i između država u prijelaznom sistemu iznad 100 tona kada su iznosi terminalnih troškova primjenjivi na glomazne (E) i male pakete (E) pismonosnih pošiljaka samostalno utvrđeni u skladu s članom 28bis i kada država odredišta odluči da ne uzima uzorke dolazne pošte, komponente po kilogramu i po pošiljci pretvaraju se u jedan ukupni iznos naknade po kilogramu na osnovu prosječnog sastava pošiljke od 1 kilograma kako je navedeno u članu 29.16.

6quater Osim za poštanske tokove opisane u paragrafu 6bis, iznosi terminalnih troškova primjenjivi na glomazne (E) i male pakete (E) pismonosnih pošiljaka samostalno utvrđeni u skladu s članom 28bis zamjenjuju iznose koji se odnose na glomazne (E) i male pakete (E) pismonosnih pošiljaka u ovom članu; na osnovu toga, odredbe iz paragrafa 4bis, 4ter i 5 se ne primjenjuju.

7 Sniženje ukupne naknade iz paragrafa 5 ne može zatražiti država u ciljnom sistemu od države u prijelaznom sistemu, osim ako ova druga zatraži izmjenu u suprotnom smjeru.

8 Za poštanske tokove prema, od i između država u prijelaznom sistemu ovlašteni operateri mogu poslati i primiti pošiljke razvrstane prema formatu na osnovu vlastitog izbora, u skladu s uvjetima iz Pravilnika. U slučaju razmjene pošiljaka razvrstanih prema formatu, primjenjuju se iznosi naknade iz paragrafa 3 i 4 ako ovlašteni operater odredišta odluči da ne utvrđuje iznose samostalno u skladu s članom 28bis.

9 Plaćanje za pošiljke u velikom broju ovlaštenim operaterima država u ciljnom sistemu utvrđuje se primjenom cijena po pošiljci i po kilogramu, kako je predviđeno u članu 28bis ili 29. Za primljene pošiljke u velikom broju, ovlašteni operateri u prijelaznom sistemu mogu zatražiti plaćanje u skladu s paragrafima 3 i 4 iznad i članom 28bis, kako je adekvatno.

10 Nikakva rezerva nije primjenjiva na ovaj član.

Član V

(Član 31 dopunjen) Fond za kvalitet usluga

1 Terminalni troškovi koje plaćaju sve države i teritorije državama svrstanim u kategoriju najmanje razvijenih država i uključenih u grupu IV za terminalne troškove i za potrebe Fonda za kvalitet usluga (QSF), osim za M vreće, IBRS pošiljke i pošiljke u velikom broju, povećavaju se za 20% od naknada navedenih u članu 28bis ili 30 za finansiranje QSF-a u svrhu unapređenja kvaliteta usluge u tim državama. Takva plaćanja ne obavljaju se između jedne države grupe IV i druge države grupe IV.

2 Terminalni troškovi, osim za M vreće, IBRS pošiljke i pošiljke u velikom broju, koje plaćaju države i teritorije svrstane u grupu I državama svrstanim u grupu IV, osim najmanje razvijenih država navedenih u paragrafu 1 ovog člana, povećavaju se za 10% od naknada navedenih u članu 28bis ili 30, za finansiranje QSF-a u svrhu unapređenja kvaliteta usluge u tim državama.

3 Terminalni troškovi, osim za M vreće, IBRS pošiljke i pošiljke u velikom broju, koje plaćaju države i teritorije svrstane u grupu II državama svrstanim u grupu IV, osim najmanje razvijenih država navedenih u paragrafu 1 ovog člana, povećavaju se za 10% od naknada navedenih u članu 28bis ili 30, za finansiranje QSF-a u svrhu unapređenja kvaliteta usluge u tim državama.

4 Terminalni troškovi, osim za M vreće, IBRS pošiljke i pošiljke u velikom broju, koje plaćaju države i teritorije svrstane u grupu III državama svrstanim u grupu IV, osim najmanje razvijenih država navedenih u paragrafu 1 ovog člana, povećavaju se za 5% od naknada navedenih u članu 28bis ili 30, za finansiranje QSF-a u svrhu unapređenja kvaliteta usluge u tim državama.

5 Povećanje od 1%, obračunato na osnovu terminalnih troškova koje plaćaju države i teritorije svrstane u grupu I, II i III državama svrstanim u grupu III, osim za M vreće, IBRS pošiljke i pošiljke u velikom broju, uplaćuje se u zajednički fond koji je osnovan za unapređenje kvaliteta usluga u državama svrstanim u grupu II, III i IV i njime se upravlja u skladu s postupcima koje je utvrdilo Vijeće za poštansku operativu.

6 U skladu s primjenjivim postupcima koje je utvrdilo Vijeće za poštansku operativu, sav neiskorišteni iznos uplaćen u skladu s paragrafima 1, 2, 3 i 4 ovog člana i prikupljen tokom četiri godine koje prethode referentnim godinama QSF-a (2018. kao najranija referentna godina) prebacuje se također u zajednički fond naveden u paragrafu 5 ovog člana. U svrhu ovog paragrafa, samo sredstva koja nisu korištena za projekte unapređenja kvaliteta usluga koje je odobrio QSF u roku od dvije godine nakon prijema posljednjeg plaćanja iznosa davanja za bilo koji četverogodišnji period kako je utvrđeno iznad, prebacuju se u zajednički fond.

7 Kombinirani terminalni troškovi koji se uplaćuju u QSF za unapređenje kvaliteta usluge država u grupi IV podliježu iznosu od najmanje 20.000 SDR-a godišnje za svaku državu korisnicu. Dodatna sredstva potrebna da se dostigne taj minimalni iznos naplaćuju se od država iz grupa I, II i III razmjerno obimu razmijenjene pošte.

8 Vijeće za poštansku operativu donosi ili ažurira postupke za finansiranje projekata QSF-a najkasnije 2018. godine.

Član VI
(Član 33 dopunjen)

Osnovne naknade i odredbe u vezi s troškovima za avionski prijevoz

1 Osnovnu naknadu koja se primjenjuje za obračun između ovlaštenih operatera za troškove avionskog prijevoza odobrava Vijeće za poštansku operativu, a izračunava Međunarodni ured prema formuli navedenoj u Pravilniku. Naknade koje se primjenjuju za prijevoz paketa avionskim putem u okviru usluge povrata robe obračunavaju se prema odredbama utvrđenim u Pravilniku.

2 Izračun naknade za avionski prijevoz za zatvorene zaključke, prioritetne pošiljke, avionske pošiljke i avionske pakete u otvorenom tranzitu, pogrešno poslate pošiljke i pogrešno usmjerene zaključke, kao i odgovarajući način obračuna, opisan je u Pravilniku.

3 Naknade za avionski prijevoz na cijeloj udaljenosti leta snosi:

3.1 za zatvorene zaključke, ovlašteni operater države porijekla, uključujući kada te zaključke prevozi jedan ili više posrednih ovlaštenih operatera;

3.2 za prioritetne pošiljke i avionske pošiljke u otvorenom tranzitu, uključujući pogrešno poslate pošiljke, ovlašteni operater koji otprema ove pošiljke drugom ovlaštenom operateru.

4 Ova ista pravila primjenjuju se za pošiljke izuzete od plaćanja kopnenih i pomorskih tranzitnih troškova ako se prevoze avionom.

5 Svaki ovlašteni operater odredišta koji obavlja avionski prijevoz međunarodnih pošiljaka unutar svoje države ima pravo na naknadu dodatnih troškova proizašlih iz ovog prijevoza, pod uvjetom da je ponderirana prosječna udaljenost sektora leta veća od 300 kilometara. Vijeće za poštansku operativu može zamijeniti ponderiranu prosječnu udaljenost drugim odgovarajućim kriterijem. Osim kod sporazuma o besplatnom prijevozu, te naknade moraju biti istovjetne za sve prioritetne i avionske pošiljke porijeklom iz inostranstva, bez obzira da li se ta pošta ponovo otprema avionom ili ne.

6 Međutim, kada se terminalni troškovi koje naplaćuje ovlašteni operater odredišta zasnivaju izričito na stvarnim troškovima, domaćim iznosima ili samostalno utvrđenim iznosima prema članu 28bis, nikakva dodatna naknada za unutrašnji avionski prijevoz se ne naplaćuje.

7 Ovlašteni operater odredišta isključuje, u svrhu izračunavanja ponderirane prosječne udaljenosti, težinu sve pošte za koju se izračunavanje terminalnih troškova zasnivalo na stvarnim troškovima, domaćim iznosima ili samostalno utvrđenim iznosima prema članu 28bis ovlaštenog operatera odredišta.

Član VII
Stupanje na snagu i trajanje Drugog dodatnog protokola Svjetske poštanske konvencije

1 Ovaj dodatni protokol stupa na snagu 1. 1. 2020. i ostaje na snazi do stupanja na snagu akata sljedećeg Kongresa.

U potvrdu toga, opunomoćenici vlada država članica sačinili su ovaj dodatni protokol koji ima istu snagu i isto važenje kao da su njegove odredbe sadržane u tekstu same Konvencije i potpisali su ga u jednom originalnom primjerku koji se pohranjuje kod generalnog direktora Međunarodnog ureda. Međunarodni ured Svjetske poštanske unije svakoj strani dostavlja po jedan njegov primjerak.

Sastavljeno u Ženevi, 26. 9. 2019.

Vidjeti potpise ispod.

Dio II – Akti Unije dopunjeni na vanrednom Kongresu u Ženevi 2019. (prečišćena verzija koja stupa na snagu 1. 1. 2020.)

Svjetska poštanska konvencija i Završni protokol Svjetske poštanske konvencije

Svjetska poštanska konvencija

Sadržaj

Poglavlje I
Zajednička pravila koja se primjenjuju u međunarodnom poštanskom prometu
Član
1 Definicije
2 Imenovanje jedne ili više pravnih osoba odgovornih za ispunjavanje obaveza koje proizlaze iz pridržavanja Konvencije
3 Univerzalna poštanska usluga
4 Sloboda tranzita
5 Vlasništvo nad poštanskim pošiljkama. Povlačenje iz pošte. Izmjena ili ispravak adrese i/ili imena primatelja (naziva pravne osobe, imena ili prezimena ili porodičnog prezimena [ako postoji]). Preusmjeravanje. Povrat neuručenih pošiljaka pošiljatelju
6 Poštanske marke
7 Održivi razvoj
8 Poštanska sigurnost
9 Kršenja
10 Obrada ličnih podataka
11 Razmjena zatvorenih zaključaka s vojnim jedinicama
12 Predaja predmeta pismonosnih pošiljaka na otpremu u inostranstvu
13 Upotreba obrazaca Svjetske poštanske unije
Poglavlje II
Standardni i ciljevi kvaliteta usluga
14 Standardni i ciljevi kvaliteta usluga
Poglavlje III
Cijene, nadoplate i izuzeće od plaćanja poštarina
15 Cijene
16 Izuzeće od plaćanja poštarina
Poglavlje IV
Osnovne i dodatne usluge
17 Osnovne usluge
18 Dodatne usluge
Poglavlje V
Zabrane i carinjenje
19 Nedopuštene pošiljke. Zabrane
20 Carinski pregled. Carinske naknade i drugi troškovi
Poglavlje VI
Odgovornost
21 Potražnice
22 Odgovornost ovlaštenih operatera. Odštete
23 Nepostojanje odgovornosti država članica i ovlaštenih operatera
24 Odgovornost pošiljatelja
25 Naknada štete
26 Mogućnost povrata odštete od pošiljatelja ili primatelja
Poglavlje VII
Naknada
A. Tranzitni troškovi
27 Tranzitni troškovi
B. Terminalni troškovi
28 Terminalni troškovi. Opće odredbe
28bis Terminalni troškovi. Samostalno utvrđivanje iznosa za glomazne (E) i male pakete (E) pismonosnih pošiljaka
29 Terminalni troškovi. Odredbe koje se primjenjuju na poštanske tokove između ovlaštenih operatera država u ciljnom sistemu

30 Terminalni troškovi. Odredbe koje se primjenjuju na poštanske tokove između ovlaštenih operatera država u prijelaznom sistemu
31 Fond za kvalitet usluga
C. Naknade za poštanske pakete
32 Naknade za kopneni i pomorski prijevoz poštanskih paketa
D. Naknade za avionski prijevoz
33 Osnovne naknade i odredbe u vezi s troškovima za avionski prijevoz
E. Podmirenje računa
34 Posebne odredbe za podmirivanje računa i plaćanja u međunarodnoj poštanskoj razmjeni
F. Utvrđivanje cijena i naknada
35 Nadležnost Vijeća za poštansku operativu za određivanje cijena i naknada
Poglavlje VIII
Neobavezne usluge
36 EMS i integrirana logistika
37 Elektronske poštanske usluge
Poglavlje IX
Završne odredbe
38 Uvjeti za odobrenje prijedloga u vezi s Konvencijom i Pravilnikom
39 Rezerve na Kongresu
40 Stupanje na snagu i trajanje Konvencije

Svjetska poštanska konvencija

Dolje potpisani, opunomoćenici vlada država članica Unije, u skladu s članom 22.3 Ustava Svjetske poštanske unije zaključenog u Beču 10. 7. 1964. godine, sporazumno i u skladu s članom 25.4 Ustava utvrdili su u ovoj konvenciji pravila primjenjiva u međunarodnim poštanskim uslugama.

Poglavlje I

Zajednička pravila koja se primjenjuju u međunarodnom poštanskom prometu

Član 1 Definicije

1 U svrhu Svjetske poštanske konvencije, navedeni pojmovi imaju sljedeća značenja:

1.1 pismonosne pošiljke: pošiljka opisana i naveden u uvjetima Svjetske poštanske konvencije i Pravilniku;

1.2 poštanski paket: paket opisan i naveden u uvjetima Svjetske poštanske konvencije i Pravilniku;

1.3 EMS pošiljka: pošiljka opisana i navedena u uvjetima Svjetske poštanske konvencije, Pravilniku i odgovarajućim odredbama za EMS pošiljke;

1.4 dokumenti: pismonosna pošiljka, poštanski paket ili EMS pošiljka sastavljena od bilo koje pisane, crtane, štampane ili digitalne informacije, osim predmeta prodaje, čije su fizičke specifikacije unutar okvira određenog Pravilnikom;

1.5 roba: pismonosna pošiljka, poštanski paket ili EMS pošiljka koja sadrži bilo koji materijalni ili pokretni predmet osim novca, uključujući predmete prodaje, koja nije obuhvaćena definicijom "dokumenata" iz paragrafa 1.4 iznad i čije su fizičke specifikacije unutar okvira određenog Pravilnikom;

1.6 zatvoreni zaključak: označeni spremnici zatvoreni plombom ili bez plombe, koji sadrže poštanske pošiljke;

1.7 pogrešno usmjereni zaključci: spremnici zaprimljeni u izmjeničnoj pošti koja nije naznačena na oznaci (spremnika);

1.8 lični podaci: informacije potrebne za identifikaciju korisnika poštanske usluge;

1.9 pogrešno poslate pošiljke: pošiljke zaprimljene u izmjeničnoj pošti, a namijenjene izmjeničnoj pošti u nekoj drugoj državi članici;

1.10 tranzitni troškovi: naknada za pružene usluge prijevoznika u državi preko koje se obavlja tranzit (ovlašteni operater, druga služba ili njihova kombinacija), uzimajući u obzir radi li se o kopnenom, pomorskom i/ili zračnom tranzitu pismonosnih pošiljaka;

1.11 terminalni troškovi: naknada koju ovlašteni operater države otpreme duguje ovlaštenom operateru države odredišta na ime troškova nastalih u zemlji odredišta u vezi s primljenim pismonosnim pošiljkama;

1.12 ovlašteni operater: bilo koji vladin ili nevladin subjekat kojeg je službeno imenovala država članica kako bi obavljao poštanski promet i ispunjavao odgovarajuće obaveze koje proizlaze iz akata Unije na njenoj teritoriji;

1.13 mali paket: pošiljka koja se prevozi prema uvjetima Konvencije i Pravilnika;

1.14 unutrašnja kopnena naknada: naknada koju ovlašteni operater države otpreme duguje ovlaštenom operateru države odredišta za troškove do kojih je došlo u državi odredišta u vezi s primljenim paketima;

1.15 tranzitna kopnena naknada: naknada za usluge koje je izvršio prijevoznik u državi preko koje se obavlja tranzit (ovlašteni operater, drugi pružatelj usluga ili njihova kombinacija) uzimajući u obzir radi li se o kopnenom i/ili zračnom tranzitu poštanskih paketa preko njene teritorije;

1.16 pomorska naknada: naknada za pružene usluge prijevoznika (ovlašteni operater, drugi pružatelj usluga ili njihova kombinacija) koji učestvuje u pomorskom prijevozu paketa;

1.17 potražnica: prigovor koji se odnosi na korištenje neke poštanske usluge podnesen u skladu s uvjetima navedenim u Konvenciji i Pravilniku;

1.18 univerzalna poštanska usluga: stalno pružanje kvalitetnih osnovnih poštanskih usluga svim korisnicima na cijelom području države članice, po pristupačnim cijenama;

1.19 transit à découvert: otvoreni tranzit kroz državu posrednicu onih pošiljaka čiji broj ili masa ne opravdavaju izradu zatvorenih zaključaka za državu odredišta.

Član 2

Imenovanje jedne ili više pravnih osoba odgovornih za ispunjavanje obaveza koje proizlaze iz pridržavanja Konvencije

1 Države članice obavještavaju Međunarodni ured, u roku od šest mjeseci od završetka Kongresa, o nazivu i adresi vladinog tijela nadležnog za nadzor poštanskog poslovanja. Osim toga, u roku od šest mjeseci od završetka Kongresa, države članice dostavljaju Međunarodnom uredu naziv i adresu jednog ili više službeno imenovanih operatera koji su službeno imenovani da osiguraju pružanje poštanskih usluga i ispunjavanje obaveza koje proizlaze iz akata Unije na svojoj teritoriji. Između Kongresa, države članice obavještavaju Međunarodni ured o svim promjenama u vezi s državnim tijelima u najkraćem roku. Sve promjene u vezi s imenovanim ovlaštenim operaterima moraju također biti službenim putem saopćene Međunarodnom uredu u najkraćem roku, po mogućnosti najmanje tri mjeseca prije stupanja promjene na snagu.

2 Kada država članica službeno imenuje novog operatera, ona utvrđuje obim poštanskih usluga koje će isti pružati u skladu s aktima Unije, kao i geografsku pokrivenost njene teritorije.

Član 3

Univerzalna poštanska usluga

1 S ciljem jačanja pojma jedinstvene poštanske teritorije Unije, države članice osiguravaju da svi korisnici usluga uživaju pravo na univerzalnu poštansku uslugu uključujući trajno pružanje kvalitetnih osnovnih poštanskih usluga na svim tačkama njihovih teritorija, po pristupačnim cijenama.

2 U tom cilju, države članice utvrđuju, u okviru svog nacionalnog poštanskog zakonodavstva ili drugim uobičajenim sredstvima, obim poštanskih usluga koje se nude i zahtjev za

kvalitetom i prihvatljivim cijenama, uzimajući u obzir i potrebe stanovništva i njihove državne uvjete.

3 Države članice osiguravaju da ponude poštanskih usluga i standarde kvaliteta ostvaruju operateri odgovorni za pružanje univerzalne poštanske usluge.

4 Države članice osiguravaju pružanje univerzalne poštanske usluge na održiv način, kao garanciju njene trajnosti.

Član 4

Sloboda tranzita

1 Princip slobode tranzita utvrđen je u članu 1 Ustava. On podrazumijeva obavezu svake države članice osigurati da njeni ovlašteni operateri usmjeravaju najbržim putem i na najsigurniji način koji se koristi za vlastite pošiljke, zatvorene zaključke i pismonosne pošiljke u otvorenom tranzitu koje im je predao drugi ovlašteni operater. Ovaj se princip jednako primjenjuje i na pogrešno poslate pošiljke i pogrešno usmjerene zaključke.

2 Države članice koje ne učestvuju u razmjeni poštanskih pošiljaka koje sadrže zarazne tvari ili radioaktivne materijale, imaju mogućnost ne dozvoliti tranzit ovih pošiljaka u otvorenom tranzitu preko svoje teritorije. Isto se odnosi na štampane papire, časopise, magazine, male pakete i M vreće čiji sadržaj ne udovoljava zakonskim odredbama koje uređuju uvjete njihovog objavljivanja ili opticaja u državi tranzita.

3 Sloboda tranzita za poštanske pakete garantirana je na cijeloj teritoriji Unije.

4 Ako država članica ne izvršava obavezu koja se odnosi na slobodu tranzita, ostale države članice mogu obustaviti pružanje poštanskih usluga s tom članicom.

Član 5

Vlasništvo nad poštanskim pošiljkama. Povlačenje iz pošte. Izmjena ili ispravak adrese i/ili imena primatelja (naziva pravne osobe, imena ili prezimena ili porodičnog prezimena [ako postoji]). Preusmjeravanje. Povrat neuručenih pošiljaka pošiljatelju.

1 Poštanska pošiljka ostaje vlasništvo pošiljatelja sve dok se ne uruči zakonitom vlasniku, osim kada je pošiljka zaplijenjena na osnovu zakona otpremne ili odredišne države, i u slučaju primjene člana 19.2.1.1 ili 19.3, u skladu sa zakonima tranzitne zemlje.

2 Pošiljatelj poštanske pošiljke može povući pošiljku iz pošte ili izmijeniti ili ispraviti adresu i/ili ime primatelja (naziv pravne osobe, ime ili prezime ili porodično prezime [ako postoji]). Naknade i drugi uvjeti navedeni su u Pravilniku.

3 Države članice osiguravaju da njihovi ovlašteni operateri organiziraju preusmjeravanje poštanske pošiljke u slučaju kada je primatelj promijenio adresu, kao i povrat neuručene pošiljke pošiljatelju. Naknade i drugi uvjeti navedeni su u Pravilniku.

Član 6

Poštanske marke

1 Pojam "poštanska marka" zaštićen je ovom konvencijom i odnosi se isključivo na marke koje ispunjavaju uvjete iz ovoga člana i Pravilnika.

2 Poštanske marke:

2.1 izdaju se i stavljaju u opticaj isključivo pod nadležnošću države članice ili teritorije, u skladu s aktima Unije;

2.2 predstavljaju svojstvo suverenosti i dokaz o unaprijed plaćenoj poštarini koja odgovara njihovoj stvarnoj vrijednosti kada se stavljaju na poštansku pošiljku, u skladu s aktima Unije;

2.3 moraju biti u opticaju, za unaprijed plaćenu poštarinu ili za filatelističku namjenu, u državi članici ili na teritoriji izdavanja, u skladu s državnim zakonom;

2.4 moraju biti dostupne svim građanima unutar države članice ili teritorije izdavanja.

3 Poštanske marke sadrže:

3.1 naziv države članice ili teritorije izdavanja, latiničnim pismom, ili, na zahtjev države članice ili teritorije izdavanja Međunarodnom uredu Svjetske poštanske unije, skraćenicu ili inicijale koji su službena oznaka države članice ili teritorije izdavanja, u skladu s uvjetima navedenim u Pravilniku;[1]

3.2 nominalnu vrijednost izraženu:

3.2.1 u principu, u službenoj valuti države članice ili teritorije izdavanja, ili kao slovo ili simbol;

3.2.2 drugim prepoznatljivim obilježjima.

4 Obilježja država, službene oznake kontrole i logotip međuvladinih organizacija sadržani na poštanskim markama zaštićeni su u skladu s Pariškom konvencijom za zaštitu industrijskog vlasništva.

5 Teme i dizajni poštanskih maraka moraju:

5.1 biti u duhu preambule Ustava Svjetske poštanske unije i u skladu s odlukama koje su donijela tijela Unije;

5.2 biti usko povezani s kulturnim identitetom države članice ili teritorije ili doprinositi širenju kulture ili očuvanju mira;

5.3 imati, u slučaju odavanja počasti osobama ili događajima koji nisu iz države članice ili teritorije, usku poveznicu s dotičnom državom ili teritorijom;

5.4 biti lišeni političkih obilježja ili bilo koje teme uvredljive prirode u odnosu na neku osobu ili državu;

5.5 biti od velike važnosti za državu članicu ili teritoriju.

6 Oznake o unaprijed plaćenoj poštarini, otisci mašina za označavanje poštarine plaćene unaprijed, otisci štamparskih mašina ili drugih štampanih oznaka ili žigova u skladu s aktima Unije mogu biti korišteni samo uz odobrenje države članice ili teritorije.

7 Prije izdavanja poštanskih maraka korištenjem novih materijala ili novih tehnologija, države članice dostavljaju u Međunarodni ured potrebne podatke koji se odnose na usklađenost s radom mašina za obradu pošte. Međunarodni ured obavještava o tome ostale države članice i njihove ovlaštene operatere.

Član 7

Održivi razvoj

1 Države članice i/ili njihovi ovlašteni operateri usvajaju i primjenjuju proaktivnu strategiju održivog razvoja koja donosi sve pojedinosti utjecaja na okoliš, društvo i privredu na svim nivoima poštanskog poslovanja i podižu svijest o održivom razvoju.

Član 8

Poštanska sigurnost

1 Države članice i njihovi ovlašteni operateri poštuju sigurnosne zahtjeve utvrđene sigurnosnim standardima Svjetske poštanske unije i donose i primjenjuju aktivnu sigurnosnu strategiju na svim nivoima poštanskog procesa u cilju zadržavanja i povećanja povjerenja javnosti u poštanske usluge koje pružaju ovlašteni operateri, u interesu svih uključenih strana. Ta strategija uključuje ciljeve utvrđene Pravilnikom, kao i princip ispunjavanja zahtjeva za najavu podataka o poštanskim pošiljkama elektronskim putem kako je utvrđeno u odredbama o provedbi (uključujući vrstu poštanskih pošiljaka i kriterije za njihovu identifikaciju) koje je donijelo Upravno vijeće i Vijeće za poštansku operativu, u skladu s tehničkim standardima Svjetske poštanske unije za slanje poruka. Ova strategija također uključuje i razmjenu informacija o održavanju sigurnog prijevoza i tranzita obavijesti između država članica i njihovih ovlaštenih operatera.

[1] Izuzetak se dopušta Ujedinjenom Kraljevstvu Velike Britanije i Sjeverne Irske, zemlji koja je izumila poštansku marku.

2 Sve sigurnosne mjere primijenjene u lancu međunarodnog prijevoza pošte moraju odgovarati rizicima i prijetnjama na koje nastoje odgovoriti i moraju biti provedene tako da ne sprečavaju svjetske tokove pošte ili trgovinu uzimajući u obzir posebnosti poštanske mreže. Sigurnosne mjere koje mogu imati potencijalni globalni utjecaj na poštansku operativu moraju se provesti na međunarodno usklađen i uravnotežen način, uz uključenje svih zainteresiranih strana.

Član 9

Kršenja

1 Poštanske pošiljke

1.1 Države članice se obavezuju preduzeti sve potrebne mjere za sprečavanje dolje navedenih radnji i krivični progon i kažnjavanje počinitelja:

1.1.1 stavljanje narkotika ili psihotropnih supstanci ili opasne robe u poštanske pošiljke, kada to nije izričito odobreno Konvencijom i Pravilnikom;

1.1.2 stavljanje u poštanske pošiljke predmeta pedofilske prirode ili predmeta pornografske prirode koji uključuju djecu.

2 Načini plaćanja poštarine unaprijed i samo plaćanje

2.1 Države članice se obavezuju preduzeti sve potrebne mjere za sprečavanje, krivični progon i kažnjavanje kršenja pravila u vezi s načinom naplate poštarina unaprijed predviđenih ovom konvencijom, kao što su:

2.1.1 poštanske marke, u opticaju ili povučene iz opticaja;

2.1.2 otisci mašina za označavanje poštarine plaćene unaprijed;

2.1.3 otisci štamparskih mašina ili štamparskih presa;

2.1.4 međunarodni kuponi za odgovor.

2.2 U ovoj konvenciji se kršenje pravila u vezi s načinom označavanja poštarina plaćenih unaprijed odnosi na bilo koju dolje navedenu radnju koju počini bilo koja osoba u namjeri stjecanja nezakonite koristi za sebe ili treću stranu. Kažnjive su sljedeće radnje:

2.2.1 falsificiranje, oponašanje ili krivotvorenje bilo kojeg načina označavanja naplate poštarine unaprijed ili svaka nezakonita ili kriminalna radnja povezana s neovlaštenom proizvodnjom istih;

2.2.2 izrada, korištenje, puštanje u opticaj, plasiranje na tržište, distribucija, širenje, prijevoz, pokazivanje ili izlaganje (uključujući u obliku kataloga ili u svrhe oglašavanja) bilo kojeg sredstva plaćanja poštarine unaprijed koje je falsificirano, oponašano ili krivotvoreno;

2.2.3 upotreba ili puštanje u opticaj za poštanske potrebe bilo kojeg načina označavanja plaćanja poštarine unaprijed koje je već iskorišteno;

2.2.4 namjera počinjenja bilo kojega od gore navedenih kršenja.

3 Reciprocitet

3.1 Kada su u pitanju sankcije, ne postoji razlika između radnji navedenih pod 2, bez obzira radi li se o državnim ili stranim načinima označavanja oznakama plaćanja poštarine unaprijed; ova odredba ne može biti dijelom bilo kojeg zakonskog ili običajnog uvjeta reciprociteta.

Član 10

Obrada ličnih podataka

1 Lični podaci mogu se koristiti samo za svrhe za koje su prikupljeni u skladu s važećim državnim zakonom.

2 Lični podaci korisnika smiju biti otkriveni samo trećim stranama ovlaštenim u skladu s važećim državnim zakonom za pristup istima.

3 Države članice i njihovi ovlašteni operateri osiguravaju povjerljivost i sigurnost ličnih podataka korisnika, u skladu sa svojim državnim zakonima.

4 Ovlašteni operateri obavještavaju svoje korisnike o korištenju njihovih ličnih podataka i o namjeni za koju su prikupljeni.

5 Ne dovodeći u pitanje prethodno navedeno, ovlašteni operateri mogu proslijediti elektronskim putem lične podatke ovlaštenim operaterima odredišne ili tranzitne države kojoj su ti podaci potrebni za izvršavanje usluge.

Član 11

Razmjena zatvorenih zaključaka s vojnim jedinicama

1 Razmjena zatvorenih zaključaka pismonosnih pošiljaka može se obavljati posredstvom kopnenih, pomorskih ili zračnih službi drugih država:

1.1 između poštanskih ureda bilo koje države članice i zapovjednika vojnih jedinica stavljenih na raspolaganje Ujedinjenim narodima;

1.2 između zapovjednika tih vojnih jedinica;

1.3 između poštanskih ureda bilo koje države članice i zapovjednika pomorskih, zračnih ili vojnih jedinica, ratnih brodova ili vojnih aviona iste države, stacioniranih u inostranstvu;

1.4 između zapovjednika pomorskih, zračnih ili vojnih jedinica, ratnih brodova ili vojnih aviona iste države.

2 Pismonosne pošiljke uključene u zatvorene zaključke pod 1 moraju isključivo nasloviti ili poslati pripadnici vojnih jedinica oficira i posade brodova ili aviona za koje ili od kojih su poslate. Poštarinu i uvjete otpreme koji se na njih primjenjuju, određuje, prema svojim propisima, ovlašteni operater države članice koja je stavila na raspolaganje vojnu jedinicu ili kojoj brodovi ili avioni pripadaju.

3 Osim u slučaju posebnog sporazuma, ovlašteni operater države članice koja je stavila na raspolaganje vojnu jedinicu ili kojoj pripadaju ratni brodovi ili vojni avioni duguje predmetnim ovlaštenim operaterima tranzitne troškove za zaključke, terminalne troškove i naknade za avionski prijevoz.

Član 12

Predaja pismonosnih pošiljaka na otpremu u inostranstvu

1 Ovlašteni operater nije dužan otpremiti ili uručiti primateljima pismonosne pošiljke koje su pošiljatelji, nastanjeni na teritoriji države članice, predali na otpremu ili proslijedili na otpremu u drugoj državi, s ciljem korištenja povoljnijih cijena koje su tamo u primjeni.

2 Odredbe predviđene pod 1 primjenjuju se podjednako na pismonosne pošiljke pripremljene u državi prebivališta pošiljatelja, a zatim prenesene preko granice, kao i na pismonosne pošiljke pripremljene u drugoj državi.

3 Ovlašteni operater odredišta može zahtijevati od ovlaštenog operatera porijekla plaćanje unutrašnjih naknada. Ako ovlašteni operater porijekla ne prihvaća plaćanje ove poštarine u roku koji je odredio ovlašteni operater odredišta, potonji može vratiti pošiljke ovlaštenom operateru porijekla i ima pravo zahtijevati nadoknadu troškova preusmjeravanja pošiljaka ili s pošiljkama postupiti prema svom državnom zakonu.

4 Ovlašteni operater nije dužan otpremiti ili uručiti primatelju pismonosne pošiljke u velikom broju koje je pošiljatelj predao na otpremu ili proslijedio na otpremu iz države različite od one u kojoj ima prebivalište ako je iznos terminalnih troškova koji treba primiti niži od iznosa koji bi primio da su pošiljke bile poslate iz države prebivališta pošiljatelja. Ovlašteni operater odredišta može zahtijevati od ovlaštenog operatera porijekla nadoknadu u zavisnosti od nastalih troškova, a koja ne smije biti veća od sljedeća dva iznosa: ili od 80% unutrašnje poštarine za istovjetne pošiljke ili od naknada koje se primjenjuju u skladu s članovima 29.5 do 29.11, 29.12 do 29.15 ili 30.9, u zavisnosti od slučaja. Ako ovlašteni operater porijekla ne pristane platiti

zatraženi iznos u roku koji je odredio ovlašteni operater odredišta, ovlašteni operater odredišta može ili vratiti pošiljku ovlaštenom operateru porijekla, imajući pravo na naknadu troškova preusmjeravanja pošiljaka, ili može s njima postupiti u skladu sa svojim državnim zakonom.

Član 13

Upotreba obrazaca Svjetske poštanske unije

1 Osim u slučajevima kada je drugačije predviđeno aktima Unije, samo ovlašteni operateri koriste obrasce i dokumentaciju Svjetske poštanske unije za obavljanje poštanskih usluga i razmjenu poštanskih pošiljaka u skladu s aktima Unije.

2 Ovlašteni operateri mogu koristiti obrasce i dokumentaciju Svjetske poštanske unije za funkcioniranje vanteritorijalnih poštanskih ureda za razmjenu (ETOE), kao i centara za obradu međunarodne pošte (IMPC) koje su uspostavili ovlašteni operateri izvan svoje državne teritorije, kako je definirano u paragrafu 6, kako bi se pojednostavilo obavljanje poštanskih usluga i razmjena poštanskih pošiljaka koje su navedene iznad.

3 Korištenje mogućnosti navedene u paragrafu 2 podliježe državnim zakonima ili politici države članice ili teritorije na kojoj je uspostavljen ETOE ili IMPC. U tom pogledu, i ne dovodeći u pitanje obaveze koje proizlaze iz ovlaštenja iz člana 2, ovlašteni operateri garantiraju kontinuirano ispunjavanje svojih obaveza utvrđenih Konvencijom i u potpunosti su odgovorni za sve vlastite odnose s drugim ovlaštenim operaterima i s Međunarodnim uredom.

4 Zahtjev utvrđen u paragrafu 3 na isti se način primjenjuje i na odredišnu državu članicu za prijem poštanskih pošiljaka iz tih ETOE-a i IMPC-a.

5 Države članice obavještavaju Međunarodni ured o svojim politikama u pogledu poštanskih pošiljaka koje se prenose i/ili primaju od ETOE-a ili IMPC-a. Te se informacije objavljuju na internetskoj stranici Unije.

6 Isključivo u smislu ovog člana, ETOE-i su definirani kao uredi ili objekti uspostavljeni u komercijalne svrhe i kojima upravljaju ovlašteni operateri ili koji su pod odgovornosti ovlaštenih operatera na teritoriji države članice ili teritoriji koja nije njegova državna teritorija, u svrhu poslovanja na tržištima van vlastite državne teritorije. IMPC-i su definirani kao objekti za obradu međunarodne pošte namijenjeni obradi razmijenjene međunarodne pošte bilo za pripremu ili primanje poštanskih zaključaka ili kao tranzitni centri za međunarodnu poštu razmijenjenu između drugih ovlaštenih operatera.

7 Ništa sadržano u ovom članu ne tumači se tako da implicira da se ETOE-i ili IMPC-i (uključujući ovlaštene operatere odgovorne za njihovo uspostavljanje i poslovanje van svoje državne teritorije) nalaze u istoj situaciji u pogledu akata Unije kao ovlašteni operateri države domaćina ili da se drugim državama članicama nameće pravna obaveza priznavanja tih ETOE-a ili IMPC-a kao ovlaštenih operatera na teritoriji na kojoj su uspostavljeni i na kojoj posluju.

Poglavlje II

Standardni i ciljevi kvaliteta usluga

Član 14

Standardni i ciljevi kvaliteta usluga

1 Države članice ili njihovi ovlašteni operateri dužni su utvrditi i objaviti standarde uručenja i ciljeve po pitanjima dolaznih pismonosnih pošiljaka i paketa.

2 Ti standardi i ciljevi, uvećani za vrijeme uobičajeno potrebno za carinski postupak, nisu manje povoljni od onih koji se primjenjuju za pošiljke istih karakteristika u njihovom državnom prometu.

3 Države članice ili njihovi ovlašteni operateri porijekla također utvrđuju i objavljuju standarde "s kraja na kraj" za prioritetne i zračne pismonosne pošiljke, kao i za pakete i obične/površinske pakete.

4 Države članice ili njihovi ovlašteni operateri prate primjenu standarda kvaliteta usluga.

Poglavlje III

Cijene, nadoplate i izuzeće od plaćanja poštarina

Član 15

Cijene

1 Cijene za različite međunarodne poštanske usluge definirane u Konvenciji utvrđuju države članice ili njihovi ovlašteni operateri, u zavisnosti od državnog zakona, u skladu s principima utvrđenim u Konvenciji i njenom Pravilniku. Oni su u principu povezani s troškovima pružanja tih usluga.

2 Država članica porijekla i njen ovlašteni operater, u zavisnosti od državnog zakona, određuje poštarinu za prijevoz pismonosnih pošiljaka i poštanskih paketa. Poštarina podrazumijeva uručenje pošiljke na adresu primatelja, pod uvjetom da usluga dostave postoji u odredišnoj državi za vrstu pošiljke o kojoj se radi.

3 Cijene u primjeni, uključujući i one iznose koji su navedeni kao smjernice u aktima, iznose najmanje onoliko koliko se naplaćuje za interne usluge istih karakteristika (kategorija, količina, vrijeme potrebno za obradu itd.).

4 Države članice ili njihovi ovlašteni operateri, u zavisnosti od državnog zakona, ovlašteni su odrediti i više cijene od onih preporučenih u aktima.

5 Na prethodni najmanji iznos cijena iz paragrafa 3 države članice ili njihovi ovlašteni operateri mogu na osnovu svog državnog zakona odobriti manje poštarine za pismonosne pošiljke i pakete zaprimljene na teritoriji države članice. Mogu, naprimjer, odobriti povlaštene poštarine velikim korisnicima poštanskih usluga.

6 Ne može se naplatiti od korisnika bilo kakva druga poštarina osim onih predviđenih u aktima.

7 Osim u slučaju kada je u aktima predviđeno drugačije, svaki ovlašteni operater zadržava poštarinu koju je naplatio.

Član 16

Izuzeće od plaćanja poštarina

1 Princip

1.1 Slučajevi izuzeća od plaćanja poštarina, u smislu izuzeća od plaćanja poštarina unaprijed, izričito su utvrđeni u Konvenciji. Ipak, Pravilnikom se može utvrditi izuzeće od plaćanja poštarine unaprijed, izuzeće od plaćanja tranzitnih troškova, terminalnih troškova i unutrašnjih naknada za pismonosne pošiljke i poštanske pakete poslate iz država članica, od ovlaštenih operatera i užih saveza, a koje se odnose na poštanske usluge. Pored toga, pismonosne pošiljke i poštanski paketi koje šalje Međunarodni ured Svjetske poštanske unije užim savezima, državama članicama i ovlaštenim operaterima izuzete su od plaćanja svih poštarina. Međutim, država članica porijekla i njen ovlašteni operater imaju mogućnost naplate dodatnih avionskih naknada za ove potonje pošiljke.

2 Ratni zarobljenici i civilni zatvorenici

2.1 Pismonosne pošiljke, poštanski paketi i poštanske usluge plaćanja naslovljene na ratne zarobljenike ili koje su poslali ratni zarobljenici, bilo direktno ili putem ureda navedenih u Pravilniku Konvencije i Sporazumu o poštanskim uslugama plaćanja, oslobođene su svih poštarina, osim dopunske naknade za avionski prijevoz. Zarobljenici zaraćenih strana, internirani na neutralnoj zemlji, smatraju se ratnim zarobljenicima kada se radi o primjeni ove odredbe.

2.2 Odredbe pod 2.1 primjenjuju se i na pismonosne pošiljke, poštanske pakete i poštanske usluge plaćanja porijeklom iz drugih država adresirane na ili upućene od civilnih zatvorenika, kako je to definirano Ženevskom konvencijom od 12. 8. 1949. godine o zaštiti građanskih osoba u vrijeme rata, a koje se otpremaju direktno ili putem ureda navedenih u Pravilniku Konvencije i Sporazumu o poštanskim uslugama plaćanja.

2.3 Uredi navedeni u Pravilniku Konvencije i Sporazumu o poštanskim uslugama plaćanja isto tako uživaju pravo izuzeća od plaćanja poštarina za pismonosne pošiljke, poštanske pakete i poštanske usluge plaćanja koje se odnose na osobe pod 2.1 i 2.2, koje oni šalju ili primaju, bilo direktno ili kao posrednici.

2.4 Paketi težine do 5 kilograma su oslobođeni plaćanja poštarine. Granična težina se povećava do 10 kilograma u slučaju kada sadržaj paketa nije djeljiv ili za pakete naslovljene na kamp ili na povjerenika kampa radi raspodjele zarobljenicima.

2.5 U okviru obračuna troškova između ovlaštenih operatera, ne računaju se poštarine za službene pakete i pakete za ratne zarobljenike i civilne zatvorenike, osim dopunske naknade za avionski prijevoz avionskih paketa.

3 Pošiljke za slijepe osobe

3.1 Sve pošiljke za slijepe osobe ili pošiljke poslate nekoj organizaciji ili koje šalje neka organizacija za slijepe nekoj slijepoj osobi ili koje šalje slijepa osoba, izuzete su od svih poštarina, osim dopunske naknade za avionski prijevoz, do mjere u kojoj su te pošiljke kao takve dopuštene u državnoj usluzi ovlaštenog operatera.

3.2 U ovom članu:

3.2.1 slijepa osoba označava osobu koja je registrirana kao slijepa ili slabovidna u svojoj državi ili koja ispunjava definiciju Svjetske zdravstvene organizacije za slijepe ili slabovidne osobe;

3.2.2 organizacija za slijepe osobe je svaka institucija ili udruženje koje služi slijepim osobama ili ih službeno predstavlja;

3.2.3 pošiljke za slijepe osobe uključuju svako dopisivanje, literaturu u bilo kojem obliku, uključujući i zvučne zapise, te svu opremu ili pribor načinjene ili prilagođene kao pomoć slijepim osobama da prevladaju probleme koji proizlaze iz njihove sljepoće, kao što je određeno Pravilnikom.

Poglavlje IV

Osnovne i dodatne usluge

Član 17

Osnovne usluge

1 Države članice osiguravaju da njihovi ovlašteni operateri obavljaju prijem, usmjeravanje, prijenos i uručenje pismonosnih pošiljaka.

2 Pismonosne pošiljke koje sadrže samo dokumente su:

2.1 prioritetne i neprioritetne pošiljke, do 2 kilograma;

2.2 pisma, dopisnice i štampani papiri, do 2 kilograma;

2.3 pošiljke za slijepe osobe, do 7 kilograma;

2.4 posebne vreće koje sadrže novine, časopise, knjige i slične štampane dokumente za istog primatelja na istoj adresi, nazvane "M vreće", do 30 kilograma.

3 Pismonosne pošiljke koje sadrže robu su:

3.1 mali paketi, prioritetni i neprioritetni, do 2 kilograma;

3.2 pošiljke za slijepe osobe, do 7 kilograma, kako je navedeno u Pravilniku;

3.3 posebne vreće koje sadrže novine, časopise, knjige i slične štampane dokumente za istog primatelja na istoj adresi, nazvane "M vreće", do 30 kilograma, kako je navedeno u Pravilniku.

4 Pismonosne pošiljke razvrstavaju se kako prema brzini obrade pošiljaka tako i prema njihovom sadržaju, u skladu s Pravilnikom.

5 U sistemu razvrstavanja kao što je navedeno pod 4, pismonosne pošiljke mogu također biti razvrstane prema njihovom formatu, odnosno pisma malog formata (P), pisma velikog formata (G), pisma glomaznog formata (E) ili mali paketi (E). Granične vrijednosti veličine i težine su precizno navedene u Pravilniku.

6 Ograničenja težine veće od onih koje su navedene u paragrafu 2 primjenjuju se prema slobodnom izboru na određene kategorije pismonosnih pošiljaka u skladu s uvjetima propisanim u Pravilniku.

7 Države članice također su dužne osigurati da njihovi ovlašteni operateri obavljaju prijem, usmjeravanje, prijenos i uručenje poštanskih paketa do 20 kilograma.

8 Ograničenja težine preko 20 kilograma primjenjuju se prema slobodnom izboru na određene poštanske pakete, u skladu s uvjetima propisanim u Pravilniku.

Član 18

Dodatne usluge

1 Države članice obavezne su osigurati pružanje sljedećih dodatnih usluga:

1.1 uslugu preporučenog rukovanja za odlazne prioritetne i avionske pismonosne pošiljke za inostranstvo;

1.2 uslugu preporučenog rukovanja za sve dolazne preporučene pismonosne pošiljke iz inostranstva.

2 Države članice mogu osigurati pružanje sljedećih neobavezujućih dodatnih poštanskih usluga u okviru međusobne saradnje između ovlaštenih operatera koji su pristali pružati te usluge:

2.1 slanje pismonosnih pošiljaka i paketa s označenom vrijednosti;

2.2 slanje otkupnih pismonosnih pošiljaka i paketa;

2.3 praćenje uručenja pismonosnih pošiljaka;

2.4 lično uručenje preporučenih pismonosnih pošiljaka ili s označenom vrijednosti;

2.5 uručenje pismonosnih pošiljaka i paketa oslobođenih od plaćanja poštarine i naknada;

2.6 dostava lomljivih i glomaznih paketa;

2.7 usluga otpremanja većeg broja pošiljaka grupiranih u jednu koju šalje jedan pošiljatelj u inostranstvo;

2.8 usluga povrata robe koja uključuje povrat robe od primatelja izvornom pošiljatelju uz odobrenje primatelja.

3 Sljedeće tri dodatne usluge istovremeno sadrže obavezujući i neobavezujući dio:

3.1 usluga međunarodne pošiljke s plaćenim odgovorom (IBRS) je, u osnovi, neobavezujuća. Sve države članice ili njihovi ovlašteni operateri, međutim, obavezni su osigurati uslugu vraćanja za IBRS;

3.2 usluga međunarodnih kupona za odgovor koji su zamjenjivi u svakoj državi članici. Međutim, prodaja istih je neobavezujuća;

3.3 povratnica za preporučene pismonosne pošiljke, pakete i pošiljke s označenom vrijednosti. Sve države članice ili njihovi ovlašteni operateri primaju povratnice koje dolaze iz inostranstva. Međutim, pružanje ovih usluga za odlazne međunarodne pošiljke nije obavezujuće.

4 Ove usluge i njihove naknade opisane su u Pravilniku.

5 Kada se za dolje navedene sastavne dijelove usluga naplaćuju posebne naknade u domaćem prometu, ovlašteni operateri ovlašteni su naplatiti iste naknade i za međunarodne pošiljke, prema uvjetima određenim u Pravilniku:

5.1 uručenje malih paketa težine iznad 500 grama;

5.2 pismonosne pošiljke predate nakon isteka vremena za prijem;

5.3 pošiljke predate izvan redovnog radnog vremena šaltera;

5.4 prikupljanje pošiljaka na adresi pošiljatelja;

5.5 povlačenje pismonosnih pošiljaka izvan redovnog radnog vremena šaltera;

5.6 poste restante;

5.7 skladištenje pismonosnih pošiljaka težine iznad 500 grama (s izuzetkom pošiljaka za slijepe osobe), kao i paketa;

5.8 uručenje paketa, na osnovu obavijesti o prispijeću pošiljke;

5.9 pokrivanje rizika više sile;

5.10 uručenje pismonosnih pošiljaka izvan redovnog radnog vremena šaltera.

Poglavlje V

Zabrane i carinjenje

Član 19

Nedopuštene pošiljke. Zabrane

1 Opći dio

1.1 Pošiljke koje ne ispunjavaju uvjete propisane u Konvenciji i Pravilniku ne prihvataju se. Pošiljke poslate s ciljem izvršenja krivičnog djela ili s namjerom da se izbjegne cjelovito plaćanje odgovarajućih naknada također se ne prihvataju.

1.2 Izuzeci od zabrane iz ovog člana propisani su u Pravilniku.

1.3 Sve države članice ili njihovi ovlašteni operateri imaju mogućnost proširenja zabrana navedenih u ovom članu, koje postaju primjenjive odmah po uvrštenju u popis odgovarajućeg priručnika.

2 Zabrane u svim kategorijama pošiljaka

2.1 Zabranjeno je stavljati dolje navedene predmete u sve vrste pošiljaka:

2.1.1 narkotike i psihotropne tvari, prema odredbama Međunarodnog odbora za kontrolu narkotika, ili druge nedopuštene droge koje su zabranjene u državi odredišta;

2.1.2 nemoralne i opscene predmete;

2.1.3 krivotvorene ili piratske predmete;

2.1.4 druge predmete čiji je uvoz ili opticaj zabranjen u državi odredišta;

2.1.5 predmete, koji svojom prirodom ili pakiranjem mogu predstavljati opasnost za službene osobe ili javnost općenito ili uprljati ili oštetiti druge pošiljke, poštansku opremu ili dobra u vlasništvu treće strane;

2.1.6 dokumenti koji imaju značaj aktuelne ili lične prepiske u razmjeni između osoba koje nisu pošiljatelj i primatelj ili osoba koje žive s njima;

3 Opasna roba

3.1 Stavljanje opasne robe opisane u Konvenciji i Pravilniku zabranjeno je za sve kategorije pošiljaka.

3.2 Stavljanje eksplozivnih naprava i inertnog vojnog materijala, uključujući inertne granate, inertne projektile i druge slične predmete, kao i replike takvih naprava i predmeta, zabranjeno je u svim kategorijama pošiljaka.

3.3 U izuzetnim slučajevima, opasna se roba može primiti u okviru razmjene među državama članicama koje su se izjasnile da su voljne primiti ih, ili na uzajamnoj bazi ili u jednom smjeru, pod uvjetom da se poštuju domaći i međunarodni zakoni i pravila u pogledu prijevoza.

4 Žive životinje

4.1 Žive životinje su zabranjene za sve kategorije pošiljaka.

4.2 U izuzetnim slučajevima, dolje navedene životinje je dopušteno slati u pismonosnim pošiljkama, osim u pošiljkama s označenom vrijednosti:

4.2.1 pčele, pijavice i dudov svilac;

4.2.2 parazite i uništavatelje štetnih insekata namijenjene za kontrolu ovih insekata i u razmjeni između službeno priznatih institucija;

4.2.3 muhe iz porodice Drosophilidae za biomedicinska istraživanja u razmjeni između službeno priznatih institucija.

4.3 U izuzetnim slučajevima, slanje u paketima dopušteno je za niže navedene životinje:

4.3.1 žive životinje čiji je prijevoz poštom dozvoljen prema poštanskim propisima i/ili zakonima zainteresiranih država.

5 Stavljanje prepiske u pakete

5.1 Zabranjeno je stavljanje u poštanske pakete dolje navedenog:

5.1.1 prepiske, uz izuzetak arhivskog materijala, u razmjeni između osoba koje nisu ni pošiljatelj ni primatelj niti osobe koje s njima žive.

6 Kovanice, novčanice i drugi dragocjeni predmeti

6.1 Zabranjeno je slati kovanice, novčanice, devize ili bilo kakve vrijednosnice plative donositelju, putničke čekove, prerađenu ili neprerađenu platinu, zlato i srebro, drago kamenje, nakit ili druge dragocjene predmete:

6.1.1 u običnim pismonosnim pošiljkama bez označene vrijednosti;

6.1.1.1 međutim, ako domaći zakoni države porijekla i odredišta to dopuštaju, takvi se predmeti mogu slati u zatvorenim omotnicama kao preporučene pošiljke;

6.1.2 u običnim paketima bez označene vrijednosti, osim kada domaći zakoni države porijekla i odredišta to dopuštaju;

6.1.3 u običnim paketima bez označene vrijednosti u razmjeni između dviju država koje prihvataju pakete s označenom vrijednosti;

6.1.3.1 osim toga, svaka država članica ili ovlašteni operater može, prema slobodnom izboru, zabraniti slanje zlatnih poluga u običnim paketima ili paketima s označenom vrijednosti, porijeklom iz ili adresiranih u njihovu teritoriju ili u otvorenom tranzitu preko svoje teritorije; može se ograničiti stvarna vrijednost takvih pošiljaka.

7 Tiskovina i pošiljke za slijepe osobe:

7.1 ne smiju nositi nikakav natpis ili element prepiske;

7.2 ne smiju sadržavati nikakvu poštansku marku ili oblik unaprijed plaćene poštarine, poništene ili neponištene, niti bilo kakav papir koji predstavlja novčanu vrijednost, osim u slučajevima kada pošiljka sadrži kao prilog karticu, omotnicu ili omot i koja sadrži adresu pošiljatelja pošiljke ili njegovog zastupnika u državi otpreme ili odredišta izvorne pošiljke.

8 Postupanje s nedopuštenim pošiljkama

8.1 Postupanje s nedopuštenim pošiljkama utvrđeno je Pravilnikom. Međutim, pošiljke koje sadrže predmete navedene pod 2.1.1, 2.1.2, 3.1 i 3.2 ni u kojem slučaju se ne otpremaju na njihovo odredište, uručuju primateljima ili vraćaju u mjesto porijekla. U slučaju kada se u tranzitu otkriju predmeti navedeni pod 2.1.1, s takvim se predmetima postupa u skladu sa zakonskim propisima države tranzita. U slučaju kada se tokom prijevoza otkriju predmeti navedeni pod 3.1 i 3.2, relevantni ovlašteni operater je ovlašten za uklanjanje tih predmeta iz pošiljke i za njihovo uništenje. Ovlašteni operater zatim može otpremiti preostalu pošiljku na njeno odredište, uz obavijest o uklanjanju nedopuštenog predmeta.

Član 20

Carinski pregled. Carinske naknade i drugi troškovi

1 Ovlašteni operateri država porijekla i odredišta ovlašteni su predati pošiljke na carinski pregled, u skladu sa zakonskim propisima svojih država.

2 Pošiljke predate na carinski pregled mogu biti terećene, u smislu poštanskog postupanja, naknadom za podnošenje na carinski pregled, čiji je iznos određen u Pravilniku. Ta naknada se naplaćuje isključivo za pošiljke podnesene na carinjenje i koje su opterećene carinskim naknadom ili terećene nekom drugom sličnom naknadom.

3 Ovlašteni operateri koji su dobili dopuštenje obavljati carinski postupak u ime korisnika, bilo da je u njegovo ime ili u ime ovlaštenog operatera države odredišta, mogu od korisnika naplatiti naknadu na osnovu stvarnih troškova postupka. Ta se naknada može naplatiti za sve pošiljke prijavljene carini u skladu s državnim zakonima, uključujući i one koje su izuzete od plaćanja carine. Korisnici moraju biti unaprijed jasno obaviješteni o odgovarajućoj naknadi.

4 Ovlaštenim operaterima je dopušteno naplatiti od pošiljatelja ili primatelja pošiljaka, u zavisnosti od slučaja, naknadu za carinu i sve druge moguće troškove.

Poglavlje VI Odgovornost

Član 21

Potražnice

1 Svaki ovlašteni operater obavezan je prihvatiti potražnice za pakete i preporučene pošiljke ili pošiljke s označenom vrijednosti koje je sam otpremio ili za one od svih drugih ovlaštenih operatera, pod uvjetom da je korisnik predočio potražnice u roku od šest mjeseci od sljedećeg dana nakon predaje pošiljke na otpremu. Slanje i obrada potražnica između ovlaštenih operatera vrši se pod uvjetima utvrđenim u Pravilniku. Period od šest mjeseci podrazumijeva odnos između podnositelja potražnice i ovlaštenih operatera i ne uključuje prijenos potražnica između ovlaštenih operatera.

2 Potražnice se ne naplaćuju. Međutim, dodatni troškovi u slučaju EMS otpreme su, u pravilu, na teret osobe koja je podnijela zahtjev.

Član 22

Odgovornost ovlaštenih operatera. Odštete

1 Opći dio

1.1 Osim u slučajevima predviđenim u članu 23, ovlašteni operateri odgovorni su za:

1.1.1 gubitak, krađu ili oštećenje preporučenih pošiljaka, običnih paketa (uz izuzetak paketa iz elektronske trgovine ["ECOMPRO paketi"], čije su specifikacije dodatno definirane u Pravilniku) i pošiljaka s označenom vrijednosti;

1.1.2 povrat preporučenih pošiljaka, pošiljaka s označenom vrijednosti i običnih paketa za koje nije naveden razlog neuručenja.

1.2 Ovlašteni operateri nisu odgovorni za pošiljke koje nisu navedene pod 1.1.1 i 1.1.2 ili ukoliko se radi o ECOMPRO paketima.

1.3 U svim ostalim slučajevima koji nisu predviđeni ovom konvencijom, ovlašteni operateri nisu odgovorni.

1.4 Ako je gubitak ili potpuno uništenje preporučene pošiljke, običnog paketa ili pošiljke s označenom vrijednosti nastao uslijed više sile za koju se ne plaća obeštećenje, pošiljatelj ima pravo na povrat naknade koju je platio kod predaje za slanje predmetne pošiljke, uz izuzetak naknade za osiguranje.

1.5 Iznos odštete ne smije biti veći od iznosa navedenih u Pravilniku.

1.6 U slučaju odgovornosti, posljedični gubici, gubitak dobiti ili moralna šteta ne uzimaju se u obzir za iznos isplate odštete.

1.7 Sve odredbe u vezi sa odgovornosti ovlaštenih operatera su stroge, obavezujuće i potpune. Ovlašteni operateri ni u kojem slučaju nisu odgovorni, čak ni u slučaju velikog propusta, izvan granica postavljenih ovom konvencijom i Pravilnikom.

2 Preporučene pošiljke

2.1 Ako je preporučena pošiljka izgubljena, potpuno umanjenog sadržaja ili potpuno oštećena, pošiljatelj ima pravo na odštetu kako je utvrđeno u Pravilniku. Ukoliko pošiljatelj zatraži iznos koji je manji od utvrđenog u Pravilniku, ovlašteni operateri mogu isplatiti taj manji iznos i primiti povrat iznosa po toj osnovi od drugih ovlaštenih operatera koji su uključeni.

2.2 Ako je preporučenoj pošiljci djelomično umanjen sadržaj ili je djelomično oštećena, pošiljatelj ima pravo na odštetu koja, u pravilu, odgovara stvarnoj vrijednosti umanjenog ili oštećenog dijela pošiljke.

3 Obični paketi

3.1 Ako je paket izgubljen, potpuno mu je umanjen sadržaj ili je potpuno oštećen, pošiljatelj ima pravo na odštetu kako je utvrđeno Pravilnikom. Ukoliko pošiljatelj zatraži iznos koji je manji od utvrđenog u Pravilniku, ovlašteni operateri mogu isplatiti taj manji iznos i primiti povrat iznosa po toj osnovi od drugih ovlaštenih operatera koji su uključeni.

3.2 Ako je sadržaj paketa djelomično umanjen ili je djelomično oštećen, pošiljatelj ima pravo na odštetu koja, u pravilu, odgovara stvarnoj vrijednosti umanjenog ili oštećenog dijela pošiljke.

3.3 Ovlašteni operateri mogu se sporazumjeti da u svojim uzajamnim odnosima primjenjuju iznos po paketu utvrđen u Pravilniku, bez obzira na težinu.

4 Pošiljke s označenom vrijednosti

4.1 Ako je pošiljka s označenom vrijednosti izgubljena, potpuno umanjenog sadržaja ili je potpuno oštećena, pošiljatelj ima pravo na odštetu koja odgovara, u principu, iznosu označene vrijednosti u SDR-ima.

4.2 Ako je pošiljci s označenom vrijednosti sadržaj djelomično umanjen ili djelomično oštećen, pošiljatelj ima pravo na odštetu koja, u pravilu, odgovara stvarnoj vrijednosti umanjenog ili oštećenog dijela pošiljke. Ona ne može, međutim, ni u kojem slučaju biti veća od iznosa označene vrijednosti u SDR-ima.

5 Ako je preporučena ili pismonosna pošiljka s označenom vrijednosti vraćena a razlog neuručenja nije naveden, pošiljatelj ima pravo samo na povrat dijela poštarine koji predstavlja trošak slanja pošiljke.

6 Ako je paket vraćen a razlog neuručenja nije naveden, pošiljatelj ima pravo na povrat poštarine koju je platio u državi porijekla i povrat troškova nastalih zbog vraćanja paketa iz države odredišta.

7 U slučajevima navedenim pod 2, 3 i 4, odšteta se izračunava u skladu s važećim cijenama predmeta ili robe iste vrste na istom mjestu i u isto vrijeme gdje i kada je pošiljka preuzeta za slanje, preračunato u SDR-ima. U nemogućnosti određivanja važeće cijene, odšteta se izračunava prema uobičajenoj vrijednosti predmeta ili robe procijenjene prema istim osnovama.

8 Kada se odšteta daje za gubitak, potpuno umanjenje sadržaja ili potpuno oštećenje preporučene pošiljke, običnog paketa ili pošiljke s označenom vrijednosti, pošiljatelj ili primatelj, u zavisnosti od slučaja, ima također pravo na povrat poštarine i naknada plaćenih za slanje pošiljke, osim na povrat dijela poštarine za preporuku ili trošak osiguranja. Isto se primjenjuje na preporučene pošiljke, obične pakete ili pošiljke s označenom vrijednosti koje je primatelj odbio primiti zbog njihovog lošeg stanja, a koje se pripisuje ovlaštenom operateru i uključuje njegovu odgovornost.

9 Bez obzira na odredbe pod 2, 3 i 4, primatelj ima pravo na odštetu za umanjeni sadržaj, oštećenje ili gubitak preporučene pošiljke, običnog paketa ili pošiljke s označenom vrijednosti, ako se pošiljatelj pisanim putem odrekne svojih prava u korist primatelja. To odricanje nije potrebno u slučajevima kada su pošiljatelj i primatelj ista osoba.

10 Ovlašteni operater države porijekla ima mogućnost isplatiti odštetu pošiljatelju u svojoj državi propisanu državnim zakonom za preporučene pošiljke i obične pakete, pod uvjetom

da ta odšteta nije manja od onih određenih pod 2.1 i 3.1. Isto se primjenjuje za odredišnog ovlaštenog operatera kada se odšteta isplaćuje primatelju. Međutim, i dalje se primjenjuju iznosi navedeni pod 2.1 i 3.1:

10.1 u slučaju žalbe protiv odgovornog ovlaštenog operatera;

10.2 ako se pošiljatelj odrekao svojih prava u korist primatelja.

11 Nikakve rezerve u vezi sa prekoračenjem rokova za potražnice i isplatom odštete ovlaštenim operaterima, uključujući rokove i uvjete propisane u Pravilniku, neće se obavljati, osim u slučaju bilateralnog sporazuma.

Član 23

Nepostojanje odgovornosti država članica i ovlaštenih operatera

1 Ovlašteni operateri prestaju biti odgovorni za preporučene pošiljke, pakete i pošiljke s označenom vrijednosti koje su uručili prema uvjetima propisanima u svojim pravilnicima za pošiljke iste vrste. Odgovornost, međutim, i dalje postoji:

1.1 kada se krađa ili oštećenje otkriju prije ili tokom uručenja pošiljke;

1.2 kada, ako to domaći propisi dopuštaju, primatelj, u slučaju vraćanja pošiljke na polazište, stavi primjedbe tokom uručenja pošiljke umanjenog sadržaja ili oštećene;

1.3 kada je, ako to domaći propisi dopuštaju, preporučena pošiljka ubačena u kućni poštanski sandučić, a primatelj izjavi da nije primio pošiljku;

1.4 kada primatelj ili, u slučaju vraćanja pošiljke na polazište, pošiljatelj paketa ili pošiljke s označenom vrijednosti, bez obzira na propisno potvrđeno uručenje, stavi primjedbu bez odlaganja ovlaštenom operateru koji je obavio uručenje da je ustanovio krađu ili štetu. Dužan je podnijeti dokaz da krađa ili oštećenje nije nastalo nakon uručenja. Pojam "bez odlaganja" tumači se u skladu s domaćim zakonskim propisima.

2 Države članice i ovlašteni operateri ne snose odgovornost:

2.1 u slučaju više sile, prema članu 18, 5.9;

2.2 kada ne mogu preuzeti odgovornost za pošiljku zbog uništenja službene evidencije zbog više sile, pod uvjetom da drugačije nije moguće utvrditi dokaz njihove odgovornosti;

2.3 kada je gubitak ili šteta nastala greškom ili zbog nemara pošiljatelja ili je proizašla iz vrste sadržaja;

2.4 kada se radi o pošiljkama koje su obuhvaćene zabranama propisanim u članu 19;

2.5 u slučaju zapljene, na osnovu zakona odredišne države, prema obavijesti države članice ili ovlaštenog operatera te države;

2.6 kada se radi o pošiljkama s označenom vrijednosti na kojima je lažno navedena veća vrijednost od stvarne vrijednosti sadržaja;

2.7 kada pošiljatelj nije sačinio potražnicu u roku od šest mjeseci računajući od dana koji slijedi nakon predaje pošiljke;

2.8 kada se radi o paketima ratnih zarobljenika i civilnih zatvorenika;

2.9 kada se sumnja da pošiljatelj postupa s namjerom prevare u cilju dobivanja odštete.

3 Države članice i ovlašteni operateri ne preuzimaju nikakvu odgovornost za carinska deklaracije bez obzira u kojem su obliku sastavljene, kao ni za odluke carinskih službi donesene prilikom podnošenja pošiljaka na carinski pregled.

Član 24

Odgovornost pošiljatelja

1 Pošiljatelj pošiljke odgovoran je za fizičke povrede nanesene poštanskim radnicima i za sve štete izazvane na drugim pošiljkama kao i na poštanskoj opremi zbog otpreme sadržaja nedopuštenih u prometu ili zbog nepoštivanja uvjeta kod prijema pošiljaka.

2 U slučaju oštećenja drugih pošiljaka, pošiljatelj je odgovoran uz ista ograničenja kao ovlašteni operateri.

3 Pošiljatelj ostaje odgovoran čak i ako je poštanski ured prihvatio takvu pošiljku.

4 Međutim, kada pošiljatelj ispuni uvjete za prijem pošiljaka, on nije odgovoran, u mjeri u kojoj je došlo do greške ili nemara ovlaštenih operatera ili prijevoznika u postupanju s pošiljkama nakon njihova preuzimanja.

Član 25

Naknada štete

1 Podložno pravu žalbe protiv odgovornog ovlaštenog operatera, obaveza plaćanja odštete i nadoknade poštarine i naknada je dužnost, u zavisnosti od slučaja, bilo ovlaštenog operatera države porijekla ili ovlaštenog operatera države odredišta.

2 Pošiljatelj može odustati od svog prava na odštetu u korist primatelja. U slučaju odustajanja, pošiljatelj ili primatelj može ovlastiti treću osobu da preuzme odštetu, ukoliko to dopuštaju domaći zakonski propisi.

Član 26

Mogućnost povrata odštete od pošiljatelja ili primatelja

1 Ako je, nakon isplate odštete, preporučena pošiljka, paket ili pošiljka s označenom vrijednosti ili dio njihovog sadržaja koji su se prethodno smatrali izgubljenim, pronađen, obavještava se pošiljatelj ili primatelj, u zavisnosti od slučaja, da pošiljku može preuzeti u roku od tri mjeseca uz povrat iznosa isplaćene odštete. Istovremeno ih se pita kome pošiljka treba biti uručena. U slučaju odbijanja ili izostanka odgovora u propisanom roku, isti se postupak ponavlja prema primatelju ili pošiljatelju, u zavisnosti od slučaja, pružajući toj osobi istovjetan rok za odgovor.

2 Ako pošiljatelj i primatelj odbiju preuzeti pošiljku ili ne odgovore u roku određenom u paragrafu 1, pošiljka postaje vlasništvo ovlaštenog operatera ili, gdje je to adekvatno, ovlaštenih operatera koji su snosili gubitak.

3 U slučaju naknadnog otkrića da pošiljka s označenom vrijednosti ima sadržaj za koji se utvrdi da je niže vrijednosti od isplaćene odštete, pošiljatelj ili primatelj, u zavisnosti od slučaja, dužan je vratiti iznos obeštećenja uz uručenje pošiljke, bez utjecaja na posljedice proizašle zbog lažnog označavanja vrijednosti.

Poglavlje VII

Naknada

A. Tranzitni troškovi

Član 27

Tranzitni troškovi

1 Zatvoreni zaključci i pošiljke u otvorenom tranzitu koje razmjenjuju dva ovlaštena operatera ili dva ureda iste države članice koristeći se sredstvima usluga jednog ili više drugih ovlaštenih operatera (usluge treće strane) podliježu plaćanju tranzitnih troškova. Oni sačinjavaju naknadu za usluge u vezi s kopnenim, pomorskim ili avionskim tranzitom. Taj princip također se primjenjuje za pogrešno poslate pošiljke i na pogrešno usmjerene zaključke.

B. Terminalni troškovi

Član 28

Terminalni troškovi. Opće odredbe

1 Prema izuzećima propisanim u Pravilniku, svaki ovlašteni operater koji primi pismonosne pošiljke od drugog ovlaštenog operatera ima pravo naplatiti od ovlaštenog operatera otpreme naknadu za troškove nastale prispijećem međunarodnih pošiljaka.

2 Za primjenu odredbi o plaćanju terminalnih troškova od njihovih ovlaštenih operatera, države i teritorije svrstane su u

skladu s popisom koji je u tu svrhu sastavio Kongres u svojoj Rezoluciji C 7/2016, kako slijedi:

2.1 države i teritorije u ciljnom sistemu prije 2010. (grupa I);

2.2 države i teritorije u ciljnom sistemu od 2010. i 2012. (grupa II);

2.3 države i teritorije u ciljnom sistemu od 2016. (grupa III);

2.4 države i teritorije u prijelaznom sistemu (grupa IV).

3 Odredbe ove konvencije o plaćanju terminalnih troškova su prijelazni aranžmani do usvajanja sistema naplate posebno određenog za svaku pojedinu državu na kraju prijelaznog perioda.

4 Pristup unutrašnjim uslugama. Direktni pristup

4.1 U principu, svaki ovlašteni operater države koja je bila u ciljnom sistemu prije 2010. omogućuje drugim ovlaštenim operaterima cijene, rokove i uvjete koje nudi u unutrašnjem prometu, pod istim uvjetima kao i svojim domaćim korisnicima. Ovlašteni operater sam odlučuje da li je ovlašteni operater države porijekla ispunio uvjete direktnog pristupa.

4.2 Ovlašteni operateri država u ciljnom sistemu prije 2010. čine dostupnim drugim ovlaštenim operaterima država koje su bile u ciljnom sistemu prije 2010. cijene, rokove i uvjete koje nude u okviru svojih usluga u unutrašnjem prometu, pod istim uvjetima kao svojim domaćim korisnicima.

4.3 Ovlašteni operateri država koje su se pridružile ciljnom sistemu od 2010. mogu odlučiti da ograničenom broju ovlaštenih operatera učine dostupnim uvjete ponuđene u okviru svoga unutrašnjeg prometa, na osnovu uzajamnosti, tokom probnog perioda od dvije godine. Nakon tog perioda, moraju odabrati hoće li obustaviti primjenu uvjeta ponuđenih u okviru svog unutrašnjeg prometa ili će na isti način nastaviti i svoje unutrašnje uvjete omogućiti svim ovlaštenim operaterima. Međutim, ako ovlašteni operateri država koje su se pridružile ciljnom sistemu od 2010. zatraže od ovlaštenih operatera država koje su bile u ciljnom sistemu prije 2010. primjenu uvjeta iz unutrašnjeg prometa, moraju svim ovlaštenim operaterima omogućiti sve cijene, rokove i uvjete koje nude u okviru svojih usluga u unutrašnjem prometu, pod istim uvjetima kao svojim domaćim korisnicima.

4.4 Ovlašteni operateri zemalja u prijelaznom sistemu mogu odlučiti da ne omoguće drugim ovlaštenim operaterima primjenu uvjeta ponuđenih u okviru svog unutrašnjeg prometa. Mogu, međutim, omogućiti primjenu uvjeta ponuđenih u okviru svog unutrašnjeg prometa, na osnovu uzajamnosti, tokom probnog perioda od dvije godine. Nakon tog perioda, moraju odabrati da ili obustave primjenu uvjeta ponuđenih u okviru svoga unutrašnjeg prometa ili da na isti način nastave i svoje unutrašnje uvjete omoguće svim ovlaštenim operaterima.

5 Terminalni troškovi naknada zasnivaju se na kvalitetu usluga u državi odredišta. Vijeće za poštansku operativu je na osnovu toga ovlašteno dodavati nagrade iznosima naknada navedenim u članovima 28bis, 29 i 30 zbog poticanja na učešće u sistemu praćenja i nagrađivanja ovlaštenih operatera za ostvarenje zadanih ciljeva kvaliteta. Vijeće za poštansku operativu također može odrediti kazne u slučaju nedovoljnog kvaliteta, ali naknada nije manja od minimalne naknade u skladu s članovima 29 i 30.

6 Svaki ovlašteni operater može se u cijelosti ili djelomično odreći plaćanja navedenog pod 1.

7 M vreće težine manje od 5 kilograma smatraju se da su težine od 5 kilograma u svrhu plaćanja terminalnih troškova. Terminalni troškovi koji se primjenjuju na M vreće su:

7.1 za 2018. godinu, 0,909 SDR-a po kilogramu;

7.2 za 2019. godinu, 0,935 SDR-a po kilogramu;

7.3 za 2020. godinu, 0,961 SDR-a po kilogramu;

7.4 za 2021. godinu, 0,988 SDR-a po kilogramu.

8 Za preporučene pošiljke plaća se dodatna naknada od 1,100 SDR-a po pošiljci za 2018. godinu, 1,200 SDR-a po pošiljci za 2019. godinu, 1,300 SDR-a po pošiljci za 2020. godinu i 1,400 SDR-a za 2021. Za pošiljke s označenom vrijednosti plaća se dodatna naknada od 1,400 SDR-a po pošiljci za 2018. godinu, 1,500 SDR-a po pošiljci za 2019. godinu, 1,600 SDR-a po pošiljci za 2020. godinu i 1,700 SDR-a za 2021. Vijeće za poštansku operativu ovlašteno je dopunjavati iznose naknada za ove usluge i druge dodatne usluge ako pružene usluge sadrže dodatna svojstva navedena u Pravilniku.

9 Za preporučene pošiljke i pošiljke s označenom vrijednosti koje nemaju barkodni identifikator ili koje imaju barkodni identifikator koji nije usklađen s Tehničkim standardom S10 Svjetske poštanske unije predviđena je dodatna naknada od 0,5 SDR-a po pošiljci, ako nije drugačije dogovoreno bilateralnim sporazumom.

10 Za potrebe plaćanja terminalnih troškova, pismonosne pošiljke poslate kao pošta u velikom broju u skladu s uvjetima određenim u Pravilniku označavaju se kao "pošta u velikom broju". Plaćanje za poštu u velikom broju utvrđuje se kako je navedeno u članovima 28bis, 29 i 30, kako je adekvatno.

11 Svaki ovlašteni operater može, na osnovu bilateralnog ili multilateralnog sporazuma, primijeniti druge sisteme plaćanja za namiru obračuna terminalnih troškova.

12 Ovlašteni operateri mogu, po vlastitom izboru, razmjenjivati neprioritetnu poštu primjenom popusta od 10% na iznos terminalnih troškova rate.

13 Odredbe koje se primjenjuju između ovlaštenih operatera država u ciljnom sistemu primjenjuju se na svakog ovlaštenog operatera države u prijelaznom sistemu koja objavi da želi pristupiti ciljnom sistemu. Vijeće za poštansku operativu može utvrditi prijelazne mjere u Pravilniku. Potpune odredbe ciljnog sistema mogu se cjelovito primijeniti na bilo kojeg novog ovlaštenog operatera koji izjavi da želi u potpunosti podlijegati tim odredbama, bez prijelaznih mjera.

Član 28bis

Terminalni troškovi. Samostalno utvrđivanje iznosa za glomazne (E) i male pakete (E) pismonosnih pošiljaka

1 Počevši od iznosa na snazi za 2021. i nakon te godine i bez obzira na članove 29 i 30, ovlašteni operateri mogu obavijesti Međunarodni ured do 1. juna godine koja prethodi godini u kojoj bi se samostalno utvrđeni iznosi primjenjivali o samostalno utvrđenom iznosu po pošiljci i samostalno utvrđenom iznosu po kilogramu, izraženim u lokalnoj valuti, koji se primjenjuju za glomazne (E) i male pakete (E) pismonosnih pošiljaka u narednoj kalendarskoj godini. Međunarodni ured na godišnjem nivou vrši konverziju tih samostalno utvrđenih iznosa u vrijednosti izraženoj u SDR-ima. Za izračun iznosa u SDR-ima, Međunarodni ured koristi prosječni mjesečni devizni kurs za period od 1. januara do 31. maja godine koja prethodi godini za koju bi samostalno utvrđeni iznosi bili primjenjivi. O tako utvrđenim iznosima Međunarodni ured obavještava cirkularnim dopisom najkasnije 1. jula godine koja prethodi godini u kojoj bi se ti samostalno utvrđeni iznosi primjenjivali. Samostalno utvrđeni iznosi za glomazne (E) i male pakete (E) pismonosnih pošiljaka zamjenjuju se kako je adekvatno u svakom referentnom izračunu ili izračunu iznosa koji se odnosi na glomazne (E) i male pakete (E) pismonosnih pošiljaka na nekom drugom mjestu u Konvenciji ili Pravilniku. Pored toga, svaki ovlašteni operater podnosi Međunarodnom uredu svoje domaće iznose za jednake usluge za izračun odgovarajućih graničnih iznosa.

1.1 U skladu sa 1.2 i 1.3, samostalno utvrđeni iznosi:

1.1.1 za prosječni E format težine od 0,158 kilograma nisu veći od graničnih iznosa specifičnih za državu izračunatih u skladu s paragrafom 1.2;

1.1.2 zasnivaju se na 70%, ili primjenjivom procentu u paragrafu 6ter, domaće komadne naknade za pošiljke jednake glomaznim (E) i malim paketima (E) pismonosnih pošiljaka koju nudi ovlašteni operater u svojim domaćim uslugama i koja je na snazi od 1. juna godine koja prethodi godini u kojoj bi samostalno utvrđeni iznosi bili primjenjivi;

1.1.3 zasnivaju se na domaćoj komadnoj naknadi koja je na snazi za pošiljke u okviru domaće usluge ovlaštenog operatera koja ima utvrđenu maksimalnu veličinu i dimenzije oblika glomaznih (E) i malih paketa (E) pismonosnih pošiljaka;

1.1.4 dostupni su svim ovlaštenim operaterima;

1.1.5 primjenjuju se samo na glomazne (E) i male pakete (E) pismonosnih pošiljaka;

1.1.6 primjenjuju se na sve tokove glomaznih (E) i malih paketa (E) pismonosnih pošiljaka osim tokova glomaznih (E) i malih paketa (E) pismonosnih pošiljaka od država u prijelaznom sistemu do država u ciljnom sistemu te između država u prijelaznom sistemu, ako poštanski tokovi nisu veći od 100 tona godišnje;

1.1.7 primjenjuju se na sve tokove glomaznih (E) i malih paketa (E) pismonosnih pošiljaka osim tokova glomaznih (E) i malih paketa (E) pismonosnih pošiljaka između država u ciljnom sistemu od 2010., 2012. i 2016. i od onih država do država u ciljnom sistemu prije 2010. godine, ako poštanski tokovi nisu veći od 25 tona godišnje.

1.2 Samostalno utvrđeni iznosi po pošiljci i po kilogramu za glomazne (E) i male pakete (E) pismonosnih pošiljaka nisu veći od graničnih iznosa specifičnih za državu utvrđenih linearnom regresijom od 11 bodova, što odgovara 70%, ili primjenjivog procenta u paragrafu 6ter, prioritetnih komadnih iznosa jednakih domaćih usluga za glomazne (E) i male pakete (E) pismonosnih pošiljaka od 20 grama, 35 grama, 75 grama, 175 grama, 250 grama, 375 grama, 500 grama, 750 grama, 1.000 grama, 1.500 grama i 2.000 grama, bez poreza.

1.2.1 Utvrđivanje da li su samostalno utvrđeni iznosi veći od graničnih iznosa testiraju se po prosječnom prihodu koristeći najnoviji prosječni sastav jednog kilograma pošte u svijetu u kojem pošiljka E formata ima težinu od 0,158 kilograma. U slučajevima kada su samostalno utvrđeni iznosi veći od graničnih iznosa prosječnog E formata težine od 0,158 kilograma, primjenjuju se granični iznosi po pošiljci i po kilogramu; alternativno tome, odnosni ovlašteni operater može odabrati smanjiti svoje samostalno utvrđene iznose na nivo koji je u skladu s paragrafom 1.2.

1.2.2 Kada je dostupno više iznosa po paketu na osnovu debljine, manji domaći iznos koristi se za pošiljke do 250 grama, a veći domaći iznos koristi se za pošiljke teže od 250 grama.

1.2.3 Kada se zonski iznosi primjenjuju u jednakoj domaćoj usluzi, koristi se srednji iznos naveden u Pravilniku, a domaći iznosi za nepovezane zone isključuju se za utvrđivanje srednjeg iznosa. Alternativno tome, utvrđivanje zonskog iznosa koji će se koristiti može se zasnivati na stvarnoj ponderiranoj prosječnoj udaljenosti za dolazne glomazne (E) i male pakete (E) pismonosnih pošiljaka (za posljednju kalendarsku godinu).

1.2.4 Kada jednaka domaća usluga i iznos uključuju dodatna svojstva koja nisu dio osnovne usluge, tj. praćenje, potpis i usluge osiguranja, a ta svojstva prisutna su u svim pomacima težine navedenim u paragrafu 1.2, manji od odgovarajućeg domaćeg dodatnog iznosa, dodatnog iznosa ili predložene cijene u aktima Unije odbija se od domaćeg iznosa. Ukupan odbitak za sva dodatna svojstva ne može biti veći od 25% od domaćeg iznosa.

1.3 Kada granični iznosi specifični za državu izračunati u skladu s paragrafom 1.2 stvore prihod izračunat za E format pošiljke od 0,158 kilograma koji je manji od prihoda izračunatog za istu na osnovu iznosa navedenih ispod, samostalno utvrđeni iznosi nisu veći od sljedećih iznosa:

1.3.1 za 2020. godinu, 0,614 SDR-a po pošiljci i 1,381 SDR-a po kilogramu;

1.3.2 za 2021. godinu, 0,645 SDR-a po pošiljci i 1450 SDR-a po kilogramu;

1.3.3 za 2022. godinu, 0,677 SDR-a po pošiljci i 1,523 SDR-a po kilogramu;

1.3.4 za 2023. godinu, 0,711 SDR-a po pošiljci i 1,599 SDR-a po kilogramu;

1.3.5 za 2024. godinu, 0,747 SDR-a po pošiljci i 1,679 SDR-a po kilogramu;

1.3.6 za 2025. godinu, 0,784 SDR-a po pošiljci i 1,763 SDR-a po kilogramu.

1.4 Svi dodatni uvjeti i postupci za samostalno utvrđivanje iznosa primjenjivih na glomazne (E) i male pakete (E) pismonosnih pošiljaka utvrđuju se u Pravilniku. Sve druge odredbe Pravilnika koje se odnose na glomazne (E) i male pakete (E) pismonosnih pošiljaka također se primjenjuju na samostalno utvrđene iznose, osim ako nisu u skladu s ovim članom.

1.5 Ovlašteni operateri država u prijelaznom sistemu mogu primijeniti samostalno utvrđene iznose na osnovu uzorkovanja dolaznih tokova.

2 Pored graničnih iznosa utvrđenih pod 1.2, saopćeni samostalno utvrđeni iznosi nisu veći od maksimalnih prihoda utvrđenih za godine od 2021. do 2025., kako slijedi:

2.1 2021.: prihod izračunat na osnovu samostalno utvrđenih iznosa utvrđuje se na najnižoj stopi između graničnih iznosa specifičnih za državu i prihoda u 2020. za pošiljku E formata od 0,158 kilograma uvećamo za 15%;

2.2 2022.: prihod izračunat na osnovu samostalno utvrđenih iznosa utvrđuje se na najnižoj stopi između graničnih iznosa specifičnih za državu i prihoda u 2021. za pošiljku E formata od 0,158 kilograma uvećamo za 15%;

2.3 2023.: prihod izračunat na osnovu samostalno utvrđenih iznosa utvrđuje se na najnižoj stopi između graničnih iznosa specifičnih za državu i prihoda u 2022. za pošiljku E formata od 0,158 kilograma uvećamo za 16%;

2.4 2024.: prihod izračunat na osnovu samostalno utvrđenih iznosa utvrđuje se na najnižoj stopi između graničnih iznosa specifičnih za državu i prihoda u 2023. za pošiljku E formata od 0,158 kilograma uvećamo za 16%;

2.5 2025.: prihod izračunat na osnovu samostalno utvrđenih iznosa utvrđuje se na najnižoj stopi između graničnih iznosa specifičnih za državu i prihoda u 2024. za pošiljku E formata od 0,158 kilograma uvećamo za 17%.

3 Za iznose na snazi u 2021. i narednim godinama, omjer između samostalno utvrđenog iznosa pošiljke i iznosa po kilogramu ne povećava se ili umanjuje za više od pet procenata u odnosu na omjer iz prethodne godine. Za ovlaštene operatere koji samostalno utvrđuju iznose prema paragrafu 6bis ili primjenjuju samostalno utvrđene iznose na recipročnoj osnovi prema paragrafu 6quater, omjer koji je na snazi u 2020. zasniva se na samostalno utvrđenom iznosu po pošiljci i po kilogramu utvrđenom od 1. 7. 2020.

4 Ovlašteni operateri koji odaberu da ne utvrde samostalno svoje iznose u skladu s ovim članom u potpunosti primjenjuju odredbe članova 29 i 30.

5 Za ovlaštene operatere koji su odabrali samostalno utvrditi svoje iznose za glomazne (E) i male pakete (E) pismonosnih pošiljaka u prethodnoj kalendarskoj godini i koji ne saopće drugačije samostalno utvrđene iznose za narednu godinu,

postojeći samostalno utvrđeni iznosi nastavljaju se primjenjivati dok ne ispune uvjete navedene u ovom članu.

6 Odnosni ovlašteni operater obavještava Međunarodni ured o svakom smanjenju domaćeg iznosa iz ovog člana.

6bis Sa stupanjem na snagu od 1. 7. 2020. i bez obzira na paragrafe 1 i 2, ovlašteni operater države članice koji je u 2018. primio godišnju količinu dolaznih pošiljaka ukupno veću od 75.000 tona (prema relevantnim službenim podacima podnesenim Međunarodnom uredu ili nekim drugim dostupnim službenim podacima koje procijeni Međunarodni ured) može samostalno utvrditi iznose za glomazne (E) i male pakete (E) pismonosnih pošiljaka, osim za tokove pismonosnih pošiljaka iz paragrafa 1.1.6 i 1.1.7. Taj ovlašteni operater također ima pravo da ne primijeni ograničenja maksimalnog povećanja prihoda navedena u paragrafu 2 za poštanske tokove, od i između njegove države i neke druge države.

6ter Ako nadležni organ koji vrši nadzor ovlaštenog operatera koji koristi gore navedenu mogućnost u paragrafu 6bis utvrdi da se, u svrhu pokrivanja svih troškova rukovanja i dostave glomaznih (E) i malih paketa (E) pismonosnih pošiljaka, samostalno utvrđeni iznos ovlaštenog operatera bilo koje godine nakon 2020. mora zasnivati na omjeru troška i iznosa koji je veći od 70% od domaćeg komadnog iznosa, onda omjer troška i iznosa za tog ovlaštenog operatera može biti veći od 70%, u skladu s ograničenjem da omjer troška i iznosa koji će se koristiti nije veći od jednog procenta od omjera troška i iznosa većeg od 70% ili da omjer troška i iznosa korištenog u izračunu samostalno utvrđenih iznosa koji su trenutno na snazi nije veći od 80%, te pod uvjetom da odnosni ovlašteni operater podnese sve prateće informacije uz obavijest Međunarodnom uredu prema paragrafu 1. Ako takav ovlašteni operater poveća svoj omjer troška i iznosa na osnovu takvog utvrđivanja nadležnog organa, obavještava Međunarodni ured o tom omjeru za objavu do 1. marta godine koja prethodi godini u kojoj se taj omjer primjenjuje. Dodatne specifikacije o troškovima i prihodima koji će se koristiti za izračun specifičnog omjera troška i iznosa utvrđuju se u Pravilniku.

6quater Kada ovlašteni operater države članice pozove na paragraf 6bis, svi drugi odgovarajući ovlašteni operateri, osim onih s tokovima navedenim u paragrafima 1.1.6 i 1.1.7, mogu učiniti isto u odnosu na gore navedenog ovlaštenog operatera.

6quinquies Svaki ovlašteni operater koji se pozove na mogućnost navedenu u paragrafu obavezan je, u kalendarskoj godini stupanja na snagu početnih iznosa, platiti iznos Uniji za pet uzastopnih godina (od kalendarske godine primjene mogućnosti navedene iznad pod 6bis), od 8 miliona CHF godišnje, za ukupno 40 miliona CHF. Nikakvo drugo plaćanje ne očekuje se za samostalno utvrđivanje iznosa u skladu s ovim paragrafom nakon zaključenja petogodišnjeg perioda.

6quinquies.1 Iznos naveden iznad isključivo se dodjeljuje u skladu sa sljedećom metodologijom: 16 miliona CHF dodjeljuje se za vezani fond Unije za realizaciju projekata namijenjenih elektronskim podacima i poštanskoj sigurnosti prema uvjetima sporazuma zaključenog između navedenog ovlaštenog operatera i Unije; a 24 miliona CHF dodjeljuje se za vezani fond u svrhu finansiranja dugotrajnih obaveza Unije, kako detaljno definira Upravno vijeće, prema istim uvjetima sporazuma zaključenog između navedenog ovlaštenog operatera i Unije.

6quinquies.2 Iznos naveden u ovom paragrafu ne primjenjuje se na one ovlaštene operatere države članice koji primjenjuju samostalno utvrđene iznose recipročno prema paragrafu 6quater na osnovu toga što je neki drugi ovlašteni operater iskoristio mogućnost samostalnog utvrđivanja iznosa u skladu s paragrafom 6bis.

6quinquies.3 Ovlašteni operater koja plaća iznos obavještava Međunarodni ured svake godine o tome kako će iznos od 8 miliona CHF godišnje biti dodijeljen, pod uvjetom da ukupno pet godišnjih dodjela bude raspoređeno kako je navedeno iznad, u skladu s navedenim sporazumom. Ovlašteni operater koji koristi mogućnost samostalnog utvrđivanja iznosa u skladu s paragrafom 6bis dobit će adekvatan izvještaj o rashodima koji se odnose na uplaćeni iznos, u skladu s ovim paragrafom, prema uvjetima sporazuma zaključenog između navedenog ovlaštenog operatera i Unije.

6sexies Ako ovlašteni operater koristi mogućnost samostalnog utvrđivanja iznosa u skladu s paragrafom 6bis ili ako ovlašteni operater recipročno primjenjuje samostalno utvrđeni iznos prema paragrafu 6quater, onda istovremeno s uvođenjem samostalno utvrđenih iznosa taj ovlašteni operater treba razmotriti staviti na raspolaganje ovlaštenim operaterima pošiljateljima iz države članice Svjetske poštanske unije, na nediskriminativnoj osnovi, proporcionalno prilagođene cijene za količinu i udaljenost, u mjeri u kojoj je to izvodivo i dostupno u objavljenoj domaćoj usluzi za slične usluge države primatelja prema uzajamno usaglašenom bilateralnom komercijalnom sporazumu, u okviru pravila državnog regulatornog organa.

7 Nikakva rezerva nije primjenjiva na ovaj član.

Član 29

Terminalni troškovi. Odredbe koje se primjenjuju na poštanske tokove između ovlaštenih operatera država u ciljnom sistemu

1 Naknade za pismonosne pošiljke, uključujući pošiljke u velikom broju, ali isključujući M vreće i IBRS pošiljke, utvrđuju se na osnovu primjene cijene po pošiljci i po kilogramu, što odražava troškove obrade u državi odredišta. Cijene koje se primjenjuju u unutrašnjem prometu u okviru univerzalne usluge služe za izračun iznosa terminalnih troškova.

2 Iznosi terminalnih troškova u ciljnom sistemu računaju se uzimajući u obzir razvrstavanje pošiljaka po njihovom formatu, kako je propisano u članu 17.5 Konvencije.

3 Ovlašteni operateri u ciljnom sistemu razmjenjuju pošiljke razvrstane prema formatu u skladu s uvjetima određenim u Pravilniku.

4 Plaćanje za IBRS pošiljke obavlja se kako je propisano u Pravilniku.

5 Iznosi po pošiljci i po kilogramu odvojeni su za male (P) i velike (G) pismonosne pošiljke i glomazne (E) i male pakete (E) pismonosnih pošiljaka. Izračunavaju se na osnovu 70% troškova za malu pismonosnu pošiljku od 20 grama (P) i za veliku pismonosnu pošiljku od 175 grama (G), bez PDV-a ili drugih naknada. Za glomazne (E) i male pakete (E) pismonosnih pošiljaka, izračunavaju se na osnovu iznosa za pošiljke malog P i velikog G formata od 375 grama, bez PDV-a ili drugih naknada.

6 Vijeće za poštansku operativu određuje uvjete koji se primjenjuju za izračun cijena, kao i za operativne, statističke i obračunske postupke za razmjenu pošte razvrstane prema formatu.

7 Osim za iznose terminalnih troškova koji se primjenjuju na glomazne (E) i male pakete (E) pismonosnih pošiljaka za 2020. godinu, cijene koje se primjenjuju na tokove između zemalja u ciljnom sistemu u određenoj godini ne rastu više od 13% u prihodu terminalnih troškova za pismonosne pošiljke u P/G formatu od 37,6 grama i u E formatu od 375 grama, u poređenju s prethodnom godinom.

8 Iznosi koji se primjenjuju na tokove pošte između država u ciljnom sistemu prije 2010. za male (P) i velike (G) pismonosne pošiljke ne mogu biti veći od:

8.1 za 2018. godinu, 0,331 SDR-a po pošiljci i 2,585 SDR-a po kilogramu;

8.2 za 2019. godinu, 0,341 SDR-a po pošiljci i 2,663 SDR-a po kilogramu;

8.3 za 2020. godinu, 0,351 SDR-a po pošiljci i 2,743 SDR-a po kilogramu;

8.4 za 2021. godinu, 0,362 SDR-a po pošiljci i 2,825 SDR-a po kilogramu.

9 Iznosi koji se primjenjuju na tokove između država u ciljnom sistemu prije 2010. za glomazne (E) i male pakete (E) pismonosnih pošiljaka ne mogu biti veći od:

9.1 za 2018. godinu, 0,705 SDR-a po pošiljci i 1,584 SDR-a po kilogramu;

9.2 za 2019. godinu, 0,726 SDR-a po pošiljci i 1,632 SDR-a po kilogramu;

9.3 za 2020. godinu, 0,762 SDR-a po pošiljci i 1,714 SDR-a po kilogramu;

9.4 za 2021. godinu, 0,785 SDR-a po pošiljci i 1,765 SDR-a po kilogramu.

10 Iznosi koji se primjenjuju na tokove između država u ciljnom sistemu prije 2010. ili od 2010., 2012. i 2016. za male (P) i velike (G) pismonosne pošiljke ne mogu biti manji od:

10.1 za 2018. godinu, 0,227 SDR-a po pošiljci i 1,774 SDR-a po kilogramu;

10.2 za 2019. godinu, 0,233 SDR-a po pošiljci i 1,824 SDR-a po kilogramu;

10.3 za 2020. godinu, 0,240 SDR-a po pošiljci i 1,875 SDR-a po kilogramu;

10.4 za 2021. godinu, 0,247 SDR-a po pošiljci i 1,928 SDR-a po kilogramu.

11 Iznosi koji se primjenjuju na tokove između država u ciljnom sistemu prije 2010. ili od 2010., 2012. i 2016. za glomazne (E) i male pakete (E) pismonosnih pošiljaka ne mogu biti manji od:

11.1 za 2018. godinu, 0,485 SDR-a po pošiljci i 1,089 SDR-a po kilogramu;

11.2 za 2019. godinu, 0,498 SDR-a po pošiljci i 1,120 SDR-a po kilogramu;

11.3 za 2020. godinu, 0,614 SDR-a po pošiljci i 1,381 SDR-a po kilogramu;

11.4 za 2021. godinu, 0,645 SDR-a po pošiljci i 1,450 SDR-a po kilogramu;

11.5 za 2022. godinu, 0,677 SDR-a po pošiljci i 1,523 SDR-a po kilogramu;

11.6 za 2023. godinu, 0,711 SDR-a po pošiljci i 1,599 SDR-a po kilogramu;

11.7 za 2024. godinu, 0,747 SDR-a po pošiljci i 1,679 SDR-a po kilogramu;

11.8 za 2025. godinu, 0,784 SDR-a po pošiljci i 1,763 SDR-a po kilogramu.

12 Iznosi koji se primjenjuju na tokove između država u ciljnom sistemu od 2010. i 2012., kao i između tih država i država u ciljnom sistemu prije 2010. za male (P) i velike (G) pismonosne pošiljke ne mogu biti veći od:

12.1 za 2018. godinu, 0,264 SDR-a po pošiljci i 2,064 SDR-a po kilogramu;

12.2 za 2019. godinu, 0280 SDR-a po pošiljci i 2,188 SDR-a po kilogramu;

12.3 za 2020. godinu, 0,297 SDR-a po pošiljci i 2,319 SDR-a po kilogramu;

12.4 za 2021. godinu, 0,315 SDR-a po pošiljci i 2,458 SDR-a po kilogramu.

13 Iznosi koji se primjenjuju na tokove između država u ciljnom sistemu od 2010. i 2012., kao i između tih država i država u ciljnom sistemu prije 2010. za glomazne (E) i male pakete (E) pismonosnih pošiljaka ne mogu biti veći od:

13.1 za 2018. godinu, 0,584 SDR-a po pošiljci i 1,313 SDR-a po kilogramu;

13.2 za 2019. godinu, 0,640 SDR-a po pošiljci i 1,439 SDR-a po kilogramu;

13.3 za 2020. godinu, 0,762 SDR-a po pošiljci i 1,714 SDR-a po kilogramu;

13.4 za 2021. godinu, 0,785 SDR-a po pošiljci i 1,765 SDR-a po kilogramu.

14 Iznosi koji se primjenjuju na tokove između država u ciljnom sistemu od 2016., kao i između tih država i država u ciljnom sistemu prije 2010. ili od 2010. i 2012. za male (P) i velike (G) pismonosne pošiljke ne mogu biti veći od:

14.1 za 2018. godinu, 0,234 SDR-a po pošiljci i 1,831 SDR-a po kilogramu;

14.2 za 2019. godinu, 0,248 SDR-a po pošiljci i 1,941 SDR-a po kilogramu;

14.3 za 2020. godinu, 0,263 SDR-a po pošiljci i 2,057 SDR-a po kilogramu;

14.4 za 2021. godinu, 0,279 SDR-a po pošiljci i 2,180 SDR-a po kilogramu.

15 Iznosi koji se primjenjuju na tokove između država u ciljnom sistemu od 2016., kao i između tih država i država u ciljnom sistemu prije 2010. ili od 2010. i 2012. za glomazne (E) i male pakete (E) pismonosnih pošiljaka ne mogu biti veći od:

15.1 za 2018. godinu, 0,533 SDR-a po pošiljci i 1,198 SDR-a po kilogramu;

15.2 za 2019. godinu, 0,602 SDR-a po pošiljci i 1,354 SDR-a po kilogramu;

15.3 za 2020. godinu, 0,762 SDR-a po pošiljci i 1,714 SDR-a po kilogramu;

15.4 za 2021. godinu, 0,785 SDR-a po pošiljci i 1,765 SDR-a po kilogramu.

16 Za tokove pošiljaka manje od 50 tona godišnje između država koje su se pridružile ciljnom sistemu 2010. i 2012., kao i između tih država i država koje su bile u ciljnom sistemu prije 2010., komponente po kilogramu i po pošiljci pretvaraju se u ukupni iznos po kilogramu na osnovu prosječnog sastava pošiljke od 1 kilograma na svjetskom nivou, prema kojem pošiljke formata P i G format čine 8.16 pošiljke težine 0,31 kilograma, a pošiljke formata E čine 2,72 pošiljke težine 0,69 kilograma.

17 Za tokove manje od 75 tona godišnje 2018. i 2019. i manje od 50 tona godišnje 2020. i 2021. između država koje su se pridružile ciljnom sistemu 2016. ili kasnije, kao i između tih država i država koje su se pridružile ciljnom sistemu prije 2010. ili od 2010. i 2012., komponente po kilogramu i po pošiljci pretvaraju se u ukupan iznos po kilogramu na osnovu prosječnog sastava pošiljke od 1 kilograma na svjetskom nivou koji je naveden u paragrafu 16.

17bis Iznosi terminalnih troškova primjenjivi na glomazne (E) i male pakete (E) pismonosnih pošiljaka koji su samostalno utvrđeni u skladu s članom 28bis zamjenjuju iznose koji se odnose na glomazne (E) i male pakete (E) pismonosnih pošiljaka u ovom članu; na osnovu toga, odredbe iz paragrafa 7, 9, 11, 13 i 15 se ne primjenjuju.

18 Iznosi naknada za pošiljke u velikom broju poslate u države koje su u ciljnom sistemu prije 2010. utvrđuju se primjenom iznosa naknada po pošiljci i po kilogramu predviđenih u paragrafima 5 do 11 ili članu 28bis, kako je adekvatno.

19 Iznosi naknada za pošiljke u velikom broju poslate u države u ciljnom sistemu od 2010., 2012. i 2016. utvrđuju se primjenom iznosa naknada po pošiljci i po kilogramu predviđenih u paragrafima 5 i 10 do 15 ili članu 28bis, kako je adekvatno.

20 Nikakva rezerva nije primjenjiva na ovaj član.

Član 30

Terminalni troškovi. Odredbe koje se primjenjuju na poštanske tokove između ovlaštenih operatera država u prijelaznom sistemu

1 U pripremi za ulazak u ciljni sistem ovlaštenih operatera država u prijelaznom sistemu terminalnih troškova, plaćanje za pismonosne pošiljke, uključujući pošiljke u velikom broju, ali isključujući M vreće i IBRS pošiljke, utvrđuje se na osnovu iznosa cijene po pošiljci i po kilogramu.

1bis Osim iznosa terminalnih troškova primjenjivih na glomazne (E) i male pakete (E) pismonosnih pošiljaka koji su samostalno utvrđeni u skladu s članom 28bis, odredbe člana 29, paragrafa 1 do 3 i 5 do 7 primjenjuju se na obračun iznosa po pošiljci i po kilogramu primjenjivih na glomazne (E) i male pakete (E) pismonosnih pošiljaka od 2020. godine.

2 Plaćanje za IBRS pošiljke vrši se kako je opisano u Pravilniku.

3 Iznosi primjenjivi na tokove pošte prema, od i između država u prijelaznom sistemu za male (P) i velike (G) pismonosne pošiljke su:

3.1 za 2018. godinu, 0,227 SDR-a po pošiljci i 1,774 SDR-a po kilogramu;

3.2 za 2019. godinu, 0,233 SDR-a po pošiljci i 1,824 SDR-a po kilogramu;

3.3 za 2020. godinu, 0,240 SDR-a po pošiljci i 1,875 SDR-a po kilogramu;

3.4 za 2021. godinu, 0,247 SDR-a po pošiljci i 1,928 SDR-a po kilogramu.

4 Iznosi primjenjivi na tokove pošte prema, od i između država u prijelaznom sistemu za glomazne (E) i male pakete (E) pismonosnih pošiljaka su:

4.1 za 2018. godinu, 0,485 SDR-a po pošiljci i 1,089 SDR-a po kilogramu;

4.2 za 2019. godinu, 0,498 SDR-a po pošiljci i 1,120 SDR-a po kilogramu.

4bis Osim za iznose terminalnih troškova primjenjive na glomazne (E) i male pakete (E) pismonosnih pošiljaka koji su samostalno utvrđeni u skladu s članom 28bis i u skladu s 1bis iznad, iznosi koji se primjenjuju na tokove prema, od i između država u prijelaznom sistemu za glomazne (E) i male pakete (E) pismonosnih pošiljaka ne mogu biti manji od:

4bis.1 za 2020. godinu, 0,614 SDR-a po pošiljci i 1,381 SDR-a po kilogramu;

4bis.2 za 2021. godinu, 0,645 SDR-a po pošiljci i 1,450 SDR-a po kilogramu;

4bis.3 za 2022. godinu, 0,677 SDR-a po pošiljci i 1,523 SDR-a po kilogramu;

4bis.4 za 2023. godinu, 0,711 SDR-a po pošiljci i 1,599 SDR-a po kilogramu;

4bis.5 za 2024. godinu, 0,747 SDR-a po pošiljci i 1,679 SDR-a po kilogramu;

4bis.6 za 2025. godinu, 0,784 SDR-a po pošiljci i 1,763 SDR-a po kilogramu.

4ter Osim za iznose terminalnih troškova primjenjive na glomazne (E) i male pakete (E) pismonosnih pošiljaka koji su samostalno utvrđeni u skladu s članom 28bis i u skladu s 1bis iznad, iznosi koji se primjenjuju na tokove prema, od i između država u prijelaznom sistemu za glomazne (E) i male pakete (E) pismonosnih pošiljaka ne mogu biti veći od:

4ter.1 za 2020. godinu, 0,762 SDR-a po pošiljci i 1,714 SDR-a po kilogramu;

4ter.2 za 2021. godinu, 0,785 SDR-a po pošiljci i 1,765 SDR-a po kilogramu.

5 Osim za iznose terminalnih troškova primjenjive na glomazne (E) i male pakete (E) pismonosnih pošiljaka koji su samostalno utvrđeni u skladu s članom 28bis, za tokove manje od ograničenja navedenog u članu 29.16 ili 29.17 u 2018. i 2019. i manje od ograničenja od 100 tona 2020. i 2021. godine, komponente po kilogramu i po pošiljci pretvaraju se u jedan ukupni iznos naknade po kilogramu na osnovu prosječnog sastava pošiljke od 1 kilograma na svjetskom nivou kako slijedi:

5.1 za 2018. godinu, 4,472 SDR-a po kilogramu;

5.2 za 2019. godinu, 4,592 SDR-a po kilogramu;

5.3 za 2020. godinu, ne manje od 5,163 SDR-a po kilogramu i ne više od 5,795 SDR-a po kilogramu;

5.4 za 2021. godinu, ne manje od 5,368 SDR-a po kilogramu i ne više od 5,967 SDR-a po kilogramu.

6 Osim za iznose terminalnih troškova primjenjive na glomazne (E) i male pakete (E) pismonosnih pošiljaka koji su samostalno utvrđeni u skladu s članom 28bis, za tokove veće od ograničenja navedenog u članu 29.17 2018. i 2019. i veće od 100 tona 2020. i 2021. godine, primjenjuje se fiksna stopa po kilogramu ako ni ovlašteni operater porijekla niti ovlašteni operater odredišta ne zahtijevaju, u okviru revizijskog mehanizma, reviziju iznosa na osnovu stvarnog broja pošiljaka po kilogramu umjesto primjene na osnovu svjetskog prosjeka. Prikupljanje uzoraka za primjenu revizijskog mehanizma primjenjuje se u skladu s uvjetima navedenim u Pravilniku.

6bis Za poštanske tokove od i između država u prijelaznom sistemu manje od 100 tona i kada su iznosi terminalnih troškova primjenjivi na glomazne (E) i male pakete (E) pismonosnih pošiljaka samostalno utvrđeni u skladu s članom 28bis od ovlaštenog operatera odredišta, ukupan iznos od 5,368 SDR-a po kilogramu primjenjuje se 2021. godine.

6ter Za poštanske tokove prema, od i između država u prijelaznom sistemu iznad 100 tona kada su iznosi terminalnih troškova primjenjivi na glomazne (E) i male pakete (E) pismonosnih pošiljaka samostalno utvrđeni u skladu s članom 28bis i kada država odredišta odluči da ne uzima uzorke dolazne pošte, komponente po kilogramu i po pošiljci pretvaraju se u jedan ukupni iznos naknade po kilogramu na osnovu prosječnog sastava pošiljke od 1 kilograma kako je navedeno u članu 29.16.

6quater Osim za poštanske tokove opisane u paragrafu 6bis, iznosi terminalnih troškova primjenjivi na glomazne (E) i male pakete (E) pismonosnih pošiljaka samostalno utvrđeni u skladu s članom 28bis zamjenjuju iznose koji se odnose na glomazne (E) i male pakete (E) pismonosnih pošiljaka u ovom članu; na osnovu toga, odredbe iz paragrafa 4bis, 4ter i 5 se ne primjenjuju.

7 Sniženje ukupne naknade iz paragrafa 5 ne može zatražiti država u ciljnom sistemu od države u prijelaznom sistemu, osim ako ova druga zatraži izmjenu u suprotnom smjeru.

8 Za poštanske tokove prema, od i između država u prijelaznom sistemu ovlašteni operateri mogu poslati i primiti pošiljke razvrstane prema formatu na osnovu vlastitog izbora, u skladu s uvjetima iz Pravilnika. U slučaju razmjene pošiljaka razvrstanih prema formatu, primjenjuju se iznosi naknade iz paragrafa 3 i 4 ako ovlašteni operater odredišta odluči da ne utvrđuje iznose samostalno u skladu s članom 28bis.

9 Plaćanje za pošiljke u velikom broju ovlaštenim operaterima država u ciljnom sistemu utvrđuje se primjenom cijena po pošiljci i po kilogramu, kako je predviđeno u članu 28bis ili 29. Za primljene pošiljke u velikom broju ovlašteni operateri u prijelaznom sistemu mogu zatražiti plaćanje u skladu s paragrafima 3 i 4 iznad i članom 28bis, kako je adekvatno.

10 Nikakva rezerva nije primjenjiva na ovaj član.

Član 31

Fond za kvalitet usluga

1 Terminalni troškovi koje plaćaju sve države i teritorije državama svrstanim u kategoriju najmanje razvijenih država i uključenih u grupu IV za terminalne troškove i za potrebe Fonda za kvalitet usluga (QSF), osim za M vreće, IBRS pošiljke i

pošiljke u velikom broju, povećavaju se za 20% od naknada navedenih u članu 28bis ili 30 za finansiranje QSF-a u svrhu unapređenja kvaliteta usluge u tim državama. Takva plaćanja ne obavljaju se između jedne države grupe IV i druge države grupe IV.

2 Terminalni troškovi, osim za M vreće, IBRS pošiljke i pošiljke u velikom broju, koje plaćaju države i teritorije svrstane u grupu I državama svrstanim u grupu IV, osim najmanje razvijenih država navedenih u paragrafu 1 ovog člana, povećavaju se za 10% od naknada navedenih u članu 28bis ili 30 za finansiranje QSF-a u svrhu unapređenja kvaliteta usluge u tim državama.

3 Terminalni troškovi, osim za M vreće, IBRS pošiljke i pošiljke u velikom broju, koje plaćaju države i teritorije svrstane u grupu II državama svrstanim u grupu IV, osim najmanje razvijenih država navedenih u paragrafu 1 ovog člana, povećavaju se za 10% od naknada navedenih u članu 28bis ili 30 za finansiranje QSF-a u svrhu unapređenja kvaliteta usluge u tim državama.

4 Terminalni troškovi, osim za M vreće, IBRS pošiljke i pošiljke u velikom broju, koje plaćaju države i teritorije svrstane u grupu III državama svrstanim u grupu IV, osim najmanje razvijenih država navedenih u paragrafu 1 ovog člana, povećavaju se za 5% od naknada navedenih u članu 28bis ili 30 za finansiranje QSF-a u svrhu unapređenja kvaliteta usluge u tim državama.

5 Povećanje od 1%, obračunato na osnovu terminalnih troškova koje plaćaju države i teritorije svrstane u grupu I, II i III državama svrstanim u grupu III, osim za M vreće, IBRS pošiljke i pošiljke u velikom broju, uplaćuje se u zajednički fond koji je osnovan za unapređenje kvaliteta usluga u državama svrstanim u grupu II, III i IV i njime se upravlja u skladu s postupcima koje je utvrdilo Vijeće za poštansku operativu.

6 U skladu s primjenjivim postupcima koje je utvrdilo Vijeće za poštansku operativu, sav neiskorišteni iznos uplaćen u skladu s paragrafima 1, 2, 3 i 4 ovog člana i prikupljen tokom četiri godine koje prethode referentnim godinama QSF-a (2018. kao najranija referentna godina) prebacuje se također u zajednički fond naveden u paragrafu 5 ovog člana. U svrhu ovog paragrafa, samo sredstva koja nisu korištena za projekte unapređenja kvaliteta usluga koje je odobrio QSF u roku od dvije godine nakon prijema posljednjeg plaćanja iznosa davanja za bilo koji četverogodišnji period kako je utvrđeno iznad, prebacuju se u zajednički fond.

7 Kombinirani terminalni troškovi koji se uplaćuju u QSF za unapređenje kvaliteta usluge država u grupi IV podliježu iznosu od najmanje 20.000 SDR-a godišnje za svaku državu korisnicu. Dodatna sredstva potrebna da se dostigne taj minimalni iznos naplaćuju se od država iz grupa I, II i III razmjerno obimu razmijenjene pošte.

8 Vijeće za poštansku operativu donosi ili ažurira postupke za finansiranje projekata QSF-a najkasnije 2018. godine.

C. Naknade za poštanske pakete

Član 32

Naknade za kopneni i pomorski prijevoz poštanskih paketa

1 Uz izuzetak ECOMPRO paketa, paketi razmijenjeni između dva ovlaštena operatera podliježu plaćanju unutrašnjih kopnenih naknada obračunatih kombiniranjem osnovne naknade po paketu i osnovne naknade po kilogramu utvrđenih u Pravilniku.

1.1 Uzimajući u obzir navedene osnovne naknade, ovlašteni operateri mogu, također, biti ovlašteni za potraživanje dodatnih naknada po paketu i po kilogramu u skladu s odredbama iz Pravilnika.

1.2 Naknade navedene pod 1 i 1.1 plaća ovlašteni operater države porijekla, osim ako Pravilnik ne predviđa izuzetke od tog principa.

1.3 Unutrašnje kopnene naknade jedinstvene su za cijelu teritoriju svake države.

2 Paketi razmijenjeni između dva ovlaštena operatera ili između dva poštanska ureda iste države putem kopnenih službi jednog ili više drugih ovlaštenih operatera podliježu, u korist onim ovlaštenim operaterima koji učestvuju u kopnenom prijevozu, tranzitnim kopnenim naknadama utvrđenim u Pravilniku, razmjerno prema udaljenosti.

2.1 Za pakete u otvorenom tranzitu posredni ovlašteni operateri ovlašteni su potraživati pojedinačnu naknadu po pošiljci utvrđenu u Pravilniku.

2.2 Tranzitne kopnene naknade plaća ovlašteni operater države porijekla, osim ako Pravilnik ne predviđa izuzetke od tog principa.

3 Svaki ovlašteni operater koji učestvuje u pomorskom prijevozu paketa ovlašten je potraživati naknadu za pomorski prijevoz. Te naknade plaća ovlašteni operater države porijekla, osim ako Pravilnik ne predviđa izuzetke od tog principa.

3.1 Za svaki prijevoz pomorskim putem, pomorska naknada utvrđena je u Pravilniku razmjerno po udaljenosti.

3.2 Ovlašteni operateri mogu povećati za najviše 50% pomorsku naknadu obračunanu u skladu sa 3.1. S druge strane, mogu je i smanjiti prema vlastitoj procjeni.

D. Naknade za avionski prijevoz

Član 33

Osnovne naknade i odredbe u vezi s troškovima za avionski prijevoz

1 Osnovnu naknadu koja se primjenjuje za obračun između ovlaštenih operatera za troškove avionskog prijevoza odobrava Vijeće za poštansku operativu, a izračunava Međunarodni ured prema formuli navedenoj u Pravilniku. Naknade koje se primjenjuju za prijevoz paketa avionskim putem u okviru usluge povrata robe obračunavaju se prema odredbama utvrđenim u Pravilniku.

2 Izračun naknade za avionski prijevoz za zatvorene zaključke, prioritetne pošiljke, avionske pošiljke i avionske pakete u otvorenom tranzitu, pogrešno poslate pošiljke i pogrešno usmjerene zaključke, kao i odgovarajući način obračuna, opisan je u Pravilniku.

3 Naknade za avionski prijevoz na cijeloj udaljenosti leta snosi:

3.1 za zatvorene zaključke, ovlašteni operater države porijekla, uključujući kada te zaključke prevozi jedan ili više posrednih ovlaštenih operatera;

3.2 za prioritetne pošiljke i avionske pošiljke u otvorenom tranzitu, uključujući pogrešno poslate pošiljke, ovlašteni operater koji otprema ove pošiljke drugom ovlaštenom operateru.

4 Ova ista pravila primjenjuju se za pošiljke izuzete od plaćanja kopnenih i pomorskih tranzitnih troškova ako se prevoze avionom.

5 Svaki ovlašteni operater odredišta koji obavlja avionski prijevoz međunarodnih pošiljaka unutar svoje države ima pravo na naknadu dodatnih troškova proizašlih iz ovog prijevoza, pod uvjetom da je ponderirana prosječna udaljenost sektora leta veća od 300 kilometara. Vijeće za poštansku operativu može zamijeniti ponderiranu prosječnu udaljenost drugim odgovarajućim kriterijem. Osim kod sporazuma o besplatnom prijevozu, te naknade moraju biti istovjetne za sve prioritetne i avionske pošiljke porijeklom iz inostranstva, bez obzira da li se ta pošta ponovo otprema avionom ili ne.

6 Međutim, kada se terminalni troškovi koje naplaćuje ovlašteni operater odredišta zasnivaju izričito na stvarnim

troškovima, domaćim iznosima ili samostalno utvrđenim iznosima prema članu 28bis, nikakva dodatna naknada za unutrašnji avionski prijevoz se ne naplaćuje.

7 Ovlašteni operater odredišta isključuje, u svrhu izračunavanja ponderirane prosječne udaljenosti, težinu sve pošte za koju se izračunavanje terminalnih troškova zasnivalo na stvarnim troškovima, domaćim iznosima ili samostalno utvrđenim iznosima prema članu 28bis ovlaštenog operatera odredišta.

E. Podmirenje računa

Član 34

Posebne odredbe za podmirivanje računa i plaćanja u međunarodnoj poštanskoj razmjeni

1 Podmirivanje računa za radnje obavljene u skladu s ovom konvencijom (uključujući podmirivanje računa za prijevoz [otpremanje] poštanske pošiljke, poštanskih pošiljaka, podmirivanje računa za obradu poštanskih pošiljaka u državi odredišta i podmirivanje računa kao nadoknade za bilo kakav gubitak, krađu ili oštećenje poštanskih pošiljaka) zasniva se i vrši u skladu s odredbama Konvencije i drugim aktima Unije i ne zahtijeva pripremu bilo kakvih dokumenata od ovlaštenog operatera osim u slučajevima predviđenim u aktima Unije.

F. Utvrđivanje cijena i naknada

Član 35

Nadležnost Vijeća za poštansku operativu za određivanje cijena i naknada

1 Vijeće za poštansku operativu ovlašteno je određivati sljedeće cijene i naknade koje se naplaćuju od ovlaštenih operatera u skladu s uvjetima navedenim u Pravilniku:

1.1 tranzitni troškovi za rukovanje i prijevoz pismonosnih pošiljaka kroz jednu ili više država posrednica;

1.2 osnovne cijene i naknade za avionski prijevoz za prijevoz avionskih pošiljaka;

1.3 unutrašnje kopnene naknade za rukovanje svim paketima u domaćem prometu, uz izuzeće ECOMPRO paketa;

1.4 tranzitne kopnene naknade za rukovanje i prijevoz paketa kroz državu posrednicu;

1.5 pomorske naknade za prijevoz paketa morskim putem;

1.6 vanjske kopnene naknade za pakete kod pružanja usluga povrata robe.

2 Svaka revizija, provedena u skladu s metodologijom koja osigurava pravednu nadoknadu ovlaštenim operaterima koji pružaju usluge, mora se zasnivati na vjerodostojnim i reprezentativnim privrednim i finansijskim podacima. Svaka odluka o mogućim promjenama stupa na snagu od datuma koji odredi Vijeće za poštansku operativu.

Poglavlje VIII

Neobavezne usluge

Član 36

EMS i integrirana logistika

1 Države članice ili ovlašteni operateri mogu se međusobno dogovoriti da učestvuju u obavljanju dolje navedenih usluga koje su opisane u Pravilniku:

1.1 EMS, brza poštanska usluga za dokumente i robu, koja predstavlja, koliko god je moguće, najbržu poštansku uslugu u fizičkom obliku. Ova se usluga može pružati na osnovu standardnog multilateralnog ili bilateralnog sporazuma o EMS-u;

1.2 usluga integrirane logistike, koja u potpunosti odgovara potrebama korisnika u pitanjima logistike i uključuje faze prije i poslije fizičkog prijenosa robe i dokumenata.

Član 37

Elektronske poštanske usluge

1 Države članice ili ovlašteni operateri mogu se međusobno dogovoriti da učestvuju u dolje navedenim elektronskim poštanskim uslugama koje su opisane u Pravilniku:

1.1 elektronska pošta, koja je elektronska poštanska usluga koju ovlašteni operateri koriste za prijenos poruka i podataka elektronskim putem;

1.2 preporučena elektronska pošta, koja je sigurna elektronska poštanska usluga koja pruža dokaz o otpremi i dokaz o uručenju elektronske poruke, koristeći zaštićeni komunikacijski kanal za korisnike provjerenog identiteta;

1.3 elektronska poštanska potvrda, koja pruža jasan dokaz o nekom elektronskom događaju, u određenom obliku, u određenom vremenu, i koja uključuje jednu ili više strana;

1.4 elektronski poštanski sandučić, koji omogućava slanje elektronskih poruka od pošiljatelja provjerenog identiteta kao i uručenje i pohranu elektronskih poruka i obavijesti za primatelja provjerenog identiteta.

Poglavlje IX

Završne odredbe

Član 38

Uvjeti za odobrenje prijedloga u vezi s Konvencijom i Pravilnikom

1 Da bi postali izvršni, prijedlozi koji su podneseni Kongresu, a odnose se na ovu konvenciju, moraju biti odobreni većinom glasova država članica koje su prisutne, koje imaju pravo glasa i koje glasaju. Predstavnici najmanje polovine država članica zastupljenih na Kongresu koje imaju pravo glasa moraju biti prisutni u trenutku glasanja.

2 Da bi postali izvršni, prijedlozi koji se odnose na Pravilnik moraju dobiti odobrenje većine članica Vijeća za poštansku operativu koje imaju pravo glasa.

3 Da bi postali izvršni, prijedlozi podneseni između dva Kongresa, a koji se odnose na ovu konvenciju i njen Završni protokol, moraju dobiti:

3.1 dvije trećine glasova, s tim da je glasala najmanje polovina država članica Unije koje imaju pravo glasa, ako se radi o izmjenama i dopunama;

3.2 većinu glasova ako se radi o tumačenju odredbi.

4 Bez obzira na odredbe pod 3.1, svaka država članica čije zakoni još uvijek nisu usklađeni s predloženom izmjenom i dopunom može, u roku od devedeset dana od datuma prijema takve obavijesti, dati pisanu izjavu generalnom direktoru Međunarodnog ureda da nije u mogućnosti prihvatiti tu izmjenu i dopunu.

Član 39

Rezerve na Kongresu

1 Bilo koja rezerva koja nije u skladu s ciljem i svrhom Unije nije dopuštena.

2 Kao opće pravilo, države članice čija stajališta nisu prihvatile druge države članice moraju nastojati, koliko god je to moguće, prilagoditi svoje mišljenje mišljenju većine. Rezerva se stavlja samo ako je to apsolutno neophodno i uz primjereno obrazloženje.

3 Rezerva na bilo koji član ove konvencije predaje se Kongresu kao prijedlog u pisanom obliku na jednom od radnih jezika Međunarodnog ureda i u skladu s odgovarajućim odredbama Poslovnika o radu Kongresa.

4 Da bi proizveli učinak, prijedlozi koji sadrže rezerve moraju biti odobreni većinom koja je potrebna za izmjene i dopune člana na koji se rezerva odnosi.

5 U principu, rezerve se primjenjuju na osnovu uzajamnosti između države članice koja je rezervu stavila i drugih država članica.

6 Rezerva na ovu konvenciju unosi se u njen Završni protokol na osnovu prijedloga koji je odobrio Kongres.

Član 40

Stupanje na snagu i trajanje Konvencije

1 Ova konvencija stupa na snagu 1.1.2018. i ostaje na snazi do stupanja na snagu akata sljedećeg Kongresa.

U potvrdu toga, opunomoćenici vlada država članica potpisali su ovu konvenciju u jednom originalnom primjerku koji se pohranjuje kod generalnog direktora Međunarodnog ureda. Međunarodni ured Svjetske poštanske unije svakoj strani dostavlja po jedan njegov primjerak.

Sastavljeno u Ženevi, 26.9.2019.

Završni protokol Svjetske poštanske konvencije

Član

I. Vlasništvo nad poštanskim pošiljkama. Povlačenje iz pošte. Izmjena ili ispravka adrese

II. Poštanske marke

III. Predaja predmeta pismonosnih pošiljaka na otpremu u inostranstvu

IV. Cijene

V. Izuzetak od izuzetka plaćanja poštarine na pošiljke za slijepe

VI. Osnovne usluge

VII. Povratnica

VIII. Zabrane (pismonosne pošiljke)

IX. Zabrane (poštanski paketi)

X. Predmeti koji podliježu plaćanju carine

XI. Poštarina za podnošenje pošiljaka na carinski pregled

XII. Potražnice

XIII. Posebne unutrašnje kopnene naknade

XIV. Osnovne naknade i odredbe u vezi s troškovima za avionski prijevoz

XV. Posebne naknade

XVI. Nadležnost Vijeća za poštansku operativu za određivanje cijena i naknada

Završni protokol Svjetske poštanske konvencije

U trenutku potpisivanja Svjetske poštanske konvencije sklopljene na današnji dan, dolje potpisani opunomoćenici sporazumjeli su se o sljedećem:

Član I

Vlasništvo nad poštanskim pošiljkama. Povlačenje iz pošte. Izmjena ili ispravka adrese

1 Odredbe u članu 5.1 i 2 ne primjenjuju se na: Antigvu i Barbudu, (Kraljevinu) Bahrein, Barbados, Belize, Bocvanu, Brunej Darusalam, Kanadu, Hong Kong, Kinu, Dominiku, Egipat, Fidži, Gambiju, Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i Sjeverne Irske, Prekomorska područja Ujedinjenog Kraljevstva, Grenadu, Gvajanu, Irsku, Jamajku, Keniju, Kiribate, Kuvajt, Lesoto, Maleziju, Mauricijus, Nauru, Novi Zeland, Nigeriju, Papuu Novu Gvineju, Sveti Kristofor i Nevis, Svetu Luciju, Sveti Vincent i Grenadine, Samou, Sejšele, Sijera Leone, Singapur, Solomonska Ostrva, Svazi, (Ujedinjenu Republiku) Tanzaniju, Trinidad i Tobago, Tuvalu, Ugandu, Vanuatu i Zambiju.

2 Također, član 5.1 i 2 ne primjenjuju se na Austriju, Dansku i (Islamsku Republiku) Iran, čije unutrašnje zakonodavstvo ne dozvoljava povlačenje iz poštanskog ureda ili promjenu adrese prepiske, na zahtjev pošiljatelja, od trenutka kada je primatelj obaviješten o prispijeću pošiljke adresirane na njega.

3 Član 5.1 ne primjenjuje se na Australiju, Ganu i Zimbabve.

4 Član 5.2 ne primjenjuje se na Bahame, Belgiju, Irak, Mijanmar i Demokratsku Narodnu Republiku Koreju, čija zakonodavstva ne dopuštaju povlačenje iz pošte ili promjenu adrese pismonosne pošiljke na zahtjev pošiljatelja.

5 Član 5.2 ne primjenjuje se na Sjedinjene Američke Države.

6 Član 5.2 primjenjuje se na Australiju samo u onom dijelu člana koji je u skladu s unutrašnjim zakonodavstvom.

7 Bez obzira na član 5.2, Demokratska Republika Kongo, El Salvador, (Republika) Panama, Filipini i (Bolivarska Republika) Venecuela ovlaštene su ne vraćati poštanske pakete nakon što je primatelj postavio zahtjev za carinskim pregledom jer je to u suprotnosti s carinskim zakonima navedenih država.

Član II

Poštanske marke

1 Bez obzira na član 6.7, Australija, Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i Sjeverne Irske, Malezija i Novi Zeland obradit će pismonosne pošiljke i poštanske pakete koji sadrže poštansku marku koja, koristeći nove materijale ili tehnologije, ne odgovara njihovim mašinama za obradu pošte, samo na osnovu prethodnog dogovora s ovlaštenim operaterom države porijekla pošiljke.

Član III

Predaja predmeta pismonosnih pošiljaka na otpremu u inostranstvu

1 Australija, Austrija, Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i Sjeverne Irske, Grčka, Novi Zeland i Sjedinjene Američke Države zadržavaju pravo uvesti naknadu jednaku trošku nastalom za obavljeni posao, svakom ovlaštenom operateru koji, u skladu s odredbama člana 12.4, dostavi na raspolaganje pošiljke koje nisu izvorno bile otpremljene kao poštanske pošiljke od strane njegovih službi.

2 Bez obzira na član 12.4, Kanada zadržava pravo od ovlaštenog operatera države porijekla naplatiti najmanje toliki iznos koji će osigurati pokrivanje troškova nastalih iz rukovanja ovim pošiljkama.

3 Član 12.4 dopušta ovlaštenom operateru odredišta potraživati od ovlaštenog operatera otpreme odgovarajuću naknadu za pismonosne pošiljke predate na otpremu u inostranstvu u velikim količinama. Australija i Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i Sjeverne Irske zadržavaju pravo ograničiti svako takvo plaćanje na iznos koji je u skladu s odgovarajućom domaćom naknadom za jednake pošiljke u državi odredišta.

4 Član 12.4 dopušta ovlaštenom operateru odredišta da od ovlaštenog operatera otpreme zahtijeva odgovarajuću naknadu za uručenje pismonosnih pošiljaka predanih na otpremu u inostranstvu u velikim količinama. Sljedeće države članice zadržavaju pravo ograničiti takva plaćanja na iznose određene u Pravilniku za pošiljke u velikom broju: Bahami, Barbados, Brunej Darusalam, (Narodna Republika) Kina, Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i Sjeverne Irske, Prekomorska područja Ujedinjenog Kraljevstva, Grenada, Gvajana, Indija, Malezija, Nepal, Novi Zeland, Nizozemska, Nizozemski Antili i Aruba, Sveta Lucija, Sveti Vincent i Grenadini, Singapur, Šri Lanka, Surinam, Tajland i Sjedinjene Američke Države.

5 Bez obzira na rezervu pod 4, sljedeće države članice zadržavaju pravo primijeniti u potpunosti odredbe člana 12 Konvencije za poštu primljenu od država članica Unije: Argentina, Australija, Austrija, Azerbejdžan, Benin, Brazil, Burkina Faso, Kamerun, Kanada, Kipar, (Republika) Obala

[1] Izmjene i dopune Konvencije izvršene na vanrednom Kongresu u Ženevi 2019. stupaju na snagu 1.1.2020.

Bjelokosti, Danska, Egipat, Francuska, Grčka, Gvineja, (Islamska Republika) Iran, Izrael, Italija, Japan, Jordan, Libanon, Luksemburg, Mali, Maroko, Mauritanija, Monako, Norveška, Pakistan, Portugal, Ruska Federacija, Saudijska Arabija, Senegal, Švicarska, Sirijska Arapska Republika, Togo i Turska.

6 Primjenom člana 12.4, Njemačka zadržava pravo zahtijevati od države otpreme naknadu u visini iznosa koji bi primila od države u kojoj korisnik pošiljatelj ima prebivalište.

7 Bez obzira na rezerve u članu III, (Narodna Republika) Kina zadržava pravo ograničiti plaćanje za uručenje pismonosnih pošiljaka koje su predate na otpremu u inostranstvu u velikom broju na iznose odobrene u Konvenciji i u njenom Pravilniku za pošiljke u velikom broju.

8 Bez obzira na član 12.3, Austrija, Njemačka, Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i Sjeverne Irske, Lihtenštajn i Švicarska zadržavaju pravo zahtijevati od pošiljatelja ili, ako to ne uspije, od ovlaštenog operatera otpreme, naplatu unutrašnjih naknada.

Član IV
Cijene

1 Bez obzira na član 15, Australija, Bjelorusija, Kanada i Novi Zeland ovlaštene su naplatiti i druge naknade osim onih predviđenih u Pravilniku kada su takve naknade u skladu sa zakonima njihovih država.

2 Bez obzira na član 15, Brazil je ovlašten naplaćivati dodatnu poštarinu primateljima običnih pošiljaka koje sadrže robu i koje su morale biti pretvorene u praćene pošiljke zbog carinskih i sigurnosnih zahtjeva.

Član V
Izuzetak od izuzetka plaćanja poštarine na pošiljke za slijepe

1 Bez obzira na član 16, Indonezija, Sveti Vincent i Grenadini i Turska, koje ne dopuštaju izuzeće od plaćanja poštarina na pošiljke za slijepe u svom unutrašnjem prometu, mogu naplatiti poštarinu i naknade za posebne usluge koje ipak ne smiju biti veće od onih u njihovom unutrašnjem prometu.

2 Francuska primjenjuje odredbe člana 16 na pošiljke za slijepe u skladu s odredbama u svom državnom pravilniku.

3 Bez obzira na član 16.3, a u skladu s državnim zakonom, Brazil zadržava pravo smatrati da su pošiljke za slijepe samo one pošiljke kojima su pošiljatelj i/ili primatelj slijepa osoba i/ili organizacija za slijepe. Pošiljke koje ne zadovoljavaju ove uvjete podliježu plaćanju poštarine.

4 Bez obzira na član 16, Novi Zeland prihvaća kao pošiljke za slijepe za uručenje u Novom Zelandu samo one pošiljke koje su izuzete od plaćanja poštarine u njihovom unutrašnjem prometu.

5 Bez obzira na član 16, Finska, koja ne dopušta izuzeće od plaćanja poštarine za pošiljke za slijepe u svom unutrašnjem prometu prema definicijama iz člana 16 usvojenim na Kongresu, može naplatiti unutrašnju naknadu za pošiljke za slijepe koje imaju odredište u drugim državama.

6 Bez obzira na član 16, Kanada, Danska i Švedska dopuštaju izuzeće od plaćanja poštarine za pošiljke za slijepe unutar ograničenja određenih samo u onoj mjeri do koje to dopuštaju njihovi domaći zakoni.

7 Bez obzira na član 16, Island dopušta izuzeće od plaćanja poštarine za pošiljke za slijepe unutar ograničenja određenih njihovim domaćim zakonom.

8 Bez obzira na član 16, Australija prihvaća kao pošiljke za slijepe za uručenje u Australiji samo one pošiljke koje su izuzete od plaćanja poštarine u njenom unutrašnjem prometu.

9 Bez obzira na član 16, Australija, Austrija, Azerbejdžan, Kanada, Njemačka, Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i Sjeverne Irske, Japan, Švicarska i Sjedinjene Američke Države mogu naplatiti naknade za posebne usluge koje se primjenjuju na pošiljke za slijepe u njihovom unutrašnjem prometu.

Član VI Osnovne usluge

1 Bez obzira na odredbe člana 17, Australija ne prihvaća proširenje osnovnih usluga na uključivanje poštanskih paketa.

2 Odredbe člana 17.2.4 ne primjenjuju se na Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i Sjeverne Irske čiji državni zakoni zahtijevaju niže ograničenje težine. Zakonski propisi Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Sjeverne Irske o zaštiti zdravlja i sigurnosti ograničavaju težinu poštanskih vreća na 20 kilograma.

3 Bez obzira na član 17.2.4, Azerbejdžan, Kazahstan, Kirgistan i Uzbekistan ovlašteni su ograničiti maksimalnu težinu dolaznih i odlaznih M vreća na 20 kilograma.

4 Bez obzira na član 17, Island prihvaća pošiljke za slijepe samo u mjeri u kojoj je to propisano njegovim domaćim zakonima.

Član VII
Povratnica

1 Kanada i Švedska ovlaštene su ne primjenjivati član 18.3.3 u vezi s paketima budući da ne pružaju uslugu povratnice za pakete u vlastitom unutrašnjem prometu.

2 Bez obzira na član 18.3.3, Danska i Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i Sjeverne Irske zadržavaju pravo ne primati dolazne povratnice s obzirom na to da ne pružaju uslugu povratnice u vlastitom unutrašnjem prometu.

3 Bez obzira na član 18.3.3, Brazil je ovlašten primati dolazne povratnice samo kada se one mogu vratiti elektronskim putem.

Član VIII
Zabrane (pismonosne pošiljke)

1 U izuzetnim slučajevima, Demokratska Narodna Republika Koreja i Libanon ne prihvaćaju preporučene pošiljke koje sadrže kovanice, novčanice, vrijednosnice bilo koje vrste plative donositelju, putničke čekove, prerađenu ili neprerađenu platinu, zlato i srebro, drago kamenje, nakit ili druge dragocjene predmete. Nisu strogo obavezane odredbama Pravilnika u pogledu odgovornosti za slučaj krađe ili oštećenja preporučenih pošiljki, kao i kada su u pitanju pošiljke koje sadrže predmete od stakla ili lomljive predmete.

2 U izuzetnim slučajevima, Bolivija, (Narodna Republika) Kina, isključujući Posebno upravno područje Hong Kong, Irak, Nepal, Pakistan, Saudijska Arabija, Sudan i Vijetnam ne prihvaćaju preporučene pošiljke koje sadrže kovanice, novčanice, devize ili vrijednosnice bilo koje vrste plative donositelju, putničke čekove, prerađenu ili neprerađenu platinu, zlato i srebro, drago kamenje, nakit ili druge dragocjene predmete.

3 Mijanmar zadržava pravo neprihvaćanja pošiljaka s označenom vrijednosti koje sadrže dragocjene predmete navedene u članu 19.6 jer je to u suprotnosti s njihovim internim propisima.

4 Nepal ne prihvaća preporučene pošiljke ili pošiljke s označenom vrijednosti koje sadrže novčanice ili kovanice, osim na osnovu posebnog sporazuma u tu svrhu.

5 Uzbekistan ne prihvaća preporučene pošiljke ili pošiljke s označenom vrijednosti koje sadrže kovanice, novčanice, čekove, poštanske marke ili stranu valutu i ne prihvaća nikakvu odgovornost u slučaju gubitka ili oštećenja takvih pošiljaka.

6 (Islamska Republika) Iran ne prihvaća pismonosne pošiljke koje sadrže predmete koji su u suprotnosti s načelima islamske religije te zadržava pravo da ne prihvati pismonosne pošiljke (obične, preporučene ili s označenom vrijednosti) koje sadrže kovanice, novčanice, putničke čekove, prerađenu ili neprerađenu platinu, zlato i srebro, drago kamenje, nakit ili druge

dragocjene predmete te ne prihvaća odgovornost u slučaju gubitka ili oštećenja takvih pošiljaka.

7 Filipini zadržavaju pravo ne prihvatiti bilo koju vrstu pismonosne pošiljke (običnu, preporučenu ili s označenom vrijednosti) koja sadrži kovanice, novčanice ili vrijednosnice bilo koje vrste plative donositelju, putničke čekove, prerađenu ili neprerađenu platinu, zlato i srebro, drago kamenje ili druge dragocjene predmete.

8 Australija ne prihvaća poštanske pošiljke bilo koje vrste koje sadrže zlatne poluge ili novčanice. Također, ne prihvaća preporučene pošiljke za uručenje u Australiji, ili pošiljke u otvorenom tranzitu, koje sadrže dragocjenosti kao što su nakit, plemenite metale, drago ili poludrago kamenje, vrijednosnice, kovanice ili bilo koji oblik utrživih finansijskih instrumenata. Ona ne prihvaća nikakvu odgovornost za poslate pošiljke koje nisu u skladu s ovom rezervom.

9 (Narodna Republika) Kina, isključujući Posebno upravno područje Hong Kong, ne prihvaća pošiljke s označenom vrijednosti koje sadrže kovanice, novčanice, devize ili vrijednosnice bilo koje vrste plative donositelju i putničke čekove, u skladu sa svojim domaćim propisima.

10 Latvija i Mongolija zadržavaju pravo ne prihvatiti, u skladu sa svojim domaćim zakonima, obične, preporučene ili pošiljke s označenom vrijednosti koje sadrže kovanice, novčanice ili vrijednosnice plative donositelju i putničke čekove.

11 Brazil zadržava pravo ne prihvatiti obične, preporučene i pošiljke s označenom vrijednosti koje sadrže kovanice, novčanice u opticaju ili vrijednosnice bilo koje vrste plative donositelju.

12 Vijetnam zadržava pravo ne prihvatiti pismonosne pošiljke koje sadrže predmete ili robu.

13 Indonezija ne prihvaća preporučene ili pošiljke s označenom vrijednosti koje sadrže kovanice, novčanice, čekove, poštanske marke, stranu valutu ili vrijednosnice bilo koje vrste plative donositelju za uručenje u Indoneziji i ne prihvaća odgovornost u slučaju gubitka ili oštećenja takvih pošiljaka.

14 Kirgistan zadržava pravo ne prihvatiti pismonosne pošiljke (obične, preporučene, s označenom vrijednosti, male pakete) koji sadrže kovanice, novčanice ili vrijednosnice bilo koje vrste plative donositelju, putničke čekove, prerađenu ili neprerađenu platinu, zlato i srebro, drago kamenje, nakit ili druge dragocjene

predmete te ne prihvaća odgovornost u slučaju gubitka ili oštećenja takvih pošiljaka.

15 Azerbejdžan i Kazahstan ne prihvaćaju preporučene ili pošiljke s označenom vrijednosti koje sadrže kovanice, novčanice, doznake ili vrijednosnice bilo koje vrste plative donositelju, čekove, prerađene ili neprerađene plemenite metale, drago kamenje, nakit i druge dragocjene predmete ili devizne novčanice te ne prihvaćaju odgovornost u slučaju gubitka ili oštećenja takvih pošiljaka.

16 Moldavija i Ruska Federacija ne prihvaćaju preporučene ili pošiljke s označenom vrijednosti koje sadrže novčanice u opticaju, vrijednosnice (čekove) bilo koje vrste plative donositelju ili stranu valutu te ne prihvaćaju odgovornost u slučaju gubitka ili oštećenja takvih pošiljaka.

17 Bez obzira na član 19.3, Francuska zadržava pravo ne prihvatiti pošiljke koje sadrže robu, ako te pošiljke nisu u skladu s njenim državnim propisima ili međunarodnim propisima ili tehničkim uputama i uputama za pakiranje za avionski prijevoz.

18 Kuba zadržava pravo ne primiti, postupati, prenositi ili uručiti pismonosne pošiljke koje sadrže kovanice, novčanice, devize ili vrijednosnice bilo koje vrste plative donositelju, čekove, plemenite metale i drago kamenje, nakit ili druge dragocjene predmete, kao i bilo koju vrstu dokumenata, robe ili predmeta ako te pošiljke nisu u skladu s njenim državnim propisima, međunarodnim propisima ili tehničkim uputama i uputama za pakiranje za avionski prijevoz, te se odriče odgovornosti u slučaju krađe, gubitka ili oštećenja te vrste pošiljaka. Kuba zadržava pravo ne primiti pismonosne pošiljke koje podliježu plaćanju carine i sadrže robu koja je uvezena u državu ako njihova vrijednost nije u skladu s državnim propisima.

Član IX

Zabrane (poštanski paketi)

1 Mijanmar i Zambija ovlaštene su ne prihvatiti pakete s označenom vrijednosti koji sadrže dragocjenosti obuhvaćene članom 19.6.1.3.1 jer je to u suprotnosti s njihovim državnim propisima.

2 U izuzetnim slučajevima, Libanon i Sudan ne prihvaćaju pakete koji sadrže kovanice, novčanice ili vrijednosnice bilo koje vrste plative donositelju, putničke čekove, prerađenu ili neprerađenu platinu, zlato i srebro, drago kamenje ili druge dragocjene predmete ili one koji sadrže tečnosti ili lako zapaljive tečnosti ili predmete izrađene od stakla ili slično ili lomljive predmete. Njih ne obavezuju odgovarajuće odredbe Pravilnika.

3 Brazil je ovlašten ne prihvatiti pakete s označenom vrijednosti koji sadrže kovanice i novčanice u opticaju, kao ni bilo kakve vrijednosnice plative donositelju jer je to u suprotnosti s njihovim državnim propisima.

4 Gana je ovlaštena ne prihvatiti pakete s označenom vrijednosti koji sadrže kovanice i novčanice u opticaju jer je to u suprotnosti s njenim državnim propisima.

5 Osim predmeta iz člana 19, Saudijska Arabija je ovlaštena ne prihvatiti pakete koji sadrže kovanice, novčanice ili vrijednosnice bilo koje vrste plative donositelju, putničke čekove, prerađenu ili neprerađenu platinu, zlato i srebro, drago kamenje ili druge dragocjene predmete. Također, ne prihvaća pakete koji sadrže lijekove bilo koje vrste, osim ako je u prilogu recept koji je izdao nadležni ovlašteni organ, protivpožarne proizvode, tečne hemikalije ili predmete koji su u suprotnosti s načelima islamske religije.

6 Osim predmeta navedenih u članu 19, Oman ne prihvaća predmete koji sadrže:

6.1 lijekove bilo koje vrste, osim ako je u prilogu recept koji je izdao nadležni ovlašteni organ;

6.2 protivpožarne proizvode ili tečne hemikalije;

6.3 predmete koji su u suprotnosti s načelima islamske religije.

7 Osim predmeta navedenih u članu 19, (Islamska Republika) Iran ovlaštena je ne prihvatiti pakete koji sadrže predmete koji su u suprotnosti s načelima islamske religije te zadržava pravo da ne prihvati obične ili pakete s označenom vrijednosti koji sadrže kovanice, novčanice, putničke čekove, prerađenu ili neprerađenu platinu, zlato ili srebro, drago kamenje, nakit ili druge dragocjene predmete te ne prihvaća odgovornost u slučaju gubitka ili oštećenja takvih pošiljaka.

8 Filipini su ovlašteni ne prihvatiti bilo koju vrstu paketa koji sadrže kovanice, novčanice ili vrijednosnice bilo koje vrste plative donositelju, putničke čekove, prerađenu ili neprerađenu platinu, zlato i srebro, drago kamenje ili druge dragocjene predmete, ili koji sadrže tekućine ili lako zapaljive sadržaje ili predmete izrađene od stakla i slično ili lomljive predmete.

9 Australija ne prihvaća poštanske pošiljke bilo koje vrste koje sadrže zlatne poluge ili novac.

10 (Narodna Republika) Kina ne prihvaća obične pakete koji sadrže kovanice, novčanice ili vrijednosnice bilo koje vrste plative donositelju, putničke čekove, prerađenu ili neprerađenu platinu, zlato i srebro, drago kamenje ili druge dragocjene predmete. Nadalje, uz izuzeće Posebnog upravnog područja Hong Konga, ne prihvaćaju se paketi s označenom vrijednosti

koji sadrže kovanice, devize ili vrijednosnice bilo koje vrste plative donositelju i putničke čekove.

11 Mongolija zadržava pravo ne prihvatiti, u skladu sa svojim zakonima, pakete koji sadrže kovanice, novčanice ili vrijednosnice bilo koje vrste plative donositelju i putničke čekove.

12 Latvija ne prihvaća obične i pakete s označenom vrijednosti koji sadrže kovanice, novčanice, vrijednosnice (čekove) bilo koje vrste plative donositelju ili stranu valutu te ne prihvaća odgovornost u slučaju gubitka ili oštećenja takvih pošiljaka.

13 Moldavija, Ruska Federacija, Ukrajina i Uzbekistan ne prihvaćaju obične ili pakete s označenom vrijednosti koji sadrže novčanice u opticaju, vrijednosnice (čekove) bilo kakve vrste plative donositelju ili stranu valutu te ne prihvaćaju odgovornost u slučaju gubitka ili oštećenja takvih pošiljaka.

14 Azerbejdžan i Kazahstan ne prihvaćaju obične ili pakete s označenom vrijednosti koji sadrže kovanice, novčanice, doznake ili vrijednosnice bilo koje vrste plative donositelju, čekove, prerađene ili neprerađene plemenite metale, drago kamenje, nakit i druge dragocjene predmete ili stranu valutu te ne prihvaćaju odgovornost u slučaju gubitka ili oštećenja takvih pošiljaka.

15 Kuba zadržava pravo ne primiti, postupati, prenositi ili uručiti poštanske pakete koji sadrže kovanice, novčanice, devize ili vrijednosnice bilo koje vrste plative donositelju, čekove, plemenite metale i drago kamenje, nakit ili druge dragocjene predmete, kao i bilo koju vrstu dokumenata, robe ili predmeta ako te pošiljke nisu u skladu s državnim propisima ili međunarodnim propisima ili tehničkim uputama i uputama za pakiranje za avionski prijevoz te se odriče odgovornosti u slučaju umanjenja sadržaja, gubitka ili oštećenja te vrste pošiljaka. Kuba zadržava pravo ne primiti poštanske pakete koji podliježu plaćanju carine i sadrže robu koja je uvezena u državu ako njihova vrijednost nije u skladu s državnim propisima.

Član X

Predmeti koji podliježu plaćanju carine

1 Pozivajući se na član 19, Bangladeš i El Salvador ne prihvaćaju pošiljke s označenom vrijednosti koje sadrže predmete za koje se plaća carina.

2 Pozivajući se na član 19, Afganistan, Albanija, Azerbejdžan, Bjelorusija, Kambodža, Čile, Kolumbija, Kuba, Demokratska Narodna Republika Koreja, El Salvador, Estonija, Kazahstan, Latvija, Moldavija, Nepal, Peru, Ruska Federacija, San Marino, Turkmenistan, Ukrajina, Uzbekistan i (Bolivarijanska Republika) Venecuela ne prihvaćaju obične i preporučene pismonosne pošiljke koje sadrže predmete za koje se plaća carina.

3 Pozivajući se na član 19, Benin, Burkina Faso, (Republika) Obala Bjelokosti, Džibuti, Mali i Mauritanija ne prihvaćaju obične pismonosne pošiljke koje sadrže predmete za koje se plaća carina.

4 Bez obzira na odredbe pod 1 do 3, pošiljke koje sadrže serume, vakcine i hitno potrebne lijekove koje je teško nabaviti dopuštene su u svim slučajevima.

Član XI

Poštarina za podnošenje pošiljaka na carinski pregled

1 Gabon zadržava pravo naplaćivati od svojih korisnika poštarinu za podnošenje pošiljaka na carinski pregled.

2 Bez obzira na član 20.2, Australija, Brazil, Kanada, Kipar i Ruska Federacija zadržavaju pravo da od korisnika naplate poštarinu za podnošenje na carinski pregled za svaku pošiljku predanu carinskoj kontroli.

3 Bez obzira na član 20.2, Azerbejdžan, Grčka, Pakistan i Turska zadržavaju pravo da od korisnika naplate poštarinu za podnošenje na carinski pregled za svaku pošiljku podnesenu carini.

4 (Republika) Kongo i Zambija zadržavaju pravo da od korisnika naplate poštarinu za podnošenje paketa na carinski pregled.

Član XII

Potražnice

1 Bez obzira na član 21.2, Kabo Verde, Čad, Demokratska Narodna Republika Koreja, Egipat, Gabon, Prekomorska područja Ujedinjenog Kraljevstva, Grčka, (Islamska Republika) Iran, Kirgistan, Mongolija, Mijanmar, Filipini, Saudijska Arabija, Sudan, Sirijska Arapska Republika, Turkmenistan, Ukrajina, Uzbekistan i Zambija zadržavaju pravo naplaćivati od svojih korisnika poštarinu na potražnice za pismonosne pošiljke.

2 Bez obzira na član 21.2, Argentina, Austrija, Azerbejdžan, Mađarska, Litvanija, Moldavija, Norveška i Slovačka zadržavaju pravo naplaćivati posebnu poštarinu kada se nakon postupka poduzetog po potražnici utvrdi da je potražnica bila neopravdana.

3 Afganistan, Kabo Verde, Demokratska Republika Kongo, Egipat, Gabon, (Islamska Republika) Iran, Kirgistan, Mongolija, Mijanmar, Saudijska Arabija, Sudan, Surinam, Sirijska Arapska Republika, Turkmenistan, Ukrajina i Zambija zadržavaju pravo naplaćivati od korisnika poštarinu na potražnice za pakete.

4 Bez obzira na član 21.2, Brazil, (Republika) Panama i Sjedinjene Američke Države zadržavaju pravo naplaćivati od korisnika poštarinu za potražnice podnesene u vezi s pismonosnim pošiljkama i paketima otpremljenim iz država koje primjenjuju istu vrstu naplate poštarine potražnica u skladu s paragrafima 1 do 3 ovog člana.

Član XIII

Posebne unutrašnje kopnene naknade

1 Bez obzira na član 32, Afganistan zadržava pravo naplatiti posebnu dodatnu površinsku naknadu od 7,50 SDR-a po dolaznom paketu.

Član XIV

Osnovne naknade i odredbe u vezi s troškovima za avionski prijevoz

1 Bez obzira na odredbe člana 33, Australija zadržava pravo da na izlazne pakete poslate putem usluge povrata robe primijeni naknade za slanje avionom, utvrđene Pravilnikom ili na neki drugi način, uključujući bilateralne sporazume.

Član XV

Posebne naknade

1 Belgija, Norveška i Sjedinjene Američke Države mogu naplatiti veću površinsku naknadu za avionske pakete od one za površinske pakete.

2 Libanon je ovlašten za pakete do 1 kilograma naplatiti naknadu koja se primjenjuje za pakete preko 1 i do 3 kilograma.

3 (Republika) Panama je ovlaštena naplatiti 0,20 SDR-a po kilogramu za površinske pakete u tranzitu otpremljene avionom (S.A.L.).

Član XVI

Nadležnost Vijeća za poštansku operativu za određivanje cijena i naknada

1 Bez obzira na član 35.1.6, Australija zadržava pravo primijeniti vanjske površinske naknade za pakete poslate putem usluge povrata robe, bilo onako kako su utvrđene u Pravilniku li na neki drugi način, uključujući bilateralne sporazume.

U potvrdu toga, dolje navedeni opunomoćenici potpisali su ovaj protokol, koji ima istu snagu i istu valjanost kao da su

njegove odredbe unesene u tekst same Konvencije, te su ga potpisali u jednom originalnom primjerku koji se pohranjuje kod generalnog direktora Međunarodnog ureda. Međunarodni ured Svjetske poštanske unije svakoj strani dostavlja po jedan njegov primjerak.

Sastavljeno u Adis Abebi, 7. 9. 2018. godine

Član 3.

Ova Odluka će biti objavljena u "Službenom glasniku BiH - Međunarodni ugovori" na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku i stupa na snagu danom objave.

Broj 01-50-844-54/22
31. marta 2022. godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Šefik Džaferović, s. r.

Temeljem članka V 3. d) Ustava Bosne i Hercegovine i suglasnosti Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (Odluka broj PS BiH broj 01,02-21-1-1243/21 od 23. veljače 2022. godine), Predsjedništvo Bosne i Hercegovine na 25. sjednici, održanoj 31. ožujka 2022. godine, donijelo je

ODLUKU
O RATIFICIRANJU AKATA SVJETSKOG POŠTANSKOG SAVEZA USVOJENIH NA 3. IZVANREDNOM KONGRESU SVJETSKE POŠTANSKE UNIJE, ODRŽANOM 2019. GODINE U ŽENEVI

Članak 1.

Ratificiraju se Akti Svjetskog poštanskog saveza, usvojeni na 3. izvanrednom Kongresu Svjetske poštanske unije, održanom 2019. godine u Ženevi.

Članak 2.

Tekst Sporazuma u prevodu glasi:

ODLUKE
IZVANREDNOG KONGRESA U ŽENEVI 2019.

Završni tekstovi akata potpisanih u Ženevi i odluka, osim onih kojima se vrše izmjene i dopune akata, i prečišćene verzije tih akata

Bern, 2019.

Svjetska poštanska unija

Ovo izdanje treba navoditi pod sljedećom referencom:

Odluke izvanrednog Kongresa u Ženevi 2019.

Napomena o tiskanju tekstova usvojenih na izvanrednom Kongresu u Ženevi 2019. sadržanih u ovom izdanju.

Masna slova u tekstovima Drugog dodatnog protokola Konvencije znače amandmane usvojene na izvanrednom Kongresu u Ženevi 2019.

Nisu izvršene nikakve izmjene Pravilnika Kongresa ili Sporazuma o poštanskim platnim uslugama na izvanrednom Kongresu u Ženevi 2019.

Izjave koje su date o potpisivanju akata i prečišćenih verzija tih akata navedene su u Dijelu II. ovog izdanja u svrhu informacija; međutim, treba napomenuti da, sukladno članku 22 Ustava Svjetske poštanske unije, ti tekstovi, strogo govoreći, ne čine dio akata usvojenih ne Trećem izvanrednom kongresu u Ženevi.

Sadržaj
Lista kratica korištenih u odlukama izvanrednog Kongresa u Ženevi 2019.
Dio I. - Odluke izvanrednog Kongresa u Ženevi 2019. (uključujući izjave o potpisivanju akata)
Drugi dodatni protokol Svjetske poštanske konvencije
Izjave date o potpisivanju akata
Odluke izvanrednog Kongresa u Ženevi 2019., osim onih kojima se mijenjaju akti
Dio II. - Akti Unije dopunjeni na izvanrednom Kongresu u Ženevi 2019. (prečišćena verzija koja stupa na snagu 1.1.2020.)
Svjetska poštanska konvencija
Završni protokol Svjetske poštanske konvencije

Lista kratica korištenih u odlukama izvanrednog Kongresa u Ženevi 2019.

članak	Članak akta
C broj/godina	Odluka, rješenje, preporuka ili formalno mišljenje Kongresa
CA	Upravno vijeće
CA broj/godina	Odluka, rješenje, preporuka ili formalno mišljenje Upravnog vijeća
CC	Savjetodavni odbor
CEP broj/godina	Odluka, rješenje, preporuka ili formalno mišljenje Vijeća za poštansku operativu
Kongres - Doc	Dokument Kongresa
Const. ili Ustav	Ustav Svjetske poštanske unije
Konvencija	Svjetska poštanska konvencija
EMS	Brza pošta
Gen. Regs ili	Opći pravilnik Svjetske poštanske unije
Opći pravilnik	
IBRS	Usluga međunarodnog poslovnog odgovora
J	Dan slanja pošiljaka
M vreća	Vreća koju sačinjava pošiljatelj i koja sadrži tiskani materijal adresirana na jednog primatelja i za jedno odredište
POC	Vijeće za poštansku operativu
SDR	Specijalno pravo vučenja
UN	Ujedinjeni narodi
UPU ili Unija	Svjetska poštanska unija

Dio I. - Odluke izvanrednog Kongresa u Ženevi 2019. (uključujući izjave o potpisivanju akata)

Drugi dodatni protokol Svjetske poštanske konvencije

Izjave date o potpisivanju akata

Odluke izvanrednog Kongresa u Ženevi 2019., osim onih kojima se mijenjaju akti

Drugi dodatni protokol Svjetske poštanske konvencije

Drugi dodatni protokol Svjetske poštanske konvencije

Sadržaj

Članak

I. (Članak 28 dopunjen)	Terminalni troškovi. Opće odredbe
II. (Članak 28bis dodat)	Terminalni troškovi. Samostalno utvrđivanje iznosa za glomazne (E) i male pakete (E) pismovnih pošiljaka
III. (Članak 29 dopunjen)	Terminalni troškovi. Odredbe koje se primjenjuju na poštanske tokove između ovlaštenih operatera država u ciljnom sustavu
IV. (Članak 30 dopunjen)	Terminalni troškovi. Odredbe koje se primjenjuju na poštanske tokove između ovlaštenih operatera država u prijelaznom sustavu
V. (Članak 31 dopunjen)	Fond za kvalitetu usluga
VI. (Članak 33 dopunjen)	
VII.	Stupanje na snagu i trajanje Drugog dodatnog protokola Svjetske poštanske konvencije

Drugi dodatni protokol Svjetske poštanske konvencije

Opunomoćenici vlada država članica Svjetske poštanske unije, nakon sastanka na izvanrednom Kongresu u Ženevi, uzimajući u obzir članak 22.3 Ustava Svjetske poštanske unije zaključenog u Beču 10. 7. 1964. godine, u suglasnosti i prema članku 25.4 Ustava, sačinili su u ovom Drugom dodatnom protokolu sljedeće amandmane Svjetske poštanske konvencije usvojene u Istanbulu 6. 10. 2016. i dopunjene Dodatnim protokolom usvojenim u Adis Abebi 7. 9. 2018. godine.

Članak I.

(Članak 28 dopunjen)

Terminalni troškovi. Opće odredbe

1 Prema izuzećima propisanim u Pravilniku, svaki ovlašteni operater koji primi pismovne pošiljke od drugog ovlaštenog operatera ima pravo naplatiti od ovlaštenog operatera otpreme naknadu za troškove nastale prispijećem međunarodnih pošiljaka.

2 Za primjenu odredbi o plaćanju terminalnih troškova od njihovih ovlaštenih operatera, države i teritorije svrstane su sukladno popisu koji je u tu svrhu sastavio Kongres u svojoj Rezoluciji C 7/2016, kako slijedi:

2.1 države i teritoriji u ciljnom sustavu prije 2010. (skupina I.);

2.2 države i teritoriji u ciljnom sustavu od 2010. i 2012. (skupina II.);

2.3 države i teritoriji u ciljnom sustavu od 2016. (skupina III.);

2.4 države i teritoriji u prijelaznom sustavu (skupina IV.).

3 Odredbe ove Konvencije o plaćanju terminalnih troškova su prijelazni aranžmani do usvajanja sustava naplate posebno određenog za svaku pojedinu državu na kraju prijelaznog razdoblja.

4 Pristup unutarnjim uslugama. Izravni pristup

4.1 U principu, svaki ovlašteni operater države koja je bila u ciljnom sustavu prije 2010. omogućuje drugim ovlaštenim operaterima cijene, rokove i uvjete koje nudi u unutarnjem prometu, pod istim uvjetima kao i svojim domaćim korisnicima. Ovlašteni operater sam odlučuje da li je ovlašteni operater države podrijetla ispunio uvjete izravnog pristupa.

4.2 Ovlašteni operateri država u ciljnom sustavu prije 2010. čine dostupnim drugim ovlaštenim operaterima država koje su bile u ciljnom sustavu prije 2010. cijene, rokove i uvjete koje nude u okviru svojih usluga u unutarnjem prometu, pod istim uvjetima kao svojim domaćim korisnicima.

4.3 Ovlašteni operateri država koje su se pridružile ciljnom sustavu od 2010. mogu odlučiti da ograničenom broju ovlaštenih operatera učine dostupnim uvjete ponuđene u okviru svoga unutarnjeg prometa, na temelju uzajamnosti, tijekom probnog razdoblja od dvije godine. Nakon tog razdoblja, moraju odabrati hoće li obustaviti primjenu uvjeta ponuđenih u okviru svog unutarnjeg prometa ili će na isti način nastaviti i svoje unutarnje uvjete omogućiti svim ovlaštenim operaterima. Međutim, ako ovlašteni operateri država koje su se pridružile ciljnom sustavu od 2010. zatraže od ovlaštenih operatera država koje su bile u ciljnom sustavu prije 2010. primjenu uvjeta iz unutarnjeg prometa, moraju svim ovlaštenim operaterima omogućiti sve cijene, rokove i uvjete koje nude u okviru svojih usluga u unutarnjem prometu, pod istim uvjetima kao svojim domaćim korisnicima.

4.4 Ovlašteni operateri zemalja u prijelaznom sustavu mogu odlučiti da ne omoguće drugim ovlaštenim operaterima primjenu uvjeta ponuđenih u okviru svog unutarnjeg prometa. Mogu, međutim, omogućiti primjenu uvjeta ponuđenih u okviru svog unutarnjeg prometa, na temelju uzajamnosti, tijekom probnog razdoblja od dvije godine. Nakon tog razdoblja, moraju odabrati da ili obustave primjenu uvjeta ponuđenih u okviru svoga unutarnjeg prometa ili da na isti način nastave i svoje unutarnje uvjete omoguće svim ovlaštenim operaterima.

5 Terminalni troškovi naknada temelje se na kvalitetu usluga u državi odredišta. Vijeće za poštansku operativu je na temelju toga ovlašteno dodavati nagrade iznosima naknada navedenim u člancima 28bis, 29 i 30 zbog poticanja na sudjelovanje u sustavu praćenja i nagrađivanja ovlaštenih operatera za ostvarenje zadanih ciljeva kvaliteta. Vijeće za poštansku operativu može također odrediti kazne u slučaju nedovoljnog kvaliteta, ali naknada nije manja od minimalne naknade sukladno člancima 29 i 30.

6 Svaki ovlašteni operater može se u cijelosti ili djelomično odreći plaćanja navedenog pod 1.

7 Za potrebe plaćanja terminalnih troškova, smatra se da M vreće lakše od 5 kilograma imaju težinu 5 kilograma. Terminalni troškovi koji se primjenjuju na M vreće su:

7.1 za 2018. godinu, 0,909 SDR-a po kilogramu;

7.2 za 2019. godinu, 0,935 SDR-a po kilogramu;

7.3 za 2020. godinu, 0,961 SDR-a po kilogramu;

7.4 za 2021. godinu, 0,988 SDR-a po kilogramu.

8 Za preporučene pošiljke plaća se dodatna naknada od 1,100 SDR-a po pošiljci za 2018. godinu, 1,200 SDR-a po pošiljci za 2019. godinu, 1,300 SDR-a po pošiljci za 2020. godinu i 1,400 SDR-a za 2021. godinu. Za pošiljke s označenom vrijednosti plaća se dodatna naknada od 1,400 SDR-a po pošiljci za 2018. godinu, 1,500 SDR-a po pošiljci za 2019. godinu, 1,600 SDR-a po pošiljci za 2020. godinu i 1,700 SDR-a za 2021. godinu. Vijeće za poštansku operativu ovlašteno je dopunjavati iznose naknada za ove usluge i druge dodatne usluge, ako pružene usluge sadrže dodatna svojstva navedena u Pravilniku.

9 Za preporučene pošiljke i pošiljke s označenom vrijednosti koje nemaju barkodni identifikator ili koje imaju barkodni identifikator koji nije usklađen s Tehničkim standardom S10 Svjetske poštanske unije, predviđena je dodatna naknada od 0,5 SDR-a po pošiljci, ako nije drugačije dogovoreno bilateralnim sporazumom.

10 Za potrebe plaćanja terminalnih troškova, pismovne pošiljke poslane kao pošta u velikom broju sukladno uvjetima određenim u Pravilniku označavaju se kao "pošta u velikom broju". Plaćanje za poštu u velikom broju utvrđuje se kako je navedeno u člancima 28bis, 29 i 30, kako je adekvatno.

11 Svaki ovlašteni operater može, na temelju bilateralnog ili multilateralnog sporazuma, primijeniti druge sustave plaćanja za namirivanje obračuna terminalnih troškova.

12 Ovlašteni operateri mogu, po vlastitom izboru, razmjenjivati neprioritetnu poštu primjenom popusta od 10% na iznos terminalnih troškova rate.

13 Odredbe koje se primjenjuju između ovlaštenih operatera država u ciljnom sustavu primjenjuju se na svakog ovlaštenog operatera države u prijelaznom sustavu koja objavi da želi pristupiti ciljnom sustavu. Vijeće za poštansku operativu može utvrditi prijelazne mjere u Pravilniku. Potpune odredbe ciljnog sustava mogu se cjelovito primijeniti na bilo kojeg novog ovlaštenog operatera koji izjavi da želi u potpunosti podlijegati tim odredbama, bez prijelaznih mjera.

Članak II.

(Članak 28bis dodat)

Terminalni troškovi. Samostalno utvrđivanje iznosa za glomazne (E) i male pakete (E) pismovnih pošiljaka

1 Počevši od iznosa na snazi za 2021. i nakon te godine i bez obzira na članke 29 i 30, ovlašteni operateri mogu obavijesti Međunarodni ured do 1. lipnja godine koja prethodi godini u kojoj bi se samostalno utvrđeni iznosi primjenjivali o samostalno utvrđenom iznosu po pošiljci i samostalno utvrđenom iznosu po

kilogramu, izraženim u lokalnoj valuti, koji se primjenjuju za glomazne (E) i male pakete (E) pismovnih pošiljaka u narednoj kalendarskoj godini. Međunarodni ured na godišnjoj razini vrši konverziju tih samostalno utvrđenih iznosa u vrijednosti izražene u SDR-ima. Za izračun iznosa u SDR-ima, Međunarodni ured koristi prosječni mjesečni devizni tečaj za razdoblje od 1. siječnja do 31. svibnja godine koja prethodi godini za koju bi samostalno utvrđeni iznosi bili primjenjivi. O tako utvrđenim iznosima Međunarodni ured obavještava cirkularnim dopisom najkasnije 1. srpnja godine koja prethodi godini u kojoj bi se ti samostalno utvrđeni iznosi primjenjivali. Samostalno utvrđeni iznosi za glomazne (E) i male pakete (E) pismovnih pošiljaka zamjenjuju se kako je adekvatno u svakom referentnom izračunu ili izračunu iznosa koji se odnosi na glomazne (E) i male pakete (E) pismovnih pošiljaka na nekom drugom mjestu u Konvenciji ili Pravilniku. Pored toga, svaki ovlašteni operater podnosi Međunarodnom uredu svoje domaće iznose za jednake usluge za izračun odgovarajućih graničnih iznosa.

1.1 Sukladno 1.2 i 1.3, samostalno utvrđeni iznosi:

1.1.1 za prosječni E format težine od 0,158 kilograma nisu veći od graničnih iznosa specifičnih za državu izračunatih sukladno paragrafu 1.2;

1.1.2 temelje se na 70%, ili primjenjivom postotku u paragrafu 6ter, domaće komadne naknade za pošiljke jednake glomaznim (E) i malim paketima (E) pismovnih pošiljaka koju nudi ovlašteni operater u svojim domaćim uslugama i koja je na snazi od 1. lipnja godine koja prethodi godini u kojoj bi samostalno utvrđeni iznosi bili primjenjivi;

1.1.3 temelje se na domaćoj komadnoj naknadi koja je na snazi za pošiljke u okviru domaće usluge ovlaštenog operatera koja ima utvrđenu maksimalnu veličinu i dimenzije oblika glomaznih (E) i malih paketa (E) pismovnih pošiljaka;

1.1.4 dostupni su svim ovlaštenim operaterima;

1.1.5 primjenjuju se samo na glomazne (E) i male pakete (E) pismovnih pošiljaka;

1.1.6 primjenjuju se na sve tokove glomaznih (E) i malih paketa (E) pismovnih pošiljaka osim tokova glomaznih (E) i malih paketa (E) pismovnih pošiljaka od država u prijelaznom sustavu do država u ciljnom sustavu te između država u prijelaznom sustavu, ako poštanski tokovi nisu veći od 100 tona godišnje;

1.1.7 primjenjuju se na sve tokove glomaznih (E) i malih paketa (E) pismovnih pošiljaka osim tokova glomaznih (E) i malih paketa (E) pismovnih pošiljaka između država u ciljnom sustavu od 2010., 2012. i 2016. godine, i od onih država do država u ciljnom sustavu prije 2010. godine, ako poštanski tokovi nisu veći od 25 tona godišnje.

1.2 Samostalno utvrđeni iznosi po pošiljci i po kilogramu za glomazne (E) i male pakete (E) pismovnih pošiljaka nisu veći od graničnih iznosa specifičnih za državu utvrđenih linearnom regresijom od 11 bodova, što odgovara 70%, ili primjenjivog postotka u paragrafu 6ter, prioritetnih komadnih iznosa jednakih domaćih usluga za glomazne (E) i male pakete (E) pismovnih pošiljaka od 20 grama, 35 grama, 75 grama, 175 grama, 250 grama, 375 grama, 500 grama, 750 grama, 1.000 grama, 1.500 grama i 2.000 grama, bez poreza.

1.2.1 Utvrđivanje da li su samostalno utvrđeni iznosi veći od graničnih iznosa testiraju se po prosječnom prihodu koristeći najnoviji prosječni sastav jednog kilograma pošte u svijetu u kojem pošiljka E formata ima težinu od 0,158 kilograma. U slučajevima kada su samostalno utvrđeni iznosi veći od graničnih iznosa prosječnog E formata težine od 0,158 kilograma, primjenjuju se granični iznosi po pošiljci i po kilogramu; alternativno tome, odnosni ovlašteni operater može odabrati smanjiti svoje samostalno utvrđene iznose na razinu koja je sukladna paragrafu 1.2.

1.2.2 Kada je dostupno više iznosa po paketu na temelju debljine, manji domaći iznos koristi se za pošiljke do 250 grama, a veći domaći iznos koristi se za pošiljke teže od 250 grama.

1.2.3 Kada se zonski iznosi primjenjuju u jednakoj domaćoj usluzi, koristi se srednji iznos naveden u Pravilniku, a domaći iznosi za nepovezane zone isključuju se za utvrđivanje srednjeg iznosa. Alternativno tome, utvrđivanje zonskog iznosa koji će se koristiti može se temeljiti na stvarnoj ponderiranoj prosječnoj udaljenosti za dolazne glomazne (E) i male pakete (E) pismovnih pošiljaka (za posljednju kalendarsku godinu).

1.2.4 Kada jednaka domaća usluga i iznos uključuju dodatna svojstva koja nisu dio osnovne usluge, tj. praćenje, potpis i usluge osiguranja, a ta svojstva prisutna su u svim pomacima težine navedenim u paragrafu 1.2, manji od odgovarajućeg domaćeg dodatnog iznosa, dodatnog iznosa ili predložene cijene u aktima Unije odbija se od domaćeg iznosa. Ukupan odbitak za sva dodatna svojstva ne može biti veći od 25% od domaćeg iznosa.

1.3 Kada granični iznosi specifični za državu izračunati sukladno paragrafu 1.2 stvore prihod izračunat za E format pošiljke od 0,158 kilograma koji je manji od prihoda izračunatog za istu na temelju iznosa navedenih ispod, samostalno utvrđeni iznosi nisu veći od sljedećih iznosa:

1.3.1 za 2020. godinu, 0,614 SDR-a po pošiljci i 1,381 SDR-a po kilogramu;

1.3.2 za 2021. godinu, 0,645 SDR-a po pošiljci i 1,450 SDR-a po kilogramu;

1.3.3 za 2022. godinu, 0,677 SDR-a po pošiljci i 1,523 SDR-a po kilogramu;

1.3.4 za 2023. godinu, 0,711 SDR-a po pošiljci i 1,599 SDR-a po kilogramu;

1.3.5 za 2024. godinu, 0,747 SDR-a po pošiljci i 1,679 SDR-a po kilogramu;

1.3.6 za 2025. godinu, 0,784 SDR-a po pošiljci i 1,763 SDR-a po kilogramu.

1.4 Svi dodatni uvjeti i postupci za samostalno utvrđivanje iznosa primjenjivih na glomazne (E) i male pakete (E) pismovnih pošiljaka utvrđuju se u Pravilniku. Sve druge odredbe Pravilnika koje se odnose na glomazne (E) i male pakete (E) pismovnih pošiljaka također se primjenjuju na samostalno utvrđene iznose, osim ako nisu sukladne ovom članku.

1.5 Ovlašteni operateri država u prijelaznom sustavu mogu primijeniti samostalno utvrđene iznose na temelju uzorkovanja dolaznih tokova.

2 Pored graničnih iznosa utvrđenih pod 1.2, priopćeni samostalno utvrđeni iznosi nisu veći od maksimalnih prihoda utvrđenih za godine od 2021. do 2025., kako slijedi:

2.1 2021.: prihod izračunat na temelju samostalno utvrđenih iznosa utvrđuje se na najnižoj stopi između graničnih iznosa specifičnih za državu i prihoda u 2020. za pošiljku E formata od 0,158 kilograma uvećano za 15%;

2.2 2022.: prihod izračunat na temelju samostalno utvrđenih iznosa utvrđuje se na najnižoj stopi između graničnih iznosa specifičnih za državu i prihoda u 2021. za pošiljku E formata od 0,158 kilograma uvećano za 15%;

2.3 2023.: prihod izračunat na temelju samostalno utvrđenih iznosa utvrđuje se na najnižoj stopi između graničnih iznosa specifičnih za državu i prihoda u 2022. za pošiljku E formata od 0,158 kilograma uvećano za 16%;

2.4 2024.: prihod izračunat na temelju samostalno utvrđenih iznosa utvrđuje se na najnižoj stopi između graničnih iznosa specifičnih za državu i prihoda u 2023. za pošiljku E formata od 0,158 kilograma uvećano za 16%;

2.5 2025.: prihod izračunat na temelju samostalno utvrđenih iznosa utvrđuje se na najnižoj stopi između graničnih iznosa specifičnih za državu i prihoda u 2024. za pošiljku E formata od 0,158 kilograma uvećano za 17%.

3 Za iznose na snazi u 2021. i narednim godinama, omjer između samostalno utvrđenog iznosa pošiljke i iznosa po kilogramu ne povećava se ili umanjuje za više od pet postotaka u odnosu na omjer iz prethodne godine. Za ovlaštene operatere koji samostalno utvrđuju iznose prema paragrafu 6bis ili primjenjuju samostalno utvrđene iznose na recipročnoj osnovi prema paragrafu 6quater, omjer koji je na snazi u 2020. temelji se na samostalno utvrđenom iznosu po pošiljci i po kilogramu utvrđenom 1. 7. 2020.

4 Ovlašteni operateri koji odaberu da ne utvrde samostalno svoje iznose sukladno ovom članku u potpunosti primjenjuju odredbe članaka 29 i 30.

5 Za ovlaštene operatere koji su odabrali samostalno utvrditi svoje iznose za glomazne (E) i male pakete (E) pismovnih pošiljaka u prethodnoj kalendarskoj godini i koji ne priopće drugačije samostalno utvrđene iznose za narednu godinu, postojeći samostalno utvrđeni iznosi nastavljaju se primjenjivati dok ne ispune uvjete navedene u ovom članku.

6 Odnosni ovlašteni operater obavještava Međunarodni ured o svakom smanjenju domaćeg iznosa iz ovog članka.

6bis Stupanjem na snagu 1. 7. 2020. i bez obzira na paragrafe 1 i 2, ovlašteni operater države članice koji je u 2018. primio ukupnu godišnju količinu dolaznih pošiljaka veću od 75.000 tona (prema relevantnim službenim podacima podnesenim Međunarodnom uredu ili nekim drugim dostupnim službenim podacima koje procijeni Međunarodni ured) može samostalno utvrditi iznose za glomazne (E) i male pakete (E) pismovnih pošiljaka, osim za tokove pismovnih pošiljaka iz paragrafa 1.1.6 i 1.1.7. Taj ovlašteni operater također ima pravo ne primijeniti ograničenja maksimalnog povećanja prihoda navedena u paragrafu 2 za poštanske tokove, od i između njegove države i neke druge države.

6ter Ako nadležno tijelo koje vrši nadzor ovlaštenog operatera koji koristi gore navedenu mogućnost u paragrafu 6bis utvrdi da se, u svrhu pokrivanja svih troškova rukovanja i dostave glomaznih (E) i malih paketa (E) pismovnih pošiljaka, samostalno utvrđeni iznos ovlaštenog operatera bilo koje godine nakon 2020. mora temeljiti na omjeru troška i iznosa koji je veći od 70% od domaćeg komadnog iznosa, onda omjer troška i iznosa za tog ovlaštenog operatera može biti veći od 70%, sukladno ograničenju da omjer troška i iznosa koji će se koristiti nije veći od jednog postotka od omjera troška i iznosa većeg od 70% ili da omjer troška i iznosa korištenog u izračunu samostalno utvrđenih iznosa koji su trenutno na snazi nije veći od 80%, te pod uvjetom da odnosni ovlašteni operater podnese sve prateće informacije uz obavijest Međunarodnom uredu prema paragrafu 1. Ako takav ovlašteni operater poveća svoj omjer troška i iznosa na temelju takvog utvrđivanja od nadležnog tijela, obavještava Međunarodni ured o tom omjeru za objavu do 1. ožujka godine koja prethodi godini u kojoj se taj omjer primjenjuje. Dodatne specifikacije o troškovima i prihodima koji će se koristiti za izračun specifičnog omjera troška i iznosa utvrđuju se u Pravilniku.

6quater Kada ovlašteni operater države članice pozove na paragraf 6bis, svi drugi odgovarajući ovlašteni operateri, osim onih s tokovima navedenim u paragrafima 1.1.6 i 1.1.7, mogu učiniti isto u odnosu na gore navedenog ovlaštenog operatera.

6quinquies Svaki ovlašteni operater koji se pozove na mogućnost navedenu u paragrafu obvezan je, u kalendarskoj godini stupanja na snagu početnih iznosa, platiti iznos Uniji za pet uzastopnih godina (od kalendarske godine primjene mogućnosti navedene iznad pod 6bis), od 8 milijuna CHF godišnje, za ukupno 40 milijuna CHF. Nikakvo drugo plaćanje ne očekuje se za samostalno utvrđivanje iznosa sukladno ovom paragrafu nakon zaključenja petogodišnjeg razdoblja.

6quinquies.1 Iznos naveden iznad isključivo se dodjeljuje sukladno sljedećoj metodologiji: 16 milijuna CHF dodjeljuje se za vezani fond Unije za realizaciju projekata namijenjenih elektroničkim podacima i poštanskoj sigurnosti prema uvjetima sporazuma zaključenog između navedenog ovlaštenog operatera i Unije; a 24 milijuna CHF dodjeljuje se za vezani fond u svrhu financiranja dugotrajnih obveza Unije, kako detaljno definira Upravno vijeće, prema istim uvjetima sporazuma zaključenog između navedenog ovlaštenog operatera i Unije.

6quinquies.2 Iznos naveden u ovom paragrafu ne primjenjuje se na one ovlaštene operatere države članice koji primjenjuju samostalno utvrđene iznose recipročno prema paragrafu 6quater na temelju toga što je neki drugi ovlašteni operater iskoristio mogućnost samostalnog utvrđivanja iznosa sukladno paragrafu 6bis.

6quinquies.3 Ovlašteni operater koja plaća iznos obavještava Međunarodni ured svake godine o tome kako će iznos od 8 milijuna CHF godišnje biti dodijeljen, pod uvjetom da ukupno pet godišnjih dodjela bude raspoređeno kako je navedeno iznad, sukladno navedenom sporazumu. Ovlašteni operater koji koristi mogućnost samostalnog utvrđivanja iznosa sukladno paragrafu 6bis dobit će adekvatno izvješće o rashodima koji se odnose na uplaćeni iznos, sukladno ovom paragrafu, prema uvjetima sporazuma zaključenog između navedenog ovlaštenog operatera i Unije.

6sexies Ako ovlašteni operater koristi mogućnost samostalnog utvrđivanja iznosa sukladno paragrafu 6bis, ili ako ovlašteni operater recipročno primjenjuje samostalno utvrđeni iznos prema paragrafu 6quater, onda istodobno s uvođenjem samostalno utvrđenih iznosa taj ovlašteni operater treba razmotriti staviti na raspolaganje ovlaštenim operaterima pošiljateljima iz države članice Svjetske poštanske unije, na nediskriminativnoj osnovi, proporcionalno prilagođene cijene za količinu i udaljenost, u mjeri u kojoj je to izvodivo i dostupno u objavljenoj domaćoj usluzi za slične usluge države primatelja prema uzajamno usuglašenom bilateralnom komercijalnom sporazumu, u okviru pravila državnog regulatornog tijela.

7 Nikakva rezerva nije primjenjiva na ovaj članak.

Članak III.

(Članak 29 dopunjen)

Terminalni troškovi. Odredbe koje se primjenjuju na poštanske tokove između ovlaštenih operatera država u ciljnom sustavu

1 Naknade za pismovne pošiljke, uključujući pošiljke u velikom broju, ali isključujući M vreće i IBRS pošiljke, utvrđuju se na temelju primjene cijene po pošiljci i po kilogramu, što odražava troškove obrade u državi odredišta. Cijene koje se primjenjuju u unutarnjem prometu u okviru univerzalne usluge služe za izračun iznosa terminalnih troškova.

2 Iznosi terminalnih troškova u ciljnom sustavu računaju se uzimajući u obzir razvrstavanje pošiljaka po njihovom formatu, kako je propisano u članku 17.5 Konvencije.

3 Ovlašteni operateri u ciljnom sustavu razmjenjuju pošiljke razvrstane prema formatu sukladno uvjetima određenim u Pravilniku.

4 Plaćanje za IBRS pošiljke obavlja se kako je propisano u Pravilniku.

5 Iznosi po pošiljci i po kilogramu odvojeni su za male (P) i velike (G) pismovne pošiljke i glomazne (E) i male pakete (E) pismovnih pošiljaka. Izračunavaju se na temelju 70% troškova za malu pismovnu pošiljku od 20 grama (P) i za veliku pismovnu

pošiljku od 175 grama (G), bez PDV-a ili drugih naknada. Za glomazne (E) i male pakete (E) pismovnih pošiljaka, izračunavaju se na temelju iznosa za pošiljke malog P i velikog G formata od 375 grama, bez PDV-a ili drugih naknada.

6 Vijeće za poštansku operativu određuje uvjete koji se primjenjuju za izračun cijena, kao i za operativne, statističke i obračunske postupke za razmjenu pošte razvrstane prema formatu.

7 Osim za iznose terminalnih troškova koji se primjenjuju na glomazne (E) i male pakete (E) pismovnih pošiljaka za 2020. godinu, cijene koje se primjenjuju na tokove između zemalja u ciljnom sustavu u određenoj godini ne rastu više od 13% u prihodu terminalnih troškova za pismovne pošiljke u P/G formatu od 37,6 grama i u E formatu od 375 grama, u usporedbi s prethodnom godinom.

8 Iznosi koji se primjenjuju na tokove pošte između država u ciljnom sustavu prije 2010. za male (P) i velike (G) pismovne pošiljke ne mogu biti veći od:

8.1 za 2018. godinu, 0,331 SDR-a po pošiljci i 2,585 SDR-a po kilogramu;

8.2 za 2019. godinu, 0,341 SDR-a po pošiljci i 2,663 SDR-a po kilogramu;

8.3 za 2020. godinu, 0,351 SDR-a po pošiljci i 2,743 SDR-a po kilogramu;

8.4 za 2021. godinu, 0,362 SDR-a po pošiljci i 2,825 SDR-a po kilogramu.

9 Iznosi koji se primjenjuju na tokove između država u ciljnom sustavu prije 2010. za glomazne (E) i male pakete (E) pismovnih pošiljaka ne mogu biti veći od:

9.1 za 2018. godinu, 0,705 SDR-a po pošiljci i 1,584 SDR-a po kilogramu;

9.2 za 2019. godinu, 0,726 SDR-a po pošiljci i 1,632 SDR-a po kilogramu;

9.3 za 2020. godinu, 0,762 SDR-a po pošiljci i 1,714 SDR-a po kilogramu;

9.4 za 2021. godinu, 0,785 SDR-a po pošiljci i 1,765 SDR-a po kilogramu.

10 Iznosi koji se primjenjuju na tokove između država u ciljnom sustavu prije 2010. ili od 2010., 2012. i 2016. godine za male (P) i velike (G) pismovne pošiljke ne mogu biti manji od:

10.1 za 2018. godinu, 0,227 SDR-a po pošiljci i 1,774 SDR-a po kilogramu;

10.2 za 2019. godinu, 0,233 SDR-a po pošiljci i 1,824 SDR-a po kilogramu;

10.3 za 2020. godinu, 0,240 SDR-a po pošiljci i 1,875 SDR-a po kilogramu;

10.4 za 2021. godinu, 0,247 SDR-a po pošiljci i 1,928 SDR-a po kilogramu.

11 Iznosi koji se primjenjuju na tokove između država u ciljnom sustavu prije 2010. ili od 2010., 2012. i 2016. godine za glomazne (E) i male pakete (E) pismovnih pošiljaka ne mogu biti manji od:

11.1 za 2018. godinu, 0,485 SDR-a po pošiljci i 1,089 SDR-a po kilogramu;

11.2 za 2019. godinu, 0,498 SDR-a po pošiljci i 1,120 SDR-a po kilogramu;

11.3 za 2020. godinu, 0,614 SDR-a po pošiljci i 1,381 SDR-a po kilogramu;

11.4 za 2021. godinu, 0,645 SDR-a po pošiljci i 1,450 SDR-a po kilogramu;

11.5 za 2022. godinu, 0,677 SDR-a po pošiljci i 1,523 SDR-a po kilogramu;

11.6 za 2023. godinu, 0,711 SDR-a po pošiljci i 1,599 SDR-a po kilogramu;

11.7 za 2024. godinu, 0,747 SDR-a po pošiljci i 1,679 SDR-a po kilogramu;

11.8 za 2025. godinu, 0,784 SDR-a po pošiljci i 1,763 SDR-a po kilogramu.

12 Iznosi koji se primjenjuju na tokove između država u ciljnom sustavu od 2010. i 2012. godine, kao i između tih država i država u ciljnom sustavu prije 2010. godine za male (P) i velike (G) pismovne pošiljke ne mogu biti veći od:

12.1 za 2018. godinu, 0,264 SDR-a po pošiljci i 2,064 SDR-a po kilogramu;

12.2 za 2019. godinu, 0,280 SDR-a po pošiljci i 2,188 SDR-a po kilogramu;

12.3 za 2020. godinu, 0,297 SDR-a po pošiljci i 2,319 SDR-a po kilogramu;

12.4 za 2021. godinu, 0,315 SDR-a po pošiljci i 2,458 SDR-a po kilogramu.

13 Iznosi koji se primjenjuju na tokove između država u ciljnom sustavu od 2010. i 2012. godine, kao i između tih država i država u ciljnom sustavu prije 2010. godine za glomazne (E) i male pakete (E) pismovnih pošiljaka ne mogu biti veći od:

13.1 za 2018. godinu, 0,584 SDR-a po pošiljci i 1,313 SDR-a po kilogramu;

13.2 za 2019. godinu, 0,640 SDR-a po pošiljci i 1,439 SDR-a po kilogramu;

13.3 za 2020. godinu, 0,762 SDR-a po pošiljci i 1,714 SDR-a po kilogramu;

13.4 za 2021. godinu, 0,785 SDR-a po pošiljci i 1,765 SDR-a po kilogramu.

14 Iznosi koji se primjenjuju na tokove između država u ciljnom sustavu od 2016. godine, kao i između tih država i država u ciljnom sustavu prije 2010. ili od 2010. i 2012. godine za male (P) i velike (G) pismovne pošiljke ne mogu biti veći od:

14.1 za 2018. godinu, 0,234 SDR-a po pošiljci i 1,831 SDR-a po kilogramu;

14.2 za 2019. godinu, 0,248 SDR-a po pošiljci i 1,941 SDR-a po kilogramu;

14.3 za 2020. godinu, 0,263 SDR-a po pošiljci i 2,057 SDR-a po kilogramu;

14.4 za 2021. godinu, 0,279 SDR-a po pošiljci i 2,180 SDR-a po kilogramu.

15 Iznosi koji se primjenjuju na tokove između država u ciljnom sustavu od 2016. godine, kao i između tih država i država u ciljnom sustavu prije 2010. ili od 2010. i 2012. godine za glomazne (E) i male pakete (E) pismovnih pošiljaka ne mogu biti veći od:

15.1 za 2018. godinu, 0,533 SDR-a po pošiljci i 1,198 SDR-a po kilogramu;

15.2 za 2019. godinu, 0,602 SDR-a po pošiljci i 1,354 SDR-a po kilogramu;

15.3 za 2020. godinu, 0,762 SDR-a po pošiljci i 1,714 SDR-a po kilogramu;

15.4 za 2021. godinu, 0,785 SDR-a po pošiljci i 1,765 SDR-a po kilogramu.

16 Za tokove pošiljaka manje od 50 tona godišnje između država koje su se pridružile ciljnom sustavu 2010. i 2012. godine, kao i između tih država i država koje su bile u ciljnom sustavu prije 2010. godine, komponente po kilogramu i po pošiljci pretvaraju se u ukupni iznos po kilogramu na temelju prosječnog sastava pošiljke od 1 kilograma na svjetskoj razini, prema kojem pošiljke formata P i G čine 8,16 pošiljke težine 0,31 kilograma, a pošiljke formata E čine 2,72 pošiljke težine 0,69 kilograma.

17 Za tokove manje od 75 tona godišnje 2018. i 2019. i manje od 50 tona godišnje 2020. i 2021. između država koje su se pridružile ciljnom sustavu 2016. godine ili kasnije, kao i između tih država i država koje su se pridružile ciljnom sustavu prije

2010. ili od 2010. i 2012. godine, komponente po kilogramu i po pošiljci pretvaraju se u ukupan iznos po kilogramu na temelju prosječnog sastava pošiljke od 1 kilograma na svjetskoj razini koja je navedena u paragrafu 16.

17bis Iznosi terminalnih troškova primjenjivi na glomazne (E) i male pakete (E) pismovnih pošiljaka koji su samostalno utvrđeni sukladno članku 28bis zamjenjuju iznose koji se odnose na glomazne (E) i male pakete (E) pismovnih pošiljaka u ovom članku; na temelju toga, odredbe iz paragrafa 7, 9, 11, 13 i 15 se ne primjenjuju.

18 Iznosi naknada za pošiljke u velikom broju poslane u države koje su u ciljnom sustavu prije 2010. godine utvrđuju se primjenom iznosa naknada po pošiljci i po kilogramu predviđenih u paragrafima 5 do 11 ili članku 28bis, kako je adekvatno.

19 Iznosi naknada za pošiljke u velikom broju poslane u države u ciljnom sustavu od 2010., 2012. i 2016. godine utvrđuju se primjenom iznosa naknada po pošiljci i po kilogramu predviđenih u paragrafima 5 i 10 do 15 ili članku 28bis, kako je adekvatno.

20 Nikakva rezerva nije primjenjiva na ovaj članak.

Članak IV.
(Članak 30 dopunjen)

Terminalni troškovi. Odredbe koje se primjenjuju na poštanske tokove između ovlaštenih operatera država u prijelaznom sustavu

1 U pripremi za ulazak u ciljni sustav ovlaštenih operatera država u prijelaznom sustavu terminalnih troškova, plaćanje za pismovne pošiljke, uključujući pošiljke u velikom broju, ali isključujući M vreće i IBRS pošiljke, utvrđuje se na temelju iznosa cijene po pošiljci i po kilogramu.

1bis Osim iznosa terminalnih troškova primjenjivih na glomazne (E) i male pakete (E) pismovnih pošiljaka koji su samostalno utvrđeni sukladno članku 28bis, odredbe članka 29, paragrafa 1 do 3 i 5 do 7 primjenjuju se na obračun iznosa po pošiljci i po kilogramu primjenjivih na glomazne (E) i male pakete (E) pismovnih pošiljaka od 2020. godine.

2 Plaćanje za IBRS pošiljke vrši se kako je opisano u Pravilniku.

3 Iznosi primjenjivi na tokove pošte prema, od i između država u prijelaznom sustavu za male (P) i velike (G) pismovne pošiljke su:

3.1 za 2018. godinu, 0,227 SDR-a po pošiljci i 1,774 SDR-a po kilogramu;

3.2 za 2019. godinu, 0,233 SDR-a po pošiljci i 1,824 SDR-a po kilogramu;

3.3 za 2020. godinu, 0,240 SDR-a po pošiljci i 1,875 SDR-a po kilogramu;

3.4 za 2021. godinu, 0,247 SDR-a po pošiljci i 1,928 SDR-a po kilogramu.

4 Iznosi primjenjivi na tokove pošte prema, od i između država u prijelaznom sustavu za glomazne (E) i male pakete (E) pismovnih pošiljaka su:

4.1 za 2018. godinu, 0,485 SDR-a po pošiljci i 1,089 SDR-a po kilogramu;

4.2 za 2019. godinu, 0,498 SDR-a po pošiljci i 1,120 SDR-a po kilogramu.

4bis Osim za iznose terminalnih troškova primjenjive na glomazne (E) i male pakete (E) pismovnih pošiljaka koji su samostalno utvrđeni sukladno članku 28bis i sukladno 1bis iznad, iznosi koji se primjenjuju na tokove prema, od i između država u prijelaznom sustavu za glomazne (E) i male pakete (E) pismovnih pošiljaka ne mogu biti manji od:

4bis.1 za 2020. godinu, 0,614 SDR-a po pošiljci i 1,381 SDR-a po kilogramu;

4bis.2 za 2021. godinu, 0,645 SDR-a po pošiljci i 1,450 SDR-a po kilogramu;

4bis.3 za 2022. godinu, 0,677 SDR-a po pošiljci i 1,523 SDR-a po kilogramu;

4bis.4 za 2023. godinu, 0,711 SDR-a po pošiljci i 1,599 SDR-a po kilogramu;

4bis.5 za 2024. godinu, 0,747 SDR-a po pošiljci i 1,679 SDR-a po kilogramu;

4bis.6 za 2025. godinu, 0,784 SDR-a po pošiljci i 1,763 SDR-a po kilogramu.

4ter Osim za iznose terminalnih troškova primjenjive na glomazne (E) i male pakete (E) pismovnih pošiljaka koji su samostalno utvrđeni sukladno članku 28bis i sukladno 1bis iznad, iznosi koji se primjenjuju na tokove prema, od i između država u prijelaznom sustavu za glomazne (E) i male pakete (E) pismovnih pošiljaka ne mogu biti veći od:

4ter.1 za 2020. godinu, 0,762 SDR-a po pošiljci i 1,714 SDR-a po kilogramu;

4ter.2 za 2021. godinu, 0,785 SDR-a po pošiljci i 1,765 SDR-a po kilogramu.

5 Osim za iznose terminalnih troškova primjenjive na glomazne (E) i male pakete (E) pismovnih pošiljaka koji su samostalno utvrđeni sukladno članku 28bis, za tokove manje od ograničenja navedenog u članku 29.16 ili 29.17 u 2018. i 2019. i manje od ograničenja od 100 tona 2020. i 2021., komponente po kilogramu i po pošiljci pretvaraju se u jedan ukupni iznos naknade po kilogramu na temelju prosječnog sastava pošiljke od 1 kilograma na svjetskoj razini kako slijedi:

5.1 za 2018. godinu, 4,472 SDR-a po kilogramu;

5.2 za 2019. godinu, 4,592 SDR-a po kilogramu;

5.3 za 2020. godinu, ne manje od 5,163 SDR-a po kilogramu i ne više od 5,795 SDR-a po kilogramu;

5.4 za 2021. godinu, ne manje od 5,368 SDR-a po kilogramu i ne više od 5,967 SDR-a po kilogramu.

6 Osim za iznose terminalnih troškova primjenjive na glomazne (E) i male pakete (E) pismovnih pošiljaka koji su samostalno utvrđeni sukladno članku 28bis, za tokove veće od ograničenja navedenog u članku 29.17 2018. i 2019. i veće od 100 tona 2020. i 2021., primjenjuje se fiksna stopa po kilogramu ako ni ovlašteni operater podrijetla niti ovlašteni operater odredišta ne zahtijevaju, u okviru revizijskog mehanizma, reviziju iznosa na temelju stvarnog broja pošiljaka po kilogramu umjesto primjene na temelju svjetskog prosjeka. Prikupljanje uzoraka za primjenu revizijskog mehanizma primjenjuje se sukladno uvjetima navedenim u Pravilniku.

6bis Za poštanske tokove od i između država u prijelaznom sustavu manje od 100 tona i kada su iznosi terminalnih troškova primjenjivi na glomazne (E) i male pakete (E) pismovnih pošiljaka samostalno utvrđeni sukladno članku 28bis od ovlaštenog operatera odredišta, ukupan iznos od 5,368 SDR-a po kilogramu primjenjuje se 2021.

6ter Za poštanske tokove prema, od i između država u prijelaznom sustavu iznad 100 tona kada su iznosi terminalnih troškova primjenjivi na glomazne (E) i male pakete (E) pismovnih pošiljaka samostalno utvrđeni sukladno članku 28bis i kada država odredišta odluči da ne uzima uzorke dolazne pošte, komponente po kilogramu i po pošiljci pretvaraju se u jedan ukupni iznos naknade po kilogramu na temelju prosječnog sastava pošiljke od 1 kilograma kako je navedeno u članku 29.16.

6quater Osim za poštanske tokove opisane u paragrafu 6bis, iznosi terminalnih troškova primjenjivi na glomazne (E) i male pakete (E) pismovnih pošiljaka samostalno utvrđeni sukladno članku 28bis zamjenjuju iznose koji se odnose na glomazne (E) i male pakete (E) pismovnih pošiljaka u ovom članku; na temelju toga, odredbe iz paragrafa 4bis, 4ter i 5 se ne primjenjuju.

7 Sniženje ukupne naknade iz paragrafa 5 ne može zatražiti država u ciljnom sustavu od države u prijelaznom sustavu, osim ako ova druga zatraži izmjenu u suprotnom smjeru.

8 Za poštanske tokove prema, od i između država u prijelaznom sustavu ovlašteni operateri mogu poslati i primiti pošiljke razvrstane prema formatu na temelju vlastitog izbora, sukladno uvjetima iz Pravilnika. U slučaju razmjene pošiljaka razvrstanih prema formatu, primjenjuju se iznosi naknade iz paragrafa 3 i 4 ako ovlašteni operater odredišta odluči da ne utvrđuje iznose samostalno sukladno članku 28bis.

9 Plaćanje za pošiljke u velikom broju ovlaštenim operaterima država u ciljnom sustavu utvrđuje se primjenom cijena po pošiljci i po kilogramu, kako je predviđeno u članku 28bis ili 29. Za primljene pošiljke u velikom broju, ovlašteni operateri u prijelaznom sustavu mogu zatražiti plaćanje sukladno paragrafima 3 i 4 iznad i člankom 28bis, kako je adekvatno.

10 Nikakva rezerva nije primjenjiva na ovaj članak.

Članak V.

(Članak 31 dopunjen) Fond za kvalitetu usluga

1 Terminalni troškovi koje plaćaju sve države i teritoriji državama svrstanim u kategoriju najmanje razvijenih država i uključenih u skupinu IV. za terminalne troškove i za potrebe Fonda za kvalitetu usluga (QSF), osim za M vreće, IBRS pošiljke i pošiljke u velikom broju, povećavaju se za 20% od naknada navedenih u članku 28bis ili 30 za financiranje QSF-a u svrhu unapređenja kvaliteta usluge u tim državama. Takva plaćanja ne obavljaju se između jedne države skupine IV. i druge države skupine IV.

2 Terminalni troškovi, osim za M vreće, IBRS pošiljke i pošiljke u velikom broju, koje plaćaju države i teritoriji svrstani u skupinu I. državama svrstanim u skupinu IV., osim najmanje razvijenih država navedenih u paragrafu 1 ovog članka, povećavaju se za 10% od naknada navedenih u članku 28bis ili 30, za financiranje QSF-a u svrhu unapređenja kvaliteta usluge u tim državama.

3 Terminalni troškovi, osim za M vreće, IBRS pošiljke i pošiljke u velikom broju, koje plaćaju države i teritoriji svrstani u skupinu II. državama svrstanim u skupinu IV., osim najmanje razvijenih država navedenih u paragrafu 1 ovog članka, povećavaju se za 10% od naknada navedenih u članku 28bis ili 30, za financiranje QSF-a u svrhu unapređenja kvaliteta usluge u tim državama.

4 Terminalni troškovi, osim za M vreće, IBRS pošiljke i pošiljke u velikom broju, koje plaćaju države i teritoriji svrstani u skupinu III. državama svrstanim u skupinu IV., osim najmanje razvijenih država navedenih u paragrafu 1 ovog članka, povećavaju se za 5% od naknada navedenih u članku 28bis ili 30, za financiranje QSF-a u svrhu unapređenja kvaliteta usluge u tim državama.

5 Povećanje od 1%, obračunato na temelju terminalnih troškova koje plaćaju države i teritoriji svrstani u skupinu I., II. i III. državama svrstanim u skupinu III., osim za M vreće, IBRS pošiljke i pošiljke u velikom broju, uplaćuje se u zajednički fond koji je utemeljen za unapređenje kvaliteta usluga u državama svrstanim u skupinu II., III. i IV. i njime se upravlja sukladno postupcima koje je utvrdilo Vijeće za poštansku operativu.

6 Sukladno primjenjivim postupcima koje je utvrdilo Vijeće za poštansku operativu, sav neiskorišteni iznos uplaćen sukladno paragrafima 1, 2, 3 i 4 ovog članka i prikupljen tijekom četiri godine koje prethode referentnim godinama QSF-a (2018. kao najranija referentna godina) prebacuje se također u zajednički fond naveden u paragrafu 5 ovog članka. U svrhu ovog paragrafa, samo sredstva koja nisu korištena za projekte unapređenja kvaliteta usluga koje je odobrio QSF u roku od dvije godine nakon prijema posljednjeg plaćanja iznosa davanja za bilo koje četverogodišnje razdoblje kako je utvrđeno iznad, prebacuju se u zajednički fond.

7 Kombinirani terminalni troškovi koji se uplaćuju u QSF za unapređenje kvaliteta usluge država u skupini IV. podliježu iznosu od najmanje 20.000 SDR-a godišnje za svaku državu korisnicu. Dodatna sredstva potrebna da se dostigne taj minimalni iznos naplaćuju se od država iz skupina I., II. i III. razmjerno opsegu razmijenjene pošte.

8 Vijeće za poštansku operativu donosi ili ažurira postupke za financiranje projekata QSF-a najkasnije 2018. godine.

Članak VI.

(Članak 33 dopunjen)

Osnovne naknade i odredbe u vezi s troškovima za zrakoplovni prijevoz

1 Osnovnu naknadu koja se primjenjuje za obračun između ovlaštenih operatera za troškove zrakoplovnog prijevoza odobrava Vijeće za poštansku operativu, a izračunava Međunarodni ured prema formuli navedenoj u Pravilniku. Naknade koje se primjenjuju za prijevoz paketa zrakoplovnim putem u okviru usluge povrata robe obračunavaju se prema odredbama utvrđenim u Pravilniku.

2 Izračun naknade za zrakoplovni prijevoz za zatvorene zaključke, prioritetne pošiljke, zrakoplovne pošiljke i zrakoplovne pakete u otvorenom provozu, pogrešno poslane pošiljke i pogrešno usmjerene zaključke, kao i odgovarajući način obračuna, opisan je u Pravilniku.

3 Naknade za zrakoplovni prijevoz na cijeloj udaljenosti leta snosi:

3.1 za zatvorene zaključke, ovlašteni operater države podrijetla, uključujući kada te zaključke prevozi jedan ili više posrednih ovlaštenih operatera;

3.2 za prioritetne pošiljke i zrakoplovne pošiljke u otvorenom provozu, uključujući pogrešno poslane pošiljke, ovlašteni operater koji otprema ove pošiljke drugom ovlaštenom operateru.

4 Ova ista pravila primjenjuju se za pošiljke izuzete od plaćanja kopnenih i pomorskih troškova provoza ako se prevoze zrakoplovom.

5 Svaki ovlašteni operater odredišta koji obavlja zrakoplovni prijevoz međunarodnih pošiljaka unutar svoje države ima pravo na naknadu dodatnih troškova proizašlih iz ovog prijevoza, pod uvjetom da je ponderirana prosječna udaljenost sektora leta veća od 300 kilometara. Vijeće za poštansku operativu može zamijeniti ponderiranu prosječnu udaljenost drugim odgovarajućim kriterijem. Osim kod sporazuma o besplatnom prijevozu, te naknade moraju biti istovjetne za sve prioritetne i zrakoplovne pošiljke podrijetlom iz inozemstva, bez obzira da li se ta pošta ponovno otprema zrakoplovom ili ne.

6 Međutim, kada se terminalni troškovi koje naplaćuje ovlašteni operater odredišta temelje izričito na stvarnim troškovima, domaćim iznosima ili samostalno utvrđenim iznosima prema članku 28bis, nikakva dodatna naknada za unutarnji zrakoplovni prijevoz se ne naplaćuje.

7 Ovlašteni operater odredišta isključuje, u svrhu izračunavanja ponderirane prosječne udaljenosti, težinu sve pošte za koju se izračunavanje terminalnih troškova temeljilo na stvarnim troškovima, domaćim iznosima ili samostalno utvrđenim iznosima prema članku 28bis ovlaštenog operatera odredišta.

Članak VII.

Stupanje na snagu i trajanje Drugog dodatnog protokola Svjetske poštanske konvencije

1 Ovaj Dodatni protokol stupa na snagu 1. 1. 2020. i ostaje na snazi do stupanja na snagu akata sljedećeg Kongresa.

U potvrdu toga, opunomoćenici vlada država članica sačinili su ovaj dodatni protokol koji ima istu snagu i isto važenje kao da su njegove odredbe sadržane u tekstu same Konvencije i potpisali su ga u jednom izvorniku koji se pohranjuje kod generalnog direktora Međunarodnog ureda. Međunarodni ured Svjetske poštanske unije svakoj stranci dostavlja po jedan njegov primjerak.

Sastavljeno u Ženevi, 26. 9. 2019.

Vidjeti potpise ispod.

Dio II. - Akti Unije dopunjeni na izvanrednom Kongresu u Ženevi 2019. (prečišćena verzija koja stupa na snagu 1. 1. 2020.)

Svjetska poštanska konvencija i Završni protokol Svjetske poštanske konvencije

Svjetska poštanska konvencija

Sadržaj

Poglavlje I.
Zajednička pravila koja se primjenjuju u međunarodnom poštanskom prometu
Članak
1 Definicije
2 Imenovanje jedne ili više pravnih osoba odgovornih za ispunjavanje obveza koje proizlaze iz pridržavanja Konvencije
3 Univerzalna poštanska usluga
4 Sloboda provoza
5 Vlasništvo nad poštanskim pošiljkama. Povlačenje iz pošte. Izmjena ili ispravak adrese i/ili imena primatelja (naziva pravne osobe, imena ili prezimena ili obiteljskog prezimena [ako postoji]). Preusmjeravanje. Povrat neuručenih pošiljaka pošiljatelju
6 Poštanske marke
7 Održivi razvoj
8 Poštanska sigurnost
9 Kršenja
10 Obrada osobnih podataka
11 Razmjena zatvorenih zaključaka s vojnim jedinicama
12 Predaja predmeta pismovnih pošiljaka na otpremu u inozemstvu
13 Upotreba obrazaca Svjetske poštanske unije
Poglavlje II.
Standardni i ciljevi kvaliteta usluga
14 Standardni i ciljevi kvaliteta usluga
Poglavlje III.
Cijene, nadoplate i izuzeće od plaćanja poštarina
15 Cijene
16 Izuzeće od plaćanja poštarina
Poglavlje IV.
Osnovne i dodatne usluge
17 Osnovne usluge
18 Dodatne usluge
Poglavlje V.
Zabrane i carinjenje
19 Nedopuštene pošiljke. Zabrane
20 Carinski pregled. Carinske naknade i drugi troškovi
Poglavlje VI. Odgovornost
21 Potražnice
22 Odgovornost ovlaštenih operatera. Odštete
23 Nepostojanje odgovornosti država članica i ovlaštenih operatera
24 Odgovornost pošiljatelja
25 Naknada štete
26 Mogućnost povrata odštete od pošiljatelja ili primatelja
Poglavlje VII. Naknada
A. Troškovi provoza
27 Troškovi provoza
B. Terminalni troškovi
28 Terminalni troškovi. Opće odredbe
28bis Terminalni troškovi. Samostalno utvrđivanje iznosa za glomazne (E) i male pakete (E) pismovnih pošiljaka
29 Terminalni troškovi. Odredbe koje se primjenjuju na poštanske tokove između ovlaštenih operatera država u ciljnom sustavu
30 Terminalni troškovi. Odredbe koje se primjenjuju na poštanske tokove između ovlaštenih operatera država u prijelaznom sustavu
31 Fond za kvalitetu usluga
C. Naknade za poštanske pakete
32 Naknade za kopneni i pomorski prijevoz poštanskih paketa
D. Naknade za zrakoplovni prijevoz
33 Osnovne naknade i odredbe u vezi s troškovima za zrakoplovni prijevoz
E. Podmirenje računa
34 Posebne odredbe za podmirivanje računa i plaćanja u međunarodnoj poštanskoj razmjeni
F. Utvrđivanje cijena i naknada
35 Nadležnost Vijeća za poštansku operativu za određivanje cijena i naknada
Poglavlje VIII. Neobvezne usluge
36 EMS i integrirana logistika
37 Elektroničke poštanske usluge
Poglavlje IX. Završne odredbe
38 Uvjeti za odobrenje prijedloga u vezi s Konvencijom i Pravilnikom
39 Rezerve na Kongresu
40 Stupanje na snagu i trajanje Konvencije

Svjetska poštanska konvencija

Dolje potpisani, opunomoćenici vlada država članica Unije, sukladno članku 22.3 Ustava Svjetske poštanske unije zaključenog u Beču 10. 7. 1964. godine, sporazumno sukladno članku 25.4 Ustava utvrdili su u ovoj Konvenciji pravila primjenjiva u međunarodnim poštanskim uslugama.

Poglavlje I.

Zajednička pravila koja se primjenjuju u međunarodnom poštanskom prometu

Članak 1 Definicije

1 U svrhu Svjetske poštanske konvencije, navedeni pojmovi imaju sljedeća značenja:

1.1 pismovne pošiljke: pošiljka opisana i naveden u uvjetima Svjetske poštanske konvencije i Pravilniku;

1.2 poštanski paket: paket opisan i naveden u uvjetima Svjetske poštanske konvencije i Pravilniku;

1.3 EMS pošiljka: pošiljka opisana i navedena u uvjetima Svjetske poštanske konvencije, Pravilniku i odgovarajućim odredbama za EMS pošiljke;

1.4 dokumenti: pismovna pošiljka, poštanski paket ili EMS pošiljka sastavljena od bilo koje pisane, crtane, tiskane ili digitalne informacije, osim predmeta prodaje, čije su fizičke specifikacije unutar okvira određenog Pravilnikom;

1.5 roba: pismovna pošiljka, poštanski paket ili EMS pošiljka koja sadrži bilo koji materijalni ili pokretni predmet osim novca, uključujući predmete prodaje, koja nije obuhvaćena definicijom "dokumenata" iz paragrafa 1.4 iznad i čije su fizičke specifikacije unutar okvira određenog Pravilnikom;

1.6 zatvoreni zaključak: označeni spremnici zatvoreni plombom ili bez plombe, koji sadrže poštanske pošiljke;

1.7 pogrešno usmjereni zaključci: spremnici zaprimljeni u izmjeničnoj pošti koja nije naznačena na oznaci (spremnika);

1.8 osobni podaci: informacije potrebne za identifikaciju korisnika poštanske usluge;

1.9 pogrešno poslane pošiljke: pošiljke zaprimljene u izmjeničnoj pošti, a namijenjene izmjeničnoj pošti u nekoj drugoj državi članici;

1.10 troškovi provoza: naknada za pružene usluge prijevoznika u državi preko koje se obavlja provoz (ovlašteni operater, druga služba ili njihova kombinacija), uzimajući u obzir radi li se o kopnenom, pomorskom i/ili zračnom provozu pismovnih pošiljaka;

1.11 terminalni troškovi: naknada koju ovlašteni operater države otpreme duguje ovlaštenom operateru države odredišta na ime troškova nastalih u zemlji odredišta u vezi s primljenim pismovnim pošiljkama;

1.12 ovlašteni operater: bilo koji vladin ili nevladin subjekt kojeg je službeno imenovala država članica kako bi obavljao poštanski promet i ispunjavao odgovarajuće obveze koje proizlaze iz akata Unije na njenom teritoriju;

1.13 mali paket: pošiljka koja se prevozi prema uvjetima Konvencije i Pravilnika;

1.14 unutarnja kopnena naknada: naknada koju ovlašteni operater države otpreme duguje ovlaštenom operateru države odredišta za troškove do kojih je došlo u državi odredišta u vezi s primljenim paketima;

1.15 kopnena naknada provoza: naknada za usluge koje je izvršio prijevoznik u državi preko koje se obavlja provoz (ovlašteni operater, drugi pružatelj usluga ili njihova kombinacija) uzimajući u obzir radi li se o kopnenom i/ili zračnom provozu poštanskih paketa preko njenog teritorija;

1.16 pomorska naknada: naknada za pružene usluge prijevoznika (ovlašteni operater, drugi pružatelj usluga ili njihova kombinacija) koji sudjeluje u pomorskom prijevozu paketa;

1.17 potražnica: prigovor koji se odnosi na korištenje neke poštanske usluge podnesen sukladno uvjetima navedenim u Konvenciji i Pravilniku;

1.18 univerzalna poštanska usluga: stalno pružanje kvalitetnih osnovnih poštanskih usluga svim korisnicima na cijelom području države članice, po pristupačnim cijenama;

1.19 transit à découvert: otvoreni provoz kroz državu posrednicu onih pošiljaka čiji broj ili masa ne opravdavaju izradu zatvorenih zaključaka za državu odredišta.

Članak 2

Imenovanje jedne ili više pravnih osoba odgovornih za ispunjavanje obveza koje proizlaze iz pridržavanja Konvencije

1 Države članice obavještavaju Međunarodni ured, u roku od šest mjeseci od završetka Kongresa, o nazivu i adresi vladinog tijela nadležnog za nadzor poštanskog poslovanja. Osim toga, u roku od šest mjeseci od završetka Kongresa, države članice dostavljaju Međunarodnom uredu naziv i adresu jednog ili više službeno imenovanih operatera koji su službeno imenovani da osiguraju pružanje poštanskih usluga i ispunjavanje obveza koje proizlaze iz akata Unije na svojem teritoriju. Između Kongresa, države članice obavještavaju Međunarodni ured o svim promjenama u vezi s državnim tijelima u najkraćem roku. Sve promjene u vezi s imenovanim ovlaštenim operaterima moraju također biti službenim putem priopćene Međunarodnom uredu u najkraćem roku, po mogućnosti najmanje tri mjeseca prije stupanja promjene na snagu.

2 Kada država članica službeno imenuje novog operatera, ona utvrđuje opseg poštanskih usluga koje će isti pružati sukladno aktima Unije, kao i zemljopisnu pokrivenost njenog teritorija.

Članak 3

Univerzalna poštanska usluga

1 S ciljem jačanja pojma jedinstvenog poštanskog teritorija Unije, države članice osiguravaju da svi korisnici usluga uživaju pravo na univerzalnu poštansku uslugu uključujući trajno pružanje kvalitetnih osnovnih poštanskih usluga na svim točkama njihovih teritorija, po pristupačnim cijenama.

2 U tom cilju, države članice utvrđuju, u okviru svog nacionalnog poštanskog zakonodavstva ili drugim uobičajenim sredstvima, opseg poštanskih usluga koje se nude i zahtjev za kvalitetom i prihvatljivim cijenama, uzimajući u obzir i potrebe stanovništva i njihove državne uvjete.

3 Države članice osiguravaju da ponude poštanskih usluga i standarde kvaliteta ostvaruju operateri odgovorni za pružanje univerzalne poštanske usluge.

4 Države članice osiguravaju pružanje univerzalne poštanske usluge na održiv način, kao garanciju njene trajnosti.

Članak 4

Sloboda provoza

1 Princip slobode provoza utvrđen je u članku 1 Ustava. On podrazumijeva obvezu svake države članice osigurati da njeni ovlašteni operateri usmjeravaju najbržim putem i na najsigurniji način koji se koristi za vlastite pošiljke, zatvorene zaključke i pismovne pošiljke u otvorenom provozu koje im je predao drugi ovlašteni operater. Ovaj se princip jednako primjenjuje i na pogrešno poslane pošiljke i pogrešno usmjerene zaključke.

2 Države članice koje ne sudjeluju u razmjeni poštanskih pošiljaka koje sadrže zarazne tvari ili radioaktivne tvari, imaju mogućnost ne dozvoliti provoz ovih pošiljaka u otvorenom provozu preko svog teritorija. Isto se odnosi na tiskane papire, časopise, magazine, male pakete i M vreće čiji sadržaj ne udovoljava zakonskim odredbama koje uređuju uvjete njihovog objavljivanja ili opticaja u državi provoza.

3 Sloboda provoza za poštanske pakete garantirana je na cijelom teritoriju Unije.

4 Ako država članica ne izvršava obvezu koja se odnosi na slobodu provoza, ostale države članice mogu obustaviti pružanje poštanskih usluga s tom članicom.

Članak 5

Vlasništvo nad poštanskim pošiljkama. Povlačenje iz pošte. Izmjena ili ispravak adrese i/ili imena primatelja (naziva pravne osobe, imena ili prezimena ili obiteljskog prezimena [ako postoji]). Preusmjeravanje. Povrat neuručenih pošiljaka pošiljatelju.

1 Poštanska pošiljka ostaje vlasništvo pošiljatelja sve dok se ne uruči zakonitom vlasniku, osim kada je pošiljka zaplijenjena na temelju zakona otpremne ili odredišne države, i u slučaju primjene članka 19.2.1.1 ili 19.3, sukladno zakonima zemlje provoza.

2 Pošiljatelj poštanske pošiljke može povući pošiljku iz pošte ili izmijeniti ili ispraviti adresu i/ili ime primatelja (naziv pravne osobe, ime ili prezime ili obiteljsko prezime [ako postoji]). Naknade i drugi uvjeti navedeni su u Pravilniku.

3 Države članice osiguravaju da njihovi ovlašteni operateri organiziraju preusmjeravanje poštanske pošiljke u slučaju kada je primatelj promijenio adresu, kao i povrat neuručene pošiljke pošiljatelju. Naknade i drugi uvjeti navedeni su u Pravilniku.

Članak 6

Poštanske marke

1 Pojam "poštanska marka" zaštićen je ovom Konvencijom i odnosi se isključivo na marke koje ispunjavaju uvjete iz ovoga članka i Pravilnika.

2 Poštanske marke:

2.1 izdaju se i stavljaju u opticaj isključivo pod nadležnošću države članice ili teritorija, sukladno aktima Unije;

2.2 predstavljaju svojstvo suverenosti i dokaz o unaprijed plaćenoj poštarini koja odgovara njihovoj stvarnoj vrijednosti kada se stavljaju na poštansku pošiljku, sukladno aktima Unije;

2.3 moraju biti u opticaju, za unaprijed plaćenu poštarinu ili za filatelističku namjenu, u državi članici ili na teritoriju izdavanja, sukladno državnom zakonu;

2.4 moraju biti dostupne svim građanima unutar države članice ili teritorija izdavanja.

3 Poštanske marke sadrže:

3.1 naziv države članice ili teritorija izdavanja, latiničnim pismom, ili, na zahtjev države članice ili teritorija izdavanja Međunarodnom uredu Svjetske poštanske unije, kraticu ili inicijale koji su službena oznaka države članice ili teritorija izdavanja, sukladno uvjetima navedenim u Pravilniku;[1]

3.2 nominalnu vrijednost izraženu:

3.2.1 u principu, u službenoj valuti države članice ili teritorija izdavanja, ili kao slovo ili simbol;

3.2.2 drugim prepoznatljivim obilježjima.

4 Obilježja država, službene oznake kontrole i logotip međuvladinih organizacija sadržani na poštanskim markama zaštićeni su sukladno Pariškoj konvenciji za zaštitu industrijskog vlasništva.

5 Teme i dizajni poštanskih maraka moraju:

5.1 biti u duhu preambule Ustava Svjetske poštanske unije i sukladni odlukama koje su donijela tijela Unije;

5.2 biti usko povezani s kulturnim identitetom države članice ili teritorija ili doprinositi širenju kulture ili očuvanju mira;

5.3 imati, u slučaju odavanja počasti osobama ili događajima koji nisu iz države članice ili teritorija, usku poveznicu s dotičnom državom ili teritorijem;

5.4 biti lišeni političkih obilježja ili bilo koje teme uvredljive naravi u odnosu na neku osobu ili državu;

5.5 biti od velike važnosti za državu članicu ili teritorij.

6 Oznake o unaprijed plaćenoj poštarini, otisci strojeva za označavanje poštarine plaćene unaprijed, otisci tiskarskih strojeva ili drugih tiskanih oznaka ili žigova sukladno aktima Unije mogu biti korišteni samo uz odobrenje države članice ili teritorija.

7 Prije izdavanja poštanskih maraka korištenjem novih materijala ili novih tehnologija, države članice dostavljaju u Međunarodni ured potrebne podatke koji se odnose na usklađenost s radom strojeva za obradu pošte. Međunarodni ured obavještava o tome ostale države članice i njihove ovlaštene operatere.

Članak 7
Održivi razvoj

1 Države članice i/ili njihovi ovlašteni operateri usvajaju i primjenjuju proaktivnu strategiju održivog razvoja koja donosi sve pojedinosti utjecaja na okoliš, društvo i gospodarstvo na svim razinama poštanskog poslovanja i podižu svijest o održivom razvoju.

Članak 8
Poštanska sigurnost

1 Države članice i njihovi ovlašteni operateri poštuju sigurnosne zahtjeve utvrđene sigurnosnim standardima Svjetske poštanske unije i donose i primjenjuju aktivnu sigurnosnu strategiju na svim razinama poštanskog procesa u cilju zadržavanja i povećanja povjerenja javnosti u poštanske usluge koje pružaju ovlašteni operateri, u interesu svih uključenih strana. Ta strategija uključuje ciljeve utvrđene Pravilnikom, kao i princip ispunjavanja zahtjeva za najavu podataka o poštanskim pošiljkama elektroničkim putem kako je utvrđeno u odredbama o provedbi (uključujući vrstu poštanskih pošiljaka i kriterije za njihovu identifikaciju) koje je donijelo Upravno vijeće i Vijeće za poštansku operativu, sukladno tehničkim standardima Svjetske poštanske unije za slanje poruka. Ova strategija također uključuje i razmjenu informacija o održavanju sigurnog prijevoza i provoza obavijesti između država članica i njihovih ovlaštenih operatera.

2 Sve sigurnosne mjere primijenjene u lancu međunarodnog prijevoza pošte moraju odgovarati rizicima i prijetnjama na koje nastoje odgovoriti i moraju biti provedene tako da ne sprečavaju svjetske tokove pošte ili trgovinu uzimajući u obzir posebnosti poštanske mreže. Sigurnosne mjere koje mogu imati potencijalni globalni utjecaj na poštansku operativu moraju se provesti na međunarodno usklađen i uravnotežen način, uz uključenje svih zainteresiranih strana.

Članak 9 Kršenja
1 Poštanske pošiljke

1.1 Države članice se obvezuju poduzeti sve potrebne mjere za sprečavanje dolje navedenih radnji i krivični progon i kažnjavanje počinitelja:

1.1.1 stavljanje narkotika ili psihotropnih tvari ili opasne robe u poštanske pošiljke, kada to nije izričito odobreno Konvencijom i Pravilnikom;

1.1.2 stavljanje u poštanske pošiljke predmeta pedofilske naravi ili predmeta pornografske naravi koji uključuju djecu.

2 Načini plaćanja poštarine unaprijed i samo plaćanje

2.1 Države članice se obvezuju poduzeti sve potrebne mjere za sprečavanje, krivični progon i kažnjavanje kršenja pravila u vezi s načinom naplate poštarina unaprijed predviđenih ovom Konvencijom, kao što su:

2.1.1 poštanske marke, u opticaju ili povučene iz opticaja;

2.1.2 otisci strojeva za označavanje poštarine plaćene unaprijed;

2.1.3 otisci tiskarskih strojeva ili tiskarskih presa;

2.1.4 međunarodni kuponi za odgovor.

2.2 U ovoj Konvenciji se kršenje pravila u vezi s načinom označavanja poštarina plaćenih unaprijed odnosi na bilo koju dolje navedenu radnju koju počini bilo koja osoba u namjeri stjecanja nezakonite koristi za sebe ili treću stranu. Kažnjive su sljedeće radnje:

2.2.1 falsificiranje, oponašanje ili krivotvorenje bilo kojeg načina označavanja naplate poštarine unaprijed ili svaka nezakonita ili kriminalna radnja povezana s neovlaštenom proizvodnjom istih;

2.2.2 izrada, korištenje, puštanje u opticaj, plasiranje na tržište, distribucija, širenje, prijevoz, pokazivanje ili izlaganje (uključujući u obliku kataloga ili u svrhe oglašavanja) bilo kojeg sredstva plaćanja poštarine unaprijed koje je falsificirano, oponašano ili krivotvoreno;

2.2.3 upotreba ili puštanje u opticaj za poštanske potrebe bilo kojeg načina označavanja plaćanja poštarine unaprijed koje je već iskorišteno;

2.2.4 namjera počinjenja bilo kojega od gore navedenih kršenja.

3 Reciprocitet

3.1 Kada su u pitanju sankcije, ne postoji razlika između radnji navedenih pod 2, bez obzira radi li se o državnim ili stranim načinima označavanja oznakama plaćanja poštarine unaprijed; ova odredba ne može biti dijelom bilo kojeg zakonskog ili običajnog uvjeta reciprociteta.

Članak 10
Obrada osobnih podataka

1 Osobni podaci mogu se koristiti samo za svrhe za koje su prikupljeni sukladno važećem državnom zakonu.

2 Osobni podaci korisnika smiju biti otkriveni samo trećim stranama ovlaštenim sukladno važećem državnom zakonu za pristup istima.

[1] Izuzetak se dopušta Ujedinjenom Kraljevstvu Velike Britanije i Sjeverne Irske, zemlji koja je izumila poštansku marku.

3 Države članice i njihovi ovlašteni operateri osiguravaju povjerljivost i sigurnost osobnih podataka korisnika, sukladno svojim državnim zakonima.

4 Ovlašteni operateri obavještavaju svoje korisnike o korištenju njihovih osobnih podataka i o namjeni za koju su prikupljeni.

5 Ne dovodeći u pitanje prethodno navedeno, ovlašteni operateri mogu proslijediti elektroničkim putem osobne podatke ovlaštenim operaterima odredišne ili države provoza kojoj su ti podaci potrebni za izvršavanje usluge.

Članak 11

Razmjena zatvorenih zaključaka s vojnim jedinicama

1 Razmjena zatvorenih zaključaka pismovnih pošiljaka može se obavljati posredstvom kopnenih, pomorskih ili zračnih službi drugih država:

1.1 između poštanskih ureda bilo koje države članice i zapovjednika vojnih jedinica stavljenih na raspolaganje Ujedinjenim narodima;

1.2 između zapovjednika tih vojnih jedinica;

1.3 između poštanskih ureda bilo koje države članice i zapovjednika pomorskih, zračnih ili vojnih jedinica, ratnih brodova ili vojnih zrakoplova iste države, stacioniranih u inozemstvu;

1.4 između zapovjednika pomorskih, zračnih ili vojnih jedinica, ratnih brodova ili vojnih zrakoplova iste države.

2 Pismovne pošiljke uključene u zatvorene zaključke pod 1 moraju isključivo nasloviti ili poslati pripadnici vojnih jedinica časnika i posade brodova ili zrakoplova za koje ili od kojih su poslane. Poštarinu i uvjete otpreme koji se na njih primjenjuju, određuje, prema svojim propisima, ovlašteni operater države članice koja je stavila na raspolaganje vojnu jedinicu ili kojoj brodovi ili zrakoplovi pripadaju.

3 Osim u slučaju posebnog sporazuma, ovlašteni operater države članice koja je stavila na raspolaganje vojnu jedinicu ili kojoj pripadaju ratni brodovi ili vojni zrakoplovi duguje predmetnim ovlaštenim operaterima troškove provoza za zaključke, terminalne troškove i naknade za zrakoplovni prijevoz.

Članak 12

Predaja pismovnih pošiljaka na otpremu u inozemstvu

1 Ovlašteni operater nije dužan otpremiti ili uručiti primateljima pismovne pošiljke koje su pošiljatelji, nastanjeni na teritoriju države članice, predali na otpremu ili proslijedili na otpremu u drugoj državi, s ciljem korištenja povoljnijih cijena koje su tamo u primjeni.

2 Odredbe predviđene pod 1 primjenjuju se podjednako na pismovne pošiljke pripremljene u državi prebivališta pošiljatelja, a zatim prenesene preko granice, kao i na pismovne pošiljke pripremljene u drugoj državi.

3 Ovlašteni operater odredišta može zahtijevati od ovlaštenog operatera podrijetla plaćanje unutarnjih naknada. Ako ovlašteni operater podrijetla ne prihvaća plaćanje ove poštarine u roku koji je odredio ovlašteni operater odredišta, potonji može vratiti pošiljke ovlaštenom operateru podrijetla i ima pravo zahtijevati nadoknadu troškova preusmjeravanja pošiljaka ili s pošiljkama postupiti prema svom državnom zakonu.

4 Ovlašteni operater nije dužan otpremiti ili uručiti primatelju pismovne pošiljke u velikom broju koje je pošiljatelj predao na otpremu ili proslijedio na otpremu iz države različite od one u kojoj ima prebivalište ako je iznos terminalnih troškova koji treba primiti niži od iznosa koji bi primio da su pošiljke bile poslane iz države prebivališta pošiljatelja. Ovlašteni operater odredišta može zahtijevati od ovlaštenog operatera podrijetla nadoknadu u zavisnosti od nastalih troškova, a koja ne smije biti veća od sljedeća dva iznosa: ili od 80% unutarnje poštarine za istovjetne pošiljke ili od naknada koje se primjenjuju sukladno člancima 29.5 do 29.11, 29.12 do 29.15 ili 30.9, u zavisnosti od slučaja. Ako ovlašteni operater podrijetla ne pristane platiti zatraženi iznos u roku koji je odredio ovlašteni operater odredišta, ovlašteni operater odredišta može ili vratiti pošiljku ovlaštenom operateru podrijetla, imajući pravo na naknadu troškova preusmjeravanja pošiljaka, ili može s njima postupiti sukladno svojem državnom zakonu.

Članak 13

Upotreba obrazaca Svjetske poštanske unije

1 Osim u slučajevima kada je drugačije predviđeno aktima Unije, samo ovlašteni operateri koriste obrasce i dokumentaciju Svjetske poštanske unije za obavljanje poštanskih usluga i razmjenu poštanskih pošiljaka sukladno aktima Unije.

2 Ovlašteni operateri mogu koristiti obrasce i dokumentaciju Svjetske poštanske unije za funkcioniranje izvanteritorijalnih poštanskih ureda za razmjenu (ETOE), kao i središta za obradu međunarodne pošte (IMPC) koja su uspostavili ovlašteni operateri izvan svoga državnog teritorija, kako je definirano u paragrafu 6, kako bi se pojednostavilo obavljanje poštanskih usluga i razmjena poštanskih pošiljaka koje su navedene iznad.

3 Korištenje mogućnosti navedene u paragrafu 2 podliježe državnim zakonima ili politici države članice ili teritorija na kojem je uspostavljen ETOE ili IMPC. U tom pogledu, i ne dovodeći u pitanje obveze koje proizlaze iz ovlaštenja iz članka 2, ovlašteni operateri garantiraju kontinuirano ispunjavanje svojih obveza utvrđenih Konvencijom i u potpunosti su odgovorni za sve vlastite odnose s drugim ovlaštenim operaterima i s Međunarodnim uredom.

4 Zahtjev utvrđen u paragrafu 3 na isti se način primjenjuje i na odredišnu državu članicu za prijem poštanskih pošiljaka iz tih ETOE-a i IMPC-a.

5 Države članice obavještavaju Međunarodni ured o svojim politikama u pogledu poštanskih pošiljaka koje se prenose i/ili primaju od ETOE-a ili IMPC-a. Te se informacije objavljuju na internetskoj stranici Unije.

6 Isključivo u smislu ovog članka, ETOE-i su definirani kao uredi ili objekti uspostavljeni u komercijalne svrhe i kojima upravljaju ovlašteni operateri ili koji su pod odgovornosti ovlaštenih operatera na teritoriju države članice ili teritoriju koji nije njegov državni teritorij, u svrhu poslovanja na tržištima izvan vlastitoga državnog teritorija. IMPC-i su definirani kao objekti za obradu međunarodne pošte namijenjeni obradi razmijenjene međunarodne pošte bilo za pripremu ili primanje poštanskih zaključaka ili kao središta provoza za međunarodnu poštu razmijenjenu između drugih ovlaštenih operatera.

7 Ništa sadržano u ovom članku ne tumači se tako da implicira da se ETOE-i ili IMPC-i (uključujući ovlaštene operatere odgovorne za njihovu uspostavu i poslovanje izvan svoga državnog teritorija) nalaze u istoj situaciji u pogledu akata Unije kao ovlašteni operateri države domaćina ili da se drugim državama članicama nameće pravna obveza priznavanja tih ETOE-a ili IMPC-a kao ovlaštenih operatera na teritoriju na kojem su uspostavljeni i na kojoj posluju.

Poglavlje II.

Standardni i ciljevi kvaliteta usluga

Članak 14

Standardni i ciljevi kvaliteta usluga

1 Države članice ili njihovi ovlašteni operateri dužni su utvrditi i objaviti standarde uručenja i ciljeve po pitanjima dolaznih pismovnih pošiljaka i paketa.

2 Ti standardi i ciljevi, uvećani za vrijeme uobičajeno potrebno za carinski postupak, nisu manje povoljni od onih koji

se primjenjuju za pošiljke istih značajki u njihovom državnom prometu.

3 Države članice ili njihovi ovlašteni operateri podrijetla također utvrđuju i objavljuju standarde "s kraja na kraj" za prioritetne i zračne pismovne pošiljke, kao i za pakete i obične/površinske pakete.

4 Države članice ili njihovi ovlašteni operateri prate primjenu standarda kvaliteta usluga.

Poglavlje III.

Cijene, nadoplate i izuzeće od plaćanja poštarina

Članak 15 Cijene

1 Cijene za različite međunarodne poštanske usluge definirane u Konvenciji utvrđuju države članice ili njihovi ovlašteni operateri, u zavisnosti od državnog zakona, sukladno principima utvrđenim u Konvenciji i njenom Pravilniku. Oni su u principu povezani s troškovima pružanja tih usluga.

2 Država članica podrijetla i njen ovlašteni operater, u zavisnosti od državnog zakona, određuje poštarinu za prijevoz pismovnih pošiljaka i poštanskih paketa. Poštarina podrazumijeva uručenje pošiljke na adresu primatelja, pod uvjetom da usluga dostave postoji u odredišnoj državi za vrstu pošiljke o kojoj se radi.

3 Cijene u primjeni, uključujući i one iznose koji su navedeni kao smjernice u aktima, iznose najmanje onoliko koliko se naplaćuje za interne usluge istih značajki (kategorija, količina, vrijeme potrebno za obradu itd.).

4 Države članice ili njihovi ovlašteni operateri, u zavisnosti od državnog zakona, ovlašteni su odrediti i više cijene od onih preporučenih u aktima.

5 Na prethodni najmanji iznos cijena iz paragrafa 3 države članice ili njihovi ovlašteni operateri mogu na temelju svog državnog zakona odobriti manje poštarine za pismovne pošiljke i pakete zaprimljene na teritoriju države članice. Mogu, naprimjer, odobriti povlaštene poštarine velikim korisnicima poštanskih usluga.

6 Ne može se naplatiti od korisnika bilo kakva druga poštarina osim onih predviđenih u aktima.

7 Osim u slučaju kada je u aktima predviđeno drugačije, svaki ovlašteni operater zadržava poštarinu koju je naplatio.

Članak 16

Izuzeće od plaćanja poštarina

1 Princip

1.1 Slučajevi izuzeća od plaćanja poštarina, u smislu izuzeća od plaćanja poštarina unaprijed, izričito su utvrđeni u Konvenciji. Ipak, Pravilnikom se može utvrditi izuzeće od plaćanja poštarine unaprijed, izuzeće od plaćanja troškova provoza, terminalnih troškova i unutarnjih naknada za pismovne pošiljke i poštanske pakete poslane iz država članica, od ovlaštenih operatera i užih saveza, a koje se odnose na poštanske usluge. Pored toga, pismovne pošiljke i poštanski paketi koje šalje Međunarodni ured Svjetske poštanske unije užim savezima, državama članicama i ovlaštenim operaterima izuzete su od plaćanja svih poštarina. Međutim, država članica podrijetla i njen ovlašteni operater imaju mogućnost naplate dodatnih zrakoplovnih naknada za ove potonje pošiljke.

2 Ratni zarobljenici i civilni zatočenici

2.1 Pismovne pošiljke, poštanski paketi i poštanske usluge plaćanja naslovljene na ratne zarobljenike ili koje su poslali ratni zarobljenici, bilo izravno ili putem ureda navedenih u Pravilniku Konvencije i Sporazumu o poštanskim uslugama plaćanja, oslobođene su svih poštarina, osim dopunske naknade za zrakoplovni prijevoz. Zarobljenici zaraćenih strana, internirani na neutralnoj zemlji, smatraju se ratnim zarobljenicima kada se radi o primjeni ove odredbe.

2.2 Odredbe pod 2.1 primjenjuju se i na pismovne pošiljke, poštanske pakete i poštanske usluge plaćanja podrijetlom iz drugih država adresirane na ili upućene od civilnih zatočenika, kako je to definirano Ženevskom konvencijom od 12. 8. 1949. godine o zaštiti građanskih osoba u vrijeme rata, a koje se otpremaju izravno ili putem ureda navedenih u Pravilniku Konvencije i Sporazumu o poštanskim uslugama plaćanja.

2.3 Uredi navedeni u Pravilniku Konvencije i Sporazumu o poštanskim uslugama plaćanja isto tako uživaju pravo izuzeća od plaćanja poštarina za pismovne pošiljke, poštanske pakete i poštanske usluge plaćanja koje se odnose na osobe pod 2.1 i 2.2, koje oni šalju ili primaju, bilo izravno ili kao posrednici.

2.4 Paketi težine do 5 kilograma su oslobođeni plaćanja poštarine. Granična težina se povećava do 10 kilograma u slučaju kada sadržaj paketa nije djeljiv ili za pakete naslovljene na kamp ili na povjerenika kampa radi raspodjele zarobljenicima.

2.5 U okviru obračuna troškova između ovlaštenih operatera, ne računaju se poštarine za službene pakete i pakete za ratne zarobljenike i civilne zatočenike, osim dopunske naknade za zrakoplovni prijevoz zrakoplovnih paketa.

3 Pošiljke za slijepe osobe

3.1 Sve pošiljke za slijepe osobe ili pošiljke poslane nekoj organizaciji ili koje šalje neka organizacija za slijepe nekoj slijepoj osobi ili koje šalje slijepa osoba, izuzete su od svih poštarina, osim dopunske naknade za zrakoplovni prijevoz, do mjere u kojoj su te pošiljke kao takve dopuštene u državnoj usluzi ovlaštenog operatera.

3.2 U ovom članku:

3.2.1 slijepa osoba označava osobu koja je registrirana kao slijepa ili slabovidna u svojoj državi ili koja ispunjava definiciju Svjetske zdravstvene organizacije za slijepe ili slabovidne osobe;

3.2.2 organizacija za slijepe osobe je svaka institucija ili udruga koja služi slijepim osobama ili ih službeno predstavlja;

3.2.3 pošiljke za slijepe osobe uključuju svako dopisivanje, literaturu u bilo kojem obliku, uključujući i zvučne zapise, te svu opremu ili pribor načinjene ili prilagođene kao pomoć slijepim osobama da prevladaju probleme koji proizlaze iz njihove sljepoće, kao što je određeno Pravilnikom.

Poglavlje IV.

Osnovne i dodatne usluge

Članak 17

Osnovne usluge

1 Države članice osiguravaju da njihovi ovlašteni operateri obavljaju prijem, usmjeravanje, prijenos i uručenje pismovnih pošiljaka.

2 Pismovne pošiljke koje sadrže samo dokumente su:

2.1 prioritetne i neprioritetne pošiljke, do 2 kilograma;

2.2 pisma, dopisnice i tiskani papiri, do 2 kilograma;

2.3 pošiljke za slijepe osobe, do 7 kilograma;

2.4 posebne vreće koje sadrže novine, časopise, knjige i slične tiskane dokumente za istog primatelja na istoj adresi, nazvane "M vreće", do 30 kilograma.

3 Pismovne pošiljke koje sadrže robu su:

3.1 mali paketi, prioritetni i neprioritetni, do 2 kilograma;

3.2 pošiljke za slijepe osobe, do 7 kilograma, kako je navedeno u Pravilniku;

3.3 posebne vreće koje sadrže novine, časopise, knjige i slične tiskane dokumente za istog primatelja na istoj adresi, nazvane "M vreće", do 30 kilograma, kako je navedeno u Pravilniku.

4 Pismovne pošiljke razvrstavaju se kako prema brzini obrade pošiljaka tako i prema njihovom sadržaju, sukladno Pravilniku.

5 U sustavu razvrstavanja kao što je navedeno pod 4, pismovne pošiljke mogu također biti razvrstane prema njihovom

formatu, odnosno pisma malog formata (P), pisma velikog formata (G), pisma glomaznog formata (E) ili mali paketi (E). Granične vrijednosti veličine i težine su precizno navedene u Pravilniku.

6 Ograničenja težine veće od onih koje su navedene u paragrafu 2 primjenjuju se prema slobodnom izboru na određene kategorije pismovnih pošiljaka sukladno uvjetima propisanim u Pravilniku.

7 Države članice također su dužne osigurati da njihovi ovlašteni operateri obavljaju prijem, usmjeravanje, prijenos i uručenje poštanskih paketa do 20 kilograma.

8 Ograničenja težine preko 20 kilograma primjenjuju se prema slobodnom izboru na određene poštanske pakete, sukladno uvjetima propisanim u Pravilniku.

Članak 18

Dodatne usluge

1 Države članice obvezne su osigurati pružanje sljedećih dodatnih usluga:

1.1 uslugu preporučenog rukovanja za odlazne prioritetne i zrakoplovne pismovne pošiljke za inozemstvo;

1.2 uslugu preporučenog rukovanja za sve dolazne preporučene pismovne pošiljke iz inozemstva.

2 Države članice mogu osigurati pružanje sljedećih neobvezujućih dodatnih poštanskih usluga u okviru međusobne suradnje između ovlaštenih operatera koji su pristali pružati te usluge:

2.1 slanje pismovnih pošiljaka i paketa s označenom vrijednosti;

2.2 slanje otkupnih pismovnih pošiljaka i paketa;

2.3 praćenje uručenja pismovnih pošiljaka;

2.4 osobno uručenje preporučenih pismovnih pošiljaka ili s označenom vrijednosti;

2.5 uručenje pismovnih pošiljaka i paketa oslobođenih od plaćanja poštarine i naknada;

2.6 dostava lomljivih i glomaznih paketa;

2.7 usluga otpremanja većeg broja pošiljaka grupiranih u jednu koju šalje jedan pošiljatelj u inozemstvo;

2.8 usluga povrata robe koja uključuje povrat robe od primatelja izvornom pošiljatelju uz odobrenje primatelja.

3 Sljedeće tri dodatne usluge istodobno sadrže obvezujući i neobvezujući dio:

3.1 usluga međunarodne pošiljke s plaćenim odgovorom (IBRS) je, u osnovi, neobvezujuća. Sve države članice ili njihovi ovlašteni operateri, međutim, obvezni su osigurati uslugu vraćanja za IBRS;

3.2 usluga međunarodnih kupona za odgovor koji su zamjenjivi u svakoj državi članici. Međutim, prodaja istih je neobvezujuća;

3.3 povratnica za preporučene pismovne pošiljke, pakete i pošiljke s označenom vrijednosti. Sve države članice ili njihovi ovlašteni operateri primaju povratnice koje dolaze iz inozemstva. Međutim, pružanje ovih usluga za odlazne međunarodne pošiljke nije obvezujuće.

4 Ove usluge i njihove naknade opisane su u Pravilniku.

5 Kada se za dolje navedene sastavne dijelove usluga naplaćuju posebne naknade u domaćem prometu, ovlašteni operateri ovlašteni su naplatiti iste naknade i za međunarodne pošiljke, prema uvjetima određenim u Pravilniku:

5.1 uručenje malih paketa težine iznad 500 grama;

5.2 pismovne pošiljke predate nakon isteka vremena za prijem;

5.3 pošiljke predate izvan redovnog radnog vremena šaltera;

5.4 prikupljanje pošiljaka na adresi pošiljatelja;

5.5 povlačenje pismovnih pošiljaka izvan redovnog radnog vremena šaltera;

5.6 poste restante;

5.7 skladištenje pismovnih pošiljaka težine iznad 500 grama (s izuzetkom pošiljaka za slijepe osobe), kao i paketa;

5.8 uručenje paketa, na temelju obavijesti o prispiješu pošiljke;

5.9 pokrivanje rizika više sile;

5.10 uručenje pismovnih pošiljaka izvan redovnog radnog vremena šaltera.

Poglavlje V.

Zabrane i carinjenje

Članak 19

Nedopuštene pošiljke. Zabrane

1 Opći dio

1.1 Pošiljke koje ne ispunjavaju uvjete propisane u Konvenciji i Pravilniku ne prihvaćaju se. Pošiljke poslane s ciljem izvršenja kriviičnog djela ili s namjerom da se izbjegne cjelovito plaćanje odgovarajućih naknada također se ne prihvaćaju.

1.2 Izuzeci od zabrane iz ovog članka propisani su u Pravilniku.

1.3 Sve države članice ili njihovi ovlašteni operateri imaju mogućnost proširenja zabrana navedenih u ovom članku, koje postaju primjenjive odmah po uvrštenju u popis odgovarajućeg priručnika.

2 Zabrane u svim kategorijama pošiljaka

2.1 Zabranjeno je stavljati dolje navedene predmete u sve vrste pošiljaka:

2.1.1 narkotike i psihotropne tvari, prema odredbama Međunarodnog odbora za kontrolu narkotika, ili druge nedopuštene droge koje su zabranjene u državi odredišta;

2.1.2 nemoralne i opscene predmete;

2.1.3 krivotvorene ili piratske predmete;

2.1.4 druge predmete čiji je uvoz ili opticaj zabranjen u državi odredišta;

2.1.5 predmete, koji svojom prirodom ili pakiranjem mogu predstavljati opasnost za službene osobe ili javnost općenito ili uprljati ili oštetiti druge pošiljke, poštansku opremu ili dobra u vlasništvu treće strane;

2.1.6 dokumenti koji imaju značaj aktualne ili osobne prepiske u razmjeni između osoba koje nisu pošiljatelj i primatelj ili osoba koje žive s njima;

3 Opasna roba

3.1 Stavljanje opasne robe opisane u Konvenciji i Pravilniku zabranjeno je za sve kategorije pošiljaka.

3.2 Stavljanje eksplozivnih naprava i inertnog vojnog materijala, uključujući inertne granate, inertne projektile i druge slične predmete, kao i replike takvih naprava i predmeta, zabranjeno je u svim kategorijama pošiljaka.

3.3 U izuzetnim slučajevima, opasna se roba može primiti u okviru razmjene među državama članicama koje su se izjasnile da su voljne primiti ih, ili na uzajamnoj bazi ili u jednom smjeru, pod uvjetom da se poštuju domaći i međunarodni zakoni i pravila u pogledu prijevoza.

4 Žive životinje

4.1 Žive životinje su zabranjene za sve kategorije pošiljaka.

4.2 U izuzetnim slučajevima, dolje navedene životinje je dopušteno slati u pismovnim pošiljkama, osim u pošiljkama s označenom vrijednosti:

4.2.1 pčele, pijavice i dudov svilac;

4.2.2 parazite i uništavatelje štetnih insekata namijenjene za kontrolu ovih insekata i u razmjeni između službeno priznatih institucija;

4.2.3 muhe iz obitelji Drosophilidae za biomedicinska istraživanja u razmjeni između službeno priznatih institucija.

4.3 U izuzetnim slučajevima, slanje u paketima dopušteno je za niže navedene životinje:

4.3.1 žive životinje čiji je prijevoz poštom dozvoljen prema poštanskim propisima i/ili zakonima zainteresiranih država.

5 Stavljanje prepiske u pakete

5.1 Zabranjeno je stavljanje u poštanske pakete dolje navedenog:

5.1.1 prepiske, uz izuzetak arhivskog materijala, u razmjeni između osoba koje nisu ni pošiljatelj ni primatelj niti osobe koje s njima žive.

6 Kovanice, novčanice i drugi dragocjeni predmeti

6.1 Zabranjeno je slati kovanice, novčanice, devize ili bilo kakve vrijednosnice plative donositelju, putničke čekove, prerađenu ili neprerađenu platinu, zlato i srebro, drago kamenje, nakit ili druge dragocjene predmete:

6.1.1 u običnim pismovnim pošiljkama bez označene vrijednosti;

6.1.1.1 međutim, ako domaći zakoni države podrijetla i odredišta to dopuštaju, takvi se predmeti mogu slati u zatvorenim omotnicama kao preporučene pošiljke;

6.1.2 u običnim paketima bez označene vrijednosti, osim kada domaći zakoni države podrijetla i odredišta to dopuštaju;

6.1.3 u običnim paketima bez označene vrijednosti u razmjeni između dviju država koje prihvaćaju pakete s označenom vrijednosti;

6.1.3.1 osim toga, svaka država članica ili ovlašteni operater može, prema slobodnom izboru, zabraniti slanje zlatnih poluga u običnim paketima ili paketima s označenom vrijednosti, podrijetlom iz ili adresiranih u njihov teritorij ili u otvorenom provozu preko svoga teritorija; može se ograničiti stvarna vrijednost takvih pošiljaka.

7 Tiskovina i pošiljke za slijepe osobe:

7.1 ne smiju nositi nikakav natpis ili element prepiske;

7.2 ne smiju sadržavati nikakvu poštansku marku ili oblik unaprijed plaćene poštarine, poništene ili neponištene, niti bilo kakav papir koji predstavlja novčanu vrijednost, osim u slučajevima kada pošiljka sadrži kao prilog karticu, omotnicu ili omot i koja sadrži adresu pošiljatelja pošiljke ili njegovog zastupnika u državi otpreme ili odredišta izvorne pošiljke.

8 Postupanje s nedopuštenim pošiljkama

8.1 Postupanje s nedopuštenim pošiljkama utvrđeno je Pravilnikom. Međutim, pošiljke koje sadrže predmete navedene pod 2.1.1, 2.1.2, 3.1 i 3.2 ni u kojem slučaju se ne otpremaju na njihovo odredište, uručuju primateljima ili vraćaju u mjesto podrijetla. U slučaju kada se u provozu otkriju predmeti navedeni pod 2.1.1, s takvim se predmetima postupa sukladno zakonskim propisima države provoza. U slučaju kada se tijekom prijevoza otkriju predmeti navedeni pod 3.1 i 3.2, relevantni ovlašteni operater je ovlašten za uklanjanje tih predmeta iz pošiljke i za njihovo uništenje. Ovlašteni operater zatim može otpremiti preostalu pošiljku na njeno odredište, uz obavijest o uklanjanju nedopuštenog predmeta.

Članak 20

Carinski pregled. Carinske naknade i drugi troškovi

1 Ovlašteni operateri država podrijetla i odredišta ovlašteni su predati pošiljke na carinski pregled, sukladno zakonskim propisima svojih država.

2 Pošiljke predate na carinski pregled mogu biti terećene, u smislu poštanskog postupanja, naknadom za podnošenje na carinski pregled, čiji je iznos određen u Pravilniku. Ta naknada se naplaćuje isključivo za pošiljke podnesene na carinjenje i koje su opterećene carinskim naknadom ili terećene nekom drugom sličnom naknadom.

3 Ovlašteni operateri koji su dobili dopuštenje obavljati carinski postupak u ime korisnika, bilo da je u njegovo ime ili u ime ovlaštenog operatera države odredišta, mogu od korisnika naplatiti naknadu na temelju stvarnih troškova postupka. Ta se naknada može naplatiti za sve pošiljke prijavljene carini sukladno državnim zakonima, uključujući i one koje su izuzete od plaćanja carine. Korisnici moraju biti unaprijed jasno obaviješteni o odgovarajućoj naknadi.

4 Ovlaštenim operaterima je dopušteno naplatiti od pošiljatelja ili primatelja pošiljaka, u zavisnosti od slučaja, naknadu za carinu i sve druge moguće troškove.

Poglavlje VI. Odgovornost

Članak 21

Potražnice

1 Svaki ovlašteni operater obvezan je prihvatiti potražnice za pakete i preporučene pošiljke ili pošiljke s označenom vrijednosti koje je sam otpremio ili za one od svih drugih ovlaštenih operatera, pod uvjetom da je korisnik predočio potražnice u roku od šest mjeseci od sljedećeg dana nakon predaje pošiljke na otpremu. Slanje i obrada potražnica između ovlaštenih operatera vrši se pod uvjetima utvrđenim u Pravilniku. Razdoblje od šest mjeseci podrazumijeva odnos između podnositelja potražnice i ovlaštenih operatera i ne uključuje prijenos potražnica između ovlaštenih operatera.

2 Potražnice se ne naplaćuju. Međutim, dodatni troškovi u slučaju EMS otpreme su, u pravilu, na teret osobe koja je podnijela zahtjev.

Članak 22

Odgovornost ovlaštenih operatera. Odštete

1 Opći dio

1.1 Osim u slučajevima predviđenim u članku 23, ovlašteni operateri odgovorni su za:

1.1.1 gubitak, krađu ili oštećenje preporučenih pošiljaka, običnih paketa (uz izuzetak paketa iz elektroničke trgovine ["ECOMPRO paketi"], čije su specifikacije dodatno definirane u Pravilniku) i pošiljaka s označenom vrijednosti;

1.1.2 povrat preporučenih pošiljaka, pošiljaka s označenom vrijednosti i običnih paketa za koje nije naveden razlog neuručenja.

1.2 Ovlašteni operateri nisu odgovorni za pošiljke koje nisu navedene pod 1.1.1 i 1.1.2 ili ako se radi o ECOMPRO paketima.

1.3 U svim ostalim slučajevima koji nisu predviđeni ovom Konvencijom, ovlašteni operateri nisu odgovorni.

1.4 Ako je gubitak ili potpuno uništenje preporučene pošiljke, običnog paketa ili pošiljke s označenom vrijednosti nastao uslijed više sile za koju se ne plaća obeštećenje, pošiljatelj ima pravo na povrat naknade koju je platio kod predaje za slanje predmetne pošiljke, uz izuzetak naknade za osiguranje.

1.5 Iznos odštete ne smije biti veći od iznosa navedenih u Pravilniku.

1.6 U slučaju odgovornosti, posljedični gubici, gubitak dobiti ili moralna šteta ne uzimaju se u obzir za iznos isplate odštete.

1.7 Sve odredbe u vezi s odgovornosti ovlaštenih operatera su stroge, obvezujuće i potpune. Ovlašteni operateri ni u kojem slučaju nisu odgovorni, čak ni u slučaju velikog propusta, izvan granica postavljenih ovom Konvencijom i Pravilnikom.

2 Preporučene pošiljke

2.1 Ako je preporučena pošiljka izgubljena, potpuno umanjenog sadržaja ili potpuno oštećena, pošiljatelj ima pravo na odštetu kako je utvrđeno u Pravilniku. Ako pošiljatelj zatraži iznos koji je manji od utvrđenog u Pravilniku, ovlašteni operateri mogu isplatiti taj manji iznos i primiti povrat iznosa po toj osnovi od drugih ovlaštenih operatera koji su uključeni.

2.2 Ako je preporučenoj pošiljci djelomično umanjen sadržaj ili je djelomično oštećena, pošiljatelj ima pravo na odštetu koja, u pravilu, odgovara stvarnoj vrijednosti umanjenog ili oštećenog dijela pošiljke.

3 Obični paketi

3.1 Ako je paket izgubljen, potpuno mu je umanjen sadržaj ili je potpuno oštećen, pošiljatelj ima pravo na odštetu kako je utvrđeno Pravilnikom. Ako pošiljatelj zatraži iznos koji je manji od utvrđenog u Pravilniku, ovlašteni operateri mogu isplatiti taj manji iznos i primiti povrat iznosa po toj osnovi od drugih ovlaštenih operatera koji su uključeni.

3.2 Ako je sadržaj paketa djelomično umanjen ili je djelomično oštećen, pošiljatelj ima pravo na odštetu koja, u pravilu, odgovara stvarnoj vrijednosti umanjenog ili oštećenog dijela pošiljke.

3.3 Ovlašteni operateri mogu se sporazumjeti da u svojim uzajamnim odnosima primjenjuju iznos po paketu utvrđen u Pravilniku, bez obzira na težinu.

4 Pošiljke s označenom vrijednosti

4.1 Ako je pošiljka s označenom vrijednosti izgubljena, potpuno umanjenog sadržaja ili je potpuno oštećena, pošiljatelj ima pravo na odštetu koja odgovara, u principu, iznosu označene vrijednosti u SDR-ima.

4.2 Ako je pošiljci s označenom vrijednosti sadržaj djelomično umanjen ili djelomično oštećen, pošiljatelj ima pravo na odštetu koja, u pravilu, odgovara stvarnoj vrijednosti umanjenog ili oštećenog dijela pošiljke. Ona ne može, međutim, ni u kojem slučaju biti veća od iznosa označene vrijednosti u SDR-ima.

5 Ako je preporučena ili pismovna pošiljka s označenom vrijednosti vraćena a razlog neuručenja nije naveden, pošiljatelj ima pravo samo na povrat dijela poštarine koji predstavlja trošak slanja pošiljke.

6 Ako je paket vraćen a razlog neuručenja nije naveden, pošiljatelj ima pravo na povrat poštarine koju je platio u državi podrijetla i povrat troškova nastalih zbog vraćanja paketa iz države odredišta.

7 U slučajevima navedenim pod 2, 3 i 4, odšteta se izračunava sukladno važećim cijenama predmeta ili robe iste vrste na istom mjestu i u isto vrijeme gdje i kada je pošiljka preuzeta za slanje, preračunato u SDR-ima. U nemogućnosti određivanja važeće cijene, odšteta se izračunava prema uobičajenoj vrijednosti predmeta ili robe procijenjene prema istim osnovama.

8 Kada se odšteta daje za gubitak, potpuno umanjenje sadržaja ili potpuno oštećenje preporučene pošiljke, običnog paketa ili pošiljke s označenom vrijednosti, pošiljatelj ili primatelj, u zavisnosti od slučaja, ima također pravo na povrat poštarine i naknada plaćenih za slanje pošiljke, osim na povrat dijela poštarine za preporuku ili trošak osiguranja. Isto se primjenjuje na preporučene pošiljke, obične pakete ili pošiljke s označenom vrijednosti koje je primatelj odbio primiti zbog njihovog lošeg stanja, a koje se pripisuje ovlaštenom operateru i uključuje njegovu odgovornost.

9 Bez obzira na odredbe pod 2, 3 i 4, primatelj ima pravo na odštetu za umanjeni sadržaj, oštećenje ili gubitak preporučene pošiljke, običnog paketa ili pošiljke s označenom vrijednosti, ako se pošiljatelj pisanim putem odrekne svojih prava u korist primatelja. To odricanje nije potrebno u slučajevima kada su pošiljatelj i primatelj ista osoba.

10 Ovlašteni operater države podrijetla ima mogućnost isplatiti odštetu pošiljatelju u svojoj državi propisanu državnim zakonom za preporučene pošiljke i obične pakete, pod uvjetom da ta odšteta nije manja od onih određenih pod 2.1 i 3.1. Isto se primjenjuje za odredišnog ovlaštenog operatera kada se odšteta isplaćuje primatelju. Međutim, i dalje se primjenjuju iznosi navedeni pod 2.1 i 3.1:

10.1 u slučaju žalbe protiv odgovornog ovlaštenog operatera;

10.2 ako se pošiljatelj odrekao svojih prava u korist primatelja.

11 Nikakve rezerve u vezi s prekoračenjem rokova za potražnice i isplatom odštete ovlaštenim operaterima, uključujući rokove i uvjete propisane u Pravilniku, neće se obavljati, osim u slučaju bilateralnog sporazuma.

Članak 23

Nepostojanje odgovornosti država članica i ovlaštenih operatera

1 Ovlašteni operateri prestaju biti odgovorni za preporučene pošiljke, pakete i pošiljke s označenom vrijednosti koje su uručili prema uvjetima propisanima u svojim pravilnicima za pošiljke iste vrste. Odgovornost, međutim, i dalje postoji:

1.1 kada se krađa ili oštećenje otkriju prije ili tijekom uručenja pošiljke;

1.2 kada, ako to domaći propisi dopuštaju, primatelj, u slučaju vraćanja pošiljke na polazište, stavi primjedbe tijekom uručenja pošiljke umanjenog sadržaja ili oštećene;

1.3 kada je, ako to domaći propisi dopuštaju, preporučena pošiljka ubačena u kućni poštanski kovčežić, a primatelj izjavi da nije primio pošiljku;

1.4 kada primatelj ili, u slučaju vraćanja pošiljke na polazište, pošiljatelj paketa ili pošiljke s označenom vrijednosti, bez obzira na propisno potvrđeno uručenje, stavi primjedbu bez odlaganja ovlaštenom operateru koji je obavio uručenje da je ustanovio krađu ili štetu. Dužan je podnijeti dokaz da krađa ili oštećenje nije nastalo nakon uručenja. Pojam "bez odlaganja" tumači se sukladno domaćim zakonskim propisima.

2 Države članice i ovlašteni operateri ne snose odgovornost:

2.1 u slučaju više sile, prema članku 18, 5.9;

2.2 kada ne mogu preuzeti odgovornost za pošiljku zbog uništenja službene evidencije zbog više sile, pod uvjetom da drugačije nije moguće utvrditi dokaz njihove odgovornosti;

2.3 kada je gubitak ili šteta nastala pogreškom ili zbog nemara pošiljatelja ili je proizašla iz vrste sadržaja;

2.4 kada se radi o pošiljkama koje su obuhvaćene zabranama propisanim u članku 19;

2.5 u slučaju zapljene, na temelju zakona odredišne države, prema obavijesti države članice ili ovlaštenog operatera te države;

2.6 kada se radi o pošiljkama s označenom vrijednosti na kojima je lažno navedena veća vrijednost od stvarne vrijednosti sadržaja;

2.7 kada pošiljatelj nije sačinio potražnicu u roku od šest mjeseci računajući od dana koji slijedi nakon predaje pošiljke;

2.8 kada se radi o paketima ratnih zarobljenika i civilnih zatočenika;

2.9 kada se sumnja da pošiljatelj postupa s namjerom prevare u cilju dobivanja odštete.

3 Države članice i ovlašteni operateri ne preuzimaju nikakvu odgovornost za carinska deklaracije bez obzira u kojem su obliku sastavljene, kao ni za odluke carinskih službi donesene prilikom podnošenja pošiljaka na carinski pregled.

Članak 24

Odgovornost pošiljatelja

1 Pošiljatelj pošiljke odgovoran je za tjelesne povrede nanesene poštanskim radnicima i za sve štete izazvane na drugim pošiljkama kao i na poštanskoj opremi zbog otpreme sadržaja nedopuštenih u prometu ili zbog nepoštivanja uvjeta kod prijema pošiljaka.

2 U slučaju oštećenja drugih pošiljaka, pošiljatelj je odgovoran uz ista ograničenja kao ovlašteni operateri.

3 Pošiljatelj ostaje odgovoran čak i ako je poštanski ured prihvatio takvu pošiljku.

4 Međutim, kada pošiljatelj ispuni uvjete za prijem pošiljaka, on nije odgovoran, u mjeri u kojoj je došlo do pogreške ili nemara ovlaštenih operatera ili prijevoznika u postupanju s pošiljkama nakon njihova preuzimanja.

Članak 25

Naknada štete

1 Podložno pravu žalbe protiv odgovornog ovlaštenog operatera, obveza plaćanja odštete i nadoknade poštarine i naknada je dužnost, u zavisnosti od slučaja, bilo ovlaštenog operatera države podrijetla ili ovlaštenog operatera države odredišta.

2 Pošiljatelj može odustati od svog prava na odštetu u korist primatelja. U slučaju odustajanja, pošiljatelj ili primatelj može ovlastiti treću osobu da preuzme odštetu, ako to dopuštaju domaći zakonski propisi.

Članak 26

Mogućnost povrata odštete od pošiljatelja ili primatelja

1 Ako je, nakon isplate odštete, preporučena pošiljka, paket ili pošiljka s označenom vrijednosti ili dio njihovog sadržaja koji su se prethodno smatrali izgubljenim, pronađen, obavještava se pošiljatelj ili primatelj, u zavisnosti od slučaja, da pošiljku može preuzeti u roku od tri mjeseca uz povrat iznosa isplaćene odštete. Istodobno ih se pita kome pošiljka treba biti uručena. U slučaju odbijanja ili izostanka odgovora u propisanom roku, isti se postupak ponavlja prema primatelju ili pošiljatelju, u zavisnosti od slučaja, pružajući toj osobi istovjetan rok za odgovor.

2 Ako pošiljatelj i primatelj odbiju preuzeti pošiljku ili ne odgovore u roku određenom u paragrafu 1, pošiljka postaje vlasništvo ovlaštenog operatera ili, gdje je to adekvatno, ovlaštenih operatera koji su snosili gubitak.

3 U slučaju naknadnog otkrića da pošiljka s označenom vrijednosti ima sadržaj za koji se utvrdi da je niže vrijednosti od isplaćene odštete, pošiljatelj ili primatelj, u zavisnosti od slučaja, dužan je vratiti iznos obeštećenja uz uručenje pošiljke, bez utjecaja na posljedice proizašle zbog lažnog označavanja vrijednosti.

Poglavlje VII. Naknada

A. Troškovi provoza

Članak 27

Troškovi provoza

1 Zatvoreni zaključci i pošiljke u otvorenom provozu koje razmjenjuju dva ovlaštena operatera ili dva ureda iste države članice koristeći se sredstvima usluga jednog ili više drugih ovlaštenih operatera (usluge treće strane) podliježu plaćanju troškova provoza. Oni sačinjavaju naknadu za usluge u vezi s kopnenim, pomorskim ili zrakoplovnim provozom. Taj princip također se primjenjuje za pogrešno poslane pošiljke i na pogrešno usmjerene zaključke.

B. Terminalni troškovi

Članak 28

Terminalni troškovi. Opće odredbe

1 Prema izuzećima propisanim u Pravilniku, svaki ovlašteni operater koji primi pismovne pošiljke od drugog ovlaštenog operatera ima pravo naplatiti od ovlaštenog operatera otpreme naknadu za troškove nastale prispijećem međunarodnih pošiljaka.

2 Za primjenu odredbi o plaćanju terminalnih troškova od njihovih ovlaštenih operatera, države i teritoriji svrstani su sukladno popisu koji je u tu svrhu sastavio Kongres u svojoj Rezoluciji C 7/2016, kako slijedi:

2.1 države i teritoriji u ciljnom sustavu prije 2010. (skupina I.);

2.2 države i teritoriji u ciljnom sustavu od 2010. i 2012. (skupina II.);

2.3 države i teritoriji u ciljnom sustavu od 2016. (skupina III.);

2.4 države i teritoriji u prijelaznom sustavu (skupina IV.).

3 Odredbe ove Konvencije o plaćanju terminalnih troškova su prijelazni aranžmani do usvajanja sustava naplate posebno određenog za svaku pojedinu državu na kraju prijelaznog razdoblja.

4 Pristup unutarnjim uslugama. Izravni pristup

4.1 U principu, svaki ovlašteni operater države koja je bila u ciljnom sustavu prije 2010. omogućuje drugim ovlaštenim operaterima cijene, rokove i uvjete koje nudi u unutarnjem prometu, pod istim uvjetima kao i svojim domaćim korisnicima. Ovlašteni operater sam odlučuje da li je ovlašteni operater države podrijetla ispunio uvjete izravnog pristupa.

4.2 Ovlašteni operateri država u ciljnom sustavu prije 2010. čine dostupnim drugim ovlaštenim operaterima država koje su bile u ciljnom sustavu prije 2010. cijene, rokove i uvjete koje nude u okviru svojih usluga u unutarnjem prometu, pod istim uvjetima kao svojim domaćim korisnicima.

4.3 Ovlašteni operateri država koje su se pridružile ciljnom sustavu od 2010. mogu odlučiti da ograničenom broju ovlaštenih operatera učine dostupnim uvjete ponuđene u okviru svoga unutarnjeg prometa, na temelju uzajamnosti, tijekom probnog razdoblja od dvije godine. Nakon tog razdoblja, moraju odabrati hoće li obustaviti primjenu uvjeta ponuđenih u okviru svog unutarnjeg prometa ili će na isti način nastaviti i svoje unutarnje uvjete omogućiti svim ovlaštenim operaterima. Međutim, ako ovlašteni operateri država koje su se pridružile ciljnom sustavu od 2010. zatraže od ovlaštenih operatera država koje su bile u ciljnom sustavu prije 2010. primjenu uvjeta iz unutarnjeg prometa, moraju svim ovlaštenim operaterima omogućiti sve cijene, rokove i uvjete koje nude u okviru svojih usluga u unutarnjem prometu, pod istim uvjetima kao svojim domaćim korisnicima.

4.4 Ovlašteni operateri zemalja u prijelaznom sustavu mogu odlučiti da ne omoguće drugim ovlaštenim operaterima primjenu uvjeta ponuđenih u okviru svog unutarnjeg prometa. Mogu, međutim, omogućiti primjenu uvjeta ponuđenih u okviru svog unutarnjeg prometa, na temelju uzajamnosti, tijekom probnog razdoblja od dvije godine. Nakon tog razdoblja, moraju odabrati da ili obustave primjenu uvjeta ponuđenih u okviru svoga unutarnjeg prometa ili da na isti način nastave i svoje unutarnje uvjete omoguće svim ovlaštenim operaterima.

5 Terminalni troškovi naknada temelje se na kvalitetu usluga u državi odredišta. Vijeće za poštansku operativu je na temelju toga ovlašteno dodavati nagrade iznosima naknada navedenim u člancima 28bis, 29 i 30 zbog poticanja na sudjelovanje u sustavu praćenja i nagrađivanja ovlaštenih operatera za ostvarenje zadanih ciljeva kvaliteta. Vijeće za poštansku operativu također može odrediti kazne u slučaju nedovoljnog kvaliteta, ali naknada nije manja od minimalne naknade sukladno člancima 29 i 30.

6 Svaki ovlašteni operater može se u cijelosti ili djelomično odreći plaćanja navedenog pod 1.

7 M vreće težine manje od 5 kilograma smatraju se da su težine od 5 kilograma u svrhu plaćanja terminalnih troškova. Terminalni troškovi koji se primjenjuju na M vreće su:

7.1 za 2018. godinu, 0,909 SDR-a po kilogramu;

7.2 za 2019. godinu, 0,935 SDR-a po kilogramu;

7.3 za 2020. godinu, 0,961 SDR-a po kilogramu;

7.4 za 2021. godinu, 0,988 SDR-a po kilogramu.

8 Za preporučene pošiljke plaća se dodatna naknada od 1,100 SDR-a po pošiljci za 2018. godinu, 1,200 SDR-a po pošiljci za 2019. godinu, 1,300 SDR-a po pošiljci za 2020. godinu i 1,400 SDR-a za 2021. Za pošiljke s označenom vrijednosti plaća se dodatna naknada od 1,400 SDR-a po pošiljci za 2018. godinu, 1,500 SDR-a po pošiljci za 2019. godinu, 1,600 SDR-a po pošiljci za 2020. godinu i 1,700 SDR-a za 2021. Vijeće za poštansku operativu ovlašteno je dopunjavati iznose naknada za ove usluge i druge dodatne usluge ako pružene usluge sadrže dodatna svojstva navedena u Pravilniku.

9 Za preporučene pošiljke i pošiljke s označenom vrijednosti koje nemaju barkodni identifikator ili koje imaju barkodni identifikator koji nije usklađen s Tehničkim standardom S10 Svjetske poštanske unije predviđena je dodatna naknada od 0,5 SDR-a po pošiljci, ako nije drugačije dogovoreno bilateralnim sporazumom.

10 Za potrebe plaćanja terminalnih troškova, pismovne pošiljke poslane kao pošta u velikom broju sukladno uvjetima određenim u Pravilniku označavaju se kao "pošta u velikom broju". Plaćanje za poštu u velikom broju utvrđuje se kako je navedeno u člancima 28bis, 29 i 30, kako je adekvatno.

11 Svaki ovlašteni operater može, na temelju bilateralnog ili multilateralnog sporazuma, primijeniti druge sustave plaćanja za namiru obračuna terminalnih troškova.

12 Ovlašteni operateri mogu, po vlastitom izboru, razmjenjivati neprioritetnu poštu primjenom popusta od 10% na iznos terminalnih troškova rate.

13 Odredbe koje se primjenjuju između ovlaštenih operatera država u ciljnom sustavu primjenjuju se na svakog ovlaštenog operatera države u prijelaznom sustavu koja objavi da želi pristupiti ciljnom sustavu. Vijeće za poštansku operativu može utvrditi prijelazne mjere u Pravilniku. Potpune odredbe ciljnog sustava mogu se cjelovito primijeniti na bilo kojeg novog ovlaštenog operatera koji izjavi da želi u potpunosti podlijegati tim odredbama, bez prijelaznih mjera.

Članak 28bis

Terminalni troškovi. Samostalno utvrđivanje iznosa za glomazne (E) i male pakete (E) pismovnih pošiljaka

1 Počevši od iznosa na snazi za 2021. i nakon te godine i bez obzira na članke 29 i 30, ovlašteni operateri mogu obavijesti Međunarodni ured do 1. lipnja godine koja prethodi godini u kojoj bi se samostalno utvrđeni iznosi primjenjivali o samostalno utvrđenom iznosu po pošiljci i samostalno utvrđenom iznosu po kilogramu, izraženim u lokalnoj valuti, koji se primjenjuju za glomazne (E) i male pakete (E) pismovnih pošiljaka u narednoj kalendarskoj godini. Međunarodni ured na godišnjoj razini vrši konverziju tih samostalno utvrđenih iznosa u vrijednosti izraženoj u SDR-ima. Za izračun iznosa u SDR-ima, Međunarodni ured koristi prosječni mjesečni devizni tečaj za razdoblje od 1. siječnja do 31. svibnja godine koja prethodi godini za koju bi samostalno utvrđeni iznosi bili primjenjivi. O tako utvrđenim iznosima Međunarodni ured obavještava cirkularnim dopisom najkasnije 1. srpnja godine koja prethodi godini u kojoj bi se ti samostalno utvrđeni iznosi primjenjivali. Samostalno utvrđeni iznosi za glomazne (E) i male pakete (E) pismovnih pošiljaka zamjenjuju se kako je adekvatno u svakom referentnom izračunu ili izračunu iznosa koji se odnosi na glomazne (E) i male pakete (E) pismovnih pošiljaka na nekom drugom mjestu u Konvenciji ili Pravilniku. Pored toga, svaki ovlašteni operater podnosi Međunarodnom uredu svoje domaće iznose za jednake usluge za izračun odgovarajućih graničnih iznosa.

1.1 Sukladno 1.2 i 1.3, samostalno utvrđeni iznosi:

1.1.1 za prosječni E format težine od 0,158 kilograma nisu veći od graničnih iznosa specifičnih za državu izračunatih sukladno paragrafu 1.2;

1.1.2 temelje se na 70%, ili primjenjivom postotku u paragrafu 6ter, domaće komadne naknade za pošiljke jednake glomaznim (E) i malim paketima (E) pismovnih pošiljaka koju nudi ovlašteni operater u svojim domaćim uslugama i koja je na snazi od 1. lipnja godine koja prethodi godini u kojoj bi samostalno utvrđeni iznosi bili primjenjivi;

1.1.3 temelje se na domaćoj komadnoj naknadi koja je na snazi za pošiljke u okviru domaće usluge ovlaštenog operatera koja ima utvrđenu maksimalnu veličinu i dimenzije oblika glomaznih (E) i malih paketa (E) pismovnih pošiljaka;

1.1.4 dostupni su svim ovlaštenim operaterima;

1.1.5 primjenjuju se samo na glomazne (E) i male pakete (E) pismovnih pošiljaka;

1.1.6 primjenjuju se na sve tokove glomaznih (E) i malih paketa (E) pismovnih pošiljaka osim tokova glomaznih (E) i malih paketa (E) pismovnih pošiljaka od država u prijelaznom sustavu do država u ciljnom sustavu te između država u prijelaznom sustavu, ako poštanski tokovi nisu veći od 100 tona godišnje;

1.1.7 primjenjuju se na sve tokove glomaznih (E) i malih paketa (E) pismovnih pošiljaka osim tokova glomaznih (E) i malih paketa (E) pismovnih pošiljaka između država u ciljnom sustavu od 2010., 2012. i 2016. i od onih država do država u ciljnom sustavu prije 2010. godine, ako poštanski tokovi nisu veći od 25 tona godišnje.

1.2 Samostalno utvrđeni iznosi po pošiljci i po kilogramu za glomazne (E) i male pakete (E) pismovnih pošiljaka nisu veći od graničnih iznosa specifičnih za državu utvrđenih linearnom regresijom od 11 bodova, što odgovara 70%, ili primjenjivog postotka u paragrafu 6ter, prioritetnih komadnih iznosa jednakih domaćih usluga za glomazne (E) i male pakete (E) pismovnih pošiljaka od 20 grama, 35 grama, 75 grama, 175 grama, 250 grama, 375 grama, 500 grama, 750 grama, 1.000 grama, 1.500 grama i 2.000 grama, bez poreza.

1.2.1 Utvrđivanje da li su samostalno utvrđeni iznosi veći od graničnih iznosa testiraju se po prosječnom prihodu koristeći najnoviji prosječni sastav jednog kilograma pošte u svijetu u kojem pošiljka E formata ima težinu od 0,158 kilograma. U slučajevima kada su samostalno utvrđeni iznosi veći od graničnih iznosa prosječnog E formata težine od 0,158 kilograma, primjenjuju se granični iznosi po pošiljci i po kilogramu; alternativno tome, odnosni ovlašteni operater može odabrati smanjiti svoje samostalno utvrđene iznose na razinu koja je sukladna paragrafu 1.2.

1.2.2 Kada je dostupno više iznosa po paketu na temelju debljine, manji domaći iznos koristi se za pošiljke do 250 grama, a veći domaći iznos koristi se za pošiljke teže od 250 grama.

1.2.3 Kada se zonski iznosi primjenjuju u jednakoj domaćoj usluzi, koristi se srednji iznos naveden u Pravilniku, a domaći iznosi za nepovezane zone isključuju se za utvrđivanje srednjeg iznosa. Alternativno tome, utvrđivanje zonskog iznosa koji će se koristiti može se temeljiti na stvarnoj ponderiranoj prosječnoj udaljenosti za dolazne glomazne (E) i male pakete (E) pismovnih pošiljaka (za posljednju kalendarsku godinu).

1.2.4 Kada jednaka domaća usluga i iznos uključuju dodatna svojstva koja nisu dio osnovne usluge, tj. praćenje, potpis i usluge osiguranja, a ta svojstva prisutna su u svim pomacima težine navedenim u paragrafu 1.2, manji od odgovarajućeg domaćeg dodatnog iznosa, dodatnog iznosa ili predložene cijene u aktima Unije odbija se od domaćeg iznosa. Ukupan odbitak za sva dodatna svojstva ne može biti veći od 25% od domaćeg iznosa.

1.3 Kada granični iznosi specifični za državu izračunati sukladno paragrafu 1.2 stvore prihod izračunat za E format pošiljke od 0,158 kilograma koji je manji od prihoda izračunatog

za istu na temelju iznosa navedenih ispod, samostalno utvrđeni iznosi nisu veći od sljedećih iznosa:

1.3.1 za 2020. godinu, 0,614 SDR-a po pošiljci i 1,381 SDR-a po kilogramu;

1.3.2 za 2021. godinu, 0,645 SDR-a po pošiljci i 1450 SDR-a po kilogramu;

1.3.3 za 2022. godinu, 0,677 SDR-a po pošiljci i 1,523 SDR-a po kilogramu;

1.3.4 za 2023. godinu, 0,711 SDR-a po pošiljci i 1,599 SDR-a po kilogramu;

1.3.5 za 2024. godinu, 0,747 SDR-a po pošiljci i 1,679 SDR-a po kilogramu;

1.3.6 za 2025. godinu, 0,784 SDR-a po pošiljci i 1,763 SDR-a po kilogramu.

1.4 Svi dodatni uvjeti i postupci za samostalno utvrđivanje iznosa primjenjivih na glomazne (E) i male pakete (E) pismovnih pošiljaka utvrđuju se u Pravilniku. Sve druge odredbe Pravilnika koje se odnose na glomazne (E) i male pakete (E) pismovnih pošiljaka također se primjenjuju na samostalno utvrđene iznose, osim ako nisu sukladni ovom članku.

1.5 Ovlašteni operateri država u prijelaznom sustavu mogu primijeniti samostalno utvrđene iznose na temelju uzorkovanja dolaznih tokova.

2 Pored graničnih iznosa utvrđenih pod 1.2, priopćeni samostalno utvrđeni iznosi nisu veći od maksimalnih prihoda utvrđenih za godine od 2021. do 2025., kako slijedi:

2.1 2021.: prihod izračunat na temelju samostalno utvrđenih iznosa utvrđuje se na najnižoj stopi između graničnih iznosa specifičnih za državu i prihoda u 2020. za pošiljku E formata od 0,158 kilograma uvećamo za 15%;

2.2 2022.: prihod izračunat na temelju samostalno utvrđenih iznosa utvrđuje se na najnižoj stopi između graničnih iznosa specifičnih za državu i prihoda u 2021. za pošiljku E formata od 0,158 kilograma uvećamo za 15%;

2.3 2023.: prihod izračunat na temelju samostalno utvrđenih iznosa utvrđuje se na najnižoj stopi između graničnih iznosa specifičnih za državu i prihoda u 2022. za pošiljku E formata od 0,158 kilograma uvećamo za 16%;

2.4 2024.: prihod izračunat na temelju samostalno utvrđenih iznosa utvrđuje se na najnižoj stopi između graničnih iznosa specifičnih za državu i prihoda u 2023. za pošiljku E formata od 0,158 kilograma uvećamo za 16%;

2.5 2025.: prihod izračunat na temelju samostalno utvrđenih iznosa utvrđuje se na najnižoj stopi između graničnih iznosa specifičnih za državu i prihoda u 2024. za pošiljku E formata od 0,158 kilograma uvećamo za 17%.

3 Za iznose na snazi u 2021. i narednim godinama, omjer između samostalno utvrđenog iznosa pošiljke i iznosa po kilogramu ne povećava se ili umanjuje za više od pet postotaka u odnosu na omjer iz prethodne godine. Za ovlaštene operatere koji samostalno utvrđuju iznose prema paragrafu 6bis ili primjenjuju samostalno utvrđene iznose na recipročnoj osnovi prema paragrafu 6quater, omjer koji je na snazi u 2020. temelji se na samostalno utvrđenom iznosu po pošiljci i po kilogramu utvrđenom od 1. 7. 2020.

4 Ovlašteni operateri koji odaberu da ne utvrde samostalno svoje iznose sukladno ovom članku u potpunosti primjenjuju odredbe članaka 29 i 30.

5 Za ovlaštene operatere koji su odabrali samostalno utvrditi svoje iznose za glomazne (E) i male pakete (E) pismovnih pošiljaka u prethodnoj kalendarskoj godini i koji ne priopće drugačije samostalno utvrđene iznose za narednu godinu, postojeći samostalno utvrđeni iznosi nastavljaju se primjenjivati dok ne ispune uvjete navedene u ovom članku.

6 Odnosni ovlašteni operater obavještava Međunarodni ured o svakom smanjenju domaćeg iznosa iz ovog članka.

6bis Sa stupanjem na snagu od 1. 7. 2020. i bez obzira na paragrafe 1 i 2, ovlašteni operater države članice koji je u 2018. primio godišnju količinu dolaznih pošiljaka ukupno veću od 75.000 tona (prema relevantnim službenim podacima podnesenim Međunarodnom uredu ili nekim drugim dostupnim službenim podacima koje procijeni Međunarodni ured) može samostalno utvrditi iznose za glomazne (E) i male pakete (E) pismovnih pošiljaka, osim za tokove pismovnih pošiljaka iz paragrafa 1.1.6 i 1.1.7. Taj ovlašteni operater također ima pravo da ne primijeni ograničenja maksimalnog povećanja prihoda navedena u paragrafu 2 za poštanske tokove, od i između njegove države i neke druge države.

6ter Ako nadležno tijelo koje vrši nadzor ovlaštenog operatera koji koristi gore navedenu mogućnost u paragrafu 6bis utvrdi da se, u svrhu pokrivanja svih troškova rukovanja i dostave glomaznih (E) i malih paketa (E) pismovnih pošiljaka, samostalno utvrđeni iznos ovlaštenog operatera bilo koje godine nakon 2020. mora temeljiti na omjeru troška i iznosa koji je veći od 70% od domaćeg komadnog iznosa, onda omjer troška i iznosa za tog ovlaštenog operatera može biti

veći od 70%, sukladno ograničenju da omjer troška i iznosa koji će se koristiti nije veći od jednog postotka od omjera troška i iznosa većeg od 70% ili da omjer troška i iznosa korištenog u izračunu samostalno utvrđenih iznosa koji su trenutno na snazi nije veći od 80%, te pod uvjetom da odnosni ovlašteni operater podnese sve prateće informacije uz obavijest Međunarodnom uredu prema paragrafu 1. Ako takav ovlašteni operater poveća svoj omjer troška i iznosa na temelju takvog utvrđivanja nadležnog tijela, obavještava Međunarodni ured o tom omjeru za objavu do 1. ožujka godine koja prethodi godini u kojoj se taj omjer primjenjuje. Dodatne specifikacije o troškovima i prihodima koji će se koristiti za izračun specifičnog omjera troška i iznosa utvrđuju se u Pravilniku.

6quater Kada se ovlašteni operater države članice pozove na paragraf 6bis, svi drugi odgovarajući ovlašteni operateri, osim onih s tokovima navedenim u paragrafima 1.1.6 i 1.1.7, mogu učiniti isto u odnosu na gore navedenog ovlaštenog operatera.

6quinquies Svaki ovlašteni operater koji se pozove na mogućnost navedenu u paragrafu obvezan je, u kalendarskoj godini stupanja na snagu početnih iznosa, platiti iznos Uniji za pet uzastopnih godina (od kalendarske godine primjene mogućnosti navedene iznad pod 6bis), od 8 milijuna CHF godišnje, za ukupno 40 milijuna CHF. Nikakvo drugo plaćanje ne očekuje se za samostalno utvrđivanje iznosa sukladno ovom paragrafu nakon zaključenja petogodišnjeg razdoblja.

6quinquies.1 Iznos naveden iznad isključivo se dodjeljuje sukladno sljedećoj metodologiji: 16 milijuna CHF dodjeljuje se za vezani fond Unije za realizaciju projekata namijenjenih elektroničkim podacima i poštanskoj sigurnosti prema uvjetima sporazuma zaključenog između navedenog ovlaštenog operatera i Unije; a 24 milijuna CHF dodjeljuje se za vezani fond u svrhu financiranja dugotrajnih obveza Unije, kako detaljno definira Upravno vijeće, prema istim uvjetima sporazuma zaključenog između navedenog ovlaštenog operatera i Unije.

6quinquies.2 Iznos naveden u ovom paragrafu ne primjenjuje se na one ovlaštene operatere države članice koji primjenjuju samostalno utvrđene iznose recipročno prema paragrafu 6quater na temelju toga što je neki drugi ovlašteni operater iskoristio mogućnost samostalnog utvrđivanja iznosa sukladno paragrafu 6bis.

6quinquies.3 Ovlašteni operater koja plaća iznos obavještava Međunarodni ured svake godine o tome kako će iznos od 8 milijuna CHF godišnje biti dodijeljen, pod uvjetom da

ukupno pet godišnjih dodjela bude raspoređeno kako je navedeno iznad, sukladno navedenom sporazumu. Ovlašteni operater koji koristi mogućnost samostalnog utvrđivanja iznosa sukladno paragrafu 6bis dobit će adekvatno izvješće o rashodima koji se odnose na uplaćeni iznos, sukladno ovom paragrafu, prema uvjetima sporazuma zaključenog između navedenog ovlaštenog operatera i Unije.

6sexies Ako ovlašteni operater koristi mogućnost samostalnog utvrđivanja iznosa sukladno paragrafu 6bis ili ako ovlašteni operater recipročno primjenjuje samostalno utvrđeni iznos prema paragrafu 6quater, onda istodobno s uvođenjem samostalno utvrđenih iznosa taj ovlašteni operater treba razmotriti staviti na raspolaganje ovlaštenim operaterima pošiljateljima iz države članice Svjetske poštanske unije, na nediskriminativnoj osnovi, proporcionalno prilagođene cijene za količinu i udaljenost, u mjeri u kojoj je to izvodivo i dostupno u objavljenoj domaćoj usluzi za slične usluge države primatelja prema uzajamno usuglašenom bilateralnom komercijalnom sporazumu, u okviru pravila državnog regulatornog tijela.

7 Nikakva rezerva nije primjenjiva na ovaj članak.

Članak 29

Terminalni troškovi. Odredbe koje se primjenjuju na poštanske tokove između ovlaštenih operatera država u ciljnom sustavu

1 Naknade za pismovne pošiljke, uključujući pošiljke u velikom broju, ali isključujući M vreće i IBRS pošiljke, utvrđuju se na temelju primjene cijene po pošiljci i po kilogramu, što odražava troškove obrade u državi odredišta. Cijene koje se primjenjuju u unutarnjem prometu u okviru univerzalne usluge služe za izračun iznosa terminalnih troškova.

2 Iznosi terminalnih troškova u ciljnom sustavu računaju se uzimajući u obzir razvrstavanje pošiljaka po njihovom formatu, kako je propisano u članku 17.5 Konvencije.

3 Ovlašteni operateri u ciljnom sustavu razmjenjuju pošiljke razvrstane prema formatu sukladno uvjetima određenim u Pravilniku.

4 Plaćanje za IBRS pošiljke obavlja se kako je propisano u Pravilniku.

5 Iznosi po pošiljci i po kilogramu odvojeni su za male (P) i velike (G) pismovne pošiljke i glomazne (E) i male pakete (E) pismovnih pošiljaka. Izračunavaju se na temelju 70% troškova za malu pismovnu pošiljku od 20 grama (P) i za veliku pismovnu pošiljku od 175 grama (G), bez PDV-a ili drugih naknada. Za glomazne (E) i male pakete (E) pismovnih pošiljaka, izračunavaju se na temelju iznosa za pošiljke malog P i velikog G formata od 375 grama, bez PDV-a ili drugih naknada.

6 Vijeće za poštansku operativu određuje uvjete koji se primjenjuju za izračun cijena, kao i za operativne, statističke i obračunske postupke za razmjenu pošte razvrstane prema formatu.

7 Osim za iznose terminalnih troškova koji se primjenjuju na glomazne (E) i male pakete (E) pismovnih pošiljaka za 2020. godinu, cijene koje se primjenjuju na tokove između zemalja u ciljnom sustavu u određenoj godini ne rastu više od 13% u prihodu terminalnih troškova za pismovne pošiljke u P/G formatu od 37,6 grama i u E formatu od 375 grama, u usporedbi s prethodnom godinom.

8 Iznosi koji se primjenjuju na tokove pošte između država u ciljnom sustavu prije 2010. za male (P) i velike (G) pismovne pošiljke ne mogu biti veći od:

8.1 za 2018. godinu, 0,331 SDR-a po pošiljci i 2,585 SDR-a po kilogramu;

8.2 za 2019. godinu, 0,341 SDR-a po pošiljci i 2,663 SDR-a po kilogramu;

8.3 za 2020. godinu, 0,351 SDR-a po pošiljci i 2,743 SDR-a po kilogramu;

8.4 za 2021. godinu, 0,362 SDR-a po pošiljci i 2,825 SDR-a po kilogramu.

9 Iznosi koji se primjenjuju na tokove između država u ciljnom sustavu prije 2010. za glomazne (E) i male pakete (E) pismovnih pošiljaka ne mogu biti veći od:

9.1 za 2018. godinu, 0,705 SDR-a po pošiljci i 1,584 SDR-a po kilogramu;

9.2 za 2019. godinu, 0,726 SDR-a po pošiljci i 1,632 SDR-a po kilogramu;

9.3 za 2020. godinu, 0,762 SDR-a po pošiljci i 1,714 SDR-a po kilogramu;

9.4 za 2021. godinu, 0,785 SDR-a po pošiljci i 1,765 SDR-a po kilogramu.

10 Iznosi koji se primjenjuju na tokove između država u ciljnom sustavu prije 2010. ili od 2010., 2012. i 2016. za male (P) i velike (G) pismovne pošiljke ne mogu biti manji od:

10.1 za 2018. godinu, 0,227 SDR-a po pošiljci i 1,774 SDR-a po kilogramu;

10.2 za 2019. godinu, 0,233 SDR-a po pošiljci i 1,824 SDR-a po kilogramu;

10.3 za 2020. godinu, 0,240 SDR-a po pošiljci i 1,875 SDR-a po kilogramu;

10.4 za 2021. godinu, 0,247 SDR-a po pošiljci i 1,928 SDR-a po kilogramu.

11 Iznosi koji se primjenjuju na tokove između država u ciljnom sustavu prije 2010. ili od 2010., 2012. i 2016. za glomazne (E) i male pakete (E) pismovnih pošiljaka ne mogu biti manji od:

11.1 za 2018. godinu, 0,485 SDR-a po pošiljci i 1,089 SDR-a po kilogramu;

11.2 za 2019. godinu, 0,498 SDR-a po pošiljci i 1,120 SDR-a po kilogramu;

11.3 za 2020. godinu, 0,614 SDR-a po pošiljci i 1,381 SDR-a po kilogramu;

11.4 za 2021. godinu, 0,645 SDR-a po pošiljci i 1,450 SDR-a po kilogramu;

11.5 za 2022. godinu, 0,677 SDR-a po pošiljci i 1,523 SDR-a po kilogramu;

11.6 za 2023. godinu, 0,711 SDR-a po pošiljci i 1,599 SDR-a po kilogramu;

11.7 za 2024. godinu, 0,747 SDR-a po pošiljci i 1,679 SDR-a po kilogramu;

11.8 za 2025. godinu, 0,784 SDR-a po pošiljci i 1,763 SDR-a po kilogramu.

12 Iznosi koji se primjenjuju na tokove između država u ciljnom sustavu od 2010. i 2012., kao i između tih država i država u ciljnom sustavu prije 2010. za male (P) i velike (G) pismovne pošiljke ne mogu biti veći od:

12.1 za 2018. godinu, 0,264 SDR-a po pošiljci i 2,064 SDR-a po kilogramu;

12.2 za 2019. godinu, 0280 SDR-a po pošiljci i 2,188 SDR-a po kilogramu;

12.3 za 2020. godinu, 0,297 SDR-a po pošiljci i 2,319 SDR-a po kilogramu;

12.4 za 2021. godinu, 0,315 SDR-a po pošiljci i 2,458 SDR-a po kilogramu.

13 Iznosi koji se primjenjuju na tokove između država u ciljnom sustavu od 2010. i 2012., kao i između tih država i država u ciljnom sustavu prije 2010. za glomazne (E) i male pakete (E) pismovnih pošiljaka ne mogu biti veći od:

13.1 za 2018. godinu, 0,584 SDR-a po pošiljci i 1,313 SDR-a po kilogramu;

13.2 za 2019. godinu, 0,640 SDR-a po pošiljci i 1,439 SDR-a po kilogramu;

13.3 za 2020. godinu, 0,762 SDR-a po pošiljci i 1,714 SDR-a po kilogramu;

13.4 za 2021. godinu, 0,785 SDR-a po pošiljci i 1,765 SDR-a po kilogramu.

14 Iznosi koji se primjenjuju na tokove između država u ciljnom sustavu od 2016., kao i između tih država i država u ciljnom sustavu prije 2010. ili od 2010. i 2012. za male (P) i velike (G) pismovne pošiljke ne mogu biti veći od:

14.1 za 2018. godinu, 0,234 SDR-a po pošiljci i 1,831 SDR-a po kilogramu;

14.2 za 2019. godinu, 0,248 SDR-a po pošiljci i 1,941 SDR-a po kilogramu;

14.3 za 2020. godinu, 0,263 SDR-a po pošiljci i 2,057 SDR-a po kilogramu;

14.4 za 2021. godinu, 0,279 SDR-a po pošiljci i 2,180 SDR-a po kilogramu.

15 Iznosi koji se primjenjuju na tokove između država u ciljnom sustavu od 2016., kao i između tih država i država u ciljnom sustavu prije 2010. ili od 2010. i 2012. za glomazne (E) i male pakete (E) pismovnih pošiljaka ne mogu biti veći od:

15.1 za 2018. godinu, 0,533 SDR-a po pošiljci i 1,198 SDR-a po kilogramu;

15.2 za 2019. godinu, 0,602 SDR-a po pošiljci i 1,354 SDR-a po kilogramu;

15.3 za 2020. godinu, 0,762 SDR-a po pošiljci i 1,714 SDR-a po kilogramu;

15.4 za 2021. godinu, 0,785 SDR-a po pošiljci i 1,765 SDR-a po kilogramu.

16 Za tokove pošiljaka manje od 50 tona godišnje između država koje su se pridružile ciljnom sustavu 2010. i 2012., kao i između tih država i država koje su bile u ciljnom sustavu prije 2010., komponente po kilogramu i po pošiljci pretvaraju se u ukupni iznos po kilogramu na temelju prosječnog sastava pošiljke od 1 kilograma na svjetskoj razini, prema kojem pošiljke formata P i G format čine 8.16 pošiljke težine 0,31 kilograma, a pošiljke formata E čine 2,72 pošiljke težine 0,69 kilograma.

17 Za tokove manje od 75 tona godišnje 2018. i 2019. i manje od 50 tona godišnje 2020. i 2021. između država koje su se pridružile ciljnom sustavu 2016. ili kasnije, kao i između tih država i država koje su se pridružile ciljnom sustavu prije 2010. ili od 2010. i 2012., komponente po kilogramu i po pošiljci pretvaraju se u ukupan iznos po kilogramu na temelju prosječnog sastava pošiljke od 1 kilograma na svjetskoj razini koji je naveden u paragrafu 16.

17bis Iznosi terminalnih troškova primjenjivi na glomazne (E) i male pakete (E) pismovnih pošiljaka koji su samostalno utvrđeni sukladno članku 28bis zamjenjuju iznose koji se odnose na glomazne (E) i male pakete (E) pismovnih pošiljaka u ovom članku; na temelju toga, odredbe iz paragrafa 7, 9, 11, 13 i 15 se ne primjenjuju.

18 Iznosi naknada za pošiljke u velikom broju poslane u države koje su u ciljnom sustavu prije 2010. utvrđuju se primjenom iznosa naknada po pošiljci i po kilogramu predviđenih u paragrafima 5 do 11 ili članku 28bis, kako je adekvatno.

19 Iznosi naknada za pošiljke u velikom broju poslane u države u ciljnom sustavu od 2010., 2012. i 2016. utvrđuju se primjenom iznosa naknada po pošiljci i po kilogramu predviđenih u paragrafima 5 i 10 do 15 ili članku 28bis, kako je adekvatno.

20 Nikakva rezerva nije primjenjiva na ovaj članak.

Članak 30

Terminalni troškovi. Odredbe koje se primjenjuju na poštanske tokove između ovlaštenih operatera država u prijelaznom sustavu

1 U pripremi za ulazak u ciljni sustav ovlaštenih operatera država u prijelaznom sustavu terminalnih troškova, plaćanje za pismovne pošiljke, uključujući pošiljke u velikom broju, ali isključujući M vreće i IBRS pošiljke, utvrđuje se na temelju iznosa cijene po pošiljci i po kilogramu.

1bis Osim iznosa terminalnih troškova primjenjivih na glomazne (E) i male pakete (E) pismovnih pošiljaka koji su samostalno utvrđeni sukladno članku 28bis, odredbe članka 29, paragrafa 1 do 3 i 5 do 7 primjenjuju se na obračun iznosa po pošiljci i po kilogramu primjenjivih na glomazne (E) i male pakete (E) pismovnih pošiljaka od 2020. godine.

2 Plaćanje za IBRS pošiljke vrši se kako je opisano u Pravilniku.

3 Iznosi primjenjivi na tokove pošte prema, od i između država u prijelaznom sustavu za male (P) i velike (G) pismovne pošiljke su:

3.1 za 2018. godinu, 0,227 SDR-a po pošiljci i 1,774 SDR-a po kilogramu;

3.2 za 2019. godinu, 0,233 SDR-a po pošiljci i 1,824 SDR-a po kilogramu;

3.3 za 2020. godinu, 0,240 SDR-a po pošiljci i 1,875 SDR-a po kilogramu;

3.4 za 2021. godinu, 0,247 SDR-a po pošiljci i 1,928 SDR-a po kilogramu.

4 Iznosi primjenjivi na tokove pošte prema, od i između država u prijelaznom sustavu za glomazne (E) i male pakete (E) pismovnih pošiljaka su:

4.1 za 2018. godinu, 0,485 SDR-a po pošiljci i 1,089 SDR-a po kilogramu;

4.2 za 2019. godinu, 0,498 SDR-a po pošiljci i 1,120 SDR-a po kilogramu.

4bis Osim za iznose terminalnih troškova primjenjive na glomazne (E) i male pakete (E) pismovnih pošiljaka koji su samostalno utvrđeni sukladno članku 28bis i sukladno 1bis iznad, iznosi koji se primjenjuju na tokove prema, od i između država u prijelaznom sustavu za glomazne (E) i male pakete (E) pismovnih pošiljaka ne mogu biti manji od:

4bis.1 za 2020. godinu, 0,614 SDR-a po pošiljci i 1,381 SDR-a po kilogramu;

4bis.2 za 2021. godinu, 0,645 SDR-a po pošiljci i 1,450 SDR-a po kilogramu;

4bis.3 za 2022. godinu, 0,677 SDR-a po pošiljci i 1,523 SDR-a po kilogramu;

4bis.4 za 2023. godinu, 0,711 SDR-a po pošiljci i 1,599 SDR-a po kilogramu;

4bis.5 za 2024. godinu, 0,747 SDR-a po pošiljci i 1,679 SDR-a po kilogramu;

4bis.6 za 2025. godinu, 0,784 SDR-a po pošiljci i 1,763 SDR-a po kilogramu.

4ter Osim za iznose terminalnih troškova primjenjive na glomazne (E) i male pakete (E) pismovnih pošiljaka koji su samostalno utvrđeni sukladno članku 28bis i sukladno 1bis iznad, iznosi koji se primjenjuju na tokove prema, od i između država u prijelaznom sustavu za glomazne (E) i male pakete (E) pismovnih pošiljaka ne mogu biti veći od:

4ter.1 za 2020. godinu, 0,762 SDR-a po pošiljci i 1,714 SDR-a po kilogramu;

4ter.2 za 2021. godinu, 0,785 SDR-a po pošiljci i 1,765 SDR-a po kilogramu.

5 Osim za iznose terminalnih troškova primjenjive na glomazne (E) i male pakete (E) pismovnih pošiljaka koji su samostalno utvrđeni sukladno članku 28bis, za tokove manje od

ograničenja navedenog u članku 29.16 ili 29.17 u 2018. i 2019. i manje od ograničenja od 100 tona 2020. i 2021. godine, komponente po kilogramu i po pošiljci pretvaraju se u jedan ukupni iznos naknade po kilogramu na temelju prosječnog sastava pošiljke od 1 kilograma na svjetskoj razini kako slijedi:

5.1 za 2018. godinu, 4,472 SDR-a po kilogramu;

5.2 za 2019. godinu, 4,592 SDR-a po kilogramu;

5.3 za 2020. godinu, ne manje od 5,163 SDR-a po kilogramu i ne više od 5,795 SDR-a po kilogramu;

5.4 za 2021. godinu, ne manje od 5,368 SDR-a po kilogramu i ne više od 5,967 SDR-a po kilogramu.

6 Osim za iznose terminalnih troškova primjenjive na glomazne (E) i male pakete (E) pismovnih pošiljaka koji su samostalno utvrđeni sukladno članku 28bis, za tokove veće od ograničenja navedenog u članku 29.17 2018. i 2019. i veće od 100 tona 2020. i 2021. godine, primjenjuje se fiksna stopa po kilogramu ako ni ovlašteni operater podrijetla niti ovlašteni operater odredišta ne zahtijevaju, u okviru revizijskog mehanizma, reviziju iznosa na temelju stvarnog broja pošiljaka po kilogramu umjesto primjene na temelju svjetskog prosjeka. Prikupljanje uzoraka za primjenu revizijskog mehanizma primjenjuje se sukladno uvjetima navedenim u Pravilniku.

6bis Za poštanske tokove od i između država u prijelaznom sustavu manje od 100 tona i kada su iznosi terminalnih troškova primjenjivi na glomazne (E) i male pakete (E) pismovnih pošiljaka samostalno utvrđeni sukladno članku 28bis od ovlaštenog operatera odredišta, ukupan iznos od 5,368 SDR-a po kilogramu primjenjuje se 2021. godine.

6ter Za poštanske tokove prema, od i između država u prijelaznom sustavu iznad 100 tona kada su iznosi terminalnih troškova primjenjivi na glomazne (E) i male pakete (E) pismovnih pošiljaka samostalno utvrđeni sukladno članku 28bis i kada država odredišta odluči da ne uzima uzorke dolazne pošte, komponente po kilogramu i po pošiljci pretvaraju se u jedan ukupni iznos naknade po kilogramu na temelju prosječnog sastava pošiljke od 1 kilograma kako je navedeno u članku 29.16.

6quater Osim za poštanske tokove opisane u paragrafu 6bis, iznosi terminalnih troškova primjenjivi na glomazne (E) i male pakete (E) pismovnih pošiljaka samostalno utvrđeni sukladno članku 28bis zamjenjuju iznose koji se odnose na glomazne (E) i male pakete (E) pismovnih pošiljaka u ovom članku; na temelju toga, odredbe iz paragrafa 4bis, 4ter i 5 se ne primjenjuju.

7 Sniženje ukupne naknade iz paragrafa 5 ne može zatražiti država u ciljnom sustavu od države u prijelaznom sustavu, osim ako ova druga zatraži izmjenu u suprotnom smjeru.

8 Za poštanske tokove prema, od i između država u prijelaznom sustavu ovlašteni operateri mogu poslati i primiti pošiljke razvrstane prema formatu na temelju vlastitog izbora, sukladno uvjetima iz Pravilnika. U slučaju razmjene pošiljaka razvrstanih prema formatu, primjenjuju se iznosi naknade iz paragrafa 3 i 4 ako ovlašteni operater odredišta odluči da ne utvrđuje iznose samostalno sukladno članku 28bis.

9 Plaćanje za pošiljke u velikom broju ovlaštenim operaterima država u ciljnom sustavu utvrđuje se primjenom cijena po pošiljci i po kilogramu, kako je predviđeno u članku 28bis ili 29. Za primljene pošiljke u velikom broju ovlašteni operateri u prijelaznom sustavu mogu zatražiti plaćanje sukladno paragrafima 3 i 4 iznad i članku 28bis, kako je adekvatno.

10 Nikakva rezerva nije primjenjiva na ovaj članak.

Članak 31

Fond za kvalitetu usluga

1 Terminalni troškovi koje plaćaju sve države i teritoriji državama svrstanim u kategoriju najmanje razvijenih država i uključenih u skupinu IV. za terminalne troškove i za potrebe Fonda za kvalitetu usluga (QSF), osim za M vreće, IBRS pošiljke i pošiljke u velikom broju, povećavaju se za 20% od naknada navedenih u članku 28bis ili 30 za financiranje QSF-a u svrhu unapređenja kvaliteta usluge u tim državama. Takva plaćanja ne obavljaju se između jedne države skupine IV. i druge države skupine IV.

2 Terminalni troškovi, osim za M vreće, IBRS pošiljke i pošiljke u velikom broju, koje plaćaju države i teritoriji svrstani u skupinu I. državama svrstanim u skupinu IV., osim najmanje razvijenih država navedenih u paragrafu 1 ovog članka, povećavaju se za 10% od naknada navedenih u članku 28bis ili 30 za financiranje QSF-a u svrhu unapređenja kvaliteta usluge u tim državama.

3 Terminalni troškovi, osim za M vreće, IBRS pošiljke i pošiljke u velikom broju, koje plaćaju države i teritoriji svrstani u skupinu II. državama svrstanim u skupinu IV., osim najmanje razvijenih država navedenih u paragrafu 1 ovog članka, povećavaju se za 10% od naknada navedenih u članku 28bis ili 30 za financiranje QSF-a u svrhu unapređenja kvaliteta usluge u tim državama.

4 Terminalni troškovi, osim za M vreće, IBRS pošiljke i pošiljke u velikom broju, koje plaćaju države i teritoriji svrstani u skupinu III. državama svrstanim u skupinu IV., osim najmanje razvijenih država navedenih u paragrafu 1 ovog članka, povećavaju se za 5% od naknada navedenih u članku 28bis ili 30 za financiranje QSF-a u svrhu unapređenja kvaliteta usluge u tim državama.

5 Povećanje od 1%, obračunato na temelju terminalnih troškova koje plaćaju države i teritoriji svrstani u skupinu I., II. i III. državama svrstanim u skupinu III., osim za M vreće, IBRS pošiljke i pošiljke u velikom broju, uplaćuje se u zajednički fond koji je utemeljen za unapređenje kvaliteta usluga u državama svrstanim u skupinu II., III. i IV. i njime se upravlja sukladno postupcima koje je utvrdilo Vijeće za poštansku operativu.

6 Sukladno primjenjivim postupcima koje je utvrdilo Vijeće za poštansku operativu, sav neiskorišteni iznos uplaćen sukladno paragrafima 1, 2, 3 i 4 ovog članka i prikupljen tijekom četiri godine koje prethode referentnim godinama QSF-a (2018. kao najranija referentna godina) prebacuje se također u zajednički fond naveden u paragrafu 5 ovog članka. U svrhu ovog paragrafa, samo sredstva koja nisu korištena za projekte unapređenja kvaliteta usluga koje je odobrio QSF u roku od dvije godine nakon prijema posljednjeg plaćanja iznosa davanja za bilo koje četverogodišnje razdoblje kako je utvrđeno iznad, prebacuju se u zajednički fond.

7 Kombinirani terminalni troškovi koji se uplaćuju u QSF za unapređenje kvaliteta usluge država u skupini IV. podliježu iznosu od najmanje 20.000 SDR-a godišnje za svaku državu korisnicu. Dodatna sredstva potrebna da se dostigne taj minimalni iznos naplaćuju se od država iz skupina I., II. i III. razmjerno opsegu razmijenjene pošte.

8 Vijeće za poštansku operativu donosi ili ažurira postupke za financiranje projekata QSF-a najkasnije 2018. godine.

C. Naknade za poštanske pakete

Članak 32

Naknade za kopneni i pomorski prijevoz poštanskih paketa

1 Uz izuzetak ECOMPRO paketa, paketi razmijenjeni između dva ovlaštena operatera podliježu plaćanju unutarnjih kopnenih naknada obračunatih kombiniranjem osnovne naknade po paketu i osnovne naknade po kilogramu utvrđenih u Pravilniku.

1.1 Uzimajući u obzir navedene osnovne naknade, ovlašteni operateri mogu, također, biti ovlašteni za potraživanje dodatnih naknada po paketu i po kilogramu sukladno odredbama iz Pravilnika.

1.2 Naknade navedene pod 1 i 1.1 plaća ovlašteni operater države podrijetla, osim ako Pravilnik ne predviđa izuzetke od tog principa.

1.3 Unutarnje kopnene naknade jedinstvene su za cijeli teritoriji svake države.

2 Paketi razmijenjeni između dva ovlaštena operatera ili između dva poštanska ureda iste države putem kopnenih službi jednog ili više drugih ovlaštenih operatera podliježu, u korist onim ovlaštenim operaterima koji sudjeluju u kopnenom prijevozu, kopnenim naknadama provoza utvrđenim u Pravilniku, razmjerno prema udaljenosti.

2.1 Za pakete u otvorenom provozu posredni ovlašteni operateri ovlašteni su potraživati pojedinačnu naknadu po pošiljci utvrđenu u Pravilniku.

2.2 Kopnene naknade provoza plaća ovlašteni operater države podrijetla, osim ako Pravilnik ne predviđa izuzetke od tog principa.

3 Svaki ovlašteni operater koji sudjeluje u pomorskom prijevozu paketa ovlašten je potraživati naknadu za pomorski prijevoz. Te naknade plaća ovlašteni operater države podrijetla, osim ako Pravilnik ne predviđa izuzetke od tog principa.

3.1 Za svaki prijevoz pomorskim putem, pomorska naknada utvrđena je u Pravilniku razmjerno po udaljenosti.

3.2 Ovlašteni operateri mogu povećati za najviše 50% pomorsku naknadu obračunanu sukladno 3.1. S druge strane, mogu je i smanjiti prema vlastitoj procjeni.

D. Naknade za zrakoplovni prijevoz

Članak 33

Osnovne naknade i odredbe u vezi s troškovima za zrakoplovni prijevoz

1 Osnovnu naknadu koja se primjenjuje za obračun između ovlaštenih operatera za troškove zrakoplovnog prijevoza odobrava Vijeće za poštansku operativu, a izračunava Međunarodni ured prema formuli navedenoj u Pravilniku. Naknade koje se primjenjuju za prijevoz paketa zrakoplovnim putem u okviru usluge povrata robe obračunavaju se prema odredbama utvrđenim u Pravilniku.

2 Izračun naknade za zrakoplovni prijevoz za zatvorene zaključke, prioritetne pošiljke, zrakoplovne pošiljke i zrakoplovne pakete u otvorenom provozu, pogrešno poslane pošiljke i pogrešno usmjerene zaključke, kao i odgovarajući način obračuna, opisan je u Pravilniku.

3 Naknade za zrakoplovni prijevoz na cijeloj udaljenosti leta snosi:

3.1 za zatvorene zaključke, ovlašteni operater države podrijetla, uključujući kada te zaključke prevozi jedan ili više posrednih ovlaštenih operatera;

3.2 za prioritetne pošiljke i zrakoplovne pošiljke u otvorenom provozu, uključujući pogrešno poslane pošiljke, ovlašteni operater koji otprema ove pošiljke drugom ovlaštenom operateru.

4 Ova ista pravila primjenjuju se za pošiljke izuzete od plaćanja kopnenih i pomorskih troškova provoza ako se prevoze zrakoplovom.

5 Svaki ovlašteni operater odredišta koji obavlja zrakoplovni prijevoz međunarodnih pošiljaka unutar svoje države ima pravo na naknadu dodatnih troškova proizašlih iz ovog prijevoza, pod uvjetom da je ponderirana prosječna udaljenost sektora leta veća od 300 kilometara. Vijeće za poštansku operativu može zamijeniti ponderiranu prosječnu udaljenost drugim odgovarajućim kriterijem. Osim kod sporazuma o besplatnom prijevozu, te naknade moraju biti istovjetne za sve prioritetne i zrakoplovne pošiljke podrijetlom iz inozemstva, bez obzira da li se ta pošta ponovo otprema zrakoplovom ili ne.

6 Međutim, kada se terminalni troškovi koje naplaćuje ovlašteni operater odredišta temelje izričito na stvarnim troškovima, domaćim iznosima ili samostalno utvrđenim iznosima prema članku 28bis, nikakva dodatna naknada za unutarnji zrakoplovni prijevoz se ne naplaćuje.

7 Ovlašteni operater odredišta isključuje, u svrhu izračunavanja ponderirane prosječne udaljenosti, težinu sve pošte za koju se izračunavanje terminalnih troškova temeljilo na stvarnim troškovima, domaćim iznosima ili samostalno utvrđenim iznosima prema članku 28bis ovlaštenog operatera odredišta.

E. Podmirenje računa

Članak 34

Posebne odredbe za podmirivanje računa i plaćanja u međunarodnoj poštanskoj razmjeni

1 Podmirivanje računa za radnje obavljene sukladno ovoj Konvenciji (uključujući podmirivanje računa za prijevoz [otpremanje] poštanske pošiljke, poštanskih pošiljaka, podmirivanje računa za obradu poštanskih pošiljaka u državi odredišta i podmirivanje računa kao nadoknade za bilo kakav gubitak, krađu ili oštećenje poštanskih pošiljaka) temelji se i vrši sukladno odredbama Konvencije i drugim aktima Unije i ne zahtijeva pripremu bilo kakvih dokumenata od ovlaštenog operatera osim u slučajevima predviđenim u aktima Unije.

F. Utvrđivanje cijena i naknada

Članak 35

Nadležnost Vijeća za poštansku operativu za određivanje cijena i naknada

1 Vijeće za poštansku operativu ovlašteno je određivati sljedeće cijene i naknade koje se naplaćuju od ovlaštenih operatera sukladno uvjetima navedenim u Pravilniku:

1.1 troškovi provoza za rukovanje i prijevoz pismovnih pošiljaka kroz jednu ili više država posrednica;

1.2 osnovne cijene i naknade za zrakoplovni prijevoz za prijevoz zrakoplovnih pošiljaka;

1.3 unutarnje kopnene naknade za rukovanje svim paketima u domaćem prometu, uz izuzeće ECOMPRO paketa;

1.4 kopnene naknade provoza za rukovanje i prijevoz paketa kroz državu posrednicu;

1.5 pomorske naknade za prijevoz paketa morskim putem;

1.6 vanjske kopnene naknade za pakete kod pružanja usluga povrata robe.

2 Svaka revizija, provedena sukladno metodologiji koja osigurava pravednu nadoknadu ovlaštenim operaterima koji pružaju usluge, mora se temeljiti na vjerodostojnim i reprezentativnim gospodarskim i financijskim podacima. Svaka odluka o mogućim promjenama stupa na snagu od datuma koji odredi Vijeće za poštansku operativu.

Poglavlje VIII. Neobvezne usluge

Članak 36

EMS i integrirana logistika

1 Države članice ili ovlašteni operateri mogu se međusobno dogovoriti da sudjeluju u obavljanju dolje navedenih usluga koje su opisane u Pravilniku:

1.1 EMS, brza poštanska usluga za dokumente i robu, koja predstavlja, koliko god je moguće, najbržu poštansku uslugu u fizičkom obliku. Ova se usluga može pružati na temelju standardnog multilateralnog ili bilateralnog sporazuma o EMS-u;

1.2 usluga integrirane logistike, koja u potpunosti odgovara potrebama korisnika u pitanjima logistike i uključuje faze prije i poslije fizičkog prijenosa robe i dokumenata.

Članak 37
Elektroničke poštanske usluge

1 Države članice ili ovlašteni operateri mogu se međusobno dogovoriti da sudjeluju u dolje navedenim elektroničkim poštanskim uslugama koje su opisane u Pravilniku:

1.1 elektronička pošta, koja je elektronička poštanska usluga koju ovlašteni operateri koriste za prijenos poruka i podataka elektroničkim putem;

1.2 preporučena elektronička pošta, koja je sigurna elektronička poštanska usluga koja pruža dokaz o otpremi i dokaz o uručenju elektroničke poruke, koristeći zaštićeni komunikacijski kanal za korisnike provjerenog identiteta;

1.3 elektronička poštanska potvrda, koja pruža jasan dokaz o nekom elektroničkom događaju, u određenom obliku, u određenom vremenu, i koja uključuje jednu ili više strana;

1.4 elektronički poštanski kovčežić, koji omogućava slanje elektroničkih poruka od pošiljatelja provjerenog identiteta kao i uručenje i pohranu elektroničkih poruka i obavijesti za primatelja provjerenog identiteta.

Poglavlje IX. Završne odredbe

Članak 38
Uvjeti za odobrenje prijedloga u vezi s Konvencijom i Pravilnikom

1 Da bi postali izvršni, prijedlozi koji su podneseni Kongresu, a odnose se na ovu Konvenciju, moraju biti odobreni većinom glasova država članica koje su prisutne, koje imaju pravo glasa i koje glasuju. Predstavnici najmanje polovine država članica zastupljenih na Kongresu koje imaju pravo glasa moraju biti prisutni u trenutku glasovanja.

2 Da bi postali izvršni, prijedlozi koji se odnose na Pravilnik moraju dobiti odobrenje većine članica Vijeća za poštansku operativu koje imaju pravo glasa.

3 Da bi postali izvršni, prijedlozi podneseni između dva Kongresa, a koji se odnose na ovu Konvenciju i njen Završni protokol, moraju dobiti:

3.1 dvije trećine glasova, s tim da je glasovala najmanje polovina država članica Unije koje imaju pravo glasa, ako se radi o izmjenama i dopunama;

3.2 većinu glasova ako se radi o tumačenju odredbi.

4 Bez obzira na odredbe pod 3.1, svaka država članica čije zakoni još uvijek nisu usklađeni s predloženom izmjenom i dopunom može, u roku od devedeset dana od datuma prijema takve obavijesti, dati pisanu izjavu generalnom direktoru Međunarodnog ureda da nije u mogućnosti prihvatiti tu izmjenu i dopunu.

Članak 39
Rezerve na Kongresu

1 Bilo koja rezerva koja nije sukladna cilju i svrsi Unije nije dopuštena.

2 Kao opće pravilo, države članice čija stajališta nisu prihvatile druge države članice moraju nastojati, koliko god je to moguće, prilagoditi svoje mišljenje mišljenju većine. Rezerva se stavlja samo ako je to apsolutno neophodno i uz primjereno obrazloženje.

3 Rezerva na bilo koji članak ove Konvencije predaje se Kongresu kao prijedlog u pisanom obliku na jednom od radnih jezika Međunarodnog ureda i sukladno odgovarajućim odredbama Poslovnika o radu Kongresa.

4 Da bi proizveli učinak, prijedlozi koji sadrže rezerve moraju biti odobreni većinom koja je potrebna za izmjene i dopune članka na koji se rezerva odnosi.

5 U principu, rezerve se primjenjuju na temelju uzajamnosti između države članice koja je rezervu stavila i drugih država članica.

6 Rezerva na ovu Konvenciju unosi se u njen Završni protokol na temelju prijedloga koji je odobrio Kongres.

Članak 40
Stupanje na snagu i trajanje Konvencije

1 Ova Konvencija stupa na snagu 1.1.2018. i ostaje na snazi do stupanja na snagu akata sljedećeg Kongresa.

U potvrdu toga, opunomoćenici vlada država članica potpisali su ovu Konvenciju u jednom izvorniku koji se pohranjuje kod generalnog direktora Međunarodnog ureda. Međunarodni ured Svjetske poštanske unije svakoj stranci dostavlja po jedan njegov primjerak.

Sastavljeno u Ženevi, 26. 9. 2019.

Završni protokol Svjetske poštanske konvencije

Članak

I. Vlasništvo nad poštanskim pošiljkama. Povlačenje iz pošte. Izmjena ili ispravka adrese

II. Poštanske marke

III. Predaja predmeta pismovnih pošiljaka na otpremu u inozemstvu

IV. Cijene

V. Izuzetak od izuzetka plaćanja poštarine na pošiljke za slijepe

VI. Osnovne usluge

VII. Povratnica

VIII. Zabrane (pismovne pošiljke)

IX. Zabrane (poštanski paketi)

X. Predmeti koji podliježu plaćanju carine

XI. Poštarina za podnošenje pošiljaka na carinski pregled

XII. Potražnice

XIII. Posebne unutarnje kopnene naknade

XIV. Osnovne naknade i odredbe u vezi s troškovima za zrakoplovni prijevoz

XV. Posebne naknade

XVI. Nadležnost Vijeća za poštansku operativu za određivanje cijena i naknada

Završni protokol Svjetske poštanske konvencije

U trenutku potpisivanja Svjetske poštanske konvencije sklopljene na današnji dan, dolje potpisani opunomoćenici sporazumjeli su se o sljedećem:

Članak I.
Vlasništvo nad poštanskim pošiljkama. Povlačenje iz pošte. Izmjena ili ispravka adrese

1 Odredbe u članku 5.1 i 2 ne primjenjuju se na: Antigvu i Barbudu, (Kraljevinu) Bahrein, Barbados, Belize, Bocvanu, Brunej Darussalam, Kanadu, Hong Kong, Kinu, Dominiku, Egipat, Fidži, Gambiju, Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i Sjeverne Irske, Prekomorska područja Ujedinjenog Kraljevstva, Grenadu, Gvajanu, Irsku, Jamajku, Keniju, Kiribate, Kuvajt, Lesoto, Maleziju, Mauricijus, Nauru, Novi Zeland, Nigeriju, Papuu Novu Gvineju, Sveti Kristofor i Nevis, Svetu Luciju, Sveti Vincent i Grenadine, Samou, Sejšele, Sijera Leone, Singapur, Solomonske Otoke, Svazi, (Ujedinjenu Republiku) Tanzaniju, Trinidad i Tobago, Tuvalu, Ugandu, Vanuatu i Zambiju.

2 Također, članak 5.1 i 2 ne primjenjuju se na Austriju, Dansku i (Islamsku Republiku) Iran, čije unutarnje zakonodavstvo ne dozvoljava povlačenje iz poštanskog ureda ili promjenu adrese prepiske, na zahtjev pošiljatelja, od trenutka kada je primatelj obaviješten o prispijeću pošiljke adresirane na njega.

3 Članak 5.1 ne primjenjuje se na Australiju, Ganu i Zimbabve.

[1] Izmjene i dopune Konvencije izvršene na izvanrednom Kongresu u Ženevi 2019. stupaju na snagu 1.1.2020.

4 Članak 5.2 ne primjenjuje se na Bahame, Belgiju, Irak, Mijanmar i Demokratsku Narodnu Republiku Koreju, čija zakonodavstva ne dopuštaju povlačenje iz pošte ili promjenu adrese pismovne pošiljke na zahtjev pošiljatelja.

5 Članak 5.2 ne primjenjuje se na Sjedinjene Američke Države.

6 Članak 5.2 primjenjuje se na Australiju samo u onom dijelu članka koji je sukladan unutarnjem zakonodavstvu.

7 Bez obzira na članak 5.2, Demokratska Republika Kongo, El Salvador, (Republika) Panama, Filipini i (Bolivarska Republika) Venezuela ovlaštene su ne vraćati poštanske pakete nakon što je primatelj postavio zahtjev za carinskim pregledom jer je to u suprotnosti s carinskim zakonima navedenih država.

Članak II.

Poštanske marke

1 Bez obzira na članak 6.7, Australija, Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i Sjeverne Irske, Malezija i Novi Zeland obradit će pismovne pošiljke i poštanske pakete koji sadrže poštansku marku koja, koristeći nove materijale ili tehnologije, ne odgovara njihovim strojevima za obradu pošte, samo na temelju prethodnog dogovora s ovlaštenim operaterom države podrijetla pošiljke.

Članak III.

Predaja predmeta pismovnih pošiljaka na otpremu u inozemstvu

1 Australija, Austrija, Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i Sjeverne Irske, Grčka, Novi Zeland i Sjedinjene Američke Države zadržavaju pravo uvesti naknadu jednaku trošku nastalom za obavljeni posao, svakom ovlaštenom operateru koji, sukladno odredbama članka 12.4, dostavi na raspolaganje pošiljke koje nisu izvorno bile otpremljene kao poštanske pošiljke od strane njegovih službi.

2 Bez obzira na članak 12.4, Kanada zadržava pravo od ovlaštenog operatera države podrijetla naplatiti najmanje toliki iznos koji će osigurati pokrivanje troškova nastalih iz rukovanja ovim pošiljkama.

3 Članak 12.4 dopušta ovlaštenom operateru odredišta potraživati od ovlaštenog operatera otpreme odgovarajuću naknadu za pismovne pošiljke predate na otpremu u inozemstvu u velikim količinama. Australija i Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i Sjeverne Irske zadržavaju pravo ograničiti svako takvo plaćanje na iznos koji je sukladan odgovarajućoj domaćoj naknadi za jednake pošiljke u državi odredišta.

4 Članak 12.4 dopušta ovlaštenom operateru odredišta da od ovlaštenog operatera otpreme zahtijeva odgovarajuću naknadu za uručenje pismovnih pošiljaka predanih na otpremu u inozemstvu u velikim količinama. Sljedeće države članice zadržavaju pravo ograničiti takva plaćanja na iznose određene u Pravilniku za pošiljke u velikom broju: Bahami, Barbados, Brunej Darussalam, (Narodna Republika) Kina, Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i Sjeverne Irske, Prekomorska područja Ujedinjenog Kraljevstva, Grenada, Gvajana, Indija, Malezija, Nepal, Novi Zeland, Nizozemska, Nizozemski Antili i Aruba, Sveta Lucija, Sveti Vincent i Grenadini, Singapur, Šri Lanka, Surinam, Tajland i Sjedinjene Američke Države.

5 Bez obzira na rezervu pod 4, sljedeće države članice zadržavaju pravo primijeniti u potpunosti odredbe članka 12 Konvencije za poštu primljenu od država članica Unije: Argentina, Australija, Austrija, Azerbajdžan, Benin, Brazil, Burkina Faso, Kamerun, Kanada, Cipar, (Republika) Obala Bjelokosti, Danska, Egipat, Francuska, Grčka, Gvineja, (Islamska Republika) Iran, Izrael, Italija, Japan, Jordan, Libanon, Luksemburg, Mali, Maroko, Mauritanija, Monako, Norveška, Pakistan, Portugal, Ruska Federacija, Saudijska Arabija, Senegal, Švicarska, Sirijska Arapska Republika, Togo i Turska.

6 Primjenom članka 12.4, Njemačka zadržava pravo zahtijevati od države otpreme naknadu u visini iznosa koji bi primila od države u kojoj korisnik pošiljatelj ima prebivalište.

7 Bez obzira na rezerve u članku III., (Narodna Republika) Kina zadržava pravo ograničiti plaćanje za uručenje pismovnih pošiljaka koje su predate na otpremu u inozemstvu u velikom broju na iznose odobrene u Konvenciji i u njenom Pravilniku za pošiljke u velikom broju.

8 Bez obzira na članak 12.3, Austrija, Njemačka, Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i Sjeverne Irske, Lihtenštajn i Švicarska zadržavaju pravo zahtijevati od pošiljatelja ili, ako to ne uspije, od ovlaštenog operatera otpreme, naplatu unutarnjih naknada.

Članak IV. Cijene

1 Bez obzira na članak 15, Australija, Bjelorusija, Kanada i Novi Zeland ovlaštene su naplatiti i druge naknade osim onih predviđenih u Pravilniku kada su takve naknade sukladne zakonima njihovih država.

2 Bez obzira na članak 15, Brazil je ovlašten naplaćivati dodatnu poštarinu primateljima običnih pošiljaka koje sadrže robu i koje su morale biti pretvorene u praćene pošiljke zbog carinskih i sigurnosnih zahtjeva.

Članak V.

Izuzetak od izuzetka plaćanja poštarine na pošiljke za slijepe

1 Bez obzira na članak 16, Indonezija, Sveti Vincent i Grenadini i Turska, koje ne dopuštaju izuzeće od plaćanja poštarina na pošiljke za slijepe u svom unutarnjem prometu, mogu naplatiti poštarinu i naknade za posebne usluge koje ipak ne smiju biti veće od onih u njihovom unutarnjem prometu.

2 Francuska primjenjuje odredbe članka 16 na pošiljke za slijepe sukladno odredbama u svom državnom pravilniku.

3 Bez obzira na članak 16.3, a sukladno državnom zakonu, Brazil zadržava pravo smatrati da su pošiljke za slijepe samo one pošiljke kojima su pošiljatelj i/ili primatelj slijepa osoba i/ili organizacija za slijepe. Pošiljke koje ne zadovoljavaju ove uvjete podliježu plaćanju poštarine.

4 Bez obzira na članak 16, Novi Zeland prihvaća kao pošiljke za slijepe za uručenje u Novom Zelandu samo one pošiljke koje su izuzete od plaćanja poštarine u njihovom unutarnjem prometu.

5 Bez obzira na članak 16, Finska, koja ne dopušta izuzeće od plaćanja poštarine za pošiljke za slijepe u svom unutarnjem prometu prema definicijama iz članka 16 usvojenim na Kongresu, može naplatiti unutarnju naknadu za pošiljke za slijepe koje imaju odredište u drugim državama.

6 Bez obzira na članak 16, Kanada, Danska i Švedska dopuštaju izuzeće od plaćanja poštarine za pošiljke za slijepe unutar ograničenja određenih samo u onoj mjeri do koje to dopuštaju njihovi domaći zakoni.

7 Bez obzira na članak 16, Island dopušta izuzeće od plaćanja poštarine za pošiljke za slijepe unutar ograničenja određenih njihovim domaćim zakonom.

8 Bez obzira na članak 16, Australija prihvaća kao pošiljke za slijepe za uručenje u Australiji samo one pošiljke koje su izuzete od plaćanja poštarine u njenom unutarnjem prometu.

9 Bez obzira na članak 16, Australija, Austrija, Azerbajdžan, Kanada, Njemačka, Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i Sjeverne Irske, Japan, Švicarska i Sjedinjene Američke Države mogu naplatiti naknade za posebne usluge koje se primjenjuju na pošiljke za slijepe u njihovom unutarnjem prometu.

Članak VI. Osnovne usluge

1 Bez obzira na odredbe članka 17, Australija ne prihvaća proširenje osnovnih usluga na uključivanje poštanskih paketa.

2 Odredbe članka 17.2.4 ne primjenjuju se na Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i Sjeverne Irske čiji državni zakoni zahtijevaju niže ograničenje težine. Zakonski propisi Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Sjeverne Irske o zaštiti zdravlja i sigurnosti ograničavaju težinu poštanskih vreća na 20 kilograma.

3 Bez obzira na članak 17.2.4, Azerbajdžan, Kazahstan, Kirgistan i Uzbekistan ovlašteni su ograničiti maksimalnu težinu dolaznih i odlaznih M vreća na 20 kilograma.

4 Bez obzira na članak 17, Island prihvaća pošiljke za slijepe samo u mjeri u kojoj je to propisano njegovim domaćim zakonima.

Članak VII.
Povratnica

1 Kanada i Švedska ovlaštene su ne primjenjivati članak 18.3.3 u vezi s paketima budući da ne pružaju uslugu povratnice za pakete u vlastitom unutarnjem prometu.

2 Bez obzira na članak 18.3.3, Danska i Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i Sjeverne Irske zadržavaju pravo ne primati dolazne povratnice s obzirom na to da ne pružaju uslugu povratnice u vlastitom unutarnjem prometu.

3 Bez obzira na članak 18.3.3, Brazil je ovlašten primati dolazne povratnice samo kada se one mogu vratiti elektroničkim putem.

Članak VIII.
Zabrane (pismovne pošiljke)

1 U izuzetnim slučajevima, Demokratska Narodna Republika Koreja i Libanon ne prihvaćaju preporučene pošiljke koje sadrže kovanice, novčanice, vrijednosnice bilo koje vrste plative donositelju, putničke čekove, prerađenu ili neprerađenu platinu, zlato i srebro, drago kamenje, nakit ili druge dragocjene predmete. Nisu strogo obvezane odredbama Pravilnika u pogledu odgovornosti za slučaj krađe ili oštećenja preporučenih pošiljki, kao i kada su u pitanju pošiljke koje sadrže predmete od stakla ili lomljive predmete.

2 U izuzetnim slučajevima, Bolivija, (Narodna Republika) Kina, isključujući Posebno upravno područje Hong Kong, Irak, Nepal, Pakistan, Saudijska Arabija, Sudan i Vijetnam ne prihvaćaju preporučene pošiljke koje sadrže kovanice, novčanice, devize ili vrijednosnice bilo koje vrste plative donositelju, putničke čekove, prerađenu ili neprerađenu platinu, zlato i srebro, drago kamenje, nakit ili druge dragocjene predmete.

3 Mijanmar zadržava pravo neprihvaćanja pošiljaka s označenom vrijednosti koje sadrže dragocjene predmete navedene u članku 19.6 jer je to u suprotnosti s njihovim internim propisima.

4 Nepal ne prihvaća preporučene pošiljke ili pošiljke s označenom vrijednosti koje sadrže novčanice ili kovanice, osim na osnovu posebnog sporazuma u tu svrhu.

5 Uzbekistan ne prihvaća preporučene pošiljke ili pošiljke s označenom vrijednosti koje sadrže kovanice, novčanice, čekove, poštanske marke ili stranu valutu i ne prihvaća nikakvu odgovornost u slučaju gubitka ili oštećenja takvih pošiljaka.

6 (Islamska Republika) Iran ne prihvaća pismovne pošiljke koje sadrže predmete koji su u suprotnosti s načelima islamske religije te zadržava pravo da ne prihvati pismovne pošiljke (obične, preporučene ili s označenom vrijednosti) koje sadrže kovanice, novčanice, putničke čekove, prerađenu ili neprerađenu platinu, zlato i srebro, drago kamenje, nakit ili druge dragocjene predmete te ne prihvaća odgovornost u slučaju gubitka ili oštećenja takvih pošiljaka.

7 Filipini zadržavaju pravo ne prihvatiti bilo koju vrstu pismovne pošiljke (običnu, preporučenu ili s označenom vrijednosti) koja sadrži kovanice, novčanice ili vrijednosnice bilo koje vrste plative donositelju, putničke čekove, prerađenu ili neprerađenu platinu, zlato i srebro, drago kamenje ili druge dragocjene predmete.

8 Australija ne prihvaća poštanske pošiljke bilo koje vrste koje sadrže zlatne poluge ili novčanice. Također, ne prihvaća preporučene pošiljke za uručenje u Australiji, ili pošiljke u otvorenom provozu, koje sadrže dragocjenosti kao što su nakit, plemenite metale, drago ili poludrago kamenje, vrijednosnice, kovanice ili bilo koji oblik utrživih financijskih instrumenata. Ona ne prihvaća nikakvu odgovornost za poslane pošiljke koje nisu sukladne ovoj rezervi.

9 (Narodna Republika) Kina, isključujući Posebno upravno područje Hong Kong, ne prihvaća pošiljke s označenom vrijednosti koje sadrže kovanice, novčanice, devize ili vrijednosnice bilo koje vrste plative donositelju i putničke čekove, sukladno svojim domaćim propisima.

10 Latvija i Mongolija zadržavaju pravo ne prihvatiti, sukladno svojim domaćim zakonima, obične, preporučene ili pošiljke s označenom vrijednosti koje sadrže kovanice, novčanice ili vrijednosnice plative donositelju i putničke čekove.

11 Brazil zadržava pravo ne prihvatiti obične, preporučene i pošiljke s označenom vrijednosti koje sadrže kovanice, novčanice u opticaju ili vrijednosnice bilo koje vrste plative donositelju.

12 Vijetnam zadržava pravo ne prihvatiti pismovne pošiljke koje sadrže predmete ili robu.

13 Indonezija ne prihvaća preporučene ili pošiljke s označenom vrijednosti koje sadrže kovanice, novčanice, čekove, poštanske marke, stranu valutu ili vrijednosnice bilo koje vrste plative donositelju za uručenje u Indoneziji i ne prihvaća odgovornost u slučaju gubitka ili oštećenja takvih pošiljaka.

14 Kirgistan zadržava pravo ne prihvatiti pismovne pošiljke (obične, preporučene, s označenom vrijednosti, male pakete) koji sadrže kovanice, novčanice ili vrijednosnice bilo koje vrste plative donositelju, putničke čekove, prerađenu ili neprerađenu platinu, zlato i srebro, drago kamenje, nakit ili druge dragocjene

predmete te ne prihvaća odgovornost u slučaju gubitka ili oštećenja takvih pošiljaka.

15 Azerbajdžan i Kazahstan ne prihvaćaju preporučene ili pošiljke s označenom vrijednosti koje sadrže kovanice, novčanice, doznake ili vrijednosnice bilo koje vrste plative donositelju, čekove, prerađene ili neprerađene plemenite metale, drago kamenje, nakit i druge dragocjene predmete ili devizne novčanice te ne prihvaćaju odgovornost u slučaju gubitka ili oštećenja takvih pošiljaka.

16 Moldavija i Ruska Federacija ne prihvaćaju preporučene ili pošiljke s označenom vrijednosti koje sadrže novčanice u opticaju, vrijednosnice (čekove) bilo koje vrste plative donositelju ili stranu valutu te ne prihvaćaju odgovornost u slučaju gubitka ili oštećenja takvih pošiljaka.

17 Bez obzira na članak 19.3, Francuska zadržava pravo ne prihvatiti pošiljke koje sadrže robu, ako te pošiljke nisu sukladne njenim državnim propisima ili međunarodnim propisima ili tehničkim naputcima i naputcima za pakiranje za zrakoplovni prijevoz.

18 Kuba zadržava pravo ne primiti, postupati, prenositi ili uručiti pismovne pošiljke koje sadrže kovanice, novčanice, devize ili vrijednosnice bilo koje vrste plative donositelju, čekove, plemenite metale i drago kamenje, nakit ili druge dragocjene predmete, kao i bilo koju vrstu dokumenata, robe ili predmeta ako te pošiljke nisu sukladne njenim državnim propisima, međunarodnim propisima ili tehničkim naputcima i naputcima za pakiranje za zrakoplovni prijevoz, te se odriče odgovornosti u slučaju krađe, gubitka ili oštećenja te vrste pošiljaka. Kuba zadržava pravo ne primiti pismovne pošiljke koje podliježu plaćanju carine i sadrže robu koja je uvezena u državu ako njihova vrijednost nije sukladna državnim propisima.

Članak IX.
Zabrane (poštanski paketi)

1 Mijanmar i Zambija ovlaštene su ne prihvatiti pakete s označenom vrijednosti koji sadrže dragocjenosti obuhvaćene člankom 19.6.1.3.1 jer je to u suprotnosti s njihovim državnim propisima.

2 U izuzetnim slučajevima, Libanon i Sudan ne prihvaćaju pakete koji sadrže kovanice, novčanice ili vrijednosnice bilo koje vrste plative donositelju, putničke čekove, prerađenu ili neprerađenu platinu, zlato i srebro, drago kamenje ili druge dragocjene predmete ili one koji sadrže tečnosti ili lako zapaljive tečnosti ili predmete izrađene od stakla ili slično ili lomljive predmete. Njih ne obvezuju odgovarajuće odredbe Pravilnika.

3 Brazil je ovlašten ne prihvatiti pakete s označenom vrijednosti koji sadrže kovanice i novčanice u opticaju, kao ni bilo kakve vrijednosnice plative donositelju jer je to u suprotnosti s njihovim državnim propisima.

4 Gana je ovlaštena ne prihvatiti pakete s označenom vrijednosti koji sadrže kovanice i novčanice u opticaju jer je to u suprotnosti s njenim državnim propisima.

5 Osim predmeta iz članka 19, Saudijska Arabija je ovlaštena ne prihvatiti pakete koji sadrže kovanice, novčanice ili vrijednosnice bilo koje vrste plative donositelju, putničke čekove, prerađenu ili neprerađenu platinu, zlato i srebro, drago kamenje ili druge dragocjene predmete. Također, ne prihvaća pakete koji sadrže lijekove bilo koje vrste, osim ako je u prilogu recept koji je izdalo nadležno ovlašteno tijelo, protupožarne proizvode, tečne kemikalije ili predmete koji su u suprotnosti s načelima islamske religije.

6 Osim predmeta navedenih u članku 19, Oman ne prihvaća predmete koji sadrže:

6.1 lijekove bilo koje vrste, osim ako je u prilogu recept koji je izdalo nadležno ovlašteno tijelo;

6.2 protupožarne proizvode ili tečne kemikalije;

6.3 predmete koji su u suprotnosti s načelima islamske religije.

7 Osim predmeta navedenih u članku 19, (Islamska Republika) Iran ovlaštena je ne prihvatiti pakete koji sadrže predmete koji su u suprotnosti s načelima islamske religije te zadržava pravo da ne prihvati obične ili pakete s označenom vrijednosti koji sadrže kovanice, novčanice, putničke čekove, prerađenu ili neprerađenu platinu, zlato ili srebro, drago kamenje, nakit ili druge dragocjene predmete te ne prihvaća odgovornost u slučaju gubitka ili oštećenja takvih pošiljaka.

8 Filipini su ovlašteni ne prihvatiti bilo koju vrstu paketa koji sadrže kovanice, novčanice ili vrijednosnice bilo koje vrste plative donositelju, putničke čekove, prerađenu ili neprerađenu platinu, zlato i srebro, drago kamenje ili druge dragocjene predmete, ili koji sadrže tekućine ili lako zapaljive sadržaje ili predmete izrađene od stakla i slično ili lomljive predmete.

9 Australija ne prihvaća poštanske pošiljke bilo koje vrste koje sadrže zlatne poluge ili novac.

10 (Narodna Republika) Kina ne prihvaća obične pakete koji sadrže kovanice, novčanice ili vrijednosnice bilo koje vrste plative donositelju, putničke čekove, prerađenu ili neprerađenu platinu, zlato i srebro, drago kamenje ili druge dragocjene predmete. Nadalje, uz izuzeće Posebnog upravnog područja Hong Konga, ne prihvaćaju se paketi s označenom vrijednosti koji sadrže kovanice, devize ili vrijednosnice bilo koje vrste plative donositelju i putničke čekove.

11 Mongolija zadržava pravo ne prihvatiti, sukladno svojim zakonima, pakete koji sadrže kovanice, novčanice ili vrijednosnice bilo koje vrste plative donositelju i putničke čekove.

12 Latvija ne prihvaća obične i pakete s označenom vrijednosti koji sadrže kovanice, novčanice, vrijednosnice (čekove) bilo koje vrste plative donositelju ili stranu valutu te ne prihvaća odgovornost u slučaju gubitka ili oštećenja takvih pošiljaka.

13 Moldavija, Ruska Federacija, Ukrajina i Uzbekistan ne prihvaćaju obične ili pakete s označenom vrijednosti koji sadrže novčanice u opticaju, vrijednosnice (čekove) bilo kakve vrste plative donositelju ili stranu valutu te ne prihvaćaju odgovornost u slučaju gubitka ili oštećenja takvih pošiljaka.

14 Azerbajdžan i Kazahstan ne prihvaćaju obične ili pakete s označenom vrijednosti koji sadrže kovanice, novčanice, doznake ili vrijednosnice bilo koje vrste plative donositelju, čekove, prerađene ili neprerađene plemenite metale, drago kamenje, nakit i druge dragocjene predmete ili stranu valutu te ne prihvaćaju odgovornost u slučaju gubitka ili oštećenja takvih pošiljaka.

15 Kuba zadržava pravo ne primiti, postupati, prenositi ili uručiti poštanske pakete koji sadrže kovanice, novčanice, devize ili vrijednosnice bilo koje vrste plative donositelju, čekove, plemenite metale i drago kamenje, nakit ili druge dragocjene predmete, kao i bilo koju vrstu dokumenata, robe ili predmeta ako te pošiljke nisu sukladne državnim propisima ili međunarodnim propisima ili tehničkim naputcima i naputcima za pakiranje za zrakoplovni prijevoz te se odriče odgovornosti u slučaju umanjenja sadržaja, gubitka ili oštećenja te vrste pošiljaka. Kuba zadržava pravo ne primiti poštanske pakete koji podliježu plaćanju carine i sadrže robu koja je uvezena u državu ako njihova vrijednost nije sukladna državnim propisima.

Članak X.
Predmeti koji podliježu plaćanju carine

1 Pozivajući se na članak 19, Bangladeš i El Salvador ne prihvaćaju pošiljke s označenom vrijednosti koje sadrže predmete za koje se plaća carina.

2 Pozivajući se na članak 19, Afganistan, Albanija, Azerbajdžan, Bjelorusija, Kambodža, Čile, Kolumbija, Kuba, Demokratska Narodna Republika Koreja, El Salvador, Estonija, Kazahstan, Latvija, Moldavija, Nepal, Peru, Ruska Federacija, San Marino, Turkmenistan, Ukrajina, Uzbekistan i (Bolivarijanska Republika) Venezuela ne prihvaćaju obične i preporučene pismovne pošiljke koje sadrže predmete za koje se plaća carina.

3 Pozivajući se na članak 19, Benin, Burkina Faso, (Republika) Obala Bjelokosti, Džibuti, Mali i Mauritanija ne prihvaćaju obične pismovne pošiljke koje sadrže predmete za koje se plaća carina.

4 Bez obzira na odredbe pod 1 do 3, pošiljke koje sadrže serume, cjepiva i hitno potrebne lijekove koje je teško nabaviti dopuštene su u svim slučajevima.

Članak XI.
Poštarina za podnošenje pošiljaka na carinski pregled

1 Gabon zadržava pravo naplaćivati od svojih korisnika poštarinu za podnošenje pošiljaka na carinski pregled.

2 Bez obzira na članak 20.2, Australija, Brazil, Kanada, Cipar i Ruska Federacija zadržavaju pravo da od korisnika naplate poštarinu za podnošenje na carinski pregled za svaku pošiljku predanu carinskoj kontroli.

3 Bez obzira na članak 20.2, Azerbajdžan, Grčka, Pakistan i Turska zadržavaju pravo da od korisnika naplate poštarinu za podnošenje na carinski pregled za svaku pošiljku podnesenu carini.

4 (Republika) Kongo i Zambija zadržavaju pravo da od korisnika naplate poštarinu za podnošenje paketa na carinski pregled.

Članak XII. Potražnice

1 Bez obzira na članak 21.2, Kabo Verde, Čad, Demokratska Narodna Republika Koreja, Egipat, Gabon, Prekomorska područja Ujedinjenog Kraljevstva, Grčka, (Islamska Republika) Iran, Kirgistan, Mongolija, Mijanmar, Filipini, Saudijska Arabija, Sudan, Sirijska Arapska Republika, Turkmenistan, Ukrajina, Uzbekistan i Zambija zadržavaju pravo naplaćivati od svojih korisnika poštarinu na potražnice za pismovne pošiljke.

2 Bez obzira na član 21.2, Argentina, Austrija, Azerbajdžan, Mađarska, Litva, Moldavija, Norveška i Slovačka zadržavaju pravo naplaćivati posebnu poštarinu kada se nakon postupka poduzetog po potražnici utvrdi da je potražnica bila neopravdana.

3 Afganistan, Kabo Verde, Demokratska Republika Kongo, Egipat, Gabon, (Islamska Republika) Iran, Kirgistan, Mongolija, Mijanmar, Saudijska Arabija, Sudan, Surinam, Sirijska Arapska Republika, Turkmenistan, Ukrajina i Zambija zadržavaju pravo naplaćivati od korisnika poštarinu na potražnice za pakete.

4 Bez obzira na članak 21.2, Brazil, (Republika) Panama i Sjedinjene Američke Države zadržavaju pravo naplaćivati od korisnika poštarinu za potražnice podnesene u vezi s pismovnim pošiljkama i paketima otpremljenim iz država koje primjenjuju istu vrstu naplate poštarine potražnica sukladno paragrafima 1 do 3 ovog članka.

Članak XIII.

Posebne unutarnje kopnene naknade

1 Bez obzira na članak 32, Afganistan zadržava pravo naplatiti posebnu dodatnu površinsku naknadu od 7,50 SDR-a po dolaznom paketu.

Članak XIV.

Osnovne naknade i odredbe u vezi s troškovima za zrakoplovni prijevoz

1 Bez obzira na odredbe članka 33, Australija zadržava pravo da na izlazne pakete poslane putem usluge povrata robe primijeni naknade za slanje zrakoplovom, utvrđene Pravilnikom ili na neki drugi način, uključujući bilateralne sporazume.

Članak XV.

Posebne naknade

1 Belgija, Norveška i Sjedinjene Američke Države mogu naplatiti veću površinsku naknadu za zrakoplovne pakete od one za površinske pakete.

2 Libanon je ovlašten za pakete do 1 kilograma naplatiti naknadu koja se primjenjuje za pakete preko 1 i do 3 kilograma.

3 (Republika) Panama je ovlaštena naplatiti 0,20 SDR-a po kilogramu za površinske pakete u provozu otpremljene zrakoplovom (S.A.L.).

Članak XVI.

Nadležnost Vijeća za poštansku operativu za određivanje cijena i naknada

1 Bez obzira na članak 35.1.6, Australija zadržava pravo primijeniti vanjske površinske naknade za pakete poslane putem usluge povrata robe, bilo onako kako su utvrđene u Pravilniku li na neki drugi način, uključujući bilateralne sporazume.

U potvrdu toga, dolje navedeni opunomoćenici potpisali su ovaj protokol, koji ima istu snagu i istu valjanost kao da su njegove odredbe unesene u tekst same Konvencije, te su ga potpisali u jednom izvorniku koji se pohranjuje kod generalnog direktora Međunarodnog ureda. Međunarodni ured Svjetske poštanske unije svakoj stranci dostavlja po jedan njegov primjerak.

Sastavljeno u Adis Abebi, 7.9.2018. godine

Članak 3.

Ova Odluka će biti objavljena u "Službenom glasniku BiH - Međunarodni ugovori" na hrvatskom, bosanskom i srpskom jeziku i stupa na snagu danom objave.

Broj 01-50-844-54/22
31. ožujka 2022. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Šefik Džaferović, v. r.

На основу члана V 3. д) Устава Босне и Херцеговине и сагласности Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине (Одлука ПС БиХ број 01,02-21-1-1243/21 од 23. фебруара 2022. године), Предсједништво Босне и Херцеговине, на 25. редовној сједници, одржаној 31. марта 2022. године, донијело је

ОДЛУКУ

О РАТИФИКАЦИЈИ АКАТА СВЈЕТСКОГ ПОШТАНСКОГ САВЕЗА УСВОЈЕНИХ НА 3. ВАНРЕДНОМ КОНГРЕСУ СВЈЕТСКЕ ПОШТАНСКЕ УНИЈЕ, ОДРЖАНОМ 2019. ГОДИНЕ У ЖЕНЕВИ

Члан 1.

Ратификују се Акти Свјетског поштанског савеза, усвојени на 3. ванредном Конгресу Свјетске поштанске уније, одржаном 2019. године у Женеви.

Члан 2.

Текст Аката у преводу гласи:

ОДЛУКЕ

ВАНРЕДНОГ КОНГРЕСА У ЖЕНЕВИ 2019.

Завршни текстови аката потписаних у Женеви и одлука, осим оних којима се врше измјене и допуне аката, и пречишћене верзије тих аката

Берн 2019.

Свјетски поштански савез

Ово издање треба наводити под сљедећом референцом:

Одлуке ванредног Конгреса у Женеви 2019.

Напомена о штампању текстова усвојених на ванредном конгресу у Женеви 2019. садржаних у овом издању.

Масна слова у текстовима Другог додатног протокола Конвенције значе амандмане усвојене на ванредном конгресу у Женеви 2019.

Нису извршене никакве измјене Правилника Конгреса или Споразума о поштанским платним услугама на ванредном конгресу у Женеви 2019.

Изјаве које су дате о потписивању аката и пречишћених верзија тих аката наведене су у дијелу II овог издања у сврху

информација; међутим, треба напоменути да, у складу са чланом 22 Устава Свјетског поштанског савеза, ти текстови, строго говорећи, не чине дио аката усвојених на трећем ванредном конгресу у Женеви.

Садржај

Листа скраћеница коришћених у одлукама ванредног Конгреса у Женеви 2019.

Дио I – Одлуке ванредног Конгреса у Женеви 2019. (укључујући изјаве о потписивању аката)

Други додатни протокол Свјетске поштанске конвенције

Изјаве дате о потписивању аката

Одлуке ванредног Конгреса у Женеви 2019. осим оних којима се мијењају акти

Дио II Акти Савеза допуњени на ванредном конгресу у Женеви 2019. (пречишћена верзија која ступа на снагу 1.1.2020.)

Свјетска поштанска конвенција

Завршни протокол Свјетске поштанске конвенције

Листа скраћеница коришћених у одлукама ванредног Конгреса у Женеви 2019.

члан	Члан акта
C број/година	Одлука, рјешење, препорука или формално мишљење Конгреса
CA	Управни савјет
CA број/година	Одлука, рјешење, препорука или формално мишљење Управног савјета
CC	Савјетодавни одбор
CEP број/година	Одлука, рјешење, препорука или формално мишљење Савјета за поштанску оперативу
Kongres - Doc	Документ Конгреса
Const. или Устав	Устав Свјетског поштанског савеза
Конвенција	Свјетска поштанска конвенција
EMS	Брза пошта
Ген. Регс или	Општи правилник Свјетског поштанског савеза
Општи правилник	
IBRS	Услуга међународног пословног одговора
J	Дан слања пошиљака
M врећа	Врећа коју сачињава пошиљалац и која садржи штампани материјал адресирана на једног примаоца и за једно одредиште.
POC	Савјет за поштанску оперативу
SDR	Специјално право вучења
UN	Уједињени народи
UPU или Савез	Свјетски поштански савез

Дио I - Одлуке ванредног Конгреса у Женеви 2019. (укључујући изјаве о потписивању аката)

Други додатни протокол Свјетске поштанске конвенције

Изјаве дате о потписивању аката

Одлуке ванредног Конгреса у Женеви 2019, осим оних којима се мијењају акти

Други додатни протокол Свјетске поштанске конвенције

Садржај

Члан

I (Члан 28 допуњен)	Терминални трошкови. Опште одредбе
II (Члан 28bis додат)	Терминални трошкови. Самостално утврђивање износа за гломазне (E) и мале пакете (E) писмоносних пошиљака
III (Члан 29 допуњен)	Терминални трошкови. Одредбе које се примјењују на поштанске токове између овлашћених оператера држава у циљном систему
IV (Члан 30 допуњен)	Терминални трошкови. Одредбе које се примјењују на поштанске токове између овлашћених оператера држава у прелазном систему
V (Члан 31 допуњен)	Фонд за квалитет услуга
VI (Члан 33 допуњен)	
VII	Ступање на снагу и трајање Другог додатног протокола Свјетске поштанске конвенције

Други додатни протокол Свјетске поштанске конвенције

Опуномоћеници власти држава чланица Свјетског поштанског савеза, након састанка на ванредном конгресу у Женеви, узимајући у обзир члан 22.3 Устава Свјетског поштанског савеза закљученог у Бечу 10. 7. 1964. године, у сагласности и према члану 25.4 Устава сачинили су у овом Другом додатном протоколу сљедеће амандмане Свјетске поштанске конвенције усвојене у Истанбулу 6. 10. 2016. и допуњене Додатним протоколом усвојеним у Адис Абеби 7. 9. 2018. године.

Члан I

(Члан 28 допуњен)

Терминални трошкови. Опште одредбе

1 Према изузећима прописаним у Правилнику, сваки овлашћени оператер који прими писмоносне пошиљке од другог овлашћеног оператера има право наплатити од овлашћеног оператера отпреме накнаду за трошкове настале приспијећем међународних пошиљака.

2 За примјену одредби о плаћању терминалних трошкова од њихових овлашћених оператера, државе и територије сврстане су у складу са пописом који је у ту сврху саставио Конгрес у својој резолуцији C 7/2016, како слиједи:

2.1 државе и територије у циљном систему прије 2010. (група I);

2.2 државе и територије у циљном систему од 2010. и 2012. (група II);

2.3 државе и територије у циљном систему од 2016. (група III);

2.4 државе и територије у прелазном систему (група IV).

3 Одредбе ове Конвенције о плаћању терминалних трошкова су прелазни аранжмани до усвајања система наплате посебно одређеног за сваку појединy државу на крају прелазног периода.

4 Приступ унутрашњим услугама. Директни приступ

4.1 У принципу, сваки овлашћени оператер државе која је била у циљном систему прије 2010. омогућује другим овлашћеним оператерима цијене, рокове и услове које нуди у унутрашњем саобраћају, под истим условима као и својим домаћим корисницима. Овлашћени оператер сам одлучује да ли је овлашћени оператер државе поријекла испунио услове директног приступа.

4.2 Овлашћени оператери држава у циљном систему прије 2010. чине доступним другим овлашћеним оператерима држава које су биле у циљном систему прије 2010. цијене, рокове и услове које нуде у оквиру својих услуга у унутрашњем саобраћају, под истим условима као својим домаћим корисницима.

4.3 Овлашћени оператери држава које су се придружиле циљном систему од 2010. могу одлучити да ограниченом броју овлашћених оператера учине доступним услове понуђене у оквиру свога унутрашњег саобраћаја, на основу узајамности, током пробног периода од двије године. Након тог периода, морају одабрати хоће ли обуставити примјену услова понуђених у оквиру свог унутрашњег

саобраћаја или ће на исти начин наставити и своје унутрашње услове омогућити свим овлашћеним оператерима. Међутим, ако овлашћени оператери држава које су се придружиле циљном систему од 2010. затраже од овлашћених оператера држава које су биле у циљном систему прије 2010. примјену услова из унутрашњег саобраћаја, морају свим овлашћеним оператерима омогућити све цијене, рокове и услове које нуде у оквиру својих услуга у унутрашњем саобраћају, под истим условима као својим домаћим корисницима.

4.4 Овлашћени оператери земаља у прелазном систему могу одлучити да не омогуће другим овлашћеним оператерима примјену услова понуђених у оквиру свог унутрашњег саобраћаја. Могу, међутим, омогућити примјену услова понуђених у оквиру свог унутрашњег саобраћаја, на темељу узајамности, током пробног периода од двије године. Након тог периода, морају одабрати да или обуставе примјену услова понуђених у оквиру свога унутрашњег саобраћаја или да на исти начин наставе и своје унутрашње услове омогуће свим овлашћеним оператерима.

5 Терминални трошкови накнада заснивају се на квалитету услуга у држави одредишта. Савјет за поштанску оперативу је на основу тога овлашћен додавати награде износима накнада наведеним у члановима 28bis, 29 и 30 због потицања на учешће у систему праћења и награђивања овлашћених оператера за остварење заданих циљева квалитета. Савјет за поштанску оперативу може такође одредити казне у случају недовољног квалитета, али накнада није мања од минималне накнаде у складу са члановима 29 и 30.

6 Сваки овлашћени оператер може се у цијелости или дјелимично одрећи плаћања наведеног под 1.

7 За потребе плаћања терминалних трошкова, сматра се да М вреће лакше од 5 килограма имају тежину 5 килограма. Терминални трошкови који се примјењују на М вреће су:

7.1 за 2018. годину, 0.909 SDR по килограму;

7.2 за 2019. годину, 0.935 SDR по килограму;

7.3 за 2020. годину, 0.961 SDR по килограму;

7.4 за 2021. годину, 0.988 SDR по килограму.

8 За препоручене пошиљке плаћа се додатна накнада од 1.100 SDR по пошиљци за 2018. годину, 1.200 SDR по пошиљци за 2019. годину, 1.300 SDR по пошиљци за 2020. годину и 1.400 SDR за 2021. годину. За пошиљке с означеном вриједности плаћа се додатна накнада од 1.400 SDR по пошиљци за 2018. годину, 1.500 SDR по пошиљци за 2019. годину, 1.600 SDR по пошиљци за 2020. годину и 1.700 SDR за 2021. годину. Савјет за поштанску оперативу овлашћено је допуњавати износе накнада за ове услуге и друге додатне услуге, ако пружене услуге садрже додатна својства наведена у Правилнику.

9 За препоручене пошиљке и пошиљке с означеном вриједности које немају баркодни идентификатор или које имају баркодни идентификатор који није усклађен са Техничким стандардом S10 Свјетског поштанског савеза, предвиђена је додатна накнада од 0,5 SDR по пошиљци ако није другачије договорено билатералним споразумом.

10 За потребе плаћања терминалних трошкова, писмоносне пошиљке послате као пошта у великом броју у складу са условима одређеним у Правилнику означавају се као "пошта у великом броју". Плаћање за пошту у великом броју утврђује се како је наведено у члановима 28bis, 29 и 30, како је адекватно.

11 Сваки овлашћени оператер може, на основу билатералног или мултилатералног споразума, примијенити друге системе плаћања за намиривање обрачуна терминалних трошкова.

12 Овлашћени оператери могу, по властитом избору, размјењивати неприоритетну пошту примјеном попуста од 10% на износ терминалних трошкова рате.

13 Одредбе које се примјењују између овлашћених оператера држава у циљном систему примјењују се на сваког овлашћеног оператера државе у прелазном систему која објави да жели приступити циљном систему. Савјет за поштанску оперативу може утврдити прелазне мјере у Правилнику. Потпуне одредбе циљног система могу се цјеловито примијенити на било којег новог овлашћеног оператера који изјави да жели у потпуности подлијегати тим одредбама, без прелазних мјера.

Члан II

(Члан 28bis додат)

Терминални трошкови. Самостално утврђивање износа за гломазне (Е) и мале пакете (Е) писмоносних пошиљака

1 Почевши од износа на снази за 2021. и након те године и без обзира на чланове 29 и 30, овлашћени оператери могу обавијестити Међународни биро до 1. јуна године која претходи години у којој би се самостално утврђени износи примјењивали о самостално утврђеном износу пошиљци и самостално утврђеном износу по килограму, израженим у локалној валути, који се примјењују за гломазне (Е) и мале пакете (Е) писмоносних пошиљака у наредној календарској години. Међународни биро на годишњем нивоу врши конверзију тих самостално утврђених износа у вриједности изражене у SDR. За израчун износа у SDR, Међународни биро користи просјечни мјесечни девизни курс за период од 1. јануара до 31. маја године која претходи години за коју би самостално утврђени износи били примјењиви. О тако утврђеним износима Међународни биро обавјештава циркуларним дописом најкасније 1. јула године која претходи години у којој би се ти самостално утврђени износи примјењивали. Самостално утврђени износи за гломазне (Е) и мале пакете (Е) писмоносних пошиљака замјењују се како је адекватно у сваком референтном израчуну или израчуну износа који се односи на гломазне (Е) и мале пакете (Е) писмоносних пошиљака на неком другом мјесту у Конвенцији или Правилнику. Поред тога, сваки овлашћени оператер подноси Међународном бироу своје домаће износе за једнаке услуге за израчун одговарајућих граничних износа.

1.1 У складу са 1.2 и 1.3, самостално утврђени износи:

1.1.1 за просјечни Е формат тежине од 0.158 килограма нису већи од граничних износа специфичних за државу израчунатих у складу са параграфом 1.2;

1.1.2 заснивају се на 70%, или примјењивом проценту у параграфу 6тер, домаће комадне накнаде за пошиљке једнаке гломазним (Е) и малим пакетима (Е) писмоносних пошиљака коју нуди овлашћени оператер у својим домаћим услугама и која је на снази од 1. јуна године која претходи години у којој би самостално утврђени износи били примјењиви;

1.1.3 заснивају се на домаћој комадној накнади која је на снази за пошиљке у оквиру домаће услуге овлашћеног оператера која има утврђену максималну величину и димензије облика гломазних (Е) и малих пакета (Е) писмоносних пошиљака;

1.1.4 доступни су свим овлашћеним оператерима;

1.1.5 примјењују се само на гломазне (Е) и мале пакете (Е) писмоносних пошиљака;

1.1.6 примјењују се на све токове гломазних (Е) и малих пакета (Е) писмоносних пошиљака осим токова гломазних (Е) и малих пакета (Е) писмоносних пошиљака од

држава у прелазном систему до држава у циљном систему, те између држава у прелазном систему, ако поштански токови нису већи од 100 тона годишње;

1.1.7 примјењују се на све токове гломазних (Е) и малих пакета (Е) писмоносних пошиљака осим токова гломазних (Е) и малих пакета (Е) писмоносних пошиљака између држава у циљном систему од 2010, 2012. и 2016. године, да од тих држава до држава у циљном систему прије 2010. године, ако поштански токови нису већи од 25 тона годишње.

1.2 Самостално утврђени износи по пошиљци и по килограму за гломазне (Е) и мале пакете (Е) писмоносних пошиљака нису већи од граничних износа специфичних за државу утврђених линеарном регресијом од 11 бодова, што одговара 70%, или примјењивог процента у параграфу 6ter, приоритетних комадних износа једнаких домаћих услуга за гломазне (Е) и мале пакете (Е) писмоносних пошиљака од 20 грама, 35 грама, 75 грама, 175 грама, 250 грама, 375 грама, 500 грама, 750 грама, 1.000 грама, 1.500 грама и 2.000 грама, без пореза.

1.2.1 Утврђивање да ли су самостално утврђени износи већи од граничних износа тестирају се по просјечном приходу користећи најновији просјечни састав једног килограма поште у свијету у којем пошиљка Е формата има тежину од 0.158 килограма. У случајевима када су самостално утврђени износи већи од граничних износа просјечног Е формата тежине од 0.158 килограма, примјењују се гранични износу по пошиљци и по килограму; алтернативно томе, односни овлашћени оператер може одабрати смањити своје самостално утврђене износе на ниво који је у складу са параграфом 1.2.

1.2.2 Када је доступно више износа по пакету на основу дебљине, мањи домаћи износ користи се за пошиљке до 250 грама, а већи домаћи износ користи се за пошиљке теже од 250 грама.

1.2.3 Када се зонски износи примјењују у једнакој домаћој услузи, користи се средњи износ наведен у Правилнику, а домаћи износи за неповезане зоне искључују се за утврђивање средњег износа. Алтернативно томе, утврђивање зонског износа који ће се користити може се заснивати на стварној пондерираној просјечној удаљености за долазне гломазне (Е) и мале пакете (Е) писмоносних пошиљака (за посљедњу календарску годину).

1.2.4 Када једнака домаћа услуга и износ укључују додатна својства која нису дио основне услуге, тј. праћење, потпис и услуге осигурања, а та својства присутна су у свим помацима тежине наведеним у параграфу 1.2, мањи од одговарајућег домаћег додатног износа, додатног износа или предложене цијене у актима Савеза одбија се од домаћег износа. Укупни одбитак за сва додатна својства не може бити већи од 25% од домаћег износа.

1.3 Када гранични износи специфични за државу израчунати у складу са параграфом 1.2 створе приход израчунат за Е формат пошиљке од 0.158 килограма који је мањи од прихода израчунатог за исту на основу износа наведених испод, самостално утврђени износи нису већи од сљедећих износа:

1.3.1 за 2020. годину, 0.614 SDR по пошиљци и 1.381 SDR по килограму;

1.3.2 за 2021. годину, 0.645 SDR по пошиљци и 1.450 SDR по килограму;

1.3.3 за 2022. годину, 0.677 SDR по пошиљци и 1.523 SDR по килограму;

1.3.4 за 2023. годину, 0.711 SDR по пошиљци и 1.599 SDR по килограму;

1.3.5 за 2024. годину, 0.747 SDR по пошиљци и 1.679 SDR по килограму;

1.3.6 за 2025. годину, 0.784 SDR по пошиљци и 1.763 SDR по килограму.

1.4 Сви додатни услови и поступци за самостално утврђивање износа примјењивих на гломазне (Е) и мале пакете (Е) писмоносних пошиљака утврђују се у Правилнику. Све друге одредбе Правилника које се односе на гломазне (Е) и мале пакете (Е) писмоносних пошиљака такође се примјењују на самостално утврђене износе, осим ако нису у складу са овим чланом.

1.5 Овлашћени оператери држава у прелазном систему могу примијенити самостално утврђене износе на основу узорковања долазних токова.

2 Поред граничних износа утврђених под 1.2, саопштени самостално утврђени износи нису већи од максималних прихода утврђених за 2021. до 2025, како слиједи:

2.1 2021: приход израчунат на основу самостално утврђених износа утврђује се на најнижој стопи између граничних износа специфичних за државу и прихода у 2020. за пошиљку Е формата од 0.158 килограма увећамо за 15%;

2.2 2022: приход израчунат на основу самостално утврђених износа утврђује се на најнижој стопи између граничних износа специфичних за државу и прихода у 2021. за пошиљку Е формата од 0.158 килограма увећамо за 15%;

2.3 2023: приход израчунат на основу самостално утврђених износа утврђује се на најнижој стопи између граничних износа специфичних за државу и прихода у 2022. за пошиљку Е формата од 0.158 килограма увећамо за 16%;

2.4 2024: приход израчунат на основу самостално утврђених износа утврђује се на најнижој стопи између граничних износа специфичних за државу и прихода у 2023. за пошиљку Е формата од 0.158 килограма увећамо за 16%;

2.5 2025: приход израчунат на основу самостално утврђених износа утврђује се на најнижој стопи између граничних износа специфичних за државу и прихода у 2024. за пошиљку Е формата од 0.158 килограма увећамо за 17%.

3 За износе на снази у 2021. години и наредним годинама, омјер између самостално утврђеног износа пошиљке и износа по килограму не повећава се или умањује за више од пет процената у односу на омјер из претходне године. За овлашћене оператере који самостално утврђују износе према параграфу 6bis или примјењују самостално утврђене износе на реципрочној основи према параграфу 6quater, омјер који је на снази у 2020. заснива се на самостално утврђеном износу по пошиљци и по килограму утврђеном од 1. 7. 2020.

4 Овлашћени оператери који одаберу да не утврде самостално своје износе у складу са овим чланом у потпуности примјењују одредбе чланова 29 и 30.

5 За овлашћене оператере који су одабрали самостално утврдити своје износе за гломазне (Е) и мале пакете (Е) писмоносних пошиљака у претходној календарској години и који не саопште другачије самостално утврђене износе за наредну годину, постојећи самостално утврђени износи настављају се примјењивати док не испуне услове наведене у овом члану.

6 Односни овлашћени оператер обавјештава Међународни биро о сваком смањењу домаћег износа из овог члана.

6bis Са ступањем на снагу од 1. 7. 2020. и без обзира на параграфе 1 и 2, овлашћени оператер државе чланице који је у 2018. примио укупно годишњу количину долазних пошиљака већу од 75.000 тона (према релевантним

службеним подацима поднесеним Међународном бироу или неким другим доступним службеним подацима које процијени Међународни биро) може самостално утврдити износе за гломазне (Е) и мале пакете (Е) писмоносних пошиљака, осим за токове писмоносних пошиљака из параграфа 1.1.6 и 1.1.7. Тај овлашћени оператер такође има право да не примијени ограничења максималног повећања прихода наведена у параграфу 2 за поштанске токове, од и између његове државе и неке друге државе.

6ter Ако надлежни орган који врши надзор овлашћеног оператера који користи горе наведену могућност у параграфу 6bis утврди да се, у сврху покривања свих трошкова руковања и доставе гломазних (Е) и малих пакета (Е) писмоносних пошиљака, самостално утврђени износ овлашћеног оператера било које године након 2020. мора заснивати на омјеру трошка и износа који је већи од 70% од домаћег комадног износа, онда омјер трошка и износа за тог овлашћеног оператера може бити већи од 70%, у складу са ограничењем да омјер трошка и износа који ће се користити није већи од једног процента од омјера трошка и износа већег од 70% или да омјер трошка и износа коришћеног у израчуну самостално утврђених износа који су тренутно на снази није већи од 80%, те под условом да односни овлашћени оператер поднесе све пратеће информације уз обавијест Међународном бироу према параграфу 1. Ако такав овлашћени оператер повећа свој омјер трошка и износа на основу таквог утврђивања од надлежног органа, обавјештава Међународни биро о том омјеру за објаву до 1. марта године која претходи години у којој се тај омјер примјењује. Додатне спецификације о трошковима и приходима који ће се користити за израчун специфичног омјера трошка и износа утврђују се у Правилнику.

6quater Када овлашћени оператер државе чланице позове на параграф 6bis, сви други одговарајући овлашћени оператери, осим оних с токовима наведеним у параграфима 1.1.6 и 1.1.7, могу учинити исто у односу на горе наведеног овлашћеног оператера.

6quinquies Сваки овлашћени оператер који се позове на могућност наведену у параграфу обавезан је, у календарској години ступања снагу почетних износа, платити износ Савезу за пет узастопних година (од календарске године примјене могућности наведене изнад под 6bis), од 8 милиона CHF годишње, за укупно 40 милиона CHF. Никакво друго плаћање не очекује се за самостално утврђивање износа у складу са овим параграфом након закључења петогодишњег периода.

6quinquies.1 Износ наведен изнад искључиво се додјељује у складу са сљедећом методологијом: 16 милиона CHF додјељује се за везани фонд Савеза за реализацију пројеката намијењених електронским подацима и поштанској сигурности према условима споразума закљученог између наведеног овлашћеног оператера и Савеза; а 24 милиона CHF додјељује се за везани фонд у сврху финансирања дуготрајних обавеза Савеза, како детаљно дефинише Управни савез, према истим условима споразума закљученог између наведеног овлашћеног оператера и Савеза.

6quinquies.2 Износ наведен у овом параграфу не примјењује се на оне овлашћене оператере државе чланице који примјењују самостално утврђене износе реципрочно према параграфу 6quater на основу тога што је неки други овлашћени оператер искористио могућност самосталног утврђивања износа у складу са параграфом 6bis.

6quinquies.3 Овлашћени оператер која плаћа износ обавјештава Међународни биро сваке године о томе како ће износ од 8 милиона CHF годишње бити додијељен, под условом да укупно пет годишњих додјела буде распоређено како је наведено изнад, у складу са наведеним споразумом. Овлашћени оператер који користи могућност самосталног утврђивања износа у складу са параграфом 6bis добиће адекватан извјештај о расходима који се односе на уплаћени износ, у складу са овим параграфом, према условима споразума закљученог између наведеног овлашћеног оператера и Савеза.

6sexies Ако овлашћени оператер користи могућност самосталног утврђивања износа у складу са параграфом 6bis, или ако овлашћени оператер реципрочно примјењује самостално утврђени износ према параграфу 6quater, онда истовремено с увођењем самостално утврђених износа, тај овлашћени оператер треба размотрити ставити на располагање овлашћеним оператерима пошиљаоцима из државе чланице Свјетског поштанског савеза, на недискриминативној основи, пропорционално прилагођене цијене за количину и удаљеност, у мјери у којој је то изводиво и доступно у објављеној домаћој услузи за сличне услуге државе примаоца према узајамно усаглашеном билатералном комерцијалном споразуму, у оквиру правила државног регулаторног органа.

7 Никаква резерва није примјењива на овај члан.

Члан III

(Члан 29 допуњен)

Терминални трошкови. Одредбе које се примјењују на поштанске токове између овлашћених оператера држава у циљном систему

1 Накнаде за писмоносне пошиљке, укључујући пошиљке у великом броју, али осим за М вреће и IBRS пошиљке, утврђују се на основу примјене цијене по пошиљци и по килограму, што одражава трошкове обраде у држави одредишта. Цијене које се примјењују у унутрашњем саобраћају у оквиру универзалне услуге служе за израчун износа терминалних трошкова.

2 Износи терминалних трошкова у циљном систему рачунају се узимајући у обзир разврставање пошиљака по њиховом формату, како је прописано у члану 17.5 Конвенције.

3 Овлашћени оператери у циљном систему размјењују пошиљке разврстане према формату у складу са условима одређеним у Правилнику.

4 Плаћање за IBRS пошиљке обавља се како је прописано у Правилнику.

5 Износи по пошиљци и по килограму одвојени су за мале (П) и велике (Г) писмоносне пошиљке и гломазне (Е) и мале пакете (Е) писмоносних пошиљака. Израчунавају се на основу 70% трошкова за малу писмоносну пошиљку од 20 грама (П) и за велику писмоносну пошиљку од 175 грама (Г), без ПДВ-а или других накнада. За гломазне (Е) и мале пакете (Е) писмоносних пошиљака, израчунавају се на основу износа за пошиљке малог P и великог G формата од 375 грама, без ПДВ-а или других накнада.

6 Савјет за поштанску оперативу одређује услове који се примјењују за израчун цијена, као и за оперативне, статистичке и обрачунске поступке за размјену поште разврстане према формату.

7 Осим за износе терминалних трошкова који се примјењују на гломазне (Е) и мале пакете (Е) писмоносних пошиљака за 2020. годину, цијене које се примјењују на токове између земаља у циљном систему у одређеној години не расту више од 13% у приходу терминалних трошкова за писмоносне пошиљке у P/G формату од 37,6 грама и у E формату од 375 грама, у поређењу са претходном годином.

8 Износи који се примјењују на токове поште између држава у циљном систему прије 2010. за мале (P) и велике (G) писмоносне пошиљке не могу бити већи од:

8.1 за 2018. годину, 0.331 SDR по пошиљци и 2.585 SDR по килограму;

8.2 за 2019. годину, 0.341 SDR по пошиљци и 2.663 SDR по килограму;

8.3 за 2020. годину, 0.351 SDR по пошиљци и 2.743 SDR по килограму;

9 за 2021. годину, 0.362 SDR по пошиљци и 2.825 SDR по килограму.Износи који се примјењују на токове између држава у циљном систему прије 2010. за гломазне (E) и мале пакете (E) писмоносних пошиљака не могу бити већи од:

9.1 за 2018. годину, 0.705 SDR по пошиљци и 1.584 SDR по килограму;

9.2 за 2019. годину, 0.726 SDR по пошиљци и 1.632 SDR по килограму;

9.3 за 2020. годину, 0.762 SDR по пошиљци и 1.714 SDR по килограму;

9.4 за 2021. годину, 0.785 SDR по пошиљци и 1.765 SDR по килограму.

10 Износи који се примјењују на токове између држава у циљном систему прије 2010. или од 2010, 2012. и 2016. године за мале (P) и велике (G) писмоносне пошиљке не могу бити мањи од:

10.1 за 2018. годину, 0.227 SDR по пошиљци и 1.774 SDR по килограму;

10.2 за 2019. годину, 0.233 SDR по пошиљци и 1.824 SDR по килограму;

10.3 за 2020. годину, 0.240 SDR по пошиљци и 1.875 SDR по килограму;

10.4 за 2021. годину, 0.247 SDR по пошиљци и 1.928 SDR по килограму.

11 Износи који се примјењују на токове између држава у циљном систему прије 2010. или од 2010, 2012. и 2016. године за гломазне (E) и мале пакете (E) писмоносних пошиљака не могу бити мањи од:

11.1 за 2018. годину, 0.485 SDR по пошиљци и 1.089 SDR по килограму;

11.2 за 2019. годину, 0.498 SDR по пошиљци и 1.120 SDR по килограму;

11.3 за 2020. годину, 0.614 SDR по пошиљци и 1.381 SDR по килограму;

11.4 за 2021. годину, 0.645 SDR по пошиљци и 1.450 SDR по килограму;

11.5 за 2022. годину, 0.677 SDR по пошиљци и 1.523 SDR по килограму;

11.6 за 2023. годину, 0.711 SDR по пошиљци и 1.599 SDR по килограму;

11.7 за 2024. годину, 0.747 SDR по пошиљци и 1.679 SDR по килограму;

11.8 за 2025. годину, 0.784 SDR по пошиљци и 1.763 SDR по килограму.

12 Износи који се примјењују на токове између држава у циљном систему од 2010. и 2012. године као и између тих држава и држава у циљном систему прије 2010. године за мале (P) и велике (G) писмоносне пошиљке не могу бити већи од:

12.1 за 2018. годину, 0.264 SDR по пошиљци и 2.064 SDR по килограму;

12.2 за 2019. годину, 0.280 SDR по пошиљци и 2.188 SDR по килограму;

12.3 за 2020. годину, 0.297 SDR по пошиљци и 2.319 SDR по килограму;

12.4 за 2021. годину, 0.315 SDR по пошиљци и 2.458 SDR по килограму.

13 Износи који се примјењују на токове између држава у циљном систему од 2010. и 2012. године, као и између тих држава и држава у циљном систему прије 2010. године за гломазне (E) и мале пакете (E) писмоносних пошиљака не могу бити већи од:

13.1 за 2018. годину, 0.584 SDR по пошиљци и 1.313 SDR по килограму;

13.2 за 2019. годину, 0.640 SDR по пошиљци и 1.439 SDR по килограму;

13.3 за 2020. годину, 0.762 SDR по пошиљци и 1.714 SDR по килограму;

13.4 за 2021. годину, 0.785 SDR по пошиљци и 1.765 SDR по килограму.

14 Износи који се примјењују на токове између држава у циљном систему од 2016. године, као и између тих држава и држава у циљном систему прије 2010. или од 2010. и 2012. године за мале (P) и велике (G) писмоносне пошиљке не могу бити већи од:

14.1 за 2018. годину, 0.234 SDR по пошиљци и 1.831 SDR по килограму;

14.2 за 2019. годину, 0.248 SDR по пошиљци и 1.941 SDR по килограму;

14.3 за 2020. годину, 0.263 SDR по пошиљци и 2.057 SDR по килограму;

14.4 за 2021. годину, 0.279 SDR по пошиљци и 2.180 SDR по килограму.

15 Износи који се примјењују на токове између држава у циљном систему од 2016. године, као и између тих држава и држава у циљном систему прије 2010. или од 2010. и 2012. године за гломазне (E) и мале пакете (E) писмоносних пошиљака не могу бити већи од:

15.1 за 2018. годину, 0.533 SDR по пошиљци и 1.198 SDR по килограму;

15.2 за 2019. годину, 0.602 SDR по пошиљци и 1.354 SDR по килограму;

15.3 за 2020. годину, 0.762 SDR по пошиљци и 1.714 SDR по килограму;

15.4 за 2021. годину, 0.785 SDR по пошиљци и 1.765 SDR по килограму.

16 За токове пошиљака мање од 50 тона годишње између држава које су се придружиле циљном систему 2010. и 2012. године, као и између тих држава и држава које су биле у циљном систему прије 2010, компоненте по килограму и по пошиљци претварају се у укупни износ по килограму на основу просјечног састава пошиљке од 1 килограма на свјетском нивоу, према којем пошиљке формата P и G формат чине 8.16 пошиљке тежине 0,31 килограма, а пошиљке формата E чине 2,72 пошиљке тежине 0,69 килограма.

17 За токове мање од 75 тона годишње 2018. и 2019 и мање од 50 тона годишње 2020. и 2021. између држава које су се придружиле циљном систему 2016. године или касније, као и између тих држава и држава које су се придружиле циљном систему прије 2010. или од 2010. и 2012. године, компоненте по килограму и по пошиљци претварају се у укупан износ по килограму на основу просјечног састава пошиљке од 1 килограма на свјетском нивоу који је наведен у параграфу 16.

17bis Износи терминалних трошкова примјењиви на гломазне (E) и мале пакете (E) писмоносних пошиљака који су самостално утврђени у складу са чланом 28бис замјењују износе који се односе на гломазне (E) и мале пакете (E)

писмоносних пошиљака у овом члану; на основу тога, одредбе из параграфа 7, 9, 11, 13 и 15 се не примјењују.

18 Износи накнада за пошиљке у великом броју послане у државе које су у циљном систему прије 2010. године утврђују се примјеном износа накнада по пошиљци и по килограму предвиђених у параграфима 5 до 11 или члану 28bis, како је адекватно.

19 Износи накнада за пошиљке у великом броју послане у државе у циљном систему од 2010, 2012. и 2016. године утврђују се примјеном износа накнада по пошиљци и по килограму предвиђених у параграфима 5 и 10 до 15 или члану 28bis, како је адекватно.

20 Никаква резерва није примјењива на овај члан.

Члан IV

(Члан 30 допуњен)

Терминални трошкови. Одредбе које се примјењују на поштанске токове између овлашћених оператера држава у прелазном систему

1 У припреми за улазак у циљни систем овлашћених оператера држава прелазном систему терминалних трошкова плаћање за писмоносне пошиљке, укључујући пошиљке у великом броју, али искључујући М вреће и IBRS пошиљке, утврђује се на основу износа цијене по пошиљци и по килограму.

1бис Осим износа терминалних трошкова примјењивих на гломазне (Е) и мале пакете (Е) писмоносних пошиљака који су самостално утврђени у складу са чланом 28bis, одредбе члана 29, параграфа 1 до 3 и 5 до 7 примјењују се на обрачун износа по пошиљци и по килограму примјењивих на гломазне (Е) и мале пакете (Е) писмоносних пошиљака од 2020. године.

2 Плаћање за IBRS пошиљке врши се како је описано у Правилнику.

3 Износи примјењиви на токове поште према, од и између држава у прелазном систему за мале (Р) и велике (G) писмоносне пошиљке су:

3.1 за 2018. годину, 0.227 SDR по пошиљци и 1.774 SDR по килограму;

3.2 за 2019. годину, 0.233 SDR по пошиљци и 1.824 SDR по килограму;

3.3 за 2020. годину, 0.240 SDR по пошиљци и 1.875 SDR по килограму;

3.4 за 2021. годину, 0.247 SDR по пошиљци и 1.928 SDR по килограму.

4 Износи примјењиви на токове поште према, од и између држава у прелазном систему за гломазне (Е) и мале пакете (Е) писмоносних пошиљака су:

4.1 за 2018. годину, 0.485 SDR по пошиљци и 1.089 SDR по килограму;

4.2 за 2019. годину, 0.498 SDR по пошиљци и 1.120 SDR по килограму.

4bis Осим за износе терминалних трошкова примјењиве на гломазне (Е) и мале пакете (Е) писмоносних пошиљака који су самостално утврђени у складу са чланом 28bis и у складу са 1bis изнад, износи који се примјењују на токове према, од и између држава у прелазном систему за гломазне (Е) и мале пакете (Е) писмоносних пошиљака не могу бити мањи од:

4bis.1 за 2020. годину, 0.614 SDR по пошиљци и 1.381 SDR по килограму;

4bis.2 за 2021. годину, 0.645 SDR по пошиљци и 1.450 SDR по килограму;

4bis.3 за 2022. годину, 0.677 SDR по пошиљци и 1.523 SDR по килограму;

4bis.4 за 2023. годину, 0.711 SDR по пошиљци и 1.599 SDR по килограму;

4bis.5 за 2024. годину, 0.747 SDR по пошиљци и 1.679 SDR по килограму;

4bis.6 за 2025. годину, 0.784 SDR по пошиљци и 1.763 SDR по килограму.

4ter Осим за износе терминалних трошкова примјењиве на гломазне (Е) и мале пакете (Е) писмоносних пошиљака који су самостално утврђени у складу са чланом 28bis и у складу са 1bis изнад, износи који се примјењују на токове према, од и између држава у прелазном систему за гломазне (Е) и мале пакете (Е) писмоносних пошиљака не могу бити већи од:

4ter.1 за 2020. годину, 0.762 SDR по пошиљци и 1.714 SDR по килограму;

4ter.2 за 2021. годину, 0.785 SDR по пошиљци и 1.765 SDR по килограму.

5 Осим за износе терминалних трошкова примјењиве на гломазне (Е) и мале пакете (Е) писмоносних пошиљака који су самостално утврђени у складу са чланом 28bis, за токове мање од ограничења наведеног у члану 29.16 или 29.17 у 2018. и 2019. и мање од ограничења од 100 тона 2020. и 2021, компоненте по килограму и по пошиљци претварају се у један укупни износ накнаде по килограму на основу просјечног састава пошиљке од 1 килограма на свјетском нивоу како слиједи:

5.1 за 2018. годину, 4.472 SDR по килограму;

5.2 за 2019. годину, 4.592 SDR по килограму;

5.3 за 2020. годину, не мање од 5.163 SDR по килограму и не више од 5.795 SDR по килограму;

5.4 за 2021. годину, не мање од 5.368 SDR по килограму и не више од 5.967 SDR по килограму.

6 Осим за износе терминалних трошкова примјењиве на гломазне (Е) и мале пакете (Е) писмоносних пошиљака који су самостално утврђени у складу са чланом 28bis, за токове веће од ограничења наведеног у члану 29.17 2018. и 2019. и веће од 100 тона 2020. и 2021, примјењује се фиксна стопа по килограму ако ни овлашћени оператер поријекла нити овлашћени оператер одредишта не захтијевају, у оквиру ревизијског механизма, ревизију износа на основу стварног броја пошиљака по килограму умјесто примјене на основу свјетског просјека. Прикупљање узорака за примјену ревизијског механизма примјењује се у складу са условима наведеним у Правилнику.

6bis За поштанске токове од и између држава у прелазном систему мање од 100 тона и када су износи терминалних трошкова примјењиви на гломазне (Е) и мале пакете (Е) писмоносних пошиљака самостално утврђени у складу са чланом 28bis од овлашћеног оператера одредишта, укупан износ од 5.368 SDR по килограму примјењује се 2021.

6ter За поштанске токове према, од и између држава у прелазном систему изнад 100 тона када су износи терминалних трошкова примјењиви на гломазне (Е) и мале пакете (Е) писмоносних пошиљака самостално утврђени у складу са чланом 28bis и када држава одредишта одлучи да не узима узорке долазне поште, компоненте по килограму и по пошиљци претварају се у један укупни износ накнаде по килограму на основу просјечног састава пошиљке од 1 килограма како је наведено у члану 29.16.

6quater Осим за поштанске токове описане у параграфу 6bis, износи терминалних трошкова примјењиви на гломазне (Е) и мале пакете (Е) писмоносних пошиљака самостално утврђени у складу са чланом 28bis замјењују износе који се односе на гломазне (Е) и мале пакете (Е) писмоносних

пошиљака у овом члану; на основу тога, одредбе из параграфа 4bis, 4ter и 5 се не примјењују.

7 Снижење укупне накнаде из параграфа 5 не може затражити држава у циљном систему од државе у прелазном систему осим ако ова друга затражи измјену у супротном смјеру.

8 За поштанске токове према, од и између држава у прелазном систему, овлашћени оператери могу послати и примити пошиљке разврстане према формату на основу властитог избора, у складу са условима из Правилника. У случају размјене пошиљака разврстаних према формату, примјењују се износи накнаде из параграфа 3 и 4 ако овлашћени оператер одредишта одлучи да не утврђује износе самостално у складу са чланом 28bis.

9 Плаћање за пошиљке у великом броју овлашћеним оператерима држава у циљном систему утврђује се примјеном цијена по пошиљци и по килограму, како је предвиђено у члану 28bis или 29. За примљене пошиљке у великом броју, овлашћени оператери у прелазном систему могу затражити плаћање у складу са параграфима 3 и 4 изнад и чланом 28bis, како је адекватно.

10 Никаква резерва није примјењива на овај члан.

Члан V

(Члан 31 допуњен) Фонд за квалитет услуга

1 Терминални трошкови које плаћају све државе и територије државама сврстаним у категорију најмање развијених држава и укључених у групу IV за терминалне трошкове и за потребе Фонда за квалитет услуга (QSF), осим за М вреће, IBRS пошиљке и пошиљке у великом броју, повећавају се за 20% од накнада наведених у члану 28bis или 30 за финансирање QSF у сврху унапређења квалитета услуге у тим државама. Таква плаћања не обављају се између једне државе групе IV и друге државе групе IV.

2 Терминални трошкови, осим за М вреће, IBRS пошиљке и пошиљке у великом броју, које плаћају државе и територије сврстане у групу I државама сврстаним у групу IV, осим најмање развијених држава наведених у параграфу 1 овог члана, повећавају се за 10% од накнада наведених у члану 28bis или 30, за финансирање QSF у сврху унапређења квалитета услуге у тим државама.

3 Терминални трошкови, осим за М вреће, IBRS пошиљке и пошиљке у великом броју, које плаћају државе и територије сврстане у групу ИИ државама сврстаним у групу IV, осим најмање развијених држава наведених у параграфу 1 овог члана, повећавају се за 10% од накнада наведених у члану 28bis или 30, за финансирање QSF у сврху унапређења квалитета услуге у тим државама.

4 Терминални трошкови, осим за М вреће, IBRS пошиљке и пошиљке у великом броју, које плаћају државе и територије сврстане у групу III државама сврстаним у групу IV, осим најмање развијених држава наведених у параграфу 1 овог члана, повећавају се за 5% од накнада наведених у члану 28bis или 30, за финансирање QSF у сврху унапређења квалитета услуге у тим државама.

5 Повећање од 1%, обрачунато на основу терминалних трошкова које плаћају државе и територије сврстане у групу I, II и III државама сврстаним у групу III, осим за М вреће, IBRS пошиљке и пошиљке у великом броју, заједнички фонд који је основан за унапређење квалитета услуга у државама сврстаним у групу II, III и IV и њиме се управља у складу са поступцима које је утврдио Савјет за поштанску оперативу.

6 У складу са примјењивим поступцима које је утврдио Савјет за поштанску оперативу, сав неискоришћени износ уплаћен у складу са параграфима 1, 2, 3 и 4 овог члана и прикупљен током четири године које претходе референтним годинама QSF (2018. као најранија референтна година) пребацује се такође у заједнички фонд наведен у параграфу 5 овог члана. У сврху овог параграфа, само средства која нису коришћена за пројекте унапређења квалитета услуга које је одобрио QSF у року од двије године након пријема посљедњег плаћања износа давања за било који четверогодишњи период како је утврђено изнад, пребацују се у заједнички фонд.

7 Комбиновани терминални трошкови који се уплаћују у QSF за унапређење квалитета услуге држава у групи IV подлијежу износу од најмање 20.000 DTS годишње за сваку државу корисницу. Додатна средства потребна да се достигне тај минимални износ наплаћују се од држава из група I, II и III размјерно опсегу размијењене поште.

8 Савјет за поштанску оперативу доноси или ажурира поступке за финансирање пројеката QSF најкасније 2018. године.

Члан VI

(Члан 33 допуњен)

Основне накнаде и одредбе у вези с трошковима за авионски превоз

1 Основну накнаду која се примјењује за обрачун између овлашћених оператера за трошкове авионског превоза одобрава Савјет за поштанску оперативу, а израчунава Међународни биро према формули наведеној у Правилнику. Накнаде које се примјењују за превоз пакета авионским путем у оквиру услуге поврата робе обрачунавају се према одредбама утврђеним у Правилнику.

2 Израчун накнаде за авионски превоз за затворене закључке, приоритетне пошиљке, авионске пошиљке и авионске пакете у отвореном транзиту, погрешно послане пошиљке и погрешно усмјерене закључке, као и одговарајући начин обрачуна, описан је у Правилнику.

3 Накнаде за авионски превоз на цијелој удаљености лета сноси:

3.1 за затворене закључке, овлашћени оператер државе поријекла, укључујући када те закључке превози један или више посредних овлашћених оператера;

3.2 за приоритетне пошиљке и авионске пошиљке у отвореном транзиту, укључујући погрешно послане пошиљке, овлашћени оператер који отпрема ове пошиљке другом овлашћеном оператеру.

4 Ова иста правила примјењују се за пошиљке изузете од плаћања копнених и поморских транзитних трошкова ако се превозе авионом.

5 Сваки овлашћени оператер одредишта који обавља авионски превоз међународних пошиљака унутар своје државе има право на накнаду додатних трошкова произашлих из овог превоза, под условом да је пондерирана просјечна удаљеност сектора лета већа од 300 километара. Савјет за поштанску оперативу може замијенити пондерирану просјечну удаљеност другим одговарајућим критеријумом. Осим код споразума о бесплатном превозу, те накнаде морају бити истовјетне за све приоритетне и авионске пошиљке поријеклом из иностранства, без обзира да ли се та пошта поново отпрема авионом или не.

6 Међутим, када се терминални трошкови које наплаћује овлашћени оператер одредишта заснивају изричито на стварним трошковима, домаћим износима или самостално утврђеним износима према члану 28bis, никаква додатна накнада за унутрашњи авионски превоз се не наплаћује.

7 Овлашћени оператер одредишта искључује, у сврху израчунавања пондериране просјечне удаљености, тежину све поште за коју се израчунавање терминалних трошкова

заснивало на стварним трошковима, домаћим износима или самостално утврђеним износима према члану 28bis овлашћеног оператера одредишта.

Члан VII

Ступање на снагу и трајање Другог додатног протокола Свјетске поштанске конвенције

1 Овај Додатни протокол ступа на снагу 1. 1. 2020. и остаје на снази до ступања на снагу аката сљедећег Конгреса.

У потврду тога, опуномоћеници влада држава чланица сачинили су овај Додатни протокол који има исту снагу и исто важење као да су његове одредбе садржане у тексту саме Конвенције и потписали су га у једном изворнику који се похрањује код генералног директора Међународног бироа. Међународни биро Свјетског поштанског савеза свакој страни доставља по један његов примјерак.

Састављено у Женеви, 26. 9. 2019.

Видјети потписе испод.

Дио II – Акти Савеза допуњени на ванредном конгресу у Женеви 2019. (пречишћена верзија која ступа на снагу 1. 1. 2020.)

Свјетска поштанска конвенција и Завршни протокол Свјетске поштанске конвенције

Свјетска поштанска конвенција

Садржај

Поглавље I

Заједничка правила која се примјењују у међународном поштанском саобраћају

Члан

1 Дефиниције

2 Именовање једног или више правних лица одговорних за испуњавање обавеза које произлазе из придржавања Конвенције

3 Универзална поштанска услуга

4 Слобода транзита

5 Власништво над поштанским пошиљкама. Повлачење из поште. Измјена или исправак адресе и/или имена примаоца (назива правне особе, имена или презимена или породичног презимена (ако постоји)). Преусмјеравање. Поврат неуручених пошиљака пошиљаоцу

6 Поштанске марке

7 Одрживи развој

8 Поштанска безбједност

9 Кршења

10 Обрада личних података

11 Размјена затворених закључака с војним јединицама

12 Предаја предмета писмоносних пошиљака на отпрему у иностранству

13 Употреба образаца Свјетског поштанског савеза

Поглавље II

Стандардни и циљеви квалитета услуга

14 Стандардни и циљеви квалитета услуга

Поглавље III

Цијене, надоплате и изузеће од плаћања поштарина

15 Цијене

16 Изузеће од плаћања поштарина

Поглавље IV

Основне и додатне услуге

17 Основне услуге

18 Додатне услуге

Поглавље V

Забране и царињење

19 Недопуштене пошиљке. Забране

20 Царински преглед. Царинске накнаде и други трошкови

Поглавље VI Одговорност

21 Потражнице

22 Одговорност овлашћених оператера. Одштете

23 Непостојање одговорности држава чланица и овлашћених оператера

24 Одговорност пошиљалаца

25 Накнада штете

26 Могућност поврата одштете од пошиљаоца или примаоца

Поглавље VII Накнада

А. Транзитни трошкови

27 Транзитни трошкови

B. Терминални трошкови

28 Терминални трошкови. Опште одредбе

28bis Терминални трошкови. Самостално утврђивање износа за гломазне (E) и мале пакете (E) писмоносних пошиљака

29 Терминални трошкови. Одредбе које се примјењују на поштанске токове између овлашћених оператера држава у циљном систему

30 Терминални трошкови. Одредбе које се примјењују на поштанске токове између овлашћених оператера држава у прелазном систему

31 Фонд за квалитет услуга

C. Накнаде за поштанске пакете

32 Накнаде за копнени и поморски превоз поштанских пакета

D. Накнаде за авионски превоз

33 Основне накнаде и одредбе у вези с трошковима за авионски превоз

E. Подмирење рачуна

34 Посебне одредбе за подмиривање рачуна и плаћања у међународној поштанској размјени

F. Утврђивање цијена и накнада

35 Надлежност Савјета за поштанску оперативу за одређивање цијена и накнада

Поглавље VIII Необавезне услуге

36 EMS и интегрисана логистика

37 Електронске поштанске услуге

Поглавље IX Завршне одредбе

38 Услови за одобрење приједлога у вези са Конвенцијом и Правилником

39 Резерве на Конгресу

40 Ступање на снагу и трајање Конвенције

Свјетска поштанска конвенција

Доле потписани, опуномоћеници влада држава чланица Савеза, у складу са чланом 22.3 Устава Свјетског поштанског савеза закљученог у Бечу 10. 7. 1964. године, споразумно и у складу са чланом 25.4 Устава утврдили су у овој Конвенцији правила примјењива у међународним поштанским услугама.

Поглавље I

Заједничка правила која се примјењују у међународном поштанском саобраћају

Члан 1 Дефиниције

1 У сврху Свјетске поштанске конвенције, наведени појмови имају сљедећа значења:

1.1 предмет писмоносне пошиљке: предмет описан и наведен у условима Свјетске поштанске конвенције и Правилнику;

1.2 предмет поштанског пакета: предмет описан и наведен у условима Свјетске поштанске конвенције и Правилнику;

1.3 EMS пошиљка: предмет описан и наведен у условима Свјетске поштанске конвенције, Правилнику и одговарајућим одредбама за EMS пошиљке;

1.4 документи: писмоносна пошиљка, поштански пакет или EMS пошиљка састављена од било које писане, цртане, штампане или дигиталне информације, осим предмета продаје, чије су физичке спецификације унутар оквира одређеног Правилником;

1.5 роба: писмоносна пошиљка, поштански пакет или EMS пошиљка која садржи било који материјални или покретни предмет осим новца, укључујући предмете продаје, која није обухваћена дефиницијом "документа" из параграфа 1.4 изнад и чије су физичке спецификације унутар оквира одређеног Правилником;

1.6 затворени закључак: означени спремници затворени пломбом или без пломбе, који садрже поштанске пошиљке;

1.7 погрешно усмјерени закључци: спремници запримљени у измјеничној пошти која није назначена на ознаци (спремника);

1.8 лични подаци: информације потребне за идентификацију корисника поштанске услуге;

1.9 погрешно послане пошиљке: пошиљке запримљене у измјеничној пошти, а намијењене измјеничној пошти у некој другој држави чланици;

1.10 транзитни трошкови: накнада за пружене услуге превозника у држави преко које се обавља транзит (овлашћени оператер, друга служба, или њихова комбинација), узимајући у обзир ради ли се о копненом, поморском и/или ваздушном транзиту писмоносних пошиљака;

1.11 терминални трошкови: накнада коју овлашћени оператер државе отпреме дугује овлашћеном оператеру државе одредишта на име трошкова насталих у земљи одредишта у вези с примљеним писмоносним пошиљкама;

1.12 овлашћени оператер: било који владин или невладин субјекат којег је службено именовала држава чланица како би обављао поштански саобраћај и испуњавао одговарајуће обавезе које произлазе из Аката Савеза на њеној територији;

1.13 мали пакет: пошиљка која се превози према условима Конвенције и Правилника;

1.14 унутрашња копнена накнада: накнада коју овлашћени оператер државе отпреме дугује овлашћеном оператеру државе одредишта за трошкове до којих је дошло у држави одредишта у вези с примљеним пакетима;

1.15 транзитна копнена накнада: накнада за услуге које је извршио превозник у држави преко које се обавља транзит (овлашћени оператер, други пружатељ услуга или њихова комбинација) узимајући у обзир ради ли се о копненом и/или ваздушном транзиту поштанских пакета преко њене територије;

1.16 поморска накнада: накнада за пружене услуге превозника (овлашћени оператер, други пружатељ услуга или њихова комбинација) који учествује у поморском превозу пакета;

1.17 потражница: приговор који се односи на коришћење неке поштанске услуге поднесен у складу са условима наведеним у Конвенцији и Правилнику;

1.18 универзална поштанска услуга: стално пружање квалитетних основних поштанских услуга свим корисницима на цијелом подручју државе чланице, по приступачним цијенама;

1.19 transit à découvert: отворени транзит кроз државу посредницу оних пошиљака чији број или маса не оправдавају израду затворених закључака за државу одредишта.

Члан 2

Именовање једне или више правних особа одговорних за испуњавање обавеза које произлазе из придржавања Конвенције

1 Државе чланице обавјештавају Међународни биро, у року од шест мјесеци од завршетка Конгреса, о називу и адреси владиног тијела надлежног за надзор поштанског пословања. Осим тога, у року од шест мјесеци од завршетка Конгреса, државе чланице достављају Међународном бироу назив и адресу једног или више службено именованих оператера који су службено именовани да осигурају пружање поштанских услуга и испуњавање обавеза које произлазе из аката Савеза на својој територији. Између Конгреса, државе чланице обавјештавају Међународни биро о свим промјенама у вези са државним органима у најкраћем року. Све промјене у вези с именованим овлашћеним оператерима морају такође бити службеним путем саопштене Међународном бироу у најкраћем року, по могућности најмање три мјесеца прије ступања промјене на снагу.

2 Када држава чланица службено именује новог оператера, она утврђује опсег поштанских услуга које ће исти пружати у складу са актима Савеза, као и географску покривеност њене територије.

Члан 3

Универзална поштанска услуга

1 С циљем јачања појма јединственог поштанског територија Савеза, државе чланице осигуравају да сви корисници услуга уживају право на универзалну поштанску услугу укључујући трајно пружање квалитетних основних поштанских услуга на свим тачкама њихових територија, по приступачним цијенама.

2 У том циљу, државе чланице утврђују, у оквиру свог националног поштанског законодавства или другим уобичајеним средствима, опсег поштанских услуга које се нуде и захтјев за квалитетом и прихватљивим цијенама, узимајући у обзир и потребе становништва и њихове државне услове.

3 Државе чланице осигуравају да понуде поштанских услуга и стандарде квалитета остварују оператери одговорно за пружање универзалне поштанске услуге.

4 Државе чланице осигуравају пружање универзалне поштанске услуге на одржив начин, као гаранцију њене трајности.

Члан 4

Слобода транзита

1 Принцип слободе транзита утврђен је у члану 1 Устава. Он подразумијева обавезу сваке државе чланице осигурати да њени овлашћени оператери усмјеравају најбржим путем и на најсигурнији начин који се користи за властите пошиљке, затворене закључке и писмоносне пошиљке у отвореном транзиту које им је предао други овлашћени оператер. Овај се принцип једнако примјењује и на погрешно послане пошиљке и погрешно усмјерене закључке.

2 Државе чланице које не учествују у размјени поштанских пошиљака које садрже заразне твари или радиоактивне материјале, имају могућност не дозволити транзит ових пошиљака у отвореном транзиту преко своје територије. Исто се односи на штампане папире, часописе, магазине, мале пакете и М вреће чији садржај не удовољава

законским одредбама које уређују услове њиховог објављивања или оптицаја у држави транзита.

3 Слобода транзита за поштанске пакете гарантирана је на цијелој територији Савеза.

4 Ако држава чланица не извршава обавезу која се односи на слободу транзита, остале државе чланице могу обуставити пружање поштанских услуга с том чланицом.

Члан 5

Власништво над поштанским пошиљкама. Повлачење из поште. Измјена или исправак адресе и/или имена примаоца (назива правне особе, имена или презимена или породичног презимена (ако постоји)). Преусмјеравање. Поврат неуручених пошиљака пошиљаоцу.

1 Поштанска пошиљка остаје власништво пошиљаоца све док се не уручи законитом власнику, осим када је пошиљка заплијењена на основу закона отпремне или одредишне државе и, у случају примјене члана 19.2.1.1 или 19.3, у складу са законима транзитне земље.

2 Пошиљалац поштанске пошиљке може повући пошиљку из поште или измијенити или исправити адресу и/или име примаоца (назив правне особе, име или презиме или породично презиме (ако постоји)). Накнаде и други услови наведени су у Правилнику.

3 Државе чланице обезбјеђују да њихови овлашћени оператери организују преусмјеравање поштанске пошиљке у случају када је прималац промијенио адресу, као и поврат неуручене пошиљке пошиљаоцу. Накнаде и други услови наведени су у Правилнику.

Члан 6

Поштанске марке

1 Појам "поштанска марка" заштићен је овом Конвенцијом и односи се искључиво на марке које испуњавају услове из овога члана и Правилника.

2 Поштанске марке:

2.1 издају се и стављају у оптицај искључиво под надлежношћу државе чланице или територије, у складу са актима Савеза;

2.2 представљају својство суверености и доказ о унапријед плаћеној поштарини која одговара њиховој стварној вриједности када се стављају на поштанску пошиљку, у складу са актима Савеза;

2.3 морају бити у оптицају, за унапријед плаћену поштарину или за филателистичку намјену, у држави чланици или на територији издавања, у складу са државним законом;

2.4 морају бити доступне свим грађанима унутар државе чланице или територије издавања.

3 Поштанске марке садрже:

3.1 назив државе чланице или територије издавања, латиничним писмом, или, на захтјев државе чланице или територије издавања Међународном бироу Свјетског поштанског савеза, скраћеницу или иницијале који су службена ознака државе чланице или територије издавања, у складу са условима наведеним у Правилнику[1];

3.2 номиналну вриједност изражену:

3.2.1 у принципу, у службеној валути државе чланице или територије издавања, или као слово или симбол;

3.2.2 другим препознатљивим обиљежјима.

4 Обиљежја држава, службене ознаке контроле и логотип међувладиних организација садржани на поштанским маркама заштићени су у складу са Паришком конвенцијом за заштиту индустријског власништва.

5 Теме и дизајни поштанских марака морају:

5.1 бити у духу преамбуле Устава Свјетског поштанског савеза и у складу са одлукама које су донијела тијела Савеза;

5.2 бити уско повезани с културним идентитетом државе чланице или територије, или доприносити ширењу културе или очувању мира;

5.3 имати, у случају одавања почасти особама или догађајима који нису из државе чланице или територије, уску повезницу с дотичном државом или територијом;

5.4 бити лишени политичких обиљежја или било које теме увредљиве природе у односу на неку особу или државу;

5.5 бити од велике важности за државу чланицу или територију.

6 Ознаке о унапријед плаћеној поштарини, отисци машина за означавање поштарине плаћене унапријед, отисци штампарских машина или других штампаних ознака или жигова у складу са актима Савеза могу бити коришћени само уз одобрење државе чланице или територије.

7 Прије издавања поштанских марака коришћењем нових материјала или нових технологија, државе чланице достављају у Међународни биро потребне податке који се односе на усклађеност са радом машина за обраду поште. Међународни биро обавјештава о томе остале државе чланице и њихове овлашћене оператере.

Члан 7

Одрживи развој

1 Државе чланице и/или њихови овлашћени оператери усвајају и примјењују проактивну стратегију одрживог развоја која доноси све појединости утицаја на околиш, друштво и привреду на свим нивоима поштанског пословања и подижу свијест о одрживом развоју.

Члан 8

Поштанска безбједност

1 Државе чланице и њихови овлашћени оператери поштују безбједносне захтјеве утврђене безбједносним стандардима Свјетског поштанског савеза и доносе и примјењују активну безбједносну стратегију на свим нивоима поштанског процеса у циљу задржавања и повећања повјерења јавности у поштанске услуге које пружају овлашћени оператери, у интересу свих укључених страна. Та стратегија укључује циљеве утврђене Правилником, као и принцип испуњавања захтјева за најаву података о поштанским пошиљкама електронским путем како је утврђено у одредбама о провођењу (укључујући врсту поштанских пошиљака и критеријуме за њихову идентификацију) које је донио Управни савјет и Савјет за поштанску оперативу, у складу са техничким стандардима Свјетског поштанског савеза за слање порука. Ова стратегија такође укључује и размјену информација о одржавању безбједног превоза и транзита обавијести између држава чланица и њихових овлашћених оператера.

2 Све безбједносне мјере примијењене у ланцу међународног превоза поште морају одговарати ризицима и пријетњама на настоје одговорити и морају бити проведене тако да не спречавају свјетске токове поште или трговину узимајући у обзир посебности поштанске мреже. Безбједносне мјере које могу имати потенцијални глобални утицај на поштанску оперативу, морају се провести на међународно усклађен и уравнотежен начин, уз укључење свих заинтересованих страна.

[1] "Изузетак се допушта Уједињеном Краљевству Велике Британије и Сјеверне Ирске, земљи која је изумила поштанску марку.

Члан 9 Кршења

1 Поштанске пошиљке

1.1 Државе чланице се обавезују подузети све потребне мјере за спречавање доле наведених радњи и кривични прогон и кажњавање починиоца:

1.1.1 стављање наркотика или психотропних супстанци или опасне робе у поштанске пошиљке, када то није изричито одобрено Конвенцијом и Правилником;

1.1.2 стављање у поштанске пошиљке предмета педофилске природе или предмета порнографске природе који укључују дјецу.

2 Начини плаћања поштарине унапријед и само плаћање

2.1 Државе чланице се обавезују подузети све потребне мјере за спрјечавање, кривични прогон и кажњавање кршења правила у вези с начином наплате поштарина унапријед предвиђених овом Конвенцијом, као што су:

2.1.1 поштанске марке, у оптицају или повучене из оптицаја;

2.1.2 отисци машина за означавање поштарине плаћене унапријед;

2.1.3 отисци штампарских машина стројева или штампарских преса;

2.1.4 међународни купони за одговор.

2.2 У овој Конвенцији, кршење правила у вези са начином означавања поштарина плаћених унапријед односи се на било коју доле наведену радњу коју почини било која особа у намјери стицања незаконите користи за себе или трећу страну. Кажњиве су сљедеће радње:

2.2.1 фалсификовање, опонашање или кривотворење било којег начина означавања наплате поштарине унапријед, или свака незаконита или криминална радња повезана с неовлашћеном производњом истих;

2.2.2 израда, коришћење, пуштање у оптицај, пласирање на тржиште, дистрибуција, ширење, превоз, показивање или излагање (укључујући у облику каталога или у сврхе оглашавања) било којег средства плаћања поштарине унапријед које је фалсификовано, опонашано или кривотворено;

2.2.3 употреба или пуштање у оптицај за поштанске потребе било којег начина означавања плаћања поштарине унапријед које је већ искоришћено;

2.2.4 намјера почињења било којега од горе наведених кршења.

3 Реципроцитет

3.1 По питању санкција, не постоји разлика између радњи наведених под 2, без обзира ради ли се о државним или страним начинима означавања ознакама плаћања поштарине унапријед; ова одредба не може бити дијелом било којег законског или обичајног услова реципроцитета.

Члан 10

Обрада личних података

1 Лични подаци могу се користити само за сврхе за које су прикупљени у складу са важећим државним законом.

2 Лични подаци корисника смију бити откривени само трећим странама овлашћеним у складу са важећим државним законом за приступ истима.

3 Државе чланице и њихови овлашћени оператери обезбјеђују повјерљивост и безбједност личних података корисника, у складу са својим државним законима.

4 Овлашћени оператери обавјештавају своје кориснике о коришћењу њихових личних података и о намјени за коју су прикупљени.

5 Не доводећи у питање претходно наведено, овлашћени оператери могу прослиједити електронским путем личне податке овлашћеним оператерима одредишне или транзитне државе којој су ти подаци потребни за извршавање услуге.

Члан 11

Размјена затворених закључака с војним јединицама

1 Размјена затворених закључака писмоносних пошиљака може се обављати посредством копнених, поморских или ваздушних служби других држава:

1.1 између поштанских уреда било које државе чланице и заповједника војних јединица стављених на располагање Уједињеним народима;

1.2 између заповједника тих војних јединица;

1.3 између поштанских уреда било које државе чланице и заповједника поморских, ваздушних или војних јединица, ратних бродова или војних авиона исте државе, стационираних у иноземству;

1.4 између заповједника поморских, ваздушних или војних јединица, ратних бродова или војних авиона исте државе.

2 Предмет писмоносних пошиљака укључених у затворене закључке под 1 морају бити искључиво насловљене или послане од припадника војних јединица официра и посаде бродова или авиона за које или од којих су послане. Поштарину и услове отпреме који се на њих примјењују, одређује, према својим прописима, овлашћени оператер државе чланице која је ставила на располагање војну јединицу или којој бродови или авиони припадају.

3 Осим у случају посебног споразума, овлашћени оператер државе чланице која је ставила на располагање војну јединицу или којој припадају ратни бродови или војни авиони дугује предметним овлашћеним оператерима транзитне трошкове за закључке, терминалне трошкове и накнаде за авионски превоз.

Члан 12

Предаја предмета писмоносних пошиљака на отпрему у иностранству

1 Овлашћени оператер није дужан отпремити или уручити примаоцима предмете писмоносних пошиљака које су пошиљаоци, настањени на територије државе чланице, предали на отпрему или прослиједили на отпрему у другој држави, с циљем коришћења повољнијих цијена које су тамо у примјени.

2 Одредбе предвиђене под 1 примјењују се подједнако на предмете писмоносних пошиљака припремљене у држави пребивалишта пошиљаоца, а затим су пренесене преко границе, као и на предмете писмоносних пошиљака припремљене у другој држави.

3 Овлашћени оператер одредишта може захтијевати од овлашћеног оператера поријекла плаћање унутрашњих накнада. Ако овлашћени оператер поријекла не прихваћа плаћање ове поштарине у року који је одредио овлашћени оператер одредишта, потоњи може вратити пошиљке овлашћеном оператеру поријекла и има право захтијевати надокнаду трошкова преусмјеравања пошиљака или са пошиљкама поступити према свом државном закону.

4 Овлашћени оператер није дужан отпремити или уручити примаоцу предмет писмоносне пошиљке у великом броју које је пошиљалац предао на отпрему или прослиједио на отпрему из државе различите од оне у којој има пребивалиште ако је износ терминалних трошкова који треба примити нижи од износа који би примио да су пошиљке биле послане из државе пребивалишта пошиљаоца. Овлашћени оператер одредишта може захтијевати од овлашћеног оператера поријекла надокнаду у зависности од

насталих трошкова, а која не смије бити већа од сљедећа два износа: или од 80% унутрашње поштарине за истовјетне пошиљке или од накнада које се примјењују у складу са члановима 29.5 до 29.11, 29.12 до 29.15 или 30.9, у зависности од случаја. Ако овлашћени оператер поријекла не пристане платити затражени износ у року који је одредио овлашћени оператер одредишта, овлашћени оператер одредишта може или вратити пошиљку овлашћеном оператеру поријекла имајући право на накнаду трошкова преусмјеравања пошиљака, или може с њима поступити у складу са својим државним законом.

Члан 13

Употреба образаца Свјетског поштанског савеза

1 Осим у случајевима када је другачије предвиђено актима Савеза, само овлашћени оператери користе обрасце и документацију Свјетског поштанског савеза за обављање поштанских услуга и за размјену поштанских пошиљака у складу са актима Савеза.

2 Овлашћени оператери могу користити обрасце и документацију Свјетског поштанског савеза за функционирање вантериторијалних поштанских уреда за размјену (ETOE), као и центара за обраду међународне поште (IMPC) које су успоставили овлашћени оператери изван своје државне територије, како је дефинисано у параграфу 6, како би се поједноставило обављање поштанских услуга и размјена поштанских пошиљака које су наведене изнад.

3 Коришћење могућности наведене у параграфу 2 подлијеже државним законима или политици државе чланице или територије на којој је успостављен ETOE или IMPC. У том погледу, и не доводећи у питање обавезе које произлазе из овлашћења из члана 2, овлашћени оператери гарантују континуирано испуњавање својих обавеза утврђених Конвенцијом и у потпуности су одговорни за све властите односе с другим овлашћеним оператерима и са Међународним уредом.

4 Захтјев утврђен у параграфу 3 на исти се начин примјењује и на одредишну државу чланицу за пријем поштанских пошиљака из тих ETOE и IMPC.

5 Државе чланице обавјештавају Међународни биро о својим политикама у погледу поштанских пошиљака које се преносе и/или примају од ETOE или IMPC. Те се информације објављују на интернет страници Савеза.

6 Искључиво у смислу овог члана, ETOE је дефинисан као уреди или објекти успостављени у комерцијалне сврхе и којима управљају овлашћени оператери или који су под одговорности овлашћених оператера на територији државе чланице или територији која није његова државни територија, у сврху пословања на тржиштима ван властите државне територије. IMPC је дефинисан као објекти за обраду међународне поште намијењени обради размијењене међународне поште било за припрему или примање поштанских закључака mail processing mail или као транзитни центри за међународну пошту размијењену између других овлашћених оператера.

7 Ништа садржано у овом члану не тумачи се тако да имплицира да су ETOE или IMPC (укључујући овлашћене оператере одговорне за њихово успостављање и пословање ван своје државне територије) налазе у истој ситуацији у погледу аката Савеза као овлашћени оператери државе домаћина или да се другим државама чланицама намеће правна обавеза признавања тих ETOE или IMPC као овлашћених оператера на територији на којој су успостављени и на којој послују.

Поглавље II

Стандардни и циљеви квалитета услуга

Члан 14

Стандардни и циљеви квалитета услуга

1 Државе чланице или њихови овлашћени оператери дужни су утврдити и објавити стандарде уручења и циљеве по питањима долазних писмоносних пошиљака и пакета.

2 Ти стандарди и циљеви, увећани за вријеме уобичајено потребно за царински поступак, нису мање повољни од оних који се примјењују за пошиљке истих карактеристика у њиховом државном саобраћају.

3 Државе чланице или њихови овлашћени оператери поријекла такође утврђују и објављују стандарде "с краја на крај" за приоритетне и ваздушне предмете писмоносних пошиљака, као и за пакете и обичне/површинске пакете.

4 Државе чланице или њихови овлашћени оператери прате примјену стандарда квалитета услуга.

Поглавље III

Цијене, надоплате и изузеће од плаћања поштарина

Члан 15 Цијене

1 Цијене за различите међународне поштанске услуге дефинисане у Конвенцији утврђују државе чланице или њихови овлашћени оператери, у зависности од државног закона, у складу са принципима утврђеним у Конвенцији и њеном Правилнику. Они су у принципу повезани са трошковима пружања тих услуга.

2 Држава чланица поријекла и њен овлашћени оператер, у зависности од државног закона, одређује поштарину за превоз писмоносних пошиљака и поштанских пакета. Поштарина подразумијева уручење пошиљке на адресу примаоца, под условом да услуга доставе постоји у одредишној држави за врсту пошиљке о којој се ради.

3 Цијене у примјени, укључујући и оне износе који су наведени као смјернице у актима, износе најмање онолико колико се наплаћује за интерне услуге истих карактеристика (категорија, количина, вријеме потребно за обраду итд.).

4 Државе чланице или њихови овлашћени оператери, у зависности од државног закона, овлашћени су одредити и више цијене од оних препоручених у актима.

5 На претходни најмањи износ цијена из параграфа 3, државе чланице или њихови овлашћени оператери могу на основу свог државног закона одобрити мање поштарине за писмоносне пошиљке и пакете запримљене на територији државе чланице. Могу, на примјер, одобрити повлаштене поштарине великим корисницима поштанских услуга.

6 Не може се наплатити од корисника било каква друга поштарина осим оних предвиђених у актима.

7 Осим у случају када је у актима предвиђено другачије, сваки овлашћени оператер задржава поштарину коју је наплатио.

Члан 16

Изузеће од плаћања поштарина

1 Принцип

1.1 Случајеви изузећа од плаћања поштарина, у смислу изузећа од плаћања поштарина унапријед, изричито су утврђени у Конвенцији. Ипак, Правилником се може утврдити изузеће од плаћања поштарине унапријед, изузеће од плаћања транзитних трошкова, терминалних трошкова и унутрашњих накнада за предмете писмоносних пошиљака и поштанске пакете послане из држава чланица, од овлашћених оператера и ужих савеза, а које се односе на поштанске услуге. Поред тога, предмети писмоносних пошиљака и поштански пакети које шаље Међународни биро Свјетског поштанског савеза ужим савезима, државама чланицама и овлашћеним оператерима изузете су од плаћања

свих поштарина. Међутим, за ове пошиљке држава чланица поријекла њен овлашћени оператер имају могућност наплате додатних авионских накнада за ове последње пошиљке.

2 Ратни заробљеници и цивилни затвореници

2.1 Предмети писмоносних пошиљака, поштански пакети и поштанске услуге плаћања насловљене на или послане од ратних заробљеника, било директно или путем уреда наведених у Правилнику Конвенције и Споразуму о поштанским услугама плаћања, ослобођене су свих поштарина, осим допунске накнаде за авионски превоз. Заробљеници зараћених страна, интернирани на неутралној земљи, сматрају се ратним заробљеницима када се ради о примјени ове одредбе.

2.2 Одредбе под 2.1 примјењују се и на предмете писмоносних пошиљака, поштанске пакете и поштанске услуге плаћања поријеклом из других држава адресиране на или упућене од цивилних затвореника, како је то дефинирано Женевском конвенцијом од 12.08.1949. године о заштити грађанских особа у вријеме рата, а које се отпремају директно или путем уреда наведених у Правилнику Конвенције и Споразуму о поштанским услугама плаћања.

2.3 Уреди наведени у Правилнику Конвенције и Споразуму о поштанским услугама плаћања исто тако уживају право изузећа од плаћања поштарина за предмете писмоносних пошиљака, поштанске пакете и поштанске услуге плаћања које се односе на особе под 2.1 и 2.2, које они шаљу или примају, било директно или као посредници.

2.4 Пакети тежине до 5 килограма су ослобођени од плаћања поштарине. Гранична тежина се повећава до 10 килограма у случају када садржај пакета није дјељив или за пакете насловљене на камп или на повјереника кампа ради расподјеле заробљеницима.

2.5 У оквиру обрачуна трошкова између овлашћених оператера, не рачунају се поштарине за службене пакете и за пакете за ратне заробљенике и цивилне затворенике, осим допунске накнаде за авионски превоз авионских пакета.

3 Пошиљке за слијепе

3.1 Све пошиљке за слијепе или пошиљке послане некој организацији или од стране неке организације за слијепе некој слијепој особи или од слијепе особе, изузете су од свих поштарина, осим допунске накнаде за авионски превоз, до мјере у којој су те пошиљке као такве допуштене у државној услузи овлашћеног оператера.

3.2 У овом члану:

3.2.1 слијепа особа значи особа која је регистрирана као слијепа или слабовидна у својој држави или која испуњава дефиницију Свјетске здравствене организације за слијепе или слабовидне особе;

3.2.2 организација за слијепе је свака институција или удружење које служи слијепим особама или их службено представља;

3.2.3 пошиљке за слијепе укључују свако дописивање, објављивање, у било којем облику укључујући и аудио записе, те сву опрему или прибор начињене или прилагођене као помоћ слијепим особама да превладају проблеме који произлазе из њихове сљепоће, као што је одређено Правилником.

Поглавље IV

Основне и додатне услуге

Члан 17

Основне услуге

1 Државе чланице обезбјеђују да њихови овлашћени оператери обављају пријем, усмјеравање, пренос и уручење писмоносних пошиљака.

2 Писмоносне пошиљке које садрже само документе су:

2.1 приоритетне и неприоритетне пошиљке, до 2 килограма;

2.2 писма, дописнице и штампани папири, до 2 килограма;

2.3 пошиљке за слијепе, до 7 килограма;

2.4 посебне вреће које садрже новине, часописе, књиге и сличне штампане документе за истог примаоца на истој адреси, назване "М вреће", до 30 килограма.

3 Писмоносне пошиљке које садрже робу су:

3.1 мали пакети, приоритетни и неприоритетни, до 2 килограма;

3.2 пошиљке за слијепе, до 7 килограма, како је наведено у Правилнику;

3.3 посебне вреће које садрже новине, часописе, књиге и сличне штампане документе за истог примаоца на истој адреси, назване "М вреће", до 30 килограма, како је наведено у Правилнику.

4 Писмоносне пошиљке разврставају се како према брзини обраде пошиљака тако и према њиховом садржају, у складу са Правилником.

5 У систему разврставања као што је наведено под 4, писмоносне пошиљке могу такође бити разврстане према њиховом формату, односно писма малог формата (P), писма великог формата (G), писма гломазног формата (E) или мали пакети (E). Граничне вриједности величине и тежине су прецизно наведене у Правилнику.

6 Ограничења тежине веће од оних које су наведене у параграфу 2 примјењују се према слободном избору на одређене категорије писмоносних пошиљака у складу са условима прописаним у Правилнику.

7 Државе чланице такође су дужне осигурати да њихови овлашћени оператери обављају пријем, усмјеравање, пренос и уручење поштанских пакета до 20 килограма.

8 Ограничења тежине преко 20 килограма примјењују се према слободном избору на одређене поштанске пакете, у складу са условима прописаним у Правилнику.

Члан 18

Додатне услуге

1 Државе чланице обавезне су обезбиједити пружање сљедећих додатних услуга:

1.1 услугу препорученог руковања за одлазне приоритетне и авионске писмоносне пошиљке за иностранство;

1.2 услугу препорученог руковања за све долазне препоручене писмоносне пошиљке из иностранства.

2 Државе чланице могу обезбиједити пружање сљедећих необавезујућих додатних поштанских услуга у оквиру међусобне сарадње између овлашћених оператера који су пристали пружати те услуге:

2.1 слање писмоносних пошиљака и пакета с означеном вриједности;

2.2 слање откупних писмоносних пошиљака и пакета;

2.3 праћење уручења писмоносних пошиљака;

2.4 лично уручење препоручених писмоносних пошиљака или с означеном вриједности;

2.5 уручење писмоносних пошиљака и пакета ослобођених од плаћања поштарине и накнада;

2.6 достава ломљивих и гломазних пакета;

2.7 услуга отпремања већег броја пошиљака групираних у једну, коју шаље један пошиљалац у иностранство;

2.8 услуга поврата робе која укључује поврат робе од примаоца изворном пошиљаоцу уз одобрење примаоца.

3 Сљедеће три додатне услуге истовремено садрже обавезујући и необавезујући дио:

3.1 услуга међународне пошиљке с плаћеним одговором (IBRS) је, у основи, необавезујућа. Све државе чланице или њихови овлашћени оператери, међутим, обавезни су обезбиједити услугу враћања за IBRS;

3.2 услуга међународних купона за одговор који су замјењиви у свакој држави чланици. Међутим, продаја истих је необавезујућа;

3.3 повратница за препоручене писмоносне пошиљке, пакете и пошиљке с означеном вриједности. Све државе чланице или њихови овлашћени оператери примају повратнице које долазе из иноземства. Међутим, пружање ових услуга за одлазне међународне пошиљке није обавезујуће.

4 Ове услуге и њихове накнаде описане су у Правилнику.

5 Када се за доле наведене саставне дијелове услуга наплаћују посебне накнаде у домаћем саобраћају, овлашћени оператери овлашћени су наплатити исте накнаде и за међународне пошиљке, према условима одређеним у Правилнику:

5.1 уручење малих пакета тежине изнад 500 грама;

5.2 писмоносне пошиљке предате након истека времена за пријем;

5.3 пошиљке предане ван редовног радног времена шалтера;

5.4 прикупљање пошиљака на адреси пошиљаоца;

5.5 повлачење писмоносних пошиљака изван редовног радног времена шалтера;

5.6 посте рестанте;

5.7 складиштење писмоносних пошиљака тежине изнад 500 грама (с изузетком пошиљака за слијепе), као и пакета;

5.8 уручење пакета, на основу обавијести о приспијећу пошиљке;;

5.9 покривање ризика више силе;

5.10 уручење писмоносних пошиљака изван редовног радног времена шалтера.

Поглавље V

Забране и царињење

Члан 19

Недопуштене пошиљке. Забране

1 Општи дио

1.1 Пошиљке које не испуњавају услове прописанима у Конвенцији и Правилнику не прихватају се. Пошиљке послане с циљем извршења кривичног дјела или с намјером да се избјегне цјеловито плаћање одговарајућих накнада такође не прихватају.

1.2 Изузеци из забране из овог члана прописани су у Правилнику.

1.3 Све државе чланице или њихови овлашћени оператери имају могућност проширења забрана наведених у овом члану, које постају примјењиве одмах по увртшењу у попис одговарајућег приручника.

2 Забране у свим категоријама пошиљака

2.1 Забрањено је стављати доле наведене предмете у све врсте пошиљака:

2.1.1 наркотике и психотропне твари, према одредбама Међународног одбора за контролу наркотика, или друге недопуштене дроге које су забрањене у држави одредишта;

2.1.2 неморалне и опсцене предмете;

2.1.3 кривотворене или пиратске предмете;

2.1.4 друге предмете чији је увоз или оптицај забрањен у држави одредишта;

2.1.5 предмете, који својом природом или пакирањем могу представљати опасност за службене особе или јавност уопштено, или упрљати или оштетити друге пошиљке, поштанску опрему или добра у власништву треће стране;

2.1.6 документи који имају значај актуелне или личне преписке у размјени између особа које нису пошиљалац и прималац или особе које живе с њима;

3 Опасна роба

3.1 Стављање опасне робе описане у Конвенцији и Правилнику забрањено је за све категорије пошиљака.

3.2 Стављање експлозивних направа и инертног војног материјала, укључујући инертне гранате, инертне пројектиле и друге сличне предмете, као и реплике таквих направа и предмета, забрањено је у свим категоријама пошиљака.

3.3 У изузетним случајевима, опасна се роба може примити у оквиру размјене међу државама чланицама које су се изјасниле да су вољне примити их, или на узајамној бази или у једном смјеру, под условом да се поштују домаћи и међународни закони и правила у погледу превоза.

4 Живе животиње

4.1 Живе животиње су забрањене за све категорије пошиљака.

4.2 У изузетним случајевима, доле наведене животиње је допуштено слати у писмоносним пошиљкама, осим у пошиљкама с означеном вриједности:

4.2.1 пчеле, пијавице и дудов свилац;

4.2.2 паразите и уништаватече штетних инсеката намијењене за контролу ових инсеката и у размјени између службено признатих институција;

4.2.3 мухе из породице Drosophilidae за биомедицинска истраживања у размјени између службено признатих институција.

4.3 У изузетним случајевима, слање у пакетима допуштено је за ниже наведене животиње:

4.3.1 живе животиње чији је превоз поштом дозвољен према поштанским прописима и/или законима заинтересованих држава.

5 Стављање преписке у пакете

5.1 Забрањено је стављање у поштанске пакете доле наведеног:

5.1.1 преписке, уз изузетак архивског материјала, у размјени између особа које нису ни пошиљалац ни прималац нити особе које с њима живе.

6 Кованице, новчанице и други драгоцјени предмети

6.1 Забрањено је слати кованице, новчанице, девизе или било какве вриједноснице плативе доносиоцу, путничке чекове, прерађену или непрерађену платину, злато и сребро, драго камење, накит или друге драгоцјене предмете:

6.1.1 у обичним писмоносним пошиљкама без означене вриједности;

6.1.1.1 међутим, ако домаћи закони државе поријекла и одредишта то допуштају, такви се предмети могу слати у затвореним омотницама као препоручене пошиљке;

6.1.2 у обичним пакетима без означене вриједности; осим када домаћи закони државе поријекла и одредишта то допуштају;

6.1.3 у обичним пакетима без означене вриједности у размјени између двију држава које прихватају пакете са означеном вриједношћу;

6.1.3.1 осим тога, свака држава чланица или овлашћени оператер може, према слободном избору, забранити слање златних полуга у обичним пакетима или пакетима са означеном вриједношћу, поријеклом из или адресираних у њихову територију или у отвореном транзиту преко своје територије; може се ограничити стварна вриједност таквих пошиљки.

7 Штампани папири и пошиљке за слијепе:

7.1 не носе никакав натпис или елемент преписке;

7.2 не садрже никакву поштанску марку или облик унапријед плаћене поштарине, поништене или непоништене, нити било какав папир који представља новчану вриједност, осим у случајевима када пошиљка садржи као прилог картицу, омотницу или омот и која садржи адресу пошиљаоца пошиљке или његовог заступника у држави отпреме или одредишта изворне пошиљке.

8 Поступање с недопуштеним пошиљкама

8.1 Поступање с недопуштеним пошиљкама утврђено је Правилником. Међутим, пошиљке које садрже предмете наведене под 2.1.1, 2.1.2, 3.1 и 3.2 ни у којем случају се не отпремају на њихово одредиште, уручују примаоцима или враћају у мјесто поријекла. У случају када се у транзиту открију предмети наведени под 2.1.1, с таквим се предметима поступа у складу са законским прописима државе транзита. У случају када се током превоза открију предмети наведени под 3.1 и 3.2, релевантни овлашћени оператер овлашћен је за уклањање тих предмета из пошиљке и за њихово уништење. Овлашћени оператер затим може отпремити преосталу пошиљку на њено одредиште, уз обавијест о уклањању недопуштеног предмета.

Члан 20

Царински преглед. Царинске накнаде и други трошкови

1 Овлашћени оператери држава поријекла и одредишта овлашћени су предати пошиљке на царински преглед, у складу са законским прописима својих држава.

2 Пошиљке предате на царински преглед могу бити тереће не, у смислу поштанског поступања, накнадом за подношење на царински преглед, чији је износ одређен у Правилнику. Та накнада се наплаћује искључиво за пошиљке поднесене на цариње ње и које су оптерећене царинским накнадом, или тереће не неком другом сличном накнадом.

3 Овлашћени оператери који су добили допуштење обављати царински поступак у име корисника, било да је у његово име или у име овлашћеног оператера државе одредишта, могу од корисника наплатити накнаду на основу стварних трошкова поступка. Та се накнада може наплатити за све пошиљке пријављене царини у складу са државним законима, укључујући и оне које су изузете од плаћања царине. Корисници морају бити унапријед јасно обавијештени о одговарајућој накнади.

4 Овлашћеним оператерима је допуштено наплатити од пошиљалаца или прималаца пошиљака, у зависности од случаја, накнаду за царину и све друге могуће трошкове.

Поглавље VI Одговорност

Члан 21

Потражнице

1 Сваки овлашћени оператер обавезан је прихватити потражнице за пакете и препоручене пошиљке или пошиљке са означеном вриједношћу које је сам отпремио или за оне од свих других овлашћених оператера, под условом да су потражнице предочене од стране корисника у року од шест мјесеци од сљедећег дана након предаје пошиљке на отпрему. Потражнице се шаљу и рјешавају између овлашћених оператера према условима утврђеним у Правилнику. Рок период од шест мјесеци подразумијева однос између подносиоца потражнице и овлашћених оператера и не укључује пренос потражница између овлашћених оператера.

2 Потражнице се не наплаћују. Међутим, додатни трошкови у случају EMS отпреме су, у правилу, на терет особе која је поднијела захтјев.

Члан 22

Одговорност овлашћених оператера. Одштете

1 Општи дио

1.1 Осим у случајевима предвиђеним у члану 23, овлашћени оператери одговорни су за:

1.1.1 губитак, крађу или оштећење препоручених пошиљака, обичних пакета (уз изузетак пакета из електронске трговине "ECOMPRO пакети", чије су спецификације додатно дефинисане у Правилнику) и пошиљака са означеном вриједношћу;

1.1.2 поврат препоручених пошиљака, пошиљака са означеном вриједношћу и обичних пакета за које није наведен разлог неуручења.

1.2 Овлашћени оператери нису одговорни за пошиљке које нису наведене под 1.1.1 и 1.1.2, или уколико се ради о ECOMPRO пакетима.

1.3 У свим осталим случајевима који нису предвиђени овом Конвенцијом, овлашћени оператери нису одговорни.

1.4 Ако је губитак или потпуно уништење препоручене пошиљке, обичног пакета или пошиљке с означеном вриједности, настао услијед више силе за коју се не плаћа обештећење, пошиљалац има право на поврат накнаде коју је платио код предаје за слање предметне пошиљке, уз изузетак накнаде за осигурање.

1.5 Износ одштете не смије бити већи од износа наведених у Правилнику.

1.6 У случају одговорности, посљедични губици, губитак добити или морална штета не узимају се у обзир за износ исплате одштете.

1.7 Све одредбе везане уз одговорност овлашћених оператера су строге, обавезујуће и потпуне. Овлашћени оператери ни у којем случају нису одговорни, чак ни у случају великог пропуста, изван граница постављених овом Конвенцијом и Правилником.

2 Препоручене пошиљке

2.1 Ако је препоручена пошиљка изгубљена, потпуно умањен садржај или потпуно оштећена, пошиљалац има право на одштету како је утврђено у Правилнику. Уколико пошиљалац затражи износ који је мањи од утврђеног у Правилнику, овлашћени оператери могу исплатити тај мањи износ и примити поврат износа по тој основи од других овлашћених оператера који су укључени.

2.2 Ако је препорученој пошиљци дјелимично умањен садржај или је дјелимично оштећена, пошиљалац има право на одштету која, у правилу, одговара стварној вриједности умањеног или оштећеног дијела пошиљке.

3 Обични пакети

3.1 Ако је пакет изгубљен, потпуно му је умањен садржај или је потпуно оштећен, пошиљалац има право на одштету како је утврђено Правилником. Уколико пошиљалац затражи износ који је мањи од утврђеног у Правилнику, овлашћени оператери могу исплатити тај мањи износ и примити поврат износа по тој основи од других овлашћених оператера који су укључени.

3.2 Ако је садржај пакета дјелимично умањен или је дјелимично оштећен, пошиљалац има право на одштету која, у правилу, одговара стварној вриједности умањеног или оштећеног дијела пошиљке.

3.3 Овлашћени оператери могу се споразумјети да у својим узајамним односима примјењују износ по пакету утврђен у Правилнику, без обзира на тежину.

4 Пошиљке с означеном вриједности

4.1 Ако је пошиљка с означеном вриједности изгубљена, потпуно јој умањен садржај или је потпуно

оштећена, пошиљалац има право на одштету која одговара, у принципу, износу означене вриједности у SDR.

4.2 Ако је пошиљци с означеном вриједности садржај дјелимично умањен или је дјелимично оштећен, пошиљалац има право на одштету која, у правилу, одговара стварној вриједности умањеног или оштећеног дијела пошиљке. Она не може, међутим, ни у којем случају бити већа од износа означене вриједности у SDR.

5 Ако је препоручена или писмоносна пошиљка с означеном вриједности враћена, а разлог неуручења није наведен, пошиљалац има право само на поврат дијела поштарине који представља трошак слања пошиљке.

6 Ако је пакет враћен, а разлог неуручења није наведен, пошиљалац има право на поврат поштарине коју је платио у држави поријекла и поврат трошкова насталих због враћања пакета из државе одредишта.

7 У случајевима наведеним под 2, 3 и 4, одштета се израчунава у складу са важећим цијенама предмета или робе исте врсте на истом мјесту и у исто вријеме гдје и када је пошиљка преузета за слање, прерачунато у SDR. У немогућности одређивања важеће цијене, одштета се израчунава према уобичајеној вриједности предмета или робе процијењене према истим основама.

8 Када се одштета даје за губитак, потпуно умањење садржаја или потпуно оштећење препоручене пошиљке, обичног пакета или пошиљке с означеном вриједности, пошиљалац или прималац, у зависности од случаја, има такође право на поврат поштарине и накнада плаћених за слање пошиљке, осим на поврат дијела поштарине за препоруку или трошак осигурања.. Исто се примјењује на препоручене пошиљке, обичне пакете или пошиљке с означеном вриједности које је прималац одбио примити због њиховог лошег стања, а које се приписује овлашћеном оператеру и укључује његову одговорност.

9 Без обзира на одредбе под 2, 3 и 4, прималац има право на одштету за умањени садржај, оштећење или губитак препоручене пошиљке, обичног пакета или пошиљке с означеном вриједности, ако се пошиљалац писаним путем одрекне својих права у корист примаоца. То одрицање није потребно у случајевима када су пошиљалац и прималац иста особа.

10 Овлашћени оператер државе поријекла има могућност исплатити одштету пошиљаоцу у својој држави прописану државним законом за препоручене пошиљке и обичне пакете, под условом да та одштета није мања од оних одређених под 2.1 и 3.1. Исто се примјењује за одредишног овлашћеног оператера када се одштета исплаћује примаоцу. Међутим, и даље се примјењују износи наведени под 2.1 и 3.1:

10.1 у случају жалбе против одговорног овлашћеног оператера; или

10.2 ако се пошиљалац одрекао својих права у корист примаоца.

11 Никакве резерве везане уз прекорачење рокова за потражнице и исплату одштете овлашћеним оператерима, укључујући рокове и услове прописане у Правилнику, осим у случају двостраног споразума.

Члан 23

Непостојање одговорности држава чланица и овлашћених оператера

1 Овлашћени оператери престају бити одговорни за препоручене пошиљке, пакете и пошиљке с означеном вриједности које су уручили према условима прописанима у својим правилницима за пошиљке исте врсте. Одговорност, међутим, и даље постоји:

1.1 ада се крађа или оштећење открију прије или током уручења пошиљке;

1.2 када, ако то домаћи прописи допуштају, прималац, у случају враћања пошиљке на полазиште, стави примједбе током уручења пошиљке умањеног садржаја или оштећене;

1.3 када је, ако то домаћи прописи допуштају, препоручена пошиљка убачена у кућни поштански сандучић, а прималац изјави да није примио пошиљку;

1.4 када прималац или, у случају враћања пошиљке на полазиште, пошиљалац пакета или пошиљке са означеном вриједности, без обзира на прописно потврђено уручење, стави примједбу без одлагања овлашћеном оператеру који је обавио уручење да је установио крађу или штету. Дужан је поднијети доказ да крађа или оштећење није настало након уручења. Појам "без одлагања" тумачи се у складу са домаћим законским прописима.

2 Државе чланице и овлашћени оператери не сносе одговорност:

2.1 у случају више силе, према члану 18, 5.9;

2.2 када не могу преузети одговорност за пошиљку због уништења службене евиденције због више силе, под условом да другачије није могуће утврдити доказ њихове одговорности;

2.3 када је губитак или штета настала грешком или због немара пошиљаоца или је произашла из врсте садржаја;

2.4 када се ради о пошиљкама које су обухваћене забранама прописаним у члану 19;

2.5 у случају запљене, на основу закона одредишне државе, према обавијести државе чланице или овлашћеног оператера те државе;

2.6 када се ради о пошиљкама с означеном вриједности на којима је лажно наведена већа вриједност од стварне вриједности садржаја;

2.7 када пошиљалац није сачинио потражницу у року од шест мјесеци рачунајући од дана који слиједи након предаје пошиљке;

2.8 када се ради о пакетима ратних заробљеника и цивилних заточеника;

2.9 када се сумња да пошиљалац поступа са намјером преваре, у циљу добивања одштете.

3 Државе чланице и овлашћени оператери не преузимају никакву одговорност за царинска декларације без обзира у којем су облику састављене, као ни за одлуке царинских служби донесене приликом подношења пошиљака на царински преглед.

Члан 24

Одговорност пошиљаоца

1 Пошиљалац пошиљке одговоран је за физичке повреде нанесене поштанским радницима и за све штете изазване на другим пошиљкама као и на поштанској опреми због отпреме садржаја недопуштених у саобраћају или због непоштовања услова код пријема пошиљака.

2 У случају оштећења других пошиљака, пошиљалац је одговоран уз иста ограничења као овлашћени оператери.

3 Пошиљалац остаје одговоран чак и ако је пошта прихватила такву пошиљку.

4 Међутим, када пошиљалац испуни услове за пријем пошиљака, он није одговоран, у мјери у којој је дошло до грешке или немара овлашћених оператера или превозника у поступању пошиљкама након њихова преузимања.

Члан 25

Накнада штете

1 Подложно праву жалбе против одговорног овлашћеног оператера, обавеза плаћања одштете и

надокнаде поштарине и накнада је дужност, у зависности од случаја, било овлашћеног оператера државе подријетла или овлашћеног оператера државе одредишта.

2 Пошиљалац може одустати од свог права на одштету у корист примаоца. У случају одустајања, пошиљалац или прималац може овластити трећу особу да преузме одштету, уколико то допуштају домаћи законски прописи.

Члан 26

Могућност поврата одштете од пошиљаоца или примаоца

1 Ако је, након исплате одштете, препоручена пошиљка, пакет или пошиљка с означеном вриједности или дио њиховог садржаја који су се претходно сматрали изгубљеним, пронађено, обавјештавају се пошиљалац или прималац, у зависности од случаја, да пошиљку може преузети у року од три мјесеца уз поврат износа исплаћене одштете. Истовремено их се пита коме пошиљка треба бити уручена. У случају одбијања или изостанка одговора у прописаном року, исти се поступак понавља према примаоцу или пошиљаоцу, у зависности од случаја, пружајући тој особи истовјетан рок за одговор.

2 Ако пошиљалац и прималац одбију преузети пошиљку или не одговоре у временском року одређеном у параграфу 1, пошиљка постаје власништво овлашћеног оператера или, гдје је то адекватно, овлашћених оператера који су сносили губитак.

3 У случају накнадног открића да пошиљка с означеном вриједности има садржај за који се утврди да је ниже вриједности од исплаћене одштете, пошиљалац или прималац, у зависности од случаја, дужан је вратити износ обештећења уз уручење пошиљке, без утицаја на посљедице произашле због лажног означавања вриједности.

Поглавље VII Накнада

А. Транзитни трошкови

Члан 27

Транзитни трошкови

1 Затворени закључци и пошиљке у отвореном транзиту које размјењују два овлашћена оператера или два уреда исте државе чланице користећи се средствима услуга једног или више других овлашћених оператера (услуге треће стране) подлијежу плаћању транзитних трошкова. Они сачињавају накнаду за услуге у вези с копненим, поморским или авионским транзитом. Тај принцип такође се примјењује за погрешно послане пошиљке и на погрешно усмјерене закључке.

В. Терминални трошкови

Члан 28

Терминални трошкови. Опште одредбе

1 Према изузећима прописаним у Правилнику, сваки овлашћени оператер који прими писмоносне пошиљке од другог овлашћеног оператера има право наплатити од овлашћеног оператера отпреме накнаду за трошкове настале приспијећем међународних пошиљака.

2 За примјену одредби о плаћању терминалних трошкова од њихових овлашћених оператера, државе и територије сврстане су у складу са пописом који је у ту сврху саставио Конгрес у својој резолуцији С 7/2016, како слиједи:

2.1 државе и територије у циљном систему прије 2010. (група I);

2.2 државе и територије у циљном систему од 2010. и 2012. (група II);

2.3 државе и територије у циљном систему од 2016. (група III);

2.4 државе и територије у прелазном систему (група IV).

3 Одредбе ове Конвенције о плаћању терминалних трошкова су прелазни аранжмани до усвајања система наплате посебно одређеног за сваку појединy државу на крају прелазног периода.

4 Приступ унутрашњим услугама. Директни приступ

4.1 У принципу, сваки овлашћени оператер државе која је била у циљном систему прије 2010. омогућује другим овлашћеним оператерима цијене, рокове и услове које нуди у унутрашњем саобраћају, под истим условима као и својим домаћим корисницима. Овлашћени оператер сам одлучује да ли је овлашћени оператер државе поријекла испунио услове директног приступа.

4.2 Овлашћени оператери држава у циљном систему прије 2010. чине доступним другим овлашћеним оператерима држава које су биле у циљном систему прије 2010. цијене, рокове и услове које нуде у оквиру својих услуга у унутрашњем саобраћају, под истим условима као својим домаћим корисницима.

4.3 Овлашћени оператери држава које су се придружиле циљном систему од 2010. могу одлучити да ограниченом броју овлашћених оператера учине доступним услове понуђене у оквиру свога унутрашњег саобраћаја, на основу узајамности, током пробног периода од двије године. Након тог периода, морају одабрати хоће ли обуставити примјену услова понуђених у оквиру свог унутрашњег саобраћаја или ће на исти начин наставити и своје унутрашње услове омогућити свим овлашћеним оператерима. Међутим, ако овлашћени оператери држава које су се придружиле циљном систему од 2010. затраже од овлашћених оператера држава које су биле у циљном систему прије 2010. примјену услова из унутрашњег саобраћаја, морају свим овлашћеним оператерима омогућити све цијене, рокове и услове које нуде у оквиру својих услуга у унутрашњем саобраћају, под истим условима као својим домаћим корисницима.

4.4 Овлашћени оператери земаља у прелазном систему могу одлучити да не омогуће другим овлашћеним оператерима примјену услова понуђених у оквиру свог унутрашњег саобраћаја. Могу, међутим, омогућити примјену услова понуђених у оквиру свог унутрашњег саобраћаја, на темељу узајамности, током пробног периода од двије године. Након тог периода, морају одабрати да или обуставе примјену услова понуђених у оквиру свога унутрашњег саобраћаја или да на исти начин наставе и своје унутрашње услове омогуће свим овлашћеним оператерима.

5 Терминални трошкови накнада заснивају се на квалитету услуга у држави одредишта. Савјет за поштанску оперативу је на основу тога овлашћено додавати награде износима накнада наведеним у члановима 28bis, 29 и 30 због потицања на учешће у систему праћења и награђивања овлашћених оператера за остварење заданих циљева квалитета. Савјет за поштанску оперативу може такође одредити казне у случају недовољног квалитета, али накнада није мања од минималне накнаде у складу са члановима 29 и 30.

6 Сваки овлашћени оператер може се у цијелости или дјелимично одрећи плаћања наведеног под 1.

7 М вреће тежине мање од 5 килограма сматрају се да су тежине од 5 килограма у сврху плаћања терминалних трошкова. Терминални трошкови који се примјењују на М вреће су:

7.1 за 2018. годину, 0,909 SDR по килограму;

7.2 за 2019. годину, 0,935 SDR по килограму;

7.3 за 2020. годину, 0,961 SDR по килограму;

7.4 за 2021. годину, 0,988 SDR по килограму.

8 За препоручене пошиљке плаћа се додатна накнада од 1.100 SDR по пошиљци за 2018. годину, 1.200 SDR по пошиљци за 2019. годину, 1.300 SDR по пошиљци за 2020. и 1.400 SDR за 2021. За пошиљке с означеном вриједности плаћа се додатна накнада од 1.400 SDR по пошиљци за 2018, 1.500 SDR по пошиљци за 2019. годину, 1.600 SDR по пошиљци за 2020. и 1.700 SDR за 2021. годину. Савјет за поштанску оперативу овлашћено је допуњавати износе накнада за ове услуге и друге додатне услуге, ако пружене услуге садрже додатна својства наведена у Правилнику.

9 За препоручене пошиљке и пошиљке с означеном вриједности које немају баркодни идентификатор или које имају баркодни идентификатор који није усклађен с Техничким стандардом S10 Свјетског поштанског савеза, предвиђена је додатна накнада од 0,5 SDR по пошиљци ако није другачије договорено билатералним споразумом.

10 За потребе плаћања терминалних трошкова, писмоносне пошиљке послане као пошта у великом броју у складу са условима одређеним у Правилнику означавају се као "пошта у великом броју". Плаћање за пошту у великом броју утврђује се како је наведено у члановима 28bis, 29 и 30, како је адекватно.

11 Сваки овлашћени оператер може, на основу билатералног или мултилатералног споразума, примијенити друге системе плаћања за намиру обрачуна терминалних трошкова.

12 Овлашћени оператери могу, по властитом избору, размјењивати не-приоритетну пошту примјеном попуста од 10% на износ терминалних трошкова рате.

13 Одредбе које се примјењују између овлашћених оператера држава у циљном систему примјењују се на сваког овлашћеног оператера државе у прелазном систему која објави да жели приступити циљном систему. Савјет за поштанску оперативу може утврдити прелазне мјере у Правилнику. Потпуне одредбе циљног система могу се цјеловито примијенити на било којег новог овлашћеног оператера који изјави да жели у потпуности подлијегати тим одредбама, без прелазних мјера.

Члан 28bis

Терминални трошкови. Самостално утврђивање износа за гломазне (Е) и мале пакете (Е) писмоносних пошиљака

1 Почевши од износа на снази за 2021. и након те године и без обзира на чланове 29 и 30, овлашћени оператери могу обавијести Међународни биро до 1. јуна године која претходи години у којој би се самостално утврђени износи примјењивали о самостално утврђеном износу пошиљци и самостално утврђеном износу по килограму, израженим у локалној валути, који се примјењују за гломазне (Е) и мале пакете (Е) писмоносних пошиљака у наредној календарској години. Међународни биро на годишњем нивоу врши конверзију тих самостално утврђених износа у вриједности изражене у SDR. За израчун износа у SDR, Међународни биро користи просјечни мјесечни девизни курс за период од 1. јануара до 31. маја године која претходи години за коју би самостално утврђени износи били примјењиви. О тако утврђеним износима Међународни биро обавјештава циркуларним дописом најкасније 1. јула године која претходи години у којој би се ти самостално утврђени износи примјењивали. Самостално утврђени износи за гломазне (Е) и мале пакете (Е) писмоносних пошиљака замјењују се како је адекватно у сваком референтном израчуну или израчуну износа који се односи на гломазне (Е) и мале пакете (Е) писмоносних пошиљака на неком другом мјесту у Конвенцији или Правилнику. Поред тога, сваки овлашћени оператер подноси Међународном уреду своје домаће износе за једнаке услуге за израчун одговарајућих граничних износа.

1.1 У складу са 1.2 и 1.3, самостално утврђени износи:

1.1.1 за просјечни Е формат тежине од 0.158 килограма нису већи од граничних износа специфичних за државу израчунатих у складу са параграфом 1.2;

1.1.2 1.1.2 заснивају се на 70%, или примјењивом проценту у параграфу 6тер, домаће комадне накнаде за пошиљке једнаке гломазним (Е) и малим пакетима (Е) писмоносних пошиљака коју нуди овлашћени оператер у својим домаћим услугама и која је на снази од 1. јуна године која претходи години у којој би самостално утврђени износи били примјењиви;

1.1.3 заснивају се на домаћој комадној накнади која је на снази за пошиљке у оквиру домаће услуге овлашћеног оператера која има утврђену максималну величину и димензије облика гломазних (Е) и малих пакета (Е) писмоносних пошиљака;

1.1.4 доступни су свим овлашћеним оператерима;

1.1.5 примјењују се само на гломазне (Е) и мале пакете (Е) писмоносних пошиљака;

1.1.6 примјењују се на све токове гломазних (Е) и малих пакета (Е) писмоносних пошиљака осим токова гломазних (Е) и малих пакета (Е) писмоносних пошиљака од држава у прелазном систему до држава у циљном систему, те између држава у прелазном систему, ако поштански токови нису већи од 100 тона годишње;

1.1.7 примјењују се на све токове гломазних (Е) и малих пакета (Е) писмоносних пошиљака осим токова гломазних (Е) и малих пакета (Е) писмоносних пошиљака између држава у циљном систему од 2010. године, 2012. и 2016. године, да од тих држава до држава у циљном систему прије 2010. године, ако поштански токови нису већи од 25 тона годишње.

1.2 Самостално утврђени износи по пошиљци и по килограму за гломазне (Е) и мале пакете (Е) писмоносних пошиљака нису већи од граничних износа специфичних за државу утврђених линеарном регресијом од 11 бодова, што одговара 70%, или примјењивог процента у параграфу 6ter, приоритетних комадних износа једнаких домаћих услуга за гломазне (Е) и мале пакете (Е) писмоносних пошиљака од 20 грама, 35 грама, 75 грама, 175 грама, 250 грама, 375 грама, 500 грама, 750 грама, 1.000 грама, 1.500 грама и 2.000 грама, без пореза.

1.2.1 Утврђивање да ли су самостално утврђени износи већи од граничних износа тестирају се по просјечном приходу користећи најновији просјечни састав једног килограма поште у свијету у којем пошиљка Е формата има тежину од 0.158 килограма. У случајевима када су самостално утврђени износи већи од граничних износа просјечног Е формата тежине од 0.158 килограма, примјењују се гранични износу по пошиљци и по килограму; алтернативно томе, односни овлашћени оператер може одабрати смањити своје самостално утврђене износе на ниво који је у складу са параграфом 1.2.

1.2.2 Када је доступно више износа по пакету на основу дебљине, мањи домаћи износ користи се за пошиљке до 250 грама, а већи домаћи износ користи се за пошиљке теже од 250 грама.

1.2.3 Када се зонски износи примјењују у једнакој домаћој услузи, користи се средњи износ наведен у Правилнику, а домаћи износи за неповезане зоне искључују се за утврђивање средњег износа. Алтернативно томе, утврђивање зонског износа који ће се користити може се заснивати на стварној пондерираној просјечној удаљености

за долазне гломазне (Е) и мале пакете (Е) писмоносних пошиљака (за посљедњу календарску годину).

1.2.4 Када једнака домаћа услуга и износ укључују додатна својства која нису дио основне услуге, тј. праћење, потпис и услуге осигурања, а та својства присутна су у свим помацима тежине наведеним у параграфу 1.2, мањи од одговарајућег домаћег додатног износа, додатног износа или предложене цијене у актима Савеза одбија се од домаћег износа. Укупан одбитак за сва додатна својства не може бити већи од 25% од домаћег износа.

1.3 Када гранични износи специфични за државу израчунати у складу са параграфом 1.2 створе приход израчунат за Е формат пошиљке од 0.158 килограма који је мањи од прихода израчунатог за исту на основу износа наведених испод, самостално утврђени износи нису већи од сљедећих износа:

1.3.1 за 2020. годину, 0.614 SDR по пошиљци и 1.381 SDR по килограму;

1.3.2 за 2021. годину, 0.645 SDR по пошиљци и 1.450 SDR по килограму;

1.3.3 за 2022. годину, 0.677 SDR по пошиљци и 1.523 SDR по килограму;

1.3.4 за 2023. годину, 0.711 SDR по пошиљци и 1.599 SDR по килограму;

1.3.5 за 2024. годину, 0.747 SDR по пошиљци и 1.679 SDR по килограму;

1.3.6 за 2025. годину, 0.784 SDR по пошиљци и 1.763 SDR по килограму.

1.4 Сви додатни услови и поступци за самостално утврђивање износа примјењивих на гломазне (Е) и мале пакете (Е) писмоносних пошиљака утврђују се у Правилнику. Све друге одредбе Правилника које се односе на гломазне (Е) и мале пакете (Е) писмоносних пошиљака такође се примјењују на самостално утврђене износе, осим ако нису у складу са овим чланом.

1.5 Овлашћени оператери држава у прелазном систему могу примијенити самостално утврђене износе на основу узорковања долазних токова.

2 Поред граничних износа утврђених под 1.2, саопштени самостално утврђени износи нису већи од максималних прихода утврђених за 2021. до 2025, како слиједи:

2.1 2021.: приход израчунат на основу самостално утврђених износа утврђује се на најнижој стопи између граничних износа специфичних за државу и прихода у 2020. за пошиљку Е формата од 0.158 килограма увећамо за 15%;

2.2 2022.: приход израчунат на основу самостално утврђених износа утврђује се на најнижој стопи између граничних износа специфичних за државу и прихода у 2021. за пошиљку Е формата од 0.158 килограма увећамо за 15%;

2.3 2023: приход израчунат на основу самостално утврђених износа утврђује се на најнижој стопи између граничних износа специфичних за државу и прихода у 2022. за пошиљку Е формата од 0.158 килограма увећамо за 16%;

2.4 2024: приход израчунат на основу самостално утврђених износа утврђује се на најнижој стопи између граничних износа специфичних за државу и прихода у 2023. за пошиљку Е формата од 0.158 килограма увећамо за 16%;

2.5 2025: приход израчунат на основу самостално утврђених износа утврђује се на најнижој стопи између граничних износа специфичних за државу и прихода у 2024. за пошиљку Е формата од 0.158 килограма увећамо за 17%.

3 За износе на снази у 2021. и наредним годинама, омјер између самостално утврђеног износа пошиљке и износа по килограму не повећава се или умањује за више од пет процената у односу на омјер из претходне године. За овлашћене оператере који самостално утврђују износе према параграфу 6bis или примјењују самостално утврђене износе на реципрочној основи према параграфу 6quater, омјер који је на снази у 2020. заснива се на самостално утврђеном износу по пошиљци и по килограму утврђеном од 01.07.2020.

4 Овлашћени оператери који одаберу да не утврде самостално своје износе у складу са овим чланом у потпуности примјењују одредбе чланова 29 и 30.

5 За овлашћене оператере који су одабрали самостално утврдити своје износе за гломазне (Е) и мале пакете (Е) писмоносних пошиљака у претходној календарској години и који не саопште другачије самостално утврђене износе за наредну годину, постојећи самостално утврђени износи настављају се примјењивати док не испуне услове наведене у овом члану.

6 Односни овлашћени оператер обавјештава Међународни биро о сваком смањењу домаћег износа из овог члана.

6bis Са ступањем на снагу од 1. 7. 2020. године и без обзира на параграфе 1 и 2, овлашћени оператер државе чланице који је у 2018. примио укупно годишњу количину долазних пошиљака већу од 75.000 тона (према релевантним службеним подацима поднесеним Међународном бироу или неким другим доступним службеним подацима које процијени Међународни биро) може самостално утврдити износе за гломазне (Е) и мале пакете (Е) писмоносних пошиљака, осим за токове писмоносних пошиљака из параграфа 1.1.6 и 1.1.7. Тај овлашћени оператер такође има право да не примијени ограничења максималног повећања прихода наведена у параграфу 2 за поштанске токове, од и између његове државе и неке друге државе.

6ter Ако надлежни орган који врши надзор овлашћеног оператера који користи горе наведену могућност у параграфу 6bis утврди да се, у сврху покривања свих трошкова руковања и доставе гломазних (Е) и малих пакета (Е) писмоносних пошиљака, самостално утврђени износ овлашћеног оператера било које године након 2020. мора заснивати на омјеру трошка и износа који је већи од 70% од домаћег комадног износа, онда омјер трошка и износа за тог овлашћеног оператера може бити већи од 70%, у складу са ограничењем да омјер трошка и износа који ће се користити није већи од једног процента од омјера трошка и износа већег од 70% или да омјер трошка и износа коришћеног у израчуну самостално утврђених износа који су тренутно на снази није већи од 80%, те под условом да односни овлашчени оператер поднесе све пратеће информације уз обавијест Међународном уреду према параграфу 1. Ако такав овлашћени оператер повећа свој омјер трошка и износа на основу таквог утврђивања од надлежног органа, обавјештава Међународни биро о том омјеру за објаву до 1. марта године која претходи години у којој се тај омјер примјењује. Додатне спецификације о трошковима и приходима који ће се користити за израчун специфичног омјера трошка и износа утврђују се у Правилнику.

6quater Када овлашћени оператер државе чланице позове на параграф 6bis, сви други одговарајући овлашћени оператери, осим оних с токовима наведеним у параграфима 1.1.6 и 1.1.7, могу учинити исто у односу на горе наведеног овлашћеног оператера.

6quinquies Сваки овлашћени оператер који се позове на могућност наведену у параграфу обавезан је, у календарској години ступања снагу почетних износа, платити износ Савезу за пет узастопних година (од календарске године

примјене могућности наведене изнад под 6bis), од 8 милиона CHF годишње, за укупно 40 милиона CHF. Никакво друго плаћање не очекује се за самостално утврђивање износа у складу са овим параграфом након закључења петогодишњег периода.

6quinquies.1 Износ наведен изнад искључиво се додјељује у складу са сљедећом методологијом: 16 милиона CHF додјељује се за везани фонд Савеза за реализацију пројеката намијењених електронским подацима и поштанској безбједости према условима споразума закљученог између наведеног овлашћеног оператера и Савеза; а 24 милиона CHF додјељује се за везани фонд у сврху финансирања дуготрајних обавеза Савеза, како детаљно дефинише Управни савјет, према истим условима споразума закљученог између наведеног овлашћеног оператера и Савеза.

6quinquies.2 Износ наведен у овом параграфу не примјењује се на оне овлашћене оператере државе чланице који примјењују самостално утврђене износе реципрочно према параграфу 6quater на основу тога што је неки други овлашћени оператер искористио могућност самосталног утврђивања износа у складу са параграфом 6bis.

6quinquies.3 Овлашћени оператер која плаћа износ обавјештава Међународни биро сваке године о томе како ће износ од 8 милиона CHF годишње бити додијељен, под условом да укупно пет годишњих додјела буде распоређено како је наведено изнад, у складу са наведеним споразумом. Овлашћени оператер који користи могућност самосталног утврђивања износа у складу са параграфом 6bis добиће адекватан извјештај о расходима који се односе на уплаћени износ, у складу са овим параграфом, према условима споразума закљученог између наведеног овлашћеног оператера и Савеза.

6sexies Ако овлашћени оператер користи могућност самосталног утврђивања износа у складу са параграфом 6bis, или ако овлашћени оператер реципрочно примјењује самостално утврђени износ према параграфу 6quater, онда истовремено с увођењем самостално утврђених износа, тај овлашћени оператер треба размотрити ставити на располагање овлашћеним оператерима пошиљаоцима из државе чланице Свјетског поштанског савеза, на недискриминативној основи, пропорционално прилагођене цијене за количину и удаљеност, у мјери у којој је то изводиво и доступно у објављеној домаћој услузи за сличне услуге државе примаоца према узајамно усаглашеном билатералном комерцијалном споразуму, у оквиру правила државног регулаторног органа.

7 Никаква резерва није примјењива на овај члан.

Члан 29

Терминални трошкови. Одредбе које се примјењују на поштанске токове између овлашћених оператера држава у циљном систему

1 Накнаде за писмоносне пошиљке, укључујући пошиљке у великом броју, али осим за M вреће и IBRS пошиљке, утврђују се на основу примјене цијене по пошиљци и по килограму, што одражава трошкове обраде у држави одредишта. Цијене које се примјењују у унутрашњем саобраћају у оквиру универзалне услуге служе за израчун износа терминалних трошкова.

2 Износи терминалних трошкова у циљном систему рачунају се узимајући у обзир разврставање пошиљака по њиховом формату, како је прописано у члану 17.5 Конвенције.

3 Овлашћени оператери у циљном систему размјењују пошиљке разврстане према формату у складу са условима одређеним у Правилнику.

4 Плаћање за IBRS пошиљке обавља се како је прописано у Правилнику.

5 Износи по пошиљци и по килограму одвојени су за мале (P) и велике (G) писмоносне пошиљке и гломазне (E) и мале пакете (E) писмоносних пошиљака. Израчунавају се на основу 70% трошкова за малу писмоносну пошиљку од 20 грама (P) и за велику писмоносну пошиљку од 175 грама (G), без ПДВ-а или других накнада. За гломазне (E) и мале пакете (E) писмоносних пошиљака, израчунавају се на основу износа за пошиљке малог P и великог G формата од 375 грама, без ПДВ-а или других накнада.

6 Савјет за поштанску оперативу одређује услове који се примјењују за израчун цијена, као и за оперативне, статистичке и обрачунске поступке за размјену поште разврстане према формату.

7 Осим за износе терминалних трошкова који се примјењују на гломазне (E) и мале пакете (E) писмоносних пошиљака за 2020. годину, цијене које се примјењују на токове између земаља у циљном систему у одређеној години не расту више од 13% у приходу терминалних трошкова за писмоносне пошиљке у P/G формату од 37,6 грама и у E формату од 375 грама, у поређењу с претходном годином.

8 Износи који се примјењују на токове поште између држава у циљном систему прије 2010. фор мале (P) и велике (G) писмоносне пошиљке не могу бити већи од:

8.1 за 2018. годину, 0.331 SDR по пошиљци и 2.585 SDR по килограму;

8.2 за 2019. годину, 0.341 SDR по пошиљци и 2.663 SDR по килограму;

8.3 за 2020. годину, 0.351 SDR по пошиљци и 2.743 SDR по килограму;

8.4 за 2021. годину, 0.362 SDR по пошиљци и 2.825 SDR по килограму.

9 Износи који се примјењују на токове између држава у циљном систему прије 2010. године за гломазне (E) и мале пакете (E) писмоносних пошиљака не могу бити већи од:

9.1 за 2018. годину, 0.705 SDR по пошиљци и 1.584 SDR по килограму;

9.2 за 2019. годину, 0.726 SDR по пошиљци и 1.632 SDR по килограму;

9.3 за 2020. годину, 0.762 SDR по пошиљци и 1.714 SDR по килограму;

9.4 за 2021. годину, 0.785 SDR по пошиљци и 1.765 SDR по килограму.

10 Износи који се примјењују на токове између држава у циљном систему прије 2010. или од 2010. године, 2012. и 2016. године за мале (P) и велике (G) писмоносне пошиљке не могу бити мањи од:

10.1 за 2018. годину, 0.227 SDR по пошиљци и 1.774 SDR по килограму;

10.2 за 2019. годину, 0.233 SDR по пошиљци и 1.824 SDR по килограму;

10.3 за 2020. годину, 0.240 SDR по пошиљци и 1.875 SDR по килограму;

10.4 за 2021. годину, 0.247 SDR по пошиљци и 1.928 SDR по килограму.

11 Износи који се примјењују на токове између држава у циљном систему прије 2010. или од 2010. године, 2012. и 2016. године за гломазне (E) и мале пакете (E) писмоносних пошиљака не могу бити мањи од:

11.1 за 2018. годину, 0.485 SDR по пошиљци и 1.089 SDR по килограму;

11.2 за 2019. годину, 0.498 SDR по пошиљци и 1.120 SDR по килограму;

11.3 за 2020. годину, 0.614 SDR по пошиљци и 1.381 SDR по килограму;

11.4 за 2021. годину, 0.645 SDR по пошиљци и 1.450 SDR по килограму;

11.5 за 2022. годину, 0.677 SDR по пошиљци и 1.523 SDR по килограму;

11.6 за 2023. годину, 0.711 SDR по пошиљци и 1.599 SDR по килограму;

11.7 за 2024. годину, 0.747 SDR по пошиљци и 1.679 SDR по килограму;

11.8 за 2025. годину, 0.784 SDR по пошиљци и 1.763 SDR по килограму.

12 Износи који се примјењују на токове између држава у циљном систему од 2010. и 2012. као и између тих држава и држава у циљном систему прије 2010 за мале (P) и велике (G) писмоносне пошиљке не могу бити већи од:

12.1 за 2018. годину, 0.264 SDR по пошиљци и 2.064 SDR по килограму;

12.2 за 2019. годину, 0.280 SDR по пошиљци и 2.188 SDR по килограму;

12.3 за 2020. годину, 0.297 SDR по пошиљци и 2.319 SDR по килограму;

12.4 за 2021. годину, 0.315 SDR по пошиљци и 2.458 SDR по килограму.

13 Износи који се примјењују на токове између држава у циљном систему од 2010. и 2012. као и између тих држава и држава у циљном систему прије 2010. за гломазне (E) и мале пакете (E) писмоносних пошиљака не могу бити већи од:

13.1 за 2018. годину, 0.584 SDR по пошиљци и 1.313 SDR по килограму;

13.2 за 2019. годину, 0.640 SDR по пошиљци и 1.439 SDR по килограму;

13.3 за 2020. годину, 0.762 SDR по пошиљци и 1.714 SDR по килограму;

13.4 за 2021. годину, 0.785 SDR по пошиљци и 1.765 SDR по килограму.

14 Износи који се примјењују на токове између држава у циљном систему од 2016. као и између тих држава и држава у циљном систему прије 2010. или од 2010. и 2012. за мале (P) и велике (G) писмоносне пошиљке не могу бити већи од:

14.1 за 2018. годину, 0.234 SDR по пошиљци и 1.831 SDR по килограму;

14.2 за 2019. годину, 0.248 SDR по пошиљци и 1.941 SDR по килограму;

14.3 за 2020. годину, 0.263 SDR по пошиљци и 2.057 SDR по килограму;

14.4 за 2021. годину, 0.279 SDR по пошиљци и 2.180 SDR по килограму.

15 Износи који се примјењују на токове између држава у циљном систему од 2016. као и између тих држава и држава у циљном систему прије 2010. или од 2010. и 2012. за гломазне (E) и мале пакете (E) писмоносних пошиљака не могу бити већи од:

15.1 за 2018. годину, 0.533 SDR по пошиљци и 1.198 SDR по килограму;

15.2 за 2019. годину, 0.602 SDR по пошиљци и 1.354 SDR по килограму;

15.3 за 2020. годину, 0.762 SDR по пошиљци и 1.714 SDR по килограму;

15.4 за 2021. годину, 0.785 SDR по пошиљци и 1.765 SDR по килограму.

16 За токове пошиљака мање од 50 тона годишње између држава које су се придружиле циљном систему 2010. и 2012., као и између тих држава и држава које су биле у циљном систему прије 2010., компоненте по килограму и по пошиљци претварају се у укупни износ по килограму на основу просјечног састава пошиљке од 1 килограма на свјетском нивоу, према којем пошиљке формата P и G формат чине 8.16 пошиљке тежине 0,31 килограма, а пошиљке формата E чине 2,72 пошиљке тежине 0,69 килограма.

17 За токове мање од 75 тона годишње 2018. и 2019. и мање од 50 тона годишње 2020. и 2021. између држава које су се придружиле циљном систему 2016. или касније, као и између тих држава и држава које су се придружиле циљном систему прије 2010. или од 2010. и 2012. године, компоненте по килограму и по пошиљци претварају се у укупан износ по килограму на основу просјечног састава пошиљке од 1 килограма на свјетском нивоу који је наведен у параграфу 16.

17bis Износи терминалних трошкова примјењиви на гломазне (E) и мале пакете (E) писмоносних пошиљака који су самостално утврђени у складу са чланом 28bis замјењују износе који се односе на гломазне (E) и мале пакете (E) писмоносних пошиљака у овом члану; на основу тога, одредбе из параграфа 7, 9, 11, 13 и 15 се не примјењују.

18 Износи накнада за пошиљке у великом броју послане у државе које су у циљном систему прије 2010. утврђују се примјеном износа накнада по пошиљци и по килограму предвиђених у параграфима 5 до 11 или члану 28bis, како је адекватно.

19 Износи накнада за пошиљке у великом броју послане у државе у циљном систему од 2010, 2012. и 2016. године утврђују се примјеном износа накнада по пошиљци и по килограму предвиђених у параграфима 5 и 10 до 15 или члану 28bis, како је адекватно.

20 Никаква резерва није примјењива на овај члан.

Члан 30

Терминални трошкови. Одредбе које се примјењују на поштанске токове између овлашћених оператера држава у прелазном систему

1 У припреми за улазак у циљни систем овлашћених оператера држава прелазном систему терминалних трошкова плаћање за писмоносне пошиљке, укључујући пошиљке у великом броју, али искључујући M вреће и IBRS пошиљке, утврђује се на основу износа цијене по пошиљци и по килограму.

1bis Осим износа терминалних трошкова примјењивих на гломазне (E) и мале пакете (E) писмоносних пошиљака који су самостално утврђени у складу са чланом 28bis, одредбе члана 29, параграфа 1 до 3 и 5 до 7 примјењују се на обрачун износа по пошиљци и по килограму примјењивих на гломазне (E) и мале пакете (E) писмоносних пошиљака од 2020. године.

2 Плаћање за IBRS пошиљке врши се како је описано у Правилнику.

3 Износи примјењиви на токове поште према, од и између држава у прелазном систему за мале (P) и велике (G) писмоносне пошиљке су:

3.1 за 2018. годину, 0.227 SDR по пошиљци и 1.774 SDR по килограму;

3.2 за 2019. годину, 0.233 SDR по пошиљци и 1.824 SDR по килограму;

3.3 за 2020. годину, 0.240 SDR по пошиљци и 1.875 SDR по килограму;

3.4 за 2021. годину, 0.247 SDR по пошиљци и 1.928 SDR по килограму.

4 Износи примјењиви на токове поште према, од и између држава у прелазном систему за гломазне (Е) и мале пакете (Е) писмоносних пошиљака су:

4.1 за 2018. годину, 0.485 SDR по пошиљци и 1.089 SDR по килограму;

4.2 за 2019. годину, 0.498 SDR по пошиљци и 1.120 SDR по килограму.

4bis Осим за износе терминалних трошкова примјењиве на гломазне (Е) и мале пакете (Е) писмоносних пошиљака који су самостално утврђени у складу са чланом 28bis и у складу са 1bis изнад, износи који се примјењују на токове према, од и између држава у прелазном систему за гломазне (Е) и мале пакете (Е) писмоносних пошиљака не могу бити мањи од:

4bis.1 за 2020. годину, 0.614 SDR по пошиљци и 1.381 SDR по килограму;

4bis.2 за 2021. годину, 0.645 SDR по пошиљци и 1.450 SDR по килограму;

4bis.3 за 2022. годину, 0.677 SDR по пошиљци и 1.523 SDR по килограму;

4bis.4 за 2023. годину, 0.711 SDR по пошиљци и 1.599 SDR по килограму;

4bis.5 за 2024. годину, 0.747 SDR по пошиљци и 1.679 SDR по килограму;

4bis.6 за 2025. годину, 0.784 SDR по пошиљци и 1.763 SDR по килограму.

4ter Осим за износе терминалних трошкова примјењиве на гломазне (Е) и мале пакете (Е) писмоносних пошиљака који су самостално утврђени у складу са чланом 28bis и у складу са 1bis изнад, износи који се примјењују на токове према, од и између држава у прелазном систему за гломазне (Е) и мале пакете (Е) писмоносних пошиљака не могу бити већи од:

4ter.1 за 2020. годину, 0.762 SDR по пошиљци и 1.714 SDR по килограму;

4ter.2 за 2021. годину, 0.785 SDR по пошиљци и 1.765 SDR по килограму.

5 Осим за износе терминалних трошкова примјењиве на гломазне (Е) и мале пакете (Е) писмоносних пошиљака који су самостално утврђени у складу са чланом 28bis, за токове мање од ограничења наведеног у члану 29.16 или 29.17 у 2018. и 2019. и мање од ограничења од 100 тона 2020. и 2021. године, компоненте по килограму и по пошиљци претварају се у један укупни износ накнаде по килограму на основу просјечног састава пошиљке од 1 килограма на свјетском нивоу како слиједи:

5.1 за 2018. годину, 4.472 SDR по килограму;

5.2 за 2019. годину, 4.592 SDR по килограму;

5.3 за 2020. годину, не мање од 5.163 SDR по килограму и не више од 5.795 SDR по килограму;

5.4 за 2021. годину, не мање од 5.368 SDR по килограму и не више од 5.967 SDR по килограму.

6 Осим за износе терминалних трошкова примјењиве на гломазне (Е) и мале пакете (Е) писмоносних пошиљака који су самостално утврђени у складу са чланом 28bis, за токове веће од ограничења наведеног у члану 29.17 2018. и 2019. и веће од 100 тона 2020. и 2021., примјењује се фиксна стопа по килограму ако ни овлашћени оператер поријекла нити овлашћени оператер одредишта не захтијевају, у оквиру ревизијског механизма, ревизију износа на основу стварног броја пошиљака по килограму умјесто примјене на основу свјетског просјека. Прикупљање узорака за примјену ревизијског механизма примјењује се у складу са условима наведеним у Правилнику.

6bis За поштанске токове од и између држава у прелазном систему мање од 100 тона и када су износи терминалних трошкова примјењиви на гломазне (Е) и мале пакете (Е) писмоносних пошиљака самостално утврђени у складу са чланом 28bis од овлашћеног оператера одредишта, укупан износ од 5.368 SDR по килограму примјењује се 2021.

6ter За поштанске токове према, од и између држава у прелазном систему изнад 100 тона када су износи терминалних трошкова примјењиви на гломазне (Е) и мале пакете (Е) писмоносних пошиљака самостално утврђени у складу са чланом 28bis и када држава одредишта одлучи да не узима узорке долазне поште, компоненте по килограму и по пошиљци претварају се у један укупни износ накнаде по килограму на основу просјечног састава пошиљке од 1 килограма како је наведено у члану 29.16.

6quater Осим за поштанске токове описане у параграфу 6bis, износи терминалних трошкова примјењиви на гломазне (Е) и мале пакете (Е) писмоносних пошиљака самостално утврђени у складу са чланом 28bis замјењују износе који се односе на гломазне (Е) и мале пакете (Е) писмоносних пошиљака у овом члану; на основу тога, одредбе из параграфа 4bis, 4ter и 5 се не примјењују.

7 Снижење укупне накнаде из параграфа 5 не може затражити држава у циљном систему од државе у прелазном систему осим ако ова друга затражи измјену у супротном смјеру.

8 За поштанске токове према, од и између држава у прелазном систему, овлашћени оператери могу послати и примити пошиљке разврстане према формату на основу властитог избора, у складу са условима из Правилника. У случају размјене пошиљака разврстаних према формату, примјењују се износи накнаде из параграфа 3 и 4 ако овлашћени оператер одредишта одлучи да не утврђује износе самостално у складу са чланом 28bis.

9 Плаћање за пошиљке у великом броју овлашћеним оператерима држава у циљном систему утврђује се примјеном цијена по пошиљци и по килограму, како је предвиђено у члану 28bis или 29. За примљене пошиљке у великом броју, овлашћени оператери у прелазном систему могу затражити плаћање у складу са параграфима 3 и 4 изнад и чланом 28bis, како је адекватно.

10 Никаква резерва није примјењива на овај члан.

Члан 31

Фонд за квалитет услуга

1 Терминални трошкови које плаћају све државе и територије државама сврстаним у категорију најмање развијених држава и укључених у групу IV за терминалне трошкове и за потребе Фонда за квалитет услуга (QSF), осим за М вреће, IBRS пошиљке и пошиљке у великом броју, повећавају се за 20% од накнада наведених у члану 28bis или 30 за финансирање QSF у сврху унапређења квалитета услуге у тим државама. Таква плаћања не обављају се између једне државе групе IV и друге државе групе IV.

2 Терминални трошкови, осим за М вреће, IBRS пошиљке и пошиљке у великом броју, које плаћају државе и територије сврстане у групу I државама сврстаним у групу IV, осим најмање развијених држава наведених у параграфу 1 овог члана, повећавају се за 10% од накнада наведених у члану 28bis или 30, за финансирање QSF у сврху унапређења квалитета услуге у тим државама.

3 Терминални трошкови, осим за М вреће, IBRS пошиљке и пошиљке у великом броју, које плаћају државе и

територије сврстане у групу ИИ државама сврстаним у групу IV, осим најмање развијених држава наведених у параграфу 1 овог члана, повећавају се за 10% од накнада наведених у члану 28bis или 30, за финансирање QSF у сврху унапређења квалитета услуге у тим државама.

4 Терминални трошкови, осим за М вреће, IBRS пошиљке и пошиљке у великом броју, које плаћају државе и територије сврстане у групу ИИИ државама сврстаним у групу IV, осим најмање развијених држава наведених у параграфу 1 овог члана, повећавају се за 5% од накнада наведених у члану 28bis или 30, за финансирање QSF у сврху унапређења квалитета услуге у тим државама.

5 Повећање од 1%, обрачунато на основу терминалних трошкова које плаћају државе и територије сврстане у групу I, II и III државама сврстаним у групу III, осим за М вреће, IBRS пошиљке и пошиљке у великом броју, заједнички фонд који је основан за унапређење квалитета услуга у државама сврстаним у групу II, III и IV и њиме се управља у складу са поступцима које је утврдио Савјет за поштанску оперативу.

6 У складу са примјењивим поступцима које је утврдило Савјет за поштанску оперативу, сав неискоришћени износ уплаћен у складу са параграфима 1, 2, 3 и 4 овог члана и прикупљен током четири године које претходе референтним годинама QCФ (2018. као најранија референтна година) пребацује се такође у заједнички фонд наведен у параграфу 5 овог члана. У сврху овог параграфа, само средства која нису коришћена за пројекте унапређења квалитета услуга које је одобрио QCФ у року од двије године након пријема посљедњег плаћања износа давања за било који четверогодишњи период како је утврђено изнад, пребацују се у заједнички фонд.

7 Комбинирани терминални трошкови који се уплаћују у QCФ за унапређење квалитета услуге држава у групи IV подлијежу износу од најмање 20.000 ДТС годишње за сваку државу корисницу. Додатна средства потребна да се достигне тај минимални износ наплаћују се од држава из група I, II и III размјерно опсегу размијењене поште.

8 Савјет за поштанску оперативу доноси или ажурира поступке за финансирање пројеката QSF најкасније 2018. године.

C. Накнаде за поштанске пакете

Члан 32

Накнаде за копнени и поморски превоз поштанских пакета

1 Уз изузетак ECOMPRO пакета, пакети размијењени између два овлашћена оператера подлијежу плаћању унутрашњих копнених накнада обрачунатих комбинирањем основне накнаде по пакету и основне накнаде по килограму утврђених у Правилнику.

1.1 Узимајући у обзир наведене основне накнаде, овлашћени оператери могу, такође, бити овлашћени за потраживање додатних накнада по пакету и по килограму у складу са одредбама из Правилника.

1.2 Накнаде наведене под 1 и 1.1 плаћа овлашћени оператер државе поријекла, осим ако Правилник не предвиђа изнимке од тог принципа.

1.3 Унутрашње копнене накнаде јединствене су за цијелу територију сваке државе.

2 Пакети размијењени између два овлашћена оператера или између два поштанска уреда исте државе, путем копнених служби једног или више других овлашћених оператера подлијежу, у корист оним овлашћеним оператерима који учествују у копненом превозу, транзитним копненим накнадама утврђеним у Правилнику, размјерно према удаљености.

2.1 За пакете у отвореном транзиту посредни овлашћени оператери овлашћени су потраживати појединачну накнаду по пошиљци утврђену у Правилнику.

2.2 Транзитне копнене накнаде плаћа овлашћени оператер државе поријекла, осим ако Правилник не предвиђа изузетке од тог принципа.

3 Сваки овлашћени оператер који учествује у поморском превозу пакета овлашћен је потраживати накнаду за поморски превоз. Те накнаде плаћа овлашћени оператер државе поријекла, осим ако Правилник не предвиђа изузетке од тог принципа.

3.1 За сваки превоз поморским путем, поморска накнада утврђена је у Правилнику размјерно по удаљености.

3.2 Овлашћени оператери могу повећати за највише 50% поморску накнаду обрачунату у складу са 3.1. С друге стране, могу је и смањити према властитој процјени.

D. Накнаде за авионски превоз

Члан 33

Основне накнаде и одредбе у вези с трошковима за авионски превоз

1 Основну накнаду која се примјењује за обрачун између овлашћених оператера за трошкове авионског превоза одобрава Савјет за поштанску оперативу, а израчунава Међународни биро према формули наведеној у Правилнику. Накнаде које се примјењују за превоз пакета авионским путем у оквиру услуге поврата робе обрачунавају се према одредбама утврђеним у Правилнику.

2 Израчун накнаде за авионски превоз за затворене закључке, приоритетне пошиљке, авионске пошиљке и авионске пакете у отвореном транзиту, погрешно послане пошиљке и погрешно усмјерене закључке, као и одговарајући начин обрачуна, описан је у Правилнику.

3 Накнаде за авионски превоз на цијелој удаљености лета сноси:

3.1 за затворене закључке, овлашћени оператер државе поријекла, укључујући када те закључке превози један или више посредних овлашћених оператера;

3.2 за приоритетне пошиљке и авионске пошиљке у отвореном транзиту, укључујући погрешно послане пошиљке, овлашћени оператер који отпрема ове пошиљке другом овлашћеном оператеру.

4 Ова иста правила примјењују се за пошиљке изузете од плаћања копнених и поморских транзитних трошкова ако се превозе авионом.

5 Сваки овлашћени оператер одредишта који обавља авионски превоз међународних пошиљака унутар своје државе има право на накнаду додатних трошкова произашлих из овог превоза, под условом да је пондерирана просјечна удаљеност сектора лета већа од 300 километара. Савјет за поштанску оперативу може замијенити пондерирану просјечну удаљеност другим одговарајућим критеријем. Осим код споразума о бесплатном превозу, те накнаде морају бити истовјетне за све приоритетне и авионске пошиљке поријеклом из иностранства, без обзира да ли се та пошта поново отпрема авионом или не.

6 Међутим, када се терминални трошкови које наплаћује овлашћени оператер одредишта заснивају изричито на стварним трошковима, домаћим износима или самостално утврђеним износима према члану 28bis, никаква додатна накнада за унутрашњи авионски превоз се не наплаћује.

7 Овлашћени оператер одредишта искључује, у сврху израчунавања пондериране просјечне удаљености, тежину све поште за коју се израчунавање терминалних трошкова заснивало на стварним трошковима, домаћим износима или

самостално утврђеним износима према члану 28bis овлашћеног оператера одредишта.

Е. Подмирење рачуна

Члан 34

Посебне одредбе за подмиривање рачуна и плаћања у међународној поштанској размјени

1 Подмиривање рачуна за радње обављене у складу са овом Конвенцијом (укључујући подмиривање рачуна за превоз (отпремање) поштанске пошиљке, поштанских пошиљака, подмиривање рачуна за обраду поштанских пошиљака у држави одредишта и подмиривање рачуна као надокнаде за било какав губитак, крађу или оштећење поштанских пошиљака) заснива се и врши у складу са одредбама Конвенције и другим актима Савеза и не захтијева припрему било каквих докумената од овлашћеног оператера осим у случајевима предвиђеним у актима Савеза.

F. Утврђивање цијена и накнада

Члан 35

Надлежност Савјета за поштанску оперативу за одређивање цијена и накнада

1 Савјет за поштанску оперативу овлашћено одређивати сљедеће цијене и накнаде које се наплаћују од овлашћених оператера у складу са условима наведеним у Правилнику:

1.1 транзитни трошкови за руковање и превоз писмоносних пошиљака кроз једну или више држава посредница;;

1.2 основне цијене и накнаде за авионски превоз за превоз авионских пошиљака;

1.3 унутрашње копнене накнаде за руковање свим пакетима у домаћем саобраћају, уз изузеће ECOMPRO пакета;

1.4 транзитне копнене накнаде за руковање и превоз пакета кроз државу посредницу;

1.5 поморске накнаде за превоз пакета морским путем.

1.6 ваљске копнене накнаде за пакете код пружања услуга поврата робе.

2 Свака ревизија, проведена у складу са методологијом која обезбјеђује праведну надокнаду овлашћеним оператерима који пружају услуге, мора се заснивати на вјеродостојним и репрезентативним привредним и финансијским подацима. Свака одлука о могућим промјенама ступа на снагу од датума који одреди Савјет за поштанску оперативу.

Поглавље VIII Необавезне услуге

Члан 36

EMS и интегрисана логистика

1 Државе чланице или овлашћени оператери могу се међусобно договорити да учествују у обављању доле наведених услуга које су описане у Правилнику:

1.1 EMS, брза поштанска услуга за документе и робу и која представља, колико год је могуће, најбржу поштанску услугу у физичком облику. Ова се услуга може пружати на основу стандардног мултилатералног споразума билатералног споразума о EMS;

1.2 услуга интегрисане логистике, која у потпуности одговара потребама корисника у питањима логистике и укључује фазе прије и послије физичког преноса робе и докумената.

Члан 37

Електронске поштанске услуге

1 Државе чланице или овлашћени оператери могу се међусобно договорити да учествују у доле наведеним електронским поштанским услугама, описаним у Правилнику:

1.1 електронска пошта, која је електронска поштанска услуга коју овлашћени оператери користе за пренос порука и података електронским путем;

1.2 препоручена електронска пошта, која је осигурана електронска поштански саобраћај поштанска услуга која пружа доказ о отпреми и доказ о уручењу електронске поруке, користећи заштићени комуникацијски канал за кориснике провјереног идентитета;

1.3 електронска поштанска потврда, која пружа јасан доказ о неком електронском евент, догађају, у одређеном облику, у одређеном времену и која укључује једну или више страна;

1.4 електронски поштански сандучић, који омогућава слање електронских порука од пошиљаоца провјереног идентитета као и уручење и похрану електронских порука и обавјештења за примаоца провјереног идентитета.

Поглавље IX Завршне одредбе

Члан 38

Услови за одобрење приједлога у вези са Конвенцијом и Правилником

1 Да би постали извршни, приједлози који су поднесени Конгресу, а односе се на ову Конвенцију, морају бити одобрени већином гласова држава чланица које су присутне, које имају право гласа и које гласају. Представници најмање половине држава чланица заступљених на Конгресу које имају право гласа, морају бити присутни у тренутку гласања.

2 Да би постали извршни, приједлози који се односе на Правилник мора их одобрити већина чланица Савјета за поштанску оперативу које имају право гласа.

3 Да би постали извршни, приједлози поднесени између два Конгреса, а који се односе на ову Конвенцију и њезин Завршни протокол, морају добити:

3.1 двије трећине гласова, с тим да је гласала најмање половина држава чланица Савеза које имају право гласа, ако се ради о измјенама и допунама;

3.2 већину гласова ако се ради о тумачењу одредби.

4 Без обзира на одредбе под 3.1, свака држава чланица чије закони још увијек нису усклађени с предложеном измјеном и допуном може, у року од деведесет дана од датума пријема такве обавијести, дати писану изјаву генералном директору Међународног уреда да није у могућности прихватити ту измјену и допуну.

Члан 39

Резерве на Конгресу

1 Било која резерва која није у складу са циљем и сврхом Савеза није допуштена.

2 Као опште правило, државе чланице чија стајалишта нису прихваћена од других држава чланица, морају настојати, колико год је то могуће, прилагодити своје мишљење мишљењу већине. Резерва се ставља само ако је то апсолутно неопходно и уз примјерено образложење.

3 Резерва на било који члан ове Конвенције предаје се Конгресу као приједлог у писаном облику на једном од радних језика Међународног уреда и у складу са одговарајућим одредбама Пословника о раду Конгреса.

4 Да би произвели учинак, приједлози који садрже резерве морају бити одобрени већином која је потребна за измјене и допуне члана на који се резерва односи.

5 У принципу, резерве се примјењују на основу узајамности између државе чланице која је резерву ставила и других држава чланица.

6 Резерва на ову Конвенцију уноси се у њен Завршни протокол на основу приједлога који је одобрио Конгрес.

Члан 40

Ступање на снагу и трајање Конвенције

1 Ова Конвенција ступа на снагу 1. 1. 2018. године и остаје на снази до ступања на снагу аката сљедећег Конгреса.

У потврду тога, опуномоћеници влада држава чланица потписали су ову Конвенцију у једном изворнику који се похрањује код генералног директора Међународног бироа. Међународни биро Свјетског поштанског савеза свакој страни доставља по један његов примјерак.

Састављено у Женеви, 26. 9. 2019.

Завршни протокол Свјетске поштанске конвенције

Члан

I. Власништво над поштанским пошиљкама. Повлачење из поште. Измјена или исправка адресе

II. Поштанске марке

III. Предаја предмета писмоносних пошиљака на отпрему у иностранству

IV. Цијене

V. Изузетак од изузетка плаћања поштарине на пошиљке за слијепе

VI. Основне услуге

VII. Повратница

VIII. Забране (писмоносне пошиљке)

IX. Забране (поштански пакети)

X. Предмети који подлијежу плаћању царине

XI. Поштарина за подношење пошиљака на царински преглед

XII. Потражнице

XIII. Посебне унутрашње копнене накнаде

XIV. Основне накнаде и одредбе у вези с трошковима за авионски пријевоз

XV. Посебне накнаде

XVI. Надлежност Савјета за поштанску оперативу за одређивање цијена и накнада

Завршни протокол Свјетске поштанске конвенције

У тренутку потписивања Свјетске поштанске конвенције склопљене на данашњи дан, доле потписани опуномоћеници споразумјели су се о сљедећем:

Члан I

Власништво над поштанским пошиљкама. Повлачење из поште. Измјена или исправка адресе

1 Одредбе у члану 5.1 и 2 не примјењују се на: Антигву и Барбуду, (Краљевину) Бахреин, Барбадос, Белизе, Боцвану, Брунеј Дарусалам, Канаду, Хонг Конг, Кину, Доминику, Египат, Фиџи, Гамбију, Уједињено Краљевство Велике Британије и Сјеверне Ирске, Прекоморска подручја Уједињеног Краљевства, Гренаду, Гвајану, Ирску, Јамајку, Кенију, Кирибате, Кувајт, Лесото, Малезију, Маурицијус, Науру, Нови Зеланд, Нигерију, Папуу Нову Гвинеју, Свети Кристофор и Невис, Свету Луцију, Свети Винцент и Гренадине, Самоу, Сејшеле, Сијера Леоне, Сингапур, Соломонска Острва, Свази, (Уједињену Републику) Танзанију, Тринидад и Тобаго, Тувалу, Уганду, Вануату и Замбију.

2 Такође, члан 5.1 и 2 не примјењују се на Аустрију, Данску и (Исламску Републику) Иран, чије унутрашње законодавство не дозвољава повлачење из поштанског бироа или промјену адресе преписке, на захтјев пошиљаоца, од тренутка када је прималац обавијештен о приспијећу пошиљке адресиране на њега.

3 Члан 5.1 не примјењује се на Аустралију, Гану и Зимбабве.

4 Члан 5.2 не примјењује се на Бахаме, Белгију, Ирак, Мијанмар и Демократску Народну Републику Кореју, чија законодавства не допуштају повлачење из поште или промјену адресе писмоносне пошиљке на захтјев пошиљаоца.

5 Члан 5.2 не примјењује се на Сједињене Америчке Државе.

6 Члан 5.2 примјењује се на Аустралију само у оном дијелу члана који је у складу са унутрашњим законодавством.

7 Без обзира на члан 5.2, Демократска Република Конго, Ел Салвадор, (Република) Панама, Филипини и (Боливарска Република) Венецуела овлашћене су не враћати поштанске пакете након што је прималац поставио захтјев за царинским прегледом јер је то у супротности са царинским законима наведених држава.

Члан II

Поштанске марке

1 Без обзира на члан 6.7, Аустралија, Уједињено Краљевство Велике Британије и Сјеверне Ирске, Малезија и Нови Зеланд обрадиће писмоносне пошиљке и поштанске пакете који садрже поштанску марку која, користећи нове материјале или технологије, не одговара њиховим машинама за обраду поште, само на основу претходног договора с овлашћеним оператером државе поријекла пошиљке.

Члан III

Предаја предмета писмоносних пошиљака на отпрему у иностранству

1 Аустралија, Аустрија, Уједињено Краљевство Велике Британије и Сјеверне Ирске, Грчка, Нови Зеланд и Сједињене Америчке Државе задржавају право увести накнаду једнаку трошку насталом за обављени посао, сваком овлашћеном оператеру који, у складу са одредбама члана 12.4, достави на располагање пошиљке које нису изворно биле отпремљене као поштанске пошиљке од стране његових служби.

2 Без обзира на члан 12.4, Канада задржава право од овлашћеног оператера државе поријекла наплатити најмање толики износ који ће обезбиједити покривање трошкова насталих из руковања овим пошиљкама.

3 Члан 12.4 допушта овлашћеном оператеру одредишта потраживати од овлашћеног оператера отпреме одговарајућу накнаду за писмоносне пошиљке предате на отпрему у иностранству у великим количинама. Аустралија и Уједињено Краљевство Велике Британије и Сјеверне Ирске задржавају право ограничити свако такво плаћање на износ који је у складу са одговарајућом домаћом накнадом за једнаке пошиљке у држави одредишта.

4 Члан 12.4 допушта овлашћеном оператеру одредишта да од овлашћеног оператера отпреме захтијева одговарајућу накнаду за уручење писмоносних пошиљки предатих на отпрему у иностранству у великим количинама. Сљедеће државе чланице задржавају право ограничити таква плаћања на износе одређене у Правилнику за пошиљке у великом броју: Бахами, Барбадос, Брунеј Дарусалам, (Народна Република) Кина, Уједињено Краљевство Велике Британије и Сјеверне Ирске, Прекоморска подручја Уједињеног Краљевства, Гренада, Гвајана, Индија, Малезија, Непал, Нови Зеланд, Низоземска, Низоземски Антили и Аруба,

[1] Измјене и допуне Конвенције извршене на Ванредном Конгресу у Женеви 2019. ступају на снагу 1.1.2020.

Света Луција, Свети Винцент и Гренадини, Сингапур, Шри Ланка, Суринам, Тајланд и Сједињене Америчке Државе.

5 Без обзира на резерву под 4, сљедеће државе чланице задржавају право примијенити у потпуности одредбе члана 12 Конвенције за пошту примљену од држава чланица Уније: Аргентина, Аустралија, Аустрија, Азербејџан, Бенин, Бразил, Буркина Фасо, Камерун, Канада, Кипар, (Република) Обала Бјелокости, Данска, Египат, Француска, Грчка, Гвинеја, (Исламска Република) Иран, Израел, Италија, Јапан, Јордан, Либан, Луксембург, Мали, Мароко, Мауританија, Монако, Норвешка, Пакистан, Португал, Руска Федерација, Саудијска Арабија, Сенегал, Швицарска, Сиријска Арапска Република, Того и Турска.

6 Примјеном члана 12.4, Њемачка задржава право захтијевати од државе отпреме накнаду у висини износа који би примила од државе у којој корисник пошиљалац има пребивалиште.

7 Без обзира на резерве у члану III, (Народна Република) Кина задржава право ограничити плаћање за уручење писмоносних пошиљки које су предате на отпрему у иностранству у великом броју на износе одобрене у Конвенцији и у њеном Правилнику за пошиљке у великом броју.

8 Без обзира на члан 12.3, Аустрија, Њемачка, Уједињено Краљевство Велике Британије и Сјеверне Ирске, Лихтенштајн и Швајцарска задржавају право захтијевати од пошиљаоца или, ако то не успије, од овлашћеног оператера отпреме, наплату унутрашњих накнада.

Члан IV Цијене

1 Без обзира на члан 15, Аустралија, Бјелорусија, Канада и Нови Зеланд овлашћене су наплатити и друге накнаде осим оних предвиђених у Правилнику када су такве накнаде у складу са законима њихових држава.

2 Без обзира на члан 15, Бразил је овлашћен наплаћивати додатну поштарину примаоцима обичних пошиљки које садрже робу и које су морале бити претворене у праћене пошиљке због царинских и безбједносних захтјева.

Члан V

Изузетак од изузетка плаћања поштарине на пошиљке за слијепе

1 Без обзира на члан 16, Индонезија, Свети Винцент и Гренадини и Турска, које не допуштају изузеће од плаћања поштарина на пошиљке за слијепе у свом унутрашњем саобраћају, могу наплатити поштарину и накнаде за посебне услуге које ипак не смију бити веће од оних у њиховом унутрашњем саобраћају.

2 Француска примјењује одредбе члана 16 на пошиљке за слијепе у складу са одредбама у свом државном правилнику.

3 Без обзира на члан 16.3, а у складу са државним законом, Бразил задржава право сматрати да су пошиљке за слијепе само оне пошиљке којима су пошиљалац и/или прималац слијепа лица и/или организација за слијепе. Пошиљке које не задовољавају ове услове подлијежу плаћању поштарине.

4 Без обзира на члан 16, Нови Зеланд прихвата као пошиљке за слијепе за уручење у Новом Зеланду само оне пошиљке које су изузете од плаћања поштарине у њиховом унутрашњем саобраћају.

5 Без обзира на члан 16, Финска, која не допушта изузеће од плаћања поштарине за пошиљке за слијепе у свом унутрашњем саобраћају према дефиницијама из члана 16 усвојеним на Конгресу, може наплатити унутрашњу накнаду за пошиљке за слијепе које имају одредиште у другим државама.

6 Без обзира на члан 16, Канада, Данска и Шведска допуштају изузеће од плаћања поштарине за пошиљке за слијепе унутар ограничења одређених само у оној мјери до које то допуштају њихови домаћи закони.

7 Без обзира на члан 16, Исланд допушта изузеће од плаћања поштарине за пошиљке за слијепе унутар ограничења одређених њиховим домаћим законом.

8 Без обзира на члан 16, Аустралија прихвата као пошиљке за слијепе за уручење у Аустралији само оне пошиљке које су изузете од плаћања поштарине у њеном унутрашњем саобраћају.

9 Без обзира на члан 16, Аустралија, Аустрија, Азербејџан, Канада, Њемачка, Уједињено Краљевство Велике Британије и Сјеверне Ирске, Јапан, Швицарска и Сједињене Америчке Државе могу наплатити накнаде за посебне услуге које се примјењују на пошиљке за слијепе у њиховом унутрашњем саобраћају.

Члан VI Основне услуге

1 Без обзира на одредбе члана 17, Аустралија не прихвата проширење основних услуга на укључивање поштанских пакета.

2 Одредбе члана 17.2.4 не примјењују се на Уједињено Краљевство Велике Британије и Сјеверне Ирске чији државни закони захтијевају ниже ограничење тежине. Законски прописи Уједињеног Краљевства Велике Британије и Сјеверне Ирске о заштити здравља и безбједности ограничавају тежину поштанских врећа на 20 килограма.

3 Без обзира на члан 17.2.4, Азербејџан, Казахстан, Киргистан и Узбекистан овлашћени су ограничити максималну тежину долазних и одлазних М врећа на 20 килограма.

4 Без обзира на члан 17, Исланд прихвата пошиљке за слијепе само у мјери у којој је то прописано његовим домаћим законима.

Члан VII

Повратница

1 Канада и Шведска овлашћене су не примјењивати члан 18.3.3 у вези с пакетима будући да не пружају услугу повратнице за пакете у властитом унутрашњем саобраћају.

2 Без обзира на члан 18.3.3, Данска и Уједињено Краљевство Велике Британије и Сјеверне Ирске задржавају право не примати долазне повратнице с обзиром на то да не пружају услугу повратнице у властитом унутрашњем саобраћају.

3 Без обзира на члан 18.3.3, Бразил је овлашћен примати долазне повратнице само када се оне могу вратити електронским путем.

Члан VIII

Забране (писмоносне пошиљке)

1 У изузетним случајевима, Демократска Народна Република Кореја и Либан не прихватају препоручене пошиљке које садрже кованице, новчанице, хартије од вриједности било које врсте плативе доносиоцу, путничке чекове, прерађену или непрерађену платину, злато и сребро, драго камење, накит или друге драгоцјене предмете. Нису строго обавезане одредбама Правилника у погледу одговорности за случај крађе или оштећења препоручених пошиљки, као и када су у питању пошиљке које садрже предмете од стакла или ломљиве предмете.

2 У изузетним случајевима, Боливија, (Народна Република) Кина, искључујући Посебно управно подручје Хонг Конг, Ирак, Непал, Пакистан, Саудијска Арабија, Судан и Вијетнам не прихватају препоручене пошиљке које садрже кованице, новчанице, девизе или хартије од

вриједности било које врсте плативе доносиоцу, путничке чекове, прерађену или непрерађену платину, злато и сребро, драго камење, накит или друге драгоцјене предмете.

3 Мијанмар задржава право неприхватања пошиљки са означеном вриједношћу које садрже драгоцјене предмете наведене у члану 19.6 јер је то у супротности с њиховим интерним прописима.

4 Непал не прихвата препоручене пошиљке или пошиљке са означеном вриједношћу које садрже новчанице или кованице, осим на основу посебног споразума у ту сврху.

5 Узбекистан не прихвата препоручене пошиљке или пошиљке са означеном вриједношћу које садрже кованице, новчанице, чекове, поштанске марке или страну валуту и не прихвата никакву одговорност у случају губитка или оштећења таквих пошиљки.

6 (Исламска Република) Иран не прихвата писмоносне пошиљке које садрже предмете који су у супротности с начелима исламске религије те задржава право да не прихвати писмоносне пошиљке (обичне, препоручене или са означеном вриједношћу) које садрже кованице, новчанице, путничке чекове, прерађену или непрерађену платину, злато и сребро, драго камење, накит или друге драгоцјене предмете те не прихвата одговорност у случају губитка или оштећења таквих пошиљки.

7 Филипини задржавају право не прихватити било коју врсту писмоносне пошиљке (обичну, препоручену или са означеном вриједношћу) која садржи кованице, новчанице или хартије од вриједности било које врсте плативе доносиоцу, путничке чекове, прерађену или непрерађену платину, злато и сребро, драго камење или друге драгоцјене предмете.

8 Аустралија не прихвата поштанске пошиљке било које врсте које садрже златне полуге или новчанице. Такође, не прихвата препоручене пошиљке за уручење у Аустралији, или пошиљке у отвореном транзиту, које садрже драгоцјености као што су накит, племените метале, драго или полудраго камење, хартије од вриједности, кованице или било који облик тржишних финансијских инструмената. Она не прихвата никакву одговорност за послате пошиљке које нису у складу са овом резервом.

9 (Народна Република) Кина, искључујући Посебно управно подручје Хонг Конг, не прихвата пошиљке са означеном вриједношћу које садрже кованице, новчанице, девизе или хартије од вриједности било које врсте плативе доносиоцу и путничке чекове, у складу са својим домаћим прописима.

10 Летонија и Монголија задржавају право не прихватити, у складу са својим домаћим законима, обичне, препоручене или пошиљке с означеном вриједности које садрже кованице, новчанице или хартије од вриједности плативе доносиоцу и путничке чекове.

11 Бразил задржава право не прихватити обичне, препоручене и пошиљке с означеном вриједношћу које садрже кованице, новчанице у оптицају или хартије од вриједности било које врсте плативе доносиоцу.

12 Вијетнам задржава право не прихватити писмоносне пошиљке које садрже предмете или робу.

13 Индонезија не прихвата препоручене или пошиљке са означеном вриједношћу које садрже кованице, новчанице, чекове, поштанске марке, страну валуту или хартије од вриједности било које врсте плативе доносиоцу за уручење у Индонезији и не прихвата одговорност у случају губитка или оштећења таквих пошиљки.

14 Киргистан задржава право не прихватити писмоносне пошиљке (обичне, препоручене, са означеном вриједношћу, мале пакете) који садрже кованице, новчанице или хартије од вриједности било које врсте плативе доносиоцу, путничке чекове, прерађену или непрерађену платину, злато и сребро, драго камење, накит или друге драгоцјене предмете те не прихвата одговорност у случају губитка или оштећења таквих пошиљки.

15 Азербејџан и Казахстан не прихватају препоручене или пошиљке са означеном вриједношћу које садрже кованице, новчанице, дознаке или хартије од вриједности било које врсте плативе доносиоцу, чекове, прерађене или непрерађене племените метале, драго камење, накит и друге драгоцјене предмете или девизне новчанице те не прихватају одговорност у случају губитка или оштећења таквих пошиљки.

16 Молдавија и Руска Федерација не прихватају препоручене или пошиљке са означеном вриједношћу које садрже новчанице у оптицају, хартије од вриједности (чекове) било које врсте плативе доносиоцу или страну валуту те не прихватају одговорност у случају губитка или оштећења таквих пошиљки.

17 Без обзира на члан 19.3, Француска задржава право не прихватити пошиљке које садрже робу, ако те пошиљке нису у складу са њеним државним прописима или међународним прописима или техничким упутствима и упутствима за пакирање за авионски превоз.

18 Куба задржава право не примити, поступати, преносити или уручити писмоносне пошиљке које садрже кованице, новчанице, девизе или хартије од вриједности било које врсте плативе доносиоцу, чекове, племените метале и драго камење, накит или друге драгоцјене предмете, као и било коју врсту докумената, робе или предмета ако те пошиљке нису у складу са њеним државним прописима, међународним прописима или техничким упутствима и упутствима за пакирање за авионски превоз, те се одриче одговорности у случају крађе, губитка или оштећења те врсте пошиљки. Куба задржава право не примити писмоносне пошиљке које подлијежу плаћању царине и садрже робу која је увезена у државу ако њихова вриједност није у складу са државним прописима.

Члан IX

Забране (поштански пакети)

1 Мијанмар и Замбија овлашћене су не прихватити пакете са означеном вриједношћу који садрже драгоцјености обухваћене чланом 19.6.1.3.1 јер је то у супротности са њиховим државним прописима.

2 У изузетним случајевима, Либан и Судан не прихватају пакете који садрже кованице, новчанице или хартије од вриједности било које врсте плативе доносиоцу, путничке чекове, прерађену или непрерађену платину, злато и сребро, драго камење или друге драгоцјене предмете или оне који садрже течности или лако запаљиве течности или предмете израђене од стакла или слично или ломљиве предмете. Њих не обавезују одговарајуће одредбе Правилника.

3 Бразил је овлашћен не прихватити пакете са означеном вриједношћу који садрже кованице и новчанице у оптицају, као ни било какве хартије од вриједности плативе доносиоцу јер је то у супротности са њиховим државним прописима.

4 Гана је овлашћена не прихватити пакете са означеном вриједношћу који садрже кованице и новчанице у оптицају јер је то у супротности са њеним државним прописима.

5 Осим предмета из члана 19, Саудијска Арабија је овлашћена не прихватити пакете који садрже кованице, новчанице или хартије од вриједности било које врсте плативе доносиоцу, путничке чекове, прерађену или непрерађену платину, злато и сребро, драго камење или друге драгоцјене предмете. Такође, не прихвата пакете који садрже лијекове било које врсте, осим ако је у прилогу рецепт који је издао надлежни овлашћени орган, противпожарне производе, течне хемикалије или предмете који су у супротности са начелима исламске религије.

6 Осим предмета наведених у члану 19, Оман не прихвата предмете који садрже:

6.1 лијекове било које врсте, осим ако је у прилогу рецепт који је издао надлежни овлашћени орган;

6.2 противпожарне производе или течне хемикалије;

6.3 предмете који су у супротности са начелима исламске религије.

7 Осим предмета наведених у члану 19, (Исламска Република) Иран овлашћена је не прихватити пакете који садрже предмете који су у супротности са начелима исламске религије те задржава право да не прихвати обичне или пакете са означеном вриједношћу који садрже кованице, новчанице, путничке чекове, прерађену или непрерађену платину, злато или сребро, драго камење, накит или друге драгоцјене предмете те не прихвата одговорност у случају губитка или оштећења таквих пошиљки.

8 Филипини су овлашћени не прихватити било коју врсту пакета који садрже кованице, новчанице или хартије од вриједности било које врсте плативе доносиоцу, путничке чекове, прерађену или непрерађену платину, злато и сребро, драго камење или друге драгоцјене предмете, или који садрже течности или лако запаљиве садржаје или предмете израђене од стакла и слично или ломљиве предмете.

9 Аустралија не прихвата поштанске пошиљке било које врсте које садрже златне полуге или новац.

10 (Народна Република) Кина не прихвата обичне пакете који садрже кованице, новчанице или хартије од вриједности било које врсте плативе доносиоцу, путничке чекове, прерађену или непрерађену платину, злато и сребро, драго камење или друге драгоцјене предмете. Надаље, уз изузеће Посебног управног подручја Хонг Конга, не прихватају се пакети са означеном вриједношћу који садрже кованице, девизе или хартије од вриједности било које врсте плативе доносиоцу и путничке чекове.

11 Монголија задржава право не прихватити, у складу са својим законима, пакете који садрже кованице, новчанице или хартије од вриједности било које врсте плативе доносиоцу и путничке чекове.

12 Летонија не прихвата обичне и пакете са означеном вриједношћу који садрже кованице, новчанице, хартије од вриједности (чекове) било које врсте плативе доносиоцу или страну валуту те не прихвата одговорност у случају губитка или оштећења таквих пошиљки.

13 Молдавија, Руска Федерација, Украјина и Узбекистан не прихватају обичне или пакете са означеном вриједношћу који садрже новчанице у оптицају, хартије од вриједности (чекове) било какве врсте плативе доносиоцу или страну валуту те не прихватају одговорност у случају губитка или оштећења таквих пошиљки.

14 Азербејџан и Казахстан не прихватају обичне или пакете са означеном вриједношћу који садрже кованице, новчанице, дознаке или хартије од вриједности било које врсте плативе доносиоцу, чекове, прерађене или непрерађене племените метале, драго камење, накит и друге драгоцјене предмете или страну валуту те не прихватају одговорност у случају губитка или оштећења таквих пошиљки.

15 Куба задржава право не примити, поступати, преносити или уручити поштанске пакете који садрже кованице, новчанице, девизе или хартије од вриједности било које врсте плативе доносиоцу, чекове, племените метале и драго камење, накит или друге драгоцјене предмете, као и било коју врсту докумената, робе или предмета ако те пошиљке нису у складу са државним прописима или међународним прописима или техничким упутствима и упутствима за пакирање за авионски превоз те се одриче одговорности у случају умањења садржаја, губитка или оштећења те врсте пошиљки. Куба задржава право не примити поштанске пакете који подлијежу плаћању царине и садрже робу која је увезена у државу ако њихова вриједност није у складу са државним прописима.

Члан X

Предмети који подлијежу плаћању царине

1 Позивајући се на члан 19, Бангладеш и Ел Салвадор не прихватају пошиљке са означеном вриједношћу које садрже предмете за које се плаћа царина.

2 Позивајући се на члан 19, Афганистан, Албанија, Азербејџан, Бјелорусија, Камбоџа, Чиле, Колумбија, Куба, Демократска Народна Република Кореја, Ел Салвадор, Естонија, Казахстан, Летонија, Молдавија, Непал, Перу, Руска Федерација, Сан Марино, Туркменистан, Украјина, Узбекистан и (Боливаријанска Република) Венецуела не прихватају обичне и препоручене писмоносне пошиљке које садрже предмете за које се плаћа царина.

3 Позивајући се на члан 19, Бенин, Буркина Фасо, (Република) Обала Бјелокости, Џибути, Мали и Мауританија не прихватају обичне писмоносне пошиљке које садрже предмете за које се плаћа царина.

4 Без обзира на одредбе под 1 до 3, пошиљке које садрже серуме, вакцине и хитно потребне лијекове које је тешко набавити допуштене су у свим случајевима.

Члан XI

Поштарина за подношење пошиљки на царински преглед

1 Габон задржава право наплаћивати од својих корисника поштарину за подношење пошиљки на царински преглед.

2 Без обзира на члан 20.2, Аустралија, Бразил, Канада, Кипар и Руска Федерација задржавају право да од корисника наплате поштарину за подношење на царински преглед за сваку пошиљку предату царинској контроли.

3 Без обзира на члан 20.2, Азербејџан, Грчка, Пакистан и Турска задржавају право да од корисника наплате поштарину за подношење на царински преглед за сваку пошиљку поднесену царини.

4 (Република) Конго и Замбија задржавају право да од корисника наплате поштарину за подношење пакета на царински преглед.

Члан XII

Потражнице

1 Без обзира на члан 21.2, Кабо Верде, Чад, Демократска Народна Република Кореја, Египат, Габон, Прекоморска подручја Уједињеног Краљевства, Грчка, (Исламска Република) Иран, Киргистан, Монголија, Мијанмар, Филипини, Саудијска Арабија, Судан, Сиријска Арапска Република, Туркменистан, Украјина, Узбекистан и Замбија задржавају право наплаћивати од својих корисника поштарину на потражнице за писмоносне пошиљке.

2 Без обзира на члан 21.2, Аргентина, Аустрија, Азербејџан, Мађарска, Литванија, Молдавија, Норвешка и

Словачка задржавају право наплаћивати посебну поштарину када се након поступка подузетог по потражници утврди да је потражница била неоправдана.

3 Афганистан, Кабо Верде, Демократска Република Конго, Египат, Габон, (Исламска Република) Иран, Киргистан, Монголија, Мијанмар, Саудијска Арабија, Судан, Суринам, Сиријска Арапска Република, Туркменистан, Украјина и Замбија задржавају право наплаћивати од корисника поштарину на потражнице за пакете.

4 Без обзира на члан 21.2, Бразил, (Република) Панама и Сједињене Америчке Државе задржавају право наплаћивати од корисника поштарину за потражнице поднесене у вези са писмоносним пошиљкама и пакетима отпремљеним из држава које примјењују исту врсту наплате поштарине потражница у складу са параграфима 1 до 3 овог члана.

Члан XIII

Посебне унутрашње копнене накнаде

1 Без обзира на члан 32, Афганистан задржава право наплатити посебну додатну површинску накнаду од 7,50 SDR-а по долазном пакету.

Члан XIV

Основне накнаде и одредбе у вези са трошковима за авионски превоз

1 Без обзира на одредбе члана 33, Аустралија задржава право да на излазне пакете послате путем услуге поврата робе примијени накнаде за слање авионом, утврђене Правилником или на неки други начин, укључујући билатералне споразуме.

Члан XV

Посебне накнаде

1 Белгија, Норвешка и Сједињене Америчке Државе могу наплатити већу површинску накнаду за авионске пакете од оне за површинске пакете

Либан је овлашћен за пакете до 1 килограма наплатити накнаду која се примјењује за пакете преко 1 и до 3 килограма.

2 (Република) Панама је овлашћена наплатити 0,20 SDR-а по килограму за површинске пакете у транзиту отпремљене авионом (S.A.L.).

Члан XVI

Надлежност Савјета за поштанску оперативу за одређивање цијена и накнада

1 Без обзира на члан 35.1.6, Аустралија задржава право примијенити спољне површинске накнаде за пакете послате путем услуге поврата робе, било онако како су утврђене у Правилнику ли на неки други начин, укључујући билатералне споразуме.

У потврду тога, доле наведени опуномоћеници потписали су овај протокол, који има исту снагу и исту валидност као да су његове одредбе унесене у текст саме Конвенције, те су га потписали у једном оригиналном примјерку који се похрањује код генералног директора Међународног бироа. Међународни биро Свјетског поштанске савеза свакој страни доставља по један његов примјерак.

Састављено у Адис Абеби, 7. 9. 2018. године

Члан 3.

Ова Одлука биће објављена у "Службеном гласнику БиХ - Међународни уговори" на српском,босанском и хрватском језику и ступа на снагу даном објављивања.

Број 01-50-844-54/22
31. марта 2022. године
Сарајево

Предсједавајући
Шефик Џаферовић, с. р.

SADRŽAJ

PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE

49 Odluka o davanju saglasnosti za ratifikaciju Sporazuma o grantu od 4.7.2022. i Amandmana br. 8 na Sporazum o finansiranju od 27.2.2006. između KfW-a, Frankfurt na Majni (KfW), i Bosne i Hercegovine koju predstavlja Vijeće ministara Bosne i Hercegovine (primalac), u iznosu od 6.000.000,00 eura - Ublažavanje uticaja pandemije Covid-19 na mikro, mala i srednja preduzeća (MICMSME) - putem Evropskog fonda za Bosnu i Hercegovinu (EFBH), faza 2, projekat br. 202068336 (bosanski jezik) 1

Odluka o davanju suglasnosti za ratifikaciju Sporazuma o grantu od 4.7.2022. i Amandmana br. 8 na Sporazum o financiranju od 27.2.2006. između KfW-a, Frankfurt na Majni (KfW) i Bosne i Hercegovine, koju zastupa Vijeće ministara Bosne i Hercegovine (primatelj), u iznosu od 6.000.000,00 eura - Ublažavanje utjecaja pandemije Covid-19 na mikro, mala i srednja poduzeća (MICMSME) - putem Europskog fonda za Bosnu i Hercegovinu (EFBH), Faza 2, Projekt br. 202068336 (hrvatski jezik) 1

Одлука о давању сагласности за ратификацију Споразума о гранту од 04.07.2022. године и Амандмана бр. 8 на Споразум о финансирању од 27.02.2006. године између KFW-a, Франкфурт на Мајни (KFW), и Босне и Херцеговине коју представља Савјет министара Босне и Херцеговине (прималац) у износу од 6.000.000,00 евра - Ублажавање утицаја пандемије COVID-19 на микро, мала и средња предузећа (MICMSME) - путем Европског фонда за Босну и Херцеговину (ЕФБХ), Фаза 2, Пројекат бр. 202068336 (српски језик) 2

PREDSJEDNIŠTVO BOSNE I HERCEGOVINE

50 Odluka o ratifikaciji Ugovor o zajmu (Zeleni gradovi 2 - Window II Vodovod Brčko) između Bosne i Hercegovine i Evropske banke za obnovu i razvoj (bosanski jezik) 2

Odluka o ratifikaciji Ugovor o zajmu (Zeleni gradovi 2 - Window II Vodovod Brčko) između Bosne i Hercegovine i Europske banke za obnovu i razvoj (hrvatski jezik) 7

Одлука о ратификацији Уговора о зајму (Зелени градови 2 - Window II Водовод Брчко) између Босне и Херцеговине и Европске банке за обнову и развој (српски језик) 11

51 Odluka o ratifikaciji Sporazuma između Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Vlade Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Sjeverne Irske o zapošljavanju članova porodice koji čine dio domaćinstva članova diplomatsko-konzularnih misija (bosanski jezik) 16

Odluka o ratifikaciji Sporazuma između Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Vlade Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Sjeverne Irske o zapošljavanju članova obitelji koji čine dio kućanstva članova diplomatsko-konzularnih misija (hrvatski jezik) 17

Одлука о ратификацији Споразума између Савјета министара Босне и Херцеговине и Владе Уједињеног Краљевства Велике Британије и Сјеверне Ирске о запошљавању чланова породице који чине дио домаћинства чланова дипломатско-конзуларних мисија (српски језик) 18

52 Odluka o ratifikaciji Protokola kojim se mijenja i dopunjuje Konvencija za zaštitu pojedinaca u vezi sa automatskom obradom ličnih podataka (bosanski jezik) 20

Odluka o ratifikaciji Protokola kojim se izmijenjuje i dopunjuje Konvencija za zaštitu pojedinaca u glede automatskom obradom osobnih podataka (hrvatski jezik) 26

Одлука о ратификацији Протокола којим се мијења и допуњује Конвенција за заштиту појединаца у вези са аутоматском обрадом личних података (српски језик) 33

53 Odluka o ratifikaciji Sporazuma o finansiranju Programa aktivnosti prekogranične saradnje Bosna i Hercegovina - Crna Gora 2018-2020 za 2020. godinu između Evropske komisije, Bosne i Hercegovine i Vlade Crne Gore (bosanski jezik) 40

Odluka o ratifikaciji Sporazuma o financiranju Programa aktivnosti prekogranične suradnje Bosna i Hercegovina - Crna Gora 2018-2020 za 2020. godinu između Europske komisije, Bosne i Hercegovine i Vlade Crne Gore (hrvatski jezik) 93

Одлука о ратификацији Споразума о финансирању Програма активности прекограничне сарадње Босна и Херцеговина – Црна Гора 2018-2020 за 2020. годину између Европске комисије, Босне и Херцеговине и Владе Црне Горе (српски језик) 145

54 Odluka o ratifikaciji okvirnog sporazuma o finansijskom partnerstvu između Evropske komisije i Bosne i Hercegovine o posebnim aranžmanima za provođenje finansijske pomoći Unije Bosni i Hercegovini u okviru Instrumenta pretpristupne pomoći (IPA III) (bosanski jezik) 201

Odluka o ratifikaciji Okvirnog sporazum o financijskom partnerstvu između Europske komisije i Bosne i Hercegovine o posebnim aranžmanima za provedbu financijske pomoći Unije Bosni i Hercegovini u okviru Instrumenta pretpristupne pomoći (IPA III) (hrvatski jezik) 238

Одлука о ратификацији Оквирног споразума о финанцијском партнерству између Европске комисије и Босне и Херцеговине о посебним аранжманима за спровођење финансијске помоћи Уније Босни и Херцеговини у оквиру претприступне помоћи (ИПА III) (српски језик) 276

55 Odluka o ratifikaciji Akata Svjetskog poštanskog saveza usvojenih na 3. vanrednom Kongresu Svjetske poštanske unije, održanom 2019. godine u Ženevi (bosanski jezik) 316
Odluka o ratificiranju Akata Svjetskog poštanskog saveza usvojenih na 3. izvanrednom Kongresu svjetske poštanske unije, održanom 2019. godine u Ženevi (hrvatski jezik) 343
Одлука о ратификацији Аката Свјетског поштанског савеза усвојених на 3. ванредном конгресу свјетске поштанске уније, одржаном 2019. године у Женеви (српски језик) 369

Izdavač: Ovlaštena služba Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, Trg BiH 1, Sarajevo - Za izdavača: sekretarka Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine Gordana Živković - Priprema i distribucija: JP NIO Službeni list BiH Sarajevo, Džemala Bijedića 39/III - Direktor: Dragan Prusina - Telefoni: Centrala: 722-030 - Direktor: 722-061 - Pretplata: 722-054, faks: 722-071 - Oglasni odjel: 722-049, 722-050, faks: 722-074 -Služba za pravne i opće poslove: 722-051 - Računovodstvo: 722-044 722-046 - Komercijala: 722-042 - Pretplata se utvrđuje polugodišnje, a uplata se vrši UNAPRIJED u korist računa: UNICREDIT BANK DD 338-320-22000052-11, ASA BANKA DD Sarajevo 134-470-10067655-09, ADDIKO BANK AD Banja Luka, filijala Brčko 552-000-00000017-12, RAIFFEISEN BANK DD BiH Sarajevo 161-000-00071700-57 - Štampa: "Unioninvestplastika" d.d. Sarajevo - Za štampariju: Jasmin Muminović - Reklamacije za neprimljene brojeve primaju se 20 dana od izlaska glasila.
"Službeni glasnik BiH" je upisan u evidenciju javnih glasila pod rednim brojem 731.
Upis u sudski registar kod Kantonalnog suda u Sarajevu, broj UF/I - 2168/97 od 10.07.1997. godine. - Identifikacijski broj 4200226120002. - Porezni broj 01071019. - PDV broj 200226120002. Molimo pretplatnike da obavezno dostave svoj PDV broj radi izdavanja poreske fakture.
Pretplata za II polugodište 2022. za "Službeni glasnik BiH" i "Međunarodne ugovore" 120,00 KM, "Službene novine Federacije BiH" 110,00 KM.
Web izdanje: http://www.sluzbenilist.ba - godišnja pretplata 240,00 KM